

ROBERT FISK PATRICK COCKBURN KIM SENGUPTA

SURİYE
CEHENNEME DÜŞÜŞ
2011-2014

Çağdaş Haberciliğin Unutulmaz Antolojisi

Çeviren: Aslı Adalıer, Senem Çevik, Buğra Yasin

KATKISIYLA

SURİYE CEHENNEME DÜŞÜŞ 2011-2014

ROBERT FISK PATRICK COCKBURN KIM SENGUPTA

Matbuat
yayın grubu

Matbuat Yayın Grubu: 39
İyidüşün Yayınları: 11

Suriye: Cehenneme Düşüş
Robert Fisk, Patrick Cockburn, Kim Sengupta

Syria: Descent Into The Abyss:An unforgettable anthology of contemporary reportage by Robert Fisk, Patrick Cockburn and Kim Sengupta

Copyright © Independent Print Limited 2014

Eserin manevi hakları yazarlarına aittir.

© 2015 Kitabın Türkçe yayın hakları Independent Print Limited ile yapılan anlaşmayla Matbuat Yayın Grubu'na aittir.
Sertifika No: 30908

Çevirenler
Aslı Adalıer (2011 ve 2012)
Senem Çevik (2013)
Buğra Yasin (2014)

Editörler
Deniz Şimşek
Onur Yılmaz

Kapak Görseli
Abd Doumany, 09 Şubat 2015, Getty Images.

Kapak Uyarlama
Samet Köse

Dizgi–
Mehmet Yılmaz

Baskı ve Cilt
Alemdar Ofset ve Matbaacılık 212 544 23 09 Sertifika No: 22953

Kapak Baskısı
Ten Ofset 212 482 65 38

ISBN: 978–605–9280–00–6

İyidüşün Yayınları, Matbuat Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

Bu kitabın tüm yayım hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerekse görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Matbuat Yayın Grubu Tic. Ltd. Şti.
Ahmediye Mah. Halk Cad. Güven İş Merkezi No: 41/5 Üsküdar 34672 İSTANBUL
Tel.: 216 201 18 71 Fax: 216 201 18 79

Online satış: www.matbuat.com.tr info@matbuat.com.tr

SURİYE

CEHENNEME DÜŞÜŞ

2011 - 2014

Çağdaş Haberciliğin Unutulmaz Antolojisi

ROBERT FISK - PATRICK COCKBURN - KIM SENGUPTA

Çevirenler:

Aslı Adalıer, Senem Çevik, Buğra Yasin

İÇİNDEKİLER

Sayfa

17 Suriye: Cehenneme Düşüş

19 **2011**

21 Askeri Birliklerin Ateş Açmasıyla Protestolar Suriye'de Hızla Yayılıyor

23 Çaresizliğe Kapılan Esad Ayaklanmayı Yeni Reform Vaatleriyle Köreltmeye Çalışıyor

26 Şiddet Tırmanıp Dozunu Artırırken Başkan Protestoculara Zeytin Dalı Uzatıyor

28 Esad Kabinenin İstifasıyla Protestoların Tansiyonunun Düşmesini Umut Ediyor

30 Protestocular Tekrardan Sokaklara Dökülürken Silahlar Atılıyor

31 Esad 'Dış Kaynaklı Komploları' Alt Etmeye Yemin Ediyor

35 Esad, Yozlaşmış Rejimini Arındırmak Adına Her Şeyi Göze Alabilir mi?

36 Verilen Her Taviz Başkanı Biraz Daha Korunmasız Kılıyor

38 Şayet Söylenti ve Komplolarda Doğruluk Payı Varsa, Başkan Esad'ın Rejimi İç Savaşa Doğru Adım Adım İlerliyor Demektir.

42 Batının Suriye'ye Müdahelesi İşleri Daha Beter Bir Hale Getiriyor

46 'Esad'ı Alaşağı Edene Kadar Mücadelemizden Asla Vazgeçmeyeceğiz'

49 Hakikat ve Uzlaşma? Suriye'de Bu Gerçekleşmeyecek

53 Tanklar Yol Boyu Dizildikçe, Suriyeliler Acımasız Rejim Karşısında Daha Da Bileniyor.

55 Halk Devlet Başkanıyla Karşı Karşıya

58 Askeri Birlikler İsyan Kalelerine Saldırı Başlattıkça Sığınmacılar Kaçıyor

62 'Kaçmaya Çalışan İnsanların Üzerine Ateş Açtılar'

66 'Hasımlarının Kuşatmasına Uğrayan Esad'ın Düşmanları, Karanlıktan Faydalanarak Silaha Sarılıyorlar'

68 Suriye Tankları Sınıra Doğru İlerledikçe Sığınmacılar Katliama Maruz Kalma Korkusu Yaşıyorlar

71 Ordu Saldırılarına Devam Ederken Binlerce Suriyeli Sınıra Doğru İlerliyor

72 'Şafak Vakti Gelip Büyük Bir Soğukkanlılıkla Ölüm Saçtılar'

76 'Şam'da Ayaklanma Yaşanmasına Şaşmamak Gerek. Bu Hem Hayatta Kalanlara Hem de Kaybettiklerine Düpedüz Hakaretti'

78 Suriye'deki Baskı Rejiminin Yeni Odağı Daha Öncesinde de Benzer Bir Katliam Gördü

79 Kınamalar Lafta Kalmayıp Harekete Geçilmedikçe Bu Kıyım Asla Sona Ermez

82 Esad'ın Asıl Derdi Hızla Eriyen Milyarları, Washington'ın Söyledikleri Değil

84 'Suriye ve Devlet Başkanımız Uğruna Şehit Olmaya Hazırız Hepimiz'

87 Suriye Mezhep Savaşına Doğru Gidiyor

90 'Orduya, Protestoculara Ateş Açmama Talimatı Verildi'

93 Kaddafi'nin Öldürülmesi Suriye İçin Ne Anlama Geliyor

96 Esad, Ancak ve Ancak Kendi Tankları Ona Sırt Çevirirse Çekip Gider

98 Şiddetin Tırmandığı Ayaklanmada En Az 70 Kişi Hayatını Kaybetti

100 Batı'ya Çağrı: Suriye'ye Libya-Tarzı Bir Müdahale Gerekiyor

102 İngiltere Suriyeli İsyancılarla Gizli Görüşme Halinde

105 Suriye'yle Karşılaştırıldığında, Libya'nın Çöküşü Çocuk Oyuncağıydı

109 İsyanların Yeniden Alevlendiği Bir Ortam Esad'ın İşine Gelir, Böylelikle İşleri Yoluna Koyma Fırsatı Yakalayabilir

111 Ülke Dışına Sürgün Edilenler, Esad Rejimine Direnerek Neredeyse Bir Ömür Geçirdikten Sonra, Kan Dökülmeden Ülkelerine Dönme Hayaliyle Yaşıyorlar

113 Esad'a Göre Ancak Aklını Kaçırmış Bir Lider Kendi Vatandaşları Katleder

114 40 Kişinin Hayatını Kaybettiği İki Ayrı İntihar Saldırısı Sonrasında Suriye El-Kaide'ye İşaret Ediyor

117 **2012**

119 Esad Kendi Halkının Nefretiyle Karşı Karşıya, Halkın Öfkesi Gitgide Büyürken Esad Aynı Mazeretleri Sıralayıp Duruyor

121 Suriye, Dostların Sapanına Düşmanın Oklarına Alışkındır

124 Tüm Bu Olanlar, Washington'dan Bakıldığında Suriye'nin 'Bingazi Harekatı" Gibi Gözükebilir Ama İşler Buradan Hiç de Öyle Gözükmüyor

126 Rusya, Esad'ın Sivillere Ağır Silahlarla Ateş Açmadığını İddia Ediyor

127 İngiltere, Suriye'de Yaşanan Hak İhlallerinin Sicilini Tutuyor

128 İsyancılar Arasında da Kötü Çocuklar Olabilir mi?

130 Tüm Kanıtlar Suriye'de Mezhepsel Bir İç Savaş Yaşandığına İşaret Ederken Kimse Bunu Kabullenmek İstemiyor

134 Yabancı Mücahitler ve Silahlar Ülkeye Sökün Ettikçe Suriye'de Yaşanan Mezhepsel İç Savaş Uluslararası Boyut Kazanıyor

136 Esad'ın Askerleri, İsyancılar Tarafından Türkiye'ye İkmal İçin Kullanılan Yolun Önünü Kesmeye Çalışıyor

138 Suriye'de Yaşanan Roketli Saldırıda Hayatını Kaybeden Gazeteciler "Hedef Olarak Belirlenmişti"

140 Esad, Kendi Halkına Karşı Verdiği Savaşta Yeni Bir Cephe Açıyor

142 'Bizler Artık Esad'dan Korkmuyoruz. Ama Neden Daha Çok İnsan Hayatını Kaybetsin Ki?'

146 'Oy Kullanma Sandıklarına Giderken Kontrol Noktalarından Geçiyorsunuz. İşte Sizleri Bu Şekilde Tespit Ediyorlar.'

150 Esad Rejimine Güçlü Bir Destek Olduğunu Gösteren İstatistikler Gerçeklerle Gölgelenmiş Durumda

151 'Aileme Yardım Etmek Durumundayım Ama Kendi Vatandaşlarıma Kurşun Sıkmak İstemedim'

154 Ölüm Bölgesinde Yaşam Hattı Açan Kuşatma Kırıcılar

156 İşbaşındaki Rejim, Yapılanlara 'Temizlik' Adını Verse de, Kirli Gerçek Gün Gibi Aşikar

158 Esad Rejimini Ayakta Tutan Dehşet Verici Gerçekler

162 Ortak Bir Düşmana Karşı Bir Birleşme Mi Sözkonusu?

166 Bu Savaşın Bir Kazanını Olmadığı Gibi, Sonu da Gözükmüyor

167 Başkan Esad'ı Devirme Girişimi Başarısız Oldu

171 Lübnan Sınırındaki Susturulmuş Suriyeliler Meçhul Yarınlara Doğru Akın Akın İlerliyorlar

172 Suriye'de İşler, Müzakere Yoluyla Çözülemeyecek Kadar Kana Bulanmış Durumda

174 Hassas Barış Planı Suya Düşerken Dünya Liderleri Suriye Rejimini Oyalanarak Zaman Kazanmakla Suçluyor

176 Hague, Suriye Rejimi Sunulan Barış Planına Ayak Direyecek Olursa Uzlaşıya Yer Bırakmayan Bir Politika İzleneceğinin Sinyallerini Veriyor

178 BM Birliklerinin Akşamüstüne Kadar Barış Getirme Çabaları Tamamen Şansa Kalmış Görünürken, Suriyeliler Bıçak Sırtında Bekliyor

181 Bu Korkunç Katliamın Uzun Soluklu Bir İç Savaşın Başlangıcı Olmasından Endişe Ediyorum

185 Esad, Masum İnsanlara Karşı Toplukıyım Yapmakla Suçlanıyor

188 Suriye, Masum İnsanlara Karşı Uyguladığı Toplukıyım Nedeniyle Uluslararası Toplumun Güçlü Tepkisiyle Karşı Karşıya

190 Esad Rejimi Kanlı Saldırılardan Hula'nın İsyancı Ordusunu Sorumlu Tutuyor

192 Ölü Sayısı Gitgide Artarken, Bıçak Sırtında Yaşayan Bir Halk İç Savaşa Hazırlanıyor

194 Batı Dünyası Şimdilerde Çocukların Katledilmesiyle Dehşete Kapılmış Durumda. Ama Yakında Bunu da Unutup Gideriz .

196 Annan Barış Planı Suya Düşerken Rusya, Hague'ı Devre Dışı Bıraktı

199 Yapılan Hamleler Suriye –ve Rusya'yı– Daha da Çok Dışlıyor

200 Batılı Başkentlerin, Suriyeli Diplomatları Sınırdışı Etmesiyle, Ülke Yalnızlaştırılıyor

202 Savaş Neden Şam'a Doğru İlerliyor

206 AB ve Rusya Arasında Görüşmeler Devam Ederken, Suriye İç Savaşa Her Zamankinden Çok Daha Yakın Durumda

208 İsyancılar Çok Daha Kullanılabilir Hale Geliyorlar

209 Tv Kanalına Yapılan Saldırıda Yedi Kişinin Hayatını Kaybetmesi Üzerine, İsyancılar Katliam Yapmakla Suçlanıyor

211 Batı Dünyasıyla Yapılacak Bir Anlaşma Suriye'yi İki Yıl Daha Esad'ın Elinde Bırakabilir

214 Suikastlerin Hedefinde Artık Kodamanlar Var -Ama İsyancılar Büyük Ödülü Henüz İstemiyorlar

216 Rejimin Acımasız Baskısının Mimarları, Yaptıklarının Bedelini Hayatlarıyla Ödüyorlar

218 Suriyeli İsyancıların Arasını Mezhepçilik Açıyor

221 Aleviler de Esad'a Sırtlarını Dönüyorlarsa, Bu Esad'ın Kaderinin Tayin Edildiği Anlamına Gelir

224 İsyancılar Esad'a Karşı Afgan Yöntemleriyle Vahşi Bir Mücadele Sözü Veriyor

227 Evet, Vahşet Devam Ediyor Ama Bazı Suriyeliler Ülkeye Dönmenin Vakti Geldi Diye Düşünüyor

229 'Bizimkiler Vatanı Kurtarmak İçin Mücadele Edeceklerini Söylüyorlar'

232 'Ya Özgür Olacağız Ya da Mağdur'

235 'Suriye'deki Yalan Ve İkiyüzlülük Dolu Savaş'

239 'Rejimin Tüm Bunların İntikamını Alacağından Korkuyorlar'

241 İsyancıların, Esad Birliklerini Askeri Üsten Kaçmaya Zorlaması Üzerine Bayram Sevinci Yaşanıyor

243 Azınlıklar Açısından Çekimser Kalmak Bile Yeterince Güvenli Değil

246 Burada Yaşayan Halk Kaçıp Gitti. Kalanlar Sadece Savaşçılar

249 İsyancılar Halep'teki Polis Karakolunu İstila Edip Yağmalıyor

253 'Bakalım Bizim Başımıza Neler Gelecek?': Rejime Sadık Kalanlar, İsyancıların Saldırmasından Endişe Ediyor

256 Esad'ın Talimatıyla Halep'te Gerçekleştirilen Hava Saldırısının Şokunu Yaşayan Küçük Çocuk

258 'Bu Kısıtlı İmkanlarla Daha Ne Kadar Süreyle İnsanları Yaşama Döndürebilirsiniz Ki. Ağır Yaralıların Çoğunu Kurtaramıyoruz. Bunu Sona Erdirmenin Tek Yolu Esad'ı Bozguna Uğratmak'

261 Suriye'nin Antik Hazineleri Kül Oluyor

265 Esad'ın Acımasız Saldırıları, Ülkesinin Hem Geleceğini Hem de Tarihi Geçmişini Silip Yok Ediyor

268 Ölümün İstila Ettiği Şehre, Görecek Çok Daha Kötü Günleriniz Var Deniyor

271 Esad'ın Başbakanı 'Kutsal Devrimde' İsyancıların Yanında Yer Alıyor

274 İhanet Partideki Çatlakların Arasını İyice Açıyor

276 Suriye Jet Uçağı Hedef Seçerken Aceleci Davranmazken Ceremesini Çeken Çocuklar Oluyor

278 Esad'ın Savaş Helikopterleri ve Tankları Halep'teki İsyancılara Karşı En Büyük Saldırıyı Gerçekleştirdi

281 'Halep, Rejimi Devirecek' Ama İsyancılar Olağanüstü Bir Askeri Hücumla Geri Çekilmeye Zorlanıyor

285 Esad'ın Gazabı İsyancıları Kaçırıyor

286 Yüzüstü Bırakılmış Bir Şehir, Yüzüstü Bırakan Bir Birleşmiş Milletler ve Patlamaya Hazır Bir Fırtına

289 BM, Suriye'yi Kanlı Kaderiyle Başbaşa Bırakıyor

292 'Bizlere Gizli Bir Mevziden Saldırdıktan Sonra Kaçıp, Lağım Çukurlarına Siniyorlar'

296 'Hiçbir Kuvvet Suriye Rejimini Yıkamaz'

299 'İsyan Ordusu mu? Yabancı Şebekesinden Başka Birşey Değil Onlar'

303 Halep'te Yaşayan Yoksul Halk, Çapraz Ateş Altında

306 Suriye'deki Gazeteler Ordunun Zaferini İlan Ededursun, Hikayenin Aslı Bombardıman Seslerinin Ardında

308 Suriye'deki Hoyrat Savaşa Dair Kanlı Gerçekler

313 Suriye'de Şiddet Gitgide Derinleşirken, Tek Bir Kazanan Olacak: Kürtler

317 Suriye Ordusu Pırıl Pırıl Gözükmek İstiyor. Lakin Öyle Değil

319 'Suriye Halkının Barışçıl Gündeminin Kontrolünü Yabancilar Ele Geçirmiş Durumda'

323 Daraya'nın İçinde: Başarısız Bir Tutuklu Takası Nasıl Oldu da Bir Katliama Dönüştü

326 Pis İşleri Bırakmak İsteyen Enformasyon Bakanı

329 Suriye'nin Şiddet Dolu, Kanlı Ve Bölünmüş Ortamında Bir Başka Hafta Daha

331 Suriye'nin Cihattan Hapishaneye Uzanan Yolu

336 Geçmişin, Suriye'nin Şimdiki Trajik Haliyle Bağıntısı Malula'da Görülüyor

339 'Batıdan Hiçbir Yardım Alamayacağımızın Farkındayız Artık'

341 'Suriyelilerin Hiçbiri Şiddetten Yana Değil... Ama İnsanlar Geri Dönüş Olmadığının da Farkında. Eve Dönecek Olurlarsa, Teker Teker Ölecekler'

344 Suriyeli İsyancılar, Eş Zamanlı Bombalı Saldırılarla Rejimi Kalbinden Vuruyor

346 Suriyeli İsyancılara Arka Çıkan Destekçiler, Aralarında Didişip Duran Fraksiyonlar Birleşene Kadar Zuladaki Silahları Bloke Ediyor

349 'Bardağı Taşıran Son Damla': Türkiye Suriye'ye Saldırı Yetkisi Alıyor

351 Gözü Pek Türkiye Kindar Suriye'ye Karşı Mı Geliyor? Olay O Kadar Basit Değil

354 Ankara'da Karaya Çakılı

357 Kurban Bayramı Ateşkesi–Ama Halep Mücadelesi Devam Ediyor

358 İsyancılar Patlayan Tüfekleri 'Emile' Adındaki Bir İngilizden Nasıl Satın Aldılar

360 'Humus'u Terkettik Çünkü Bizi Öldürmeye Çalışıyorlardı. Hristiyan Olduğumuz İçin Bizi Öldürmek İstediler'

365 Makdisi de Gittiyse, Kargaşa Gelip Devlet Başkanının Kapısına Dayandı Demektir

367 Kimyasal Silahlar ve Kimlerin Bunları Elinde Bulundurup Bulundurmadığı Hakkındaki Gerçekler

369 İktidar Yok, Halk Yok, Umut Yok: Şam Nasıl Oldu da Bir Savaş Kenti Haline Geldi

372 Suriye'nin İsyancıları Şam'ın Dış Mahallerine Ulaşmış Durumda Ama İç Savaş Çözümsüzlüğünü Aşamıyor

375 Esad'ın Strateji Değişikliği İsyancıları Şam'ın Kapısında Tutuyor

378 Humus Sakin –Ama Korku Hala Devam Ediyor

380 İngiliz Ordusu Suriyeli İsyancılara Yardım Konusunda Görüşmelerde Bulunuyor

383 İsyancılar, Batılı Müttefikleri Kısa Sürede Yardım Etmeleri İçin Sıkıştırıyor

385 Suriye Rejiminin Mağlup Askerlerindeki Korku ve İğrenme

387 'Ortadan Kaybolmuş Falan Değil. Sadece Üç Aylık Bir İzne Ayrıldı'

389 Devrilebileceği İhtimalinin Rusya Nezdinde de Kabul Görmesi Esad'ın Güven Duygusunu Sarsıyor

391 Sıkı Pazarlıklar Dönmeden Barış Gelmeyecek

392 Rusya, Desteğinin Yönünün Suriyeli İsyancılara Döndüğünü İnkar Ediyor

394 Suriye: Kutsal Savaşa Doğru Dolu Dizgin

399 Hristiyanlara Yapılan Eziyet

401 Suriye'de Hepsi Biraraya Gelmiş Bir Sürü Anlaşmazlık Var. Üstelik Ülke, İki Bölgesel Mücadelenin Tam Orta Yerinde

407 **2013**

409 Suriye Rejimi El-Kaide Liderinin Kardeşini 'Yardım Çalışmaları' Sırasında Yakaladı

410 Suriye'deki Katliam Su Götürmez Bir Gerçek. Ama Rakamları Netleştirmek Zor

412 Esad'ın Tiyatro Şovunun Esas Hedefi Ordusuydu

414 Esad Batı İle Görüşme Yapabileceğini İşaret Ediyor– Ama İsyancı 'Kuklalar' İle Değil

416 Suriye'nin Kimyasal Silahları İle İlgili Yeni Kaygılar

418 Bu Gidişle Esad Bir Yıl Sonra Halen Başta Olabilir

420 Protestocuların Tıpkı Bir Diktatör Gibi Davranması Çok da Zor Değil

422 Ortaya Çıktı: Rusya'nın Esad İle Silah Satışı İkiyüzlülüğü

424 İngiltere Suriyeli İsyancılara Askeri Yardım Yapabilir

427 Zavallı William Hague, İsyanını Başkaları Ele Geçirdi

429 Batı Suriye'yi Hiçbir Zaman Anlamadı –Tarih Kitaplarına Bakmanız Yeterli

431 Suriye'deki Çatışma Yeni Bir İngiliz Cihatçı Dalgası Ortaya Çıkarıyor

434 Esas Nokta 'Doğru' İsyancı Grupları Silahlandırmak

435 Batı'nın Suriye'deki Müdahalesi Sünni İsyanını Daha da Kışkırtacaktır

438 Suriye Krizi İnsanlara ve Tarihe Verdiği Zarar İle Ölçülebilir

440 Irak El Kaide'si Suriye İsyancılarının Önde Gelen Kanadını Ele Geçirdiğini Beyan Etti

442 Savaş Şam'a Ulaştı, Ama Birçokları İçin Şam Savaş Bölgesi Değil. Gündelik Hayat Devam Ediyor, Güya Selefiler Tarafından Yok Edilen Camii Halen Yerli Yerinde. Ancak Ön Alınamayacak Şekilde Çatışma Şehrin Kalbine Doğru İlerliyor

445 Taktiklerin Değiştiği Suriye Savaşında Cep Telefonları Silah Oldu

448 Esad'ın Ordusu İnisiyatifi Eline Aldı

451 Barbarca Bir Savaş Herkesi Kötü Adam Haline Getiriyor

453 'Savaşın Gerçekten Ne Olduğunu Bilmiyoruz. Henüz Birşey Görmedik'

455 'Din İnsanları Mutlu Etmeli, İnsanları Kontrol Etmek İçin Kullanılmamalı'

457 Suriye'nin Geleceği İle İlgili Savaşı Kim Kazanacak? Hiç Kimse

460 Suriye'nin En Sıkıntılı Bölgesini Alan Hayat Kurtarıcılar: Orta Yol

463 Şam'dan: Esad'ın Babası Bunu Nasıl Yapmış Olabilir?

465 Kerry NATO'yu Suriye'den Gelecek Muhtemel Bir Kimyasal Saldırıya Karşı Uyarıyor

467 'Beşşar'ın Özel Kuvvetleri Kendine Güvenli, Gaddar ve Siyaseten İddialı Olarak Düşmanlarına Yönelik Bir Tehlike'

474 Esad 'Kırmızı Çizgi'yi Aştı mı? Kimyasal Silah Kullanıldığı İle İlgili Kanıtlar Şüpheli

476 Libya'da Alınan Dersler Suriye'yi Şimdilik Batı'dan Koruyor

478 Esad Korkulan Milislerini Savaş Alanına Gönderiyor

481 Hepimizin Konunun Bir Parçası Olduğunu Anlatan Bir Müdahale

482 İkinci Hava Saldırısından Sonra İsrail Suriye'ye Karşı Savaş Açmakla Suçlanıyor

484 Batı Tarihten Alınacak Dersleri Öğrenmeyi Reddediyor

487 Yamyam Komando Tugayı İle Tanıştığım Gün

489 Suriye'nin Kimyasal Silah Kullanması İçin Bir Sebebi Yok

491 Suriyeli İsyancılar Siyasi Liderlerini İtekliyor

492 Silah İçinde Yüzen Bir Ülkenin Bitmeyecek Savaşı

495 Suriye Rejimi İle Savaşta Ölen Üç Batılıdan Biri İngiliz Cihatçı

497 Suriye'deki Katliam Devam Ederse Bundan En Fazla Kim Fayda Sağlayacak?

500 Hizbullah Suriye'yi Bilmiyor. Verdikleri Kayıplardan Anlayabilirsiniz

502 Esad Önemli Bir Şehrin yönetimini Ele Geçirirken Hizbullah Gözünü Şam'a Dikerek İşleri Yoluna Sokuyor

504 Silahlar Sadece Bildiğimiz Anlamda Silahtan İbaret Değil. Silah Para Demek

506 İran Esad'a yardım için 4.000 Asker Gönderecek

509 Ancak Topyekûn Bir Savaş Esad'ı Devirebilir. Bundan Daha Azı Sanki Bir İşi Yarı Yapmak Gibi Olur

512 Esad Cameron'un Darbesini Alt Edebilmek İçin Şam'ın Dizginlerini Sıkı Tutuyor

514 'Kimin Bizi İdare Ettiği Önemli Değil, Sadece Yaşamak İstiyoruz'

516 Suriye'nin Kaybolan Mirası

518 Suriye: 93.000 Arasında Bir Ölüm

522 İsyancıların Umutları Kuseyr'in Yıkıntıları Arasında

524 Kendi Barış Anlaşmasını İmzalayan İsyancı Şehri

528 'Buradaki Ortam Daha Önce Bir Kez Gördüğüm Bir Korku İle Zehirlenmiş'

532 'Arka Arkaya Bir Gürültü Yükseldi...Bir İntihar Bombacısı Kendini Havaya Uçurmuş'

533 Yabancı Medyanın Suriye'deki Çatışmayı Sunuşu Çok Hatalı. Bu Tehlikeli Bir Durum

536 'ABD'nin Silahlandırdığı İsyancılar Üzerinde Hiçbir Yaptırım Gücü Yok –ve Eğer Cameron ve Hague Silahların Esad'ı Devireceğini Sanıyorlarsa Aptallık Ediyorlar'

539 Muhalefet Savaşıyorken Tek Bir Kazanan var –Esad

540 Suriye İç Savaşı 100.000 Kişinin Canına Mal Oldu. Peki Ya Halen Hayatta Kalanlar?

544 ÖSO Lideri Öldürüldükten Sonra Suriye İsyancı Grupları Birbiriyle Savaşmaya Başladı

547 Taraflardan Taraf Seçerek Malcolm Rifkind Balkanlar'daki Hataları Tekrar Ediyor

550 İngiltere İsyancılara Savunmada Yardımcı Oluyor

551 Irak Başbakanı Sadece Topyekun Bir Savaşın Esad'ı Devirebileceğini Söylüyor

553 Özgür Suriye Ordusu'nun 'kendin yap' Silahları

554 Suriye Muhalefeti Esad'ın Saldırısında 62 Savaşçısını Yitirmesine Rağmen İlerlemeye Devam Ediyor

556 Şiddet Ayrı Bir Şey, Ama Adam Kaçırma Gerçek Anlamda Bir Terör

559 Suriye'nin Petrolü İçin Mücadele Sınır Ötesine Taşıyor

561 Kanıtlar Çok Açık –Ama Unutmayın: Ortada Bir Propaganda Savaşı Var

563 Suriye Çatışması: En Kara Gün Daha Görünmedi

565 Suriye: Dünya Gerçeği Öğrenmek İstiyor

568 Kimyasal Katliam Karşısında Batı Esad'ı Kınıyor

570 Suriye Rejimi Kendi Halkını Mı Zehirli Gazla Boğdu? Kanıtlar Artıyor

573 Batı Köprüyü Geçmeye Hazır mı? Muhtemelen

575 Bu Korkunç İç Savaşta Batı'nın Muhtemel Müdahalesi Sert Ama Kısa Süreli Hava Saldırılarından İbaret Olacak

577 Irak'ta Yapılan Hatalardan Ders Çıkarın –Bırakın Denetçiler İşini Yapsın

578 Esad ve Düşmanlarını Bir Araya Getirebilecek Gücümüz Halen Var

581 'Hepimiz Birimiz, Birimiz Hepimiz İçin': Şimdi de ABD El-Kaide'nin Yanında Savaşıyor

583 Batı İstenmeyen Sonuçlara Hazırlıklı Olmalı

585 Herhangi Bir Müdahale Ortadoğu'daki Hassas Güç Dengesini Bozma Riski Taşıyor

587 Suriye Sadece Bir Günah Keçisi. Aslında Bu İran İle İlgili Bir Savaş

590 ABD ve Rusya Bölgeye Gemilerini Gönderirken İngiliz Uçakları Kıbrıs'a Doğru Yol Alıyor

591 Suçu Kanıtlanmış mı? Kimyasal Saldırıya İlişkin Kanıtlar İkna Etmekten Uzak

593 Suriye'de Ya Hep, Ya Hiç

598 Bir Dönem Washington Ortadoğu'yu Korkudan Titretiyordu –Şimdi Kimse Takmıyor

600 Eylemciler Askeri Harekatın Gecikeceğini Düşünüyor

602 Mezar Mezar Üstüne Düştü, Kan Yağmur Suları İle Yıkandı, Rüzgar Üzerlerinden Esti. Bozulmamış Bir Mezar Kalmıştı, Üç Yaşındaki Hania'nın Mezarı. Ölen Beş Kişilik Aileden En Küçüğü...

606 Rusya Cumhurbaşkanı Muhtemelen Amerikalıların Son Haçlı Seferine Destek Vermeyecek

608 'Yabancıların Müdahale Etmesini İstemiyoruz. Sorunlarımızı Kendimiz Çözeriz'

611 Sallantıda Olan Güçler Dengesi Tüm Bölgeyi Uçurumun Kenarına İtiyor

612 Şiddet Hristiyanların Saklandığı Dağlara Kadar Ulaştı

615 Arapları Vurma Operasyonu İyi Bir İsim Olur mu?

618 Esad Ölüm Tarlalarını Nasıl Seçti

623 İsyancılar ABD'den İsteklerinin Silah Değil Plan Olduğunu Söylüyor

624 Irak ve Afganistan'daki Savaşlar Rusya'yı Yeniden Siyasetin Yukarısına Taşıdı

627 Kes! Obama'nın Suriye İçin Düşlediği Hollywood'vari Son İlla Ki Bir Trajedi İle Sonuçlanacaktı

630 Suriye Kimyasal Saldırıları: Açık ve Net Kanıtlar

633 Suriye'nin Başkentinde Ölüm Tarlaları Halen Yerli Yerinde Duruyor ve Hakikat En Az Umut Kadar Az

635 Ölü Sayısı Artmaya Devam Ediyor, Artık Halen Saymaya Devam Eden Varsa Tabii

638 Suriye'de Ölen Bedenleri Evlerine Getirmek Ciddi Bir İnsani Mesele

640 Gaz Bombaları Suriye'ye Satılmamıştı

642 Minotor'un Mağara Diplomasi'sine Doğru: Rusya Nasıl Suriye'yi Koruyan Güç Oldu

645 Esad Taraftarları Düşmanlarını İstemeden de Olsa Sevindiriyor

646 Suriye Şeyhülislam'ını Dinlerken

649 Suriye'den Ölümsüzlük Hikayeleri: Bu Kaderi Hak Etmeyen İki Adam

651 İsa Peygamber'in Dilini Konuşan Kutsal Malula Şehrinde Şavas Komşuları Birbirine Düşürüyor

654 Esad'ın Kulakları

657 Esad'la Kapalı Kapılar Ardında Görüşmek Savaşın Gidişatını Değiştirebilir

659 BM'nin Raporunda İlginç Bilgiler Var

660 Batı Başka Tarafa Baktıkça İslamcılar Suriye İsyanını Ele Geçiriyor

662 Daha Büyük Bir Tehdit Olan Radikalizme Karşı Düşmanlar Bir Araya Gelebilir

664 Irak'tan Şam'a Giden Yol

667 Batı Suriye'deki İslamcı Gruplara Yardımı Kesiyor

668 İngiltere'nin Suriye Siyaseti İflas Etti Ama Kimse Bunu Henüz Fark Etmedi

671 BM Tarihindeki En Ciddi Acil Durum

673 Doktor Han'ın Ölümü Esad'ın Nasıl da Gaddar ve Korkunç Yardakçılarla Gücünü Paylaştığını Gösteriyor

675 Neden İntihar Etmiş Olsun?

678 Abbas'ın Ailesi İle Son Konuştuğumda Halen Yaşıyordu. Nerede Yanlış Yapıldı?

680 Suriyeli İsyancılar İbadethaneleri, Heykelleri ve Hatta Ağaçları Yok Ederek İkonoklazmı Başka Bir Boyuta Taşıyor. Ama Nereye Kadar?

683 **2014**

685 El-Kaide'nin Suriye'deki Yükselişi Diğer İsyancıları Barış İstemeye Sevk Edebilir

688 Suriye'nin Üç Yönlü Savaşı

691 Britanya Suriyeli İsyancıları Desteğini Çekmekle Tehdit Ediyor

693 Rusya ve ABD Suriye'de Ateşkes İçin Bastırıyor

695 Vatanını Kaybetmiş Bir Halk İçin Umudun Olmadığı Bir Kamp

697 Siyasi İklim Değişirken Barış Olasılığı Artıyor

700 Suriye İçin Tek Umut Olan Cenevre Görüşmelerine İran da Katılmalıydı

702 Suriye İçin Karar Vakti – İran Hâlâ İstenmiyor

706 Suriye'nin Geleceğini Bir Dehşet Sergisi Belirleyemez

708 Suriye: Laf Savaşı Başladı

712 Suriyeli İsyancılar Rusya'nın Esad'ı Gözden Çıkardığını Söylüyorlar

713 El-Kaide Barıştırıcı Bir Tavır Takınırken Sokaklara Kuşku Hakim

715 Barışa Giden Uzun Yol?

718 Suriye Müzakereleri Başlarken Birleşmiş Milletler Karamsar

720 İsyancıların Kendi İçinde Bölünmesi Şiddetin Yatışmasına İmkan Tanıyor

723 Ateşkes Sokaklara Bir Nebze Huzur Getirirken Suriyeliler Büyük Zarar Görmüş Evlerine Dönüyorlar

725 Cenevre'de Dönüm Noktası: Humus

728 Adra Kuşatmasında İki Ateş Arasında

731 Harp Malulü Gaziler Barış İçin de Savaşmak Zorunda

734 'İnsanlar 185 Gündür Mahsurlar – Sadece Çalı Çırpıyla Besleniyorlar'

737 'Bir Saniyede Yok Oldu': Mahalleler Suriye Ordusu Tarafından Yerle Bir Ediliyor

739 Barış Görüşmeleri Hüsranla Sonuçlanırken Suriye'deki Mezarcıların İşleri Açıldı

742 Suriye'deki Cephelerde Taraflar Yenişemiyor Ancak Nefret ve Dehşet Haberleri Her Geçen Gün Artıyor

745 Gökyüzündeki İsyancı Kalesi

748 Esad ve İsyancılar Bir Çıkmaz İçinde Olabilir Ancak Destekçileri Öyle Değil

751 Humus Savaşı

754 Bazıları İçin Terörün Sona Ermesi Suriye Barışı Yolunda Erken Bir İşaret Olabilir

756 Sıradan Bir Aile, Korkunç Bir Savaş

760 Putların Yıkılması

763 Humus'tan Tahliye Edildikten Sonra Kaybolan İnsanlar Hakkındaki Endişeler Artıyor

765 Düşmanlar Şam Cephesinde Bir Araya Geldiler – Ateşkes Kalıcı Olabilecek mi?

767 Yerel Ateşkesler Bir Yana Uzun Soluklu Bir Savaş İçin Koşullar Hâlâ Uygun

771 Cehenneme Giden Yol

777 Mutsuz Bir Yıl Dönümü: Ufukta Esad'ın Sonunun Geldiğine Dair Bir Emare Hâlâ Yok

780 Esad'ın Ordusuyla İlerlerken

783 İnanç, Umut Ve 40 Milyon Sterlin Değerinde Bağış? Tutsak Rahibelerin Serbest Bırakılması Suriye Rejimine Pahalıya Mal Oluyor

786 Suriye'nin Seküler Ayaklanması Cihatçılar Tarafından Gasp Edildi

791 Esad'ın Generalinden İyi Niyet Taarruzu

796 Bir Askerin ve Oğlunun Cinayete Kurban Gitmesi Uzlaşma Komitelerinin Yapabileceklerinin Kısıtlı Olduğunu İfşa Ediyor

798 Esad Kayıplarını Telafi Etmek İçin Okul Hayatına Devam Eden Çocuklara Güveniyor

802 Yabancı Cihatçılar Yeni Bir 11 Eylül Yaşatmaya Yemin Ediyor

805 Varil Bombası ve Oy Sandığı: Esad Suriye'de Gücünü Korumayı Nasıl Başardı

809 Cılız Bir Esinti: Bir Şehrin Kaderini Vurgulayan Sessizlik

813 Ölümcül Bölge: El Kaide'nin İntihar Kalesine Dönüştürdüğü Suriye Sanayi Bölgesi

815 IŞİD Hamle Yapıyor

819 IŞİD Suriye'nin İç Bölgelerine İlerliyor

822 Hava Saldırıları? Tanrı Bahsi? Obama Cihatçıların Senaryosunu Oynuyor

824 Batı, Esad İle Güçlerini Birleştirmeye Hazır

SURİYE: CEHENNEME DÜŞÜŞ

Elinizde tutmakta olduğunuz bu olağanüstü habercilik seçkisi, üç yılı aşkın bir süredir Suriye'de devam etmekte olan şiddet ve umutsuzluk dolu olayların nasıl geliştiğini gözler önüne seriyor: Gün be gün katlanarak artan mezalim, yaşanan ızdırap üstüne ızdırap; hiçbiri ama hiçbiri, şu ana kadar bir sonuç vermiş durumda değil. Ülkenin hizipleşen gruplarının hepsinin eli kana bulanmış durumda; işkenceden tutun da zehirli gaza kadar hiçbir suç artık tabu sayılmıyor bu ülkede. Ölü sayısı sayılamayacak kadar fazla: BM'in 2014 ortası itibariyle verdiği 190.000 can kaybının, tahmini ölü sayısına dair oldukça ölçülü tahminlerden biri olduğu söylenebilir sadece. Peki ya hayatta kalmayı başaranlar ne durumda? Yaklaşık 3 milyon sığınmacının Suriye'den kaçtığını ve milyonlarcasının da ülke içinde başka yerlere göçtüğünü dikkate alırsak, rakamların burada da hiç iç açıcı olmadığını söylemek gayet mümkün.

Peki işler bu noktaya nasıl vardı? Aslına bakarsanız bu sorunun yanıtını, The Independent'da yer alan ve ülkede yaşanan trajediyi gözler önüne seren bir dizi makalede bulmak mümkün. Patrick Cockburn, Robert Fisk ve Kim Sengupta gibi bölgede yoğun tecrübeye sahip ve alanlarında rakipsiz muhabirlerin öncülük ederek kaleme aldıkları olay kayıtları gazetemizde yer buldukça dünya, yaşanan bu pervasızlığı ve olayların içyüzünü görebilme imkanına kavuştu.

Suriye'de yaşanan trajedi henüz sona ermiş değil. Kapanışın henüz sahnelenmediğini bile söylemek mümkün belki de. Ama günün birinde, tarihçiler, böylesine köklü ve görkemli bir medeniyetin nasıl olup ta bir harabeye dönüştürüldüğünü, yüz yıllık bir geçmişe sahip bölgesel bir yerleşimin nasıl da önemsiz bir hale getirildiğini, bir nesil dolusu masum sivilin perperişan bir savaş bölgesi içinde nasıl kısır bir döngünün içinde yaşamak durumunda bırakıldığını elbette kendilerine soracaklardır. Bizler, tarihçiler bu sorularla yüzleştikleri vakit, elinizde tuttuğunuz bu kitapta yer alan tanıklıkların ve analizlerin, değerli bir başlangıç noktası olacağına ve tarihe ışık tutacağına inanıyoruz.

2011

26 Mart 2011, Patrick Cockburn

ASKERİ BİRLİKLERİN ATEŞ AÇMASIYLA PROTESTOLAR SURİYE'DE HIZLA YAYILIYOR

On binlerce kişinin Esad ailesinin hükümranlığına meydan okuduğu protestolar, ülke çapında daha önceleri hiç görülmemiş bir boyuta ulaşırken Suriye askeri birlikleri dün göstericilerin üzerine ateş açtı. Protesto hareketleri, ülkenin güneyinde yer alan Dera kentinde bir hafta kadar önce başlamış, göstericilerin, 2000 yılından bu yana yönetimde bulunan Beşşar'ın babası merhum Başkan Hafız Esad'ın heykelini ateşe vermesiyle birlikte askeri birlikler göstericilerin üzerine ateş açmışlardı. Göstericiler ilk olarak rejimde birtakım iyileştirilmeler yapılması talebinde bulundularsa da geçen zaman zarfında devrim çağrıları yapmaya başladılar.

Güvenlik güçlerinin, Dera yakınındaki Sanameyn kasabasında, dün Cuma namazı çıkışında, rejimi ve güvenlik güçlerince gerçekleştirilen katliamları protesto eden kişilerden 20 kadarını öldürdüğü gelen bilgiler arasında.

Şam'ın kuzeyinde yer alan Hama kentinde ise insanlar sokaklarda, son üç ay zarfında Arap dünyasında yaşanan ayaklanmalarda sıklıkla kullanılan ve hayli benimsenmiş o sloganı atarak dolaşıyorlardı; "Özgürlük yayılıyor!"

Polis, tarihi Emevi Camii de dahil olmak üzere başkent Şam'da gerçekleştirilen ufak çaplı gösterilere sert bir şekilde karşılık vererek göstericileri cop marifetiyle hızla dağıttı. Dera'da yaşayan vatandaşlara destek sloganları atan onlarca kişi, polis tarafından sürüklenerek uzaklaştırıldı. Şam yakınlarındaki Tel kentinde ayaklanma başlatan bin kadar kişi, Esad ailesi için "hırsızlar" sloganları atarken, pek çok Suriye kentinden de protestoların ayak sesleri duyulmaya başladı.

Arap dünyasında patlak veren intifada, polisin geçtiğimiz hafta, hükümet aleyhtarı duvar yazıları yazan çocukları Dera'da tutuklamasının ardından, bu kez Suriye'ye sıçramış gözüküyor.

Güvenlik güçlerinin protestocuları zor kullanarak sindirmeye çalıştığı olayların yaşandığı Çarşamba günü ise, bir caminin içinde bulunan 37

kişi öldürüldü. Devlet televizyonu, caminin adam kaçıran bir çetenin genel merkezi olarak kullandığı gibi alışılmadık bir iddiada bulunarak, duvara dayalı makineli tüfeklerle, üzeri banknot balyalarıyla dolu bir masanın görüntülerini ekranlara yansıttı.

Gerçekleştirilen bu protestolar, Devlet Başkanı Hafız Esad'ın Hama merkezli Sünni isyanını bastırdığı ve denilene göre 10.000'e yakın kişinin hayatını kaybettiği 1982 olaylarından bu yana Esad ailesinin ülke içinde karşılaştığı en büyük protesto.

Mevcut protestolar, seküler bir tona sahip olmakla birlikte, yönetimdeki elit üyelerin pek çoğunun Şiiliğin bir kolu olan Alevi mezhebine mensup olduğu ülkede, Sünni halkın kalesi sayılan Dera ve Hama'da, Alevi mezhebinin sözünün geçiyor olmasına karşı belirgin bir kin güdüldüğü görülüyor.

Hükümet, güvenlik güçlerince katledilen kişilerin dün erken saatlerde Dera'da gerçekleştirilen cenaze töreni sırasında güç kullanmamaya özen gösterdiyse de, günün ilerleyen saatlerinde şehirde silahların ateşlendiği duyuldu. Polis ilk başlarda pek göze batmamaya çalıştıysa da daha sonraları pek çok kontrol noktasını boşalttırarak gazetecileri polis refakatinde şehirden çıkarttı.

Tanıkların anlattığına göre Dera'daki Esad Meydanı'nda toplanan 50.000 kadar kişi, ellerinde salladıkları Suriye bayrakları ve zeytin dallarıyla "Özgürlük! Özgürlük!" sloganları atarak protestolarda bulundu.

Öte yandan Beşşar Esad, ayaklanmayı sona erdirmek adına protestocularla bir uzlaşı arayışına girerek 1963'ten bu yana devam eden olağanüstü halin kaldırılması, daha fazla basın özgürlüğü tanınması ve kamu çalışanlarının maaşlarına zam yapılması gibi vaatlerde bulundu. Belli ki Esad, ailesinin milliyetçi geçmişinin yanısıra İsrail ve ABD ile yaşanan fikir ayrılıklarının, ülkesini kargaşadan muaf tutacağına inanıyordu zira daha önceleri protestoların Tunus ve Mısır'dan Suriye'ye yayılmayacağından gayet emin konuşmuştu. Baas Partisi 1963'ten bu yana Suriye'de işbaşında bulunuyor. Hükümet, protestoların başlangıcından bu yana Dera'da tutuklanan kişilerin salıverildiği yönünde açıklama yaptığı sıralarda, insan hakları eylemcisi Mazen Derviş'in tutuklandığı yönünde haberler geliyor.

28 Mart 2011, Patrick Cockburn

ÇARESİZLİĞE KAPILAN ESAD AYAKLANMAYI YENİ REFORM VAATLERİYLE KÖRELTMEYE ÇALIŞIYOR

Protestolar ülke çapında hızla yayıldıkça, Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad, babasının 40 yıl önce iktidara geçmesinden bu yana, ailesinin idaresine karşı gösterilen en büyük tepkiyle yüz yüze gelmiş durumda.

Hükümet, ülkenin ana limanı Lazkiye'de dün itibariyle ilk kez orduyu konuşlandırmış durumda. Yetkililer, ülkenin kuzey batısındaki şehirde, iki günlük süre zarfında 12 kişinin hayatını kaybettiğini, 200 kadar kişinin ise yaralandığını kabul etmekle birlikte ölenlerin hepsinin güvenlik güçleri mensubu veya onlara saldıran kişiler olduğunu açıkladı.

Başkan Esad'ın ülkede yaşanan kargaşayı kontrol altına almak amacıyla geniş çapta bir dizi siyasi iyileştirmeler yapılacağını açıklamasının beklendiği dün gece saatlerinde, spekülasyonların ardı arkası kesilmedi. Esad'ın danışmanı, Buthayna Şaban, 1963'ten bu yana yürürlükte olan ve güvenlik güçlerine sunduğu geniş kapsamlı yetkiler nedeniyle Suriyeli yenilikçilerin büyük tepkisini çeken olağanüstü hal uygulamasının kaldırılacağını El- Cezire'ye açıklarken, konuya ilişkin herhangi bir zaman çizelgesi vermedi.

Protestocuları yatıştırmak için atılan bir diğer adım ise, siyasi eylemci Diana Javabra ve beraberindeki diğer 15 kişinin yetkililerce salıverilmesi oldu. Javabra ve diğer eylemciler, rejim karşıtı duvar yazıları yazdıkları iddiasıyla tutuklanan çocukların salıverilmesinin talep edildiği sessiz protesto eylemine katıldıkları için tutuklanmışlardı.

Esad'ın, olağanüstü halin kaldırılması, tutukluların salıverilmesi, basına daha fazla özgürlük tanınması ve iktidardaki Baas Partisi dışında diğer siyasi partilerin de meşru kılınması yönünde birtakım tavizlerde bulunması bekleniyor olsa da, aynı kişiler ordu ve güvenlik güçlerinin idaresinden sorumlu olduğu müddetçe, söz konusu değişikliklerin inandırıcı ve güvenilir olma olasılığı zayıf gözüküyor.

Suriye hükümetini alaşağı olma tehlikesiyle baş başa bırakan kriz geçtiğimiz hafta aniden patlak vermiş, güvenlik güçlerinin ülkenin güneyindeki Dera kentinde duvara yazı yazan çocukları tutuklamasıyla

giderek ateşlenmişti. Çocukların gözaltına alınmasıyla alevlenen gösterilere gerçek mermiyle karşılık verilmiş, bu esnada hayatını kaybedenlerin cenaze törenlerinde ise olaylar daha da büyüyerek geniş çaplı siyasi ayaklanmalara kadar varmıştı.

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Dera ve çevre kasaba ve köylerde 61 kişinin hayatını kaybettiğini açıkladı.

Esad'ın karşılaştığı tehdit, Baas rejimin bugüne dek yüzyüze karşı karşıya kalmış olduğu en büyük tehdit olarak dikkat çekiyor. Ülkede süregelen rejim geçmişte yaşanan tüm görüş ayrılıklarına baskıyla karşılık vermekle tanınıyor. 1976–82 yılları arasında yaşanan Müslüman Kardeşler gerilla savaşında, Esad'ın babası Hafız Esad, Hama kentinde baş gösteren isyanı 10.000'e yakın kişiyi öldürtmek suretiyle bastırmıştı.

Baas Partisi'nin eski kurtları, iktidarı yitirmemek adına şu an için yapılacak en iyi şeyin tavizde bulunmaktan kaçınmak olduğunu düşünüyorlar zira verilecek herhangi bir tavizin zayıflık olarak görüleceğini ve birtakım ilave talepleri de beraberinde getireceğine inanıyorlar.

İngiltere'de eğitim almış bir göz doktoru olan Esad, Suriye'de epey saygı duyulan bir kişi olmakla beraber, sesini çıkartamayacak ve mevcut krize yeterince karşılık veremeyecek olursa, ülkedeki gücünü ansızın yitirmesi oldukça olası.

Esad'ın sözcüleri tutukluların salıverilmesiyle birlikte diğer başka hususlarda birbirleriyle çelişen açıklamalar yaparak iktidarın reformları gerçekleştirme konusundaki ciddiyetine şüpheyle yaklaşılmasına zemin hazırlıyorlar.

Hükümet sözcüleri, protestocuların öldürülmesiyle ilgili olarak inandırıcılıktan uzak birtakım açıklamalarda bulunarak, ilk olarak protestocuların ateş açtığını, bu kişilerin de aslen yabancı casuslar olduğunu iddia ettiler. Sözcülerin bu açıklamaları, doğrudan cep telefonlarıyla çekilerek YouTube'a koyulan, ya da Dera kentinde muhabirleri bulunan El-Cezire gibi uydu televizyon kanallarında yayınlanan görüntülerle çürütülmüş durumda.

Başkent Şam'ın ana meydanlarında toplanan hükümet yanlıları, ellerinde Suriye bayrakları ve Esad posterlerini sallayan destekçilerle birlikte El-Cezire bürolarına saldırı tehditleri savurdu.

Hükümet karşıtı protestocular siyasi özgürlük ve insan hakları talepleriyle sokaklara dökülürken, BM rakamlarına göre gelirlerinin yarısını gıda harcamalarına ayırmak durumunda kalan Suriyelileri sokaklara indiren şey yüksek fiyatlar, işsizlik ve ülkeyi saran yolsuzluklar.

22 milyon nüfusa sahip ülkenin yaklaşık %30'luk kısmı yoksulluk sınırı altında yaşam mücadelesi veriyor. Hükümet, düşen petrol gelirleri nedeniyle ülkede baş gösteren ekonomik sıkıntıya rağmen, gıda ve dünya borsa fiyatlarına tabi başlıca maddeler üzerindeki vergi ve harçlarda kısıntıya giderek ekonomik huzursuzluğu dindirmeye gayret ediyor.

ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, dün yaptığı açıklamada Suriye ve Libya arasındaki belirgin farklılığa dikkat çekerek, ABD'nin Şam'ın içişlerine müdahil olduğu iddiasını kesin bir dille reddetti.

CBS News kanalına "İki ülkenin durumu da tamamen kendine özgü" diye konuşan Clinton, sözlerine şöyle devam etti: "Bizler elbette Suriye'de yaşanan şiddetten büyük üzüntü duyuyoruz... Son birkaç haftadır ülkede cereyan eden olayların çok endişe verici olduğu muhakkak, ama uçakları devreye sokmak suretiyle, kendi şehirlerinizi [tıpkı Libya'da olduğu gibi] ayrım gözetmeksizin mermi yağmuruna tutmak ve bombalamak başka bir şey, polisin halk hareketlerine karşı önlem alması başka bir şey. Kaldı ki polisin olaylar sırasında, kabul edilebilir güç kullanımının çok çok ötesinde, apaçık bir orantısız güç kullandığı da ortada."

Devlet haber ajansı Lazkiye'den geçtiği haberde "silahlı unsurların şehirde sokak sokak dolaştıklarını, bazı binaların çatılarına çıkarak gelişigüzel ateş açtıklarını, şehirde terör havası estirerek halkı sindirdiklerini" bildirdi. Askeri birliklerin şehrin ortasında gezindikleri de gelen haberler arasında. Bir liman kenti olan Lazkiye'de nüfusun büyük kısmı Sünni Müslümanlardan oluşuyor ancak şehrin iç bölgelerinde yaşayanların çoğu, iktidarda bulunan elit kesimin çoğu gibi, Şiiliğin bir kolu olan Alevi mezhebine mensup.

29 Mart 2011, Patrick Cockburn

ŞİDDET TIRMANIP DOZUNU ARTIRIRKEN BAŞKAN PROTESTOCULARA ZEYTİN DALI UZATIYOR

Binlerce kişinin askeri birliklere meydan okumaya devam ettiği Suriye'de Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın, protesto ortamını sakinleştirmek amacıyla, 50 yıllık olağanüstü hal uygulamasının kaldırılmasını da içeren bir dizi reformu bugün açıklaması bekleniyor.

Devlet Başkanı Esad'ın, iktidardaki Baas Partisi'nin, güvenlik güçlerinin ve kendi ailesinin keyfi ve despotik nüfuzunu sona erdirme yönündeki sözünde samimi olduğuna Suriyelileri ikna etmesi gerekiyor. Hükümet, daha gösterilerin başladığı ilk hafta, birtakım reformlar yapılacağından bahsetmiş ancak gerçekleştirilen protesto yürüyüşleri ve ayaklanmalar esnasında güvenlik güçlerinin kalabalığa tekrar tekrar ateş açmasına izin vermiş, açılan ateş sonucunda en az 61 kişi hayatını kaybetmişti. Lübnan'da hakim güç konumunda olan Suriye, aynı zamanda İran'ın en önemli yabancı müttefiki ve Irak'taki en kayda değer aktör olarak Ortadoğu politikasında çok etkili bir ülke. Lübnan'da Hizbullah'a, Gazze'de ise Hamas'a destek çıkan Suriye'de yaşanan kriz, tüm bu saydığımız nedenlerden ötürü Ortadoğu politikasını fazlasıyla etkiliyor.

Güvenlik güçlerinin ülkenin güney kenti Dera'daki sert tavrı, başlangıçta bir reform çağrısı olarak ortaya konan tepkilerin çok daha ileri bir boyuta taşınmasına sebep oldu. Yöre sakinlerinin gözünü korkutmaya yönelik sert tavır ve uygulanan şiddet, şu ana kadar bir sonuç vermiş değil, halk artık rejimin topyekûn değişmesini talep eder bir noktaya gelmiş durumda.

Haber ajanslarının, tanıkların ağzından doğrudan aktardıklarına göre, 4.000 kadar gösterici, güvenlik güçlerince gerçek mermilerle havaya ateş açılmasına ve hedef oldukları sayısız göz yaşartıcı gaz bombasına rağmen dağılmayı reddetti. Dera'daki protestoların merkezi haline gelen al-Ömeri camiinde toplanan 1,200 kişi oturma eylemi yaptığı sırada şehrin etrafını tank ve silahlı araçların sardığı da gelen haberler arasında.

Askerler ve güvenlik güçlerinin cami önündeki meydanı kuşatıp silahlarını toplanan sivillerin üzerine doğrulttukları, keskin nişancıların da çevredeki binaların çatılarında konuşlandıkları sıralarda, göstericiler

"İtibar ve özgürlük istiyoruz" ve "Olağanüstü hale hayır" sloganları atıyorlardı.

Sünni çoğunluğun yaşadığı Suriye'de, ülke nüfusunun sadece %12'lik kısmı, Esad ailesi ve iktidardaki elitlerin büyük bir kısmının da mensubu olduğu Şii/Alevi mezhebinden. Bu sebeple, ülkede rejime yönelik herhangi bir saldırı, her an bir mezhep kavgasına dönüşme tehlikesi arz ediyor.

Baas rejimine yönelik en büyük başkaldırı, köktendinci Sünni bir grup olan Müslüman Kardeşler tarafından 1976'da başlatılmış, 1982'ye kadar devam eden ayaklanmalarda pek çok can kaybı yaşanmış, Hama kentinde yaşanan isyanlar sırasında güvenlik güçleri tarafından 10.000'e yakın kişi öldürülmüştü.

İnandırıcılığını az da olsa koruyan Devlet Başkanı Esad şu ana dek sessizliğini korudu. Başkan Yardımcısı Faruk el Şara, Devlet Başkanı'nın önümüzdeki iki gün içinde "vatandaşları rahatlatıcı ve ikna edici" önemli bir konuşma yapacağını açıkladı.

Yardımcıları Esad'a 1963'ten beri yürürlükte olan olağanüstü hal uygulamasına bir son verilmesi, içerde tutulan binlerce siyasi suçlunun salıverilmesi, medyaya ifade özgürlüğü tanınması ve güvenlik güçlerinin yetkilerinin kısılması yönünde birtakım önerilerde bulundu. Halk, tüm bunlara rağmen, Esad ve iktidardaki elit kadronun ellerindeki bu yetki ve kudreti gerçekten bırakacaklarına yine de şüpheyle yaklaşacaktır.

İnsan Hakları İzleme Komitesi, hükümete seslenerek "protestoculara usulsüz bir şekilde ateş açan kişilerin yaptıklarından sorumlu tutulması" yönünde çağrıda bulundu.

Komitenin Ortadoğu Direktörü Sarh Leah Whitson yaptığı açıklamada, "Hükümet protestoculara ateş açmayı bırakmadıkça, baskıcı kanun ve uygulamalarını değiştirme yönünde herhangi bir adım atmadıkça, bu protestolar sona ermeyecek, hükümetin de bunu anlaması gerekir artık" dedi.

Ülke çapında rejim yanlısı birtakım toplu gösteriler de olmakla birlikte, rejim karşıtı gösteriler geçtiğimiz Cuma diğer kentlere de sıçramıştı.

Çatışmaların yaşandığı liman kenti Lazkiye, Sünni çoğunluğun yaşadığı bir şehir olmakla birlikte, kentin bulunduğu bölgede nüfusun çoğunluğu Alevi mezhebine mensup. Hükümet, birtakım yabancı silahlı adamların

kentin arka sokaklarında dolandığı iddiasında bulunsa da, silahlanan kimi yerleşikler kentin ücra bölgelerinde kendi denetim noktalarını oluşturmak suretiyle kontrolü sağlar durumda. Kent merkezinde bulunan askeri birliklerin ise Baas Partisi Genel Merkezi ve Merkez Bankası'nı korumak üzere konuşlandırılmış durumda olduğu gelen haberler arasında.

30 Mart 2011, Patrick Cockburn

ESAD KABİNENİN İSTİFASIYLA PROTESTOLARIN TANSİYONUNUN DÜŞMESİNİ UMUT EDİYOR

Suriye Devlet Başkanı Beşşar el-Esad, ülkenin pek çok kentinde gerçekleştirilen hükümet yanlısı gösterilere on binler katılırken kendi yönetimine karşı gerçekleştirilen protestoların tansiyonunu düşürmek amacıyla, dün itibariyle kabinenin istifasını kabul etti.

Suriyeliler, 11 gündür yaşanan kriz boyunca sessizliğini koruyan Devlet Başkanı Esad'ın, 50 yıllık olağanüstü hal uygulamasının kaldırılması da dahil bir dizi reformu açıklayacağı bir konuşma yapmasını bekliyorlardı. Protestocular, güvenlik güçlerine tanınan keyfi ve despotik yetkilerin gözle görülür şekilde kırpılacağını ve vatandaşlara daha geniş kapsamlı siyasi ve sivil haklar tanınacağını görmek istiyorlar.

Devlet Başkanı'na destek veren çekirdek bir kitle mevcut, pek çok Suriyeli ise mezhep ayrılıklarının şiddete dönüşmesinden büyük endişe duyuyor. Ancak dün gerçekleşen gösterilerde "ülkeye bağlılık marşlarını" söyleyenlerin yanısıra yürüyüşçülerin attığı "Halk Beşşar Esad'ı istiyor" sloganları, okulların ve kamu kurumlarının bir gün tatil edilmesi nedeniyle daha da bir güçlü çıkıyordu.

Kabinenin istifası oldukça sembolik bir durum arz ediyor zira gölge kabinenin zaten çok ufak denecek bir yetkisi bulunmakta, kabineye ait tüm yetki, başkanın, akrabalarının ve istihbarat teşkilatındaki üst düzey yöneticilerin elinde. 2003'den bu yana Başbakanlık görevini yürüten Naci el Utri, yeni hükümet kurulana kadar işbaşında kalacak.

Hükümet, daha ziyade güney kenti Dera'nın merkezinde ve çevresinde cereyan eden ve şu ana dek en azından 61 kişinin hayatını kaybetmesine

yol açan, benzeri görülmemiş bu kargaşa ve huzursuzluğa nasıl bir tepki vereceği konusunda hala kararsız gözüküyor.

Ülkenin Akdeniz sahilinde yer alan liman kenti Lazkiye'de de birtakım şiddet olayları yaşanıyor. Nüfusun Sünni ve Alevilerden oluştuğu Lazkiye'de, azınlık nüfus Esad ailesi ve iktidardaki elit üyelerin de mensubu olduğu Şii mezhebindenken, yerleşiklerin çoğunluğu Sünni mezhebine mensup. Kanuni yetkisi olmayan kişiler kentin ücra köşelerinde kendi düzenlerini sağlarken, askeri birlikler de kent merkezindeki sokaklarda devriye geziyor.

Dera'da protestolara katılıp rejim değişikliği talebinde bulunan kişilerin sayısı gitgide artsa da, devlet güvenlik teşkilatının, yetkilerinin sulandırılacağı bir yapıya razı olması pek mümkün görünmüyor. İngiltere'de eğitim almış bir tıp doktoru olan 45 yaşındaki Beşşar Esad'a, babası Hafız Esad'ın ölümü üzerine 2000 yılında başa geçtiğinde, reformları gerçekleştirmesi muhtemel, yenilikçi bir idareci gözüyle bakılmıştı. Ancak kendisinin rejime getirdiği değişikler yüzeysel olmaktan öteye gitmezken, rejimi eleştirmeye görece daha müsait mevcut liberal ortamdan faydalanan kişiler ise kendilerini daha sonra hedef tahtasında buluvermişlerdi.

Suriyeli yetkililer, öteden beri, ödün vermez tutumları ve karşılarındaki muhalif kim olursa olsun güçlü bir biçimde direnç göstermeleriyle tanınırlar. İzledikleri bu strateji, ABD ve Lübnan'daki İsrailliilerden gelen baskıya bu zamana dek karşı koyma gücü verdiği gibi, 1980'li yılların başında Sünni köktendinciler tarafından başlatılan gerilla savaşlarındaki yerel muhalif hareketlerle 2004 yılında Kürt nüfus arasında baş gösteren ciddi boyuttaki huzursuzluğu bastırma olanağı tanımıştır.

İşbaşındaki rejim, Suriye milliyetçiliğinin altını çizmek ve ülkenin birliğine yönelik komplolar üretmek suretiyle protestocuların elinden inisiyatifi ele almaya gayret ediyor. Şam'da toplanan devasa kalabalığın arasındaki bir göstericinin elinde salladığı pankartta "Sıcak gelişme: gizli tezgah boşa çıktı!" yazıyordu. Kalabalığın içinden, "Allah, Suriye ve Beşşar" gibi daha alışılageldik sloganların da duyulduğu oluyordu. Dera'daki protestocular ise bilindik sloganı biraz değiştirmişlerdi; "Allah, Suriye ve özgürlük."

Hükümet bir yandan da yabancı medyaya sınırlamalar getiriyor; üç Reuters muhabirini sınırdışı eden hükümet, yabancı medyaya aman

vermiyor. Demokrasi yanlısı protestolardan etkilenen tüm Arap ülkelerin hükümetleri, bilgi ve modern iletişim kanallarının üzerinde kontrol sağlamaya çalışıyor.

31 Mart 2011, Patrick Cockburn

PROTESTOCULAR TEKRARDAN SOKAKLARA DÖKÜLÜRKEN SİLAHLAR ATILIYOR

Devlet Başkanı Esad'ın konuşmasının üzerinden birkaç saat geçmemişti ki, liman kenti Lazkiye'nin sokaklarına 100'ü aşkın insan dökülüp "Özgürlük!" sloganları eşliğinde protestolara başladılar. Kentte yaşayanlar, şehrin eski al-Sleibeh bölgesinde, güvenlik güçlerinin göstericilerle karşı karşıya gelmesi sonrasında silahların seslerinin duyulduğunu kaydediyorlar.

Muhalif gruplar, yarınki Cuma namazından sonra çok daha yoğun protestolarda bulunulması çağrısı yaparken, hükümet de başka gösteriler düzenlenmesini engellemek adına alınan güvenlik önlemlerini artırıyor.

Esad'ın yaptığı konuşmada sunulan birkaç ödün olmakla beraber, protestocuların talepleri karşılanmadığı gibi, iktidarı ellerinde sımsıkı tutar bir intiba yaratan Esad ve ailesinin, etrafta yarattıkları bu izlenimde en ufak bir sarsılma bile olmadı.

Krize verdiği ilk karşılıkta, bunun Suriye'ye karşı dışarıdan yönetilen "büyük bir tezgah" olduğunu vurgulayan Esad, komplonun arkasında durduğuna inandığı isimleri zikretmemişti. Muhalifler, kendisinden, 1963'ten bu yana yürürlükte olan olağanüstü hal uygulamasının sona erdirilmesi gibi birtakım reformlar yapmasını beklemişti. Başkan Esad, televizyonda da yayınlanan bir konuşmasında "Biz savaş peşinde değiliz, ama eğer bugün, bizlerin üzerine zorla yüklenen bir savaş varsa, bizler de buna hazırız," dedi. Esad'ın şiddeti tırmandırmakla suçladıklarının arasında uydu televizyon kanalları da bulunuyor.

Protestoculara ne şekilde karşılık verileceği konusunda hükümetin önde gelen kişileri arasında ciddi boyutta fikir ayrılıkları olduğu da görülüyor. Esad'ın danışmanlığını yapan Buthayna Şaban, geçen hafta, olağanüstü

halin kaldırılmasını da içeren bir dizi reformu gözden geçirmek üzere bir komite oluşturulduğunu belirtmişti. Böyle olsa bile, güvenlik teşkilatının, yasanın esneklik tanımayan ruhuyla kendisini kısıtlamaya tahammülü yok gibi gözüküyor.

Suriye rejimi mevcut kargaşadan ötürü ciddi ölçüde zayıflayacak ve yaşanan karmaşayı kontrol altına alamayacak olursa, Ortadoğu'daki güç dengelerinde radikal bir değişiklik kaçınılmaz gözüküyor. Arap dünyasındaki tek güvenilir müttefiki Suriye olduğu için, İran, ilk kaybedenler arasında olacak. Suriye desteğine bel bağlamış durumdaki Hizbullah da kaybedenlerin arasında yerini alırken, Şam'ı genel merkezi gibi kullanmasına olanak tanınan Gazze'deki Hamas da kaybedenler arasında olacak. İsrail ve ABD ise, en azından kısa vadede, kazanan safta yerlerini alacaklar.

Suriye vatandaşlarının "henüz karşılanmayan talepleri olduğunu" kabul etmek durumunda kalan Esad sözlerine şöyle devam etti: "Reform yapmayacak, yenilik getirmeyecek olursak, yıkımla burun buruna geliriz." Ancak görünen o ki, Esad'ın kafasındaki değişiklik, sahip olduğu yetkiyi azaltan bir reformdan ziyade, rejimin işleyiş şekline getirilecek kademeli bir değişiklik. Bir kısım protestocunun "kandırılarak" sokaklara döküldüklerini iddia eden Esad, diğerlerinin meşru taleplerinin karşılanacağını belirtti.

31 Mart 2011, Robert Fisk

ESAD 'DIŞ KAYNAKLI KOMPLOLARI' ALT ETMEYE YEMİN EDİYOR

Hiçbir zaman alçak gönüllü bir devlet başkanı olmadı. Boyun eğmedi. Birtakım ipuçları vardı elbette–olağanüstü hal yasasına bir son verilmesi, "reformlar" gibi– lakin, iki haftalık bir süre zarfında 60'tan fazla kişinin ölümüne yol açan, kendi koltuğunu tehlikeye sokan o krizi sakinleştirmek amacıyla daha dün konuştuğunda, Suriye Devlet Başkanı Beşşar el-Esad, hiç de öyle geri çekilen bir adam görüntüsü sergilemiyordu.

Kendisine bu dayanma "azmi ve şevkini" veren Libya mıydı? Dimdik ayağa kalkıp da "reformlar öyle mevsime göre şekillenen meseleler değildir"

deme cesaretini nereden buluyordu? Libya'dan mı? Kaldı ki bu sözleri, Suriye'nin Ortadoğu devrimine uymak durumunda kalmayacağına olan inancının birebir tercümesiydi. Her iki şekilde de, Baas Partisi kavga etmeye devam edecek. Esad Suriye Devlet Başkanı olarak kalacak. Bir değişiklik olmayacak.

Bakalım, göreceğiz. İhtiyaç anında, Libya'nın Muammer Kaddafi'si öyle pek de ardına düşülecek iyi bir örnek değil. Gün doğmadan neler doğar... Mübarek Cuma, ananevi bir anma, sınama ve sorgulama günü olarak önemli. Şayet yarını Dera ya da Lazkiye'de başka herhangi bir ölümlü vaka olmadan atlatabilirse, Esad'ın başarma ihtimali var. Kendisi genç bir lider, Suriye'den nefret edenlerin haksız yere alaya aldıkları karısı onun en önemli serveti. Kaldı ki, iktidarı, babası Hafız'dan kalan en berbat aşırılıkları dışlamış durumda. Ama (bunun büyük bir "ama" olduğunu da belirtmek lazım) işkence ve askeri istihbaratın yarattığı adaletsizlik hala devam ediyor. Özgürlük denen şeyi Suriye'de aramak çölde vahaya rast gelmek kadar zor, üstelik Suriye parlamentosu, El-Cezire analisti Mervan Bişara'nın tanımladığı üzere hala "ellerin inip kalktığı bir kukla tiyatrosu"ndan ibaret.

Bunun yanında, Suriye için dile getirilebilecek daha pek çok "ama" var. Zorlu ve saldırgan bir ülkeden bahsediyoruz. Bir zamanlar Mısır'da mevcut olan serbest konuşma özgürlüğünün olmadığı bu ülke, Arap milliyetçiliğinin de merkezi konumunda. Suriye vatandaşlarının sokaklarda "Um al Arabiya Wahida ("Arap milletinin tek kökeni") diye bağırmaları boşa değil. Suriyelilerin, 1916 yılında bölgeyi silah zoruyla Fransa ve Britanya arasında bölüştüren Sykes-Picot anlaşmasına karşı duran yegane milletin kendileri olduğunu hatırlamaları da, ülkenin at sırtında mücadele veren ordusunun Maysalun Savaşı'nda Fransız tankları tarafından kıyıma uğratılmış olduğunu hatırlarından hiç çıkartmamaları da, Irak monarşisinin Winston Churchill tarafından krallarına teselli ödülü olarak sunulmuş olduğunu unutmamaları da boşa değil.

Bu, Esad'ın zorba ve despot yönetimini haklı çıkartmıyor elbette. Ama yönetimi hakkında bir şeyler söylüyor. Suriyeliler kurallara uymazlar. Suriyeliler bir koyun gibi diğer Arapları takip etmezler. Suriye halkı Filistin-İsrail barışı için diğerlerinden daha güçlü bir mücadele vermiştir. Dün bu durumu "sönük" olarak niteleyen Esad, yaşanan huzursuzluğu Devlet Başkanı'na yönelik bir sınamadan ziyade "millete yönelik bir sınav"

olarak gördüğünü vurguladı. İşin aslı, daha geçen hafta devlet tarafından işlenen bir dizi korkunç cinayete sahne olan Dera'nm bulunduğu Havran bölgesi, tarihin her döneminde -Fransız yönetimi altındayken dahi- isyankar bir tavır sergilemiştir. Bakalım, Beşşar Esad ülkesini bir arada tutmayı becerebilecek mi?

Azınlıkta kalan bir Alevi sultasıyla (bunun için Şiilik konusuna bakmanız lazım) ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Sünni Müslümanları ülkedeki ekonomik faaliyetlere dahil etmeyi başaran bir Esad var bugün karşımızda. Aslına bakarsanız, ülke ekonomisinin belkemiğini oluşturan Sünniler, huzursuzluk, ihtilaf ve dış komplolarla uzaktan yakından alakası olmayan, güçlü bir elit kesim. Esad'ın dün birtakım dış "komplolardan" bahsetmiş olması oldukça tuhaftı. Bu kendisine prim sağlamayan eskimeye yüz tutmuş resmi bir açıklamadan başka bir şey değil; diktatörler ne zaman kendilerini tehlikede hissetseler bu dış "komplolar" bir şekilde ortaya çıkıverirler. Kaldı ki, Şam son 40 yıl zarfında, hem İsrailli casusların, hem Saddam yanlısı ajanların, hem de sağ görüşlü Türk etmenlerin saldırısından nasibini almıştır hep. Bu türden cümlelerin hep uzun süreli bir etkisi olmuştur, "al-moamarer"dan ("komplodan") bu şekilde bahsediliyor olması Suriyelileri özgürlük savaşçısından ziyade birer vatansever konumuna sokmaktadır.

Suriye'de yanlış yürüyen pek çok şey mevcut. Esad'ın dün yaptığı konuşmada Suriyelilerin kendisinden beklediği "reform" ve özgürlüklere hiç değinmeyerek şansını zorladığını söylemek de gayet mümkün. Söylem "Allah, Suriye ve Beşşar" yerine "Allah, Suriye ve benim vatandaşlarım" haline dönüşmüştü dün itibariyle, ama bu yeterli olacak mı? Baskı altındayken reform yapmayacak (bu arada"reformların" da demokrasi anlamına geldiğini unutmamak gerek), fakat hükümetin keskin nişancıları Suriye sokaklarındaki masumları birer birer aşağı indirirken, zat-ı şahaneleri kendisini hiç şüphesiz baskı altında hissediyordur. Belki de ödün verecek bir ruh halinde hissetmiyordur şu an kendisini. Ama Suriye'nin bunlara ihtiyacının olup olmadığını da bir düşünmek gerekmez mi?

Ülke ekonomisi iflasın eşiğinde (İsveçli diplomatik heyet, ülkenin aslında bir ekonomisi bile bulunmadığı gerekçesinden hareketle, ülkenin Batı'nın yaşadığı ekonomik kargaşadan etkilenmeyeceğine hükmetmiş durumda) ve Kuzey'deki Kürt azınlık yarı-isyan halinde. Ama Esad'ın kendisine

kudret sağlayan iki dostu var: Lübnan'daki Hizbullah ve İran İslam Cumhuriyeti. İsrailliler Lübnan'da barış istiyorlarsa Esad'a ihtiyaçları var, şayet bölgesel gücünü korumak istiyorsa, Esad'ın da İran'a ihtiyacı var. Suriye, İran'ın Arap dünyasında kullanabileceği bir giriş yolu iken, İran da Esad'ın İslam dünyasına geçişte kullanabileceği bir giriş yolu konumunda; kaldı ki Esad'ın bir Alevi, dolayısıyla bir Şii olduğunu da hatırdan çıkartmamak gerekiyor.

Bayan Clinton, kendi vatandaşlarını öldürdüğü için Suriye'ye kolaylıkla fırça çekebiliyor, fakat aynı terimi nedense Bahreyn için kullanmıyor. Ancak Amerikalıların, son askeri birliklerini Irak'tan çıkartmak için Suriye'ye ihtiyaç duydukları da ortada. Suriye'nin yaşadığı sorunları bir mezhep savaşına dönüştürmek de hayli kolay. Zeki bir Hollandalı diplomat olan Nikolaos Van Dam, ustalıkla kaleme aldığı kitabında, Suriye'deki iktidar mücadelesinin Alevilerin sorumluluğunda olduğunu vurgulayarak azınlıktaki bu grubun ülke yönetiminde etkin olduğunu dile getiriyor.

Ancak Suriye her zaman için üniter bir devlet olarak kalmış ve Amerikalılar Suriye'ye gelip de Suriyeli bir güvenlik ajanını evine hapsedene kadar da, Suriye Batı'nın güvenliğe ilişkin işbirliği taleplerine hep uyum sağlamıştır. Hatta o denli uyumlu davranmıştır ki, ABD zavallı bir Kanadalıyı Şam'a gönderdiğinde şahsı –yaygın tabirle– "gözaltına" almak suretiyle acımasızca işkenceye maruz bırakmış, Amerikalılar söz konusu şahsın masum olduğunu fark edene dek kanalizasyonda tutmuş, sonra da adamcağızın Toronto'ya dönmesine süklüm püklüm izin vermişti.

Bu meseleler ne televizyon kanallarının haber yayınlarında tartışılabilecek ne de ABD Dışişleri Bakanı'nca ele alınabilecek konular, zira ABD'nin hanım bakanı, halihazırda Libya'daki masumlar için büyük endişeler taşıdığından, ülkesinin hava kuvvetleri Kaddafi'yi bombalamakla meşgul, ancak aynı hava kuvvetleri Suriye'yi kesinlikle bombalamayacağından olsa gerek, aynı hanımefendi Suriye'deki masumlar için pek de fazla endişelenmiyor.

Suriye'nin yenilenmeye ihtiyacı var. Yürürlükteki olağanüstü hal uygulamasına bir son verilmesi, basına özgürlük tanınması, adil bir yargılama ortamının oluşturulması, siyasi tutukluların salıverilmesi ve –bu vesileyle kayıtlara geçmesinde fayda olduğunu düşünüyorum– Suriye'nin Lübnan'ın işlerine burnunu sokmayı bırakması gerekiyor. 60

kişinin hayatını kaybettiği olaylarda yaşanan gerçek can kaybı, İnsan Hakları İzleme Komitesi'nin tahminine göre çok daha fazla olabilir. Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın yarın çıkıp Suriye için vadettiği gelecekten bahsetmesi bekleniyor. Umalım ki ülke için parlak bir gelecek çizmiş olsun.

20 Nisan 2011, Robert Fisk

ESAD, YOZLAŞMIŞ REJİMİNİ ARINDIRMAK ADINA HER ŞEYİ GÖZE ALABİLİR Mİ?

"İnsanlar kendilerine hayvan muamelesi yapmayacak güvenlik güçleri talep ediyor." Suriyeli eylemci Deyri el Eyti'nin dün akşam kurduğu bu cümle ülkede yaşayanların düşüncelerinin bir özeti aslında. Deyri sözlerinde gayet haklıydı. Banyas, Lazkiye, Humus, Halep, Dera, hatta ve hatta Şam'da bile hep aynı şey yaşanıyor. Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın bir arkadaşının dün gece sarfettiği sözler çok dikkat çekici; "Beşşar tıpkı Fukushima nükleer santrali gibi. Etrafına faydası olmaz artık."

Bu doğru olabilir mi? Suriye'de yıllardır hakim olan Baas Partisi'nin sonu geldi mi, Beşşar'ın babası Hafız Esad'ın desteklediği o "Rönenans Partisi" için çanlar çalıyor olabilir mi? Suriye güvenlik güçlerinin sonu geldi mi yani? Akla hayale sığmayacak gibi gözükse de, Beşşar'ın büyük bir bonkörlükle sunduğu tüm o yenilikler –mesela, olağanüstü hal uygulamasının sona erdirilmesi– başarısızlıkla sonuçlanmış durumda. Ülkede yaşayanların bir kısmına göre her şey bitti, Beşşar Esad'ın rejimini kurtarmak adına yapabileceği hiçbir şey kalmadı artık. Göreceğiz bakalım.

Güvenlik güçleri –ki bundan böyle "güvenlik" kelimesini tırnak işareti içinde kullanacağız– korku salıyor. Söz konusu "güvenlik" güçlerinin ardında upuzun bir işkence ve infaz geçmişi bulunurken askeri "güvenlik" teşkilatı içinde karşı bir ataktan endişe eden çok sayıda kişi var. Ülkede hüküm süren işkence rejimi, uzun yıllar boyunca hem Devlet Başkanı'na hem de babasına muhalif olan kişilerden intikamını olabilecek en korkunç şekilde almış durumda. İşkencelerde kullanılan "Alman iskemlesi" muhaliflerin sırtını kırarken, "Suriye iskemlesi"nde aynı işkence daha yavaş olarak gerçekleştiriliyordu.

Mevcut Devlet Başkanı tüm bu olan biteni gayet iyi bildiğinden bunlara bir son verme gayreti içindeydi. Büyük ölçüde de başarılı oldu. Beşşar yönetimi ekseriyetle insancıl davrandı. Ama Beşşar'ın kendisi başarılı bir lider olamadı. Suriyelileri ülkesini kontrol altında tutabildiğine ikna etmeye uğraşırken, ümitsizlikten sağa sola saldırarak göstericilerin yarattığı şiddet ortamının arkasında Amerika, Fransa ve Lübnan'ın parmağının olduğunu savundu.

Gerçi Suriye'de hiç kimse buna inanmıyor. Amerika ve Fransa şöyle dursun, Lübnan'ın ülkedeki gösterilere davetiye çıkartması fikri insanlara gerçekten de anlamsız ve saçma geliyor.

Sorunun temelinde yatan şey, tıpkı Suriyeli eylemci Deyri'nin de dediği gibi, Suriye'nin bir diktatörlük, Esad'ın da bir diktatör olarak kalması. Rejimin içerisinde yer alan yozlaşmış kişilerden (burada özellikle kendi öz amcasını kastediyorum) bizzat kendi ailesini kurtarmadaki başarısızlığı, rejimin karşılaştığı en büyük sorun. Ne Kaddafi'nin yolsuzluğa bulaşan hükümetinden bahsediyoruz ne de Mübarek hükümetinden. Burada özünde Şii olan Alevi bir rejimden, bizzat kendi ailesi tarafından yozlaştırılan bir rejimden bahsediyoruz. Esad ailesi, ailenin ismini temizlemek için ne yapılması gerektiğini pekala biliyor. Peki, Beşşar bunu yapabilir mi? Bakalım bunu yapmaya gücü yeter mi? Hazır şu anda kendi yönetimini kurtarmaya soyunmuş durumdayken, asıl önemli mesele de bu ya.

23 Nisan 2011, Robert Fisk

VERİLEN HER TAVİZ BAŞKANI BİRAZ DAHA KORUNMASIZ KILIYOR

Ödün vermeye bir kez başladı mı, kendisi için en korunmasız anların da başladığını her diktatör gayet iyi bilir. Bu da iktidardaki rejimin uğradığı incelikli ve kusursuz bir işkence. Gösterilen her iyi niyetli davranışın, salıverilen her bir siyasi tutuklunun, verilen her bir ödünün ardından daha da fazlasını talep eden kalabalıklar... Dün, asıl itibariyle işkenceye uğrayan Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın kendisiydi.

Suriyelilere yönelik olağanüstü hal uygulamasını kaldırmadı mı? Her ne kadar 24 saat öncesinden izin alınması gerekse de, vatandaşlarına

barış içinde gösteri yapma izni vermedi mi, göstermelik de olsa üç beş tutukluyu salıvermedi mi? Herkesin büyük bir nefret duyduğu devlet güvenlik mahkemesini ıskartaya çıkartmadı mı? Gelgelelim, işler umduğu gibi gitmedi.

Şam'da, 1982 yılında İslami bir ayaklanma başlatmak suretiyle Beşşar'ın babası Hafız Esad'ı alaşağı etme teşebbüsünde bulunan o antik kent Humus'ta; Banyas'ta, Lazkiye'de ve Dera'da yaşayan on binlerce insan sokaklara dökülmüştü dün. Sokaklara çıkan bu insanlar 6.000'den fazla siyasi tutuklunun salıverilmesini, işkenceye bir son verilmesini, güvenlik polislerinin kaldırılmasını talep ettiler. Bu insanların bir talepleri daha vardı; Beşşar Esad'ın gitmesi.

Suriye haysiyetine düşkün bir ülke olmakla beraber Suriyeliler Tunus ve Mısır'ı da yakından izlerler. (Eğer Beşşar bu iki ülkeyi kendisi de aynı şekilde gözlemlemediyse, bunun büyük bir hata olduğunu söyleyebiliriz). Kuzey Afrika'da yaşayan Araplar kendi itibarlarının peşinden koşabiliyorsa, Suriyeliler neden bunu yapamasın? Hazır şartlar olgunlaşmışken Baas Partisi'nin tekeline neden son verilmesin? Gazetelere neden özgürlük verilmesin, tam 11 yıl önce, Beşşar, babasının tabutunun arkasından yürüdüğünde, Başkan'ın arkadaşları Suriye'de artık her şey değişecek dediğinde, karşılanacağı sözünü aldıkları talepleri, neden şimdi karşılanmasın? Hani Beşşar'ın yönetimi altında kendinden emin bir ülke olmuşlardı artık, ısrarla savunuyorlardı bunu.

Lakin işbaşındakiler değişmemişlerdi. Beşşar, hem ailenin, hem partinin ve hem de o azametli güvenlik teşkilatının kendisi için hem çok zorlu hem de çok elzem olduğunu fark etmişti. Başarısız bir Esad var karşımızda. Ve bu başarısızlık şu an kendisini apaçık gösteriyor: Şam'da toplanan kalabalığa savrulan göz yaşı bombalarında, 30 yaşını geçip de 29 yıl önce bir akrabası ya da arkadaşını kaybetmeyen tek bir kadın ya da erkeğin olmadığı, tehlikelerle dolu, korkutucu o şehirde -Humus'ta- toplanan insanların üzerine atıldığı söylenen gerçek mermilerde; hepsinde kendini gösteriyor bu başarısızlık.

Beşşar Esad, deyim yerindeyse, tam bir kabadayı. İsrail ve Amerikan baskısına kafa tutabilen sert biri. Hizbullah, İran ve Hamas'ı desteklerken, Lübnan'da sürüp giden savaştan çok kendi vatanlarındaki özgürlüklerini daha çok umursayan, Filistinliler için verilen mücadeleden ziyade Tedmur hapishanesinde yaşanan işkenceyi daha çok önemseyen Suriyelilerin,

başka talepleri vardı Başkanlarından. Ve işte şimdi de, nihai taleplerini haykırarak sokaklara döküldüler: Rejime son verilmesini istiyorlar.

Bunu elde edip etmeyeceklerinden emin değilim. Suriye İçişleri Bakanlığı, dün bir kez daha mezhep savaşı kartını sürdü ortaya; sokaklara inen protestocuların mezhepçi olduğunu iddia ediyor bakanlık. Bunda bir doğruluk payı olabilir elbette ama mütevazı bir hakikatten bahsediyoruz. Suriye sokaklarına dökülen insanlar değişimin peşindeler, bu insanlar değişim talep ediyorlar. Kendilerini Mübarek'ten kurtarmak isteyen Mısırlıların oluşturduğu kalabalığın yanında esamilerinin bile okunmayacağı, hatta sokaklara dökülen Tunuslular kadar kalabalık olmadıkları çok net ortada. Ama Suriye sokaklarında da bir şeyler çoktan başladı bile.

27 Nisan 2011, Robert Fisk

ŞAYET SÖYLENTİ VE KOMPLOLARDA DOĞRULUK PAYI VARSA, BAŞKAN ESAD'IN REJİMİ İÇ SAVAŞA DOĞRU ADIM ADIM İLERLİYOR DEMEKTİR.

Suriye devlet televizyonunda her akşam bir başka korku filmi oynatılıyor. Üzerinde onlarca mermi deliği bulunan, kafalarının arkası kesilmiş çıplak cesetler gösteriliyor ekranlarda. Televizyon kanalının iddia ettiğine göre, bu cesetlerin hepsi Suriyeli askerlere ait ve hepsi de Dera yakınındaki "silahlanmış kalleş suç örgütlerince" katledildiler.

Cesetlerden birinin –yirmili yaşlarda bir subayın– gözleri oyularak çıkartılmıştı. Açıklamada belirtildiğine göre askerlerin üzerinde "bıçak ve keskin aletlerin" kullanılmış olduğu görülüyordu. Bu cesetlerin gerçekliğine dair hiç kuşku olmadığı gibi, bugünlerde güvenlik kelimesini tırnak işareti içinde kullanmak gerekiyor olsa da, ne ekranlara yansıyanların Suriye "güvenlik" gücü mensuplarının cesetleri olduğuna, ne de arka planda ağıtlar yaktığı gözüken perperişan insanların da ölenlerin aileleri olduğuna dair en ufak bir şüphe yok.

Ekranlara yansıyan görüntülerde, Şam'da bulunan Tişrin Askeri Hastanesi'nden alınarak defnedilmek üzere henüz yıkanan cenazeler yer

alıyor. Hayatlarını kaybedenlerin adı biliniyor. Muhammed Ali, İbrahim Hoss, Ahmed Abdullah, Nida el Hoşi, Basil Ali, Hazem Muhammed Ali, Muhammed Alla'nın cenazeleri bayraklara sarılı tabutlar içerisinde askeri polis tarafından askeriyenin morgundan alınıyor. Hayatını kaybedenler Tartus, Bahyas, Halep ve Şam'dan. El Hoşi'nin cenaze korteji Akdeniz sahil yolundan kuzeye doğru ilerlerken, "silahlı bir çete" tarafından tuzağa düşürülüyor.

Bu dehşet verici görüntülerin yanısıra yaşanan ölümler üzerinden bazı şeylerin öne çıkarılıp bazı şeylerin örtbas ediliyor olması pekala kuşkuyla karşılanabilir. Cenaze törenlerinde ateş açılıyor olması, şimdiye dek, "silahlı çetelerden" ziyade hükümetin silahlı polislerinin sahip olduğu imtiyazlı bir haktı ne de olsa. Kaldı ki, Suriye televizyonu, bir aydan fazla bir zaman zarfında belki de 320 göstericinin hayatını kaybetmesinden sonra tek bir sivilin cenazesini ya da cenaze törenini göstermiş değil. Daha dün Dera'da 20 kadar kişinin öldüğü gelen haberler arasında.

Ama bu raporlar önem taşıyor. Şayet ölen askerler, gizli polisin elinde sevdiklerini yitiren, öfkeli ailelerin intikam için işledikleri cinayetlere kurban gittilerse bu, muhaliflerin kendilerine saldıranlara karşı güç kullanmaya hazırlıklı olduğu anlamına gelir. Ama eğer Suriye sokaklarının altını üstüne getiren silahlı grupların varlığı gerçekse, bu Beşşar Esad rejiminin iç savaşa doğru gittiğini gösterir.

Göstericiler, ister demokrasi yanlısı, ister Beşşar karşıtı ya da her ikisi olsun, şimdiye dek bize olayların örgüsünü sundular; gerçekleştirdikleri YouTube çekimleri, internet üzerinden yaptıkları açıklamalar, karşılaştıkları engellere rağmen Dera sokaklarının altını üstüne getirmeye devam eden T-72 tankları –boş bir cam şişeyle tankın tekine yapılan o ümitsiz saldırı teşebbüsünü de unutmamak gerek– işte tüm bunlar, mutlak güce sahip diktatörlüğün kendi vatandaşlarını kana buladığı yönündeki algımızı güçlendirdi. Kaldı ki, halkın dile getirdiklerinin ardında yatan bir gerçek var. 1982 yılında Humus'ta yaşanan katliamın ardından, Suriyeli Baasçıların oyunu Humus kurallarına göre oynadığından kimsenin en ufak bir şüphesi kalmadı. Ancak devlet televizyonunun her gün ekranlara yansıttığı o dehşetli görüntülere ilişkin açıklamalarının da ikna edicilikten uzak olduğunu söylemek lazım. Telefon ve internetin tamamen kesildiği Dera'dan haber yayını yapılamıyor olsa da, Suriye'den telefonla bağlanmak suretiyle cesurca haber yayını yapmaya çalışanlara göre, ekranlara yansıyan ağır yaralılar, kendi vatandaşlarına ateş

etmeyi reddettikleri için, Alevi mücahitler arasındaki "kabadayılar", yani "şebbiha"* tarafından infaz edilmek ve sakat bırakılmak suretiyle derhal defteri dürülen askeri birlik mensuplarından başkası değil. Bu görüntülerin daha sonra ekranlara yansıtılmasının asıl sebebi ise, hükümetin, silahlı bir isyancı gruba karşı mücadele verdiği yönündeki iddialarını destelemek ve Dera halkının, kendilerini bu "teröristlerden" korumak üzere, orduyu bizzat kendilerinin şehre davet ettiği algısını yaratmak.

Kulağa az da olsa, madalyonun öbür yüzü –hükümetin kendi propagandasının diğer yüzü– gibi geliyor bu da. Suriyeli yetkililerinin, yaşanan bu güven eksikliğinin suçunu sadece bizzat kendilerinde aramaları gerekiyor elbette. Bölge otoritelerinin tamamının son bir ümit ve son bir gayretle yapmış olduğu "dış mihraklar" açıklaması üzerine, bu iddiaları kanıtlamak ya da çürütmek isteyen yabancı gazetecilerin tamamının Suriye'ye girişi yetkililerce yasaklanmış durumda. Olur da antik Palmira** kalıntılarını inceleme aşkıyla yanıp tutuşan üç beş gazeteci aradan sıyrılıp ülke topraklarına sızıverir diye İçişleri Bakanlığı'nın Turizm Bakanlığı'na Ortadoğu muhabirlerinin bir listesini gönderdiği de gelen haberler arasında.

Tarih böylelikle birtakım söylentilerle yazılıyor, dün akşam itibariyle Suriye televizyonunda gösterilen son cümleler de, sanırım, bunun başlangıcı: "Şehitler Asla Ölmez." Ömürlerini doldurduklarına, son nefeslerini verdiklerine şüphe yok da, hangi şehitlerden bahsediyoruz acaba? Şu ana dek en ufak bir kanıt olmamakla birlikte –Dera'dan aktarılan güvenilir bir rivayete göre– Mahir Esad'ın (Başkan'ın küçük erkek kardeşi) Dördüncü Ordu Birliği'ne ait tanklar şehre hışımla daldıktan sonra, Rifai adında bir komutan tarafından yönlendirildiği iddia edilen Dera yakınında konuşlanmış olan düzenli ordunun Beşinci Birliği'ne ait bazı unsurların silahlarını Mahir'in istilacıları üzerine doğrulttukları aktarılıyor. Ancak anlatılanlara göre, tek bir tankı bile bulunmayan Beşinci Birliğin içerisinde jetlerini uçurmalarına izin verilmeyen hava kuvvetleri personeli de yer alıyor.

* Arapça'da hayalet anlamına gelen "Shabiha" adıyla anılan bu gruplar, Esad ailesince yönetilen Suriye'deki Baas rejimine destek veren silahlı militan gruplardır. Şebbiha terminolojisi ilk kez 1970'li yıllarda Lazkiye sahil kentinde palazlanan gölge kaçakçı çeteleri için kullanılmış olup bu grubun kanunlardan muafiyetinin ardında, iktidardaki Esad ailesine kabile ve köy bağlantılarının yattığı düşünülmektedir. (ÇN)

** Orta Suriye'de antik zamanların önemli dini ve ticari merkezi olan, UNESCO tarafından 1980 yılında Dünya Miras Listesi'ne alınan şehir. (ÇN)

Dolayısıyla, şimdi de, sistemik bir şekilde mücadele veren -ama rejim üzerinde hiçbir etkisi olmadığı kinayesi yapılan- silahlı sivil unsurlar çıktı ortaya demek ki? Başkenti Dera'ya Şam'dan daha yakın olan Lübnan'da, katliamın kendilerine sadece iki saat uzaklıkta olduğu endişesi yerleşmiş durumda. Suriye'nin Lübnan'daki dostları -iktidarı devredecek olan Beyrut'taki hükümetin müttefiki olan Suudilerin- bir süredir Suriye'deki devrimi mali olarak desteklediğini iddia ediyorlar.

Eski bakanlardan birinin televizyon ekranlarından gösterdiği 300.000 dolar tutarındaki çek suretlerinde, Suudi İstihbarat Teşkilatı eski başkanı olan ve bu makamda bulunduğu süre boyunca, o dönemlerde ne yapacağı kestirilebilen Osama bin Ladin'le gayet iyi ilişkileri bulunan, Kral Abdullah'ın erkek kardeşi, Prens Turki bin Abdül Aziz'in imzasının bulunduğu iddia edilirken, söz konusu çeklerin Suriye'de huzursuzluk ortamı oluşturmaları için Lübnanlı siyasilere verildiği söylentileri ayyuka çıkmış durumda. Suriye'ye müdahil olmakla suçlananlardan birisi de eski Lübnanlı bakan Muhammed Beydoun. Eski bakan asıl kendisini suçlayan kişilerin "adam öldürmeye azmettirmeden" suçlu bulunduklarını söylerken, Prens Turki de kızgın bir şekilde çeklerin "sahte" olduğunu belirtti. Ancak Suriye destekli Hizbullah şimdilerde bu iddiayı doğrulamış durumda. En azından, bir Lübnanlı milletvekilinin olan Ahmet Fatfat'ın ağzından nihayet birtakım can alıcı sözler döküldü. Fatfat'ın dediğine göre, iktidarı devredecek olan hükümetin içindeki en büyük grup olan "Gelecek Eylemi"ne yönelik bu suçlamalarla "Hizbullah ve ekibi Lübnan'da bir iç savaş çıkartmak için zemin hazırlıyorlar."

Suriye medyası şimdi de Lübnanlı milletvekili Okab Sadr'ı işaret ederek, kendisinin "İsrailli yetkililerle" birlikte Suriye'nin Banyas şehrinde tutuklandığını diline dolamış durumda. Suriye'de tutuklandığı iddia edilen milletvekili Sadr, halihazırda Lübnan'da güvende bulunuyor, ortaya çıkıp bazı açıklamalarda bulunan milletvekili, günün birinde Banyas'a gidecek olursa, bunun sebebinin sadece ve sadece hastaneye giderek Banyas halkına kan vermek olabileceğini vurguladı.

Esad yanlısı ve Esad karşıtı olan destekçiler, Lübnan'ın kuzey kenti Trablus'ta, bu Cuma sabah namazını müteakip daha geniş katılımlı başka birtakım gösteriler yapmayı planlıyorlar. Ülkenin kuzeyinde yaşayan pek çok Lübnanlı, Suriye'de bir iç savaş ortamı oluşması halinde, Trablus'un kuzey Suriye'nin "başkenti" haline geleceğinden endişe ederken, kentin

isyancılara ev sahipliği mi yapacağı yoksa Esad'ın kalesi mi olacağı konusu hala tartışmaya açık durumda.

Şu an için daha rahatsız edici olan ve biraz daha hakikat kokan bir durum söz konusu: Suriye'nin Alevi yerleşimlerindeki Cebel Muhsin bölgesinin ödün vermeyen kahramanlarından Ali Aid, kendisinin oluşturduğu militan hareketin başına oğlu Rıfat'ı getirmiş durumda. Hareketin başından ayrılan Ali Aid, Suriye–Lübnan sınırının hemen yanı başında yaptırdığı rahat villasında ikamet ediyor artık. Tek sorun, Binbaşı Ali Aid'in yaşadığı yeni yuvası sınırın Lübnan tarafından kalıyor.

27 Nisan 2011, Patrick Cockburn

BATININ SURİYE'YE MÜDAHELESİ İŞLERİ DAHA BETER BİR HALE GETİRİYOR

Suriye ordusu, demokrasi çağrısı yapan ve Devlet Başkanı Beşşar Esad ve rejimin devrilmesi talebinde bulunan protestocuları ezip geçmek üzere ilerliyor. Gitgide yayılan ayaklanmaların merkezinde yer alan güney kenti Dera'nın sokaklarında gömülmemiş cesetlere rastlanıyor.

Hükümet başarılı olacak mı? Şu an için iki taraf da eşit şansa sahip gibi gözükmekle beraber, aslında her şey, protestocuların, karşılaştıkları tüm bu zalim baskıya rağmen, yürüyüşe devam edip etmeyeceklerine, ülkenin her yanında harekete geçip geçmeyeceklerine bağlı. Diğer Arap ülkelerine kıyasla daha düşük bir ihtimal söz konusu olsa da, ordu içerisinde de birtakım bölünmeler yaşanması muhtemel.

Cumhuriyetçi ya da monarşik olsun tüm polis devletlere karşı Arap dünyasında başlayan bu ayaklanma, beşinci ayına girerken ne baştaki kodamanlar ne de protestocular kesin bir zafer kazanmış durumda. Tunus ve Mısır'daki siyasi ve askeri elit kadro, şayet iktidardaki yaşlı liderlerden, onların ailelerinden ve canciğer dostlarından kurtulmayı başarabilirlerse, siyasal ve toplumsal statükoda birtakım köklü değişiklikler gerçekleştirilmesinin önüne geçilebileceği kanısındaydılar. Suudi Arabistan ve diğer Sunni Körfez Devletleri'nce desteklenen Bahreyn'deki monarşi, demokrasi yanlısı hareketi yıkıma uğratmış, şiddet kullanmak suretiyle destekçileri sindirip yıldırmış durumda.

Suriye de Bahreyn'in gittiği yoldan ilerliyor. Devlet Başkanı Beşşar Esad ve beyin takımı, vermeye niyet ettikleri birtakım tavizlerin zayıflık olarak yorumlandığı kararına varmış gibi gözüküyorlardı geçen hafta sonu itibariyle. Güvenlik güçlerine silahsız göstericileri vurma talimatı veren Esad ve yakın çevresi, sokaklarda iktidar karşıtlığı yapan tüm unsurların kökünün kazınmasını emrettiler.

Suriye'de şu an için sürüp giden baskıcı tutum bir süreliğine işe yarayabilir. Hükümetin, Esad ailesi ve rejimin önde gelen askeri ve siyasi üyelerinin de mensubu olduğu Alevi azınlıktan aldığı temel bir destek mevcut. Muhaliflerin taleplerinin mezhepçi olmadığına inanmayan Hristiyan ve Dürzi azınlıkların yanısıra devlet emrinde çalışan ve değişiklikten korkanların da mevcut olduğu biliniyor.

Resmin tamamına bakıldığında, Arap dünyasının geçtiğimiz 35 yıl boyunca sarsılmazmış gibi gözüken polis devletleri şu an için hayatta kalma mücadelesi veriyor. 1975'li yılların hemen öncesinde ordu tarafından gerçekleştirilen darbeler söz konusu iken, çok katmanlı ve acımasız güvenlik teşkilatlarının söz konusu askeri diktatörlükleri polis devletlerine dönüştürmeleri neticesinde darbe dönemi sona ermişti. Doğu Avrupa'nın istihbarat teşkilatları bunun nasıl gerçekleştirileceği konusunda oldukça dostane tavsiyelerde bulunmuşlardı.

Eksiksiz bir devlet kontrolü sadece orduyu kışlasında tutmak kadar basit bir süreç değildi. Sendika ve siyasi partiler gibi her türlü devlet dışı kurumun kontrol altına alınması gerektiği gibi her türlü medya sansürü de kaçınılmazdı. Sadece cami kimi özerklikleri elinde tutuyordu, bu da özerkliğe karşı muhalefetin neden sıklıkla İslami bir yapıya büründüğünü açıklamaya yeterli aslında.

Bugün gelinen noktada, baskıcı tutumun eski unsurları tesir güçlerinin ve kudretlerinin bir kısmını yitirmiş gözüküyor. Gerçi işkenceci ve infaz memurlarının hala daha korku salma potansiyeline sahip olduklarını söylemek mümkün. Lakin, internet, uydu kanalları hatta ve hatta mütevazı cep telefonları sayesinde, işbaşındaki rejimlerin, bilgi akışı ve teknoloji üzerinde kontrollerini yitirdiklerini söylemek gayet mümkün. Suriyeli muhaliflerin bir üyesi, 1982 Humus'unda 20.000 kadar kişi zamanın Devlet Başkanı Hafız Esad güçlerince katliama uğradığında, tek bir cesedin bile görüntüsünün ortaya çıkmadığını vurgularken önemli bir noktaya parmak basıyor. Oysa bugün, Dera ve başka bölgelerde hayatını

kaybeden ya da yaralanan insanlara ait görüntüler çekilir çekilmez, saniyeler içerisinde dünyanın geri kalanına iletilebiliyor.

Elbette hükümetlerin karşı taarruza geçerek cep telefonu şebekelerini kapattırması ve gazetecilerin Suriye'de çalışmasını engellemesi mümkün. Ama muhalif bir Suriyeli işadamının dağıtmış olduğu 100 kadar uydu telefon, bilgi akışının tamamen kontrol altına alınmasını neredeyse imkansız hale getiriyor. Arap halklarının bilinçlenmesinde internetin oynadığı rolün reklamı gayet iyi yapıldıysa da, uydu kanallarının, özellikle de El-Cezire'nin rolünün hakkı verilmiş değil. ABD'nin bundan dolayı yüzünü kızartacak pek çok şey var ortada, zira işgal sonrasında, ABD'nin Irak politikalarının El-Cezire tarafından sürekli olarak eleştirildiğini, bunun da söz konusu televizyon kanalının El-Kaide ile bağlantılı olduğunun en büyük kanıtı olduğunu yıllar boyunca öne süren Washington'dan başkası değildi. Sırf Amerikalı sorgu yargıçları televizyon istasyonu hakkında daha fazla bilgi edinebilsinler diye El-Cezire kameramanlarından birinin tam altı boyunca Guantanamo'da tutulduğu biliniyor.

İngiltere, Fransa ve İtalya Suriye'ye karşı yaptırım uygulanması çağrısında bulundular. Ancak bundan daha ileriye gitmemeleri lazım zira kendini zorla davet ettiren bir dış müdahalenin işleri daha da sarpa sardırması ve zarar verici bir noktaya taşıması oldukça olası. Dikkat çektiğim bu hususunun tüm işaretleri Libya'da çoktan ortaya çıkmış durumda. Gün be gün yaklaştığı görülen katliama yönelik olarak hukuka uygun bir şekilde alınan aksiyonlar, günün sonunda bir saltanat müdahalesine dönüştü. Albay Kaddafi'nin Bingazi'ye doğru ilerleyen tanklarına karşı gerçekleştirilen NATO hava akınları, olay yerinde bulunan yabancı danışmanlarca desteklenerek, nihai amacın rejimi devirmek olduğu bir hava savaşına tırmandı. Nefret uyandıran böyle bir ortam içerisinde, Libyalı isyancıların rolü, arkalarındaki halk desteği ve medya ilişkilerindeki maharetleri ne olursa olsun, figüranlıktan öteye geçemeyecektir.

Taliban 2001 yılında devrildiğinde pek çok Afgan vatandaşının bundan çok hoşnut kaldığını, 2003 yılında Saddam Hüseyin'den paçayı kurtaran Iraklıların da benzer duygular içinde olduğunu hatırlatmaya değer. Ama, tüm bunlardan özerklik karşıtlarının bir araya geldikleri, arkalarında gerçek bir destek buldukları veya öncekilerden (seleflerinden) daha

az yozlaşmış ya da işlerinin daha ehli olduğunu sonucu çıkartılamaz. Ne Afganlar ne de Iraklılar, kendi öz vatanlarında kimin iktidara sahip olacağına yönelik o kararı, birtakım yabancı orduların almasına hazırlıklıydılar.

Batılı devletlerin insancıl sebeplerden ötürü yardım etmeye çalıştığını öne süren insanlar dahi, bu devletleri motive eden şeyin ne denli fedakarca olduğuna makul bir kuşkuyla yaklaşıyorlar. Bu insanların hissettiği itimatsızlık, İngiliz hükümeti ile BP ve Royal Dutch Shell firmaları arasında gerçekleşen, Irak petrol rezervlerinin sömürülmesi sürecinde, kendilerini devre dışı bırakmak isteyen Amerikalı firmaları nasıl engelleyeceklerinin ele alındığı 2002 yılındaki o görüşmenin detaylarına ait belgelerin The Independent gazetesince yayınlanmasıyla, iyiden iyiye doğrulanacaktı.

İngiltere ve diğer yabancı devletlerin, bugün Arap dünyasını kırıp geçiren o çatışmalara burunlarını sokup karışmaya bir sınır getirmelerini gerektiren bir başka neden daha var. Mücadelenin temelde, kötü niyetli ve saldırgan monarşik düzene karşı gelen ve halkın desteğini alan protesto ya da başkaldırı ortamlarında verildiği yerinde bir tespit olmakla birlikte, yaşanan bu krizlerin iç savaşı andıran, en azından birkaç unsuru taşıyor olduğunun da akıldan çıkartılmaması gerekiyor: Albay Kaddafi'yi destekleyen kabileler olduğu kadar, muhaliflerin, insan haklarıyla dolu gündemlerinden apaçık gözükmese de, çok daha mezhepçi ve Sünni-odaklı olduğuna inanan Suriyeliler de var.

İngiltere ve müttefiklerinin Suriye'de yaşanan katliamı protesto etmekte haklı sebepleri olmakla birlikte, bu ülkeler, Bahreyn'de gerçekleşen işkenceler, ortadan kaybolmalar (faili meçhuller) ve cinayetler konusunda da aynı ölçüde saflarını sakınmaz bir tavır sergileyebilmiş olsalardı, getirdikleri eleştiriler çok daha etkili olabilirdi. Ama gösterilen bu insancıl tavır ve yardımseverlik çabaları, çok kolaylıkla daha geniş çaplı bir müdahaleye kılıf haline getirilebiliyor zira geri adım atmak oldukça onur kırıcı bulunduğundan bu ne siyaseten mümkün olabiliyor, ne de ortamın, müdahaleci diğer rakip güçlere açık bırakılmasına tahammül edilebiliyor. Dış dünyanın ortalığı yatıştırmaya çalışmasına kimsenin bir şey diyeceği yok ama Suriye'de olup bitenleri değiştirmeye çalışmak tamamen başka bir şey.

2 Mayıs 2011, Robert Fisk

'ESAD'I ALAŞAĞI EDENE KADAR MÜCADELEMİZDEN ASLA VAZGEÇMEYECEĞİZ'

Tek Kelak adındaki Suriye kasabasında oldukça vahim bir olay yaşandı. 40 kadar sivilin hayatını kaybettiği katliamda, silahsız protestoculara gün boyu gerçek mermilerle ateş edilirken, insanların uğradıkları işkenceler ve gerçekleştirilen gözaltılar nedeniyle büyük bir panik yaşandı. Kasabanın Sünni Müslüman nüfusunun neredeyse yarısı, kucaklarında ufacık bebekleri, tekerlekli sandalyelerde yaşlıları olduğu halde, Nahr el-Kebir'in (Büyük Nehir) sığ sularında düşe kalka ilerleyerek kendilerini Lübnan sınırına zor attılar.

Suriyeli Sünnilerin 4.000 kadarı Lübnan'daki akrabalarının yanına yerleşmek ve yabancıların vereceği yiyecek, battaniye ve barınma imkanlarından yararlanmak umuduyla ülkedeki güvenli alana dün geçmeyi başardılar. Suriye'den olsun olsun 20 metre uzaklıktaki bir evde 80 kişi bir arada yaşamaya çalışan bu insanların Lübnanlıların merhametine sığınmaktan başka çareleri kalmamış görünüyor. Gözleriyle şahit oldukları mezalimler başlarına gelecek diye korku dolu günler geçiren bu insanlar, devlet başkanlarına duydukları öfke yüzünden de gitgide hınçlanıyorlar bir yandan da.

Yaşadıkları kasabadan gözaltına alınan tutukluların evlerine tırnakları yerlerinden sökülmüş, sakalları yakılmış bir halde döndüğünü anlatan bir adam gözyaşlarına boğuluyor. "Esad'ı alaşağı edene dek mücadelemizi bırakmayacağız," diye ağlıyor. "40 yıldır nefes bile alamadık."

Tek Kelak'ta yaşanan katliamın sorumluları, Suriye Ordusunun Dördüncü Birliği olarak bilinen askerler. Dördüncü Birlik Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın küçük erkek kardeşi Mahir komutasında hareket ediyor. Hükümetin keskin nişancıları ve Alevi yerleşkelerinden inen "şebbiha" çetesindekilerle birlikte ülkenin güney kenti Dera'yı kuşatma altında tutuyor Mahir'in askerleri. Suriyeli sığınmacı kadınlardan edinilen bilgilere göre, siyahlar içinde dolaşan bazı şebbiha üyeleri, etrafta bulunan bazı kızların peçelerini yırtarak kaçırmaya çalışıyorlar.

İsyanların görüldüğü Humus kentinin 32 km batısında kalan Tek Kelak'ın 28.000'lik nüfusunun 10.000'i Müslümanlardan oluşuyor. Söz konusu

Müslüman nüfusun büyük çoğunluğu da Esad ailesinin de mensubu olduğu Alevi-Şii mezhebinden. Çarşamba günü daha silahlar atılmadan evvel, asker ve sivil kıyafetli silahlı adamlar Sünni Müslümanlarla Alevi yerleşikleri birbirlerinden ayrıştırmaya başlamış, ikinci gruptakilere de evlerinden çıkmamalarını salık vermişlerdi. Suriye'nin her yanında rastlayabileceğiniz bir tavır olan bu durum aslına bakılırsa yerleşikler arasında iç savaş fitillerini ateşlemenin en iyi yolu. Daha sonra ortalıkta bulunan kalabalığın üzerine ateş açan bu silahlı adamlar, tankların üzerine yerleştirilmiş makineli tüfeklerle ana caddelerin iki tarafında kalan evlerin içlerine dahi kurşun yağdırmışlardı.

Suriyeli yetişkinlerden bir tanesi dahi isimlerini vermeye, fotoğraflarının çekilmesine yanaşmazken altı gün önce başlarına gelen şeyleri büyük bir öfkeyle anlatmaktan da geri durmadılar. Aralarından birkaçı, Esad hükümeti aleyhindeki protestoların aslında iki ay önce başladığını, ancak hepsi de Sünni olan protestocuların tamamının-kasaba camiinin hatırı sayılır Şeyhi, Osama Akeri'nin araya girip ricacı olması üzerine- korunup kollandıklarını iddia etti. Suriye kırsalında başlayan ilk protestoların haftalar önce -dünya olan bitenden haberdar değilken- başlamış olabileceğini akla getiren bu iddia aslında hayli ilgi çekici.

Ancak geçen Çarşamba sabahı, silahlı adamlar şeyhi evinden alıp tutuklarında, şehrin Sünni Müslümanları sokaklara döküldüler. "Bizler 'bize özgürlük ve bağımsızlık' verin diye bağırıyorduk, bunlar tanklarla gelip üzerimize ateş açtılar, şebbihalar ön saflarda duruyorlardı; herkes kaçışmaya başladı ama bu sefer de tanklarla takip edip ateş etmeye devam ettiler, insanlar sağa sola düşüyordu," diye anlatıyor bir vatandaş.

"Tanklar kasabayı çepeçevre kuşattı. İnsanlar tarlalara doğru kaçışarak, Lübnan'a doğru ilerlemeye çalışırken bebekler çığlık çığlığa ağlıyordu."

Sınırın Lübnan tarafında kalan ve Suriye'ye taş bir köprüyle bağlanan Arida Şarkıye köyü yakınlarında, bir sürü kadın ve çocuk askeri kontrol noktasında durduruldu, görünen o ki Tek Kelak'ın erkekleri barikatı ateşe vermişlerdi.

Sünni Müslümanlar tam üç gün boyunca kasabalarını terk etmeye çalıştılar, gecenin sessizliğini sokaklardan gelen silah sesleri bozarken, sürüne sürüne evlerinden ayrılan insanlar vardı ortalıkta. Tek Kelak'da yaşananlar Dera'yı felce uğratan askeri ablukanın minyatür bir versiyonuydu sadece. Lübnan'a kaçan erkeklerden bazıları sırf ailelerine

bir lokma yiyecek bir şey götürebilmek adına büyük bir cesaret gösterip Lübnan'dan geri dönmüşlerdi. Diğerleri o kadar cesaretli olamamıştı. Tek Kelak–tıpkı Dera gibi– sadece abluka altında değil, kasabanın tüm elektrik ve su kaynakları da kesilmiş durumda.

Katliamdan kurtulanlar o kadar korkmuş bir haldeler ki 24 saatten fazladır evlerinden çıkamıyorlar, ölenlerin cenazelerine katılmaktan da ayrıca çekiniyorlar. "Öldürülme riskini bir kez daha göze alamadık," diye konuşan bir başka kasaba sakini, ilk ismini dahi veremediği için özür diliyor. "Sadece ölenlerin yakın akrabalarıyla birkaç yaşlı gidebildi mezarlığa. Hepsi o kadar."

Konuştuğumuz kasaba sakini katledilen 40 kişiden birinin de, tutuklanan şeyhin kuzeni Muntaser Akeri olduğunu belirtirken, bölgede yaşayanlar olaylara dair farklı şeyler anlatıyorlar. Görünen o ki, ateş yağmuru 24 saatten fazla sürmüş, otobüs ve arabalara doldurulmak suretiyle bölgeden uzaklaştırılan erkekler "muhaberat" gizli polisi tarafından geri getirildiğinde günlerden sadece Perşembe imiş.

"Geri getirilen erkeklerden bazılarının tırnakları yerlerinden sökülmüştü, sakallı olanların ise sakalları yakılmıştı," diye anlatıyor kasaba sakinlerinden bir başkası. "O kadar çok polis, sivil polis ve eşkıya vardı ki ortalıkta, kaçamadık. Aleviler bizim protestolarımıza katılmadılar. Biz tek başımızaydık."

Arida, Lübnan sınırının her iki tarafında kalıyor. Şarkıye "doğu" anlamına gelirken, kasabanın batı tarafı Arida Garbiya, Suriye'nin içine doğru giren nehrin olsa olsa 20 metre ötesinde.

Mültecilerin sığındığı bir yer olmanın yanısıra bir kaçakçılık merkezi olarak da işlev görüyor. Aslında çocuklar daha dün, Suriye propan gazıyla dolu variller getiriyorlardı nehrin karşısından. Suyun öteki tarafında bulunan Suriyelilerle konuşma imkanı da bulabiliyordum. Bahsettiğim bölge Suriye'ye o kadar yakın ki, mültecilerle konuştuğum sıralarda, Lübnan operatörü üzerinden görüşme yaptığım cep telefonum, ikide bir Şam'daki "Syriatel" mobil operatörüne bağlanıyordu. Telefonumdan zırt vırt gelen o uğursuz "vızıltı" sesi dikkatimi ekranda gözüken yazılara çekiyordu "Suriye'ye hoş geldiniz...turist rehberi için 1555'i arayınız. İyi tatiller."

Gelin görün ki, Tek Kelak'lı erkekler ve kadınlar ve yüzlerce çocuk nicedir acı gerçeklerle yüz yüze kalmış durumdalar. En azından kendi

kaderlerini paylaşan başka Suriyeliler de var bulundukları bu yerde. Evlerini henüz terk etmiş olan bu insanlar, başlarında ilk kez muhaberat belası olmadan, yaşadıkları tüm o ızdıraptan bahsedebiliyor, Esad ailesine küfürler yağdırabiliyorlar. Gelenlerden birkaçı dönmek istedi. Konuştuğum kadınlardan biri dün sabah saatlerinde Tek Kelak'a yürüdü. Ne var ki, öğleden sonra geri döndü. Sünni Müslümanların hayatlarını sürdürmelerinin mümkün olmadığı "düşman" bir kasaba olduğunu haykırıyordu geri döndüğünde. Kasabanın erkeklerinin büyük çoğunluğu devlet kapısındaki işlerin hep Tek Kelak'ın Alevi sakinlerine verildiğini, kendilerinin asla devlette iş bulamadıklarını söylüyor.

Bazı şeyler abartılıyor olabilir elbette. Bizzat gerçekleştirdikleri protestolar sırasında ellerinde tek bir silah bile olmadığını söylemelerine rağmen, Suriye'de bu kadar çok askerin nasıl olup da hayatını kaybetmiş olduğunu bana kimse izah edemez. Atılan silahların sesleri hudut bölgesinin Suriye tarafından hala duyulabiliyor, bu olağanüstülük öyle bir noktaya geldi ki, Lübnan ordusu, Lübnan tarafında kalan meyve bahçeleriyle zeytinlik alanlara gece devriyeleri göndermeye ikna oldu. Olur da, Suriye ordusu bizzat kendi mültecilerinin sıcak takibi esnasında iyiden zıvanadan çıkar endişesiyle.

7 Mayıs 2011, Robert Fisk

HAKİKAT VE UZLAŞMA? SURİYE'DE BU GERÇEKLEŞMEYECEK

Suriye'de yaşanan korkunç dramı anlamak istiyorsanız okumanız gereken iki kitap var: Nikolaos van Dam'ın kaleme aldığı Suriye'de Güç Savaşı ve elbette, Patrick Seale'nin Esad biyografisi. Şam'da elçilik görevinde bulunan Van Dam'ın Baas Partisi'ne yönelik tespitleri çok yerinde olmakla birlikte oldukça derin eleştiriler de içeriyor; zaten Suriye'de bulunan tüm parti üyelerine kitabı okumaları ısrarla tavsiye edilmişti. Ama bu hafta, Lübnanlı gazeteci Ziyad Macid, Suriye'nin sürgünde bulunan üç kaliteli akademisyeni ilk kez bir araya getirerek, kendi anavatanlarında yaşanan bu başkaldırıyı yorumlamalarını istedi. Akademisyenlerin yaptıkları tespitler kesinlikle çok yerinde ve doğruydu, aynı zamanda da bir o kadar korkutucu.

Tarihçi Faruk Mardam-Bey'e göre, örneğin Suriye "bünyesinde bir tür mafya klanlaşması barındıran, kişi kültü uygulayan bir rejim olarak Libya'daki rejimle karşılaştırabilecek bir kabile rejimidir," ve kendini asla reforme edemez zira reform denen şey Baas partisinin çöküşünü de beraberinde getirecektir oysa parti kendisini her daim yırtıcı bir şekilde savunacaktır. Ülkesinin İsrail'le yaşadığı mücadeleyi yorumlayan Mardam-Bey "Suriye kendisini siyasal açıdan da hukuksal açıdan da bir savaş temeline konumlandırmıştır" üstelik "gerçekten de savaşa girme anlamında en ufak bir niyet taşımaksızın."

Burhan Galyun önemli bir noktaya parmak basarak "ülkenin yüzlerce aydınının seyahat etmesine dahi yasak konulduğunu, 150.000 fikir adamının sürgün edildiğini 17.000 kadarının ise ya ortadan kaybolduğunu ya da düşüncelerini açıkladıkları için hapse tıkıldığını" belirtiyor. "Bu tarz bir rejimin varlığının bir devletin istila edilmesine, bir toplumun kolonileştirilmesine benzediğine" dikkat çeken Galyun sözlerine şöyle devam ediyor. "...Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın ağzından, tıpkı diğer liderlerin (Mübarek ya da Bin Ali gibi) samimiyetten uzak da olsa dile getirdiği 'yetki süremi uzatmak veya yenilenmek gibi bir niyetim yok' cümlesini işitme ihtimali dahi yok. Zira Esad, Suriye'yi kendisine ailesinden kalan bir mal bir mülk olarak görüyor, 'ülke' kelimesi kesinlikle lügatinde yer almıyor."

Esad'ın, Kuran'da buyurulanlara uygun okullar açtığı biliniyor. "Beşşar'ın, rejimi destekleyen Şeyh Said Ramazan Buti'ye 'hediye' olarak mütedeyyin bir İslamcı uydu televizyon kanalı oluşturulması konusunda yakınlarda yapmış olduğu öneri, kendisinin, rejime sadık bir tavır sergileyen gerici İslam'a verdiği desteği, açıkça gözler önüne sermektedir" yorumunda bulunan Galyun, "protestolar devam edecek olursa savaş ve bir kaos ortamı korkusu yayılması için rejimin, mezhepçilik üzerine kumar oynadığına" dikkat çekerek, tüm bunların, devreye sokulan planın bir parçası olduğunu dile getiriyor. Mardam-Bey'in gayet inandırıcı bir biçimde ısrarla vurguladığı husus ise Esad'ın Halep ve Şam'da bulunan geniş Hristiyan topluluklarını "rejimin yıkılması halinde, aşırılıkçı bir İslamcı rejimin işbaşına geleceğini, bu durumda da kaderlerinin Irak'taki Hristiyanlardan pek de farklı olmayacağı" yönünde ikna etmeye çalıştığı.

Edebiyat eleştirmeni Subhi Hadidi ise gayet kurnaz bir tespitte bulunarak, iktidar gücüne tutunan Esad rejiminin Suriyelileri üç zümreye ayırdığını

vurguluyor: "İlk zümre hayatta kalma derdinde... Günlük rızklarının peşinde koşturup duran bu insanların kendilerini herhangi bir siyasi eylemin içinde bulma şansları yok, hayat gailesiyle öylesine meşguller ki. İkinci zümre ise hırslı olanlardan oluşuyor, bunların sadakatini satın almak ise çocuk oyuncağı. Bu tiplerin geniş bir 'kayırmacılık' ağı dahilinde bir şeylere angaje edilmeleri ve baştan çıkarılmaları son derece mümkün. Üçüncü gruptakiler ise aydınlar ve rejim aleyhtarı eylemci muhaliflerden oluşuyor. Bu insanlara 'prensiplere inanan geri zekalı ahmaklar gözüyle bakılıyor'."

Ancak, görüşme yaptığım bu aydınlardan hiçbiri, Suriye'de yaşanan katliamların korkunçluğu ve iç savaş ardından Esad sonrası bir ülkenin, yeniden bir araya getirilmesi sırasında yaşanabilecek inanılmaz zorluklar hakkında derinlemesine analizlerde bulunmadılar. Kaderin garip bir cilvesi olsa gerek, Lübnan'da 200.000'e yakın kişinin hayatını kaybettiği 15 yıllık iç savaşın yıldönümü, Uluslararası Af Örgütü'nce geçtiğimiz ay yayınlanan bir raporla anıldı. Raporda yer alan tahminler yaşanan çatışmalar sırasında yaklaşık 17.000 kadar kadın, erkek ve çocuğun basbayağı ortadan kaybolduğuna dikkat çekiyor. Raporda belirtilen bir başka husus ise, savaş sonrasında göreve gelen Lübnanlı yetkililerin, bu insanların başına neler geldiğinin araştırılacağına dair verdikleri sözler. Verilen sözlerin yetkililere defalarca hatırladığının belirtildiği raporda, yapılan bu çağrılara yanıt gelmediği vurgulanıyor.

Lübnan'da 1991 yılında hazırlanan bir polis raporu iç savaşta hayatını kaybedenlerin kesin sayısını 17,415 olarak veriyor olsa da, konuya ilişkin ihtilaflar hala sürüyor. Hayatını yitirenlerin büyük bir kısmının Müslüman veya Hristiyan militanlarca kaçırılmış olduğu biliniyor ancak, bazı aileler 1982 yılında İsrailli askerler ve silahlı adamlar tarafından toparlanıp alınan, sonra da Suriye'ye götürülen akrabalarının izine bir daha asla rastlanmadığını hatırlatıyorlar. Bunu yaptıran, o dönem Suriye'nin başında bulunan Beşşar'ın babası Hafız Esad'dan başkası değildi. Şam'a kaçırılan Lübnanlıların başına neler geldiğinin araştırılması için 2005 yılında müşterek bir Lübnan-Suriye komitesinin kurulmasına bizzat Beşşar kendisi izin vermişti. Komite tam 30 kez toplanmıştı. Komitenin bu toplantılar sonucunda vardığı kararın, varılan bir karar olduysa şayet, kamuoyuna asla açıklanmadığını söylemeye bilmem gerek var mı.

Sırra kadem basan kişilerin akrabaları, ortadan ansızın kaybolmalarının üzerinden 35 yıldan fazla bir süre geçmiş olmasına rağmen, iç savaşın

değişmez kurbanları olan oğullarının, kocalarının ve eşlerinin fotoğraflarının yanında, umutla tutundukları iplik artık aşınmış olsa da, Beyrut'un göbeğinde, bugün daha hala kamp kurmaktan vazgeçmiş değiller. Uluslararası Af Örgütü adına araştırmayı gerçekleştiren Neil Sammonds'un bana aktardıklarına bakılırsa, Lübnan "üstlenmiş olduğu yükümlülükleri doğru düzgün bir şekilde yerine getirmiyor, hem de yıllardır. Hukuki makamlar ya görevlerini yerine getiremiyorlar ya da bu konuda isteksiz davranıyorlar. Gerçeğe, ancak ve ancak görevlerini layıkıyla yerine getirdiklerinde ulaşabilecekler".

Endişem o ki, bu insanlar görevlerini asla yerine getirmeyecekler. Mezhepçi ve tutucu bir toplumda toplu mezar açmak oldukça tehlikeli bir iş; Yugoslavlar İkinci Dünya Savaşı'nın katliam kurbanlarını ararken bunu yaptıklarında, gerçekleşen toplu katliamlar, toplama kamplarında yaşanan vahşet ve etnik temizlik gündeme gelmiş, Balkan savaşlarının ateşinin tekrar alevlenmesi iki ay bile sürmemişti. Lübnan'da hakikat ve uzlaşma komiteleri bulunmuyor ve korkarım ki Suriye'de de hiç bir zaman bulunmayacak bu türden bir komite. Lübnanlı yetkililerin, iç savaşın da anlatıldığı resmi bir tarih kitabının hazırlanarak okullarda okutulması yönünde aldığın kararın 20 yıl sonrasında bile, böyle bir komite yok. Lübnan'da özel okullara devam eden öğrencilerin oranı %67 ile olağanüstü bir seviyede (David Cameron gerekli notu alıyordur umarım) lakin yetkililer Fransız İhtilali gibi "tehlikesiz" bir tarih eğitimi vermeyi tercih ediyorlar. Lübnanlı çocuklar, babalarının ve annelerinin 1975–1990 arasında yaşamış oldukları 'golgotha' hakkında bir şeyler öğrenmek istiyorlarsa iç savaş üzerine yazılmış İngiliz ve Fransız kitaplarından edinmeleri gerekiyor.

Suriyeli akademisyenler, ülkede yaşanan çatışmanın, Esadların da mensubu olduğu Şii mezhebinin bir kolu olan Alevilerle yan yana yaşayan Sünnilerin bulunduğu Kuzey Lübnan'a kadar sıçrayabileceği konusunda uyarılarda bulunuyorlar. Bu hafta içerisinde Kuzey Lübnan'ı dolaşırken Sünni Müslümanların evlerinin dışına asılı, üzerinde "Esad–bizi kaçırtamayacaksın" yazılı posterler dikkatimi çekti. Öyle gözüküyor ki, Alevi komşularının okumaktan hoşlanacakları türden şeyler değil bu posterler. Subhi Hadidi'nin kan kokan ama az da olsa ümit verici olan öngörüsüyle noktalayayım bari sözlerimi: "(Esad) rejimin uyguladığı baskı ve zulüm berbat bir noktaya gelecek. Lakin, –yaşadıkları tüm

zorluklara rağmen– sokaklara dökülen insanların cesareti ve topyekûn verilen mücadelenin yanısıra protestocularda vücut bulan gençlik ateşi, özgürlüğü tam anlamıyla yakalayana kadar Suriye halkına eşlik edecek."

Ben, pek emin değilim. Olur da, bu zor zamanlar geçerse– Esad sonrası Suriye'nin enkazı içinde– toplu mezarlarındaki kurumuş kanların ortasında, Suriyelileri barıştırıp tekrar bir araya getirmek çok zor olacaktır. Onlar için yeni tarih kitaplarını kaleme almaya çalışın bir bakalım.

7 Mayıs 2011, Halid Ali ve Kim Sengupta

TANKLAR YOL BOYU DİZİLDİKÇE, SURİYELİLER ACIMASIZ REJİM KARŞISINDA DAHA DA BİLENİYOR.

Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın yönetimine karşı duyulan yaygın memnuniyetsizliği bastırmakta başarısız kalan tüm acımasız önlemler ve halka gözdağı verme kampanyasına azimle karşı duran binlerce protestocu, dün Suriye rejiminin silahlarıyla burun buruna geldi.

Ülkede Mart ayında başlayan yaygın sivil itaatsizlik karşısında sürdürülen gaddar yasaklamalar 550'den fazla sayıda kişinin hayatını kaybetmesine sebep olurken, insan hakları savunucularının bildirdiğine göre protestocuların birkaç kentte düzenlediği yürüyüşler esnasında ateş açan güvenlik güçleri 21 protestocunun daha ölümüne yol açmış durumda.

Diplomatik kaynaklardan edinilen bilgiye göre, Suriye rejiminin protesto hareketine karşı yeni bir bastırma sürecini devreye soktuğu şu dönemde günde 500'e varan sayıda kişi tutuklanırken halihazırda da 7.000'den fazla kişi, gizli hapishanelerde tutuluyor. Ülke çapında gerçekleşen gözaltılardaki artış geçen haftadan beri hız kaybetmeden devam ederken, gözaltı işlemlerine protestoların tertip edilmesini ya da koordine edilmesini engellemek üzere alınan bir önlem gözüyle bakılıyor.

Tanklar dün itibariyle, protestoların başladığı ve herhangi bir başkaldırı gösterisi düzenlenmesini engellemek adına rejimin düzenlemiş olduğu büyük çaplı askeri saldırıya sahne olan güney kenti Dera'yı abluka altına almış durumda. Büyük bir gözaltı dalgasının yaşandığı şehrin

sakinlerinin anlattığına göre, 15 yaşın üzerindeki tüm erkekler güvenlik güçlerince yapılan baskınlar neticesinde alınıp götürülmüş durumda.

Alınan tüm sıkı önlemlere rağmen, ülke çapında pek çok şehir ve kasabada protestolar düzenlenirken, protestocuların büyük kısmı rejim güçlerince çökertildi. YouTube'a yüklenen videoda Hama'da gerçekleşen bir gösteri sırasında protestocuların ana caddelerden birinde koşturarak taşlar fırlattıkları görülüyor. Makineli tüfeklerin sesi başladığında ise çığlık çığlığa kaçışarak saklanacak bir yerler arayan insanlar görülüyor.

Humus şehir merkezinde, bir evin perde arkasından kayda alındığı söylenen ikinci bir videodaki görüntülerden, orduya mensup iki keskin nişancının, çatının tepesinden aşağıya -görünmeyen bir hedefe doğru- nişan aldıkları anlaşılıyor. Her iki video kaydı da doğrulanmış değil.

"Gayet uysal ve sakin bir şekilde tezahürat ediyorduk, güvenlik güçlerine tek bir taş bile fırlatmadık," diye anlatıyor Associated Press'e konuşan bir tanık. Şehrin sokaklarında 10.000 insan olduğunu iddia eden tanık sözlerine şöyle devam ediyor. "Ama onlar, biz ana meydana inene kadar beklediler, sonra da üzerimize ateş açtılar."

Güvenlik güçlerinden dün nasibini alanlar arasında muhalefet liderleri de vardı. Şam'ın Midan bölgesinde yaşanan başkaldırının önemli isimlerinden biri olan Riyad Seyf güvenlik güçlerince yaka paça götürülenler arasında. 64 yaşında ve kanser hastası olan Seyf, ülkesinde demokratik reformlar yapılmasını ve ifade özgürlüğü getirilmesini istediği için "milli duyguları zayıflattığı" gerekçesiyle toplam sekiz yıl hapis cezasına çarptırılmış geçtiğimiz yıl da cezasını tamamlayarak hapisten çıkmıştı. Kızı Jumana Seyf, "Babam al-Hassan camiinin yakınında gerçekleşen gösteri esnasında gözaltına alınan diğer protestocularla birlikte yaka paça bir otobüse bindirildi" diye konuştu.

Şam'ın doğusunda kalan iki banliyöde hayatını kaybedenler olduğu, geçtiğimiz haftalarda askerlerin aldığı acımasız önlemlere sahne olan, başkente yakın Moadamiyah ve Daraya adındaki iki ayrı kasabada da, göstericilerin sokaklara döküldüğü gelen haberler arasında. Şam'ın doğusunda kalan Duma'yı kordon altına alan güvenlik güçleri kente giriş çıkışı yasaklamış durumda. Bir başka tanık Humus'a trenle bir sürü tankın taşındığı gördüğünü aktarırken, ülkenin kuzeybatısında kalan Baniyas kentinde ise, ellerinde zeytin dalları ve Suriye bayrakları bulunan

bir sürü insanın da aralarında olduğu binlerce kişi, rejimin çöküşüne yönelik sloganlar atıyor.

Ortadoğu insan hakları örgütü, Insan'ın icra direktörü Wissam Tarif "Protestolar son yedi hafta zarfında gördüklerimizden çok daha geniş bir alana yayılmış durumda" diye belirterek "Ülke çapında 108 kasaba ve köyde ayaklanma başladığını tespit ettik. İnsanlara gözdağı veriliyor. Keskin nişancılar ortalıkta kol geziyor, bir korku duvarı oluşturma stratejisi izleniyor. Çok sayıda insan korkmuş durumdayken, insanların dışarı çıkması oldukça hayret verici."

Suriye içindeki muhalif aktörlerin altında toplandığı şemsiye bir grup olan Değişim İçin Ulusal İnisiyatif (National Initiative for Change) sözcülerinden biri, dün gerçekleşen protestonun, reform-öncesi hareketin hükümetin baş edemeyeceği kadar büyük olduğunu gözler önüne serdiği iddiasında bulunuyor. Okul çağındaki 15 çocuğun, duvarlara rejim aleyhtarı yazılar yazdıkları için Dera'da tutuklanmasıyla başlayan protestolar o günden bu yana istikrarlı bir şekilde tırmanıyor.

8 Haziran 2011, Robert Fisk

HALK DEVLET BAŞKANIYLA KARŞI KARŞIYA

Suriye'nin, Devlet Başkanı Beşşar Esad'a yönelik başkaldırısı, başlangıçta hayli barışçıl bir profil çizen göstericilerin bizzat kendi ordularıyla mücadele etmek üzere silaha sarılması, İngilizce'de "hayaletler" anlamına gelen "şebbiha" denen Alevi yedek erlerin, rejime direnen kişileri katledip kimilerini de işkenceye maruz bırakması üzerine, silahlı bir ayaklanmaya doğru evriliyor.

Münferit Suriyeli askerlerin Esad güçlerine karşı başkaldırıyor olduğunu gösteren ve giderek artan kanıtlar ise, Esad'ın, hala gücünü koruyan destekçileri açısından çok daha önem arz eden bir durum.

Esad'ın babası Hafız'ın 1980 yılında Hama şehir merkezinde yüzyüze geldiği silahlı ayaklanma kardeşi Rıfat'ın komutasındaki Özel Kuvvetler tarafından bastırılmıştı. 20.000 kişinin kanına giren Rıfat, savaş suçları müfettişlerinin gösterdiği lütuf neticesinde halihazırda Londra

merkezinde yaşıyor. Ama Esad rejiminin bugünlerde yüz yüze kaldığı silahlı ayaklanma ülkenin her yanına yayılıyor, yaşanan bu krizin çok daha güçlü ve bastırılması zor bir kriz olduğunu söylemek hayli mümkün. Suriye devlet televizyonunun ülkenin kuzeyinde yer alan Cisr eş Şuğur kasabasında -tek bir kasabada- hayatını kaybeden 120 kadar güvenlik kuvveti mensubunun cenazesini yayınlıyor olmasına şaşmamak gerek.

Ailelerini korumak adına silaha sarılmak durumunda kalan siviller olduğuna dair ilk bilgiler, istihbarat görevlilerinin 13 yaşındaki bir erkek çocuğunu tutuklayıp öldürene dek işkenceye maruz bırakmasından sonra kanlı ayaklanmaların ilk olarak başladığı Dera'dan geldi. Beyrut'a gelen Suriyelilerin bana aktardıklarına bakılırsa, Tunus ve Mısır'daki barışçıl protestocuların başlarına gelenleri gördükten sonra, olan bitenler Dera'daki erkeklerin canına tak ediyor. Bu gayet anlaşılabilir duygusal bir tepki zira o ülkelerde yaşayan insanlar da, Esad'ın askerleri ve onun hesabına çalışan militanların uyguladığı acımasız baskılara maruz kalmış durumda ve "haysiyetleri" uğruna, eş ve çocuklarını korumak adına zaman zaman "karşı ateş açarak" mukavemette bulunuyorlar.

Beşşar ve zalim Rıfat'ın günümüz versiyonu olan -gaddar kardeşi, Mahir- eski diktatörün -rejimin el-Kaide destekli silahlı İslamcılara karşı korunması gerektiği söylemi- üzerine oynuyor olabilirler tüm kartlarını şu anda. Aynı yalanın ardına sığınan sadece onlar değil elbet; Muammer Kaddafi'den tutun da, Yemen ve Tunus'un halihazırda sürgündeki liderleri Ali Abdullah Salih'e ve Bin Ali'ye varana kadar Mısır lideri Hüsnü Mübarek ve Bahreyn'in hala tahtta oturan halifelerine kadar hepsinin işine gelen bir söylem bu...

Arap dünyasında bulunan birkaç el-Kaide oluşumu, keşke doğru olsa bu söylem, diye düşünebilir elbette ama Arap başkaldırısı denen şey, Ortadoğu'da "İslamiyetle" kirletilmeden kalabilmiş tek olgu. Durumun aksine inanmayı cazip bulanlar ise sadece ve sadece İsraillilerle Amerikalılar olabilir.

El-Cezire televizyonu tarafından dün yayınlanan olağandışı görüntülerde, ufak rütbeli bir Suriyeli subayın, silah arkadaşlarına çağrıda bulunarak Suriye'deki sivillere uygulanan mezalime devam etmeyi reddetmelerini söylediği anlaşılıyor. Adının Abdulrezak Tlas olduğu öğrenilen Rastanlı yardımcı kumandan, orduya katılmasının asıl sebebinin "İsrailli düşmanlara karşı savaşmak olduğunu" ama kendini,

Sanameyn kasabasında kendi vatandaşlarına yapılan mezalime bizzat şahit olur bir halde bulduğunu dile getiriyor. "Dera ve Suriye'nin hemen her yerinde işlenen suçlara şahit olduktan sonra, Suriye Arap ordusunda devam edemeyeceğime kanaat getirdim," diye konuşan kumandan "Orduya sesleniyor ve soruyorum: 'Ordunun buradaki işi Esad ailesini gözlerden kaçırmak ve korumak mı?' Haysiyetli tüm komutanlara çağrıda bulunuyor ve diyorum ki, askerlerinize gerçekleri anlatın, vicdanınızın sesini dinleyin... haysiyet ve şereften yoksun iseniz, Esad'ın yanında durun."

Suriye'de yaşananlara dair söylentilerle gerçekleri ayırt etmek bu hafta itibariyle biraz daha kolaylaşmış durumda. Lübnan ve Türkiye gibi güvenli noktalara daha fazla sayıda Suriyeli ulaştıkça, bizzat yaşadıkları işkenceleri, güvenlik güçlerinin kulübelerinde ve sivil kıyafetli polislerin hücrelerinde gerçekleşen barbarlıkları kendi ağızlarından dinlemek mümkün oluyor. Hala Suriye operatörü üzerinden çalışan cep telefonlarını kullananlardan birisinin anlattığına göre, Cisr eş Şuğur'da yaşanan büyük patlama sonrası etrafa saçılan cesetler kasabanın ismini aldığı nehre fırlatılıp atılmış.

Neredeyse bir aydan fazla bir süredir, Suriye televizyonunun gece haberlerini takip ediyorum, yapılan yayınların en az yarısında öldürülen askerlerin cenaze törenlerine yer veriliyor. Yaşanan tek bir münferit olayda Suriye ordusundan tam 120 kayıp verildiği açıklanıyor, ülkede protesto yapanların içine korku tohumları ekmek üzere bu denli uğraş veren bir ordu için, akla hayale gelmez bir kayıp bu. Fakat öte taraftan, sözüm ona yenilmez Suriye ordusu, ülkenin 1975–90 iç savaşı sırasında Lübnanlı milis kuvvetlerini bastırmakta ne yazık ki yetersiz kaldığını sıklıkla gösterebiliyor ekranlardan. Mesela, Suriye Özel Kuvvetlerine mensup bir kıtanın tamamı, normal koşullar altında herhangi bir profesyonel ordu tarafından rahatlıkla darma duman edilebilecek ayaktakımından bir grup Hristiyan milis tarafından, Beyrut'un doğusundan dışarı sürülüyor.

Silahsız vatandaşların köküne kibrit suyu sıkmak istiyorsanız, onları sokaklarda öldürebilir, daha sonra, ölenlerin cenazesine katılan yaslı kişileri cenaze töreni sırasında vurabilir, hayatını kaybeden yaslı kişilerin arkasından ağıt yakanları da bir sonraki aşamada çekip vurabilirsiniz; işte Esad'ın silahlı adamlarının tam olarak yaptığı da bu. Yaşananlara direnç gösteren insanlar kalkıp da silahla karşılık verdiğinde ise Suriye

ordusunun verdiği yanıt gerçekten de farklı: direnişçilerin içeride tutulan yakınlarına işkence uygulamak ve düşmana korku salmak...

Silahlı isyan kök salıp yerleşecek olursa, bir zamanlar Fransız mandasının Sünnilere karşı oluşturmuş olduğu öncü bir güç olan, şimdilerde ise daha da yoksullaşmış olan Sünnilere karşı Esad'ın payandalığını yapan, yüzde 11'lik Alevi kesim tehdit altında kalacaktır. Esad rejimi, düşmanları karşısında öyle bir dehşete kapılmış durumda ki, Filistinlileri, İsrail istilası altındaki Golan'da bulunan hudut tellerini aşmaları konusunda teşvik ediyor. İsrailli yetkililer, bunun dünyanın dikkatini Suriye'de yaşanan katliamlardan başka yöne çekmek için özellikle yapıldığını dile getiriyorlar ve tespitleri de gayet doğru.

Şam hükümetinin yandaşlarından Tişrin gazetesi bir süredir yaptığı haberlerde, 600.000 kadar Filistinlinin, "yuvalarına" –İsraillilerin ta 1948'de kendilerini sürüp çıkarttıkları Filistin topraklarına– dönmek için harekete geçebileceklerini belirtiyor. Bu durum, İsraillilerin düşünmek dahi istemeyecekleri bir kabus elbette, ama yine de Suriye halkının ve onlara baskı uygulayan zalimlerin bizzat karşılaştığı kabus kadar dehşetli olmadığı söylenebilir.

13 Haziran 2011, Kim Sengupta ve Justin Vela

ASKERİ BİRLİKLER İSYAN KALELERİNE SALDIRI BAŞLATTIKÇA SIĞINMACILAR KAÇIYOR

Suriye ordusu, ağır silahlar ve tanklarla gerçekleştirmiş olduğu yoğun bombardıman sonrasında dahi savaşma azmini kaybetmeyen muhaliflerin sembolü haline gelen kentte dün fırtınalar estirdi. Ancak ne protestocuların meydan okuyuşu ne de rejimin protestoculara verdiği acımasız karşılık hız kesmiş durumda, savaş helikopterleri göstericilerin üzerine ateş açarken, kara birlikleri de bir dizi kasabada evleri ateşe veriyor.

Protestocular ve ordu arasında gitgide derinleşen bu mücadele, korunacak bir sığınak arayışı içindeki dehşete kapılmış ailelerin yeni bir göç dalgası başlatmasına neden oldu. Aralarında bebeklerin, yaşlıların ve hastaların

bulunduğu 5.000'den fazla Suriyeli, ülkenin yakın komşularından Türkiye'de süratle oluşturulan sığınma kamplarına yerleşmiş durumda.

10.000 kadar Suriyeli ise sınırın öte tarafında sıkışıp kalmış durumda... Aç, susuz ve sığınacak bir yerleri olmadan bekliyorlar. Sınıra yaralı bir halde taşınan bir vatandaş, herhangi bir tıbbi müdahale şansı bulamadığı için hayata tutunamadı. Hayatını kaybeden bir düzineden fazla vatandaş için dün "sahipsiz topraklarda" cenaze törenleri düzenlendiği gelen haberler arasında.

Akşamüstüne doğru rejim kuvvetleri Cisr eş Şuğur'da kontrolü yeniden ele geçirdi. Kasabanın sokakları hayli tenha, kasabanın 40.000'i bulan nüfusunun büyük çoğunluğu kaçmış durumda. Geride kalan 200'e yakın kişinin ya öldürüldüğü ya da tutuklanarak alınıp götürüldüğü söyleniyor. Kasabadaki binaların pek çoğu açılan top ateşi nedeniyle ciddi hasar görmüş durumda, askeri birlikler yanmış araçların arkasına tanklarını ve zırhlı araçlarını park ediyorlar.

Askeri polise ait genel merkezin kalıntılarının arasında üzerleri üniformalı, başları kesilmiş dört cesede rastlandığı gelen haberler arasında. Güvenlik kuvvetlerinin, protestoculara gözdağı vermek amacıyla gösterdiği zalim tavır, ayaklanmanın başlangıcından bu yana Beşşar Esad yönetimine karşı en büyük tehlikeyle karşı karşıya kalındığının kanıtı. Rejim yetkilileri, Cisr eş Şuğur'da bulunan birtakım "silahlı çetelerin" güvenlik güçlerinden 120 kişiyi öldürdüğü iddiasında bulunurken, bunu karşılıksız bırakmayacaklarını söylüyorlar. Devlet kontrolündeki televizyon, birliklerin güvenlik güçlerine ait toplu mezarlara rastladığını, cesetlerin üzerinde aşırılıkçı gruplar tarafından gerçekleştirilen mezalimin işaretlerinin görüldüğünü duyurdu dün ekranlardan.

Öte yandan kasaba sakinleri ve insan hakları gruplarından farklı açıklamalar geliyor; cesetlerin, sivil halka ateş etmeyi reddettikleri için rejime sadık birlikler tarafından infaz edilen kurbanlara ait olduğunu söylüyorlar. "Biz herhangi bir kavgaya karışmadık, sırf adalet istedikleri için sokaklara düşen insanları öldürenler askerlerdi" diye anlatıyor üç gün önce kasabayı terk eden Ebu Hatin. "Çatıların tepelerinden ve pencerelerden üzerimize ateş edip duruyorlardı. Genç bir adamın evinden sürüklenerek çıkartıldığını gördüm, adamı daha arabalarına bindirirken vurdular."

"Kavga askerlerin arasındaydı, askerlerin bir kısmı halktan yanaydı bir kısmı da halka karşı," diye anlatan Ebu Hatin "Polis ve askerlerden bazıları bizi korumaya çalıştı" diye belirtiyor.

İki dala ayrılmış saldırılar sonrası Cisr eş Şuğur'da şiddetli çatışmalar yaşandı. Kasaba sakinlerinin anlattıklarına bakılırsa, mücadele, eski güvenlik güçleri mensuplarının hala Esad'a sadık olan güvenlik güçlerine silahlarını doğrultması üzerine gerçekleşti. Yaklaşık 60 kadar polis kenti korumak için geride kaldı.

Üç aydır süren ayaklanmaların başlangıcından bu yana güvenlik kuvvetleri içinde birtakım aykırı sesler olduğuna dair sinyaller geliyordu. Ama ülkenin kuzey batısındaki İdlib bölgesinde yaşanan mevcut saldırının, uzun zamandır muhalif bir duruş sergilemiş olan bölgede görev yapan ve rejimin takındığı tavırdan hoşnut olmayan askerleri de tetiklemiş olduğu görülüyor. Bölgede bulunan pek çok polisin yanısıra asker ocağına yeni alınan acemi askerler, kendi camialarını korumak adına silaha sarılmış durumda.

Cisr eş Şuğur, Mirat el-Numan ve Cebel Zaviye dağlarını çevreleyen köylerde yürütülen operasyonları, Başkan'ın erkek kardeşlerinden biri olan, Yarbay Mahir Esad'ın komutanlığını yaptığı birim tarafından gerçekleştirildiği alınan duyumlar arasında.

Mahir Esad komutasındaki birliğe, hem Muhaberat –yani gizli polisin– hem de Şebbiha –ülkenin iktidardaki elit kadrosunun mensubu olduğu Alevi milislerin müfreze birliklerinin– destek verdiği biliniyor.

Emektar bir insan hakları eylemcisi olan Mustafa Osso, ilerleyen birliklerin ordunun eski mensuplarının direnciyle karşılaştığını aktarırken şunları kaydetti. "Bu, en büyük ve en tehlikeli saf değiştirme dalgası. Orduya ihanet edenlerin sayıları yüzleri buluyor, bunların hepsiyle baş etmek durumundalar." Ordudan ayrılan kimi askerlerin ülkeyi terk etmeye hazırlandığı da kaydediliyor. Silah arkadaşlarından biriyle Türk sınırına doğru ilerleyen İbrahim Hasan "Bizler kalamayız. Ele geçirdikleri protestocuları hapse atarlar. Bizleri ele geçirdiklerinde ise, öldürürler" diye anlatıyor durumlarını. "Pek çoğumuz, hatta bazı subaylar bile, olup biten şeylere en ufak bir şekilde bulaşmayı istemedik" diye eklemeden de geçmiyor.

Kaçmayı becerebilen diğerleri de Yarbay Mahir Esad'ın komutasındaki birliğin gerçekleştirdiği canavarlıkları anlatıyorlar. Çatı ustası Bassam'ın

cep telefonu kamerasıyla çektiği kayıtlarda, midesinden bacaklarına kadar her yeri kurşun delikleriyle dolu genç bir adamla, kafasına sıkılan bir kurşunla hayatını kaybetmiş başka bir delikanlı gözüküyor. Her ikisi de, Cisr eş Şuğur'un hemen dışında öldürülmüş diyor Bassam. "Geride çok az insan kaldı. Ben de motosikletime atlayıp tepelik alanlardaki çamurlu patikalardan kaçmayı başarabildim."

39 yaşındaki eski bir ırgat olan Mehmoud ise "Sorunun asıl başlama sebebi, oldukça sevilen askerlerden biri olan Basil el Masri'nin öldürülmesiydi. Cenaze töreninde tam 10.000 kişi toplanmıştı" sözleriyle özetliyor olan biteni.

"Onlar öldürmekten zevk alıyorlar. İşler düzelene kadar Türkiye'de kalacağım. Ailem de buraya yanıma gelecek."

Lakin, Suriye'de yaşanan kargaşaların, dün oldukça gergin bir politik ortamda parlamento seçimlerinin yaşandığı Türkiye'de istikrarı bozabileceği yönünde birtakım endişeler yaşanıyor. Suriye sınırına bitişik bölgede, Sünnilerin, Şii soyundan gelen Alevilerin ve Hristiyanların yaşadığı karma bir demografik yapı mevcut. Sığınmacı Suriyelilerin pek çoğu Sünni.

Devlet Başkanı Beşşar Esad ile geçmişte oldukça candan ilişkiler kurmuş olan Türk Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Suriye güvenlik güçlerinin davranışlarını "barbarlık" olarak yorumlarken, sığınmacı sayısının 10.000'i aşması durumunda, Ankara'nın, Suriye sınırları içerisinde bir tampon bölge oluşturulmasını da gündeme getirebileceği söyleniyor.

Suriye rejimi, Cisr eş Şuğur'da geçen hafta ölen 120 kişi de dahil olmak üzere, ayaklanmalar başladığından bu yana 500 güvenlik mensubunun hayatını kaybettiğini belirtirken, muhalif taraf 1,400 can kaybı yaşandığını 10.000 kadar kişinin ise tutuklandığını vurguluyor.

Yaşanan şiddetin sona erdirilmesi yönünde uluslararası camiadan yapılan çağrılar da dün gece itibariyle daha da artmış durumda. Amerika Birleşik Devletleri, Suriye rejimine çağrıda bulunarak saldırgan tutumunu sona erdirmesini, sığınmacılara, tutuklulara ve yaralılara yardım etmek üzere Uluslararası Kızılhaç Komitesi'ne anında erişim imkanı tanınmasını talep etti.

BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun ise "Barışçıl gösteriler sırasında bu kadar çok kişinin öldürülmesinden dolayı derin bir endişe ve büyük bir üzüntü yaşıyorum" diye konuştu.

Bununla birlikte, Şam'da konuşan rejim sözcülerinden biri ise, Cisr eş Şuğur'daki operasyonun "halkı, bir süredir kendilerini tehdit edip gözlerini korkutan silahlı gruplardan, korumak üzere gerçekleştiğinde" ısrar ederek, benzer askeri operasyonların devam edeceğini kaydetti.

Öte yandan muhalifler de iddialarından vazgeçmek ve geri adım atmak gibi bir niyetlerinin olmadığını belirtiyor.

14 Haziran 2011, Kim Sengupta ve Justin Vela

'KAÇMAYA ÇALIŞAN İNSANLARIN ÜZERİNE ATEŞ AÇTILAR'

Karşılaştıkları acımasız vahşetin unutulmaz anıları ve verdikleri kayıplar daha dün gibi akıllarında. Rejimin kin ve intikam güden kuvvetleri ortalığı kuşatırken, belirsiz bir gelecek bekliyor, malına mülküne el konulmuş, korku ve yılgınlık içinde tükenmiş bir halde Suriye'deki çatışmadan kaçan yığınları. Beşşar Esad'ın emriyle başlayan saldırılardan kaçma gayreti içindeki 10.000'i aşkın Suriyeli, Türkiye sınırına doğru yol alıyorlar. Başlarını sokacakları bir yerleri dahi olmayan, iki lokma yiyecek bir yudum suyla, sefalet içinde yaşamaya çalışan insanlardan bahsediyoruz. Tanklardan, toplardan, savaş helikopterlerinden ve onların kustuğu ölümden uzak, nispeten daha güvenilir bir yere ulaşabilmek için açlığa yokluğa, zorluklara göğüs germeye hazır insanlardan bahsediyoruz.

Bu soluklanmanın daha ne kadar süreceğini kimse kestiremiyor. Rejim kuvvetleri 15 km'den daha yakın bir mesafede, deyim yerindeyse enselerinde... Başkent Şam'dan dün yapılan açıklamaya göre, davalarından vazgeçmeyen muhaliflerin sembolü haline gelen Cisr eş Şuğur'daki saldırıya sahne olan İdlib bölgesindeki mevcut operasyon, "suç çetelerinin" beli kırılana kadar sürdürülecek.

The Independent gazetesi, devlet tarafından bizzat kendi halkına açılan bu savaşın kurbanlarıyla, kaçakçıların izlediği güzergah üzerinden, dağları bayırları aşarak Türkiye'ye ulaşmaya çalıştıkları sırada görüşme imkanı buldu. Rehberliğimizi, ellerinde –şişe su ve ekmek somunlarından ibaret– cılız erzak torbaları taşıyan genç erkekler yapıyordu. Gün geçtikçe

daha beter bir hal alan bu insanlık krizinin üstesinden gelmeye çalışırken alabildikleri yardım benzeri tek şey, bu cılız erzaklardı.

Dinlediğimiz öyküler yürek parçalayıcıydı; rasgele saçılan ateşler, her an herkese denk gelebilen ölümler, alelacele yapılan definler ve yakılan yıkılan evler. Tüm bu anlatılanlar karşısında ihtiyatlı olmakta fayda var, zira abartılı anlatımlar olabilir pekala. Ama birbirlerine sıkı sıkıya sokulmuş bu insanların yaşadıkları karşısında duydukları şaşkınlık, gözlerinden okunuyordu. Çok küçük yaştakilerle oldukça yaşlı olanların sargılar içinde oldukları görülüyordu. Tepenin yamaçlarından birinde bir dizi mezar gözüküyordu, tıbbi yardım alamadıkları için yaralarına yenik düşüp yitip gidenlerin mezarları...

Kalabalığın içerisinde saf değiştiren askerler de vardı. Baskıcı ve sert bir rejime sorgusuz sualsiz hizmet ettiklerini kabul ediyorlardı bu askerler. Ama, mevcut askeri operasyonlarda sergilenen ahlak dışı saldırgan tavırlar nedeniyle, orduya hizmet etmeyi bıraktıklarının altını çiziyorlardı ısrarla. Bizzat kendi birliklerindeki silah arkadaşlarının ellerinde eziyet gören insanların arasında oturan bu askerler tedirgindi yine de. Eski piyade çavuşu 25 yaşındaki İsmail Şer Salih, Devlet Başkanı'nın erkek kardeşi Yarbay Mahir Esad komutasındaki Dördüncü Zırhlı Birlik taburu, Cisr eş Şuğur'daki saldırılarını başlatmadan hemen önce terk etmiş orduyu.

"Yakalasalar beni öldürürlerdi," diye konuşmaya başlayan genç asker elindeki siyah beyaz kareli şalı (kefiye) parmaklarıyla büküp duruyordu. "Muhaberat (gizli polis) tarafından hatta hizmet verdiğim insanlar tarafından dahi öldürülebilirdim. Korkunç şeyler oluyordu: Sebepsiz yere öldürülen insanlar gördüm. Bana da vatan haini gözüyle bakıp kesin öldürürlerdi zira onların yaptıkları şeylerin farkındaydım."

Üç yaşındaki Sabia'yı kollarında sallayan Halima Um Kais parmağını, kızının alnına yapıştırılmış üç sargının üzerinde gezdirirken olanları anlattı: "Evimizin hemen dibinde büyük bir patlama oldu, havadan gelip düşen metal bir şeylerle yaralandı kızım. Bizler yoksul insanlarız, çiftçilikle uğraşıyoruz .Bizi neden bombalamak istediklerini anlayamıyorum. Kızımı hastaneye götürmeye çalışacağız. Kafasından yaralandığı için endişeleniyoruz, ciddi bir şeyler olabilir."

Sabia'nın ailesi, Türkiye'ye her gün geçiş yapan yüzlerce aileden biri sadece. Yetkililerin bildirdiğine göre Türkiye'ye geçenlerin sayısı şu ana kadar 6.000 civarında ama çok daha fazla sayıda kişinin araya karışmış

olma olasılığı var. Yaralılar tedavi altına alınırken geri kalanlar derhal mülteci kamplarına sevk ediliyor. Söz konusu kampların sayısı yedi gün içerisinde birden üçe çıkarken, yerel halkın bulunduğu bölgeden ve özellikle medyadan uzakta bir dördüncüsünün inşa ediliyor olduğu gelen haberler arasında.

Türkiye'de iki gün önce yapılan seçimlerden birinci parti olarak çıkan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Suriye'de yaşanan kaos ortamını gitgide artan bir dehşetle takip ediyor. Güçlü bağlar kurmuş olduğu Başkan Esad'a askerlerini dizginlemesi çağrısında bulunarak, halihazırda devam eden "barbar" davranışları kınadı.

Pazar akşamı, David Cameron'ın tebriklerini ilettiği telefon görüşmesi sırasında da , Suriye rejiminin gösterdiği tavrın kınanması amacıyla Birleşmiş Milletler'e sunulan Anglo Sakson önerisini desteklediğini açıkladı.

Öte yandan, sınırdaki Türk askerleri medyanın Suriye'ye giriş yapmasını engelliyor. The Independent gazetesi, nehrin kenarındaki vadilik alana doğru ilerleyen ailelere bölgede gezen devriyelere gözükmeden ulaşmak amacıyla dolambaçlı yollardan dolaşmak durumunda kaldı. Kampta bir güvensizlik havası esiyordu, bilgi toplamak ve ilerde hesaplaşmak üzere hedef belirlemek amacıyla kamplara istihbarat ajanları gönderildiği dedikodusu almış yürümüştü. Mavi ceketinin altında bir kabarıklık bulunan uzun boylu bir adam, yanımızda bulunan Türk rehberin kimlik kartını dikkatle incelerken beni de seyahat konusunda soru yağmuruna tutu. "Kusurumuza bakmayın," diye söze başlayan görevli "Casuslar konusunda dikkatli olmamız gerekiyor. (Rejimin) askerleri çok da uzakta değiller. Bu tarafa gelebilir, güvenlikten ben sorumluyum" dedi.

"Mültecilerden" bazılarının Kalaşnikof tüfekleri ve roket güdümlü bomba atarlarla donanmış bir şekilde geldikleri yönünde duyumlar alınırken, bunun Şam'ın, protestocular arasında silahlı grupların dolaştığı yönündeki iddiasını kuvvetlendireceği söyleniyor. "Hayır, alelade insanlarız bizler," diyor güvenlikten sorumlu adam. Peki silah var mıydı üzerinde? "Hayır, kesinlikle hayır," diye kafasını sallıyor.

Orada bulunanların büyük çoğunluğu, yağan yağmurdan pek fazla korumasa da ağaçların altına sığınmış, uyuyorlardı; Suriye'den pikap kamyonetleriyle gelmeyi başarabilmiş birkaç tanesi de uyumak için

kamyonetin dorsesini kullanıyordu. Kalanlar da paçavra ve plastik torbalardan eğreti çadırlar kurmuşlardı. Açılan küçük su kuyusu, gitgide sayıları artan sığınmacılara yetmiyordu artık. İçinde çöplerin yüzdüğü küçük bir gölcükle, sığ ve çamurlu noktalarında hayvanların yuvarlandığı nehrin suları, yıkanma ve içme amaçlı olarak kullanılıyordu.

"Koşullarımızın kötü olduğunun farkındayım ama en azından hayattayız," diye sözlerine başlıyor Cisr eş Şuğur'un civarındaki bir köyün sakini 19 yaşındaki Siraz Abdullah. "Orada hiç bir şeyimiz kalmadı. Bir tek büyük silahlar vardı (bizlere karşı kullanılan) bir de o helikopterler. Ateş açtıkları insanları görebilmek için o kadar alçaktan uçuyorlardı ki. Savaşmayan sadece kaçmaya çalışan insanların üzerine ateş açıyorlardı. Kaçmaya çalışan iki adamın vurulduğuna gözlerimle şahit oldum."

Esad ailesinin ve iktidardaki elit kadronun da mensup olduğu Alevi toplumun içinde yer alan militan bir grup olan Şebbiha'ların, gerçekleştirilen vahşete katıldıkları yönünde sayısız duyum alınıyor. Cisr eş Şuğur'un güneyinde kalan bir mezrada marangozluk yapan Muhammed Hafız şöyle anlatıyor: "Ordudan değillerdi, ama hemen arkalarından bitiverdiler. Bu adamlar çok öfkeliydi: insanları öldürmekten zevk alıyorlardı adeta."

"Çatılara tırmanıp göstericilere nişan aldılar. Onları kimin gönderdiğini kimse bilmiyor. Herkesin aklının çıktığı o militanlardan olduklarını sonradan öğrendik. Cenaze törenine katılanların üzerine ateş açarak asıl onlar başlattılar sorunu." Tozun üstüne attıkları kilimin üzerinde eşi ve kardeşi ile oturan Ahmed ibn Abdurrahman devam edemeyecek kadar yorgundu. "Eve dönmem lazım. Orada başımı sokacak bir yerim var ve oraya dönmek istiyorum." Abdurrahman'ın evi, -Maraat el-Numan'da- Şam'dan açıklama yapan askeri bir sözcünün önümüzdeki birkaç gün zarfında "ilgilenileceğini" duyurduğu şehirdeydi...

16 Haziran 2011, Kim Sengupta

'HASIMLARININ KUŞATMASINA UĞRAYAN ESAD'IN DÜŞMANLARI, KARANLIKTAN FAYDALANARAK SİLAHA SARILIYORLAR'

O Kalaşnikof tedirgin, titreyen ellerdeydi. Gittikçe basan karanlığa doğru bakan yüz, asık ve gergindi. Delikanlılık çağı çok da gerilerde kalmamıştı mültecilerin muhafızlığı yapan genç adamın... Elinde Kalaşnikof, mültecilerin izini süren rejim güçlerini tetikte bekliyordu gergin bir şekilde.

Fuad El-Habsi'nin gerisinde, kendilerini saklayacak üç beş dal parçası ve çalılığın içine sinerek birbirlerine sokulmuş bu insanlar, Suriye'de yaşanan kanlı çatışmada, evsiz barksız bırakılmış en son gruptu. Yorgunluktan bitmiş tükenmiş olan bu insanlar, korku içinde, gelecekteki günlerinden kuşkulu bir halde komşu Türkiye'nin görece daha güvenli topraklarına ulaşmaya çalışıyordu.

Türkiye'den Suriye'ye geçebilmek için kaçakçıların izlediği yolu kullanmak durumunda kalan The Independent ekibinin, Gassaniye'nin kuzeyinde tesadüfen rastladığı bir grup bu.

12.000'den fazla sayıda mülteci, sınırın bu tarafında oluşturulmuş, sefalet ve yoksulluk içerisindeki bu kampa sığınmış durumda. Yola koyulmayı bir şekilde başarabilmiş 8,500 kadar mülteci de bu kamplara toplu olarak yerleştirildikten sonra, Ankara'daki yetkililerin talimatı üzerine dış dünyayla bağlantıları kesik bir halde yaşayacaklar kampta. Dün Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun mülteci kamplarına ziyaret yaptığı sıralarda, bu kamp mahkumları tarafından bir protesto gösterisi düzenlendi.

Bu "belirsiz" yolda ilerleyen çaresiz yolculara -kaçmaya çalıştıkları bu vahşi intikamla kıyaslandığında- her şey gül nimet gibi geliyor ya gerçi. Hoş, şiddet ve vahşet hiçbir zaman çok uzaklarında kalmadı bu insanların. Muhaberat denen gizli polisin silahlı adamlarıyla Şebbiha denen Alevi milis kuvvetlerinin her an enselerinde olduğu, her fırsatta saldırılar düzenlendiği yolculukları oldukça tehlikeliydi.

"Yağmalayabildikleri her şeyi yağmaladılar sonra da evlerimizi ateşe verdiler. Ama yine de tatmin olmamışlardı, kan dökmek istiyorlardı"

diye anlatıyordu İsa Abdullah kafasını sallayarak "Bu herifler adam öldürmekten zevk alıyorlar, vahşi köpeklere benziyorlar."

49 yaşındaki Ahmed el-Arabi bandaja sarılı sağ elini uzatarak ortaya atılıyor. "Köyün dışındaki yolda yürüdüğüm sırada vuruldum, kurşun uzaklardan geldi. Diğer kurşunlar tepemizden geçip gidiyordu ama bir tanesi Ebu Hatem'in sırtına denk geldi. Oğulları eve kadar taşımak zorunda kaldılar adamcağızı. Onlara daha sonra olduğunu bilmiyoruz. Umarız Allah korur onları."

Ghassaniya'nin kuzeyindeki yolda ilerleyen yaklaşık 40 kişilik grubun büyük kısmı, 48 saat kadar önce Beşşar Esad'ın birlikleri tarafından darmaduman edilen Jisr al Shughoour civarındaki köylerde çiftçilikte uğraşan ailelerinin çocuk, kadın ve yaşlılardan oluşuyordu. Suriye rejimi "ordu birliklerinin Cisr eş Şuğur kentinde güvenlik ve sükuneti sağladığı" açıklamasında bulunmuştu. Devlet tarafından işletilen SANA haber ajansı da yeni gelişmeler olduğunu vurgulayarak şehirde bir "katliam" gerçekleştiren "silahlı terörist grupların ortadan kaldırıldığını" duyurdu.

Protestocuların bastırılması ve askeri müdahalelerin sadece ve sadece şiddet gören İslamcılara uygulandığı yönündeki iddialar Arap Baharı'nın ortak özelliği haline gelmiş durumda. Öte yandan, Suriye muhalefeti, tıpkı bölgenin diğer ülkelerinde yaşanan protesto hareketleri gibi, kendilerine yönelik terörist bağlantı ithamlarını hararetli bir şekilde reddediyor.

Kaçmaya çalışan ailelerin El-Kaideci olduklarını söylemek hayli zor. Fuad El-Habsi dışında, bir düzine adamın içerisinde silah taşıyan tek bir adam vardı. Avlanırken kullanılan pompalı tüfeklerden diye anlatıyordu silahın sahibi elindekini. Ama bir yarım saat kadar sonra vardığımız yerde, yolun kıvrımlarından birinde sekiz kişilik bir güruhla karşılaştık. Ellerinde Kalaşnikoflar, omuzlarına çapraz şekilde asılı fişeklikler vardı hepsinin...

Gözcülük eden ve grubun lideri gibi gözüken adam, Müslüman Kardeşler denilen ve bölgede derin kökleri bulunan İslamcı örgütün üyesi olduklarını reddediyordu. "Rejim birlikleri ve Muhaberat pusu kurup durdukları için bu güzergahları koruyoruz. Onlarda keskin nişancılar var. İnsanlarımızın sağ salim geçmesi gerekiyor, bizim yapmaya çalıştığımız da bu."

Adamlardan ikisi, üzerlerinde Kuran'dan ibareler yazılı yeşil bantlar takmışlardı kafalarına. Gruptan bir başkası gri gömleğinin önünü açarak, üzerinde orduya ait birtakım nişanların bulunduğu zeytin yeşili yeleğini gösterdi.

"Ben bir askerim. Bir zamanlar Beşşar Esad için savaşırdım, şimdi halkım için savaşıyorum. Benim gibi bir sürü asker var, her geçen günde daha fazla asker katılıyor aramıza. Ama bizler askeriz ve Suriyeliyiz, terörist değiliz."

"Hepimiz mücadeleye devam etmek için hazırız, ama aslında hepimizin tek isteği, çözüme ulaşmak. Biz barış istiyoruz."

17 Haziran 2011, Kim Sengupta

SURİYE TANKLARI SINIRA DOĞRU İLERLEDİKÇE SIĞINMACILAR KATLİAMA MARUZ KALMA KORKUSU YAŞIYORLAR

Suriye rejim güçlerinin, Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın uyguladığı baskıdan kaçma girişiminde bulunan 12.000 kadar mültecinin sığındığı kampların hemen üç kilometre uzağında bulunan Türkiye sınırındaki yerleşimlere saldırarak, köyleri işgal ettiği haberleri geliyor.

Diğer ordu birlikleri, ülkenin kuzeyinde yer alan bir başka muhalif kasaba olan Maraat el-Numan'ın etrafındaki çemberi daraltırken tank ve ağır silahlarla desteklenen kara birlikleri de bölgeye giriyor. İnsan hakları gruplarının bildirdiğine göre, civar köylerde gerçekleştirilen operasyonlarda tutuklananların sayısı en az 300 civarında.

Türkiye sınırına kaçan ailelerin aktardıklarına göre, askeri birlikler, gizli polis ve halkın büyük korku duyduğu Şebbiha milisleri varmadan önce, şafak vakti top ateşi tutulan Cenudiye, Saray, Bidama ve Kalaat eş Şuğur köyleri yerle bir olmuş durumda. Köy sakinleri, ülke çapında üç aydır süren ayaklanmalara verilen şiddetli karşılığın en korkuncunun bu olduğunu kaydederek, operasyonlardan Muhaberat gizli polisini ve Başkan Esad ve pek çok Suriyeli elitin mensubu olduğu Alevi cemaatinin içinden gelen Şebbiha milislerini sorumlu tutuyor.

Çiftçilikle uğraştığı Badama'dan kaçan 20 yaşındaki Somar Ali "Köyü gerçekten de yerle bir etmek için uğraştılar" diye anlatıyor. "Ailemden pek çok kişi benimle geldi ama dedem 'Ben kaçamayacak kadar yaşlıyım,

burada ölürüm' dedi. İyi olup olmadığından emin olmak için telefon açtığımızda, arkadan gelen silah seslerini duyabiliyorduk. Dedem tarlaları ateşe verdiklerini ve evleri yıktıklarını söyledi."

Sınırın Suriye' tarafında bulunan sefalet içindeki geçici barınaklarda 12.000 civarında sığınmacı yaşarken, 8,500 kadarı da Türkiye'ye geçmeyi başarmış durumda. Mülteci kamplarında yaşanan kaosun ortasında, olay yerinde yaşananlara dair anlatılanlar sıklıkla karmakarışık ve çelişkili olabiliyor. Badama'nın kenar mahallelerini dolaşan bir ziyaretçi, geniş bir alana yayılmış bir yıkım olduğu iddiasını doğrulamadı. Bölge sakinlerinin çoğunun kaçmış, evlerin kapı ve pencereleri kepenkleri indirilmiş olduğu ama zararın boyutunun anlatıldığı kadar büyük olmadığı alınan duyumlar arasında.

Bununla beraber, sığınmacılar, rejim güçlerinin, kendilerini yakalayana kadar peşlerini bırakmayacaklarından korkuyorlar. Nispeten daha güvenli olan Türkiye'ye geçme yollarını arayan grupların üzerine keskin nişancılar tarafından ateş açıldığı bildiriliyor. Muhaberat'ın sivil arabalar içinde dolaşan silahlı adamlarının ise pusu kurdukları gelen haberler arasında.

Saray'da çiftçilikle uğraşan Nasr el-Baidi "Rejimin askeri birliklerinin sınıra bu kadar yaklaşabileceğini düşünmedik. Herkes şu anda kamplara girip insanları tutuklamaya başlayacaklarından, hatta öldüreceklerinden endişe ediyor. Türkler ne yapacaklar peki? Burada bir katliamın gerçekleşmesine izin veremezler" diye anlatıyor.

Gelen şiddet haberleri, korku ve telaş hissini daha da artırmış durumda. Bu hafta başında rejim güçlerinin şiddet rüzgarı estirdiği Cisr eş Şuğur'da yaşayan bir kadının, askerlerin toplu tecavüzüne uğradığı yönünde birtakım iddialar geliyor kulağımıza. Aynı bölgede başka üç kadının da çıplak bir şekilde yürütüldüğüne dair birtakım iddialar da dolaşıyor ortada.

Soyadının yayınlanmamasını isteyen İbrahim, "Tecavüze uğrayan zavallı kadın, evli ve çocukları var. Karıma telefon edip başına gelenleri anlattıktan sonra, sakın eve gitme demiş. Sırf kocaları gösterilere katıldığı için bu kadına ve diğer üç kadına ceza verildi" diye anlatıyor.

Cisr eş Şuğur'un hemen doğusunda kalan Maraat el-Numan'da yaşayan binlerce kişinin kasabayı terk ederek sınıra doğru ilerlediği gelen haberler arasında. Kasabanın dış taraflarında kalan Maarshamsa'da yaşayan

bir köylü, Şam güçleri tarafından gelişigüzel açılan ateş sonucunda bir kişinin hayatını kaybettiğini, öldürülen Muhammed el-Abdullah'ın evinin bahçesine defnedilmek durumunda kalındığını, saldırının yoğunluğu nedeniyle cenazenin mezarlığa götürülmesinin dahi mümkün olamadığını anlatıyor.

Eşi ve altı çocuğuyla birlikte Maaret el-Numan'ı terk eden Yakup Abdurrahman kendi durumlarını şöyle anlatıyor: "Saldırının yakın olduğu haberini aldık, ama bakalım bir ne olacak diye beklemek istemedik. Suriye'den ayrılmak istemiyoruz, çatışma bitince döneceğiz."

İşbaşındaki rejim, yaşanan şiddetin, mültecilerin evlerine dönmesini isteyen, kim oldukları tam olarak bilinemeyen "terörist çetelerin" hatası olduğunda ısrar ediyor. Türk hükümetiyle görüşmeler yapmak üzere Ankara'da bulunan Suriye Devlet Başkanı'nın özel temsilcisi Hasan Türkmani, mültecilerin Türkiye'de sadece "çok kısa bir süreliğine kalacaklarını" belirterek. "Çok yakında geri döneceklerdir, onlar için her şeyi hazır ettik" diye konuştu.

Ama Suriye sınırında bulunan Türk kasabası Güveççi'deki insanlar kendilerini neyin beklediğinden gayet endişeliler. "Geri dönmüş olan bazı insanların isimlerinin bir listeyle karşılaştırıldığını duyduk. Listede ismine rastlanacak olursa o kişi sürüklenerek uzaklaştırılıyor deniyor. Geri dönmemek için gayet iyi bir sebep var ortada, bizleri ortadan kaldıracaklar" diye anlatıyor Cisr eş Şuğur'dan kaçan Abdul Yusuf Muhammed.

Suriye'yeyle bitişik Hatay bölgesindeki bir sığınma kampına ziyarette bulunan Türk Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu dün Türkmani ile görüştü. Görüşme sonrasında yaptığı açıklamada ülkelerin "yakın dostluklarının" sürdüğünü belirtmesine rağmen şunları ekledi: "Bizler güçlü, istikrarlı ve müreffeh bir Suriye istiyoruz. Bunun gerçekleşebilmesi için şiddetin derhal sona ermesi gerekiyor. Gezdiğim kamptaki insanların gözlerinden korku okunuyordu, bunu çok net gördüm."

18 Haziran 2011, Halid Ali ve Kim Sengupta

ORDU SALDIRILARINA DEVAM EDERKEN BİNLERCE SURİYELİ SINIRA DOĞRU İLERLİYOR

Hükümeti koltuğundan indirmek amacıyla yeni bir çabayla dün tekrardan sokaklara dökülen on binlerce Suriyeli, ülkenin kuzeybatısında askerlerin saldırısına uğramalarına rağmen yılmadılar. Rejim, ayaklanmayı yatıştırmak üzere bir süredir reform vaatlerinde bulunuyor, lakin halkın karnı bu tür söylemlere tok gibi görünüyor, zira iktidarın son hamleleri de halk üzerinde ikna edici olmadı.

Yeniden başlayan protestolara bir yandan makineli tüfeklerle verilen karşılıklar bir yandan da tank ve savaş helikopterlerinin desteğinde ilerleyen kara birliklerinin gerçekleştirdiği saldırılar sonucunda en az 16 kişinin hayatını kaybettiği gelen haberler arasında. İsyanları bastırmak üzere gerçekleştirilen operasyonlar nedeniyle 22.000 civarında Suriyeli evlerini terk etmiş durumda.

Protestolar, Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın zengin işadamı kuzeninin işlerini devrederek iş hayatından çekileceği ve elde ettiği muazzam kârın bir kısmını hayır işlerine ayıracağı yönündeki beklenmedik açıklamasına rağmen yeniden başlamış bulunuyor. Suriye'nin en önemli telekom firmasının kontrolünü elinde bulunduran Rami Makluf'un ismi Suriye'de pek çok kişi nezdinde oldukça itibarsız, Makluf yolsuzlukla birlikte anılan bir isim.

Makluf'un açıklaması protestolarla baş etmekte pek işe yaramış gibi gözükmüyor zira güvenlik güçlerinin protestoculara sert karşılık verdiği biliniyor.

Amerikan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton Güvenlik Konseyi üyeleri arasında bir mutabakat ortamı oluşturmak çabasıyla dün Rus mevkidaşı Sergei Lavrov ile görüşürken, Amerika Birleşik Devletleri de BM'den önerge çıkarttırabilmek için uğraş veriyor. Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim dün dağıtımı yapılan açıklamada, Konsey'in aceleci davranarak, Suriye hükümetinin ülkede yaşanan şiddetin asıl sorumlusu olarak gördüğü "aşırılıkçı ve teröristlere" destekte bulunacak bir karar almayacağını umduklarını belirtti.

Suriyeli insan hakları grupları ayaklanmaların başlamasından bu yana 1,400'den fazla can kaybını yaşandığını bildiriyor. Ülkenin kuzey batı taraflarında, askeri birlikler ve güvenlik güçleri mensuplarının birtakım yargısız infazlar gerçekleştirdikleri, şüpheli gördükleri eylemcilere işkence ettikleri alınan duyumlar arasında. Bölgedeki kasabalarda yaşayan 22.000 civarında kişi saldırılar nedeniyle evlerini terk etmiş durumda, bunlardan 10.000 kadarı Türkiye'deki mülteci kamplarına sığınırken kalan 12.000 kişi ise sınırın Suriye tarafında sefalet içinde yaşıyor. Göreceli olarak daha güvenli olan Türkiye tarafına geçebilenlerin dünkü ziyaretçisi, BM iyi niyet elçisi Amerikalı aktris Angelina Jolie idi.

Öte yandan, gazetecilerle Uluslararası Af Örgütü gibi grupların kamplara girişlerine izin verilmezken, mültecilerin de kamptan ayrılmalarına müsaade edilmiyor.

19 Haziran 2011, Kim Sengupta

'ŞAFAK VAKTİ GELİP BÜYÜK BİR SOĞUKKANLILIKLA ÖLÜM SAÇTILAR'

Evler terkedilmiş gibi görünüyor, pencereler ve kapılar kilitli, kırık bir panjur rüzgarda tangırdıyor. Evlerin sakinleri birer birer, saklandıkları yerlerden ortaya çıkıyorlar, çoğu kadın ve çocuk, birkaç tane de yaşlı var aralarında. Bu köyün sakinleri, bu vahşi çatışmanın orta yerinden hazırlıksız yakalanmanın ölümcül sonuçlar doğurabileceğine bizzat şahit oldular.

Muhaberat olarak bilinen gizli polisle Şebbiha milislerinin baskını şafak vakti gerçekleşiyor. Cinayetler gayet soğukkanlı bir şekilde ve hızlıca işleniyor. Uykularının orta yerinde baskınla karşılaşan üç erkek, çaresizce kaçmaya çalıştılarsa da vuruluyor. Baskıncılar diğerlerine de bakınıyor ama bulamıyorlar, aradıkları kişiler bir gün önce terk etmiş bölgeyi. Avlarını ucu ucuna ellerinden kaçıran silahlı adamlar, hınçlarını evlerden çıkarıyorlar bu kez. Ne kadar öfke dolu oldukları evlerin halinden belli.

"Bir liste üzerinden gidiyorlardı. Ama hatalar da yaptılar. Öldürdüklerinden biri de yanlış adamdı. Öldürdükleri adamın doğru

ismi bile yoktu ellerinde," diye anlatıyor Kays el-Baidi yamaçlardaki mezarlara doğru bakarak. "Ama ölenlerden hiçbiri hak etmiyordu bunu. Onlar terörist değildiler. Sadece birkaç gösteriye katılmışlardı. Bu Esad'ın adamları vahşi ve saldırgan. Hiç acımaları yok. Öldürmekten zevk alıyorlar."

Bu üç cinayet, Beşşar Esad'ın ayaklanma karşısında başlattığı acımasız saldırının ardından gelen bir yığın cinayetten birkaçıydı sadece. Ülkenin kuzeyinde muhaliflerin hakim olduğu iki merkez, Cisr eş Şuğur hafta başında, Maaret el-Numan ise Cuma günü yaşanan kanlı çatışmalar sonrasında düşmüştü. Söz konusu köy, rejim komutanlarından birinin kullandığı ifadeden hareketle, "temizleme" operasyonuna tabi tutulan bir dizi bölgeden biriydi.

Gerçekleştirilen saldırı, yerleşik nüfusun önemli bir kısmının dehşet ve korku içinde, bölgeden toplu göçüne yol açtı. Kaçanların 12.000 kadarı sınırın Suriye tarafında sefil koşullar altında yaşamaya çalışırken, Türkiye tarafına geçmeyi başarmış 10.000 kadar sığınmacı ise, dış dünyadan kopuk bir halde mülteci kamplarına tıkıştırılmış durumda. Ankara hükümeti söz konusu sığınmacıların elverişli koşullar oluştuğu vakit geri gönderileceklerinin altını çiziyor.

Kampların bulunduğu Hatay bölgesinin yerleşikleri ve uluslararası medya, yerlerinden yurtlarından edilmiş bu sığınmacılardan uzak tutuluyor. Kamptakilerin mülteci olarak kabul edilmesi, mültecilere karşı yasal bir yükümlülükte bulunmayı gerektirebileceğinden Türk hükümeti, kampa yerleştirilen kişilerin "misafir" olduğunun altını ısrarla çiziyor. Ancak, Hollywood aktrisi ve BM İyiniyet Elçisi Angeline Jolie'nin, Suriye'nin yaşadığı ızdırabı dindirmek adına yardımda bulunmak istemesi üzerine, aktrisin kamplardan birisine götürüldüğü görülüyor. Türk yetkililerce kampın girişine asılan pankartta "Dünyanın İyilik Meleği, Hoş Geldin" ifadeleri yer alıyor.

Ünlü bir şahsiyetin dikkatinin üzerlerinde olmasının dışında, sınırda sıkışıp kalan insanlara pek yardımcı olunabildiği söylenemez. Bu insanların büyük bir kısmı ağaçların altında uyurlarken, memleketlerinden pikap kamyonetleriyle kaçmayı başarabilmiş birkaç kişi kamyonetlerin dorselerinde yatıp kalkıyor. Bazıları ise paçavra ve plastik torbalardan eğreti çadırlar kurmuş durumda. İçinde çer çöpün

yüzdüğü küçük bir gölcükle, nehrin suları yıkanma ve içme amaçlı olarak kullanılıyor. Yaralılardan bir kısmı yetersiz tıbbi yardım nedeniyle hayatlarını kaybederken, cenaze törenleri hemen bulundukları yerde gerçekleştiriliveriyor.

Gün geçtikçe daha felaket bir hal alan bu insanlık krizi için yapılan tek "yardım", The IoS tarafından bizzat kullanılan yolu izlemek suretiyle dik tepeleri yürüyerek aşan gençten birtakım adamların kaçırdıkları üç beş şişe su ve ekmekten oluşan cılız erzaktan ibaret. Yardım örgütlerinin erişimine ne Suriyeli ne de Türk yetkililerce izin verilmemekle birlikte, sınırdaki kampın, kendi halkına savaş açmış bir devletin gösterdiği merhametsizlikle karşılaştırıldığında görece olarak biraz daha güvenli olduğu söylenebilir.

Öldürülenlerden biri de 22 yaşındaki Halid Abdullah; gencin amcası Hania Um Cafer, göç yolcuğunun ellerindeki tek seçenek olduğuna ikna olmuş durumda. "Helikopterlerin tepemizde uçmaya başladığı görmeden bir gün önce tarlalara saklanmıştık. Ama onlar çekip gittiler, biz de sandık ki her şey bitti geçti. Ama sonra yürüyerek çıkıp geldiler. Bizim evlerimize gelmediler, başka evlere, Halid'in kaldığı eve gittiler. Halid'e defalarca ateş edilmişti" diye anlatıyor yaşadıklarını.

"Ailemden başka birilerini daha kaybetmek istemiyorum. Ama burada kalacak olursak, bu illa ki olacak. Oğullarım dağa çıktılar, bir başka yeğenim de dağda. Bizi Türkiye'ye götürmek için geri gelemezler. Bu onlar için çok tehlikeli olur. Bizim burada kendi başımızın çaresine bakmamız gerekiyor."

Köyü terk etmeyen az sayıda kişinin yaşadığı üç beş evde de yiyecek tek lokma yok. Çiftçilikle uğraşan 68 yaşındaki Bassem Muhammed İbrahim ellerini iki yana açıyor. "Rejim kuvvetleri ekinlerimizi yakmadı başka yerlerde yaptıkları gibi. Ama köyde kalanlar sadece benim gibi yaşlılar. Bu yaşta tarlalarda kendi başımıza çalışamayız. Çiftliklerimiz mahvolacak. Lakin burada kalacak olursak, hayatta kalabileceğimizi sanmıyorum" diye anlatıyor durumunu.

Şu da var ki, sınıra yapılan yolculuk tehlikelerle dolu. Gizli polis ve Başkan Esad'la Suriye elitinin mensubu olduğu mezhebin içinden çıkan Şebbiha milisleri, aileleri tuzağa düşürerek, bir kısmını geri dönmeye zorluyor. Muhalif mücahitlerden oluşan küçük bir grup yol boyunca güvenliği

sağlıyor. "Ama aramızda güvenliği sağlayacak pek de öyle fazla sayıda kişi yok," diye anlatıyor Habib Ali Hüseyin elindeki Kalaşnikof suikast silahını havaya kaldırarak. "Oysa Esad'ın elinde tanklar, ağır silahlar ve helikopterler var."

İki hafta öncesine kadar orduda yüzbaşı olan Habib Ali Hüseyin, silahsız sivillere reva görülen şiddeti daha fazla kaldıramayarak ordudaki görevini bırakmış.

"Emirlere uymayı reddeden insanlara ateş açıyorlardı. Cisr eş Şuğur'da olan biten buydu. Ben oralıyım, hemşerilerim saldırıya uğruyordu. Bu yüzden ailemi oradan uzaklaştırdım sonra da orduyu terk ettim. Daha ileriye gidecek silah yok elimizde. Tek yapabildiğimiz savunma."

Sınır kampı Isha al-Diri'de görev yapan Cisr eş Şuğurlu sağlık memuru, elinden geldiği kadarıyla tedavi uygulamaya çalışıyor. "Ciddi şekilde yaralı olanlar Türkiye'ye götürüldü. Ama bazıları daha yoldayken öldü. Buradaki sorun yeterince ilacımızın olmaması" diye anlatıyor durumu.

Ravat Halife altı yaşındaki kızı için öksürük şurubu aramaya çıkmış. "Rutubetten oluyor tüm bu öksürük, küçüklerin çoğu hasta. Durumları daha kötüye gidecek olursa, Türkiye'ye gitmemiz gerekebilir. Hayatlarını tehlikeye atamayız."

"Sınırdan daha ileri noktaya geçmedik, bizler Suriyeliyiz ve kendi ülkemizde kalmak istiyoruz. Ama bir yandan evlerimize dönmeye korkuyoruz. Kendi liderlerimizin bizi öldürtmeye çalışacağından korkuyoruz."

Türkiye sınırına yaklaşık 19 km uzaktaki Bdama'ya tanklar eşliğinde dün itibariyle ulaşan Suriye birlikleri görgü tanıklarının anlattıklarına göre düzinelerce insanı tutuklayıp evleri yakıp yıktılar. Ordunun saldırısından nasibini alan Bidama, köylerinden kaçan ve Türkiye'ye giriş yapmak üzere sınırdan geçmeyi bekleyen insanlara, yiyecek ve malzeme temini yapılan kilit bir bölge.

21 Haziran 2011, Robert Fisk

'ŞAM'DA AYAKLANMA YAŞANMASINA ŞAŞMAMAK GEREK. BU HEM HAYATTA KALANLARA HEM DE KAYBETTİKLERİNE DÜPEDÜZ HAKARETTİ'

Üzücüydü, aynı zamanda da anlamsız. Tamamen alakasız bir şeydi. Hayatını kaybeden binlerce kişi (ki sayı durmadan artıyor) Devlet Başkanı Beşşar Esad'a göre, Arapların başları sıkıştıkça okuduğu şu bilindik mavalın kurbanıydı: komplolar, entrikalar, gizli tezgahlar, "dış mihraklar", Mübarek'in (sepetlenmeden evvel), Bin Ali'nin (kapı dışarı edilmeden evvel) ve Salih'in (tıpkı yaralı bir hayvan gibi sürülmeden evvel) karşısına çıkan aynı kalleş düşman... Ne tesadüf ki, aynı düşman Kaddafi, Halife sülalesi ve elbette Beşşar Esad'ın da güya üstüne varıyor şu sıralar.

Kaybettiklerinin ardından ağıtlar yakan binlerce kişinin, oğullarını, kardeşlerini, babalarını, amcalarını ve evet, eşlerini kızlarını ve analarını Esad'ın silahlı Alevi çetelerinin ve kardeşi Mahir'in özel birliklerinin açtığı ateş sonucu kaybeden on binlerce yaslı Suriyelinin "gözyaşlarını", "ulusal bir diyalog", "birkaç gün sürmesi beklenen" o "istişari toplantılar", yüzlerce "şahsiyetin" "mekanizmaların" ne olacağını enine boyuna ele alarak tartışması ve hemen akabinde de "diyalogların derhal başlaması" ile dindirilebileceği fikri, sadece dayatmacı ve üstten bakan küstah bir tavır olmakla kalmıyor. Bu kibirli tavır, tüm diktatörlerin yaşadığı o "sessizlik denizinin" içindeki Esad'ın, yönettiğini iddia ettiği o insanların hayatından ne denli kopuk olduğunu gösteren bir işaret aynı zamanda.

Esad Suriyelilere cesaretli davranmalarını, yürekli olmalarını öğütlüyor. Orduya güvenin diyor. Onlar sizin ağabeyleriniz, diyor. Hükümete güvenin diyor. Yanılmadınız, Suriye'yi yolsuzluklardan kurtaracak kişi de Esad'ın ta kendisi...Tıpkı babası ve kendisinin iktidarları boyunca yaklaşık 22 kez yapmaya söz verdikleri gibi, ha bir eksik ha bir fazla söz veriş, ne fark eder ki... Hem zaten genç Esad şimdiye kadar tam beş tane yolsuzluk karşıtı kampanya yürütmemiş miydi? Çok değil daha geçen hafta, şu terbiyesiz kuzeni milyar dolarlık ticari faaliyetlerini bir tarafa bırakmaya ve kendini hayır işlerine adamaya karar vermemiş miydi? Hayır işleriymiş! Protestocuların Şam'da yeniden başkaldırmalarına şaşmamak

gerek. Bu, sadece akla hayale sığmayan -kelimenin tam manasıyla akıl almaz- bir şey değildi, hayatta kalanlara da yitip giden binlerce hayata da, düpedüz hakaretti.

Sıra tehditlere geldi sonra. Kan dökenler her kimse peşleri bırakılmayacaktı, sanki Suriye kentlerinde, kasabalarında, köylerinde yaşayanlar bunun ne anlama geldiğini bilmiyorlarmış gibi. Halife Beşşar, güvenlik kuvvetlerinin cesaret timsali mensuplarına saldırmak suretiyle, vatandaşın hayatını altüst eden o "sabotajcı ve aşırılıkçılardan", onları, ancak ve ancak merhametli ve babacan (sivillere işkence etmezken elbette, gerçi Esad'ın söylediği bu değildi ya) silahlı adamlarla işkencecilerin koruyabileceğini söyleyerek, evlerine dönmeleri için onları yüreklendirmişti.

Bir de şu unutulmaz cümle vardı; protestocuların aşırılıkçılar tarafından kandırılan "enayiler" olduğu. Bu "enayilerin" Esad'ın şimdilerde Londra'da keyif çatan amcası Rıfat'a sadık Suriyeli birliklerce akıl almaz bir gaddarlıkla bastırılan bir başka ayaklanma olan 1982'deki başkaldırının üzerindeki karanlık kalıntı -Müslüman Kardeşleri- temsil eden o silahlı adamlarla canilerin "kefeni" olarak (Esad pek farkında olmadan gayet yerinde bir benzetme yapmıştı) nasıl da kullanıldıklarını anlatan...

Bu çok tuhaf...Kalabalığın içindeki "silahlı adam" ve sivilleri "canlı kalkan" olarak kullanan "terörist" söylemi, ne zaman sivillerin kanına girseler, İsraillilerce, Cezayir'deki Fransız ordularınca, Kuzey İrlanda'daki Birleşik Krallık ordusunca, Afganistan'daki NATO güçlerince onlarca yıldır kullanılagelmiş bir masaldan ibaret. Vay canına, demek bizim Beşşar da aynı kafadaymış!

Bilindik eski oyun sahneleniyordu. Teröristleri ve silahlı adamları hazır tanımlamışken vatandaşlar kimdi bir de onu tanımlamak lazımdı elbette. Vatandaşlardan kastedilen sabotajcıların eline düşerek kandırılmış çocuklar, masumlar ve her şeyden bihaber insanlardı. Oysa, görmüş geçirmiş, dünyada neler olup bittiğini gayet iyi bilen Esad'ın yapmak istediği tek şey, Suriye'yi düşmanlarından kurtarmaktı. Ülkenin silahsız kadın ve erkekleri tüm bu saçmalıkların ipliğini pazara çıkartıp, hayır demek için yeniden sokaklara dökülürken, bizden de buna şaşırmamız bekleniyordu.

6 Temmuz 2011, Robert Fisk

SURİYE'DEKİ BASKI REJİMİNİN YENİ ODAĞI DAHA ÖNCESİNDE DE BENZER BİR KATLİAM GÖRDÜ

Suriye'de tarih dönüp dolaşıp aynı yere geliyor. Devlet Başkanı Hafız Esad'ın ordusu Şubat 1982'de İslamcı ayaklanmayı sona erdirmek üzere antik şehirlere baskın yaparak, kadın, erkek, çocuk demeden 10.000 hatta 20.000 kişiyi katlettiler. Öldürülenlerden bazıları silahlı Müslüman Kardeşler'in üyeleriydi.

Öldürülen kişilerin hemen hepsi Sünni Müslümanlardı, hatta kimliklerinde Hama vatandaşı anlamına gelen o vahim kelime, "Hamvi", bulunan kimi üst düzey Baas Partisi mensupları bile infaz edilmişlerdi. "Vatanın düşmanlarıyla birlik olan o satılık Müslüman Kardeşler'e ölüm bile az," diye konuşuyordu Esad katliam sonrasında.

Emekli bir Hollandalı diplomat olan Nikolaos Van Dam yıllar sonra Baas Partisi ve partinin Alevi liderliğini detaylarıyla anlatan bir kitap kaleme alıyor. Suriye'deki İktidar Mücadelesi adını verdiği kitabında, Hama katliamı sonrasında öngördüklerini dile getirerek, "Kitlesel baskının... önümüzdeki yıllarda yaşanacak ihtilafların ve alınacak intikamların tohumlarını da pekala atmış olabileceğini" vurguluyor. Bundan daha doğru bir cümle kurulamazdı, kaldı ki, Esad ailesinin iktidarına bir son verilmesi talebiyle, 250.000 vatandaşın sokaklara döküldüğü tahmininde bulunan aktivistler tahminlerinde yanılmıyorlarsa, önümüzdeki yıllarda yaşanacak ihtilafların ve alınacak intikamların tohumlarının, tarihi şehrin toprağına gerçekten de, ta 29 yıl önce ekildiğini söylemek mümkün...

Uluslararası otoyoldan arabayla geçmeyi başarıp, Hama'daki en güzel camiinin etrafını o sırada sarmakta olan Suriye tanklarının ortasında kendimi bulduğum, Hama'daki o ilk istilayı gayet iyi hatırlıyorum zira iki ordu yetkilisi, şoförüme kendilerini, Müslüman kardeşlerle Orontes nehrinin yanında çatışan birliklerinin yanına bırakmalarını söylemişti. Askerler bana ve şoförüme çay ikram etmişlerdi o korkunç manzaranın içinde kendimizi bulduğumuzda.

Çatışma 16 gündür devam ediyordu; hapse tıkılmak üzere alıkonan kadın intihar bombacıları, askerlerin yanında el bombaları patlatarak askerlerin

canını alıyorlardı. Rıfat Esad'ın haki pembe üniformalar içindeki savunma kuvvetleri tanklarının üzerinde oturuyorlardı. Tüm bunlara sadece birkaç dakika bakma fırsatım olmuştu. Bazıları oldukça kötü yara almıştı, bazılarınınsa kollarında sargılar vardı. Kadın mültecilerden biri arabama binivermişti kucağında çocuğuyla, ona yiyecek bir şeyler uzatmaya çalıştığımda elimdekileri kapıp tıkınırcasına yemişti. Açlıktan ölmek üzereydi. Bunlar, o hafta sonu gösterilere katılanların anne ve babalarıydı hiç kuşkusuz. Belki de, o aç çocuk üç gün önce Hama caddelerindeydi.

500 birliğin şehre inip ateş açmak suretiyle en az 20 kişiyi yaraladığı dünkü durum da, yukarıda anlattıklarıma çok benzerdi. Ama bu seferki İslami bir ayaklanma değildi –Hama'daki isyancılar 1982'de Baas Partisinin ailelerini öldürüyorlardı– lakin şehrin ismi bile Esad'ın iktidar geçmişinde bir "ölüm çanı" gibiydi. Baba Esad, o günlerde basının Şam'a girmesine izin vermişti, zaten bu sayede Halep'te bulunan arkadaşlarımı görmeye gidebilmiş ve dönüşte de Hama üzerinden dönebilmiştim, ama oğul Esad'ın rejimi, bu sefer sınırı hemen hemen tüm gazetecilere kapatmış durumda.

1982'de ne YouTube vardı, ne Twitter ne de cep telefonları. Hayatını kaybedenlere dair tek bir kare bile yer almamıştı basında. Oysa bugün, Suriye'nin bazı tanklarının Rusya'dan ithal edilen yepyeni tanklar olduğu görülebiliyor rahatlıkla. Sorun halkın teknolojisinin de yeni olması.

9 Ağustos 2011, Robert Fisk

KINAMALAR LAFTA KALMAYIP HAREKETE GEÇİLMEDİKÇE BU KIYIM ASLA SONA ERMEZ

Laf, laf, laf. Beşşar Esad rolünü iyi ezberlemiş ve bazı şeyleri kabullenmiyor. Evet, gün geçtikçe daha da yalnızlaşıyor. Suudi Arabistan Kralı Abdullah'ın Şam'dan büyükelçisini çekmesinden bir gün sonra, Kuvetyliler ve Bahreynliler–Bahreyn'in kendi içerisindeki o berbat baskıcı tutumunu burada haliyle gözardı edeceğiz– Abdullah'ın ardından tıpış tıpış aynı adımları attılar.

Arap Birliği Beşşar'ın şiddeti "derhal durdurması" gerektiğine inanıyor. Sanki göstericilerin tankı varmış gibi her iki tarafa da "itidal çağrısı" yapan BM nihayet sesini çıkardı ama Suriyeli protestocuları da bir şekilde karaladı bu çıkışıyla. Rusya Başbakanı Medvedev de Beşşar'ın "geleceği" hakkında sert söylemlerde bulundu. Görünen o ki Türkiye'nin bile "sabrı taşmış" durumda, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan öyle söylüyor. Suriye'nin kuzeyinde "sığınacak" bir Türk "liman" dan bahsediliyor, yok mu artıran?

Bahardan bu yana Suriye konusunda sabrı taşan taşana. Ama asıl sorun, ölen masumların sayısı 500'den 1000'e hatta 2000'in üzerine çıktığı halde, etkili lakin boş konuşmalar dışında kimsenin elini taşın altına sokmuş olmaması. Suriye içinde gazeteci olmaması da hikayenin tamamının bilinememesi gibi bir durum ortaya çıkarıyor elbette. Hama'daki göstericiler arasında bulunan birtakım silahlı adamların görüntüleri Suriye televizyonunda gösterilirken, geceleyin seyrettiğim Suriye devlet televizyonuna yansıyan cenaze törenlerindeki asker cenazelerinin sayısı bir düzineden -şimdilerde belki de 300- askere çıktı. Bu askerleri kimler öldürdü? Bu silahlı adamlar kimler? YouTube'un tarihe sağlıklı bir şekilde tanıklık ettiğini söylemek mümkün değil ama, sivillerin bu ölçekte bir devlet şiddeti ile karşılaşınca, ailelerini korumak, rejimden intikam almak, Suriyeli milisleri memleketlerinden uzak tutmak adına silaha sarılmış oldukları da şüphe götürmüyor.

Öte yandan Esad ailesi, toplum değerlerini küçümseyen her zamanki tavırlarıyla, bir yandan yasamayla ilgili reformları yürürlüğe sokup bir yandan da yeni kanunlardan faydalanabilecek kişileri öldürtürken, Suriye'de yaşanan kıyıma Arap dünyasının ve Avrupa'nın verdiği tepkinin ardındaki ikiyüzlülüğü gayet iyi idrak etmiş durumda. Cameron, Sarkozy ve Obama, Bingazi'yi kurtardıktan sonra işi daha ileriye götürmemiş - Kaddafi'yi ortadan kaldırmak için neredeyse bir çocuk gibi tutturmamış, içlerindeki hararetli duygulara gem vurabilmiş- olsalardı, Esad'ın 8.000 tankından hiç değilse birazını ortadan kaldıracak laf salatalarını (Sir Thomas More'un cesaret için kullandığı kelimeyi alıntılıyorum) ve savaş malzemelerinden bir kısmını kullanabilirlerdi. Suriye'nin, ordusunu büyük çapta bir silah parkıyla donatmış olmasının nedeni, ülkeyi İsrail'den korumaktı; rejimi bizzat Suriye halkından korumak değil. Kaldı ki, ordunun elindeki tüm teçhizatın faturasını da Suriye halkının ödemiş olduğunu da ayrıca belirtmek lazım.

Bir zamanlar Kaddafi'nin Venezuela'ya doğru yola koyulduğuna çocuk gibi inanan William Hague, Batı'mn Esad'ı durdurmak için yapabileceği pek bir şey olmadığı konusunda zırvalayıp duruyor bir süredir. Bunlar boş laflar. Birleşik Krallığın Kıbrıs'taki Raf üsleri Libya'dan ziyade Suriye'ye çok daha yakın. Bingazi'deki katliamı önleyip, Libya'yı kendi iç savaşıyla baş başa bırakmış olsaydık, Esad'ın birliklerine hücumda bulunmayı sineye çekebilecek güçlü bir kamuoyu olabilirdi arkamızda. Ama hayır, Libya'nın petrolü var, Suriye'nin petrolü az ve –Arapların üst perdeden onca atıp tutmasına rağmen– Suudi Arabistan, Bahreyn ve Ortadoğu'nun geri kalanındaki pek çok diktatör, halkına özgürlük, haysiyet ve serbestlik tanıyan "iyileştirilmiş" bir Esad'ı tercih eder yine de. İsrailliler Şam'da bir rejim değişikliği istemez. Peki ya Amerikalılar?

Obama'nın Norveç'te gerçekleşen katliama gösterdiği tepkiyle Suriye'de yaşanan ve çok daha fazla kan dökülen bu katliama gösterdiği tepkiyi karşılaştırmanız yeterli aslında. Hatırlarsınız Norveç'te yaşanan can kayıplarından ötürü Obama ne kadar da "üzgün"dü. Gelin görün ki, Suriye'de çok daha fazla sayıda masum kişinin katledildiği kıyımlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin Esad'sız da pekala yapabileceği kanaatine varmasına neden oluyor sadece. Suriye'deki Şebbiha canilerinin arasında, Norveç'in Breiviklerinden o kadar çok var, lakin Batılı liderlerin hiçbiri kendi elleriyle yarattıkları bu eserlerden, bir nebze olsun üzüntü duymuyorlar. Beşşar Esad da bunun gayet farkında. Ha, bu arada, şu Üç Kutsal Yerin Muhafızı'nın gözlerinden fışkıran yaşlara da kanmayın.

Aklı başında herhangi bir Arap, Müslüman, "ya da bunun din, töre veya ahlakla hiçbir ilgisinin olmadığını bilen herhangi biri", Kral Abdullah'ın deyimiyle masum kanı dökmenin çaresizlikten başka bir şeye yol açmayacağını bilir. Suudilerin ve onların ehlileştirdikleri imamların, 1980–88 arasında cereyan eden İran–Irak savaşında bir buçuk milyon Müslüman katledildiğinde, büyük bir kararlılıkla sessiz kaldıkları gerçeği ortada olmasa, Kral Abdullah'ın bu sözlerinden etkilenebilirdik pekala. O zamanlar, Suudiler ve Batı –o gaddar, Şii teokrat Humeyni'nin değil de– sevimli Sünni Müslüman diktatör Saddam Hüseyin'in tarafında duruyorlardı elbette. Oysa şimdi, Sünni Suriyeliler Şam'ın Şii diktatörüne karşı mücadele ediyorlar (Şiiliği daha iyi kavramak için Alevilik konusuna bakınız). Neyse ki, Esad'ın ayakta kalmasının Şii İran'ın tümden cesaretlenmesine yol açacağına kendi kendine ikna olan Riyad, en azından şimdilik, Suriye halkının tarafında yer almayı benimsemiş durumda.

Esad ise neredeyse kaderine terkedilmiş bir halde. Hatta durumunun daha çok Macbeth'e benzediği bile söylenebilir. "Bu kan nehrinde o kadar çok yol almış durumdayım ki, şimdi her şeyi bıraksam bile, insanlığa, doğruluğa geri dönmek de, insanları öldürmeye devam etmek kadar manasız kalacak."

19 Ağustos 2011, Robert Fisk

ESAD'IN ASIL DERDİ HIZLA ERİYEN MİLYARLARI, WASHINGTON'IN SÖYLEDİKLERİ DEĞİL

Obama kükrüyor. Dünya titriyor. Keşke.

Obama, Esad'ın "geri adım atması" gerektiğini söylüyor. Şam'ın titrediğini düşünüyor muyuz gerçekten? Ya da günün birinde titreyeceğini? Aslına bakarsanız, Beyaz Saray'ın tiranı ancak Suudi Arabistan, Katar, Kuveyt, Türkiye, Ürdün, Filistin Yönetimi, AB, Tom Cobley Amca ve diğerleri* (elbette, İsrail hariç olmak üzere, ki o da başka konu zaten) Suriye yönetimini kınadıktan sonra, bu kadar ileri gitmeye cüret edebildi. Beter üçüzler; Cameron, Sarkozy ve Merkel ise kendi paylarına düşen taklit rolünü birkaç dakika sonra sahnelediler.

Ama aslında, Esad ve "kafadarlarına" getirilen yeni yaptırımların -ben şahsen bu "kafadarları" kısmını beğendim, esasen Beşşar'ın işadamı kuzeni, Rami Makluf'u kastetmiş olsa da eminim Bayan Clinton da bu kelimenin 1665'li yıllardan kalma cânım bir kelime olduğunun farkına varmıştır- Obama'nın şu esip gürlediği zamanlarda savurduğu bilindik boş laflarından bir farkı var mı? "Sert ekonomik yaptırımlar" Suriye menşeli petrol ürünlerine uygulanacak salt bir bloke anlamına geliyorsa, bırakın ihraç edecek petrolü üretmeyi, Suriye'nin halihazırda zaten ancak kendisine yetebilecek kadar petrol üretebildiği de malum. İsveç devlet kurumlarından biri kısa süre önce yaptığı açıklamada, Suriye'nin dünya ekonomik krizinden büyük ölçüde etkilenmediği sonucuna vardıklarını zira ülkenin bir ekonomiye sahip olmadığını belirtiyor.

* İngilizlerin diline yerleşen "Uncle Tom Cobley and all" kalıbı, "ve diğerleri" anlamına gelen kalıbın nükteli bir şekilde kullanılış şeklidir. Uzun bir listedeki isimleri saymaktan bıkıp usanıldığında kullanılan bu kalıbın kökeni, nakarat kısmında onlarca isim sayılan "Widecomb Fair" adlı halk şarkısından gelir. (ÇN)

Mısırlı yazar Muhammed Heykel'in tüm diktatörlerin nefes alıp verdiğine inandığı o "sessizlik denizi"nde yaşadığı gözüken Beşşar'ın Şam'ından bakıldığında, dünyada her şey alışıldığı gibi devam ediyor elbette. Şayet sözleriyle dünyayı titreten birileri olabilseydi, bunu yapabilen bir diğer şahsiyet de herhalde BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun olurdu. Kendileri hiç vakit kaybedilmeksizin "tüm askeri operasyonlara ve kitlesel tutuklamalara" "derhal" bir son verilmesini isterken, bizim sevgili bilindik Beşşar ona "asker ve polislerin eylemlerinin" durduğunu bildiriyor.

Şaşkınlıktan ölüyoruz, diyordur muhtemelen Suriye halkı. Suriye'den gelen o raporlara ne demeli peki? Lazkiye'deki yaygın top ateşleri, birliklerin şehirdeki özel mülkleri yağmalaması, Zabadani'de bir hastanede yatarken tutuklanan adam, Deyr ez Zor'daki kamu binalarının çatılarında hala duran keskin nişancılar, tüm bunlar ne o halde? Peki ya insanlığa karşı işlenmiş suçlar? Suriye hükümetinin bunlardan haberdar olmadığını söylemeye gerek bile yok.

Kaldı ki, Kaddafi de "insanlığa karşı işlenmiş suçlardan" suçlu bulunmamış mıydı? Altı ay önce "istifa etmiş" olması gerekmiyor muydu kendisinin? Ve aynı Kaddafi -şimdi birazcık daha kırılgan elbette ama- hala Trablus'da yaşamıyor mu? Üstelik bu da, NATO bombardımanının üzerinden aylar geçmiş hali? Beşşar'ın, NATO bombardımanı gibi bir derdinin olmadığını hatırlatmamıza gerek yok sanırım. Peh, peh, peh.

Beşşar, kendisine Washington'un Azametli Kükreyicisi tarafından verilen o tuhaf ayarın da farkındadır sanırım. Obama tarafından Esad'a defalarca "geri durması," söylendi ama hiçbir zaman "çekilmesi ya da bırakması" veya artık her ne anlama geliyorsa "elini eteğini çekmesi" söylenmedi. Bayan Clinton'ın dün öğleden sonra "çekilmek" kalıbını kullandıktan sonra, derhal toparlanıp söylediklerini "geri durmak" olarak düzeltmesi de merak uyandırıcı.

Önemli şahsiyetler bu kalıpları tesadüfen kullanmazlar. Beşşar'ın "geri durmak" suretiyle Suriye'de kalabileceği yönünde bir ima içerdiği gibi, kaçıp da savaş suçları mahkemesini falan başına bela etmektense, diğerlerinin kontrolü ele geçirmesine izin vermesi yönünde de dolaylı bir şeyler anlatıyor gözüküyor. Sanırım, dünkü kükreyişin ardındaki de buydu.

Beşşar'ın asıl korkusu petrol yaptırımları değil de bankalar -özellikle de Suriye Merkez Bankası'nda Şubat itibariyle mevcut olan ama şu sıralar haftada elli milyonu eriyen 12 milyar sterlin tutarındaki dış rezerv. Mayıs ayında Suriye Dışişleri Bakanı -kudretli (yanlış anlaşılmasın fiziksel olarak kudretli) Velid Muallim- Bağdat'tan ucuz Irak petrolü istemişti. Ülkenin banka mevduatlarının neredeyse yüzde 10'u 2011'in ilk dört ayı içerisinde ortadan kaybolmuş; 1.8 milyar £ çekilmiş, bir kısmı da Lübnan bankalarına gitmişti.

Neticede, oldukça nahoş bir ekonomik iklim mevcut, böyle bir ekonomik iklim içerisinde kendi halkını ezmeye devam etmek de cabası. Dolayısıyla Obama'nın ne dediğini kim takar? Elbette ki, Suriyeliler değil, zaten bu yüzden de, taşradaki protestocuları koordine etmek amacıyla bir "Devrim Önderliği Yüksek Komisyonu" kurmak için uğraşıyorlar ya şimdilerde.

Aslına bakarsanız bu, Esad'ın da endişelenmesi gereken bir durum zira tekinsiz ajanlarını bu sefer şu "yüksek komisyon"un (sömürge dönemini andıran bir isim gibi geliyor kulağa ne yazık ki) üyelerini tespit etmek üzere salması gerekecek ki, komisyon üyeleri Lazkiye stadyumunda, devlet güvenlik polisinin dostane sorgulaması sırasında az da olsa bir dinlenme ve tatil imkanı edinebilsinler.

26 Ekim 2011, Robert Fisk

'SURİYE VE DEVLET BAŞKANIMIZ UĞRUNA ŞEHİT OLMAYA HAZIRIZ HEPİMİZ'

Suriye ordusunda görevli Çavuş Casim Abdul Rahim Şehadi ve Er Ahmed Halaf Adalli, Suriye bayrağına sarılı tabutları, ordu bandosu, silah arkadaşlarının taşıdığı çelenkler eşliğinde tam da ailelerinin arzu ettikleri cinsten bir törenle sonsuzluğa uğurlandılar dün. Birlik komutanının da katıldığı törende çalınan, Chopin'in cenaze marşı -Last Post'un notaları- askerlerin vücutlarından kalan parçaların götürüldüğü Tişrin Hastanesi'ndeki personelin zılgıtlarına karışıyordu. Cenazeleri dokuz saat süren bir yolculuğun ardından memleketleri Raka'ya götürülen askerlerden Şehadi 19, Adalli ise 20 yaşındaydı. Genç askerlerin amcaları, yeğenlerinin Devlet Başkanı Beşşar Esad uğruna öldüklerine yemin ediyorlar.

Birlik komutanı Binbaşı Velid Hatim'e göre her iki asker de, Dera'da keskin nişancılar tarafından vurularak öldürülmüş. Binbaşı "teröristler tarafından" diye defalarca altını çiziyor. Esad'ın hasımları bu askerlere pek acımıyor olabilir –ne Uluslararası Af Örgütü, ne İnsan Hakları İzleme Örgütü, ne de Suriye güvenlik güçlerince 3.000 sivilin öldürüldüğünü söyleyen Birleşmiş Milletler, ne Amerikalılar ne de İngilizler ve diğerleri, ölen askerlerin yakınlarının halinden anlıyordur– ancak bu iki tabutun akla getirdiği bir şey var; o da Suriye Devrimi'nin arkasında başka başka meseleler olduğu. Dün görüştüğüm Suriyeli yetkililer geçtiğimiz yedi ay zarfında 1,150 askerin hayatını kaybettiğini belirtti, bu rakam, şayet doğruysa, Suriye muvazzaf birlikleri açısından olağandışı bir ölü sayısı. Binbaşı Hatim'in aktardığına göre, İdlib yakınındaki Zavi Dağı'nda 30 Suriyeli asker pusuya düşürülerek öldürülmüş. Binbaşı'nın söz konusu ölümler için kullandığı ifade "mazjera" yani katliam.

Şehadi ve Adalli, Esad'a karşı muhalif hareketin başladığı yerde –Dera'da– görevliydiler. Şehadi bölgeye gönderileli altı ay olmuştu, Adalli da dört ay önce atanmıştı bölgeye. Binbaşı Hatim'in Şam'daki cenaze törenine sivil kıyafetler içinde gelmiş olması, durumun hassasiyetini gösteren bir işaretti. Kendisine neden üniforma giymediğini sorduğumda? "Böyle daha kolay" diye yanıt veren Binbaşı'ya üsteledim bu kez. "Dera'dan buraya arabayla gelirken yaşanabilecek tehlikeler yüzünden mi? Cevabı bu kez "Belki de" olmuştu. Bu da, onun hikayesini anlatan bir yanıttı elbette. Hayatını kaybeden her iki asker de babalarını yıllar önce yitirmişlerdi. Amcaları buradan Rakka'ya kadar cenazelere eşlik etmişlerdi. Gençlerin yoksul ailelerden geldiklerini söylüyordu amcaları. Annelerinin geçimini sağlayan hem bu delikanlılardı hem de amcaları.

Şehadi'nin kahverengi bir çarşaf giymiş olan amcası Salim Abdullah, elindeki sigarayı adeta yer gibi içiyordu, ağlamak üzereydi. "Yeğenimin üçü erkek ikisi kız, tam beş kardeşi vardı, oldukça da fakirler," diye anlatmaya başlıyor "Annesi Arash'a artık bizler bakmak durumundayız. O katiller ailemizin umudunu da yok ettiler. En küçükleri oydu."

Tabutlar hastane morgundan çıkartıldığı sırada, Suriye birlikleri eksiksiz savaş kıyafetlerini kuşanmış bir şekilde, amca Salim Şehadi'nin tam arkasında duruyorlardı. Suriye'deki tüm askeri cenazelerin uğurlama törenleri, Şam'ın banliyölerinden birinde kurulu o devasa beton binanın –Tişrin Hastanesi'nin– hüzün verici kapısından başlar. Ambulans şoförü dahi direksiyon başında gözyaşı döküyordu.

Hükümete her daim yakın olan Suriye Arap Haber Ajansı'nın dışında Suriye televizyonu da hastaneye bir ekip yollamıştı ama, bırakın Suriyeli yetkililerle görüşme yapmayı, yabancı bir gazetecinin bu törene davet edilmesi bile oldukça sıra dışıydı. Binbaşı Hatim, iki askerin de pusuya düşürülmek suretiyle öldürüldüklerini; keskin nişancının iki evin arasından ateş açtığını anlattı bana. Bu tanımda ilginç bir kesişme noktası vardı. Esad muhaliflerinin sıklıkla iddia ettiklerine göre de, binaları kalkan olarak kullanan keskin nişancılar tarafından üzerine ateş açılanlar, asıl kendileri.

İnsanlar, Humus ve Hama'daki hükümet karşıtı gösterilerin, ne kadar barışçıl olursa olsun zalimlik içerdiğinin farkında ancak bugün Suriye'de çok az insan Suriye ordusunun en büyük hedef haline gelmiş olduğuna inanıyor. Orduda kıdemli bir görevde olan 25 yaşındaki Binbaşı Hatim'in, Başkan'ın destekçilerinden biri olduğunu söylemeye gerek yok sanırım.

Hatim, Suriye'nin Filistinlilerin yanında durmak suretiyle göstermekte olduğu "direnci" vurgulayarak, askerlerin kimi zaman ülkeleri için hayatlarını kaybetmeleri gerektiğinin, düşmanlarının İsrail olduğunun altını çiziyor. Suriye'de yaşanan ölümlerin arkasında "yabancı parmağı" olduğu Şam'da epeydir dillendirilen bir mesele, gerçi Binbaşı bu münferit olaydaki "katillerin maalesef Suriyeli olduğunu" kabul etmiş durumda.

Ama Salim Şehadi bir şeyler daha söylemek istiyordu. "Dürüst olacağını ve doğruları anlatacağını umuyorum," diye başladı sözlerine "Suriye halkının öldürülmesiyle ilgili gerçekleri aktar. Teröristler aldılar benim yeğenimi elleriyle. Suriye ve Devlet Başkanımız uğruna şehit olmaya hazırız hepimiz." Yas tutan bu adamın yaptığı bu kısa konuşma oldukça basmakalıptı, karşısındaki gazetecinin aklına acaba kurgu muydu diye takılacak kadar basmakalıp hem de. Gerçi, ben cenaze töreninin olduğu yere varana dek askeriyenin sadece dört dakika vakti olduğunu düşününce, bu fakir adamcağızı bu sözleri söylemesi için ikna edecek vakti bulabilmişler midir acaba diye düşünüyorum.

Belki de, Rakka gibi uzaktaki yerlerde bu sadakat kokan sözlere inanıyorlardır. Adalli'nin amcası, üzerinde kahverengi bir cüppe bulunan, yaşça diğer amcadan biraz da büyük olan Abdullah Hilmi de hemen hemen aynı şeyleri söylerken, Binbaşı Hatim'in onun söylediklerine inandığı anlaşılıyordu. Peki o zaman YouTube'daki görüntüler neyin nesi?

Göstericilerin ve cenaze törenlerinde ağıtlar yakan insanların vurulma anlarına ne demeli? Hoş, dün gerçekleşen cenaze töreninde böyle bir tehlike yoktu ama. BM'in şimdilerde bahseder olduğu o 3.000 sivil ölüm neyin nesi peki?

Öyle sanıyorum ki, Batılı gazeteciler, hükümetin engellemelerine takılmaksızın bu konuyu araştırma imkanı bulamadıkça, YouTube'daki görüntü ile köylü kıyafetleri içindeki iki zavallı adamın anlattıkları karşı karşıya kalacak.

27 Ekim 2011, Robert Fisk

SURİYE MEZHEP SAVAŞINA DOĞRU GİDİYOR

Suriye televizyonundan bir muhabir, nihayet karşımda durmuş Suriye'deki durum hakkında ne düşündüğümü soruyordu bana. Ben de, Araplara bundan böyle çocuk muamelesi yapılamayacağını, Arap dünyasında yaşanan ayaklanmaların/isyanların/devrimlerin/huzursuzlukların birbirlerinden tamamen farklı şeyler olduğunu, ama diktatörlüğün işe yaramadığını söyledim. Burada, şayet kelimesini özellikle kullanıyor olduğumun altını çizerek –şayet ciddi ve yeni bir anayasa yapılmış, siyasi partiler konusunda bir çoğulculuk oluşturulmuş, serbest seçimler samimi ve hakiki bir biçimde gerçekleştirilebilmiş olsaydı, Suriye'nin içine düştüğü bu trajediden çıkma imkanı olabilirdi diye düşüncelerimi sıraladım ve ekledim, hükümetin zamanı tükeniyor, hem de hızla.

Görüşlerimin yayınlanıp yayınlanmayacağını bu Cumartesi göreceğiz (okuyucular durumdan bilgilendirilecektir) ama sokaklarda bir başka Esad yanlısı gösterinin hazırlığı başlamış durumda, toplananların sayısı ilk önce 10.000 sonra 50.000 öğlene doğru ise 200.000'e bile ulaşabilir. Üstelik Omayad Meydanı'nda toplanan bu kalabalık öyle Saddam usulü kamyonla taşınan kalabalıklardan da değil. Ortalıkta ne bir Muhaberat istihbarat elemanı var ne bir asker. Meydanda asker namına bir tek aileleriyle birlikte gelen askerler görülüyor. Arap Uyanışı esnasında gerçekleşen hükümet yanlısı bir gösteriyi nasıl yansıtabilir bir gazeteci? Peçeli kadınlar, yaşlı adamlar vardı, yüzlerinde "Suriye" yazan binlerce de çocuk. Çocukların çoğunun elinde Suriye bayrakları vardı, bazıları ise Rusya ve Çin bayrakları tutuyorlardı ellerinde.

Bu insanlar burada bulunmaya zorlanmışlar mıydı? Sanmıyorum, en azından Esad hükümeti tarafından zorlanmadıklarını söyleyebilirim. Bazıları meydanın etrafındaki parklarda futbol oynuyorlardı. Diğerleri, hem Müslümanlar hem de Hristiyanlar, devasa bir Suriye ağacının dallarıyla süslenmiş bir pankarta isimlerini yazıyorlar. Bir şey yapmaya zorlananların öyküsü daha kuzeydeki bölgelerden geliyor. 12 adam ve kadınla görüştüm. Bu insanlardan beş tanesi orduda görevli yakınlarının Humus'ta öldürüldüklerinden bahsettiler. Humus'tan gelen haberler korkunç üstelik. Eski bir dostumla Salı akşamı yemekte beraberdim. Anlattığına göre arkadaşımın emekli bir mühendis olan 62 yaşındaki kuzeni, Humus'taki bazı askerlere su veriyor. Ertesi sabah da, silahlı adamlar evinin kapısını kırıp adamı öldürüyorlar. Bu arada arkadaşımın kuzeni Hristiyan.

Esad hükümeti bir süredir mezhep savaşı uyarısında bulunuyor elbette. Kendisini de, azınlıkların en güvenilir koruyucusu olarak göstermekten de geri durmuyor hiç şüphesiz. Esad iktidarı, sokaklardaki rejim karşıtı muhaliflerinin arkasında İslamcı ve "teröristlerin" durduğunu da söylüyor hiç kuşkusuz. Suriye güvenlik güçlerinin, silahsız protestoculara karşı Dera, Humus ve diğer kentlerde sergilediği barbar ve vahşi tavrın tam bir yüz karası olduğu apaçık ortada, kaldı ki hükümetteki bazı yetkililer, bunu özelden de teyit etmiş durumdalar.

Ancak şimdilerde çok belirgin bir şekilde görünen bir husus daha var; o da Suriye'deki mücadelenin tüm ülkeye yayıldığı ve orduya artık muhalif bir tutum takınan silahlı pek çok adam olduğu. Aslında, aldığım duyumlar Humus'un –uzunca bir süre boyunca– hükümetin kontrolünden çıktığı yönünde. Ülkenin kuzeyindeki Halep'e gitmek isteyen Şamlılar pekala otobüsle yapabilirler bu yolculuğu. Ama, bugüne dek görülmedik sayıda çok insan, Hama ve Halep arasındaki tehlikeli karayolunu kullanmamak adına uçak yolculuğunu tercih ediyor şu sıralar. Dün Şam'da gerçekleşen gösteriye o kadar büyük bir kalabalığın katılmasının sebebi tüm bunlar, bana kalırsa. İnsanlar korku içindeler.

Yabancı gazetecilerin, –rejimin yaptığı ciddi bir hata sonucu– Sünnilerin, Alevilerin ve Hristiyanların birbirlerine çok yakın bir şekilde Ermenilerin, Çerkezlerin ve diğer grupların ortasında yaşadıkları Humus'a gitmelerine izin verilmiyor. Anlaşılan o ki, çıkabilecek bir mezhep savaşı, hayatta kalma mücadelesi veren bir rejimin bencil menfaatlerine uygun düşüyor.

Ancak, karşılaştığım bütün herkes yalana sarılmış değilse, (ki yalan söylediklerine şahsen inanmıyorum) gerçekler gitgide daha çok ortaya çıkıyor şimdilerde Suriye'nin merkezinde. Bu durum karşısında ne Rusya ne de Çin'in, Birleşmiş Milletler'deki vetoları işe yarayabilir.

Arap kurumları içindeki en ümitsiz ve en işe yaramaz kurum olan Arap Birliği'nden bir heyetin dün öğleden sonra Şam'a ulaşması bekleniyordu. Ne işe yarayacaksa artık? Bir "barış" gücü mü yollamaları bekleniyordu kendilerinden? Humus Üniversitesi, Petrokimya Fakültesi Dekanı Muhammed Kadur iki gün önce, tutukluların salıverilmesi amacıyla kaçırılmıştı. Dekan bir gün sonra serbest bırakıldı. Hapisteki insanların serbest kalıp kalmadıklarını bilmiyoruz. Ama benzer şeyler daha önceleri de yaşanmıştı. Söylenenlere göre, İdlib'te herkes silahlanmış durumda. Ve, yine söylenenlere göre, silahlar Lübnan'dan geliyor.

Suriye'nin merkezinde bulunan silahlı adamların kim olduğunu soracak olsanız, bir sürü farklı cevap alırsınız: Suudi Arabistan'a uyuşturucu kaçıran Bedeviler, orduyu terk eden askerler, Irak'taki "İslamcılar", "rejimden kurtulmanın başka yolu olmadığını düşünen insanlar." Şam gayet güvenli gözüküyor, parlak ışıklar, geç saatlerde yapılan alışverişler, restoranlar ve sokaklarda dolanan binlerce insan. Ama Şam, Suriye'nin geri kalanı değil, başkent bir tür hayal balonunun içinde yaşıyor.

Dün sadece bir buçuk saat kadar uyuyabildim, zira hükümet görevlileri gösterinin sağır edici ses sistemini test ediyorlardı kaldığım otelin hemen yanıbaşında. Tüm gece boyunca, kasede alınmış tezahürat, davul, trompet sesleri tekrar tekrar denenip durdu. Ama dün meydanda toplanan o kalabalığın, bizzat kendi gösterilerine ilaveten bu sahte alkışlara ve birtakım düzmece eklentilere gerçekten de ihtiyaçları var mıydı? Kağıt üstünde, Suriye'de işler düzelmeye başladı. Benim kuşkularım var.

Yaşanan can kayıplarına ilişkin olarak BM'in verdiği 3.000'i aşkın sivil can kaybı, Suriye ordusu istatistiklerine göre 1,150 askeri kayıp rakamları doğruysa, son üç gün içinde gerçekleşen olaylarda da, belki bir 50 kişinin daha hayatını yitirdiği haberlerinde gerçek payı varsa, bu yedi aylık bir süre zarfında toplam 4,200 Suriyelinin öldürüldüğü anlamına gelir. Herkesi dehşete sokacak bir rakam bu.

28 Ekim 2011, Robert Fisk

'ORDUYA, PROTESTOCULARA ATEŞ AÇMAMA TALİMATI VERİLDİ'

Amerika'nın Esad rejimine karşı uyguladığı kişisel yaptırım listesinde sadece altı Suriyeli var, Buthayna Şaban da bunlardan biri. Devlet Başkanı'na siyasi danışmanlık yapan Şaban orta yaşlarını süren bir anne ve yazar. Mükemmel bir İngilizceye hakim, Suriye dışında sık sık Paris ve Kahire'de bulunuyor. Ve malvarlığının tamamı Amerika tarafından bloke edilmiş durumda. Vay be.

Şaban'ın Şam'daki ofisinde oturuyoruz ve ona malum soruyu yöneltiyorum: dünyanın en güçlü ülkesinin yaptırım listesinde adınızın yer alması nasıl bir duygu? "Aslında hiçbir anlam ifade etmiyor," diye yanıtlıyor sorumu bir çırpıda. "Hiçbir servetim yok– halkıma duyduğum sevgiden başka. 'Servet" denilince Amerikalıların aklına gelen tek şey para. Dünyanın hiçbir yerinde param yok benim."

"Halkımın serveti" biraz klişe ama dokunaklı. Şaban'ın ismi Avrupa'nın yaptırım listesinde değil –henüz–, bu yüzden de isterse Avrupa'ya gidebileceğini düşünüyor. "Aslına bakarsanız, bu biraz da çelişkili bir durum, demek istediğim kitaplarım ABD'nin her yerinde satışa sunulmuşken adımın yaptırım listesinde yer alıyor olması. Şu an için tek seyahat planım, Suudi Arabistan'a yapacağım olası ziyaret zaten."

Görüşmemiz, Şaban'ın yazılmama kaydıyla konuşmayı tercih ettiği olağan Suriye röportajlarından biri. Röportajı kaydetme konusunda ısrar ediyorum. Bununla birlikte, görüşme boyunca kaptırıp konuşmaya devam ettiği için de sözünü kesemiyorum. Şaban, Şam'da bulunan tüm diğer Suriyelilerin söylediklerini teyit ediyor: Humus'taki güvenliğin feci bir durumda olduğundan, ordunun ülkenin her yerinde saldırıya uğradığından bahsediyor. Askeri plaka taşıyan araçların hepsinin hedef alındığını söylüyor. Şaban'ın kendisi de Humuslu. "Bugün annemin ikinci ölüm yıldönümü. Ama annemin mezarına gidemiyorum bile, Humus'ta öldürülmekten korkuyorum. Herkes durumdan rahatsız.

"Geçen gün, Şam'ın en iyi fırınını işleten kadının yanındaydım, işyeri havaalanına giden yolun üzerinde, ekmeğimi her zaman o fırından alırım, gittiğimde kadın ağlıyordu. Bana birtakım sakallı adamların

fırınına gelerek 'Sen Hristiyansın ve ekmek hamuruna viski katıyorsun' dediklerini anlattı. Bu yüzden fırınını kapatmak durumunda kalmış. İşte Suriye'yi mahvetmek isteyen insanlar bunlar. İnsanlar, ilk kez şimdi, komşularının hangi dine mensup olduğuyla ilgilenir oldu. Daha önce hiç yaşanmamış bir şeydi bu. Siz de gayet iyi bilirsiniz, Suriyelilerin isimlerinden anlaşılır meslekleri, mesela Necr (marangoz) ya da Haddad (nalbant) gibi, bizim dışımızda olsa olsa birkaç ülkede daha vardır bu. Ama gelin görün ki, şimdi insanlar karşılarındakilerin dininin ne olduğunu merak eder duruma geldi."

Bu sözlerin siyasi tercümesi oldukça alışılageldik, elbette. Ordu şiddet ve barbarlığın hedefi haline getirilmiş durumda. "Kamu binaları ve kentler hedef alınıyor. Bunların barışçıl protestolarla hiçbir alakası yok. Suriye'de şu an yaşanan en tehlikeli şey bu. Suriyelilerin hepsi barış içerisinde yaşamak istiyorlar, çoğulculuk ve reformları kararlılıkla sürdürmek arzusundalar. Gösterilen bu şiddetin, demokrasinin gelmesiyle falan ilgisi yok. Reformlardan ziyade çatışmalarla ilgilenen, çatışmalardan beslenen bir kesim olduğu muhakkak. Bunların hepsi, göstericileri ve güvenlik güçlerini vurmak üzere kiralanmış tipler ya da aşırılıkçı köktendinciler."

Ben bu filmi görmüştüm gerçi. Kuşkusuz, hiç kuşkusuz dedim Şaban'a, Dera'da Humus'ta, Hama'da üzerlerinde ateş açılan göstericileri yansıtan, dehşet verici o YouTube görüntüleri orijinal ve gerçekti. Hatta bir tanesinde Suriyeli askerlerin dönüp, kendilerini cep telefonu kamerasıyla görüntüleyen bir adamı taradıkları görülüyordu. İstihbarat teşkilatlarının ne denli zalim olabildiklerini hepimiz biliyoruz. Otelimden pek de uzakta olmayan o "muhaberat" merkezinin önünden aynı gece arkadaşımla geçerken "sorgulamalarla" epeyce meşgul olmalılar diye yorum yaptığımı hatırlıyorum–ama bunu Şaban'a söylemedim tabi–. Arkadaşım "sorgulamalar bodrum katında yapılır," diye cevap vermişti. "Orada neler döndüğünü duymak bile istemezsin."

"Sanırım hikayenin iki tarafını da bilmeniz gerekiyor," diye gelmişti yanıt. "Gerçi size hikayenin öbür tarafını anlatamam ama bir hikayenin her zaman iki tarafı olmaz mı–kimseyi savunacak da değilim. Krizin başlarında, bizim ordumuz, polisimiz ve güvenlik güçlerimiz büyük bedeller ödemiş olmalarına rağmen, onlara göstericilere ateş açmamaları talimatı verildi. İnsanların neden bir şeyler uydurduğunu anlayamıyorum. Türkiye'ye giden Suriyeli siviller geri döndüklerinde Türklerin kendilerine

pasaport çıkartma sözü verdiklerini anlattılar, asılsız o kadar çok şey söyleniyor ki. İdlib'i terk eden bir insan Halep dururken niye Türkiye'ye gitsin ki?"

Şaban'a Lübnan'daki Suriyeli sığınmacılarla saatlerce görüştüğümü anlatıyorum. "Şebbiha" milislerine dair dehşet verici şeyler anlatan, istihbarat teşkilatının Tel Kalak köyünde gösterdiği vahşi tavrı anlatan yoksul çiftçilerden bahsediyorum kendisine. Bu insanların tüm bunları uydurduğuna inanıyor olamaz hiç kuşkusuz? "Bu insanları kandıran" birtakım "silahlı gruplar"dan bahsediyor, birtakım silahların sınır ötesinden nasıl gönderildiğini anlatıyor. "Dera'da İsrail menşeli silahlar bulduk. Vatandaşlarımıza bu silahları medyaya göstermeleri gerektiğini söyledim..."

Peki, Suriye'nin eskiden en iyi dostu olan ülkeler–Türkiye ve Katar– nasıl oluyor da şimdi, en ateşli ve acımasız eleştirileri yapanların arasında yer alıyorlar, diye soruyorum? "Türkiye'nin duruşunu anlaşılmaz buluyorum. Türklerin Araplarla ilişki kurmasına önayak olan tarafın biz olduğumuzu, Türk vatandaşlarının ülkemize vizesiz girişine imkan tanıdığımızı, Türk ürünlerinin Suriye pazarına adeta akın etmesine izin vererek iyi bir dost olduğumuzu gösterdiğimizi düşünüyorum, kaldı ki diğer insanların izlediği politikalara uyum sağlamamız gerektiği düşüncesinde de değiliz. Bunların ardında daha büyük ve kapsamlı sebepler olsa gerek. Türkiye'de bir füze tahrip kalkanı bulundurulması gündemde, Türkiye bir NATO üyesi–Türkiye için düşünülen tam olarak nedir bilmiyorum. Bir Türk yetkilinin dün bizim hakkımızda yaptığı açıklamayı duyduğumda, onun öğretmen, bizim de kendisinin öğrencileri olduğumuz hissine kapıldım. Türkiye'nin sergilediği bu duruşu provoke edecek bir şey yaptığımızı düşünmüyorum."

Katar'ın Suriye'yi sert bir şekilde kınaması bir şaşkınlık yaratmış durumda ancak, Çarşamba günü Suriyelilerle yapılan Arap Birliği görüşmesinin de iyi geçmiş olduğu çok net görülüyor. "Olumlu bir tavır sergilediklerini düşünüyorum. Suriye'nin Arap dünyasında çok önemli bir yere sahip olduğunu, Suriye'nin başına gelen her şeyin Arapları etkileyeceğini belirttiler. Sorularının pek çoğu, El-Cezire ve Araplarca (TV kanalları) yayınlanan haberlere dayanıyordu, elbette."

Eminim öyledir. Zira El-Cezire Suriye'de yasaklı.

29 Ekim 2011, Robert Fisk

KADDAFİ'NİN ÖLDÜRÜLMESİ SURİYE İÇİN NE ANLAMA GELİYOR

Kaddafi öldürülmeden iki gün önce, Beyrut'ta sabah gazetelerini okurken çoğu gazetenin ilk sayfalarında yer alan dikkat çekici bir hikayeye rastladım. Libya'nın kaçık eski-imparatorunun hala Sirte'de saklanıyor olduğu sıralarda, Amerikan Dışişleri Bakanı'nın yani Clinton'ların kadın olanının, Trablus'ta konuşurken sarfettiği bir cümleye dikkat çekiliyordu. "Yakın zamanda ele geçirileceğini ya da ortadan kaldırılacağını umut ediyoruz," diye söze başlayıp "ki böylelikle ondan korkmanıza gerek kalmasın" diye bitirmişti. Bu o kadar olağanüstü bir cümleydi ki, Clinton'ların kadın olanının sözlerinin altını çizmiş ve makaleyi ön sayfalardan birinden kırpmıştım (arşivlerimi kağıtlar halinde tutarım da) "Yakın zamanda ele geçirileceğini ya da ortadan kaldırılacağını umut ediyoruz." Ve, bilin bakalım ne oldu? NATO, Kaddafi'yi kaçıran konvoyu bombalıyor ve bizim eski kurt, yaralı halde beton bir kanalizasyon borusunun içine saklanıyor, sonra da defteri dürülüyor.

Amerika'nın düşmanlarını düzenli olarak katlettiği bir çağda, Clinton'ların kadın olanının sarfettiği sözler oldukça önem arz ediyor zira en azından gerçekleri dile getiriyor kendisinin söyledikleri. Normal koşullar altında, Dışişleri Bakanlığı ya da Beyaz Saray, Kaddafi veya Bin Ladin'in ya da herhangi bir başkasının nasıl "adalete teslim edildiğine" dair o alışılageldik saçmalığı gevelerdi -biz de bunun ne manaya geldiğini bilirdik zaten. Ama bu hafta, işler biraz daha sarpa sardı. Kişisel tepkisinin ne olduğu sorulduğunda, iyi polis Obama kimsenin böyle bir sonla karşılaşmak istemeyeceğini ama Kaddafi'nin ölümünün "dünyadaki tüm diğer diktatörlere" bir ders olması gerektiğini söyledi. Ehhh, bizler bunun da ne manaya geldiğini biliyoruz sanırım. Esasen, mesaj Suriye'nin Beşşar Esad'ına verilmişti. Belki de, alttan alttan verilmek istenen mesaj onların da aynı berbat sonla karşılaşabileceğiydi.

Şu sıralarda Şam'dayım, karşılaştığım tüm Suriyelilere tüm bu olup bitenlere ne anlam verdiklerini sorup duruyorum. Ne zaman Kaddafi'nin kaçığın teki olduğunu söyleyecek olsam, karşımdakiler gayet içtenlikle katılıyorlar bu yoruma. Ama, doğrudan Suriye yönetimi için çalışan,

oldukça üst düzey bir hükümet görevlisine aynı yorumu yaptığımda, az da olsa farklı bir şekilde konuştu karşımdaki kişi. "Hiçbir karşılaştırmayı kabul etmeyiz," diye başladı sözlerine "Ancak Kaddafi'nin katledilmesinin asıl önemi, gelecekte Batı'da şunları söyleyecek olmaları: 'Gördünüz mü Libyalıların nasıl davrandıklarını? Arapların nasıl davrandıklarını gördünüz mü? Peki ya Müslümanların nasıl davrandıklarını gördünüz mü? İslama karşı kullanılacak bu. Kaddafi'nin şahsından ziyade Libyalılar açısından aşağılayıcı bir şeydi bu yaşanan, ve işte tam da bu yüzden, hepimize karşı bunu kullanmalarından endişe ediyorum. Benim asıl kaygılandığım husus bu."

Bu hafta Suriye televizyonuna çıktığımda, Kaddafi'nin aklını kaçırmış biri olduğunu belirterek -hakkında ne düşünüyor olursanız olun- Esad'ın aklını kaçırmış biri olmadığını vurguladım. Yaptığım bu yorum, spiker tarafından gayet coşkulu bir şekilde (doğal olarak) onaylandı. Ama dahası var. Okuyuculara, programın başına ne geldiğini anlatacağıma söz verdim. Şöyle ki, iki gün önce, büyük bir tesadüf sonucu, benimle mülakat yapan o gazeteciye rastladım. Ne dese beğenirsiniz, çeviri ve altyazıların Cumartesi akşamı yapılacak yayına yetişmeyebileceğini düşünüyormuş. Belki daha sonra bir görüşme daha yaparmışız. Klişe cümlelerle tekrardan baş başa kalmıştık sanırım: bakalım göreceğiz.

Buna karşın, Beşşar Esad'ın eşi Esma'nın özel yardımcısı bizzat beni arayarak, hanımefendinin, birkaç hafta önce The Independent gazetesinde yayınlanan ve kendisinin, güvenlik güçlerince öldürülen rejim karşıtı sivil muhaliflerin durumuna kayıtsız kaldığı imasında bulunan haberden dolayı "oldukça üzgün" olduğunu özellikle vurguladı. Şam'da bulunan ve Devlet Başkanı'nın eşiyle bir toplantıya katılan bir yardım görevlisinin bizzat sarfettiği sözlerden -benim değil-, alıntılandığına göre, Başkan'ın eşi yaşanan can kayıplarına ilişkin olarak kendisine yöneltilen soruya "herhangi bir tepki" vermiyor.

Bu haberin, Esad'ın en nefret ettiği televizyon kanalı El-Cezire de dahil olmak üzere, Arap medyası tarafından ballandıra ballandıra anlatıldığını söylemeye gerek yok sanırım. Bu kez, Esma Esad'ın asistanı, Suriye Arap Kızılay'ı (SARC) tarafından gerçekleştirilen toplantıya dair derneğin resmi açıklamalarının bulunduğu Arapça bir doküman tutuşturuyor elime. Hayli ilginç bir doküman bu. Devlet başkanının eşine, Suriye'nin her tarafına yayılmış olan kontrol noktalarındaki istihbarat birimlerinden

ziyade, "belirgin bir öncü rol üstlenmiş olan" ordunun, kendilerine daha iyi muamele ettiğini belirten SARC gönüllüleri, "muhaberat" istihbaratının ise "en azından kendi gördükleri kadarıyla, teşkilatın başında bir liderin ve teşkilata yönelik birtakım prensiplerin bulunmaması nedeniyle başıboş bir tavır sergilediğini" dile getiriyorlar bu dokümanda. Sağlık Bakanlığı'na ait taşıtların kimi zaman "kontrol edilmeyen taraflarca kullanılmak" suretiyle suistimal edildiğinin de vurgulandığı dokümanda "bu durumun vatandaşlar arasında korku ve endişeye yol açtığı" belirtiliyor. Dokümanda, SARC'nin tehlikeli bölgelerde çalışmasının ve yaralıları sevk etmesinin ne denli zor olduğu izah ediliyor Bayan Esad'a.

"Gönüllülerimizin yaşadığı zorlukları gayet iyi kavrayan Bayan Esma [metinde aynen yer aldığı haliyle], gönüllerimizin insanlığa ve bireylere hizmet götürme gayretine büyük bir hayranlık beslediğini ifade etmiş olup...gönüllülerin taleplerinden bir kısmını yetkililere iletme sözü vermiştir" ifadesinin yer aldığı SARC raporunda Bayan Esad'ın ziyaretinin "gayriresmi" olduğu ve görüşmelerin ise "samimi" bir ortamda gerçekleştiği belirtiliyor.

SARC raporu, "güvenlik kontrol noktalarında" gönüllülerine karşı sergilenen tavrın görüşmeyi izleyen günlerde düzeldiğini belirtiyor. Haftalık olarak yayınlanan Suriye Bugün adlı gazetede çıkan bir sonraki raporda ise, Bayan Esad'ın Kızılay gönüllülerine söylediklerinden alıntı yapılarak "bu süre zarfında sadece ve sadece insani ihtiyaçlara odaklanmak suretiyle, tarafsız ve bağımsız kalmaları gerektiği" yönündeki yorumuna dikkat çekiliyor.

İşte gördünüz mü... Kayıtsız olmadığı apaçık ortada, ama insan hakları istismarı konusunda öyle çok etkili bir kınama olduğu da söylenemez. Esma Esad'ın içinde bulunduğu çıkmazı anlayabiliyorum elbette. Protestocuların öldürülmesine karşı olduğunu açıkça dile getirmiş olsaydı, ne dünya basını ne de televizyonlar, Bayan Esad insan haklarını savunuyor olarak geçmeyeceklerdi bu haberi pekala. Atılan manşetler gayet siyasi bir nitelik taşıyacak ve muhtemelen şunları okuyacaktınız: "Suriye Devlet Başkanı kendi eşi tarafından eleştirildi." Gerçek şu ki, savaş bir kez başladı mı, insan öyle kolay kolay kazanamıyor, korkarım. Başkanın eşi olsa bile.

16 Kasım 2011, Robert Fisk

ESAD, ANCAK VE ANCAK KENDİ TANKLARI ONA SIRT ÇEVİRİRSE ÇEKİP GİDER

İçinde bulunduğumuz ayın başlarında Şam'daki Suriye devlet televizyonu, ülkede yaşanan olaylarla ilgili olarak benimle bir görüşme yapmak istedi. Teklifi büyük bir heyecanla kabul etmekle beraber spikere söyleyeceğim bazı şeylerden hoşlanmayacağını anımsatarak bir uyarıda –bir tür Robert Fisk şantajında– bulundum. Sansürlenmiş tek bir kelimenin dahi The Independent okuyucularına aktarılacağını söyledim. Görüşme gerçekleşti ve ben Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın "vaktinin daraldığını–hem de hızla daraldığını" söyledim. Arap halkına artık çocuk muamelesini yapılamayacağını; rejimi devirme amaçlı silahlı bir ayaklanmanın ayak seslerinin ülkede artık çok net duyulduğunu, yabancı muhabirlerin, Humus'u ve protestocuların vurulma anlarının YouTube görüntülerinden yansıtıldığı diğer bölgeleri ziyaret etmelerine izin verilmesi gerektiğini vurguladım. Çeviri işinin beklenen zamanda tamamlanamadığını ilettiklerinde, alışılageldik o alaycı gülümseme yüzüme yerleşmişti bile.

Ama neredeyse inanılmaz bir şekilde, mülakat tam zamanında yayınlanmıştı Suriye devlet televizyonunda– hatta Esad hakkında yaptığım tüm yorumlar "vakti daralıyor–hem de hızla" kısmı da dahil olmak üzere her şey ekrana– üstelik mükemmele yakın bir altyazıyla yansıtılmıştı. Şaşkınlıktan donmuş kalmıştım.

Neler olmuştu? Devlet Başkanı'nın onayı alınmış mıydı bunun için? Yoksa hükümet –ya da diktatörlüğün bir bölümü– yaklaşan iç savaşın ne denli ciddi olduğunun hiç kuşkusuz farkında olduklarını mı göstermeye çalışıyordu? Bilemiyorum. Ortadoğu'nun geleceğini gördüğüm kristal kürem yıllar önce un ufak olmakla birlikte, tehlikeli bir kehanette bulunacağım: Esad'ın vakti daralıyor –hem de hızla– ama Dışişleri Bakanlığı ile Washington'daki o "beyin–siz takımlarına" (ben onlara bu ismi verdim) da, AB'ye de Arap Birliği'ne de inanmayın. Henüz gitmiyor kendisi.

Ürdün Kralı Abdullah'ın bu hafta BBC'ye verdiği demeçte, Esad'ın "çekilmesi" gerektiği yönünde sözler sarfettiği iddia ediliyor. Ürdün Kralının tam olarak kurduğu cümle "eğer onun yerinde olsaydım,

çekilirdim" iken, Kralın ağzından çıkanlar basın ve televizyonlar tarafından işlerine geldiği gibi, kırpılarak değiştirilmişti. Oysa bu iki ifade pek de aynı kapıya çıkmıyor. Daha da önemlisi, Kral Abdullah'ın mülakatın o kısmında söyledikleriydi –majestelerinin hayranı olmamakla birlikte, bunun kendisinin verdiği en iyi mülakat olduğunu söylemeliyim bu arada–. Esad çekilse bile, yerine geçecek kişi yine "sistemin" (Baas partisi) adamı olacak ve sorun yine sona ermeyecek diyordu Ürdün Kralı. Çok doğru. Ürdün Kralının yorumlarına paralel olarak ben de belki de Esad inisiyatifi ele alır da yeni anayasa, siyasi çoğulculuk, gerçek demokrasi vaadeden tüm o cilalı laflarını yerine getirir diye az da olsa bir ümit taşıyordum. Batının, ülkedeki hakikatlerden ziyade YouTube'u esas alarak Esad'ın pek yakında iktidarı bırakacağı yönünde yaptığı o küstah tahminlerin, umutsuz bir iyimserlik taşıdığı da gün gibi ortada. Evet, Suriye ordusunu terk edenler var doğru. Ama devrimler Kalaşnikof AK–47'lerle kazanılmaz. Ancak eksiksiz bir iki tank birliği ve generaller orduyu terk ederse–Libya'da olduğu gibi– devrim olasılığı gündeme gelebilir. Ve şu ana kadar, buna dair bir işaret yok. Esad da bir Kaddafi değil.

Dahası, Rusya'nın askeri desteği de sona ermeyecek. BM Güvenlik Konseyi'nin Suriye'yi kınayan önergesinin Rusya ve Çin tarafından veto edilmesinden sadece dokuz gün sonra, federal Rusya askeri işbirliği hizmetleri eş generali Viatcheslav Djirkaln, "Suriye'ye yapılan silah sevkiyatlarında hiçbir kısıtlama olmayacağını" belirtmişti. Ruslar "sözleşme yükümlülüklerinden" bahsediyorlardı hiç kuşkusuz.

Kaldı ki şaşırtıcı da değil bu durum. Gerçek şu ki, Rusya bir zamanlar Libya'nın tek silah tedarikçisi konumundaydı; Batı'nın 1974'te silah ambargosu koyması ve ülkeye 3,500 danışman yerleştirmesi sonrasında Albay Kaddafi'ye savaş jetlerini, firkateynleri, tankları, uçaksavar sistemlerini satan Rusya idi. Rus gemileri Trablus'taki askeri üste yakıt ikmali yapabiliyordu. Şimdiler de ismi, tükenmiş ve nefret edilen o rejimle birlikte anılıyor. Rusya, Libya Ulusal Geçiş Konseyi'ni tanıyan ülkelerin arasında listede 73. Sırada.

Suriye'nin Tartus limanı, Akdeniz'de Rus donanmasına 24 saat açık olan tek liman durumunda şimdilerde. Rus donanmasına ait gemiler, ıvır zıvır her türlü ihtiyaçları için her seferinde İstanbul Boğazı'ndan geçip Odesa'ya gitmekten kurtulmuş durumda Tartus limanı sayesinde. Zaten ne demişler, dostlar birbirlerine ihtiyaç duyarlar.

Arap Birliği'nin Suriye'nin üyeliğini askıya alma tehdidi bir şey fark ettirir mi peki? Sanmam– ancak Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim'in bu konuda oldukça farklı düşündüğü çok net görülüyor. Birliğin, Suriye'yi tehdit etmekle "oldukça tehlikeli bir adım attığını" ifade eden bakan, ABD'nin Birliğin kararına verdiği desteğin düpedüz "kışkırtma" olduğunu öne sürüyor. Zırhlı araçlar Suriye şehirlerinden çoktan ayrılmış durumda, tutuklular salıveriliyor, silahlı isyancılar affediliyor. YouTube'a konulan bir videoda Rus yapımı bir zırhlı aracın Humus sokaklarında yaylım ateşi açtığı görülüyor, bir başka fotoğrafta ise kentin sokaklarından birinde yarı çıplak, elleri arkadan bağlı bir halde öldürülmüş olan bir Suriyeli yerde yatıyordu. O Suriyeliyi öldüren kimdi peki?

Bir şey artık çok net. Yaşanan kitlesel boyuttaki sivil kayıplardan tamamen ayrı olarak, bugün gelinen noktada rejim karşıtları dahi Esad'ın silahlı bir isyanla karşı karşıya olduğunu kabul ediyor. Bu ilk başlarda, rejim tarafından teşvik edilen bir hikaye olarak ortaya çıkmış olabilir ama canavar doğdu ve artık ortalıkta geziyor. Esad karşıtı eylemciler şimdilerde "silahlı isyancılar"dan apaçık bahseder oldu. Dera'da üç gün önce on altı sivil hayatını kaybetti. Ama aynı kentte aynı gün 15 tane de asker hayatını yitirdi. Bu insanları kim öldürüyor? Asıl öğrenmemiz gereken şey bu.

16 Kasım 2011, Kim Sengupta

ŞİDDETİN TIRMANDIĞI AYAKLANMADA EN AZ 70 KİŞİ HAYATINI KAYBETTİ

Suriye'deki ayaklanmalarda bugüne kadar görülen en şiddet dolu olayların yaşandığı şu son iki günde, 70'den fazla kişi hayatını kaybetti. Ölümlerin ardında Katar'ın bulunduğu, Katar tarafından Beşşar Esad rejimi muhaliflerine para ve silah sağlandığı yönünde iddialar bulunuyor.

Dera'ın güney bölgesinde hükümet güçlerince gerçekleştirilen saldırının hedefinde orduyu terkeden askerler vardı, eylemciler son iki gündür hayatını kaybedenlerden çoğunun eski askerler olduğunu belirtiyor... İsyanların odak noktası Humus'taki morga, vurulan 20 kişinin cenazelerinin kaldırıldığı da gelen haberler arasında.

Devam eden şiddete dün bir tepki de Türkiye Başbakan'ı Recep Tayyip Erdoğan'dan geldi. Erdoğan, gerçekleştirilen operasyonların, Esad'ın adını "kandan beslenen liderler" listesine yerleştireceği yorumunda bulundu. Bu sert sözler, Esad destekçileri tarafından Türkiye'nin diplomatik misyonuna yapılan bir dizi saldırı sonrasında Suriye'ye verilen elektriğin kesilebileceği yönündeki uyarılardan sonra geldi.

Katar, oldukça düşük seviyedeki nüfusu ve devasa doğal kaynak zenginlikleriyle, Libya'daki isyancıların en coşkulu destekçilerinden ve önde gelen silah tedarikçilerinden biriydi. Ülke üzerindeki muazzam etkisini şimdilerde oldukça ustalıkla kullanan Katar Emiri, Kaddafi'nin ölümünden sonra oluşan siyaset sahnesindeki İslamcı gruplara destek amacıyla büyük miktarlarda para harcamakla suçlanıyor. Katar, aynı zamanda Arap Birliği'nin Esad rejimine karşı sergilediği eleştirel duruşun ardındaki itici güç olarak da dikkat çekiyor. Suriye'nin birlikteki üyeliği yakın zamanlarda askıya alınmıştı. Katar'ın şimdilerde işi daha ileriye götürerek isyancılara gizlice kaynak ve silah aktardığı hem Şam'daki yetkililer hem de Ortadoğulu diplomatlar tarafından dile getiriliyor.

Katar hükümeti ise, Suriyeli isyancıları silahlandırdığı yönündeki iddiaları reddederken, Libya'nın siyasi işlerine müdahale ediyor olduğu yönündeki suçlamaları da kabul etmiyor.

Öte yandan, Şam'daki rejim aleyhtarları bazı Arap ülkelerinin aksine Emirliğin sağladığı destekten duydukları memnuniyeti dile getiriyor.

Sürgündeki muhalif lider Bassma Koudrami "Katar, Arap Birliği'nin aldığı kararda (Suriye'nin üyeliğinin askıya alınması) çok önemli bir rol oynadı ve gerçekleştirilen zulüm ve vahşeti gözler önüne serdi. Diğer ülkelerin yapması gerekeni onlar yaptılar" yorumunda bulunurken, Remzi el-Rıdvani adındaki analist ise "İnsanlarda, Katar her şeyi başarmak istiyor gibi bir algı oluştu; El Cezire'ye ev sahipliği yapmaktan tutun da Dünya Kupası'nı almaya kadar, Kuzey Afrika ve Batı Asya'nın şimdilerde değişen çehresinde önemli bir yere sahip olmak istiyor adeta" yorumunda bulunuyor.

17 Kasım 2011, Patrick Cockburn

BATI'YA ÇAĞRI: SURİYE'YE LİBYA-TARZI BİR MÜDAHALE GEREKİYOR

Hükümet karşıtı güçlerin, Şam yakınlarındaki hava savunma istihbarat tesisine yaptıkları saldırı sonrasında Suriye yaşanan olaylar çok daha şiddetlenmiş durumda. Londra'da bulunan kıdemli bir Arap diplomat, Suriye hükümetine muhalif olan Ortadoğu devletlerinin, Libya savaşında görülen türden bir Batı Avrupa liderliğine ihtiyaç duyduklarını ifade ediyor.

İhtiyaç duyulan şeyin, Suriye'ye baskı uygulamak üzere atılacak adımların tamamını koordine edecek bir "takım kaptanı" olduğunu belirten Arap diplomat, bunu da sadece Avrupalıların becerebileceğini söylüyor. ABD kendi iç siyasetiyle meşgul durumda, "Ortadoğu'dakileri ise tavan yapmış egoları yönlendiriyor. Bu insanlar (yerel yönetimler) birbirleriyle konuşmayı dahi beceremezken, bölgesel bir politikaya sahip olmamız mümkün mü?" diye soruyor.

Aynı diplomat, hükümet karşıtı güçlerin, tıpkı Libya'daki Bingazi örneğinde olduğu gibi, bağımsız bir bölge kurmakta başarılı olmaları halinde, Suriye'de kritik bir dönüm noktasının aşılabileceğini ekliyor sözlerine. Söz konusu bölgenin, Ürdün sınırının kuzeyinde kalan ve protestoların başladığı Dera civarından ziyade Türkiye sınırının kuzeyinde oluşturulmasını daha olası bulduğunu da dile getiren Arap diplomat, bu türden bir bölgenin varlığının uçuşa-yasak bir bölge oluşturulmasına da imkan vereceğini belirtiyor.

Yaşanan kriz, hem ülke içinde hem ülke dışında kritik bir aşamaya gelmiş durumda. Suriye muhalefeti, Pazartesi günü 34'ü asker toplam 71 kişinin hayatını kaybetmesi üzerine çatışmaların daha da şiddetlendiğini iddia ederken, Şam yakınlarındaki bir hava kuvvetleri istihbarat üssünün, ellerinde otomatik silahlar ve roket güdümlü bomba atarlar bulunduran eski ordu mensuplarının saldırısına uğradığını belirtiyorlar. Harasta üssüne yapılan saldırı, Devlet Başkanı Beşşar Esad'a karşı sekiz aydır sürdürülen ayaklanma boyunca, büyük çaplı bir güvenlik tesisine yönelik olarak gerçekleştirilen ilk saldırı.

Saldırının sorumluluğunu, Devlet Başkanı Esad'ı yönetimden indirmeyi aklına koyan eski ordu mensuplarını bir araya getirdiği iddiasındaki Özgür Suriye Ordusu; kısa adıyla ÖSO üstlendi. ÖSO komutanlarından biri olan Ammar el Vavi El-Cezire'ye yaptığı açıklamada "Bizim tek amacımız Suriye'yi Beşşar Esad rejiminden kurtarmak. Kısaca izah edeyim; bizler, barışçıl protestocuları hedef alanlara karşı askeri operasyonlar gerçekleştiriyoruz." Hükümet yabancı gazetecilerin pek çoğunu ülkeye sokmadığından ÖSO'nun öne sürdüğü iddiaların bağımsız bir şekilde teyit edilmesi mümkün olamıyor.

22 üyeli Arap Birliği'nin dün itibariyle Suriye'nin birlik üyeliğini askıya almasıyla birlikte Esad gitgide yalnızlaşıyor. Arap Birliği aldığı karar sonrasında, Suriye hükümetine, gösterdiği sert tavırları durdurması ve olayların gözlemci bir misyon tarafından yerinde incelenmesini kabul etmesi için 3 gün süre tanımış, aksi takdirde Suriye'nin birtakım ekonomik yaptırımlarla karşı karşıya kalacağını açıklamıştı.

Dün yapılan görüşmelerde, Arap Birliği himayesinde 30 ila 50 üyeli bir gözlemci misyonun oluşturulmasına yönelik bir protokol metni üzerinde mutabık kalındığı gelen haberler arasında. Söz konusu gözlemci misyon, Suriye'nin Arap planıyla uyum içinde hareket etmesini, protestoculara yönelik saldırıları sona erdirmesini, ülkenin çeşitli şehirlerinde bulunan tank ve zırhlı araçları geri çekmesi, siyasi tutukluları salıvermesi ve gazetecilerle insan hakları gruplarının ülkeye girişine izin vermesini sağlamak üzere oluşturulacak.

Suriye'nin geçen süre zarfında ne denli yalnızlaştığı, Arap-Türk ilişkilerini ele almak üzere dün gerçekleştirilen bir toplantıda bulunan Türk Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu tarafından da vurgulandı. "Suriye halkına uygulanan toplu katliamı kınıyoruz. Suriye'de dökülen kanlara bir son vermek hepimizin sorumluluğu."

Suriye'nin komşuları arasında, Şam hükümetine karşı kararlılıkla hareket edebilecek en iyi konumdaki ülke Türkiye. Türkiye- Suriye sınırında geniş bir tampon bölge ilan edilebilir ve bu bölge bilahare muhaliflere yönelik bir yerleşme bölgesi haline gelebilir.

Suriye'ye karşı bir başka hareket de dün gece Fransa'dan geldi; Fransız Dışişleri Bakanı Alain Juppe, Suriye elçisinin geri çekilmesinden sonra yaptığı açıklamada Suriye rejiminin "etrafındaki çemberin daraldığını"

belirtti. Ortadoğu liderlerinin kanaati, Devlet Başkanı Esad'ın bu duruma en fazla bir–iki yıl kadar dayanabileceği yönünde zira ordu içindeki rejime sadık birimlerin, sürekli olarak protestoları bastırmak üzere kullanılması neticesinde bu birimlerin gücünün tükeneceğini düşünüyorlar.

Lakin, Şam'daki Baas hükümetinin sonunun geldiğini görmeye bu denli hevesli olan Ortadoğu devletlerini bekleyen bir zorluk var; rejim karşıtı Suriye muhalefeti bölük pörçük durumda, üstelik bu farklı muhalif grupların dayanıklılıklarının da ne seviyede olduğu bilinmiyor.

Tüm bunlara rağmen, Ortadoğu'daki devletler arasında gitgide kabul gören –hatta ilerleyen zamanlarda kendi elleriyle gerçekleştirebilecekleri– bir görüş birliği var; rejimin devrileceğine yönelik bir görüş birliği bu. Rusya ve Çin'in Suriye'ye verdiği desteğin fazlasıyla abartılı olduğu ortaya çıkabilir. Bir zamanlar, İran'ın varlığını sürdürmesinin mevcut Suriye hükümetinin iktidarda kalmasına bağlı olduğunu açıktan açığa ilan eden İranlı liderler, şimdilerde bu tavırlarını değiştirmiş gözüküyorlar.

19 Kasım 2011, Kim Sengupta ve Catrina Stewart

İNGİLTERE SURİYELİ İSYANCILARLA GİZLİ GÖRÜŞME HALİNDE

Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın eleştirilerin hedefindeki rejimine yönelik uluslararası baskı artmaya devam ederken İngiltere, Suriye muhalif hareketiyle resmi görüşmeleri başlattı.

Lübnan eski büyükelçisi Frances Guy, sürgündeki muhaliflerle dün Paris'te bir görüşme yaparken, Dışişleri Bakanı William Hague'un ise, gelecek hafta Londra'da Başbakanlık ofisinde üst düzey yetkililerle yapacağı görüşmelerin yanısıra Suriye muhalif hareketi üyeleriyle de bir araya gelmesi bekleniyor.

Suriye'ye karşı daha sert yaptırımlar uygulanması için BM nezdinde başvuruda bulunan Fransa gibi diğer Batılı devletlerle birlikte hareket eden İngiltere, muhalif hareketle son üç aydır gayri resmi temas içindeydi. İki taraf arasındaki ilişkilerin gelişmesi isyancıların zamanla ülkenin temsilcileri olarak tanınması, Esad rejiminin ayağını kaydırarak yerine geçmesi yönündeki beklentileri de tetikliyor.

Batı'nın gerçekleştirdiği Libya misyonu da, benzer bir süreç geçirerek ülkenin devrimcileriyle görüşülmesiyle başlamıştı. Ancak üst düzey diplomatik kaynaklar, Libya ve Suriye arasında karşılaştırma yapılması konusunda uyarılarda bulunuyorlar. "Bu onların hükümet olarak tanınması anlamına gelmiyor, konu bu değil," diye belirten üst düzey bir diplomatik kaynak "Libya'daki durumun farkı Libya Geçici Ulusal Konseyi'nin* ülkenin tamamını kontrol ediyor olmasıydı.

Bizler, Suriye muhalif hareketinden de birbiriyle tutarlı ve uyumlu birtakım prensipler oluşturarak teşkilatlanmalarını talep ettik." Görüşmelere katılan gruplar arasında Suriye Ulusal Konseyi ile Demokratik Değişim Ulusal Koordinasyon Komitesi yer alıyor, her iki grup ta görüşmelerde liderleri tarafından temsil edildi.

Esad rejiminin birtakım reformlar gerçekleştirerek kendini kurtarması için artık çok geç olduğunu savunan Fransa'nın, tıpkı İngiltere gibi kendilerinin de Suriye muhalif hareketi ile görüşmeye hazır olduğunu belirtmesi gelişmelere ön ayak oldu.

Veto yoluyla işleri idare eden BM üyeleri Rusya ve Çin'in muhalif tavrı, BM Güvenlik Konseyi'ni, Esad yönetiminin sekiz aydır süren isyanlar karşısında sergilediği baskıcı tutuma karşılık vermekten alıkoymuştu. Ancak, dün Türkiye'de yapılan görüşmelerin ardından, Fransa Dışişleri Bakanı Alain Juppe durumun "artık dayanılmayacak bir hal aldığını" vurgulayarak BM harekete geçmeli açıklamasında bulundu.

Gazetecilere "Güvenlik Konseyi'nin bugüne dek herhangi bir karar almamış olması normal değil" diye demeç veren Juppe, "Önergeleri, her ne olursa olsun, bloke edenlerin durumun özünü kavrayacaklarını umuyorum" diye konuştu.

Türkiye de harekete geçilmesi çağrısında bulunurken, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu "katliamın" durdurulması için daha fazla adım atılması gerektiğini savundu.

Suriye üzerindeki uluslararası baskı artarken, Şam da, akan kanın durdurulmasına yönelik barış planının gidişatını denetlemek üzere ülkeye ilk kez gözetmenlerin girmesine olanak tanınması konusunda prensipte anlaşarak, Arap Birliği'ne beklenmedik bir jestte bulundu.

* Geçici Ulusal Konsey ya da Ulusal Geçiş Konseyi 2011 Libya İç Savaşı sırasında Kaddafi karşıtı isyancılar tarafından kurulan bir hükümettir, Geçici Ulusal Konsey ya da Libya Ulusal Konseyi olarak da bilinir. (Ç.N.)

Ancak, dün Cuma namazı sonrasında güvenlik güçleri tarafından protestocular üzerine açılan ateş neticesinde, ikisi çocuk 12 sivilin öldürüldüğü yönündeki haberlerden sonra, şiddet olaylarının yatışacağına daha da tırmanması bekleniyor.

Suriye'nin görünüşte verdiği taviz, Arap Birliği'nin ülkenin üyeliğini askıya alması ve rejimin, kent ve kasabalardaki güvenlik güçlerini geri çekerek, sergilenen şiddet dolu tavra bir son vermesini şart koşan barış planını uygulamaya koyması için bu hafta sonuna kadar süre tanımasının ardından geldi. Suriye'nin söz konusu barış planını ilk olarak üç hafta önce kabul etmesi fakat daha sonra büyük ölçüde göz ardı etmesinden bu yana, yüzlerce insan daha hayatını kaybetti.

Suriyeli yetkililerin dün yaptığı açıklamalarda, ülkeye yabancı gözetmen girişini kabul edeceklerini belirttikleri, ancak konuya ilişkin önkoşullarını ve kimi tereddütlerini Arap Birliği'ne ana hatlarıyla bildirdikleri de alınan duyumlar arasında. Şam'ı birtakım yaptırımlar uygulamakla tehdit eden Birlik, önerilerin halihazırda incelenmekte olduğunu bildirdi.

Mart ayında başlayan rejim karşıtı ayaklanmalara Suriye yönetiminin baskıcı bir tavırla karşılık vermesiyle başlayan süreçte, BM tahminlerine göre en az 3.500 kişi hayatını kaybetmiş durumda. Öte yandan Esad rejimi de, 1.000 kadar güvenlik mensubunun ölümünden dış mihraklarca desteklenen birtakım "silahlı terörist çeteleri" sorumlu tutuyor.

Tırmanan ölü sayısı, savunma durumuna geçerek adeta "dişe diş" bir tavır sergileyen rejim üzerinde, uluslararası toplum tarafından çok daha fazla baskı kurulabilmesi için bazı ülkeleri harekete geçirmiş durumda. Yaptırımlara yönelik ilk baskıların Almanya, Fransa ve İngiltere sayesinde gelmesi muhtemel zira her üç ülke de, BM Genel Konseyi'nden, Suriye'deki şiddeti kınayan ancak bağlayıcı olmayan bir önerge çıkartması için talepte bulunmayı planlıyor.

Avrupa Birliği, Suriye'ye karşı birtakım yaptırımları çoktan devreye soktu bile. Ancak, Suriye'nin yakın müttefiki Rusya ve Çin, BM şemsiyesi altında daha kapsamlı uluslararası önlemler alınmasını engellemiş durumda.

Öte yandan, protestoculardan bazılarının rejimin sergilediği baskıcı tavır karşısında kendilerini korumak için silaha sarıldığı gelen haberler arasında. Kendilerine Özgür Suriye Ordusu adını veren isyancı grup, orduyu terk eden askerler tarafından Temmuz ayında oluşturuldu. Geçtiğimiz hafta, ÖSO tarafından rejim hedeflerine yönelik olarak

tertiplenen kanlı saldırılardan birisi de hava kuvvetlerinin istihbarat binasına düzenlenen saldırıydı. Söz konusu saldırıların, bugüne dek gerçekleştirilen en etkili karşı atak olduğu ve ülkenin silahlı bir isyana doğru yol aldığı yönündeki kaygıları daha da alevlendirdiği yorumları yapılıyor.

20 Kasım 2011, Patrick Cockburn

SURİYE'YLE KARŞILAŞTIRILDIĞINDA, LİBYA'NIN ÇÖKÜŞÜ ÇOCUK OYUNCAĞIYDI

Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın düşmanları öldürücü darbeyi vurmak üzere harekete geçmiş durumdalar. Arap Birliği Suriye'nin üyeliğini askıya alırken, ülkenin bir zamanlar yakın müttefiki olan Türkiye ise, 40 yıldır yönetimde olan hükümeti yerinden etmeye uğraşanlar arasında başı çekiyor. Arap liderleri, Libya'da kullanılan siyasi, askeri ve ekonomik yaptırımlar paketinin bir benzerinin Suriye için de devreye sokulması konusunda Batı Avrupa devletleriyle görüşmeler yapıyor.

Son hamle, Ortadoğu ve ötesinde çoktan bir karışıklık yaratmış durumda zira mücadelenin akıbeti bölgenin tamamı üzerinde bir patlama tesiri yaratacak. Albay Muammer Kaddafi'nin devrilmesi nispeten daha önemsiz bir olaydı. Suriye'de yaşanan gelişmeler epeyce karmaşık olduğu halde, medyanın olayı yansıtma şekli son derece gecikmiş ve tek yönlü. Tanık olduğumuz şeyin gaddarlıkta sınır tanımayan Baas sempatizanı bir polis devletine karşı Suriyeli kitlelerce gerçekleştirilen cesur bir ayaklanmadan ibaret olduğu izlenimi yaratılıyor.

Krizin bir yönünün bu olduğuna hiç kuşku yok. Gaddar baskı devam ediyor. Ölüm timleri sokaklarda kol geziyor. Suriye'ye girmesi yasaklanan yabancı medya ve muhalefetin aktardığı güvenilir bilgiler hep bu yönde. Lakin, ülkeden doğru dürüst bir haber akışı olmaması muhalefetin medyayı ustalıkla idare etmesini de gayet kolaylaştırmış durumda. Örneğin, muhalefetin, daha geçtiğimiz hafta Şam yakınlarındaki bir hava kuvvetleri istihbarat tesisinin şiddetli bir saldırıya uğratıldığı yönündeki iddialarına çabucak inanılmış ve olaylar basına bu şekilde yansıtılmışken, diğer haber kaynakları, binaya sadece roket güdümlü bir bombanın isabet

ettiğini, binanın sadece dış boyasının zarar gördüğünü aktarıyor ve tüm olan bitenin bundan ibaret olduğunu ileri sürüyordu.

Şimdilerde Suriye hükümetine muhalefet eden edene, hem Arap dünyası hem de uluslararası camia, insan hakları konusundaki endişelerini sıklıkla dile getirir oldu. Ancak Suriye'deki tehlikenin bu endişelerin çok daha ötesinde olduğu tüm bu muhalifler tarafından açıkça ortaya serilmek durumunda. Sürdürdüğü baskıcı rejimle dünya üzerinde kalmış birkaç mutlak monarşiden biri olan Suudi Arabistan, bu işin öncülüğüne soyunmuş durumda. Mart ayında, Suriye'dekine benzer olayların yaşandığı Bahreyn'deki protestocuları bastırmak için ülkeye 1,500 askerini göndermiş olan Suudi Arabistan, yaralı protestocuları tedavi etmeye uğraşan cefakar uzman doktorları işkenceye tabi tutan Bahreynli yetkililere cömert destekler sunmaktan da geri durmamıştı. Aynı Suudi Arabistan'ın, Suriye meselesinde birtakım insani kaygılardan ötürü harekete geçtiğini söylemek gerçekten de akla uygun mu peki?

Uluslararası camianın meseleye müdahil olma gerekçesinin daha inandırıcı bir izahı var elbette; ABD ve NATO müttefiklerinin yanısıra İsrail ve Ortadoğu'daki Sünni devletlerce İran'a karşı onlarca yıldır sürdürülen ve son zamanlarda tırmanan mücadele. Fakat şu son birkaç yıl, İran'a karşı alınan, savaş haricindeki, etkili önlemlerin ne denli sınırlı olduğunu ortaya çıkardı. Washington'un ve Tel Aviv'in savurduğu tüm o tehditlere rağmen savaşa temkinli yaklaşıyorlar. Ama Suriye farklı bir mesele. "Eğer İran'ı alt edemiyorsan, elindeki ikinci en iyi seçenek, Suriye'yi parçalamak," diye açıklıyor Iraklı siyaset bilimci Gassan Attiyah. Suudi Arabistan'ın durumuna da değinen Attiyah, Suudi Arabistan'ın kendisini Ortadoğu'nun insan hakları koruyucusu ve demokrasi havarisi olarak takdim etmesini de ayrı bir abes durum olarak niteliyor.

Öte yandan ABD Suriye meselesinde itinalı bir şekilde arka planda kalıyor. Şam'ın kendisine karşı yürütülen kampanyada Amerika'nın herhangi bir yumuşama tavrı içinde olup olmadığını anlamak ve Amerikalı'ların nabzını tutmak üzere birtakım özel temsilciler görevlendirdiği üst düzey bir Arap yetkili tarafından aktarılan bilgiler arasında. ABD'nin talebi Suriye'nin İran'la bağını koparması yönünde. Ancak Suriye, yegâne müttefiki–İran'dan– vazgeçme karşılığında tam olarak ne elde edeceği konusunda birtakım tereddütler içinde. "İçinde su olmayan bir yüzme havuzuna atlamamız isteniyor bizden" diye anlatıyorlar durumlarını.

Suriye, Sünni ve Şiiler arasındaki mezhepsel çatışma açısından nihai mücadele alanı olarak dikkat çekiyor. Söz konusu mezhep çatışmasının modern dünyadaki ilk kıvılcımları 1979 İran Devrimi sırasında çakmış, 1980–88 arasında yaşanan İran–Irak savaşı sırasında da çatışma derinleşmişti. 2005–07 arasında Irak'ta yaşanan Şii–Sünni iç savaşı sırasında da, nefret daha da derinleşip büyümüştü.

12. yüzyılda Mısır'daki Fatimilerden sonra ezici çoğunlukla Şii bir hükümetin idaresinde kalan ilk Arap devleti 2005 yılında Irak olmuştu. Lübnan'ın öne çıkan siyasi aktörü Şii kökenli siyasi–askeri Hizbullah hareketi ise İsrail'in 2006 yılında gerçekleştirdiği askeri saldırıya direnmişti. Taliban sonrası Afganistan'ına baktığımızda ise, bir zamanlar üstü kapalı bir şekilde köle olarak kullanılan ve büyük baskı gören, Şii bir etnik grubun –Hazaraların– siyasi ve ekonomik anlamda güç kazandığını görüyoruz.

Şiilerin ve İran'ın, Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek gibi en unutulmaz muhaliflerini istifaya zorlaması nedeniyle Arap Baharı ilk başlarda Şiilerin ve İran'ın lehine işliyormuş gibi gözüküyordu. Bahreyn'de %70 çoğunluğa sahip Şiilerin Şubat ve Mart aylarında demokratik hak talebinde bulunmalarının sonucu, vahşi bir şekilde bastırılmak oldu. İşkenceye tabi tutulan protestoculardan pek çoğu, İran'la bağlantılı olduklarını itiraf etmeleri yönünde baskı ve işkence gördüklerini anlatıyorlar. Bahreynli yetkililerin, Şii camilerini tahrip etmesi ve Şiilerin kutsal saydığı şahsiyetlerin mezarlarına saygısızlıkta bulunması, uygulanan baskıcı tavrın ne denli mezhepsel unsurlar içerdiğini gözler önüne sermektedir.

Esad rejimine karşı oluşturulan devşirme ittifak hem İran–karşıtı hem de Şii–karşıtı bir tavır içerisinde. Mevcut rejimin düşmesi halinde, hem İran'ın hem de Şiilerin bundan darbe alacağına ilişkin yerinde bir tahmin üzerine inşa edilmiş bir ittifaktan söz ediyoruz. Yerleşmiş geleneklere karşı çıkan, muhalif bir Şii cemaat olan Alevi mezhebi Suriye nüfusunun %12'sini oluşturuyor, Aleviler iktidardaki elit kadroya da hakim durumda. Üst düzey bir Ortadoğulu diplomat şöyle özetliyor durumu: "Aleviler ya bu işi kotarmaya ya da Esad'la birlikte ölmeye karar vermiş durumdalar." Hristiyan ve Dürziler de, keza, zafer kazanmış Sünni bir rejimden fazla bir merhamet beklemiyor. Öte yandan Hizbullah'ın Lübnan'daki gücü zayıflarken Suriye'nin, 30 yıldan bu yana İran'la sürdürdüğü ittifak sona erecek. İranlıların, Suriye'ye yapılan saldırıları her şeyden önce, insan

hakları maskesine bürünmüş Şii-karşıtı ve İran-karşıtı bir karşı devrim olarak görüyor olması hiç de şaşırtıcı değil.

İki önemli Şii devlet-İran ve Irak- Şam'daki hükümetin gün geçtikçe artan düşme olasılığına nasıl bir karşılık verecek, peki? İran'ın, Şam hükümetinin düşmemesi için elinden her tür desteği vereceği muhakkak ama kendileri de bunun yeterli olamayabileceğinin farkında şimdiden. Sonuç olarak, Suriyeli müttefiklerinin kaybına Irak'taki etkilerini artırarak karşılık vereceklerdir. "Irak'ı kendilerinin son savunma hattı olarak tutmak için ellerinden ne geliyorsa yapacaklardır, ancak ülkenin bir savaş meydanına döneceği de muhakkak" yorumu Dr. Attiyah'a ait.

Bağdat'ın Suriye'de yaşanan krizin sonuçlarından tedirgin olmak için kendi özel sebepleri var. Irak'ta yaşayan ve Şiilerle Kürtler tarafından pek de adamdan sayılmayan Sünni azınlık, kapı komşusu Şam'da bir Sünni rejim işbaşına gelecek olursa güç kazanacaktır. Amerika'nın Irak'ta bulunan son birliklerini yıl sonunda çekmesi, Washington'ın nazarında Başbakan Nuri el Maliki'nin savunulması için pek de fazla gerekçe bulunmadığı anlamına geliyor. Iraklı liderin, Sünni komşularının husumeti konusunda gerçek gidişatı anlaması gerekiyor.

Suriye'deki hükümetin düşmesinin yaratacağı etkilerin, tıpkı Libya örneğinde olduğu gibi, tek bir ülkeyle sınırlı kalmayacağı, hatta Ortadoğu'nun tamamını bir kargaşaya sürükleyeceği ortada. Türk liderlerin el altından söylediklerine bakılırsa, Amerika ve İngiltere kendilerine dilediklerini yapmak üzere tam bir serbestlik tanımış durumda. Ancak Suudilerin, Türkiye'nin Müslüman dünyanın lideri olmasını istemedikleri de malum. Suriye mücadelesi, daha şimdiden yeni çekişmeler yaratmakla kalmıyor önümüzdeki yıllarda oluşabilecek anlaşmazlık tohumlarını da şimdiden ekiyor.

23 Kasım 2011, Robert Fisk

İSYANLARIN YENİDEN ALEVLENDİĞİ BİR ORTAM ESAD'IN İŞİNE GELİR, BÖYLELİKLE İŞLERİ YOLUNA KOYMA FIRSATI YAKALAYABİLİR

Suriye'nin uzun süredir başına gelen en iyi şey Mısır oldu. Tam da Batılı liderler –ve Katar– muhalif gösterileri acımasız bir sindirme politikasıyla bastırdığı gerekçesiyle Beşşar Esad'ın peşini bırakmazken, bir kriz haberi de Mısır'dan geldi: Ordunun, asıl demokrat tavrı sergileyen parlamentonun talimatlarına uymasını talep eden ve yeni anayasanın "koruyuculuğunu" taslamaktan vazgeçmesini isteyen muhalif göstericilerin, Mısır güvenlik güçlerince acımasız bir şekilde sindirildiği alınan haberler arasında.

Suriye'nin bir Mısır olmadığı herkesin malumu elbette, Kahire'de yaşanan olayları Obama'nın da Clinton'ın da, Cameron'un da Sarkozy'nin de Katar Emiri'nin de ihtiyatlı bir sessizlikle izlemesinin nedeni de bu zaten.

Mısır'da yaşanan olaylar, Şam'a bir yandan demokrasi, reform, çoğulcu siyaset ve yeni anayasa hakkında atıp tutmaya zaman kazandırırken, bir yandan da, Suriye ordusunun –silahlı isyanın ilk olarak yayılmaya başladığı ve şimdilerde de şiddetli bir mezhep çatışmasının merkezi haline gelen– Humus'taki isyancılarla mücadele etmesine olanak tanıyor. Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın Mısır sayesinde sahip olduğu şu küçücük soluklanma imkanını, demokrasi ve çoğulculuk vs. hakkında söylediklerinde dürüst ve samimi olduğunu kanıtlamak için kullanması ihtimal dahilinde mi?

Esad'ın Dışişleri Bakan Yardımcısı Dr. Faysal Mikdad tam bir fanatik yandaş profili çiziyor. "Suriye değişiyor ve bir daha asla eski Suriye diye bir şey olmayacak," diye anlatmaya başlıyor bana. "Basının özgür olduğu bir ülke olacak. Karar mercii ise seçim sandığı olacak." Ülkesinin reforma yönelik planlarını geciktiren unsurun Irak'ın İngiliz–Amerikalılar tarafından istila edilmesi olduğunda ısrar ediyor Mikdad. Bu konuda benim birtakım kuşkularım olmakla birlikte Mikdad'ın, Obama Irak'tan çekilmekle en doğru kararı aldı yönündeki görüşünü de bir kenara not almak gerektiğini düşünüyorum.

"Bugün, Irak'ta hayatını kaybeden genç yaştaki Amerikan askerlerinin sayısının 4,600 olduğu geldi kulağıma, bu sayıya sivil kayıplar dahil

değil üstelik. Amerikan halkının kendisine sorması gereken bir soru bu. Saddam Hüseyin artık yok, ama bu 400 milyar dolara değecek bir şey miydi? Libya'da yaşanan can kaybının ise 30.000 olduğunu işittim." Ben de konuyu, önümüzde duran ufak meseleye -Suriye'de yaşanan sivil kayıplara- getiriyor, BM'in olaylar sırasında 3,500 can kaybı yaşandığı iddiasını hatırlatarak kendisine soruyorum: Peki buna değdi mi?

Bizzat Beşşar Esad'ın, geçtiğimiz Şubat ayında duvarlara Esad karşıtı yazılar yazdıkları için polis tarafından işkence edilen iki gencin Dera'daki yaslı aileleriyle görüşmeye gönderdiği yetkili kişi Dr. Mikdad olduğu için bu soruyu yöneltebileceğim en doğru kişinin de kendisi olduğunu düşünüyorum.

"Orada olan biten şeyin aslında hiç olmaması gerekiyordu," diye başlıyor sözlerine Dr. Mikdad. "Dera'ya başsağlığı için gönderilmiştim. Orada öfkeli insanlarla karşılaştım. Onlara Devlet Başkanımızın böyle olayın yaşanmasını istemediğini, olanlarla hiçbir ilgisinin bulunmadığını açıkladım. Kendilerine Beşşar Esad'ın başsağlığı dileklerini ilettiğimde, birtakım yanlışların yapıldığının farkında olduklarını ve Esad'ın bunlarla bir ilgisinin olmadığını bildiklerini söylediler. Esad valiyi görevden alıp, konunun araştırılması için bağımsız bir hukuk komitesi kurdurdu. Benim bildiklerim, birtakım silahlı grupların göstericileri öldürdüğü yönünde."

"Silahlı gruplarca" öldürülen göstericiler açıklamasını Humus'tan gelen YouTube görüntülerinin pek de desteklediği söylenemez. Gerçi şimdilerde, söz konusu "silahlı grupların" çok sayıda Esad askerini de katlettiğini söylemek de hayli mümkün; muhalif gruplar isyanın arkasında olduklarını inkar etmekle birlikte, etrafa öyle bir öfke saçıyorlar ki, burada herkes onlara kuşkuyla bakıyor.

Dr. Mikdad yabancı gazetecilerin Suriye'de bulunması gerektiğini düşünüyor ancak Humus'ta hayatımı tehlikeye atmamı istemediğini söylemekten de geri durmuyor ve ekliyor "Öldürülecek olursanız İngiliz hükümeti bizi suçlayacaktır."

25 Kasım 2011, Robert Fisk

ÜLKE DIŞINA SÜRGÜN EDİLENLER, ESAD REJİMİNE DİRENEREK NEREDEYSE BİR ÖMÜR GEÇİRDİKTEN SONRA, KAN DÖKÜLMEDEN ÜLKELERİNE DÖNME HAYALİYLE YAŞIYORLAR

"Beşşar Esad Şam'da yakalanacak olursa, Kaddafi'nin gördüğü muameleyi görmeyecektir. Peki ya Humus'ta yakalanacak olursa? Beşşar Esad'ın böyle bir sonla karşılaşmasını istemeyiz. Ama, Erdoğan'ın da dediği gibi, Esad'ın, Kaddafi ve Saddam Hüseyin'in başına gelenleri de aklından çıkarmaması gerekiyor. Şimdinin gençliği çılgınca davranıyor. Tüm devrimler çılgın adamlar tarafından gerçekleştirilmiştir, akil adamlar tarafından değil."

Halid Hoca geriye yaslanıyor –İstanbul'un en eski otellerinden birindeyiz– 29 yılını sürgünde geçirdiği ve artık evi olarak kabul ettiği şehrin üzerinde 15. yüzyıldan kalma Galata Kulesi belli belirsiz görülüyor. Hoca gözleriyle beni takip ediyor, sanırım İngilizceye olan hakimiyetinin beni etkileyip etkilemediğini anlamak için.

40'lı yaşlarını süren bir aile hekimi olan Halid Hoca, sadece Libya'nın, Suriye'nin temsilcisi olarak tanıdığı sürgündeki Suriye Ulusal Koalisyonu'nun en kıdemli üyelerinden birisi. Hoca'nın, Esad rejiminin baş belası olan ve rejime yönelik tehlike arz eden diğer Suriyeli muhalif gruplarla aralarındaki anlaşmazlıklara bir son vermesi yönünde Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından öteden beri sıkıştırıldığı biliniyor, şimdilerde benzer bir ısrarlı tavsiye de William Hague'dan geliyor. Hoca da tüm diğer sürgün kişiler gibi, hayal ve gerçeğin iç içe geçtiği bu garip durumdan keyif alıyor.

"Başka bir şansımız yok," diyor Hoca. "Aksi takdirde bir mezhep çatışması yaşanacak. Siviller silahlanacak olursa, bu bir felaket olur. Esad mı? Ona altı ay ila bir yıl süre tanıyorum."

Ülkenin ortasında yer alan Humus'ta yaşanan kargaşa çoktandır bir mezhep çatışması zaten, hatta minyatür bir iç savaş olarak bile adlandırılabilir. Sivillerin silahlandıkları açık net ortada. Lakin Hoca'nın, Esad'ın siyasi ömrüne ilişkin yaptığı ve altı ay ila bir yıl– arasında bir süre

öngördüğü tahmin, Körfez'deki Arap devletleriyle Wall Street Journal'ın, deyim yerindeyse, kapı kapı dolaşarak sattıkları, o Esad birkaç haftaya hatta birkaç güne kadar gider saçmalığından, çok daha gerçekçi.

Halid Hoca'nın özgeçmişi, Suriyeli muhalif liderlerin tamamının can atacağı cinsten bir özgeçmiş. Hoca'nın babası, Beşşar'ın babası Hafız Esad'a destek vermeyi reddettiği için 14 yıl yerken, annesi 5 yıl hapis cezası alıyor. O zamanlar 15 yaşında olan Halid ise 2 yıl hapis cezasına çarptırılıyor, cezasının bir yılını ise Şam'daki istihbarat karargahının hücresinde geçiriyor. Üç amcasından biri asılarak idam edilirken; diğer ikisi de, Hoca'ya göre, sokaklarda vuruluyor.

Hoca, Suriye'den gelen silahlı isyancılarla Antakya'da görüştüğünü kabul ediyor. "Halihazırda örgütleniyor olduklarını anlattılar bana, isyanın İdlib bölgesindeki Cisr eş Şuğur'da başladığını söylediler. Gençleri orada eğitmişler. Kendilerine Lübnan'ın silah gönderdiğini belirttiler, nasıl oluyorsa Irak'tan da silah geliyormuş. Beşşar Esad insanları katletmeye devam edecek olursa bir sonraki aşamanın "tampon bölge" olacağını söylediler. Çoğu sığınmacının tampon bölgeye ulaşmak için ülkeden ayrılmaya çalışacağını, oluşturulacak uçuşa yasak bölgenin, Özgür Suriye Ordusu'nun kendisini – herhangi bir askeri müdahaleye maruz kalmaksızın– tampon bölgede örgütlemesine yardımcı olacağını anlattılar."

İşte buyurun. Türk ordusunca –yer konusunda Türklerin dediklerine inanacak olursak elbette, Suriye'nin üç mil içerisinde– oluşturulan bir tampon bölge, silahlı isyancılara, Suriye içerisinde (tıpkı Libyalı isyancıların Tobruk ve Bingazi'de sahip olduğuna benzer şekilde) bir alan sağlayacak. Suriye Ulusal Koalisyonu "dış ilişkiler komitesi" üyesi Hoca, kendisi gibi sürgün edilen Amerika, Kanada ve Körfez'de yaşayan arkadaşlarının ısrarlarıyla Trablus'u ziyarete gidiyor; Kaddafi'nin öldürülmesinin ertesi günü de Trablus'a varıyor. Ancak Suriye Ulusal Koalisyonu'nun ihtirasları sadece siyasi destekle sınırlı değil.

"Ürdün Kralı Abdullah koordinasyonunda, (Suriye'nin güneyinde kalan) Dera'da da bir tampon bölge oluşturulabilir, biri kuzeyde biri güneyde yer alan iki tampon bölgeyle, Suriye rejimini de tıpkı 1990'lı yıllarda Saddam Hüseyin'e yapıldığı gibi sıkıştırmak mümkün olacaktır böylelikle. Herhangi bir askeri müdahale olmaksızın da sonuca ulaşmak mümkün. Suriye ordusu kendisini yeniden yapılandırabilir.

"Suriye'de yaşanan ayaklanmaların daha ilk günlerinde, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Dışişleri Bakanı Suriye'yi ziyaret ediyor; tıpkı 2003 istilasından önce Saddam Hüseyin'e, devrilmeden hemen önce de Hüsnü Mübarek'e ziyarette bulunduğu gibi. BAE işin içine girdiğinde bu Esad ailesine bir teklifle gidildiği anlamına gelir...ve bana kalırsa, Suriye'yi garantili bir şekilde terk etmelerine izin verilmesi halinde, Esad ailesi Suudi Arabistan, BAE veya -en güvenli yer olan- Malta'yı seçecektir. Bu da gayet makul bir çözüm. Bizler Esad ailesinden intikam almak istemiyoruz, özellikle de bir iç savaşın çıkmasını engelleyecekse, intikam almakla işimiz olmaz."

Hoca, Rusya'nın Suriye'ye verdiği destek konusunda herhangi bir yanılsama içinde değil. "Ruslar bizlerle görüştü," diye başlıyor söze. "Beşşar Esad'la bir uzlaşmaya varmamız ve ona bir şans tanımamız için bizi ikna etmeye çalışıyorlar. Bu durum değişmeyecek, sonuna kadar Beşşar Esad'ı destekleyecekler. Rusya'daki rejimin Suriye'deki rejimden bir farkı yok. Rus ordusunun (Suriye'nin askeri limanı) Tartus'la ilgili birtakım çıkarları söz konusu. Ama Rusların Suriye krizinden elde ettikleri en büyük fayda, Ortadoğu krizi esnasında sattıkları enerjiden gelen ekstra nakit para. Bu Rusya'nın işine gelen bir durum."

Sürgün hayatının, özellikle de otuz yıla yakın süren bir sürgün hayatının, Hoca'yı tarihi geçmişten ziyade mitolojiye sürükleyebileceğini ileri sürüyorum. Hayır, diye yanıtlıyor beni.

"Gayet sağlıklı düşünebiliyorum, sürgündeyken bile, üstelik ne tanklarla karşı karşıyayım ne de rejimin kurşunlarıyla."

8 Aralık 2011, Kim Sengupta

ESAD'A GÖRE ANCAK AKLINI KAÇIRMIŞ BİR LİDER KENDİ VATANDAŞLARI KATLEDER

Devlet Başkanı Beşşar Esad, ancak "aklını kaçırmış" bir liderin kendi ülkesinin vatandaşlarını öldüreceğini söyleyerek, protestoların başlamasından bu yana ülkede hayatını kaybedenlerin, rejim karşıtlarından ziyade rejim destekçileri olduğunu vurguladı.

Protestoların başlamasından bu yana 4.000 civarında can kaybı yaşanırken Suriye, Arap Birliği'nden gelen yaptırım tehditleri ve uluslararası camianın uygulamaya soktuğu birtakım cezaî önlemlerle karşı karşıya gelmiş durumda.

ABC televizyonuna verdiği bir mülakatta, "Bizler vatandaşlarımızı öldürmüyoruz," diyen Esad "Dünyanın hiçbir yerinde hiçbir hükümet– aklını kaçırmış birinin idaresinde olmadıkça– kendi vatandaşını katletmez. Hayatını kaybeden insanların pek çoğu rejim yanlısı insanlar, tam tersi bir durum söz konusu değil... Baskı ve sindirmeye yönelik bir politikaya sahip olmakla, üç beş yetkili tarafından birtakım hatalı davranışlar gerçekleştirilmesi birbirlerinden farklı şeyler" yorumunu yaptı. Suriye'yi saran çatışmadan pişmanlık duyup duymadığı sorulduğunda ise "vatandaşlarını korumak için" elinden gelen her şeyi yaptığını belirtti.

Suriye liderinin iddialarını reddeden ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Jeffrey Feltman ise "Esad ve ekibi cinayetleri durdurmalı, işkenceyi sona erdirmeli ve tutuklamalara bir son vermeli. Suriye'de olup bitenleri barışçıl yöntemlerle değiştirmek için uluslararası camianın elinde bulunan tüm araçları kullanmak istiyoruz."

Ancak dün açıklama yapan üst düzey bir batı Avrupalı diplomat, şu ana kadar hükümet kadrosundan herhangi bir çekilme gelmemesinin değişiklikte ısrar eden Batılı ülkelerin "uzun vadede kendilerini işin içinde bulabilecekleri" anlamına geldiğini belirtti.

24 Aralık 2011, Kim Sengupta

40 KİŞİNİN HAYATINI KAYBETTİĞİ İKİ AYRI İNTİHAR SALDIRISI SONRASINDA SURİYE EL-KAİDE'YE İŞARET EDİYOR

Şam'da dün yaşanan iki ayrı bombalı araba saldırısının hemen ardından hükümet ve muhalif eylemciler arasında suçlamalar ve karşılıklı ithamlar başladı. Beşşar Esad rejimi, gerçekleşen saldırıların El-Kaide'nin de içlerinde bulunduğu örgütlü bir terörist harekatla karşı karşıya olduklarının bir kanıtı olduğunu öne sürerek fırsatı kaçırmadı.

Birkaç dakika arayla gerçekleşen patlamalarda 40'dan fazla can kaybı yaşanırken, 150 kişi de yaralandı. Patlamalar Arap Baharı'nda sırasında gerçekleşen ilk en büyük ölçekli intihar saldırısı olarak dikkat çekiyor.

Hükümet, patlamada teröristlerin parmağı olduğuna işaret ederken, muhalefet, Arap Birliği gözlemci ekibinin Suriye'nin başkentine ulaşmasının hemen ardından gerçekleşen patlamaların, rejim açısından oldukça elverişli bir zamanda yaşandığını söyleyerek karşı atakta bulunuyor.

Albay Muammar Kaddafi de, Libya devriminin El-Kaide ve müttefikleri tarafından yönlendirildiği iddiasında bulunmuştu hiç durmadan.

Kuzey Afrika ve Ortadoğu'ya yayılan tüm o ayaklanmalar sırasında, İslamcı terör tehdidinin ardına sığınmak, iktidara yapışıp kalmaya uğraşan diktatörlerin hepsinin ortak özelliği olagelmiştir.

Suriye'de yaşanan muhalif hareketin önde gelen şahsiyetleri, en son yaşanan iki bombalı saldırıdan, rejimi her ne kadar doğrudan sorumlu tutmadılarsa da, eylemcilerin büyük bir kısmı olayların arkasında hükümetin olduğuna inanıyor.

Hatta öyle ki, Şam'da oturanlardan bazıları, saldırıların gerçekleştiği Kafar Sousah bölgesindeki bazı yolların patlamadan önce kapatılmış olduğuna dikkat çekiyor.

Dışişleri Bakanlığı sözcülerinden biri ise, beklenen saldırı hakkında rejime birtakım istihbaratların ulaştığı iddiasında bulunuyor.

"Lübnanlı yetkililer iki gün önce, Ersal üzerinden (Lübnan'ın kuzeyindeki bir kasaba) Suriye'ye gizlice sızmış olan bir El-Kaide grubu konusunda bizleri uyardı" açıklamasında bulunan yetkili sözlerine şöyle devam ediyor:

"İntihar bombacıları bugün bir sürü insanın kanına girdiler. Özgürlük arayışı içinde olan kişilerin, demokrasinin bu şekilde elde edilemeyeceğini artık anlamaları gerekiyor."

Patlamanın olduğu bölgeye götürülen Arap Birliği delegasyonuna eşlik eden Dışişleri Bakan Yardımcısı Faysal Mikdad, patlamanın gerçekleştiği alanda oluşan büyük çukuru göstererek: "En başından beri bunu söylüyorduk, öyle değil mi? Bu düpedüz terörizm. Hem ordu mensuplarını hem de sivil halkı hedef alıp öldürüyorlar" diye konuştu.

Bakan yardımcısının hemen yanı başında bulunan, ön inceleme ekibi sorumlusu Seyf el-Yazal ise "Bizlerin burada bulunma sebebi gerçekleri bizzat yerinde görmek. Bugün şahit olduğumuz şey son derece üzücü ve menfur bir saldırı. Ama şu an en önemli olan şey sakin ve itidalli davranmak."

Öte yandan, muhalefetin şemsiye grubu Suriye Ulusal Koalisyonu üyesi Ömer İdilbi ise patlamaları "son derece esrarengiz" olarak niteleyerek birtakım açıklamalarda bulundu.

"Patlamaların ikisi de oldukça iyi korunan ve arabayla girilmesi son derece zor olan noktalarda gerçekleşti," diye konuşan İdilbi "Rejim, tam da Arap Birliği ön inceleme ekibi buradayken yaşanan bu olayı, Suriye içinde gözlemlerde bulunacak komitenin gözünü korkutmak için kullanıyor."

"Verilen ikinci mesaj ise, hem Arap Birliği'ni hem de uluslararası kamuoyunu, Suriye'nin, El-Kaide üyelerince gerçekleştirilen birtakım terör eylemlerine maruz bırakıldığına inandırma çabası."

Öte yandan, saldırının gerçekleştiği bölgede yaşayan bir bölge sakini ise, olayların resmi ağızdan aktarılış biçimi konusunda derin kuşkularının bulunduğunu söylüyor.

Soyadını paylaşmak istemeyen Davud; "İnsanlara birtakım bombalamalar olabileceği söylendi. Peki, bu bombacılar buraya kadar nasıl gelebildiler o halde?

"Burası zaten son derece güvenli bir alan, kaldı ki birtakım yolların da kapatılmasıyla daha ileri güvenlik önlemleri alınmış durumdaydı, bu durumda içerden birilerinin olayları tezgahlamış olması dışında başka bir şey gelmiyor insanın aklına."

Bununla birlikte, patlamaların Irak'ta yaşanan türden bir mezhep çatışmasını buraya taşıma girişimi olduğunu düşünen insanlar da yok değil.

45 yaşındaki Haifa Nashar, Katar'ı suçlayarak, Sünni devletin Arap Birliği'ndeki isyancıların en büyük destekçisi konumuna geldiğini vurguluyor. Tahrip edilmiş bir binanın önünde çığlık çığlığa haykırıyor: "Allah bin türlü belalarını versin!"

2012

11 Ocak 2012, Robert Fisk

ESAD KENDİ HALKININ NEFRETİYLE KARŞI KARŞIYA, HALKIN ÖFKESİ GİTGİDE BÜYÜRKEN ESAD AYNI MAZERETLERİ SIRALAYIP DURUYOR

Yılın beklenen klasik konuşmasını yapmıştı Esad. Suriye'ye karşı yürütülen uluslararası bir komplo söz konusu. Doğru. Suriye'ye muhalif olan Arap Devletler "dış baskı" altındalar. Bir noktaya kadar bu da doğru. Bu komploların ciddiyetini kimse inkar edemez. Doğru. Bizzat Suriye hükümeti 2.000 askerinin hayatını kaybettiğini açıklarken, BM sivil can kaybını 5.000 olarak tahmin ediyor. Türk Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Suriye'de yaşanan şiddetin "mezhepsel ve dini bir savaşa doğru gittiği" uyarısında bulunurken Devlet Başkanı Esad'ın yandaşları arasında Erdoğan'la aynı görüşte olmayan birkaç kişi ya vardır ya yoktur.

Gelelim şu dış komplo meselesine, Suriye'ye yağdırılan onca silahın Esad'ın Lübnan'daki düşmanlarından geldiğinden şüphe eden yok, öyle değil mi? Suriye Savunma Bakanı Fayez Ghosn, El-Kaide'nin, Lübnan'ın kuzeyinde bulunan Arsal kasabasına sızdığını iddia ediyor, bu uyduruk bir iddia zira orada yaşanan ölümlerin sebebi Suriyeli birlikler. Hala Esad'ın müttefiki olarak gözüken, Lübnanlı Dürzi lider Velid Canbolat ise yetkililerin birtakım yorumlarda bulunurken, hemen her tür mananın çıkartılabileceği kelimeler kullanmaktan kaçınmaları, herkesi kapsayan bir dil kullanmamaları gerektiğini vurguladı. Bu da doğru. Canbolat, Şam'da yaşanan ve en az 25 Suriyelinin ölümüne neden olan son patlamanın, Arap Birliği gözlemcilerinin ziyaretiyle aynı zamana rastlaması nedeniyle, akıllara "pek çok soru getirdiğini" belirtiyor.

Geldiğimiz nokta pek de fena değil gibi gözüküyor. Esad, anayasayı Mart'a doğru referanduma götürmeye ve seçimlerin de yıl ortasında yapılmasına söz vermiş durumda. Buradaki sorun iki boyutlu elbette. Başkan Esad son altı aydır ilk kez halka hitaben konuştuğu halde, konuşmasının içeriğinde yeni olan fazlaca bir şey yoktu. Dış mihraklar, yabancıların baskısı altındaki Arap devletleri, rejimin silahlı düşmanlarını "demir yumrukla" yere yıkma tehditleri vs. kendisinden daha önceleri de sıklıkla duyduğumuz kalıplardı.

Bununla birlikte değişen şey, Suriye'deki kötüye gidişin kapsamı ve hızıydı, ülke, Esad muhaliflerinin her zamankinden çok daha ciddi boyutta silahlandığı, rejim güçlerine saldırmaya her zamankinden çok daha hazır olduğu, kan donduran bir savaşın merkezi haline gelmişti hızla. "Özgür Suriye Ordusu" ya da "Özgür Ordu" sayıca istikrarlı bir şekilde büyümekle birlikte, bu büyüme, Suriye ordusunun tüm askeri birlikleri saf değiştirmedikçe, silah tedarikçilerinin ciddiye alacağı bir boyuta ulaşmış değil.

Bununla birlikte, Esad hükümeti krizin, gazetecilikle ilgili kısmıyla hala başedebilir durumda değil. Yetkililer, ancak birkaç uluslararası gazetecinin ülkeye girişine izin vermekle, muhalefetin elindeki o dudak uçuklatan YouTube görüntülerinin kamuoyu yaratmasına zemin hazırlamış oldular. El-Cezire televizyonunun Müslüman bir imamın hayli kalabalık bir caminin içinde "Esad'ın askerleri -Allah onların belasını versin- Allah'larının Esad olduğunu söylüyorlar; bu da sabrınızı taşırmıyorsa, başka ne taşırır?" diye bas bas bağırdığı görüntüleri ekrana yansıtabildiği, hemen peşinden Şam'ın dış mahallelerinden birinde bulunan protestocuların gösterilerde kullanacakları taktiklere ilişkin detay bilgiler paylaşabildiği bir ortamda, Suriye Enformasyon Bakanlığı'nın ciddi birtakım sorunlar yaşadığını düşünmek lazım. Devlet Başkanı, çıkıp -tıpkı dün yaptığı gibi- şunları söyleyebilir; "kanunlara göre, meşru müdafaa veya silahlı bir kişiyle mücadele hali dışında hiç kimse ateş açamaz," ama El-Cezire'nin ekranlara yansıttığı düzinelerce YouTube görüntüsüne bakılırsa, söz konusu kanunları rejim bizzat kendisi bayağı bir gözardı etmiş durumda. El-Cezire'nin Katar Emiri tarafından finanse edildiğini biliyoruz elbette. Katar kraliyet hanedanının, tüm bu çetrefilli meseleyi BMGK'ye taşıma tehditleri savurup duran

Arap Birliği'nin üzerindeki etkisi de halihazırda doruk noktaya ulaşmış durumda. Dar bir Baasçı politik çerçeveden bakıldığında bunun bir tesadüften ziyade bir komployu andırdığını görmek zor değil. Arap Birliği bir süredir çözüm konusunda dirayetli davranmakla övünürken Esad, Birlik gözlemcilerini Suriye'ye getirmeyi kendisinin akıl etmiş olduğuna inanıyor. Dün bütün gün bizlere anlatıp durduğu da tam olarak buydu zaten. Bu arada, Kuveytliler de, Birlik bünyesinde görevli iki askeri gözlemcisinin Suriye'de bulundukları sırada "kimliği tespit edilemeyen şahıslar" tarafından hafifçe yaralandıklarını bildirdi. Protestocuların kimi protesto ettiklerini öğrenmek hayli ilginç olacak görünüyor.

1 Şubat 2012, Robert Fisk

SURİYE, DOSTLARIN SAPANINA DÜŞMANIN OKLARINA ALIŞKINDIR

Şiddet giderek daha berbat bir hal alıyor. Arap Birliği umudunu yitirmiş, pes etmiş durumda. Bayan Clinton'a gelince, o da muhtemelen burnundan soluyordur BM'de. Gelin görün ki, Suriye rejimiyle yılların Baas partisinin sadık neferleri duruşlarından bir milim bile ödün vermiyorlar. Bu duruma şaşırmayan da bir tek Araplar. Zira, Baasçıların dediği gibi "Um al-Arabia wahida" yani Arap milletinin anası olan, Suriye inatçı bir ülke olduğu kadar Ortadoğu'nun en boyun eğmez yöneticilerine de sahiptir. Suriye dostlarının sapanına düşmanlarının oklarına alışkın bir ülkedir. Suriye'nin, bölgeye barış gelebilmesi için İsrail'in Golan Tepelerinden tamamen çekilmesi dışında her şeye "hayır" demiş olması, De Gaulle'un İngiltere'nin Avrupa Birliği'ne girmesine "hayır" demesi kadar ünlüdür.

Gerçek şu ki, Suriye'deki rejim bugüne dek, bu ölçekte bir muhalefetle karşılaşmamıştı. Ölü sayısı, yaşlı Hafız Esad'ın alışılagelmiş zalimliği ile bastırdığı Hama ayaklanmasında yaşanan 10 binli 20 binli can kaybına henüz yaklaşmadıysa da, bugünlerde yaşanan isyanın yaygın niteliği, Suriye ordusunda saf değiştirenlerin sayısı, yegâne Arap müttefiki dışında -ufak Lübnan'dan bahsediyorum elbette- tüm herkesi karşısına almış bir Suriye ve ülkenin yavaş yavaş içine çekildiği iç savaş ortamı dikkate alındığında, Suriye'nin bağımsızlık sonrası tarihinin en tehlikeli dönemini yaşadığını söylemek mümkün. Peki, Beşşar Esad nasıl becerecek sonuna kadar dayanmayı?

İşin doğrusu, bu sefer ortada bir Rusya gerçeği var, bir de Putin-Medvedev ikilisinin, Birleşmiş Milletler'de yakayı Batı'ya kaptırmamak için sergiledikleri kararlı duruş var. Rus ikilinin, Libya meselesinde, uçuşa yasak bölge açılmasına karşı muhalefet etmekte gösterdiği başarısızlığın doğrudan Kaddafi'nin çöküşüne yol açtığı ortada. İran'dan bahsetmeden de geçemeyiz elbette, zira İran'la bir ittifak içinde olan Suriye, müttefikinin Arap dünyasındaki köprübaşılığını sürdürüyor. İran, Suriye'nin esasen söz konusu ittifak nedeniyle uluslararası baskı altında olduğundan işkillenmekte pek de haksız değil. Baasçı Suriye'yi ve ülkenin Alevi Şii kökenli devlet başkanının devrildiğini bir düşünün, o zaman

İran'ın can damarını kesmiş olmaz mısınız? Uzlaşması çok daha zor bir rejim çıkıp yerine geçebilir kaygısıyla Suriye hakkında tek bir kelime dahi etmeyen İsrail'i de atlamamak lazım bu arada.

Öte yandan, Suriye'ye bir sembol gözüyle de bakılıyor. Arapların gözünde, Ortadoğu'da hakkaniyetsiz bir barışı reddetmek suretiyle Batı'ya tek başına meydan okuyan bir ülke konumunda Suriye. Enver Sedat'ın İsrail'le yaptığı barışı tek başına reddeden bir ülke Suriye nihayetinde. İsrail'le yaptığı talihsiz "barış" sonrasında Yaser Arafat'a sırtını dönen de Suriye olmuştu. Tarihi geçmişine bakıldığında da, Suriye'nin kafa tutan tavrını görmek mümkün; ülkesini istila eden Fransızlara ilk olarak 1920'de meydan okuyan, daha sonra 1946'da Şam'daki parlamentosu yakılana dek mukavemet eden de aynı Suriye'ydi. Pek çok Lübnanlının kendi tarihlerini unutmayı tercih ettiği bir dönemde, Birinci Dünya Savaşı sonrasında, çoğu Lübnanlının Fransız himayesi altında ayrı bir millet olarak yaşamaktansa topraklarının Suriye'nin bir parçası olarak kalmış olmasını istediğini de King–Crane komisyonundan çıkan sonuçlara bakarak söylemek hayli mümkün.

Amerika, her ne kadar Suriye'nin genişleme politikası güden bir ülke olduğu iddiasında ısrar etse de, Suriye'nin boyuna toprak kaybettiği de bilinen bir durum. Ülke Fransa'nın çevirdiği dolaplar yüzünden Lübnan'ı kaybetmişti. Türklerin Hitler'e karşı Bağlaşık bir ittifaka gireceğine dair boş bir beklentiyle gerçekleştirilen düzmece bir referandumla Fransızların İskenderun'u kendi elleriyle Türklere vermesinden sonra 1939'da bu toprağı da kaybetmişti. 1967'de de Golan'ı İsrail'e kaptırmıştı. Arap Dünyası'nda Suriye'ye –bir rejimden ziyade– bir millet olarak hem saygı hem de sempati duyulmaktadır. Beşşar Esad'a gelince... Kendisi ne Mısır'ın Hüsnü Mübarek'i gibi dalkavukluk eden bir lider ne de Libya'nın Kaddafi'si gibi aklından zoru olan bir yönetici, kaldı ki her şeyin farkında.

Lakin Baasçılık denen olgu, destekçileri ne kadar tersini savunuyor olsa da, nihayetinde "Arabizm" değil. On yıllar boyunca süren istikrar Suriye'deki yolsuzluğu ortadan kaldırmış değil. Arapların uzun yıllar boyunca göz yumduğu, ağır işleyen aynı bıktırıcı kurallar silsilesi altında asıl beslenen ve teşvik edilen diktatörlük oldu: anarşidense varsın otokrasi olsun, özgürlüktense varsın barış olsun, her ne kadar Şii azınlık tarafından kontrol ediliyor olsa da, mezhepçiliktense varsın seküler olsun, diye diye iş bu noktaya varmış gözüküyor. Suriyelilerin, günahlarını itiraf eden

bir ülkenin sonunun nereye vardığını görmek için Lübnan'da yaşanan iç savaşa bir bakması yeterli aslına bakılırsa.

Geçmişteki o berbat anlaşmazlığa ve çok uzun yıllar önce yazmış olduğum o insafsız kelimelere bugün geri dönüp baktığımda utanç duyuyorum; Suriye ordusunun "arabulucularıyla" onlarca yıl geçiren Lübnan'dan, gün gelip de Suriye'de aynı "arabulucu" rolünü üstlenmesinin istenebileceği kimin aklına gelirdi ki. Bunu o zamanlar dile getiren olsaydı, sevimsiz bir şaka yaptığı düşünülebilirdi ancak. Şimdiler de öyle düşünen olmaz, muhtemelen. Gerçek şu ki, Sünni'sinden, Şii'sine, Hristiyan Marunisi'nden Ortodoks'una, Dürzi'sinden Ermeni'sine varana kadar, Lübnan'daki tüm toplum katmanlarının temsil edildiği Lübnanlı bir barış gücünün Suriye'de konuşlandırılması, ülkede yaşanan iç çatışmanın ateşini düşürmenin bir yolu olabilir belki de. Suriye ordusunun, 1976–2005 arasında Lübnan'da geçirdiği, dile kolay neredeyse, 30 yılın ardından, yaşanabilecek en büyük ironi de bu olurdu sanırım. Bu bahsettiğim olanaksız bir durum elbette, ancak Ortadoğu'da siyasi unsurların ne denli değişebileceğini göstermesi açısından da bir o kadar dikkat çekici.

Aslında, Suriye hükümetinin mücadeleyi bir başına vermesi çok daha olası. Bu her zaman böyle olagelmiştir. Esad'ların baba–oğul olarak benimsedikleri düstur hep sabretmek üzerine olmuştur. Dünyanın geri kalanı tarafından ne denli yüksek sesle kınanıyor olsan bile, İsrail ve Amerika'nın savurduğu tehditler ne denli korkunç olursa olsun, koltuğuna sımsıkı yapış– er ya da geç– şans bir kez daha yüzüne gülecektir.

Öte yandan, Humus ve Suriye'nin geri kalan kısmında dökülen kanlar, kelle uçurmalar ve yapılan işkenceler, Esad iktidarının gerçekten de zamanının tükenmekte olduğunu getiriyor akla.

Suriye halkı da can veriyor tıpkı Mısır, Libya ve Yemen'de yaşayan ve kendi kendilerini yönetmenin saygınlığının peşinde koşan binlerce masumun hayatını kaybettiği gibi. Bu insanların verdiği mücadele, kuzey Lübnan'daki mezhepçi oluşumlara çoktan bulaşmış durumda. Suriye hükümetinin öncelikli kaygısı bu olmayacak olsa da, bu mücadeleci insanlar seslerini Lübnan parlamentosunun çatısının altında duyurabilir durumdalar artık.

Hayatta kalma mücadelesinin çok çetin bir süreç olduğu muhakkak. Beşşar Esad ise, önerdiği onca reformu, Suriye'nin parçalanması an meselesiyken dahi gerçekleştirebileceğine hala inanıyor gibi görünüyor.

Oysa Suriye dışında yaşayan hiç kimse Esad'ın başarılı olacağına inanıyor gibi gözükmüyor. Ama kimseler tarafından sorulmayan bir soru var. Diyelim ki, rejim hayatta kalmayı başardı. Rejim o zaman nasıl bir Suriye'yi yönetiyor olur?

7 Şubat 2012, Robert Fisk

TÜM BU OLANLAR, WASHINGTON'DAN BAKILDIĞINDA SURİYE'NİN 'BİNGAZİ HAREKATI" GİBİ GÖZÜKEBİLİR AMA İŞLER BURADAN HİÇ DE ÖYLE GÖZÜKMÜYOR

Devlet Başkanı Beşşar Esad yakın gelecekte gidecek gibi gözükmüyor. Henüz değil. Hatta, belki de uzun bir süre boyunca da gitmeyecek olabilir. Ortadoğu'da yayınlan gazetelerde yer bulan, hemen hepsi Washington, Londra ya da Paris'ten kaleme alınmış o makalelerde, bunun Esad'ın kendi "Bingazi anı" olup olmadığı tartışıladursun, bölge gazetelerinden çok azı, biz Batılıların durumu tamamen yanlış yorumladığımızın farkında. Eskilerin dediklerinin tekrar tekrar yinelenmesinde fayda var. Mısır bir Tunus değildi; Bahreyn de keza bir Mısır değildi; Yemen de aynı şekilde bir Bahreyn değildi, keza Libya da bir Yemen değildi. Ve şurası çok net ki, Suriye kesinlikle ama kesinlikle bir Libya değil.

Batı'da ise tam tersinin sunulduğunu anlamak çok zor değil. Humus'taki dehşet verici görüntülerin, yaylım ateşi misali Facebook'tan yayınlanıyor olması, "Özgür Suriye Ordusu" tarafından yapılan açıklamalar, Clintonların kadın olanının burnundan soluması ve İsrail'in Gazze'de gerçekleştirdiği katliamda 1,300'den fazla kişi hayatını kaybettiğinde sanki Amerika pek farklı davranmış gibi– şimdi de Rusya'nın, Suriyelilerin yaşadığı ızdırabı bu denli görmezden gelmesinin şaşkınlık yaratması– elimizdeki gerçeklerle örtüşmüyor. Ruslar Humus'u niye umursasınlar ki? Çeçenistan'da ölenleri umursamışlar mıydı sanki?

Olaylara tam aksi tarafından bakın bir de. Suriye'nin istihbarat biriminin insan hakları ihlallerinde bulunduğunu hepimiz biliyoruz, öyle değil mi? Kaldı ki, Lübnan'da da yapmışlardı aynı şeyi. Şam'da iktidar koltuğunda oturanların seçilmiş bir hükümet değil de bir rejim olduğunun da

farkındayız hepimiz, öyle değil mi? Evet, dönen yolsuzlukların da gayet farkındayız. Haftasonu BM'in ne kadar küçük düşürüldüğünü de gördük hepimiz gözlerimizle –gerçi Libya'daki "uçuşa yasak bölge" hikayesi birdenbire bir "rejim değişikliğine" dönüşüverdikten sonra, Clintonların kadın olanına, Rusya'nın bu kez topuklarını vurup talimat alabileceğini düşündürten şey neydi, bu kısmı biraz esrarengiz ama.

Suriye'de, Alevilerce idare edilen bir hükümetin aslına bakılırsa, iktidardaki Şii rejimin devrilmesi, Şii İran'ın kalbinin orta yerine saplanmış bir hançer olacaktır. Şimdi bir de, eski Şam kentine tepeden bakan o devasa başkanlık sarayının pencerelerinden bakın bakalım Ortadoğu'ya. Evet, doğru Körfez Suriye'nin aleyhine dönmüş durumda. Evet, doğru Türkiye de Suriye'nin aleyhine dönmüş durumda hoş bir yandan da, cömertlik gösterip Beşşar'a eski Osmanlı İmparatorluğu'nda sürgün hayatı teklif ediyor.

Ama doğuya bir bakın bakalım, sizce Beşşar ne görüyordur? Sadık İran'ın kendisini yalnız bırakmadığını. Sadık Irak'ın– İran Arap dünyasındaki yeni dostunun– yaptırım uygulamayı reddettiğini. Biraz daha batıda ise, sadık ufak dost Lübnan'ın yaptırım uygulamayı reddettiğini. Bu da demek oluyor ki, Esad'ın Afganistan sınırından Akdeniz'e kadar uzanan düz bir hat üzerinde, en azından onu ekonomik çöküntüden koruyabilecek müttefikleri var.

Batı dünyası, İran'ın korkunçluğu, Irak'ın güvenilmezliği, Suriye'nin yırtıcılığı ile Lübnan'ın ürkekliği üzerine oluşturulan birtakım rivayetlere, bu konuda kesilen ahkamlara ve birtakım düşünce kuruluşları tarafından üretilen saçmalıklara kendini kaptırmış vaziyette. Asıl tehlike de burada yatıyor zira, hayal dünyasını çağrıştıran bu tablodan Batı'nın kendisini koparması ve Esad'ın yalnız olmadığını görmesi neredeyse imkansız bir hal almış durumda. Maksadım Esad'ı övmek ya da iktidarını desteklemek değil, gerçeklere dikkat çekmek.

Türklere gelince, onlar da tıpkı Clinton gibi epeyce bir öfleyip pöflediler ama kuzey Suriye'de kurulmasını önerdikleri şu "güvenlik kordonu" olayına pek de canı gönülden asılmadılar. Aynı şekilde, Kral II. Abdullah'ın da, Suriye muhalefetinin ülkenin güneyinde, Ürdün'de oluşturulmasını önerdiği "güvenlik kordonu"nun arkasında durduğu da söylenemez. Tuhaf ama, sadece İsrail'in sessiz kaldığını yinelemekte fayda görüyorum.

Suriye, Irak'la ticaret yapabildiği müddetçe, İran'la da ve elbette Lübnan'la da ticaret ilişkisine girebilir. İran'daki Şiiler, Irak'taki Şii çoğunluk ve (çoğunluğu teşkil ediyor olmasa da) Suriye'deki Şii liderliği ve (çoğunluğu oluşturmasa da ülkenin en büyük cemaati olan) Lübnan'daki Şiiler, istemeyerek de olsa, Esad'ın tarafında yer alacaklardır. Korkarım, bu da hayatın bir cilvesi. Kaddafi'nin gözü dönmüştü lakin Kaddafi, -ellerinde askeri güç, arkalarında NATO- sonuç alabilen düşmanlarla karşı karşıyaydı. Esad'ın düşmanlarına gelince, onların elinde Kalaşnikoflar var sadece, üstelik arkalarında da NATO falan yok.

Esad, Şam'a da Halep'e de hakim durumda, asıl önemli olanlar da bu şehirler. En önemli askeri birlikleri saf değiştirip muhalafetin tarafına geçmedi.

"İyi çocukların" içinden de "kötü çocuklar" çıkabilir, -"iyi çocuklar" saf değiştirmiş ordu komutanlarını bizzat kendileri ortadan kaldırıp, tutukluları da işkenceden öldürdüklerinde bile -Libya'da unuttuğumuz gerçek buydu. İngiliz Donanması'nın Bingazi'ye gemilerini sokabildiğini atlamamak lazım tabi de, aynı gemileri Tartus'a sokabilir mi, işte orası biraz karışık... Zira Rus Donanması hala orada.

9 Şubat 2012, Kim Sengupta

RUSYA, ESAD'IN SİVİLLERE AĞIR SİLAHLARLA ATEŞ AÇMADIĞINI İDDİA EDİYOR

Rus Dışişleri Bakanı'nın, Beşşar Esad rejiminin Humus'u bombalamak için ağır silahlar kullandığına dair herhangi bir kanıt olmadığını söylediği belirtiliyor. Sergei Lavrov'un İngiliz mevkidaşı William Hague'la yaptığı telefon görüşmesi sırasında kuşatma altındaki kente yönelik yorumları bu yöndeyken, Suriye muhalefetinin kentte düzinelerce daha insanın hayatını kaybettiği ya da yaralandığı yönünde açıklama yaptığı gelen haberler arasında.

Üst düzey diplomatik kaynaklardan edinilen bilgiye göre, ikilinin yarım saat süren telefon görüşmeleri sırasında- Lavrov'un, Esad'ın yerleşimin bulunduğu Humus gibi çatışma bölgelerinde ağır silahlar kullanmadığı ve

kesinlikle böyle bir niyet taşımadığı yönünde kendisine güvence verdiğini söylediği belirtiliyor. Lavrov, televizyon ekranlarındaki katliam ve tahribat görüntülerinin olayın sadece tek tarafını yansıttığını savunuyor.

İngiliz Dışişleri Bakanı Hague'un ise mevkidaşına "Suriye'nin bir Libya olmadığı" konusunda güvence verdiği, İngiltere'nin herhangi askeri anlaşmazlık yaratmak gibi bir niyet taşımadığını da vurguladığı öğrenildi. Hague'un, Moskova'nın Esad rejimine silah satışına devam ettiğini ileri sürmesi üzerine, Lavrov'un sert bir karşılık vererek söz konusu satışın yasadışı olmadığını vurguladığı da alınan duyumlar arasında.

Salı günü Şam'a bir ziyarette bulunan Lavrov, Esad'a kendi halkına saldırmayı sona erdirmesi ve istifa etmesi çağrısında bulunan BM önergesinin önünü tıkayan ikili vetoyu –Çin ve Rusya vetolarını– savundu. Rus Dışişleri Bakanı, Suriye Devlet Başkanı'nın azledilmesinin, çatışmanın sona erdirilmesi yönündeki müzakerelerin ön şartı olamayacağını ısrarla vurguluyor.

Öte yandan, İngiltere Başkanı David Cameron, Avam Kamarası'nda yaptığı konuşmada, Rusya'nın diplomatik müdahale konusundaki tek taraflı girişimini pek de önemsemeyen bir tavır takınarak, söz konusu girişimin, çatışmayı sona erdireceğine dair kendisinde "aman aman bir itimat uyandırmadığını" belirtti. Milletvekillerine hitap eden Cameron, uluslararası camianın, Esad rejimine verilecek karşılığı koordine etmek üzere bundan böyle Suriyeli muhalif gruplarla çalışması gerektiğini vurguladı.

11 Şubat 2012, Kim Sengupta

İNGİLTERE, SURİYE'DE YAŞANAN HAK İHLALLERİNİN SİCİLİNİ TUTUYOR

İngiliz hükümeti, ileride açılabilecek savaş suçları davalarında kullanılmak üzere, Suriye rejimi tarafından gerçekleştirilen insan hakları ihlallerine ilişkin detayları derleyip biraraya getirmesi için bir dizi kuruluşu finanse ediyor.

İngiltere, Avrupa Birliği yaptırımlarının tüm katı koşullarına tabi tutulmak üzere Suriyeli yetkililerin isimlerinin yer alacağı bir liste

oluşturulması için de bastırıyor. Diplomatik kaynaklar, oluşturulacak listedeki isimler üzerinden, işkence ve katliamdan sorumlu tutulabilecek kişilerin de takip edilip yakalanması ve hedef alınmasının mümkün olabileceğini belirtiyorlar.

Batılı bir üst düzey diplomatik kaynak "İngiltere, ihlallerin belgelendirilmesi amacıyla birtakım kuruluşları finanse ediyor. AB yaptırımlarına tabi tutulmak üzere belirlenmiş birtakım isimler de var elimizde. Şu an için seyahat yasakları ve varlık dondurma kapsamında yaptırımlar söz konusu olmakla birlikte, gelecek dönemlerde yaptırımların kapsamı değişebilir" şeklinde konuştu.

Öte yandan, Suriye'de gücün el değiştirmesi için oluşturulan Arap Birliği destekli BM Güvenlik Konseyi önergesinin Rusya ve Çin tarafından veto edilmesiyle birlikte diplomatik seçenekler daralırken, İngiltere, birtakım cezalandırıcı önlemler yoluyla Suriye rejiminin yakasına yapışmayı hedefleyen "Suriye'nin Dostları" oluşumuna katılıyor. Ortadoğu ülkeleri, Batı Avrupa ülkeleri ve Amerika'nın bir araya gelmesiyle gerçekleşen oluşumun daha geniş tabanlı bir katılıma sahip olmasını isteyen İngiltere'nin talebiyle Japonya ve Hindistan gibi ülkeler de oluşuma davet edildi.

Fransa ve Türkiye Grup'un ilk toplantısını düzenlemeyi teklif ederken, toplantının en kısa süre zarfında yapılmasını isteyen Washington ise toplantı tarihinin gelecek hafta olarak belirlenmesi için bastırıyor.

11 Şubat 2012, Robert Fisk

İSYANCILAR ARASINDA DA KÖTÜ ÇOCUKLAR OLABİLİR Mİ?

John McCain'in Libya'da arka çıktığı iyi çocuklar, şu an muhaliflerini gayet ağır bir işkenceye tabi tutuyorlar. Aynı John McCain şimdilerde Suriye'deki iyi çocuklara arka çıkıyor –unutmayın "muharebe alanında kara kuvveti" olmayacak, zira bu seferki Amerika'nın kayıp vermeyeceği bir savaş olacak ona göre– bu söylenenler çok da mantıksız gelmiyordu insanın kulağına– ta ki Beyrut'ta birlikte kahve içtiğim bir adamın baştan sona anlattığı hikayenin biraz daha karmaşık olduğunu fark edene kadar. Bizler etrafı kuşatılmış azınlıklara arka çıkıyoruz, Humus'ta yaşananlara

benzer tüm o muazzam zorluklar karşısında, onların hakları için yiğitçe mücadele veriyoruz. Slobodan Miloseviç'in kuşatması sonrasında, NATO'nun bizim güvenmemizi istediği o kusursuz ittifak olmadığı ortaya çıkana kadar, Kosova Kurtuluş Ordusu'nun, 1998'de Sırpların çıkardığı o muazzam zorluklar karşısında verdiği mücadele sırasında da aynı şeyi yapmıştık bizler.

Olayların arkası belki de, Fransızların Fransızlara karşı mücadele verdiği 1871 Paris Komünü'ne, ama bunu bir tarafa bırakalım belki de Varşova Ayaklanması'na veya belki de 1944'de Paris'in Kurtuluşu'na dek uzanıyordur. Fransızların bahsedip durduğu o "les tireurs des toits" –çatıdaki keskin nişancılar– kurtuluş gününde Notre Dame'a giren Charles de Gaulle'e bile saldırmışlardı. Humus'un da elbette kendi "tireurs des toits"leri var: Suriye hükümetinin çatılara konuşlanmış keskin nişancıları– Suriye muhaliflerine göre ise çatılara çıkanlar İranlılar. Sanki Suriye ordusunun, Tahran'ın o bir ayağı çukurda, yıkık dökük Devrim Muhafızları'ndan nişan alma ve vurma konusunda öğrenecek bir şeyleri varmış gibi. Suriyeli resmi görevlilerin acımasızlığı ve merhametsizliği hakkında anlatılanlar gerçek. Yinelemekte fayda var: Anlatılanlar, gelen haberler, görüntüler, YouTube ve tüm bu barbarlıkların kayıtları tamamıyla gerçek.

Geçenlerde kahve içerken sohbet etme fırsatı bulduğum bir arkadaş da anlatılanların çoğunun doğru olduğunu söylüyor lakin sohbet sırasında yüzünün şaşkın bir hal aldığını da söylemeden geçemeyeceğim. Bahsettiğim bu arkadaşım ne Suriyeli ne de gazeteci. Keskin nişancıların olduğunu o da teyit ediyor. "Nişan alınan kurbanların çoğu ya başlarından ya da göğüslerinden vuruluyor.

Keskin nişancının kurşunlarına maruz kalan insanın, kaçışı yoktur, ciddi yara alır. Sağda solda atılan bombalardan pek çok evin yanısıra en azından bir klinik de nasibini alıyor, evlerinin bahçeleri mezar oluyor insanlara. Fakat öte taraftan, hatırlanması zor lakin hala rahatsız edici ufak tefek yorumlar da mevcut. "Özgür Suriye Ordusu" askerlerinin, keskin nişancı ateşinin altında yolun öteki tarafına geçerlerken, İslami müzik çalma ve gaz pedalına basmadan önce de dua etme alışkanlıklarından bahsediliyor. İyi de bunda yanlış olan ne, Allah aşkına.

Sonra bir de, çok sayıda ÖSO mensubunun Müslümandan ziyade İslamcı gibi gözükmesi meselesi var–hemen göze çarpmayan bu farkın başlangıçta

tespitinin zor olduğunu söylüyor arkadaşım. Ha sonra bir de, Humus'taki "silahlı eylemcilerin" sağa sola savurduğu tehditlerden bahsediliyor. Alevi ve Hristiyan komşularını infaz eden aktivistlerle (silahlı) ve protestocular (silahsız) arasında ince bir fark var gibi gözüküyor artık, Alevi ve Hristiyan komşularını infaz edenler kimler?

Humus'un cesur muhafızlarının arasında ciddi manada kötü çocuklar olabilir mi acaba? Onları kim suçlayabilir ki diyebilirsiniz pekala... Kendi halkını savunan hangi direnç kuvveti, "kimi zaman aşırı güç kullanımında bulunulabileceğini" itiraf etmemiştir ki?

Baas partisi ile hiçbir ilintisi olmayan bu arkadaşım, ÖSO'nun Humus'u hakimiyeti altına alması halinde birtakım "katliamlar" yaşanacağına kesin gözüyle baktığını söylüyor. Önce Hristiyanlara yönelik etnik temizlik, ardından da Esad'ın harekete geçirdiği kabus gelir mi? Suriye tanklarının şehirlerde ağır silahlar kullandığı yönündeki söylentiler devam ederken, ne olur ne olmaz, karşı tarafın eline geçer diye namlularında top olmaksızın şehirlerde homurtuyla dolaştığı da söyleniyor. Olay, Humus'u top ateşine tutmak gibi görünse de, "tank mürettebatı saf değiştirecek mi değiştirmeyecek mi" diye kumar oynayarak şehri yerle bir etmek başka bir şey.

12 Şubat 2012, Patrick Cockburn

TÜM KANITLAR SURİYE'DE MEZHEPSEL BİR İÇ SAVAŞ YAŞANDIĞINA İŞARET EDERKEN KİMSE BUNU KABULLENMEK İSTEMİYOR

Suriye ordusunun tankları Humus etrafında kümelenir, ağır silahlarla şehrin Sünni mahalleri top ateşine tutulurken, ülke de mezhepsel bir iç savaşın ilk aşamasına doğru kayıyor. Söz konusu çatışmanın 2006–2007 yılları arasında Irak'ta yaşanan olaylar kadar kanlı olması da , 1975–90 arasında yaşanan Lübnan iç savaşı kadar uzun sürmesi de hayli mümkün. Suriye'nin şimdilerde içinden geçtiği bu süreç en iyi iki kelimeyle tanımlanabilir; "Lübnanlaştırma" ve "askerileştirme"... Suriye halkı için ikisi de hayra alamet değil ne yazık ki.

Sünni ve Alevilerden oluşan ölüm timleri Humus'ta kol gezer durumda. Sünniler, ülkenin iktidardaki elit kadrosunun mensubu olduğu Şii mezhebinin bir kolu olan Alevilerin oluşturduğu ölüm timlerinin açtığı top ateşiyle toplu bir kıyıma uğradıklarını söylerken, Aleviler de Sünni komşularının çok daha ağır bir bombardımana maruz bırakılmasını talep ediyor. Zaten hiçbir zaman homojen bir toplum yapısına sahip olmayan Suriye ise giderek daha heterojen bir hale gelmeye başladı.

Bu durumun bir başına Esad iktidarının sonunu getirmeyeceğinin farkına varan hükümet karşıtı güçler, hükümeti indirmenin tek yolunun gösterilen direnci askerileştirmekten geçtiğini düşünüyorlar. Uygulamada bunun, mezhepsel katliamı tırmandırmanın ötesinde bir sonuç yaratması uzak ihtimal. Ordunun zırhlı birliklerinin, eğitimsiz milis kuvvetleri ve Suriye ordusunu bırakıp karşı tarafa geçen askerler tarafından engellenebilmesi mümkün değil. İsyancı liderler de büyük ihtimalle bunun farkında; zaten asıl niyetleri de askeri bakımından gereken her şeyi yaparak olayları siyasi bir kılıfa büründürüp uluslararası girişimleri kendi yanlarına çekmek. Bu durumu, Suriye'nin kuzey batısındaki isyancı ve sığınmacılara yönelik NATO koruması altında güvenli bir liman olarak yutturmak mümkün gözükse de aslına bakılırsa bu savaş ilanından başka bir şey değil.

Suriye ordusunda önemli boyutta bir çatlak yaşanmadığı için muhalif güçlerin başarısı, dışardaki güçleri ayartıp böyle bir maceranın içine çekmelerine bağlı. Libya'da olup bitenlerin burada da tekrarlanmasını istiyorlar. Uğraşa didine Trablus'u ele geçirmeyi başaran ayaktakımının, NATO'nun yakın hava desteği olmaksızın birkaç gün içerisinde pestilini çıkartmak mümkün olmuştu o zaman. Ama Suriye'nin bir Libya olmadığı ortada, ülkenin güçlü ordusu henüz parçalara ayrılıp dağılmış değil ve daha da önemlisi, ülke uluslararası anlamda Kaddafi kadar yalnızlaştırılmış da değil.

Yabancı liderler de bunun farkındalardır mutlaka. Hariciye ve istihbarat birimleri de iki ülkenin birbirlerinden ne denli farklı olduğu konusunda liderleri bilgilendirmişlerdir hiç şüphesiz. Ancak liderler, Libya örneğinden hareketle Esad'ın üstünü zamanından önce çizmeye soyunmuş da olabilirler.

İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak, bundan aylar önce, Suriye'deki rejimin ancak birkaç hafta dayanabileceğini söylüyordu. Ürdün Kralı II. Abdullah, Esad'ın yerinde olsam istifa ederdim diye konuşuyordu

ilk başlarda. Bu açıksözlülüğünden dolayı sonraları pişman olmuşa benziyordu ya hoş. Aralık ayına geldiğimizde ise ABD Dışişleri Bakanlığı Esad'ı "yürüyen bir ölü" olarak ilan etmişti bile.

Ama işler hiç de öyle gitmedi. Gerçekçi bir öngörüyle bakılacak olursa Esad'ın 2014'e kadar dayanabileceğini de söylemek hayli mümkün. İçi kof sözlerle Esad'ın yalnızlığından dem vurulması ise abartıdan başka bir şey değil. BM Güvenlik Konseyi tarafından kınanan Esad'ın iktidarını yardımcısına teslim etmesi yönünde yapılan 4 Şubat tarihli oylama Rusya ve Çin tarafından veto edilmişti. Moskova, Bingazi'deki sivillerin korunması amacıyla geçtiğimiz yıl Güvenlik Konseyi'nde yapılan oylamada kazık yediğini düşünüyor zira oylama amacından saparak NATO'ya tüm kuvvetiyle Kaddafi'yi devirmek üzere savaş açma iznine dönüşüvermişti.

Suriye'de yaşanan krizin kolay kontrol edilemez olmasının sebebi üç farklı krizin içiçe geçmiş olması. Güvenlik güçlerinin ülkenin güneyindeki Dera'da duvarlara rejim karşıtı sloganlar yazan çocuklara işkence etmesiyle Mart ayında patlak veren başkaldırı, bugün gelinen noktada acımasız ve yozlaşmış bir polis devletine karşı yaygın bir ayaklanmaya evrilmiş durumda. İlk aşamada olayları ne yazık ki yanlış değerlendiren devletin, protestoya özenen halka gözdağı vermek ve sindirmek amacıyla sergilediği acımasız tavır, halkı daha da çok kışkırtarak isyana zemin hazırlamıştı. Ülkedeki despot rejime duydukları nefret ve tekrarlanan katliamlar karşısında hissettikleri büyük öfkeden beslenen çok sayıda Suriyeli, tüm tehlikelere rağmen tereddütsüz sokaklara dökülüyor artık.

Bu insanların cesaretli davrandıkları gayet net ortada ancak içinde yer aldıkları mücadelenin diğer iki boyutunun da göz ardı edilmemesi gerekiyor: Sünni ve Şii toplumlar arasında gitgide tırmanan anlaşmazlıkla İran ve düşmanları arasında sürüp giden 33 yıllık savaş, bu olayın parçaları olarak düşünülmeli. Suriye'deki muhalefet tarafından benimsenen mezhepçi tavır uluslararası medya nezdinde sürekli olarak hafife alınırken, Suriye'deki iktidar sultası, tıpkı yakın geçmişte Irak'ta, Lübnan'da ve İrlanda'da olduğu gibi mezhepçi bir çizgiye yayılmış durumda. Ülkede mezhepçiliğe karşı bir muhalefet olduğu varsayılsa bile, demokrasinin Suriye özelinde taşıyacağı anlam Aleviler ve onların yandaşlarının güçlerini kaybetmesi ve Sünnilerin güç kazanması olacaktır.

Sünni toplumun 24 milyonluk Suriye nüfusunun dörtte üçünü oluşturduğu dikkate alındığında, Sünnilere hak tanınıyor olması ilk başta pek de öyle kötü gözükmeyebilir. Fakat maalesef, hükümete karşı gösterdikleri muhalif tavra kendilerini adamış durumdaki birtakım kişilerin akıllarında yatan asıl şeyin, ülkeyi oluşturan toplumlar arasında daha adil bir iktidar bölüşümü yapılmasının çok daha ötesinde, birtakım temel değişiklikler gerçekleştirmek olduğu da açıkça görülüyor. İsyanların sürdüğü ve Sünnilerin ezici bir çoğunluğa sahip olduğu bölgelerde, Aleviler, Şiiler ve Hristiyanlar saf dışı bırakılması gereken kafirler olarak görülüyorlar artık.

Televizyon haberleri ve basılı medyanın büyük bir kısmı, yiğitçe mücadele veren bir halkı baskı altında tutan aksi ve acımasız bir hükümet portresi çizmek suretiyle olaylara peşin hükümlü yaklaşıyor. Başka unsurların da işbaşında olabileceğini gösteren birtakım kanıtlar göz ardı ediliyor. Bunun bir örneği daha Cuma günü, Halep'te bulunan güvenlik binalarına iki canlı bomba tarafından düzenlenen ve 28 kişinin hayatını kaybettiği, 235 kişinin de yaralandığı saldırıda yaşandı. Yaşanan olayın bariz açıklaması, çoğunlukla Mezopotamya'daki El-Kaide aracılığıyla faaliyet gösteren ve Irak'ta Şii'lerin hakim olduğu güvenlik güçlerine saldıran Sünni intihar bombacılarının, aynı olayları bu kez Suriye'de gerçekleştirdiğiydi. Ancak, ılımlı imajlarının zedelenebileceğinden endişe eden muhalefet sözcüleri hızlı bir açıklama yaparak, intihar eylemlerinin, Suriye güvenlik güçlerinin kurnaz bir girişimi olduğunu, muhalefetin itibarını sarsmak amacıyla eylemlerin bizzat Suriye güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirildiğini söylediler. BBC, El-Cezire ve çoğu gazete muhalefetin sorumluluğu inkar eden bu sözlerini büyük bir memnuniyetle yorumsuz haber olarak duyururken, kimi yayın organları da bombalamaların ardında kimin olduğunun hala belirsiz olduğu yönünde yayınlar yaptılar.

İsyancılara, tıpkı geçen yıl Libya'da olduğu gibi, medya tarafından her durumda olumlu bir imaj yapıştırılıyor. Anlaşmazlığın gitgide tırmanan mezhepçi niteliği hafife alınıyor. Suriye, ülkenin toplumsal bileşenlerini paramparça edecek bir çatışmaya doğru paldır küldür sürükleniyor.

20 Şubat 2012, Kim Sengupta

YABANCI MÜCAHİTLER VE SİLAHLAR ÜLKEYE SÖKÜN ETTİKÇE SURİYE'DE YAŞANAN MEZHEPSEL İÇ SAVAŞ ULUSLARARASI BOYUT KAZANIYOR

Gece gerçekleşen saldırı ani ve şiddetliydi, havan ateşinin hemen ardından makineli tüfeklerle ateş açılmıştı. Suriyeli isyancıların arasındaki çaylaklar epey bir panik yaşamışlardı. Ama Sadun el-Hüseyni bunlara gayet alışkındı.

Irak'ta savaş tecrübesi edinen Hüseyni ilk olarak Amerikan kuvvetlerine karşı mücadele vermişse de, Sünni milliyetçiler silahlarını El-Kaide'yle ilintili yabancı mücahitlere çevirdiğinde, mücadelesine "Anbar Uyanışı" üyesi olarak devam etmişti.

Beşşar Esad'ın Alevilerin hakimiyetindeki iktidarına karşı ağırlıklı olarak Sünnilerin oluşturduğu bir ayaklanma esnasında, Hüseyni'nin özellikle Suriye'de bulunması, ülkedeki iç savaşın bölgede büyük bir tedirginlik kaynağı olabilecek uluslararası bir mezhep çatışmasına evriliyor olduğuna örnek olarak gösterilebileceği gibi, Irak'ın Ramadi bölgesinden gelen bu 36 yaşındaki mühendisin ısrarla vurguladığı üzere, bugüne dek ezilmiş olan ancak ortak bir mirası paylaşan tarikat üyelerinin dayanışma ifadesi olarak da görülebilir.

Aslına bakılırsa bu durumun gösterdiği asıl şey iki ülke arasındaki rollerin nasıl değiştiği. ABD öncülüğünde gerçekleşen Irak istilası sonrasında uzun yıllar boyunca, Suriye sınırından onca silah ve mücahit sızmıştı. Şimdi roller değişmiş durumda, sayıları henüz tam olarak bilinmiyor olsa da silah ve mücahit akışı bu kez ters yönde gerçekleşiyor.

El-Kaide'nin lideri olarak Osama bin Laden'in yerine geçen Eymen el Zevahiri, bu ay yaptığı açıklamada, Suriye'de yaşanan cihada katılmanın tüm Müslümanların görevi olduğunu vurguladı. Bazı Amerikalı yetkililere göre örgütün Irak kolu Şam'da gerçekleşen son bombalama olaylarıyla Halep'te yaşanan bir diğer bombalamadan sorumlu. Irak'taki El-Kaide'nin web sitesinde yer alan bir mesajda ise "Çok sayıda insan Irak İslam Cumhuriyeti'yle omuz omuza bir savaş verdi, Iraklı mücahitlerin

Suriye'deki kardeşlerine yardım etmek üzere gelmiş olmaları çok sevindirici bir haber" sözlerine yer veriliyor.

Hüseyni, Suriye'ye bir süre önce Irak'ın Anbar bölgesi üzerinden geçiş yaptı. Oysa kendisi, Türkiye üzerinden dolambaçlı bir yol izleyerek insani yardım görevi çerçevesinde İdlib bölgesine gelmiş olduğunu iddia ediyor. Rejim kuvvetlerinin köylerden birine saldırı düzenlediği sırada kendisini şiddet olaylarının ortasında bulduğunu söylüyor.

Suriye'de The Independent gazetesine demeç veren Hüseyni "Suriyeli kardeşlerimiz kendi mücadelelerini veriyorlar. Ben bu işe müdahil değilim. Ancak, bu mücadeleyi veren insanlara yardım etmenin tüm gerçek Müslümanların görevi olduğunu düşünüyorum. Ne tür bir yardıma ihtiyaçları olduğunu anlamak için uğraş veriyoruz. Irak halkı ve diğer ülkeler, burada yaşanan zulmün farkında, bu insanlara destek veren bir grupla çalışıyorum ama çalışmalarımız tamamen barışçıl" sözleriyle açıklıyor durumunu.

Hüseyni, Irak sınırından birtakım silahların gelebileceğini doğruluyor. Sözlerine "Bu benim de kulağıma gelen bir şey," diye başlayan Hüseyni, "Irak'ta rahatlıkla satın alınabilecek o kadar çok silah, roket güdümlü el bombası ve bir sürü başka şey var. Hatta bazı işadamları bizzat bu işi yürütüyor bile olabilir" diyor.

Hüseyni, birlikte çalıştığı gruba ilişkin detayları "güvenlik gerekçesi" nedeniyle paylaşmak istemiyor. Ancak şunları söylüyor: "Bizler aynı aileye mensubuz. Irak'a bir sürü sığınmacı gelebilir, bizlerin de onları koruyup kollaması gerekebilir tıpkı Irak halkı kaçıp Suriye'ye sığındığında, Suriyelilerin bizleri koruyup gözettiği gibi. Evet, El-Kaide'nin Suriye'de birtakım işler çevirdiğini ben de duydum. Ama bunun ardında gerçek Iraklıların desteği yok...bu bir propaganda, Suriye ile olan dayanışmaya zarar vermek isteyen insanların Irak içerisinde yaydıkları bir algı bu."

Şii hakimiyetindeki Irak hükümeti Suriye'ye silah akışını engellemek adına birtakım acil önlemler alındığını duyururken, Başbakanlık makamından yapılan açıklamada, Nuri a-Maliki'nin "Suriye sınırı boyunca, terörist ve suç örgütlerince silah da dahil her türlü kaçakçılık için kullanılan tüm o boşlukların kapatılması için çalışmalarda bulunmak üzere" hafta sonu bir toplantı düzenlediği bildirildi.

Ancak, mezhep çatışmasının bölgeye sıçrayacağı yönündeki endişeler artarak devam ediyor. Türkiye'nin güney kenti Antakya'da dün gerçekleştirilen ve Suriye rejimine destek veren büyük çoğunluğu Alevi 3.000 kadar kişinin katıldığı gösteride, "Senin uğruna kanımızı akıtırız Esad" sloganları atılıyordu.

Suriye'ye dönecek olursak, resmi haber ajansı Sana, silahlı adamların İdlib bölgesinde bir savcı ve hakimi öldürdüklerini bildirdi. Olaydan "teröristler" sorumlu tutuluyor– terörist terimi, rejim tarafından her türlü unsuru kapsayacak şekilde Başkan Esad'ın iktidarına muhalif olan herkesi tanımlamakta kullanılan bir terim.

22 Şubat 2012, Kim Sengupta

ESAD'IN ASKERLERİ, İSYANCILAR TARAFINDAN TÜRKİYE'YE İKMAL İÇİN KULLANILAN YOLUN ÖNÜNÜ KESMEYE ÇALIŞIYOR

Suriye kuvvetleri, isyancıların fiili olarak kontrolüne geçmiş bulunan bölgelerin önünü tıkamak amacıyla, dün itibariyle Türkiye sınırı yakınlarında sürekli bir saldırı başlattı.

Şiddetli saldırının odak noktası Beşşar Esad rejimine karşı bir direniş noktası haline gelen Darkuş kasabasıydı. Kara birliklerinin sabah saatlerinde giriş yaptığı kasabada saldırı neticesinde 18 kişinin hayatını kaybettiği 30 kişinin de yaralandığı gelen haberler arasında. Bölgenin en büyük kenti İdlib'in de top ateşine tutulduğu ve orada da 10 civarında can kaybı yaşandığı bildiriliyor.

Türkiye'den Suriye'ye uzanan güzergahlar devrimcilere ikmal malzemesi taşımak üzere kullanılıyordu ancak bölgede yaşanan çatışmalar nedeniyle bazı yollar kapanmıştı. İsyancılara göre, gezici rejim birlikleri sınır boyunca operasyonlar gerçekleştiriyorlardı.

Muhalifler, aynı bölge içerisindeki Kafar Takharim'de gerçekleştirilen karşı saldırıda beş askerin öldürüldüğünü iki askerin ise yakalandığını iddia ederlerken, çarpışmaların akşam saatlerine kadar devam ettiği gelen bilgiler arasında.

Öte yandan, eylemcilerin bildirdiğine göre, başkent Şam da şiddetli olaylara sahne olmaya devam ediyor, dün göstericilerin üzerine hakiki mühimmat atıldığı yönünde duyumlar alınıyor. Suriye kuvvetlerinin Salı günü erken saatlerde göstericilerin üzerine hakiki mühimmatla ateş açtığı ve olaylar neticesinde en az dört kişinin yaralandığı da isyancılardan alınan haberler arasında.

"Hacer ül Esved'in ana meydanında yüzlerce göstericinin toplandığı sırada otobüsler dolusu güvenlik polisi ve Şebbiha'lar (rejim yanlısı milisler) birdenbire ortaya çıkarak kalabalığın üstüne ateş açmaya başladı," diye anlatıyor aktivistlerden biri olan Ebu Abdullah. YouTube'a yüklenen ve söylendiğine göre ateş açılmasından hemen önce alınan görüntülerde, Hacar al-Aswad semtine doğru yürüyüşe geçen ve ellerinde kuşatma altındaki Humus kentini destekleyen pankartlar taşıyan kalabalığın "Suriye gençliğinin verdiği şehitler için ağlıyor bu gözler" sloganları attığı görülüyor.

Pazartesi günü Humus'un Baba Amr bölgesinde hükümet güçlerince gerçekleştirilen bombalamalarda yedi kişi daha hayatını kaybederken, Şubat ayının ilk haftasında başlayan askeri operasyonlar neticesinde yaşanan can kaybı toplamda yüzlü rakamları aşmış durumda. Hama'da bulunan aktivistler, askeri birliklerin, polisin ve milislerin düzinelerce barikat kurarak mahalleleri birbirlerinden ayırdıklarını anlatıyorlar. Merkezi İngiltere'de bulunan İnsan Hakları Suriye Gözlem Örgütü ölenlerin arasında üç çocuk ve bir kadının bulunduğunu bildirdi.

Öte yandan, muhalif Suriye Ulusal Konseyi "Humus'ta devam eden vahşi saldırılara bir son vermek üzere birtakım etkili önlemler almanın yanısıra sivillerin korunması, yardım sağlanması ve yaralıların tedavisi edilmesine yönelik gerekli adımları atmak üzere Arap Birliği ve Güvenlik Konseyi'ne" çağrıda bulundu.

23 Şubat 2012, Kim Sengupta

SURİYE'DE YAŞANAN ROKETLİ SALDIRIDA HAYATINI KAYBEDEN GAZETECİLER "HEDEF OLARAK BELİRLENMİŞTİ"

Kendi kuşağının önde gelen savaş muhabirlerinden biri olan Marie Colvin, ödüllü Fransız fotoğrafçı Remi Ochlik'le birlikte, Humus'un dün askeri ablukaya alınışını haber yaptıkları sırada öldürüldüler.

Colvin'le birlikte The Sunday Times için çalışan bir başka fotoğrafçı olan Paul Conroy'un da arasında bulunduğu iki ayrı gazetecinin ise, kaldıkları eve roket isabet etmesi neticesinde yaralandıkları gelen haberler arasında. İşbaşındaki Esad rejiminin, söz konusu binanın yabancı medya mensupları tarafından kullanılmakta olduğunu bildiği yönünde birtakım iddiaların ayyuka çıktığı bir ortamda, hayatını kaybeden gazetecilerin meslektaşları başta olmak üzere insan hakları aktivistleri ve politikacılar yaşanan katliamı kınadılar.

55 yaşında hayatını kaybeden Colvin, Suriye'de yaşanan başkaldırı sırasında bir direnç simgesi haline gelen Humus'ta yaşayan insanların maruz bırakıldığı ızdırabı, çalıştığı gazete için oldukça etkili ve dokunaklı bir şekilde kaleme almıştı.

Aralarında BBC ve CNN televizyonlarının da bulunduğu bir dizi uluslararası haber kanalında da boy gösteren kadın gazeteci Esad rejimine sadık kuvvetleri cinayet işlemekle suçlamıştı. Rejimin adeta kapı kapı dolaşarak "sadece teröristlere saldırıda bulundukları yönünde katıksız yalanlarını" pazarladığını söyleyen Colvin, olup bitenlerin "kesinlikle tiksindirici" olarak tanımlanabileceğini vurgulayarak "Suriye ordusunun yaptığı şey, soğuğun ve açlığın pençesinde kıvranan sivillerin yaşadığı bir şehri bomba yağmuruna tutmak" yorumunda bulunmuştu. İki yaşındaki bir bebeğin aldığı şarapnel yarası nedeniyle gözlerinin önünde hayatını kaybedişini de dokunaklı bir şekilde aktarmıştı.

Fransız gazetesi Liberation muhabirlerinden Jean-Pierre Perrin geçtiğimiz hafta Colvin'le birlikte Humus'taydı. Perrin, Suriye ordusunun, yabancı gazeteciler tarafından kurulan derme çatma basın merkezini "kasıtlı olarak" bombalamayı planladığı yönünde duyumlar aldıklarını iddia ediyor. Suriye ordusu subayları arasında yapılan ve yabancı

gazetecilerin öldürülmesi yönünde tehditler içeren telsiz görüşmelerinin ele geçirildiğine dair, doğruluğu kesinleşmemiş birtakım ihbarlar olduğu da dile getiriliyor.

Dışişleri Bakanlığı'na resmi olarak çağrılan Suriye'nin Londra büyükelçisi Dr. Sami Hiyami'ye, İngiltere'nin olayda hayatını kaybeden gazetecilerin cenazelerinin gecikmeksizin ülkeye gönderilmesi için harekete geçilmesini ve yaralanan İngiliz fotoğrafçının tıbbi tedavisinin yapılmasını beklediği bildirildi.

1985 yılından bu yana The Sunday Times için çalışan Amerikalı gazeteci Colvin, yaptığı haberlere konu olan hikayelerin peşinden giderken her zaman çelik gibi kuvvetli ama bir o kadar da cana yakın bir tavır sergilerdi. Sri Lanka'da görevli olduğu 2001 yılında sol gözünü şarapnel nedeniyle yitirmişti.

Geçtiğimiz yıl Libya'da Trablus'un düşmesinden sonra kontrol noktasında durdurulduğunda, oldukça dik kafalı ve sert bir milis komutanına denk gelmiş, adamı epeyce bir haşladıktan sonra da öbür tarafa geçmişti. Yine de adamın dostluğunu kazanmış olmalı ki, o dik kafalı komutan kendisiyle resim çektirmek istemişti. "Orası hiç belli olmaz, bakarsınız geri dönerken adama ihtiyaç duyarız" demişti.

Gerçek ve dürüst haberciliğin ulaştığı başarılar Colvin'i çok heyecanlandırır ve gururlandırırdı. "Medyanın manası hakkında söylenegelen şeyleri hepimiz duyuyoruz, hani şu doğruluk, dürüstlük gibi erdemlere nasıl da ihtiyaç duyulduğu yönündeki söylemler," diye konuşmuştu Leveson (Basın Etik) Soruşturması'ndan bahsederken "Ama bu zaten oldukça kolay bir şey değil mi? Olup biten şeylerin ardındaki gerçeği bulmaya çalışır, sonra da bunu elinden gelen en iyi şekilde aktarırsın, olur biter zaten. Ehhh, bizlerin içinde de az çok romantik bir taraf kalmış olsa gerek ki, mazlumun, ezilenin halini anlayabiliyor, duygularını paylaşabiliyoruz."

Colvin oldukça katı bir gazeteciydi ama zorlu görevler sırasında zaman zaman dinlenmek gerektiğini düşünürdü. Arap Baharı'nın yeni yeni başladığı sıralarda bir gece Tunus'ta birlikte oturuyorduk; garson masadaki gazetecilere içki vermeye yanaşmamıştı: "Bize servis yapmayacak olursan göz bandımı çıkarırım ona göre" demişti. Bunun üzerine garson etrafımızda pervane olmuştu.

Colvin için mekanın önemi yoktu, bulunduğu her yerde bir parti ortamı yaratabilirdi. Kabil'deki BBC binasında yediğimiz akşam yemeğindeki keyifli anları hiç unutamam; masadaki herkesin haddinden fazla ciddi takıldığını düşünen Colvin eşyaları bir köşeye çektirtmiş, halıyı kaldırtmış ve orada bulunan herkesin mükemmel şekilde olmasa da gayet coşkulu bir halde dans etmesine ortam yaratmıştı.

Colvin, ölümünün ardından büyük bir takdir ve sevgiyle anılırken, Gazetecilik Vakfı Başkanı ve The Independent eski editörü Simon Kelner yaptığı konuşmada şunları dile getiriyor: "Marie Colvin, mükemmel bir gazetecide olması gereken tüm özellikleri içinde barındırıyordu: cesaret, dürüstlük ve korku nedir bilmeden gerçeği ortaya çıkartmak arzusu. Gazetelerin, ince elenip sık dokunarak gözlendiği böylesi bir dönemde, Colvin'in ardında bıraktığı çalışmalar bizlere haberciliğin gerçek amacını hatırlatıyor. Colvin ve Fransız fotoğrafçı Remi Ochlik'in ölümleri aslında karanlık bir güne işaret ediyor."

23 Şubat 2012, Kim Sengupta

ESAD, KENDİ HALKINA KARŞI VERDİĞİ SAVAŞTA YENİ BİR CEPHE AÇIYOR

Suriye rejim kuvvetleri dört adet pikap kamyonetle geldiler, bazılarının üzerinde üniforma varken bir kısmı sivil kıyafetliydi–ama hepsinin elinde silah vardı. Aradıkları adamı bir çiftlikte çalışırken buldular, önce bağırış çağırış sesleri geldi sonra da adamın kafasına sıktılar.

"Adamın cesedini sürükleyerek uzaklaştırıp arabalardan tekinin arkasına atıverdiler. Askerlerden biri cesedi bir yerlere atmaları gerektiğini söyledi. O kadar lakayt davranıyorlardı ki, gören öldürdüklerinin başıboş bir köpek olduğunu sanırdı," diye anlatıyor olanları 19 yaşındaki Muhammed Hani. "Bu ilk kez olan bir şey de değil, daha önceleri buralarda pek çok insanın öldürüldüğüne şahit olduk ama işler gitgide daha beter hale geliyor."

Esad'ın askeri birlikleri tarafından yürütülen intikam dolu ve acımasız operasyonlar sırasında hayatını kaybeden onlarca insandan sadece bir tanesinin hikayesi bu. Suriye ile Türkiye sınırı üzerinde bulunan köylerin

sistemli bir şekilde temizlenmesinin ardında yatan nedenin, muhaliflerin oluşturduğu güvenli limanlar açısından hayati önem taşıyan ikmal yollarının ortadan kaldırılması olduğu apaçık ortada.

İdlib bölgesinde hayatını kaybedenlerin sayısı 80'i bulurken, bölgenin son 48 saat içerisinde, –direncin ana merkezi– Humus'ta yaşanan can kaybının çok ötesinde bir kayıp verdiği görülüyor. Sürekli olarak bombardımana tutulan Humus'ta aralarında gazeteci Marie Colvin ve Remi Ochlik'in de bulunduğu çok sayıda can kaybı olduğu gelen haberler arasında. Bölgede yaşanan ölümlü olayların pek çoğunun, eylemcilerin kökünü kazımak ve direnişi bastırmak amacıyla önceden planlanmış infazlar dahilinde gerçekleştirildiği ifade ediliyor.

İdlib sınır bölgesinde bulunan isyancılarla doğrudan iletişim kuran Wassim Sabbagh "Bu saldırılarda gördüğümüz şey Beşşar Esad'ın Suriye halkını nasıl hiçe saydığı, ne denli umursamadığı. Rejim kuvvetleri bu köylere dalarak insanları öldürdüler. Evlerini yakıp yıktılar, protestolara katıldıkları için cezalandırdılar bu insanları" yorumunu yapıyor.

Sınırın her iki yanına yakın olan Hacıpaşa mezrası (Türkiye) isyancıların kullandığı üslerden bir tanesi. Mezranın hemen yanıbaşındaki mera ve tepelerde gerçekleşen ateşli muharebelerden belli aralıklarla kurşunlar sekerken, dün yaşanan havan topu saldırısı sonrasında mezranın yakınında yoğun dumanlar yükseldi. Devrimciler, dünkü havan topu saldırısında Suriye'nin Asmarin köyünde bulunan ve protestocularca kullanılan bir halkevinin hedef alındığını iddia ediyorlar.

Türk vatandaşı Hani "Sınırın her iki tarafında da ailelerimiz var ve neler olup bittiğini görebiliyoruz. Libya'da çalışıyordum, devrim sırasında orada mahsur kaldım. Libya'da korkunç şeyler yaşanmıştı, aynısı şimdi de burada yaşanıyor. Şu son iki gün içinde kaç kişinin hayatını kaybettiğini bilmiyoruz bile" diye anlatıyor olup bitenleri.

İnsan Hakları Suriye Oluşumu'na göre, İdita, İblin ve Başon köylerinden çoğu genç yaşta olmak üzere 32 erkek hayatını yitirdi. Darkuş'ta düzenlenen bir gösterinin hemen ardından Salı Sabahı rejim birliklerinin gerçekleştirdiği saldırıda ise bir düzine can kaybı daha yaşandığı gelen haberler arasında. Yakalanarak yakındaki Cisr eş Şuğur'a götürülen yerel mücadele grubunun beş üyesinin de aralarında bulunduğu bir konvoyun devrimciler tarafından pusuya düşürüldüğü öğrenildi.

"Adamları kurtarmayı başaramadık, ama onları kurtarmamız gerekiyordu, bu bölgedeki devrimin liderleriydi onlar," diye anlatıyor sınırın bu kısmındaki köyleri korumakla görevli isyan kumandanı İzzeddin Hihano. "Ama dahası da var, onlar öldürüleceklerdi. Hızlı bir ölüm de olmayacaktı üstelik, işkenceye uğrayacaklardı."

Eskiden mermer ustalığı yapan Kumandan Hihano, yaklaşık 300 kişilik parçalanmış bir mücahit grubun adıyla anılan Şehit Hişam Habub Grubunun başkanlığını yürütüyor. "Bu bölgede 700 kişilik bir ekip daha var. Ama cephanemiz hayli az...asıl problem de bu zaten."

Türkiye'de bulunan bir sığınma kampında kalan Hihano, cephane satın almak üzere dün Türkiye'ye geri döndü.

Devrimciler, civar köy sakinlerinin izlediği birtakım taktikler ve giriştikleri danışıklı dövüş sayesinde, kendi yaralılarını ve bazı sivilleri sınıra kadar getirmeyi beceriyorlar. İdlib'de yaşayan Heysem el-Baid "Yaralılardan bazılarını kurtarmak mümkün oldu. Beşşar Esad'ın şerefine bir yürüyüş yapıyormuş ayaklarına yattılar. Askerler hayli şaşırmıştı ama devrimcilerle savaşmak için uzaklaştılar," diye anlatıyor olanları.

"Böylelikle bir geçiş noktası oluşturuldu ve yaralı insanları çıkartmaları mümkün olabildi."

Öte yandan Kumandan Hihano, "Mücadele devam edecek–başka seçeneğimiz yok. Ama asıl öncelik tıbbi yardım almakta. Esad kendi halkına savaş açmış durumda, bunu siz de görüyorsunuz, dolayısıyla bize düşen de halkın menfaatini korumak" sözleriyle anlatıyor durumu.

25 Şubat 2012, Kim Sengupta

'BİZLER ARTIK ESAD'DAN KORKMUYORUZ. AMA NEDEN DAHA ÇOK İNSAN HAYATINI KAYBETSİN Kİ?'

Cesetler arazinin ortasındaydı, geceden fırlatıp atılmışlardı oraya. Suriye rejim kuvvetlerinin bölgede gerçekleştirdiği intikam dolu korkunç bir süpürme operasyonu sonrasında yakalanan ve sorgulamaya götürülen kişilere ait cansız bedenlerdi hepsi de.

Kurin köyünde yaşayan ailelerin cenazelerini toparlayıp da defnetme imkanı olmadı zira onlar için cenazeleri defnetmek tuzağa düşmek demekti; cesetlerin bulunduğu bölgeye az biraz yaklaşacak olurlarsa, keskin nişancıların ateş açtığını anlatıyorlar. İsyan savaşçılarından oluşan bir ekip cenazeleri almak için iki kez girişimde bulunduysa da, atılan havan topları yüzünden her iki seferinde de geri çekilmek durumunda kaldılar.

Söz konusu ekibin başındaki kumandan Abdul Hak ellerini açıyor özür dilercesine. "Daha da ilerlemiş olsaydık çok daha fazla can kaybı yaşanacak, geri taşımak için uğraşacağımız çok daha fazla cenazemiz olacaktı. Halkımızı yüzüstü bıraktığımız hissine kapılmıyor değiliz ama düşmanın elindeki silahlarla baş etmemiz de mümkün değil."

Vahşi çatışmalar bir yandan devam ederken, dün Tunus'ta biraraya gelen Suriye'nin Dostları –Amerika, Batı Avrupa ve Arap ülkeleri– Beşşar Esad'a bir ültimatom daha vererek, ülkedeki muhalif grubun –Suriye Ulusal Konseyi'nin– aralarında İngiltere'nin de bulunduğu birkaç ülke tarafından yasal hükümet olarak tanındığını açıkladılar.

Ancak bu gelişmelerden hiçbirisi ölümle sonuçlanan olaylara ilişkin endişeleri gidermiş değil. Ölü sayısı üzerine tahminler muhtelif: Birleşmiş Milletler'e göre yaşanan can kaybı 5,400'lere ulaşırken aktivistler ölü sayısının 7,300'ü bulduğunu söylüyorlar. Ancak ölü sayısı gün be gün artıyor; kaldı ki olaylarda yakınlarını kaybedenler, etrafa ölüm kusan bu kampanyayı sona erdirmek için yapılan pek de fazla bir şey olmadığını düşünüyorlar.

Suriye Ulusal Konseyi'ne yönelik olarak da fazla bir heyecan yaşanmıyor ülkede. Kırsal bölgelerde yaşayanlardan çok azı son gelişmelerden haberdar. Gelişmelerden bir şekilde haberdar olanların büyük bir kısmı ise –ki bunlara devrimci savaşçılar da dahil– konsey üyelerinin, sürgünde bulundukları yerlerden devrim konusunda ahkâm kestiklerini düşünüyorlar.

The Independent muhabirlerinin, burada –Suriye'nin kuzeybatısındaki İdlib bölgesinde– karşılaştığı gerçek manzara tam olarak şu; Şebbiha denilen Alevi milislerin desteğiyle bölgede sistemli bir şekilde ilerleyen kara birlikleriyle zırhlı birlikler, sırf şu son dört gün içerisinde, Humus'un feci şekilde bombalandığı günlerde verdikleri kayıplardan çok daha fazlasını verdirmiş, yüzlerce insanın daha kanına girmiş durumda.

Civardaki köy ve kasabaların hemen hepsi, gerçekleştirilen bu organize vahşetten nasibini almış durumda. Tam da Kurin'de sekiz cesedin bulunduğu gün, muhbirler tarafından teşhis edilen aktivistlerin Azmarin, Idita, Iblin ve Bashon'da yakalanarak alıkondukları gelen haberler arasında.

Aralarında 13 yaşında bir erkek çocuğunun ve bir öğretmenin bulunduğu altı aktivistin Darkuş'ta tutuklandığı haberleri geliyor. Darkuş'ta yaşayan 22 yaşındaki İsa Muhammed "ellerinde bir liste vardı, kimleri istediklerini biliyorlardı" diye anlatıyor olan biteni. "Kimse gidip de onlara yardımcı olamadı zira bir sürü barikat vardı yollarda. Birileri çıkıp da bir şey diyecek olsa, onları da ele geçireceklerdi."

Anlatılan tüm bu olaylara yine de temkinli yaklaşmak gerekir zira böylesine kanlı bir çatışmanın ortasında, siyasi çıkarların yanısıra yaşanan acı ve öfke de abartılı hikayeler anlatılmasına yol açabilir.

Buranın sakinleri öldürülen ve tutuklanan kişilerin isimlerini her ne kadar veriyor olsalar da, hala hayatta olduğu düşünülen kişilerin isimlerini –ölümlerini hızlandırma, akraba ve arkadaşlarını tehlikeye atma endişesiyle– kamuoyuna açıklamaktan imtina ediyorlar.

Cenudiyeli Abd Jibilave üç arkadaşının daha yenilerde nasıl hayatlarını kaybettiklerini anlatırken sessizce ekliyor "bir de Ahmed Jibilave vardı, kuzenim ve en yakın dostum".

Darkuş yakınındaki bir mezrada yaşayan Hasina Um Samin, ağabeyi Ebu Halid'in arkasından yas tutuyordu. Evini ısıtacak yakıt olmadığı için incecik bir battaniyenin altına sığınan Hasina "Biz fakir insanlarız, kötü hiçbir şey yapmadık," diye başlıyor sözlerine. "Buna rağmen gelip onu alıp götürdüler. Başta bir yanlışlık olduğunu düşündük ama nerede olduğunu bilmiyoruz. Onu bir daha göremeyeceğiz diye çok endişeliyiz."

Kendi halkına apaçık bir şekilde savaş açmış bir devlete karşı İdlib'te varla yok arası bir savunma yapılıyor. Buradaki devrimciler çoğunlukla bölge sakinlerinden oluşuyor, cesaretli insanlar ama hiçbir askeri eğitimleri yok...Yeterli silah ve mühimmatları da yok ne yazık ki. İçine düştükleri bu içler acısı duruma şahit olduğunda insanın aklına, genellikle hayal mahsulünden ibaret zaferlerini kutlamak için havaya yaylım ateşi açan Libyalı isyancıların kibirli hatıraları geliyor.

Libya devrimini kolaylaştıran, aylar boyunca süren NATO bombalamaları olmuştu elbette. Burada ısrarla akla takılan soru ise şu; Batı'nın mangalda

kül bırakmayan onca cafcaflı beyanatının arkasından neden hiçbir askeri operasyonun gelmiyor? Gerçi, isyancılar şimdilik, kendilerine rejimle baş etme imkanı veren ikmal maddeleri için minnettarlar ama.

34 yaşında bir tamirci olan Kumandan Hak'ın emrinde yaklaşık olarak 50 kadar savaşçı bulunuyorsa da, ekibin elinde bir tane bile yarı-otomatik tüfek yok. Sahip oldukları tüm donanım, elden ele gezdirdikleri 20 kadar av tüfeği, pompalı tüfek ve tabancanın yanısıra orduyu terk edip saf değiştirmiş bir askerin getirip bıraktığı bir adet çelik yelekten ibaret.

Darkuş'un yukarısındaki bir çiftlik evinden bozma üssünde, tepemizde uğuldayan makineli tüfek seslerinin altında Hak ile birlikte mıhlanmış gibi oturduğumuz sırada, bir sırt çantasını açarak içinden bir fişeklik çıkartıyor. "Bana gönderdikleri işte bu. Belki de Suriye Ulusal Konseyi aldığı onca uluslararası paradan bize üç beş düzgün silahla mühimmat yollar. Şunlara bir bak, ne kadar da eskiler. Hatta bazıları pas içinde kalmış. Kimisi de elimizdeki silahlara uymuyor bile."

Tam o sırada adamlarından birinin kullandığı Remington marka pompalı tüfek düşüp parçalara ayrılıyor, muhtemelen metal yorgunluğundan ötürü. Neyse ki, kimse yara almıyor ancak etrafımızdaki insanlar ellerinde bulunan köhne teçhizatlardan başka örnekler göstermeye hayli meraklı. Bu kez bir Sovyet Star tüfeğini çıkartıp gösteriyorlar- üretim yeri kısmında SSCB yazıyor, üretim tarihi ise 1948. İngiltere de Suriye devrimine az da olsa bir katkıda bulunmuş gözüküyor; yaklaşık 1930'lardan kalma Webley tabanca var şimdi de karşımızda...

Öğleden sonra ilerleyen saatlerde ateşe ara verildiği bir sırada, Ebu Staif adındaki bir başka kumandan, dünyadaki tüm devrimcilerin baş tacı olan bir tüfekle çıkıveriyor karşımıza, Staif'in elinde tutmaktan gurur duyduğu tüfek bir Kalaşnikof AK-47.

Ekibin eline ilk kez aldığı bu tüfek, aslında rejimin kullandığı silahlardan biri. Tüfeği ele geçirmemişler, Şebbiha üyelerinden birinden satın almışlar. "Bize maliyeti 2.000 doları buldu- yine de iki ay kadar beklememiz gerekti," diye anlatmaya başlıyor Kumandan Staif. "Bize bunu satan adam, tüfeği Şebbiha içindeki bir başkasından çalmış, Beşşar'ın adamları tüfeğe el koyacak olsalar bile tescil kaydı bize satışı yapan adama kadar ulaşmayacak."

"Şebbiha da ordu da yolsuzluğa bulaşmış durumda, tıpkı hizmet ettikleri çürümüş rejim gibi. Askerler daha da yiyici tipler. Subaylardan bir tanesi, başında bulunduğu kontrol noktasını tanklarıyla birlikte bize satmayı teklif etti, ama istediği para bizim imkanlarımızın çok çok ötesindeydi. Şebbihalar daha zorlu çünkü onlar Alevi ve bizden nefret ediyorlar."

Benzer yılda üretilen bir Kalaşnikof'un fiyatı Afganistan gibi yerlerde 300 dolar civarında seyrediyor. Suriyeli isyancıların bu silahlara ederinden fazla ödemelerinin sebebi Katar ya da Suudi Arabistan'ın akıttığı bahşişler değil, aksine nereye denk gelirse oradan yardım istemek dışında bir seçeneklerinin olmaması.

Ellerindeki finansmanın büyük bir kısmının yerel halkevleri tarafından toplanan bağışlardan geldiğini iddia ediyorlar. Lakin, kaynak geliştirme sorumlularından önemli bir tanesi daha bu sabah Cisr eş Şuğur'da öldürüldüğü için ufak bir aksaklık yaşadıklarını söylüyorlar.

"Bu iş için ajan kullandılar. İşi organize edenlerin kim olduğunu öğrenmek üzere bir ajan yolluyorlar önce. Sonra da gelip bizim adamımızı ailesinin gözlerinin önünde vurdular" diye özetliyor olan biteni kasabadaki devrimcilerden biri olan İzzeddin Hihano.

"Esad bizleri yıllardır korkuyla terbiye ederek, kontrolü altında tuttu. Ondan korkmuyoruz artık. O günlere geri dönmektense ölmeyi tercih eder duruma geldi artık halk. Ama neden böyle olması gerekiyor ki bunun? Neden daha fazla insan hayatını kaybetmek zorunda ki? Çok acil yardıma ihtiyacımız var, çaresiz durumdayız."

27 Şubat 2012, Kim Sengupta

'OY KULLANMA SANDIKLARINA GİDERKEN KONTROL NOKTALARINDAN GEÇİYORSUNUZ. İŞTE SİZLERİ BU ŞEKİLDE TESPİT EDİYORLAR.'

İsmail Ebu Cabir'i almak için sabahın üçünde geldiler, gizli polis, askerler ve kafasına kar maskesi geçirmiş bir muhbir. Evi yağmaladılar; korku içinde ağlayan karısı ve küçük çocuklarının önünde, artık âdetten olduğu üzere dayak faslı başladı ilk olarak, sonra da adamı sürükleyerek alıp götürdüler, ailesini bir daha asla göremeyecekti.

Esir olarak tutulduğu iki ay boyunca gördüğü muamele neticesinde kafasında ezikler, kaburga kırıkları, sırtı ve karnında sigara yanıklarıyla kalakalmıştı 34 yaşındaki çiftçi adam. Fazlaca bir sorgulama yapılmamıştı: "Acı çektirmekten keyif alıyorlardı," diye hatırlıyor yaşadıklarını. "Beni bir sürü şeyle suçladılar, vatan hainliğiyle suçlandım, suçumun ne olduğuna çoktan karar verilmişti bile."

Cabir reform talep ettiği için suçlu bulunmuştu: "Devrim çağrısı yapmıyorduk, Esad'ın asılması çağrısında da bulunmuyorduk, yani o zamanlar. Talep ettiğimiz tek şey, halkın, özellikle de fakir halkın sesinin duyulmasıydı. Ama bu onlar için yeterliydi. Eleştirirsen düşmanları olursun."

Cabir ve diğer aktivistlerin çağrıda bulundukları o oylama, yeni anayasanın referanduma açılmasıyla sözümona gerçekleşiyordu dün Suriye'de. Gerçekleştirilen referandum Rus ve Çin hükümetlerince rejimin barış ve demokratik değişiklik konusundaki samimiyetinin bir kanıtı olarak sunuluyor ve adeta göklere çıkartılıyordu. Şam'da bir açıklamada bulunan Beşşar Esad, söz konusu referandumun "Suriye'yi oluşturan tüm renklerle birlikte, ülkeyi yeni bir işbirliği çağına taşıyacağını ve gelecek nesiller için parlak bir istikbal çizeceğini" vurguluyordu.

Ama burada, İdlib eyaletinde söz konusu referandum, adeta kaba bir şakadan ibaretti. Haklarından mahrum edilenler sadece ölüler ya da kayıp kişiler değildi, rejime şiddetle direnen bu bölgenin sakinleri olur da oy kullanmak isterlerse, karşılaşacakları ufak bir pürüz vardı o kadar: İçişleri Bakanı Korgeneral Muhammed el-Şaar'ın ülkenin her yerine kurulmuş olduğunu iddia ettiği o 14.000 oy sandığından birine rastlayacak olurlarsa, elbette oy kullanabilirlerdi...

"Beşşar iktidarı bırakacak mı? O zaman oy sandığı şurada olmalı," diyor Cabir buluştuğumuz isyancıların Darkuş'un yamaçlarında kurduğu üsse saldıran birliklerin bitmek bilmez makineli tüfek ateşinin sesleriyle arasıra atılan havan toplarının seslerinin karıştığı o noktayı eliyle gösterirken. "Oy kullanacak bir yer bulmak için uğraşırken, kontrol noktalarından geçmek durumundasınız. Peşine düştükleri insanları yakalamak için iyi bir yol tespit etmişler doğrusu."

Cabir, ailesinin, Şebbiha üyelerinden birisine ödemek üzere 100.000 Suriye poundunu (yaklaşık 1,250 İngiliz poundu) denkleştirmesi üzerine serbest

bırakılmış. Şebbiha'lar Esad ailesi ve ülkenin iktidardaki elit kadrosunun mensubu olduğu Alevilerin milis kuvveti olarak işlev görüyor.

Serbest kaldıktan sonra Karkur'daki evine döndüğünde karısı Rahima ve en küçüğü 4 aylık en büyüğü 11 yaşında olan dört kızını bulamıyor. Meğer kendisi tutuklandıktan sonra arkadaşları eşi ve dört çocuğunu başka bir yere götürmüş: babaları siyasi bir tutsak olduğu için ailenin de savunmasız olduğunu düşünmüşler. Ailenin içinde bulunduğu araç barikatların birinde durdurulduktan sonra bir daha izlerine rastlanmamış.

"Elbette onları bulmaya çalıştım ama yakalanırım korkusuyla rahatça hareket edemiyordum, tekrar peşimde olduklarından emindim. Hapisteyken en ufak bir merhamet göstermemişlerdi. İnanılmaz berbat şeyler gördüm orada, gözümün önünde bir doktoru öldürdüler. 'Hala nefes alıyor musun, aşağılık piç,' diye bağırıyordu gardiyanlardan biri, bir yandan da adamcağızı tekmeliyordu. Hapisteyken bana yaptıkları şeyleri aklıma getirmemeye çalışıyorum, eşimin ve kızlarımın başına ne geldiğini düşünüyorum sadece, çok kaygılanıyorum onlar için, ailemi koruyamadığım için de kendimi çok aciz ve çaresiz hissediyorum."

Ubeyde um Halife açısından o ürkütücü belirsizlik bitmişti ama keder ve ızdırap içindeydi artık. Başkan Esad'ın vaat ettiği "gelecek nesilleri bekleyen parlak yarınlara" göre plan yapmanın getireceği tek şey yakıp kavuran gözyaşları ve yaşanacak çok daha büyük kederler. 19 yaşındaki oğlu Hamza artık köyün mezarlığında gömülü, annesi mezarına her gün kır çiçekleri bırakıyor.

Köyde marangozluk yapan Hamza, bir ay kadar önce Basankut köyü yakınlarındaki bir kontrol noktasında durduruluyor. Askeri birlikler yüzünü kaplayan sakalı nedeniyle İslamcı olabileceğinden şüpheleniyor. Yaşanan tartışma sırasında, askerler tüfek dipçikleriyle vuruyorlar Hamza'ya, sonrada bir arabaya atıp götürüyorlar. O gün Hamza'nın yanında olan ve tarlaya doğru koşarak kaçmayı başaran kuzeni anlatıyor bunları. "Oğlumu alıp işkence ettiler," diyor anne Um Halife. "Ağabeyimle birlikte polis karakoluna gittim ama oradakiler hiçbir şey bilmiyordu. Üç polis karakoluna daha gittik sonrasında. Sonra, sanırım sekiz gün kadar sonraydı, cesedini bulduk oğlumun. Evladımı silahla vurup sonra da bir çukurun içine fırlatıp atmışlardı, hayatının hiçbir anlamı yokmuş gibi, hiçbir değeri yokmuş gibi." Hamza'nın büyük erkek kardeşi Ahmed'i arayan güvenlik güçleri olaydan sonra ailenin evini ziyaret etmiş.

Oysa Ahmed, güvenlik güçleri eve gelmeden 48 saat önce, ne olur ne olmaz diye Türkiye'ye geçmek üzere ayrılıyor evden. "Eşimi kaybettim, şu anda yanımda bir tek kızım kaldı. Oğullarım bakıyordu bize, şimdi komşularımızın yardımlarıyla geçinmek durumdayız. Ahmed'i bundan sonra uzun yıllar belki de bir daha hiç göremeyecek olsam da, Allah'a şükrediyorum güvende olduğu için. İçimizi kavuran bu acıyı hak edecek ne yaptığımızı anlayamıyorum bir türlü," diye fısıldıyor soğuk taşın üzerine serili eski püskü bir kilimin üzerinde oturan, 50'li yaşların başındaki anne. Yaşadığı keder ve endişe, vaktinden çok çok önce yaşlandırmış kadını besbelli.

Anne Um Halife'nın yanında oğulları olmuş olsa bile, yine de umutsuz bir durumun içinde olacaklardı ailecek. Rejim güçlerinin gerçekleştirdiği temizlik operasyonu nedeniyle Türkiye üzerinden uzanan ikmal yolları kesilmiş durumda, erzak getirmek son derece zor ve tehlikeli artık. Ekmeğin fiyatı yüzde 500 artarken, yumurta gibi kimi yiyeceklerin fiyatı yüzde 300 artmış durumda. Köy sakinlerinin elinde yetersiz yiyecek yok, yiyecek iki lokma bir şeyler bulma umuduyla kırlık alanları alt üst ediyorlar.

Ama aralarındaki toplumsal bağ oldukça güçlü, insanlar ellerinde ne varsa birbirleriyle paylaşıyorlar. Mezhepsel bölünmenin katliamı gitgide tırmandırdığı bu çatışma ortamında, Sünni ve Alevilerin birbirlerine yardım ettiği örnekler görülüyor tıpkı burada olduğu gibi.

İsyancı grubun lideri Kumandan Abdul Hak da durumu doğruluyor: "Evet, diğer köylülere yiyecek veren Aleviler vardı burada. İşbaşındaki rejim onlara istedikleri her şeyi verdiği için, başkalarına da ayırabiliyorlardı yiyecek bir şeyler."

Ama tabi bu husumetin sona erdiği anlamına da gelmiyor. "Shtarbak gibi yerlerde Şebbiha'ya katılan Aleviler de var, ellerine tutuşturulan silahlarla gelip bize saldırıyorlar. Öyle güvenilmez öyle kalleşler ki, tetikte olmamız gerekiyor."

Rejimin dini farklılıkları kendi çıkarı için kullandığı ve bunu da çaktırmadan yeni anayasanın içine koymaya çalıştığı yönünde suçlamalar sürüp gidiyor. Anayasa'nın 3. Maddesi, Suriye devlet başkanının Müslüman ve 40 yaşını aşmış olmasını, 10 yıldan fazla bir süredir de ülkede yaşamış olmasını gerektiriyor. Humus'ta yaşayan devrim savaşçısı

bir Hristiyan olan Wasim Sabagh "Son iki husus, muhalefet içinde yer alan ama yurtdışında yaşamaya mecbur bırakılmış pek çok kişinin aranan niteliklere uygun düşmemesi için kaleme alınmış durumda. Ama aranılan ilk nitelik, Esad'ın ülkeyi nasıl bölüp yönettiğini gösteriyor. Ülke içinde Hristiyanlar gibi azınlıkta kalan toplulukları nasıl koruduğun konusunda dünyaya maval okuyacaksın sonra da anayasayla bizlerin ikinci sınıf vatandaş olduğumuzu garanti altına alacaksın.

"Memleketimdeki Hristiyanlar katlediliyor ve rejim çıkıp bunu Sünnilerin yaptığını söylüyor. Ama bizler dönen dolapların farkındayız; katiller rejimin ajanlarından başkası değil."

28 Şubat 2012, Kim Sengupta

ESAD REJİMİNE GÜÇLÜ BİR DESTEK OLDUĞUNU GÖSTEREN İSTATİSTİKLER GERÇEKLERLE GÖLGELENMİŞ DURUMDA

Rakamlar Beşşar Esad'ın arkasındaki desteğin, muhalefetin çizdiği tablonun çok çok daha ötesinde olduğunu gösteriyor. Yapılan bir kamuoyu yoklamasından çıkan sonuçlara göre, Suriye halkının en az yüzde 55'i Beşşar'ın ülkeyi yönetmeye devam etmesini istiyor.

Doha Debates televizyon programı tarafından yaptırılan YouGov Siraj anketinin sonuçları, kamuoyuna geniş ölçüde açıklanmış ve gazeteciler de dahil olmak üzere birtakım taraflarca, Suriye'de yaşanan gerçek durumun Batı medyası tarafından yanlış aktarılarak Başkan'ın halk nezdinde sahip olduğu popülaritenin kasıtlı olarak maskelendiği yönündeki birtakım argümanları desteklemek üzere kullanmıştı.

Internet üzerinden yapılan ankette Ortadoğu'daki 18 ülkede yaşayan 1.000 kişiye birtakım sorular sorulduğu ortaya çıkmıştı. Dahası, ankete katılan kişilere yöneltilen "Size göre, Suriye Başkanı Esad istifa etmeli mi?" sorusuna yüzde 81 oranında "evet" cevabı verilmişti. Ankete Suriye'den sadece 98 kişi katılmıştı ve bunların da yüzde 55'i Esad'ı destekliyordu. Yapılan anketin kapsamını daha net göstermek açısından, Suriye halkının sadece yüzde 18'lik kısmının internet erişimi olduğunu ve bunlarında çok azının muhalif tarafta yer aldığını belirtmek gerekiyor.

İngiliz kökenli araştırma kuruluşunun Dubai kolu olan YouGov Siraj da ankete katılan örnek kitlenin çok küçük olduğunu ve Suriye içerisinde çok az düzeyde internet erişimi bulunduğunu kabul ediyor. "Suriyeliler" ifadesinden ziyade "ankete Suriye'den katılanlar" ifadesini de bu sebeple kullandıklarını açıklıyorlar. Şirket "Sektörden olmayan kişiler, iki ifade arasında minik bir fark olduğunu düşünebilirler ancak araştırmacılar açısından iki ifadenin arasındaki fark, çok büyük. Bizlerin bu farkı vurgulamamız gerekirdi... Ya da yanlış yorumlanma ihtimali her zaman mümkün olduğundan Suriye verilerini göstermemeliydik" yönünde bir açıklamada bulunuyor.

28 Şubat 2012, Kim Sengupta

'AİLEME YARDIM ETMEK DURUMUNDAYIM AMA KENDİ VATANDAŞLARIMA KURŞUN SIKMAK İSTEMEDİM'

Protestocular silahsızdı, hiçbir tehlike yaratmıyorlardı, kışkırtacak hiçbir davranışta da bulunmuyorlardı. Ateş açılması yönünde talimat geldiğinde, güvenlik güçlerinden çoğu şaşırmış, aralarından birkaçı da ateş açmayı reddetmişti. Reddedenlerden bir tanesi birliğin içinden sökülerek alınmış, yolun kenarında dizlerinin üzerine çöktürüldükten sonra vurulmuştu.

"Abdullah el-Zinat'tı bu genç çocuğun adı. Grup içinden özellikle o seçilmişti zira subaylara en çok itiraz eden, olup bitenlerin yanlış olduğunu dile getiren oydu. Ölümüne de bu sebep oldu zaten," diye anlatıyor Muhammed Zidan.

"Ben ateş açmadım, izin almaksızın 100 el ateş edebiliyorduk oysa. Ben ateş açmadım ama bir şey de söylemedim. Korkmuştum, diğerleri de korkmuştu."

Zinat'ın infazından dört gün sonra, Zidan da polis ekibinden ayrıldı. İlk başlarda, ailesine yapılan tehditler sonrasında görevinin başına döndüyse de, kaçmadan hemen önce kısa bir süre hapiste tutulmuştu. Şimdi devrimcilerle birlikte hareket ediyor. 23 yaşındaki bu genç adam, şu ana dek saf değiştiren nispeten daha az sayıdaki güvenlik personelinden biri,

askeri tecrübe ve silah yetersizliğinden yoğun şekilde yakınan isyancılar açısından da mahzurlu bir durum bu. Üstelik saf değiştirip karşı tarafa geçen bu insanlar, kendi aralarında da bir bölünme yaşıyorlar sıklıkla. Mesela, Özgür Suriye Ordusu denen oluşum Özgür Subaylar Grubu'ndan bağımsız hareket ediyor. Her iki oluşum da, muhalafetin ana siyasi örgütü konumundaki Suriye Ulusal Konseyi'ndeki hiyerarşiyi küçümseyen bir tavır sergiliyor sıklıkla.

Zidan, isyancıların İdlib eyaletinde oluşturdukları üsde benimle konuşmak istemedi ilk başlarda. Ama sonra, bu vahşi çatışmanın içinde yer alan askerlerle polislerin düşünce yapılarını, zihniyetlerini ve onları buna teşvik eden unsurları tartışmanın gerekli olduğunu düşünmüş olacak ki, benimle görüşmeyi kabul etti.

"Bu adamların katil olduğunu ve korkunç şeyler yaptıklarını söylüyorlar, özellikle diğer ülkelerde söylenenler bu yönde," diye başlıyor anlatmaya. "Ama çoğu ailelerini geçindirmek için bu işi yapıyor, bu işte çalışarak hayatlarını kazanıyordu, işlerin bu noktaya gelebileceğini nereden bilebilirlerdi ki en başta. Kendi vatandaşlarına saldırı emri verilebileceğini bilmiyorlardı bu insanlar."

Sessiz sessiz konuşan bu genç adam, fotoğraf çekileceği sırada kareli bir keffiyeh ile (boyun atkısı) alelacele kapatıyor endişeli bir ifade taşıyan yüzünü. Bir yıl önce polis kuvvetlerine katılırken ilerde yaşanabilecekler konusunda daha o zamandan endişeler taşıdığı belli oluyor gözlerinden.

"Gösteri falan gibi şeylerle uğraşmama gerek olmayacağını düşünerek cinayet şubesine katıldım," diye başlıyor anlatmaya. "Televizyonlarda görüyorduk Mısır'da olup bitenleri, Libya'da başlayan şeyleri de, buradaki kıvılcımları da. Bu işte çalışmak istedim çünkü parası gayet iyiydi, aileme destek olmam lazım ama kendi vatandaşlarımı öldürmek istemiyordum."

Zidan, İdlib'teki evinden ayrılarak Halep'te verilen bir kursa devam ediyor tam dokuz ay boyunca. "Bizlerin mümkün olan en kısa süre içinde görev başında olmamızı istediler, hala birtakım endişelerim vardı ama yine de detektif olabileceğimi düşünüyordum."

Ama gelin görün ki, ülkeyi teröristlere karşı korumak durumunda olduğu söyleniyor Zidan'a, mezuniyetin hemen ardından. Irak sınırına yakın bir noktadaki Kamışlı kasabasına çıkıyor tayini. Görev yapacağı kasaba,

amirlerinin söylediğine göre, ülkeye kaçak yollardan silah sokmakta kullanılan bir yer.

"Bahsedilen bu işlerin orada dönüp dönmediğini bilmiyorum. Birimlerde görevlendirmemiz derhal yapıldı, sonrasında da kadın ve yaşlı ayırdetmeksizin muhalif insanları tutuklamak üzere gönderildik," diye anlatıyor. "Sorgulama esnasında bu insanların canları yakıldı. Çok daha beter şeylerin yapıldığı başka yerlere de götürüldüler bu insanlar, özellikle de kadınlar. Niteliği ne olursa olsun yürüyüşlerin tamamını sonlandırmamız gerektiği de söylendi bizlere. İstediğimiz vakit ateş açabileceğimizi de söylediler, her seferinde 100 atış yapabilecektik, daha fazlası için izin almak gerekiyordu ama her zaman izin alınabiliyordu zaten. Bazılarının hoşuna gitti bu durum ama çoğumuzun canı sıkılmıştı bu işe, hatta bazı subaylar da rahatsızdı bundan."

Zidan'ın ilk saf değiştirişi, İdlib'teki polisin ailesine giderek, bizzat gelip teslim olmadığı takdirde bundan kendilerinin zarar göreceğini söylemesi üzerine son buluyor. "Dayak yemiştim ama düşündüğüm kadar berbat değildi. Sanırım o zamanlar mümkün olduğu kadar fazla sayıda polis kendi saflarında kalsın diye uğraşıyorlardı."

Protestoculara gitgide artan bir acımasızlık ve gaddarlıkla karşılık verilmesi, ardından da Zinat'ın vurularak öldürülmesi, Zidan açısından işin tuzu biberi oluyor ve rejim için daha fazla çalışamayacağına karar veriyor. Bir şeyler ayarlayıp evdekilerin kendisini aramasını ve annesinin hasta olduğunu, yatak döşek yattığını bildirmelerini sağlıyor, sonrasında da idari izin koparmayı başarıyor. "Ama üç gün sonra dönmem gerektiğini söylediler bana. Kaçmak ve özgürlük savaşçılarına katılmak dışında bir seçeneğim yoktu."

Kaçışının ardından güvenlik güçleri Zidan'ın akrabalarına tehditler savurmaya devam ediyorlar. "Babamı birçok kere tutukladılar, nihayetinde yaşlı bir adam ama onlar saygı nedir bilmezler," diyerek kafasını sallıyor Zidan "Çok endişeliyim, kendimi suçlu hissediyorum. Ama ben seçimimi yaptım, halka katıldım."

29 Şubat 2012, Kim Sengupta

ÖLÜM BÖLGESİNDE YAŞAM HATTI AÇAN KUŞATMA KIRICILAR

Suriye rejim güçlerince yakın zamanda sınır boyunca yerleştirilen mayınlardan birine basan çiftçi bacaklarından çok ciddi şekilde yaralanmıştı. Sürekli olarak kan kaybeden adamın acil tıbbi yardım almadıkça yaşama şansı neredeyse yoktu. Tıbbi yardıma ulaşmanın tek yolu da, kaçakçıların kullandığı oldukça zorlu ve tehlikeli bir güzergah üzerinden Türkiye'ye geçmek.

Murad el-Baidi'nin yolculuğunun bir bölümü araba ve traktörle, bir bölümü de derme çatma bir sedye üzerinde taşınarak gerçekleşiyor. Yolculuğun son kısmında ise bir nehri geçmeleri gerekiyordu, ancak yaralının bulunduğu eski ve dar tahta kayık birdenbire yana yatınca yaralı adam kendini suyun içinde buluveriyor. Atılan telaşlı çığlıkların arasında ilk harekete geçen İsa Muhammed oluyor ve boğulmak üzere olan yaralıyı kurtarmak için Asi Nehri'nin çalkantılı sularına dalıyor. Sonra da, diğerlerinin yardımıyla yaralıyı sudan çıkartmayı başarıyor.

20 yaşındaki Muhammed, vahşi çatışmanın ortasından akıp giden yaşam hattına göz kulak olan İdlib Eyaleti'ndeki bir grubun içinde yer alıyor. Gruptakiler içeriye malzeme, gıda ve ilacın yanısıra zaman zaman da cephane getiriyorlar, dönüş yolunda da sınırın ucuna kadar yaralıları götürerek orada bekleyen Türk yetkililerce Antakya'daki hastanelere sevkedilmesini sağlıyorlar.

Kimi zaman Suriye ordusu tarafından güzergâhlardan geçişe izin verilmezken, kimi zaman da, tıpkı yakın zamanda olduğu gibi, kötü hava koşulları geçişe engel olabiliyor. Böyle durumlarda hastaları köylerine geri götürmek oldukça zor olduğundan hayatlar kaybedilebiliyor, o zaman da cenazeler, telaş içinde yamaçlara gömülüveriyor. Orduya alınma çağrısını reddeden Muhammed'in ismi rejimin arananlar listesine giriyor. Genç adam isyan savaşçılarının arasına katılmamış ama devrime başka yollardan yardımcı olmak istiyor. Bölge kumandanı Abdul Hak izah ediyor durumu: "Muhammed'in halihazırda yaptığı şeye devam etmesi daha iyi. Şu ana dek, gençlerden bir sürü kayıp verdik zaten.

Siz de görüyorsunuz elimizde tüm mücahitlerimize yetecek kadar silah yok, sahip olduklarımız da çok eski. Elimize düzgün silahlar geçtiğinde yeniden başlarız asker toplamaya."

Muhammed konuşmaya başlıyor bu kez: "O adamcağız kayıktan düştüğünde ne yapacağımı hiç düşünmedim bile. İyi yüzerim, onu sudan çıkartabileceğimden emindim. Suyun çalkantısının içinde tutunmak hayli zordu, bir de su inanılmaz soğuktu. Yaralı adam çok yaşlı değildi neyse ki, yoksa ölebilirdi. Onu Türkiye'ye ulaştırabildik. Yolları avucumuzun içi gibi bildiğimizden buralarda dolanmamız işe yarıyor. Ama şimdilerde bir sürü kontrol noktası var askerlerin durduğu. Mayınlar da ayrı bir sorun. Mayınları yerleştirirlerken görebiliyoruz onları, koydukları yerleri aklımızda tutmaya çalışıyoruz, mayınlar yüzünden yeni patikalar denememiz gerekiyor, ama bu riskli bir şey."

Kurtarıcılar, rejim güçlerinin bir sürü operasyon gerçekleştirdiği Cebel el-Zaviye bölgesinden onlarca yaralıyı çıkartmaya uğraşıyorlar halihazırda. Kumandan Hak yaşadıklarını anlatıyor: "Oraya ne zaman bir ekip yollamaya çalışsak, saldırıya uğruyorlar. Eskiden askerlerle az da olsa bir iletişimiz vardı, hatta bazılarını tanırdık; yaralı sivil halktan biriyse, çıkartılmasına izin verdikleri olurdu arada sırada. Ama işbaşındakiler şimdilerde farklı askerler gönderir oldular ve gönderdikleri herifler çok daha acımasız. Bir sürü insanın kanına girdi bu yeni gönderilenler, onlarla başetmek çok zor. Ama işin bir de iyi tarafı var; yeni gönderilen askerler bu bölgeden olmadıkları için buralar hakkında fazla bir şey bilmiyorlar, dolayısıyla da bizi bulmakta hayli zorlanıyorlar."

Bölgede bulunan yerel gönüllüler, gıda ve insanları taşımanın yanısıra, ordu kontrol noktaları ve devriyeleri nedeniyle hareket özgürlükleri kısıtlanan isyan savaşçıları açısından hayati bir bilgi kaynağı olarak da işe yarıyorlar. Kurtarma ekibinde yer alan 22 yaşındaki Yusuf soyadının belirtilmesini istemediğini söyledikten sonra anlatmaya başlıyor: "Bizler silah taşımıyoruz, pek çoğumuzun ismi de hükümetin arananlar listesinde yer almıyor, dolayısıyla köylere girebiliyor mesaj götürüp getirebiliyoruz, ihtiyaç duydukları şeyleri bulup buluşturuyoruz.

"Bu işleri bizlerin üstlenmiş olması daha iyi zira askerler, devrimcilerin köylere girip çıktıklarını fark edecek olurlarsa ateş açabilirler ya da köyleri basıp insanları cezalandırabilirler. Buradaki insanlar zaten çoktandır ızdırap içinde, daha fazla çile çekmelerini istemiyoruz artık."

1 Mart 2012, Robert Fisk

İŞBAŞINDAKİ REJİM, YAPILANLARA 'TEMİZLİK' ADINI VERSE DE, KİRLİ GERÇEK GÜN GİBİ AŞİKAR

Demek, şimdi de Baba Amr'da "temizlik" başladı, öyle mi? Arapçası "tingheef". Suriye hükümetinin şu adı meçhul yetkilisi dün AP'de gerçekten de bu kelimeyi kullandı mı? Oldukça tüyler ürpertici olan bu ifade, katliamlardan önce kullanılagelmiştir hep. BM şu ana kadar 7,600 can kaybı yaşandığını söylüyor. İsrailliler de 1982'de bir hışımla Lübnan'a daldıklarında aynı kelimenin İngilizcesini kullanmışlardı (toplam can kaybı 17,500 civarındaydı). Beş ay öncesinde, Suriyeliler, Humus'un hemen kuzeyindeki Hama'da bulunan Müslüman isyancıların hakkından gelirken de (10.000 'den fazla, muhtemelen 15.000 can kaybı yaşandığında) bölgeyi "inceleditklerini" söylüyorlardı, bölgeyi "taradıklarını", "tetkik ettiklerini" dile getiriyorlardı. Kullandıkları kelime "bahagh" idi.

Orduların istisnasız hepsi, ne zaman insan haklarını tanımayacak olsalar böyle süslü püslü sözlerin ardına gizlerler yaptıklarını. İngilizler İkinci Dünya Savaşı'nda (yaklaşık 60 milyon can kaybı) "paspaslama" ifadesini pek bir severlerdi. Keza Ruslar da. 1944 Varşova Gettosu Ayaklanması sırasında Almanlar Yahudi sokaklarının "arındırılmasından" bahsediyorlardı. Bu ifade bizzat SS Tümgeneral'i Jürgen Stroop tarafından "polis" raporunda (50.000 ölü) kullanılan bir ifadeydi. Temizleme, tarama, paspaslama, arındırma; hepsi aynı kapıya çıkıyor aslında: hiçbir sorumluluğun üstlenilmediği toplu katliam. Nihayetinde bir şeyi "temizlediğinizde", o şey artık kokmaz.

Hayır, Suriyeliler İsraillilere benzemez, keza İsrailliler de İngilizlerle Ruslara benzemez. Kaldı ki, Suriyeliler, İsrailliler, İngilizler ve Ruslar da SS'lere benzemez. Ama kelimelerin gerçek niyetleri açık etmek gibi sevimsiz bir özellikleri vardır. Olay yerini ne kadar çok cilalarsanız, tararsanız, yıkarsanız ya da arındırırsanız , ortalıkta o kadar az kan bırakırsınız. 30 yıl önce Hama'yı yerle bir eden savunma birlikleri "Amca" Rıfat Esad'ın komutası altındaydı, Amca Rıfat'ın yeğenlerinden biri, Beşşar şimdilerde Suriye Devlet Başkanı, öteki yeğen, Mahir de, dediklerine göre amcasının 4.Birliğini Baba Amr'a sokuyor.

Her neyse, tanklar ilk olarak Humus'un Sünni bölgesini bombalıyorlar– ve dün telefonda görüştüğümüz bölge sakinlerinin söylediğine göre– bombalamaların ardından piyade erler giriş yapmaya başlıyor. "Adı meçhul" bir başka Suriyeli yetkiliye göre "kader ayına" girilmiş durumda. Geçen her ayın Suriye açısından bir "kader ayı" olduğu apaçık ortada. Eylül 1980 geldi birden aklıma, Saddam'ın etrafında dolanan, tefeci taifesinin "Whirlwind War–Kasırga Savaşı" olarak isimlendirilen İran istilası sırasında "kader ayından" bahsettiklerini hatırladım. Savaş sekiz yıl sürmüş ve yaklaşık 1.5 milyon can kaybı yaşanmıştı.

Her neyse, Esad'ın süvari takımının kimlerden oluştuğunu göreceğiz bakalım. Ortalığı dağıtmak üzere Humus'a doğru ilerleyen piyade birliğinin içerisinden saf değiştirenler olacak mı acaba? Asıl kaygı verici mesele bu. Özgür Suriye Ordusu ölümüne dövüşecek mi yoksa mücadeleyi başka bir zaman vermek üzere kaçacak mı? Peki ya Baba Amr'da ne boyutta bir sivil can kaybı olacak?

Esad'ın adamları kazanacak olursa, bir rakam duyabiliriz. Rakamın Esad versiyonuna Sünni "düşmanların" verdiği can kaybı dahil olmayacaktır, Esad'ın hasımlarının kaç tane Alevi ve Hristiyan "düşman" öldürdüklerine dair verecekleri rakama denk olacaktır muhtemelen. Esad "teröristlerle" mücadele ettiğini söylüyor. Rıfat da aynı şeyi söylemişti Hama için. İsrailliler de Filistinliler için kullanmışlardı aynı kelimeyi, hem de binlerce kez. Ruslar da Almanlar için aynısını söylemişlerdi. Stroop da Yahudiler için söylemişti aynısını.

Maalesef, biraraya gelse bile Arabistan'ın tüm parfümleri, allayıp pullayamaz bu narin elleri.*

* Shakespeare'in ölüm, dalavere ve yozlaşma konuları işlediği, her çağda iktidar hırsının bedellerini anlattığı Macbeth adlı eserinin 5.Bölüm 1. Sahnesinde, Lady Macbeth tarafından söylenen "all the perfumes of Arabia will not sweeten this little hand" cümlesi.(Ç.N.)

4 Mart 2012, Robert Fisk

ESAD REJİMİNİ AYAKTA TUTAN DEHŞET VERİCİ GERÇEKLER

Baedeker'in kaleme aldığı 1912 basımı Suriye rehberinde, bir buçuk sayfa ayrılmış Humus kentine. Küçük puntoyla basılmış bir bölümde ise şunlar yazıyor, "güney doğuya uzanan düzlükte karşınıza Baba Amr köyü çıkacaktır. Sıra sıra kemerlerden oluşmuş çarşıya vakit ayırmaya değer– harika ipekler bulabilirsiniz bu çarşıda. Humus'un kuzeyine doğru ilerlediğinizde bir meydan görürsünüz, meydanda bir topçu kışlasına rastlayacaksınız..." Çarşı yerle yeksan olalı çok oldu, gerçi kışla da Osmanlılardan Fransızlara geçti kaçınılmaz olarak, en nihayetinde de Baasçı ellere; geçtiğimiz ay tam 27 gün boyunca, bir zamanlar Baba Amr köyünün üzerinde yer alan bu kale burcu, tabiri caizse, bu dünyada cehennemi yaşadı..

Haçlıların, Müslüman hasımlarını yemek suretiyle ilk yamyamlık örneğini sergiledikleri Humus, bir zamanlar Roma kenti imiş, kent 1174'te Selahaddin tarafından ele geçiriliyor. Kent, Birinci Dünya Savaşı sonrası Fransa idaresi altında bir başkaldırı merkezi haline geliyor, bağımsızlığın ardından ise ilk Suriye hükümetlerine karşı gösterilen Baasçı direncin nüvesini oluşturuyor. 1964'ün başlarına gelindiğinde ise Humus, Sünni ve Alevi Şii'ler arasındaki çatışmalara sahne oluyor. Bir yıl sonra, Baas ordusunun genç Humus komutanı Yarbay Mustafa Tlas, rejim yanlısı olan kendi silah arkadaşlarını tutukluyor. Şehrin tarihi biraz daha netleşiyor sanırım artık?

Sonradan görme bu yeni zengin Sünni kitlenin Alevi rejimi desteklemesiyle birlikte, Tlas, Hafız Esad'ın Baasçı iktidarının savunma bakanı oluveriyor. Fransızların, 1919 sonrası manda yönetimleri sırasında oluşturduğu "Özel Güçler" içerisinde Alevilere birtakım imtiyazlar tanınıyor; askeri akademi Alevilerin Humus'taki kalelerinden biri haline geliyor. Hafız Esad yönetimi sırasında akademinin en ünlü öğrencilerinden biri de– 1994 yılında mezun olan– oğlu Beşşar. Beşşar'ın amcası Adnan Makluf ise yeğenin ardından mezun oluyor aynı akademiden. Amca Makluf, şimdilerde Esad rejiminin en yozlaştırıcı unsuru olarak görülüyor.

Beşşar daha sonraları Şam'daki askeri Tişrin Hastanesi'nde doktorluk yapmaya başlıyor. Esad'ın bir zamanlar görev yaptığı hastane, Suriye ordusunun kurbanı olan binlerce kişinin büyük bir kısmının defin öncesinde otopsilerinin yapıldığı yer haline gelmiş durumda bugün. Beşşar Humus'u pek de unutmuyor; İngiltere doğumlu Sünni eşi, Humus kökenli bir aileden geliyor. Esad'ın en yakın danışmanlarından biri olan Buthayna Şaban da Humus'lu; hatta daha geçtiğimiz yıl şehir öylesine tehlikeliydi ki, Esad'ın danışmanı Şaban dahi annesinin ölüm yıldönümünde mezarını ziyarete gidememişti. Humus, Sünni olsun Alevi olsun tüm Suriyelilerin kalbindedir. Ayaklanmanın beraberinde getirdiği tüm o ızdırabın çekildiği yerin Humus olması mı şaşırtıcı olan? Yoksa, Suriyeli yetkililerin kenti geri alarak devrimin belini kırmaya karar vermiş olması mı? Şöyle 30 yıl öncesine uzanın, kentin biraz daha kuzeyine... Hafız Esad, Hama'da 10.000'i aşkın "şehit" verdirmişti; geçen hafta da, Humus küçük bir Hama oldu neredeyse, geçmişine bakılarak, bugün yaşayacağı zulmü kestirmenin mümkün olduğu bir şehir...

Peki, "Özgür Suriye Ordusu"nun şehri terkedip kaçmasına neden bu kadar şaşırıyoruz öyleyse? Sırf yüz kadar Kalaşnikoflu adam Humus'ta minyatür bir Varşova ayaklanması sahnelemek istiyor diye Esad rejiminin kepenk kapatacağını ve kaçacağını mı bekliyorduk gerçekten de? Kadınların, çocukların –ve gazetecilerin– ölümlerinin, hala daha Arap milliyetçiliğin sorumluluğunu taşıdığı iddiasında olan insanları, şehri hurdahaş etmekten alıkoyacağına gerçekten inanıyor muyduk? Nicolas Sarkozy, David Cameron, Hillary Clinton'ın fantezileri Batı dünyası tarafından benimsendiğinde –Suriye'ye "demokrasi" getirilmesi talebiyle ortalara çıkan Körfezdeki Arap ülkelerinin, aynı demokrasiyi bizzat kendi halklarına vermekte nasıl ayak dirediklerini gördüklerinde, sergilenen ikiyüzlü tavrın farkına vardı Suriyeliler.

Şimdilerde Suriye'deki Sünni isyancıları silahlandırmaya gayet hevesli görünen Suudiler, –Sünni Katar'la birlikte– ellerinde tuttukları o feodal ve gösterişli Sünni iktidar gücünü bizzat kendi vatandaşlarına ve ülkelerinde yaşayan Şii azınlığa bırakmayı planlıyor muydu? Peki, Katar Emiri'nin istifa etme gibi bir niyeti var mıydı? Washington lobicilerinin, Brookings Enstitüsü, Rand Corporation ve Dışilişkiler Konseyi kahinlerinin, New York Times'daki başyazıları, deyim yerindeyse, kapı kapı dolaşarak pazarlayan tüm diğer Amerikan ekiplerinin ortasında kalan Humus,

bugünlerin Bingazi'si –Şam'a doğru ilerleyen taarruzun çıkış hattı– haline geliverdi bile.

Aynı eski Amerikan rüyası görülüyor yine: eğer bir polis devleti acımasızsa, üstten bakar bir tavır sergiliyorsa ve yolsuzluğa bulaşmışsa– işbaşındaki Baasçı düzen ve düzenin kendini bir halt sanan memurları hakkında yanılmadığımızı da düşünürsek– bu durumda düzene muhalif olanların ellerindeki silahlar ne kadar yetersiz olsa da, kazanan onlar olacaktır; zira filmin iyi adamları onlar. Odak noktasında yine o eski klişeler var. Baaşcıların Nazilerden bir farkı yoktu; Beşşar, ailesinin elinde değersiz bir varlık, aslında bir hiçti; eşi Esma ise olsa olsa günümüzün Eva Braun'u, Marie Antoinette'i ya da Lady Macbeth'i olabilirdi o kadar. İşte tüm bu saçmalığın üzerine kurmuştu Batı dünyasıyla Araplar tüm beklentilerini.

Sarkozy, Cameron ve Clinton, Suriye'de yaşanan gaddarlığa daha fazla öfkelendikçe, isyancılara askeri yardımın reddedilmesinde daha etkili hale geldiler. Yerine getirilmesi gereken birtakım şartlar vardı. Suriye muhalefetinin yardım beklentisine girmeden önce birlik olması gerekiyordu. Her kafadan bir ses çıkmamalıydı, muhaliflerin aynı dilden konuşmaları gerekiyordu, sanki NATO Kaddafi'yi devirme amacıyla bomba yağdırma kararı almazdan önce Kaddafi'nin muhalifleri aynı dilden konuşmuşlardı da... Sarkozy'nin sergilediği bu iki yüzlü tavrın gayet farkındaydı Suriyeliler. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde şansını artırmak için telaş içinde reklam peşinde koşan Sarkozy, serbest gazetecilik yapan Edith Bouvier'ı "kurtarmak" için yüzlerce diplomat ve "uzmanı" görevlendirmiş, kadın gazetecinin güvenliğini sağlamak için nicedir uğraş veren STK'ların tüm çabalarına köstek olmuştu. Oysa ki, aynı üzgün adamın, Taliban'ın Afganistan'da aylar boyunca hapis tuttuğu iki Fransız erkek gazeteciyi, tedbirsiz davranarak kendilerini sorumsuzca tehlikeye atmakla alenen suçlayıp küçümsemesinin üzerinden sadece birkaç ay geçmişti.

Fransa seçimleri, Rusya seçimleri, İran seçimleri, Suriye referandumları ve elbette Amerika seçimleri: "Demokrasi" denen şeyin, Ortadoğu'da izlenen akla yatkın politikaları ne kadar da raydan çıkartabileceğini görmek hayret verici. Putin, bir Arap lidere (Esad) destek veriyor, o Esad da çıkıp şu sözleri sarfediyor: "vatandaşlarımı korumak için, beni suçlayabilecekleri hiçbir olmasın diye elimden geleni yaptım...kendi vatandaşlarını öldürmedikten sonra suçlanabileceğin hiçbir şey olamaz

diye düşünüyorum." Ordusu Çeçenleri katlettikten sonra sanırım Putin de aynı mazereti sunardı. İngiltere Başbakanı'nın 1972'de yaşanan Kanlı Pazar'ın ardından İrlandalı Katolikler için aynı şeyleri söylediğini hatırlamıyorum gerçi; ama belki de Kuzey İrlandalı Katolikler Birleşik Krallık "vatandaşı" olarak görülmüyordu .

Hayır, elmalarla elmaları karşılaştırmıyorum. Yaralı fotoğrafçı Paul Conroy'un Cuma günü unutulmaz bir benzetme yaptığı Grozni, (Kanlı Pazar'ın yaşandığı) Derry'den ziyade Baba Amr ile çok daha fazla benzerlik taşıyor. Fakat, gerçeklerden bahsetmeye çalışan herkesi, alenen suçlamak tedirgin edici bir alışkanlık haline gelmiş durumda. IRA'nın eninde sonunda Kuzey İrlanda siyasetinin ve hükümetinin içinde yer almanın bir yolunu bulacağını savunan kişiler –ki ben de bunlardan biriydim– "teröristlerle anlaşmış olmakla" alenen suçlanıyordu, hem de sürekli olarak. Yılbaşının hemen öncesinde İstanbul'da yaptığım konuşmada, Esad rejiminin diğer Arap diktatörlüklerin çöktüğü hızda bir çöküş yaşamayacağını– Hristiyan ve Alevi sivillerin de katledilmekte olduğunu– söylediğimde, genç bir Suriyeli bas bas bağırarak "Esad'ın gizli polisinden ne kadar para aldığımı?" sormuştu bana. Asılsız bir ithamdı ama anlaşılabilir bir tepkiydi. Genç adam Dera'lıydı ve Suriye'nin ünlü Muhaberatı tarafından işkence edilmişti kendisine.

Gerçek şu ki, Suriyeliler Lübnan'ı neredeyse 30 yıl boyunca işgal etmişlerdi ve bölgeyi 2005'de terkettikten epey sonra bile, Beyrut'un kırmızı topraklarının derinlerinde siyasi pençelerine rastlayabiliyorduk bizler. Suriye istihbarat unsurları hala eksiksiz operasyonlar düzenleyebiliyor, öldürme kudretlerinden hiçbir şey eksilmemiş şekilde davranabiliyor, Lübnan'lı müttefiklerini Beyrut parlamentosunda hala barındırabiliyorlardı. Baaşçılar, Lübnan'ın gelişmesini kardeşçe bir kucaklama kisvesi altında bu denli uzun bir süredir engelleyebiliyorken, bizzat kendi ülkelerini bir başkasına kolaylıkla bırakabileceklerini nasıl oluyor da düşünebiliyor bazıları? Esad, Şam ve Halep'i elinde tuttuğu müddetçe hayatta kalmayı becerecektir.

Nihayetinde, Afganistan gizli polis teşkilatının eski patronu –şu sadist Necibullah– tek yapabildiği Kabil ile Kandahar arasında uçakla gidip gelmek olduğu halde, ülkenin liderliğini elinde sıkı sıkı tutuyordu. Arkasında Obama'nın desteği, yanında Obama'nın tüm adamlarıyla, Hamid Karzai'nin de –acımasız gizli polisi, yozlaşmış rejimi ve düzmece

seçimleriyle– bugün yapabildiğinin, aynı şekilde iktidara yapışmak olduğunu söylemek hayli mümkün. Ama bu, kendisini Washington, Paris, Londra, Doha ya da Riyad'a hatta ve hatta İstanbul'a övgüyle bahsettirecek bir karşılaştırma değil.

Peki Beşşar Esad ne alemde? Kendisinin, Suriye'ye özgürlüğünü veren adam olarak hala daha tarihe geçmek istediğine inananlar var. Mantıkdışı bir şey bu elbette. Asıl sorun da şu; bu gerçek bile olsa, ülkede yaşanacak derin bir siyasi değişikliğin, ellerinde bulundurdukları güç ve hayatları açısından tehlike yaratabileceği birtakım insanlar da var Esad'ın etrafında. Gizli polis bünyesindeki generallerle Baasçı paramiliterler Esad için ölümüne mücadele edecek, adama sadık kalacaklardır, zira –Esad'a hayranlık duymuyor olsalar bile– devrilmesinin kendi ölüm fermanları olduğunun farkındalar bu insanlar. Ancak, Esad bizzat kendisini "indirtmek" yönünde bir niyet gösterecek olursa– referandum, yeni anayasa ve bahsedip durduğu tüm o "demokratik" değişiklikler gerçekleşecek olursa– kötülükleriyle ün salmış bu adamlar hem korku hem de öfke içine düşeceklerdir. Peki, o halde neden sadık kalmaya devam etsinler ki bundan sonra?

Hayır, Beşşar Esad'ın bir hiç olduğu söylenemez. Kararları o alıyor. Ama babası, Hafız 1970'de yaşanan "yatıştırıcı" bir devrimle iktidara gelmişti, benzer "yatıştırıcı" adımlar her zaman atılabilir pekala. Baasçılık adına. Arap milliyetçiliği adına. El-Kaide-Siyonist-İslamcı-terörist düşmanı ezmek adına. Tarih adına.

8 Mart 2012, Kim Sengupta

ORTAK BİR DÜŞMANA KARŞI BİR BİRLEŞME Mİ SÖZKONUSU?

Beşşar Esad rejimine karşı başlayan ayaklanma yayılırken, muhalif görüşlerin öncülüğünü yapan siyasi fikirler, sözümona Suriye Ulusal Konseyi'nce dillendirilmeye başlandı. Ama sonra Ulusal Koordinasyon Komitesi kendi gündemiyle çıktı ortalığa. Ve en nihayetinde, geçtiğimiz hafta gruptan kopan bir başka fraksiyon doğdu; Suriye Vatansever Grubu.

Askeri fraksiyonlar arasındaki ilişkiler de aynı ölçüde endişe verici: ilk önceleri Özgür Suriye Ordusu vardı bir de onunla rekabet içinde olan Özgür Subaylar Hareketi. Şimdilerde ise Suriye Bağımsızlık Ordusu asıl mücadeleyi kendi askerlerinin verdiğini ilan ediyor.

İntikam yemini etmiş Esad güçleri direnç gösteren merkezlere hızla yayılır ve karşılık verilmesine sebep olurken, Suriye muhalefeti her zamankinden çok daha çatlak gözüküyor.

Söz konusu bölünmüşlüğün uluslararası farkındalığı ve onunla birlikte gelen finansman ve silahlı da engellediği apaçık ortada, muhalif grupların temsilcileri ortak bir platforma benzer bir yapı oluşturmak için biraraya geliyorlar. Ancak, Amman, Paris ve Brüksel'de gerçekleştirilen gizli ve düşük profilli görüşmeler zaman zaman sert tutum ve karşılıklı suçlamalarla birtakım sıkıntılara sahne oluyor.

"Az da olsa ilerleme kaydettik ancak anlaşmazlıklar da olmadı değil," diye anlatıyor görüşmelere katılan aktivistlerden biri olan Kays el-Baidi. "Hatta iş kimi zaman, rejimde kim kimin babasına ihanet etti noktasında bağırış çağırışa kadar varıyor. Olayların ortasındaki insanlar işkence ve katliama uğrarken, ülke dışındaki öncülerin kendilerini doğru düzgün bir şekilde organize etmelerine acil ihtiyaç duyuluyor."

En göze batan bölünme devrimin sivil kanadıyla isyan savaşçıları arasında yaşanıyor. Özellikle de Suriye Ulusal Konseyi (SUK), Suriye'nin dışında yaşayan, kendini tehlikeye atmaya yanaşmayan, faturasını Katarlılarla Suudiler'in ödediği uluslararası konferanslarda boy gösteren ama ellerini taşın altında sokmayan insanların oluşturduğu ehli-keyf bir oluşuma dönüşmekle itham ediliyor sıklıkla.

Ebu Bekir takma adını kullanan Humuslu bir aktivist, SUK'un önde gelen 20 kadar eski üyesinin biraraya geldiği en son küçük grubun oluşma nedenini şöyle izah ediyor; "Suriye Ulusal Konseyi sokaktaki halkı temsil etmediğinden oluşturuldu Suriye Vatansever Grubu. Şimdi yaptıkları gibi geride durmak yerine devrim için birlikte çalışmayı öğreneceklerini umut ediyoruz. Çok fazla konuştuk ama çok az şey gerçekleştirdik."

Temeldeki tartışma konularından biri de, ülke dışından gelen silahları kimin kontrol edeceği. Geçtiğimiz günlerde bir açıklamada bulunan SUK lideri Burhan Galyun, bir Askeri Konsey oluşturulacağını, bunun silahlı fraksiyonlarca da onaylandığını belirterek "Bu oluşum çerçevesinde

tıpkı bir savunma bakanlığı gibi hareket edeceğiz. Birliklerin askeri ihtiyaçlarına bakıp, nelere gerek duyuluyorsa onları temin etme yoluna gideceğiz" diyor.

Öte yandan, SUK liderinin bu açıklaması Özgür Suriye Ordusu(ÖSO) başkanı, Albay Riyad el-Esad tarafından yalanlanıyor; ÖSO'nun başındaki isim kendisine danışılmadığını belirtiyor.

Sözlerine "Bu oluşumun amacının ne olduğunu gerçekten de bilmiyorum," diye başlayan Riyad el-Esad "Bunun bir Askeri Konsey olacağını söylüyorlar ama doğru düzgün bir şekilde görüş almadılar askerlerden. SUK ile bu konu üzerinde yaptığımız görüşmeler tatmin edici olmadı" diye açıklıyor durumu.

Öte yandan, isyancı fraksiyonlardan bazılarının da ÖSO konusunda birtakım memnuniyetsizlikleri var. Suriye Bağımsızlık Ordusu (SBO) bünyesinde bir süredir ülkenin kuzeyindeki İdlib'de savaşan subaylardan Muhammed Mifsud Abdullah, görüşlerini şu sözlerle aktarıyor: "Bizim bulunduğumuz bölge, hükümetin Humus'tan sonra en çok saldırıyı gerçekleştirdiği yer. Peki, ÖSO o zaman neredeydi, asıl bunu sormak lazım? Burada bulunan insanları koruyan biziz ve ÖSO'yu bizim üzerimizde bir oluşum olarak kesinlikle tanımıyoruz. Ülke dışında bir sürü oluşum var halkı temsil ettiğini söyleyen. Peki yaptıkları bir şey var mı, asıl buna bakmak lazım."

Suriye Vatansever Grubu'nu kurmak üzere diğer gruptan ayrılanlardan biri de Kemal el-Labvani. Yeni oluşumun SUK ile karşı karşıya gelip çatışmak istemediğini vurgulayan Al-Labvani yine de eklemeden duramıyor: "Aramızda sürüp giden bu çekişmeyi ve sürtüşmeyi devam ettiremeyiz. Ayrıca, Müslüman Kardeşler'in SUK içerisinde oldukça güçlü bir rolü olduğuna inanıyoruz. Asıl önemli olan tüm görüşlere kulak verilmesi."

SUK bünyesinden kopan üst düzey kişilerden biri de Hatim el Malih, kendisi avukat ve rejim tarafından defalarca yargılanan eski bir hakim.

"Bir sürü insanın Özgür Suriye Ordusu'na silah yollaması gerekiyor, belki Ürdün'den, Lübnan'dan, Türkiye'den; bir sürü insan silahları sınırdan geçirebileceğinden de emin," diye anlatıyor durumu. "Özgür Suriye Ordusu'na orta ölçekte silahlarla destek vermemiz gerekiyor, zira tank, helikopter ya da buna benzer şeyler getiremeyiz; orta ölçekli silahlarla bu rejimi sona erdirebilirler."

The Independent ekibi olarak Suriye'nin kuzeyindeki İdlib bölgesi içerisinde isyancı savaşçılarla birlikte seyahat ediyoruz. İsyancıların modern silahlar anlamında ne denli yetersiz bir donanıma sahip olduklarına bizzat şahit oluyoruz. Yaklaşık 50 kişiden oluşan bir grubun elindeki silahlar eski av tüfeklerinden ve pompalı tüfeklerden ibaret. Tek bir Kalaşnikof AK-47 görüyoruz ellerinde bir gün, rejim için üretilen Kalaşnikoflardan- tüfeği ele geçirmiş değiller, rejim için savaşan Alevi milislerin oluşturduğu Şebbiha üyelerinden birinden satın almışlar bu tüfeği, yaklaşık 1,300 sterlin karşılığında.

Ancak isyancıların "orta ölçekteki silahlarla" bile El-Malih'in rejimin sona erdirilmesi yönündeki beklentisini karşılamaları çok uzak ihtimal, en azından kısa vadede. Bunun asıl sebebi, hiçbir isyancı gücün -ne ÖSO'nun, ne Özgür Subaylar Hareketi'nin ne de SBO'nun- belirgin bir komut ve kontrol yapısına sahip olmaması. Tam tersine, aralarında oldukça zayıf bir koordinasyon bulunan otonom gruplardan oluşuyorlar.

Sırf İdlib bölgesinde faaliyet gösteren grupların arasında Şehit HiŞam Tugayı; İbn Malik Şehitleri Tugayı; Maarratt el-Numan Şehitleri Tugayı; Selahaddin Tugayı ve Felluce Tugayı yer alıyor.

SUK bünyesinde bölük komutanlığı yapan Ayham el-Kurdi bu denli çok sayıda ufak grup bulunmasının, isyan grubunun işlevsiz olduğu anlamına gelmediğini savunuyor: "Her zaman yeni tugaylarımız olabiliyor. Tugaylara ünlü kişilerin adı veriliyor: Amerikalı olsaydık, bir Michael Jackson Tugayı'mız da olurdu."

Devrimin üzerinde kara bir bulut gibi asılı duruyor mezhepçilik. Esad ve ülkenin elit sınıfının içinden geldiği Alevi mezhebine mensup hiç kimse yok SUK'un önde gelen makamlarında oturan. İsyan "tugayları"ndan bazılarının birtakım katı Sünni ve Şii'lik karşıtı hassasiyetler benimsedikleri ve bunu da açık açık ilan ettikleri görülüyor. Aleviler Şii'lerin bir soyu. Şam ve Halep'de gerçekleşen üç bombalamanın, geçmişte çok tehlikeli bir dini savaş başlatmış olan Irak'taki El-Kaide'nin işi olduğu konusunda yaygın bir şüphe var.

Esad karşıtı olmaları nedeniyle sürgün edilen Alevi bir aileye mensup Hania, soyadının açıklanmasını istemiyor. Genç kadın gelecek konusunda endişeli: "Rejimin toplumdaki ayrımcılığı kendi çıkarı için kullandığına hiç şüphe yok. Devrim başarılı olursa bundan azınlıkların mağdur olacağını söylüyorlar. Yürüyüş yapan insanların 'Hristiyanlar Beyrut'a,

Aleviler mezara' diye slogan attıklarından bahsediyor akrabalarım. Dolayısıyla evet, bir kaygı var, hem de çok büyük bir kaygı."

Suriye devriminin tetiklediği dini çatışma sadece ülkeyle de sınırlı değil. Amerikalı yetkililere göre, Şii İran silah ve teknik destek yoluyla Esad rejimine verdiği desteği artırıyor. Aynı kaynaklar, Devrim Muhafızları bünyesindeki el-Kuds biriminin başında bulunan Tuğgeneral Kasım Süleymani'nin Tahran'dan Şam'a ziyarette bulunduğunu iddia ediyorlar.

Öte yandan, bizzat Dışişleri Bakanı'nın ağzından Suriyeli isyancıları silahlandırmanın "mükemmel bir fikir" olduğunu açıklayan Suudi Arabistan gibi Sünni güçler, henüz önemli boyutta silah göndermiş değiller. Bu kısmen de olsa, Türkiye ve Lübnan gibi iletim hattı rolü oynayacak ülkelerin, şu ana dek izin vermemiş olmasından kaynaklanıyor. Bir başka sebep ise Esad'a yönelik muhalefetin bölünmüş yapısı.

Aslına bakılırsa isyancıların elinde silah alacak para var; bu paralar ya bölgesel olarak toparlanmış ya da yurtdışından getirilmiş paralar. Ama en büyük sorun işin arz kısmında. İdlib'de savaşan isyan kumandanı İzzeddin Hihano geçtiğimiz hafta mühimmat satın almak üzere Türkiye sınırını geçerek Antakya'ya gidiyor. Bulabildiği tek şey 300 kadar kurşun olmuş.

"Bu ne kadar süreyle yeter ki?" diye bağırıyor öfkeyle. "Diğer grupların bazılarının daha fazla parası var, daha iyi fiyat verebildiklerinden silah alabiliyorlar. Ama onlar aynı zamanda radikal tipler. Bizim tugayımızda en üst düzey subaylardan biri Hristiyan ve sınır boyunca bizlere yardımcı olan Aleviler var. Ancak bizler yardım alamayacak olursak, başarılı olan bu radikal gruplar olacak."

13 Mart 2012, Patrick Cockburn

BU SAVAŞIN BİR KAZANINI OLMADIĞI GİBİ, SONU DA GÖZÜKMÜYOR

Dört ay önce, uluslararası liderlerin pek çoğu Suriye hükümetinin çok da uzak olmayan bir gelecekte düşeceğini umut ediyordu. Belki de Muammer Kaddafi'nin başına gelenlerden fazlasıyla etkilenmişlerdi, ancak o zamandan bu yana Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın yakın bir tarihte indirilemeyeceği açık net ortaya çıkmış durumda.

Birçok ülke Suriye'de bir siyasi dönüşüm başlatmak için birilerinin harekete geçmesine hazır ama o birileri kendileri olmadığı sürece elbette. Bingazi'de yaşananlara öykünerek yapılan bir öneri, Ürdün veya Türkiye sınırlarına yakın bir yerde güvenli limanlar veya uçuşa yasak bölgeler oluşturulması yönündeydi. Fakat Ürdün ve Türkiye, Suriye ordusuyla berbat bir kara savaşının içine çekilmek konusunda, gayet de anlaşılabilir nedenlerle, tereddütlü davrandılar. Şimdilik, kazanın da kaybedenin de olmadığı bir durum söz konusu ve bunu değiştirecek bir sebep de görülmüyor ufukta. Rejim güçleri büyük ölçüde birarada kaldı, toplu saf değiştirme olayları yaşanmadı birlikler içinde. Rejim güçleri, tek bir şehirde başlayan ayaklanmaları rahatlıkla bastırıp, acısını kendi vatandaşlarından çıkartabiliyor, tıpkı Humus'ta olduğu gibi ama aynı anda her yerde isyanın kökünü kazımaları mümkün gözükmüyor.

Peki, bu her an bozulabilecek güç dengesini ne kırabilir? Suriye rejimi, 1982'de en az 10.000 kişinin ölümüyle sonuçlanan Hama katliamı ölçeğinde bir toplu kıyım gerçekleştirecek olursa, bu Sünni askerlerin toplu olarak saf değiştirmesine neden olabilir, çok daha büyük olasılıkla da dışarıdan müdahale gelir. Esad, rejimin ana unsuru olarak Alevilere bel bağlamış olabilir ancak iktidarını sürdürmek istiyorsa Sünni toplumun en azından bir kısmının desteğine de ihtiyaç duyacaktır.

Uzun vadede baktığımızda, Esad'ın başarı şansı daha da ümitsiz görünüyor zira Suriye ekonomisi, ekonomik yaptırımlar ve gitgide kötüleşen kargaşa ortamının yarattığı baskıya teslim oluyor. Ama, tıpkı bir zamanlar Saddam Hüseyin'in kanıtladığı gibi, otoriter bir rejim neye ihtiyaç duyarsa, askeri hizmette kullanılmak üzere ona el koyup haczedebilir.

25 Mart 2012, Patrick Cockburn

BAŞKAN ESAD'I DEVİRME GİRİŞİMİ BAŞARISIZ OLDU

Başkan Esad ve iktidardaki hükümetini devirmeye yönelik bir yıllık çaba başarısız oldu. İki ya da üç ay kadar önce, isyancılar Humus ve Deyr ez Zor gibi şehirlerde kuşatılmış birtakım yerleşim bölgelerini ele geçirdiğinde, başarıya ramak kalmıştı. Uçuşa yasak bölgelerden ve dış müdahalelerden bahsediliyor olmuştu o zamanlar.

Katı ekonomik yaptırımlar ise Suriye'nin çoktan sendelemeye başlamış ekonomisinin tuzu biberi olmuştu. Geçen her gün Esad'ın üzerine yeni baskılar bindirirken (aşağıdaki üzere) gidişat, Şam'da bir iktidar değişikliğine doğru kararlılıkla ilerliyor gibi gözüküyordu.

Ama bu gerçekleşmedi. Suriye Libya gibi olmayacaktı. Getirilen en son uluslararası önlem, AB'nin, Esad'ın eşi Esma ve annesinin AB ülkelerine seyahati üzerine yasak koymasıydı (İngiliz vatandaşı olan Esma hala Birleşik Krallığa seyahat edebiliyor ya hoş). Hani ıslak havai fişek patlamaz ya, havai fişeklerin en ıslağı da bu olsa gerek, beklentileri karşılamaktan çok uzak kaldı zira bu yaptırımlar. Dışişleri Bakanı William Hague bunun Suriye hükümeti üzerindeki baskıyı artıracağını savunadursun, aksine Suriye hükümetinin sıkıntısını hafifletiyor. Böyle bir niyetinin olduğu varsayımında bulunarak, Esma'nın, Paris ya da Roma'ya yapacağı alışveriş seyahatlerini engellemek, Amerika, AB ve onların Ortadoğu'daki müttefiklerinin ellerindeki seçeneklerin, iş Şam'la başetmeye geldiğinde, ne denli az olduğunu gösteriyor.

"Kimse askeri operasyonlardan söz etmiyor," diyordu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-Mun geçen hafta. İsyancı Özgür Suriye Ordusu, Humus şehir merkezindeki, kuzeyde İdlib bölgesindeki ve en son olarak da doğuda Deyr ez Zor'daki sığınaklarından çıkartılıp atıldı. Tanklarla desteklenen Suriyeli askerler geçtiğimiz Salı, Irak sınırına yaklaşık 95 kilometre uzaklıktaki Deyr ez Zor'a dört bir koldan girerek, isyancıları bölgeyi terketmeye, kısa süren bir ateş sonrasında da ev ve apartmanlara sığınmaya zorladı. Onların geri çekilmeleri, yoğun olarak Sünni'lerin yaşadığı Anbar bölgesinden Irak sınırına silah getirilmesini daha da zorlaştırabilir. Humus'un Baba Amr bölgesinde yüzlerce insanın ölümüne ve bölgenin harabeye dönmesine yol açan, bir ay süren o askeri ablukaya kıyasla Suriye ordusunun bu seferki ilerleyişi gayet seriydi. Suudi Arabistan ve Katar gayet gamsız bir şekilde isyancıların silahlandırılması yönünde tavsiyeler verirken, bunu yaptıklarına dair en ufak bir işaret gözükmüyordu.

Rejim değişikliğini savunanlar açısından ters giden neydi? Genel olarak bakıldığında, durumu yanlış değerlendirip fazla ileri gittikleri, kendilerine fazlaca güvendikleri ve kendi propagandalarına kendilerini fazlaca kaptırdıkları söylenebilir. Bu Ocak ayı itibariyle, gerçekleştirdikleri her şeyin ardında, uluslararası bir müdahale olabileceği veya müdahale

tehdidinin ikna edici olabileceği öngörüsü yatıyordu. Elbette bir de, Libya'da olan bitenin yanlış okunması söz konusuydu. El-Cezire televizyonunu izlediğinizde, kahraman isyan milisleri-ki zaman zaman kahramanca davrandıkları da oldu- bir tiranı devirmiş gibi gözükebilir, ama, işin aslı, askeri zafer neredeyse tamamen 'nun gerçekleştirdiği hava saldırısı sayesinde gerçekleşmiş durumda. Milisler, ancak hava saldırıları yolu açtıktan sonra bölgeyi paspas edip temizleyen bir güç olarak işlev görmüştü (2001'de Afganistan'da, 2003'te ise Irak Kürdistan'ında izlenen yöntem de buydu) .

Ancak Suriye'de şartlar hayli farklı. Rejimin Alevi toplumu üzerine inşa edilmiş oldukça radikalleşmiş bir tabanı, güçlü bir ordusu ve güvenlik kuvvetleri var. Askeri birlikler ve üst düzey arasında, toplasınız bir elin parmaklarını geçmeyecek sayıda saf değiştirmeler yaşandı. Rejime sadık olanlar, sonuna kadar mücadele etmek dışında başka bir şansları olmadığının farkında, önlerine kim çıkarsa öldürmeye de gayet hazırlıklılar. Ekonomik yaptırımlar da Esad yanlıların hiç umurunda değil zira kaynaklar ne kadar kısıtlı olursa olsun, bir diktatörlük bir şeyleri her zaman kendine mal edip, el koyabilir. Esad, Suriye iş aleminin büyük bir kısmının desteğini çoktan kaybetmiş durumda. Çatışmanın askerileştirilmesi şu aşamada iktidar açısından bir tehdit oluşturmasa da, rahatsız edici bir durum olduğu ve olaylar gerilla savaşına dönüşecek olursa durumun terse dönebileceği de görülüyor.

Esad, geçtiğimiz yılın ikinci yarısında mutlak güce sahip uluslararası bir koalisyonla karşı karşıya kalmış gibi görünüyordu. Koalisyonun içinde Suudi Arabistan ve Katar'ın yanısıra Amerika, AB ve Türkiye de yer alıyordu. Herkes birilerinin bir şeyler yaparak Esad'ı devirmesine sıcak bakıyordu- fakat, iş öyle bir noktaya geldi ki, kimse elini taşın altına sokmuyor, o birisi de kendi dışında birisi olsun istiyordu. Ürdün ya da Türkiye sınırına yakın noktalarda "güvenli bölgeler" oluşturulmasından bahsedilir olmuştu ama ne Ürdün ne Türkiye, kendilerini Suriye ile derhal silahlı bir çatışmanın içine sokacak bu harekete hevesli olmadılar. Ürdün Kralı Abdullah, Ürdün'den uzak olduğu müddetçe söz konusu "güvenli bölgelere" asla karşı olmadığını söylüyordu özür diler gibi bir ses tonuyla. İran'ın müttefiki Suriye'yi savunmak adına Türkiye'ye misillemede bulunmasına kadar varabilecek tehlikeli bir bölgesel Şii-Sünni çatışmasının içerisine zorla sokuluyor olduğu artık apaçık ortaya çıkan Türkiye ise, "güvenli bölge" fikrini heyecanla savunmayı bıraktı.

Suriyeli protestocular, Libya'da olan biten şeylerin aynısının Suriye'de de tekrar edilebileceği algısını yaratmak için ellerinden geleni yaptılar. Şimdilerde, aralarında yaşadıkları bölünme ve başlarında bir lider olmamasından ötürü hayli eleştiriliyor olsalar da, muhtemelen başka da bir seçenek yoktu o zamanlar önlerinde. Ayaklanma Suriye'nin altsınıfları arasında patlak vermişti ama geçtiğimiz yaz itibariyle orta sınıfa sıçramıştı. Ancak, rejimin keskin nişancı ve ölüm timleriyle karşılık vermesiyle birlikte sokak protestoları hayli tehlikeli hale gelmiş ve geçtiğimiz aylarda sokak protestolarına katılanların sayısı epeyce azalmıştı (Arap Birliği gözlem ekibinin faydalarından biri de sokak protestolarına yeniden kapı açmasıydı). Prostescular artık nadiren zeytin dalları sallar ve 'Barış, Barış' sloganları atar oldular. Protesto hareketinin askerileştirilmesi ve gitgide artan mezhepçi tavır, rejimin güçlü yönlerini açığa çıkarttı. Mezhepçilik Suriye içindeki muhalefetin zayıflamasına yol açmakla kalmadı, olaylara yurtdışından bakan koalisyonu da bölmeye yardımcı oldu. Başkanlık seçiminin yapılacağı yıl, Amerikalılar Suriye'yi kimin yöneteceğinden çok El-Kaide'yle ilgileniyorlardı.

Barack Obama'nın başkanlık kampanyası sırasında vurguladığı konulardan biri Osama bin Laden'in kendi yönetimi sırasında öldürülmüş olması ve Başkan Bush'un aksine, 11 Eylül faillerinin ortadan kaldırılmasına odaklanmış olmasıydı. Beyaz Saray El-Kaide'nin herhangi hayat emâresi göstermesini istemediğinden, örgütün Suriye'de gitgide artan rolünden bir süredir rahatsızlık duymaktaydı. Örneğin, El-Kaide'ye bağlılığı bilinen El-Nusra Cephesi adındaki örgüt, daha geçtiğimiz hafta Şam'da gerçekleşen ve iki düzineden fazla insanın ölümüne yol açan iki ayrı intihar bombalaması eyleminin sorumluluğunu üstlendi. "Suriye rejimine Sünnilere yönelik katliamlarını durdurmasını söylüyoruz, aksi takdirde, Alevilerin günahlarına katlanacaksınız," deniliyordu El-Nusra Cephesi açıklamasında. "Bundan sonra yaşanacaklar, Allah'ın izniyle çok daha şiddetli ve ızdıraplı olacak."

Suriye rejimi, güç dengesinde radikal bir değişiklik olmadıkça düşmeyecektir. BM eski genel sekreteri Kofi Annan'ın BM-Arap Birliği barış elçisi olarak atanması, rejim muhaliflerinin şu ana kadar yaşadığı başarısızlığı maskelemek için giriştiği itibar kurtarıcı bir hareket sadece. Bu da, 1970'lerle 1980'ler arasında uzatmalı ve şiddetli bir iç savaşla karşılaşan Lübnanlılar gibi Suriye halkı için de kötü bir haber.

30 Mart 2012, Robert Fisk

LÜBNAN SINIRINDAKİ SUSTURULMUŞ SURİYELİLER MEÇHUL YARINLARA DOĞRU AKIN AKIN İLERLİYORLAR

Hizbullah Lideri Hasan Nasrallah ile Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın birbirlerine gülümseyerek baktıkları bir poster El Kaa'ya giden otoyolun üzerinde asılı. Gümrük noktasına geldiğinizde anlıyorsunuz buranın sıradan bir Lübnan köyü olmadığını.

Bir kamyon dolusu asker, (siyah kurşun geçirmez yelekler giymiş ellerinde Kalaşnikof taşıyan çam yarması gibi güçlü kuvvetli adamlar) hükümetlerinin kendi topraklarında yaşattığı o kanlı zulümden kaçarak Lübnan'a girmek için yalvaran Suriyeli sığınmacılardan oluşan kalabalığı durduruyor. Suriyeli yaralıları taşıyan Lübnan Kızıl Haç ambülansları sınırdan geçip gidiyor. Ama ellerinde ne bir çanta ne bir belge olmaksızın yolda yürüyen içler acısı durumdaki kederli insanlar için geçiş hiç de kolay değil.

Bir Suriyelinin Lübnan'a girebilmesi için baba adını gösteren kağıtları ve dokümanları ibraz etmesi gerekiyor. "O kağıtları alamadım– sınırın öteki tarafında hepsi de, lütfen," diye yalvarıyor üzerine hayli büyük gelen siyah paltosunun içindeki zayıf adam, yanında da ufak bir oğlan çocuğu var. "Hayır, geriye," diyor güvenlik görevlisi. "Bir daha söylüyorum, geriye." Adam ve çocuğu iteliyor gümrük binasından öteye, kabalıkla değil ama kararlılıkla.

İnsanların pek çoğu sarı ve beyaz renkli Suriye taksileriyle gelmişler, arabalardan iner inmez gümrük binasına doğru koşturuyorlar damga için, hayatları bu damgaya bağlıymış gibi. Birkaç kamyonet yanaşıyor, kamyonet şoförleri gümrük binasında "wasta"sı (etkisi) olan, muhtemelen de orada çalışan bir adamı soruyorlar. "Ayrıldı o," diye cevap veriyor Lübnanlı güvenlik görevlisi gayet soğuk bir ses tonuyla.

Oldukça ürkütücü, küçük bir yer bu El Kaa. Bölgede saklandığı sanılan Suriyeli isyancıların kökünü kazımak amacıyla daha dört gün önce Suriye ordusunun daldığı evlerin bulunduğu yolun hemen ilerisinde bir yer Lübnan köyü, El Kaa. Herkes birer istihbarat görevlisi gibi gözüküyor– hatta belki de öyleler. Suriyeli "siviller" bile Şam Muhaberat'ından olabilir. Kimse kimseyle konuşmuyor.

Kamyonetler iki tarafta da hızlı ama titiz bir şekilde aranıyor. Sadece üç gün önce, Lübnan ordusunun, sınıra doğru yol alan silahla dolu iki kamyon durdurduğu yönünde birtakım söylentiler dolaşıyor ortalıkta – gerçi, söz konusu haberin kaynağı olan Hizbullah haber televizyonu da– habere ihtiyatla yaklaşılması gerektiğini belirtiyor. El Kaa'da hiçbir şey göründüğü gibi değil. Gümrük binasının birkaç yüz metre ilerisinde ev kümeleriyle, bir zeytinliğin arkasına doğru inen, kayalık ve çamurlu bir patika var. Zeytinliğin hemen arkasında yaşayan bir kadın ve kocası bize ihtiyatla yaklaşıyor ve ilk isimlerini dahi yayınlamamamızı rica ediyor.

"Geceleri, bu yolu, şu gördüğünüz patikayı yürüyerek geliyor hepsi de," diye anlatıyor kadın. "Kimse onları durdurmuyor. Gelenler Lübnan'a taşınan muhalefet (Suriye) ve Suriyeli sığınmacılar. Kim olduklarını sormuyoruz bile, sadece 'Allah yardımcıları olsun" diyoruz. Sivillerden çoğu kaçan Hristiyanlar." El Kaa bir Hristiyan köyü.

Zeytinliğin hemen arkasındaki çamurla kaplı patikanın çoğu yerinde boyları 60 santimi bulan kayalar var. Tabanları yırtılmış yarık ayakkabılar, patlak botlar, kirli yırtık çoraplara rastlanıyor patikanın hemen her yerinde. Bu çaresiz insanlar, gece vakti Lübnan'a yürürlerken, önlerine çıkan kayaları göremeyip, çamurun içinde düşe kalka ilerlemeye çalışıyor olmalılar. Görünen o ki, silahı olsun ya da olmasın, susturulmuş bir halk , meçhul yarınlara doğru kendi yolunu çiziyor.

10 Nisan 2012, Patrick Cockburn

SURİYE'DE İŞLER, MÜZAKERE YOLUYLA ÇÖZÜLEMEYECEK KADAR KANA BULANMIŞ DURUMDA

Kuzey İrlanda'da, yaşanan son şiddet eylemi ve eylemin kışkırttığı misilleme, günlük siyasetin yönünü belirler bir hale geldiğinde "zulmün siyasi oyunları" olarak anılır olmuştu olan bitenler. Arabuluculukla sona erdirilemeyecek kadar keskin ve kana bulanmış küçük iç savaşlarla sarsılan kasabalarıyla Suriye, bu yolda çok daha fazla yol katetmiş durumda.

BM ve Arap Birliği'nin müşterek barış elçisi Kofi Annan'ın görevini başarıyla tamamlamasını bu denli zorlaştıran da bu durum zaten. Suriye

hükümeti savaştığı milis kuvvetlerin ateşkese uyacağı yönünde garanti talep etmiş durumda. İki taraf arasında mevcut güvensizlik ve isyancıların işkence görme ve infaz edilmekten korkuyor olmaları nedeniyle, bunun gerçekleşmesi hayli uzak ihtimal.

Suriye-Türkiye sınırında yaşanan ihtilaf da, savaşı sona erdirmeye yönelik girişimlerin karşı karşıya kaldığı sorunların bir örneği olarak görülüyor. Sınırın hemen yakınında bulunan bir hükümet noktasına saldırıp altı askeri öldüren hükümet karşıtı güçler, sınırın öte tarafına çekilirken vurulurken, yakındaki bir sığınma kampındaki yerleşim yerleri de kurşunlardan nasibini alıyor.

Yaşanan bu olay, Türkiye'nin sığınmacılara yönelik bir güvenli bölge oluşturulacak şekilde olaya müdahil olmasını tetikleyebilir mi? Ankara, şu ana kadar topyekûn bir çatışma macerasına girmekte isteksiz davrandı. Tarafların her ikisi de tribünlere oynarken, isyancılar, Suriye tarafından gerçekleştirilecek ve yabancı güçleri galeyana getirebilecek herhangi bir hareketi halka duyurmak için elinden gelen gayreti gösteriyor. Esad'ın Rusya ve Çin'i kendi tarafında tutabilmesi için itidalli davranıyor gibi gözükmesi lazım.

Yaşananların, şu ana deign en dikkat çekici tarafı da Libya ve Suriye arasındaki farklılıklar oldu. NATO ülkeleri, Suriye'de radikal herhangi bir şeye girişmemek için bahane ararken, aynı NATO Libya'ya müdahale için mazeret bulma peşindeydi. Kaldı ki, yabancı güçlerin doğrudan müdahalesi olmaksızın, Özgür Suriye Ordusu'nun elindeki tek seçenek, Beşşar Esad'ın hükümetine karşı bir gerilla savaşı başlatmak, ancak bunun da rejimin çöküşüne neden olması hayli uzak ihtimal.

Öte yandan Esad'ın elindeki seçenekler de sınırlı. Kendisi de hükümeti de baskı altında bir yıldır. Humus içinde ve civarında mücadele verildiği sırada, Suriye ordusu herhangi bir isyancı topluluğu ezebileceğini gösterdi.

Ancak hükümetin, gerçekleştirdiği işkenceler, yargısız infazlar ve sivil bölgelerin yoğun tank ateşine tutulması da dahil olmak üzere sergilediği tüm bu acımasız tavır, her daim yeni düşmanlar yarattığı anlamına geliyor.

Diplomatlar, Esad'ın üst düzey yetkililerinin kendilerinden emin, hatta muhtemelen kendilerinden fazlasıyla emin bir ruh halinde olduklarını söylüyorlar. İsyancı akınını durdurmuş olabilirler ancak akıntıyı ters yöne çevirecek güçte değiller. Geçtiğimiz bahar verilen tavizlerin bir etkisi olabilirdi ama o zamandan bu yana çok kan dökülmüş durumda.

11 Nisan 2012, Loveday Morris ve Kim Sengupta

HASSAS BARIŞ PLANI SUYA DÜŞERKEN DÜNYA LİDERLERİ SURİYE REJİMİNİ OYALANARAK ZAMAN KAZANMAKLA SUÇLUYOR

Suriye'nin ateşkes için belirlenen son mühleti, kasıtlı olarak hiçe sayması, dün uluslararası öfkeyi ateşledi. Katliamın durdurulması için daha katı önlemler alınması yönünde baskılar artıyor.

BM–Arap Birliği elçisi Kofi Annan tarafından oluşturulan altı aşamalı barış planı, Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim'in Suriye'nin uyumu için birtakım ilave anlaşma şartları koşmasının ardından kaderine terkedilmiş gibi gözüküyor. Askeri birliklerin dün sabah itibariyle geri çekilmesi için konulan son mühlete rağmen ülke çapında 65 can kaybı daha yaşandığı gelen haberler arasında.

Çok daha oyalayıcı bir tavır olarak görülen bir başka şerh daha söz konusu; Muallim, ateşkesin ancak uluslararası bir gözlem ekibinin konuşlandırılmasıyla tam olarak başlaması gerektiğini belirtiyor. Suriye'nin yine de plana sadık kalacağını iddia eden Dışişleri Bakanı bir miktar geri çekilmenin ise çoktan başladığını dile getiriyor.

Bakanın dile getirdikleriyle olay yerinde yaşanan şiddetin arasındaki tutarsızlık kesin bir dille kınandı. Fransa Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Bernard Valero Paris'ta yaptığı açıklamada, uygulamanın başladığını söyleyen Muallim'i "apaçık ve kabul edilemez şekilde yalan söylemekle" suçladı.

Öte yandan, İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague da Şam'ın verilen son mühleti "pekiştirilmiş askeri çabaları" örtmek için kullandığını söyleyerek, barış planının raydan çıkması halinde İngiltere'nin muhalefete daha fazla destek vermeye hazır olduğunu belirtti. Türkiye'deki sığınma kamplarına yaptığı ziyaret sonrasında dün bir açıklama yapan Annan ise planın başarısız olduğunu söylemek için henüz çok erken olduğunda ısrar ediyor.

Altı aşamalı yol haritası, şu ana kadar masaya konulan ve Suriye'nin müttefikleri Rusya ve Çin'in de destek verdiği tek inisiyatif. Rusya ve Çin BM Güvenlik Konseyi'nde veto oyu kullanmışlardı. Söz konusu yol

haritası başarısız olursa, uluslararası toplum, barış planına bir alternatif getirme konusunda hayli mesai yapacağa benziyor.

Türkiye Başbakanı Tayyip Erdoğan, Esad'ın ateşkesi hiçe sayması halinde "daha ileri adımları" uygulamaya koymakla tehdit etti ve dün de "acımasız" katliamlarını ağır şekilde eleştirdi. Suriye güvenlik güçlerinin, Pazartesi günü sınırın Türkiye tarafındaki bir sığınma kampındaki kalabalığa ateş açması üzerine tansiyon yükseldi. Türkiye'nin sınırda bir tampon bölge açabileceği yönünde de birtakım spekülasyonlar yapılıyor. Erdoğan bu hafta içerisinde, görüşmelerde bulunmak üzere Esad'ın en etkin muhaliflerinden birine, Suudi Arabistan'a uçacak.

Bununla birlikte, üst düzey Batılı diplomatlar Türklerin doğrudan harekete geçmesinin çok olası görülmediğini söylüyorlar. "Suriyelilerin Kürtleri silahlandırmak suretiyle karşılık vereceği konusunda ciddi bir algı var" diye açıklıyor bir Amerikalı yetkili.

Hague Suriye'nin müttefiklerine baskıyı artırmaları çağrısında bulunarak "Rusya da dahil olmak üzere Suriye lideri üzerinde etkisi olan tüm tarafların, şiddetin durdurulmasına yönelik çabaları destekleme yükümlülüğü var" diyor. Rusya Dışişleri Bakanı, Sergei Lavrov da dün yapılan toplantılarda Suriye Dışişleri Bakanı Muallim'den, Annan planında yer alan şartları uygulamaya koymak üzere toplantı sırasında "daha kararlı" hareket etmesini istediğini söylemiş olduğunu belirtiyor. Ancak, Moskova'nın rejim üzerinde gerçek bir baskı oluşturup oluşturmadığı yönünde birtakım şüpheler de bulunuyor.

"Yapılan bu açıklamanın ardından etkin bir zorlama geldiğini görmedikçe, Suriyelilerin taktik değiştirmesi için bir neden göremiyoruz," diye belirtiyor Brookings Doha Centre uzmanlarından Salman Şeyh. Suriyeli diplomatik bir kaynak, geri çekilmenin Humus, İdlib ve Şam'ın dış mahallelerinde başladığını söylerken, dün bir açıklamada bulunan aktivistler, Yerel Koordinasyon Komitesi'nin bildirdiği üzere, yoğun bombardıman sırasında yaşanan can kayıplarının Humus'ta 28'e Hama'da ise 20'ye ulaştığının altını çizerek, şiddet içeren operasyonlarda, söylenenin aksine, büyük ölçüde bir yavaşlama yaşanmadığını belirtiyor.

Humus'ta yaşayan Seyf el Arabi, şehrin, rejim güçlerinin geri çekilmeye başlaması gereken saatte –sabah saat 6 sularında– bombalanmaya başladığını söylüyor. "Esad rejiminin söylediği hiçbir şeye inanılmaz, ateşleme ve bombalama hala devam ediyor."

Kent sakinlerinden bir başkası da, Bayada semtinin ateş altında kaldığını belirtiyor. "Üç farklı noktadan havan topuyla saldırıyorlar," diye anlatıyor Ebu Yassar "İnsanlar okullara sığınmıştı, şimdi de okullardan bazılarına ateş açıyorlar. En az 20 şehit verdik, 70 kadar da yaralı var...çoğu da kadın ve çocuk üstelik."

20 Nisan 2012, Kim Sengupta

HAGUE, SURİYE REJİMİ SUNULAN BARIŞ PLANINA AYAK DİREYECEK OLURSA UZLAŞIYA YER BIRAKMAYAN BİR POLİTİKA İZLENECEĞİNİN SİNYALLERİNİ VERİYOR

Beşşar Esad rejimi, Suriye'de yaşanan şiddeti sona erdirmek üzere hazırlanan Kofi Annan planını takmıyor. Suriye'ye müdahale edilmesi yönündeki çağrılar şu sıralar iyice artmış durumda, yükselen bu seslerin arasında dün bir açıklamada bulunan William Hague, Birleşmiş Milletler'in krize ilişkin önergesini ihlal etmesi halinde, Suriye'ye karşı birtakım cezaî önlemler alınacağını açıkladı.

"Suriye'nin Dostları" toplantıları kapsamında Paris'te gerçekleştirilen uluslararası bir toplantıda konuşan BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun, Annan ateşkes planının işleyişini gözlemek üzere gözetmenlerin konuşlandırılmasına ilişkin koşulların detaylandırıldığı anlaşmaya daha dün mutabık kalan rejimi, barış amacına bağlı olduğunu göstermemekle suçladı. BM Genel Sekreteri, ateşkes ihlallerini izleyecek ekipteki gözetmen sayısının en az 300 kişi olması çağrısında da bulundu. Ban Ki-Mun'un önerdiği gözetmen sayısı rejimin kabul edeceğini söylediği sayının 50 fazlası. Ülkede halihazırda az sayıda gözetmenden oluşan bir ekip bulunuyor.

Öte yandan Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy de insani yardım koridorunun artık bir zorunluluk haline geldiğini savunuyor. Sarkozy "arsızca yalan söylemekle" suçladığı Esad'ı "tıpkı Kaddafi'nin Bingazi'yi haritadan silmek istediği gibi Humus'u yerle bir etmek için uğraşmakla" itham ediyor.

Brüksel'de gerçekleştirilen NATO toplantısında konuşan Hague'un yorumları ise şu çerçevede: "15 aylık süre zarfında elimizde ilk kez bir güvenlik önergesi var, Annan planı çerçevesinde rejimin neler yapması gerektiğini detaylandıran bu önerge fiilî bir ateşkesin yanısıra nüfus yoğunluğunun bulunduğu bölgelerden askeri birliklerin ve ağır silahların geri çekilmesini içeriyor.

"Dolayısıyla, rejimin söz konusu önergeyi ihlal etmesi durumunda, BM Güvenlik Konseyi'nin başka ne türden ileri önlemler alınabileceği konusunda durum değerlendirmesi yapma yetkisi var. Bu aşamada bunların ne gibi önlemler olacağı konusunda tahminlerde bulunmak istemiyorum ancak biz ve çoğu ülke bu konuya çok güçlü bir biçimde eğilmek kararlılığındayız."

Rusya ve Çin, Libya'da uçuşa yasak bir bölge kurularak sivillerin korunması yönündeki önergenin, rejim değişikliğini garanti altına alan bir hava harekatı için kullandığına işaret ederek, BM'in Suriye ayaklanmasına müdahil olması yönünde yinelenen girişimleri öteden beri desteklemiyor. Bununla birlikte, Moskova ve Pekin, Annan'ın aracılık ettiği barış planının uygulamaya konulması için çıkartılan 2042 sayılı Güvenlik Konseyi kararı lehinde oy kullandı.

İngiltere Suriye muhalefetine verdiği desteği "yoğunlaştırarak" sığınmacılar için 4 milyon sterlin tutarında ilave bir yardımda bulunacak. BM tarafından finanse edilen Cenevre'de yerleşik bir kurum olan, Ülkesinde Yerinden Edilenler İzleme Merkezi, ayaklanmanın başlamasından bu yana oturdukları bölgeden uzaklaştırılan sivil sayısının 230.000'e yükseldiğini belirtiyor.

Suriye'deki insani koşulların berbat olduğuna dikkat çeken Hague, Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov'dan, kin ve düşmanlığı sona erdirmesi yönünde Esad'a baskı yapmasını talep ettiğini belirterek sözlerine devam ediyor: "Rusya geçtiğimiz hafta, Annan planını ve ateşkesi görünürde kabul etmesi için Esad rejimine baskı yapmıştı. İşte bu sebeple, Esad rejimine 'iyi dinle, eğer bu plan bozulacak olursa, bütün dünya asıl sorumlunun kim olduğunu görecektir' dememizde Rusya'nın bizlere yardımcı olacağına güveniyoruz.

Söz konusu zirveye katılan NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen de, özellikle yasal bir yetkisi olmadığı için NATO'nun Suriye meselesine müdahil olmak istemediğini vurguladı. Bununla birlikte, Suriye'de

yaşanan kriz delegeler tarafından ele alındı. ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, ülkesinin, öteden beri iletişim ekipmanları da dahil olmak üzere, ölümcül olmayan birtakım ekipmanlar yolladığını belirtti.

NATO konferansında konuşan Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, Batı'yı isyancıların gerçekleştirdiği saldırıları görmezden gelmek ve rejimi teşhir etmekle suçlayarak şunları söyledi: "Ülkede birtakım silahlı gruplar var, bunlara yabancı ülkeler tarafından silah sağlanıyor. Şam ve Halep'te teröristlerce bombalama eylemleri gerçekleştirildi. Ama bizlerden beklenen, tüm bu olan bitenin Suriye hükümetinin göstericileri ateş edip düşürmek için tank kullanması yüzünden gerçekleştiğine inanmamız,"

Aralarında ABD ve İngiltere'nin de bulunduğu "Suriye'nin Dostları" denilen grubu oluşturan ülkelerin, barış sürecinin ilerletilmesinde "yardımcı olmadıklarını" savunan Lavrov grubun eleştiri yapmaktan uzak desteğinin ülkedeki muhalefeti uzlaşmacı bir tavır takınmama konusunda cesaretlendirdiği yorumunda bulunarak,

"Kofi Annan planına yardımcı olmak herkesin elinde," diye tamamlıyor sözlerini.

26 Mayıs 2012, Patrick Cockburn

BM BİRLİKLERİNİN AKŞAMÜSTÜNE KADAR BARIŞ GETİRME ÇABALARI TAMAMEN ŞANSA KALMIŞ GÖRÜNÜRKEN, SURİYELİLER BIÇAK SIRTINDA BEKLİYOR

Şam'ın eteklerindeki Duma'yı çepeçevre saran barikatları askerler beklerken milis güçleri sokakları kontrol ediyor. İki taraf ta, şimdilik, pes etmeye yanaşmadığından, ne kazanan var ne de kaybeden.

Gelip geçenler, BM araçlarını gördükçe, 'Allah büyüktür' tezahüratları arasında hükümet karşıtı sloganlar atıyor. Küçük bir oğlan çocuğu gömleğini parçalarcasına açarak göğsündeki bandajları gösteriyor, çekiştirerek bandajları da çıkartmaya çalışıyor ki altındaki yanık izleri görülebilsin. "Buralar gündüz vakti güvenli gibi görünse de, akşam saat 7'den sonra yüksek binaların üzerindeki keskin nişancılar sokaklarda

dolaşan insanları vuruyorlar," diye anlatmaya başlıyor kırmızı bir mobilet üstündeki adam. "Daha dün gece iki çocukla üç genç adamı öldürdüler."

Oldukça muhafazakar Müslümanların yaşadığı bölgede çoğu kadının üzerinde görebileceğiniz siyah çarşaflar içindeki peçeli bir kadın ağlayarak oğlunun altı hafta önce tutuklandığını, o zamandan bu yana da onu görmediğini anlatıyor.

Keskin nişancılar, gelişigüzel tutuklamalar ve ortadan kaybolmalara ilişkin tüm şikayetlerine rağmen, Duma şehir merkezinde toplanmış olan bu 100 kişilik kalabalık, hükümet güçlerinin saldırısına uğramaktan hiç de korkuyor gibi gözükmüyor. Çevredeki dükkanların yaklaşık üçte biri açık. Cep telefonları çalışmıyor ama birilerinin etraftaki çer çöpü toplaması lazım, savaş hazırlığındaki Humus'ta etrafı pislik götürüyor oysa ki. Yerel militanlar gayet iyi örgütlenmişler, genel merkez olarak kullandıkları bir caminin kapısını koruyor siyah gömlek ve pantolonlu adamlar. "Müslüman Kardeşler, Duma'da öteden beri güçlü olmuşlardır," diyor Hristiyan bir gözlemci. "Bu çatışmanın geçmişi çok eskiye dayanıyor" diyor camideki bir yetkili. Yaşanan en son Sünni Müslüman başkaldırısı sırasında 1980'de mühürlenen bir evi dışardan göstermeyi teklif ediyor bize, bir militana ait olan bu ev, o tarihten bu yana hiç açılmamış.

Caminin içinde, BM Suriye Gözetim Misyonu'nun (UNSMIS) bir ekibi bulunuyor. Yerel milis güçlerinin liderleriyle hükümet arasında arabuluculuk yapmaya çalışan UNSMIS'in tüm Suriye'deki gözetmen sayısı 300. Yapılan görüşmelerde, gözaltına almalar, pusu ateşi, hastanelere erişim ve hizmetlerin normale döndürülmesi gibi acil meseleler ele alınıyor.

Duma sakinleri, BM'in kendilerine hiçbir faydası olmadığını yüksek sesle dile getiriyor olsalar da, yine de daha fazla sayıda BM gözetmeni talep ediyorlar, özellikle de geceleri Duma'da konuşlandırılabileceklerse. UNSMIS başkan yardımcısı, Martin Griffiths şöyle anlatıyor durumu: "Gözetmenlerin bulunduğu yerlerde şiddet olayları azalma eğilimi gösteriyor. Geceleri Duma'da kalabilecek dört cesur (BM) gözetmeni olabilse, bu büyük fark yaratacak." Şiddet olayları azalmadıkça, etkin bir siyasi diyaloğun olmayacağını da ekliyor sözlerine.

En az 180.000 kişinin yaşadığı varoş bir bölge olan Duma, açılan kurşun delikleri yüzünden çiçek bozuğu gibi görünen birkaç bina dışında genel

olarak fazlaca bir fiziksel hasara uğramış gözükmüyor. Bölge halkı yaşanan öldürme olaylarından, insanların ortadan kaybolmasından ve aramalar sırasında verilen tahribatlardan şikayetçi ama binaların harap edilmesi konusunda pek bir şey söylemiyorlar. Bununla beraber, şiddet olaylarının ülke içinde algılanışını daha çok ağızdan ağıza dolaşan söylentiler ve muhalefet tarafından YouTube'a yüklenen görüntüler belirliyor. Duma'dan 9–10 kilometre uzakta, Şam'ın merkezinde yaşayan çoğu insan, ziyaret etmeye asla cesaret edemeyecekleri Duma'nın yerle bir edildiğine inanmış durumda. Ilımlı bir siyasi görüşe sahip bir iş adamı aktardıklarımıza pek inanmıyor; "Belki de hükümet şehrin tamamını görmenize izin vermemiştir." Oysa Duma'ya yaptığımız ziyarette yanımızda hükümetten kimse yoktu.

Şiddet olayları bölgenin ilerisinde, kuzeyde çok daha beter. Taksi ve otobüs şoförleri, Humus ve Hama civarında, isyancıların elinde bulunan bölgelerden geçtiği için Halep'e gitmeye yanaşmıyorlar çoğunlukla. Humus'un kuzeyinde kalan ana arter üzerinde bulunan Rastan'da bu hafta yoğun çatışmaların yaşandığı BM tarafından da teyit ediliyor. Görüştüğümüz bir BM yetkilisi "Suriye ordusundan ayrılıp saf değiştiren bir sürü kişi var orada çatışan" diye anlatıyor durumu.

Suriye ordusunun, Kofi Annan ateşkes planına istinaden, ağır silahları 12 Nisan'da şehir merkezlerinden geri çekmesi gerekiyor ancak koruma amaçlı olarak ana arterlerde ağır silah bulundurabilecek.

Suriye dışında bulunan bazı uluslararası diplomatlar Annan ateşkes planının başarısız olduğunu söylüyorlarsa da, pek çok Suriyeli ateşkes planı olmasaydı şiddet olaylarının çok daha vahim boyuta gelebileceğine inanıyor. Suriye ordusu, isyancıların elinde tuttuğu bölgelere ağır silahlar ve topçu birliklerin desteğinde çok daha fazla saldırıda bulunabilirdi. Şu sıralarda Şam'da oldukça revaçta olan "Savunma Bakanı hala piCemalarını çıkartmadı" cümlesi yaygın kanaatin bir yansıması aslında. UNSMIS tarafından yapılan açıklamada, Annan ateşkesinden bu yana geçen altı haftalık zaman diliminde, "hükümet güçlerince gerçekleştirilen saldırı nitelikli askeri operasyonlarda önemli ölçüde düşüş yaşandığı" belirtilirken "milis güçlerince gerçekleştirilen saldırıların yanısıra hedef gözeterek öldürme vakalarında da artış yaşandığı" kaydediliyor. Bir başka BM ekibi tarafından bu hafta yayınlanan ancak Suriye'ye girişine izin verilmeyen raporda ise, her iki tarafın da insan hakları ihlallerinde

bulunduğu belirtilmekle beraber olayların çoğunda hükümetin suçlu olduğunun altı çiziliyor.

Şam ekseriyetle sessizken, kentin eteklerinde kurulu Duma, şiddetin en çok hissedildiği bölge. Başkent Şam'ın beş milyonluk nüfusu, Humus'tan kaçıp gelen en az 400.000 kişi nedeniyle iyice şişmiş durumda. Yaptırımlar nedeniyle bankacılık sistemi felce uğramış bir halde.

Ancak ekonomistler, ekonomik felaketin boyutlarının abartıldığını söylüyor. Eski bir Dünya Bankası yetkilisi olan ve şimdilerde Suriye Gelişme ve Kalkınma Danışmanlık Ofisi'nde yöneticilik yapan Nebil Sukkar "Ekonomi yara almış durumda ancak çökmüş değil" yorumunda bulunuyor.

En önemli sektörün tarım olduğuna dikkat çeken Sukkar, yağışların iyi gittiğini, ülkedeki turizm sektörünün ise Mısır veya Lübnan'daki kadar hayati olmadığını belirterek, petrol ihracatının durumdan en çok etkilenen sektör olduğunu vurguluyor.

Sebze pazarı Duma'da bile hala açık, Şam'da ise ufak çaplı bir inşaat patlaması yaşanıyor zira insanlar, hükümetin kanunları uygulayamayacak kadar meşgul olduğu gerekçesiyle, apartmanlara yasadışı bir şekilde kat ilavesi çıkıyor.

27 Mayıs 2012, Patrick Cockburn

BU KORKUNÇ KATLİAMIN UZUN SOLUKLU BİR İÇ SAVAŞIN BAŞLANGICI OLMASINDAN ENDİŞE EDİYORUM

Suriye'nin bazı bölgeleri iç savaşla sarsılırken, diğer bölgelerde hayat neredeyse normale yakın bir şekilde devam ediyor. Cuma günü ülkenin orta yerindeki Hula'da 30'dan fazla çocuğun boğazının kesildiği, gerçekleşen bombalama neticesinde düzinelerce sivilin hayatını kaybettiği dakikalarda, Şam'daki insanlar başkente tepeden bakan Kasiyun Dağı'nda piknik yapıyorlardı.

Çatışmalar yoğun olabilir ama anlaşmazlığın büyük olduğu bölgelerde bile aralıklı seyrediyor aynı zamanda. Geçtiğimiz hafta boyunca, pek çoğu saf

değiştiren eski askerlerden oluşan isyancılar, Humus'un kuzeyinden geçen yolun yanıbaşına kurulu stratejik bir kasaba olan Rastan'ı ele geçirmek için mücadele ediyorlardı. Şam eteklerine kurulu küçük bir kasaba olan Duma muhaliflerin kalesi durumunda. Kasabadaki milis kuvvetleri, BM'ce hastanelere erişim, gözaltına alınanların serbest bırakılması ve hizmetlerin normale döndürülmesi gibi konularda gerçekleştirilen arabuluculuk girişimlerinde yer alıyorlardı isyancıların Rastan'ı ele geçirmeye uğraştığı sıralarda. Dükkan ve pazar yerlerinin yeniden açıldığı Duma'nın dar sokaklarında kum torbalarıyla oluşturulan kontrol noktalarında görevli askerler hayli sıkılmış ve gevşemiş görünüyorlardı.

BM-Arap Birliği elçisi Kofi Annan, 12 Nisan'da başlayan sözde ateşkesi daha da gerçek kılma girişimi doğrultusunda önümüzdeki birkaç gün içinde Şam'a geri dönüyor. Hula'da yaşanan katliamın, Suriye'yi bir kez daha uluslararası ilginin odağı ve yabancı kuvvetlerce gerçekleştirilecek bir tür müdahalenin muhtemel hedefi haline getirdiği şu günlerde Annan'ın Şam ziyareti kritik önem taşıyor.

Ateşkes en başından beri sadece aralıklı olarak uygulanmıştı. Ateşkesin başarılı bir şekilde uygulamaya konulması meselesine, ayaklanmayı sürdürmeye ihtiyaç duyan isyancılara kıyasla, hükümet nezdinde her zaman çok daha fazla ilgi gösterilmişti. BM gözlem ekibi ateşkes sırasında "hükümet tarafından gerçekleştirilen saldırı nitelikli askeri operasyonların önemli ölçüde azaldığını" kaydederken "milis kuvvetlerce yapılan saldırılarda ve hedef gözetilerek gerçekleştirilen öldürme olaylarında bir artış yaşandığını" bildiriyor. Ancak Suriye hükümetinin itidal göstermek suretiyle elde etmeyi umduğu itibar, yeni katliamların doğrulanması halinde, tamamen unutulup gidecek gibi gözüküyor.

Ülkenin kontrolünü eline geçirmek için savaşan, bir sürü farklı menfaat grubunun ve fraksiyonun bir mozaik oluşturduğu Suriye'de, kimsenin krizin kısa sürede çözülmesini beklediği söylenemez. Şam'da görüştüğümüz Hristiyan bir vatandaş "Benim gözümdeki Suriye toplumu, saldırgan bir biçimde hükümet karşıtı olan yüzde 30'luk bir kitle, hükümeti destekleyen bir diğer yüzde 30'luk kitle ile kimseyi fazlaca sevmeyen yüzde 40'lık bir kesimden oluşuyor" yorumunda bulunuyor. Görüşlerine başvurduğumuz bir diplomat ise, insanların altı ay öncesine kıyasla hükümet-yanlısı, hükümet-karşıtı ve "benim şahsen, hükümet-karşıtı-karşıtı olarak nitelediğim, rejimden nefret

eden ancak bir o kadar da muhalefetten korkan bir kitleye bölünmek suretiyle" çok daha kutuplaşmış hale geldiğini vurguluyor. Bu durumu kendi çıkarına kullanan hükümet "bu bizim ya da şu uzun sakallı tipler arasında yapacağınız bir seçim" diyebilmek için şiddete başvurmayan muhaliflerini hedef alıyor. Halk değişiklik istiyor ama işler daha da beter bir hal alır diye korkmadan da edemiyor".

Şam rejimine karşı daha liberal bir muhalif tavır izleyen taraflarla yaptığımız görüşmeler de bu farklılıkları yansıtıyor. "Olabilecek en barışçıl protestoda bulunmuş olsam bile, derhal tutuklanma ihtimalim var," diye anlatıyor bir kadın öfke içinde. "Sürgün edilen muhalefet liderleri, hükümetin başlıca destekçileri oldukları halde, azınlıkların (Aleviler, Hristiyanlar, Dürziler ve Kürtler) güvenini tazeleyecek ciddi herhangi bir plan geliştirmediler," diye ekliyor firması çökmek üzere olan ve tasarruflarıyla kıt kanaat geçinmeye çalışan bir işadamı.

Ne kazanın ne kaybedenin olduğu halihazırdaki bu açmaz, Cuma günü Hula'da hayatını kaybeden onca insandan sonra değişebilir mi? Katliamın detaylı bir şekilde doğrulanması halinde, isyancılara daha fazla dış destek verilmesi ve Suriye'ye daha katı yaptırımlar uygulanması yönündeki baskı, uluslararası anlamda artacaktır. Suudi Arabistan tarafından gönderilen silahlar, söylendiğine göre artık isyancılara ulaşırken, Rastan'da devam eden çatışmadaki koordinasyon derecesi de birkaç ay öncesine kıyasla, çok daha yüksek.

Suriye hükümeti bizzat saldırıya maruz kaldığı yerler dışında, ateşkese uyduğunu söylüyor. Hula katliamı öncesinde konuşan Suriye Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Cihad Makdisi, "Ateşkesi imzaladığımız 12 Nisan'dan bu yana, muhalif grup tarafından 3,500 ihlal gerçekleştirilmiş olduğunu belgeleriyle tespit etmiş durumdayız" sözleriyle açıklıyor durumu. Ancak, sivillerin yaşadığı bölgelerin bombalanması ve tüm dünya televizyonlarında gösterilen Hula'daki o kan dondurucu görüntüler, Suriye'nin halihazırda oluşmaya başlamış olan dışlanmış ülke konumunu daha da pekiştirecektir.

Makdisi, daha önceden görevlendirilmiş olan Arap Birliği gözlemci ekibince yapılan tespitlerin, muhaliflerin silahlı ve saldırı durumunda olduğunu gösterdiğini vurgulayarak, söz konusu tespitlerin, bu sebepten ötürü Arap liderlerin talimatıyla "çöp kutusunu boyladığını" belirtiyor.

Muhalif kanadın askerileştirilmiş olduğuna hiç kuşku yok, lakin barışçıl protestoların karşılaştığı baskıcı tutum dikkate alındığında bunun bir sürpriz olmadığı da ortada. "Suriye'nin ihtiyacı olan şey silahlı çatışma değil, kademeli bir gelişim," diyen Makdisi "Suriye'nin birtakım reformlar, yenilikler yapmasını istiyorsunuz ama yaptırımlar uyguluyorsunuz, öyle ki insanlar evlerinde tencere kaynatacak tüpgazı bile bulamıyorlar bu yaptırımlar yüzünden" diye ekliyor.

Kofi Annan planının uluslararası müdahaleye yönelik çağrıları azaltması sayesinde, Suriye hükümeti geçtiğimiz yedi hafta zarfında daha da güçlü bir hale gelmiş durumdaydı. Hula'da yaşanan katliam bu duruma gölge düşürürken, Annan üzerinde de, tarafların sadece askeri açıdan uygun olan koşullarda uyum sağladığı mevcut plandan daha fazla varlık gösteren bir ateşkes planı yapılması yönünde bir baskı oluşturuyor.

Yaşanan son katliam, Suriyelilerin güç mücadelesine nasıl bir gözle baktıklarını etkileyecek mi? Son 14 aylık süre zarfında hükümetin sergilemiş olduğu aşırı şiddetin ayrım yapmayan niteliği, devrime karşı doğal olarak pek de fazla bir sempati beslemeyen hali vakti yerinde pek çok Suriyeliyi de hükümete karşı yabancılaştırdı." "Olay 10.000 kişinin hayatını kaybetmesi değil sadece, bu zavallı insanların tıpkı bir hayvan gibi katledilmesi," diye özetliyor durumu Şam'da rastladığımız varlıklı ve laik bir hanım.

Annan barış misyonu ve Suriye'de bulunan 300 kişilik BM Gözetim Komitesi bunca eleştiri alıyor ama buna rağmen şiddeti yatıştırmanın tek yolu da onlardan geçiyor gibi gözüküyor. Muhaliflere gönderilen silah akışında belirgin bir artış yaşanmasına karşın, hükümetin silahlı güçler anlamında bariz üstünlüğü halen devam ediyor. Gerçek şu ki, bu artık siyasi bir zayıflığa evrilmiş durumda zira, Irak'ta ve Afganistan'da konuşlanan ABD örneğinde veya Lübnan ve Gazze'de varlık gösteren İsrail örneğinde görüldüğü üzere, sivillere karşı ağır silahların kullanılması, ülke içinde şiddetli bir reaksiyona yol açarken, ülke dışında da siyasi bir yalnızlaştırmayı beraberinde getiriyor.

Daha iyi silahlanmış bir muhalif kanat hükümet tarafından bastırılamayacak kadar kuvvetli bir hale gelecektir ancak bunun sonucunun, taraflardan birinin elde edeceği net bir zaferden ziyade uzatmalı bir iç savaş olması çok daha büyük bir olasılık. Uygulanan

yaptırımlar Suriye bankacılık sektörüne çoktan hasar vermiş durumda, ülkeye de zarar veriyor ancak ülkeyi ekonomik çöküş noktasına kadar da taşımıyor. Suriyeliler yaptırımları, hükümete çok az hasar verdiren ancak kendilerine uygulanan toplu bir ceza olarak görüyorlar. Ülkenin en büyük sektörü olan ziraat sektörü, üç yıl art arda yaşanan kuraklık sonrasında iki yıldır yaşanan yoğun yağışlar sayesinde gayet iyi durumda olduğundan ülkede gıda bolluğu yaşanıyor. Ülkede turizm namına bir şey olduğu söylenemez, oteller bomboş ama turizm sektörü ülke için hiçbir zaman Lübnan ya da Mısır'daki kadar hayati olmamıştı zaten. Yabancı petrol şirketleri ülkede faaliyet göstermeyi bıraktığından en büyük sorun petrol ihracat sektöründe yaşanıyor.

Geçtiğimiz altı ay zarfında hem hükümet hem de silahlı muhalif kanat çok daha güçlendiği için taraflardan hiçbiri uzlaşıya varmayı mantıklı bulmuyor. Görünen o ki, uzun bir savaşın başlangıcındayız henüz.

27 Mayıs 2012, Patrick Cockburn

ESAD, MASUM İNSANLARA KARŞI TOPLUKIYIM YAPMAKLA SUÇLANIYOR

Suriye'nin merkezinde yer alan Hula bölgesindeki köylerde gerçekleştirilen ve eşi benzeri görülmemiş caniliklerin yaşandığı katliamda, 32 çocuk ve 60 yetişkin katledildi. Rejim karşıtı milis kuvvetler, çocuklarla ailelerinin doğrandığı bu vahşetten, rejim yanlısı silahlı adamları sorumlu tutuyor.

Hayatını kaybeden çocuk ve yetişkin sayısı, ülkede yaşanan şiddet olaylarını azaltma çabası içindeki 300 BM gözlemcisinin başında bulunan General Robert Mood tarafından The Independent'a verilen mülakatta doğrulandı. "Emrimdeki devriyeler olayın gerçekleştiği köye kadar gittiler," diye anlatan General Mood, "Öldürülen 10 yaşının altında 32 çocuk saydıklarını teyit edebilirim. Ayrıca 60'dan fazla da yetişkin hayatını kaybetmiş durumda."

General Mood köylülerin nasıl öldürüldüklerini anlatmıyor ancak YouTube'a konulan dehşet verici fotoğraflardan da görüldüğü üzere, bazıları vurularak öldürülmüş bazıları da bıçaklanarak. Bazılarının

ise boğazları kesilmiş. Ölen çocukların çarşaflara sarılı ufacık cesetleri, öldürüldükleri evlerden çıkartılıyor hayatta kalabilenlerin olup bitenlere inanamayan bakışları ve keder dolu çığlıkları arasında.

Suriye'de yaşanan 14 aylık kriz boyunca gerçekleşen en dehşet dolu katliam bu, zira hem yetişkinlerin hem de çocukların kasıtlı olarak öldürdükleri bir mezalimden bahsetmek mümkün. Milis kuvvetleri, olayın faillerinin, Shabiya olarak bilinen ve Hula'yı ele geçiren rejim yanlısı silahlı adamlar olduğunu söylüyor. Eğer bu doğruysa, Shabiya denilen bu adamlar, hükümeti destekleyen Alevi tarikatının üyeleri olabilir. Aleviler, Humus'un 25 km kuzeybatısında kalan Hula'nın güneyindeki bir dizi köyde yaşıyorlar. İşbaşındaki iktidar büyük ölçüde Alevi tarikatına mensup.

General Mood, Hula civarındaki çatışmanın Cuma akşamı "tanklar, ağır silahlar, roket güdümlü el bombaları ve ağır makineli tüfeklerin" kullanımıyla başladığını söylüyor. Bu, saldırının hükümet güçlerince gerçekleştirildiğine işaret ediyor zira Özgür Suriye Ordusu'nun elinde ağır silahlar bulunmuyor. Anlatılanlar, militanların, daha önce de çok sayıda hükümet karşıtı gösteriye ev sahipliği yapan Hula'da, Cuma günü çok büyük kapsamlı bir hükümet-karşıtı protesto yaşandığı yönünde aktardıklarıyla da uyuşuyor.

Sünni köylülerle çocuklarının Aleviler tarafından kasıtlı olarak katledilmesi Suriye'de yaşanan şiddete yeni bir boyut getirirken, ülkeyi mezhepsel bir iç savaşa doğru sürüklüyor. Kentin dış mahallelerinde gerçekleşen tek bir protesto dışında, Şam'a genel olarak sessizlik hakimdi dün. Ancak Humus'un kuzeyinde kalan Rastan'daki çatışmaların hayli yoğunlaştığı gelen haberler arasında. UNSMIS gözlemcileri, ateşkes için bölgede arabulucuk yaparak kentin kontrolünü isyancılara bırakmıştı. Ancak, bölge Şam ve Halep'i birleştiren ana otoyolun iki tarafında kaldığından, kasabanın Özgür Suriye Ordusu'nun elinde uzun süre kalmasına hükümetin izin vermesi uzak ihtimal olarak görülüyor.

Hula katliamı, Suriye'deki savaşın önemli bir aşamasının başlangıcı olabilir zira hem ülke içindeki hem de dışardaki isyancıların harekete geçmesi söz konusu. Devlet Başkanı Beşşar Esad ve muhalifleri arasında bir uzlaşıya varılmasını ya da yeni bir ateşkes ilan edilmesini hayli zorlaştıracak gözüküyor. Sünnilerle Şii Müslümanlığın aykırı bir kolu olan

Aleviler arasındaki nefreti iyiden körüklemesi de hayli mümkün. Daha geçen hafta Suriye'de 11 Şii hacının kaçırılması ve Lübnan'daki şiddet eylemleriyle ilişkilendirilen 10 kişinin öldürülmesiyle birlikte, nefretin ayak izlerini görmüş olduk. Hula Lübnan sınırından çok uzakta değil, yaşanan son katliam ise 1975–1990 yılları arasında Lübnan'da yaşanan ve farklı toplulukların hiç durmaksızın birbirlerini boğazladıkları o uzun iç savaşta gerçekleşen katliamlara çok benziyor.

Hula'da katledilen çocuklara ait resimlerin uluslararası bir haykırış yaratması ve BM–Arap Birliği elçisi Kofi Annan'ın kurucusu olduğu ateşkesin bir kez daha altını çizmesi kuvvetle muhtemel. Dün görüştüğümüz General Mood, Suriye'de gerçek anlamda bir ateşkes olmadığını doğrulayarak, mücadeleyi verenlerin bizzat kendileri tarafından uygulamaya konmadıkça etkin bir ateşkes olmasının mümkün olmadığını vurguluyor. Silahsız BM gözlemcilerinin, barış içeren bir çözüm getirmesinin mümkün olmadığını vurgulayan General, gözlemcilerin, Humus gibi bazı bölgelerde, durumu "yatıştırmakta" yine de başarılı olduklarını sözlerine ekliyor. "Suriye krizine ilişkin çözüm Suriye hükümetinin, parçalanıp bölünmüş muhalefetin ve silah ve patlayıcı temin etmek suretiyle krizi dışardan tetikleyenlerin elinde" yorumunu yapıyor.

Öte yandan, yeni bir ateşkes çözümü getirmek üzere Annan'ın önümüzdeki birkaç gün içerisinde Şam'a gitmesi bekleniyor, ancak ne hükümet ne de hükümetin hasımları geçmiş anlaşmaları yerine getirmiş değil. Hükümetin, barışçıl protestoları ateş açarak bastırması ve toplu gözaltılar devam ederken, muhalif kanadın İslamileştirilmesi ve askerileştirilmesi, Aleviler, Hristiyanlar ve Dürziler gibi azınlıkları korkutuyor. Hükümet, Suriyelilere ve tüm dünyaya, kendileri ya da İslamcı köktendinciler arasında yapacakları, kesin bir seçenek sunmak amacıyla, ılımlı ve laik muhalif kanadı hedef alıyor.

Dün gece bir açıklamada bulunan İngiltere Dışişleri Bakanı, William Hague, "Aralarında çocukların da bulunduğu çok sayıda insanın katledildiğine dair dehşet verici raporlar var ve bunların hepsi güvenilir raporlar. Bizlerin acil önceliği olayın sorumlularının bunların hesabını vermesi. Önümüzdeki günlerde BM Güvenlik Konseyi'ni acil bir toplantıya çağıracağız. Esad rejiminin tüm askeri operasyonları durdurması gerekiyor" diye belirtti.

28 Mayıs 2012, Patrick Cockburn ve Nigel Morris

SURİYE, MASUM İNSANLARA KARŞI UYGULADIĞI TOPLUKIYIM NEDENİYLE ULUSLARARASI TOPLUMUN GÜÇLÜ TEPKİSİYLE KARŞI KARŞIYA

BM Güvenlik Konseyi, Hula katliamının dünya çapında kınandığı bir ortamda, Suriye'de tırmanan toplu kıyımlara yönelik olarak etki yaratan tepki verme girişiminde bulunmak üzere dün gece toplandı.

Sivillere yönelik bombalamalar Güvenlik Konseyi nezdinde "mümkün olan en sert şekilde" kınanırken, Dışişleri Bakanı William Hague'un da, Suriye'nin kalan tek büyük müttefiki konumundaki Rusya'dan, katliamları durdurmak üzere rejim üzerinde baskı uygulamasını talep etmesi bekleniyor. BM-Arap Birliği elçisi Kofi Annan ise görüşmelerde bulunmak üzere Şam'a gidiyor.

Suriye'de yaşanan son olaylardan "kesinlikle tiksinti duyduğunu" belirten Hague "ülkesinde olup bitenlerden dolayı başkasını suçlamak Esad rejiminin izlediği tipik bir taktik, rejim bu boyuttaki bir yıkımın sorumluluğundan kendini kurtarmaya çalışıyor" yorumunda bulunuyor. Yaşanan katliam "Suriye halkının öteden beri yaşamakta olduğu tahakkümün boyutunu da gözler önüne seriyor."

Moskova'ya gitmek üzere yola çıkan Hague'un Rus mevkidaşına, Esad rejimi tarafından işlenen insan hakları ihlalleri konusunda çok daha katı bir duruş sergilemesi yönünde baskı yapması bekleniyor. Rusya ve Çin, Suriye hükümetine karşı alınması düşünülen çok daha sert önlemlere muhalif bir tavır sergilemişti.
"Bu Rusya'nın yararına bir durum değil, aslında hiçbir ülkenin yararına değil, zira Suriye bundan çok daha kanlı bir durumun içerisine ve tam anlamıyla bir iç savaşın içine düşmek üzere, şu an yüzyüze olduğumuz tehlike de bu zaten," yorumunda bulunuyor Hague.
Diplomatlar, İngiltere ve Fransa'nın katliamları kınayan bir basın açıklaması yapılmasını önerdiğini ancak Rusya'nın Konsey üyelerine bunu kabul edemeyeceklerini belirterek, ilk olarak, Suriye'deki gözlem misyonunun başında bulunan Tümgeneral Robert Mood'dan bir brifing almak istediklerini dile getiriyor. Suriye, bir kez daha diplomatik bir

yalnızlaştırmayla karşı karşıya kalmış durumda. Annan'ın bugün Şam'a gelerek, yedi hafta önce üzerinde mutabık kalınan ancak bugün gelinen noktada batmak üzere olan barış planını kurtarmak üzere birtakım görüşmelerde bulunması bekleniyor.
Suriye hükümeti Hula'da yaşanan katliamın sorumlusunun hükümet güçleri olduğunu inkar ediyor. Ancak, Suriye'nin, bölgede olup bitenlerle ilgili olarak muhaliflerin öne sürdüğü iddiaları çürütecek, güvenilir bir izahat verebildiği de söylenemez. Hula'da yaşanan katliam, BM–ateşkes gözlemcileri tarafından büyük ölçüde doğrulanmış, en az 34 çocuk ve ailesinin katledildiği olayın, failinin hükümet yanlısı güçler olduğu teyit edilmiş durumda.
Beşşar Esad'ın, hayatta kalabilmek için –Libya'nın da bizzat maruz kaldığı– o uluslararası yalnızlaştırmaya engel olabilmesi gerekiyor. Suriye Devlet Başkanı'nın aynı zamanda, hem Suriyelileri hem de dünyayı, iktidarının devrilmesinin kaçınılmaz olduğunu düşünmekten alıkoyabilmesi ve kaybeden tarafa oynamamaları gerektiğine ikna edebilmesi gerekiyor.

"Peki, Rusya buna nasıl bir tepki verecek?" Şam'da bulunan yabancı bir diplomatın dün sorduğu bu soru dikkat çekici. "Asıl kritik soru bu." Rusya halen Suriye'nin en önemli dostu. Şubat ayında yapılan BM Güvenlik Konseyi'nde, Suriye'yi, Libya'da Albay Muammar Kaddafi'yi deviren müdahaleye benzer, uluslararası bir müdahaleden kurtaran şey, Rusya ve Çin'in kullandığı veto oyları olmuştu.

Ancak, Rusya Suriye'yi desteklemenin bedelini ödüyor ve bu bedel de Hula katliamı nedeniyle daha da artacağa benziyor. Sürekli olarak kriz halindeki bir rejimin müttefiki olmak istemeyebilir.

Esad, uzun vadeli destek için İran'a, bir dereceye kadar da Irak'a yönelebilir, Şiilerin iktidar gücünü ellerinde tuttuğu her iki ülke de Suriye'nin Sünni iktidar sahipleri Suudi Arabistan ve Katar tarafından hedef alındığı kanaatinde.

İranlılar, ekonomik yaptırımların etkisini azaltmak amacıyla öteden beri Suriye'ye ekonomik yardımda bulunuyor. Lübnan'daki Hizbullah da, Suriye ile kurduğu uzun vadeli ittifakın sulara gömülmesine isteksiz kalacaktır. Ancak, normalde temkinli ve sinsi bir politika izleyen İranlılar, Başkan Esad'ın varlığını sürdürmesine bel bağlamak istemeyeceklerdir. Ciddi bir stratejik yenilgiyle karşı karşıya kalacak olsa da, İran Esad

sonrasında hangi hükümet iktidara gelecek olursa olsun, oluşacak yeni ortama kendini adapte etmeye bakacaktır. İran, Arap dünyasındaki önemli bir müttefikini yitirmenin yanısıra sahip olduğu bölgesel gücü de büyük oranda kaybedecektir.

Bugün İngiltere Dışişleri Bakanlığı'na çağırılması beklenen Suriye maslahatgüzarına, Suriye hükümetinin inkar ettiği Hula katliamını İngiltere'nin kınadığı bildirilecek.

İngiltere Başbakan Yardımcısı Nick Clegg yaptığı açıklamada "Televizyon ekranlarında gördüğümüz vahşet sahneleri tiksindirici ve mide bulandırıcıydı" ifadesini kullanırken, Clegg ve Dışişleri Bakanı Alistair Burt, Suriye resmi yetkililerinin Olimpiyatlar'a katılmak üzere Londra'ya girişine izin verilmeyebileceği yönünde uyarıda bulundu.

Suriye Olimpiyat Komitesi Başkanı Muvaffak Cuma, dün akşam yaptığı açıklamada, Olimpik anlaşmanın ev sahibi ülkelerin atletleri boykot etmesine olanak vermediğini hatırlatarak "Olimpiyatlara ev sahipliği yapan ülkelerin yetkileri, olimpiyat organizasyonu ve katılan tüm atletlerin ihtiyaç duyacağı tüm imkanları sağlamakla sınırlıdır" diye konuştu.

28 Mayıs 2012, Patrick Cockburn

ESAD REJİMİ KANLI SALDIRILARDAN HULA'NIN İSYANCI ORDUSUNU SORUMLU TUTUYOR

Dün bir açıklama yapan Suriye hükümeti, ülkenin merkezinde bulunan Hula kasabasında yaşanan ve aralarında düzinelerce çocuğun da bulunduğu 108 kişinin ölümüyle sonuçlanan katliamın, hükümet güçlerince gerçekleştirildiğini reddederek, yaşanan toplukıyımın isyancıların işi olduğu iddiasında bulundu.

Ancak, hükümet, Hula'da olup bitenler konusunda isyancılar tarafından öne sürülen iddiaları kuşkuya yer vermeyecek şekilde çürüten detaylı bir açıklamada bulunamadı. İsyancıların iddiaları BM gözlemcileri tarafından da büyük ölçüde destekleniyor zira gözlemcilerce yapılan tespitler, katliamın hükümete sadık askeri birlikler ve milis güçler tarafından gerçekleştirildiği yönünde.

The Independent'ın dün Şam'da görüştüğü bazı kaynaklar, katliamın, yakınlardaki bir Alevi köyü olan Kabou'da bir ay kadar önce bir hükümet muhbirinin öldürülmesinin intikamını almak üzere rejim güçlerince gerçekleştirildiğini dile getiriyor.

İddiaların karşılıklı olarak havada uçuştuğu bu ortamda, bombalama haberleri de eksik olmuyor; Yerel Koordinasyon Komitesi ile merkezi İngiltere'de bulunan İnsan Hakları Suriye Gözlemcileri'nin bildirdiğine göre, ülkenin ortasındaki Hama kentinde, Humus'un kuzeyinde kalan ve isyancıların elinde tuttuğu Rasta kasabasında ve Şam'ın dış mahallerinde birtakım bombalama olayları yaşanmış durumda.

Dün bir açıklamada bulunan Şam hükümetinin, kısmen de olsa başıbozuk bir görüntü sergilediği, Suriye hükümetinin, çocukları katletmek ve sakat bırakmaktan ötürü, tüm dünyaca suçlandığı bir öfke ortamında tepkileri dikkate almada hayli yavaş davrandığı dikkatlerden kaçmadı. Dün görüştüğümüz bir diplomat, "Ülke politikası ve rejimin silahlı güçleri üzerinde hiç kimsenin sıkı bir kontrolü olmadığı kanaatini taşıyorum" yorumuyla önemli bir noktaya parmak basıyor.

Suriye hükümeti, katliamın 100 kadar ağır silahlı kişinin, Cumartesi sabahı erken saatlerde Hula civarındaki hükümet kontrol noktalarına saldırmasının ardından gerçekleştiğini, söz konusu silahlı kişilerin dokuz saatlik bir süre zarfında Hula sakinlerini katlettiğini iddia ediyor. Katliamın sorumlusu olarak "teröristleri" gösteren Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Cihad Makdisi, gazetecilerle Şam'da yaptığı görüşmede "kadın, çocuk ve yaşlı erkekler vurularak öldürülmüş. Bu, kahraman Suriye ordusunun kalite işareti değil" sözlerini sarfetti.

Olan bitenlere ilişkin detaylı bilgiler muhaliflerin tarafından geliyor; muhaliflerin anlattığına göre, Hula ilk olarak Perşembe günü köylülerce gerçekleştirilen sokak protestolarının ardından bombalanıyor. Bu durum, olay yerinde büyük kalibreli mermi kovanları bulan BM ateşkes gözlemcilerince de doğrulanırken, hükümet karşıtı militanlar, Başkan Esad'a sadık Alevi topluluğun içindeki "şebbiha" milis güçlerinin Hula'ya dalarak kasaba halkını katlettiğini söylüyor.

Haber ajanslarının ismini Maysara al-Alhawi olarak bildirdikleri muhalif bir görgü tanığı ise, kasabada yağmalanmış bir evin içinde altı çocukla anne babalarının cesedini gördüğünü söylüyor.

Haber ajanslarına konuşan görgü tanığı; "Çocukların cansız bedenleri üst üste yığılmıştı, bir kısmının boğazları kesilmişti, bir kısmına ise yakın mesafeden ateş edilmişti" diye aktarıyor gördüklerini.

"Son iki gün içinde 100'den fazla cesedin toplanmasına yardımcı oldum, çoğunluğu kadın ve çocuktu. En son toparladığımız cenazeler, al-Kurdi ailesinin altı ferdiydi, baba ve beş çocuğu. Anneleri ortada yok."

Hula bölgesindeki Alevi köyleri katliamın intikamının alınacağı korkusuyla yaşarken, sayıları 300 ila 400 arasında olduğu tahmin edilen yaralılar için kan bağışında bulunuyor.

28 Mayıs 2012, Patrick Cockburn

ÖLÜ SAYISI GİTGİDE ARTARKEN, BIÇAK SIRTINDA YAŞAYAN BİR HALK İÇ SAVAŞA HAZIRLANIYOR

Şam'da önemsiz gibi görünen ama göz korkutucu birtakım anormallik emarelerine rastlanıyor. Askerler, askeri ve güvenlik personeli dışında hiç kimsenin belli birtakım sokaklara girişine izin vermiyor. Canlı bomba olabileceği endişesi nedeniyle ağır yük taşıtları başkent eteklerinde durduruluyor.

Çoğu Suriyeli vahşeti kanıksamış hale gelmeye başladıysa da, çocukların ve ailelerinin can verdiği Hula katliamı, burada hissedilen kriz duygusunu derinleştirmiş durumda. Dünyanın geri kalanı, Suriye'ye ara ara–özellikle tüyler ürpertici zorbalıklar vuku bulduğunda– odaklanırken, dünyanın geri kalanından farklı olarak ülke halkının, son yapılan tahminlere göre, geçtiğimiz 15 ay zarfında 13.000 can kaybı verildiğini gördükten sonra, şok olma duygusunu yitirmiş olması son derece mümkün.

Ülkede bir şeylerin yanlış gittiğinin en ürkütücü göstergesi ise daha önceleri insan ve taşıt kalabalığından geçilmeyen caddelerin bomboş olması. Halkın büyük bir kısmı evlerinden çıkmaksızın, sabit gözlerle izliyor büyük ölçüde televizyonlardan yayınlanan ya da online olarak ulaştırılan krizi. Şam'da kaldığım otelin tek misafiri benim.

İlginç bir biçimde, hükümet te kendini zaman zaman eksik ve tükenmiş hissediyor, belki de ilgi alanı başka bir yerde olduğu içindir. Pek çok

kararın çok üst düzeyde alınması gerektiği için ülkenin karar alma mekanizması öteden beri oldukça yavaş işlerdi ancak şimdi durum çok daha kötü.

Görüştüğümüz bir diplomat, "Katı ve taviz vermeyen amirlerinin verdikleri emirlerle, kendi talimatlarını geçersiz kılabilecekleri endişesini taşıyan düşük kıdemli görevlilerin, kendi başlarına karar almak istemediklerini hissediyorum," diye anlatıyor durumu. Öte yandan, Hula'ya benzer katliamlar, şayet Alevi milis güçlerince gerçekleştirildiyse, bu, iktidarın kendi bünyesindeki güçleri pek de kontrol altında tutamadığı anlamına gelir.

Sinirler bir hayli gergin. İnsanlar hayli fevri davranabiliyorlar; daha birkaç dakika önce Suriye halkını bekleyen mutlu geleceğe tüm kalbiyle inandığını söyleyen bir adam, bir bakıyorsunuz iç savaş olasılığıyla ilgili birtakım korkunç önsezilerden bahsedebiliyor.

Dün görüştüğüm hükümet-karşıtı bir aktivisit öfke içinde "Siz yabancılar neden bizim azınlıklarımız arasındaki farklılıklardan bahsediyorsunuz ki ısrarla? diye sordu bana. "Fransızlar Suriye'den çıktıklarında bizim birbirimizi yiyeceğimizi söylemişlerdi ama hiç de öyle olmadı. Hükümetler bizim bölünmelerimiz hakkında ne söylerlerse söylesinler, biz Suriyeliler birbirimize tutunur, birbirimizle dayanışırız."

Hula'da gerçekleşen katliamdan pek de uzak bir yer olmayan Hama'da yaşayan ve az evvel bana bunları söyleyen Hristiyan vatandaş, bir on beş dakika sonra, mezhep çatışması ihtimalini sorup duruyordu morali bozulmuş bir şekilde. Hula için "Sünni halkın yerleşik olduğu ama civar köylerin Alevi ve Hristiyan sakinlerden oluştuğu bir toprak uzantısı. Bundan eminim, zira karım oranın yakınlarındaki bir köyde doğup büyümüş" diyor. Aralarında 34 çocuğun da bulunduğu Sünni köylüleri katledenlerin, çevre Alevi köylerinden çıkan milis güçleri olduğu kesinleşecek olursa, "neler olabileceğini hiç kestiremiyorum" diye konuşuyor endişeyle.

Fazlaca göze çarpmasa da, Şam'ın krizden oldukça derin boyutta etkilendiği biliniyor. Bankaların dış dünyayla bağlantıları kesilmiş durumda. "Lübnan'daki bankaların tamamı Suriye ile iş yapmaktan çekiniyor," diye anlatıyor zengin bir işadamı, "Beyrut'taki banka müdürüm, verdiğim çekin keşidecisi bir İngiliz bankası olduğu halde,

getirdiğim mevduatı kabul etmek istemedi." Şam'da yaşayan pek çok kişi, ülkenin merkezindeki çatışmanın yarattığı fiziksel tahribatı yakından yaşıyor. Çoğu Humus'tan gelen yaklaşık 400.000 Suriyeli, yaşanan kargaşa yüzünden memleketlerinden çıkıp başkente kapağı atmış durumda. Şam'a sığınan ancak artık Bağdat'ın kendileri için Şam'dan daha güvenli olduğunu söyleyerek ülkelerine geri dönen Iraklı sığınmacıların boşalttıkları apartman dairelerinde hayatlarını sürdürmeye çalışıyorlar.

29 Mayıs 2012, Robert Fisk

BATI DÜNYASI ŞİMDİLERDE ÇOCUKLARIN KATLEDİLMESİYLE DEHŞETE KAPILMIŞ DURUMDA. AMA YAKINDA BUNU DA UNUTUP GİDERİZ .

Beşşar Esad'ın yaptığı yanına kâr kalacak. Dera'da da öyle oldu, Humus'ta da. Hula işinden de sıyrılacak, yaptığı yanına kâr kalacak. rejimin silahlı güçleri de aynı şekilde sıyıracak olan biten her şeyden, tıpkı El-Kaide ve Suriye'nin yaşadığı trajedide parmağı olan tüm diğerleri gibi. Evet, kritik bir an yaşanıyor olabilir, Baasçıların çöküşünün muhtemel olmaktan çok kaçınılmaz olduğu bir noktada, bardağı taşıran son damla gelebilir "dehşet" anlamında. Ve çok sayın Hague "tamamen" dehşete kapılabilir. Keza BM de. Aslında hepimiz.

Ama Ortadoğu denen yer yüzlerce Hula ile darmadağın bir olmuş bir bölge; bu toprakların cansız evlatları, bıçakların, urganların oluşturduğu yığınlar kadar, ölüm kusan silah istifleri arasında istatistiki rakamlardan ibaret sadece. Esad'ın askerleri, kirli işlerini kendi Alevi milislerinin görmesine izin verdiyse ne olmuş sanki? Cezayir'deki FLN rejimi muhaliflerini katletmek için "vatan muhafızlarını" kullanmadı mı sanki 1990'lı yıllarda?

Peki ya Kaddafi, kendisine sadık milis güçlerini, Mübarek ise "baltacı" denen hapishane gediklisi, uyuşturucu müptelası o eski polislerini, kendi iktidarlarına muhalif olanları yere indirtmek için kullanmadılar mı sanki? Ya İsrail, Lübnan'daki muhaliflerini yıldırmak ve ortadan

kaldırtmak için şu Lübnanlı "Falanjist" vekilleri kullanmadı mı? Bu da, "katliam yoluyla yönetmek" değil miydi? Hele bir düşünün bakalım, Hama'da ayaklananları 1982'de katledenler, Beşşar Esad'ın amcası Rıfat komutasındaki Özel Kuvvetler değil miydi? Gerçi, bu meseleyi öyle pek yüksek sesle dile getirmeseniz iyi olur, zira Rıfat denen zat, şimdilerde hayatını kah Paris'te kah Londra'da sürdürüyor da. Hal böyleyken, Beşşar'ın Hula'da yaptıklarının yanına kâr kalmayacağını kim düşünebilir ki? Hula katliamının Cezayir'de yaşanan benzeri ise çok daha dehşet verici: FLN'nin sahtekar ve ilkesiz lideri "demokrasi" istiyor, hatta seçimlere gidiyor. Ancak İslamcı muhaliflerin –talihsiz İslami Kurtuluş Cephesi'nin– seçimleri kazanacağı açık bir şekilde ortaya çıktığında, hükümet, Cezayir'i yıkmaya çalışan "teröristlere" karşı savaş açıyor. Köyler kuşatma altına alınıyor, kasabalar bomba yağmuruna tutuluyor– "terörle" mücadele adına yapılıyor tüm bunlar üstelik– ta ki muhalifler sivilleri–binlercesini hem de– Blida civarında katletmeye başlayana kadar. Boğazları kesilen bebekler mi ararsınız, tecavüze uğrayan kadınlar mı. Cezayir ordusunun da katliamlarda parmağı olduğu sonradan ortaya çıkmasın mı üstelik... Hula'da olup bitenleri anlamak için Bentalha'da* olanları açıp okuyun, hepimizin unuttuğu bir yer orası, tıpkı Hula'yı unutacağımız gibi.

Ve biz Batılılar, burnumuzdan soluduk, öfleyip pöfledik, Cezayir'de çatışan iki tarafa da "itidal" çağrısında bulunduk, Fransa'nın eski kolonisi olan bu ülkede istikrar olsun istedik. Suriye'nin de eskiden Fransız "mandasında" olan bir ülke olduğunu aklımızın bir köşesinde tutalım. Cezayir'e egemen olan El-Kaide tarzı isyancılar konusunda, epey bir kaygı duymasına duyduk ama nihayetinde, tıpkı Rusya'nın şimdilerde Suriye ordusuna destek verdiği gibi, ABD'nin de Cezayir ordusunu desteklediği ortada.

Sonuçta, Suriye'nin savaşında şu ana kadar yaşanan 10.000 can kaybına kıyasla, Cezayir'de yitip giden 200.000 candan sonra dahi, FLN'in yaptığı her şeyin yanına kâr kaldığını da unutmayalım.

Şunu hatırlamakta da fayda var, 1990'lı yıllarda kendi ülkelerinde bir başkaldırıyla yüzyüze gelen Cezayirliler, o dönemde kendilerine tavsiyede bulunabilecek ülkeler arıyorlardı yana döne. Böylesi bir çaresizlik içinde,

* Başkent Cezayir'in 15 km güneyindeki Bentalha köyünde 22 Eylül 1997 gecesi gerçekleştirilen katliam kastedilmektedir. (Ç.N.)

kendilerine Hafız Esad Suriye'sini seçmiş ve rejimin 1982'de Hama'yı nasıl yerle bir ettiğini öğrenmek için Şam'a askeri bir delegasyon göndermişlerdi. Şimdilerde Amerikalılar -altı ay önce, tam da kendilerinden beklendiği üzere, Beşşar'ı "yürüyen bir ölü" olarak ilan edenler kendileri değilmiş gibi- Suriye savaşında Yemen tarzı bir son yaşanmasını tercih ediyorlar, sanki Yemen'in yaşadığı kriz yeterince kanlı değilmiş gibi. Ancak, Esad'ın yerine aynı hamurdan bir başka katil koymak (şu Sanaa "çözümü" denilen şey) Suriyelilerin razı olabileceği bir şey değil.

Evet, bu bir iç savaş. Ve evet, Hula da bu savaşın dönüm noktası olabilir. Ve evet, bu sefer BM de tanık tüm bu yaşananlara. Ama, Baas partisinin kökleri dökülen kandan çok daha derinlere yerleşmiş durumda -gidin sorun Lübnanlılara- ve biz Batılılar, Suriye kırsalında... ya da Yemen'de... Ya da bir sonraki devrimde çekilmiş bir başka YouTube görüntüsü ekranlarımıza düştüğünde, kısa bir sürede unutmuş olacağız Hula'yı...

29 Mayıs 2012, Shaun Walker ve Patrick Cockburn

ANNAN BARIŞ PLANI SUYA DÜŞERKEN RUSYA, HAGUE'I DEVRE DIŞI BIRAKTI

Kofi Annan, son bir umutla barış planını kurtarmak ve Suriye'nin iç savaş batağına daha da saplanmasını engellemek amacıyla Şam'a geldiyse de, Rusya'nın Hula katliamı nedeniyle Beşşar Esad rejimini kınamayı reddetmesi üzerine, birleşik bir uluslararası cephe umudu da tamamen boşa çıktı.

Annan, Suriye Devlet Başkanı ile temaslarda bulunurken, İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague ise, Rus mevkidaşı Sergei Lavrov'un son zamanlarda yaşanan katliamların sorumluluğunu tüm tarafların üstlenmesi konusunda ısrarlı bir tavır sergilediği Moskova'daki o gergin bir basın toplantısını, başından sonuna kadar izlemek durumunda kalmıştı.

BM Güvenlik Konseyi'nin Hula'da 100'den fazla sivilin hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan olayları kınadığı Cuma günkü açıklamasının Rusya tarafından da desteklenmesi, Rusya'nın Esad rejimi üzerine gerçek

bir baskı uygulanmasına yönelik muhalif tavrını nihayet yumuşatabileceği yönünde ümitleri artırmıştı. Lavrov, hükümet güçlerinin katliamın asıl sorumluluğunu taşıdığını kabullenmekle birlikte, bazı cesetlerin üzerinde rastlanan bıçak ve kurşun yaralarının, olaylara muhalif güçlerin de dahil olduğu anlamına geldiğini ısrarla vurguluyor. Rus Dışişleri Bakanı Suriye'de yaşanan son bombalama olaylarının "El-Kaide'nin kendine özgü tüm işaretlerini" taşıdığını iddia ediyor. "Masum insanların ölümünde tarafların her ikisinin de parmağı olduğunu açık net gösteren bir durumla karşı karşıyayız" yorumunda bulunan Lavrov, diğer ülkeleri de, uluslararası müdahaleyi zorunlu kılmak umuduyla, isyancıları tahrik etmek suretiyle ateşkesi ihlal etmeye sevk ederek, Esad rejimince verilecek tepkileri kışkırtmakla suçluyor hiç durmadan. "Bizlerin yapması gereken rejimi değiştirmeye çalışmak değil, barış planını devreye sokmak için çaba göstermek olmalı. Jeopolitik hedefler mi yoksa hayatları kurtarmak mı, bu ikisi arasında bir seçim yapma zamanı geldi de geçiyor bile" yorumunda bulunuyor.

ABD'nin, Pentagon vasıtasıyla kullandığı tezat dil ise, gerçekleri yumuşatmaktan hayli uzak; bu tür rejimlerin üstesinden gelirken "her zaman bir askeri seçenek olduğunun" altını çizen Genelkurmay Başkanı Martin Dempsey "gerçekleşen mezalimler nedeniyle Suriye ile de sadede gelinebilir" yorumunu yapıyor.

Bununla birlikte, ABD Genelkurmay Başkanı General Dempsey "diplomatik baskının her zaman askeri seçeneklerden önce gelmesi gerektiğini" de vurguluyor.

Annan'ın Suriye'ye geldiği sıralarda, Hama merkezinde yaşanan çatışmaların gitgide tırmandığı yönünde haberler ulaşırken, muhalifler de, Suriye ordusunun bölgede açtığı yoğun topçu ateşi nedeniyle 41 kişinin hayatını kaybettiğini dile getiriyordu.

Esad ve diğer yetkililerle yapacağı görüşme öncesinde bir açıklamada bulunan Annan, "İki gün önce Hula'da yaşanan trajik olaydan dolayı büyük ölçüde sarsıldığımı ve dehşete kapıldığımı belirtmeliyim" diye konuştu.

BM barış elçisi, "verdiğimiz barış mesajı sadece hükümete yönelik değil, elinde silah bulunduran herkesi ilgilendiren bir mesaj bu" diyerek anlaşmazlık içindeki tüm tarafların katliamlara bir son vermesi gerektiğini vurguladı.

Suriye hükümeti, Hula katliamının suçunu "teröristlere" ve aşırı tutucu Sünnilere atmaya devam ederken, toplukıyımların nasıl gerçekleştiğine dair detayları inandırıcı ve anlaşılır biçimde açıklayamıyor.

Şam'da bulunan hükümet karşıtı muhalifler ise, Hula katliamından kurtulan kişilerin, Özgür Suriye Ordusu ve düzenli hükümet güçleri arasında geçen Cuma yaşanan çatışma sonrasında, katliama başlayan Alevi milislerin, bunun, kendi köylerindeki bir hükümet muhbirinin bir ay kadar önce öldürülmesinin intikamı olduğunu söylediklerini, kendilerine anlattıklarını belirtiyor. Ancak, söz konusu iddianın doğruluğu, bağımsız kaynaklardan teyit edilebilmiş değil.

Halk, Hula'da yaşanan katliamın dehşetine gitgide vakıf oldukça Şam'daki atmosfer daha da gergin bir hal alıyor. Şehrin bazı bölgelerinden münferit patlama sesleri gelirken, kentin dış mahallelerinden birindeki bir okulun yakınlarda yaşanan bombalı saldırı sonrasında aileler canhıraş bir şekilde çocuklarını okuldan almak için koşturdu. Hükümet, şehri çok sıkı kontrol altına almış durumda, kentte geceleri çok daha fazla kontrol noktası oluşturuluyor.

Annan planının ilk halinde ateşkesin 12 Nisan'da başlaması öngörüldüyse de, BM gözlemci ekibine göre ateşkes planı artık her gün ihlal edilir durumda. Esad veya kendisinin temsil ettiği rejimin, son müttefiklerini kaybetme olasılığıyla karşı karşıya kalmadıkça istifa etmeyi veya iktidar gücünü paylaşmayı aklından geçireceğini düşünen Suriyeli sayısı oldukça az. Esad'ın da Suriye rejiminin de, ülkeyle 30 yıldan bu yana ittifak içerisinde olan İran'ın ve daha az bir nispette de Irak'ın desteğini de beklediklerini söylemek mümkün.

Yedi hafta önce imzalanan altı aşamalı barış planının uygulamaya konulması için ya Suriye hükümetini ya da isyancıları ikna etmesi gereken barış elçisi Annan'ı çok zorlu bir görev bekliyor.

İki taraf arasında oluşan nefret ve güvensizlikten ötürü ulusal bir diyalog zemininin yaratılması da hayli uzak bir ihtimal gibi görünüyor.

Kaldı ki, hükümet kanadı da, tutukluların salıverilmesi veya şehirlerde konuşlandırılan ağır silahların geri çekilmesi yönünde verdiği sözleri tutma ihtiyacı hisseder gibi de gözükmüyor.

30 Mayıs 2012, Patrick Cockburn

YAPILAN HAMLELER SURİYE -VE RUSYA'YI- DAHA DA ÇOK DIŞLIYOR

Diplomatların ülke dışına çıkartılması katliamlara verilen cılız bir karşılık olmuştur her zaman -özellikle de çocukların katledildiği Hula katliamı kadar çirkin ve bir o kadar da ölçüsüz katliamlar söz konusu olduğunda. Diplomatların dün itibariyle kovulmasıyla ilgili olarak yapılan haberler, tam da beklenildiği gibi, gerçekleştirilen bu hamlenin maalesef pek de bir işe yaramayacağı sonucuna varıyordu.

Yapılan hamle doğru olmakla birlikte, diplomatların varlığı ya da yokluğu her zaman sembolik bir anlam taşır. Kendi başına rejimin devrilmesi gibi bir sonuç yaratmamakla birlikte rejimin zayıflamasına imkan tanır ve Suriye'nin yalnızlaştırılmasını artırır. Atılan bu adımın en önemli etkisi, muhtemelen, Rusya, Çin ve İran liderlerinin aklına, Başkan Esad'ı desteklemek üzere siyasi kazançlarının ne kadarını daha tüketebilecekleri konusunda bir şüphe tohumu ekmekten öteye geçmeyecektir.

Suriye, yaşanan Hula gerçeğinden önce, diğer güçleri en azından şimdilik hayatta kalabileceği konusunda ikna etmede, bir nebze de olsa, ilerleme kaydedebiliyordu. Kofi Annan tarafından sağlanan ateşkes anlaşmasının, Suriye'de pek de etkili bir şeyler yapılmadığını gizleyen bir duman perdesi olduğu yönündeki suçlamalar, bugün gelinen noktada, büyük ölçüde haklı çıkmış durumda. Suriyeli yetkililer, tutukluların salıverilmesi ve barışçıl protestolara izin verilmesi yönündeki ateşkes hükümlerini, gözümüze soka soka göz ardı ederlerken, askeri ateşkes Başkan Esad'ın ülkenin büyük bir kısmını kontrolü altında tutmasına olanak tanıdı.

Uluslararası camianın dikkatini üzerine çekecek mezalimleri engellemek Esad'a fayda sağlıyor. Rejim içerisinde etkin bir karar alma mekanizmasının olmaması aslında kendi emrindeki güçleri dizginlemekteki eksikliklerini gösteren bir ölçüt. Şam'da görüştüğümüz bir muhabir "Rejim içerisinde de siviller, askerler ve güvenlik mensupları arasında bir ayrışma var" yorumunda bulunurken "devleti yöneten tek bir otoriteden ziyade, liderliğin içerisinde gruplaşmış otoritelerin yer aldığını" belirtiyor.

Diplomatların ülkeden kovulması, Suriye'nin uluslararası toplum nezdindeki dışlanmış konumunu daha da belirginleştiriyor. Söz konusu

durum, Suriyelileri ve bölgenin geri kalanını, Esad'a kısa vade dışında pek de uzun bir siyasi ömür biçilmediği konusunda ikna etse de, ülkenin diplomatik olarak temsil edilemiyor oluşu, rejimin akıbetini etkileyemeyecektir. Ama belli başlı değişiklikler olacaktır mutlaka. Ülke içinde ve dışındaki gayri-meşrulaştırma daha da büyüyecek; Suudi Arabistan ve diğerlerinin muhalif kanadı silahlandırması daha da kolaylaşacaktır.

Rusya'nın da, çocuk katillerinin önemli bir destekçisi olarak gösterilmekten oldukça rahatsız olduğu çok net gözlemlenebilirken, Esad muhalifleri, Hula'nın bir dönüm noktası olacağını umut ediyorlar, lakin bu, o kadar da kesin gözükmüyor.

30 Mayıs 2012, Kim Sengupta

BATILI BAŞKENTLERİN, SURİYELİ DİPLOMATLARI SINIRDIŞI ETMESİYLE, ÜLKE YALNIZLAŞTIRILIYOR

Yaklaşık olarak bir düzine Batılı ülkenin, Hula'da yaşanan katliama misilleme olarak, Suriyeli elçileri dün itibariyle sınır dışı etmesi ve çok daha kapsamlı birtakım yaptırımlar uygulaması için BM'e tekrar çağrıda bulunması üzerine, Esad rejimi gitgide artan bir yalnızlaştırmayla karşı karşıya geliyor.

Yoğun diplomatik faaliyetlerin yaşandığı günde, aralarında İngiltere ve ABD'nin de bulunduğu 11 ülke, üst düzey elçilik personelini ülke dışına çıkarttı. Koordineli bir şekilde gerçekleştirilen sınır dışı etme operasyonu, BM temsilcisi Kofi Annan'ın, barış planından geri kalanları kurtarmak ve hiçbir hafifleme emaresi göstermeyen vahşet karşısında "uluslararası toplumun duyduğu ciddi kaygıları" vurgulamak üzere Devlet Başkanı Esad'la buluştuğu sıralarda gerçekleşti. Esad'la dün yaptığı görüşme sonrası açıklamalarda bulunan Annan, "Bir dönüm noktasındayız. Suriye halkı katliam ve parçalanmalarla dolu bir gelecek istemiyor. Ancak, katliamlar hala devam ettiği gibi, görevi suiistimaller de hala yaşanıyor" yorumunda bulundu.

Cuma günü Hula'da yaşanan olaylarda 108 sivilin hayatını kaybetmesinin "teröristlerin" işi olduğu yönündeki iddialarını tekrarlayan Esad, kendisine bağlı hükümet güçleri itidal içinde davranırken, silahlı çetelerin bombalama ve ateş açma faaliyetlerini hızlandırdıkları ve birtakım adam kaçırma eylemlerine de giriştikleri konusunda ısrarcı. Rejim yetkilileri, dış dünyanın da, Suriye'deki isyancıların benimsediği saldırgan tutuma bağlı olarak saldırgan bir propagandaya maruz kaldığını savunuyor.

Annan'ın çatışmayı sona erdirmek üzere hazırladığı altı aşamalı planının başarısız olduğu yönündeki görüşler ağırlık kazanırken, aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu 100 kadar sivilin Hula bölgesinde yaşanan katliamda hayatlarını yitirmesinin, ülkenin muhalif kanadını destekleyen ülkelerin, Suriye rejimine karşı çok doğrudan ve çok daha büyük yoğunlukta bir tepki vermesini hızlandırabileceği söyleniyor.

Dün akşam itibariyle, ülkelerinde bulunan Suriyeli diplomatları sınır dışı ettiklerini hep birlikte açıklayan İngiltere, ABD, Fransa, Almanya, İtalya, İspanya, Avustralya, Kanada, Hollanda, Bulgaristan ve İsviçre, başka önlemlerin alınacağı konusunda da güvence verdiler.

Diplomatik olarak harekete geçen ilk ülke Fransa olmuş ve Suriye büyükelçisi Lamia Şakkur'dan 48 saat içerisinde ülkeyi terk etmesini talep etmişti. "Beşşar Esad kendi halkının katilidir," yorumunda bulunan Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius "Kendisinin iktidardan çekilmesi gerekiyor. Bunu ne kadar erken yaparsa o kadar da iyi olacak" diye konuşurken, Cumhurbaşkanı François Hollande ise, "uygulanacak bir dizi baskı taktiğinin bir parçası olarak atılan bu adımı" açıklamadan önce David Cameron ve BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun ile görüşmelerde bulunduğunu belirtiyor.

Öte yandan, ABD yönetimi de Suriye maslahatgüzarı Züheyr Cabbur'a ülkeyi terk etmesi için üç günlük süre tanımış durumda. Hula'da yaşanan katliama atıfta bulunan ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Victoria Nuland, özetle şunu söylüyor: "Suriye hükümetini masumların katledildiği bu olaydan sorumlu tutuyoruz."

Londra'da açıklama yapan William Hague ise, Suriye rejiminin gerçekleştirdiği operasyonlar karşısında "duyulan tiksintinin bir ifadesi olarak" maslahatgüzar Gassan Dalla ve iki ayrı diplomata yedi gün içerisinde ülkeyi terk etmelerini emrettiklerini belirtiyor. Diplomatların ülkeden ayrılmasının ardından Londra'da sadece birkaç koruma görevlisinin kalacağı düşünülüyor.

Öte yandan, 14 aydır süren kriz boyunca Esad'ın en sağlam müttefiki olduğunu gösteren Rusya, Suriyeli diplomatların koltuklarını sağlam bir şekilde korudukları tek ülke... İngiltere Dışişleri Bakanı Hague Pazartesi günü ülkeye bir ziyarette bulunduysa da, Suriye'ye karşı BM vasıtasıyla alınması düşünülen çok daha katı önlemlere destek olma konusunda, Rusya'yı ikna etmekte başarılı olamadı. Rusya'nın "Esad rejimine yönelik olarak farklı bir tutum sergilediğini" kabul eden Hague, Batılı ülkelerin, Suriye'ye karşı baskı gücünü kullanması için Rusya'ya ısrar etmeye devam edeceğini vurguladı.

Almanya Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle ise, rejime karşı daha kapsamlı yaptırımlar getirilmesini göz önünde bulundurması için hükümetinin BM Güvenlik Konseyi nezdinde her türlü girişimde bulunacağını belirterek "İşbaşındaki rejim Hula'da yaşanan elim olayların sorumlusudur. Bizzat kendi halkına karşı ağır silahlar kullananların, çok ciddi boyutta diplomatik ve siyasi sonuçlarla karşılaşmayı beklemesi gerekir" yorumunda bulundu.

3 Haziran 2012, Patrick Cockburn

SAVAŞ NEDEN ŞAM'A DOĞRU İLERLİYOR

Şam, başına çok kötü şeylerin gelmesini bekliyor, daha da kötüsü bundan kaçış olmadığının da farkında. Tüm ülkeye yayılan savaşın, başkenti pas geçmesi uzak ihtimal. İsyancılar şehre yönelik saldırıları tırmandırmaktan bahsediyorlar; önümüzdeki birkaç hafta içerisinde de bunu pekala gerçekleştirebilecek gibi gözüküyorlar.

Geçtiğimiz haftayı Şam'da geçirdim, şehrin atmosferi, 15 yıllık iç savaş öncesindeki 1975'lerin Beyrut'unu anımsattı bana. Konuştuğum insanlar, yaşanması oldukça muhtemel tüm o korkunç şeylerden, gayet gerçekçi bir biçimde tekrar tekrar bahsederlerken, yaklaşan felaketin nasıl olup ta engellenebileceği konusunda akla yatkın görüş beyan edenlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmiyordu ne yazık ki.

"Dışardaki insanlar ülkede bir iç savaş başlayacağından bahsetmeseler keşke, zira hükümete karşı olan kesim halkın kendisi neticede"

diyordu Şam'da bir kafede oturduğum muhalif kanat üyelerinden birisi (görüştüğüm hiç kimse, malum sebeplerden ötürü isminin açıklanmasını istemiyordu). Görüştüğüm hanım, Hula katliamını izleyen günlerde yaygın kitlesel protestoları baskılayan tek unsurun, güvenlik güçlerinin tüm ağırlığıyla kendisini hissettirmesi olduğunu söylüyor.

Bana bunları aktaran hanımefendinin haklı olduğu hususlar var ama gerçekte pek de fazla bir şey yaşanmıyor. Sokaklarda çok daha az trafik var, yabancı TV kanalları da Hula katliamını protesto etmek için dükkanlarını kapatan esnafların YouTube'a konulan görüntülerini döndürüp duruyor ekranlarında. Ancak, Şam etrafında arabayla turlayıp da dükkan ve restoranların turist sayısının azlığı ve yaptırımların yarattığı etki nedeniyle zaten kapatılmış olduğunu gördüğümde, sergilenen protestoların başarısını tespit etmekte zorlandığımı söyleyebilirim.

İsyancılar, Şam'da çok rahatlıkla bir dizi bombalama eylemine girişebilecek ve ses getirecek suikastlar gerçekleştirebilecek durumda. Bu, onların askeri açıdan güçlü olduklarını göstermekten ziyade, ne elinde yeterli silahı ne de bünyesinde tecrübeli savaşçılar bulunan bir hareketin, istikrarsızlığı bu yollarla yayabilmesinin kolaylığını gösteriyor. İsyancılar, iyi kötü kontrol altında tuttukları Duma gibi şehirleri ve civar bölgeleri, müstahkem mevki olarak kullanmak suretiyle kargaşa ve istikrarsızlık yaratabilirler.

Bahsettiğimiz tüm bu şeylerin hiçbiri Şam halkı için iyi bir haber değil zira hükümetin yapacağı misilleme ve toplu eziyetin acımasız olduğu kadar uzun süreli de olması oldukça olası. Dünyanın en güzel şehirlerinden biri olan Şam'ın, son 50 yıl zarfında Beyrut'u, Bağdat'ı ve Belfast'ı şiddetle sarsan, benzer bir nefretin, korkunun ve yıkımın kurbanı haline gelmesine ramak kalması, çok ama çok üzücü.

Mezhepçilik derinleşiyor. Hristiyanlar endişeli ve 2003 sonrasında Irak'taki dindaşlarının başına neler geldiğinin farkında hepsi de. Şam'da bulunan muhalefet üyelerinin ise, mezhepçilikle ilgili endişelerin artmasından, hükümetin çok da dikine giden bir tavır sergilemeden de olsa, yetkilileri sorumlu tuttuğu görülüyor. İnsan hakları aktivisti olan Hristiyan bir vatandaş "Burada yaşayan insanların birbirleriyle hiçbir zaman sorunu olmadı" diye anlatıyor. Fransızların dediğim dedik idarelerini sürdürmek amacıyla toplumsal ve dini farklıları kendi çıkarları için kullandıklarını, ancak başarılı olamadıklarını vurguluyor.

Bana bunları anlatan aktivist ne yazık ki, kendi tarihini yanlış biliyor. 1860'da Şam'ın Hristiyan yerleşimlerine dalan Müslüman ayaktakımları 5.000 ila 10.000 arasındaki insanı katlediyor (Osmanlı yetkililer, görevlerini ihmal ettikleri gerekçesiyle kendi atadıkları valiyle, valinin emrindeki 56 memuru asmak ve katliama katılan askerlerinden yüzlercesini vurmak suretiyle düzeni yeniden sağlamayı başarıyor– mezhep odaklı bir katliama resmi makamlarca göz yumulması, müsamaha edilmesi söz konusu olduğunda, hükümetlerin nasıl davranması gerektiğine ilişkin ipucu da işte tam burada).

Mevcut Suriye hükümeti, azınlıkların –Alevi, Hristiyan, Dürzi ve Kürtlerin– kendi safında kalmasını sağlamak amacıyla mezhepsel çatışmayı tahrik etmeye çalışıyor olabilir. Muhalif kanat bu toplumsal farklılıkları olduğundan önemsizmiş gibi göstermeye çalışsa da, bu toplumsal farklılıkları yaratan hükümet değil. Uzun süredir Şam'da bulunan bir diplomata, Suriye krizinin muhalif kanat tarafından YouTube üzerinden dış dünyaya yansıtılan görüntüsü hakkında ne düşündüğü sorduğumda, "Bunlar aldatıcı," yanıtını veriyor, umursamaz bir alaycılıkla. "Mesela, aktivistler ne zaman hükümet-karşıtı bir gösteriyi yayınlayacak olsalar 'Alevilere ölüm!' diye bağıran kalabalıkların olduğu kısmı kesip çıkartıyorlar"

Hükümetin, ölümüne mücadele verecek çekirdek bir seçmen kitlesi var muhtemelen. Bu kitlenin ne kadar büyük olduğunu ise kimse bilmiyor. Cezaevinden geçen yıl bırakılan muhalif bir militan, Suriyelilerin büyük bir çoğunluğunun rejimi devirmek için her türlü bedeli ödemeye hazır olduğunu söylüyor. "Toplumsal bir sarsıntı yaşanacak olsa bile, halk özgürlük istiyor," yorumunda bulunan muhalif militan "İşler, daha berbat bir noktaya varacak elbette, ama mücadele çok uzun sürmeyecek ve Esad çekip gitmek durumunda kalacak" diye devam ediyor sözlerine. Muhaliflerin intikam peşinde olduklarını kabul etmeyen bu muhalif militan "1982'de Hama'daydım, hükümetin 27 gün boyunca 40.000 kişiyi (genellikle verilen rakam 10.000) katlettiği günlerden bahsediyorum, ama şimdi hiç kimse intikam arayışı içinde değil" diye anlatıyor.

Şam'daki arkadaşım hükümetin ardında pek de bir destek bulunmadığı– "Suriyelilerin yüzde beşinin rejim için mücadele verdiği yüzde 10'un da hükümeti desteklediği"– yönündeki tespitinde haklı olsa da, kendisinin ve ailesinin toplamda 65 yıl kadar uzun bir süreyi hapiste geçirdiğini

düşünürsek, arkadaşımın, ailesinin ve bizzat kendisinin gördüğü muamele nedeniyle, öfke ve hiddetten deliye dönmüş gibi gözükmesi son derece normal. Rejimin geçmişte işlediği suçların, arkadaşımın iddia ettiği gibi bu denli kolaylıkla affedildiğine inanmak çok zordu.

Suriye krizinin temelinde, 40 yıldır Esad ailesince yönetilen bir polis devletine karşı gerçekleştirilen bir devrim yer alıyor. Ancak halk nezdinde büyük karşılık bulan bu ayaklanmayı lekeleyen ve karmaşıklaştıran birbiriyle aynı doğrultuda iki mücadele var. Bunlardan biri, Sünni güçlerin Suudi Arabistan ve Katar'ın öncülüğünde Şiilere karşı verdiği mücadele. Diğeri de, Arap dünyasındaki en önemli müttefiki Suriye olan İran'la, ABD ve Suudi Arabistan öncülüğünde kızışan karşılıklı cepheleşme. Suudi Arabistan tarafından gönderilen silahların isyancılara ulaştığı, bugünlerde gelen haberler arasında. Iraklı yetkililer, Bağdat'ın kuzeydoğusunda kalan Diyala bölgesinde yaşayan Şii köylüleri ve gezginleri katletmekten aranan El-Kaide savaşçılarının, Suriye'ye dönmek üzere yola koyulduklarını belirtiyorlar.

Şam'da bulunan aktivistlerin savunulabilir boş umutları, ülke dışındaki daha az kabul görülebilir boş hayallerle uyumlu seyrediyor. Türkiye sınırının Suriye tarafında, insani bir "güvenli liman" kurulması gibi son dönemlerde getirilen öneriler, neresinden bakarsanız bir savaş reçetesi (Türklerin yönetimine dair karanlık birtakım hatıralara sahip olan iki toplum -Halep'teki Ermenilerle Kamışlı'daki Kürtler- açısından da hayli endişe verici bir durum). Esas itibariyle, mezhepçi ve İran-karşıtı bir tutum benimsemiş olan Suudi mutlak monarşisi tarafından finanse edilen silahları içeri yığmak bir alternatif olarak gözükse de, bu da sadece çatışmaların şiddetlenmesine yarayacaktır.

Beşşar Esad sessiz sedasız çekilmeyecek, kaldı ki, kendisi çekilmesine gerek bile olmadığını düşünüyor. Rusya'nın kendi açısından haklı olduğu birtakım hususlar ortadayken Başkan Putin'in muhaliflerinin yanılgı içinde olması Suriye krizinin temelinde yatan sorunun ta kendisi. Esad rejiminden kendisine çeki düzen verip, birtakım reformlar yapması istenirken, aynı zamanda da siyasi açıdan kendini bitirmesi ve tarih sahnesinden silinmesi bekleniyor. Birbiriyleriyle çelişen hedefler bunlar. Uluslararası baskının gerçek amacı rejimi değiştirmek ise Suriye hükümeti neden kendi duruşunu değiştirmek zorunda olsun ki?

Irak ve Libya'da rejimler değişti çünkü bu ülkeler Batılı güçlerle girdikleri savaşta yenildiler (Libyalı isyancılar, NATO desteği olmaksızın bir hafta zor dayanırlardı).

Şayet Batılı güçler Suriye'de bir savaşa girmeyeceklerse ve de kirli işlerini yerine getirmek üzere Türkleri işin içine sokamıyorlarsa, mevcut Esad rejiminin değişikliğe uğramış bir versiyonu olan reformlarda ve iktidar paylaşımında ısrarcı olmak durumundalar.

Bu tarz bir yaklaşıma muhalif kalmak Ruslar açısından zor olacağı gibi İran'ın korkularını da ortadan kaldıracaktır. Diğer seçenek, Suriye'yi paramparça edecek uzun süreli bir savaş olabilir.

5 Haziran 2012, Patrick Cockburn

AB VE RUSYA ARASINDA GÖRÜŞMELER DEVAM EDERKEN, SURİYE İÇ SAVAŞA HER ZAMANKİNDEN ÇOK DAHA YAKIN DURUMDA

Suriye'yi içine çeken kanlı çatışmanın tırmandığını gösteren kanıtlar, AB ve Beşşar Esad rejiminin kilit müttefiki Rusya arasında dün gerçekleştirilen görüşmeleri daha da önemli bir hale getirdi.

Suriye hükümetine yönelik bir dizi yeni önlem konusunda yaşanan uluslararası çıkmaz bir türlü aşılamazken, Suriyeli isyancılar hafta sonunda ülkenin kuzeyinde aniden dalgalanan çatışmalarda en az 80 hükümet askerini öldürdüklerini iddia ediyor. Suriye devlet haber ajansı, 30 askerin cenazelerinin defnedildiği bilgisini doğrularken, özellikle isyancı faaliyetlerin merkezi konumundaki kuzeydeki İdlib kenti civarında isyancılar tarafından gerçekleştirilen saldırılara ilişkin iddialar da giderek güçleniyor.

Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) dün yaptığı açıklamada, Başkan Esad'ın ateşkesin uygulamaya konulması için kendilerinin belirlediği Cuma günkü son mühlete uymamasını gerekçe göstererek, BM-Arap Birliği barış elçisi Kofi Annan tarafından hazırlanan altı-aşamalı barış planına bundan böyle kendilerinin de uyum sağlamayacağını duyurdu. "Bu ateşkese dair taahhütlerimize bir son vermeye karar vermiş bulunuyoruz"

açıklamasında bulunan Özgür Suriye Ordusu sözcüsü Binbaşı Sami el-Kurdi sözlerine şöyle devam ediyor. "Saldırıları yeniden başlattık ancak bu saldırılar savunma amaçlı, bu da sadece, şehirlerde bulunan kontrol noktalarına saldırdığımız anlamına geliyor."

Dün Suudi Arabistan'ın Cidde kentinde birtakım açıklamalarda bulunan BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun ise, Annan planının Suriye'deki anlaşmazlığın çözülmesinde halen kilit unsur olduğunu vurgulayarak, Suriye Devlet Başkanı Esad'a şiddeti durdurması ve düşmanlarıyla siyasi bir diyalog başlatması konusunda çağrıda bulundu.

Rusya ve Çin, BM Güvenlik Konseyi tarafından Suriye'ye karşı alınacak ve uluslararası bir askeri müdahalenin yolunu açabilecek daha da sertleştirilmiş önlemleri engellemeye devam ediyor. Aralarında Avrupa Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jose Manuel Barroso'nun da bulunduğu bir dizi AB yetkilisiyle St Petersburg'da düzenlenen zirvede görüşen Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, yaşanan şiddet olaylarının çoğunun sorumlusunun isyancılar olduğunu yineleyerek, Suriye'ye uygulanan yaptırımları eleştirdi. Putin, siyasi bir çözümün dışarıdan uygulanamayacağının da altını çizdi.

Şam'da sahada bulunan BM yetkilileri de şiddet azalmadıkça siyasi diyalogun başarıyla uygulanma şansı bulunmadığını belirtiyorlar. Suriye hükümeti, 12 Nisan'da yürürlüğe girmesi beklenen barış planının koşullarını yerine getirmemişti. Ancak, Şam'da bulunan BM gözlemci ekibi, ÖSO ve diğer silahlı isyancı grupların geçtiğimiz yedi hafta içerisinde silahlı saldırılarını artırdıklarını, hükümetin saldırgan nitelikli operasyonlarını azalttığını vurguluyor.

25 Mayıs'ta yaşanan ve 100'ü aşkın sayıda Sünni köylünün hayatını kaybettiği Hula katliamı, hem ülke içinde hem de dışarda büyük öfke yaratmıştı. Ancak yaşanan mezalim, Suriye'deki güç dengesi üzerinde şu ana dek köklü bir değişiklik yaratmadı. Başkan Esad, katliamla ilgili olarak büyük bir zan altında bulunan hükümet-yanlısı Alevi milisler hakkında tek bir kelime etmemiş olsa da, askeri güçlerin katliamda hiçbir dahli olmadığını iddia etmişti.

Çin'in en önemli gazetesi konumundaki The People's Daily, dün yaptığı yorumda Batı-destekli herhangi bir askeri müdahalenin çok daha kanlı bir kargaşa ortamı yaratacağı yönünde uyarılarda bulunurken, Annan

planından vazgeçilmesinin Suriye'yi "cehennem çukuruna" itebileceğini savunuyor.

Öte yandan, Suriye hükümeti de, vize uygulamak suretiyle yabancı gazetecilerin bilgi erişimine sınırlandırma getirmeye devam ediyor. Olayların patlak verdiği bölgelerde yaşananlara ilişkin bilgi akışı, büyük ölçüde isyancı grupların elinde bulunuyor.

Hükümet karşıtı bir örgüt olan Londra merkezli İnsan Hakları Suriye Gözlemci Ekibi ise, saldırılarda hayatını kaybeden 80 askerin ismini yerel doktorlardan teyit ettiğini belirterek söz konusu askerlerin, İdlib yakınlarında bulunan dört ila altı adet kontrol noktasını istila eden isyancılar tarafından kasıtlı olarak öldürüldüğünü doğruluyor.

26 Haziran 2012, Kim Sengupta

İSYANCILAR ÇOK DAHA KULLANILABİLİR HALE GELİYORLAR

Yaşanan son katliam ve patlamalar, gitgide yoğunlaşan uluslararası gerginlik ve bir Türk savaş uçağının düşürülmesi üzerine gerçekleştirilen NATO toplantısının arasında, Suriye'deki iç savaş üzerinde önemli bir etki yaratacak bir gelişme yaşandı.

224 orta-düzey askeri yetkili, Suriye silahlı kuvvetlerinden ayrılıp saf değiştiren iki tuğgeneral ve iki albayın peşinden giderken, aileleri de onlara katıldı. Ayaklanmanın başladığı geçtiğimiz yıldan bu yana 35.000 civarında Suriyeli ülkelerini terk ederek Türkiye'ye kaçmıştı. Ancak, şimdiye dek Beşşar Esad'a sadık kalan askeri kuvvetlerden, istikrarlı bir şekilde ve bu ölçekte bir kopma, ilk kez yaşanıyor.

Arap Baharı sırasında askeriyenin hangi safta yer aldığı oldukça hayati bir önem taşımış, devrimin ilk günlerinden başlayarak çok sayıda Libya askeri isyancılara katılmıştı. Mısır'da Hüsnü Mübarek'in, Tunus'ta ise Bin Ali'nin iktidardan vazgeçmelerine sebep olan şey, ülke ordularının desteklerini çekme kararı olmuştu.

Sabık askerlerin sayısı son zamanlarda gitgide artıyor. Bu insanları ordudan kopma noktasına getiren şey, rejim için savaşmaya zorlanmaları

ve kendi vatandaşlarının katledilmesine artık dayanamamış olmaları. Ordudan ayrılanlarca açıkça dile getiriliyor bu sebepler...

Bu doğru olabilir, İdlib bölgesindeki Maaret el-Numan birliğine mensup topçu çavuş Addurrahman Rezak'ın, isyancılara katılmak üzere tepelik alanlara gitmesinin sebebi de şahit olduğu katliamlar ancak rejimin silahlı adamları ortalıktan ayrıldıktan sonra gerçekleşen başka katliamlar da var-muhaliflerin, düşmanla işbirliği yaptığından şüphe ettiği kişiler de katlediliyor. İsyancıların, askerlere yönelik suikastları bir süredir artış gösteriyor.

Muhalif kanadın elinde artık çok daha iyi silahlar var. Sınıra en son uğradığımda bir araya geldiğim gruplardan birinin elinde sadece pompalı tüfekler ve av tüfekleri bulunuyordu. Bir askerden 2,500 dolara satın aldıkları ilk Kalaşnikof tüfeği kutluyorlardı ben oradayken. Aynı muhalif grubun bugün elinde yeterince Kalaşnikof var zira kendilerine yurtdışından karşılıksız para akıyor.

28 Haziran 2012, Patrick Cockburn

TV KANALINA YAPILAN SALDIRIDA YEDİ KİŞİNİN HAYATINI KAYBETMESİ ÜZERİNE, İSYANCILAR KATLİAM YAPMAKLA SUÇLANIYOR

İsyancıların, dün hükümet yanlısı bir televizyon kanalının Şam yakınlarındaki binasına saldırıda bulunup yedi kanal çalışanını öldürmesi sonrasında Suriye rejimi, muhalifleri katliam yapmakla suçladı.

TV kanalına yapılan saldırı, BM müfettişlerinin Suriye'deki şiddetin, Nisan ayında mutabık kalınan BM-destekli ateşkes öncesinde yaşananların seviyesine "ulaştığını hatta geride bile bıraktığını" vurguladıkları, geçen ay 100'den fazla sivilin can verdiği Hula katliamıyla ilgili raporlarını açıkladıkları sırada gerçekleşti.

İsyancılar rejim ve destekçilerine yönelik saldırıları yoğunlaştırırken, BM ve Arap Birliği elçisi, Kofi Annan, BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerini toplantıya çağırdı. Toplantıya isyancıları destekleyen Suudi Arabistan ve hükümete arka çıkan İran, kasıtlı olarak çağrılmadı.

Şam'ın 24 kilometre güneyinde bulunan al-Ikhbariya TV kanalı, Beşşar Esad'ın ülkesinin "gerçek bir savaş içinde olduğunu" açıklamasından saatler sonra, sabah 4 sularında silahlı kişilerin saldırısına uğradı.

TV binasından arda kalanları görüntülemek üzere olay yerine giden bir fotoğrafçı, ofis binası ve stüdyolar için kullanılan beş binanın tamamıyla çökmüş olduğunu, haberlerin hazırlandığı odanın ise yandığını bildirdi. İki katlı binanın duvarlarının baştan aşağıya kurşun delikleriyle dolu olduğunu bildiren fotoğrafçı, yerlerin kan içinde olduğunu, binanın ahşap kısımlarının ise halen yandığını aktardı.

Suriye'de yaşanan çatışmalara ilişkin kesin bilgi edinmek zaten öteden beri zordu, isyancıların, düşman olarak gördükleri gazetecilere ve haber kurumlarına saldırmaları halinde bilgi akışı daha da zorlaşacak gibi gözüküyor.

El-İhbariya özel bir TV kanalı olmasına rağmen, tıpkı Suriye medyasının geri kalanı gibi hükümeti fazlasıyla destekleyici bir tavır sergiliyor. Çoğu Suriyeli ise haberleri, devlete karşı son derece eleştirel bir tutum sergileyen uydu televizyon kanallarından alıyor.

Televizyon kanalı çalışanlarından biri haber ajanslarından birine yaptığı açıklamada, kanalın Druşa kasabasındaki yerleşkesindeki çoğu çalışanının saldırıda yara aldığını aktarırken, isyancıların yerleşkeyi patlatmadan önce kendisini binadan 200 metre öteye sürüklediklerini anlatıyor. "Gözlerimi bağlayıp beni alıp götürdüklerinde çok korktum" diyen kanal çalışanı, isyancıların kendisini daha sonra serbest bıraktıklarını ancak kanalın güvenlik görevlilerini kaçırdıklarını söylüyor.

Enformasyon Bakanı Umran el Zubi yaşananları "basın özgürlüğüne karşı yapılmış bir katliam" olarak niteliyor.

Ülkenin kuzeyindeki Humus kentinin yakınlarındaki Hula'da geçen ay yaşanan katliamla ilgili olarak hazırlanan BM raporu, olayın sorumlularına ilişkin kesin bir isim vermemekle birlikte, hükümete sadık güçlerin yaşanan ölümlerin pek çoğunun "sorumlusu olabileceğini" vurguluyor.

Rapor, Şebbiha olarak bilinen Alevi milisleri olayın sorumlusu olarak açıkça ilan etmemekle birlikte, Hula'ya kolaylıkla girme imkanına sahip olanların bu milisler olduğunun altını çiziyor.

29 Haziran 2012, Robert Fisk

BATI DÜNYASIYLA YAPILACAK BİR ANLAŞMA SURİYE'Yİ İKİ YIL DAHA ESAD'IN ELİNDE BIRAKABİLİR

Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad, hasımlarının sandığından– ve rejim devrilmeden önce, Suriye üzerinden Avrupa'ya gidecek yeni petrol sevkiyatı yollarını sağlama almak konusunda tedirginlik duyan Batılı liderler arasında açıkça dillendirilmeyen o dayanışma nedeniyle çok daha uzun süre dayanabilir. Baas partisi iktidarında yaşanacak köklü değişimle yakından alakası bulunan bir kaynağa göre, Amerikalılar, Ruslar ve Avrupalılar, aralarında yaptıkları ayrı bir pazarlığa istinaden, İran ve Suudi Arabistan'a hem Lübnan hem de Irak'ta verilecek birtakım siyasi imtiyazlar karşılığında, Esad'ın en azından iki yıl daha lider kalmasına izin verecekler.

Pazarlıktan Rusya'nın payına düşen, Suriye'nin Tartus limanındaki askeri üssünün devamlılığın güvence altına alınması ve İran ile Suudi Arabistan desteğiyle Şam'da eninde sonunda ortaya çıkacak olan hükümetle ilişkisinin devam etmesi. Gelecekteki Suriye iktidar yapısı içerisinde Esad'ın ana unsur olmayabileceği yönünde Rusya'nın yenilerde verdiği ödün, Suriye'nin bir iç savaşa doğru daha da fazla ilerlemesini durdurmanın karşılığında, Esad'ın başkanlığının Batı tarafından kabul edilebileceği üzerine oturtulmuş bir mutabakatın parçası.

Suriye'den ulaşan bilgiler, Esad ordusunun, İslamcıların yanısıra milliyetçi güçleri de bünyesinde barındıran silahlı isyancılar karşısında "bozguna uğradığı" izlenimi bırakıyor; Esad'a karşı ayaklanmanın başladığı 17 aylık süre zarfında yaklaşık 6.000 kadar askerin savaşta hayatını kaybettiği sanılıyor. Personelin "terör karşıtı" güvenlik tatbikatlarında bulunması için Batılı yetkililerce kullanılan Ürdün'deki üs bünyesinde, her hafta yaklaşık bin kadar Suriyeli savaşçının paralı askerler tarafından eğitildiğine yönelik teyit edilmemiş bilgiler de alınan duyumlar arasında.

Amerika–Rusya arasındaki müzakereler, bir taraftan rahatlıkla inkar edilirken, diğer taraftan Hillary Clinton ve Rus mevkidaşı Sergei Lavrov'un karşılıklı suçlamalarının ardında gizlenmeye çalışılıyor büyük bir utanmazlıkla. İki süper gücün arasında gerçekleşen bu müzakereler,

tarafların İran'ın hem Irak üzerindeki etkisini hem de Lübnan'daki Hizbullah müttefikleriyle olan ilişkisini kabullendiğini gösterirken, Suudi Arabistan– ve Katar'ı– Lübnan ve Irak'taki Sünni Müslümanların haklarını garanti altına almaya sevk edecek gibi gözüküyor. Bağdat'ın Şii güçlerin merkezi olarak ortaya çıkması, Suudi Arabistan'da epey bir sıkıntı yaratmıştı zira Suudilerin Irak'taki Sünni azınlığa verdiği destek siyasi bir bölünmeye sebep olmuştu.

Ancak dünyanın süper güçleri arasında yapılan bu görüşmelerin asıl gayesi, Batı ülkelerinin, Moskova'dan gelecek ikmale bel bağlamaksızın Körfez ülkelerinden gelen petrol ve gazı güvence altına almaktaki kararlılığı etrafında odaklanmış durumda. Görüştüğümüz kaynaklardan biri "Rusya canı ne zaman isterse Avrupa'ya giden musluğu kapatabilir– bu da kendisine inanılmaz bir siyasi güç sağlıyor" diye özetliyor durumu. "Batıya giden iki temel petrol yolu hakkında görüşüyoruz– bunlardan biri, Katar ve Suudi Arabistan'dan çıkıp Ürdün ve Suriye üzerinden Akdeniz'e oradan da Avrupa'ya ulaşan yol, diğeri de İran'dan çıkıp Şii güney Irak ve Suriye üzerinden Akdeniz'e oradan da Avrupa'ya uzanan yol. Asıl mesele bu. Esad'ın iki yıl daha işbaşında kalmasına izin vermeye hazır olmalarının sebebi de bu. Bundan gayet de memnun olacaklardır. Kaldı ki, Rusya'nın da yeni Suriye içerisinde bir yeri olacak."

Söz konusu planları halen müzakere etmekte olan diplomatlara, biraz kuşkuyla yaklaşmak icap ediyor elbette. Siyasi liderlerin, iş lafa geldi mi, gerçekleştirilen insan hakları ihlalleri ve katliamlar nedeniyle Suriye'yi yerden yere vurarak konuşmaları, şiddetle eleştirmeleri başka bir şey, Batılı diplomatların, bu meseleyi, Ortadoğu söz konusu olduğunda alışılageldiği üzere petrol ve gaz anlamına gelen, o "büyük resmin" bir kenarına bırakmaya hazır olmaları bambaşka bir şey. Esad'ın ayrılmasında ısrarcı olup sonun başlangıcını getirmektense, krizin sonuna kadar Esad'a müsamaha etmeye hazırlar. Görünen o ki, Amerikalılar da aynı şeyi dile getiriyorlar. Kaldı ki, Rusya da istikrarın, Esad'ın kendisinden çok daha önemli olduğu kanaatinde artık.

Esad'ın, babası Hafız 2000 yılında öldüğünde, ta o zamanlar geniş kapsamlı birtakım reformlara devam etmiş olması gerekirdi, bu artık çok net görülüyor. Suriyeli yetkililer, o zamanlarda ülke ekonomisinin Yunanistan'ın bugünkü durumundan çok daha iyi bir durumda olduğunu, Esad üzerinde belli bir etkisi olan çok daha aklı başında, çok

daha makul insanların da, ellerinde tuttukları güçten yavaş yavaş mahrum edildiklerini belirtiyor. Başkan'a yakın çalışan bir yetkili geçtiğimiz yıl yaşanan çatışmaların en üst noktaya çıktığı sıralarda "Humus yanıyor" demek için Başkanı aradığında, Esad'ın tepkisinin, yetkililerle bundan böyle yapılacak tüm kişisel görüşmeleri geri çevirmek ve görüşmelerin sadece cep telefonu mesajlarıyla yapılmasında ısrar etmek olduğunu söylüyor bir haber kaynağı. "Esad'ın, Suriye'de olup bitenler üzerinde pek bir kudreti yok artık," diye özetliyor durumu aynı haber kaynağı; "İstemediğinden değil – ülkede o kadar çok şey olup bitiyor ki."

Eski kurt Arap muharipler, Esad'ın halen medet umduğu şeyin Cezayir türü bir çözüm olduğunu söylüyorlar. Cezayir'deki demokratik seçimlerin iptalinin ardından, ülkenin ordusu ve generalleri 1990'lı yıllar boyunca isyancılar ve İslamcı gerillalara karşı, ülke çapında acımasız bir mücadeleye girmiş, iktidar gücünü elinde tutmak için işkence ve katliam dahil her yolu denemiş ancak ardında tahminen 200.000 ölü bırakmıştı.

Krizle boğuşan Cezayir ordusu, Hafız Esad'ın Suriye ordusunun 1982'de Hama'da gerçekleşen –ve 20.000 cana mal olan– İslamcı ayaklanmayı nasıl bastırdığını öğrenmesi için Şam'a bir delegasyon göndermişti. Şimdilerde Esad rejiminin başına bela olan iç savaşa büyük ölçüde benzeyen Cezayir iç savaşı, Suriye'de bugün yaşanmakta olan trajedinin çoğu özelliğini sergilemişti: boğazları kesilen bebekler, esrarengiz yarı-askeri "silahlı gruplarca" katledilen aileler, hükümet güçlerince baştan ayağa bombalanan şehirler.

Esad'ın adamlarına ilginç gelebilecek bir husus daha var, Batı dünyası, bir yandan insan hakları konusunda ahkam kesip dururken, 1990'lı yıllar boyunca bir yandan da Cezayir rejimine silah sağlayarak destek veriyor, siyasi açıdan yüreklendiriyordu. Cezayir'in elindeki petrol ve gaz rezervlerinin, sivillerin ölümünden çok daha önemli olduğu, apaçık ortadaydı– tıpkı Şam rejiminin şimdilerde, Batı'nın Suriye– vasıtasıyla karşılanacak petrol ve gaz talebinin karşılığında daha fazla katliama müsamaha göstermesine bel bağlamayı umut ettiği gibi. Suriyeliler, ülkenin Hava Kuvvetleri istihbaratının başında bulunan Cemil Hasan'ın rejimin "katil" lideri olduğunu dile getiriyorlar şu sıralar. Hasan'a tanınan güç, Beşşar'ın kardeşi Mahir'in komutasındaki 4.Birliğe ayaklanmayı bastırması için verilen o muazzam güç kadar olmayabilir belki de, ancak Hasan'ın ayaklanmayı bastırmakta başarısız olduğu da apaçık ortada.

Batı dünyası, bu arada, Suriye'nin bağlantısı konumundaki, Esad'ın belki de en yakın siyasi danışmanı Muhammed Nassif ile uğraşmak durumunda. Asıl mesele, sahada yaşanan askeri olayları kontrol etmekte bu denli başarısız olmasına karşın Esad'ın ülkesinde olup bitenlerin uzun vadedeki siyasi önemini gerçekten kavrayıp kavrayamayacağı. Esad'ın ayaklanma öncesinde, Lübnan'ın kuzeyindeki Trablusşam kentinde bulunan Sünni güçlerin, Suriye'yi tehdit edecek "Selefi bir devlet yaratmak" için uğraştığını söylemesi Avrupalı ve Türk liderleri hayrete düşürmüştü. Muhtemelen bir istihbarat ajanının yaydığı ufak bir dedikoduyu temel alan bu olağandışı iddianın Esad'ın kafasında, nasıl bu kadar açık ve kesin biçimde şekillendiği ise bir muamma olarak kaldı.

19 Temmuz 2012, Robert Fisk

SUİKASTLERİN HEDEFİNDE ARTIK KODAMANLAR VAR -AMA İSYANCILAR BÜYÜK ÖDÜLÜ HENÜZ İSTEMİYORLAR

Zayıf yerinden vurdular şimdi de, hatta şah damarına yaklaştılar bile denilebilir. Başkan'ın eniştesi, Savunma Bakanı, Başkan'ın kendi erkek kardeşi tarafından idare edilen askeri birimin yakınına- veya genel merkezine yerleştirilen devasa bir bomba. Suiskastlerin planlanması vakit alır, ancak bu suikastın Suriye çapına yayılmış katliamlarla aşık atacak kadar destansı bir boyutu var.

Beşşar Esad'ın kız kardeşi ve Baas Partisi'nin önemli üyelerinden biri olan Büşra, Şam'ın orta yerinde gerçekleştirilen büyük patlamada eşini kaybediyor. Rusların "nihahi muharebe"den bahsetmeleri boşuna değilmiş demek ki.

Stanlingrad'ın bir tekrarı olmayacak elbette, ama ayaklanmanın uzantıları artık olayın kalbine doğru ilerlemiş durumda. Ve, başka katliamlar da olacak elbette. Binlerce Suriye'li vatandaş başka hangi sebepten ötürü, Arap dünyasının en çok ihanete uğramış vatandaşlarından korunmak için Yermuk Filistin mülteci kampına sığınır ki?

Suriye hükümetine yönelik bu vahşi saldırıyı devam ettirmeye yetecek kadar nefret oluşmuş durumda. Sekiz ay önce, Rawda bölgesinde büyük çaplı rejim yanlısı gösterilerin gerçekleştiği sıralarda, daha dün bombalanan istihbarat-güvenlik kurumunun önünden geçmiştim.

O gün yanımda olan Suriyeli bir arkadaşım, kederli gözlerle binaya bakarken işkence devam ediyor bodrum katlarında demişti. "Orada neler olup bittiğini duymak bile istemezsin" demişti sonra da. Ama buradan sağlam çıkan her kim olursa olsun, bırakın kendisine bizzat işkence uygulayan adamı, kendisine şu veya bu şekilde eziyet eden herkesi, büyük bir keyifle öldürür.

Halkın öfkesinin, bir ya da iki asil şahsiyeti daha kucaklaması çok olası. Dün gerçekleşen suikastlardan sonra oluşan boşluğu doldurmanın ümitsizliği içerisinde, rejimin önemsiz bir kişiyi -Suriye'yi yönetenlere karşı tüm büyük çaplı ayaklanmaların odak noktası olan Hama kökenli bir adamı- Fahd Casım el-Frec'i- Savunma Bakanı'nın görevini yerine getirmek üzere seçmesi çok tipik bir davranıştı.

Biz Batılıların, Ortadoğu'ya her zaman, haritada kendi bulunduğumuz yerden bakmak gibi bir huyumuz vardır; Ortadoğu denen yer bize göre "doğudadır", öyle değil mi? Ama haritaya baktığınızda Suriye'nin, kaybedilen toprakları geri almak isteyen saldırgan Çeçen Müslümanlara ne denli yakın olduğunu fark edeceksiniz. Moskova'nın Suriye'deki ayaklanmadan korkması boşuna değil yani.

Beşşar'ın babası, eski kurt Hafız Esad'ın hayatının son yıllarında endişe duyduğu, televizyondan her gün takip ettiği bir şey vardı: o dönemdeki mezhepsel ayrışmaları dikkat çekecek ölçüde Suriye'nin bugün yaşadıklarına benzer "laik" Yugoslavya'nın parçalanması; Hafız Esad Suriye'de yaşanacak bir ayaklanmanın Yugoslavya'daki o berbat çatışmanın şekline bürünmesinden hayli endişe duyar olmuştu hayatının son yıllarında. Tüm o boğaz kesmeler, sivillerin milis güçler tarafından katledilmesi ve çocukların toplu kıyıma uğraması gibi iğrençlikler, Suriye'nin müttefiki Cezayir'in 1990'lardaki savaşta yaşadıklarıyla aynı doğrultuda olmasına rağmen, bugün geldiğimiz noktada Suriye'de gördüğümüz dehşet verici sahneler, tuhaf bir biçimde Bosna, Hırvatistan ve Sırbistan'daki barbarlıkları yansıtmaya başladı.

Peki, Beşşar'ın yapabileceği ne kaldı şimdi? Bir başka Suriyeli arkadaşım, ilginç bir soru yöneltti bana geçen gün. Alevi Şii Devlet Başkanı Beşşar'ın

kaçmaya karar verdiğini varsayalım, dedi. "Havaalanına Alevi bir albay tarafından götürülecektir. Peki, albay onun gitmesine izin verir mi? Emin değilim."

İç karartıcı iki tahmin yapılabilir bu konuda. Evet, Beşşar düşündüğümüzden daha uzun bir süre daha dayanabilir. Kaldı ki, ülkeyi de terk etmeyecektir; şu meşhur 4. Birliğin başındaki kardeşi Mahir'e gelince, onun olayı farklı bir boyut kazanabilir. Ama, dünyanın en eski yerleşim yeri olan Şam'ın caddelerinde dolanan tankları ve başkanlık sarayından dahi duyulabilen ateş seslerini düşünecek olursak, bunların, benzeri yaşanmamış günler olduğunu söylemek hayli mümkün. Peki, daha dün, neden Suriye televizyonu bile doğruyu söylemek durumunda kaldı, hem de birkaç kere? Hüküm ne peki? Henüz gitmedi ama, gidici.

19 Temmuz 2012, Kim Sengupta ve Richard Hall

REJİMİN ACIMASIZ BASKISININ MİMARLARI, YAPTIKLARININ BEDELİNİ HAYATLARIYLA ÖDÜYORLAR

Şam'daki bombalama, Beşşar Esad'ın beyin takımını oluşturan ve ayaklanmanın başlamasından bu yana alınan kanlı önlemleri yöneten yaklaşık sekiz kişiden dördünün ölümü veya ciddi şekilde yaralanmasıyla sonuçlandı.

Ölenlerden biri, Devlet Başkanı'nın eniştesi ve aynı kriz ekibinin başındaki isim olan, Asıf Şevket rejim tarafından uygulanan baskının en acımasız vakalarından sorumlu tutuluyor. 1950 yılında orta-sınıf bir Alevi ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Şevket, 1970'lerin sonunda orduya katılmadan önce Şam'da hukuk eğitimi alıyor. Orduda hızla terfi eden Şevket meslektaşları tarafından hırslı bir adam olarak tanımlanıyor. Devrin Devlet Başkanı Hafız Esad'ın kızı Büşra ile yaptığı evlilik kendisinin daha da yükselmesine ve Beşşar Esad'la yakın bir ilişki geliştirmesine imkan sağlıyor.

Esad Başkan olduğunda, Şevket askeri istihbaratın başına fiili olarak atanıyor – 2005'te oturduğu makamın resmi sahibi haline gelmesiyle de, rejimin beyin takımın bir üyesi ve Esad iktidarının önemli bir parçası

oluyor.

Hakkında bombalamada hayatını kaybettiği veya ciddi yara aldığına dair haberler olan İçişleri Bakanı Muhammed İbrahim el-Şaar ile bombalamadan yaralı olarak kurtulan ulusal güvenlik başkanı Hişam İhtiyar'ın, muhaliflerin isimlerinin yer aldığı listeyi oluşturmakla görevli oldukları söyleniyor. Alevi mezhebine mensup Şaar, geçtiğimiz yıl Nisan ayında yapılan kabine değişikliğinde İçişleri Bakanı olarak atanmadan önce, askeri polis başkanlığı da olmak üzere güvenlikle ilgili farklı görevlerde bulunmuş bir isim. Şaar da, Mayıs 2011'de AB yaptırımlarının hedef aldığı beyin takımının üyeleri arasında yer alıyordu.

Bombalamada öldürülen bir başka isim ise Savunma Bakanı Davud Rajha-Yunan Ortodoks bir Hristiyan olan Rajha'nın kabinede yer alması Suriye'nin Alevi-hakimiyetindeki hiyerarşisinin kapsayıcılığı göstermek için atılmış bir adım olarak görülüyor. Ordu kurmay başkanı olarak iki yıl görev yaptıktan sonra Ağustos 2011'de Savunma Bakanı olarak atanan Rajha, Rus hükümetiyle Suriye hükümeti arasında önemli bir aracıydı.

Bombalamanın üçüncü kurbanı ise eski Savunma Bakanı ve mevcut Başkan Vekilinin yardımcısı olan General Hasan Türkmani idi. Kendisi Esad'ın yakın sırdaşlarından biri olarak görülmüyordu.

Başkan'ın etrafındaki birbirine bağlı çemberden hayatta kalanlar arasında, Başkan'ın erkek kardeşi 4. Birlik komutanı Mahir bulunuyor. Mahir'in komutasındaki birlik taciz ve zalim katliamlardan sorumlu tutuluyor. Kısa bir süreliğine Esad tarafından dizginlenen Mahir, şiddet olaylarının artmasıyla birlikte etkili olmaya başlamıştı. Umumi istihbarat başkanı General Ali Memlük, askeri istihbarat başkanı Abdul Fettah Kudsiye ve güvenlik müşaviri Muhammed Nasif Heyrbek, rejim ne kadar süreyle işbaşında kalırsa kalsın, iktidarda büyük rol oynaması beklenen diğer isimler.

Bombalamayı izleyen ilk saatlerde Savunma Bakanlığı'na atanan isim ise General Fahd Casım el-Frec oldu.

22 Temmuz 2012, Robert Fisk

SURİYELİ İSYANCILARIN ARASINI MEZHEPÇİLİK AÇIYOR

Genç bir Suriyeli adam, neredeyse bir hafta kadar önce Beyrut'taki şık bir ofise çıkageliyor elinde dehşet verici bir mesajla. İsmini vermeyen genç adam, ofiste çalışan ve birkaç ay önce ülkesini terk eden iyi eğitimli bir başka Suriyeli ile görüşmek istediğini söylüyor. Ziyaretçi yukarı çıkartıldığında, tanıtıyor kendini. "Size shebab tarafından gönderildim," diyor – "gençlik" ya da "bizim çocuklar" olarak tercüme edilebilen shebab, silahlı Suriye muhalif grubu için çalıştığı anlamına geliyordu– ve "yardımınıza ihtiyacımız var" diye ekliyor.

Anlattığı şeyler, bazı şeyleri ortaya çıkardığı kadar korkutucuydu da. Şam saldırıya uğramak üzereydi. Ancak savaşçılar zaptedilemiyorlardı. Çığırından çıkmış savaşçıların arasında uyuşturucu bağımlıları da vardı. "Adamlarımızdan bazıları uyuşturucu kullanıyor," diye anlatmaya başlıyor ziyaretçi. "Önlerine kim denk gelirse temizleyebilirler. Bu adamların bazılarının neler yapacakları konusunda güvence veremiyoruz. Malki'ye (Şam'ın merkezinde karma bir orta sınıf bölge) girdiklerinde, orada yaşayan hiç kimseyi koruyamayabiliriz. Bizler savaşan Selefilere karşıyız– bizimle birlikte hareket eden iyi Suriyeliler, Dürziler ve İsmaililer (Aleviler) var. Ama Şam'ı ele geçirecek olursak, bırakın koca bir ülkeyi, ufacık bir kasabayı bile nasıl yöneteceğimizi bilmiyoruz."

Bu gerçek bir iç savaş hikayesiydi. İyi adamların içinde kötü adamlar, kötü adamların içinde de iyi adamlar vardı. Ama mezhepçilik Suriye devrimine zarar veriyor. Geçen hafta sonunda görüştüğüm bir Suriyeli "Şam civarındaki köylerde insanların süngüden geçirildiğini" anlatıyordu. Anlatılanlara bakılırsa, Humus'un dışına çıkartılan kadınlar tecavüze uğruyordu–tecavüz kurbanlarının sayısı bir tahmine göre 200'ü bulurken– iki tarafta da tecavüzcüler vardı. Tüm bu anlatılanların farkında olan Beyrut'taki Suriyelinin ziyaretçisine tavsiyesi şu olmuştu:

"Bölgedeki komiteleri organize edin, iyi giyimli adamlar şüpheye yer bırakmayacak şekilde tanınmalı ve herkesi korumalı, Hristiyanları, Dürzileri, Sünnileri, Alevileri, herkesi."

Beş gün sonra, aynı Suriyeli şahsa, Şam'da bulunan kimliği bilinmeyen bir adamdan bir telefon geldi. "Patron, aileni Şam'ın dışına çıkart. Telefon numaramı annene ver–Lübnan sınırına giderken yolda sorun yaşayacak olursa beni arayabilir."

Geçen hafta Lübnan'a kaçan Suriyeli sayısının 50.000'i bulduğu sanılıyor. Adamın annesi kaçanların arasında değildi, kendisini 65 kilometre ötedeki selamete taşıyacak kimseyi bulamamıştı.

Şimdilerde Suriye'den çıkan hikayeler şüphe, kaos ve ölüm dolu. Beşşar Esad'ın özel jeti Çarşamba gecesi, kıyı kasabası Lazkiye'ye gitmek üzere Şam'dan havalandı. Beşşar parasını mı kaçırıyordu? Hayır. Uçağın, memleketi Tartus'da defnedilmek üzere eniştesi, Asıf Şevket'in cenazesini taşıdığı sonradan ortaya çıkıyor. Lübnan'daki Sünni Müslümanlar Şevket'in ölümünü çılgınca kutlamaya başlamış durumdalar. Zira, bilahare sansür edilen bir BM raporunda ismi açıkça geçen bu Şevket denilen adamın, 14 Şubat 2005'te Beyrut'ta konvoyunun bombalanması sonucunda hayatını kaybeden eski Lübnan Başbakanı Refik Hariri'ye yönelik suikastı planlayan ve ölüm talimatını veren kişi olduğu yönünde yaygın bir kanaat hakimdi. Suriye'nin Lübnan'da izlediği tavır yüzünden Sünni Hariri'nin Esad'la arası açılmış, Şevket da tetikçi olarak tutulmuştu. Bombacının kendi de bir bomba kurbanı olmuştu sonunda.

Şam'da ağızdan ağıza dolaşan bir söylentinin odak noktasında, Şevket ve onunla birlikte geçen hafta suikasta uğrayan iki adamın –Hristiyan Savunma Bakanı General Davud Rajha ile Esad'ın "kriz ekibinin" başındaki Sünni general Hasan Türkmani'nin– iki ay kadar önce zehirlenerek öldürülmesi girişimi yer alıyor. Aşçı'nın, önceden belirlenen beş zehir tableti yerine, olayın heyecanına kapılıp yiyeceklerinin içine 15 zehir tableti koyması ve yiyeceklerin tadındaki tuhaflığın, omuzu kalabalık kodamanlarca fark edilmesi üzerine aşçı çareyi kaçmakta buluyor. Şam'da dillendirilen onlarca "zehirleme" hikayesinin içinde doğruya en yakın olanı hikayenin bu versiyonu, inandırıcılıktan pek de uzak gözükmüyor ayrıca.. Rejimin yaşadığı ilk ihanet de, ilk vefasızlık da bu değil üstelik. Beşşar'ın –şimdilerde Mayfair'de yaşayan– amcası Rıfat, Beşşar'ın babası Hafız'a karşı iki defa askeri darbe girişiminde bulunmuştu.

Beşşar Esad, öteden beri tanışık olduğu bir Suriyelinin tavsiyelerini alıyor geçtiğimiz ay: sivillere karşı gerçekleştirilen saldırılarına bir

son vermesi halinde, Avrupalılar, kendisinin en az iki yıl daha iktidar koltuğunda oturmasına razı olacaklar -zira Rusya'nın Avrupa gazı ve petrolü üzerindeki mutlak gücünü sona erdirmek isteyen batının, asıl peşinde koştuğu şey, doğrudan Katar ve Suudi Arabistan'dan çıkıp Ürdün ve Suriye üzerinden Akdeniz'e gelen bir petrol boru hattı. Esad'ın buna yanıtı, yaptığı son konuşmada geldi. "Vatanperver niyetler taşıyan insanlar var. Ama bu insanlar anlaşmazlığın mahiyetinin farkında değiller." Oysa eldeki tüm kanıtlar, asıl Esad'ın kendisinin söz konusu anlaşmazlığın "mahiyetini" kavrayamadığını gösteriyor.

Fakat görünen o ki, akrabalarından ikisi bunu kavramış durumdalar. Başkan'ın anne tarafından dayısı Muhammed Makluf ve onun oğlu Rami, Başkanın birinci dereceden kuzeni, rejimin çökmesi halinde Paris'te sürgünde yaşamalarına izin verilmesi için Fransız hükümetiyle bir anlaşma yapma peşinde koşuyor bir süredir. Suriye hükümetinin içinde bulunduğu yolsuzluğun öteden beri tam göbeğinde olan Makluf ailesi, yaşanan ayaklanmanın ve ayaklanma sonucunda 17.000 canın kaybedilmesinin sebeplerinden biri. Zira diktatörlük ve despotizmin beraberinde getirdiği gizli polis unsuruna rağmen, rejimi bir arada tutan asıl yapıştırıcı bu yolsuzluktu.

Örneğin, hemen her ailede en az bir kişinin tüfek sahibi olduğu ve malların Türkiye'den Suriye'ye oradan da Ürdün ve Körfez'e ulaştırıldığı Kuzey Suriye, öteden beri büyük bir kaçakçılık bölgesi olarak işlev görmüştür. Esad'ın Halep bölgesine atadığı eyalet valilerini, hep o kabadayı tavırlı, eski askerler arasından seçmesinin sebeplerinden biri de bu zaten. Ama Suriye ekonomisi aşağıya yönlü bir seyir izlemeye başladığında, azınlıktaki Alevilerin yönetimindeki devletin ve onun Hristiyanlar ve çoğunluktaki Sünni toplum içindeki yandaşlarıyla eşkıyanın karşılıklı yolsuzluklarını bir araya getiren "yapıştırıcı" erimeye başladı.

Bu erime, -geçtiğimiz yılın Mart ayında Dera'da 13 yaşındaki bir oğlan çocuğunun gizli polisin yaptığı işkence neticesinde ölmesiyle tetiklenen- ve ilk başlarda tüm ülkeyi saran silahsız gösteriler şeklinde tezahür ettiyse de, bazı kasabaların sokaklarında silahlı adamların hızla ortaya çıktığı da bilinen bir gerçek. Dera sokaklarında gezen silahlı adamların video görüntüleri aynı ay içerisinde çekilmişti, Nisan 2011'de de kuzeydeki Lübnan sınırının hemen ötesinde, Suriye birlikleriyle çatışan silahlı adamların El Cezire tarafından çekilen kamera görüntüleri vardı. Gelin

görün ki, el Cezire, esrarengiz bir şekilde, bu görüntüleri yayınlamamayı tercih etmişti.

El Cezire'nin merkezinin bulunduğu Suudi Arabistan ve Katar, şimdilerde, direnişe yardım etmek üzere, –ama "direnişçilerin" kim olduğuna pek de bakmaksızın– Türkiye ve Lübnan'a akıttıkları para ve silahı saklama gereği duymuyorlar elbette. Lübnan ordusu, ağzına kadar silahla dolu beş gemiden birini durdurmayı başardıysa da, silah taşıyan Sierra Leone bandıralı gemiler yüklerini boşaltmayı başardılar.

Geçtiğimiz hafta Şam'da yaşanan bombalama olayını üstlenen iki örgütten biri olan Liva İslam –diğer adıyla İslam Tugayı– Suriye'nin silahlı muhalifleri içindeki Selefi unsurunu yeniden ayağa kaldırmış durumda. Geçen hafta görüştüğüm Suriye'den henüz kaçmış bir mülteci, bu adamların alkolü yasakladığını söylerken, Şam'da savaşırken ölmeyi arzu ettiklerini apaçık dile getirdiklerini belirtiyor. Suriye rejimi tarafından verilen, tüm o acımasız karşılıkları düşününce, bu adamların son arzularına kavuşmaları hayli olası gözüküyor.

23 Temmuz 2012, Robert Fisk

ALEVİLER DE ESAD'A SIRTLARINI DÖNÜYORLARSA, BU ESAD'IN KADERİNİN TAYİN EDİLDİĞİ ANLAMINA GELİR

'Çıktı kocası, Halep'e doğru yola, Kaplan denen geminin başında' diye duyurur Macbeth'in Birinci Cadısı. Shakespeare'in coğrafyası biraz zayıftı anlaşılan. Halep Akdeniz'e 110 kilometre mesafede. Kesinlikle antik bir şehir Halep; M.Ö. üçüncü binyıllık döneme ait Ebla tabletlerinde çiviyazısıyla bahsedilmişti Halep'ten. Hititler ve Kral Justinyen'in sahibi olduğu Halep'in 14.cü yüzyıldan kalma kale duvarları bugün halen kuzey Suriye'nin devrimci başkentinde yükseliyor.

En önemli nokta da bu zaten. Arap dünyası, Beşşar Esad rejimine karşı geçtiğimiz hafta Şam'da düzenlenen saldırı karşısında tam anlamıyla afallarken, bu hafta sonu Halep'te aniden patlak veren şiddet olayları bir açıdan çok daha büyük önem taşıyor. Zira Halep Suriye'nin en zengin şehri–hatta Şam'ın çok çok ötesinde bir zenginliğe sahip– devrim

şimdilerde zenginliğin göbeğindeki bu kente dokunuyorsa, Alevilerce kontrol edilen hükümetle Sunni orta sınıf arasında, açıkça ifade edilmese de mevcut olan o örtük anlaşma gerçekten de çatırdıyor demektir.

Fırat Nehri'nin olsa olsa 110 kilometre doğusunda kalan Halep, tarımın doğduğu yer olarak da bilinir. Halep, dünyada türünün en güzel örneklerinden biri olan Kurak Bölgelerde Zirai Araştırma Uluslararası Merkezi'ne de (ICARDA) evsahipliği yapar. Yüzde % 50'sinin geçimini tarımdan sağladığı yaklaşık bir milyarlık bir nüfusu barındıran Asya ve Afrika'da gıda üretimini artıran bu kurumun bağışçıları arasında kimler yok ki... İngiltere, Kanada, Amerika, Almanya, Hollanda, Dünya Bankası... ICARDA'nın 500 çalışanı halen Halep'te görev yapıyor.

Ne yazık ki, Halep'in 30 kilometre uzağındaki Tel Hadya'da kurulu ICARDA'nın en büyük araştırma istasyonu, kuruma ait makine ve bilgisayarların yanısıra üzerine makineli tüfek yerleştirmek suretiyle "teknik" ekipman olarak kullanmak üzere kuruma ait taşıtları kaçıran silahlı adamların baskınına uğradı. Suriye hükümeti, Şam'ın öteden beri en yenilikçi bakanlıklarından biri olan Tarım Bakanlığı sayesinde askeri kontrol noktalarından birini ICARDA'nın Tel Hadya'daki binasına yakın bir bölgeye kaydırdı, ancak bunun ilerleyen günlerde bir işe yarayıp yaramayacağını hep birlikte göreceğiz.

Devrim, Suriye'nin hemen her tarafına sirayet etmiş durumda. Trajik olan ise, Alevi kültürünün kalbinin attığı yerin, Hama bölgesinin en geniş tarım ovası olan Alevistan "hududunun", Esad'ın memleketi Kardaha'nın bulunduğu dağların, hemen kenarında kalan Sünni köylerinin, tam da Baasçıların tarzında bir yıkıma maruz kalması.

Geçtiğimiz Çarşamba günü, iki Suriye helikopteri Sünnilerin yaşadığı Huş kasabasına bir saldırıda bulunarak, kasabada yaşayan 7.000 kişinin can havliyle kaçmasına sebep oldu. Huş ve diğer küçük Sünni kasabaların tepesine tam iki hafta boyunca yoğun bombardıman yapıldı; bu kasabalarda da isyancılar olduğu muhakkak ama bunun Baas partisinin, Şam'ın düşmesi halinde Suriye'yi bölünmeye hazırlamak için izlediği kasıtlı bir politika olduğu yönünde şüpheler giderek artıyor, henüz buna dair bir kanıt olmadığını da vurgulamak lazım. Lakin, bu ateş "hududunun", Suriye'yi kısmen de olsa mezhepçi ayrımlarla mini-devletlere ayıran 1. Dünya Savaşı sonrasındaki Fransız mandasınca geçici

olarak oluşturulan "Alevi Devletler"le neredeyse tam olarak örtüşmesi, son derece kaygı verici.

Sünni'lerin yaşadığı Hula köyünde 25 Mayıs'ta yaşanan, boğaz kesmelerin ve infazların gerçekleştiği ilk büyük Suriye katliamı olan Hula olaylarının, isyancıların, nihayet geçen Çarşamba yaşanan Şam'daki bombalamada ortadan kaldıkları, Beşşar Esad'ın eniştesi Asıf Şevket'in zehirlenmesi girişimine misilleme olarak gerçekleştirilmiş olabileceğine dair benzer kuşkular olduğunu da eklemem gerekiyor. Bazıları zehirleme girişiminin çok daha yakın zamanda olduğunu söylüyor olsa da, Suriye'de yaşanan ve yaşanmakta olan her şey birbiriyle bağlantılı.

Suriye'deki Dürzi toplumun şimdilerde Esad rejimiyle giderek artan bir uyumsuzlukla yaşadığı, eski Fransız mini-devletlerinden biri olan Harran'ın belli belirsiz durumunu ele alın mesela. Bölgede tehlikeli bir şekilde patlak veren adam kaçırma olayları, Lübnanlı Dürzi lider Velid Canbolat'ın Suriye'de bulunan önemli Dürzilerle yaptığı bir dizi telefon görüşmesi sonrasında çözülebildi ancak. Canbolat'ın bizzat kendisinin de Esad ailesiyle ilişkisi, dostane-hasmane-dostane-hasmane bir seyir izliyor öteden beri. Bunu yazarken birkaç "dostane" ve "hasmane" kelimesini eksik bırakmış olabilirim elbette ama-Canbolat'ın bugün durduğu yer konusunda artık şüphe yok.

Geçen hafta, Suriye'de bulunan Dürzilerin yanısıra Alevileri de Esad rejimine kazan kaldıranların arasına katılmaya ısrarla teşvik eden Canbolat, Esad'ın Moskova'daki müttefiklerine dahi dil uzatarak, Rusya'nın Esad'a yönelik desteğinin "ne ahlaki ne de siyasi açıdan artık kabul edilemez" olduğunu vurguladı.

Elbette Canbolat boş yere böyle sözler sarfetmiyor. Bu ay yaşanan devrimlerde üç Suriyeli Dürzi hayatını kaybetti. Özgür Suriye Ordusu'nun Dürzi üyelerinden Mecid Zeyn, Rastan'a yapılan bir saldırıda hayatını yitirirken, Şefik Şukeyr ve Yaser Avvad, Lajat bölgesindeki hükümet askerlerinin saf değiştirmelerine yardımcı oldukları ortaya çıktığında Suriye ordusu tarafından infaz edildiler. Şimdilerde tüm Alevilere çağrıda bulunan Canbolat, varlıklarını sürdürmek için Esad'a bağlı bir azınlık olarak kalmak yerine, Esad'ın karşısına geçip devrime katılmalarını telkin ediyor şu sözleriyle: "Alevi olduklarını söylemeden önce Suriyeli olduklarını söylemeleri gerektiğini hatırlatıyorum onlara."

Şam'ın dışında yaşanan devrime dair son bir istatistiki bilgi paylaşayım: yapılan son istatistiklerde ortaya çıkan tablo Suriye'nin 24 yaşın altındaki nüfusunun %58'nin işsiz olduğunu gösterirken (Mısır'dakinden bile yüksek bir rakam) 18–29 yaş arası grubun %48'inin ise (bu istatistiki rakam sadece Yemen'de daha yukarıda) hiç işi olmadığını gösteriyor. Gerçi, şimdilerde iş sahibi olmuş durumda bu genç nüfus. Çoğu Suriye devrimine katılmış durumda...

25 Temmuz 2012, Kim Sengupta

İSYANCILAR ESAD'A KARŞI AFGAN YÖNTEMLERİYLE VAHŞİ BİR MÜCADELE SÖZÜ VERİYOR

Paketler bir çiftlik evindeydi, ayak izlerinin belirgin olduğu toprak zemin üzerinde muntazam bir sırayla dizilmişti ve lime lime olmuş kumaş parçalarıyla eski gazetelere sarılı paketlerin çoğu numarayla etiketlenmişti.

"Beşşar Esad'ın hediyeleri bunlar, kendisinin şerefine parti veriyoruz hem burada hem de Halep'te" diyor Emed Ali Ahdar. "Tıpkı şu Şam'daki partiye benzeyecek, havai fişeklerin sürüsüne bereket."

Yerli El Yapımı Patlayıcılar (EYP), geçen hafta başkentte gerçekleşen ve ülke güvenlik komuta zincirinin en üst makamında oturan dört kişinin ölümüyle sonuçlanan patlamanın yıkıcı etkisini göstermeyecek olsa da, muhalif savaşçılar İdlib bölgesinde daha fazla noktayı ele geçirip, bu zamana dek rejimin sadık kalesi olarak görülen Halep'te bir operasyon hazırlığına yöneldikçe, daha fazla ses getirecekti.

Söz konusu patlayıcıların, çok değil bundan sadece birkaç hafta öncesine kadar Suriye ordusunun ve – ülkenin elit kadrosunun da mensubu olduğu Alevi toplumunun milis kuvveti– Şebbiha'nın kontrolü altındaki bir bölgede bir araya getirilmiş olması da, dikkat çeken bir başka önemli husus.

The Independent ekibi, ağaçlıklı yolları kullanarak tepelerden aşağıya köy ve kasabalara inmeye cesaret eden ancak hayli kaygılı olan isyancılarla

bundan dört ay kadar önce o bölgeleri ziyaret etmişti. Bölge sakinleriyle alelacele yaptığımız konuşmalar ordunun bölgeye yaklaşması üzerine aniden kesilmişti.

"Çok hızlı koşmamız gerekiyordu, hatırlarsanız, onlarla karşı karşıya gelemezdik, başka bir şansımız yoktu. Ama şimdi çok daha rahatız. Geri gelmeyi deneyecek olurlarsa, biz hazırız. Bunlar çok iyi," diye anlatıyordu İsa Muhammed Seyf.

"Bunlarla tankları bile durdurmak mümkün; ama kimyasal silahlar karşısında pek bir işe yaramıyorlar. Zaten Esad da bizlere karşı bir daha kimyasal silah kullanmayacağına söz verdi biliyorsunuz," diye ekliyor kıkır kıkır gülerek.

Yakın zamanlarda, işinin ehli bir EYP tedarikçisi haline gelenlerden biri de, Ahdar. "Nasıl yapıldığını öğrenmek için bazıları ders alırken, ben hepsini Google'dan öğrendim," diye anlatıyor 22 yaşındaki öğrenci büyük bir gururla. "Yapması çok kolay ve ucuz. Nitrat gübresi, metal ve patlayıcı kapsülü kullanıyorsunuz, hepsi bu. Eskiden Türkiye'de yapar sonra da buraya getirirdik yaptıklarımızı, ama şimdi burada çok daha fazlasını üretebiliyoruz. Internetten epey bir şey öğrendik ama kendimize özgü, farklı bir yöntemle de ürettiğimiz oluyor, kimse bilmiyor yöntemimizin sırrını."

Büyük bir gururla bahsedilen bu bombalar, Afganistan'da kullanılan ve tıpkı diğer gerilla savaşlarında olduğu gibi kimi zamanlarda ezber bozduğu dahi görülen, şu "baskı plakası" ve "komut kablosu" bileşimi bombaların, iptidai bir versiyonuydu nihayetinde.

Konuşmamızı devam ettirdiğimiz sırada, bir dizi patlama sesi geldi güney taraflardan. "Bizim bombalar," diye açıkladı Ahdar büyük bir keyifle. Defalarca el değiştiren ve şu sıralarda büyük çatışmaların yaşandığı Salakin kasabasına giden anayolu kullanan ve özellikle kırık dökük, hasarlı görüntüye sahip kamyonetlerle taşınan EYP'lerin, çok daha etkili sonuçlar yarattığına dair kanıtlar mevcut.

Bugün gelinen noktada, isyancıların cephanelerinin arasına eklediği mühimmat, sadece bu EYP'ler değil. The Independent ekibinin Mart ayında görüştüğü ve geniş bir ekibin parçası olan yaklaşık 50 kişilik bir grubun elinde, eski av tüfekleri ve pompalı tüfekler dışında başka bir silah bulunmuyordu.

İsyancıların elinden bulunan Kalaşnikof AK-47 aslında rejimin kullandığı silahlardan biri. El koydukları bir tüfek olduğu düşünülmesin, aksine Şebbiha üyesi birinden, Arap Baharı'nın son iç savaşına sahne olan Libya'daki rayicin altı katı bir fiyat ödeyerek 2,500 dolara satın aldıkları bir tüfek.

Fiyatlarda kayda değer bir düşüş yaşanmasa da, roket güdümlü bomba atarlardan tutun da havan topuna varana kadar çok çeşitte silah ve mühimmata, ve elbette yüzlerce Kalaşnikof'a ulaşmak artık mümkün. Şimdilerde devrimcilerle birlikte hareket eden Seyf aslında bir mühendis, kendisinin ve ekip arkadaşlarının bugün çok daha iyi silahlarla donanmış olduklarını o da kabul ediyor, ancak Katar ve Suudi Arabistan'ın gönderdiği kaynaktan aslan payını almak suretiyle parayı bizzat ellerinde tutan savaşçılara kıyasla yine de sıkıntı içinde olduklarını vurgulamadan da edemiyor.

"Geri kalanlarımız, iyi bir gelire sahip destekçilerden bağış almak suretiyle kendi paramızı kendimiz toparlıyoruz," diyerek "Dünyanın her köşesinden para alan Suriye Ulusal Konseyi'nin (SUK) bize aktarma sözü verdiği paralar nerede?" diye soruyor.

"Silahlardan alabilmek için, dini bütün ayaklarına yatan, dindar görünen bazı arkadaşlarım var. Sakallarını uzatanlar mı ararsınız, Selefiler gibi kısa pantolon giyenler mi ararsınız, hepsi silah almak uğruna...Ama rejim düştüğünde bu Selefilerle mücadele edeceğiz, orası kesin.

"Onların görüşleri farklı, bizlerin görüşleri farklı. Bizler, Hristiyanların ve şu an yaptıkları her şeye rağmen Alevilerin yeni Suriye'nin bir parçası olmasını istiyoruz. Ama İslamcıların istediği hepsini defetmek."

Bir süre sonra, Kurkanya yakınlarında gerçek Selefiler'e rastladık. Yaklaşık 15 kişilik bir grup oldukça kuşkucu yaklaştı bizlere, üstelik pek de konuşkan oldukları söylenemez. Ekipten ikisinin Türkmenistan kökenli olduğu söyleniyordu; kibarca reddettiler görüşme teklifimizi.

Sorduğumuz soruları cevaplayan, adının Ebu Ubeyd olduğunu belirten ekip lideri oldu: "Biz Suriye için mücadele vermek adına buradayız, kendimizi bu uğurda feda etmeye de hazırız. Parayı nereden mi alıyoruz? Bu sadece bizi ilgilendirir, ama Esad'ın adamlarından çalınan bir para olmadığını söyleyebilirim.

"Bizim de Amerikalılara ve yaptıklarına dair bir görüşümüz var elbette, ama şu an için odaklandığımız tek şey rejimi bozguna uğratmak. Savaşçı silah arkadaşlarımızın hepsine yardım elimizi uzatmaya hazırız zira hepimizin hedefi ortak, sonrası için, yani Suriye'nin nasıl bir ülke olacağı konusunda hepimizin farklı farklı görüşleri var, ama hepimiz Müslümanımız bu yüzden halkın büyük bir kısmı Şeriat isteyecektir."

Son 16 aydır katı olduğu kadar merhametsiz bir şiddetin pençesinde kıvranan yöre halkının istediği tek şey barış ve huzur. Sekiz ay önce 19 yaşındaki oğlu Burhan'ı serseri bir kurşuna kurban veren Mana Um Halif gözlerini silerek şunları söylüyor: "Onu düşünmediğim tek bir gün bile yok. O çok iyi bir çocuktu, bana o bakacaktı. Başka hiçbir annenin benim yaşadıklarımı yaşamasını istemiyorum artık. Tek istediğimiz özgür olmak ama gıda, ilaç ve eğitime de ihtiyacımız var. Barış geldiğinde tüm bunlara ulaşabileceğimizi umut ediyorum, barışa ihtiyacımız var."

Biz bölgeden ayrıldığımız sırada, Türkiye sınırına yakın bölgeden, daha fazla patlama sesleri duyuluyordu, isyan güçleri son birkaç gün içerisinde elde ettikleri yerlerden çekiliyorlardı. Rejim, yine savaş ve silahı sokmuştu bir şeylerin içine, ve görünen o ki, barış ve huzur, henüz çok uzakta.

26 Temmuz 2012, Robert Fisk

EVET, VAHŞET DEVAM EDİYOR AMA BAZI SURİYELİLER ÜLKEYE DÖNMENİN VAKTİ GELDİ DİYE DÜŞÜNÜYOR

Suriyeli bir arkadaşım çaldırıyor telefonumu erken saatlerde. "Geri dönmek üzere yola çıktık, sana da haber vermek istedim. Mezze bölgesinde ortalık duruldu artık." Acaba? Sonra Lübnanlı bir meslektaşımdan da benzer bir haber aldım; üç Suriyeli arkadaşının hoşça kal demek üzere kendisini aradıklarını, mücadele yatıştığı için, aileleriyle birlikte Şam'a geri dönmek üzere yola koyulduklarını anlattı bu bayan gazeteci dostum da.

Aynı bayan gazeteci daha sonra beni tekrar aradı; Salı gecesi ne durumda olduğunu sormak için Halep'teki bir arkadaşını aradığından bahsederek, "Onu aradığımda, şehrin merkezinde bulunan bir restorandaydı, içerisi

tıka basa doluydu sanırım, zira içerdeki gürültüden ne dediğini zar zor duyabildim." Suriye'den az da olsa uzaklaşıp "tatil yapmak" isteyen rejim yanlılarına ait afili arabalar, çok değil daha geçtiğimiz hafta sonu, Beyrut restoranlarının önünde sıra sıra diziliydi– şimdilerde bu sosyetik arabaların tekine bile rastlanmıyor sokaklarda.

Baas partisi, daha geçen hafta sert bir yumruk yemişti vücuduna, değil mi sahi? Peki, Beşşar, tüm olanaksızlıklara rağmen, ne kadar kısa süreliğine olursa olsun, kazanan tarafa geçmiş olabilir mi şimdilerde? İsyanın dayanma kapasitesine bakılırsa, buna hiç şüphe yok; BBC'nin Halep'teki çatışmalar hakkında geçtiği olağanüstü ve cesur haberler de bunu kanıtlıyor. Ama Şam'a yapan yapılan çağrılar aynı hikayeyi anlatıyor. Dün gece, çoğu bölgeden tek bir ateş sesi bile çıkmadı.

Perşembe günü Şam'a kaçan Suriyeli bir hanıma telefonla ulaşıyorum; iyi eğitim almış orta yaşlı bir hanım kendisi. Esad, 13 yaşındaki o küçücük çocuğun Dera'da işkenceden geçirilerek öldürülmesinden sonra yaşanan ilk şiddet olaylarına, düzgün bir karşılık vermiş olsaydı, bugün yakayı ele vermeden kurtarabilir miydi bu işten diye soruyorum, uzun uzadıya düşünüyor cevap vermeden önce.

"Siz de biliyorsunuz, bizler ona bir şans vermeye hazırdık," diye başlıyor anlatmaya. "Tüm bunlar olmadan önce, genç, farklı ve hatta müşfik olduğunu bile söylemek mümkün, kendisinin eski düzeni tam olarak yıkmadan yapıcı yeniliklerle geliştirmekten yana olduğunu söylerdi–budala bir tarafı vardı, kabul ama kötü biri de değildi. 2005 yılında (Lübnan eski Başbakanı Refik Hariri'nin ölümünden sonra) Suriye'ye karşı bir komplo düzenlendiği kanaatindeydik hepimiz. Sonra, Dera'da yaşananların hemen ardından geçtiğimiz Mart ayında, tam da çoğu insanının her şeyin yine de farklı olabileceğini düşündüğü sıralarda, yaptığı ilk konuşmada, yeniden bahseder oldu "komplolardan", "reformlar konusunda aceleci" davranmayacağını da üzerine ekledi. Hatta konuşmanın bir noktasında neredeyse gülmeye başladı. Sorumlu bir tavır olarak nitelenebilecek en ufak bir şey yoktu davranışlarında. Rejimin elindeki fırsatları hesapsızca tüketmesi tam da bu zamanlara denk geliyor."

Beşşar'ın Suriye'yi yönettiğini düşünmek yine de hata olur, demişti bu hanım bana. Suriye, bir oligarşiyle –birimiz hepimiz için, hepimiz birimiz için– anlayışına sahip bir oligarşiyle yönetiliyor. Oligarşilerde liderin bağımsızlığından söz edilemez," diye açıklıyordu ülkesindeki durumu.

"Savaş helikopterlerinin tam altı saat boyunca balkonumun üzerinde dolaşacağı kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Hepimiz, rejimin diğer kasabalarda sergilediği tavrı Şam'da sergilemeyeceğini düşünmüştük. Ama yaşadığım bölgede 20 can kaybı var. Hükümet askerinin teki hayatını kaybedenlerden birinin kafasını tekmeliyordu, üstelik bu görüntü Suriye televizyonunda gösterilebiliyordu. Dünya üzerinde hangi rejim, nasıl devam edebilir böyle bir şeyden sonra, hiç anlayamıyorum..."

Peki, Beşşar ne kadar dayanır bu durumda? "Beşşar Şam'dan falan kaçmayacak –Batılı gazetelerin zırvası bu." Öldürücü cümle sonra geldi . "Belki de, bir ay, hadi bilemediniz iki..."

27 Temmuz 2012, Kim Sengupta

'BİZİMKİLER VATANI KURTARMAK İÇİN MÜCADELE EDECEKLERİNİ SÖYLÜYORLAR'

Rejimin tank ve birlikleri tozu dumana katarak ilerlerken, devrimciler de pikap kamyonetlerine ve arabalarına atlamış gidiyorlardı; amansız düşmanlar Halep'teki randevularına doğru koyulmuşlardı yola. Geride kalanlar muhalif güçlerin aileleriydi; evlerinin direği babalarına, erkek evlatlarına yardım etmişlerdi yaklaşan savaşa hazırlanırken, şimdi de yolcu etmişlerdi erkeklerini, dünya gözüyle bir daha görüp görmeyeceklerini bile bilmeden.

"Beklemek ve ne olacağını bilememek çok zor bir durum. Kocalarımız ve erkek evlatlarımızla birlikte gidemiyoruz, endişelenmekten başka yapabildiğimiz bir şey yok," diyordu Hania Um Khazali iç çekerek. "Ama tüm arkadaşlarıma ve kızlarıma söylüyorum güçlü olmamız gerektiğini ve de her şeyin Allah'ın elinde olduğunu."

Rejim güçlerine ait konvoy, Beşşar Esad rejimini devirmek için verilen bu uzun ve keskin mücadelede, yeni bir kanlı hesaplaşma için ülkenin en büyük kentine doğru yola koyulmuştu bir süre önce. Nitekim, Türkiye sınırına yakın bölgelerde gerçekleşen bombardımanlar kesilmiş, kontrol noktalarının ve askeri devriyelerin sayısı azalmıştı.

Rejim güçlerini, hareket halinde oldukları sırada, tuzağa düşürmek amacıyla, isyancılar tarafından birtakım girişimlerde bulunulduysa da, kurulan tuzakların etkisi sınırlı olmuştu. En başarılı operasyonun Cebel Zaviye'de gerçekleştirildiği iddia edilirken, konvoyun, yarım düzine askerin öldürülmesi ve yaralanması sonrasında, geri dönmek zorunda bırakıldığı bildiriliyor.

Kuzey Suriye'nin bu bölgesinde yaşayan insanlara hakim ruh hali, büyük bir belirsizlikten ibaret. Halep'e hava saldırılarında bulunulduğunu duyan yöre sakinlerinin arasında yayılan, kimyasal silah kullanıldığına dair söylentiler de hayli tedirgin edici. Hem yöre halkının hem de savaşçıların göstermekte tereddüt ettikleri bir korkudan da söz etmek mümkün; Esad'ın en yakın danışmanlarından dördünün ölümüyle sonuçlanan bombalamaya ve başkentin belli bölgelerinin isyancılar tarafından ele geçirmiş olmasına rağmen, rejimin hala çok güçlü olduğu ve tıpkı Şam'da yaptığı gibi baskın çıkabileceği korkusu herkeste hissediliyor.

Hükümetin, mücadelenin bu en son raundunu kazanması halinde, intikam için Halep ve İdlib bölgelerine saldırılabileceği korkusunu taşıyor bölge sakinleri. Kuzenlerinden birini ve bir eniştesini, ülkenin elit kadrosunun da mensubu olduğu Alevi mezhebinin bir kolu olan ve çatışmalar sırasındaki en acımasız katliamları gerçekleştirmekten sorumlu tutulan -Şebbiha'lara- kurban veren 56 yaşındaki Hania Um Gazali şimdi de eşi Abdulbekir ve 22 yaşındaki oğlu Abdussalem için kaygılanıyor, zira her ikisi de cephe hattına doğru yola çıkmışlar.

Bishmarun'daki evinde görüştüğümüz Um Gazali; "Onları nasıl durdurabilirdim ki?" diyor "Ülkeye özgürlük kazandıracaklarını söylediler. Orada bir şeyler olacak olursa, umarım dönme imkanı bulurlar kısa zamanda. Geçmişte ordu da Şebbiha da geldi buralara, insanları öldürdüler, kimini de tutuklayıp götürdüler. Umarım bir daha gelmezler, ama bizlerin hazırlıklı olması lazım, belli olmaz yine gelebilirler."

Acil bir durum olması halinde anne Um Khazali ve üç kızı yakındaki köylerden birinde yaşayan akrabalarının yanına sığınmayı planlıyorlar. Geniş sülalelerin ve cemaatlerin yardıma ihtiyacı olanların arkasında durduğu bu geleneksel destek sisteminin, bu türden çatışma dönemlerinde çok işe yaradığını söylemek mümkün. Şimdilerde, dört yaşındaki oğlu ve altı yaşındaki kızı ile dul kalan 20'li yaşlarının ortasındaki Manu Muhammed Kasım'a el uzatmış durumdalar.

Genç dul Kasım'ın birinci dereceden akrabaları, eşi Zayed öldürülmeden bir süre önce, Türkiye'deki bir mülteci kampına sığınmışlar. Türbanının ucuyla yüzünün tamamını kapatan genç kadın ailesini bir daha ne zaman görebileceğini bilmediğini söylüyor: "Tüm bunlar bittikten sonra, geri dönerler belki. Benim de oraya gitmem iyi olabilir diye düşündük ama yol şartları çok çetin, çocukları da tehlikeye atamam diye düşünüyorum. Çocuklar babalarının ölümünden çok etkilendiler zaten, her şeyden çabucak korkar oldular. Dün geceki seslerden (patlamalardan) dolayı neredeyse hiç susmadan ağladılar" diye anlatıyor durumlarını.

Çatışmadan zarar görmemiş tek bir aile bile yok bu bölgede. Bölge sakinlerinin anlattıklarına bakılırsa, Basheria köyünün tanklar tarafından bomba yağmuruna tutulmasından sonra, Şebbiha çetelerinden biri köyü basıp gelişigüzel ateş açarak evleri yağmalamış, yakıp yıkmış.

Eşinin nerede olduğunu öğrenmek isteyen Salma adındaki bir kadıncağızın gözlerinin önünde küçüçük oğlunun kafasına silah dayamışlar. Bir başka köyde yaşayan erkek kardeşinin evine kaçtıktan sonra köyüne dönmeyi başaran bu genç kadının gördüğü tek şey yakılan evinin yıkıntıları olmuş.

Amira ve Abdul Kadir 15 yaşındaki oğulları, Ali İsmail'i aynı baskında kaybetmişler, tutuklanmaktan korkan çocuk tepelikteki ağaçlık alana doğru kaçmaya çalıştığı sırada boynundan vurulmuş. Yakınlardaki bir askeri üsteki askerlerin, köyde herhangi bir kıpırdanma görüp de tekrardan ateş edebileceğinden endişe eden aile, olaydan sonra tam 70 gün boyunca köyden çıkamamış. "Onu neden öldürdüklerini bilmiyorum," diyor anne Khader, "oğlum asker değildi, herkes görebilirdi onun asker olmadığını."

Başka bir anne de, elinde kaybettiği oğlunun fotoğrafı, havan toplarının isabet ettiği yarı yıkık evinin önünde oturuyor günlerdir. Tıpkı köyün diğer sakinleri gibi bu annenin yüzünde de yaşadığı keder ve şokun izleri var, saldırının neden yapıldığını bir türlü kavrayamayan gözlerle bakıyor etrafa. Aile köyden ayrılmayı reddetmiş, evin saldırı sonrasında nispeten daha az hasar almış birkaç odasına sığınmışlar ailecek. Çatışma sona erdiğinde, evi tamir edeceklerini söylüyorlar.

28 Temmuz 2012, Kim Sengupta

'YA ÖZGÜR OLACAĞIZ YA DA MAĞDUR'

Rejimin savaş uçakları, Suriye iç savaşında bir başka önemli gerginliğin yaşandığı dün, yine iş başındaydı.

Halep yakınındaki El-Bab kasabasında devam eden çatışma sırasında iki bombardıman uçağının defalarca alçalarak pike yaptığına şahit olan The Independent ekibi, savaş uçaklarının en az iki seferinde de, çatışmanın yaşandığı kasaba üzerine bomba yağdırdığı izlenimi edinmişti.

Bu, Beşşar Esad rejiminin kendi vatandaşlarına karşı savaş uçakları kullanmaktan dolayı ikinci kez suçlanışı. Dün akşam erken saatlerde gerçekleştirilen sortilerin çoğunda, pilotların ateş açmaksızın düşmana gözdağı verilmesi ve şiddetle ikaz edilmesi amacını taşıyan ve "gövde gösterisi" olarak bilinen uçuşları gerçekleştirdiği izlenimi edinildi.

Ancak isyan savaşçılarından bazılarının iddiaları farklı; kasabanın eteklerinde bulunan bir askeri üsse saldırı yaptıkları sırada havadan üzerlerine doğrudan ateş açıldığını belirten Halid El-Haldi olayı şu sözlerle aktarıyor: "Hayal falan görmedim ben, uyduruyor da değilim. Gökyüzünden yıldırım gibi bir şey hızla geçtikten sonra, 30 metre kadar önümüzde bir patlama oldu. Siper almak için koşmaya başladık, sonra uçak bizi bir daha vurdu."

Silah arkadaşının anlattıklarına Fahad Abdullah'ın da ekleyecekleri vardı: "Uçaklar ilk başta tepede dönüp duruyorlardı, ama kamptaki rejim güçleri zora düşünce uçaklar ateş açmaya başladı."

The Independent ekibinin, bugüne dek yaşanan bir dizi olayda yanında bulunduğu Özgür Suriye Ordusu'na (ÖSO) mensup savaşçıların, bir tür savunma içgüdüsüyle ellerindeki Kalaşnikoflarla uçaklara ateş açması, hem askeri anlamda nafile bir çabaydı hem de dikkatleri üzerimize çekmek dışında bir işe yaramamıştı. İsyancıların bulunduğu mevkiye sabit bir hızda ateş açılabiliyor olması, uçaklarda keskin nişan alacak bir sistemin mevcut olabileceğini akla getiriyor.

Savaş uçakları, şiddet olaylarıyla güne uyanan kasabadaki gerginliği iyice tırmandırdılar. Bombalama sabah tam 05:35'te başladı: Ağır silahların

ardından havan toplarının ateşiyle güne uyanan kasabanın üzerini ölümcül bir şafak aydınlığı kaplamıştı, El-Bab sakinleri öyle alışıktılar ki artık bu sabahlara. Kuşluk vaktinde ara verilen saldırılar öğleden sonra ve akşam devam ederken, kasabanın üzerine gelişigüzel açılan yaylım ateşiyle evler yıkılıyor, kaçmaya çalışan kasaba sakinlerinin üzerine alçaktan uçan savaş helikopterleriyle ateş açılıyordu. Suriye'nin en büyük kenti ve ticaret merkezi olan Halep, kanlı iç savaşın sembolü ve stratejik ödülü haline dönüşürken, şehrin yakınlarındaki El-Bab kasabası da, rejim güçleriyle Halep'te girdikleri mücadelenin içine sıkışan devrimciler için bir kalkan görevi görüyordu.

Rejim güçlerinin, takviye güçleriyle doğusundan girmeye çalıştığı bu bölge, Şam'daki rejim yanlısı El-Vatan gazetesinin "tüm mücadelelerin en önemlisi" olacağını açıkladığı bölgenin ta kendisi. El-Bab kasabasının savaşçıları ise çoktan yola koyulmuş ve birliklerin bazılarını engellemiş durumda. Ancak, kasabanın eteklerinde konuşlanmış olan askeri bir garnizondan sürekli olarak yapılan öldürücü bombardımanlar nedeniyle isyancıların bölgeye daha fazla adam göndermesi engellenirken, isyancıların cephane ihtiyacı da giderek artıyor. Gerçekleştirilen yaylım ateşlerinin rastgele yapıldığı izlenimi ediniyoruz: belirgin bir askeri hedefin bulunmadığı bir semtte kalıyoruz, civar sokaklardan birine atılan bir havan topu, yaylım ateşlerinin gelişigüzel açıldığını gösteriyor.

El-Bab kasabası sergilediği bu isyankar tavrın bedelini çok ağır ödüyor; can kaybı 100'ü aşmış durumda, kasabanın 200.000'lik nüfusunun dörtte biri de, civar köylere veya Türkiye sınırına kaçan yeni mülteciler. Sığınmacılara en son katılanlardan biri de, kasabayı dün terk eden Muhammed Attari ve 10 kişilik ailesi. Aile dokuz yaşındaki Muna ve 11 yaşındaki ağabeyi Abdul Kadir'in yataklarını güvenlik nedeniyle evlerinin koridoruna yerleştirmiş, yatak odalarının tavanına düşen bombadan onları kurtaran da bu olmuş neyse ki. Her iki çocuk da, patlama seslerine bir şekilde alışmışlar ancak dün sabah yaşananların "çok korkutucu" olduğunu fısıldıyor Muna kulağımıza, bir yandan da şiltenin taşınması için yardım ediyor annesine. "Annem için korkup, ağlamaya başladım" diyor.

Muna'nın tavuk çiftçiliğiyle uğraşan babasının, suçlu konusunda hiçbir tereddüdü yok. "Bunu yapan rejimdi. Kasıtlı olarak yapıyorlar tüm bunları. Neler yapabildiklerine siz de şahit oldunuz gözlerinizle! Onların askeri hedef vurdukları falan yok, tek dertleri halkı ortadan kaldırmak.

Onları püskürtmek zorundayız, başka şansımız yok," diyor. "Birbirimize yardım etmek, birbirimize bir de Allah'a güvenmek durumundayız."

Attari'nin hiçbir yardım beklemediği ve kesinlikle güvenmeyeceği insanlar ise Batılı politikacılar. Obama yönetimi dün yaptığı açıklamada, Beşşar Esad rejiminin Halep'te bir katliam yapma hazırlığı içinde olduğunu vurgularken, bunun, Libya diktatörü Albay Kaddafi ve Bingazi kenti için verilen uyarıya benzer bir uyarı olduğu apaçık ortada. Gelin görün ki, söz konusu benzerlik, işte tam bu noktada sona eriyor. Kimsenin ABD ya da Avrupa'dan bir askeri müdahale beklentisi yok. "Batıdakiler sadece yalan söylüyorlar. Bu sözleri sarfediyorlar ama gizli gizli desteklerini de veriyorlar (rejime). Bize yardım etmek için hiçbir şey yapmayacaklar, binlerce kişi daha ölse bile," diyor Attari nefret dolu bir yüz ifadesiyle kafasını sallarken. Attari'nin kapı komşusu İsmail Ahmed Doş, 24 yaşında bir öğrenci, havan topunun evinde açtığı bir deliğe bakarak şunları söylüyor: "Batıdaki insanlardan daha fazla şey yapmalarını bekledik. Burada olup bitenlerin farkında olmaları gerekir."

Ayaklanmanın yarattığı rüzgar, ülkenin görece olarak biraz daha refah içinde olan Halep bölgesine daha geç ulaşırken, bu durum, ülkenin diğer bölgelerindeki protestocuların gösterilerde kullandıkları nakaratlara da yansımıştı: "Halep, nerelerdesin?" Yılın ilk aylarında başlayan gösteriler, ilk başlarda barışçıl bir seyir izlemiş, şimdilerde direncin savaşçı kolu haline gelen ÖSO'nun izine, o dönemde pek rastlanmamıştı.

Ama bu durum rejimin saldırgan tutumuyla değişivermişti. El-Bab'daki olayları tetikleyen şey, 20 Nisan'da yapılan gösteriye Esad birliklerince ateş açılması olmuştu. Kasabanın verdiği ilk şehit, mühendislik alanında doktorasını yapan Amar Kemal Najar olmuştu. Najar, Esad karşıtı vaazların yayınlandığı bir caminin minaresine askeri birlikler tarafından ateş açılmasını eleştirmesinin hemen ardından, kafasına ateş edilerek öldürülmüştü. Amar'ın ardından iki protestocu daha öldürülmüş, onlar için düzenlenen cenaze törenine açılan ateş sonucunda dört kişi daha hayatını kaybetmişti. İsyan ateşinin bölgeye yayılmasına neden olan da, El-Bab'ı, Halep için verilen mücadelenin tamamlayıcı bir parçası haline getiren de, işte tüm bu ölümler olmuştu. Amar'ın annesi Amira, oğlunun bu mücadele uğruna verilen "İlk Şehit" olarak göklere çıkarılmasından gurur duyduğunu ancak yaşadığı kaybın acısı ve kederinin daha hala dayanılmaz olduğunu anlatıyor.

"O sabah bir rüya gördüğünü anlatmıştı Amar, namaza gittiğini ve orada öldürüldüğünü gördüğünü söylemişti. Ona 'yavrum, bugün çıkma dışarı' demiştim, o da bir şey olmaz merak etme diye cevap vermişti," diye hatırlıyor o sabahı. "Sonra namaza gittik ve orada öğrendik başına gelenleri. Yüreğim yandı, ama yapacak bir şey yoktu. Evladım gitmişti."

Amar'ın babası Kemal Najar, oğlundan ne zaman bahsedecek olsa ağlamaya başlıyordu. Elinde tuttuğu cep telefonunu göstererek anlatıyordu: "Onu öldürdüklerinde elinde taşıdığı tek silah işte bu cep telefonuydu. Tüm bu şiddet olaylarını asıl başlatan, rejimin kendi yaptığı şeyler." Baba Najar konuşurken yakınlarda bir yerlerde yeni patlamalar oluyor. "Olup biten her şey çok berbat, ama bu bile Esad'dan daha iyi. Savaşı durdurmak için artık çok geç. Ya özgür olacağız, ya da mağdur."

El-Bab'da konuşlu ÖSO müfrezesinin başındaki Komutan Zahir Şarkat, birkaç tanka tuzak kurma hazırlığı yapıyordu dün gece. "Halep'teki silah arkadaşlarımıza yardım etmek için yola koyulduk, ama önce buradaki rejim güçlerinin icabına bakmamız lazım. Silahları ve askeri üssü halleder halletmez, yola çıkacağız."

29 Temmuz 2012, Robert Fisk

'SURİYE'DEKİ YALAN VE İKİYÜZLÜLÜK DOLU SAVAŞ'

Bu denli ikiyüzlülüğün olduğu bir Ortadoğu savaşı daha yaşanmış mıdır acaba? Bu denli büyük bir namertliğin, bu denli adi bir ahlak anlayışının olduğu, hamaset dolu yapmacık sözlerin havada uçuştuğu ve halkın bu denli rezil edildiği, aşağılandığı bir savaş daha görülmüş müdür? Suriye'de yaşanan trajedinin fiziksel kurbanlarından bahsetmiyorum. Yaşanan katliama verilen bu karşılık, Jonathan Swift'in acı dolu, karamsar ve onur kırıcı hicivlerine -Tolstoy veya Shakespeare'in kaleme aldıklarından bile çok daha fazla layık olduğunu düşündüğüm- ahlaksız bir pandomimden başka bir şey değil... Bizlerin tepesinde bulunan adamların, ve -doğulu ya da batılı- kendi kamuoyumuzun yaşanan tüm bu katliam karşısında söylediği, su katılmadık yalanlara, sergiledikleri samimiyetsiz ve ikiyüzlü tavırlara gönderme yapıyorum.

Katar ve Suudi Arabistan, Beşşar Esad'ın Alevi/Şii Baasçı diktatörlüğünü devirmek için Suriye'deki isyancılara maddi imkan ve silah sağlarken, Washington onlara karşı tek bir eleştiri cümlesi dahi mırıldanmıyor. ABD Başkanı Barack Obama ve Dışişleri Bakanı Hillary Clinton Suriye'de demokrasi istediklerini söylüyorlar. Oysa, ikisinin de tek kelime laf etmediği, sesini çıkartmadığı Katar, mutlak monarşiyle yönetilen bir ülke iken, Suudi Arabistan da Arap dünyasının en amansız, en tehlikeli halife ve kral odaklı diktatörlüklerinden biri. Her iki ülkenin iktidarını elinde tutan adamlar, -tıpkı Beşşar'ın yapmış olduğu gibi- bu iktidar erkini ailelerinden almış durumdalar. Afganistan'ın karanlık yıllarında ortaçağ kafasındaki Taliban'ın en ateşli savunucusu olan Suudi Arabistan bugün Suriye'deki Selefi-Vehabi isyancıların tek destekçisi konumunda.

Aslına bakarsanız, 11 Eylül 2001'i saldırılarını gerçekleştiren 19 uçak korsanının-soykırımcının 15'i Suudi Arabistan'dan gelmişti -hoş bizler de sonrasında, Afganistan'ı bombalamıştık zaten. Suudiler, aynı topraklar üzerinde yaşadıkları Şii azınlığı baskı altında tutuyorlar tıpkı şimdilerde Suriye'de yaşayan Alevi-Şii azınlığı ortadan kaldırmak istedikleri gibi. Bu durumda, Suudi Arabistan'ın Suriye'de bir demokrasi kurmak istediğine inanalım yani, öyle mi?

Bir de şu Lübnan'daki Şii Hizbullah partisi/milis gücü var; Şii İran'ın sağ kolu ve Beşşar Esad rejiminin destekçisi. Hizbullah, 30 yıldır, güney Lübnan'ın baskı altındaki Şiilerini İsrail'in saldırılarına karşı koruyor. Kendisini, Filistin'in Batı Şeria ve Gazze'deki haklarının savunucusu olarak gösteren Hizbullah, Suriye'deki o acımasız ve insanlıktan nasibini almamış müttefikinin yavaş çöküşüyle karşı karşıya kaldığında, dilini yutmuştu. Suriyeli sivillerin Beşşar'ın askerleri ve "Şebbiha" militanlarınca tecavüze uğraması, katledilmesi hakkında ne onların ağzından ne de zat-ı şahaneleri, soylu Seyyid Hasan Nasrallah'ın ağzından tek bir kelime çıkmıştı.

Ya Amerikalı kahramanlarımıza ne demeli -Clintonların bayan olanı, Savunma Bakanı Leon Panetta ve bizzat Obama'nın kendisi. Clinton Esad'a "sert bir uyarıda" bulunurken, Irak'ta kalan son ABD kuvvetlerine, şu eski yalanı -Saddam'ın 11 Eylül'le bağlantılı olduğu yalanını- defalarca tekrarlayan Panetta denen adam, Suriye'de işlerin "iyice kontrolden çıktığını" söylüyordu. Kendilerinin en az altı aydır yaptıkları da buydu zaten. Bay Panetta yeni mi fark etmişti acaba, günaydın! Sonra da,

Obama geçen hafta karşımıza geçip konuşmuştu "bizler, rejimin elinde bulundurduğu nükleer silah stokunu dikkate alarak, Esad'a anlatmaya çalışıyoruz...dünya olan biteni seyrediyor." Ha, bu arada, Rusya'nın Çin'e yönelik planlarından duyduğu kaygı nedeniyle "gözümüz Rus Çarı'nın üzerinde" manşetini atan Skibbereen Eagle denen gazete vardı öyle değil mi? İrlanda'nın County Cork bölgesindeki şu küçücük yerel gazete hani. Dünyanın zorlu anlaşmazlıkları içinde kendisinin ne denli küçük bir etkisi olduğunu vurgulama sırası şimdi de Obama da. Beşşar korkudan nasıl da tir tir titriyordur, kim bilir.

Hangi ABD yönetimi Beşşar'ın vahşi işkence arşivlerini bizlerin araştırmasına açmayı gerçekten de ister ki? Çok değil, bundan sadece birkaç yıl önce, Beşşar'ın işkencecileri bilgi almak için tırnaklarını sökebilsin sonra da -daha geçen hafta Suriye'li isyancılar tarafından darmaduman edilen- cehenneme benzer o deliğe -ABD'nin talimatıyla- tıkılıversinler diye Şam'a Müslümanları yollamıyor muydu Bush yönetimi? Kurbanlara sorulacak soruları, tutukluların işkencecilerine büyük bir görev duygusuyla sağlayanlar da Batılı elçiliklerdi. Gördüğünüz gibi, Beşşar bizlerin bebeğiydi.

Gelelim, bize çok şey için minnet borçlu olan komşu ülkeye: Irak. Geçtiğimiz hafta, tek bir günde 19 ayrı şehirde 29 ayrı patlama yaşandı Irak'ta...Bilanço 111 ölü 235 yaralı. Aynı gün, Suriye'de yaşanan katliamlarda ise hemen hemen aynı sayıda masum hayatını kaybetti. Ama Irak, Suriye'ye kıyasla, "sayfanın daha altlarında" daha az önemli haberlerin arasına, biz gazetecilerin deyimiyle "kat izinin altına" gömülmüştü zira, hiç kuşkusuz, bizler Irak'a özgürlük, Jefferson tarzı demokrasi vs, vs vermiştik, öyle değil mi? Suriye'nin hemen doğusunda yaşanan bu katliamın etkisinin aynı olduğunu söylemeyiz, öyle değil mi? 2003'te yaptığımız hiçbir şey Irak'ın bugün içinde bulunduğu ızdıraba yol açmış olamaz. Öyle değil mi?

Hazır gazetecilikten bahsetmişken, BBC World News bünyesinde, Olimpiyat hazırlıklarının dahi geçen hafta Suriye'de yaşanan suikastların çok daha öncelikli olması gerektiğine karar veren kim? İngiliz gazeteleri ve İngiltere'deki BBC'nin, Olimpiyatları yerel haber olarak önce geçmesinden daha doğal bir şey olamaz. Ancak, tüm dünyaya "küresel" haberler yayınlayan BBC, esef edilecek bir karara imza atarak, bizzat kendi cesur muhabirinin Halep'ten direkt olarak gönderdiği görüntülere

rağmen, Olimpiyat meşalesinin geçişinin, ölen Suriyeli çocuklardan çok daha önemli olduğuna da karar vermiş oldu.

Peki ya bizlere ne demeli, içimizdeki o liberal, o özgür düşünceli benliğimiz değil mi bizleri İsrail'in Filistinlilere uyguladığı katliamı protesto etmek için hızla Londra sokaklarına döken? Siyasi liderlerimiz, Arapları işledikleri vahşetten dolayı rahatlıkla kınayıp ta, İsrail ordusu insanlığa karşı suç işlediğinde veya bizzat kendi müttefikleri Lübnan'da aynı şeyi yaptıklarında, yumuşak bir eleştiri cümlesi sarfedemeyecek kadar cesaretsiz davranırken, sıradan insanlar siyasiler kadar cesaretsiz olmadıklarını hatırlatıyorlar dünyaya. Ama, Suriye'de yaşanan can kayıpları İsrail'in 2008-2009'da Gazze'de gerçekleştirdiği katliamda hayatını kaybedenlerin belki de 14 katına çıkarak 15.000 ila 19.000'e ulaştığında- yurtdışına yerleşmiş Suriyeliler dışında- güç bela tek bir protestocu sokaklara çıkıp insanlığa karşı işlenmiş bu suçları kınıyor. İsrail'in işlediği suçlar 1948'den bu yana bu ölçekte olmadı. Doğru ya da yanlış, verilen mesaj çok basit: batı ve onun İsrailli müttefikleri tarafından katledilirlerse Araplar için adalet ve yaşam hakkı talep ederiz; ancak kendi Arap vatandaşlarınca katledildikleri vakit böyle bir talepte bulunmayız.

Ve tüm bu esnada, "büyük" gerçeği de unuturuz. Suriye'deki insanların kara kaşı kara gözüne duyduğumuz sevgi ya da eski dostumuz Beşşar Esad'a şimdilerde duyduğumuz nefret, veya Suriye'nin her tarafında görülen tüm o ufak çaplı Stalingrad'lara verdiği tepkiyi seyrettikten sonra, ikiyüzlü kahramanlar arasındaki yeri açıkça ortaya çıkan Rusya'ya karşı hissettiğimiz öfke değil Suriye'deki diktatörlüğü ezmeye girişmemizin nedeni... "Büyük" gerçek bu değil... Hayır, asıl mesele İran ve bizlerin İslam Cumhuriyeti'ni ve -şayet varsa- İran'ın şeytani nükleer planlarını yıkıp yok etme hırsımız- bunun ne insan haklarıyla, ne yaşam hakkıyla ne de Suriyeli bebeklerin ölümüyle hiçbir ilgisi yok. Ne korkunç!

29 Temmuz 2012, Kim Sengupta

'REJİMİN TÜM BUNLARIN İNTİKAMINI ALACAĞINDAN KORKUYORLAR'

Amar Muhammed Yusuf, Kalaşnikof tüfeğinin son fişekliğine davrandığı sırada yaralanıyor bacağına isabet eden bir şarapnel parçasıyla. Silah arkadaşları onu güvenli bir bölgeye taşımaya çalıştıkları sırada, bir savaş uçağı, önce tam üzerlerine doğru dalış yapıyor, uçağı bir tarafa yatırdıktan sonra da diğer yöne devam etmeye karar veriyor. Aşağıdakiler tam rahat bir nefes aldıkları sırada, tepelerinde beliriveren savaş helikopteri ateş açıyor, patlamanın etkisiyle savaşçının kafası bir hendeğe savruluyor.

Şam'daki rejim yanlısı gazetelerin kullandığı tabirle "tüm savaşların anası", ABD yönetiminin bunu bir "katliamın" izleyeceği yönünde ısrarlı uyarılarının eşliğinde yaklaşıyordu. Savaşın patlak verdiğini söylemek bile mümkündü, zira savaş Beşşar Esad güçlerinin tek bir kitlesel saldırısından ziyade, aşama aşama cereyan ediyordu. Askeri birlikler, savunma noktalarını yarmak için kullanılan hücum helikopterlerinin de yardımıyla, isyancıların elindeki bölgelere doğru ilerliyordu. En ağır çatışmalar, Selahaddin bölgesinde yaşanıyordu.

Suriye'nin bu en büyük şehrini, bu ahlaksız iç savaşın en önemli stratejik ve sembolik ödülü olan Halep'i ele geçirmek için verilen bu kanlı mücadele civar bölgelere de yayılmıştı. Yusuf ve diğer isyancılar, Halep'in 25 kilometre doğusunda kalan ve ikmal yolu açılması amacıyla rakip taraflar nezdinde mücadelenin odak merkezi haline gelen El-Bab'ta rastlamışlardı savaş uçağına.

Halep yakınlarındaki bu yerleşim yeri, bölgenin eteklerinde yer alan askeri bir üsten kalkan uçaklarla her gün bombalanıyor. Sürdürülen yoğun yaylım ateşi, Özgür Suriye Ordusu bünyesindeki 700 kadar isyancının, rejim birliklerince geri püskürtülen ve yaşadıkları mühimmat sıkıntısı yüzünden geri çekilmek durumunda kalan devrimcilerin mücadele verdiği Halep'te bulunan silah arkadaşlarının arasına katılmasına engel oluyor aynı zamanda.

İsyancılar, şehrin iş merkezi konumundaki Bustan al-Joz'u ele geçirmek amacıyla bölgedeki ana güvenlik kontrol noktasına saldırıda bulunmuştu iki gün önce. Bunun, rejim nezdinde psikolojik bir çöküntü yaratacağına

inanan isyancılar, rejimin iş dünyasındaki destekçilerinin, yanlış tarafta yer aldıklarını nihayet anlayabilecekleri bir fırsat olarak görüyorlardı. Ancak isyancıların güvenlik kontrol noktasında tutunamaması üzerine, rejim güçleri, devrimcilerin elinde tuttuğu yerleşim bölgelerini bombalamaya başlamıştı.

Öğleden sonra, askerler, isyancıların güçlü bir direnç gösterdikleri şehrin merkezindeki Hamdaniyeh bölgesine kadar ilerlemişlerdi. "İnsanlar korkuyordu. Ailesinin tamamını kaybetmiş binlerce insan var. İsyancıların geri çekildiğini gören diğerleri de rejimin intikam alacağından endişe ediyor" diye anlatıyor durumu muhalif aktivistlerden biri olan Halid el-Musa.

"Bu bir stratejik hamle. Tank ve helikopterlere karşı mücadele veremeyiz. Gereksiz yere ölmenin bir anlamı yok," yorumunda bulunuyor eskiden mimarlık yapan Rahim Ali Kubuddin.

Savaş uçaklarının El-Bab üzerinde harekete geçirilmesi, rejimin devrimciler tarafından yapılabilecek takviyeyi tehlikeli bulduğunu ve bu sebeple de izin vermediğini göstermesi açısından önemli. Ancak, muhalif kanat da askeri kampa hücum etmeye çalışırken, getirilen kısıtlamalar karşısında bir çıkış yolu bulamamanın çaresizliğini yaşıyor. The Independent ekibi, gerçekleştirdikleri saldırıda iki tank ve üç kamyonu kullanılmaz hale getiren bir grup savaşçıya Pazar günü eşlik etmişti.

Askeri üsten Cuma günü kaçan iki asker, içeridekilerin morallerinin çok bozuk olduğunu iddia ediyorlar. Bir süredir askerden kaçmak için fırsat kollayan Ömer Muhdaid ve Halid Yusuf 11 ay süreliğine askere alınmış, 20 yaşlarında iki delikanlı. Nihayet Cuma günü El-Bab üssünden kaçmayı başarıyorlar.

Muhalif Özgür Suriye Ordusu'nda binbaşı olarak görev yapan Yusuf El-Hadid, "Buranın halkını savunmasız bırakamayız. Rejim bizi burada meşgul etmeye çalışıyor ama askeri üssün icabına bakar bakmaz, önümüzdeki birkaç gün içinde buradan hareket etmiş olacağız" diye anlatıyor durumlarını.

30 Temmuz 2012, Kim Sengupta

İSYANCILARIN, ESAD BİRLİKLERİNİ ASKERİ ÜSTEN KAÇMAYA ZORLAMASI ÜZERİNE BAYRAM SEVİNCİ YAŞANIYOR

Cesetlerden üç tanesi, bir haftadır çalışmayan bir et dolabının içine tıkıştırılmıştı; bir tanesinin elleri bağlıydı, tıpkı idam masasındaki gibi, bir diğeri ise göğsünün tam ortasından vurulmadan önce neredeyse kapıya kadar ulaşmış olmalıydı. Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad rejiminin askerleriydi bunlar, isyan savaşçılarının kuşatması altındaki askeri üsten kaçmaya çalışırlarken öldürülmüşlerdi.

Bulundukları kamptan dün erken saatlerde ayrılan askeri birliklerin firarı, Halep'te bulunan ve son 48 saattir ağır silahlar, tank ve savaş helikopterlerinin açtığı ateş altında hırpalanmış olan devrim savaşçılarına çok büyük bir avantaj sağlamıştı. El-Bab'ın kenar semtinde kurulu kampın düşmesi, takviye kuvvetlerin ilerlemesi ve şehirde son derece ihtiyaç duyulan tedarik malzemelerinin temininde yaşanan başlıca engellerden birini ortadan kaldırmıştı.

Rejim güçlerince kendilerine karşı yöneltilen ilk saldırı dalgasının ardından geri çekilmek durumunda kalan Halep'teki isyan savaşçıları, rejim güçlerinin hamlelerini kısmen de olsa önlemiş gibi görünüyorlar. Rejim güçleri, güney-batıda muhaliflerin kontrolü altındaki Salaheddin bölgesini daha fazla bombalamak ve Bab el-Nasr, Bab el-Hadid ve Eski Şehir bölgelerinde yeni çatışmalar başlatmak suretiyle karşılık veriyor.

Muhalif kanattaki Özgür Suriye Ordusu'nda (ÖSO) görev yapan Albay Abdul Cabbar el-Ukeydi "Sekiz tane tankla birkaç zırhlı aracı tahrip ettik, yüz kadar da asker öldürdük" iddiasında bulunarak şöyle devam ediyor sözlerine: "Ama hava saldırıları yüzünden hayatını kaybeden bir sürü sivil de oldu. BM'nin uçuşa-yasak bölge getirmesini istiyoruz, kara müdahalesine ihtiyacımız yok, savaşçı kardeşlerimiz Halep'e gidiyor olacaklar. Sivillerin korunmasına ihtiyacımız var."

Muhalif ittifak Suriye Ulusal Konseyi'nin (SUK) sürgündeki başkanı Abdulbasset Sida, Esad'ın, başkent Şam'da dün yaşanan çetin mücadele sonrasında zafer kazandığını iddia eden "ölüm makinesine" karşı etkili

bir mücadele verilebilmesini teminen, yabancı güçlere isyancıları ağır silahlarla donatması çağrısında bulunurken, SUK'un bir geçiş hükümetinin oluşturulması için kısa süre içinde görüşmelere başlayacağını duyurdu.

Öte yandan, İran Dışişleri Bakanı, Suriyeli mevkidaşı Velid Muallim ile gerçekleştirdiği müşterek basın toplantısında gözetimli bir güç geçişinin bir "hayalden" ibaret olduğunu belirterek, Şam'ın Kofi Annan barış planına bağlı olduğunu vurguladı.

Rejim güçlerinin El-Bab'dan geri çekilmesi, bir süredir bombardıman ve hava saldırılarıyla dövülen kasabaya az da olsa bir korunma unsuru sağlamış durumda. Kasaba sakinleri kurtuluşlarını kutlarken, geniş bir kalabalık da, alelacele bırakılmış yemeklere ve konvoyları tuzağa düşürülür de kaçmak durumunda kalırlarsa diye sivil kıyafet giyerek kaçma girişiminde bulunan askerlerin arkalarında bıraktıkları üniformalara bakmak üzere, bir süre önce askeri hizmette kullanılmak üzere el konulan eski ziraat okulunun yolunu tuttular. Lakin saldırılar, birliklerin geri çekilmesinin hemen ardından sona ermiş değil.

Esir olarak alınan askerler, ölen askerlerin yanısıra yaralı askerlerin de ordu tarafından arkada bırakıldığını belirtiyor. The Independent'ın eşlik ettiği muhalif kanat yetkilileri bahsedilen yaralı askerleri aramaya gittiğinde, kampın tepesinde aniden bitiveren bir savaş uçağından makineli tüfekler ve toplarla kampa ateş açılıyor. Uçağın daha sonra yerleşim bölgelerinden birine bıraktığı misil yüzünden de üç kişi yaralanıyor. ÖSO subaylarından biri olan Ebu Said, düşman tarafından bırakılan ve aralarında makineli tüfekler, top ve roket güdümlü tüfek bombaları, yivli bir tüfek, çelik yelik ve kovalar dolusu cephanenin bulunduğu envai çeşit silahı incelerken "Keşke şunların arasında üç beş tane de uçaksavar füzesine denk gelseydim, daha fazla insanın hayatına mal olmadan önce o aşağılık uçağı düşürmeyi o kadar çok isterdim ki" diye konuşuyor büyük bir öfkeyle.

Askerlerin arkalarında bıraktığı silahlardan bir kısmı El-Bab ve civar bölgelerde bulunan 1,200 kadar devrim savaşçısı ve gönüllü tarafından Halep'e gönderilebilir artık. Bu savaşçılardan bir kısmına komuta eden Binbaşı Yusuf el-Hadid "Halihazırda Halep'te savaşan adamlarımız var zaten ve bir sürü insanın da onlara katılmak istediğini biliyorum. İlk önce bu askeri üssün icabına bakmamız gerektiğini, Halep'e daha sonra gideceğimizi öteden beri söylüyorduk. Orada bulunan savaşçıları

takviye etmemiz gerektiği ortada, rejimin de aynı şeyi yaptığını biliyoruz ancak bu kez düşündükleri kadar kolay olmayacak bu işler" diye yorum yapıyor. İsyancıların içinden 130 kadarı yanlarında üç tank ve az sayıda zırhlı personel taşıma aracıyla El-Bab'tan ayrılarak Halep'e doğru yola koyulmuş ancak ateş altında tutulmaları üzerine yön değiştirmek durumunda kalmıştı.

Rejim birliklerinin hepsinin kamptan kaçmayı başardığı söylenemez, isyancılar 20 kadar askeri esir almıştı. "Sabahın üçünde uyandırıldığımızda acele etmemiz söylendi bize, kamptan ayrılıyorduk," diye anlatıyor tutsaklardan biri olan Çavuş Alla Ebu Varda. "Komutanlar tankların içindeydi, önlerinde de zırhlı araçlar vardı. Bizlerse hemen arkalarındaki pikap kamyonetlere doluşmuştuk. Komutanlar hiçbir şekilde liderlik yapmadılar bize, tek söyledikleri, becerebilirsek hayatımızı kurtarmamızdı." Tutsaklar kendilerine kötü davranılmadığını belirtirken, gelecekleri hakkında endişe duyuyorlar. Devrimcilerin de belirttiği üzere, yargılanacaklar ama tam olarak ne tür bir şeyle suçlanacakları henüz belli değil. Tamamı Sünni olan askerler, çektirilen acılardan, yapılan katliamlardan dolayı kamptaki Alevi komutanlarını suçluyorlar.

Ancak isyancı gardiyanlar bundan hiç de etkilenmiş gözükmüyorlar. "Sen" diyor içlerinden biri 19 yaşındaki Muhammed Musa Şibli'yi parmaklarıyla göstererek "sen de El-Bab'lısın, kendi halkının üzerine, sivillerin üzerine ateş açıyordun, bunun için kendinden başka suçlayacak hiç kimse yok." Mustafa Agel, yaşlı annesiyle dua etmek üzere gittiği camiye ateş açan askerlerden birini teşhis ediyor ve bağırıyor: "Yaptığın her şey için, sebep olduğun her şey için yargılanacaksın... adaletten kaçamazsın."

30 Temmuz 2012, Robert Fisk

AZINLIKLAR AÇISINDAN ÇEKİMSER KALMAK BİLE YETERİNCE GÜVENLİ DEĞİL

Ve bugün, Halep'te yaşanan onca ızdırabın, onca eziyetin arasında azınlıkları hatırlayalım. Suriye'de yaşayan yarım milyonu aşkın Filistinli, büyük bir çoğunluğu Halep'te yaşayan -Suriye vatandaşı- 1,5 milyon Hristiyan; patlamaya hazır bir volkanın dibinde yaşıyorlar bugün.

Ne Filistinliler ne de Suriye vatandaşı Hristiyanlar, Beşşar Esad rejimiyle "işbirliği" yapmayı arzu ediyor. Ama çekimser kalarak da etrafınızda tek bir dost bile bırakmamış oluyorsunuz. İşbirlikçi olarak anılmak için de, işgal edilmiş Fransa'da Nazi'nin tekine bir somun ekmek satmış olmanız falan da gerekmiyor. Sizin yaptığınız, şu eski Alman deyimini kullanacak olursak, "tekerin dönmesi için yardım etmek." Tamam, Beşşar Esad bir Hitler değil, ama bu zor zamanlarda Tanrı yine de esirgesin Filistinlileri ve Suriyeli Hristiyanları.

Alınacak dersler var. Lübnan'da bulunan yarım milyon Filistinli mülteci, 1975–90 arasında yaşanan iç savaşta, Müslüman–sol eğilimli safta mücadele etmişti. Ama bunun karşılığında aldıkları ödül; kendilerine kusulan nefret, uğradıkları toplu katliam ve yaşadıkları o mezbele kamplarda başlarını sokabildikleri o derme çatma evlere tıkılı kalmaktı. Kuveyt'te bulunan Filistinli mülteciler 1990'da Saddam'ın ülkeyi işgalini desteklemişler; yüzbinlerce mülteci 1991'de Ürdün'e gönderilmek üzere tahliye edilmişti. 1948'den bu yana Irak'ta barındırılan Filistinliler, Amerika'nın 2003'teki işgali sonrasında Iraklı "direnişçiler" tarafından katledilmiş ya da ülkeden sürülüp atılmıştı.

Dolayısıyla, Suriye meselesinde çekimser kalmak, bir başka iç savaş girdabını içine çekilen Filistinlilerin yegâne kurtuluş umudu. Ancak yaşadıkları kamplar, Özgür Suriye Ordusu tarafından sıklıkla ziyaret ediliyor. Bizim için savaşın, deniliyor onlara. Suriye hükümetinin "muhaberat"ı boş durur mu peki, onlar da kampı adeta istila etmiş durumdalar. Onlar da aynı şeyi söylüyorlar, bizim için savaşın. Ne yazık ki, rejim güçlerinin doğrudan kontrolü altında bulunan iki askeri Filistin öğesi var; bunlardan biri Suriye'nin 1976'da Lübnan'da gerçekleştirdiği askeri darbenin ardında yer alan ve parayla en kolay satın alınabilir durumdaki Saika diğeri ise Filistin Kurtuluş Ordusu. Suriye'de eğitim alan FKO askerlerinden 17 tanesi iki ay önce suikasta uğramış, geçtiğimiz hafta da Şam'da 17 FKO askeri daha öldürülmüştü.

"Rejimden uzak durmaları için uyarıda bulunmak amacıyla Özgür Suriye Ordusu'nca öldürülmüş olabileceklerini söylüyor bazıları" diye anlatıyor bana FDHKC DFLP olarak bilinen Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi'nin çekirdek kadrosundan orta yaşlı bir Filistinli, "Diğerleri de Özgür Suriye Ordusu'ndan uzak durmaları için uyarıda bulunmak üzere rejim tarafından öldürülmüş olabileceklerini söylüyor.

Yapabileceğimiz tek şey çekimser tavrımızı sürdürmek. Kaldı ki, Suriye kamplarında yaşayan Filistinlilerin bazılarının da, Suriye hükümet için bizzat "muhaberat"ın istihbarat adamı gibi görev yaptıklarını hatırdan çıkartmamak lazım. Filistin Halk Kurtuluş Cephesi–Genel Komutanlığı ise kendilerinin bizzat rejim için mücadele vereceklerini açıklamış durumda."

Suriye'de yaşayan Filistinlilerin büyük bir kısmı–tıpkı Suriye nüfusunun ve direnişçilerin çoğunluğu gibi Sünni Müslüman.

Suriye vatandaşı olan Hristiyanların dini, hiçbir Esad–karşıtı gücün içerisinde çoğunluğa sahip değil. Beşşar'ın iktidarda kalması– şu an için kuşkulu gözükse de– Esad–sonrası rejimin tüyler ürpertici bilinmeyenleri düşünüldüğünde, hiç şüphesiz tercih edilecek bir durum. Sadece Halep bölgesinde 47 kilise ve katedral bulunuyor. Hristiyanlar, Selefilerin isyancılar arasında savaştığını düşünüyorlar ve bu tespitlerinde haksız da değiller.

Onların da geçmişten çıkarmaları gereken dersler var elbette. Şu bizim meşhur göstermelik Hristiyan, W. George Bush'un ordularını 2003'te Irak'a göndermesinin ardından yaşanan artçı etkiler, Ortadoğu'nun en eski Hristiyan toplumlarından biri olan Iraklı Hristiyanların paramparça olmasına sebep olmuştu. Mısır'daki Kıpti Hristiyanların Papa'sı Shenouda, hamisi Mübarek'i, diktatörün devrilmesinden tam iki gün öncesine kadar desteklemişti; Mısır'daki Müslümanlar bunu hatırlıyorlar. Peki Suriye'deki Hristiyanlar ne yapabilir?

Lübnan'daki Maruni'lerin patriği, pısırık Bechara Rai, Suriye'de ayaklanmanın başlamasının ardından Beşşar'a "daha fazla zaman" tanınmasını söylediğinde, ülkesindeki Sünni Müslümanları çileden çıkartmıştı.

Ama Suriye televizyonunu şöyle bir takip edin ve kendi gözlerinizle görün Hristiyan performansının ne denli mide bulandırıcı ve utanç verici olduğunu.

Geçen hafta, Suriyelilere seslenme sırası Şam'ın Maruni Piskoposu'ndaydı. İlk cümlesini merak ediyor musunuz? Konuşmasına imkan tanıdığı için Suriye devlet televizyonuna teşekkürlerini iletti ilk olarak. Hristiyanların Ramazan'a ne denli saygı duyduklarından, Müslümanların bu mübarek ayında bizzat kendi inançlarını yeniden harekete geçirmeyi

Müslümanlardan nasıl da öğrendiklerinden bahsetti – itaatkar piskoposun yaptığı açıklama, her ne kadar, ardındaki sürünün, konuşmada bahsi geçen Müslümanlardan aklının çıktığı bir zamana denk gelmiş olsa da– son derece akılcı bir açıklamada bulunmuştu piskopos.

Asıl vurucu cümle sonra gelmişti. Verdiği vaazın sonunda Suriye'nin tüm "sivillerine, yetkililerine ve askerlerine" hakkını helal etmişti piskopos. Bahsedilen "yetkililer" elbette Beşşar'ın yetkilileriydi. Askerler de rejimin askerleri. Sanırım bu noktada Sezar'ın hakkı Sezar'a, Tanrı'nın hakkı Tanrı'ya minvalindeki eski Hristiyan tavsiyesine dönebiliriz. Lakin bir hatırlatmada daha bulunmakta fayda var: Beşşar Esad bir Sezar değil.

Ama galiba Lübnanlı bir Hristiyan yazar, daha doğru bir tespitte bulunarak Suriyeli Hristiyanların muhtemelen Aziz Paul'un (1 Timothy 2:1) tavsiyesine uyduklarını söylüyor: "Bu sebeple, tüm yakarışların, duaların, şefaatlerin ve şükür dualarının ilk olarak tüm insanlar, krallar ve yüksek makamdakiler için yapılmasını öğütlerim hararetle; ki böylelikle mümkün olabilsin sakin ve barış dolu bir hayat sürebilmemiz..." Can alıcı soruya gelebiliriz sanırım şimdi: Suriye'de, en azından şimdilik, Beşşar'dan başka bir "yüksek makam" var mı?

31 Temmuz 2012, Kim Sengupta

BURADA YAŞAYAN HALK KAÇIP GİTTİ. KALANLAR SADECE SAVAŞÇILAR

Şiddetli çatışmalar esnasında yaşanan patlamalar dışında Selahaddin'ye garip bir sükunet çökmüştü. Kıvrım kıvrım ilerleyen dar patikaları perdeleyerek, rejimin tank ve silahlarının görüş alanından gizleyen, kumaş parçaları rüzgarda hışırdıyordu. İnsan sesi namına duyulabilen tek şey, patikaların ağzında savaşçıların kendi aralarında yaptığı telaşlı konuşmalardı, halk çekip gitmişti bölgeden.

Dingin ortamı bozan, üç beş el ateş sesi olmuştu, keskin nişancılar işbaşındaydı. Ardından kulakları sağır eden bir yaylım ateşi ve sonrasında da civar sokaklardaki binalara isabet eden bomba ve havan toplarının sesi geldi. Ambulanslar son hızda sağa sola koşuştururken, isyancılar

sokaklarda bir yandan "Allahü Ekber" diye haykırıyor, bir yandan da dini ve protest şarkılar çalıyorlardı alabildiğine yüksek seste.

Suriye'de yaşanan iç savaşın, halihazırda en şiddetli çatışmalarının yaşandığı yer, Halep'in Selahaddin bölgesi. Ülkenin en büyük kenti ve ticaret merkezi olması sebebiyle, Halep iki tarafın da iştahını kabartıyor. Taraflarca hem sembolik hem de stratejik anlamda bir ödül olarak görülen Halep, çatışmanın kanlı odak noktası haline gelmiş durumda. Kentin havasına hakim olan tek şey ise meydan okuma...

"Siktir git, seni gidi keskin nişancı pislik!" diye bağırıyor yolculuk ettiğimiz arabanın içindeki muhalif bir aktivist. Oysa biz, üzerimize doğru geldiğini düşündüğümüz kurşunlardan korunmak için arabanın koltuklarının içine sinmiş durumdayız. Bizler kurşun yağmuruna tutulacağımızı sanırken, roket güdümlü bir el bombası düşüyor, hemen ilerdeki evin bulunduğu araziye. Bölgenin çiçek bozuğu gibi delik deşik ve yanmış yıkılmış mimarisine, bir yenisi daha ekleniveriyor, tam gözümüzün önünde.

Beşşar Esad rejiminin, muhalif güçlerin adeta kalesi haline gelen şehri, muhaliflerden temizlemek için oldukça saldırgan bir tutum başlatmasından bu yana, Selahaddin bölgesine ilk giren uluslararası haber kuruluşu The Independent gazetesi olmuştu. Çatışmaların büyük kısmının yaşandığı yolun ortasında duran bölge komutanı Şeyh Taufik Shiabuddin "Esad'ın yalanlarını" çürütmek için eline geçen bu fırsattan oldukça memnun olduğunu söylüyor. Şu ana kadar tahrip ettikleri askeri araçları birer birer sayıyor parmaklarıyla. "İki tankla yedi zırhlı aracı tahrip edip, askerlerinden 200 kadarını da öldürdük. Bize 3.000 kişilik bir kuvvetle saldırdılar ama içimize sızamadılar. Kısa süre sonra üstlerine doğru gideceğiz onların, düşman sıkıntıda ve kıvranıyor," diye cevap veriyor etrafında toplanan yandaşlarının attığı "Tekbir" (Allah'a çağrı) tezahüratlarına.

Rejim güçleri sıkıntıda olabilir ama vızıldayıp duran havan topu ve hafif top ateşlerinin sürekliliğine bakarak, ellerinde daha epeyce cephane kaldığını söylemek hayli mümkün. Savaş helikopterinin teki tepemizden defalarca pas geçti, pilot, bu denli yoğun bir askeri kuşatma altında olan bir bölgede, isabetli bir hedef tespitinde bulunmakta zorlanmış olmalı ki, helikopter başka bir yere saldırmak üzere bölgeden hızla uzaklaştı.

Terkedilmiş bir apartman dairesinin, bölgedeki çoğu balkon gibi perdelerle çevrili dördüncü-kat balkonundan bakıldığında, Suriye ordusunun, muhtemelen Rus yapımı T-55 modeli yeşil tanklarından sekizin, namluları Selahaddin caddelerine çevrili bir halde, birbiri ardına sıralanmış olduğu rahatlıkla görülebilir. "Bir süredir tanklardan ateş açıyorlar ama vurabildikleri tek şey boş binalar," diye anlatıyor Şeyh'in kardeşi Ahmed. "Biz de kayıp verdik elbette, 15 şehit ve 40 yaralımız var. Tanklarını buraya sokmaya çalıştılar ama onlara sert karşılık verdik. Esad'ın adamları bizim burada beklediğimizin farkında."

Cadde üzerindeki tüm dükkanlar kapalıydı, Molotof kokteyllerinin tepsi içinde sergilendiği vitrin camında "özel indirim" yazan biri hariç... Molotof şişelerinin ortasında duran 19 yaşındaki Amir Muhammed Hasif molotofları nasıl yaptıklarını anlatarak ekliyor: "Üç kız kardeşim de bu molotofların yapımına yardım etti. Çatışmaya katılamıyorlar ama mümkün olan her şekilde, ellerinden geldiği kadar katkıda bulunmak istiyorlar."

Selahaddin bölgesindeki devrimciler, farklı müfrezelerden buraya toplanmış durumda, El-Bab kasabasındaki Ebu-Bekir müfrezesi, oldukça tehlikeli olan bu cephe hattına gelen ilk gönüllülerden. "Bizimle gelmek isteyenlerin arasından en iyilerini seçiyoruz," diye anlatıyor Abdul Fevzi Hüseyin. "Bizler kazanan tarafta değiliz, ama Esad da artık yaralı bir yılan gibi. Sağa sola saldırmaya devam edecektir. Cesur evlatlarımızın buraya gelip sonra da annelerinin kucağına birer şehit olarak dönmelerini istemiyoruz."

Tarafların Halep'teki kazanımlarını tespit etmek hayli güç, gerçi bazılarının büyük bir çarpıtmadan ibaret olduğu da apaçık ortada; tıpkı Suriye devlet televizyonun "Salahaddin'in kontrolünün tamamıyla ele geçirildiği" yönündeki iddiası gibi. Muhalif güçler bölgenin yüzde 45 civarında bir kısmını kontrol ettiklerini savunurken, önümüzdeki günlerde kalan kısmın kontrolünü de ele geçireceklerini iddia ediyor. Bölgenin doğu ve güneydoğu kısımlarını bizzat ziyaret eden The Independent ekibi, isyancıların kesinlikle bölgeye hakim olduğu izlenimini edinmiş durumda.

Ancak, devrimciler tamamıyla birlik olmuş bir şekilde hareket etmiyorlar. Aşırı İslamcılar tarafından pek sevilen ve üzerinde Kuran'dan ibareler

bulunan siyah bayrağın dalgalandığı üste bulunan savaşçılar oldukça nazik olmalarına rağmen yabancılara kuşkuyla yaklaşıyorlardı. "Bizim onlar hakkında malumatımız var, ama onlar pek sokulgan tipler değiller," diyor Abdul Fevzi Hüseyin. "Onlarla daha sonra ilgilenmek durumundayız, şu an odağımız Salaheddin ve Halep. İnşallah Salaheddin'i ele geçireceğiz, bundan eminim ama Selahaddin'in kontrolünü yitirecek olursak, Halep'teki diğer bölgeleri elimizde tutmakta zorlanırız. Halep'i özgürlüğüne kavuşturmak zorundayız.

Bölgeden ayrılmayan ailelerin sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor; bunlardan biri de bölgenin hemen bitişiğinde yaşayan Muhammed Numer ve ailesi. "Salaheddin en berbat durumdaki bölge, ama diğer bölgelere de sirayet ediyor bu durum. Buradaki dükkanlar kapalı olduğundan, pek fazla yiyecek kalmadı elimizde. Elektrik yok, su yok, ilaç yok... Savaşçılar bu şartlar altında yaşayabilirler... Peki ya geri kalanımız ne olacak? Bize kim bakacak? Tüm bunların bir an önce sona ermesini istiyoruz," diye anlatıyor durumlarını.

1 Ağustos 2012, Kim Sengupta

İSYANCILAR HALEP'TEKİ POLİS KARAKOLUNU İSTİLA EDİP YAĞMALIYOR

Rejim güçleriyle isyan güçleri, Suriye'nin en büyük şehri, Halep'in kontrolünü ele geçirmek üzere, kentin her bir santimetrekaresinde dün kıyasıya bir çatışmaya girerken, kentte yaşanan kanlı günün bilançosu onlarca pusu, hava saldırısı, askeri abluka ve infaz oldu. Yaşanan şiddet olayları ve bölgede çok daha tahrip edici bir çatışmanın yaşanacağı yönündeki beklentiler, yaşanılan korkuları katlarken evlerini terk edip kaçan mültecilerin sayısının gitgide artmasına yol açtı.

Selahaddin ve Hamdaniyeh bölgelerinde havan topu ve ağır silahlarla gerçekleştirilen saldırılara karşı direnç göstermeye devam eden muhalif savaşçılar diğer bölgelerde taarruza geçip polis karakolları ve devriye noktalarını istila ederken, bazı muhafızları esir almışlardı. Karakollardaki muhafızların büyük kısmı ölü olarak ele geçirilirken, karakol binalarında zulananan silah ve cephaneye de muhalif güçlerce el konulmuştu.

Ancak, isyancılar da, düşman silahının namlusunun ucundaydı. Beşşar Esad'ın birlikleri, savaş helikopterleri ve savaş uçaklarından havan topu ve misiller yağdırıyordu hiç durmadan muhalif güçlerin üzerine. Esad'a bağlılık yemini eden El Berri aşiretinden çıkan bir milis grubun, şehrin havaalanı yakınında, 16 devrimci isyancının ölmesiyle sonuçlanan bir saldırı gerçekleştirmesi ve Şam'dan asker ve malzeme sevkiyatına olanak tanıyan yolu, en azından şimdilik, ele geçirmesiyle, halihazırda son derece bölücü ve mezhepçi bir yapısı olan anlaşmazlığa bu sefer de yeni bir dinamik eklenmişti.

Bununla birlikte, Bab El-Nerab, El-Miersa ve Salhain'da bulunan güvenlik karakollarının ele geçirilmesi ve bu sayede bitişik mahallelerin kontrolünün sağlanması isyancıların, gitgide artan bir bölgesel kazanım içinde oldukları anlamına geliyor. Yaşanan her olayın ardından, yalama taarruzunda bulunmak üzere savaş helikopterleri ortaya çıksa da, kaybedilen karakolları yeniden ele geçirmek üzere, bölgeye kara kuvvetlerinin intikal ettiğine dair hiçbir emareye rastlanmaması da dikkat çekici.

Üslerden hiçbirinin ele geçirilmesi kolay olmamıştı gerçi, muhafızlar ciddi bir mücadele vermişti. Karakolları koruyan görevliler, sıradan polis memurları değildi, Muhaberat gizli polis teşkilatıyla rejim yanlılarının oluşturduğu paramiliter yapı, Şebbiha'nın üyeleriydi. Her iki grup da, ayaklanmanın bastırılması için gerçekleştirilen operasyonlar sırasında, işkence ve tecavüz de dahil olmak üzere, her türlü acımasızlığı yapmakla suçlanmıştı. Kafalarının arkasında kurşun delikleri bulunan cesetlere bakarak, adaletin bazı bölgelerde herhangi dava görülmesine gerek kalmaksızın, linç misali dağıtıldığını söylemek hayli mümkün.

Bab El-Nerab karakolundaki görevliler arasında teslim olduktan sonra öldürülen olup olmadığını sorduğumuzda, genç bir isyancı sırıtarak cevap veriyor: "Onlar teslim olmadı, biz onları teslim aldık." Genç isyancının bu sözlerine öfkeyle karşı çıkıyor yaşça daha büyük bir savaşçı...Tüm can kayıplarının çatışma esnasında yaşandığını ısrarla vurgulayan Seyyid Abdul Kadir, "Ama, Berri aşireti, elleri arkalarından bağlı insanları havaalanında çekip vurdu," diye ekliyor.

Kalaşnikoflardan çıkan kurşunların içerdeki yanıcı sıvıları tutuşturmasıyla alevler içinde kalan karakolda görevli 20 kişinin cesedi, karakolun farklı farklı yerlerindeydi. Saldırıyı gerçekleştiren isyancı ekibin başında

bulunan Ömer Abdul Aziz Hatteh "Onlara teslim olma şansı tanıdık, hem de birçok kez. Ama karakoldan sorumlu albay, adamlarının hiçbirisinin dışarı çıkmasına; dolayısıyla hayatta kalmalarına da izin vermedi. Bir yandan ağıza alınmayacak küfürler savuruyor bir yandan da sürekli olarak bağırıp duruyordu bize telefonda" diye anlatıyor olayı.

Yarbay Makleş El-Ali'nin cesedi, isyancılar tarafından bir pikabın arkasına atılıp şehirde ufak bir tura çıkartılıyor daha sonra. "İğrenç herifin tekiydi. Bize köpek muamelesi yapardı," diye anlatıyor Nuri Hasan el-Batme. Karakolun tam karşısında ailesiyle birlikte yaşadığı binadaki dairelere, çatışma esnasında keskin nişancılar yerleştirmek üzere güvenlik kuvvetlerince el konulmuştu.

Eskiden müteahhitlik yapan 47 yaşındaki Batme "Bizim başımıza neler gelebileceği hiç umurlarında değildi," diyor. "Rejim, kendi vatandaşıyla ilgilenmiyor. Bir erkek kardeşim var, Faysal. 32 yıl önce tutuklanmıştı, o zamandan beri görmedik kendisini. Bu ölen albay gaddar ve merhametsiz herifin tekiydi. 10 gün kadar önce ailevi bir meseleden ötürü beni tutuklamış, falakaya yatırmıştı. Kafama öyle şiddetli bir darbe vurdu ki, kulağımın teki düzgün işitmiyor artık."

Batme ve altı kişilik ailesi, şimdilik, evlerinden taşınıyorlar, zira eşinin helikopter saldırılarından aklı çıkıyor artık. Evin reisinin taşınma konusunda birtakım tereddütleri var; "Burada kalan kimse olmayınca hırsızlar rahatlıkla girip, ne var ne yoksa çalabilirler. Evimizin dibinde polis karakolu yok artık. Onların işini kim yapacak?"

Salhein'deki al-Marju polis karakoluna yönelik bombalama 700'den fazla savaşçının katılımıyla gerçekleştirilirken; karakolun içindeki 45 kişilik güçlü güvenlik müfrezesi, bir su deposunun içinin TNT ile doldurulmasıyla yapılmış iptidai bombanın, iki gönüllü tarafından patlatılmasına kadar epey bir direnç göstermişti. Rejim subaylarından on beşi ölü olarak ele geçirilirken, kaçmayı başaran dört subay dışında kalanların hepsi tutuklanmıştı. "Kaçanların hepsi keskin nişancıydı. Üçü İranlı biri de Rus'tu," diye anlatıyor karakolu basan isyancılardan Abdul Rahman Musa. "Keskin nişancıların Rus olanı çok kıymetliydi demek ki. Çatışmanın sonuna doğru 200 kadar asker gönderdiler adamı dışarı çıkartabilmek için. Öteden beri Ruslardan ve İranlılardan bahsedildiğini duyardık. Hizbullah'ın bazı adamlarının da burada olduğunu sanıyoruz."

Şehirde dillendirilen rivayetler muhtelif; parası bizzat Esad tarafından ödenen yabancı paralı askerlerin şehirde cirit attığını söyleyenler de var kimyasal silahların kullanılmasının eli kulağında olduğuna da, ancak bu yaygın söylentileri destekleyen kayda değer hiçbir kanıt da yok ortalıkta. Batılı birtakım gazeteler, Halep'te El-Kaide ve cihat bayrağı dalgalandıracak kadar alçaklaşan yüzlerce yabancı İslamcı bulunduğunu iddia etse de, bunca adamı gören, bilen tek kişi bile yok koca şehirde.

"Nerede bu adamlar? Hepsi de elinde onlarca silah taşıyan Çeçenler, Afrikalılar ve Pakistanlılar hani nerede?" diye soruyor isyancı subaylardan Ebu Süleyman, ağırlıklı olarak Şebbiha'larca güçlendirilmiş olan Şer Osman yakınlarındaki dördüncü güvenlik noktasına yapılan saldırı, bir Mig-23 savaş uçağından düşen savaş gereçlerinden ibaret cephanenin yetersizliğinden ötürü gücünü kaybettiği için ağaçlıklı ara yolların birine sindiği sıralarda. "Onlara ihtiyacımız var. Yoo, yooo kastettiğim kendileri değil, silahları. İçeriye yeni ikmal malzemelerinin akışını sağlayamayacak olursak, çok kısa süre zarfında ciddi bir sorunla karşı karşıya kalacağız. Bu olabilir. Doğudaki yollar açıldı."

İsyancılar, ellerinde bulunan son Kalaşnikof fişeklerini de, aileler ve evinde kafes içinde beslediği mina kuşuna tekrar kavuşana dek katılırcasına ağlayan küçük bir kız çocuğu, sokaktan kaçabilsin diye himaye ateşi olarak harcamışlardı.

Aileler, isyancıların açtığı koruma ateşi sayesinde ilerledikleri sırada, aksayarak yürüyen yaşlıca bir adam aniden durup savaşçılara dönüyor, teşekkürlerini iletmek üzere, ya da onlar öyle zannediyorlar: "Sizler bu ülkeyi mahvediyorsunuz. Hiç utanmanız yok mu? Tam 83 yaşındayım ben, bugüne dek böyle bir şey görmedim, Fransızlarla savaştığımız zamanlarda bile. Beşşar Esad çok büyük adam. Devletimizin başı o." Muhammed İbadullah Seyf, bunları söyledikten sonra, bastonuna yaslanarak ailesinin yanına gidiyor.

"Buna inanabiliyor musunuz! Ülkeyi özgür kılmak için bizler burada canımızı hiçe sayarken, adamın şu söylediğine bir bakın," diyor Ebu Süleyman etrafındaki savaşçıların kahkahaları arasında. Arkasında bağırıyor yaşlı adamın: "Madem Beşşar'ı bu kadar çok seviyorsun, durma sen de onunla git, dede. Ama onu gönderdiğimiz yere gitmek isteyeceğini de hiç sanmam."

2 Ağustos 2012, Kim Sengupta

'BAKALIM BİZİM BAŞIMIZA NELER GELECEK?': REJİME SADIK KALANLAR, İSYANCILARIN SALDIRMASINDAN ENDİŞE EDİYOR

Sımsıkı kapalı perdeler nedeniyle karanlığa boğulmuş evinin bir odasında oturan Abdul Favaz el-Ceys, ateş seslerini her duyduğunda irkiliyordu. Yüksek perdeden uzun çığlıkları duyduğunda, korkudan yerinden fırlamıştı neredeyse. Oysa, helikopter sesini duyup kafasını kaldırdığında yüzünde garip bir rahatlama ifadesi görülebiliyordu.

Rejimin, bir yandan havadan gerçekleştirdiği saldırılarla bir yandan da karadan tank ve ağır silahlarla düzenli olarak açtığı yaylım ateşiyle karşı karşıya kalan "Özgür Halep" sakinlerinin göstereceği normal bir tepki değildi bu oysa ki.

Ama el-Ceys, komşularının aksine devrimin zaferini dört gözle bekleyenlerden değildi; 20 saat önce kardeşi Ahmed ve kuzeni Jassem devrimciler tarafından çeke çeke götürülmüş ve infaz edilmişti.

El-Ceys'in ailesi, Devlet Başkanı Beşşar Esad'a sadakat yemini eden milis kuvvetlerinin mensubu olduğu El Berri kabilesinin bir kolundan geliyordu. El Berri milislerinin ilk icraatı, havaalanı yakınında muhaliflerin konuşlandığı bölgeye saldırarak, iddia edildiği üzere, bazılarının elleri arkalarından bağlı, 15 devrimciyi öldürmek olmuştu.

Yaşanan bu olaya tepki de gecikmemişti; kabilenin bir kısmının yerleşik olduğu Sher Osman semtine yapılan karşı saldırıda yaklaşık bir düzine insan hayatını kaybetmiş, 20 kişi ise tutuklanmıştı. Tutuklananlar, sürekli olarak insan hakları ihlalleri gerçekleştirmekle itham edilen sadık milis kuvvetlerinin–Şebbiha'nın– üyesi olmakla suçlanan kişilerdi. Şebbiha üyesi olmakla suçlanan bu kişiler, yayınlanan bir video görüntüsüne göre bir duvarın önüne dizildikten sonra Kalaşnikof ateşiyle taranmışlardı.

"Ahmed ve Casım'in Şebbiha olduğunu haykırıyorlardı, ama öyle bir şey yok, yok," diye ısrar ediyor 47 yaşındaki iş adamı el-Ceys kızgın bir şekilde kafasını sallayarak.

"Bulunduğumuz yer saldırıya uğradığında bölgeyi korumaya başlamışlardı o kadar. Havaalanında olan olayla hiçbir ilgimiz alakamız yok. Hükümete

karşı verilen mücadelede olan bir şey bu– ama şimdi hepimizi suçluyorlar. Ahmed ve Casım'ı öldürdüklerinden eminim. Peki onların aileleri ne olacak? Peki ya çocuklar? Kalanların başına neler gelecek bakalım? Bazıları bizim Alevi olduğumuzu söylüyor, oysa biz Alevi değil, Sünni'yiz."

The Independent ekibi, isyan savaşçılarının Salı öğleden sonra silahlı El Berri sakinleriyle girdiği uzun süreli çatışmada olan biteni yakından takip etmişti. Saldırı, cephane yetersizliği ve bir Mig–23 tarafından gerçekleştirilen füze saldırıları nedeniyle durdurulmuştu. Ancak, devrimciler mühimmat ikmali yapılır yapılmaz geri dönüp intikamlarını almışa benziyorlardı.

Saldırının sorumluluğunu üstlenen isyan komutanlarından biri de Ebu Süleyman'dı. "Şebbiha'ların bir kısmı öldürüldü, bir kısmı da tutuklandı. Biz de şehit verdik. Tutuklananlara ne olduğunu bilmiyorum. Sanırım hapisteler ve yargı karşısına çıkartılacaklar. Bu videonun gerçek olduğundan nasıl emin olacağız? Sırf El Berri kabilesine mensup olduğu için korkmasına gerek yok kimsenin. Rejimin yaptıklarını gördünüz, ağır silahlarla ateş açıyor, sivilleri öldürüyor. Şebbiha denen adamlar bıçaklarla boğazlıyorlar çocukları."

Saldırılar Salı gecesi ve düzensiz aralıklarla da olsa düne kadar devam ederken, en yoğun yaylım ateşlerinin Salaheddin bölgesinde yaşandığı gelen haberler arasında. Güney–Doğu taraflarında kalan Salaheddin bölgesi rejim güçleriyle, şehrin %45'lik kısmını elinde tuttuğunu iddia eden devrimcilerin arasında kalmış durumda. Rejimin elinde tuttuğu Hamdaniye bölgesine koruyucu kalkan oluşturmak üzere sıralanmış tankların, topçu ateşi eşliğinde harekete geçerek yaylım ateşine başladığı alınan duyumlar arasında. "Daha büyük bir tür top kullanıyorlar; yarattığı tahribata bir bakın," diye anlatıyor müzik öğretmeniyken eline silah alıp devrimcilere katılmayı seçen Abdul Rezak Hadi. Hadi'nin eliyle işaret ettiği binanın yanındaki bir metre genişliğindeki çukura bakıyoruz, binanın yanında dün böyle bir çukur yoktu.

Bulunduğumuz yerin doğusuna art arda atılan üç havan topunun sesi geliyor kulağımıza. "Hiçbir halta yaramadı, cephanelerini boşa harcıyorlar" diye bağırıyordu savaşçılardan biri. Hadi ona sakinleşmesini söylüyor: "Onların boşa harcayacak cephanesi var, bizim yok."

Yaklaşan tanklar şimdilik durdurulmuş durumda. Roket güdümlü el bombalarıyla karşılık veren isyancı savaşçılar, yedek el bombalarının

yanısıra molotof kokteyli tablalarının bölgeye intikali için kullanılan fırın kamyonu gelene dek, perdelerle örtülü dar bir geçitte bekliyorlardı.

Muhaliflere ulaştırılmak üzere Türkiye üzerinden gönderildiği iddia edilen bir parti ağır silahla, uçaksavar silahları hakkında bir şeyler gelmiş miydi kulaklarına?

İsyancıların bölge komutanı Şeyh Tevfik Şiabuddin omuzlarını silkiyor. "Kimse bana bu silahları getirmedi. Burada uçaksavar silahına ihtiyacımız yok, ama elimizde üç beş tane tanksavar silah olsaydı, şu tanklardan birkaç tane daha ele geçirebilirdik. Şu ana kadar üç tanesini halledebildik. Rejimin bu noktadan öteye geçmemesini sağlayacağız. Şehir için yapılan başka planlar var" diye anlatıyor durumlarını.

Planlı olsun ya da olmasın, isyancıların bu işten, giderek artan bir şekilde fayda sağladığı ortada. Bir gün önce ele geçirdikleri üç polis noktasına ilaveten dün de, şehrin ortasında bulunan bir başka polis noktasını zapt eden isyancılar, bir süredir bu kazanımlarına devam ediyorlar. Yeni bir polis noktasının isyancılar tarafından ele geçirilmesinin hemen ardından bir savaş helikopteri tarafından ateş açıldıysa da, polis noktasının akşam saatlerinde yeniden kazanılmasının ardından herhangi bir girişim gelmedi.

Yaşanan şiddet olaylarının ortasında, birkaç bölgede hayat normalmiş gibi devam ediyor; dükkanlar açık, insanlar da boş boş dolanıyorlar.

"Yaşananların şu veya bu şekilde sona ermesini istiyoruz hem de mümkün olan en kısa süre içinde, bu şehir gözümüzün önünde yıkılıp gidiyor," diyor eskiden kırtasiyecilik yapan Muhammed Kasım Ali. "Ailemizin karnını doyuracak gıda maddelerini bulmak için mücadele ediyoruz. Ekmek almak için kuyruğa girip, en az iki-üç saat bekliyoruz."

Birleşmiş Milletler'in yardım gönderdiğini hatırlatıyoruz. "Bu iyi bir şey tabi ama neden gelip de bu savaşı durdurmuyorlar ki? Asıl yapmaları gereken bu değil mi?" diye soruyor Kasım Ali.

3 Ağustos 2012, Kim Sengupta

ESAD'IN TALİMATIYLA HALEP'TE GERÇEKLEŞTİRİLEN HAVA SALDIRISININ ŞOKUNU YAŞAYAN KÜÇÜK ÇOCUK

Önce tepelerinden geçen helikopterin sesi, sonra şiddetli bir patlama sesi... Annesinin dışarı çıkmanın tehlikeleri hakkında yaptığı uyarılar aklındaydı Abid El-Rahman'ın, ama olayın heyecanına ve merakına yenik düşüp atıvermişti kendini sokağa... Patlamanın etkisiyle oluşan çukura bakan yaklaşık 30 kişilik kalabalığın yanına henüz ulaşmıştı ki, ikinci füzeden gelen bir şarapnel parçası bacaklarına saplanmıştı. "Başıma çok berbat bir şey geldiğini anlamıştım, sol bacağımı kesinlikle hissetmiyordum, birilerinin yardımıma gelmesi için bağırıp duruyordum. Canım çok yanıyordu."

Abid el-Rahman Suriye iç savaşında mücadele verenlerden biri değildi, Halep'in biraz dışındaki El-Bab'ta ailesiyle birlikte yaşayan 11 yaşında bir çocuktu sadece. Şarapnel parçalarıyla yaralandığı sokakta tek bir askeri hedef yoktu. İki tane füzenin ateşlendiği sıralarda ortalıkta dolaşan tek bir isyan savaşçısı yoktu ama gelin görün ki, savaş uçakları ve helikopterleri tepelerinde vızır vızır dolaşıyor, ateş yağdırıyordu üstlerine. Rejimin kendi halkına karşı savaş uçağı kullandığı yönündeki bulgulara ilk olarak geçen hafta Halep'te rastlanmıştı. Savaş uçaklarının bombalama amacıyla mı kullanıldığı yoksa özellikle alçaktan ve büyük bir hızla uçmak suretiyle ses duvarını aşarak isyancılara gözdağı vermek üzere gövde gösterisi amaçlı mı kullanıldığına dair geçen hafta net bir bulgu yoktu. Ancak geçtiğimiz haftadan bu yana saldırıların sıklığının artması bu belirsizliği ortadan kaldırmış durumda.

Saldırılarda hayatını kaybeden ve yaralanan isyan savaşçılarını, rejimin El-Bab'da konuşlu eski askeri üssünden taşımak için uğraşan muhalif aktivistler, Pazar günü tekrar tekrar makineli tüfek ve füze saldırısına uğrarken, Suriye Hava Kuvvetleri'nin kullandığı -muhtemelen Çek yapımı- L-39 Albatros jet uçağının pilotu da kasıtlı olarak silahsız sivilleri hedef almış görünüyordu. Uçak, kampın üzerine ateş açtıktan kısa bir süre sonra, meskun bir bölgeye ateş yağdırmaya başlamıştı. "Onun dışarı fırladığını görüp telaşlandım. Yapılan saldırıların sayısını bile unuttuk

neredeyse. Yaptıkları bir füze atıp, insanların toplaşmasını beklemek sonra bir füze daha sallamaktı" diye anlatıyor başlarına gelenleri Abid el-Rahman'ın 20 yaşındaki ağabeyi Ömer. "Ben de hemen arkasından koştum dışarı ama her şey için çok geçti artık. Kardeşimi olabildiğince hızla bir ambulansa atıp götürdük. Abid Al-Rahman hatırlamıyor ama yol boyu ağlayıp durdu 'annem, annem, senin sözünü dinlemedim de bak başıma neler geldi" diye.

"Ameliyattan sonra uyandığında 'Ben ne yapacağım? Okulumu nasıl bitireceğim bu halde? Bir daha oyun oynayamayacağım' diye ağlıyordu hıçkırıklar içinde. Daha fazla bunalıma girmemesi için uğraşıyoruz şimdi, elimizden ne gelirse yapacağız onun için. Öteki bacağından aldığı yara da çok feci, ama neyse ki kesmeden kurtardılar o bacağını. BM neden Libya'daki gibi uçuşa yasak bir bölge oluşturmuyor? Buralarda neler yaşandığını görmüyorlar mı?"

Libya'da yaşanan çatışmaları izlediğimiz sıralarda, Kaddafi emrindeki hava kuvvetlerinin az sayıda sivilin ölümüne ya da yaralanmasına sebebiyet verdiği pek çoğumuzun ortak tespitiydi. Üstelik, uçuşa yasak bölge uygulaması aylar boyu süren bombalamalardan sonra nihayet devreye sokulmuştu. Libyalı pilotlar, sivilleri hatta ve hatta isyancı savaşçıları dahi vurmamak için her türlü çabayı sarfediyor, bombaları çoğu kez kalabalık grupların uzağına atıyorlardı. Ama Suriye'de yaşanan çatışmada benzer bir gayret görülmüyor.

Muhalif Özgür Suriye Ordusu'nun komutanlarından biri olan Ebu Taib, BM'in konuyla ilgili herhangi bir girişimde bulunmamasını kabullenmiş durumda. Savaş jetlerinden birinin Halep'in Şer Osman bölgesinde açtığı ateşte öldürülen bir isyancının cenazesinde konuşan komutan, "Bir başka yol daha var: karadan havaya füze atılması...Bunları ele geçirebiliriz pekala ama bu sefer de aşırılıkçı İslamcı tiplerle baş etmemiz gerekecek. Müfrezemiz bunu yapmak istemiyor, lakin başka çaremiz de kalmayabilir, vatandaşlarımızın göz göre göre öldürülmesine daha ne kadar seyirci kalabiliriz ki" diye anlatıyor durumu. Abid el-Rahman'ın ağabeyi Ömer de, dışarıdan yapılabilecek girişimler konusunda benzer bir ümitsizlik içinde. "Allah'tan başka kimseye kimseye bel bağlayacak durumda değiliz artık," diyor o da.

Abid geçirdiği ameliyat sonrasında artık evinde. Yaşadığı bölgenin yakınlarında uzman bir hastane yok, rehabilitasyon döneminde yardım

alabileceği tek hastane ise Halep'in içinde. Yoğun çatışmaların ortasında Halep'teki hastaneye gidip gelmesi ise mümkün gözükmüyor.

"Daha iyi olabileceğime inandırmaya çalışıyorum kendimi ama bu çok zor. Başıma gelenlerin sorumlusu Beşşar Esad ve o uçağın pilotu," diye anlatıyor "Beşşar o pilotu yolladığı için suçlu, pilot da o füzeleri ateşlediği için. İkisinden de nefret ediyorum" diyor.

Abid'in kardeşleri de, arkadaşları da onların arkadaşları da aynı nefreti hissediyorlar artık. Rejimin savaş uçaklarını büyük bir kayıtsızlık ve gaddarlıkla sivillerin üzerine sürenler, Suriye'nin bu küçücük kasabasında dahi nesilden nesile geçecek, bastırılamaz bir öfkenin, amansız bir uyuşmazlığın tohumlarını yeşertmiş durumdalar.

4 Ağustos 2012, Kim Sengupta

'BU KISITLI İMKANLARLA DAHA NE KADAR SÜREYLE İNSANLARI YAŞAMA DÖNDÜREBİLİRSİNİZ Kİ. AĞIR YARALILARIN ÇOĞUNU KURTARAMIYORUZ. BUNU SONA ERDİRMENİN TEK YOLU ESAD'I BOZGUNA UĞRATMAK'

"Batı'nın göndereceği malzemelere ihtiyacımız var, çaresiz durumdayız," diyor derme çatma ameliyathanenin içinde didinip duran doktor. Rejimin gerçekleştirdiği saldırılarda yaralananların sayısı giderek artarken, iğreti ameliyathaneye götürülmek üzere kanlar içinde bir başka yaralı getiriliyor. "Silahtan tutunda tanksavara, uçaksavara kadar her şeye, elimize geçirebileceğimiz her şeye ihtiyacımız var."

Kan ve merhem lekeleriyle dolu bir lavaboda ellerini yıkayan Dr. Mahmud el-Şami devam ediyor anlatmaya: "Bir tıp adamının bunları söylüyor olması size tuhaf gelebilir elbette. Ama bu kısıtlı imkanlarla daha ne kadar insanı hayata döndürebilirsiniz ki. Ağır yaralıların çoğuna elimizi bile süremiyoruz ki, kurtarabilelim. Bunu sona erdirmenin tek yolu Beşşar Esad'ı bozguna uğratmak. Siviller rejim tarafından katlediliyor."

Öldürülen siviller arasında doktorlar da yer alıyor. Muhaberat denen gizli polis tarafından tutuklanan Basel Aslam, Musab Barad ve Hazim Batik'in

yanmış bedenleri tutuklanmalarından birkaç gün sonra, Haziran ayının sonunda bulunuyor. Şehrin daha yoksul semtlerinde çalışan bu doktorların hepsi de oldukça genç. Tevkif edilen Abdul Baset Arca adındaki eczacının cesedi bulunuyor daha sonra. Hepsi de teröristlere yardım etmekten suçlu bulunan bu insanların tek suçunun rejim kurbanlarını tedavi etmek olduğunu, infazlarının da meslektaşlarının aynı hatayı yapmamaları için bir uyarı olduğunu söylüyor muhalifler. Sıhhıyecilerin çoğu bu uyarıyı dikkate almış durumda. Oldukça yoğun çatışmaların yaşandığı bir cephe hattının yakınında bulunan bir hastanenin yöneticisi, bu denli çaresiz oldukları bir dönemde hastane personelini çalıştıramamanın hayal kırıklığını aktarıyor The Independent ekibine. İsminin tamamını vermek istemeyen Dr. Muhammed Ahmed "Onları suçlamıyorum, insanlar büyük korku içinde, hem kendileri hem de aileleri adına. Bazıları benimle telefonda konuşmaya dahi çekiniyor. 19 kişiyi aradım sadece ikisi cevap verdi. Allah korusun Esad dönecek olursa, sicillerinde böyle bir şeyin gözükmesini istemiyorlar. Öldürdükleri dördüncü adam, Arca hastaneye gelen biri bile değildi, bize ilaç satıyordu sadece" diye anlatıyor yaşadıklarını.

İçinde bulunulan şartlar, çatışma bölgesinin içinde dahi, oldukça ümitsiz. Hiçbir zaman yeterli ilaç yok ve elektrik gidip geliyor. Üstesinden gelmeye çalıştığı onca tıbbi sorunun yanısıra bir de bu sert çatışmanın yarattığı tehlikelerle boğuşan hastane, geçtiğimiz iki hafta boyunca, en az beş altı kere füze ve havan topu saldırısına uğramış. Arka plandan gelen patlama sesleri, sürekli dolaşan helikopterlerin uğultusu, sokaklardaki enkaz yığınlarının arasında hasta yetiştirmeye çalışan ambülanslar, durumun ne kadar vahim olduğunu gözler önüne seriyor.

Hastane günde 50 kadar hastayı tedavi etmeye çalışıyor, getirilenlerin hemen hepsi çatışmalarda yaralanan insanlar. Halihazırda, beş doktor ve iki hemşire vardiyalı olarak çalışıyor. Hastanedeki tek uzman doktor, ortopedi cerrahı Dr. Ahmed "Normalde burada, bir kısmı uzman, en az 12 doktor olması lazım, Doktor başına da iki hemşire olması gerekiyor. İçinden çıkılmaz, zorlu vakalar geldiğinde nasıl uğraştığımızı varın siz tahmin edin" diye anlatıyor durumlarını.

Tam bu sırada bahsettiği türden zorlu bir vaka geliyor, karın bölgesinden vurulmuş bir adam. Hastanın iç organları parçalanmış durumda zira dom dom kurşunuyla vurulmuş; bu kurşunlarda daha çabuk genişleme

sağlayan ucu delik mermi çekirdekleri bulunuyor. Dr. Şami (tam adı bu değil) bir ayağı bükülmüş ameliyat masası ve altında oluşan kan gölüne işaret ederek "Bu adamcağız için bu şartlar altında burada yapabileceğimiz bir şey yok, sınırdan geçirilip Türkiye götürülmesi gerekiyor, ama yola dayanabileceğini de sanmıyorum. Tüm gücümüzü kurtarabileceğimiz hayatlara vermek durumundayız" diyor. 20'li yaşlarının başındaki hasta, sağ elini uzatmış yuvalarından uğramış gözleriyle yalvarırcasına bakıyor. Ertesi gün hastanede kaybediyor hayatını.

Dom dom kurşunu kullanımı uluslararası kanunlara göre yasadışı. "Esad'ın adamları sanki başka konularda kanunu çok takıyor da! Meskun mahallerin bombalanması yasal mı? Peki ya sivillerin uçaklarla bombalanması? Rejimin birdenbire durup da 'Yoo, hayır, bunu yapmamamız lazım, yaptığımız şey yasadışı' diyeceğini mi sanıyorsunuz yoksa siz?" diye soruyor Dr. Şami.

Hazem el-Halili (bir başka takma isim) hastaneden ayrılıp, Şam'daki evine dönmek yerine Halep'te kalıp yardımcı olmaya karar veren bir başka doktor. En şiddetli olayların yaşandığı bölgelerde çalışan ve kendilerine Nur El-Hayat (Hayat Işığı) adını veren bir doktor grubunun üyesi.

Öldürülen üç doktor da Nur grubunda çalışıyorlardı, Dr. Halili'nin adının da Muhaberat'ın ölüm listesinde yer aldığı sanılıyor. "Ben bekâr bir insanım, Halep rejimin eline geçecek olursa, Suriye'de başka bir yere geçerim. Halep'i bırakmak gibi bir durum söz konusu bile olamaz, zaten yeterince doktor yok burada. Hükümet aslında bizlerin de ölmesini istiyor, olmadı buradan çekip gitmemizi," diye anlatıyor Halili. "Bize buradaki hastalara bakmamamız, devlet hastanesine sevk etmemiz söylendi. Ama insanların pek çoğu, tutuklanma veya öldürülme korkusuyla devlet hastanesine gitmek istemiyor. Buraya tedaviye gelenler sıradan sivil halk, isyan savaşçıları değil."

Muhalefet hapiste tuttuğu kişilere rejim gibi kötü muamele etmediği konusunda atıp tutarken, muhalefet tarafından esir alınan resmi görevlilerin-özellikle yönetime sadık yardımcı askerlerin, Şebbiha ve Muhaberat görevlilerinin- yargısız infaz edildiği biliniyor.

Devrimciler tarafından şehrin doğusunda bir sahra hastanesi oluşturulmuş durumda. Hastaneye tutsak üç asker intikal ediyor, hepsi de yaralı. Konuşmaya mecali olan iki askerin söyledikleri , aynı durumda olan diğerlerinden duyduklarımızla örtüşüyor; askere çağrılan acemi

askerler olduklarını ve Esad'a hizmet etmek dışında bir şansları olmadığını söylüyor bu askerler de. Daha önce ordudan kaçmak için uğraştıklarını ama buna fırsat bulamadıklarını anlatan bu askerler, olayların bu kadar vahim bir boyuta vardığını bilmediklerini söyleyerek özürler diliyorlar.

İsyan savaşçılarından birkaçı askerleri soru yağmuruna tutarken bir yandan da yalancılıkla suçluyorlar onları ama tehditkâr bir tavırları yok. Askerler korku içinde bakmaya devam ediyorlar. Askerlerden biri Şam'dan geldiğini, orada durumun sakin olduğunu söylerken, başka yerlerde olan biten berbat şeylerden haberinin olamayacağını savunuyor. Doktorlardan biri yaralarını temizliyor o sırada, iyileşeceğini söylüyor kendisine.

Tedavi ettiği asker alıp götürülürken doktorun bize aktardıkları dikkat çekici: "Kofar Batna'dan geliyor bu asker. Orada hiçbir olay yaşanmadığını söylüyor. Oysa işin aslı öyle değil, orada ölen üç kişi olduğunu bizzat ben biliyorum; biri de eşimin kuzeniydi üstelik. Kimbilir, katillerden biri belki de bu adamdır."

5 Ağustos 2012, Robert Fisk

SURİYE'NİN ANTİK HAZİNELERİ KÜL OLUYOR

Suriye tarihinin paha biçilmez hazineleri; Haçlı kaleleri, antik cami ve kiliseler, Roma mozaikleri, kuzeyin anlı şanlı "Unutulmuş Şehirleri", antikalarla dolu müzeler yaşanan çatışmalar ülkeyi dört bir taraftan kuşatırken, bir yandan yağmacıların kurbanı oluyor, bir yandan da silahlı isyancıların ve hükümet milislerinin yarattığı tahribatla yok olup gidiyor. Ülkenin iki büyük şehri, Şam ve Halep'te bulunan eserler ve müzeler şu ana dek büyük ölçüde korunurken, ülkenin başka bölgelerinde rastlanan ve Ortadoğu'da eşi benzeri bulunmayan tarihi kalıntıların, telafisi imkansız bir tahribata uğradığı yönünde her gün yeni bir duyum alınıyor. Öyle ki, Arabistanlı Lawrence'ın "dünyanın belki de en iyi korunmuş ve en takdire şayan kalesi" olarak tanımladığı, Selahaddin Eyyubi'nin bir türlü ele geçiremediği Krak des Chevaliers bile bombalamalardan nasibini almış durumda. Suriye ordusu tarafından bombalanan kalenin içinde bulunan Haçlı şapeli büyük tahribata uğramış durumda.

2003'te Irak'ın Anglo-Amerikan istilasına uğraması ve akabinde yaşanan anarşik ortamda ülke mirasları büyük ölçüde tahrip olmuştu; milli müzenin yağmalanması, el yazması Kuran'ların bulunduğu kütüphanelerin yakılması, antik Sümer şehirlerinin yerle bir edilmesi- bunların benzerleri şimdi de Suriye'de tekrarlanabilir. Suriyeli arkeologlar ile Tunç devri ve Roma şehirleri alanlarında uzmanlaşmış Batılı araştırmacılardan alınan bilgiye göre, Tell Şeyh Hamad'da bulunan Asur tapınağı büyük tahribata uğramış, 1106'da 1. Boemondo'nun payına düşen, Levant'taki Haçlı kalelerinin en gelişmiş müstahkem mevkilerinden biri olan el-Madik kalesinin hisarlarına ve duvarlarına büyük tahribat verilmiş, Epemiye'nin muhteşem Roma mozaikleri ise yağmalanmış durumda. Hırsızların Roma döşemelerine buldozerlerle girerek her yeri parça pinçik ettikleri, döşemeleri ören yerinden taşıdıkları söyleniyor. Şehrin, doğu-batı istikametindeki ana caddesi "decumanus"un sıra sütunları üzerinde bulunan iki devasa heykeli almayı başarmaları da akıl alır gibi değil.

Yaşanan olaylarda, silahlı isyancılar eski kalelerin kalın duvarlarının arkasına sığınarak korunmaya çalışırken, Suriye ordusu düşmanlarını yok etmek uğruna tarihi binaları tahrip etme konusunda hiçbir tereddüt göstermiyordu. İsyancılarla Suriye birlikleri arasında yaşanan meydan savaşları, Halep'in dışında kalan kırsal bölgeye serpiştirilmiş, uzun yıllar önce terkedilmiş, yüzlerce Greko-Romen kasabasından oluşan "Ölü Şehirler"in -antik Suriye'nin kalbinin- ortasında tüm şiddetiyle devam ediyordu. Suriye birlikleri, Palmira Roma kentinin yukarısında yer alan İbn Maan Kalesi'ni işgal ederken, antik kentin batısında kalan

Mezarlar Vadisi'ne tankları ve zırhlı araçları park etmekte hiçbir sakınca görmüyorlar. Hükümetin ordusunun Roma kalıntılarının içinde savunma amaçlı derin bir siper kazdığı da alınan duyumlar arasında.

"Suriye mirasının bugünkü durumu hayli feci" yorumunda bulunuyor Lübnanlı arkeolog Joanne Farchakh. 2003 sonrasında Irak'ın tarihi hazinelerinin tahribatı ve yağmalamasını da araştırmış ve çalınmış eserlerinden bazılarını geri kazanması için Bağdat müzesine yardımcı olmuş bir kazıbilimci kendisi. "Yaşanan sorunlardan biri de şu; savaştan 10 yıl kadar önce Suriye rejimi turizmi teşvik etmek ve değerli objelerin arkeolojik bölgelerde kalmasını sağlamak amacıyla ülke çapında 25 tane kültür müzesi kurmuştu, bu taş anıtlar daha önceleri, rejimin bunları korumaya muktedir olduğunu göstermek adına, arkeolojik

sitenin dışında kalan bahçelerde tutuluyordu. Oysa bugün gelinen noktada, Humus müzesi –isyancılar ve hükümet milisleri tarafından– yağmalanıyor, hangisinin yağmaladığını kestirmek ise mümkün değil. Antika alımsatımıyla uğraşan kişiler, Ürdün ve Türkiye'deki pazarların Suriye'den kaçırılan eserlerle dolup taştığını söylüyorlar bu arada."

Tarih hazinelerinin yok edilmesine yönelik endişelerimiz elbette ahlaki bir boyut taşıyor. Suriye'de yaşanan trajedide hayatını kaybeden 19,000 kişinin içinde tek bir Suriyeli çocuğun kaybı dahi, üç bin yıllık medeniyetin yağmalanması ve silinmesinin yanında çok çok daha önemli, hiç şüphesiz. Bu doğru. Ancak, tarihi şehirlerin tamamen yok edilmesi ve tarihi eserlerin çalınması da gelecek nesilleri– milyonlarca kişiyi– vatandaşlık haklarından ve kendi hayatlarının özünden mahrum ediyor. Suriye öteden beri "Medeniyetlerin Toprağı" olarak bilinen bir ülke– Şam ve Halep ise dünyanın en eski yerleşimlerinin bulunduğu kentler– olmuştur. Kaldı ki, Suriye tarımsal toplumun doğduğu yer olarak ayrı bir öneme sahiptir. Şimdilerde ülkeyi kavuran bu berbat çatışma ortamı, bizleri ve bizden sonraki nesilleri, bu anlatıdan sonsuza kadar mahrum edecektir.

Suriye'li kazıbilimcilerin, vatan topraklarındaki tarihi bölgelerin uğradığı tahribata ilişkin anonim bir katalog oluşturmaları takdire şayan bir çaba. Hükümetin antik şehirlerin içinde bulunan köylere yaptığı bombardımanların da yer aldığı bu katalog, tarihin nasıl yok edildiğini gözler önüne seriyor; isyancıların, dünyanın en iyi korunan Roma amfi tiyatrolarından biri olan Bosra'nın göz kamaştırıcı kalıntılarının içinde kurulmuş olan ufak bir nahiyeye sığınmış olması, nahiyedeki pek çok binanın tahrip edilmesine engel teşkil etmezken benzer bombardımanlar ülkenin kuzeyindeki El-Dera, Deir Sunbel ve Ayn Larose'de bulunan Bizans dönemine ait binaların dokusunu da paramparça etmiş durumda.

Bugün hala İsa'nın dili –Aramice– konuşan insanların yaşadığı köyde, İmparator Justinyen tarafından kurulduğu bilinen Sednaya manastırının bombalanması neticesinde, binanın geçmişi 574 yılına kadar dayanan en eski kısmı tahrip olmuş durumda. Halife Ömer İbn el-Hattab'ın talebi üzerine inşa edilen ve Suriye'nin İslam dönemine ait en eski binalarından biri olan Dera'daki Emevi Camii de hasar gören tarih mirasları arasında. Hükümet tarafından atanan tarihi eserler genel müdürü Dr. Bassam Jamous, Şam, Halep, Bosra ve Palmira'da bulunan tarihi binalarla, Kürt

savaş kahramanının Müslümanlar adına İbelinli Bailan'dan Kudüs'ü geri almasından hemen bir yıl sonra 1188 yılında ele geçirdiği, haçlı kalesi Selahaddin Kalesi'nin "teröristlerce" hedef alındığını belirtiyor. Bizzat batı dünyasının devlet düşmanları için kullandığı terörist teriminin Jamous tarafından da kullanılıyor olması ne garip.

Arami tanrısı'nın M.Ö. 8. Yüzyıldan kalma altın heykelinin çalındığını aylar önce bildiren Suriyeli yetkililer, Deyr ez-Zor, Rakka, Maaret el-Numan ve Caber Kalesi'ndeki devlet müzelerinde de birtakım hırsızlıklar yaşandığını kabul etmişti. Altın heykel, İnterpol'e bildirildiği halde, hala bulunabilmiş değil. Müzeler Müdürü Hiba Sakel, Halep müzesinde sergilenen parçaların koruma amaçlı olarak Şam'daki merkez bankası kasalarına nakledildiğini doğruluyor.

Kendi web sitelerinden "Suriye'nin Arkeolojik Mirası Tehlikede" başlığı altında, ülkenin tahrip edilen ve yağmalanan miraslarının bir listesini çıkaran bir grup Suriyeli uzman, Suriye Başbakanı Adel Safar'ın geçtiğimiz yıl 11 Eylül'de kabinedeki diğer bakanlara bir yazı yazarak "ülkenin, ellerinde yüksek teknolojiyi haiz araçlar bulunduran, el yazması ve antika eserlerin çalınması ve müzelerin talan edilmesi konusunda uzmanlaşmış silahlı suç örgütlerinin tehdidi altında bulunduğu" uyarısını yaptığını da ortaya çıkartmış durumda. Arkeologlar, başbakan tarafından iletilen ve henüz gerçekleşmemiş bir yağlama konusunda uyarıda bulunan bu notu "oldukça tuhaf" bulduklarını belirterek, bunun, rejim bünyesindeki yetkililerin bizzat kendileri tarafından gerçekleştirecek hırsızlıklara ve ülkenin tarihi mirasının yeniden satışına zemin hazırlamakta olduklarının bir işareti olabileceğini vurguluyorlar. Benzer bir durumun, Beşşar'ın babası Hafız Esad döneminde vuku bulduğu da biliniyor.

Bu durum, Suriye'nin içinde bulunduğu çatışma ortamında yaşanan yağmalama ve yıkımların sorumluluğunun tarafların hepsine isnat edilebileceğini gösterirken, devlet tarafından oluşturulması gereken güven ortamı yok oldukça, hırsızların tarihi mirasın olduğu yerlerin tamamında diledikleri gibi at oynatabileceklerini de gözler önüne seriyor. Aslına bakılırsa, Suriye öteden beri tarihi mirasın çalınmasından muzdarip olmuş; ülkenin kuzeyindeki fakir bölgelerde ekonominin canlanması ve rejimin kendi mafyasının daha da zenginleşmesi amacıyla, rejim de belli ölçüdeki bir hırsızlığa, her zaman göz yummuştur. Ama şu an yaşanan hırsızlığın ulaştığı boyut, hayal dahi edilemeyecek korkunç bir

noktaya gelmiş durumda. "Humus'un eski kiliselerine, eski evlerine, eski sokaklarına gelecek olursak, tüm bunları unutun gitsin, zira artık ortada yoklar," diyor arkeolog Joanne Farchakh. Suriye'nin yanısıra Lübnan, Irak ve Kuzey Kıbrıs savaş dönemi tarihi miras konusunda uzmanlaşmış olan Farchakh, MÖ iki bin yılına ait sit alanlarında bulunan tarih öncesi döneme ait hazinelerin yağmacılar tarafından açılan metrelerce uzunluktaki geniş çukurlardan nasıl da çıkartıldığını anlatıyor hüzünlü bir şekilde.

Tahribat, Haçlı ve Müslümanların fethettiği ve yeniden dirilttiği antik Roma kentinde yaşanmıyor sadece. Asıl "teröristlerin" –bin yıl önce "Dağların Bilgesi" * önderliğinde otoriteye karşı kanlı saldırılar yapan Haşhaşilerin– anavatanlarında da tahribat yaşanıyor. Dağların Bilgesi'nin bir zamanlar ablukaya aldığı El-Madik kalesinin Suriye ordusu tarafından bombalanmasına ait görüntülere artık ulaşılabiliyor.

6 Ağustos 2012, Robert Fisk

ESAD'IN ACIMASIZ SALDIRILARI, ÜLKESİNİN HEM GELECEĞİNİ HEM DE TARİHİ GEÇMİŞİNİ SİLİP YOK EDİYOR

Suriye hükümetinin Şam'ın kontrolünü tamamen ele geçirerek caka satmasıyla– isyancıların bas bas ilan ettiği "nihai mücadeleyi" şu an için, rakiplerinin kazandığı görülüyor. Böylelikle Şam, Suriye'nin geri kalan kısmının uğramakta olduğu kültürel tahribattan korunabilecek en azından. İsyancıların Haçlı kalelerinin en şanlılarından biri olan Krak des Chevaliers'e sığınmasının ardından kale bombalanmıştı. Suriye birlikleri Palmira'daki kaleyi ele geçirip el-Madik kalesini bombardımana tutarlarken yağmacılar Apamea'nın muhteşem Roma mozaiklerini taşımak için buldozerlerle bölgeye girmişlerdi. Neyse ki, Şam'daki antik hazinelere el değmemiş durumda.

* 1135–1192 yılları arasında yaşayan Dağların Bilgesi olarak da bilinen Suriye'deki İsmailiyye mezhebinin lideri Rashīd ad-Dīn Sinān Haçlı tarihinin de önemli figürlerinden biridir. Haçlı devletlerindeki Latin kaynaklar kendisine, Arapça'daki Shaykh al Jabal'dan türeyen ve "bilge adam ya da dağların büyüğü" anlamına gelen Vetulus de Montanis adını vermiştir. (Ç.N.)

Esad rejiminin silahlı muhalifleri arasında yer alan Selefiler, Selahaddin türbesini ve türbenin üzerinde serili Kayzer Wilhelm tarafından bağışlanan yeşil ipek örtüyü tahrip etme konusunda büyük ihtimalle hiçbir tereddüt yaşamazlardı, keza Şam'ın Eski Şehir bölgesinde "havaya asılı gibi duran" Emevi Cami'nin hemen yanıbaşındaki tarihi eseri – John the Baptist'in başsız cesedi olduğu söylenen– tarihi eseri de, hiç tereddütsüz mahvederlerdi. Ortadoğu'daki baskı rejimlerinin asıl sorunu, bizzat kendi varlıklarını ülkelerinin tarihlerine nakşetmek durumunda olmaları... Bunu söylerken Körfez'in demokrat olmayan beyefendilerini de atlamamak lazım tabi.

Emeviyye Meydanı'nın hemen yukarısında, önünde Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın babası Hafız Esad'ın oldukça büyük demirden bir sandalyenin üzerinde, sağ elinde açık bir halde, demirden büyükçe bir kitap tuttuğu, en az sandalye kadar iri demirden heykelinin yer aldığı sarı boyalı taşlardan yapılma devasa Esad Kütüphanesi dışında, meselenin üzerine bu denli eğilip gayret gösteren bir başka kurum yok. Esad Kütüphanesi turistlerin uğrak yeri değil ama bendeniz 22.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulu bu kütüphaneyi ziyaret edip 11.yüzyıldan kalma 19,300 orijinal el yazmasının, 300.000 kitabın arasında sessiz sessiz dolandım. Kütüphanenin bilgisayar merkeziyle antik el yazmalarının onarıldığı teknoloji harikası salonlarında gezindim. Rejim tarafından yasaklanan kitaplar dahi Suriyeli öğrencilere açılmış durumda. Aslında söylemeye pek gerek yok ama bu kitaplar arasında, laik–sosyalist Baas Partisinin, sürgün edildiği Irak'ta hayatını kaybeden kurucu ortağı Mişel Eflak'ın eserleri yer alıyor. Eflak'ın hatırası rejimin, günümüzdeki silahlı muhalifleri nezdinde pek de sevgiyle anıldığını söylemek mümkün değil elbette.

Esad Kütüphanesi'nin "kültürel faaliyetlerden" sorumlu bir direktörü var. Belli belirsiz bir Doğu Avrupa kokusu taşıyan bu unvanın sahibi beyefendi beni yıllar önce kütüphanenin galerinde dolaştırdığında, rejimin, Baas Partisini nasıl da eski halifelikle birleştirme gayreti içinde olduğunu görmek mümkündü. Hafız Esad'ın 1970'den bu yana yaptığı konuşmaların eksiksiz bir derlemesinin yanısıra 1948'den bu yana çekilmiş Suriye ve Filistin filmlerinin bilgisayarla işlenmiş kopyaları ile 12. ve 13. Yüzyıl Arap edebiyatı örnekleri biraraya getirilmişti. El yazmalarının olduğu bölüme geçtiğimizde, burnumun 15 cm ilerisinde, Marzuban el Azerbaycani'nin 1066 yılında Batı İran'da, altın ve mavi

renkli kalemlerle Farsi dilinde, elle kaleme aldığı felsefi eseri duruyor. Tıpkı Harold'ın Normandiyalı William'ın elinde şehitliğe ulaştığı sırada yaptığı gibi, Azerbaycani de, dokuz yüzyıl sonra Esad Kütüphanesi'nin veri tabanında yerini alacak eserini tamamlıyordu.

Baasçıların belki de ülkede en çok iz bıraktığı bu anıt bina içerisinde gezinirken elimdeki defteri, tarihin kırıntılarıyla doldurdum. Kuran'ın 1649 tarihli Fransızca tercümesi, İncil'in 1671 tarihli Latince ve Arapça tercümeleri, 500 yıllık bir Arapça sözlük,

Halife Ali'nin tüm konuşmalarının derlendiği 1308 tarihli kitap ve Arap bir savaşçının, elinde kılıç ve mızrak atının üzerinde nasıl savaşması gerektiğini anlatan 1466 tarihli bir çalışma... Daha sonra kaleme aldığım gibi, Esad Kütüphanesi, Halifeliği Baas, kadim İslam alimlerini Hafız Esad ve ailesi ile birleştiren bir devamlılık oluşturma gayesi ile büyük bir titizlikle kurulmuştu. Arşiv tamir odasında 15. Yüzyıla ait kitapların yırtık sayfalarını büyük bir dikkatle biraraya getiren kadınların ellerine kadar yansıyan bir titizlikti bu...

Ve sanırım, Beşşar'ın ifadesiyle "Suriye'nin tarihi geçmişine yönelik bu mücadeleye" daha önce kaç kez girişildiğini, aydın ve rafine bir toplumun içerisinde bu denli büyük bir gaddarlığın var olabildiğini, süvari savaşçıları konusunda yapılan Arap tefsirlerinin bizlerin kralları ve şövalyelerince nasıl da incelendiğini dile getirmemiz yanlış olmaz. I. Richard elbette ki bu toprakları avucunun içi gibi biliyordu, lakin 43 yaşında iğrenç bir şekilde katledilen II. Edward kendi yaşadıklarıyla Suriye trajedisinin içinde yaşanan gaddarlıklar arasında berbat bir ilişki olduğunu görebilirdi elbette; nihayetinde III. Richard da VIII. Henry de, demokrasi ve insan haklarına Suudi Arabistan Kralı Abdullah kadar inanan kişilerdi.

Ama derler ya hani, dün dündür bugün bugündür; Suriye hükümeti dışında tüm dünyanın bir iç savaş olarak gördüğü bir ortamda, masum insanlar hayatlarını kaybettiğinde, tarih denen olgu, propagandacı ve şarlatanların elindeki kullanılışlığı dışında geri plana atılır. Şu eski ve acı verici soruya gelecek olursak: Suriye'nin gençleri kan kaybından ölürken, çocukların kefenlenmiş bedenleri Halep topraklarına konulurken, biz hangi cüretle geçmişin hazineleri için endişe duyabiliriz ki? İdlib, Hama, Humus ve birkaç gün boyunca Şam'da yaşanan onca eziyetin yanında Krak des Chevalier'in verdiği mücadele nedir ki?

Ama Suriye'nin mirası aynı zamanda hepimizin mirası. Bu anlamda büyük önem taşıyor. Bu miras, Suriye'nin gelecekteki sakinlerine, günümüzün bu içler acısı, köhne, kirli ve toplum değerlerini hiçe sayan mücadelesini her kim kazanırsa onlara ait olacak. Verdiği kültürel yenilenme mesajının yanısıra teolojik ısrar ve felsefi ikna mesajları da bugün de, tıpkı 900 yıl önce olduğu kadar geçerli. İç savaşların belirgin bir galibi olmasa da, bu savaşın "galibi" her kim olursa, insanoğlunun ahmaklığı konusunda bir şeyler öğrenmek adına, o el yazmalarını iyice bir incelemeli. Kendi ahmaklıkları da dahil.

6 Ağustos 2012, Kim Sengupta

ÖLÜMÜN İSTİLA ETTİĞİ ŞEHRE, GÖRECEK ÇOK DAHA KÖTÜ GÜNLERİNİZ VAR DENİYOR

Asıl şaşırtıcı olan sesin normalliğiydi: rüzgarın taşıdığı bir çocuk sesi. İsyan savaşçılarından biri elini kaldırmış, diğerleri de durmuştu; tepelerinde dolanan savaş helikopterinin kulak tırmalayıcı homurtusuna karşı ilgisiz, her an tepelerine indirebileceği bombalardan da habersiz gibi görünüyorlardı. Köşeden bir karaltı göründü sonra, moloz yığınlarının arasından geçip, evin yolunu gösterdi bizlere.

Selahaddin sokaklarında tek tük sivile rastlanıyor artık, şehrin sokakları yığınlar halinde duran taşlarla, un ufak olmuş camlarla ve eğri büğrü metallerle dolu. Tüm bunların arasında ölüler çok daha fazla göze çarpıyor, sağda solda cesetler var...Yıkıntıların arasında gömülü kalmış cesetlerden yükselen o berbat koku var bir de...

Rejim birlikleri, Halep'i geri almak amacıyla sekiz gün önce bir çalışma başlattılarsa da, Selahaddin'in dış mahallelerinde, bir başka ifadeyle kentin Demir Kapı'sında konuşlanmış muhalif cepheyi yarıp geçmeyi başaramadı. Buna rağmen, Başkan Esad'a bağlı kuvvetlerin oluşturduğu kalabalık, adeta gövde gösterisinde bulunurken, Şam da çok daha sert bir saldırının yaklaşmakta olduğu tehditlerini savuruyordu. Üst düzey bir rejim görevlisinin sarfettiği sözler kan donduran cinsten: "Bu gördükleriniz henüz aperatifler, ana yemek daha sonra servis edilecek."

İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague dün yaptığı açıklamada "çok daha fazla çatışma olacağı, çok daha fazla kan dökületeği" uyarısında

bulunarak, Esad'ı, bizzat kendi vatandaşlarına açtığı savaşı sona erdirmeye zorlayacak yenilenmiş bir diplomatik baskı politikası benimsenmesinde ısrarcı oldu. Ancak, Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği destekli barış planı lime lime bir durumdayken ve Şam büyük ölçüde yeniden rejimin eline geçmişken, isyancılar 17 aydır yaşanan çatışmaların sonucunu belirleyebilecek en önemli cephe olan Halep'te ayak diremeye devam edeceklerdir.

Suriye'nin bu en büyük kenti için verilen savaş gitgide şiddetlenirken, Selahaddin sakinleri toplu göç halinde. Ama mavi saç kapının ardında, günler geceler boyu yaşanan bombardımanlardan sağ salim çıkmayı başaran 10 kişilik bir aile var; Ebu Ömer'ın ailesi. Evin ikinci katında yaşayan bir başka aile daha var, onlar da sekiz kişiler. Birarayaya toplaşmışlar, ailenin genç ve yaşlıları karanlık girişe ve merdivenlere sıralanmışlar; korku içindeler, aç ve şaşkınlar, sahip oldukları üç beş lokma bayat yiyecek ve yetersiz suyla kıt kanaat idare etmeye çalışıyorlar, dikkat çekmemek için de mümkün olduğunca az ses çıkartıyorlar.

"Şimdi bunları buradan çıkartmamız gerekiyor," diyor isyan savaşçılarından biri olan Abdul-Kerim Haddad, orada bulunan sivillere tesadüfen rastlamış kendisi. Ama, amelelikle geçimlerini sağlayan– şimdilerde de işsiz kalan iki kuzen Ebu Ömer ve Ebu Mustafa, 11 çocuklu ailelerini taşımak istemiyorlar.

"Gidecek hiçbir yerimiz yok, burada da yok, köyde de, burayı terk edecek olursak evimizden de oluruz," diyor Ebu Ömer, yedi yaşındaki oğlu ciddi boyutta ishalden yakınıyor.

İstedikleri tek şey, çocukları için yiyecek, su ve ilaç. Yaşanan ufak bir tartışmanın ardından Ebu Mustafa 72 yaşındaki babasının gitmesine razı oluyor. Ama bu kez de yaşlı adamı yerinden kımıldatmak mümkün olmuyor: "Bu evde doğdum ben, ölürüm de gitmem, evimin kapısının önüne gömsünler beni" diyor.

Ebu Mustafa'nın en büyük çocuğu 17 yaşındaki Abdullah sağlıyor evin geçimini, eve ekmek getiren bir tek o var. Ailenin bel bağladığı az miktardaki yiyeceğin parasını yevmiyeli amelelik yaparak kazanmaya çalışıyor Abdullah. Ancak kendisi üç gündür ortada yok. Ortalıkta dolaşan iki sivil var –Halid Muhammed Ali ve Abdullah İzzeddin Muhammed– her gün gelip evlerininin durumunu kontrol ediyorlar, bugün bir saat erkenciler. Ali'nin evi hala yerinde ama Muhammed'in evi gece yıkılmış.

"Şuna bakın," diye haykırıyor. "Yirmi yıl, koskoca yirmi yıl bu evde yaşadık biz. Şimdi ne yapacağız? Bunu kasıtlı olarak yaptılar, bu işin suçlusu onlar."

Evin yıkılma sebebinin hedefi tutturamayan bir bomba olduğu neredeyse kesin. Şehrin postanesine ait büyükçe bir depo var evin arkasında, depo saatlerdir yanıyor. Rejim güçleri isyancıların ellerindeki malzemeyi bu depoda sakladıklarını düşünmüş olmalı. Dün öğleden sonra Selahaddin'e gelerek evlerini kontrol eden Bakri ailesinin üç ferdi, evlerinin eninde sonunda yerle yeksan edileceğini düşündüklerinden, alabildikleri her şeyi yanlarına almaya çalışıyorlar.

Burhan el-Halili en gençleri, birkaç gün içerisinde Özgür Suriye Ordusu saflarına katılacak. "Eninde sonunda Selahaddin'e dönmek isterim, hiç değilse evimi savunurken ölmüş olurum," diyor. "Ama rejimin bizleri burada yenebileceğini de hiç sanmıyorum.Biz uğruna mücadele verdiğimiz şeye inanıyoruz, oysa onlar paraları Esad tarafından ödenen tipler sadece."

Ahmed Yusuf Dariş, evinin ön kapısına üçüncü asma kilidi takmaya uğraşıyor bu arada. Böylelikle, silahlı yağmacıların yaşanan kaos ortamından fayda sağlamasına engel olabileceğini düşünüyor aklınca. Ailesi, Dariş'in Selahaddin'e dönüyor olmasından hayli tedirgin; olay sadece bombalar değil Hristiyan olduğu için endişeleniyorlar.

"Kardeşim bir hayli endişeli zira isyancıların içinde Hristiyanlardan zerre haz etmeyen bazı tipler var," diyor. Dariş'in "bazı tipler"den kastettiği, sayıca çok fazla olmasalar da devrimcilerin arasında bulunan İslamcı gruplar.

Devrimcilerin arasındaki İslamcıların çoğu dostane yaklaşıyor ama aralarından birkaçı sessiz ve kuşkucu. "Uzun sakallı olanlarından bir tanesi, bir komşumdan Hristiyan olduğumu öğrenmiş. Bana tek söylediği 'Keşke Müslüman olsaydın' oldu" diyor Dariş.

Ülkenin diğer bölgelerinden farklı olarak Halep'te mezhepçiliğe dayalı bir şiddet olduğuna dair belirgin bir işaret yok. Muhalif güçler rejime sadık kalanları öldürmekle suçlanırken, rejim tarafından desteklenen milis unsur-Şebbihalarla- Muhaberat olarak bilinen gizli polisin yargısız infaza uğradıkları biliniyor. Öldürülenlerin ezici çoğunluğunun, iktidar gücünü elinde tutan Alevilerden ya da Hristiyanlardan ziyade, muhalif kanadın büyük çoğunluğunu oluşturan Sünnilerden olması şaşırtıcı.

Ancak katliamların hangilerinin kimler tarafından gerçekleştirildiğini tespit etmek oldukça zor. Parkın bir yerinde dört ceset var, havan topu saldırısının kurbanı oldukları iddia ediliyor. Fakat, cesetlere yakından baktığımızda ikisinin gözlerinin bağlı olduğunu fark ediyoruz.

Peki o halde, tüm tehlikelere rağmen Darish neden ikide bir Selahaddin'e gelip duruyor? "Bizler Arabız ve bizim için evlerimiz kıymetlidir, fakir olsak bile. İnsanların Humus'a ya da Dera'ya geri dönmelerinin sebebi de bu," diye anlatıyor. "Ama, sırf bu sebeple ölüme davetiye çıkartmanın da bir anlamı yok, o zaman aileye bakacak kimse kalmayacak."

İlk yardım merkezi olarak kullanılan bir camide hastaların arasında bekliyor Halid Muhammed Ali, sol kolu bandaj içine alınmış. Uçan bir şarapnel parçası isabet etmiş koluna, neyse ki yarası hafif, şanslıymış. Başına gelen bu olaydan sonra evini kontrol etmeye gelmeyecektir herhalde? Hayır, diye sallıyor başını, yine geleceğini söylüyor ve ekliyor "Allah ne yazdıysa o olur."

7 Ağustos 2012, Loveday Morris ve Kim Sengupta

ESAD'IN BAŞBAKANI 'KUTSAL DEVRİMDE' İSYANCILARIN YANINDA YER ALIYOR

Ülkeden kaçan başbakan, Beşşar Esad rejimine son derece onur kırıcı bir yumruk atarken dün bir açıklamada bulunan Özgür Suriye Ordusu, devletin üst kademesinde başlayan başkaldırının giderek artacağını garanti ediyor.

Ayaklanmaların başlangıcından bu yana saf değiştiren en üst düzey siyasi isim, Riyad Hicab oldu. Hicab ile dokuz kardeşinin aileleri Suriye Özgür Ordusu tarafından gerçekleştirilen karmaşık ve tehlikeli bir operasyon sonucunda, yasadışı yoldan ülke dışına çıkartılarak Ürdün'e yerleştirildi. Sağ salim ülke dışına çıktıktan sonra bir açıklama yapan, Deyr ez Zor'lu bir Sünni olan eski başbakan, kendisini "bu kutsal devrimin bir askeri" olarak tanıtırken rejimi soykırım yapmakla suçladı.

Başbakanlık makamı Suriye siyaset sahnesinde oldukça önemsiz bir etkiye sahip olsa da, bu koltukta oturan kişinin saf değiştirmesi muhalif kanat

nezdinde bir nevi hükümet darbesi olarak görülüyor, daha fazla sayıda üst düzey ismin de aynı adımları izleyeceğine dair bir umut yaratıyor.

"Halihazırda ordu ve devlet güvenlik nezdinde pek çok isimle irtibat halindeyiz, bu koltuklarda oturan kişilerin hepsi de ayrılmak istiyorlar, hatta aralarında üst düzey bir Alevi general de var," diye anlatıyor ÖSO sözcüsü Fahad el-Masri. "Önümüzdeki haftalarda daha fazla sayıda kişi saf değiştirecek" diye ekliyor.

Bir dönem tarım bakanlığı görevinde de bulunan Hicab'ın ülkeyi terk etmesine ilişkin haberler, Suriye devlet televizyonunun başkentin ortasındaki Umawiyeen Meydanı'nda bulunan binasının üçüncü katını yerle bir eden patlamadan birkaç saat sonra açıklandı. Patlamada üç kişi yaralanırken, olayın sorumluluğunu üstlenen olmadı.

Hassas bölgeyi daha da karıştırma potansiyeline sahip bir başka olay ise, Şam'da bulunan isyancıların, rejim adına savaştıkları şüphesiyle ellerinde tutsak bulundurdukları -ancak İran'ın hacı olduklarını iddia ettiği- yaklaşık 50 kadar İranlı esirden üçünün gerçekleşen bir hava saldırısı neticesinde öldüğünü açıklaması oldu. ÖSO'dan Mutasım el-Ahmed "Ordu saldırıyı sona erdirmezse kalanları öldüreceğiz. Bir saat vakitleri var," açıklamasında bulundu.

Öte yandan, Katar'a gitmek üzere yola çıkan eski başbakan Hicab'ın da iki aydır saf değiştirme planları yaptığı, ÖSO tarafından gerçekleştirilen operasyonun aslında üç hafta öncesi için planlandığı ancak Esad'ın beyin takımından dört kişinin ölümüyle sonuçlanan Şam bombalaması sonrasında ertelendiği de alınan duyumlar arasında. Hicab'ın erkek kardeşlerinden çoğu hükümet için çalışırken, kardeşlerinden ikisi de petrol ve çevre bakanlığı koltuğunda oturmaktaydı.

Hicab'ın kardeşlerinin, silahlı korumalar eşliğinde, ailelerinin beklediği sınır bölgesine ayrı ayrı getirildikleri, dün sabah erken saatlerde de sınırı geçtikleri alınan duyumlar arasında.

Muhalifler, Hicab'ın Haziran ayında başbakanlık makamını kabul etmekten başka bir seçeneği olmadığını belirtiyor.

BM-destekli barış planının geçtiğimiz hafta bozulmasından sonra hayli sıkıntılı günler geçiren Batılı diplomatlar, Hicab'ın saf değiştirmesini rejime atılan son yumruk olarak niteliyorlar.

Konuyla ilgili bir açıklamada bulunan Beyaz Saray sözcüsü Jay Carney, yaşanan olayı "Esad'ın elindeki iktidar gücünün gevşemekte olduğunun bir işareti" olarak değerlendirirken "Esad kendi beyin takımı içerisinde dahi birleşme sağlayamazken, Suriye halkını zor kullanmaksızın birarada tutmakta hayli yetersiz kalacaktır, yaşanan bu olay bunu gösteriyor" yorumunda bulundu.

Oldukça uzun süredir Baas Partisi üyeliğinde bulunan ve katliamların başından bu yana siyasi mevkilerde oturan Hicab'ın saf değiştirmesi, Suriye Müslüman Kardeşler ve Suriye Ulusal Konseyi gibi gruplar nezdinde de memnuniyetle karşılanırken, rejim güçlerinin tankları, ağır silahları, savaş helikopterleri ve bombardıman uçaklarıyla neredeyse kesintisiz bir şekilde dövülen Selahaddin'in savaştan zarar görmüş Halep bölgesindeki hava, bu kadar geç bir aşamaya gelinmesinden sonra rejimi yüzüstü bırakanlara, asla ve asla yardımcı olunmaması yönünde.

"Bu adam, iktidar gücünü elinde tutarken işlediği onca suçun cezasını çekmeli, bedelini ödemeli" diyor yaralı isyan savaşçılarını taşıyan ambülansın şoförü Mahmud Ali Rahimuddin. "Daha önce birlikte hareket ettiği kötü insanları nihayet terk etmiş olması onun lehine olacaktır, ama onun ve onun gibilerin yaptıklarını unutmamız mümkün değil." Anatan olarak tanınan bir savaşçı da ambülans şoförüyle aynı fikirde: "Kendisi ve hükümeti tarafından yapılan yanlışları nasıl oldu da aniden görebildi? Kendi vatandaşlarının kanına girdiği son 50 kişi mi yoksa ondan önce yaşanan 50 can kaybı mı?"

Diğerleri olayı farklı görüyorlar. Özgür Suriye Ordusu subayı Abdulezher, Ramazan ayı sonunda Müslümanların yaptığı kutlamalara atfen "iki bayramı" birarada kutlayacağını söylüyor. "Rejimi Halep'ten silip atmak için adamlarımı çok daha kararlı ve azimli kılacak bir olay bu," yorumunda bulunuyor "Bu bize savaşı kazandıracak değil elbette, Halep'te büyük bir mücadele veriyoruz ve bu olay, ilerleme kaydettiğimizin bir göstergesi."

7 Ağustos 2012, Robert Fisk

İHANET PARTİDEKİ ÇATLAKLARIN ARASINI İYİCE AÇIYOR

Şu ana dek rejime ihanet eden en üst seviyedeki kişi, Suriye Başbakanı, Riyad Hicab, dün itibariyle Devlet Başkanı Beşşar Esad'ı yüzüstü bırakarak ülkedeki isyancıların en üst seviyedeki destekçisi; petrol doygunu Katar'a doğru yola çıktı.

Kan ve sertlikle olduğu kadar itimatsızlık da çevrelenen bu acımasız savaştan, Hicab'ın kopuşu –rejime atılmış hayli sembolik bir yumruk olmakla birlikte– Esad nezdinde ciddi bir yenilgi yaratmıyor.

Kendinden önce sürgüne gönderilmiş tüm diğer generaller ve diplomatlar gibi, Başbakan da Sünni bir Müslüman, görünen o ki, Beşşar'ın bel bağladığı güruh Baas Partisi ve hükümet içindeki Alevi azınlık. Ona sadık kalmaya devam edecek olanlar da bu kişiler zaten.

Hicab, kendisine ilişkin açıklamayı Ürdün'de bulunan sözcüsüne bırakarak; kendisinin "katliamlardan ve terörist rejimden kaçtığını" ve "özgürlük ve itibar için savaşan devrim ordusuna katıldığını", bundan böyle de "bu kutsal devrimin bir askeri" olacağı açıklamasını yaptırtıyor.

Gelin görün ki, bahsedilen devrim, ne kadar da "kutsal" olursa olsun, az biraz iri kıyım biri olan Hicab'ın Halep'teki barikatların üzerine tırmanarak bir RPG-7'yi ateşlemesi pek olası gözükmüyor, her nedense. Kendisinin daha ziyade, rejimin eski "sadık" taifesinin oluşturduğu, şu boş boş konuşan döküntü şahsiyetlerin arasına katılması daha olası. Zaten bu boş konuşan taife de, şimdilerde üç ayrı kesimden oluşan ve sıklıkla birbiriyle zıt görüşleri savunan muhalif kanadın, yani şu "sürgündeki hükümetin" etrafında toparlanıyor, ki bunların çoğu da karun kadar zengin Katar emirine içtenlikle müteşekkir. Devrimi destekleyen son derece "demokrat" Suudi Arabistan Krallığı'na olan minnet duygularından bahsetmeye gerek bile yok.

Apar topar bir açıklama yapan Suriye hükümeti de Hicab'ın kaçtığı sırada zaten görevden alınmış olduğunu savunuyor. Yapılan açıklama olsa olsa Noel Baba'ya hala inananlar nezdinde kabul görebilecek türden bir açıklama iken, Esad, kabinenin içinden bir başka ismi – Tartus'lu Ömer Ghalawanji'yi– atıyor başbakanlık makamına.

Eski başbakan Hicab'ın kökleri hayli ilginç oysa ki. Hicab, aslen Dera bölgesindeki Khirbet Ghazel kökenli. Dera'yı hatırlıyor olmalısınız; hükümet polislerinin 11 yaşındaki bir çocuğu işkence ederek öldürmesinden sonra devrimin başladığı yer...

Daha da önemlisi, Hicab'ın Başkan Yardımcısı Faruk el Şara'nın kuzeni olması. Sünni olmakla birlikte rejimin karar-alıcı konumdaki hizipçi bakan kadrosunun en önemli üyesi, el Şara denen bu zat. Beşşar'ın babası Hafız iktidarında dışişleri koltuğunda hayli etkin olan ve sadık bir tavır çizen el Şara'nın bizzat kendisinin saf değiştireceğini düşünenlerin sayısı hiç de azımsanmayacak boyutta. Bunun pek olası olduğu söylenemez, zaten al-Sharaa'nın yaptığı son açıklama da bu yönde.

Baasçılara hizmet ettiği 20 uzun yıldan sonra, Beşşar el Şara'yı son derece güvenilir biri olarak görüyor. Lakin yaşanan son ihanetlerden sonra, bu tür cümleleri "şu an için" ifadesi kullanarak tamamlamak gerekiyor. Hicab'ın Şam'dan çıkarak yola koyulduğu bu seyahat, Hristiyan Mişel Eflak'ın da aralarında bulunduğu siyasi figürler tarafından, tüm dini grupları kucaklamak amacıyla kurulmuş laik bir kurum olan Baas partisinin, her zamankinden çok daha lekelenmiş olan itibarına atılmış sert bir yumruk aslında. Suriye rejimini ve ordusunu terk eden Sünni şahsiyetlerin sayısının giderek artması, Baas bünyesindeki mevcut çatlakların üzerine başka çatlaklar da ekliyor.

Hicab'ın, etkili konuşma yeteneği ile güvenirliliği pek de örtüşmeyen sözcüsüne bakılırsa, eski Başbakan, idamla tehdit edildiği için Tarım Bakanlığı koltuğundan başbakanlık koltuğuna terfisini iki ay kadar önce kabul etmek durumunda kalmış.

Bu kuyruklu bir yalan gibi geliyor kulağa. Başkan Esad'ın, boş bırakırsam kesinlikle döneklik eder düşüncesiyle, silah zoruyla başbakan ataması çok olası gözükmüyor, kaldı ki, Hicab'ın yaptığı döneklik etmek değil de ne?

8 Ağustos 2012, Kim Sengupta

SURİYE JET UÇAĞI HEDEF SEÇERKEN ACELECİ DAVRANMAZKEN CEREMESİNİ ÇEKEN ÇOCUKLAR OLUYOR

Hava saldırısı, pırıl pırıl güneşli bir öğleden sonra, bir yerleşim yerine yapılıyor. Füze, Kureyas'ların Muhammed Nedim Sokağı'nda bulunan evlerini yarıp geçerken, üst katları alt katların üzerine doğru yıkıyor, evin bodrum katında apar topar kazılmış sığınağı ise un ufak ediyor. Saldırının etkisiyle başlayan yangın hızla yayılıyor.

Aileden yedi kişi hayatını kaybediyor, beşi çocuk üstelik. Füze saldırısı olduğunda, yedi yaşındaki Taharid ve sekiz yaşındaki Bara adındaki kız kardeşler 18 aylık erkek kardeşleri Yusuf'la biraradalar. 15 yaşındaki Hatem de hayatını kaybedenler arasında, 14 yaşındaki Mahmud'un parçalara ayrılmış kalıntıları, annesi Vahide'nin yan taraftaki evin çatısına fırlayan kalıntılarının yanında bulunuyor.

Kureyas'ların evini vuran Mig-23, Halep'in Bustan el-Kasr banliyösünde bir başka evi vuruyor evvelce. Bir sonraki salvoyu yapmadan önce aceleci davranmayıp, hedefe kilitleniyor görüntüsü vererek oldukça alçaktan uçuyor. İsyan savaşçıları tarafından kullanılan bir üssü hedef almış olabilir veya araçların gelip gittiği bir binayı, saldırı korkusuyla kendini afişe etmeyen sahra hastanesini aranıyor olabilir.

Ailenin reisi, Abdul Latif Kureya'nın cesedi bulunduğunda, saldırı esnasında evde bulunan diğerlerini çıkartmak için umutsuz bir çırpınış başlıyor. Ailenin akrabaları, komşuları ve dostları ellerine geçirdikleri kazma kürekle, kimisi de çıplak elleriyle enkaz yığınlarının arasında çırpınırken, rejimin savaş uçağı havada daireler çizmeye devam ediyor, sokaktaki insanlar panik içinde sağa sola kaçışıyordu. "Yapabileceğimiz her şeyi yaptık, merdiven çökmek üzereydi, her yer yanıyordu, buna rağmen tüm odalara çıkıp baktık," diye anlatıyor ölen çocukların kuzeni 26 yaşındaki Maruf.

"Tüm bunları yaparken hüngür hüngür ağlıyordum, olup bitenleri kavramak mümkün değil, özellikle de küçücük çocukların başına gelenleri anlayabilmek. Büyükannemiz üzüntüden yataklara düştü, olanları görmek için buraya gelmek istedi, ama bunları görecek olsaydı bir

daha asla toparlanamazdı. Savaşın olduğu bölgeden uzakta olduğumuz için güvende olduğumuzu sanıyorduk ama işin içinde uçaklar oldu mu, bu şehrin hiçbir noktasında güvende olmanız mümkün değil." Maruf ve diğer üç kuzen, aileden arta kalan parçaları, çuval bezinden bir çantaya koyarak defnetmek üzere götürüyorlar.

Beşşar Esad rejimi, bizzat kendi vatandaşlarının üzerine bomba yağdırmak için modern savaş uçakları kullanıyor olduğu gerçeğini saklamak yönünde bir çaba göstermiyor artık. Savaş uçakları tam aksine, bir gözdağı verme ve devlet terörü yaratma aracı haline gelmiş durumda. Dün sabahın ilerleyen saatlerinde ortaya çıkan bir başka Mig, karadan kendisine yönelebilecek hiçbir tehdit olmadığından gayet emin bir halde, füzelerini ateşlemesi için gereken irtifanın çok çok altında bir noktaya kadar alçalıyor, sonra da hiç acele etmeden yana yatıyor ve bölgeden uzaklaşıyor. Onbeş dakika sonra bir helikopter çıkageliyor, Mig'in gökyüzünde bıraktığı izi takip ediyor. Helikopterin kulakları yırtan gürültüsüne eşlik eden ve maalesef gitgide aşina olunan, bir başka ses daha var; helikopterin üzerindeki makineli tüfeklerin çıkarttığı ateş sesleri.

Uçak kullanımının, dört bir yandan kuşatılmış durumdaki Halep halkının üzerinde psikolojik bir etki yarattığı muhakkak. Bölge halkının bir kısmı kaldırımlarda toplanıp, gökyüzüne endişeyle bakarken, bir kısmı da tehdidin tahammül edilmez bir hal aldığını düşünüyor. Sıradan bir mahalle olan Bustan el-Kasr'ın 300.000 civarında seyreden nüfusu, toplu göç vakalarının artması üzerine 40.000'lere kadar düşmüş durumda.

"Buralardan gitmemizin sebebi Mig'ler ve helikopterler," diye anlatıyor 49 yaşındaki Hüseyin Ali Abdu, karısı ve beş çocuğunu eski püskü bir Toyota'nın içine yerleştirip, arabanın portbagajına bohçalar bağlarken. "Esad'ın uçaklarını, Suriye'nin başka hiçbir bölgesinde bu denli yoğun kullandığını duymadım. Halep halkını cezalandırmak istiyor zira kendisine başkaldırmaya cüret edebilecek bölgelerden biri olarak görmüyordu burayı kesinlikle. Ama savaş uçaklarını neden sivillere karşı kullanıyor anlamıyorum, onun asıl derdi, asıl mücadelesi Shabaab'la (isyan savaşçıları)."

Abdu'nun ağabeyi biraz geride duruyor, kardeşinin söylediklerini kafasıyla teyit ediyor o da. "Peki Shabaab'lar bu uçaklara karşı bizleri neden korumuyor? Uçakları vurabilecek roketleri olduğunu söyleyip duruyorlar, nerede peki o roketler?" diye soruyor. İsyancıların bir kısmı

ellerinde karadan havaya atılan füzeler olduğunu belirtiyor. "Bu füzeleri Türkiye üzerinden getirdik, elimizdekileri doğru zamanda kullanacağız, rejim bir şok yaşayacak, akılları çıkacak korkudan" diyor "Yüzbaşı" Ali Seyyid Naimuddin. Ama bölük komutanın etrafında, hava saldırılarının yapıldığı üste bulunan isyan savaşçıları, uçaksavar stratejilerinden bahsederlerken komutanları kadar emin gözükmüyorlar kendilerinden. Tepelerinde beliren savaş uçağının yakın bir noktaya bıraktığı ağır toplarla birlikte, yaşadıkları huzursuzluk ve endişenin arttığı bariz şekilde görülebiliyor.

Hava saldırılarının yarattığı sonuçlarla başetmek durumunda kalanlar ise gizli saklı bir şekilde ve inanılmaz zor koşullar altında çalışan sağlık görevlileri. Kureya ailesinin fertlerinin getirildiği saatlerde, yeni açılmış klinikte görevi başındaydı genç doktor Hadil Ami. "En kötüsü de, elimizde doğru ekipmanlar olmuş olsaydı o küçücük çocuğu hayata döndürme ihtimalimizin olduğunu bilmek, zavallı çocuk başından yara almıştı ama kurtarabilirdik," diyor kadın doktor sessizce. "Onu götürmeden önce resmini çekmiştim, sonradan o resme baktığımda kendimi çok çaresiz ve inanılmaz öfkeli hissettim."

9 Ağustos 2012, Kim Sengupta

ESAD'IN SAVAŞ HELİKOPTERLERİ VE TANKLARI HALEP'TEKİ İSYANCILARA KARŞI EN BÜYÜK SALDIRIYI GERÇEKLEŞTİRDİ

Selahaddin Meydanı'nın köşelerini tutan beş tank, kaybettikleri gücü yeniden toparlayabilmek için yan sokaklara kaçmaya uğraşan isyan savaşçılarının üzerine ateş açarken, meydanın tepesinde dolaşan savaş helikopterlerinin başlattığı saldırılarla, isyancıların işi çok daha zorlaşmıştı.

Rejim, Halep cephesinde yaşanan kördüğümü çözmek üzere orduyu ilk kez işin içine katıyor değildi; daha önceleri de benzer saldırılarda bulunmuştu. Ama bu sefer her zamankinden daha uzun süre kalmış, birliklerin içeriye girip, şehrin devrimciler tarafından tutulan kısımlarına doğru ilerlemesini sağlamak amacıyla çıkartma yapmıştı adeta.

Şehrin üzerine alacakaranlık çökerken, etraftaki yangınlardan çıkan amber renkli alevler göğü aydınlatıyor, dinmek bilmeyen ateş sesleri binalarda yankılanıyordu. Lakin, Başkan Esad'ın emrindeki kuvvetlerin Suriye'nin bu en büyük kenti için verilen mücadelede gözle görülür bir üstünlük sağlayıp sağlayamayacağı belirsizliğini koruyordu. Muhalefetin savaşçıları, kimi arabaların pikapların üzerinde, kimi motosiklet ve mobiletlerin üzerinde, üç bir koldan akın ediyorlardı düşmanı zorla dışarı çıkartmak için, hepsi de neyin tehlikede olduğunun gayet farkındaydı.

İsyancılar, zırhlara karşı etkin olduğu bilinen roket güdümlü el bombaları kullanıyorlardı, bir kapı boşluğundan ötekine hızla koşarken ellerindeki Kalaşnikofları ateşliyorlardı. En azından şimdilik tankları durdurmayı başarmış gibi görünüyorlardı ama genel kanı, rejim kuvvetlerinin, içeriye daha fazla sayıda asker sokmayı başardıklarında, yeni bir saldırı gerçekleştirebileceği yönündeydi.

"Tankları tuzağa düşürdük, bunlar planlı taktikler," diye bağırıyor isyan komutanı Ebu Muhammed Cafer, bir yandan da adamlarını sokak arasındaki dar bir yoldan ilerletiyor. Yorgun bir sesle söylediği bir sonraki cümle gerçeğe daha yakın: "Sıvışıp gitmelerini göze alamayız: yoksa adamlarımızı Selahaddin'in orta yerinde herkesin gözü önünde yok ediverirler. Daha geniş sokakların bulunduğu merkeze inmelerini engelleyecek hiçbir şey kalmaz önlerinde. Tanklara karşı öyle bir yerde mücadele vermek çok daha zor olur."

Rejimin şu ana kadar yaptığı saldırıların en serti sabah saatlerinde Selahaddin'de gerçekleşirken, açılan yaylım ateşlerinin ardından tanklar ve zırhlı araçlar bölgeye girmiş durumda ancak bölgeyi, Suriye devlet televizyonunun iddia ettiği gibi saatler içerisinde ele geçirmiş değiller. Rejim kuvvetleri şehir meydanında her ne kadar varlık gösteriyor olsa da, bölgenin çok ufak bir kısmını kontrol edebiliyor. Bununla birlikte, tam 11 gün boyunca devam eden saldırılara mukavemet edebilen isyancıların içeri sızması, rejim birliklerinin ve zırhlı araçlarının Şam'da yoğunlukla birikmekte olduğunun tamamen bir söylentiden ibaret olduğunu gözler önüne seriyor.

Devlet televizyonu "düzinelerce teröristin öldürüldüğü ve pek çoğunun da ele geçirildiği" yönünde açıklamalar yaparken, isyancıların verdiği kayıplar, Şam tarafından iddia edildiği kadar büyük olmamakla birlikte,

yine de azımsanacak boyutta değil. Farklı kanallardan alınan duyumlarda akşamın erken saatlerinde 14 ila 19 kişinin öldüğü bildiriliyor.

Ölenlerden bir tanesi de bir doktor; derme çatma bir şekilde kurulan sahra hastanelerinde görev yapan sağlık çalışanlarının sayısının hayli kısıtlı olduğu düşünüldüğünde, isyancılar açısından önemli bir kayıp, doktorun ölümü. Yaptıkları iş son derece tehlikeli, ama bunun tek sebebi çatışma bölgesinde çalışıyor olmaları değil. Muhaberat denen gizli polis tarafından teröristleri "tedavi ettikleri" için tutuklanan ve öldürülen üç genç doktorun yanmış bedenleri bulunuyor bir süre sonra.

The Independent ekibi, öldürülen en son doktorla yaralıları tedavi ettiği camide geçtiğimiz hafta görüşmüştü. Göze aldığı bariz tehlikelerin ne olduğunu sorduğumuzda, -ailesini korumak adına ismini açıklayamadığımız- 24 yaşındaki pratisyen doktor şunları söylemişti: "Benden yaşça çok daha küçük insanların hayatlarını kaybettiğini, onulması mümkün olmayan yaralardan muzdarip olduklarını gördüm. Ambülans şoförleriyle bizzat ön cephede bulunan biri de değilim üstelik. Biz, buraya ulaştırılan yaralıları tedavi ediyoruz, hükümetin askerlerini de Shababab'ları da (isyan savaşçıları). Ama doktorları düşman olarak gören tuhaf bir rejim başımızdaki."

Pusulardan açılan ateş, özellikle dün, çok yoğundu, alışılmadık şekilde de, tam isabet tutturuluyordu. Bu durum, elde kesin bir kanıt olmamakla birlikte, Rus ve İranlı keskin nişancıların getirtildiği yönündeki duyumları ayyuka çıkartmıştı. Devrimciler arasına katılan deri tabaklama işçisi Hüseyin Muhammed Abdali "Duyum falan değil bunlar, kesinlikle gerçek, aralarında yaptıkları Rusça konuşmayı kestik de, oradan biliyorum. Binlerce dolar alıyorlar bu iş için" diye anlatıyor ancak daha fazla konuşamıyor. "Daha fazla bilgi gelmiyor bana."

Çok daha ciddi bir bilgi akışı eksikliği sorunuyla karşı karşıya kalmıştı isyancılar dün. Selahaddin'deki 10. Cadde'de El-Bab kasabasından gelen Ebu-Bekir Tugayındaki savaşçılar, artık bir rutin haline gelen şiddetli çarpışmalardan birini yürütürken, ellerinde bulunan roket güdümlü el bombasını kullanarak, tankın tekini az biraz ötede gayet düzgün bir şekilde kurulmuş olan bir tuzağa düşürüyorlar.

Gelin görün ki, Meydan'ı iki yandan kuşatmış ve muhalif kuvvetlerin geri kalan kısmıyla bağlantılarını kesen, tanklardan bihaber yapıyorlar bunu.

"İletişimde aksaklıklar var," diyor Ebu Ammar İdlibi, elindeki eski püskü portatif telsiz telefona hafifçe vurarak. "O tarafta bir çatışma yaşandığını duyduk, ama tam olarak ne olup bittiğini öğrenemedik. Bize söylenen bu hattan ayrılmamamız, bizim de yaptığımız bu."

İdlibi'nin bize bunları aktardığı sırada, 25–30 metre kadar ötedeki binalar artarda patlatılan iki bombayla vuruluyor, binalardan birisi yarıya yarıya yıkılıyor. "Gördüğünüz gibi bizler burada meşgul ediliyoruz; arkamızdaki tanklara başkaları uğraşmak durumunda. Hele bir geceyi çıkartalım da, biz de onlara yardım olacağız inşallah."

10 Ağustos 2012, Kim Sengupta

'HALEP, REJİMİ DEVİRECEK' AMA İSYANCILAR OLAĞANÜSTÜ BİR ASKERİ HÜCUMLA GERİ ÇEKİLMEYE ZORLANIYOR

Her şey birkaç isyancı birliğin çekilmesiyle başladı; iki gece boyunca dur durak bilmeden süren bombardımanlardan sonra uykusuz kalmış ve kafaları karışmıştı; rejim kuvvetlerinin etraflarını sarmış olmasından endişe ediyorlardı. Sabahın erken saatlerinde tek tük başlayan ayrılmalar, kuşluk vakti geldiğinde büyük çaplı bir geri çekilmeye dönüşmüştü bile. Yüzlerce savaşçı Selahaddin'i boşaltıyor, bunların pek çoğu da Halep'ten ayrılıyordu.

Devrimciler, oldukça önemli bir stratejik nokta olan ve geçtiğimiz 12 gün boyunca gerçekleşen büyük çaplı saldırılar sırasında büyük bir direnç göstererek ellerinde tuttukları cephe hattını terk etmiş durumdalar. Büyük ölçüde terk ettikleri bir başka bölge de yakınlardaki Saifaldallah. Bitmek bilmeyen saatler boyunca hem havadan hem karadan dövülen devrimcilerin bu yaşadıkları, daha öncekilere hiç benzemiyordu; The Independent ekibi hücumun sonlarına doğru bölgeye varmıştı ancak hücum hala göz korkutucu ve ayrım yapmaz bir haldeydi.

Tekrarlanan onca girişime rağmen, isyancılar, Selahaddin Meydanı'na doğru yola çıkarak saldırıların en şiddetli kısmını çeken isyan savaşçılarının bulunduğu 9. ve 10. Caddeleri iki yandan kuşatmak suretiyle,

askeri birlikleri ve zırhlı taşıyıcıları konuşlandıran yaklaşık bir düzine kadar tankı, Çarşamba gecesi yerinden çıkartmakta başarısız olmuşlardı. Havan topu saldırılarının sabah saat 3 sularında daha da yoğunlaşmasının ardından, söz konusu tankların Selahaddin sokaklarından üzerlerine doğru yürüdüğünü ancak farkedebilmişti isyan güçleri.

İsyancıların oluşturduğu cephenin yarılarak geçilmesi rejim güçlerinin halihazırda üstünlük sağladığına işaret etmenin yanısıra muhalif güçlerin Salahaddin'in dar ve dolambaçlı sokaklarında kurmuş olduğu o dayanıklı savunma hattının da kırıldığını gösteriyor. Şimdilerde kontrolünü ele geçirdikleri Hamdaniya üzerinden takviye kuvvet sokabilecek duruma gelen rejim güçlerinin amacı, Halep Kalesi ve havaalanında konuşlu diğer askeri kıtalarla bağlantı sağlamak. Öte yandan, sağda solda konuşulanlardan ötürü iyiden cesareti kırılan isyan savaşçılarının, geçtiğimiz iki hafta içerisinde ele geçirmiş oldukları şehir içindeki bölgelerin bazılarında gözden kaybolduğu da gelen haberler arasında.

Muhalif Özgür Suriye Ordusu'nun öğleden sonra yaptığı resmi açıklamada Selahaddin'in düştüğünü doğrulanırken, Komutan Vassel Eyüp başka telden çalıyordu: "ÖSO tugayları Selahaddin'den taktik bir geri çekilme gerçekleştirmiştir. Bizler dün gece itibariyle bölgenin tüm kontrolüne sahiptik ancak sonrasında rejim güçlerinin eşi benzeri görülmemiş bombardımanıyla karşılaştık."

Şehre görece bir sessizlik hakimdi; uzaklarda patlayan birkaç bomba ve tepede dolaşan üç beş savaş helikopterinin açtığı ateş dışında bir ses duyulmuyordu ancak çekilme hız kazanmıştı. Dar el-Sabah Hatiba taburundaki insanların, Selahaddin'in hayli dışında bir bölge olan Bustan el-Kasar'daki eski bir okuldan bozma karargahı telaş içinde boşalttıklarına şahit olduk. Abdullah el-Fevzi isimli subay "Askerler iki tarafımızı da sarmış durumda, burada kalmak çok tehlikeli, hem de çok," diye özetliyordu içinde bulundukları durumu. "Sadece taşıyabileceğimiz şeyleri alıyoruz yanımıza." Bir süre sonra yakınlardaki bir kasabada denk geldiğimiz Yüzbaşı Ebu Halid son derece kararlı konuşuyordu: "Oraya geri döneceğiz, kesinlikle, ama ilk önce biraz soluklanmamız lazım."

Bütün gece boyunca Selahaddin'de kalmıştı. "En berbadı da tankların girdiği zamandı. Eskiden onların canına okuyorduk ama bu sefer o kadar fazla tank biraradaydı ki, üstelik biz de çok yorgunduk. Sokakların

bazılarında mücadele verdik, ama sonra vazgeçmek durumunda kaldık, aksi takdirde hepimiz ölebilirdik."

Muhalif güçler açısından kaygı verici bir başka durum da, Halep dışından gelen ve Selahaddin ve kentin ikinci cephe hattı, Demir Kapı'da konuşlanmış olan en iyi savaşçılarının bir kısmının, rejim güçleri şehri bu denli hızlı bir şekilde ele geçirip, üstüne bir de ilerlerken, memleketlerinin ve köylerinin korunmasız kalacağı endişesine kapılıp, bulundukları bölgelerden ayrılmasıydı. Diğer bölgelerden takviye birliklerin gelmesi, rejim tarafından gerçekleştirilen büyük çaplı askeri güç takviyesini, bir nebze de olsa, dengelemiş durumda. Muhalif güçler gerçekleştirdikleri takviye sayısının 20.000 olduğunu iddia ederken gerçek rakam bunun ancak yarısı kadar olabilir.

Gidenlerin arasında, doğudaki El-Bab kasabasının Ebu-Bekir tugayındaki adamlar da vardı; tugayın devrimci zümrenin hayli saygı duyduğu komutanı Zahar Şerkat, ıssız sokakları beyaz bir Toyota Corolla'nın içinde tek başına geçerken görülüyor. Emri altındakilerin de derli toplu bir şekilde geri çekilmesini ayarlayan Komutan, kendisinin ve isyancıların geri döneceği konusunda insanlara güvence vermek amacıyla yol üstünde pek çok mahalleye uğruyor.

Tatlı dilli ve zayıfça bir adam olan Komutan Şerkat gelinen noktayı anlatmak için çok çaba sarfediyordu: "Hayatları boşa harcamanın kesinlikle hiçbir anlamı yok, nihayetinde elimizde yeteri kadar ağır silah yok. Bu silahlar gelecek. Onları şu anda durduramıyoruz, ama yeniden toplanıp buraya geleceğiz, belki Selahaddin gelemeyebiliriz de, şehrin kalan bölgelerine gelebiliriz. Halep, rejimi devirecek, yalnız bu uzun bir zaman alacak, bu süre zarfında bizler de evlerimizi ve ailelerimizi korumak durumundayız."

İsyancılar, öğleden sonra ilerleyen saatlerde bir karşı saldırı gerçekleştirdiklerinden bahsediyor, hatta kaybettikleri yerlerin bir kısmını aldıklarını iddia ediyorlardı. Ancak, çoğu bölgede kontrolleri altında tuttukları sokaklar kontrol noktalarını anımsatan yerlerdi. Ulaşım imkanı bulunmayan savaşçılar büyük bir umutsuzluk içinde bölgeden çıkmaya çalışıyordu. Bazılarını arabamıza alarak şehrin eteklerindeki Sahar bölgesine kadar götürdük; bölgeye ulaşabilenleri Halep dışına çıkartacak minibüsler yola dizilmiş bekliyordu.

Dışarıdan gelenlere karşı sergilediği kötü muamele ile tanınan, bazı isyancıların da arasına katıldığı İslamcı bir müfreze, Selahaddin'den kaçan ilk grup olmuştu. Oysa, saflarına daha fazla sayıda cihatçı daha katılmış olsaydı, Esad'ı hızla bozguna uğratacaklarını iddia eden de bizzat bu İslamcı müfrezeydi. Kendilerini taşıyan araçlardan biri de, kırmızı bir pikaptı. Kırmızı kamyonet bölgeden çıkar çıkmaz havadan vuruluyor, ölen üç kişinin cesetleri kamyonetin arkasında öylece duruyor. Kamyonetin yanından geçen savaşçılardan biri Hüseyin Ali Mutasım cesetlere işaret ediyor başıyla: "Irak ve Afganistan'daki tecrübelerini anlata anlata bitiremiyorlardı; bombaları nasıl hazırladıklarını, el yapımı bombaları nasıl yaptıklarını anlatıp duruyorlardı, ama sonuç ne oldu, koca bir hiç."

İsyancılar bulundukları konumdan geri çekildiği için rejim birlikleri ilerlemek için başlangıçta pek bir çaba göstermezken, akşamın erken saatlerinde tank ve zırhlı araçlar söz konusu bölgelere doğru girişimde bulunmaya başladı. Bölgede uzun süre kalmayan tanklar, fazla bir karşı ateşle karşılaşmamalarına rağmen üç beş bomba atıp bölgeden ayrıldılar. İsyancıların çoktan geri çekildiği başka bir alan ise daha sonra gelen bir savaş helikopteri tarafından bomba yağmuruna tutuldu.

Son birkaç gündür sayıları iyice artan saldırılar sivil ölümlere ve yaralanmalara yol açarken, saldırılarda yara alanlar komşuları ya da aile bireyleri tarafından sahra hastanesine taşınıyor. Sağlık görevlileri, isyancıların aksine, bölgeyi terk etmemiş. Hala görevlerini yerine getirmeye çalışıyorlar rejim tarafından acımasız cezalara çarptırılıyor olsalar da...Tutuklanan üç doktor daha sonra ölü bulunurken, bir başka doktor da Çarşamba günü Selahaddin Meydanı'nda keskin bir nişancının kurbanı oluyor, üzerinde beyaz üniformasıyla üstelik.

20'li yaşlarının başında bir bayan doktor olan Hadil Ami göğsünden derin yaralar almış, cam kırıkları nedeniyle bir kolu kırılmış yaşlı bir hastayı tedavi ederken, sadece şunu söylüyor: "Bu hastalarımızın bize en çok ihtiyaç duydukları zaman, yaralanan, travma geçiren bir sürü hasta var ama bu insanlar aynı zamanda çok da korkuyorlar. Yaralıların büyük kısmını devlet hastanesine gönderemiyoruz, özellikle de şimdi, çünkü yaralan Shabaab'ları (isyan savaşçıları) arıyorlar orada. Benim burada yaptığım, hiçbir şekilde yanlış bir şey değil, ben sadece işimi yapıyorum ama bu Muhaberat'ın (gizli polis) umurunda değil–onların nezdinde bizler şüpheli kişileriz."

Rejim kuvvetleri, dün gece Muhaberat ve sadık milis kuvveti– Şebbiha– eşliğinde Selahaddin'deki evlere girerek, isyancı avına çıkarken savaşçılardan birinin yaptığı yorum hayli dikkat çekici.

"İsyancı avından kasıtları şu; sivillerden bazılarını esir alıp işkenceye maruz bıraktıktan sonra üç beş cesedi ortalık yerde bırakıp bunlar teröristti demek." Tutuklu olduğu dönemlerden kalma sigara yanıklarıyla derin yaralar rahatlıkla görülebiliyor Ebu Kerim'in vücudunda. "Hayal kırıklığına uğrayacaklar, zira kimseyi bulamayacaklar o evlerde, herkes ya kaçtı ya da çoktan öldü. Ama Halep'i geri alacak olurlarsa, ölüm kusmak için büyük bir fırsat geçecek ellerine."

10 Ağustos 2012, Kim Sengupta

ESAD'IN GAZABI İSYANCILARI KAÇIRIYOR

İsyancıların Selahaddin'deki ana savunma hatlarını kasıp kavuran Esad güçleri, şehri yeniden ele geçirmek üzere kendilerini iyice konumlandırırken Halep için verilen kanlı mücadelede kritik bir ilerleme kaydettiler dün itibariyle.

Selahaddin'in düşüşü, isyancıların, ülkenin en büyük kentinde kazandıkları bölgeleri ellerinde tutma umutlarına atılan büyük bir tokat oldu. Çevre bölgelerde bulunan çok sayıda isyancının kaçarcasına ayrılıyor olması muhalif kanat üzerinde ilave bir baskı oluşturuyor. İsyancılar, rejimin, kentin kontrolünü ele geçirdikten sonra bölgedeki kasabalara yönelik birtakım cezai yaptırımlarda bulunacağından endişe ediyor.

Rejim güçleri, hava saldırılarının desteğinde geçen iki günün sonunda tankların ve zırhlı araçların Selahaddin'e girebilmesi için gerekli olan yolu açmayı ve bir köprübaşı kurmayı başarmıştı.

Bölgenin düştüğünü doğrulayan Özgür Suriye Ordusu olayı "taktik bir geri çekilme" olarak lanse ederken, cephe hattından çekilen pek çok isyancı ele geçirmiş oldukları diğer bölgelerin yanısıra Halep'ten de ayrılıyor.

18 Ağustos 2012, Robert Fisk

YÜZÜSTÜ BIRAKILMIŞ BİR ŞEHİR, YÜZÜSTÜ BIRAKAN BİR BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE PATLAMAYA HAZIR BİR FIRTINA

"Hayatta kalamayacak" demişti Suriyeli arkadaşım ve sanırım haklıydı da.

Devlet televizyonun ekranında boy gösteren adamın sakalları göğsüne kadar iniyordu, gerçek adı Ahmed Ali Garibo olan ama "Ebu Dolha" takma adını kullanan bu Selefi, yaptıklarını açıkça itiraf ediyordu ekranlardan. Arkadaşımın ifadesiyle "ne yazık ki" Şam'ın Guta bölgesinden çıkma bir Suriyeliydi. Şimdi kameraların önüne geçmiş, itiraf ediyordu kendi elleriyle 200 kişiyi öldürmekten "pişmanlık duyduğunu".

Bu tıynette bir adamın şimdi televizyona çıkıp da böyle bir şeyi kabul etmesinin ardında neler olmuş olabilir? Beşşar'ın kardeşi Mahir, hemen şuracıkta, Şam'a 25 kilometre uzaklıktaki havadar villasında otururken, arkadaşımın söylediklerine inanmamam mümkün değil: Ahmed Garibo hayatta kalamayacak.

Tüm iç çatışmalarda olduğu gibi, söylentiler gerçeklere, gerçekler de söylentilere dönüşüyor. Şam metruk bir şehir haline gelmiş durumda, şehrin şimdilerde neredeyse boş kalan geniş bulvarlarında trafik lambalarından çok daha fazla sayıda askeri kontrol noktaları var, bunların bazıları "Muhaberat" güvenliğine aitken, bazıları orduya, arada kalan üç beş tanesi de "şebbiha"ya ait. Hepsi de cana yakın davranırlar bana, hem neden davranmasınlar ki diye düşünerek sürüyprum arabamı kasabanın dışında kalan bir zamanların elit -ama şimdilerde biraz per perişan gözüken- konaklarına doğru...

"Demokrasi, bağımsızlık ve özgürlük savunucusu olan siz Batılılar, nasıl oluyor da bu insanları destekleyebiliyorsunuz?" diye soruyor arkadaşım. "Okuyucularınız, Majestelerinin bu insanlara silah ve para yolladığının farkında mı?"

İngiltere Hükümeti'nin hiçbir surette silah yardımında bulunmadığını iddia ettiğine dikkat çekmek üzereydim, lakin "iddia" kelimesi bugünlerde Suriye'de çok önemli, tıpkı geçmişteki komplo teorileri gibi.

"İran'ı bölmenin ilk aşaması Suriye'yi bölmekten geçiyor, bizler yalnız bırakıldık, bize karşı tavır alan 123 ülke var; bu Paris'te toplanan sözde "Suriye'nin Dostları" toplantısında bir araya gelen ülkelerin sayısı."

Aklıma birden Sırplar geldi; tüm dünyanın kendilerine karşı olduğuna kendilerini nasıl da kaptırdıklarını, masumiyetlerinin tartışmasız olduğuna kendilerini ne denli inandırdıklarını hatırladım birden. Oysa, fırtınanın henüz kopmadığını görebilmek için Şam'ın sokaklarında şöyle bir yürümeniz yeter, tıpkı eski Yugoslavya'da olduğu gibi. Emevi Meydanı'nın hemen aşağısında Fransız mandasından kalma kışlanın duvarlarının arkasında, daha bu hafta patlayan, bomba yerleştirilmiş yakıt tankerinin yanmış enkazının aşağılarında bir yerlerde, kavrulmuş bir ağaç var. Suriye ordusu tarafından halen kullanılmakta olan köhne "kışla" mı hedefleniyordu yoksa yolun karşısındaki Dama Rose Oteli'nde kalan BM yetkililerine yönelik tatlı bir şaka mıydı? Ülkede kalan son 100 askeri gözlemci, karayoluyla Beyrut havaalanına gitmek üzere toparlanıyordu Çarşamba günü. Nakil için Şam havaalanından ziyade Beyrut havaalanının tercih ediliyor olması olayı izah ediyordu zaten. "Beş gün içerisinde hükümsüz olacağız" diyordu lobide kulak misafiri olduğum bir BM yetkilisi. Ne tuhaf bir kelimedir şu "hükümsüz" kelimesi, "ölü"nün Latincesi...

Ama belki de kamyonete yerleştirilmiş bomba, BM'nin de ölmesini istemiştir. Patlamadan çok kısa bir süre sonra, BM'nin otelin üçüncü katında yer alan bürolarını hedef alan sayısız ateş açılmıştı. Suriyeli bir kamera ekibinin, bombalamayı kaydetmek üzere, otelin sekizinci katına çoktan konuşlanmış olduğu doğru mu? Peki ya, ambülansların üç dakika içinde olay yerine intikal ettiği ?

BM, bölgede görev yapan çalışanlarının gitgide daha fazla tehlikeye atıldığının yeni yeni farkına varmaya başlamıştı. Halep'te ilkin şehrin yaklaşık 50 km'lik yarıçapını kaplayan bir bölgede işe koyulmuşken, hükümet tarafından yanlarına verilen refakatçilerin, şehir sınırları içinde bulunan nihaî hükümet kontrol noktasının ardına dahi geçme riskini göze alamamaları, sadece birkaç ay sürmüştü. İsyancılar BM'ye karşı çok daha az yakınlık gösterirken uluslararası gözlemcilerin pek çoğu "Özgür Suriye Ordusu" bünyesinde birtakım yabancı savaşçılar mücadele ettiğine şahit olmuştu.

Geçtiğimiz hafta yaşanan olaya ilişkin gerçekler, BM tarafından duyurulmamış olsa da, eskiden hükümet nezdinde güvenlik ajanlığı yapan, daha sonra BM bünyesinde çalışmaya başlayan bir güvenlik görevlisinin kaçırılarak işkenceye maruz bırakıldığı, daha sonra da Şam'ın kuzeyinde bulunan evinin yakınlarında öldürüldüğü alınan haberler arasında. Vücudunda 20 kurşun yarası bulunan BM görevlisi hakkında ağzını açan tek bir BM yetkilisi yok, oysa BM ekibi nadiren bu denli ketum davranır. Çalışma arkadaşlarından birinin öldürülmesi hakkında konuşmaktan kaçınan BM ekibi, Şam'ın 40 kilometre batısında kalan Artus'da bulunan cesetler hakkında bilgi veriyor; toplamda 70 kişi, hepsi Sünni, toplu bir mezarın içinde, sadece iki hafta önce. Görünen o ki, "şebbiha" tarafından katledilmişler.

Öte yandan Şam kent merkezi, ÖSO'dan adamakıllı arındırılmış durumda -geceleri şehrin kenar mahalleri bambaşka bir konu zaten- Şam sakinlerinden pek azı, silahlı isyancıların Halep'i kazanıyor olduğuna inanıyor gibi gözüküyor.

"Hristiyanlar protestoya başladılar," diyor bir başka Suriyeli arkadaşım. "Halep'teki Yunan Katolik Başpiskoposu, Batılı güçlere acil çağrıda bulunarak, köktendincilere silah temin etmemelerini talep etti. Halep'te bulunan Suriye Katolik Kilisesi şimdi bombalandı."

Pek tüm bunlar nasıl cevaplanabilir ? Suriye hükümeti BM'nin gitmesini gerçekten de istiyor mu? "Hayır!" diye bağırıyor arkadaşım. "Bu 'insanları' diyaloga zorlamak için BM'nin burada olmasını istiyoruz."

Bugün ekranlara çıkan Selefi, düşmanının "Aleviler (elbette öyle olacak zira Beşşar Esad da bir Alevi) Şiiler ve Hristiyanlar" olduğunu açıkladı izleyenlerine. Bu mudur yani? Televizyon üzerinden savaş ilanı mı? Böyle bir yayının ardından, adamın pek de fazla yaşamayacağının itirafı. BM büyük ölçüde ayrılıyor bölgeden. Şam'da, ufak bir ofis bırakılması gündemde, askeri ve siyasi olmak üzere birer gözlemcinin görev yapacağı önemsiz bir ofis sadece. Bu işi kotarmakta hayli beceriksiz çıkan BM'nin, asil fakat umutsuzlukla bakan gözleri, Çarşamba günü uykuya yenik düşecek; bir başka başarısız heyet, bir başka başarısız görev daha-üstelik fırtınanın nasıl patladığını izleyecek tek bir uluslararası asker bile kalmayacak geride.

19 Ağustos 2012, Robert Fisk

BM, SURİYE'Yİ KANLI KADERİYLE BAŞBAŞA BIRAKIYOR

BM'nin Şam'da bulunan komutanı, komutası altındaki birliğe dün tatsız ve keyifsiz bir şekilde veda ederken, BM'nin Suriye'yi yüzüstü bırakmayacağını söylüyordu, kalan son 100 askerinin yarın ülkeden çekilmeye başladığı dakikalarda ülkenin "ateşe-serbest bir bölgeye" evrileceğini düşününce, komutanın bu konuda pek de ikna edici olduğu söylemek mümkün değil doğrusu. BM, Ortadoğu'dan ne zaman personelini çekse, ardından hep bin türlü felaket gelir: BM silah denetçilerinin 2003 yılında Irak'tan ayrılması, Anglo-Amerikan işgalinin alametiydi. BM, mevcut durumun, Batı ve Körfez'deki Arapların, Esad rejimine karşı isyancıları desteklemek adına, Suriye'ye ağır silahlar sokma yollarını açık bırakmasından endişe ediyor.

General Babacar Gaye'nin, afilli Damas Rose Oteli'nin lobisinde oruç ayı Ramazan'dan çıkan Müslümanlara, anlamsız bir şekilde iyi bayramlar dilediği ve "BM'nin Suriye'yi yüzüstü bırakmayacağını" ısrarla vurguladığı sıralarda, emrindeki insanlar valizlerini toplamış, son otel faturalarını ödemek üzere otel avlusunun öteki tarafında sıraya dizilmişlerdi bile. "Lahdar Brahimi'nin BM elçisi olarak gelip görevi devralmasını bile bekleyemediler," diye homurdanıyordu Gaye'nin subaylarından biri. General, gazetecilerin yönelttiği, BM ülkede kalmaya devam etseydi, daha fazla sayıda Suriyelinin hayatı kurtarılabilir miydi sorusunu yanıtsız bırakıyor.

Dışarıda, parlak güneş altında hayli sıcak bir öğleden sonra yaşanıyordu, Şam'ın çoğunlukla boş olan sokakları ve kepenklerini indirmiş dükkanlar, bir çöküşten ziyade yorgunluğa işaret ediyordu. Beşşar Esad rejiminin -Amerikalı ve Fransız diplomatların safça inandığı üzere- çekilmenin eşiğinde gibi görünmediği ortadaydı ancak her şeyin alt üst olduğunun işaretlerine şehrin her yanında rastlanabiliyordu. Askerler, Şam'ın merkezinde bulunan ve aylardır Suriye'nin tek bir şehrine dahi tren kalkmamış olan eski Osmanlı Hac istasyonunda konuk edilirken, güdümlü basının (basın namına başka da bir şey yok zaten) ön sayfalarında savaş cephesinin haberleri yer alıyor her gün. "Özgür Suriye Ordusu"nun

el konulan silahları, Şam ve çevresindeki sivillerin uğradığı suikastların elbette ki her zaman "teröristlere" mal edilmesi ve hükümet hayranlarının yaptığı savaş konuşmaları ülkenin içinde bulunduğu vahameti açıkça ortaya koyuyordu.

Şam'da bulunan Suriyelilerin rejimin ayakta kalma olasılığından gitgide artan bir rahatlıkla bahsedebilmesi, oturdukları kafe ve restoranlarda, Beşşar'ın zafer ya da yenilgisini açıkça konuşabilmeleri belki de bu sebeptendir. Bu insanların hepsi de başkentin sadece birkaç kilometre dışında, karmakarışık ve karanlık bir bölgenin başladığının, hemen ötelerinde saat başı inanılmaz vahşi suçların işlendiği bir toprak parçasının -hem de binlerce kilometrekarelik bir toprak parçasının- olduğunun farkındalar. Kuzey taraftaki ana otoyollar kesilmiş ve Halep'e ulaşan telefon hatları önemli ölçüde çöküntüye uğramış durumda; seyahat edenlerin pek çoğu, Halep havaalanından şehir merkezine giden yol oldukça tehlikeli olmasına rağmen, şehre yine de Şam'dan uçakla gitmeyi tercih ediyorlar. Suriye Arap Havayolları'nın Şam'da bulunan ana bilet satış noktası, hepsi de yurtdışına uçuş arayan ya da Halep'ten kalkan uçaklarda bulunan akrabalarına, kapasite üzerinde yapılmış onca rezervasyona rağmen, bilet almak için didinen yolcularla tıka basa doluydu dün.

Evet Şam'da hal böyleydi. Muhalifleri tarafından ne denli acımasız ve yoz görülse de, kökeni ve geçmişi Suriye toprağı kadar derin olan rejim, dünyanın öte yanındaki Clinton'ların, Panetta'ların ve Laurent Fabius'ların sandığından çok daha fazla bir dayanırlığa sahip. Fransa Dışişleri Bakanı Fabius-Suriye'li sığınmacıların yaşadıkları vahşet öykülerini dinledikten sonra- Beşşar Esad'ın "bu dünyada yaşamayı hak etmediğini" söylemişti. Fabius'un sözleri tehdit içermekten ziyade oldukça çocuksu bulunmuştu; Arap diktatörlerin çoğu zaman yaptıkları hararetli konuşmalarda okudukları mavallara benzetilmişti daha çok. Şam'da yaşayan insanlar ailelerini kaybetmekten korkuyorlar, dertleri intikam almak değil; Şam'da yaşayan ve uzun yıllardır tanıdığım orta halli bir adam, karısının hükümet departmanlarından birinde çalıştığını ama güvende olması için karısını "işinden ayırıp evde oturttuğunu" anlattı bana dün. Enformasyon Bakanlığı'nca hazırlatılan bir DVD'de, teröristlerce ülke çapında gerçekleşen bombalamalara ait görüntüler bir araya getirilmiş durumda -geçen hafta BM görevlilerin kaldığı otelin

yanıbaşında gerçekleşen bombalı kamyonet patlamasının ise henüz diskte yer almadığını belirtmeden geçmeyelim.

General Gaye'nin son vedası kısa olduğu kadar iç karartıcıydı da. BM birliklerinin, ağır silahların geri çekilmesi ve ateşkesi izlemek üzere 21 Nisan'da gelmesinin ardından, şiddet olaylarının azaldığını belirten Gaye "Haziran ortalarına doğru, tarafların ateşkes taahhütlerine uymadıklarının anlaşıldığını" vurguluyordu veda konuşmasında. Gelinen bu noktada, BM gözlemcilerinin, insani yardımların yapılması amacıyla "mücadeleye ara verilmesine olanak sağlamak" için çaba gösterdiğini belirten Gaye, "Suriye halkını inanılmaz büyük bir ızdırabın içine çeken söz konusu şiddet olaylarını sona erdirmeleri için, tüm taraflara çağrıda bulunuyorum," diyerek, insani hukuk prensiplerine uyum sağlanması gerektiğini duyurdu.

Lakin, insani hukuk prensiplerine uyulmadığı–ve dahi uyulmayacağını– ve yarından sonra

"mücadeleye ara verilmesine olanak sağlamaya çalışan" tek bir kişinin bile kalmayacağını söylemeye gerek bile yok. Saygıdeğer Generale, komutası altındaki birliğin başarısızlığı hakkında şahsen ne düşündüğü sorduğumda, aldığım cevap "BM'nin Suriye'de kalıyor olması" gerçeğinin kendisini rahatlattığı yanıtını aldım. Bu, çok abes bir yanıttı bana kalırsa.

Olsun olsun 10 kişiden mütevellit ufak bir BM misyonu dışında–ki, halihazırda bu misyona ilişkin alınmış herhangi bir onay dahi yok, mevcut konuyla ilgili olarak ülkede kalan tek bir BM gözetim misyonu bile olmayacak. Halihazırda ülkedeki yegâne BM misyonu, 1967–savaşı sonrasında kurulmuş olan ve tüm mesaisini Golan Tepelerinde Suriye–İsrail barışını devam ettirmek için harcayan UNTSO (BM Truce Supervision Organization). Anlaşılan o ki, Halep ve Humus'un bombalanmasını başından sonuna kadar oturup cesurca izleyen BM askerleri, burada olmayacaklar artık.

BM'nin Suriye misyonuna bir askerden ziyade bir diplomat tarafından komuta edilmiş olsaydı ve Suriye dışındaki muhalif güçlerle görüşmelere çok daha fazla vakit ayrılmış olsaydı, BM bünyesinde dün tartışılan sorular hala tartışılıyor olur muydu? Bu arada, General Gaye'nin selefi Norveçli General Mood'un görevi neden bıraktığını kimse anlayabilmiş değil, bunu da belirtmeden geçmeyelim. Akıllara takılan bir başka soru da,

misyonun neden şimdi sona erdirildiği? New York'taki BM karargahında birileri, bu görevlendirmenin başarılı olmak gayesiyle yapılmadığını ta en başından bildiği için mi? Yoksa, Batılı ülkeler ve Körfezdeki sponsorlar, "Özgür Suriye Ordusu" ve Beşşar'ın emirlerinin artık pek de kaâle alınmadığı bölgelerde bulunan, uzunca sakallı müttefiklerine göndermeyi planlıyor olabilecekleri, yeni ve daha öldürücü silahların sayısına, BM denetçilerinin burnunu sokmasını istemediği için mi?

21 Ağustos 2012, Robert Fisk

'BİZLERE GİZLİ BİR MEVZİDEN SALDIRDIKTAN SONRA KAÇIP, LAĞIM ÇUKURLARINA SİNİYORLAR'

Havan topları hemen yakınında bulunduğumuz orta halli sokakları dövüyor, viyadüğün altına konuşlanmış bir T-72 tankı da sıcaktan kavruluyordu, ama Beşşar Esad'ın Halep'teki en kıdemli harekat komutanı -33 yıldır askeriyede görev yapan, geçtiğimiz ay Şam'da yaşanan muharebede kafasına iki kurşun yarası almış olan 53 yaşındaki Tümgeneral- 20 gün içinde Halep'in tamamını "teröristlerden temizleyebileceğini" iddia ediyor. Anlayacağınız bayağı bayağı itirafta bulunuyordu General, özellikle de şehrin Seyf el-Devle banliyösünün şaibeli ve karanlık sokaklarında keskin nişancılar tereyağından kıl çeker gibi halletmişlerdi işi. Ama Halep savaşının sona erdiğini söylemek yine de pek mümkün değil.

Suriye ordusunun askeri nedenlerle el koyduğu -duvarlarında hala 19. yüzyıldan kalma gravürlerin bulunduğu, tertemiz bir halının serili olduğu- özel bir konutta, Batılı liderler tarafından savaş suçlusu ilan edilen generallerle bir araya gelip konuşuyor olmak garip duygular içinde bırakmıştı beni. Deyim yerindeyse, düşmanın "gizli inine" girmiştim. Saçları dökülmeye başlayan oldukça uzun boylu generalin etrafında yer alan subayların, sorduğum sorulara kendi izlenimlerini de ekleyerek yanıt veriyor olması, yaptıkları savaş hakkında ne düşündüklerini, düşmanlarına nasıl da küçümser gözlerle baktıklarını gözler önüne seriyordu. "Onlar birer fare" diyordu bir General -isminin açıklanmasını istemiyordu. "Bizlere gizli bir mevziden saldırıyor, sonra da kaçıp lağım çukurlarına siniyorlar. Yabancılar, Türkler, Çeçenler, Afganlar,

Libyalılar, Sudanlılar." Ve Suriyeliler, diye ekliyorum. "Evet, Suriyeliler de, ama kaçakçılık yapanlar ve suçlular," diyor.

İsyancıların elindeki silahları sorduğum sırada, bir grup acemi asker giriyor odaya, taşıdıkları füze, tüfek, mühimmat ve patlayıcıların ağırlığından sendeliyorlar. "Al şuna bir bak," diyor General, bulunduğumuz yerin birkaç yüz metre ötesindeki Seyf el-Devle'de iki gün önce ölen bir Türk savaşçının üzerinden çıkan Hongda-yapımı HD668 alıcı vericiyi uzatıyor, yüzünde sırıtkan bir ifade var. "Muhammed, beni duyuyor musun?" sorusu duyuluyor. "Ebul Hasan, duydun mu?" Muhtemelen aynı binanın içinde bulunan subayların, artık ruhani bir varlık olan düşmanlarının sesini duyduklarında attıkları kahkahayla yıkılıyor ortalık. Bu kimliği "teröristin" üzerinde bulduk diyor General. Kimlik kartının üzerinde "Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı" ibaresi yer alıyor, fotoğrafta gözüken ince bıyıklı bir adam. Doğum - Bingöl (Türkiye) 1 Temmuz 1974. İsim: Remziye İdris Metin Ekinci. Din: İslam.

Baasçılar nezdinde pek bir revaçta olan şüphelere istinaden, Suriye askerinin mücadele verdiği "teröristlere" eleman sağlayan esrarengiz "yabancılardan" birinin ismini öğrenebiliyoruz nasıl oluyorsa. Çok daha büyük etkiye sahip bir sürü başka ismi de öğreniyoruz artık. Suriyeli yetkililerin söylediklerine bakılırsa, hepsi de geçen hafta ele geçirilen silahların etrafında dolanıyorum sessizce. Plastik dış kaplamaların içinde, İsveç yapımı patlayıcı çubuklar bulunuyor.

Ofis binası 434-24 Kingsbacka İsveç adresinde bulunan Hammargrens üretimi bu çubukların üzerinde "ABD'de üretilmiştir" ibaresi de ayrıca yer alıyor. Silahların arasında neler yoktu ki: Belçika yapımı bir tabanca, Herstal kasabasında bulunan FN* üretimi, imalatçı kodu 1473224; menşei bilinmeyen HG 85, SM8-03 1 seri no'lu bir dizi el bombası; bir adet Rus yapımı keskin nişancı dürbünü; Star Echeverria SA Eibar Espana denen bir firma tarafından üretilmiş İspanyol yapımı, 28 1A modeli bir adet 9mm'lik tabanca; nuh nebiden kalma otomatik bir silah; 1948 imalatı Rus yapımı hafif makineli tüfek; yüzlerce adet Rus yapımı roket güdümlü el bombası ve roket fırlatıcı; ve tıbbi malzemeyle dolu sayısız kutu.

"Her bir terörist birimin kendi sahra ambülansı var," diye anlatıyor istihbarat subaylarından biri. "Bizim eczanelerimizden ilaç çalıyorlar

* Five-SeveN olarak bilinen ve Belçika'daki Fabrique Nationale de Herstal (FN) tarafından üretilen yarı-otomatik tabanca.(Ç.N.)

ama yanlarında başka paketler de getiriyorlar." Anlattıkları doğru gözüküyor. Lübnan'dan gelen ağrıkesiciler, Pakistan'dan gelen bandajlar var, getirilenlerin pek çoğu Türkiye'den. İspanyol, İsveç ve Belçikalı üreticilerin silah ve patlayıcıları aslen kime satmış olduklarını öğrenmek hayli ilginç. Durmadan bir şeyler taşınıyordu odaya; Ahed Akrama adına çıkartılmış geçerlilik tarihi daha yenilerde sona ermiş bir Visa kartı, Vidad Osman adlı bir Suriyeli adına düzenlemiş bir kimlik kartı –bir başka subay Osman'ın "teröristlerce kaçırılan bir şahıs" olduğunu mırıldanıyor – ve binlerce mermi fişekliği. General, söz konusu silahların öldürülmüş Suriye birliklerinin ya da esir alınan askerlerin üzerinden alınmış olabileceğini doğruluyor. General orduya ihanet edip saf değiştiren üç beş kişi olduğunu söyleyedursun, bu tipler aslında, "ordudan-terk, birtakım temel testlerden geçememiş, para odaklı hareket eden askerler." Sorgu sırasında böyle söylüyorlar, diyor General.

Halep'te yaşanan mücadelenin nasıl geliştiğini kestirmek hiç de zor olmuyor. Suriye ordusuna ait bir devriye eşliğinde sokaklarda bir saatten fazla yürüdüğümde, münferit keskin nişancıların evlerden ateş açtığını ve hükümet askerleri gelmeden gözden kaybolduklarına şahit oluyorum. El-Houda camiinin minaresinden dürbünlü tüfekle ateş açan bir adam, ordu tarafından vurularak öldürülüyor. Suriyeli subay Selahaddin bölgesinin "kurtarıldığını" söylerken, Seyf el-Devle bölgesinin ise benzer bir "kurtarmadan" sadece birkaç sokak ötede olduğunu söylemek hayli mümkün.

Sokaklarda ilerlediğimiz sıralarda en azından bir düzine kadar sivil çıkıyor evlerinden, 70'li yaşlarda emekliler, yanlarında aileleri bulunan dükkan sahipleri ve yöre esnafı, yabancı bir gazetecinin kendilerini izlediğini fark etmeksizin Suriyeli askerlere sarılıyorlar. Aralarında bir tanesi, "yabancı" savaşçıların hükümet askerlerine ateş açarken evinin bahçesini kullandığını anlatıyor bana. "Ben Türkçe biliyorum, bahçedekilerin çoğu da Türkçe biliyordu ama bazılarının uzun sakalları ve Suudileri giydiğine benzer kısa pantolonları vardı, garip bir Arap aksanıyla konuşuyorlardı."

Halep'te karşılaştığım pek çok vatandaş, askerlerin işitme menzilinden uzakta olduğumuz sıralarda, sokaklarında gezinen silahlı "yabancılardan" bahsederken, "kırsal bölgelerden gelen" Suriyelilerle ağız birliği etmiş gibilerdi; etrafta dikkat çekecek sayıda, Suriye kökenli olmayan silahlı adam dolaştığı yönünde söyledikleri doğru gibi görünüyordu. Şehrin

büyük bir bölümü arasıra atılan havan toplarının altında hayatını devam ettirirken, Özgür Suriye Ordusu ve hükümetin her zaman "Suriye Arap Ordusu" olarak tanımladığı unsurlar arasında yaşanan savaştan ötürü yerlerinden olan on binlerce sivil, şimdilerde Halep Üniversitesi kampüsündeki boş yurtlara yerleştirilmiş durumda. Başkan Esad'ın düşmanlarının da pek uzaklarda olduğu söylenemez doğrusu.

Dün öğleden sonra şehir merkezine döndüğümde, beş Suriyeli askerin –bitmiş tükenmiş bir halde, keskin ve gergin bakışlar atarak– yanlarında Badrieddin isimli bir siville kışlalarına geri yürüdüğünü farkettim. El-Hattaf sokağında "10 terörist" gördüğünde askerlere haber verdiğini, hükümet birliklerinin teröristlerden çoğunu öldürdüğünü, cesetlerinin mobiletlerle taşındığını anlatan Badrieddin, kalanların ise kaçtığını söylüyor. Olay askerlerin ağzında biraz abartılı bir hal almıştı; kendilerinden sayıca çok fazla olan düşmanı alt etmeyi başardıklarını anlatıyordu askerler. Halep'in tamamından sorumlu harekat komutanı dahi, adamlarının bir cami ile bir Hristiyan okulunun bulunduğu bölgede çok sayıda "teröristi" kuşattığını ve büyük çaplı bir mücadelenin başlamakta olduğunu aktarıyordu bana. "Suriye ordusu sivilleri öldürmez– onları korumak için geldik buraya, kendi talepleri üzerine," diye anlatırken "Mücadele etmek durumunda kaldığımız alanı sivillerden arındırmaya çalıştık, hoparlörlerden defalarca uyarıda bulunduk" diye de ekliyor.

Keskin nişancıların konuşlandığı bir mahallede bulunan evinin hala yerinde olup olmadığını görmek için, mahallesine gitmeye çalışan genç bir adamın üzerindeki tişörtte yazılı, armalarla süslenmiş sözleri tercih ediyorum ben oysa: "Sen bir şeyleri gözünle görür, 'Neden?' diye sorarsın. Oysa ben hiç olmayanı hayal eder ve 'Neden olmasın?' derim –George Bernard Shaw." Halep için şimdilerde hiç de fena olmayan bir slogan, bana kalırsa.

21 Ağustos 2012, Robert Fisk

'HİÇBİR KUVVET SURİYE REJİMİNİ YIKAMAZ'

Taksi şoförü Halep'e giden otoyoldan saptığında, anlatılanların doğru olduğunu anlıyor insan. Dünyanın en eski şehirlerinden birine uzanan bu yol, sıcak havanın yarattığı sisin içinde yitip giderken, gözümüzle seçebildiğimiz birkaç kilometrelik kısmı bomboş.

Kahverengi bir duman halesi ufku sarmış durumda, havaalanından kente uzan otoyoldaki tabelaları takip etmek yerine bildiği yoldan gitmeye karar veriyor taksi şoförü. Sola dönüyor, kırık dökük refüjün üzerinden büyük bir dikkatle geçiyoruz, kendimizi iki devasa kayanın arasında buluyoruz bir müddet sonra, kayaların arasından geçmeye çalışırken korkak bir kedi gibiyiz. Önümüzde yüzlerce yanmış ev ve hasar görmüş araç uzanıyor, aralarından yine büyük bir dikkatle geçiyoruz. Arabanın motoru tekliyor birden, tıpkı babamın Fransa'da kullandığı arabanın, savaş sonrası üretilen düşük kaliteli yakıt nedeniyle teklediği gibi. Geçici bir barikat oluşturmak amacıyla burun üstü dikilen iki çöp arabasının yanından tedirginlikle geçtiğimiz sırada, arabanın gaz pedal kolu sarsıntıyla titriyor.

Yanından geçtiklerimiz hayalet kontrol noktaları. Ortalıkta görünen ne bir silahlı adam var, ne bir yedek er, ne bir el-Kaideci, ne bir "terörist", ne bir "çete" ne de bir "yabancı savaşçı" – hepsi de aynı kapıya çıkan ama sonsuz kere farklı şekillerde ifade edilen bu tabirlerden, insana fenalık geliyor. Söz konusu savaş –şimdilik– bittiği için olsa gerek, ortalıkta sivil namına, tek bir Allah'ın kulu yok.

Geçtiğimiz yer El Baz'ın dış mahallesi; hükümet ordusu tarafından ele geçirildiği söyleniyor bize sonradan, gerçi ortalıkta ne asker ne de polis görüyoruz. Ordu geçip gitmiş belli ki, binalar bombalarla paramparça olmuş, ayakta kalanların çoğu da kurşun deliği içinde. Öğütülmüş gri dolgu taşlardan yapılma ara bir sokağa doğru sola dönüyoruz, siyah çöp torbaları yanıyor iki tarafımızda da. Bunları ateşe veren kim acaba?

Hayalet sokaklardan ilerliyoruz. Sağımızda hayalete benzer bir polis karakolu var, Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın karakolun duvarında asılı devasa posteri el değmemiş kadar sağlam. Ama binanın pencerelerinin tamamının üzerinde kara kara alev izleri var. Bina kullanılamayacak

halde, yan taraftaki itfaiye binası boşaltılmış, itfaiye arabalarından biri duvara toslamış. Altı kilometrelik yol boyunca, kalıntıların arasında, tek başına per perişan bir çocukla, toz bulutunun içinde çocuğunu taşıyan bir anne gördüm. Boz renkli surlarıyla geçmişin dün başlamadığını hatırlatan, büyük ölçüde hasar görmüş Halep Kalesi sağ tarafımızda gözüktüğünde, aileler ve bayram elbiseleri içinde dolaşan küçük kızlar belirdi etrafımızda, bir de "şavurma" lokantası vardı.

"Bu sokakları temizledik," diye anlatacaktı Suriyeli bir subay daha sonra. Sokaklarda mücadele verenleri, T-72 tankları ve BMP zırhlı asker taşıma araçlarıyla bir dereceye kadar yenebilirsiniz, elbette. Suriyeli askerler, Humus, İdlib, Hama ve Dera'da nasıl mücadele verdiklerini anlatmışlardı bizlere. Başkan Beşşar Esad'ın savaşta-pişen askerlerini Halep için mücadele etmek üzere gönderdiği doğru ama, bana söylenen, bunun Mahir Esad'ın şu meşhur Dördüncü Birliği olmadığı: "Elbette hayır, "diye cevap veriyor bir General, gülerek-gerçi Esad'ın kardeşi ve adamlarının nerede harekat halinde olduğunu da bilmiyorum ya.

Gelelim resmi rakamlara-hükümet ordusunun istatistiklerine elbette ki, ne de olsa Halep cephe hattının "öteki tarafındayız". Toplam ölü "terörist": 700 "ve bir sürü yaralı" Toplam asker kaybı: 20 Yaralı:100. Internet ve cep telefonu hatları Humus yakınlarında bulunan isyancılar tarafından kesildiğinden, başkentle görüşebilmenin tek yolu sabit hat. Irak ve Afganistan'daki isyancılar, telefona ihtiyaç duyduklarından cep telefonu şebekesinin çalışır durumda kalması için para öderlerdi. Ama burada, başımızdaki yöneticilerin dediklerine inanacak olursak Washington ve Londra'nın yüce gönüllüğü sayesinde yeterli bir "komuta kontrol" sistemine sahip görünüyorlar ki, Suriye'nin iç hatlarına hiç itibar etmiyorlar.

"Özgür Suriye Ordusu" Halep'in etrafını çevirememekle birlikte kenti tecrit edebiliyor. Kentin zengin sakinlerinin, dış mahallelerde yaşanan top ateşinden uzaklaşmak adına otellerde kaldığı tuhaf bir Ramazan bayramı yaşanıyor. Gazete namına hiçbir şey yok, yerel haber ajansı iletişim hatlarından o denli yoksun ki, Şam'a iletilmek üzere ellerinde 11 günlük fotoğraf stoku, bekliyorlar.

Üst düzey Suriyeli subayların üzerinde kamuflaj iş kıyafetleri var, rütbelerini gösterir nişanları takmıyorlar. "Savaş zamanlarında" diye anlatmaya başlıyor Tümgeneral "kendi güvenliğimiz için rütbe

işaretlerimizi takmayız, tanınabiliriz yoksa." Görünen o ki, Suriye ordusunun içinde, Horatio Nelson türü komutanlardan pek yok, madalyalarıyla bezenmiş bir halde keskin nişancıların hedefi olmak istemiyorlar anlaşılan. Halep'teki keskin nişancılar apartman dairelerinin pencerelerinde. Dün tam üç defa askerlere ateş açıp, sonrasında ortadan kayboldular. Kafalarında çelik miğferler bulunan askeri birlikler, metruk demiryolu hattının yanıbaşında bulunan parkların içinde, keskin nişancı avına çıktılar boş yere.

İki hafta kadar önce yaptığı bir açıklamada Halep'in "Esad'ın ve rejimin tabutlarının üzerine çakılmış bir çivi olacağını" söyleyen ABD Savunma Bakanı Leon Panetta'nın sözlerine herhangi bir tepkisi olup olmadığını soruyorum kalburüstü bir Suriyeli askere. Verdiği cevap şu oluyor: "Suriye rejimi sonsuza kadar ayakta kalacaktır. Dünya üzerindeki hiçbir güç, rejimi alt edemez. Tüm rejimler çökebilir– ama Suriye yıkılmayacaktır çünkü Allah her zaman doğru tarafta duranların yanındadır."

Yaşanan bu berbat savaşın sivil kurbanlarının ödediği bedelin yanında son derece küçük bir bedel olsa da, ordu da kendi diyetini ödüyor mutlaka. Şu ana dek Halep'te görüştüğüm dört Generalin üçü, geçtiğimiz 18 aylık süre zarfında ciddi yaralar almışlar, omzundan şarapnel parçasıyla yaralanan bir tanesinin omzu hala askıda.

Subayların geçici karargahlarındaki televizyonlar açıktı. Rejim karşıtı "Al Arabiya" ve BBC World kanallarının yaptığı savaş haberlerinin yanısıra Suriye televizyonunun, bir köle misali gerçekleştirdiği ağır ve sıkıcı savaş haberleri vardı ekranlarda. Daha sormama fırsat kalmadan, askerlere çatışmanın durumuna ilişkin olarak her gün subaylar tarafından ders verildiğini açıkladı birileri. Yorumların kutsal bulunduğunu, gerçeklerin ise pek de özgürce ortaya konulmadığından şüphe ediyorum niyeyse. Yapılan tüm konuşmaların, hükümet cephesinin ağzına pelesenk olan cümlelerle başlaması gerekiyor: ordunun yapılan saldırılara karşı vatan toprağını koruduğu, İsrail'e karşı duran tek Arap ülkesi olması nedeniyle Suriye'yi hedef alan gizli bir uluslararası tezgâhla karşı karşıya olunduğu gibi...Yabancı düşmanlar ilk başlarda hükümete karşı yapılan gösterileri desteklemiş, daha sonra ise göstericilere silah sağlamışlardı. Askerin, silahsız göstericilere silahla cevap verdiği kabul edilmezken, silahlı göstericilerin nasıl olup da "yabancı" savaşçılara dönüştüğüne dair bir açıklama yok.

Ancak ordu içinden edinilen kimi bilgiler, istatistiklerden daha güçlü bir etki yaratabiliyor kimi zaman. Zorunlu olarak askere alınan 21 yaşındaki Ahmed, ağabeyi Er Muhammed İbrahim Dout'un bir keskin nişancı tarafından nasıl "şehit" edildiğini anlatıyor. Komutanı şöyle bir konuşma yapıyor ardından: "Kaybettiğimiz asker kardeşimiz için son derece üzgünüz, ama o şu an cennette." Generallerden biri, bir arkadaşından– Şam'ın Duma banliyösünde tam zamanlı olarak Suriye ordusuna hizmet veren bir yüzbaşından bahsediyor bana: "Üç ay önce evlenmişti, Duma'daki evine doğru yürürken, yanından geçen minibüsteki birkaç adam selam verip, gideceği yere götürmeyi teklif ediyorlar." 23 yaşındaki Yüzbaşı Assem Abbas, yapılan jesti kabul ediyor, iyiniyetli davranıyor anlayacağınız.

"Daha sonra onu bulduk," diyor General "iki parçaya ayrılmış bir halde, kanalizasyon atık tankının içinde."

23 Ağustos 2012, Robert Fisk

'İSYAN ORDUSU MU? YABANCI ŞEBEKESİNDEN BAŞKA BİRŞEY DEĞİL ONLAR'

Muzaffer bir ordu derken? Antik taş yolların her yanında mermi kovanları, çiçekbozuğu gibi deliklerle kaplı vitrinler, silahlı bir adamın bir süredir minaresinden ateş açtığı Şeref Camii'nin kenarına kadar uzanan kurşun delikleri... Keskin nişancının teki, sadece 150 metre kadar uzağımızda, hala ateş ediyordu. 4.000 yıllık bir geçmişe sahip Halep kalesinin neredeyse etrafını sarmaya yeltenen, ama pek de başaramayan, yüzü aşkın isyancıdan geri kalan da bir tek oydu.

"Buna inanmayacaksınız," diye bağırıyordu Binbaşı Ömer heyecan içinde. "Mahkumlarımızdan biri şöyle dedi bana: 'Filistin'in bu kadar güzel olduğunu bilmezdim.' İsraillilerle savaşmak için Filistin'de olduğunu sanıyordu!"

Buna inanır mıydım? Devasa kalenin batı tarafında kalan o büyüleyici antik yollara paldır küldür dalan savaşçıların, nereden bakarsanız bakın, ayaktakımından oluşan bir gürüh olduğu kuşkusuz. Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın babası Hafız'ın imparatorluğunu tehdit eden ilk Müslüman

Kardeşler ayaklanmasının başladığı yıl duvarlara yazdıkları "1980'nin askerleriyiz" yazısı Suriye-Ermeni otelleri ve gümüşçülerin duvarlarında hala duruyordu. 51 yaşındaki general, Şeref camiinin zeminine saçılmış ev yapımı el bombalarından birini uzatıyor bana; şarapnel öbeğinin tepesinden sarkan, dışı beyaz plastikle kaplı, siyah yapışkan bantla tespit edilmiş kabaraık bir fünye.

Caminin içinde onlarca mermi, boş peynir tenekeleri, sigara izmaritleri ve isyancıların yatak olarak kullandığı üstüste yığılı cami halıları vardı. Çatışma 24 saattir sürüyordu; Müslüman bir imamın, üzerinde Bosna-tarzı narin bir taş işçiliğiyle işlenmiş bir türban bulunan mezartaşına isabet eden gerçek bir mermi, mezartaşını ikiye bölmüştü. Camiye ait evraklar-ibadetçilerce yapılan şikayetlerin listesi, Kuran'lar ve birtakım finansal dokümanlar-içerdeki pek çok kişinin, bariz bir şekilde son çırpınışlarını yaşadıkları odanın içine dağılmış durumdaydı. Ortalıkta çok az kan vardı. Hepsi Suriyeli olan 10 ila 15 kadar savunmacı, silahlarını bırakıp teslim olmaları karşılığında affedilecekleri söylendikten sonra, kuşatılıyorlar. Söz konusu affın niteliği, elbette bizlerle paylaşılmadı.

Suriyeli askerler coşku içinde olmakla beraber, kadim bir geçmişe sahip şehrin tüm dokusunun paramparça olmasından, dünya mirası bir bölgenin füze ve yüksek-hıza sahip toplarla darma duman edilmesinden ötürü de muazzam bir üzüntü içinde olduklarını da itiraf ediyorlardı. Subayların refakatinde uçsuz bucaksız kalenin surları içinde dolaşmamıza izin verilmişti; olanları onaylamadıklarını belirtir bir şekilde kafalarını sallıyordu refakatçilerimiz surların arasında gezinirken: "Teröristler, askerlerimizin koruması altındaki bu kaleyi, 20 gün kadar önce ele geçirmeye çalıştılar," diye anlatıyordu Binbaşı Somar. "Patlayıcılarla dolu- öyle az buz da değil 300 kilo patlayıcıdan bahsediyorum- gaz tanklarını, kale hendeğinin hemen üzerinde kalan ilk giriş noktasında ateşlediler."

Aynen anlatıldığı gibi yapmışlardı, ne yazık ki... Demir ve ahşaptan yapılma devasa kapı- tam 700 yıl boyunca yıkılmadan ayakta duran Ortaçağ dönemine ait, savunma amaçlı bu muazzam yapıt- kelimenin tam anlamıyla paramparça olmuştu. Yanmış ahşap parçalarına ve üzerinde, narin bir işçilikle işlenmiş Kuran yazıtları bulunan, büyükçe taş parçalarına tutunarak, güçlükle tırmanıyorum. İç kapının muazzam bir taş işlemeciliğine sahip kısımları, isabet eden yüzlerce mermiyle delik deşik olmuş durumda. Aşağıda bir yerlerde, keskin bir nişancının attığı

ancak halen kınında duran bir kurşunun, namlusunu yalayıp geçtiği bir T-72 tank görüyorum. Tankın zırhla kaplı korumalığı, isabet eden bir el bombasıyla dağılmış durumda. "Olay olduğunda ben içerdeydim," diye anlatıyor tankın şoförü. "Gümmmm! – ama tankım hala görevini yapabiliyordu!"

Evet, şimdi gelelim, Halep antik kentinin doğu tarafında yaşanan çatışmaya ait resmi bilançoya...Kentin dar sokaklarıyla soluk beyaz taş duvarlarının ortasında, dün öğleden sonra itibariyle hala devam eden, isyancılar tarafından atılan her bir kurşuna Binbaşı Somar'ın askerlerin uzun bir makineli tüfek ateşiyle karşılık verdiği o çatışmaların, resmi bilançosuna bir bakalım: Ordunun, silahlı adamları iki taraftan kuşatmasıyla, 30 kadar isyancı–veya "Özgür Suriye Ordusu" veya "yabancı savaşçı" öldürülürken, net bir sayı verilmemekle birlikte pek çok da yaralı olduğu söyleniyor. Binbaşı Somar'ın Saber adındaki generaline göre, olaylarda Suriye hükümet güçlerinden sadece sekiz kişi yaralanıyor. Yaralılardan üç tanesiyle karşılaşıyorum, 51 yaşındaki bir subay hastaneye gitmeyi reddediyor.

İsyancılara ait silahların pek çoğu, bizler gelmeden önce "Muhaberat"ın istihbarat görevlilerince olay yerinden kaldırılıyor: silahların arasında NATO-standardını haiz üç tane dürbünlü tüfek, bir havan topu, Avusturya menşeili sekiz makineli tüfek ve ordudan ayrılıp saf değiştiren Suriyelilerce satılmış olması muhtemel bir sürü Kalaşnikof olduğu söyleniyor bizlere. Ancak, bizi asıl şok eden şey, iki tarafın elinde bulundurduğu teçhizattan ziyade, dünya mirası bir bölgenin tam orta yerinde büyük bir meydan muharebesinin yaşanmış olduğunu görmek. Müze ve onlarca camiyle dolu kadim şehrin etrafında Suriyeli askerlerle birlikte attığımız her adımda, oya gibi işli taşların, camların üzerinden geçmek – Gemaya Omayyad'ın dünkü muharebe meydanının gerisinde dikili duran o ihtişamlı minaresini görmek– sonsuz bir keder bizim için...

Askerlerin pek çoğu, dar sokakların sonunda dizlerinin üzerine çökmüş durumda duvarlara çarpan kurşunlardan sakınmaya çalışırken dahi, bizlerle konuşmaya isteklilerdi; Halep'te bu kadar çok sayıda "yabancı savaşçı" bulunuyor olmasına çok şaşırdıklarından bahsediyorlardı. İçlerinden bir tanesi "Halep'te beş milyon kişi yaşıyor" diye anlatmaya başlıyor. "Düşman savaşı kazanacağından bu kadar emin madem, o zaman savaşa katılsın diye bunca yabancıyı getirmek de neyin nesi; kaybedecekler."

Mükemmel bir İngilizce konuşan Binbaşı Somar, meselenin siyasi yönünü de gayet iyi kavramış durumda. "Türkiye ile olan sınırlarımız oldukça büyük bir sorun," diye itiraf ediyor. "Sınırın kapatılması gerekiyor. Sınırın kapatılması iki hükümet tarafından koordine edilmeli. Gelin görün ki, Türk hükümeti düşmanın tarafında yer alıyor. Erdoğan Suriye'ye karşı." Ona elbette ki, bugünlerde Suriye'de sorulabilecek, hem masum hem zehirli o soruyu –hangi dine mensup olduğu sorusunu– yönelttim. General bir baba ve öğretmen bir annenin çocuğu olan ve İngilizcesini Dan Brown kitapları okuyarak geliştiren Somar, zokayı yutmamıştı, gayet hazır cevaptı: "Mesele nerede doğduğunuz ya da hangi dine mensup olduğunuz değil," diye başlıyor sözlerine. "Mesele aklınızda ne olduğu. İslam dini bu topraklardan doğdu, Hristiyanlar da bu topraklardan geliyor keza Yahudiler de. İşte tam da bu nedenle, bu toprakları korumak bizim görevimiz."

Askerlerin pek çoğu, isyancıların, Halep'te yaşayan ve "sakin bir halk" olarak tanımladıkları Hristiyanları dinlerinden döndürmeye çalıştıklarına inanıyor. Dün yaptığımız ziyaretlerde askerlerin bir kısmı zorla Müslüman kıyafeti giydirilerek, video kameranın karşısına geçip de din değiştirdiğini söylemesi istenen Hristiyan bir dükkan sahibinden bahsediyorlardı. Harp yaşayan şehirlerde, böyle çenesi düşük askerlere hep rastlanır gerçi. Kale girişini geri almayı başaranlardan biri de, geçen yıl ortaya çıkan anlaşmazlığın hemen başında, barışa duyulan gereksinime dikkat çekmek amacıyla, 10 günü aşkın bir süre boyunca Halep, Palmira ve Şam arasında yürüyen ve haklı bir ün kazanmış olan Ebul Fidar'dı. Devlet başkanının, Fidar'ı vardığı bu son menzilde, oldukça sıcak karşıladığını söylememize gerek yok sanırım.

Hamalı astsubay Mahmud Davud'dan bahsetmeden olmaz; bizzat Hama'da, Humus'ta, Cebel Zavi ve İdlib'te savaşan Davud şöyle başlıyor sözlerine: "Bir muhabirin benimle görüşme yapmasını çok arzu ediyordum." Sazı eline almış, kaptırmış gidiyordu Davud: "Bu topraklarda yaşayan sivillere çok üzülüyoruz," diyor. "Daha önceleri barış içinde yaşıyorlardı. Kendi hayatlarımız pahasına da olsa, onların yeniden güzel bir hayata kavuşmaları için elimizden geleni yapacağımıza söz veriyoruz biz askerler olarak." Ordu ya da "şebbiha" tarafından gerçekleştirilen bombardımanlarda kaç sivilin hayatını kaybettiğinden ya da bu topraklarda yaşayan kaç bin sivilin işkenceye maruz kaldığından

bahsetmemişti hiç. Öğretmen bir babanın çocuğu olan Davud'un Lazkiye'de Fransızca eğitimi alan bir nişanlısı var, adı Hannan. "Memleketine hizmet etmek istediğini" söylüyor Davud.

Astsubay Davud gibi adamların ve onun burada bulunan silah arkadaşlarının asıl amaçlarının, kesinlikle Halep'i özgürlüğüne kavuşturmak olmadığını, kafalarındaki asıl amacın, "cihatçıların" (Halep'in Kudüs olmadığını anladıkları düne kadar) "özgür kılmakta olduklarını" sandığı toprakların hemen yanı başında bulunan, işgal altındaki Golan Tepelerini özgürleştirmek olduğunu düşünmekten alıkoyamıyoruz kendimizi.

24 Ağustos 2012, Robert Fisk

HALEP'TE YAŞAYAN YOKSUL HALK, ÇAPRAZ ATEŞ ALTINDA

Halep'teki zenginler çoktan ayrıldılar kentten, orta halli aileler evlerinde otururken, yoksul kesim mağduriyet içinde. Bu insanların ne halde olduklarını görmeniz için Saadalah al-Jabri Meydanı'nın hemen arkasında kalan eski Fransız parkının içinde şöyle bir yürümeniz yeterli. Üç aileden, 19 can... Siyahlar içindeki kadınlar güneşten kavruluyorlar, kurumuş çimlerin üzerine serili ince kilimlerin üzerinde koyu tenli çocuklar, kayınvalideler ve yeğenler bitmiş tükenmiş bir vaziyette uzanmış durumdalar. Sıcaklık 37 derece. Püf desen uçacak, cılız bir ağacın gölgesine sığınmışlar, Bundan bir ay önce Haderiyah'ın kenar mahallesinden buraya geldiklerinden beri tek sığınakları, bu sıska ağaç.

Kırklı yaşların ortasındaki bir baba, ilk ismini vermeyi dahi reddediyor ama başlarına gelenleri anlatmaya hazır. "Özgür Ordu camimize geldi ve bir imam bize evlerimizden ayrılmamızı söyledi–düşünün, onca yıldır oturduğumuz kendi evimizden, babamın, dedemin, büyük dedemin sahibi olduğu evimizi terk etmemizi istediler. Bu adam hoparlörden bağırıp duruyordu: 'Evlerinizden çıkın.' Böyle tavsiye ediyordu. Sonra bomba ve kurşun sesleri duyduk, dolayısıyla evimizi terk ettik."

Konuştuğumuz adam Suriyeli bir Kürttü. Gecekondu mahallesinde yaşayan ve geçimini ayakkabı boyacılığı yaparak sağlayan bu adam Beşşar

Esad rejimine muhalif olanlara Özgür Ordu diyordu, -pek bir yakınlık duyarmış gibi değildi Özgür Ordudakilere- tepemizden geçen helikopter yüzünden söylediklerini anlamakta hayli güçlük çekiyorduk.

"Yaşadığımız bölgeden hemen herkes ayrılıyordu -Ramazan'ın başıydı- gerçi evlerinde kalan bazı aileler de vardı," diye anlatıyor adam sesini duyurmaya çalışarak. Tepemizde daireler çizen helikopterden pat-pat-pat-pat sesleri geliyordu, derken iki sokak ötede bir yerlere çarpan kurşun seslerini duyduk. İsyancı eşkıyalardan biri Kouatli Sokak tarafına gizlenerek ateş etmiş, Suriye ordusu da saldırı emri vermişti- 300 metre yukarıda seyreden bir helikopterin pilotunun, apartman binasının tekindeki silahlı bir adamı nasıl olup da görebildiğini anlayabilmiş değilim-helikopter şimdi de zevkle basıyordu tetiğe, pat-pat-pat-güm-güm-güm, panayır müziğine benzer bir ritim tutturmuştu.

"İmam Haderiyah'ın öbür tarafındandı. Onu tanıyorduk, üzerinde şeyh kıyafetleri vardı; yabancılardan değildi. Tam ayrılmak üzereydik ki, yeğenimiz Hasan biraz daha ekmek almak üzere arabadan atladı. Keskin nişancı işte tam o sırada vurdu onu, 'Özgür Ordu'dan biri-onu gördük. Yüzünü bir eşarpla örtmüştü-çatının birinin üstüne çıkmış ateş ediyordu."

Hasan eski bir halının üzerinde acılar içinde yatıyordu, bize hoşnutsuzlukla baktı, sol kolu bilek ve omuz hizasından bandajlanmıştı. "Onu ilk yardıma götürdük, Faysal Caddesindeki Razi Hastanesinde sardılar bandajı. Hayır kuruluşları bize yiyecek içecek getiriyorlar ama kalacak yerimiz yok."

Çatıdaki-keskin-nişancı bu kirli savaşın asıl yüzü haline gelmiş durumda; Suriye hükümetinin keskin nişancıları-silahlı olsun ya da olmasın hasımlarına karşı ne kadar acımasızsa, "Özgür Ordu"nun keskin nişancısı da, Suriye ordusuna da, görünen o ki- Hasan gibilerine karşı da- son derece acımasızdı.

Keskin nişancının hala ateş ettiğini duyabiliyorduk-askerlere mi yoksa pire misali dolanan pat-pat helikoptere mi-kestiremiyoruz, bizi alıp parka götüren Suriyeli dostumuz kendini kaybedip, yaşanan hengamenin içinde ağlamaya başlıyor bu arada. Suriyeli Kürt bir hafta kadar sonra evine gidip baktığını anlatıyor bize. "Özgür Ordu"nun hala oralarda olduğunu ama evinin hasar almamış olduğunu anlatıyor. "Eğer herkes

gidecek olursa, ben de giderim. 'Özgür Ordu'nun çekip gitmesi lazım zira ülkeyi karıştırıyorlar. Ben eve dönmek istiyorum."

Ne de olsa, Halep'in hükümetin kontrolü altında olan tarafındaydık, tabi böyle konuşacaktı, başka bir şey diyebilir miydi ki? Adını vermeye aklı çıkan, siyaseti, isyancılara "Özgür Ordu" diyecek kadar kavrayabilmiş bir adam karşımızdaki nihayetinde. Derken, daha gençten bir adam yaklaşıyor yanımıza, terzilikle uğraşan 32 yaşındaki bu adam adının Bakri Toufnakji olduğunu söylüyor. Ailesi aslen İdlibli, İdlib'in Halep'ten daha güvenli bir kasaba olduğunu savunuyor– ama kendisi Eski Şehrin Bab Jnein tarafında oturuyormuş. Ramazan'ın başında isyancılar geldiğinde kendisi de oradaymış.

"Ailelerin hepsi sokaklardaydı, ben de 'Özgür Ordu'nun adamlarıyla konuşmaya gittim," diye anlatmaya başlıyor "Onlara dedim ki, 'Bizim burada ailelerimiz var, kadınlar, çocuklar... Bir de kalp hastası olan bir adamcağız var aralarında'. Onlara dedim ki: ' Lütfen buradan gidin ve silahlarınızı da yanınıza alın.' 'Özgür Ordu' gideceklerini söyledi bu dediklerimden sonra. Ama sonra (hükümet) ordu geldi ve çatışma başladı."

Helikopter hala ateş ediyordu–tek bir sortide kaç mermi taşıyabiliyordu, acaba?– ama Toufnakji'nin anıları, tepemizde patlayan silah seslerinden çok daha güçlüydü. "Ertesi sabah, çatışma bittikten sonra, yanan bir minibüs gördüm sokakta. Korkunç bir görüntüydü. Şoför eriyip gitmişti: geriye sadece kafası ve omurgası kalmıştı. Bu bir hafta önceydi. Adamın bir günahı yoktu, masumdu. Cesedi minibüsün içinde bırakılmıştı. 'Özgür Ordu' polis karakolunu ateşe verdikten sonra ben de kaçtım oralardan..."

Toufnakji'nin o günlere dair anımsadıkları dağılmaya başlıyor bu noktada. Sezaryen doğum yapan bir kadının dükkanına geldiğinden, hastaneye götürülemeyen bir başka hamile kadından, caminin içinde çığlık çığlığa bağıran kadınlardan bahsediyordu...

Halep'in bu yanında kalan sokakların köşelerinde, onlarca kavun ve kutular dolusu üzüm var, satılmak üzere dizilmiş hepsi de, burada– savaşın "öteki tarafında" kimse açlıktan ölmez. Al-Ayoubi caddesinin üzerinde de, bir zamanların –zengin ve yaşça geçkin Hristiyanlarının akşamları çay içmek üzere uğradıkları, beyaz bir ördeğin kibirle onları izlediği çeşmenin yanıbaşına oturup lafladıkları birkaç çay bahçesi var.

Yakınlardaki daracık sokak, ağzına kadar çöp dolu; sokağın kenarında bir tavuk tezgahı var, tezgahın yarı-Rus, Suriyeli sahibi tanesi iki dolardan sandviç satıyor. Eski Baron Oteli'ne doğru yürüdüğüm sırada bir başka keskin nişancı ateş ediyor etraftaki çatıların birinden. İnsanlar gölgelere karışıyorlar. Baron Otel... evet, bildiniz, bir zamanlar Arabistanlı Lawrence'ın konakladığı, Theodore Roosevelt'in, Mustafa Kemal Atatürk'ün, Charles Lindbergh'in kaldığı otelin ta kendisi... Etrafı kolaçan ederek otelimize geri dönüyoruz; otelin demir kepenkleri indiriliyor o sırada. Ama, şundan emin olun ki, oralarda bir yerlerde, Suriyeli Kürt bir aile, Fransız Parkının o cılız ağacının altında oturuyor hala.

25 Ağustos 2012, Robert Fisk

SURİYE'DEKİ GAZETELER ORDUNUN ZAFERİNİ İLAN EDEDURSUN, HİKAYENİN ASLI BOMBARDIMAN SESLERİNİN ARDINDA

Kasiyun'un silahları gece gündüz susmak bilmedi. Dayara ve Kfar Souseh ile Kadam ve Ayşe Nehri'nden gelen bitmek tükenmek bilmez silah sesleri, hükümet güçlerinin geçtiğimiz ay başkenti ele geçirmesinin ardından, Beşşar Esad'ın hasımlarının, Şam'ın dış mahallelerine yeniden girdiğinin bir kanıtıydı.

Yeni inşa edilen orta sınıf apartmanların, bazıları Osmanlı döneminde kalma 150 yıllık ahşap evlerin, eski gecekonduların içiçe geçtiği Kfar Souseh bölgesinin dar sokakları Suriyeli isyancıların cirit attığı yerler, ancak bölgeye uzanan koskoca bulvarda dün itibariyle in cin top oynuyordu. Savaşın tekrardan Şam'a döndüğünün yegâne kanıtı, otoyolu kontrol altında tutan asker ve milis kuvvetlerine ait yenilerde beyaza-boyanmış kum torbaları...

Şehrin bütününe hakim olan dağda konuşlu topçu birliği bir süredir Deraya'yı ateş altında tutarken hükümet askerlerinin, Kfar Souseh'e giden sokak aralarını takviye etmesi de pek bir işe yaramamış gözüküyor. Orduya zorlu bir süreç yaşatan silahlı savaşçıların alışılageldik taktiklerini

uygulamaya koymuş oldukları görülüyor: bir başka gün mücadele vermek üzere kaçmışlar yine. Gazeteler ordunun zaferini ilan ededursun, şehirden yankılanan bombardıman sesleri bambaşka bir hikayeyi aktarıyor: savaşın sona ermediğini ve hükümetin vaat ettiği güvenli ortamın bir türlü sağlanamadığını...

Suriye hava kuvvetlerinin gerçekleştirdiği saldırılar daha ziyade kuzeydeki bölgelerle sınırlı kaldığından, Fransa'nın, Suriye üzerinde kısmi bir uçuşa-yasak bölge getirmeyi göz önünde bulundurabileceği yönünde yaptığı uyarı, Suriye nezdinde zerrece bir önem taşımıyor. Başkent için verilen ve muhalifler nezdinde büyük bir övünç kaynağı olmuş olan "son mücadele"nin kazananı, Temmuz ayında kesinlikle ordu olmuştu. Ancak, şehre büyük bir kuvvetle saldırı yapılması üzerine kurulu ve aslında Özgür Suriye Ordusu'nun bönlüğüne işaret eden, iflas etmiş bu politika yerini, Halep'e çoktan kök salan, vur-ve-kaç tarzı pusu ateşlerine bırakmış durumda. Böyle bir senaryoda, tanklar işe yaramazken, bombardıman sesleri de, olsa olsa iktidarsızlığın ilanı olur.

Abartılı ve etkili konuşmaların gerçeklerle örtüşmediği bir aşama yaşanır savaş sırasında er ya da geç... Hükümetin zafer kazandığını iddia ettiği Halep'te mücadeleler hala devam ediyor. Hükümetin kontrolü elinde tuttuğuna inandığı Şam'da, il sınırlarının dışına çıkana dek keskin nişancı ateşi devam ediyor. "Suriye'nin bu denli berbat bir duruma düşeceği kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi" diyor Suriyeli Hristiyan bir arkadaşım. "Bu ülkede yaşayan azınlıklar arasında denge kurulmasını sağlayan, neredeyse sihirli bir formülümüz vardı bir zamanlar. Bu dengeyle oynamak Suriye'yi havaya uçurmak demek."

Bu sadece, başkentte hakim olan bir görüş değil. Dervişiye Camii'nin -evet, bildiniz, Mevlevilerin ocağı olan caminin- yanından geçip sağa döndüğünüzde bir Suriye kilisesiyle burun buruna gelirsiniz, kilisenin etrafındaki lokantalar ağzına kadar Hristiyan ve Müslümanla doludur, bu lokantaların fiyatları orta halli bir müşteri profiline hitap eder, ama lokantanın müşterileri, Suriye'nin kırsal kesiminde yaşanan mezhep çatışmasının, Halep'e uğradığı kadar Şam'a uğramadığının-hatta hiç uğramadığının- kanıtıdır adeta.

Korkarım ben, bu farklılıkları, kimi zaman, daha ilk devresinde tespit edebilen bir insanım. Balkan savaşlarından kalma anılardan dolayıdır belki de kim bilir, ya da hayal edildiği gibi, Esad düşecek olursa,

Sünnilerin Alevileri ortadan kaldırmakta kararlı olduğu yönünde rasgele yorumlar yapan arkadaşlardan duyduklarım yüzündedir belki de sadece. Gerçi benzer yorumları, büyük şehirlerde henüz duymadım ama. Tartus Suriye'nin en güvenli kenti olarak görülürken, İdlib'e–Humus'la birlikte– en güvensiz şehir gözüyle bakılıyor. Bunlar, Batılıların uyarıları değil– Suriyelilerin birebir yaşadıkları gerçekler. Dün öğle yemeği için oturduğum lokantada, misafir bir Rus imam, kendisine ev sahipliği yapan hükümet yetkililerine, laik bir toplumda Müslümanlığın faydalarını destekler şeyler söylerken– yapabileceği başka bir şey var mıydı zaten?– birlikte yemek yediğim arkadaşım, Esad'ın neden devrilemeyeceğini anlatmaya çalışıyordu.

"Hristiyanlar ve diğer azınlıkların yanısıra üç milyon Alevi katledilir o zaman, korkunç bir toplu kıyım olur bu," diyordu arkadaşım. Buna benzer şeyleri, daha önce de duymuştum, Suriye'nin eğitim ve sağlık sistemine yönelik alışılageldik övgülerin yanısıra elbette.

Şam'ı çevreleyen yolda arabayla şöyle bir gezindiğimizde, savaşın bir şehre nasıl etki ettiğini kavrayabiliyoruz. Geçtiğimiz ay bombalı araçların saldırısına uğrayan iki bakanlık binası, dikenli tel örgülerle ve silahlı adamlarla çevrilmiş durumda. Başkentte bulunan polis karakolların etrafı da, Bağdat'ta görmeye alışkın olduğumuz 4 metrelik beton duvarlarla çevrilmeye başlanmış bile.

Bombalı araç da uçaktan atılan bombalar da, keskin nişancılar da T–72'ler de savaş silahı olmuşken... Karşınızdakine nasıl üstün gelir, nasıl kazanırsınız?

26 Ağustos 2012, Robert Fisk

SURİYE'DEKİ HOYRAT SAVAŞA DAİR KANLI GERÇEKLER

Özgür Suriye Ordusu tarafından geçen ay Şam'da başlatılan acımasız saldırılardan birkaç saat sonra, yeni Enformasyon Bakanı Umran Zubi, başkentte bulunan gazetecilere aniden saldırıyor. "Burada, Şam'da ne işiniz var?" diye haykırıyor. "Askerlerimizin yanında olmalısınız!"

Akabinde, hemen bir gün içinde, Başkan Beşşar Esad'ın fazlaca resmi bir gülümsemeyle baktığı bıkkın resimleriyle, Suriyeli askerlerin küçük çocukları güle oynaya öperken verdikleri resimlerin yerini, rejimin muhalif karşıtlarının ateş altında tuttuğu Bağdat Caddesi'ni yararak geçen, sokak köşelerini tutup duvar ve terasları siper alarak ateş açan nemrut suratlı komandoların yer aldığı, dokunulmamış, ham ve gerçek-aktüel çekimler almıştı. "Burayı temizledik" diyordu yorgun ama oldukça öfkeli bir subay. "Şimdi de, geri kalan o orospu çocuklarını almaya gidiyoruz." Suriye kamuoyu, televizyon ekranlarından daha önce asla-Suriye ordusunun Golan tepelerindeki Gözlem Kulesi'ni darma duman ettiği 1973 savaşında dahi bunun kadar gerçek bir duruma şahit olmamıştı.

Kaldı ki, yakılıp yıkılan en ufak köyde dahi işin içinde olduklarına ilişkin tüm o uydurma hikayelere rağmen, Mahir Esad'ın merhametsiz 4. Birliği var Şam için verilen mücadelenin ardında. Beşşar'ın erkek kardeşine sadık askerler hiç aman vermiyorlar. Askeriyeye dair oldukça fazla bilgiye vakıf olan bir Suriyeli "Toplu bir kıyımdı yaşanan, bir katliamdı" sözleriyle aktarıyor bana durumu. "Birkaç saat içerisinde davul gibi şişmişti cesetlerin çoğu, ama bir kısmının Suriyeli olmadığı hemen anlaşılıyordu; Mısırlılar, Ürdünlüler, Filistinliler, bir Türk, Sudanlı..." Tek bir noktada 70 ceset saydığını söylüyor, 42 tanesinin Arap olmadığını söylüyor. ÖSO, sadece 20 adamını kayıp verdiğini söyleyerek, Suriyelilerin ölüler arasında buldukları "yabancı savaşçıların" sayısını abarttıklarını iddia ediyor. "Suriyeli askerler, kendi öz vatandaşlarına ateş açtıklarını düşünmek istemiyorlar-bu işi yabancılara karşı ateş açtıklarına inanarak yapınca daha rahat hissediyorlar kendilerini" yorumunda bulunuyor genç adam.

Suriye savaşına ilişkin olarak verilen istatistikler öteden beri tartışma konusu olmuştur-tarafların her ikisi de, verdikleri kayıpları, mücadele esnasında asgari seviyede gösterecek, çatışma sona erdiğinde ise kendi "şehitlerinin" sayısını abartacaklardır. Bizler ise, ne kaç sivilin hayatını kaybettiğini öğrenebileceğiz ne de onların gerçek katillerinin kim olduğunu. Batının savaş suçu işlemekle itham ettiği üst düzey komutan ve generallerle geçtiğimiz hafta gerçekleşen ve bugüne dek pek rastlamadığımız görüşme ışığında şunu söyleyebilirim: yoğunluklu olarak Sünni Müslüman nüfusun yaşadığı kasaba ve köylerde gerçekleştirilen mezalimlerle bağlantısı olduğuna inanılan, cani şebbiha militanlarının

varlığını kısmen de olsa kabul eden tek bir subay vardı. "Şebbiha yok," demişti bana. "Hayal ürünü bir şey. Köy "savunucuları" var bazı bölgeleri koruyan..."

Şebbiha'nın, olduğunu iddia ettiği şey, tam olarak da bu ya zaten: hükümetin hasımlarından evlerini koruyan Suriyeli yerel siviller olduklarını iddia etmiyorlar mı kendilerini? Benzer bir oluşum, Cezayir'de de vardı; başkent Cezayir'de yerleşik diktatörlük ve İslamcı isyancıların arasında 1990'lı yıllarda yaşanan o vahşi çatışmada, "terörist" diye nitelendirdikleri Müslüman düşmanlar tarafından kullanıldığına inanılan –ya da bu teröristlere sempati duyan– kasaba ve köylerde katliamlar gerçekleştirirken, kendi aileleri koruyan bir unsur vardı. Cezayir'de de, hükümete muhalif olan kesime –Afgan savaşında Ruslara karşı mücadele verdikten sonra, laik rejime karşı verdikleri kutsal savaşa devam etmek üzere eski bir Fransız kolonisi olan ülkelerine geri dönen adamlara da– yabancı savaşçı deniyordu zaten. Şimdi de, yine eski bir Fransız kolonisi olan –her ne kadar Alevi egemenliğinde olsa da– laik bir iktidar, Afganistan'dan gelen adamlarla savaştığını söyleyerek,

Tevhid Tugayı veya Müslüman Kardeşler veya Selefiler veya şu bilindik, basit Özgür Suriye Ordusu arasında hiçbir ayrım yapmıyor. Başkent Cezayir ile Şam arasında öteden beri oldukça yakın bir askeri-istihbarat bulunuyor olması da pek şaşırtıcı gelmiyordur sanırım kimseye.

Fakat hükümet ordusunun Suriyeli ve yabancı hasımlarına karşı verdiği mücadele, rejimin tüm dünyayı inandırmak istediği kadar sorunsuz gitmemiştir öteden beri. Batı'nın, şimdilerde, deyim yerindeyse kapı kapı dolaşarak pazarladığı hikayeye rağmen, Suriye'nin 18 ay önce yaşadığı uyanışın ilk günlerinden bu yana ülkenin çeşitli kent ve köylerinde silahlı adamların varlığı mevcuttu. Arap Baharı'nın, ilk başlarda, Suriye'nin büyük kentlerinde toplanan on binlerce silahsız protestocu tarafından gerçekleştirilen gösteriler şeklinde tezahür ettiği doğru, ama El Cezire bünyesindeki bir çekim ekibi, silahlı adamların Mayıs 2011'de Vadi Hallak köyü yakınlarında Suriyeli askerlere yaptığı saldırıyı görüntülemişti. Gizli polisin işkence yaptığı 13 yaşındaki bir çocuğun ölümü üzerine isyanların patlak verdiği Dera'da yapılan gösterilere katılan silahsız protestocuların yanında, ellerinde Kalaşnikof bulunan silahlı adamlarının Suriye televizyonu tarafından görüntülenmesi de aynı ay içerisinde gerçekleşiyor.

Ancak, öyle gözüküyor ki, Suriyeli subaylarla askerlerin kendileri de, Dera'ya ilk girdiklerinde silahlı muhaliflerle karşılaşacaklarına pek inanmamışlar. "Şehrin yüzde altmışı sadece bir gün içerisinde tarafımızdan ele geçirildi," diye anlatıyor operasyonu yakından bilen bir Suriyeli. "Oraya sadece 1,100 asker gönderdik –bir daha böyle bir şey asla olmaz– zira orada silahlı gruplar olduğunu hiç düşünmemişlerdi. Şehrin geri kalan kısmını, sonraki beş gün içerisinde kurtardığımızda, 17 adamımız keskin nişancıların kurbanı olmuştu." Tek sürpriz bu değildi: yılın ilerleyen zamanlarında meydan muharebeleri başlar başlamaz, Suriye ordusu muhaliflerinin ateş gücü karşısında şaşkınlığa uğramıştı.

"Humus'ta, ordunun içinde bulunduğu binaya yüzlerce –kelimenin tam manasıyla yüzlerce– roket güdümlü el bombası isabet ediyordu," diye aktarıyor operasyonu yakından bilen bir Suriyeli. "Binlerce patlama yaşandı ve nihayetinde binayı boşaltmak durumunda kaldık zira bina çökecek duruma gelmişti. Askerler dışarı çıktıklarında, bina çökmeden önce her tarafı infilak ettirmek durumunda kalmışlardı." Savaşta bizzat sergilediği acımasız ve gaddar tutum nedeniyle kınanan bir ordu, kendisine muhalif olanların sergilediği acımasızlıklar karşısında hayrete düşüyordu.

Andan'da bulunan ve yoğun bir şekilde savunulan ordu kontrol merkezi, Tevhid Tugayı da denilen Liva Tevhid'in geçtiğimiz yıl gerçekleştirdiği saldırıda yerle bir edilmiş, kontrol noktasında bulunan 75 askerin tamamının yanısıra dört subay da öldürülmüştü. Daha sonra Şuğur'da kurulan pusuda ise 120 asker hayatını kaybetmişti. Hama'nın al-Hadr noktasında bulunan polis karakolunda dokuz güvenlik görevlisinin ölümüyle sonuçlanan olay ordu kayıtlarında yer alırken, aynı bölgede bir başka polis karakoluna yapılan saldırıda ise sekiz polis hayatını kaybetmişti. Hama'nın bir diğer kasabası –Salkin'de– ise, Ordu'nun 5036. Araç Hizmet İstasyonu tarafından istihdam edilen, ordu eski mensubu sivil bir kamyon şoförü, sivil kalabalığın saldırısına uğramıştı. Şebbiha olmakla itham edilen Abdul Fatah Ömer Abdul Fatah, çırılçıplak soyularak asılmış, cesedine ayakkabılar fırlatılmış daha sonra da başı kesilmişti. Duma'daki bir caminin lideri, ibadet edenlere şunları söylemişti: "Aramızda bir Awaini var," –vatan haini. Adam öldürülene kadar dövülmüştü. İsmi kayıtlara Ebu Ahmed Akera olarak geçmişti.

Yetkililer, Özgür Suriye Ordusu'nun Şam'da gerçekleştirdiği saldırının ardından gelen Halep saldırısında, düşmanın asıl hedefinin topçu okulu olduğunu farketmişlerdi. Takviye birlikler bölgeye varana kadar 70'den fazla askeri okul öğrencisi direnmeyi başarmıştı. Dediklerine göre, okulda bulunan uçaksavar füze mürettebatının tamamı, esir alınmasınlar ve ülkenin taktik misil savunması muhtemel bir İsrail ya da NATO saldırısına karşı korunabilsin diye apar topar Halep'ten dışarı çıkartılmıştı.

Halep'in eski şehir olarak adlandırılan bölgesindeki dar ve dolambaçlı yollardan ilerlemeye çalışan Suriyeli askerler, 1990'lı yıllarda Halep'te aylarca kalan ve ordunun şu an bizzat mücadele verdiği muharebe alanını da içine alan bir bölge üzerinde kentsel planlama tezi çalışmasında bulunan genç bir Mısırlı öğrenciyi anımsarlar belki de: Muhammed Atta, ABD'de yaşanan 11 Eylül saldırısındaki uçak korsanlarının lideri. Suriyeli yetkililere yönelik saldırıların bazıları büyük bir titizlikle planlanmıştı; Şam'ın dışında bulunan Bilimsel Araştırma Merkezi'ndeki bilim insanları öldürülmüştü. Hava kuvvetlerinin savaşta ilk olarak kullanılmasından epey önce–ordunun iddiasına göre hava kuvvetleri ilk kez Haziran ayında devreye girmişti– isyancılar tarafından yedi pilot öldürülmüştü geçtiğimiz yıl. Ordu, ağır silah kullanımının–havan toplarının aksine– ancak Şubat ayında gerçekleştiğini belirtiyor.

Manzara, hükümet açısından hayli çetin. Ordu, el-Kaide'nin kalesi olarak bildirilen İdlib'in, savaşın en kritik muharebe alanlarından biri olacağına inanıyor. Suriye'nin orta yerinde sivil bir otobüsün içinden toplanarak zorunlu askere alınan ürkek gençlere, bir tercih hakkı tanınmıştı: ya aileleri Özgür Suriye Ordusu'na 450.000 Suriye poundu (7.000 sterlin) verecekti ya da genç delikanlılar isyancıların safına katılacaklardı. El-Kuseyr yakınlarındaki Rableh köyünde, çoğunluğu Hristiyanlardan oluşan 12.000 kişilik bir nüfusun, isyancılar tarafından canlı kalkan olarak esir alındığı, ancak ordunun da köyün kurtarılmasının hayli maliyetli olacağı kanaatine vardığı gelen haberler arasında.

Beşşar Esad hükümeti, işini bilen, tam teçhizatlı ve acımasız bir düşmanla karşı karşıya. Tıpkı 1980'li yıllarda Afganistan'da Ruslara karşı mücadele eden İslamcı mücahitlerin Batı tarafından finanse edilip silahlandırıldığı gibi– Suriye hükümetinin düşmanlarının İslamcı destekçileri de Batı'dan yardım alıyorlar. Silah altında bulunan 50.000 adamı ve belki de 4.000'i bulan tankıyla Suriye, aslında kaybedemez. Kazanabilir mi peki?

26 Ağustos 2012, Patrick Cockburn

SURİYE'DE ŞİDDET GİTGİDE DERİNLEŞİRKEN, TEK BİR KAZANAN OLACAK: KÜRTLER

Köşeye sıkışan, güç durumda kalan diktatörlerin pek sevdiği bir savunma hattıdır, iktidarlarının zayıflaması halinde, ülkelerinin etnik, dini ve toplumsal çatışmalarla paramparça olacağı korkusunu yaymak. Otokrasi karşıtlarının tepkisi de, bu korkuların özellikle abartıldığı, baştaki diktatörlerin lehine kullanıldığı, bu türden ayrımcılıkları asıl teşvik edenlerin, iktidar tekellerini daha da pekiştirme arzusunda olan diktatörlerin bizzat kendileri olduğu yönündedir ekseriyetle. Mevcut rejimi eleştirenler de, demokratik seçimlerin, muhalif unsurlar arasında yaşanan ve büyük bir gerginliğe yol açma potansiyeline sahip çatışmaları yatıştırma imkanı tanıyacağını ve muhaliflere, barışçıl yollara geçit vermeyen gaddar hükümete rağmen, amaçlarına ulaşma olanağı vereceğini savunurlar umutla.

Tüm bu argümanlar, gerçek unsurlar içerdiği kadar kavram hataları ve boş hayaller de içerir. Irak'ta Saddam Hüseyin'e muhalif olanların pek çoğu, Sünni, Şii ve Kürtler arasında yaşanan uzlaşmazlıkların, her şeyden önce bizzat Saddam'ın gizli tertiplerinin bir sonucu olduğuna inanıyorlardı. "Ahh, bir kurtulsak şu Saddam'dan," diyorlardı Iraklı arkadaşlarım 2003'ten önce, "o zaman göreceksin Iraklıların, farklılıklarını nasıl da barış içinde çözeceklerini." Baasçıların, etnik ve dini çatışmaların önüne çekilmesi gerekli o seti nasıl da oluşturduklarını anlatmak suretiyle kendi lehlerine yaptıkları o propagandayı, benim nasıl da safça bir yüzeysellikle değerlendirdiğimi söyleyerek, çıkışıp durmuşlardı bana o Iraklı arkadaşlarım.

Bağdat'taki rejimin kullandığı argümanlar, kuşkuyla yaklaşılacak kadar bariz bir sahte vakar içeriyordu oysa. Körfez Savaşı'ndaki bozgunun ardından 1991 yılında başlayan büyük çaplı Şii ve Kürt ayaklanmaları sırasında, Sünnileri, isyancıların yaptığı katliamlarla karşı karşıya olduklarına ikna eden Saddam, rejimin Sünni ana damarını başkentte konsolide etmeyi başarmıştı. Benzer şekilde, bugün de Suriye'de Beşşar Esad, Alevileri, Hristiyanları ve diğer azınlıkları, Sünni isyancıların kontrolü altında olduklarına –henüz bir katliamla değilse bile– muazzam

bir baskıyla karşı karşıya kaldıklarına az da olsa ikna etmeyi başarmış durumda.

Bu yaz başında Şam'da bulunduğum sıralarda, isyancılara sempati duyan birisi, bunun "esasen halkın hükümete karşı verdiği bir mücadele" olduğunu savunmuştu karşıma geçip. Hamalı bir Hristiyan'ın ailenin fertlerinin toplamda 60 yılını, Baas rejiminin mezhepçi tutumu nedeniyle hapishanelerinde geçirdiğinden bahsettiğimde, karşımdaki kişi Suriye'deki toplumsal uzlaşmazlıkların "dış dünyanın düşündüğünden çok daha az önem teşkil ettiğini" savunmuştu gözle görülür bir içtenlikle.

Bu adamın söylediği sözler az da olsa ezmişti yüreğimi. Hamalı Hristiyan'ın haklı olduğunu umut ediyorum ama Kuzey İrlanda'da yaşanan mezhep savaşının doruğa çıktığı yıllarda, 1972-75 arasında Belfast'ta muhabirliğe başlamıştım. İçlerinde tek bir mezhepçi duygu barındırmadıklarını eksiksiz bir içtenlik ve samimiyetle dile getiren onlarca iyi-kalpli arkadaşım vardı. Ama, konuşma ilerledikçe, Belfast'ın tutucu coğrafyası hakkında sahip oldukları bilgilerin, birtakım ansiklopedik bilgilerden öteye geçmediği, bile bile bir uçurumun kenarında dolaşmayacakları gibi, ait olmadıkları bir cemaatin bulunduğu bir yere de izinsiz olarak ve bile bile girmeyecekleri ortaya çıkıyordu.

Farklı toplumların yan yana yaşadığı şehir ve ülkelerde, kendi uzlaşmazlıklarının boyutu hakkında, kendi kendini aldatma yaygındır. Bu görmezlik ve gaflet, taşıdıkları bariz benmerkezci güdülerden ötürü, baskın cemaatlerde en üst noktaya ulaşır çoğunlukla da. Günümüzde, Sünni ve Şiiler arasındaki mezhepsel farklılıkların dünyada en çok bölünmeye yol açtığı ülke, muhtemelen Bahreyn'dir. Sünni al-Halife hanedanının kurduğu neredeyse ırkçı devlet yapısında, ülkenin azınlıkta kalan toplumu, iktidarı tekeli altına almış durumdadır. Ama, Bahreyn'de edindiğim tecrübeden hareketle, en özel görüşmelerde dahi bunu kabul edecek bir Sünni'ye rastlamanızın imkansız olduğunu söyleyebilirim.

Bahsettiğimiz bu geçmiş örnekler, bir buçuk yıl boyunca gitgide tırmanan anlaşmazlıklardan sonra, Suriye için ne derece geçerli peki? 1975-90 yılları arasındaki iç savaşta Lübnan'da yaşananlar ya da 2003'ten günümüze Irak yaşananlar değil, tek kaygı verici görünen. Geçen yüzyılda, Batı Avrupa ve Ortadoğu'da yaşayan kozmopolit ve çok kültürlü toplumların tarihi geçmişlerinin tamamı cinayet ve uzaklaştırmalarla dolu.

Siyasetçiler de, diplomatlar da, gazeteciler de Suriye'de yaşanan toplumsal çatışmanın içerdiği tehlikelerin farkında. 2003 işgalinden sonra ortaya çıkan Irak örneği, yabancı başkentler tarafından göz ardı edilemeyecek kadar yakın bir tarihte yaşanmış durumda. Suriyeli isyancıların yabancı destek arayışlarında menfaatlerine işleyecek durumun özeti şu; NATO müdahalesinin başarılı olmuş izlenimi verdiği Libya örneğinin üzerinde dururken Irak örneğinin önemini azaltmaları. Libya'dan farklı olarak, Suriye'de üç çatışma birbirine karışmış durumda: halkın otokrasiye karşı olması, Sünnilerin Şii'lere karşı olması; ve ABD, İsrail ve Suudi'lerce yönetilen koalisyonun, İran ve müttefiklerine karşı olması.

Bu aşamada, Suriye'deki çatışmaya doğrudan müdahil olmayan ve yaşanan yeni çatışmalar ve zulümlerden haberdar olan pek çok kişi, orada olup bitenlere gitgide daha az ilgi göstermekte. Bugün Suriye'ye bakılan pencereden görünen manzara şu; tıpkı Irak, Somali, doğu Kongo ve Lübnan'ın bir zamanlar olduğu ya da şimdilerde olmaya devam ettiği gibi –bir başka kanlı karmaşa bölgesi– Aşırı şiddetin yaşandığı bu tür bölgelerden televizyon ekranlarına yansıyan görüntüler, insanları artık şok etmiyor zira bu görüntüler beklenen manzaranın bir parçası haline gelmiş ve kanıksanmış durumda.

Bu beklentiler, dış dünyayı ve pek çok Suriyeliyi, Suriye krizinde yakınlarda gerçekleşen önemli bir gelişmeye çok az ilgi gösterecek kadar uyuşturmuş durumda. Yaşanan bu gelişme, sadece Suriye üzerinde değil komşularının pek çoğu üzerinde de büyük bir etki yaratma potansiyeline sahip. Kastettiğim şey, ne Lübnan'da gitgide yaygınlaşan toplumlar arası çatışmanın Sünni, Şii ve Alevi toplumları birbirine düşürmesi ne de El-Kaide'nin Irak'taki konumunu güçlendirmesi, bu iki gelişmeye ilişkin detaylar geniş ölçüde paylaşılıyor zaten.

Bahsettiğim yeni gelişme, Suriye ordusunun neredeyse tamamının ülkenin kuzeyinde Suriye sınırı boyunca geri çekilmiş olması. Yaklaşık 2.5 milyona ulaşan sayılarıyla ülke nüfusunun %10'unu oluşturan Suriyeli Kürtlerin, tıpkı Iraklı Kürtlerin 1991'de yaptığı gibi fiili özerklik elde etmiş olmaları. Kürtlerin desteğini almak için yarışan Beşşar Esad da, Suriyeli muhalifler de, bir Kürt yerleşim bölgesinin kurulmasını, en azından şimdilik, kabul etmek durumundalar. Suriyeli Kürtlerin kendi hesaplarına temennileri de, mevcut iç savaşın devam etmesi olacaktır, zira bizzat kendi bölgelerinde sahip oldukları zayıf ve istikrarsız kontrol gücünün kök salabilmesi için gereken şey, iç savaşın devamı.

Olup bitenlerin öneminin apaçık bir şekilde ortaya çıkması için Kürt milliyetçiliğinin, Ortadoğu politikasındaki en önemli güçlerden biri olduğunun hatırlanması gerekiyor. Kürt azınlığın Irak ve Türkiye'deki konumu, istikrarları için hayati derecede önemli. Kürdistan Bölgesel Yönetimi (KRG) Irak'ta Bağdat tarafından sunulan özerklikten yararlanıyor olabilir ancak gerçekte, KRG, siyasi açıdan da, askeri açıdan da, finansal açıdan da BM'de yer alan pek çok ülkeden çok daha güçlü durumda.

Suriyeli Kürtler de, tıpkı Iraklı Kürtlerin sahip olduğu gibi bağımsızlığa yakın bir özerklik statüsü kazanacak olurlarsa, Türkiye, kendi Kürt azınlığına, topraklarının güneydoğusunda benzer bir statü vermemeyi nasıl başaracak? PKK olarak tanınan Kürdistan İşçi Partisi'nin Türk devletine karşı bir gerilla savaşı başlattığı 1984 yılından bu yana, Ankara isyancıları siyasi ya da askeri olarak ezmeyi başaramadı. Türk Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, geçtiğimiz son birkaç yıl içinde, ödün vermek yerine baskı altında tutmayı yeğlemişti öngörüsüz bir şekilde.

Türkiye, Suriye'deki duruma müdahale ettiği için pişman olma noktasına gelebilir. Türkiye, PKK'nin Suriye'nin kuzeyinde kontrol kazanması halinde, bölgeyi işgal etme tehditlerinde bulunuyor. Ancak, hareketi kendi toprakları içinde bertaraf etmekte başarısız olduğu düşünüldüğünde, bunu başka topraklarda başarması pek olası değil, kaldı ki kendini daha büyük bir karışıklığın içinde de bulabilir. Ortadoğu'nun siyasi satranç tahtasının aniden ve beklenmedik bir şekilde değişmesiyle birlikte Washington, Ankara, Bağdat ve diğer başkentler alarma geçmiş durumda. "Asıl korku Suriye'nin bölünecek olması değil," diyor National Interest dergisine yazılarıyla katkıda bulunan, Türk Kürtleri uzmanı Aliza Marcus. "Asıl korku Kürtlerin birleşiyor olması."

27 Ağustos 2012, Robert Fisk

SURİYE ORDUSU PIRIL PIRIL GÖZÜKMEK İSTİYOR. LAKİN ÖYLE DEĞİL

Güç geçmiyor ki Suriye'den yeni bir katliam haberi gelmesin. Katliamın dünkü adresi Daraya idi. Beşşar Esad muhaliflerine göre Suriyeli askerlerce gerçekleştirilen bir toplu kıyımdı. Askerlerden birinin eşinin vurularak Daraya mezarlığında ölüme terk edildiğini iddia eden Suriye Ordusu'na göre ise, Beşşar'ın "terörist" hasımları tarafından gerçekleştirilen bir toplu kıyımdı.

Tüm ordular temiz kalmak isterler elbette. Tüm o sırma kordonlar, tüm o muharebe şeref şeritleri, tüm o tören alanı, daima sadıktır. Oğullarımız için Tanrı'ya Şükür. İşin kötüsü, ordular savaşa gittiklerinde, milislerin, silahlı adamların, yedek askerlerin, katillerin ve soykırımcıların en rezil ve en aşağılıklarıyla, şık üniformalı ve şatafatlı geleneklere sahip adamları her durumda lekeleyerek zorla düzen sağlayan yerel gruplarla suç ortağı olurlar. General ve albaylar kendilerine ve geçmişlerine yeniden şekil vermek durumunda kalana dek böyle devam eder bu.

Misal Suriye ordusu. Sivilleri öldürür ama "sivil zayiatı" önlemek için her türlü gayreti gösterdiğini iddia eder. İsrailliler de aynısını söyler. İngilizler de, keza Amerikalı ve Fransızlar da. Ve elbette, isyancı bir grup –Özgür Suriye Ordusu veya Selefiler– Suriye'nin şehir ve kasabalarında güç kazanmaya başladığında, hükümet güçleri onlara ateş açar, sivilleri öldürür, binlerce sığınmacı sınırı geçer ve CNN –tıpkı Cuma gecesi olduğu gibi– sığınmacıların Beşşar Esad'a beddualar okuyarak evlerini terk edişlerini haber yapar.

Bir zamanlar Saddam'ın nefret ettiği şimdilerde ise Beşşar'ın tiksindiği El Cezire'nin, İngilizlerin Irak ordusuna açtığı topçu ateşinde parçalanarak hayatlarını kaybeden ve ağır yaralanan Iraklı kadın ve çocuklara ait dehşet verici kamera görüntüleriyle 2003'te Basra'dan nasıl döndüğünü daha dün gibi hatırlıyorum. ABD'nin açtığı yaylım ateşi, gönderdiği jet uçakları ve insansız hava araçlarıyla vurulan tüm o Afgan düğünlerinden, masum kabile köylerinden bahsetmemize gerek bile yok.

Suriye ordusu, ister kabul etsin ister etmesin– yüzlerce Sünni sivilin kanına giren, çoğunlukla Alevilerden oluşan cani bir ayaktakımı olan Şebbiha'yla

(veya bir askerin tanımladığı üzere "köy koruculari" ile) birlikte çalışıyor. Konuyla ilgili olarak geçtiğimiz hafta Suriyeli yetkililerden aldığım yanıttan da hiç memnun olmadığımı da belirtmek de yarar görüyorum bu arada. Gün gelir, Lahey'deki Uluslararası Mahkeme benzer suçlardan sorumlu olan Suriyeli askerlerin ismini bir bir ortaya çıkarır belki de, gerçi Batı'nın silahşörlerine dokunmayacaklarından da emin olabilirsiniz. Gelin görün ki, Suriye ordusunun "teröristlere", "silahlı unsurlara", Özgür Suriye Ordusu ve el-Kaide'ye karşı yürüttüğü savaşta, şebbiha'yı tarih kayıtlarından silmesi mümkün olmayacaktır.

İlişkiyi kesme, bağları koparma yönünde girişimler başladı bile. Suriye birlikleri halkın talebi üzerine ülkeyi korumak amacıyla mücadele veriyor. Şebbiha'nın bunlarla hiçbir ilintisi yok.

Ne Beşşar'ı Hitler'le ne de Suriye'deki anlaşmazlığı İkinci Dünya Savaşı'yla karşılaştırmadığımı vurgulayarak, Alman Wehrmacht'ının aynı sözlü oyunu, önce 1944 ve 1945'te sonra, çok daha geniş kapsamlı bir şekilde, savaş sonrası Avrupa'sında bir kez daha sahneye koyduğunu söylemeden -aslında bir kez daha yinelemeden- geçemeyeceğim. Wehrmacht'ın sıkı disiplin almış genç adamları, ne savaş suçlarına, ne de Rusya'da, Ukrayna'da, Baltık ülkelerinde, Polonya'da veya Yugoslavya'da bulunan Yahudilere karşı yapılan soykırımlara, asla ve kat'a bulaşmamıştı.

Almanya'nın namusuna leke süren, saygınlığını zedeleyenler kahrolası ya SS canileri, o olmadı Einsatzgruppen, o da olmadı Ukraynalı milisler ya da Litvanya'nın paramiliter polisleri, o da olmadı Nazi benzeri Ustashe'lardı. Sap yiyip saman sıçmak tam olarak bu olsa gerek, gerçi Wehrmacht'ın suçlululuğunu kanıtlamak için işe koyulan Alman tarihçilere hala giydiriliyor, verip veriştiriliyor gelin görün ki.

Vichy Fransız Ordusu, tüm katliamların "Milice" tarafından gerçekleştirildiğini iddia ederek kanlı pençelerini temizlemeye çalışırken, İtalyanlar suçu tamamen Almanların üzerine atmışlardı. Amerikalılar Vietnam'da en rezil, en aşağılık suç çetelerini kullanırken, Fransızlar Cezayir'deki isyancıların can verdiği katliamlarda, sömürge birliklerini kullanmıştı. İngilizler, Kuzey İrlanda'daki durumu, Ulster Savunma Alayı'nı (UDR) icat edene kadar B Specials denen oluşumla idare etmişti. Mezhep katliamlarına bulaşması sebebiyle bilahare yasaklanan UDR, Almanların yanında namuslu kalıyordu yine de. Amerikalılar,

Irak işgalinin en çetrefilli dönemlerinde, Sünni "mahalle korucularına" para ödeyerek Şii düşmanlarını ortadan kaldırtıyor, Ebu Gureyb'teki tutsaklarına işkence yapmak üzere– hayli fazla sayıda profesyonelin yanısıra –haydut benzeri yedek askerlere para veriyordu. Bizzat kendilerine hizmet eden Lübnanlı Falanjist milislerin 1982'de 1,700 Filistinliyi katletmesinin ardından yaltaklanmak durumunda kalan İsrail'i de atlamak olmaz tabi. Vahşilikte Phalangist'lerden hiç de geri kalmayan Güney Lübnan Ordusu'nun milisleri de, güney Lübnan'da İsrail işgali altındaki bölgede bulunan Khiam hapishanesindeki tutuklulara elektrikle işkence ediyordu.

Savaş, içinde yer alan herkesi lekeleyen, kirleten bir süreç, hiç şüphesiz. Yarımada Savaşlarına katılan Wellington'ın adamları, İspanyol gerillalarından oluşan müttefiklerinin ölçüsüz ve zalim uygulamalarına nasıl engel olamadıysa, İngiliz ve Amerikalılar da Sovyet müttefiklerinin, 1945'te beş milyon Alman kadının ırzına geçmesine engel olamamıştı. Türk ordusu da 1915'te –Kürt milislerle birlikte– kendi SS örneğini kullanmadı mı sanki Ermenilerin soykırımına yardım etmesi için?

İkinci Dünya Savaşı'nın Müttefikleri –hasımlarının sergilediği ölçütün hayli gerisinde de kalsa– hukuk dışı infazlardan kendi paylarına düşeni yaptılar ve bugün YouTube sayesinde, kendi öz malımız sevgili Özgür Suriye Ordusu'nun Suriye'de bizzat gerçekleştirdiği cinayetlerin reklamını yaptığını da görüyoruz. Polisleri çatıdan aşağıya fırlatmak, işkenceye maruz bıraktıkları şebbihaları çekip vurmak, ne Clinton'ların kadın olanının itibarını ne mösyö Fabius'un ne de mösyö Hague'un şeref ve haysiyetlerini parlatmaz. Zira, temiz kalmak kirli bir iştir.

28 Ağustos 2012, Robert Fisk

'SURİYE HALKININ BARIŞÇIL GÜNDEMİNİN KONTROLÜNÜ YABANCILAR ELE GEÇİRMİŞ DURUMDA'

Şam'ın uğruna verilen savaş, Dışişleri Bakanı'nın makamından duyulabiliyordu dün, başkentin dış mahallelerinde patlayan havan toplarının, tanklardan açılan ateşin yarattığı sarsılmalar Velid Muallim

makam odasına kadar ulaşıyor, adamın sözleriyle boy ölçüşen tehlikeli kalp atışları gibi geliyordu kulağa.

Suriye'deki şiddetin arkasında Amerika vardı, diyor Muallim, bu Halep uğruna yapılan savaş bittiğinde de sona ermeyecek üstelik. "Avrupalılara sesleniyorum: 'Suriye halkının refahına aykırı tam 17 tane önergeyi desteklerken, kullandığınız şu Suriye halkının iyiliği için sloganını anlayamıyorum. Amerikalılara da sesleniyorum: 'Afganistan ve Somali'de yol açtıklarınızı iyi okumanız lazım. Suriye'deki bu terörizme destek verirken, kullandığınız şu, uluslararası terörizmle mücadele ediyoruz sloganını, hiç anlamıyorum."

Velid Muallim İngilizce konuşuyor, söyleyeceklerini yavaş yavaş aktarıyordu. Y dışarıdan gelen rahatsız edici hengame yüzünden ya da Suriye krizi başladığından bu yana Batılı bir gazeteciye ilk kez mülakat verdiğinden tane tane konuşuyordu. Görüşmemiz sırasında, isyancılar ve hükümet birlikleri arasında Duma, Cabir, Arbeen ve bir helikopterin düşürüldüğü Kabun'un dış mahallelerinde yaşanan çatışmada o kadar gürültü kopmuştu ki, laf kalabalıklarıyla kafası karıştırılan bir bölgenin gelmiş geçmiş en soğukkanlı Dışişleri Bakanı pencereden dışarıya bakmıştı. Sesi duyduğunda ne hissettiğini soruyorum kendisine?

"Bakan sıfatımı bir yana bırakın, her şeyden önce bir Suriye vatandaşıyım ben, iki yıl öncesine kıyasla, bugün Suriye'de olup bitenleri görmek bana hüzün veriyor," diye yanıtlıyor sorumu. "Benim gibi düşünen -Suriye'nin, güvenliğimizden gurur duyduğumuz eski güzel günlerine geri dönmesini arzu eden- pek çok Suriyeli var."

"Eski günlere" dönmek isteyen Suriyelilerin sayısı konusunda pek emin değilim ama Muallim ülkede yaşanan şiddetin belki de %60'ının dışarıdan-Türkiye'den, Katar'dan ve Suudi Arabistan'dan geldiğini, Amerika Birleşik Devletleri'nin tüm diğerleri üzerinde baskı kurduğunu iddia ediyor.

"Amerikalılar, 'Muhaliflere gelişmiş haberleşme araçları veriyoruz,' dediğinde bu askeri bir girişimin bir parçası olmuyor mu, ya da muhaliflere 25 dolar milyon para verdiklerinde -Körfez ve Suudi Arabistan'dan daha da fazlası akarken hatta- bunlar askeri girişimin parçası değil mi?"

Muallim'e, bir yıl kadar önce, Katar Emiri ile bir öğle yemeğinde bir araya geldiğimi söyledim, Suriye Devlet Başkanı'nın Müslüman Kardeşler üyelerinin eve dönmesine imkan tanıyan anlaşmaya sadık kalmadığını

iddia ederken, Beşşar Esad'ın yalanları dediği şeylere büyük bir öfke duyduğunu aktardım.

Muallim başı ile onaylıyor söylediklerimi. "Aynı Emir'le iki yıl önce görüşmüş olsaydınız, kıymetli bir dost olarak gördüğü Esad'ı nasıl da yücelttiğine bizzat şahit olurdunuz. Ailecek görüşürlerdi, beraber tatiller yaparlardı, burada, Şam'da bazen de Doha'da. Asıl önemli soru şu: ne oldu? Emir'le Doha'da görüşmüştüm, sanırım, 2011'in Kasım'ında... Arap Birliği, inisiyatifi ele alıp[Birlik denetçilerinin Suriye'ye gönderilmesiyle sonuçlanan] girişimlere başladığında ve bir anlaşmaya vardığımızda... Emir bana şunu söylemişti: 'Bu inisiyatife mutabık kalırsanız, El Cezire'nin izlediği tavrı değiştirtirim, [Şeyh] Kardavi'ye de [televizyon kanallarında düzenli olarak yer dolduran saygın bir ruhani lider] Suriye ve uzlaşıyı destekler şekilde konuşmasını söyleyeceğim, Suriye'nin yeniden inşası için birkaç milyar dolar koydum zaten...'

Velid Muallim'in Amerika'nın gücünden yana hiçbir şüphesi yok. Amerikalılar, İran'ın nükleer olarak yapabilecekleri konusunda Körfez ülkelerini korkutmayı başararak, onları ABD'den silah almaya ikna etti–böylelikle de Franklin Roosevelt'in ta 1936'daki hayallerini; petrol sevkiyatı için üsleri elinde tutma hayallerini– gerçekleştirmiş oldu, diyor.

"Suriye karşısındaki en büyük oyuncunun ABD olduğuna, diğer kalanların ise ABD tarafından kullanılan enstrümanlar olduğuna inanıyoruz." İyi ama, tüm bunların hepsi İran meselesiyle ilgili değil miydi? diye soruyorum, Suriye'yi kendi trajedisi içinde ikincil bir konuma yerleştiren, kurnaz bir soru sorduğumun farkındayım. Muallim, Brookings Enstitüsü'ne atıfta bulunduğunda, alaycı bir gülümseme yerleşti yüzüme.

"Gülüyorsun ama, Dışişleri Bakanı olduğunda böyle şeyleri okumak durumunda kalıyorsun. Brookings Enstitüsü tarafından yapılan, Tahran'a Giden Yol adı verilen bir çalışma var ortada, çalışmadan çıkan sonuç şu: İran'ı kontrol altına alıp, zaptetmek istiyorsan işe Şam'dan başlamalısın...

"Krizin başlarında bazı Batılı elçiler, Suriye ile İran, Suriye ile Hizbullah ve Suriye ile Hamas ilişkilerinin, krizin ardındaki en önemli unsurlar olduğunu söylemişlerdi bize. Bu meseleyi halletmemiz halinde, onlar [Amerikalılar] krizi sona erdirmede yardımcı olacaklardı. Ama, hepsi değilse de çoğu Körfez ülkesi İran'la gayet önemli ilişkiler içindeyken, kimse bize kalkıp Suriye'nin İran'la ilişki kurmasının neden yasak olduğunu açıklamadı."

Suriye Dışişleri Bakanı'na göre kriz, "yasal düzenlemeler, reformlar, hatta yeni bir anayasa" ile bilahare yerine getirilen birtakım "meşru talepler"le başlıyor. Sonrasında ise "halkın barışçıl gündeminin kontrolünü ele geçirmek üzere" bu meşru talepleri kullanan "yabancı unsurlar" devreye giriyor.

Sonrası bilindik hikaye işte. "Suriye'yi yüzyıllarca geriye atabilecek bir rejime dönülmesini bir vatandaş olarak kabul etmiyorum. İlke olarak... dünya üzerinde hiçbir hükümet, bazıları yurtdışından gelen silahlı bir terörist grubun, "cihad" adına sokakları ve köyleri kontrol etmesini kabullenemez."

Vatandaşlarını "korumak" Suriye hükümetinin göreviydi. Beşşar Esad, Suriye'nin birlik ve bütünlüğünün sembolüdür ve tüm Suriyeliler, ülkeleri için yeni bir gelecek yaratılmasına katkıda bulunmak durumundadır. Suriye düşecek olursa, komşusu olan ülkeler de düşecektir. Muallim'in, Suriye'ye yönelik "yapıcı çabalar" olarak nitelediği hususları biraz daha parlatıp sunmak üzere, yarın İran'da gerçekleştirilecek bağlantısız bir zirveye katılması bekleniyor.

Kendisine kimyasal silahları da sordum, elbette. Suriye'nin elinde böyle silahlar olmuş olsaydı bile, bunları hiçbir zaman kendi vatandaşlarına karşı kullanmazdı diye yanıtladı sorumu. "Bizler, Halep'in içinde, Şam'ın dış mahallerinde birtakım silahlı gruplara karşı mücadele vermekteyiz, öncesinde de Humus ve İdlib'de mücadele vermiştik. Bu, Suriye'nin şehirlerinin içinde mücadele ettiğimiz anlamına geliyor– ve bizlerin sorumluluğu vatandaşlarımızı korumak."

Peki, ülkenin kırsal kesimlerinde yaşanan katliamlardan sorumlu tutulan, rezilliği ayyuka çıkmış Şebbiha milisleri hakkında ne söyleyecekti? Velid Muallim bunlara inanmıyor. Mallarını mülklerini silahlı gruplardan koruma saikiyle hareket eden birtakım silahsız yöre sakinleri olabilir, diyor. Peki ya, rejim–yanlısı, parayla tutulmuş milisler? Asla, diyor. Suriye Dışişleri Bakanı'nın suçlanabileceği herhangi bir savaş suçu yok bu durumda, demek ki. Ama nasıl oluyorsa, makam odasının penceresinin hemen dışında silahlar hala gümbür gümbür ses çıkartmaya devam ediyor.

29 Ağustos 2012, Robert Fisk

DARAYA'NIN İÇİNDE: BAŞARISIZ BİR TUTUKLU TAKASI NASIL OLDU DA BİR KATLİAMA DÖNÜŞTÜ

Daraya katliam kasabası, hayaletler ve sorularla dolu bir yer. Kasaba dün havan topu ve top ateşi patlamalarıyla yankılanırken, evlerine geri dönen birkaç vatandaş, ölümden, saldırıdan, yabancı "teröristlerden" ve keskin nişancıların sık sık uğradığı katliam mezarlığından bahsediyorlardı.

Konuşabildiğimiz erkek ve kadınlardan ikisi Daraya'nın dört gün önce yaşadığı utanç gününde* kaybetmişler sevdiklerini. Bizimle paylaştıkları hikaye, dünyanın dört bir yanında dillendirilen versiyondan farklıydı lakin: onların hikayesinde, Özgür Suriye Ordusu tarafından gerçekleştirilen rehine-alma olayı, rejimin silahlı muhalifleriyle Suriye ordusu arasında yaşanan nafile bir tutuklu-takası pazarlığı, ve ardından Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın hükümet güçlerinin, isyancıların kontrolündeki kasabayı geri almak üzere büyük bir hışımla kasabaya dalması yer alıyordu.

Düşman taraflar arasında gerçekleşen bu görüşmelerden, resmi olarak tek bir kelimeyle dahi bahsedilmezken, üst düzey Suriyeli yetkililer, kasabayı ellerinde tutanlarla "tüm uzlaşma olasılıklarının tükenmesi" noktasına nasıl geldiklerini The Independent'a aktarmışlardı. Öte yandan, Daraya sakinleri, iki tarafın da siviller ve -görünüşe göre hükümet ordusuyla olan ailevi bağlantıları sebebiyle isyancılar tarafından kaçırılan- izinli askerler ile ordu nezarethanesinde tutulan mahkumların karşılıklı olarak takas edilmesi yönünde girişimlerde bulunduğunu söylüyor.

Kasabaya intikal eden ilk Batılı görgü tanığı olarak dün şahit olduklarım sinir bozucu olduğu kadar tehlikeliydi de. Olaylarda hayatını kaybeden erkeklerin, kadınların ve çocukların çoğunun cesetleri bulundukları mezarlıktan taşınmıştı. Sünni Müslümanların defnedildiği, Daraya'ya giden ana yolun böldüğü mezarlığa, Suriyeli birliklerin refakatinde ulaştığımızda- keskin nişancıların askerlere açtığı ateş, içinde bulunduğumuz eski zırhlı aracın arkasına isabet ettiği halde kaçmayı başarmıştık. Bölge sakinleriyle konuşmayı da becerebilmiştik bir

* 7 Aralık 1941'de Japonya'nın Pearl Harbor'a gerçekleştirdiği saldırının ardından ABD'nin II. Dünya Savaşı'na girmesi üzerine, Başkan Franklin D. Roosevelt ertesi gün Kongre'de yaptığı konuşmada saldırı gününden "utanç günü" (day of infamy) olarak bahsederek Japonya'ya savaş ilan edilmesini talep etmiştir.(ÇN):

şekilde; bir kısmıyla Suriyeli yetkililerin duyamayacak kadar uzakta olduğu sıralarda konuşmayı başarmış, iki bölge sakiniyle de kendi evlerinde görüşebilmiştik. Bölge sakinlerinin anlattığına göre, geçtiğimiz hafta gerçekleşen toplu kıyımda, en az 245 kişi hayatını kaybetmişti. Aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu ölü sayısının yüksekliği, gerçekleştirilen mezalimin boyutunun düşünülenden çok daha büyük olduğunu gösteriyor.

Adının Leena olduğunu söyleyen bir kadın, bir arabanın içinde kasabadan geçerken, evinin hemen yakınlarındaki bir cadde üzerinde, en az 10 erkek cesedi gördüğünü anlattı bizlere. "Arabayla yanlarından geçip gitmek durumunda kaldık, durmaya korktuk açıkcası, adamların cesetleri orada öylece duruyordu, sokak ortasında," Gördüklerini bize aktaran kadıncağız, Suriye birliklerin henüz Daraya'ya girmemiş olduğunu da ekliyor sözlerine.

Görüştüğümüz bir başka adam, cesetleri mezarlıkta görmemekle birlikte, çoğunun hükümet ordusuyla ilintili kişiler olduğunu, bir kısmının da, askere yeni çağrılmış izinli acemi askerlerden oluştuğunu düşünüyor. "Öldürülenlerden biri de bir postacı, sırf kamu görevlisi olduğu için icabına baktılar onun da," diye anlatıyor. Bizlere aktarılan bu hikayeler doğru ise, evini bastıkları bir kadının anlattığına göre, kafalarında kukuleta bulunan silahlı adamlar– Suriye birliklerinden ziyade silahlı isyancılardı. Evi basılan kadın ailesini çekip vurmalarını engellemek için, bu kukuletalı adamları öpmek durumunda kaldığını anlatıyordu bize.

Yük arabası şoförlüğü yaparak geçimini sağlayan Amer Şeyh Rajab evine, "Özgür Ordu" kuvvetleri tarafından el konulduğunu ve üs olarak kullandığını anlatıyor. Sivillerin "Özgür Ordu" diye tabir ettiği isyancılar, ailenin çanak çömleğini kırıp döküp, halı ve yatakları yakmanın yanısıra –aile, verilen tahribatı bize de göstermişti– evde bulunan dizüstü bilgisayarların ve televizyonların içindeki çip parçalarını da söküp götürmüştü. Bombaların çalışan aksamı olarak kullanmak için sökmüşlerdi belki de?

Geçimini kamyon şoförlüğü yaparak sağlayan Halid Yahya Zukari, 34 yaşındaki karısı Musreen ve yedi aylık kızıyla birlikte Daraya kasabasının yanında bir yolda bindikleri bir minibüsle, kasabayı terk etmekteydi Cumartesi günü.

"Senaya'ya [yakınlardaki banliyö] gitmek üzere yola çıkmıştık ki aniden üzerimize yağmur gibi ateş yağmaya başladı," diye anlatıyordu başlarından geçeni. "Karıma yere uzanmasını söyledim ama tam o sırada gelen bir kurşun, bebeğimi delip geçti, karıma saplandı. Aynı kurşun... ikisini de öldürmüştü. Ateş ağaçların oradan, yeşillik alandan açılıyordu. Ağaçların arkasına saklanmış militanlar, asker getiren bir minibüs olduğumuzu düşündü belki de."

Bu ölçekte bir trajediyi, üstelik mevcut koşullar altında, dün etraflı bir şekilde araştırma imkanı bulamamıştık. Suriye birliklerinin refakatinde zaman zaman koşarak geçmek durumunda kaldığımız boş caddelerin birleştiği kavşaklarda, hükümet-karşıtı keskin nişancıları konuşlanmıştı; bir sürü aile ise evlerinin içinde siper almış, kafalarını dışarı çıkartamıyordu.

Rus yapımı Hind saldırı helikopterleri ve T-72 tanklarının konuşlu olduğu Şam askeri üssünden Daraya'ya gitmek üzere ayrılmadan önce, muhtemelen Daraya'dan fırlatılan bir havan topu, pistin neredeyse 300 metre ilerisine düşmüş, havayı simsiyah bir duman bulutu kaplamıştı. Suriye birlikleri gayet soğukkanlı bir halde açık havada duşlarını almaya devam ediyorlardı ama ben geçen hafta Suriye'den ayrılan BM ateşkes denetçilerini az da olsa anlamaya başlamıştım.

Dünün belki de en üzücü hikayesi 27 yaşındaki Hamdi Hereytem'in anlattıklarıydı. Ağabeyi ve kızkardeşiyle birlikte aile evinde oturan Hamdi, anne ve babası Ayşe ve Selim'in Cumartesi günü ekmek almaya nasıl dışarı çıktıklarını anlatıyordu. "Katliam görüntülerini televizyonda izlemiştik– Batılı televizyon kanalları işin sorumlusu Suriye ordusu derken, devlet televizyonu "Özgür Ordu"yu sorumlu tutuyordu olanlardan, yiyecek bir lokma ekmeğimiz kalmamıştı. Annemle babam arabaya atlayıp kasabaya inmişlerdi. Sonra bizi cepten aradılar, annemin tek söylediği 'Biz öldük' oldu." Hamdi'nin annesi kurtulmuştu.

"Annem göğsünden ve kolundan yaralanmıştı. Babam ölmüştü ama nerede vurulduğunu ya da onu kimin öldürdüğünü bilmiyorum. Cenazesini hastaneden aldık, kefenleyip dün defnettik."

31 Ağustos 2012, Robert Fisk

PİS İŞLERİ BIRAKMAK İSTEYEN ENFORMASYON BAKANI

Suriyeli silahlı adamlar geçen ay Şam'a şiddetli bir şekilde hücum ettiklerinde, orta yaşlı, gözlüklü ve oldukça öfkeli bir adam Suriye'nin "düşmanlarına" sert bir mesaj vermişti devlet televizyonundan.

"Buna son muharebe diyorlar," diye kükrüyordu. "Evet, haklılar bu son muharebe, zira onlar kaybedecekler!" Suriyeli izleyiciler, -ne bir rejim yetkilisinin bu denli dobra konuşmasına alışkınlardı ne de hükümetin medya ilişkilerinin en tepesindeki makama henüz oturan o sert adamın- Umran Zubi'nin sesine alışkınlardı. Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad, devlet televizyonunu güvenilir bir bilgi kaynağı haline getirmesi için kendisini enformasyon bakanı olarak atamıştı.

Suriye askeri birliklerinin başkent sokaklarını nasıl da yara yara ilerlediklerini mi seyretmek istiyorsunuz? Devlet televizyonuna bakın. Hükümet ordusunun nasıl bir fedakarlıkta bulunduğuna -ağır yaralı bir Suriyeli askerin Halep'in dar sokaklarından birinde yerde yatıyorken iki silah arkadaşının kanamayı durdurmak için nasıl çabaladıklarına- şahit olmak mı istiyorsunuz? Yapmanız gereken tek şey -kafasına mavi bir kask, üzerine de, tıpkı Batılı meslektaşlarınınki gibi "Basın" yazan kurşun geçirmez bir yelek geçirmiş- genç bir muhabirin, devlete ait olmayan lakin pek de Esad karşıtı olduğu söylenemeyecek, Dunia televizyon kanalının Halep'ten yaptığı canlı yayında sesinin son perdesinde anlattıklarına kulak kesilmek.

Gerek Suriyeliler gerekse -Şam hükümetinin kurmay siyasilerinden biri olmasa bile, nadir rastlanan bir siyasi analist olan Bay Zubi, CNN ve El Cezire'den çok şey öğrenmiş durumdalar. Benim oldum olası, alaycı bir üslupla Samimiyet Mabedi yakıştırmasını yaptığım binanın içinde gerçekleştirdiğimiz görüşme sırasında "Özgürlük ve açık sözlülüğe inanan insanlardan biriyim" diye bahsediyor kendinden Zubi. "Vefasız" gazetecileri affetmesiyle tanınan, beyin kanserinden vefat eden eskinin gaddar enformasyon bakanı Ahmed İskender Ahmed ve güvendiği yabancı basın mensuplarına yardım eden, az da olsa dini bütün bir duruş sergileyen, bir süre sonra kendini ev hapsinde bulan enformasyon eski

bakanı Muhammed Salman döneminde, zavallı Suriyelilerin dikkatlerini vermek durumunda kaldıkları, o parlak beş yıllık plan bolluğunun ortasında, "gerçeği" bulmak hayli zordu.

Gecenin en karanlık anı şafağa en yakın andır derler ya hani, Suriye'nin karanlık anı da birtakım şeylerin içyüzünü ortaya çıkartmıştı aslında. Beşşar Esad'ın aylardan sonra verdiği en önemli röportajın muhatabı, bu kez özel Dunia kanalıydı. Dunia'ya iki gece önce yaptığı açıklamada, mücadeleye devam edeceğini söyleyen Esad, Suriye için verilen mücadelenin daha henüz başladığının da altını çizmişti ısrarla. Bombalı araçlarla yapılan saldırılar, sağa sola savrulan ceset parçaları, çığlık çığlığa bağıran kurbanlar–bunların hepsi akşam haberlerinin alışılageldik unsurları haline gelmişti artık. Dunia kanalı muhabirlerinden biri Daraya'da yaşanan katliamda ağır yaralanan bir kadının ağzından olaya dair birkaç kelime almak için uğraş verirken, kadını hastaneye yetiştirmeye uğraşan sağlık ekibini geciktirmesi üzerine, Suriyeli izleyiciler o kadar büyük bir tepki vermişlerdi ki, kanal, yaralı kadınla yapılan röportajı daha sonra yayından kaldırmak durumunda kalmıştı. Batılı bir uydu kanalı da, benzer sansür uygulamalarının, yaşanan olaylara ilişkin olarak Suriye tarafından yapılan açıklamalar üzerinde birtakım şüpheler doğurduğu iddiasında bulunmuştu.

"Hiçbir şey gizli kalamaz," diye üsteliyordu Enformasyon Bakanı Zubi. "Bir şeyleri saklamanın hiçbir gerekçesi olamaz. İnsanlar hadiselere ilişkin gerçeklere alıştılar artık. Sokaklarda ne olup bittiği ekranlara olduğu gibi yansıtılıyor artık... Kaldı ki günümüzde insanlar hangi televizyon kanalını isterse onu izleyebiliyor, ellerinde bir seçenek var. Biz de o seçeneklerden biri olmak istiyoruz. İnsanların El Cezire'yi seyretmesini engellemeye çalıştığım falan yok benim. Kendi kararlarını kendilerinin alabilmelerini istiyorum ben."

Enformasyon Bakanı Zubi'nin tüm bu söylediklerine rağmen El Cezire'ye gayet küçümser bir gözle baktığını söylemek de mümkün; kanalın gerçekleri aktarma konusundaki yetersizliğine Amerika'nın da bir noktada öfkeyle yaklaştığını belirterek, kendisinin de Amerika ile hemfikir olduğu yegâne konunun bu olduğunu vurguluyor.

"Suriye muhalefetinin ülkenin televizyon kanalına çıkması için açık bir davette bulunuyorum" diyor enformasyon bakanı. "Önceki dönemlerde ekranlara kimin çıkacağı konusunda bir yasaklama vardı. Bu yasak artık

kaldırılmış durumda. Eski kurallara yapışıp kalmış birtakım "zihniyetler" vardı– bu zihniyetlerin açık sözlülüğü, serbestiyi benimser bir noktaya taşınması biraz vakit almış olabilir."

En kötüsü de, diyor Zubi, bir televizyon kanalının yalan söylemesi. "Dolayısıyla bizler yalan söyleyen bir medya istemiyoruz. Bizimle yabancı medyanın arasındaki fark aslında şu...biz doğruları söylüyoruz, doğruları tüm çirkinliğiyle ve sade bir uslüpla yansıtıyoruz– oysa onlar yalanlarını pazarlamakta son derece başarılılar."

Eeee şey, bir noktaya kadar, Lord Copper*, derken buldum kendimi, ne yalan söyleyeyim. Ne Özgür Suriye Ordusu, ne tek bir Batılı hükümet ne de ülkede bulunan yabancı gazeteciler, "Muhaberat" istihbarat şefleri tarafından uygulanan işkencelerin, askeri ateşgücünün yol açtığı "sivil zayiatın" veya gerçekleşen planlı cinayetlerin, Suriye devlet televizyonunca araştırılacağına inanıyor. CNN televizyonu daha bu hafta Suriye muhalefetine yer verdiği "özel" bir röportaj getirdi ekranlarına... Kafalarında siyah kapüşon bulunan silahlı adamlar, röportajda "aktivist" olarak anılırken söz konusu ifade, daha önceleri silahsız protestocular için kullanılmaktaydı.

Öte taraftan, hükümetin "yanında" yedi televizyon kanalı bulunuyor artık, bu kanallardan bir tanesi tamamen haber kanalı işlevini yerine getirirken, bir diğer kanal acıklı hikayelerin yer aldığı dizileri yayınlıyor. Arkadaşlarımdan bazıları dizi kanalının şu son birkaç aydır pek rağbet görmediğini hatırlatıyor bana. Şaşırmadım açıkçası: En acıklı ve en gerçek hikayeler haber kanalında dönüp dururken, yapmacık versiyonunu kim ne yapsın zaten?

* İngiliz yazar Evelyn Waugh'un 1938'de yazdığı ve gazetecilik mesleğine yönelik olarak komik hicivlerde bulunduğu Scoop adlı romanın kahramanı gazete editörü Salter, gazetenin kodaman patronu Lord Copper'dan aklı çıkan, patronun sorduğu sorulara "evet" ya da "hayır" diye cevap veremeyecek kadar korkak ve yalaka bir kişi olarak resmedilmektedir. (Ç.N.)

1 Eylül 2012, Robert Fisk

SURİYE'NİN ŞİDDET DOLU, KANLI VE BÖLÜNMÜŞ ORTAMINDA BİR BAŞKA HAFTA DAHA

Eğer şiddet ve vahşet içinde geçirildiyse, bir hafta hiç de azımsanacak bir süre değildir. Şeyh Ebu Heysem el-Bortavi'nin, Şam'ın Rukenadin denen dış mahallesinde bulunan el-Nur Camii'nin dışında silahlı adamlarca katledilmesi, daha dünmüş gibi -oysa olay tam beş gün önce gerçekleşmişti. Olay yerine gitmiştik. Orta sınıf halkın yaşadığı bir bölge. Ağaçların gölgesinde, nezih bir cadde. Saat sabah on suları. Öldürülen şahsın, Ramazan ayının sonunda Beşşar Esad'ın hemen yanıbaşında bayram namazı kılan din adamı olduğu anlaşılıyor. Siyasi topluluğun tam kalbine saplanmış bir hançer.

Ertesi gün bir arkadaşımla buluştum Mezze'deki bir kafeteryada, adam gözyaşları tutamıyordu. Arkadaşımın diş doktoru, Lübnan sınırına yakın tepelerin orada, Özgür Suriye Ordusu'nun kontrolündeki bir bölge olan Zabadani'de yaşıyor. Diş hekiminin oğlu, açılmaya başlanan ateş nedeniyle ailenin yaşadığı evin güvenli olmadığı konusunda uyarıyor kendilerini. Ateşi açan ordu mu? Kimse bilmiyor. Diş hekimin evine bir top mermisi isabet ediyor, diş hekimi Fransız Hastanesi'ne intikal edeli çok olmuyor. Hayatını kaybetmiş, kederli ailesi hala morgda bekliyor.

İki Hristiyan adam var kasabanın dışında... Bir tanesi DVD kiralama işiyle uğraşıyor diğerinin de eczanesi var. İkisi de öldürülmüş. Ertesi gün yapılan cenaze törenlerine bomba yüklü bir araçla saldırı düzenleniyor. On iki kişi hayatını kaybediyor, en az 40 da yaralı var. Öldürülen iki Hristiyanın da Suriye ordusunda kardeşlerinin olduğu anlaşılıyor, belli ki gençler askere alınmışlar. Lakin muhalefet iki adamın da "askeriye ile bağlantılı" olduklarını söylüyor.

Suriyeli bir gazeteci arıyor beni. Altı Ermeni kendi evlerinde "bıçaklarla katledilmiş" olarak bulunuyor. Ermeni kilisesine koşturuyorum hemen, kahverengi cüppesinin içinde Piskopos Armesh Nalbadian duruyor, tarihi Saint Sarkis şapelinin hemen yanıbaşında, 1915 Ermeni Soykırım Anıtı'ndan sadece birkaç metre uzağındaki kilisede. Şam'daki kilise cemaatinin yaklaşık 6,500 üyesi var. Osmanlı Türk kıyımına uğrayan bir buçuk milyon kişinin pek çoğunun ölüme terkedildiği Şam çölleri, şimdi bir başka Felaket'e sahne oluyor.

"Altı-ölü" hikayesinin doğru olmadığını söylüyor Piskopos Armesh. Tam, neyse ki bu iyi haber diyecek oluyoruz üç tane Şam'lı Ermeni'nin, daha henüz hayatını kaybettiğini öğreniyoruz, görünen o ki vurulmuşlar. Otuz-dokuz yaşındaki Bedros Matosian küçük erkek kardeşi Kevork'la birlikte hayatını kaybediyor. Öldürülenlerden biri de oğulları Levon -piskopos 22 yaşındaki çocuğun, hangisinin oğlu olduğunu anımsayamıyor. Silahlı adamlar. Kimlikleri bilinmiyor. Matosian kardeşlerin Alevi ve Sünni komşularının arasında da katledilenler var, zira mahallede anlatılanlara bakılırsa Özgür Suriye Ordusu'na katılmayı reddetmişler.

Hikayenin seyri, bu bölünmüş başkentin neresine gittiğinize bağlı olarak değişiyor. Dün kentin başka yerlerinde; Malayha, Haratsa, Zamalka ve Bab Şevki denen dış mahallelerinde dolaştım şöyle bir. Otuz kadar hükümet kontrol noktası mevcut, belki de 40, ama Suriye Arap Cumhuriyeti'nin Harasta'da hiçbir etkisi, hiçbir hükmü yok. Duvarlara asılı onlarca yeşil, beyaz siyah ÖSO bayrağı var. "Harasta'nın özgür halkı hürriyetlerinden mahrum bırakıldı," uyarısında bulunuyor bir slogan. "Esad'ın gitmesi lazım." Bölgede bulunan cami o kadar dolu ki, cami kalabalığı sıcaktan kavrulan taşıt yoluna kadar taşmış durumda; kamyonetin içinde bulunan gençten bir adam otobandan gitmemizin daha güvenli olacağını söylüyor. Muhalefetin adamlarından biri bize bunu söyleyen. Güneş gözlüklerinin ardında yüzünü tam olarak seçemediğimiz Suriyeli bir asker, bizi Suriye Arap Cumhuriyetinin otoyoluna doğru yönlendiriyor.

Devletin yaptırdığı toplu konutların bulunduğu Esad Banliyösünden arabayla geçiyoruz, ev sahiplerinin bir kısmı evlerini Zabadani'den gelenlere kiralamış -ufak bir güvenlik sorunu yaşanıyor olabilir belki de? Vatandaş Beşşar Esad'ın eski öğrencisi olduğu Tişrin Askeri Hastanesinin tam önünden geçtiğimiz sırada bir patlama oluyor, lastiklerinden acı çığlıklar gelen, farları açık bir araba, ezilmiş bir köpek leşinin bulunduğu bir garajın önünden geçip sokaklarda tozu dumana katarak ilerliyor.

Kassion dağlarının oralara kadar çıkıyoruz- öğle yemeğini Şam'ı tepeden gören Al Montagna'da yiyeceğiz- bezgin bezgin masalarında oturan üç Suriyeli subay dışında başka müşteri yok restoranda. Masamıza yerleşip Emevi Camii'ne doğru bakıyoruz-tepenin öte tarafında hükümet kuvvetlerince açılan ateşin gümbürtüleri geliyor kulağımıza- dağdan dağa adeta kükreyerek gelen o gümbürtüler şehrin diğer tarafını titretiyor. On beş saniye sonra, uzaklardan -Yarmuk'taki Filistin kampının kıyısından-

hafif bir patlama sesi geliyor, isli bir gri leke yükseliyor gökyüzüne. Ardından daha güçlü bir patlama sesi, kopan bir gümbürtü, önceki patlamanın biraz sağında, ateşin oluşturduğu is bulutunun 6 kilometre kadar uzağında hafif bir patlama daha... Filistinliler. Bilgisayarımı kapatıp haftayı noktalıyorum.

2 Eylül 2012, Robert Fisk

SURİYE'NİN CİHATTAN HAPİSHANEYE UZANAN YOLU

İçeri birer birer girdiler, kafaları eğik, bilekleri kelepçeye alışkınmış gibi önlerinde çaprazlanmış bir halde. Suriye'nin en çok korkulan askeri hapishanelerinin birinde, kendi sıradışı hikayelerini –Beşşar Esad rejimi karşıtı silahlı muhaliflere nasıl yardım ettiklerini– anlatıyorlardı. İçlerinden biri Cezayir kökenli bir Fransızdı, uzun sakallı, kambur ve ufak tefek bir adam, kırk yaşlarında gösteriyordu; bir diğeri Türk'tü, gözü morarmış gibi gözüküyordu, Afganistan–Pakistan sınırındaki Taliban kampında aldığı eğitimden bahsediyordu. Suriyeli bir tutuklu, Şam'ın merkezinde kanlı bir patlama yapmaya kalkışan iki canlı bombaya nasıl yardım ettiğini anlatırken, bir müftü Suriye hükümetine karşı muhalif grupları birleştirmek için gösterdiği nafile çabalardan bahsediyordu.

Yüksek güvenlikli bu hapishaneye kabul edilen ilk gazeteciler biziz, görüştüğümüz dört kişinin dışında, gardiyanların bizi görüştürmek istediği başka mahkumlar da vardı. Yaptığımız görüşmeler, bizim açımızdan hayli ürpertici ve iç karartıcı bir tecrübeydi. Mahkumlardan ikisi, ilk tutuklamalarının ardından vahşi bir muameleye maruz kaldıklarını gösteren bariz birtakım ipuçları verirken, hapishanenin askeri müdürü–askeri kıyafetlerinin içindeki gri saçlı, orta yaşlı general– kısa kollu gömlek giyen istihbarat subayını ,görüşme sırasında odadan çıkmalarına ikna etmemiz 10 dakika almıştı. İnanılması zor ama, makam odalarından çıkmayı kabul ederek mahkumlarla baş başa konuşmamıza imkan tanıdılar. Suriyeli yetkililerin, görüşmeler esnasında yaptığımız kayıtlara bilahare erişim talebini ise kabul etmedik.

Görüştüğümüz mahkumlardan ikisi İslamcı vaizler tarafından nasıl görevlendirildiklerini anlatırken bir diğeri Arap uydu kanallarının Suriye'ye cihada gitmesi için kendisini nasıl ikna ettiklerini paylaştı bizlerle. Bu anlatılanlar, Suriyeli yetkililerin, mahkumların ağzından duymamızı istedikleri şeylerdi hiç şüphesiz–ancak –aynı ifadeleri sorgulamalarını yapan kişilere de verdiğini düşündüğümüz– mahkumlar bizimle konuşmaya oldukça istekli görünüyorlardı, en azından Batılılarla görüşmek ve aylar süren tutuklulukların ardından varlıklarından haberdar olunmasını istiyorlardı doğal olarak. Cezayir kökenli Fransız mahkum, yanımızda getirdiğimiz tavuk–patates kızartmasını aç kurt gibi yemişti. Suriyelilerden bir tanesinin sürekli olarak hücre hapsinde tutulduğunu belirtmesi üzerine görüştüğümüz mahkumların dördüne de, isimlerini ve detay bilgilerini Uluslararası Kızıl Haç'a ileteceğimize dair söz veriyoruz.

Muhammed Emin Ali el-Abdullah, ülkenin kuzeyindeki Deyr ez Zor'da yaşayan 26 yaşında bir tıp öğrencisiydi, dördüncü sınıftaydı. Lazkiye'de çiftçilikle uğraşan "sıradan" bir ailenin oğluydu, üzerinde hapishaneye girdiğinde kendisine verilen ince çizgili mavi gömlek ve pantolon, hapishane müdürünün kahverengi deri koltuğunda oturuyordu. Tutukluluğun ikinci yılında birtakım "psikolojik sorunlar" yaşadığından bahseden genç adam, görüşme sırasında iki kez gözyaşlarına boğuldu. Bir tıp öğrencisi olarak birtakım tıbbi tavsiyelere uyduğunu ama aynı zamanda Kuran'ın bazı kısımlarını okumasını özellikle salık veren bir "şeyh"den de birtakım psikolojik yardımlar aldığını anlatıyor bizlere.

"Bu, bir bakıma kişiliğimi bulabilmem için atılmış bir adımdı, şeyhin sağ kolu olan adam, Selefi davasıyla ilgili birtakım diskler ulaştıyordu bana kimi zaman. Getirdiklerinin çoğu İbn Baz ve İbn Useymin gibi Suudi şeyhlerinin yaptığı konuşmalardı. Daha sonra, İslamdaki tüm diğer mezhepleri reddeden, Sufilere, Şiilere saldıran bir konuşmanın yer aldığı bir video getirdi bana." Muhammed'in bahsettiği "şeyh" bir yıl süreyle tutuklu kalmış ama sonra Şam'da Muhammed'in oda arkadaşı olmuş. "Sonraları da, cihatçılar tarafından NATO ve Afganistan'daki Amerikalılara karşı gerçekleştiren eylemlere ait videolar izlettirmeye başladı."

Muhammed, geçtiğimiz yıl Suriye'de ayaklanma patlak verdiğinde, "şeyh" ve başka iki adamın kendisine rejim–karşıtı gösterilere katılması

tavsiyesinde bulunduğunu anlatıyor. "Cuma namazı bittiğinde, aramızdan biri, kalabalığın içinde –tam ortada– durur, yaşanan adaletsizlik, kötü gidişatı yüksek sesle dile getirir, bu sırada dört kişi de köşelere gidip 'Allahu Ekber' [Allah Büyüktür] diye bağırarak kalabalığın da aynı şekilde tekbir getirmesini sağlardı."

Muhammed, işte tam bu sıralarda "El-Hacer" adı verilen bir Selefi ile tanıştırıldığını, El-Hacer'in başında bulunduğu harekete "tıbbi ve lojistik destek sağlamak–yetkililer tarafından aranan adamlarını saklamak ve güvenilir evler bulmak üzere" kendisinden yardım talep ettiğini anlatıyor. El-Hacer bir süre sonra Muhammed'in evine daha sık uğrar oluyor, "el sıkıştığım bu adam, beni bir tür biat ve sadakat noktasına taşıdı; kendisini her daim bağlı kalacağınız bir lider olarak benimsediğinizi, cihad yolundan ayrılmayacağınızı ve ondan şüphe etmeyeceğinizi kabul ediyorsunuz" sözleriyle anlatıyor Muhammed yaşadıklarını. Bir süre sonra El-Hacer Muhammed'in evine yabancılar da getiriyor.

"Beni kendi içlerine aldılar. O dönemde aklımı "dışarda" bırakmıştım sonra bir fark ettim ki bu örgüt El-Kaide imiş. Adamlardan biri, bu yıl 10 Nisan'da kendisiyle birlikte bir arabaya binmemi istedi. Gittiğimiz yerde 2.5 metre yüksekliğinde silindirler vardı, bir de patlayıcılarla doldurulacak bir sürü kutu. Beni oraya neden götürdüklerini bilmiyorum –belki beni de olayın içine çekmek istemişlerdir. Canlı bomba olarak görev yapacak bir Filistinliyle bir Ürdünlü vardı, üç tane de Irak vatandaşı. İki canlı bombanın önünde seyreden bir aracın içinde ayrıldık oradan. Nereyi bombalayacaklarını bilmiyordum ama eve geri döndükten 15 dakika sonra patlamayı duydum, iki dakika sonra da çok daha büyük bir patlama oldu. Felaketin boyutunu televizyona baktığımda kavrayabildim ancak, bomba Bazzaz bölgesindeki kalabalık bir sokakta patlatılmıştı; bombalama sonucunda etraftaki evler dümdüz olmuştu. [Hedef alınan] bölge sakinlerinin hepsi de ya orta halli ya da yoksul insanlardı. Yaşananlara çok üzülmüştüm."

Daha sonra Selefilerden biri, doktor olması nedeniyle Muhammed'den annesini hastanede ziyaret etmesini istiyor, kendisinin görüntüsünün hastanede göze batacağını düşünüyor zira. Hastaneye giden Muhammed, Suriye Muhaberat İstihbarat biriminin kendisini beklediğini görüyor. "Onlara açık yüreklilikle ve tüm samimiyetimle şunu söyledim: 'Tutuklandığıma seviniyorum –böyle bir örgütün içinde bulunmaktan,

daha fazla kan dökülmesinde rol almaktan daha iyi böylesi.' Bu insanların arasına nasıl düştüm bilmiyorum. 'Geri dönüşüm kutusu'na atmış gibi hissediyorum kendimi bir nevi. Bir kitap yazıp başıma gelenleri anlatmak istiyorum insanlara, benim yaptıklarımı yapmasınlar diye her şeyi kaleme almak istiyorum şimdi. Gelin görün ki, bana kalem kağıt vermiyorlar."

Muhammed, öğretmenlik yapan babasını, annesini ve kız kardeşini iki ay önce görüyor. Kötü muamele görüp görmediğini soruyoruz kendine. "Sadece tek bir gün," cevabını veriyor bizlere. "İşkence değildi ama." Bileğinin tekinde gördüğümüz koyu renkli iki morartının ne olduğunu soracak oluyoruz, "Tuvalette düştüm," diye geçiştiriyor bizi.

Cemil Emir el-Hudud, eşi ve çocukları Marsilya'da yaşayan bir Cezayirli, Fransız ordusu 1. Nakil Alayı'nda görev yapmış. 48 yaşındaki el-Hudud çok daha dingin, sakin bir adam, el Cezire'de yer bulan Suriyeli Müslümanların yaşadığı eziyetlerle ilgili haberlerden etkilenerek başlayan cihad yolculuğu hayli dokunaklı; kendisini gözü açılmış bir insan haline getirdiğini söylüyor bu yolculuğun. Blida doğumlu, Fransa'ya göç etmiş, akıcı Fransızcasına rağmen, ara sıra denk geldiği geçici işlerde çalışarak, çoğunlukla da işsiz kalarak geçirmiş hayatını ta ki, "uzun süreli bir tereddüt halinden sonra, Türkiye'ye gidip Suriyeli mültecilere yardım etme kararını alana" kadar.

Kendisinin başlarda "ılımlı bir Selefi" olduğunu söylüyor ama Türkiye'deki mülteci kampında Libyalı bir şeyhle tanışıyor. Tanıştığı diğer kişiler arasında bir sürü Tunuslu ve bir de Yemenli bir imam var; "bana cihad dersleri verdi" diye anlatıyor. Suriye sınırını elinde bir pompalı tüfekle geçiyor, yanındakiler askeri kontrol noktalarına saldırıyor. Onlarla birlikte evsiz barksız bir halde kâh terkedilmiş evlerde kalıyor kâh Lazkiye'nin dağlık bölgelerindeki bir camide. Fransız silahları üzerine eğitim alıyor, daha önce hiç Kalaşnikof kullanmamış -atış talimi amacıyla bir kayaya üç atış yapmasına izin verilmiş bir seferinde- Suriye'de cihadın kendisi için hiç de uygun olmadığını anlaması birkaç haftasını -sefalet içinde geçen birkaç haftasını- almış, bunun üzerine Türkiye'ye yürüyerek gidip, Fransa'ya geri dönme kararı aldığını anlatıyor. "Televizyonda gördüklerimin Suriye'de gördüklerimle bir alakası yoktu," diyor.

Kendisinden şüphelenen köylüler tarafından alıkonmasından sonra, ilk olarak bir şehre (muhtemelen Halep) daha sonra ise helikopterle Şam'a götürülüyor. Cihat yolculuğu için neden Filistin'i değil de Suriye'yi

seçtiğini soruyoruz, "Filistinli bir arkadaşım kendi halkının, adamdan ziyade paraya ihtiyacı olduğunu söylemişti," diye cevap veriyor. "Zaten, orası geçilmesi hayli zor bir sınır." Tutuklu kaldığı süre boyunca kötü muamele görüp görmediğini sorduğumda, "Allaha şükür, iyiyim," yanıtını veriyor. Aynı soruya, tekrar tekrar aynı cevabı veriyor.

Zayıf kara suratlı Suriyeli bir imam–Şam'daki Khadija el-Kübra camiinin imamı– farklı milliyetçi ve dini amaçlara sahip dört Suriyeli "militan grupla" yıl içinde şehirde gerçekleştirdiği görüşmelerden bahsediyor, onları bir araya getirmek için nasıl uğraştığını, sonra onların cihatla uzaktan yakından alakası olmayan hırsız, katil ve tecavüzcü insanlar olduğunun nasıl farkına vardığını anlatıyor bizlere. Bu sıfatlara yakın tiplerdi diye bahsediyor Şeyh Ahmed Galibo onlardan. Görüşmemiz sırasında sık sık bu insanların adını veren şeyh, grupların kendileriyle aynı fikirde olmadığı kanaatine vardıkları grup üyelerini, sırf şüphe üzerine, tasfiye ettiklerini, tasfiye edileceklere uygulananlar karşısında nasıl da dehşete düşmüş olduğunu anlatıyor, "insanların vücutlarını kesiyor, başlarını gövdelerinden ayırıyor sonra da kanalizasyona atıyorlardı." Bu şekilde işlenen yedi ayrı cinayete şahit olduğunu söylüyordu; cesetlerin kanalizasyona atılmasına Şam'da sıklıkla rastlanıyor gerçekten de.

Kendisinin el-Kübra camiinde müftülük yaptığını bilen ve anlaşılan o ki, dört aşırılıkçı liderle buluştuğunun farkında olan Suriye güvenlik polisi, Ahmed Galibo'yu bu yıl 15 Nisan'da tutukluyor. Bizlere söylediği, tutuklandığında her şeyi olduğu gibi itiraf ettiği yönünde zira "o militanların 'Özgür Ordu'yla hiçbir alakasının olmadığını" söylüyor. Sorgulamasını gerçekleştirenlerin kendisine "gayet iyi muamele" ettiğini ısrarla belirten Ahmed Galibo, Katar Emiri'ni devrim ayağıyla Suriye'de ortalığı karıştırmakla suçluyor, "pişmanlık duyup, tövbe ettiğim için" serbest bırakılacağıma inanıyorum diyor.

Cuma Öztürk, -Türkiye'nin güneydoğusundan geliyor– kendisi Gaziantepli, Afganistan–Pakistan sınırındaki Taliban kampında aylar boyunca süren bir eğitim sonrasında Suriye'ye geçtiğini söylüyor. Peştu da bilmiyor Arapça da, hamile eşi Mayuda ve üç yaşındaki kızlarını Gaziantep'te bırakıp ta gelmiş Şam'a. Görüşmemiz sırasında cihattan belli belirsiz bahsediyor, Türkiye'den Suriye başkentine ulaşan bir "kaçakçılık" güzergâhı oluşturması istenmiş kendisinden, sınırdan insan geçişi de aynı güzergâh üzerinden yapılacakmış. Kayınvalidesinin cenazesi için

Halep'e gittiğinde tutuklandığını söylüyor. "Başıma gelen her şeye çok üzülüyorum, pişmanım," diyor kederli bir sesle; "şimdilerde" iyi muamele gördüğünü söylüyor. Hapiste olduğunu Türk yetkililere iletmemizi istiyor bizden.

Dört buçuk saat süren görüşmelerimiz sona erdiğinde, Suriyeli hapishane müdürüne çağrıda bulunarak mahkumların ailelerine ulaşması için daha fazla imkan tanımasını talep ediyoruz. Hapishane müdürünün yüzünde beliren yorgun gülümseme yaptığımız talebin, görev alanı dışında kalabileceğinin bir işareti sanki. Muhammed el-Abdullah'a bir kalem ve kağıt temin edilmesini istiyoruz. Her ne kadar, sonuçsuz kalacağını bilsek de, hapiste tutulanlara uluslararası kanunların uygulanmasına ihtiyaç duyulduğunu dile getiriyoruz. Mahkumlar hapishane müdürüyle gayet dostça el sıkışıyorlar, kısa kollu gömlekli istihbaratçıyla aralarındaki ufak sevgi kırıntısının kaybolmuş gibi gözüktüğü de dikkatimden kaçmıyor. Mahkumların hepsi de hücrelerine doğru yola koyuluyorlar –tıpkı müdürün odasına geldikleri vaziyette– kafaları eğik, gözleri yerde...

3 Eylül 2012, Robert Fisk

GEÇMİŞİN, SURİYE'NİN ŞİMDİKİ TRAJİK HALİYLE BAĞINTISI MALULA'DA GÖRÜLÜYOR

Arabayla Malula'ya gitmek için Pazar iyi bir gün. Yol boyu dizilen incir ve zeytin ağaçlarına, üzüm bağlarına baktığınızda, Suriye'nin koskoca bir trajedinin içine saplandığını bir an için de olsa, unutmanız mümkün. Aslında sağa -Suriye Arap Ordusu'nun Özgür Suriye Ordusu'na rahat vermediği- Tell'e doğru dönmezseniz iyi edersiniz. Şam'dan Malula'ya uzanan yaklaşık 160 kilometrelik yol boyunca 35 tane askeri kontrol noktası bulunuyor; Lübnan sınırının doğusunda kalan dağlık serin bölgelerde, Hristiyanlar ve Müslümanlar tam 1,300 yıldır olduğu gibi bugün de birarada yaşıyorlar. Tarih, her halükarda onları tek başlarına bırakmıyor.

Muhteşem bir güzelliğe sahip Saint Sarkis Katolik kilisesine girdiğinizde, Palmira'nın kuzeyindeki Rasafa'nın muhteşem kalesinin dibinde Hristyanlığı seçen ama kendilerini Suriye'nin göbeğinde bulan iki Romalı

askerin tablosunu göreceksiniz. Roma'nın büyük liderinin canını sıkan Sergius ve Pixos'ın infazı emredilmişti– imparatorluk o zamanlar Jupiter, Venüs, Bacchus ve geri kalanları terk etmemişti. Böylelikle Malula'ya iltica eden iki lejyoner, gücü taa oralara kadar yeten Roma istihbarat servisi kendilerini yakalayana dek, Hristiyanlığı telkin etmişler ancak imparatorun emriyle kafaları kesilmek üzere Rasafa'ya götürülmüşler. Bu hikayeyi bana anlatan yaşlı adama bakıyorum, kelimelere dökmesek de, ikimiz de onaylıyoruz başımızla hikayenin bugün için de geçerli olduğunu. Sergius ve Pixos taraf değiştirmiş ajanlardı.

Malula'nın Roma tapınağının yukarısına dikilmişti kilise, Sovyet hapsinden çıkmış, bir deri bir kemik kalmış 75.000 Polonyalı askerini Kutsal Topraklar üzerinden geçirerek İkinci Dünya Savaşı'ndaki müttefiklerinin arasına sokmak, sonrasında da Monte Cassino mücadelesine götürmek üzere, 1942'de bu yüzden oraya gelmişti iki kez yara almış General Wladyslaw Anders. Malula'daki kiliseye İsa'nın harikulade bir ikonasını getirmişti Anders; ikonayı ön sundurmanın içinde gördüm, adı ikonanın tabanında yazılıydı ama görevine dair hiçbir ipucu yoktu. Anders'ın komuta ettiği cesaret timsali II. Polonya Kıtası, Polonya'nın savaş sonrası Komünist hükümeti tarafından ihanet ordusu olmakla suçlanmıştı.

Malula güzel şeylerle de anılan bir yer elbette. Malula halkı, tüm turistlerin bildiği gibi, hala Arami dilini –İsa'nın dilini– konuşuyorlar. Şam, Arami Krallığı'nın bir parçasıydı. Karşılaştığım genç bir hanımdan İsa'nın öğrettiği duayı kendi dilinde okumasını rica ediyorum, kulağa İbranice gibi geliyor. Malula halkının, yazılı bir dil olduğu halde, bunu öğrenmemesinin sebebi bu mu diye merak ediyor pimpirikli Fisk. Arapça ve İbranice'nin kökeni Arami dilinden geliyor olabilir mi? Alimler –bu kelimeyi hep tuhaf bulmuşumdur– bu konuda hala tereddütlü.

Cemaat papazı olarak günlerini dolduran bizim Peder Fayez'le muhabbete başlıyorum, siyasetten konuşmak istemiyor ama mavi-boyalı eski evlerinde oturan cemaatinin, Müslüman komşularıyla yanyana yaşadığını söylüyor; doğrusunu söylemek gerekirse civardaki üç köyde yaşayan 20.000 kadar Hristiyan ve Müslüman'ın hepsi Arami dilinde konuşuyor. Lakin güneş ışığı ve kilise avlusunun üzerine yansıyan keskin-hatlı gölge, burada yaşayan insanların hayatının tam orta yerine yerleşen karanlığı yansıtıyor. Şu ana dek üç Hristiyanın kaçırıldığını söyleyen papaz, fidye karşılığında hepsinin serbest bırakıldığını anlatıyor.

Restoran sahibi bir Hristiyan, restoranında çalıştırmak üzere birkaç Müslüman işçi bulmak amacıyla geçtiğimiz ay civar köylerden birine giderken yolda kaçırılıyor. Özgür Suriye Ordusu kaçırılan adamı Malula'ya geri getiriyor. Kilisenin –bir kayanın üzerinde Aziz Peter gibi görünen– kilisenin inşa edildiği Seydnaya'ya kadar arabayla gidiyorum, –Suryanilerin Kutsal Bakiresi– Seyd Naya bazilikasında bir grup yetim görüyorum, Suriye ordusuna zorunlu olarak alınan askerler izinlerini yerleri temizleyerek ve çocuklara su getirerek geçiriyorlar.

Siyah elbisesinin içinde kara bir kuş gibi kanat çırparcasına yanıma yaklaşıyor rahibelerden biri, oldukça öfkeli. Çerçevesiz gözlükleri kafasındaki örtünün üzerinde iğreti bir şekilde duruyor. "Siz gazeteciler bu ülkeye zarar verme peşindesiniz," diye cırlıyor. "Savaştan önce, huzur içinde yaşıyorduk. Bayramlarımız, tatillerimiz vardı, kadın ve çocuklar gecenin bir yarısı sokaklarda yürüyebiliyordu." Hışımla uzaklaşıyor yanımdan, sonra birden geri dönüyor ikinci bir hamle için–böyle yapacağından emindim. Anlatacakları vardı, Seyd Naya'nın soğuk taşlarla çevrili dar koridorlarından geçip gitse de, vahşetin kiliseye dokunmasına engel olamazdı. "Mahalleden bir kızla evlilik hazırlığı yapan gençten bir adam buraya gelip evliliği için şükretmek istemişti," diye anlatıyor rahibe "Ama bugün öğrendik ki genç adamın babası Deraya'daki katliamda öldürülmüş..."

Bunun üzerine Seyd Naya'nın huzurlu olduğunu söyleyen Rahibe Stephaine Haddad'la görüşüyorum–yedi ay önce manastıra isabet eden, Özgür Suriye Ordusu tarafından atıldığı söylenen top mermilerini uzatıyor bana. Humus'tan, Hama'dan, Tell'den ve bizzat Deraya'dan kaçıp gelen insanlar şimdilerde manastıra sığınmış durumdalar. İsa çıkıp da şimdi Suriye'ye gelecek olsa ne derdi? "Şimdi gelecek olsa, insanlara şunu söylerdi: öldürmeyin, yakmayın, vurmayın, adam kaçırmayın, hırsızlık yapmayın. Tüm bunlar İncil'de yazıyor."

Seyd Naya'da 20.000 insan yaşıyor. Nüfusu Sünni Müslümanlar, Rum Ortodokslar ve Katolikler oluşturuyor, 13 kilise ve iki cami var Seyd Naya'da. "En az" iki Hristiyan kadın ise Müslümanlarla evli–yorumu size bırakıyorum.

Kasabanın çıkışında, kum torbalarıyla çevrili bir kontrol noktasında bir grup siville karşılaşıyorum. Kontrol noktası hükümetten onaylı elbette. Gülümsüyorlar bana. Silahları var.

5 Eylül 2012, Kim Sengupta

'BATIDAN HİÇBİR YARDIM ALAMAYACAĞIMIZIN FARKINDAYIZ ARTIK'

Hava saldırıları ve bombalamalar başladığı sırada ekmek kuyruğunda bekliyordu Ahmed El-Said. İki saati aşkın bir süredir sabırla kuyrukta bekleyen düzinelerce insan, bir anda çil yavrusu gibi dağılmış, roket ateşiyle dövülen sokaklardan çılgın gibi koşturarak evlerine ulaşmaya çalışıyor, ailelerinin iyi durumda olduğundan emin olmak istiyordu.

Ahmed'in El Bab kasabasında ailesiyle birlikte yaşadığı ev, Pazartesi günü Beşşar Esad'ın savaş uçaklarının açtığı doğrudan ateşe maruz kalmıştı. Bir süredir hem havadan hem karadan gerçekleştirilen ölümcül saldırıların sonuncusuna yakalanan evin ön kısmının yarısı sokağa yıkılırken, arka kısımdan alevler çıkıyordu. Ellerine geçirdikleri alet edavatla toz bulutunun içine dalarak enkaz altında kalanları kurtarmak için telaş içinde koşuşturan komşularının arasına katılıyor Ahmed de.

Ama nafile bir çaba içindeydi hepsi de, kurtulan yoktu: Ahmed'in erkek kardeşleri Adel ve Amal'ın cansız bedenleriyle birlikte kız kardeşi Marve'nin ve onları ziyarete gelen bir arkadaşlarının cesetleri tam üç saat sonra çıkartılmıştı enkazın içinden. Üç ev ötede, bir başka enkaz vardı, ağır hasar alan evden iki cansız beden çıkartılmıştı. Köşeyi hemen dönünce gördüğünüz bina da çökmüş, üç kişiye mezar olmuştu, üç yaşında bir oğlan çocuğu ve altı yaşındaki bir kız çocuğu vardı ölenlerin arasında.

Gerçekleşen saldırılarda otuz altı kayıp verildiği sanılmakla birlikte ölü sayısı daha sonra 32 olarak açıklanmıştı. Ahmed'in ailesi de dahil olmak üzere hayatını kaybedenlerden sekizini bizzat tanıyordum, geçtiğimiz ay kasabada kaldığım zaman tanışmıştım onlarla.

Bahsettiğim bu sekiz kişiden, sadece bir tanesi, Yahya Muhammed Nasar isyan savaşçısıydı. Ölenlerden bir diğeri, İbrahim el-Hamdo ise bir eylemciydi, protestolara katılmış ama eline asla silah almamıştı.

Bu hafta başında bombardımana tutulan bölgelerin hiçbirinde belirgin askeri hedefler yoktu. El Bab sergilediği isyankar tavır nedeniyle büyük bir bedel ödemekteydi; bölgeden gelen savaşçılar Halep savunmasına katılan en geniş grubu oluştururken bölge sakinleri de, kasabanın

eteklerinde yer alan askeri üssün, askerleri önüne katıp kovalamadan önce gerçekleştirdiği düzenli saldırılardan payını alıyordu.

Ayaklanmanın başlangıcından bu yana verilen can kaybı neredeyse 250'ye ulaşırken kasabadaki 200.000 nüfusun hemen hemen dörtte biri sığınmacı olarak ya civar köylere ya da sınırı geçerek Türkiye'ye giriş yapmıştı.

Büro memuru olan 26 yaşındaki Ahmed, kendi çocuklarının yanısıra kardeşinin çocuklarına ve yaşlı anne babasına bakmak zorunda artık. Onların kasabanın dışında daha güvende olacaklarını düşünüyor. "Başlarına bir şey gelecek olursa bunun sorumlusu ben olurum, şu an için buradan uzaklaşmaları en iyisi," diyor.

"Olan bitenler bizi çok üzdü: babam ve annem şok içindeler. Bunun olabileceğini düşünmemiştik, özellikle ordu kampı gittikten sonra. Güvende olduğumuzu sanıyorduk. İnsanların ne kadar mutlu olduğunu hatırlıyor musun?"

Geçtiğimiz ay isyancıların günler boyunca gerçekleştirdiği saldırıların ardından, sabahın erken saatlerinde kasabadan ayrılmıştı rejim güçleri. Aralarından üçbeş tanesi alıkonmuştu ama askerlerin çoğu Halep'e doğru kaçmıştı. Askerlerin ayrılmasının hemen ardından kutlamalara başlayan kasaba sakinleri, eskiden ziraat fakültesi olarak kullanılan karargâha koşturarak devrim sloganları atmıştı. "Kurtarılan" iki tank son sürat sokaklara daldırılmış, kasabanın içinde gezdirilmişti.

Rejim güçlerinin ayrılırken geride bıraktıkları ölü ve yaralı askerleri çıkartmak üzere karargâha giden muhalif aktivistlere eşlik etmiştim o gün öğleden sonra. Çek yapımı L-39 Albatross modeli bir jet, üssün üzerinde sürekli bir yalama uçuşu yaparak makineli tüfekle taramış, sonrasında da bölgedeki meskun mahallerden birine ateş açmıştı. Abid el-Rahman adında 11 yaşındaki bir çocuk misil saldırısında bir bacağını kaybetmişti. Yaşanan bu olay, rejimin sivil bölgelere gayet özgürce hava saldırısında bulunma hazırlığı içinde olduğunun bir göstergesiydi aslında.

Ertesi haftalarda saldırıların sıklığı biraz azalmıştı zira rejim, isyancıların Halep'te gerçekleştirdiği saldırılarla uğraşmak durumunda kalmıştı. Fakat şimdilerde, şehirde yaşanan ve iyice içinden çıkılmaz bir hal alan çatışmalar nedeniyle civar bölgeler bir kez daha dövülmekte ve El Bab'ın üzerinde titizlikle durulmakta.

El Bab'ın bombalandığı ve rejimin ülke çapında başka noktalarda birtakım saldırılar gerçekleştirdiği gün, Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius, Esad rejiminin kimyasal silah kullanması halinde Batı'nın buna "ışık hızında ve oldukça ağır" bir yanıt vereceğini söylemişti. Aynı gürültüleri Barack Obama ve David Cameron da çıkartmışlardı.

Bu türden yapmacık tavırlar, kasım kasım kasılmalar El Bab halkı nezdinde kof bir yankı yaratıyor sadece. 73 yaşındaki babası saldırıda yara alan Ömer Abdullah el-Hani, "demek oluyor ki, kimyasal silah kullanmadığı müddetçe, Beşşar'ın çocukları ve yaşlıları öldürmesine ses çıkartmayacaklar. Korktukları şey ne acaba, kimyasal gazların Avrupa ve Amerika'ya sızması falan mı? Batı'dan hiçbir yardım alamayacağımızın farkındayız; bizler bu işte bir başımızayız, onların içi kof sözlerine ihtiyacı yok bizlerin."

10 Eylül 2012, Robert Fisk

'SURİYELİLERİN HİÇBİRİ ŞİDDETTEN YANA DEĞİL... AMA İNSANLAR GERİ DÖNÜŞ OLMADIĞININ DA FARKINDA. EVE DÖNECEK OLURLARSA, TEKER TEKER ÖLECEKLER'

Suriyeli general elindeki zarfı açıp içindekileri masasının üzerine boşaltıyor. Zarfın içinden ordunun Şam halkına, Hama halkına, Halep, Humus ve Dera'da yaşayanlara yönelik mesajları çıkıyor. "Bunları yazan analistlerin olduğu özel bir birim var bünyemizde," diye anlatmaya başlıyor "Vatandaşlara her türlü şansı tanıyoruz."

Helikopterlerle Suriye sokaklarının üzerine bırakılan bu el ilanlarına – kiminin üzerinde gülümseyen çocuk fotoğraflarının kiminin üzerinde ise nemrut suratlı silahlı adamların bulunduğu dikdörtgen kağıt parçalarına– güvenecek olursanız, evet vatandaşa bir şans tanıyor bu generaller. General gülümsüyor bize. "Ne kadar çok çaba gösterdiğimizin farkında mısınız?"

Bu küçük kağıt parçacıklarını da –Şam'daki Yarmuk Filistinli Mülteci kampının, Humus'un, Halep'in üzerine nasıl ardarda bırakıldıklarını

da duymuştum daha önce– ama hiç görmemiştim. Kağıtların hepsinin altındaki ibare aynıydı "güvenlik güçleri idaresi"

İçerikleri farklı farklıydı; kiminin üzerinde "Ey, kardeş vatandaş, güvenlik güçleriyle işbirliği yaparak suç örgütlerini ortadan kaldırmamızda bize yardımcı ol" gibi birtakım basmakalıp cümleler yer alırken bazıları biraz daha etkili ve orijinaldi. Suriye ordusunun silahlı adamların tamamına verdiği mesaj şuydu mesela: "Aziz vatan toprağının her bir karışında düzen ve istikrarı sağlamaya kararlı olan güvenlik güçleri, masum vatandaşlarımızın kanının dökülmesine asla izin vermeyecektir. Silahlarınızı bırakın, unutmayın devlet de merhametli davranır, tıpkı bir annenin evlatlarına davrandığı gibi."

Anne yüreğini çağrıştıran bu sözler, Esad'ın karşıtlarında karşılık bulmazsa şayet, İslami söylemler bulabilir belki. "Din sevgidir, din hoşgörüdür. Din kan dökme çağrısında bulunmaz..."

Suriye birliklerine doğru yaklaşıyor olmanız halinde, kendilerine şu küçük notu, hayatınızı kurtarabilecek şu "güvenli geçiş" kağıdını sunsanız iyi edersiniz; "Kontrol noktasına yanaşırken, ne türden olursa olsun elinizde hiçbir silah bulunmadığından emin olun. Kontrol noktasına yaklaşırken, yavaşça ilerleyin ve göğüs kısmınızı gizleyen şüpheli herhangi bir şey olmadığından emin olun. Bir elinizle bu ilanını tutarken diğer elinizi kafanızın üzerine koyun." "Şüpheli herhangi bir şey"le göğüs kısmına bağlı bombanın kastedildiği ortada. Bununla birlikte, helikopterlerden atılan diğer kağıt parçalarında rejim karşıtı silahlı muhaliflerin "yetkililer tarafından izin verilen birtakım özel muamelelerden yararlanacağı" belirtiliyor.

Ancak asıl sorun, şu an yaşanan şiddetin tohumlarının uzun yıllar önce atılmış olması. Suriye'de yaşayan pek çok insan, geçtiğimiz yıllar boyunca akrabalarının nasiplendiği o "özel muamelelerin" tam olarak ne olduğunu gayet iyi hatırlıyor. Generalle görüşmemizin ertesi günü, orta yaşlı bir Suriyeliyle oturup bir çay içtim, rejimden neden nefret ettiğini anlattı bana. Şam'daki kahvehanelerin birinde karşılıklı oturduğum bu adam, sakin bir sesle konuşuyordu, kahvehanenin duvarına asılı büyükçe bir kuş kafesinden gelen cırıltılar neredeyse sesinin tamamını bastırıyordu.

"Ağabeyim 1980'deki devrimin [Müslüman Kardeşler] bir parçasıydı ama ailemin bile bundan haberi yoktu," diye başlıyor anlatmaya.

"Sonra bir gün Muhaberat istihbaratçıları onu tutuklamaya geliverdiler. Onu nereye alıp götürdüklerini kimse bilmiyordu, ta ki bugüne –32 yıl sonrasına– kadar. Resmi belgelere göre ağabeyim hala hayatta ama ağabeyimi gördüğünü söyleyen bazı eski mahkumlardan 1996 yılında haber aldık, onun ya asıldığını ya da Palmira hapishanesinde vurularak öldürüldüğünü söylediler bize. Bana sorarsanız, devrim çok uzun yıllar önce –ağabeyimin tutuklandığı zaman– başladı. Şimdilerde ise benim devrimim büyüyor gitgide."

Karşımdaki adamın devrimi, bana söylediğine göre, şiddet içermeyen bir devrim olacak. "Suriye'de hiç kimse şiddetten yana değil. Elinizde bir balon olduğunu ve o balonu sürekli olarak havayla doldurduğunuzu düşünün, patlar öyle değil mi? İnsanlar geçen yıl protestoya başladıklarında, hükümet onları durdurmak için güç kullandı –damlalar birikti birikti birikti– sonra da patlama oldu."

Karşımda oturan adam, Suriye halkının "sessizliği bıraktığını" ve "hükümete karşı az da olsa şiddet kullanmaya başladığını" anlatıyor. Bu insanların asla ve asla evlerine dönmeyeceklerini belirtiyor zira "eve dönecek olurlarsa, evlerinde ölecekler birer birer. İşte tam da bu yüzden, yolun sonuna geldiklerinin farkındalar. Asla geri dönmeme kararı aldılar bir kere."

Esad koltuğunda kalacak olsa bile, gerçek seçimlerle işbaşına gelecek demokratik bir parlamentoyu kabul etmez misiniz diye soruyorum? "Bu hükümetin ne olduğunu tam 40 yıldır biliyoruz. Onlara hiçbir şekilde güven olmaz. Sorduğunuz soruya vereceğim yanıt: Hayır. Hayır. Hayır. Hayır. Hayır. Hayır. Hayır." Ordunun yukarıdan serpiştirdiği el ilanlarında bile bu kadar çok yineleme göremiyorsunuz. Ama karşımdaki adamın sözleri el ilanlarındaki ifadeler kadar sert ve kararlı.

27 Eylül 2012, Kim Sengupta

SURİYELİ İSYANCILAR, EŞ ZAMANLI BOMBALI SALDIRILARLA REJİMİ KALBİNDEN VURUYOR

Dün Şam'da gerçekleşen ve askeri bir komuta merkezinin hedef alındığı şiddetli iki intihar saldırısı, devrimin, rejimin kalbine doğru hızla ilerlediğinin bir başka örneği.

Arabalara yerleştirilmiş olan patlayıcıların infilakı neticesinde dört kişinin öldüğü 14 kişinin de yaralandığı resmi kayıtlara yansımış durumda.

Öte yandan, saldırının sorumluluğunu üstlenen –isyan savaşçılarını bünyesinde toplayan şemsiye oluşum– Özgür Suriye Ordusu ise yaptığı açıklamada "oldukça iyi planlanmış bir operasyon" neticesinde "düşmana büyük zarar verildiğini" iddia ediyor.

Patlamalar neticesinde Genel Kurmay Başkanlığı'na ev sahipliği yapan bina tamamen yanarken, genel kurmay yerleşkesinin ana giriş kapısı da alevler içinde kaldı. Patlamanın etkisiyle oluşan derin çukur, yerleşkeye uzanan caddeye de büyük hasar vermiş durumda. Devlet Başkanı Beşşar Esad'ın Enformasyon Bakanı Umran Zubi "Askeriyedeki, kara kuvvetleri komutanlığındaki ve Savunma Bakanlığı'ndaki meslektaşlarımızın hiçbiri yara almadı" açıklamasında bulunurken, "Olayın, önemli bir yerleşkenin yakınında gerçekleştirilmiş terörist bir saldırı olduğunu ancak hedefe ulaşmakta her zamanki gibi başarısız kaldığını" vurguladı.

Oysa, saldırının gerçekleştiği şehrin tam göbeğindeki Emevi Meydanı, Esad'ın kayınbiraderi, Savunma Bakanı ve üst düzey bir generalle birlikte beyin takımının bazı üyelerinin ölümüyle sonuçlanan 18 Temmuz'daki saldırıdan bu yana, başkentin en üst düzeyde güvenlik sağlanan bölgesi olarak biliniyor.

Öte yandan, hedef gözetilerek işlenen cinayetler de ülkeyi kasıp kavuran acımasız iç savaşın bir stratejisi haline gelmiş durumda. İran'ın İngilizce yayın yapan Press TV kanalı için çalışan İsviçre doğumlu muhabir Maya Nasser, patlamaların ardından yaşanan gelişmelerin kanal ekranlarına yansıtıldığı sırada, isyancı bir keskin nişancı tarafından vurulurken, kanalın Şam bürosunun başındaki isim Hüseyin Murtaza, saldırıdan yara alarak kurtuluyor.

Yaşananların ardında açıklamada bulunan Press TV olayın sorumlusunun "yabancı-kökenli isyancılar" olduğunu belirtirken, muhalif kanatta yer alan Suriye Yerel Koordinasyon Komitesi'nce açıklanan rapora göre ülke çapında dün yaşanan can kaybı 335'e ulaşmış durumda. Bu rakam çatışmaların başladığı günden bu yana yaşanan en kanlı güne işaret ediyor. İngiltere merkezli İnsan Hakları Gözetim Komitesi bünyesinde yer alan insan hakları aktivistleri ise, aralarında üç çocuk ve altı kadının bulunduğu en az 16 kişinin ise, iktidardaki elit kadronun da mensubu olduğu Alevi toplumunun milis kuvveti Şebbiha tarafından öldürüldüğünü iddia ediyor. Bölge sakinleri, Savunma genel merkezine yapılan ilk saldırı ile görünüşe bakılırsa, acil yardım ekiplerinin olay yerine ulaşımını engellemek amacıyla yerleşke çevresinde gerçekleştirilen ikinci patlamadan sonra çıkan yangında, alevlerin iki saat boyunca söndürülemediğini belirtiyor. Aktivistlerden biri, Samir el-Sami, ikinci patlamadan sonra "savaşçıların içeri girdiğini, içeride güvenlik güçleriyle çatıştığını bu sırada bazı adamların binayı kundakladığını" anlatıyor. Esad'ın müttefiklerinden Hizbullah'ın Lübnanlı Şii grubunun yönetiminde olan al-Manar televizyonuna çalışan bir muhabir, patlama sonrasında binaya girdiğini, silahlı üç adam cesedini gördüğünü, bunun da güvenlik güçleriyle isyancılar arasında yerleşkenin içinde bir çatışma yaşandığının işareti olduğunu vurguluyor.

Yakınlarda oturan bir bölge sakini Muhammed el-Klaib ise "Ciddi tehlike içeren çatışmalar daha düne kadar başka bölgelerde" olduğundan günlük hayat bir şekilde normale dönüyordu yorumunda bulunuyor. "Ama dün yaşananlardan sonra, anladık ki tehlike dibimizde, o kadar çok kontrol noktası var ki, hareket etmek, çocukları okula göndermek neredeyse imkansız. Bombalar gitgide yaklaşıyor" sözleriyle anlatıyor içinde bulundukları durumu.

Humus'ta üslenmiş olan isyancı Faruk Taburu'nda görevli bir subay olan Ebu Osman, The Independent'a yaptığı açıklamada "Onlar [rejim] tanklar, ağır silahlar ve jet uçakları kullanıyor. Biz ise elimizde kalan üç beş silahla mücadele etmek zorundayız, ama Şam'da yaşananlar, onların sivillere karşı operasyon hazırlığı yaptığı yerlere mücahitlerimizin girebildiğini gösteriyor" sözleriyle özetliyor durumu.

Dünkü bombalama olayları, Suriye'nin en önemli gündem maddesi olarak öne çıktığı Newyork'taki BM Genel Kurulu sırasında gerçekleşirken, Katar

Emiri Şeyh Hamad bin Halife el-Tani, Arap ülkelerine çağrıda bulunarak 18 aydır süren çatışmalara askeri müdahalede bulunmalarını istedi. ABD Başkanı Obama ise Esad rejimine ve dolayısıyla Suriye halkının yaşadığı ızdıraplara bir son verilmesi gerektiğine dikkat çekerken, buna ilişkin herhangi bir öneride bulunmadı. BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun ise ülkede yaşanan çatışmanın "dallanıp budaklanarak küresel sorunlara yol açan bir bölgesel felaket" haline geldiği uyarısında bulundu.

1 Ekim 2012, Kim Sengupta

SURİYELİ İSYANCILARA ARKA ÇIKAN DESTEKÇİLER, ARALARINDA DİDİŞİP DURAN FRAKSİYONLAR BİRLEŞENE KADAR ZULADAKİ SİLAHLARI BLOKE EDİYOR

Suriye iç savaşındaki isyancıların kullanımına sunulacak olan ve aralarında uçaksavar ve tanksavarların da yer aldığı oldukça geniş bir silah stoku Türkiye'de tutulurken, The Independent'ın edindiği bilgiye göre söz konusu silahların dağıtımı, Suriye'de savaşan gruplar arasında yaşanan ihtilaf ve kavgalar nedeniyle, şu an için durdurulmuş durumda.

Katarlı ve Türk tedarikçiler, muhalefet temsilcileriyle gerçekleştirdikleri üst düzey görüşmelerde, mevcut muhalif fraksiyonlar uyumlu bir komuta yapısı oluşturma konusunda aralarında bir mutabakat sağlayana dek, ağır silahların bu grupların kullanımına sunulmayacağını belirttiler.

İsyan savaşçıları, 18 aydır süren çatışmalar ve tahminen 30.000'li rakamlara ulaşan can kaybı sonrasında, çatışmalara müzakere yoluyla bir son verilmesinin zamanının çoktan geçip gittiğini düşünüyor olsalar da, tanklar ve ağır silahlar, yapılan müdahaleler ve gerçekleşen hava saldırıları neticesinde, ülkenin pek çok bölgesinden geri çekilmek durumunda kaldı. Öte yandan, rejim güçlerinin öyle önemli ölçüde bir silah sıkıntısı yaşamadığı belirtilirken, ABD'li yetkililer, Esad'ın müttefiki İran'dan yapılan günlük uçuşlarla silah taşındığını vurguluyorlar.

Silah tedarik zinciri oluşturulması yönünde bir başka girişim de Ağustos ayı başlarında Türkiye'nin başkenti Ankara'da gerçekleşirken, Suriye'deki muhalif kanadın temsilcileri, rejim güçlerinin direnç göstermeye başladığı

ve isyancıların elinde tuttukları bölgeleri yeniden kontrol altına aldıkları Halep için silah arayışına girmişlerdi. Orada bulunanlardan edinilen bilgilere göre, Katarlılar malzeme sevkiyatını kontrol ederken, Türkler de sürecin koordinasyonuna yardımcı oluyorlar. Hem Katarlıların hem de Türklerin, muhalif kanadın özel görevlilerine, Halep başta olmak üzere ülkenin büyük şehirlerinde bulunan devrimcilerin düzenli askeri konseyler ve eşgüdümlü harekat planları oluşturmalarına ihtiyaç duyulduğunu bildirdikleri, alınan haberler arasında.

Silah ve muhabere teçhizatı tedarikini düzenleyen bir Türk, görüştüğümüzde bize şunları söyledi : "Münferit hatibalar [taburlar] harekat planları ve bunların uygulanmaya konulması için nelerin gerekli olduğunu belirten bilgiler yerine, alışveriş listesi misali dokümanlarla çıkıp çıkıp geliyorlar bize" diyor. "Hatibalardan birine verip diğerine vermeyince de öfkeleniyorlar, neden kendilerine de verilmediğini soruyorlar."

Suriye ayaklanması sırasında birkaç Körfez ülkesinin, özellikle de Katarlıların ve Suudilerin, nispeten daha ılımlı olan fraksiyonlardan ziyade tercih ettikleri sert İslamcı gruplara silah ve para akıttığı yönünde iddialar bir süredir dillendiriliyor. Öte yandan, ılımlı tavır içindeki milisler, bünyesine pek çok saf yabancı savaşçıyı da katmış olan bu türden aşırılıkçı grupların ortaya çıkmasından hayli rahatsızlık duyuyor. Söz konusu aşırılıkçı grupların ortaya çıkışı azınlıklara yönelik olarak yapılan saldırıların arttığı bir döneme denk gelmiş durumda. Hedef alınan kilise sayısında gözle görülür bir artış yaşanırken, sınırdan geçen Hristiyan sığınmacıların sayısı da her geçen gün artıyor.

Ancak Katarlıların, askeri konseyler oluşturulması yönündeki talebin tek amacının, silahların çok daha adil bir şekilde bölüşümünün yapılmasını sağlamak olduğunu iddia ettikleri, alınan duyumlar arasında. Savaş durumu sona erdiğinde ağır kalibreli silahların geri iade edilmesi gerektiğini ayrıca vurguladıkları da belirtiliyor.

Görüşmelerde bulunan ancak bizlere Ebu Muhsin takma adını veren muhalif liderlerden biri "Organize olmamız ve doğru dürüst bir plan sunmamız gerektiğini net bir biçimde söylediler," diyordu.

"Katarlılar kaygılıydılar çünkü Libyalılara [isyancılar]verdiklerinin karşısında pek fazla bir şey alamamışlardı, aynı durumun Suriye'de de yaşanmasını istemiyorlardı.

"Katarlılar, Amerikalıların da aynı şeyin tekrar yaşanmasından hayli endişe duyduklarını belirtiyorlardı."

Öte yandan isyancılar, Katarlılar ve Türkler tarafından talep edilmiş olan organizasyonu, henüz devreye sokabilmiş değiller.

"İstedikleri gibi askeri konseyler oluşturmaya çalıştık ama birtakım zorluklar vardı. Kendi kendini komutan ilan eden o kadar çok kişi vardı ki, bunlardan hiçbiri güçten vazgeçmek istemiyordu" diye anlatıyor Ebu Muhsin.

Halep'te müşterek bir komutanlık oluşturulamamasının sebeplerinden biri de, Haci Miri ve Ebu Cuma adındaki iki milis komutanın özerk konumlarından vazgeçmemesiydi. Bu iki adam ve taraftarları, diğer isyan birliklerinin, kendi silahlı ayaklanmalarına katılma konusunda cesaretlerini kırarken, rejim tarafından gerçekleştirilen saldırı, takviye meselesini zorunluluk haline getirmişti.

Çatışmaların en yoğun yaşandığı dönemlerde dahi isyancı taburlar arasında kısıtlı bir işbirliği mevcuttu. İşbirliğine özellikle yanaşmayan fraksiyonlardan biri de, El-Kaide bağlantılı İslamcı Cephetül Nusra birliği idi. En-Nusra bünyesinde üst düzey bir konumda bulunan Ebu Muhammed el-Sami el-Absi içinde bulunduğumuz ayın ilk günlerinde ortadan kaybolmuş, birkaç gün sonra Türk sınırına yakın Samada'da cesedine rastlanmıştı. El-Absi'nin infazından beraberindeki isyancıların sorumlu olduğu düşünülüyor.

El-Absi'nin başında bulunduğu grup, cinayetten Humus'taki El-Faruk birliğini sorumlu tutarken, El-Kaide'nin devrime müdahil olmasına karşı olduklarını kamuoyuna açıkça duyurmuş olan grup, isnat edilen suçu reddediyor. Ancak subaylardan bir tanesi, Amar Muhammed Abadullah "Bizler Suriye'nin özgür bir ülke olması, Müslüman ya da Hristiyan olsun, tüm vatandaşlarımızın söz hakkına sahip olacağı bir demokrasi için mücadele veriyoruz. Kendi İslam devletlerinin bir versiyonunu dayatmaya çalışan ve onlarla aynı görüşte olmayanların aksine hareket eden kişilerle çalışamayacağımız muhakkak" vurgusunu yapıyor.

5 Ekim 2012, Kim Sengupta ve Justin Vela

'BARDAĞI TAŞIRAN SON DAMLA': TÜRKİYE SURİYE'YE SALDIRI YETKİSİ ALIYOR

Yaşanan son çatışmaların, komşu Türkiye'yi Suriye'de 18 aydır yaşanan iç savaşın gitgide daha çok içine çekmesi sonrasında, Türk ordusunun sınır ötesi operasyon yürütmesinin yolunu açan tezkere, dün itibariyle Türk parlamentosundan geçti.

Çarşamba günü Suriye'den atılan havan topları yüzünden Türkiye'nin sınır kasabası Akçakale'de aynı aileden beş kişinin hayatını kaybetmesinin ardından NATO ve BM Güvenlik Konseyi de acil olarak toplanırken, Türkiye de misillemeyle karşılık veriyor. Çarşamba gününün ilerleyen saatlerinden itibaren Suriye mevzilerini bombalayan Türk silahlı kuvvetleri, çok sayıda asker vurdu.

Türk yetkililer, misillemelerin daha ileri bir noktaya taşınabileceği konusunda uyarıda bulunurken sınırdaki üslere takviye güç ve mühimmat sevkiyatı devam ediyor. Olayın ardından "Son olay bardağı fazlasıyla taşırmıştır" yönünde bir açıklama yapan Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, "Kendi toprağımıza karşı bir saldırı yapılmış ve yurttaşlarımız hayatını kaybetmiştir. Bunun uluslararası hukukta mutlaka bir karşılığı vardır" diye devam ediyor sözlerine.

Rusya'nın baskısının ardından Suriye tarafının özrü günün ilerleyen saatlerinde gelirken, Türk bakanlardan Beşir Atalay bir açıklamada bulunuyordu: "Suriye tarafı yaptığını kabul edip özür diledi. Böyle bir şeyin bir daha tekrarlanmayacağını söyledi. Bu iyi. Birleşmiş Milletler arabuluculuk yaptı ve akşam Suriye'yle görüştü."

Suriye tarafından gelen özür, taraflar arasındaki gerginliği yatıştırmaya bir miktar katkıda bulunsa da, Türk hükümeti askeri tutumunda ani bir değişiklik olmayacağının altını çiziyor. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Akçakale'de yaptığı basın toplantısında, savaş başlatmak gibi bir niyeti olmadığını vurgularken şunları kaydetti:

"Bizim tek istediğimiz barış ve güvenlik, başka bir şey değil. Bizim asla savaş çıkarmak gibi bir derdimiz olamaz,"

Ama sonra sözlerine şöyle devam etti: "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını ve sınırlarını korumaya muktedir bir devlettir. Hiç kimse bizim bu konudaki kararlılığımızı test etmeye kalkmasın."

Şam'da bir açıklamada bulunan Suriye Enformasyon Bakanı Umran Zubi, Suriye'nin diğer devletlerin egemenliğine saygı duyduğunu vurgularken olayla ilgili soruşturmanın başladığını kaydetti. Enformasyon Bakanı yaptığı açıklamalarda, Beşşar Esad'a karşı gerçekleştirilen ayaklanmaya verdiği destekten ötürü Türkiye'yi kısmen de olsa sorumlu tutuyor izlenimi yarattı.

"Suriye ile Türkiye arasında uzun bir sınır var ve bu sınır silah kaçırmakta ve teröristlerin Suriye'ye sokulmasında kullanılıyor," diyen Zubi "Her iki ülke de, özellikle farklı gündemlere sahip olan ve yalnızca Suriye'nin ulusal güvenliğini değil bölge güvenliğini tehdit eden silahlı teröristlerin varlığını göz önünde bulundurarak, akılcı ve sorumlu bir şekilde davranmalı" diye konuştu.

Akçakale Çarşamba günü dört top mermisiyle vurulmuştu. Top mermilerinden ilki bir değirmene isabet ederken diğerleri sınırın hemen birkaç yüz metre ötesinde bulunan meskun mahallere isabet etmişti. Görgü tanıkları, ölenlerden üçünün, ilk iki patlamanın ardından evlerinin kapısına gelen üç çocuk olduğunu kaydederken olaylara iki kadın daha hayatını kaybetmişti.

Akçakale sakinleri benzer olayların gitgide artmasından kaygı duyarken, çiftçilikle uğraşan 70 yaşındaki Abdul Halil "Son 10 gündür evlerimiz bombalamalardan sarsılıyordu zaten" diye anlatıyor. Pek çok kişinin kasabayı terk ettiğini belirten Halil, kasaba sakinlerinin yüzde 70'inin başka yerlere gittiği tahmininde bulunuyor. "Biz savaş istemiyoruz, ama bir kez daha saldıracak olurlarsa, hükümetin karşılık vermesini istiyoruz," diyor.

Bu zamana dek Suriye'nin sadık destekçisi olan Rusya'dan da farklı sesler yükselmişti olayların hemen ardından– Rus kamuoyu adına beklenmedik bir çıkış yapan Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov yaşanan ölümlerin "trajik bir kaza" olduğunun kabul edilmesi ve bir daha tekrarlanmamasının sağlanması yönünde birtakım "tavsiyelerde" bulunarak "Bizce Şam'ın bunu resmen ifade etmesi büyük önem taşıyor" diyordu açıklamasında.

Sınırda yaşanan çatışmaları ele almak üzere dün akşam saatlerinde yapılan toplantının ardından BM Güvenlik Konseyi de bir açıklama yaparak Suriye tarafından gerçekleştirilen bombardımanları "şiddetle kınadıklarını" vurgulamıştı.

Yapılan yazılı açıklamada yaşanan olayın "Suriye'deki krizin bölgenin barış ve istikrarı ile komşularının güvenliği açısından ne kadar derin bir etkiye sahip olduğunu gösterdiği" belirtiliyor. Güvenlik Konseyi'nde sert bir karar çıkması için ABD ve Batı'nın desteklediği karar metni ile Suriye'nin en önemli müttefiki Rusya'nın, karar metninde daha ılımlı bir dil kullanılması yönündeki talep farklılıklarının, konsey tarafından giderilmesi üzerine karar çıkartılabilmişti.

Dün acilen toplanan NATO elçilerinin yaptığı yazılı açıklamada ise NATO'nun müttefikine "destek olmaya devam ettiği" belirtilerek "müttefikine düzenlenen bu tür saldırgan eylemlerin derhal durmasını talep ettiğini" vurgulamıştı.

Türkiye teorik yönden NATO örgüt anlaşmasının, bir üye ülkenin saldırıya uğraması halinde topluca savaşa gidilmesini öngören 5. Maddesini devreye sokabilmekte ancak söz konusu madde ortak bir askeri harekatı otomatikman devreye sokmamakta.

İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague "Türkiye'nin Suriye'nin davranışına verdiği cevabın anlaşılabilir bir durum olduğunu, dehşet verici bir olay yaşandığını, Türk vatandaşlarının kendi topraklarında bir başka ülkenin güçleri tarafından vurulduğunu" belirtirken ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton da havan topu saldırısının kendisini de "dehşete düşürdüğünü" vurguladı.

8 Ekim 2012, Robert Fisk

GÖZÜ PEK TÜRKİYE KİNDAR SURİYE'YE KARŞI MI GELİYOR? OLAY O KADAR BASİT DEĞİL

Hükümet nasıl da feryat etmişti. "Teröristler" komşu bir ülkenin yardımıyla hükümeti ve orduyu ortadan kaldırmaya gayret ediyor, hükümet destekçilerini hava uçurup temizliyordu. "Teröristler"

uluslararası sınırı geçerken, sınır üzerinden geçirilen silahlar hükümete karşı mücadele veren isyancılara ulaştırılıyor, muhalefete "öldürücü-olmayan" yardımlar gönderiliyordu. Dört gün kadar önce aynı sınırı geçtiğimde hatırlamadan edemedim bunları. Hayır, hayır Türkiye'den Suriye'ye geçmemiştim, İrlanda Cumhuriyeti'nden Kuzey İrlanda'ya geçiş yapmıştım.

Kayaların ve yemyeşil çimlerin bulunduğu bir yayladan geçen Newry yolunun hemen solunda, -Dundalk'taki IRA güçlerinin sıklıkla saldırıda bulunduğu- İngiliz birliklerince sınırı korumak üzere kullanılan kaleyi koruyan havansavarın etrafındaki kırık dökük tel örgüleri görebiliyordunuz. İngilizlerin desteklediği Kuzey İrlanda hükümeti, 1969 yılında ülkedeki Katoliklere düşman olduğunda, binlerce Katolik sığınmacı akın akın sınırı geçerek Cumhuriyete sığınmıştı. Kulağa yabancı gelmiyor değil mi? İngiliz paraşüt birliği Warrenpoint'te pusuya düşürüldüğünde, sınırdaki askerler bir "teröriste" ateşle karşılık vermişlerdi. O kişi bir terörist değildi, masum bir tatilciydi oysa ki. IRA Dublin'in şirin banliyölerinden birinde basın toplantısı yaparken, İngiliz hükümeti ne de yüksek sesle feryat etmişti, tanrım.

Bu yaşananların unutulması ne kadar tuhaf. Şimdi de, Suriye'deki rejim muhaliflerine ev sahipliği yapan, sınırdan Suriye'ye silah ve silahlı adamların geçişini sağlayan Beşşar Esad'ın devrilmesini teşvik eden -gözü pek Türkiye- olayın kurbanı. IRA'nın işgalci İngilizlere karşı uyguladığı "terörizm", Şam'a demokrasinin getirilebilmesi vesaire için, Alevilerin yönetiminde olan ve yardımcı Baasçı unsurlarının da ortadan kaldırılması gereken kepaze bir rejime karşı cesur Suriye direnişi gibi saçma bir şekle dönüşmüş durumda.

Şu alışılagedik ihtarda da bulunalım hemen; bu satırların yazarını Suriye istihbarat servisinin bir üyesi olmakla itham etmeyi düşünen kişiler tarafından unutulacak o hatırlatmayı da yapalım: Beşşar Esad despotun teki, başında bulunduğu rejim berbat, emrindeki polis gücünün yaptığı işkenceler, Castlereagh'da tuttukları Katolik mahkumları haşat eden RUC canilerini bile hayrete düşürecek cinsten, Suriyeli milisler toplu mezarları dolduruyor; oysa Kuzey İrlanda'da hiçbir toplu mezar yoktu.

AMA. İş uluslararası kanunlara, etik değerlere, katıksız ikiyüzlülüğe geldiğinde, asıl sinir bozucu olanlar Batılı güçler. Suriye bombaları bir

Türk kadını ve dört evladını katlettiğinde, Suriye'nin ne denli alçakça davrandığı konusunda esip gürleyen Clintonların kadın olanı, rejimin Suriye içindeki destekçilerini işkenceden geçiren ve bombalı suikastlara maruz bırakan silahlı adamların imdadına yetişiyor oysa ki. Clinton'ın Dışişleri Bakanlığı'ndaki selefleri Kuzey İrlanda konusunda oldukça farklı bir tavır benimsemişlerdi oysa ki. İngiliz Dışişleri Bakanı William Hague, bizim Suriyeli isyancılara yaptığımız "öldürücü nitelikte olmayan yardımlar" konusunda yüksek perdeden ve patavatsız bir tavırla konuşuyor ama İrlandalı yetkililer bizim Kuzey İrlanda'da bulunan siyasi ve askeri hasımlarımıza bandajlar, para kaynakları, istihbarat bilgileri gibi "öldürücü nitelikte olmayan" birtakım yardımlarda bulunmamış mıydı sanki?

Zaman zaman naçizane görüşlerimi paylaştığım El Cezire televizyonu da, bir ailenin hayatını yitirdiği Akçakale'deki o olay konusunda bölgede yaşayanların görüşlerini ekranlara taşıyan ilk televizyon kanalı olmuştu: Bölge halkı, bizzat kendi hükümetlerini suçlayarak, köylerinin isyancılar tarafından Suriye'ye girişte başlangıç noktası olarak kullanıldığını ve dolayısıyla hedef haline getirildiğini söylüyorlardı.

Anlatılmayan bir başka hikaye daha var: Türkiye'de patlayan Suriye bombaları daha doğuda kalan Akçakale'den ziyade çoğunlukla Hatay bölgesine düşüyor. Ancak açıklanmayan bir husus var, o da 1939'a kadar Hatay'ın Suriye'nin bir parçası olduğu ve Suriye'nin bu sahil vilayetinin halen Suriye toprakları içinde kaldığını iddia ediyor olduğu. Hikayenin aslı ise şu–işin içinde Avrupa ve Hitler olduğu için de anlatılması gerekiyor. Söz konusu bölge yüzlerce yıldır Suriye toprakları içinde kalmış bir bölge. Bugün İskenderun olarak anılan şehir (Alexandretta) Suriye'nin en güzel limanlarından biriydi. Ancak 1930'lu yıllara gelinip de Nazi Almanya'sının gücü gitgide arttığında, o dönemde Milletler Cemiyeti Suriye mandasının başında bulunan Fransızlar, Türkiye'nin Hitler'e karşı müttefik güçlerin safında yer alacağı umuduyla, bölgenin tamamını Türklere devrediyorlar.

Düzmece bir referandum yapılıyor ve bölgede bulunan Arapların büyük bir çoğunluğu– sayıları on binlerle ifade edilen ve bugün Esad rejiminin belkemiğini oluşturan Alevi, 1915'te Türkler tarafından yapılan soykırımdan kurtulan hemen hemen aynı sayıda Ermeniyle birlikte güneye kaçıyorlar. Bugün Esad rejimini üstü kapalı olarak destekleyenler de o Ermenilerin çocukları ve torunları. Türkiye, doğal olarak, İkinci

Dünya Savaşı'nın en sonuna kadar tarafsız kalmayı tercih ediyor. Ziyarette bulunan Türk generallerinin ev sahipliğini de bu sebeple Nazi Wehrmacht* yaparken, Mareşal Erwin Rommel'in misafiri sıfatıyla D-Day işgalinden önce Batı Duvarı'nı** dolaştırılıyorlardı. Kendilerine güven ve saygıyla yaklaşılan generaller, Ankara'ya göreve başlamaya hazır olarak dönüyorlardı.

Günümüzde bunların hiçbirini duyamazsınız. Hatay Türk oldu, Hitler öldü. Newry kalesi terkedileli çok oldu. IRA -bir noktaya kadar- kazandı. Şu tarih denen şey, ne garip. Bugün varsın. Yarın yoksun.

12 Ekim 2012, Kim Sengupta

ANKARA'DA KARAYA ÇAKILI

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'nın dün Ankara'ya iniş yapmaya zorlanan Suriye yolcu uçağında Rus yapımı savaş malzemelerinin bulunduğunda ısrar etmesi, Türkiye'nin sergilediği tavrı öfkeli bir dille kınayan Moskova ile araların daha da açılmasına yol açtı.

Rusya, elçilik yetkililerinin, Airbus A320 uçağında bulunan Rus yolcularla görüşmesinin neden engellendiğini öğrenmek istiyor. Moskova-Şam seferini yapan yolcu uçağının, Çarşamba akşamı Türk jet uçakları tarafından Ankara'ya inmeye zorlanması, Başkan Beşşar Esad'ın koltuğundan devrilmesi uğruna Suriye'de yaşanan kanlı iç savaşa ilişkin uluslararası gerginlikleri de iyice tırmandırmış durumda.

"Bunlar, Rusya'dan bizim Makine Kimya Endüstrisi'nin muadili olan bir kuruluştan Suriye Savunma Bakanlığı'na gönderilen, araç, gereç ve mühimmattır," şeklinde açıklama yapan Erdoğan'ın açıklamasında bahsettiği kurum, devlet tarafından işletilen ve ülkenin ordusuna silah sağlayan bir üretici.

Uçakta yüklü olduğu söylenen malzemelerin içeriği konusunda farklı açıklamalar yapılıyor; malzemelerin füze parçaları ve haberleşme teçhizatı

* Türkçe'de Savunma Gücü anlamına gelen Wehrmacht 1935 ile 1945 yılları arasında Nazi Almanyası'nın silahlı kuvvetleridirç (Ç.N.).

** İkinci Dünya Savaşı'nda, Almanların West Wall İngilizlerin ise Siegfried Line olarak adlandırdıkları Alman savunma hattına verilen isim.

olduğu söylenirken, Moskova'daki yetkililer, Türkiye'nin uçakta askeri ekipman bulunduğu iddiasını reddediyorlar. Ankara'ya indirilen Suriye yolcu uçağının kargosuna el konulduktan sonra Şam'a gitmek üzere yeniden havalanmasının ardından bir açıklama da Moskova'dan geldi. "Yolcu uçağında askeri amaçlı hiçbir sistem veya parça bulunmuyordu, bulunamazdı da' diyen Rus yetkili, "Suriye'ye askeri bir cihaz göndermek isteseydik bunun için yasadışı yollar tercih etmeye gerek kalmazdı. Resmi düzeyde olayı çözerdik" şeklinde konuştu.

Kremlin Türkiye'nin tutumunu eleştirirken Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Alexander Lukashevich indirilen Suriye yolcu uçağına ilişkin bir açıklamada bulunarak "Bu olağan dışı durumda, aralarında 17 Rus vatandaşının da bulunduğu yolcuların hayat ve güvenliklerinin tehlikeye sokulmuş olmasından endişe duymaktayız" dedi. Ankara'nın sergilediği tutumunun "çok tehlikeli olduğunu" belirten bakanlık sözcüsü "zira bir şeylerin uçakta olduğundan tamamen emin değilseniz, iniş emri vererek büyük bir risk alıyorsunuz demektir" diye konuştu.

İki ülke arasındaki ilişkilere uzun vadeli bir zarar gelmesi konusunda da uyarılarda bulunan bakanlık sözcüsü "Suriye konusundaki önemli farklılıkların şu ana dek Rusya-Türkiye ilişkilerini etkilemeyeceği yönünde bir izlenim bulunmaktaydı. Ancak şimdi durum değişti. Yaşanan bu olay, Türkiye'nin Suriye'nin içişleriyle çok daha derinden alâkadar olduğu gerçeğiyle bağlantılı," diye konuştu.

İzlediği tutumun haklı gerekçeleri olduğunda ısrar eden Türkiye, bir misilleme yaşanabileceği uyarısında da bulunuyor. Esad güçlerinin sınırın öteki tarafında gerçekleştirdiği bombardımanlara ağır silahlarla karşılık verilmesine yönelik riskler de hala mevcut.

Suriye rejimi, yolcu uçağının Türkiye tarafından zorla indirilmesini "korsanlık" olarak nitelerken, Suriye Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada uçağın indirilmesinin, "teröristleri barındıran ve Suriye topraklarını bombalayan Erdoğan hükümetinin düşmanca politikalarının bir başka işareti olduğu" belirtildi.

Türkiye'nin Suriye meselesinde üstlendiği rol Iraklı yetkililerce de eleştiriliyor. Çarşamba günü yaşanan olay öncesinde bir çalışma ziyareti için Moskova'ya giden Irak Başbakanı Nuri el Maliki, "Türkiye'nin küstahca davrandığını söylemek mümkün. Suriye'de sorunu çözmek için

sorumluluk almak yerine, Suriye halkına kendi kararını empoze etmek istiyor. Bu yüzden, uluslararası toplum müdahil olmalı ve Türkiye'yi durdurmalı" diye konuştu.

ABD'nin İran menşeli silahların Suriye rejimine geçişine izin vermekle suçladığı Irak Başbakanı Maliki ise, Erdoğan hükümetinin NATO'yu Suriye olaylarına müdahil etmeye çalışmakla suçluyarak, bunun sorunu çok daha kötü bir noktaya taşıyacağını savunuyor.

NATO, üye ülke Türkiye'nin talebi üzerine olağanüstü toplanırken, savunma bakanlarının katılacağı toplantı öncesinde Brüksel'de bir açıklama yapan NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen "Gerektiğinde Türkiye'yi korumak ve savunmak için her türlü planımız var" diye konuştu.

Batı'nın Suriye meselesine müdahale etmesi halen pek mümkün görülmese de, ülkede yaşanan şiddet, Türkiye dışındaki komşu ülkelere de sıçramış durumda; Lübnan'da birtakım çatışmalar yaşanırken, Irak sınırında geçiş noktaları el değiştiriyor, Ürdün sınır geçiş sahasında ateş açılıyor ve İsrail işgali altındaki Golan tepelerine bombalar düşüyor.

Tüm bunların yanısıra, Türkiye, Lübnan ve Ürdün'e kaçan on binlerce mülteci, kaynaklar üzerinde büyük bir baskı yaratıyor.

Suriye'deki şiddet ortamı, Halep'te, Şam ve Humus'un dış bölgelerinde dün yaşanan çatışmalarla tüm hızıyla tırmanırken, yönetimdeki elit kadronun da mensubu olduğu Alevi toplumunun ilk kadın subayı da saf değiştirdi. YouTube'a yüklenen video görüntülerinde Albay Zubaidah al-Miqi'nin "Esad'ın hain ve arkadan vuran askeri birliklerinden ayrılarak üniformamı çıkarttığımı ilan ederim, Alevi mezhebinden ayrılan ilk kadın subay olmam münasebetiyle şu mesajı vermek istiyorum" açıklamasının ardından şöyle seslendiği görülüyor:

"Vatandaşlarım, mensubu bulunduğum cemaatin üyeleri: Suriye'de bir süreden beri devam eden çatışma, zalimle mazlum arasında yaşanan bir çatışmaya evrilmiş durumda, bu da dini mezheplerle azınlıklar arasında hiçbir zaman bir çatışma olmadığı, aksine rejimin, devrimi kontrolü altına almak ve ortadan kaldırmak amacıyla olayları kasıtlı olarak mezhep savaşına dönüştürdüğü anlamına geliyor."

26 Ekim 2012, Kim Sengupta

KURBAN BAYRAMI ATEŞKESİ–AMA HALEP MÜCADELESİ DEVAM EDİYOR

Suriye iç savaşının her iki tarafı da Kurban Bayramı süresince dört-günlük bir ateşkes ilan ettiklerini açıkladılar dün.

Ateşkes açıklaması, Halep'te gün boyu devam eden ve isyancıların önemli ölçüde başarı sağladığı şiddetli çatışmaların ardından geldi. Muhalif güçlerin komutanları ateşkesi, geçmişte de büyük çatışmalara sahne olan Salahaddin'in belli bölgelerinde ve Eşrefiye'nin Kürt bölgelerinde sahip oldukları kontrolü pekiştirmek için kullanacaklarını açıkladılar.

Öte yandan, rejim güçlerinin söz konusu ateşkes süresini, geçtiğimiz birkaç hafta içerisinde gitgide yıpranan ikmal hatlarını yenilemek için kullanması bekleniyor.

İsyan güçlerinin uzunca bir süredir ele geçirmeyi hedeflediği Halep havaalanı hala rejim güçlerinin kontrolünde. Devrimcilerin Eşrefiye'den savaşçılarının çekilmesine itiraz etmemeleri yönünde talepte bulunduğu, PKK'lı Kürtlerin bu talebi kabul etmiş olduğu alınan duyumlar arasında. Farklı isyan birlikleri arasındaki koordinasyonu düzenlemekten sorumlu olan Muhammed Ebu-Kasım "Aynı anda birçok şeyi yapmamaya, gücümüzü tüketmemeye dikkat etmek durumundayız. Havaalanının dört yanını sarmış durumdayız, zamanı gelince, havaalanı düşecek" diye belirtiyor.

Sürgündeki ana muhalefet grubu, Suriye Ulusal Konseyi'nin başkanı Abdulbaset Sieda ise rejimin ateşkes sözünü tutacağına pek inanmadığı vurgulayarak, isyancıların gereken karşılığı vereceğini belirtiyor.

27 Ekim 2012, Kim Sengupta

İSYANCILAR PATLAYAN TÜFEKLERİ 'EMILE' ADINDAKİ BİR İNGİLİZDEN NASIL SATIN ALDILAR

Yapılan teklif Suriyeli isyancılar açısından hayli baştan çıkarıcıydı: Piyasa fiyatının altından alabilecekleri Kalaşnikof AK-47'ler ve mühimmat, sürüsüne bereket malzeme de cabası. Satıcılar da hayli ikna ediciydi: ikisinde Avrupa pasaportu vardı, üstelik bunlardan biri İngiliz pasaportuydu, adamlar Bosna savaşı sırasında da silah tedariki işiyle uğraştıklarını söylüyorlardı.

İsyancı güçlerin temsilcileriyle adının Emile olduğunu ve sevkiyatı organize edeceğini söyleyen İngiliz'in de aralarında bulunduğu satıcıların görüşmesi İstanbul'da gerçekleşti. Yaklaşık 40.000 dolar tutarındaki ilk ödeme yapıldı.

Tıpkı bir önceki sevkiyat gibi bu sevkiyat da tam zamanında gerçekleşmişti. Ama kısa bir süre sonra birtakım şeylerin ters gittiği çıkıyor ortaya.

Tüfeklerden bir kısmı silahlı çatışmalar esnasında patlıyordu. Bu türden "kazaların" ikincisiydi bu, üçüncü kaza ise yaralanmalara yol açmıştı. Gönderilen malların incelenmesi sonucunda, bazı fişekliklerin içindeki sevk yakıtının, herhangi bir ihlal halinde patlatılması amacıyla tasarım basıncının üç dört katından fazla patlayıcıyla doldurulduğu anlaşılıyor.

Suriye'deki iç savaş gitgide daha tehlikeli ve kirli bir hal alırken, muhalif güçler, üzerinde birtakım oynamalar yapıldığı için hükümetin "vazgeçip bıraktığı" kanıtlanan silahları satın almıştı.

Ancak aralarında İngiliz'inde bulunduğu silah kaçakçılarının ortalıkta kol geziyor olması, Suriye rejiminin muhalif güçleri baltalamak amacıyla yabancı ajanlar kullanıyor olduğu iddialarını da gündeme getiriyor.

Satıcılarla üç hafta önce İstanbul'da gerçekleşen toplantıya katılan isyan güçlerinin temsilcilerinden biri olan Abdurrahman Ebu-Nasr, "Emile" denen adamın 40'lı yaşlarda kısmen Suriye kökenli bir Arap olduğunu hatırlıyor. "Akıcı bir İngilizceyle konuşuyordu, bize İngiltere'de yaşadığını söyledi. Bir diğer adamın Belçika pasaportu vardı ama ailesinin kökleri sanırım Fas gibi bir yerden geliyordu. Bize iyi fiyat vermişlerdi, top başına

sadece 2.50 dolar [ortalama fiyatın kimi zaman 5 dolara kadar çıktığı oluyordu].

"İngiliz pasaportlu adam Bosna'daki mücahitlere de silah sağladığını söylemişti, savunma ekipmanları konusunda bayağı bilgi sahibiydi. Arkadaşımla ben hükümetleri adına çalışıp çalışmadıklarını sormuştuk. Hükümetleri adına çalıştıklarını kabul etmedilerse de, bunu tamamen reddetmemişlerdi de. Her şey çok dahice planlanmıştı, şaşıp kalmış durumdayız."

Adının "Emile" olduğunu söyleyen adamın İngiliz istihbarat servisiyle bir alakasının olduğuna dair bir kanıt yok.

Öte yandan İngiliz hükümeti, Suriyeli muhalif güçlere, uydu haberleşme ekipmanı da dahil olmak üzere "öldürücü nitelikte olmayan" yardımlarda bulunuyor, dolayısıyla, güvenlik kuvvetlerinin dediğine göre, rejim ajanlarının böyle bir zincirin içine sızması pek mümkün değil.

Silah temini konusunda yakın zamanlarda bir açıklamada bulunan İngiltere Dışişleri Bakanı William Hague "Durumun ne yönde gelişeceğini kestiremediğimiz için ileriye yönelik hiçbir seçeneği göz ardı etmiyorum" derken malzemelerin Katar ve Suudi Arabistan vasıtasıyla "dışardan temin edildiği" iddialarını kesin bir dille reddetti.

"Emile" ve meslektaşlarıyla görüşen isyancılar, anlaşmada hakemlik görevi yapan aracı kişiyi araştırıyorlar.

Askeri teçhizatın sabote edilmesi ayaklanma-çökertme durumlarında eskiden beri kullanılan bir yöntem. İngilizler 1890'lı yıllarda gerçekleşen İkinci Matabele Savaşı'nda ve 1930'lardaki Veziristan harekatı sırasında, üzerinde oynanmış mermilerin teminini planlayıp düzenlerken Amerikalılar da benzer bir taktiği Vietnam'da kullanmışlardı. İngilizlerin yanısıra Rusların da Afganistan'da benzer operasyonları yürüttükleri biliniyor.

2 Kasım 2012, Kim Sengupta

'HUMUS'U TERKETTİK ÇÜNKÜ BİZİ ÖLDÜRMEYE ÇALIŞIYORLARDI. HRİSTİYAN OLDUĞUMUZ İÇİN BİZİ ÖLDÜRMEK İSTEDİLER'

Üzerinde "daha hızlı git" yazılı ince şeritlerin bulunduğu kırmızı Mitsubishi Lancer GT, Hamlig Bedrosian için büyük bir gurur kaynağıydı. Sahip olduğu arabanın yaşadığı koca şehirde bir benzeri olmadığı gibi, Halep caddelerine çıkıp da arabasını bağırta bağırta dolaştığında eşinin dostunun hayranlık ve bir miktar da kıskançlık dolu bakışlarını üzerine toplardı.

23 yaşındaki öğrencinin, yanında bir kız arkadaşıyla birlikte alışveriş merkezlerinden birine doğru gittiği sırada pusuya düşürülüp rehin alınmasının sebebi bu araba olabilirdi. Onları alıp götüren Kalaşnikoflu devrimciler, gözlerini bağlayıp ellerini düğümledikleri Bedrosian'ı tepeleye tepeleye dövmüş, öldürmekle tehdit etmiş, alıkoydukları çifti fidye karşılığı serbest bırakmıştı.

Ya da saldırının bir başka sebebi vardı belki de: Hristiyan oldukları için Sünni Müslüman isyancılar tarafından hedef alınmışlardı. İsyancıların elinden kurtulan Bedrosian, olayın sebebini bulmak için uğraşmamış, erkek kardeşiyle birlikte ülkeyi terk ederek Lübnan'a gitmişti. Suriye Ermenilerinden pek çoğu da onların yaptığını yaparak evlerini terk etmişlerdi.

Haddad ailesi, Humus'tan neden kaçmak zorunda kaldıklarını gayet açık net dile getiriyor: "Buraları terk ettik çünkü bizi öldürmeye çalışıyorlardı," diyor 18 yaşındaki Noura Haddad. Genç kız şu anda Bekaa Vadisi'ndeki Zahle kasabasında, bir tanıdıklarının yanında kalıyor. "Hristiyan olduğumuz için bizi öldürmek istediler. Kafirsiniz siz diyorlar bize, küçücük çocuklar bile bize bunları söylüyor. Bir zamanlar komşumuz olan bu insanlar bize düşman oldular."

"Nihayet kaçabilmiştik ama balkondan balkona atlayarak. Evimizin bulunduğu sokağa çıkmaya dahi cesaret edemiyorduk. Mahallede kalan birkaç Hristiyan arkadaşımla hala iletişim halindeyim ama Müslüman arkadaşlarımla görüşemiyorum artık. Bu beni çok üzüyor."

Bedrosian ve Haddad, 20 aydır süren iç savaşın gitgide tehlikeli ve mezhepçi bir hal alması üzerine Suriye'yi ter keden binlerce kişiden ikisi sadece. Ülke yönetimindeki kadronun da mensubu olduğu Alevilerle, ezici bir çoğunlukla Sünni mezhebine mensup muhalif kanadın uzlaşma olasılığı, yaşanan her bir çatışmadan sonra daha da azalıyor. İstismar ve saldırıların şimdiki hedefi ise büyük ölçüde tarafsız kalmayı tercih eden Hristiyanlar. Hristiyanların pek çoğu ülkeyi terk etme ya da belirsiz ve tehlikelerle dolu bir geleceği göze alma seçenekleri arasında sıkışıp kalmış durumdalar. Kilisedeki bazı Hristiyanlar, kimleri suçlayacaklarını biliyorlar, işkenceleri gerçekleştirenlerle onları bu yola teşvik edenlerin kimler olduğundan son derece emin konuşuyorlar. Furrzol, Zahle ve Bekaa Başpiskoposu Issam John Derviş'e göre, saldırıların sorumlusu "son altı, yedi aydır isyancıların arasına akın eden cihatçılar." Başpiskopos, Ortadoğu'da pek çok meselede olduğu gibi bunda da bir "gizli el" olduğundan endişe ediyor. "ABD ve belki de İsrail'in mevcut durumu kendi çıkarları için kullandığını düşünüyorum, bunun olmasını isteyenler onlar," iddiasında bulunuyor.

Başpiskopos ve onun gibi düşünen diğerleri, bölgede yaşayan Hristiyanların içinde bulundukları durum konusunda Avrupa'da bir bir bilgi eksikliği olduğu kanaatini taşıyorlar. Kilisesinin bölgesinde bir açıklama yapan Başpiskopos sözlerine şöyle devam ediyor: "Konuyu Batı'daki yetkililere iletip, barış getirmek durumunda olduklarını söyledim. Cihatçılar burası ile yetinmeyecekler, savaş Avrupa'ya da sıçrayacak. Önümüzdeki on veya 15 yıl içinde İngiltere neler yaşayacak bakalım?"

Korku gitgide tırmanıyor. Beyrut'ta gerçekleşen son bombalama olayı, Lübnan iç istihbaratının başında bulunan Tuğgeneral Vissam el-Hasan'ı ortadan kaldırmayı hedefleyen Suriye rejiminin işiydi muhtemelen. Olayın ertesi günü Şam'da yaşanan patlamada bir polis karakolu hedef alınmış ve 13 kişi hayatını kaybetmişti. Her iki olayın da patlamaların gerçekleştiği şehirlerin Hristiyan bölgelerinde vuku bulması ve Halep'in Hristiyan ağırlıklı kesimlerinin isyan savaşçılarının baskınlarına uğraması, Suriye ve Lübnan'da bulunan Hristiyan cemaatlerini daha da kaygılandırmıştı.

Hristiyanların içinde bulundukları zor durumu duyurmak maksadıyla şimdilerde oldukça yoğun bir kampanya yürütülürken Humus'taki bir rahibe de kampanyanın öne çıkan yüzlerinden biri. Rahibe Agnes-Mariam'ın bağlı olduğu St James Grek-Melkit Manastırı birkaç ay önce

tahrip edilmişti. Rahibe, olayın zanlıların İslamcılar olduğunu belirtirken, İslamcıların ise verilen tahribattan rejimi sorumlu tuttuğunu vurguluyor.

Şu sıralarda uluslararası bir ziyaret gerçekleştiren Filistin ve Lübnan kökenli Rahibe Agnes-Mariam yakınlarda İngiltere'yi de ziyaret edecek. Muhalif güçlerin sırf Humus bölgesinden 80.000 kadar Hristiyan'ı sürdüğünü belirten Rahibe, kaçırılacağı yönünde yapılan uyarılardan sonra, kendisinin de kaçtığını anlatıyor. "Cemaat hayatını felce uğratmak, insanları kaçırmak, kafalarını kesmek, okullara dahi terör sokmak niyetinde olan saldırgan bir silahlı çeteden bahsediyoruz," yorumunda bulunan Rahibe söz konusu saldırganların çoğunun "el-Kaide ve Müslüman Kardeşlerle bağlantılı bir kökenden" geldiklerini iddia ediyor.

20 tane saldırganın içinden sadece bir tanesi Suriyeli, kalanı İngiltere'den tutun da Pakistan'a, Çeçenistan'dan tutun da Kuzey Afrika'ya kadar, bir sürü farklı ülkeden gelme, diye devam ediyor sözlerine. Pek çoğu da Irak ve Afganistan'da savaşan eski askerler, şimdiki hedeflerinde Suriyeliler var."

Rahibe Agnes-Mariam Suriyelilerin içinde bulunduğu zor duruma doğrudan şahit olan bir kişi ama öne sürdüğü iddiaların bir kısmı su götürür cinsten. Suriye'ye yaptığım beş ziyarette de, çok fazla sayıda yabancı savaşçıya rastladığımı söyleyemem ama yerli cihatçı grupların sayısı hiç şüphesiz artış kaydetmişti, ki bu durum da nispeten daha seküler devrimciler açısından bir endişe kaynağı haline gelmişti. Kimi gruplar, ayaklanmanın ilk başladığı sıralarda kullanılan "Hristiyanlar Beyrut'a, Aleviler mezarlarına" sloganını yasaklamışlardı.

Rahibe Agnes-Mariam, yarısından fazlası çocuk olan 100'den fazla sivilin hayatını kaybettiği Hula katliamının da isyancıların bir oyunu olduğunu iddia ederken, konuyla ilgili olarak oluşturulan BM soruşturma komisyonu, yaşanan olaylardan rejim güçlerinin sorumlu olduğu sonucuna varmış durumda. Beklenildiği üzere, Rahibe Agnes-Mariam'ın dindaşları arasında birtakım eleştirilerde bulunanlar da var. Esad rejimine muhalif Demokrasi için Suriyeli Hristiyanlar grubunun suçlaması ise şu yönde: "Rahibe Agnes ve ona yardımcı olanlar, olumsuz bir Esad-yanlısı propaganda yaymak suretiyle Suriye halkına zarar verirken, Suriye'nin sosyal ve dini dokusunu da tehlikeye sokmakta. Suriye'deki Hristiyanların dedikodulara ve birtakım yanlış bilgilerin propagandasına ihtiyacı yok."

Dernek yönetimi, Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'a ve rejimine yönelik

protesto hareketine bir hayli Hristiyan'ın katıldığına dikkat çekerek, bir kısmının ise bunun bedelini canlarıyla ödediğini belirtiyor.

Öte yandan, Bedrosian gibi reformu destekleyip de, kendilerini sonradan isyancıların kurbanı olarak bulanlar da var. Halep Üniversite'sinde öğrenci olan Bedrosian, özgür basının bulunmadığı ülkesinde, rejimin, protestocuların birer terörist olduğu yönündeki propagandasını ilk başlarda kabullenmişti.

"Ama sonra sonra muhaliflerin ortaya çıkardığı bulguları okudukça, Esad'ın adamlarının neler yaptığını, uyguladıkları vahşeti gördükçe, protestocuları desteklemeye başladım," diye anlatıyor Bedrosian. "Beni ve arkadaşımı [Anadan bölgesinde] alıkoyduktan sonra Halep'in kenar semtlerindeki bir villaya götürdüler. Beni orada tüfek dipçikleriyle dövdüler, yumruklayıp tekmelediler. Bizi tutsak edenlerin hiçbiri yabancı değildi, hepsi Suriyeliydi, hele içlerinden bir tanesi de inanılmaz acımasızdı. Beni rejim için mücadele etmekle suçluyorlardı ama onlara Suriyeli bir Ermeni olduğumu–iki tarafta da savaşmak istemediğimizi anlatmaya çalıştım. Üniversitede yapılan yürüyüşlere de katıldığımı söyledim onlara. Ama onların tek söylediği, yanımdaki kız ve benim için para ödenmeyecek olursa, öldürüleceğimdi."

Bedrosian ve yanındaki arkadaşını kaçıranlar Bedrosian'ın ebeveynlerini arayarak annesinin cep telefonuna ulaşıyorlar–annenin telefonunun zil sesinin Beşşar Esad'ı öven bir şarkı olduğunu duyduklarında– rejim, genel itibariyle eski nesil nezdinde biraz daha fazla destek buluyor– Bedrosian'a tekme tokat bir daha girişiyorlar. Yapılan pazarlıklar sonucu 12.000 dolara indirilen fidye baba tarafından getirildiğinde, çift serbest bırakılıyor. Çifti kaçıranlar arabaya da el koyuyorlar. Bedrosian'ın eve döndüğünde yaptığı ilk iş annesinin telefonundaki zil sesini değiştirmek oluyor.

Halep'in 14. Yüzyıldan kalma kapalı çarşısı iki ay önce yakılmıştı. Ortadoğu'nun en nadide kapalı çarşı örneklerinden biri olan Souk al-Medina yıkık dökük bir harabe olarak ayakta kalmaya çalışırken, rejim güçleriyle muhalif güçler birbirlerini suçlayıp duruyorlardı. Olayın yaşandığı gün dükkanları alevler içinde onlarca esnaftan biri de kuyumcu Jiraryr Terzian'dı. Kendisi şu an Suriyeli Ermeni ailesiyle birlikte Beyrut'ta; kapısına kilit vurup çıktıkları evleri ise devrim savaşçıları tarafından daha geçtiğimiz hafta istila edilip yağmalanan Hristiyan mahallelerinden birinde. "Çarşıdaki dükkanı 60 yıl önce dedem açmış, benden sonra çocuklarım işin başına geçsin istiyordum hep."

"Ailemin geçmişi Halep'te, oraları bırakıp gitmek istemezdik hiç. Olan bitenlerde her iki tarafın da suçu olduğunu düşünüyorum. Ülkemiz yok ediliyor. Gerçek şu ki, ancak Esad kazanırsa geri dönüşümüz söz konusu olabilir. Bunu söylemekten hiç hoşlanmıyorum ama rejimin bu şekilde kalmasını istememekle beraber sadece onların yönetiminde güven içinde olabileceğimizi düşünüyorum."

Adını Boutros olarak veren bir başka Hristiyan mülteci ise devrimciler rejimi ele geçirdiklerinde olacakları tahmin edebildiğini söylüyor. Memleketi, Kuseyr'deki isyancıların yerel Sünniler olduğunu, aralarında yabancıların bulunmadığını teyit ediyor. "Ama bizlere hükümete karşı mücadele etmek zorunda olduğumuzu söylediler. Bunu yapmayacağımızı söylediğimizde de bizi tehdit etmeye ve aşağılamaya başladılar. Hristiyanları öldürmeye başladılar. İlk öldürdükleri kişi Mathew Kasouha oldu, iyi bir insandı zavallı."

Boutros, bölgedeki Hristiyanların bir süre sonra silahlandıklarını, Mart ayında ise bir "hesaplaşma" yaşandığını anlatıyor. Daha fazla sayıda Hristiyan'ın öldürülmesi üzerine Lübnan'a kaçtığını belirtiyor. Halep'in yakınlarındaki bir yerleşim yeri olan El Bab'ta iki ay kadar önce bir grup genç aktivistle bir araya geldiğimde, katliam sona erdiğinde Suriye'yi ne bekliyor diye sormuştum. Konuştuğum gençlerin hepsi, Müslüman olmakla beraber, Alevilerin de Hristiyanların da katılımda bulunduğu bir demokrasiye gönül vermişlerdi. Gerçi bunun ne denli zor elde edilebilir bir şey olduğunun da hayli farkındalardı. İçlerinden biri, Bari-daha sonra Halep'te vurulmuş ama hayata tutunmuştu- şöyle anlatmıştı: "Olay sadece çatışma ve yaşanan tahribat değil, asıl büyük sorun, farklı gruplar arasında yaşanan bölünme. Bu durumun oluşmasının en büyük sorumlusu da rejim, bundan eminiz ama olan oldu bir kere. Farklı cemaatlerden insanlar bir daha birbirlerine güvenirler mi, işte bundan hiç emin olamıyorum."

5 Aralık 2012, Robert Fisk

MAKDİSİ DE GİTTİYSE, KARGAŞA GELİP DEVLET BAŞKANININ KAPISINA DAYANDI DEMEKTİR

"Rejime arka çıkmıyorum, ben bir devlet memuruyum," diyordu Cihad Makdisi bana iftiharla. Suriye Dışişleri Bakanlığı sözcüsü hükümet kurumlarına inanan biriydi, gelecekte ülkede her ne olursa olsun– bürokrasinin temellerinin, Beşşar Esad ve rejiminin devrilmesinden sonra dahi baki kalacağından emindi. İktidarın derli toplu bir şekilde el değiştireceğini umuyordu. Ama artık öyle değil. Geçtiğimiz yazın sonlarına doğru Şam'daki makam odasında bir araya gelip görüştüğümüzde bu sözleri sarfederken, olsun olsun bir kilometre ötemizdeydi savaşın sesi.

Makdisi muhtemelen makamını bırakıp saf değiştirecek, Makdisi'nin tavrı ve bu tavrın arkasındaki tehlikeli mesajın anlamı ise şu: ayaklanma Şam'daki başkanlık sarayını kuşatmaya doğru giderken, Suriye'nin en eğitimli ve en sağduyulu elitleri dahi, siyasi bir geçişten ziyade bir kaosun patlak vereceği endişesini taşıyorlar.

Kendisiyle görüştüğümde, devlet memuru sadakati ile gözlerinin önünde ülkesi parçalanan bir adamın çaresizliği arasında sıkışıp kalmış bir adam vardı karşımda. Makdisi, Suriye'nin azınlık mezheplerinden birine mensup bir Hristiyan. İsmi aslen bir Şii ismi, söylediğine göre babası koymuş ona bu ismi. Taşıdığı Şii isminin, Suriye'deki etnik köken meselesinin ne denli temelden yoksun bir şey olduğunu gösterdiğini söylüyor ama "Suriye'nin bir daha aynı Suriye olamayacağını" da kabul ediyor. Makam odasının duvarında Beşşar Esad'ın babası Hafız Esad'ın siyah beyaz bir portresi asılı; göreve geldiğinde koridorların tekinde ıskartaya çıkartılmış bir haldeyken bulmuş portreyi, yaratıcı bir portre olduğunu düşünmüş. "Şu an onun dirayetine ihtiyacımız var," diyor bana. Hafız Esad'ın Körfez ülkelerinin Suriye-karşıtı politikalarını daha o zamandan açığa çıkartmış olduğunu, birer "petrol istasyonundan" başka bir şey olmadıklarını söyleyerek onlarla alay ettiğini anlatıyor.

Suriye hükümetinin Makdisi'nin görevden alındığı ve rejimi artık temsil etmediği yönündeki açıklaması kaçınılmazdı. Amerika Birleşik Devletleri –tıpkı bu hafta tekrar yaptığı gibi– yaz aylarında bir açıklama yaparak

Esad'ın "kendi vatandaşlarına karşı kimyasal silah kullanmasından" endişe ettiklerini belirtmişti, Irak'ın 2003'te işgalinden önce Batı'nın Saddam Hüseyin'e karşı bulunduğu bir iddiaydı bu–kaldı ki Saddam, İran–yanlısı Kürtlere karşı kimyasal silah kullanmıştı gerçekten de. Temmuz ayında Makdisi'ye bir açıklama yaptırtılmıştı, kendisi bu açıklamayı Suriye'nin kimyasal silahlarını sadece yabancı işgalcilere karşı kullanacağı, Suriyelilere karşı asla kullanmayacağı şeklinde yorumlamıştı tam olarak.

Makdisi'den alıntılanan bu sözler gayet yeterliydi Amerikalılar için, rejime karşı kullanabilirlerdi bu alıntıyı; Suriye elinde kimyasal silah bulundurduğunu kabul ediyordu demek. Makdisi açıklamasına diplomatik bir eklemede bulunmuştu: Suriye'nin elinde bu türden silahlar olsaydı, bu silahları Suriye vatandaşlarına karşı kullanmazdı. Makdisi'nin patronu, Velid Muallim aynı açıklamayı tekrar etmişti bana Ağustos ayında görüştüğümüzde. Ama artık çok geçti. Makdisi'nin –bizzat kaleme almadığı bir açıklamaya– getirdiği özgün yorum ABD'nin yeni mantrası; Suriye'nin de Makdisi'nin sözümona görevden el çektirilmesine sebep olan bahanesi haline gelmişti bile.

Lakin Makdisi sonun yaklaştığını görmüştü. Ailesini Beyrut'a taşımış, tüm hafta sonlarını Lübnan başkentinin güvenli ortamında geçirerek, çoğu zaman haftada sadece üç gün Şam'da çalışmaya başlamıştı. Bomba ve havan topu seslerinin ortasında çalıştığı Suriye dışişleri bakanlığındaki makam ofisi, banliyölerdeki muharebe meydanlarına çok yakındı. Muallim'in kendisine güvendiği çok aşikar meydandaydı, Dışişleri Bakanı'nın söylediklerini açıklığa kavuşturmak için Muallim'in yeterli düzeydeki İngilizcesini arada bir yeniden tercüme ettiği olurdu ama öncesinde Suriye'nin Londra büyükelçiliğinde çalışan üst düzey bir diplomattı nihayetinde.

Hayır, rejim çökmek üzere falan değil. Tek bir saf değiştirmeyle çöküşün eli kulağında olduğunu düşünenler ahmaklık etmiş olurlar. Lakin Makdisi zeki ve düzgün bir adamdır, o gidecek olursa, bu Suriye'nin kaybı olacaktır.

8 Aralık 2012, Robert Fisk

KİMYASAL SİLAHLAR VE KİMLERİN BUNLARI ELİNDE BULUNDURUP BULUNDURMADIĞI HAKKINDAKİ GERÇEKLER

Yalan ne denli büyük olursa inananı da o kadar fazla olur. Bunu kimin söylediğini biliyoruz hepimiz ama hala işe yarıyor. Beşşar Esad'ın kimyasal silahları var. Bunları Suriye vatandaşlarına karşı kullanabilir de. Kullanacak olursa, Batı bunu cevapsız bırakmaz. Bu lafları hepimiz duyduk geçen yıl, Esad rejimi de tekrar tekrar şunu söyledi, şayet-şayet kimyasal silahları olmuş olsaydı, bunları asla Suriyelilere karşı kullanmazdı. Görünen o ki, Washington boş laflarla dolu aynı şarkıyı yeni baştan çalmaya başladı. Beşşar'ın kimyasal silahı var. Bunları kendi vatandaşlarına karşı kullanabilir. Kullanacak olursa...

Diyelim ki kullanacak oldu, Obama ve Madam Clinton ve dahi NATO'yu çok ama çok öfkelendirecektir. Gelin görün ki, Suriye'nin yerini haritada bulmaktan aciz, her zamanki şu uydurma-uzmanlar Suriye'nin elinde bulundurabileceği ve kullanabileceği hardal gazı ile kimyasal ve biyolojik harp maddeleri konusunda uyarıp durdular bizleri geçtiğimiz hafta boyunca. Bizleri 11 Eylül konusunda uyarmayan aynı fantezi uzmanları, Saddam'ın elinde kitle imha silahları bulunduğunu da söylemişlerdi 2003'te: "isimsiz askeri istihbarat kaynakları" bundan böyle İAİK kısaltmasıyla anılacaktır.

Şimdi de ani bir değişiklik oluverdi piyeste. Kanada Yayın Kuruluşu'ndan birileri geçen hafta beni arayıp, 1982'de Hama'da başlayan Sünni Müslüman ayaklanması sırasında Hafız Esad tarafından kimyasal silah kullanılmasıyla ilgili görüşmek istediğini belirtti. Kaynakları da şu bizim İAİK idi. Bendenizin Şubat 1982'de -Hafız'ın Suriye ordusu bizzat kendi vatandaşlarını kesinlikle ama kesinlikle katlediyorken (gerçi onlar da rejim yetkililerini ve ailelerini katletmekteydiler)- kimsenin asla kimyasal silah kullanmadığı Hama'ya girebilmiş olması sebebiyle de, benimle özellikle görüşmek istiyordu telefondaki Kanadalı zat.

Hama'da gördüğüm onca askerden tekinde bile gaz maskesi yoktu. Sivillerin hiçbirinde de. 1980'lerde bizim (o zamanki) müttefikimiz olan

Saddam'ın İranlı askerlere karşı kullandığı kimyasalların neşrettiği o tehlikeli parfüm kokusuyla dolu hava gelmiyordu ne benim ne de meslektaşlarımın burnuna. 1982'den bu yana geçen koskoca 30 yıl boyunca görüştüğüm onca ölümden dönen sivilden bir tanesi bile, gaz kullanıldığından bahsetmedi.

Ama şimdi kimyasal gaz kullandığına inanmamız bekleniyor bizden. Çocuklara hitap eden yeni bir peri masalı anlatılmaya başlandı bile: Hafız Esad 30 yıl önce Hama'da kendi vatandaşlarına karşı gaz kullanmıştı. Dolayısıyla oğlu Beşşar da aynısını yapabilir. Peki bizim 2003'te Irak'ı işgal etme sebeplerimizden biri bu değil miydi -zira Saddam kendi vatandaşlarına karşı gaz kullanmıştı bile ve aynı şeyi bir daha yapabilirdi?

Evett, yalan ne kadar büyük olursa o kadar iyi oluyor. Biz "gasteci" taifesi de bu palavranın yayılması konusunda üzerimize düşeni yapmıştık pekala. Emri altındaki kuvvetlerin yeterince günah işlediği Beşşar'a gelecek olursak, kendisinin- henüz, babasının ise hiçbir zaman işlemediği- bir başka suçtan dolayı suçlanması an meselesi. Evet, kimyasal silahlar beladır, dostlar. ABD'nin Almanya ile birlikte (elbette) Saddam'a bu silahların tamamlayıcı parçalarını temin etmesi de bu yüzden zaten. Saddam, gazı ilk kez Halepçe'de kullandığında, İAİK'nın CIA yetkililerine İran'ı suçlamalarını söylemeleri de bu yüzden. Tamam kabul, Beşşar'ın Suriye'nin bir yerlerinde, paslı teneke bidonların içinde tuttuğu birtakım kimyasallar var muhtemelen. Madam Clinton bunların "yanlış ellere geçmesinden endişe" edip durmuyor muydu, -sanki şu an "çok da doğru ellerdeymiş" gibi. Ama Ruslar Beşşar'a bunları kullanmamasını söylediler. Sizce Beşşar, süpergüç konumundaki tek müttefikini kızdırır mı?

Haa, bu arada yeri gelmişken soralım, Ortadoğu'da gaz kullanan ilk ordu hangisiydi? Saddam'ın ki mi? Hayır. General Allenby komutasındaki İngiliz ordusu tabi ki. Sina'da Türklere karşı. 1917'de. Haa bir de şu var... Bu gerçek bir hikaye.

8 Aralık 2012, Patrick Cockburn

İKTİDAR YOK, HALK YOK, UMUT YOK: ŞAM NASIL OLDU DA BİR SAVAŞ KENTİ HALİNE GELDİ

Şam'ın kalbinde neredeyse elle dokunulabilir bir şey korku. Uzaklarda patlayan bombaların alışılmış gümbürtüleri gece boyunca şehrin her yanında yankılanırken, peşpeşe gelen patlamaların birini diğerinden ayırdetmek mümkün olmuyor. Zaman zaman duyulan çok daha büyük patlamalarsa, şehir merkezine daha yakın noktalara düşen bomba ya da havan toplarının sesi. Şehrin sokakları, gündüz saatlerinde Suriye'nin çok daha tehlikeli bölgelerinden çıkıp gelen sığınmacılarla kalabalıklaşırken, saat akşamın 6'sı 7'si oldu mu tüyler ürpertici bir biçimde boşalıyor.

Şehre kasvet ve umutsuzluk hakim. "Hükümet de isyancılar da kazandıklarını söylüyorlar, iki tarafa da inanmıyorum ben," diyor bir işadamı. "Ailemde bulunan 15 kişiden bir tek ben varım, ülkeyi terk etmeyen."

Bana bunları söyleyen kişi bir Hristiyan, İslamcı köktendincilerin yönetimi ele geçirmesinden korktuğu için de peşin hükümlü muhtemelen, şöyle devam ediyor sözlerine: "Suriyelilerin yüzde on beşi hükümet yanlısı, yüzde on beşi hükümet karşıtı, kalan yüzde 70'imiz de bu korku ve endişe halinin de katliamların da sona istiyoruz sadece."

Savaş geçtiğimiz altı ay zarfında Şam'a da ulaştı. Şehrin her yanında kontrol noktaları var artık, askerler sürücülerin ehliyetlerini inceleyip araçların bagajlarında silah arıyor. Yerlerinden yurtlarından olan insanların sayısının gitgide artması nedeniyle olsa gerek, ekmek bulunmuyor. Benzin konusunda bir sıkıntı yaşanmıyor ama. Geçtiğimiz birkaç hafta içerisinde, 6 ila 9 saat süren elektrik kesintileri yaşandı, başkentin güneyinde kalan bir elektrik santralinin hasar gördüğü alınan haberler arasında.

Şam'a en son, yaz başında gelmiştim, insanlar o tarihlerde, şehre tepeden bakan Kasiyun Dağı'nın eteklerinde piknik yaparlarken Humus'ta, kentin büyük kısmını enkaz haline getiren şiddetli çatışmalar devam ediyordu. Hula köyünün sakinleri, hükümet yanlısı milislerce gerçekleştirildiği iddia edilen kanlı bir katliama uğramışlardı. Ama o tarihlerde bile

şehirde çok daha az kontrol noktası bulunuyordu, oldukça da rahat geçiş yapılabiliyordu oralardan. Dahası uluslararası havaalanı o tarihlerde daha hala açıktı. Özgür Suriye Ordusu, dün yaptığı açıklamada Şam havaalanını askeri hedef olarak ilan ederken, havaalanına iniş yapabilen uçakların sayısı bu açıklama öncesinde de bir elin parmaklarını geçmiyordu zaten.

Dün günlerden Cuma ve kente yağmurlu serin bir hava hakimdi, fakat buna rağmen sokaklarda bir ıssızlık, havada da tehditkar bir his vardı. Osmanlı döneminden kalma göz kamaştırıcı Hicaz tren istasyonunun dışında polislerce yönetilen bir trafik yoktu, hem de ilk kez. Yılın ilk başlarında, restoranların çoğunun işi epeyce düşmüştü ama hızlı servis kahvehanelere yığınla müşteri girip çıkıyordu yine de. Artık hiç yok.

Durum yaz-ortasından bu yana gözle görülür bir şekilde bozulurken, isyancıların o tarihlerde giriştiği saldırı, hükümetin karşı saldırılarıyla geniş ölçüde püskürtülmüştü. Kentin dış bölgelerinde ağır çatışmalar yaşanmaya başlandı yeniden. Şiddet olayları bir parlayıp bir sönüyor ama hiç bir zaman uzakta değil. Ailelerini Suriye dışına çıkartmaya yetecek parası olan insanlar çoktan çekip gitmiş durumda.

"Burada kalıyorum çünkü işyerimi kapatıp gidecek olursam, yanımda çalışan 29 kişi ekmeğinden olacak," diyor tanıdıklarımdan biri. Beyrut'a gitmek bir zamanlar sadece birkaç saat sürerken şimdi saatler alıyor; zira binlerce insan burasıyla Lübnan sınırı arasındaki kısacık yolda, tam sekiz ayrı kontrol noktasından geçmek zorunda. Yolun karşı tarafında hemen hemen hiç trafik yok, Suriye'ye giriş yapan sürücülerin hepsinin yüzünde gergin bir ifade var.

Şiddet olaylarının boyutu dedikodu veya propaganda yoluyla hem çok abartılıyor hem de olduğundan az gösteriliyor. Geçtiğimiz hafta Kızılhaç Genel Merkezi'nin oralarda yaşanan patlamada sadece bir kişi hayatını kaybetmişti mesela. Patlamanın Kızılhaç'ın sarı renkli koca binasında büyük hasar oluşturduğu haberleri çıktı sağda solda. Oysa bombanın patladığı noktayı yakından gördüğümüzde, durum hiç de öyle olmadığını anladık; BMW'nin birinin altına yerleştirilen bombanın asıl hedefi bir subay iken, arabayı kullanan kişi hayatını kaybetmiş, Kızılhaç genel merkez binasının pencerelerine bile bir şey olmamıştı.

Öte yandan yaşanan şiddet olaylarının bir kısmı ise haberlerde gösterildiğinden çok daha vahim olabiliyor, bazıları ise hiç yer bulmuyor

haberlerde. 28 Kasım'da saat 6:45'te, Hristiyan Dürzilerin yoğunlukla yaşadığı Ceramana'da bir arabada patlatılan bombada olduğu gibi mesela. Bölge sakinlerinden biri "bir sürü insanın yardım için koşturduğunu, 20 dakika kadar sonra, içinde dört kişinin olduğu camları filmle kaplı ikinci bir arabanın geldiğini," söylüyor. "İkinci arabanın polislere ait olduğunu sandıklarını ama onun da patladığını, 68 kişinin öldüğünü 125'ten fazla kişinin de yaralandığını" anlatıyor.

Şam, isyancıların iddia ettiği üzere öyle ciddi bir kuşatma altında falan değil. Başkentin içindeki ve civarındaki yolların bir kısmı kapatılmış durumda. Görüştüğümüz diplomatlardan biri "Hükümet, Şam'ı, Halep'i ve Humus ile Hama üzerinden bu iki kenti birbirine bağlayan yolu kontrolü altına almak için uğraşıyor" diye anlatıyor durumu. Baskının gitgide arttığı kanaatinde olan diplomat "hükümet ile muhalif kanat arasında bardağı taşıran son noktaya gelindiğini söylemek her zaman için kışkırtıcı olmuştur, ama henüz o noktaya ulaştığımızı sanmıyorum" yorumunda bulunuyor. Ama aynı zamanda "kurdun kapınıza gelip dayandığı, işin kötüsü çekip gitmek gibi bir niyeti de olmadığı hissine kapılıyor insan Şam'da" diye de ekliyor.

Şam'da bu denli büyük telaş yaratan mesele ise söz konusu kurdun ileride neler yapacağı. Rivayet muhtelif. İnsanlar mecbur kalmadıkça kentin başka yerlerine gitmiyorlar. Altı ay kadar önce, BM gözlemcileriyle birlikte Şam'ın kuzey doğusunda kalan Duma kasabasına kadar gitmiştim arabayla. Kasaba muhaliflerin kontrolü altındaydı, birtakım tutuklamalar ve ölümler olmasına rağmen, her şey yerli yerindeydi, kasaba zarar görmemişti. Şam'ın merkezine geri döndüğümde insanlar beni, Duma'nın ağır topçu ateşi altında, dümdüz edildiğine inandırmaya çalışmışlardı, durumun hiç de öyle olmadığını söylediğimde de bana inanmamışlardı. Dün arkadaşlarımdan birine kasabada neler olup bittiğini sorduğumda "Bilmiyorum, zira bir yıldır hiç uğramadım, yanımda çalışan kimsenin de oraya gitmesine izin vermem zira çok tehlikeli" cevabını aldım.

Şam'da yaşayan insanların pek çoğu günden güne hayatta kalma mücadelesi veriyor. Suriye ordusunun muhtemel kimyasal silah kullanımına yönelik kaygılar yurtdışında büyük yer bulup ses getirirken, burada son derece teorik ve uydurma bulunuyor. Her iki tarafında kullanıldığı konvansiyonel silahlar endişe ve katliamı sürdürmek için yetiyor da artıyor bile.

9 Aralık 2012, Patrick Cockburn

SURİYE'NİN İSYANCILARI ŞAM'IN DIŞ MAHALLERİNE ULAŞMIŞ DURUMDA AMA İÇ SAVAŞ ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜNÜ AŞAMIYOR

Cuma günü bir açıklama yapan Suriyeli isyancılar, hükümet tarafından askeri malzeme sevkiyatı amacıyla kullanılan Şam Uluslararası Havalimanı'nı meşru bir askeri hedef olarak gördüklerini belirttiler. Bu, uzaktan bakıldığında, makul bir taktik gibi gelebilir kulağa ama bölgeye yapılan bir ziyaret, bunun, silahlı isyancıların havalimanına giden ana yolu kullanan sivil ya da askeri fark etmez, gördükleri her arabaya ateş açmaları anlamına geldiğini ortaya koyuyor. Suriye'de halihazırda yaşanan çatışmalar, sivillerin ana hedef olarak belirlendiği tüm diğer iç savaşlarda olduğu kadar şiddet dolu ve acımasızken, bu, olayları daha da vahim bir noktaya getirebilir.

Havalimanına uzanan yol, çoğunlukla Hristiyan ve Dürzilerin yaşadığı en az 250.000 nüfuslu Ceramana kasabasından geçiyor. Kasabanın Hristiyan ve Dürzi sakinleri hükümet destekçisi olarak biliniyor, kasabanın ana meydanında Devlet Başkanı Beşşar Esad ile babası, ülkenin 30 yıllık lideri Hafız Esad'ın heykelleri hala yerli yerinde duruyor zaten. Birkaç yüz metre ötede görebildiğiniz cadde kırık bir trafik lambası ve büyükçe bir çiçek saksısı ile kapatılmış durumda, caddenin hemen ucundan havalimanına giden yola girmenin pek de akıllıca olmadığı uyarısını yapıyor.

"Daha ileriye gitmeyin," diye uyarıyor kasaba esnafından biri. "Bu civarda keskin nişancılar var, gördükleri her şeyi vuruyorlar." Büyük saksının kenarından dikkatlice geçerek havalimanı yoluna girmeye yeltenen beyaz pikap kamyoneti izlemeye koyuluyoruz, hızla bir U atan araç, kendini güvenli bölgeye dar atıyor. Ceramana'da bulunduğumuz süre zarfında her yerden silah sesleri geldiğinden, arada bir de roket güdümlü bombalar patladığından, aracın sürücüsü vurulmuş muydu yoksa son dakikada ürkmüş müydü, kestiremiyoruz bir türlü. Sokaklardaki çatışmalar sadece birkaç haftadır devam etse de geri plandaki bu ses, Şam'da günlük hayatın bir parçası haline gelmiş durumda, öyle ki kent sakinleri ciddi gürültü çıkartan bir patlama olmadıkça konuşmalarını yarıda kesip silah seslerinin nereden geldiğine bakmıyor bile, konuşmaya devam ediyorlar.

Saçları kırlaşmış 50'li yaşlardaki dükkan sahibi isminin Pierre olduğunu söylüyor, soyadını paylaşmıyor bizle. Bizi, keskin nişancıların görüş açısı dışında kalan hemen köşedeki dükkanına götürdüğünde, gelinlik tasarımı işiyle uğraştığını anlıyoruz. Dükkanın vitrinindeki iki mankenin üzerinde muhteşem gelinlikler sergileniyor, elbiselerden biri beyaz, uzun kuyruklu ve bol farbalalı diğeri ise mor renkte. Gömleğinin kollarını sıvayan Pierre 10 gün önce patlayan iki bombanın kolunda açtığı yaraları gösteriyor bize. "Mercedes marka bir arabanın içindeki ikinci bomba patladığında ilk bombada yaralananlara yardım etmeye gitmiştim," diye anlatıyor olanları. "Patlamalarda 68 kişi hayatını kaybetti, binaların ön cephesindeki duvarlarda, bu zavallı insanların kanları duruyor."

Şam, 1970'lerin ilk yıllarının Belfast'ına ya da birkaç yıl sonrasının Beyrut'una benziyor gitgide. Kentin mezhep haritası hakkında güncel bilgiye sahip değilseniz hayatta kalma şansınız yok, şehir girilmez bölgelerle dolup taşmış durumda. Askeri bir hastaneyi ziyaret edecek olduğumda, yetkililerden biri bunun zor olacağını zira hastanenin "sıcak" bölgelerden birinde olduğunu belirtmişti. Çatışmalar hastane kapısının hemen önüne kadar uzanmıştı.

Kentte vuku bulan anlaşılmaz olayların bir kısmı da göz dağı verme amaçlı olabiliyor ama bunlar çoğunlukla gizemli ve insanın keyfini kaçıran olaylar. Bir başka sıcak bölge olan Zamalka'dan dün sabah yükselen koyu renkli duman bulutu mesela; kimse neyin yandığını bile bilmiyordu. Birkaç saat sonra Ceramana'dan ayrılmaya çalıştığımız sıralarda, yakınlarda bir yerden iki el ateş sesi duyuluyor, askerlerin hepsi birdenbire koşmaya başlıyor. Arabaya binip uzaklaşmamızı söylüyorlar bağıra çağıra, söyleneni derhal yapıyoruz ama konuştuğumuz hiç kimse, yaşanan telaşın nedeninin ne olduğunu bilmiyor.

Şam'ın merkezi patlamaya hazır bir balon gibi, çatışmaların çoğunluğu kentin kenar mahalleleri ve civar kasabalarda yaşanıyor. Kentin trafiği arap saçına dönmüş durumda, birkaç kilometre yol almak çoğu kez iki üç saati buluyor zira yolların çoğu kapalı, açık olanların üzerindeyse bir sürü kontrol noktasından geçmek durumundasınız. Araçların hükümet binalarının önüne gitmesine çoğu zaman izin verilmiyor bu da trafiği daha da tıkıyor. Dükkanları çoğu açık olmasına açık ama ortam son derece gergin, insanlar korku dolu. Elektrikler günde altı ila sekiz saat kadar kesiliyor, başkentin durumu, dört gün üstüste elektrik verilemeyen

Halep'ten yine de iyi. Pazar yerleriyle dükkanlarda bol miktarda yiyecek satışa sunulmuş durumda ama yollar tehlikelerle dolu olduğu için nakliye pahalandığından, fiyatlar el yakıyor.

Şimdiye dek yaşanacak en güvenli yer Şam olduğu için Suriye'nin geri kalan bölgelerinden kaçıp başkente gelen bir sürü insan var. Bu insanların pek çoğu akrabalarında ve küçük otellerde kalırken, bir kısmı da Bağdat'ın bile Şam kadar tehlikeli olmadığına kanaat getirip memleketlerine dönen Iraklıların boşalttığı apartman dairelerinde kalıyor. Maddi durumu daha iyice olan Suriyeliler ise Lübnan'a ya da daha uzaklara yerleşirken, Şam'da bulunan büyük oteller, az sayıda gazeteci ve BM personeli dışında hemen hemen boş. BM ve AB, başkentte kalan personelinin büyük kısmını geçen hafta itibariyle geri çekmiş durumda.

Öte yandan Şam'da bulunan bazı kişiler ülkenin Sünni, Alevi, Şii, Dürzi, Hristiyan ve Kürtler arasında mezhepsel ve etnik bir bölünmeyle karşı karşıya olduğu kanaatinde değil. Uzun yıllar tutuklu kalmış Hristiyan kökenli bir vatandaşlık hakları avukatı olan Enver el-Buni, Fransız ve Amerikalılar tarafından uygulamaya konulan mezhepsel birtakım kotalar olmadığı için, Suriye'nin bir Lübnan ya da Irak olmayacağını savunuyor. Suriyelilerin ezici bir çoğunluğunun hükümete karşı birleşmiş durumda olduğunu, olayların eninde sonunda bu çerçevede sona ereceğini söylüyor. Hükümetin son bir yıl zarfında herhangi bir toplu gösteride bulunmadığına işaret ediyor.

Oysa herkes bu kadar iyimser değil. Adının açıklanmasını istemeyen bir başka insan hakları aktivisti de, Suriye'nin Lübnan ve Irak'tan farklı olduğunu vurguluyor ama bu farklılığın olumsuz sonuçları olabileceğinin de altını çiziyor. Mezhepsel parçalanmanın Lübnan'da ulaştığı devasa boyut nedeniyle hiçbir mezhebin çoğunluğa sahip olmadığını, çatışmanın engellenebilmesi için şu veya bu şekilde uzlaşı noktasına gelinmesi gerektiğini belirtiyor. Aynı durumun Irak'ta da sıklıkla yaşandığından bahseden insan hakları aktivisti, Irak'ta bulunan Şiilerin her ne kadar çoğunluğa sahip olsalar da, sayıca çok kuvvetli olmadıklarını vurguluyor. Görüştüğümüz aktivist, Suriye'de yüzde 70 gibi bir çoğunluğa sahip olan Sünnilerin, mevcut durumda kimseyle bir uzlaşmaya gitmek gibi bir niyet taşımayabileceklerini belirtiyor. "Azınlıklarla herhangi bir uzlaşıya gitme konusunda homurdananlar var ve sesleri gitgide yükseliyor."

Ülkelerini şiddetle sarsan krizin sonuna gelip gelmediklerini konuşup duruyor Suriyeliler. Görüştüğümüz işadamlarından biri "Saat akşam sekiz oldu mu yatıyorum, eşimi ve çocuklarımı Amerika ve Kanada'ya gönderdim, evde bir başıma yaşıyorum. Sabah saat 5 gibi kalkıp tüm televizyon kanallarındaki haberleri izliyorum. Bu savaşı kim nasıl kazanacak bir türlü kestiremiyorum, bildiğim tek şey bu duruma ancak birkaç ay daha dayanabileceğim." Suriye'yi yakın zamanlarda terk eden üst düzey bir diplomat ta sonun yakın olmadığını düşünenlerden, rejimin son zamanlarda bazı kayıplar verdiğini ancak henüz ciddi manada bir kayıp yaşamadığını, rejimi terk edip saf değiştirenlerin çok olmadığını belirtiyor.

Yaşanan savaşın her iki tarafı da askeri açıdan, göründüklerinden çok daha zayıf. Havaalanını kapatmak kulağa etkileyici gelse de, elleri tüfekli üç beş adamın havaalanı yolunu taramasından öte bir anlama gelmiyor. Haliyle, çatışmanın kısa süre sonra sona ermesi için de bir sebep gözükmüyor.

10 Aralık 2012, Patrick Cockburn

ESAD'IN STRATEJİ DEĞİŞİKLİĞİ İSYANCILARI ŞAM'IN KAPISINDA TUTUYOR

Diplomatlar, isyancıların Şam'a yönelik saldırısından büyük kazanımlar elde edemediğini belirtirken, Beşşar Esad rejimi ile muhalifler arasında yaşanan mücadelenin beklenenden daha uzun sürebileceği uyarısında bulunuyor.

Suriye hükümetinin son haftalarda yeni bir strateji benimsediğini vurgulayan diplomatlar, hükümetin kuvvetlerini, Şam'da ve stratejik yönden hayati bulduğu diğer şehirlerde toplamak amacıyla, savunmasız üslerden birliklerini çektiğini belirtiyor. Söz konusu geri çekilme ordunun geçen hafta başarılı bir karşı saldırı yapmasına imkan tanıyarak başkent üzerindeki askeri baskıyı rahatlatıp müzakere gücünü artırmış durumda.

Şam'da bulunan ve ismini vermek istemeyen bir analist "Hükümet, daha küçük ileri karakolları korumamak yönünde stratejik bir seçim yaptığını söylüyor" yorumunda bulunuyor.

Bu, özellikle ülkenin kuzey ve batısında, kırsal alanının büyük bir kısmının isyancılara teslim edilmesi anlamına gelirken, hükümetin nüfusun yoğun olduğu merkezlerde gücünü toplayarak, isyancıların saldırısına karşı daha uzun süre dayanmasına olanak tanıyacak. Muhalefet dün yaptığı açıklamada isyan güçlerinin Halep yakınlarında Şeyh Süleyman'da bulunan 111. Alayın üssünü ele geçirdiğini, 100 hükümet askerinin kaçtığını bildirdi.

Planlı geri çekilmeler, Kasım ayında isyancılara ve dış dünyaya, hükümetin askeri durumunun gerçekte olduğundan daha zayıf olduğu ve çatışmanın izleyen iki ya da üç ay zarfında sona erme ihtimalinin ufukta belirdiği gibi yanlış bir izlenim verebilirdi. Oysa uygulamada, iki taraf arasındaki askeri güç dengesi çok daha başabaş bir noktaya ulaşmış durumda.

Bir diplomat "Özgür Suriye Ordusu, aralarında görüştükleri sırada, Şam'daki saldırılarının planladıkları gibi gitmediğini ve birtakım kayıplar verdiklerini itiraf ediyorlar ama bunun, yine de tekrar denemeyecekleri anlamına gelmediğini söylüyorlar" yorumunda bulunuyor.

Şam'ın 19 kilometre güneydoğusunda kalan uluslararası havaalanına giden yolun bir noktası, dün erken saatlerde halen kapalı durumdaydı ancak havaalanı bizzat hükümetin kontrolü altında. En azından bir yolcu, Şam'ın güneyinden dolanan uzunca bir dolambaçlı yoldan havaalanına ulaşırken şehir merkezine daha yakın olan havaalanı otobanına girmeye cesaret eden bir sürücü "kulağımın dibinden geçen yaylım ateşiyle karşılanınca, nasıl geri döndüğümü bilemedim" sözleriyle anlatıyor durumun vahametini. İsyancılar bu hafta yaptıkları açıklamada, havaalanını askeri bir hedef olarak gördüklerini belirtmişlerdi.

Merkeze düşen havan topu sayısının azalması, başkent üzerindeki baskının gevşediğinin bir işareti. Şehrin genelinde yankılanan ateş sesleri daha çok şehirden açılan, çoğunlukla da sivil bölgelere atılan ağır roketlerin çıkarttığı ses. İsyancılar ellerindeki uçaksavar silahlarla birkaç uçağa ateş edip düşürdüğünden beri hükümet güçleri uçakları daha az kullanıyor görünüyor, zaten çoğu zaman da tek bir helikopter dolaşıyor tepede.

Hükümet Şam'ın büyük bölümünü kontrol altına alacak olursa, müzakere gücünü artırabilir. Ülkenin başka bölgelerinden kaçıp gelen ama yurtdışına çıkacak parası olmayan vatandaşlar yüzünden başkent, insan

kalabalığından taştı taşacak durumda. Kapalı yollar ve artan araç sayısı yüzünden caddeler tıkanmış bir halde. Bir zamanlar Iraklıların oturduğu apartman daireleri artık Suriyelilere kiraya veriliyor, küçük evlerde ise beş altı aile bir arada yaşıyorlar.

Hükümet, Şam ve Halep'te bir dizi destek önlemleri alırken yoksul köylerde ve küçük kasabalara yönelik benzer bir önlem yok. Ordu, isyancıların elinde tuttuğu bölgeleri geri alacak ateş gücüne sahip ama geri aldığı bölgenin kontrolünü elinde tutacak insan gücünden yoksun, ordunun geçmişte uyguladığı taktiklerin zayıf tarafı da bu zaten. Hükümet, otoritesini sürdürmek adına bazı bölgelerde yerel komiteler oluşturma yoluna giderken, isyancıları destekler görünen kentin eteklerindeki gecekondu mahallelerini yıkıp geçerek gözdağı veriyor.

Çatışmalar beklenenden çok daha uzun sürdüğü için insanlarda gitgide artan bir bıkkınlık duygusu hakim. Yaşanan elektrik kesintileri, her şeyin ateş pahası olması ve işsizliğin insanlarda yarattığı umutsuzluk da cabası. Halep'in isyancıların elinde tuttuğu bölgelerinde, yakın zamanlarda gerçekleşen gösterilerde köktendinci Cihatçı milis kuvveti Cephetün Nusra lehine sloganlar atılırken, yolsuzluğa bulaştığı düşünülen Özgür Suriye Ordusu, sivil nüfusa yardım etmekte yetersiz kalmakla suçlanıyor.

Hükümetin güçlerini birleştirme noktasına gelmesi isyancıların kontrolü altına geçen bölgelerin gitgide daha da arttığı anlamına geliyor. İsyancıların kontrolü altındaki yerler arasında Halep, Humus ve Hama'nın belli bölgeleri de var. Hükümetin, isyancıların Halep'te elinde tuttuğu bölgeleri geri almak adına daha az çaba göstermesinin nedeni, en iyi ekiplerini Şam'ı savunmak için kullanmak istemesine bağlanıyor.

Öte yandan, isyancı askeri güçler Türkiye'nin güney kenti Antalya'da gerçekleşen ve 500 delegenin katıldığı bir konferansta büyük çaplı bir yeniden yapılandırmaya gidildiğini, seçilen yeni bir genel kurmay başkanmın sorumluluğu altında 30 üyeli bir Yüksek Şûra oluşturulduğunu açıkladı.

Son dokuz yıl zarfında Irak'ta edindikleri askeri tecrübeler nedeniyle çatışmalarda gitgide daha fazla varlık gösteren iki ana Cihatçı grup, Cephetün Nusra ve Ahrarüş Şam ise, Antalya'daki konferansa davet edilmedi.

Oluşturulan yeni şûranın üyelerinin, Suriye'nin içinde bulunan münferit birimlere silah, mühimmat ve para sağlamadıkça ne denli etkin olabileceği pek kestirilemiyor. Şûr'a üyelerinin, ne denli laik bir tavır içinde hareket ettiklerini Batılı destekçilerine kanıtlamaya çalışması, öte yandan da Suudi Arabistan ve Körfez'deki destekçileri nezdinde İslami sicillerinin altını çizme gayreti içinde olmaları oldukça çelişkili bir durum yaratıyor.

11 Aralık 2012, Patrick Cockburn

HUMUS SAKİN–AMA KORKU HALA DEVAM EDİYOR

Bir zamanlar Suriye ayaklanmasının kalbi olan Humus kenti, bayağı bayağı hükümetin kontrolüne geçmiş durumda. Şehrin hala isyancıların elinde olan tek önemli bölgesi ise, Suriye Ordusu'nun kuşatması altındaki Eski Şehir... Şehrin geri kalan kısmı bölgeden atılan havan toplarıyla dövülürken, keskin nişancılar da hala işbaşında.

Savaş öncesinde 2.3 milyon nüfusa sahip olan Humus, Suriye'nin üçüncü en büyük kenti. Bu yılın başlarında ağır çatışmaların yaşandığı kent şiddetli bombardımanlardan da payını almış durumda. Oluşan enkaz ve moloz yığınları kaldırılmış olsa da kentin bazı bölgeleri hala yıkık dökük bir harabe gibi gözüküyor. Kentte dün hiçbir ateş sesi duyulmazken, pazar yerleri ve çoğu dükkan açık, trafik ise rahat akıyor. Kentte hala pek çok kontrol noktası mevcut ama buralarda görevli askerler daha rahat gözüküyor.

Yine de kentte her şey normal değil. Adını bölgeye ilk kez yerleşen Ermenilerden alan bir semt, kentin Eski Şehir bölgesinden ateşlendiği iddia edilen çok sayıda füze ile vuruldu. Pazar günü yaşanan saldırıda iki ev isabet alırken, dört katlı bir binanın çökmesi sonucunda en az 5 kişi hayatını kaybetti, 37 kişi ise yaralandı. Saldırının gerçekleştiği sırada kızını okula götürmekte olan Ebtessam adındaki kadıncağız "yakınlarda hiçbir askeri bina bulunmadığını" belirtiyor. Bütün mesele de bu zaten. İsyancı keskin nişancıların "bazı caddeleri tehlikeli hale getirdiğini" söyleyen orta yaşlı kadın "evime ulaşmak için uzunca bir yol kat etmem gerekiyor" şikayet ediyor. Mavi okul formalı bir çocukla karşılaşıyoruz

daha sonra, adı Mahir. 12 yaşındaki çocuk yaşadıkları al-Mohajren semtinin de keskin nişancılar yüzünden hiç de güvenli olmadığını söylüyor.

Bab el-Amar, yılın ilk aylarında en berbat çatışmaların yaşandığı bölge. Ağır silahlarla dövülen bölgenin ana caddesi hala harap vaziyette, binaların çoğu yanmış durumda. Duvarlar ya yıkılmış ya da şarapnel delikleriyle dolu. Yetkililerin bölgeye yabancı misafirlerle birlikte güven içinde gidebiliyor olması, hükümetin bölgedeki kontrolünün bir ölçüsü olarak görülüyor. Fazlaca hasar görmemiş yan sokaklarda daha fazla insan görmek mümkünse de merkezde neredeyse hiç arabaya rastlanmadığı gibi, yollarda dolaşan yayaların sayısı da bir elin parmaklarını geçmiyor.

İnsanların bir kısmı hiç konuşmak istemezken bazıları ihtiyatla konuşuyor. Ama üzerinde mavi bir mont, kafasında nakışlı bir şapka bulunan yaşlıca bir adam yanıma yaklaşıyor. Adının Muhammed el-Rahman olduğunu söyleyen adam, beş ay önce tutuklanan ve o tarihten bu yana haber alamadığı 30 yaşındaki oğlunu bulmaya çalıştığını anlatıyor. "Bir sürü yere sordum, ama oğlumun başına ne geldiğini kimse bilmiyor," diye anlatan yaşlı baba diğer oğlu Enes'in de, yılın ilk aylarında yaşanan bir çatışma sırasında kurşun yiyerek hayatını kaybettiğini söylüyor.

Hayat, Humus'un pek çok yerinde normal gözüküyor. Ellerinde karne makbuzu bulunan insanlar, dükkanların önünde tüpgaz kuyruğunda bekliyorlar. Okulların ve üniversitelerin çoğunda eğitim devam ediyor. Şam'dan yola çıkan bir sürü minibüs ve küçük kamyonet görülüyor yolda; araçların tepeleri ev eşyalarıyla dolu, yılın ilk aylarında başkente kaçan insanları yuvalarına geri getiriyor. Karşılaştığımız bir sürücü "Humus şu anda Şam'dan daha güvenli" diyor. Yardım sorumluları, yerinden olan Humus sakinlerinin kamu binalarına toplandığını söylüyor.

Humus her ne kadar sakin gibi gözükse de, zaman zaman tehlikeli bir hal de alabiliyor. Humus valisinin makamında görevli bir kişi, önceki gün binanın arka tarafındaki bir stadyumdan atılan bir kurşunu gösteriyor bizlere. Göğüs hizasından sıkılan kurşun duvarda bir delik açmış. Duvarda bir kurşun deliği daha var; iki hafta önce keskin nişancının attığı kurşun, sandalyesinde oturan bir kişinin yaralanmasına neden olmuş.

Humus valisi, Ahmed Munir Mohand valilik görevine getirilmeden önce avukatlık yapmış bir general. Humus ve Suriye'de yaşanan sorunlardan

El-Kaide, Körfez ülkeleri ve ABD'yi sorumlu tutuyor. Vali, "Aleviler mezarlarına, Hristiyanlar Beyrut'a" sloganları atan isyancıların mezhepçi olduklarını söylüyor. Kentin Eski Şehir olarak bilinen bölgesinde bulunan isyancılara yakınlarda füze sevkiyatı yapıldığını belirtirken, bölge kuşatma altındayken bunun nasıl olup da gerçekleşebildiğini açıklamıyor. "Silah göndermekle tehdit etmek yerine tıbbi malzeme gönderse keşke" diyor Avrupa Birliği için.

Humus'u Şam'a bağlayan ve bizlerin de henüz kullandığı 160 kilometrelik yol ne kadar güvenli? "Yüzde 99 güvenli olduğunu söyleyebilirim" diye cevap veriyor vali. "Yolun yakınındaki Yabrud ve Kara tehlikeli bölgeler, zira buraları Lübnan'a yakın, El-Kaide, Suudi Arabistan ve Libya'daki silahlı adamlar geçiş için burayı kullanıyor."

Valinin sözlerini pek de rahatlatıcı bulmuyoruz ama Humus'a giderken yaşadıklarımızla da örtüşüyor anlattıkları. Ana yoldan 3 kilometre uzaklıktaki Yabrud yakınlarına yaklaşana dek hiçbir sorun yaşamıyoruz, ilerideki yol, hükümetin zırhlı aracı tarafından kapatılmış durumda, yarım saat kadar orada beklemek durumunda kalıyoruz. Yabrud'un pek de öyle takılıp oyalanılacak bir bölge olmadığı izlenimi edinmiştik, silahlı bir adamın geri dönüş yolunda hayli uzak mesafeden bizim bulunduğumuz istikamete doğru ateş açması, edindiğimiz izlenimi iyice pekiştiriyor.

11 Aralık 2012, Patrick Cockburn

İNGİLİZ ORDUSU SURİYELİ İSYANCILARA YARDIM KONUSUNDA GÖRÜŞMELERDE BULUNUYOR

The Independent, aralarında İngiltere'nin de bulunduğu koalisyon güçlerinin, Esad rejimine karşı mücadele veren Suriyeli isyancılara askeri eğitim verilmesi, hava ve deniz gücüyle destek sağlanmasına yönelik bir plan kaleme aldığı bilgisine erişti.

Ülkedeki muhalif kanat şu ana dek oldukça dağınık ve bölünmüş bir yapı sergilemiş durumda, nihayet şemsiye bir siyasi grubun altında toplanmayı başaran muhalefet, şu sıralarda milislerine yönelik bir komuta yapısı oluşturmaya gayret ederken, Batının müdahale olasılığı da gündeme geliyor.

Muhalefetin arkasındaki yabancı destekçilerin, 22 aydır devam eden iç savaşın artık taşma noktasına geldiğini, rejime karşı son hamleyi de yapabilmeleri için devrimcilere yardım edilmesinin kaçınılmaz hale geldiği kanaatine vardıkları belirtiliyor. İngiliz silahlı kuvvetlerinin başında bulunan General Sir David Richards, birkaç hafta önce Londra'da gerçekleşen gizli bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Fransa, Türkiye, Ürdün, Katar ve BAE genelkurmay başkanlarının yanısıra Amerikalı bir korgeneralin de katıldığı toplantıda, strateji detaylı bir şekilde ele alındı. İngiltere'nin konuyla ilgili diğer kamu birimleri ve misyondaki müttefik ülkelerin muadil kurumları arasında kapsamlı toplantılar yürütülüyor. Üst düzey Whitehall kaynaklarından edinilen bilgiye göre komutan düzeyinde gerçekleşen toplantı talebi, bizzat Başbakan David Cameron'dan gelirken, Başbakan'ın, şu ana kadar 40.000 kişinin hayatına milyonlarca kişinin ise evsiz kalmasına yol açan kanlı çatışmalara bir son verilebilmesi için İngiltere'nin çok daha fazla çaba göstermesi konusunda oldukça kararlı olduğu belirtiliyor.

Muhalif kanadın Batılı destekçileri arasında yaygın olan bir başka görüş de, Suriye'nin gelecekteki politik yapısına etki edecek bir tür müdahaleye gerek olduğu yönünde. İsyancılar arasında bulunan El-Kaide bağlantılı Jabhat En-Nusra gibi cihatçı grupların, Körfez ülkelerinden gelen silah ve para yardımına kolaylıkla ulaşabiliyor olması gitgide daha fazla güç ve etki alanına sahip olmalarını sağlarken, daha laik bir duruş sergileyen isyancı grupların aleyhine işliyor.

Obama yönetimi, bugün gelinen noktada, En-Nusra cephesi hareketini terörist organizasyonlar listesine alma konusunu gündemine almış durumda. Bu karar ile Amerikan vatandaşlarının harekete fon sağlaması yasaklanırken, karar Arap ülkelerine de hareketi desteklememeleri yönünde bir uyarı niteliğinde olacak. Bunun yanısıra, Batı ülkelerinden gelen desteğin daha ılımlı bir tavır içindeki muhalif kanada yönlendirilmesiyle de, ılımlı muhalif kanadın güçlendirilmesi planlanıyor. ABD ve İngiltere'nin emriyle Türkiye'de oluşturulan birleşik isyan komuta yapısı içerisinde İslamcı milisler yer almıyor.

İngiltere, Fransa ve ABD, isyancılara yardım etmek üzere ülkelerinin hiçbir şekilde "muharebe alanına kara kuvveti sokmayacağı" yönünde mutabakata varırken, eğitim kamplarının ise Türkiye'de oluşturulabileceği belirtiliyor. Ancak, hava ve deniz kuvveti kullanımı da, özünde oldukça

tartışmalı bir konu, Batı'yı, tıpkı Libya örneğinde olduğu gibi, güç kullanmak suretiyle rejim değişikliğine gitme suçlamasıyla karşı karşıya bırakması hayli olası.

Libya meselesinde "uçuşa yasak bölge" konusunda mutabık kalan Rusya ve Çin'in yaşadıkları tecrübeden hareketle, BM nezdinde alınacak bir önergeyi desteklemesi hayli uzak ihtimal olduğundan söz konusu askeri harekatın BM yetkisi olmaksızın yapılması gerekiyor.

Söz konusu plan, Türkiye'nin talebi üzerine Suriye sınırına NATO patriot füze savunma sistemleri yerleştirilmesi kararının da, aslında müdahaleyi kamufle etmek için alınmış bir karar olduğu suçlamalarını da beraberinde getirecek gibi gözüküyor. ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve İngiliz mevkidaşı William Hague, NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen ile geçen hafta Brüksel'de gerçekleştirdikleri toplantıda, savunma sistemlerinin yerleştirilmesinin tamamen savunma amaçlı olduğunu ısrarla belirtirken İngiliz savunma kaynakları, Ankara'nın söz konusu talebi, isyancılara yardım edilmesi planı daha hiç gündemde yokken yapmış olduğunun altını çiziyor. Patriotları yerleştirecek olan Almanya da Hollanda da gizli Suriye görüşmelerine katılmış değiller.

Öte yandan, ABD'den de Şam rejiminin kimyasal silah stoğunu hazırladığı yönünde açıklamalar geliyor sürekli olarak. Bayan Clinton, Esad'ın çaresiz kaldığında böyle bir saldırıyı son çare olarak kullanabileceğini belirtirken Başkan Obama kimyasal silahlar konusunda "kırmızı çizgi" uyarısında bulunarak , kimyasal silah kullanımının tolere edilmeyeceğini vurguluyor.

Ancak, rejimi kararlılıkla destekleyen Rusların artık Esad'sız bir Suriye konusunda uzlaştığına dair görüşler de gitgide ağırlık kazanıyor. Ankara'daki yetkililer Devlet Başkanı Putin ile Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov'un geçtiğimiz hafta yaptığı ziyaretlerin son derece olumlu gittiğini belirtirken, İstanbul'da bir açıklama yapan Putin şunları kaydetti: "Bizler Suriye yönetiminin aldığı aksiyonların avukatları değiliz; başka meselelerle, gelecekte ne olacağıyla ilgileniyoruz."

İngiliz ve Amerikalı yetkililer, Kremlin'in, cihatçıların gitgide artan kontrolüyle birlikte Esad sonrası oluşabilecek kaos konusunda kaygı duyduğunu, Batı hükümetlerinin de benzer kaygılar taşıdığını vurgulayarak kanlı bir finale meydan verilmemesini teminen Rusya'nın yardımına ihtiyaç duyulacağının altını çiziyorlar.

Yetkililer müdahalenin artık kaçınılmaz olduğunu belirtirken Fransız Le Figaro gazetesi Fransız askeri danışmanlarının, isyancı gruplarla hemen Lübnan sınırının ötesinde görüşmelerde bulunduklarını bildiriyor. ABD'nin ise Libya'da ele geçirdiği silahları Suriye'ye ileride tedarik etmek üzere stokladığı, alınan duyumlar arasında.

Üst düzey bir Whitehall yetkilisi "Şu ana kadar gösterilen çabalar organize çabalar değildi, üzerinde odaklanılan bir hedefi de yoktu bu çabaların. Ancak yapılmaya değer birtakım çabalardan bahsediliyorsa o zaman bunların profesyonel bir şekilde; ÖSO'ya eğitim verilmesi ve gerekli durumlarda hava ve deniz desteği sağlanması suretiyle ele alınması gerekir."

"Böyle bir misyonun birtakım riskler içerdiği muhakkak, ancak bunun yerine getirilmesi için yeterli güç var.

"Rusyanın görüşünü biliyoruz. Suriye'nin onlar için stratejik bir müttefik olduğunun da farkındayız. Esad gidecek olur da, cihatçılar rejimi ele geçirecek olursa, Suriye müttefikleri olarak kalmayacaktır, onların da bunun ayırdına varacağından eminiz. Halen, Esad'ı bırakmaya ikna edebileceklerini ve ülkenin geleceğine yönelik bir anlaşma zemini oluşturulabileceğini ümit ediyoruz."

12 Aralık 2012, Kim Sengupta

İSYANCILAR, BATILI MÜTTEFİKLERİ KISA SÜREDE YARDIM ETMELERİ İÇİN SIKIŞTIRIYOR

Suriyeli isyancılar, Batılı destekçilerini, Esad rejimine karşı verdikleri mücadelede kendilerine yardımcı olacak planları hızlandırmaları konusunda sıkıştırırken gecikmelerin başarısızlığa yol açacağını iddia ediyor.

Devrimcilerin Şam'a yönelik saldırısı, bizzat saldırıya katılanların belirttiğine göre, ağır silahların yetersizliği ve mühimmatın bitmesi nedeniyle durma noktasına gelmiş durumda.

The Independent gazetesi, İngiltere'nin, Suriye'deki muhaliflere muharebe eğitimi sağlanmasının yanısıra hava ve deniz desteğinde

bulunulması amacıyla oluşturulan bir planı devreye sokmaya hazırlanan uluslararası bir koalisyonun içinde yer aldığını, dün ortaya çıkartırken, İngiliz ordusunun başındaki General Sir David Richards benimsenecek stratejiyi görüşmek üzere Fransa, Türkiye, Ürdün, Katar, BAE genel kurmay başkanlarının yanısıra Amerikalı bir korgeneralin de katıldığı bir toplantıya ev sahipliği yaptı.

Hama bölgesinde bulunan bir Alevi köyünde dün gece gerçekleştirilen "katliamla" ilgili olarak çelişkili haberler alınıyor. Aqrab'da gerçekleşen bir dizi bombalamanın ardında kimlerin olduğu belirsizliğini korurken can kaybı konusunda da farklı rakamlar geliyor kulağa. Ölü sayı kimilerine göre 10 iken bazıları 200 kadar can kaybı ve yaralı olduğunu bildiriyor. Öte yandan, İnsan Hakları Suriye Gözetmenleri ölü sayısını 125 olarak veriyor.

İngiltere, ABD ve Fransa'nın bir müdahaleyi göz önünde bulundurmasının kısmi bir nedeni de, aşırılıkçı cihatçı fraksiyonların Körfez'den gelen silah ve paradan aslan payını alarak ılımlı grupları ekarte etmesi.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın dün yaptığı açıklamada, cihatçı grupların en önde geleni, El-Kaide ile bağlantısı olduğu bilinen Jabhat En-Nusra'nın terörist organizasyonlar listesine dahil edildiği belirtilirken, Amerikan vatandaşlarının da harekete kaynak sağlaması yasadışı hale gelmiş oluyor.

En-Nusra karşıtı bir isyancı grup olan El-Faruk birliğinde görevli Amar Muhammed Abbadallah ise gelişmeler üzerine şunları söylüyor: "Amerikalılar onları yasadışı mı kılmış? Nedir yani! Ne fark edecek? Adamlar Katar ve diğer yerlerden silah almaya devam edecek. Amerikalı ve İngilizlerin asıl yapması gereken bize yardım etmek."

Öte yandan Obama yönetimi, Suriye'deki isyanın yeni siyasi şemsiye grubu, Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu'nu tanıdığını dün gece açıkladı.

12 Aralık 2012, Patrick Cockburn

SURİYE REJİMİNİN MAĞLUP ASKERLERİNDEKİ KORKU VE İĞRENME

Suriye ordusunda kariyer danışmanlığı yapan Yüzbaşı Kutayba Hasan, bundan bir ay kadar önce Şam'ın güneyindeki bir apartmanın dördüncü katında isyancıların saklandığı yönündeki bir ihbar üzerine, emrindeki askeri bölüğün başında söz konusu binaya gidiyor. Alınan istihbaratın kısmen hatalı olduğu anlaşılıyor. Yüzbaşı Hasan'ın apartmanın zemin katında saldırı yapmak üzere adamlarıyla beklediği sırada, bodrumda saklanan yedi kişi tarafından vuruluyorlar. Genç subay bacaklarına aldığı 10 kurşun yarasına rağmen hayatta kalırken, emrindeki askerlerin tamamı hayatını kaybediyor.

Yüzbaşı Hasan bugün Şam'daki Tişrin hastanesinde yatıyor, sol bacağını ampute etmemek için büyük uğraş veren doktorlar kırık kemiği metal kelepçelerle sabitleyebilmişler. Yaralarına rağmen kendinden gayet emin bir görünüm sergileyen Yüzbaşı, Avrupa ülkeleriyle diğer yabancı ülkelerin, kendisi ve ailesinin El-Kaide teröristi olarak nitelediği o insanlara neden para ve silah yardımında bulunduğunu soruyor.

Tişrin hastanesinde gezerken, Suriye'de yaşanan çatışmanın, korkunç bir gaddarlığın hüküm sürdüğü bir iç savaştan ibaret olduğunun ayırdına varmak uzun sürmüyor. Bu öyle bir iç savaş ki, hükümetin sadık destekçilerinin yanısıra, mevcut hükümet ne denli başarısız olursa olsun, alternatifinin çok daha berbat olduğuna inanan pek çok insan var. Sorumlu olduğu kontrol noktasına gerçekleşen saldırı sırasında bir keskin nişancı tarafından göğsünden vurulan Albay Basil el-Haim "Biz rejimi korumuyoruz, Suriye'yi koruyoruz" sözleriyle açıklıyor durumu. İsyancıların Afganistan'dan gelen teröristler olduğunu söyleyen Albay, El-Kaide ve köktendinci diğer grupların ülkesinde kutsal bir savaş yaptığını söylüyor. "Onlarla bir daha mücadele edemeyecek kadar ağır yara aldığıma o kadar çok üzülüyorum ki" diyor.

1.000 yataklı askeri hastane Ortadoğu'nun en büyük hastanelerinden biri, hastanenin başında general rütbeli bir ortopedi cerrahı var, ailesinin saldırıya uğrayabileceği endişesiyle ismini vermek istemiyor. "Günde 15-20 yaralı asker gelir buraya, kurşunla yaralanmış olur çoğu da. Gelenlerin yüzde 20'ye yakınını kaybediyoruz."

Hastaneye ulaşmak da başlı başına tehlikeli bir durum. Hastane direktörü bir Hristiyan, Humus yakınlarında bir yerde doğmuş; son bir yıl içinde "doktorlarımdan altı tanesi ve dört ambulans şoförü öldürüldü" diye anlatıyor. Sonra bize ön camından geçen kurşunun delik açtığı bir ambulansı gösteriyor, ambulans şoförü neyse ki hayatta kalabilmiş. İsyancıların elinde tuttukları bir bölgeye yakın olan hastanenin kapısında bu hafta başında silahlı bir çatışma yaşanmış. Keskin nişancıların yerleşmesini engellemek ve tuzak kurulmasını zorlaştırmak amacıyla hastane kapısının hemen dışındaki yolun iki tarafında bulunan binalar yaklaşık 1 kilometre boyunca buldozerlerle düzlenmiş.

Hastanede yatan hastaların çoğu nöbet sırasında vurulan genç askerler. Çoğunun yüzü yaşadıkları şok ve duydukları acıdan olsa gerek griye çalıyor. 25 yaşındaki İbrahim Mustafa askeri eğitim okulunda bulunduğu sırada omzundan vurularak yaralanıyor. "Şu anda elimi oynatamıyorum," diyor. Hasta yatağının ucuna ilişmiş anne Mahan, oğlunu vuranları suçluyor büyük bir öfkeyle. "Gerçek bir devrimde insanlar bir şeyler inşa ederler, bunlarsa, okuldan tut elektrik santraline kadar önlerine ne çıkarsa yakıp yıkıyor, insanları kaçırıp öldürüyorlar," diye anlatıyor olanları.

Yaralı askerlerle ailelerin ağzından hükümete destek veren sözler nadiren çıkıyor, çıksa bile kulağa sahte geliyor, zorlama olduğu besbelli. Ancak Suriye'ye düşman yabancı güçler tarafından desteklenen ve kana susamış dinci fanatikler olarak görülen isyancılara duyulan öfke ve nefret, her haliyle sahici.

Humus yakınlarındaki bir Hristiyan köyünde yaşayan aile üyelerinin hedef alınmasından endişe eden hastane direktörü, ismini veremeyeceğini söylüyor. "Kuzenlerimden biri, George Nakhoul kaçırıldı, onun için çok endişe ediyoruz."

Hastanede yatan yaralı askerlerin bir kısmının mücadelede kararlı olduklarını belirten sözleri bir meydan okuma olarak görülebilir pekala ama bu sözleri teste tabi tutmanın da imkanı yok. Diğerleri de içten gelen bir ihtiyat duygusuyla hükümet cephesinin sözlerini papağan gibi tekrarlıyor olabilir; isyancılar birer mezhepçi katil... Ama hükümetin çizdiği düşman portresinin özünde doğru olduğuna inanır gözüken diğerleri, başarı ihtimali gitgide azalıyor olsa da, şu an için mücadeleye devam etmeye istekli.

13 Aralık 2012, Patrick Cockburn

'ORTADAN KAYBOLMUŞ FALAN DEĞİL. SADECE ÜÇ AYLIK BİR İZNE AYRILDI'

Dün bir açıklamada bulunan Suriye hükümeti üst düzey yetkilileri, muhalefet kanadının oluşturduğu koalisyonun ABD ve pek çok ülke tarafından yasal hükümet olarak tanınmasının, sahadaki durumu değiştirmeyeceğini belirtirken, Dışişleri Bakan Yardımcısı Faysal el-Mikdad, The Independent gazetesine verdiği mülakatta, yabancı ülkelerin "yapay bir yapıyı, ABD'nin ve Avrupa ülkelerinin Suriye üzerindeki hedeflerine katkıda bulunacak bir yapıyı tanıdıklarına" işaret ederek muhalefetin, Suriye içindeki gerçek siyasi gücü temsil etmediği iddiasında bulundu.

Mikdad'ın, muhalif koalisyonun ABD tarafından oluşturulduğu ve ülkeyi temsil etmediği yönündeki iddiası Suriye Enformasyon Bakanı Umran el Zubi ile ayrıca yapılan bir mülakatta da dillendirildi. Dikkat çekici bir benzerlikle konuşan El Zubi, ABD'nin yaptığı hareketin daha ziyade Suriye'nin "Liverpool Futbol Kulübünü, halkın çok küçük bir kesimini temsil ettiği halde, İngiliz vatandaşlarının yegâne temsilcisi olarak tanımasına" benzediğini söylüyor.

Mikdad'a hayli merak uyandıran bir sorumuz var. Bu ayın başlarında Şam'dan ayrıldığı söylenen Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, Cihad Makdisi'ye ne oldu? Görevden el mi çektirilmişti yoksa kendisi saf mı değiştirmişti? Nerelere kaybolmuştu?

"Ortadan kaybolmadı. Üç aylık bir izne ayrıldı kendisi, umarım keyfi yerindedir." "Dışişleri'ndeki sözcülük görevi hala devam ediyor mu?" "Şu an için, şimdiye kadar, hala sözcü" diye cevap veriyor Mikdad. "Başka bir karar almadık." Peki kendisi nerede? "Beyrut'ta olduğu söyleniyor."

Suriye hükümeti uluslararası arenada gitgide yalnız bırakıldıkça küstahlaşarak, neredeyse iki yıl boyunca hem ülke içinde hem ülke dışında ağır bir baskıya dayandığı için, ne olursa olsun sahada askeri açıdan bir kayıp yaşamayacağını belirtiyor. "Sizi temin ederim ki bu durumun [ABD'nin hamlesi] hiçbir katkısı olmayacak," diyor Mikdad. "Bu tamamıyla bir propaganda ve Suriyelilerle Suriye hükümetine yönelik psikolojik bir harp, tek amacı da Suriye'de elle tutulur tek bir başarı kazanamamış silahlı grupları cesaretlendirmek."

Tüm bu söylenenler biraz tuhaf görünüyor zira Şam, bütün sabah boyunca uzaklardan gelen top ateşinin yankılarıyla sarsılıyor, anlaşılan o ki silahlı gruplar öyle söylendiği kadar da aciz değil. Ancak Mikdad, silahlı eylemlerin, hangi koşullarda olursa olsun, eylemleri gerçekleştiren taraflara meşruiyet vermediğini belirterek, bunun eylemleri gerçekleştirenlerin terörist gruplar olduğu anlamına geldiğini söylüyor. Mikdad'a göre "Avrupa ve ABD'nin bunlarla mücadele etmesi gerekiyor.

Suriyeli yetkililerin tekrar tekrar parmak bastıkları konu da bu zaten, Amerika ve İngiltere'nin bir ülkede teröristlere karşı mücadele verirken nasıl olup ta bir başka ülkede teröristleri kayırır bir tavır sergileyebildiğini soruyorlar. Suriye hükümeti, şu güçlü kudretli köktendinci grubun – Cephetün Nusra'nın– terörist olarak nitelendirilmesi konusunda ne düşünüyor. "İş işten geçti artık," diyor Mikdad "Meşru bir hükümete karşı silah taşıyan tüm oluşumları kınamalıydılar bize göre. Suriye'deki terörizme destek vermekten uzak durmalarını söylemeleri gerekiyor kimi dostlarına."

Amerika ve müttefikleri Suriye yönetiminden neden bu kadar çok kurtulmak istiyor olabilir? Mikdad, bunun ardında Suriye düşmanlığının yattığını belirterek, asıl sebep Suriye'nin İsrail'e karşı Filistinlilere destek veriyor olması ve İran'la arasındaki uzun yıllara dayalı ittifak diyor.

Mikdad, Arap Baharı denen ayaklanmalara karşı farklı bir tavır benimsemiş, yaşananları hükümet darbesine benzetmişti. Kendisine sözlerini hatırlattığımızda, Suriye'nin diğer ülkelerin yaptıklarına saygı duyduğunun altını çizerek "Mısır ordusu saf değiştirmemiş olsaydı, söz konusu değişiklik olmayacaktı. Bizler bu değişikliğin normal yollardan gelmesini istiyoruz, dış müdahaleyle değil" yorumunda bulunuyor. Suriye'nin yanında kalan en önemli müttefik, açık ara Rusya, Mikdad da Rus mevkidaşlarıyla "günlük mutat görüşmelerinin" devam ettiğini söylüyor.

En önemli soruyu en sona sakladık: Suriye ve Suriye hükümeti yaşanılan bu mevcut krizden nasıl çıkacak? Mikdad çoktan devreye sokulan anayasal değişikliklerden, çok partili sistemden, Baas partisinin oynadığı başrolün sonuna gelindiğinden bahsederek, bunun işe yaramaması durumunda, ulusal diyalog, diye devam ediyor sözlerine. BM'nin silahlı muhaliflerin bir kısmıyla görüşmelere başladığını belirtiyor.

Lakin uzaklarda patlayan silahların gümbürtüsü, olayların artık müzakere ve uzlaşı noktasından oldukça uzaklaştığını ve Suriye'nin geleceğinin savaş meydanında şekilleneceğini gösteriyor.

14 Aralık 2012, Patrick Cockburn

DEVRİLEBİLECEĞİ İHTİMALİNİN RUSYA NEZDİNDE DE KABUL GÖRMESİ ESAD'IN GÜVEN DUYGUSUNU SARSIYOR

Suriye muhalefetinin bir zafer kazanma olasılığının bulunduğunun Rusya nezdinde de kabul görmesi üzerine gözler Suriye hükümetine çevrildi; Suriye, en önemli müttefikinden dün gelen bu açıklama sonrasında, Rusya'ya ne kadar bel bağlayabilecek. Moskova'nın Ortadoğu Özel Temsilcisi Mihail Bogdanov devlet televizyonu RIA'ya yaptığı açıklamada "Olaylara görünen tarafından da bakabilmek lazım. Suriye muhalefetinin zafer kazanma olasılığı gözardı edilemez, maalesef" yorumunda bulundu.

Bogdanov, Suriye hükümetinin "ülkede kontrolü giderek kaybetmeye başladığını" vurgulayarak Moskova'nın gerekli olması durumunda vatandaşlarını Suriye'den tahliye etme hazırlığı içinde olduğunu belirtti. Bogdanov'un bu sözlerinin Rusya nezdinde esaslı bir tavır değişikliğine işaret edip etmediği belirsizliğini korurken, Putin'in Ortadoğu özel temsilcisinin söz konusu yorumlarda bulunduğu sırada, gazetecilerin de ortamda bulunduğunun farkında olmadığı dillendiriliyor.

NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen de rejimin düşmesinin "an meselesi" olduğunu vurgularken Suriye hükümetinin ülkenin kuzeyindeki muhalif güçlere kısa menzilli füze fırlattığını da teyit etti. Hükümetin ÖSO savaşçılarına Scud füzesi attığına yönelik iddialar, Suriye devlet televizyonunda dün yalanlanmıştı.

The Independent gazetesine bu hafta bir açıklamada bulunan Suriye Dışişleri Bakan Yardımcısı Faysal Mikdad, Suriye hükümetinin Ruslarla günlük mutat görüşmelerde bulunduğunu belirtmiş, ancak, Suriye içişlerine yabancı müdahalesine karşı çıkması ve ABD ile müttefiklerinin BM himayesinde askeri bir müdahaleye yönelik olarak girişecekleri hamleleri engellemesi beklenen Rusya'nın tavrında bir değişiklik olup olmadığı konusunda herhangi bir yorumda bulunmamıştı.

Geçtiğimiz birkaç gün boyunca başkent ve çevresinde birkaç bombalı saldırı gerçekleştirilirken, dün de bir saldırı yaşandı. İsyancılar tarafından birkaç hafta önce başlatılan hücum saldırısının hükümetin karşı saldırısıyla geri püskürtüldüğü görülürken, muhalif kanattaki kaynaklar Şam'ın doğu ve güney doğusundaki bölgelerin kuşatıldığını iddia ediyorlar. Öte yandan isyancıların kapatmak için gayret sarfettikleri havaalanı yolunda da trafik olduğu gözleniyor. Kuzeyde Humus'a, güneyde ise Beyrut'a uzanan yolların da açık olduğu görülüyor.

Devlet televizyonunda yer alan bir habere göre, Şam'ın yaklaşık 25 kilometre güney batısında kalan ve bir sürü askerin yaşadığı Katana kasabasında bir arabaya yerleştirilen bombanın patlaması sonucunda en az 16 can kaybı yaşanırken, ölenlerin arasında kadın ve çocukların da olduğu alınan duyumlar arasında. İnsan Hakları Suriye Gözetim ekibinin başında bulunan Rami Abdulrahman bombalı saldırıda hayatını kaybedenlerin sayısının 17 olduğunu belirtirken ölenlerin arasında yedi çocuk ve iki kadın bulunduğunu söylüyor. Devlet televizyonuna yansıyan görüntülerde askerlerin yarı yıkılmış bir binanın önünden geçtiği görülüyor.

Parlamentodaki Suriye Sosyalist Milliyetçi Parti'nin üyesi Abdullah Kayruz ise hafta başında İçişleri Bakanlığı'nın girişine yerleştirilen bir bombanın patlaması sonucunda beş kişinin hayatını kaybettiğini belirtirken, ağırlıklı olarak Dürzi ve Hristiyan yerleşiminin bulunduğu, Alevi nüfusun da yoğunluklu olarak yaşadığı Ceramana'da da başka bombalı saldırılar gerçekleştiği gelen haberler arasında. Bombalı saldırıların başkentte fazlaca bir hareketliliğin görülmediği bu dönemde, hükümet üzerindeki baskıyı artırmak amacıyla gerçekleştirilmiş olabileceği söyleniyor. Muhaliflerin kontrolü elinde tuttuğu Duma ve el-Kabun gibi pek çok bölge havan toplarıyla dövülürken, bölgede yaşayan nüfusun büyük bir kısmı kentin başka bölümlerine sığınmaya mecbur bırakılıyor. Şam'da yaşayan pek çok kişi başkentin de tıpkı Halep gibi kısmen tahrip olmasından endişe ediyor. İsyancıların gitgide mezhepçi ve aşırılıkçı bir tavır içine girmesi de ayrı bir endişe konusu, tek hedefin çoğu ordu ve güvenlik güçleri bünyesinde görev yapan 2.5 milyon Alevi kesim olmadığı, hükümetle şu ya da bu şekilde ilintisi olan herkesin hedef haline geldiği düşünülüyor.

14 Aralık 2012, Kim Sengupta

SIKI PAZARLIKLAR DÖNMEDEN BARIŞ GELMEYECEK

Suriye ayaklanmasının devam ettiği 22 ay boyunca Beşşar Esad'ın düşecek gibi göründüğü birkaç sefer oldu–kalan zamanlarda Beşşar'ın sadık güçlerinin alt ettiği isyancılar güçlerini kaybettiler. Ama şimdi, ilk kez Beşşar'ın kendisinin de Arap Baharı'nın kurbanı olabileceği duygusu yerleşmiş gibi gözüküyor. Silah konusunda sahip olduğu muazzam üstünlüğe ve silahları kullanma konusunda sıklıkla sergilediği fark gözetmeyen tavrına rağmen rejim, muhaliflere giderek daha fazla alan kaptırıyor.

Aslında durum bir süredir bu şekilde seyrediyor; ama işin çetrefilli kısmı Rusya'nın bunu ilk kez kamuoyunda kabul etmiş olması. Ülkenin Dışişleri Bakan Yardımcısı Mikhail Bogdanov, "gerçeklerle yüzleşmenin" zamanının geldiğini ve isyancıların zafer kazanabileceği olasılığının "gözardı edilemeyeceğini" söylüyor.

Bu pek de şaşırtıcı değil aslına bakılırsa. Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov'a eşlik eden Rus yetkililerle başbaşa görüştüğümüzde Moskova'nın Esad'sız bir Suriye olasılığını kabul etmesi ve hedefe giden yolda başka unsurların araştırılması gerektiğini söylüyorlar.

The Independent, İngiltere, ABD ve Fransa'nın bölgedeki müttefikleriyle birlikte yaptığı planın –isyancıların eğitilmesiyle hava ve deniz desteği sağlanması planlarının– arkasında da aynı düşüncenin yattığını ortaya çıkartmıştı.

Rusya'nın, Suriye içinde kurulması planlanan güvenli bölgeye muhalif tavrını bırakması ve "ılımlı" devrimcilerin eğitilmesine itiraz etmemesi bekleniyor. Vladimir Putin de Kremlin'deki diğer yetkililer de, rejimin çökmesi durumunda aşırılıkçı cihatçı grupların zirveye çıkmasından endişe duyduklarını sıklıkla dile getirmişlerdi. Amerika da bu kaygıları paylaşıyor görünüyor, en başarılı isyancı grup En-Nusra Birliği, Obama yönetimince terörist ilan edildi.

Rus hükümeti, Esad'ı geri adıma atmaya ve sürgüne gitmeye ikna edecek olursa, Suriye'nin gelecekteki siyasi yapısında kendisi de söz hakkına sahip

olmak istiyor. Rusya, belki de mevcut rejimin üyelerinin geçici yönetime katılmasını isteyebilir. Şu veya bu şekilde bir barış ortamı oluşmadan önce sıkı bir pazarlık döneceğe benziyor.

15 Aralık 2012, Kim Sengupta

RUSYA, DESTEĞİNİN YÖNÜNÜN SURİYELİ İSYANCILARA DÖNDÜĞÜNÜ İNKAR EDİYOR

Üst düzey bir Rus diplomat isyancıların zafer kazanmasının ihtimal dahilinde olduğu söylerken Rusya, Suriye konusundaki tutumlarında bir değişiklik olduğunu kabul etmiyor.

Dışişleri Bakan Yardımcısı ve Ortadoğu Temsilcisi Mikhail Bogdanov tarafından yapılan değerlendirmeler, ABD ve müttefiklerince Rusya'nın Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'a destek vermekten yavaş yavaş uzaklaştığının bir işareti olarak görülürken Rusya, şimdi de diplomatının sözlerinin yanlış yorumlandığını belirtiyor.

İsyancıların askeri bir başarı kazanmasının olası olduğunu söyleyen Bogdanov'un değerlendirmeleri, Rusya'nın tavrında muhtemel bir değişiklik olabileceği yönünde birtakım spekülasyonlara yol açmıştı. Oysa Bogdanov bunun uzun bir süre gerçekleşmeyeceğini ve bu süre zarfında Suriye'nin mahvolacağını da eklemişti sözlerine.

Rusya Dışişleri Bakanlığı tarafından dün yapılan açıklamada, Bogdanov'un sözlerinin yanlış anlaşıldığı, dahası çarpıltıldığı belirtilerek, Rusya'nın, Suriye'deki anlaşmazlıkları sona erdirecek çözümün askeri değil siyasi olması gerektiği kanaatini taşıdığı bir kez daha vurgulandı. Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Alexander Lukashevich Moskova'da yaptığı basın toplantısında, Esad'ın iktidarı bırakmasının bir ön şart olmadığını belirterek "Duruşumuzu hiçbir zaman değiştirmedik ve değiştirmeyeceğiz" dedi.

Rusya, izlemekte olduğu Suriye politikasının temelinde dünya çapındaki güçlerle bölgesel güçlerin bir araya gelerek Şam'da geçici bir hükümet oluşturulması çağrısında bulunduğu toplantının hemen ardından 30 Haziran'da Cenevre'de ilan edilen bildirinin yer aldığını belirtirken, Esad'ın bu oluşumda nasıl bir rol oynayacağını dile getirmiyor.

Amerika ve Avrupalı müttefiklerinin, isyancıların Suriye hükümetini askeri olarak devirebileceği kanaatini halen taşıyıp taşımadıkları belirsizliğini korurken, Şam'dan bakıldığında söz konusu olasılığın daha halen çok uzakta olduğu görülebiliyor. İsyancılar ülkenin kuzey ve doğusunda kalan bölgelerin büyük kısmıyla Halep gibi şehirlerin bazı bölgelerini kontrol altında tutarken, şehir ve kasabaların büyük çoğunluğunun kontrolü halen hükümetin elinde.

Açılan ağır topçu ateşinin sesleri dün Şam'ın her tarafında yankılanırken, kontrol yine de hükümetin elindeydi. Önceki saldırılarda isyancıların ele geçirmiş olduğu bölgeler büyük tahribat alırken, bölge sakinlerinin büyük kısmı şehrin diğer bölgelerine kaçmış durumda. Ekmek ve tüpgaz temininde sıkıntı yaşanmasına rağmen başkentin abluka durumunda olduğu söylenemez.

Rusya'nın Suriye'ye destek konusundaki kararlığındaki gözle görülür zayıflama, Washington tarafından olumlu karşılanırken Moskova'nın nihayet gerçeklere uyandığı yorumu yapılıyor. Ancak, tıpkı NATO genel sekreteri Anders Fogh Rasmussen'in Şam rejiminin bir çöküşe doğru gittiği yönündeki iddiaları gibi, Batılı liderlerin öne sürdüğü iddialar da gerçekçi olmaktan çok uzak.

Söz konusu açıklamalar, Suriye hükümetinin cesaretini kırma ve hasımlarını gaza getirme amaçlı bir propaganda olabilir, ancak Suriye'deki mevcut güç dengesini gerçek anlamda yansıtmadığı da ortada.

Ülke mezhep, etnisite ve sınıf ayrımıyla bölünmüş durumda. Şam'a derin endişeler hakim, hükümeti eleştirenler dahi başkentin, kısmen harap olmuş Halep'in kaderini paylaşmasından hayli endişe ediyor. Taraflardan hiçbiri karşısındaki hasmına büyük darbeyi vuracak tokadı atacak güce sahip gibi gözükmüyor.

Suriye ordusu, ülkenin en güçlü yegâne askeri gücü olarak hala ayakta. Sünni Cihatçı grupların isyancılar tarafında en etkin savaşçı güç olarak gitgide gelişme kaydetmesi bir korku ortamı yaratmış durumda. Üstelik bu korku sadece Aleviler, Hristiyanlar ve Dürziler gibi azınlıklara hakim olan bir korku da değil, şehirlerde yaşayan Sünniler de aynı derecede korkuyor. İnsanlar, ordu bünyesindeki subayların ülkenin kuzey bölgelerinde isyancılar tarafından başlarının kesilmesini ya da İdlib'deki Şii camilerinin yakılmasını dehşetle izliyorlar YouTube'a konulan videolardan.

16 Aralık 2012, Patrick Cockburn

SURİYE: KUTSAL SAVAŞA DOĞRU DOLU DİZGİN

Suriye'de süregelen savaşın en berbat görüntülerinden biri... İki adamın isyancılar tarafından kafalarının kesilmesini gösteriyor, adamların kafalarını gövdelerinden ayıranlardan biri de bir çocuk üstelik. Sokak ortasında yatmaya zorlanarak kafası beton bir kaideye yerleştirilen orta yaşlı adamın boynuna pala ile vuruyor görüntülerdeki çocuk. Görüntülerin sonunda Özgür Suriye Ordusu'ndan olduğu apaçık görülen bir asker, kesik kafaları saçlarından tutarak zaferlerini kutluyor.

Bahsettiğim bu görüntüler, YouTube üzerinden yaygın şekilde izleniyor Suriyeliler tarafından. 2003'te Amerika'nın işgalini izleyen yıllarda Irak'ın içine düştüğü kanlı savaşın şimdi Suriye'yi pençesine aldığı korkusunu pekiştiriyor. Suriye'nin Müslüman olmayan azınlıklarıyla asker ya da kamu görevlisi olmaları sebebiyle hükümetle ilintili durumdaki Sünniler arasında, isyancılar kazanacak olursa, kendilerinin ülkede güvenli bir geleceğe sahip olamayacakları kanaatini daha da besliyor. Görüntülerin yer aldığı videonun bir sürü farklı versiyonu var, bunlardan birinde kafaları kesilen adamların 2.5 milyon nüfusa sahip, güçlü Alevi cemaatinden oldukları söyleniyor. Alevi cemaati Başkan Beşşar Esad'ın yanısıra rejimin çekirdek kadrosunun da mensubu olduğu bir cemaat. Failleri tarafından büyük iftihar duyularak kayda alınan kelle uçurma olayları, sonuna kadar mücadele etmek dışında bir seçenekleri olmadığına ikna edebilir onları belki de.

Öte yandan, söz konusu video Amerika ve müttefiklerinin izlediği politikada görülen şaşırtıcı bir tezatın da altını çiziyor. Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu geçtiğimiz hafta 130 ülke tarafından Suriye halkının meşru temsilcisi olarak tanınırken ABD, isyancılar arasında en etkin mücadeleyi veren En-Nusra Cephesi'ni terörist ilan ederek el-Kaide bağlantısına dikkat çekmişti. Olayın mantığa aykırı olan tarafı da ABD'nin de tıpkı Suriye hükümeti gibi En-Nusra'ya karşı neredeyse aynı terörizm suçlamalarını yapıyor olması. Daha da garibi, bunca devlet, Ulusal Koalisyonu Suriye halkının meşru temsilcisi olarak tanırken, Suriye içindeki isyancıların aynı kanaatte olup olmadığının belirsiz olması. Kuzey Suriye'de isyancıların elinde bulunan bölgelerde

Cuma günü sokaklara dökülen öfkeli kalabalık, ABD'nin kararını protesto ederken "hepimiz En-Nusra'yız" sloganları atıyordu.

YouTube'a yüklenen videolar Suriye'deki propaganda savaşında öylesine önemli bir role sahip ki, söz konusu videoların aslına uygunluğu ve menşei hakkında birtakım soruların da her zaman sorulması gerekiyor. Mesela, kelle uçurma olayının yer aldığı videodaki detayların tamamı oldukça inandırıcı. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan sorumlu direktör yardımcısı Nedim Huri, koşulları ve failleri tespit etmek ve cinayetlerin nerede işlendiğini ortaya çıkartmak amacıyla söz konusu videoyu defalarca izlemiş. Huri videonun gerçek olduğundan hiç şüphe duymadığını belirtirken videoda bahsi geçen bölgeden yola çıkarak olayın Suriye'nin doğusundaki Deyr ez Zor'da yaşanmış olabileceğine dikkat çekiyor. Fakat Humus'un hemen kuzeyindeki bölgede yaşayan halk, kelle uçurma olayının orada yaşandığı konusunda son derece ısrarcı. Olayın kurbanlarının kimler olduğu bilinmiyor. Videoda yer alan görüntüler ilk olarak hükümet-yanlısı Sama TV ekranlarında 26 Kasım'da yer bulurken, Suriye içinde YouTube üzerinden sadece geçtiğimiz hafta boyunca geniş ölçüde izlenmiş durumda.

Video birbirlerine kelepçeyle bağlı orta yaşlı iki adamın evin tekinde bir kanepe üzerinde oturduğu görüntülerle başlıyor, adamların etrafı onları esir alan kişilerce çevrilmiş durumda, ara ara tokat atıp vuruyorlar adamlara. Sonra adamları evden dışarıya, sokağa çıkartıyorlar. İtip kakılarak çekiştirilen siyah gömlekli adam tekmelenerek yere yatırıldıktan sonra kafası beton bir kaideye yerleştiriliyor. Olsa olsa 11-12 yaşlarında gösteren bir oğlan çocuğu adamın boğazını palayla kesiyor lakin kafayı gövdeden ayırmayı beceremiyor. Daha sonra bir adam gelip çocuğun yarım bıraktığı işi tamamlayarak kafayı ayırıyor. Mavi gömlekli ikinci adam da zorla yere yatırılarak kafası beton kaideye yerleştiriliyor, sonra da kellesi uçuruluyor. Gövdeden ayrılan kafalar kameraların önünde sallandıktan sonra cesetlerin üzerine konuluyor. Görüntülerin başında yer alan oğlan çocuğu bu kez elinde bir tüfekle, kafası kopuk cesedin başında gülerek poz veriyor.

İnfaz videosu, El-Kaide'nin, düşmanlarına karşı ne denli acımasız olduklarını göstermek için bir zamanlar Irak'ta kayda aldığı görüntülere oldukça benziyor. Bu durum hiç de şaşırtıcı değil zira en tecrübeli En-Nusra savaşçılarının büyük çoğunluğu, yakın zamana dek, el-

Kaide oluşumunun yerel uzantısı sıfatıyla Amerika'ya karşı mücadele vermektense Irak'ın ezici çoğunluğa sahip Şii hükümetine karşı mücadele verdiklerini böbürlene böbürlene anlatıyorlardı.

Mart 2011'de patlak veren Suriye ayaklanması, şu ana dek bu denli kana susamış bir görüntü vermemiş ve 23 milyonluk Suriye nüfusunun yüzde 70'ini oluşturan Sünnilerin bu denli boyunduruğu altına girmemişti. Ayaklanmanın ilk başlarında gayet barışçıl gösteriler yapılmış ve gösterilere katılan protestocuların talebi gaddar, keyfi ve otokrat bir hükümet yerine demokratik kuralların ve insan haklarının gözetildiği bir yönetim olmuştu. Bugün gelinen noktada, rejim karşıtı tavır sergileyen halkın daha hala ayaklanmanın esas unsuru olduğunu savunan birtakım Suriyeliler olsa da, hareketin kutsal bir savaş çıkartmaya azmetmiş, mezhepçi bir tavır sergileyen İslamcı bir köktendinciliğe doğru evrildiğini gösteren çok güçlü kanıtlar var.

İnfaz videosu, isyancıların gitgide derinleşen dini bir bağnazlığın içine düştüklerini gösteren en çarpıcı örnek olsa da, tek örnek değil. Bir başka videoda, Özgür Suriye Ordusu savaşçılarının, Kuzey Suriye'deki İdlib bölgesinde bulunan bir Şii Hüseyniye'sini (camiye benzer dini bir toplanma evi) yakma ve talan görüntüleri yer alıyor. Videoda binayı ateşe verdikleri, Şii dini törenlerinde kullanılan bayrakları yaktıkları ve binada bulunan dini resimleri ayaklarıyla çiğnerken zafer çığlıkları attıkları çok net izlenebiliyor. ÖSO benzer bir saldırıyı, geçmişte İranlı ve Iraklı hacıların akın ettiği ve bugünlerde neredeyse isyancılar tarafından kuşatılan Şam'daki Seyyide Zeynep Camii gibi saygı duyulan bir başka Şii mabedinde daha gerçekleştirecek olursa, büyük bir dini nefretin patlak vermesi ve Ortadoğu'nun tamamını saracak bir Sünni ve Şii çatışmasının piminin çekilmesi an meselesi. Iraklı gözetmenler, Bağdad'ın kuzeyinde bulunan Şii mabedi Samarra'nın 2006 yılında El-Kaide tarafından atılan bir bombayla tahrip edilmesinin on binlerce kişinin can verdiği mezhep savaşının patlak vermesine sebep olduğunu hatırlatarak, uyarıda bulunuyor.

Amerikan ve İngiliz hükümetleri nezdinde asıl sorun yaratan da Irak'la yapılan bu karşılaştırma ve benzerlik. Amerikalılar da müttefikleri de Irak işgali sırasında yaptıkları korkunç hataları tekrarlamak istemiyorlar Suriye meselesinde. Tercihen, rejimi işbaşından uzaklaştırmak suretiyle Beşşar Esad ve mevcut yönetimden kurtulmak istiyorlar ama bunu, tıpkı Irak'ta

yaptıkları gibi yetkiyi Sünni'lerden alıp Şii ve Kürtlere vermek suretiyle hükümet mekanizmasını feshetme ya da devrimci bir değişiklik getirme şeklinde yapmak istemiyorlar. Irak'ta gerçekleştirdikleri değişiklik, bir anda adamdan sayılmadıkları hissine kapılan ve kendilerini ekonomik açıdan yoksullaştırılmış bir halde bulan Baasçıların ve Sünnilerin hiddetli bir karşı tepki vermesine yol açmıştı.

Washington Esad'ın devre dışı kalmasını istiyor ama kana susamış Sünni devrimcileri zaptemekte de zorlanıyor. Batılı güçler çok uzun süredir Suriye elitlerinin arasında bir bölünme yaşanmasından medet umuyorlar ama şu ana kadar bunun gerçekleştiğini gösteren fazlaca bir şey olmadı. "İhanete, siyasi uyumun bir ölçüsü olarak bakılacak olursa, ciddi boyutta bir şeyin yaşanmadığını ortada" diyor Şam'da bulunan bir diplomat.

Günümüzün Suriye'si dokuz yıl öncesinin Irak'ına bir başka rahatsız edici yönden daha benziyor. Tam 10 gündür Şam'dayım, Suriye'nin şimdiye dek gezdiğim bölgelerinde bizzat şahit olduğum durumun, yabancı liderler ya da yabancı basın tarafından dünyaya sunulan resimden tamamen farklı olduğu gerçeği burada bulunduğum her gün beni şaşkına çeviriyor. En son 2003 sonlarında Bağdat'ta aynı hisse kapılmıştım; George W. Bush, Tony Blair ve yabancı basının büyük kısmı, Washington ve onun dikkatlice seçmiş olduğu Iraklı yardımcılarının kurnaz himayeleri altında, istikrar ve demokrasiye doğru yol alındığı görüntüsü veren bir resim çizerlerken, ABD önderliğindeki işgalin bir felakete doğru gittiğini her Iraklı görebiliyordu.

Yurtdışında en çok inanılan Suriye resmi, Esad'ın emrindeki hükümet güçleri, haftalar, hadi bilemediniz, en fazla birkaç ay içerisinde bozguna uğradığında, isyancıların başkentin etrafını kuşattığı resimdi. NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen geçen hafta yaptığı açıklamada rejimin "çöküşün eşiğinde" olduğu söylerken yabancı basın da isyancıların tüm cephelerde müthiş kazanımlar elde ettiği ve sonun yakın olduğu konusunda tam bir fikir birliği içindeydi. Ama insan Şam'a gelip de olaylara vakıf Suriyelilerin yanısıra yabancı diplomatlarla konuştuğunda, anlatılanların hiç de öyle olmadığını, tam aksine, isyancıların yakın zamanlarda başkentte gerçekleştirdiği saldırıların pek çoğunun hükümetin karşı saldırılarıyla geri püskürtüldüğünü öğreniyor. İsyancıların bölgesel bazda kaydettiği ilerlemelerin yurtdışında Suriye hükümeti hakkında birtakım olumsuz spekülasyonlara yol açtığı söylense

de, söz konusu spekülasyonların aslında Suriye ordusunun benimsediği yeni strateji nedeniyle ortaya çıktığını söylemek daha doğru olur zira ordu savunulamaz durumdaki ileri karakol ve üslerden çekilerek, birliklerini şehir ve kasabalarda topluyor.

Şam, zaman zaman topçu ateşinin gümbürtüleri ve bombalı araçların patlama seslerinin yankılarıyla titriyor olsa da, şehir abluka altında değil. 2.3 milyonluk nüfusuyla Suriye'nin en büyük üçüncü şehri ve bir zamanlar ayaklanmanın kalbi olan Humus'a doğru 160 kilometre boyunca arabayla gittim. Şehir, ÖSO'nun elinde tuttuğu Eski Şehir bölgesi haricinde tamamen hükümetin kontrolünde. ÖSO'nun Şam'da hakim olduğu bölgeler top ateşiyle dövülürken, bölgede yaşayanlar başkentin diğer bölgelerine kaçmak durumunda kalıyorlar. Güney Suriye'nin büyük bölümüne hizmet veren 1.000 yataklı Tişrin askeri hastanesinin direktörü hastaneye günde 15-20 yaralı asker intikal ettiğini, bunların yaklaşık yüzde 20'sinin ise hayatını kaybettiğini anlatıyor. Söz konusu zayiat oranı daha ziyade pusu ateşi, suikast ve küçük ölçekli tuzak benzeri vukuatların yoğun olduğuna işaret ederken, kesin sonuç alana kadar mücadele verildiği izlenimi yaratmıyor.

Elbette bu, hükümetin durumdan memnun olduğu anlamına gelmiyor. Hükümet, Halep'in güneyini veya Humus'un Eski Şehir bölgesini yeniden ele geçirmeyi başaramamış durumda. Şam'ın tekrardan ele geçirdiği bölgelerinde kalıcı garnizon kuracak kadar askeri birliği bulunmuyor. Genel olarak bakıldığında diplomatik ve askeri konumunun yavaş yavaş yıprandığı ve aleyhine işleyen unsurların arttığı görülse de, yabancı güçlerden, tıpkı Libya ya da Irak'ta olduğu gibi, doğrudan bir askeri müdahale gelmedikçe, Suriye ordusu topyekûn yenilgiden hayli uzakta. Libya ya da Irak'takine benzer bir müdahale ise pek olası görülmüyor.

Suriye'deki savaş meydanın gerçek durumunun yanlış anlaşılmasını kısmen de olsa körükleyen unsur, yapılan propagandalar, ama asıl unsur, isyancıların lehine hükümetin ise aleyhine işleyen birtakım önyargıları, Soğuk Savaş'ın doruk noktasına ulaştığı dönemden bu yana bir türlü aşamayan medyanın yaptığı yanlış ve yanıltıcı haberler. İsyancıların sahip olduğu kudret ve gördükleri rağbet konusunda abartılı bir imaj çiziliyor. Bunun sorumlusu kısmen de olsa Suriye hükümeti. Rejim, ülke içinde üç beş yabancı gazeteci bırakıp kalanları dışarı atmak suretiyle, işin doğası gereği hasımları tarafından doldurulan bir bilgi boşluğu yaratmış

durumda. Muhalefet yanlısı kaynaklardan gelen bilgileri büyük bir saflıkla kullanan yabancı bir medya tarafından yaratılan, aslında hiçbir doğruluk payı bulunmayan ve tamamıyla propaganda kokan haberlerin, sanki objektif haberlermiş gibi sunulması, yaşanan son olayın özeti aslında.

İnfaz videosu da bunun ibret verici tipik bir örneği. Şam'da görüştüğüm insanların arasında videoyu izlemeyen yok. Videodaki görüntüler Suriyelilerin geleceklerine yönelik bakış açıları üzerinde hayli etkili ama Suriye dışındaki ana akım medyada hemen hemen hiç bahsi geçmedi bu görüntülerin. Görüntülerin içerdiği beklenmedik canavarlık bazılarınca iğrenç bulunabilir ancak videonun asıl gösterilmeme sebebi muhtemelen görüntülerin, yabancı liderler ve habercilerin burada yaşananlara yönelik iddialarının büyük kısmıyla ters düşmesi.

18 Aralık 2012, Patrick Cockburn

HRİSTİYANLARA YAPILAN EZİYET

Ellerinde Kalaşnikof hücum tüfeği bulunan iki maskeli adam, Şam'ın kuzey-batısında Hristiyanların yaşadığı antik Malula kasabasında George Alumeh adındaki bir işadamını kaçırmaya teşebbüs ediyorlar geçtiğimiz hafta. Bölgede yaşayan Hristiyan cemaatin nisbeten zengin üyelerine yönelik ilk adam kaçırma teşebbüsü değil bu, dolayısıyla Alumeh duruma hazırlıklı. Kendisini kaçırmak isteyenlere karşı koyuyor, ilk olarak tabanca çekiyor, çalınmasın diye arabasının anahtarlarını uzaklara fırlatıyor ve en nihayetinde kaçmaya çalışıyor. Adamları atlatmayı başarıyor ama kendisini kaçırmak isteyenlerin açtıkları ateş neticesinde karnından, bacaklarından ve ellerinden yara almış bir halde hastanede buluyor kendini.

Malula'nın üstünde yükselen dağa kurulu St. Tekla Manastırı'nın rahibi Peder Mata Hadad'ın bu hikayeyi paylaşmasının nedeni, hayatın Hristiyanlar, özellikle de parası olduğu düşünülen Hristiyanlar için, ne denli tehlikeli hale geldiğini gözler önüne sermek. Suriye nüfusunun yüzde 10'unu oluşturan Hristiyanlar Suriye krizinin muhtemel sonuçlarını ve kendilerine nasıl etki edeceğini kaygı ve korku içinde konuşup duruyorlar.

Alâmetler hiç hoş değil. Ortadoğu'da bulunan tüm ülkeler gitgide daha İslamcı ve mezhepçi bir tavır benimsiyorlar. Suriyeli Hristiyanlar, Irak'taki işgalin sonucunda, neredeyse 2.000 yıldır Irak'ta varlığını sürdürmüş olan Hristiyan cemaatlerin ortadan kalktığına 2003'ten bu yana şahit oluyorlar. 130 ülke tarafından Suriye'nin meşru hükümeti olarak tanınan muhalif Ulusal Konsey, eninde sonunda gücü ele geçirecek olursa, en etkin mücadele kuvveti, el-Kaide'ye benzer bir ideolojiye sahip Cephetün Nusra olacaktır. Suriyeli Hristiyanları telaşa düşüren de işte bu ihtimal.

Bu korkuların konuşulabileceği en iyi yer Malula. Şam'a bir saat uzaklıktaki kasaba, Lübnan'a 30 kilometre mesafede ve dağların ortasındaki bir yarıkta olağanüstü bir yerleşime sahip. Kayalıklı dar yolları her daim bir sığınma noktası olmuş. İmparator askerlerinden kaçan St. Tekla da burada, tepelerin yukarısındaki bir mağaraya sığınmış.

Malula'nın bu birbaşınalığı bir yandan Hristiyanlığını korumasına yardımcı olurken bir yandan da İsa'nın konuştuğu, Batı Arami dilinin Hristiyanlarca halen konuşulduğu tek yer olması nedeniyle ona bir ayrıcalık katıyor.

Geleceğe dair belirsizlik buraya hakim olan hava. Kasabanın girişinin hemen yakınında bulunan Suriye ordugahının engellemek için pek de fazla bir şey yapamadığı dört adam kaçırma olayı yaşanmış şu ana dek. İnanç turizmi tamamıyla bitmiş. "Eskiden rehberlik kitapları ve hediyelik eşya satardım" diyor Samir Shakti ufak dükkanını kafasıyla işaret ederek "ama şimdi meyve sebze satıyorum."

Bir başka tedirginlik kaynağı da yabancılara karşı sergilenen öfkeli tutum; ben de payımı alıyorum bu tepkilerden. Bölge halkı İslamcı köktendincileri silahlandırmakla suçladıkları Avrupalı güçlerin sembolü olarak bakıyor bölgeye gelen yabancılara. Manastırın Baş Rahibesi, Pelagia Sayaf bile Avrupalıların "bıçakla cinayet işleyen insanlara" neden yardım ettiğini öğrenmek istiyor. Baş Rahibe birçok kişinin kasabayı terk ettiğini söylüyor (gerçi Malula'daki başkaları bunu yalanlıyor ama).

Baş Rahibe Pelagia gergin gözüküyor. 23 yıldır bu görevde, 14 rahibe ve Ortadoğu'nun her yanından Hristiyan ailelerin 33 yetim çocuğunun başında. Üzerlerindeki kırmızı formalar ve kafalarındaki kareli şapkalarla tam bir İskoçyalı gibi gözüküyor yetim çocuklar. "Malula için hüzünlü bir yılbaşı olacak bu," diyor Baş Rahibe. "Yaptırımlar halkı cezalandırıyor, hükümeti değil."

Hristiyanlar diğer Suriyelilere kıyasla daha fazla korkuyor olabilirler ama herkes savunmasız ve tehdit altında hissediyor kendini. Şam'dan Malula'ya uzanan yolda herhangi bir çatışma yoktu ancak son birkaç ayda yaşanan muharebelerden dolayı birçok bina hasar görmüştü. Humus'a giden ana yolun üzerinde bir zamanlar bir sürü araba galerisi vardı, bu galerin hepsi kapalı artık, vitrin camları da alelacele örülen beton duvarlarla patlamalara karşı korunmaya alınmış durumda.

Maddi durumu iyi olan Hristiyanlar yurtdışına kaçmayı başarmış ama kıt kanaat geçinenler için bu hayli zorlu bir seçenek. İsminin yayınlanmasını istemeyen bir Ermeni "Lübnan'a gidebiliriz ama orada hayat şartları pahalı, iş bulmak da çok zor. Kaldı ki, ordumuz ülkelerinde uzun süre kaldığı için Lübnanlılar da Suriyelilerden pek hazzetmiyor." Ermeni vatandaşlığı almak için uğraştığını söylüyor.

Tıpkı Şam'da olduğu gibi tehlikenin boyutu tam olarak hangi bölgede bulunduğunuza bağlı. Pek çok Hristiyan Ceramana bölgesinde yaşıyor, bölge şimdilerde keskin nişancılar ve bombalı saldırganlar nedeniyle hayli tehlikeli. Eski Şehir'in Hristiyan bölgesi biraz daha güvenli ama orada da elektrik kesintileri ve benzin sıkıntısı var. Suriye'nin Hristiyanlarının şu ana dek yaşadıkları, ülkedeki Müslümanların yaşadığından daha kötü değil ama iç savaşın sonucu ne olursa olsun, geleceklerinin büyük ihtimalle geçmişlerinden çok daha kötü olacağına inanıyorlar.

30 Aralık 2012, Patrick Cockburn

SURİYE'DE HEPSİ BİRARAYA GELMİŞ BİR SÜRÜ ANLAŞMAZLIK VAR. ÜSTELİK ÜLKE, İKİ BÖLGESEL MÜCADELENİN TAM ORTA YERİNDE

'Yazıklar olsun sana! The Independent'a da yazıklar olsun!' diye gürlüyordu telefonun ucundaki Suriyeli aydının sesi. Şam'dan Beyrut'a döneli yarım saat ancak olmuştu. Telefonun ucundaki adam öfkesinden abuk sabuk konuşuyor, ne dediği anlaşılmıyordu, tam olarak neye itiraz ettiğini anlamak da imkansızdı. Ama görünen o ki, günahım Şam'a gidip Suriye hükümeti üyeleriyle konuşmam ve rejimin yakın bir zamanda çökmeyeceği kanaatine varmamdı.

Adamla yaptığımız telefon görüşmesinin pek de öyle yüksek bir entelektüel düzeyde geçtiğini söyleyemem. Karşılıklı olarak birtakım iğneleyici sözler sarfettikten sonra, bu meseleyle bu denli yakından ilgileniyorsa "benim gibi insanlara küfür yağdırmayı bırakıp, tüm vaktini Beyrut kafelerinde geçirmek yerine neden Halep'e gidip isyancıların yanıbaşında mücadele etmediğini" sordum kendisine. Çok geçmeden bir çıt sesi geldi, karşılıklı olarak kapamıştık telefonlarımızı.

Şam ile Beyrut arasındaki kısa mesafeyi arabayla geçmek bir gezegenden ötekine geçmek gibi bir şey. Suriye başkentinde tartışmasız kabul gören ve sağduyu içeren şeyler Lübnan'daki sınırın üzerinde tartışmalı bir hal alıp azınlık görüşü haline geliveriyor. Suriye'nin dışına çıktığınızda havaya hakim olan görüş isyancıların zaferinin ve Beşşar Esad'ın yenilgisinin eli kulağında olduğu yönünde, bu görüşü pompalayıp duran da basın ve diplomatik tahminler. Ancak bu spekülasyonun atladığı önemli bir nokta var; Esad'ın emrindeki kuvvetler Suriye'nin büyük kentleriyle kasabalarına, tamamen ya da büyük ölçüde, hala hakim durumda.

Şam'ın içinde hakim olan algıyla başkentin dışındaki algının arasındaki bu farklılık, uluslararası medya ile bölgesel medyanın savaşı nasıl tanımladığıyla açıklanabilir kısmen de olsa. Vize almanın hayli zor olması nedeniyle Suriye başkentinde çok az yabancı gazeteci bulunuyor. İsyancılar ise, bunun tam tersine, – yabancı ağırlıklı olmakla birlikte– oldukça gelişmiş bir medya operasyonu yürütüyor; yaşanan her olayın anlık detayları, çoğu zaman inandırıcı ve ihtiyatla seçilmiş YouTube görüntüleriyle desteklenerek veriliyor.

İsyancıların olayları kamuoyuna yansıtırken kendilerini melek Suriye hükümetini ise şeytan olarak göstermesi anlaşılabilir bir durum. Ancak asıl şaşırtıcı olan, çoğunlukla Beyrut merkezli çalışan fakat Londra ve New York merkezli olarak da yayın yapan uluslararası medyanın, iyi-kaliteli propagandanın aslen ne olduğu konusunda neredeyse hiçbir şüpheci tavır takınmayarak, kendilerine verilen şeyleri, deyim yerindeyse, olduğu gibi kusmaya istekli olmaları. Uluslararası medyanın sergilediği tavrı daha iyi bir örnekle açıklamak mümkün; Kasım'daki ABD başkanlık seçimi öncesinde yabancı gazetecilerin Amerika'ya giriş için vize alamadıklarını düşünün, kampanyayı bizzat takip etmek yerine Cumhuriyetçi parti militanlarının–hatta daha da beteri Meksika ve Kanada'daki Cumhuriyetçi aktivistlerin sağladığı bilgilere bel bağladıklarını düşünün...

Şam'da ağır silahların gümbürdediği doğru ama şehir abluka altında falan değil. Kuzeyde Humus'a güneyde ise Dera'ya uzanan yollar açık durumda, keza Beyrut'a giden yol da açık. İsyancılar bir bölgeyi ele geçirdiklerinde, hükümetin topçu birlikleri bölgeyi döverek isyancılardan bazılarını ortadan kaldırıyor kalanları ise kaçmaya zorluyor. Başkentin hasar almamış bölgelerinde yaşayanlar ise geleceğin neler getireceği konusunda gitgide artan bir endişeyle yüzyüze kalmış durumda, buna elektrik kesintileri, ekmek ve tüpgaz sıkıntıları nedeniyle günlük yaşamda karşılaşılan zorlukları da ekleyin.

İsyancılar sahada birtakım ilerlemeler kaydediyor ancak genel olarak bakıldığında, Suriyeliler siyasi ve askeri bir çıkmazla karşı karşıya kalmış durumda. İsyancıların Halep ve Şam'a yönelik saldırıları gücünü kaybetmiş olsa da, hükümet güçleri, isyancıları ele geçirdikleri yerleşim bölgelerinden kazıyıp atacak güce sahip değil. İsyancılar, özellikle kuzeyde, Hama, İdlib ve Halep civarındaki kırsal alanda mesafe katediyor ancak ilerleme hızları hala oldukça yavaş.

Devrim bir iç savaşa dönüşmüş durumda. Suriyelilerin gaddar bir tavır sergileyen polis devletine karşı Mart 2011'de başlattıkları ayaklanma gitgide Alevileri, Hristyanları, Dürzileri ve diğer azınlıkları hedef alan ve onların ortadan kaldırılmasını hedefleyen bir mezhep mücadelesine dönüşüyor. Bu insanlar, Alevi subayların kellelerinin uçurulduğu tören benzeri görüntüleri izlerken Esad yenilgiye uğrayacak olursa, kendilerini nasıl bir kaderin beklediğini düşünmeden edemiyor.

Bu da yetmezmiş gibi, Halep'in enkaz haline geldiğini gören ve aynı şeyin Şam'ın başına da geleceğine inanan, kentlerde yaşayan orta halli Suriyeliler anarşinin patlayacağından korkuyorlar. Ayın ilk günlerinde başkente geldiğimde kente nasıl bir havanın hakim olduğunu sormuştum bir arkadaşıma: "İnsanların yüzde on beşi hükümetten yana, yüzde 15'i hükümete karşı, yüzde 70'i de bu savaşın, hepimizi tüketmeden, bitmesini istiyor."

Mevcut çıkmaz aşılabilir mi? İsyancıların eline muazzam bir para akışı geçmedikçe, eğitilip silahlandırılmadıkça çıkmazın aşılması olası gözükmüyor, tüm bunlar olsa bile, kesin sonuca götüren çabuk bir etki yaratması beklenmiyor. Washington ve Londra, bunun yerine, uzunca bir süredir Suriye yönetiminde bir bölünme yaşanmasından medet

umuyorlardı ama bu da gerçekleşmedi. Geçtiğimiz haftalarda oldukça iyi bir şekilde reklamı yapılan ihanet dizisi dahi rejimin ana damarlarını kopartmaya yetmedi.

İç savaş hiddeti gitgide daha berbat bir hal alıyor. Yaşanan savaş çok uzun süre önce, bizim Kuzey İrlanda'da sıklıkla bahsettiğimiz aşamaya gelerek "iğrençliğin son noktasına varan entrikalara" evrildi. Savaş artık öyle bir aşamaya geldi, o kadar çok kan döküldü ki müzakere ve uzlaşıya yer kalmadı.

Amerika ve müttefiklerinin izlediği politika da gitgide tuhaflaşıyor: bir taraftan muhalif Ulusal Koalisyonu Suriye'nin meşru hükümeti olarak tanıyorlar, öte yandan en etkin mücadele gücü En-Nusra cephesini El-Kaide bağlantılı bir "terörist örgüt" olarak ilan ediyorlar. Tıpkı 2003 sonrasında Irak'ta olduğu gibi, Suriye de Müslüman dünyasının cihat savaşçılarını çeken bir mıknatıs olup çıktı. Washington'ın, isyancıların doğrudan bir askeri başarı kazanması konusundaki şevki giderek azalıyor zira isyancıların başarısı cihatçı militanların güç kazanması ve Suriye devletinin idare mekanizmasının ortadan kalkması anlamına geliyor.

Suriye'nin bu krizdeki asıl sorunu, bir sürü anlaşmazlığın hepsinin bir araya gelmiş olması. Ayaklanmanın laik destekçileri olayı "halkın rejime karşı gelmesi" olarak yorumlarken olayın doğasındaki mezhepçi unsurları önemsiz gibi lanse ederek, bunların gereğinden fazlaca abartıldığını ve hükümet tarafından ustalıkla kullandığını söylüyor. Ama mezhepçilik ve demokrasi tıpkı Irak'ta olduğu gibi Suriye'de de iç içe geçmiş durumda. Adil bir seçim Irak'ta, Şii çoğunluğun Sünnilerin yerine idareyi ele alması anlamına gelirken Suriye'de nüfusun yüzde 70'ini oluşturan Sünnilerin Alevilerin ve onların müttefiklerinin yerine geçmesi anlamına geliyor. Demokratik değişikliğin, bugüne dek her iki ülkede de yarattığı sonuç ve gelecekte varacağı nokta, patlamaya hazır bir mezhepçilik, zira çoğunluğun egemenliği, gücü elinde tutan cemaatin değişmesi demek.

Suriye krizini daha da karmaşıklaştıran ve ağırlaştıran bir diğer mesele de, ülkenin uzun yıllardır devam eden bölgesel bir anlaşmazlığın tam ortasında yer alması. Bunlardan ilki, Müslüman dünyasının tamamında Sünni ve Şii'lerin birbirlerine gitgide daha fazla meydan okuması, ikincisi de ABD, İsrail, Suudi Arabistan ve müttefiklerini, İran ve etrafındaki birkaç dostuyla karşı karşıya bırakan anlaşmazlık.

Mevcut çıkmazın nasıl aşılabileceğini sezebilmek çok zor. Şam da Halep de Humus da, Beyrut'un 15 yıl süren iç savaştaki haline benziyor gitgide. Kentlerin belli bazı bölgelerinde günlük hayat normal akışında devam ederken, birkaç mahalle ötede, havan topuyla yerle bir edilmiş binaların içine keskin nişancılar saklanmış durumda. Taraflardan hiçbiri diğerini mat edecek güce sahip değil. İrili ufaklı savaş ağaları ülkeyi idare eder hale gelmiş durumda. Ülke ticaretinin kalbinin attığı yer Halep ama isyancıların işleri güçleri kenti yağmalamak. Ayaklanmanın gitgide askerileşmesi ayaklanmanın özündeki demokratik amacı yozlaştırıp, itibarını düşürüyor. Topyekûn bir yabancı müdahale dışında, müzakere yoluyla bir çözüme ulaşmak kaçınılmaz hale geliyor olsa da, bunun gerçekleşebilmesi için de çok uzun zamana ihtiyaç var gözüküyor.

2013

5 Ocak 2013, Kim Sengupta

SURİYE REJİMİ EL-KAİDE LİDERİNİN KARDEŞİNİ 'YARDIM ÇALIŞMALARI' SIRASINDA YAKALADI

El-Kaide liderinin kardeşinin Suriye'deki rejim güçleri tarafından ele geçirildiği söyleniyor. Bu habere göre Muhammed El-Zevahiri muhalif güçlerle toplantı yaptığı Dera şehrinde ele geçirildi.

İsyancı güçler Muhammed El-Zevahiri'nin insani yardım çalışmaları yapmak üzere orada bulunduğu ve hiçbir silahlı eyleme karışmadığı konusunda ısrarcı. Hatta yardımların ulaşması için o bölgede bir barış anlaşması yapmayı önerdiği dahi iddialar arasında.

Öte yandan, Suriye rejimi Zevahiri'nin ülkedeki varlığından olabildiğince faydalanmak isteyecektir. Hele de devrimin 'teröristler' tarafından ele geçirildiği iddialarını kanıtlarcasına Zevahiri'yi ev hapsine almaları halinde rejim bu durumdan faydalanacaktır.

Usame Bin Ladin'in öldürülmesinden sonra El-Kaide liderliğini üstlenen Eymen El-Zevahiri Beşşar Esad'ın 'gaddar ve tıpkı bir kanser gibi yayılan' rejimine karşı Müslümanların cihada katılmasının bir görev olduğunu söyledi. Zevahiri muhalifleri de Batı'ya sırtlarını yaslamama konusunda uyardı.

Her ne kadar sayıca çok fazla olmasa da, yabancı savaşçıların isyana katıldığı ile ilgili kanıtlar bulunuyor. Halbuki Muhammed El-Zevahiri daha önce Suriye çatışmasına katılmak istediğini reddetmişti. El-Zevahiri kısa bir süre önce Kahire'de yaptığı konuşmada isyana katılma gibi bir düşüncesinin olmadığını söyledi. Zevahiri Mısır Cumhurbaşkanı Enver Sedat'ın 1981'de öldürülmesinde rol oynadığına dair suçlamalar ve terörist faaliyetlere bulaştığı gerekçesi ile 14 sene Mısır hapishanelerinde yatmış. Zevahiri yıllarca suçsuz olduğunu savundu ve şimdilerde kendisini cihatçılar ile sıradan -ana akım- Müslümanlar arasında arabuluculuk yapmaya adadığını söylüyor.

Muhammed El-Zevahiri İslami Cihat hareketinin eski bir askeri kumandanı ama buna rağmen artık şiddetten uzaklaştığını vurguluyor. Zevahiri Sina'daki radikal Selefi gruplar ile Mısır'daki Müslüman Kardeşler arasında arabulucu rolü üstlendiğini iddia ediyor. Zevahiri

geçen sene ABD ile İslamcılar arasında arabuluculuk görüşmelerinde yardımcı olmayı teklif ettiği için barıştırma çabalarının kendisini hedef haline getirdiğini iddia ediyor. Bu çabaları onun radikal İslamcılar tarafından davayı sattığı yönünde suçlanmasına neden oldu. Ancak yine de Zevahiri'nin arabuluculuk teklifinin ABD yönetimi tarafından ciddiye alındığı ile ilgili elle tutulur bir kanıt yok.

Suriye'de neler olduğu konusunda haberler genellikle isyancı gruplardan gelse de henüz bunların doğru olup olmadığı bilinmiyor.

Ürdün sınırındaki Dera şehri El Nusra Cephesi'nin kalelerinden bir tanesi haline geldi. El Nusra'nın 'emiri' de –örgütün kendi kaynaklarına dayanarak– Irak'ta 2006'da Amerikan hava saldırısında öldürülen eski bir El-Kaide liderinin kayınbiraderi olan Ebu Cüleybib.

Buna rağmen Nusra Cephesi El Cezire'ye yaptığı açıklamada Ebu Cüleybib ve El-Kaide lideri Eymen el-Zevahiri'yi temsil ettiği söylenen Julani'nin Dera'daki çatışmada öldürüldüğünü kabul etmedi.

7 Ocak 2013, Robert Fisk

SURİYE'DEKİ KATLİAM SU GÖTÜRMEZ BİR GERÇEK. AMA RAKAMLARI NETLEŞTİRMEK ZOR

Suriye'deki iç savaşındaki kayıpların geçtiğimiz hafta bir gecede 15.000 kişi arttığını fark ettiniz mi? Dünya basını bu sırada 'Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün verdiği üç senede ölen kişi sayısı olarak gösterilen 45.000 rakamını kabul etmiş durumda.'

Ama yılbaşında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu dünyaya gerçek sayının 60.000'e yakın olduğunu söyledi. Nasıl yani? Peki 15.000 Suriyeli bir anda 1 Ocak 2013 itibariyle toplu halde mezara mı girdi?

İlk önce bir hatırlatma yapalım. Suriye'de katliam olduğuna kimse itiraz etmiyor. Ama bir iç savaşta kaç insanın yaşamını yitirdiği ile ilgili sayılar ve öldüklerinde hangi 'tarafta' oldukları gerçekten de çok tehlikeli bir oyun.

Yazı işleri dikkat etsin, çünkü tarih en azından Ortadoğu'da daima 'kötülerin' en fazla ölü sayısından sorumlu olduğu iddiasındadır. Yine

aynı şekilde 'savaşçı' olan sivillerin sivil ölüm listelerinde yer alırken, 'iyiler' tarafından öldürülen insanlar ise hiçbir listede yer bulamıyor. Bu yalnızca yalan, rezil yalanlar ve istatistikler ile ilgili bir konu değil. Bir savaş esnasında her taraf ölüler için kendi kuralını yazıyor. Ve bu esnada hiçbiri doğruyu, sadece ve sadece olan doğruyu söylemiyor.

Mesela kaç tane Suriye askeri, hükümet taraftarı silahlı grup, hükümete destek verenler ve sempati ile bakan halk kitlesi istatistiklerde sayılıyor? Suriye devlet haber ajansı SANA bir zamanlar Esad'ın ordusunda 2000 ölü olduğundan bahsetmişti. Halbuki Esad'ın kendi askerleri bana geçen sene Şam'da bu sayının 6000'e ulaştığını söylediler. Sanırım bu sayı şu günlerde 10000 Esad yanlısı askere kadar çıkmıştır. Peki bu rakamlar BM rakamlarının en az altıda birinin Batı'nın şiddet uygulamak ile suçladığı Esad ordusunu da mı içeriyor? Eğer öyle ise, kaç tane Esad taraftarı sivil bu listeye dahil edilmeli? Suriye savaşında son dönemlerdeki mağdurların yüzlercesi Hristiyan, ki bu Hristiyanların küçük bir kısmı da isyancılar arasında. Bu durum hükümet yanlısı güçleri 13.000 olarak gösteren verileri tek bir kalemde mi ele almamız gerektiğini söylüyor?

Elbette muhalif 'Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü' nün BM verilerinin şişirildiği iddiaları bu örgütün işlevsiz kalan BM Güvenlik Konseyi'ni zorlamak istemesi ile doğrudan ilgili. Çünkü BM akil insanlardan oluşmuyor. BM tıpkı dev ve hantal bir siyasi yaratık gibi. Ona biraz daha büyük bir toplu mezar verin, bakın hemen nasıl oraya doğru hızla koşacak.

Peki, Suriye'de kaç isyancı öldürüldü? Bize söylenen neredeyse 5,500 adet saf değiştiren askerin ölüler arasında olduğu. Buna ek olarak 372 Filistinli de Şam'daki mülteci kampında Filistinliler arasında çıkan bir kavgada öldürüldü.

Geçmişte de benzer istatistiklerle boğuştuğumuzu hatırlamak lazım. 2003–2009 arasındaki Irak 'savaşımızda' –sadece 2012'de 4,500 Iraklı öldürülmesine rağmen 'biz' ülkeyi terk ettiğimizde çatışmanın sonlandığını düşündüğümüzü hatırlatmak isterim– her mavi gözlü Batılı ölümler titizlikle listeleniyordu. Batılı işgal güçleri General Tommy Frank'in Iraklıların ölüleri ile ilgili söylediği 'biz ceset saymıyoruz' hikayesine inandı. Daha sonra Pentagon 2005'e kadar sivil ölülerin listesini tuttuğunu açıkladı. Toplamda 25902 ölü vardı ama bu veriler kurnazca hazırlanmıştı. Çünkü verilere sadece isyancılar tarafından öldürülen siviller dahil edilmişti. Yani Pentagon'un bu verilerinde Batılı askeri güçler tarafından öldürülen silahsız Iraklı siviller yoktu.

Aslında daha da eskiye gidebilirsiniz. Ermeniler –ki haklı olarak– bir milyon Ermeni'nin 1915'teki soykırımda mağdur olduğunu iddia ediyorlar. Ama Türkler halen bu rakamların gerçeği yansıtmadığı, Ermenilerin Birinci Dünya Savaşı'nda iç çatışmaların getirdiği 'kaos' ortamında öldüğü gibi bir argümana inanıyorlar.

Peki ya İkinci Dünya Savaşı çok mu farklı? Bize öğretildiği üzere 40 milyon insan mı öldü yoksa Çin–Japon Savaşı'nı da dahil edersek 70 milyon mu? Şu durumda Suriye'deki ölüm tarlalarında 15.000 sayılık bir fark pek de şaşırtıcı değil.

7 Ocak 2013, Robert Fisk

ESAD'IN TİYATRO ŞOVUNUN ESAS HEDEFİ ORDUSUYDU

Beşşar Esad dün hakikaten de askerleri ile konuşuyordu –ve tabii aynı zamanda askerlerinin 12.000 adet hayaleti ile. Yüzlerce hükümet yanlısı 'şehidin' yüzü dev gibi bir kırmızı, beyaz ve siyah Suriye bayrağı üzerine boyanarak işlenmişti. Bu bayrak da Şam'daki Esad Opera Binası'nın duvarında tam da devlet başkanının arkasında arz–ı endam ediyordu. Gerçekten çok tuhaftı. Tabii ki tam bir tiyatro şovu gibiydi de aynı zamanda. Muhtemelen o bayrağı hazırlayıp dikmek günler almıştır. Ama Suriyelilere verilen mesaj çok netti: Ordu gücün gerçek sembolü.

Esad bayraktaki askerleri selamladı, 'askerleri, çavuşları, cesur ordu mensuplarını' övdü. Baas partisinden hiç bahsetmedi sadece nefret edilen hükümet milislerine kısa bir ders verdi. Ama Suriye ordusu –Suriye Arap ordusu– da keşke Esad'ın yanında o 34 metrelik sahnede yer alsaydı. Çünkü Esad bu ölü askerlerin adının dağa taşa yazılacağından bahsetti. Ve bu ölü askerlerin yüzleri o anda tıpkı suçlarcasına dinleyicilere doğru bakıyordu.

Esad'dan nefret edenler bizlere Hitler'in en önemli konuşmasının Berlin'deki Kroll Opera Binası olduğunu hatırlatacaktır. Beşşar Esad'ın en önemli konuşması da dün, yalnızca dokuz sene önce açılan bu opera binasında geldi. Kroll'de sahnelenen son gösteri –ve Esad Operası'ndaki

ilk programlardan– Figaro'nun Düğünü'ydü. Tüm konuşmalar bir şov gibi, tıpkı bir tiyatro sahneleniyor. Kıyaslamalar bundan ibaret.

Hitler ABD'ye savaş ilan ediyordu. Esad ise silahlı 'teröristleri' ile savaşmaya devam ediyor. Ama –zavallı Batı– Esad Hitler'in megalomanlığından çok uzakta ve sıkıcı. Ama yine de muhaliflerine göre konuşması Baas'çıların güç kulislerinde neler olup bittiği ile ilgili ilginç bilgiler içeriyordu.

Durup dururken Rasulayn'daki çatışmaya atıfta bulunması aslında önemliydi. Hasiçi'ndeki bu küçük çatışma kendisini rejim yanlısı konumlandıran Kürt Demokratik Birlik Partisi (PYD) ve Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ile Kürtleri yalnızlaştırıp kimi zaman da aşağılayan taraftarları arasında gerçekleşmişti. Esad silahlı Suriyelilerin illa ki karşıtları yanında olması gerekmediğini söylerken Arap olmayan Suriyeli dostlarını da övdü. Peki, bir soru: Suriye lideri sınırlarının küçük parçalarını silahlı güç yerine popular destek ile mi kazanmaya çalışıyor?

Bu 'milli diyalog', sınır güvenliği ve 'milli anlaşma' gibi lafları şimdiye kadar çok duyduk. Esad'ın Rusya ve Çin'i övücü sözleri de gayet alışıldıktı. Ama beni çok şaşırtan bir şey oldu. Esad cihatçıların ideolojisi, bu grupların Suriye'yi yok etme amaçları ve onların dış destekçilerinin hükümete konuşacak kimseyi bırakmaması gibi bir sonuca ulaştırdığını söyledi. Bu tam olarak da Netanyahu'nun Hamas ile ilgili söylediği değil mi?

Ama başrolde ordu vardı. Parti yoktu. Aile yoktu. Sadece Batı'nın savaş suçlusundan biraz daha fazla gördüğü ordu vardı. Peki Esad bir yandan kendi çıkışını hazırlarken, bu patronlarını korumaya yeminli bu vahşi güvenlik güçleri savaşırken sivil gençler bunu fark etti mi? Eminim Esad fark etmiştir. Batı tabii ki ondan beklenen başlığı atacaktır: 'Ben bir gün gideceğim, ama ülke daima kalacak'. Peki ya hakikat? Bu çok daha ilginç. Adam halen ben bu oyunda varım diyor. Ordusu da öyle. Ve böylece savaş da aynen olduğu gibi devam ediyor.

7 Ocak 2013, Kim Sengupta

ESAD BATI İLE GÖRÜŞME YAPABİLECEĞİNİ İŞARET EDİYOR- AMA İSYANCI 'KUKLALAR' İLE DEĞİL

Beşşar Esad son yedi ayda yaptığı ilk halka yönelik konuşmayı 'silahlı haydutlar, Tanrı düşmanları ve Batı'nın kuklaları' olarak nitelediği muhalifler ile her tür diyaloğu reddetmek amacıyla yaptı.

Ama Suriye devlet başkanı bir yandan da ülkesini bölmeye çalıştığını iddia ettiği Batılı güçler ile masaya oturmaya kararlı gözüküyor. Esad, hükümetin diplomatik adımları reddetmediğini ve 'köleler ile değil sahipleri ile' müzakere edebileceğini söylüyor.

Taraftarlarının 'Allah, Beşşar ve Suriye bize yeter' sloganları arasında yaptığı bir saat süren konuşmasında Esad milli barış konferansı düzenlenmesinin ardından yeni bir anayasa hazırlanmasını ve seçimlerin yapılması vadetti.

Ama Esad bu sürecin 'devlete ihanet eden ve eline silah alan' grupları içermeyeceğini vurguladı. Bu da demek oluyor ki isyancılar hiçbir şekilde bu süreç içinde yer alamayacak.

Muhalifler ve onların uluslararası destekçileri Esad'ın bu konuşmasını içi boş vaatler olarak görüyor, insan hakları ihlalleri ile suçlanan Esad ve ekibi başta oldukça silahsızlanmanın mümkün olmadığını söylüyor.

Rejimin ABD ve AB ülkeleri ile diyalog çabaları muhtemelen başarısız olacak. Çünkü Batı'da, Ortadoğu'da ve diğer ülkelerde gittikçe artan bir şekilde Suriye muhalefeti Suriye'nin meşru bir temsilcisi olarak görülmeye başlanıyor.

David Cameron Londra'da 'Benim Esad'a mesajım istifa etmesi gerektiğidir. Ellerinde inanılmaz derece kan var' dedi.

AB Dış İlişkiler Komisyonu, Catherine Ashton ise 'Esad'ın konuşmasında yeni bir şey var mı diye bakabiliriz ancak Esad'ın gitmesi ve siyasi sürecin devam etmesi gerektiği ile ilgili pozisyonumuzu koruyoruz' dedi.

Ülkesinde 100.000'den fazla Suriyeli mülteci barınan Türkiye'nin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ise 'Esad'ın sözleri daha önce söylediklerinin tekrarından ibaret. Bunlar bize verdiği sözlerin aynısı. Esad'ın Suriye halkı üzerinde artık temsil gücü kalmamıştır, ayrıca ikna gücünü de

kaybetmiştir. Suriye halkını temsil edenlerle görüşerek artık makul bir geçiş süreci tamamlanmalıdır' dedi.

Esad, Suriye'nin en büyük kentlerinden olan Halep dahil geniş toprakları kontrol eden isyancıları suçlayarak halkı birlik olmaya çağırdı. Esad 'Bizler şu anda bir savaş içindeyiz. Durum tam olarak budur. Bu savaş küçük bir grup Suriyeli ile birçok yabancı eliyle Suriye'yi hedef alan bir savaş. Bu nedenle de bu savaş ülkeyi savunma savaşıdır' dedi.

Yine Esad 'Bugün bizler burada toplandık fakat Suriye'deki acı inanılmaz derecede büyük. Güvenlik ve istikrarın olmadığı yerde Suriye'nin de hiçbir köşesinde mutlu olma hakkı yoktur. Suriyeli çocukların gözlerinin içine baktığımda mutluluk göremiyorum' dedi.

Esad 'Barış planını' sunarken şu sözleri sarf etti: 'Siyasi çözümün birinci aşaması öncelikle bölgesel güçlerin muhaliflere para ve silah yardımını kesmeleri, terörizmin son bulması ve sınırların kontrol edilmesidir'.

Esad müzakerelerin ancak o durumda başlayabileceğini ancak yine de rejimin 'devlet kurumlarını savunma' adına her an askeri önlem alabilme yetkisinin olduğunu söyledi.

'Biz hiçbir zaman siyasi bir çözümden kaçınmadık... Ama peki kiminle konuşacaktık? Sadece terörizmin dilinden anlayan aşırılıkçı gruplarla mı? Veya Batı'nın satın almış olduğu kuklalarla mı? Biz hizmetçiyle değil patron ile konuşuruz'.

Suriye Devleti Dışişleri Bakanı Yardımcısı Faysal El Mikdad önümüzdeki hafta Mısır'a hareket edecek olan İran Dışişleri Bakanı Ali Ekber Salihi ile görüşmeler yürütüyor. Mısır'ın Müslüman Kardeşler akımından gelen Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi de bir yandan Hamas ve İsrail arasında bir ateşkes anlaşması imzalanmasında arabulucu oldu. Kahire böylece muhalif grup olan Suriye Ulusal Konseyi'nin (SUK) yeni adresi de olmuş oldu.

Ayrıca, BM ve Arab Birliği'nin Suriye temsilcisi Lakdar Brahimi Haziran'da bir uluslararası konferansta kabul edilen geçiş hükümetini içeren bir planı uygulamaya koymak için çaba sarf ediyor. Ama bu plan Esad'ın gelecekteki Suriye siyasetindeki yerini belirsizleştiriyor.

9 Ocak 2013, Kim Sengupta

SURİYE'NİN KİMYASAL SİLAHLARI İLE İLGİLİ YENİ KAYGILAR

Suriye'nin kimyasal silah deposunun ülkedeki kanlı savaşta yer alan İslamcıların eline geçmesi Batı'nın başlıca kaygılarından bir tanesi.

İngiliz ordusunun başındaki General Sir David Richards yakın zamanda Whitehall'da Avrupalı ve Amerikalı yetkililer ve bölgedeki ülkelerin temsilcileri ile yapılan seri toplantılarda bu konudaki kaygılarını açıkça dile getirdi.

Amerikan ve İngiliz hükümetleri son demlerini yaşayan artık dört yandan kuşatılmış rejimin kitle imha silahı kullanabileceğini düşünmekle birlikte, cihatçı unsurların da bu silahları ele geçirme tehlikesinin olduğundan korkuyorlar. Obama yönetimi isyancılar içerisinde en güçlü gruplardan bir tanesi olup kendisini El-Kaide'ye yakın olarak tanımlayan El Nusra Cephesi'ni terörist organizasyon olarak ilan etti.

Beşşar Esad'ın kimyasal silah kullanma ihtimali bu hafta Türkiye sınırına yerleştirilen NATO Patriot savunma sisteminin esas nedenlerinden bir tanesi. Geçtiğimiz senenin sonunda Barack Obama Esad'ın kimyasal silah kullanmasının rejimin 'kırmızı çizgileri' aşması anlamına geleceğini ve bunun sonuçları olacağını söylemişti. Rejim buna karşı kimyasal saldırıları durdurdu ve ABD Savunma Bakanı Leon Panetta da tehlikenin azaldığını söyledi.

Bir SAS komando timinin AND ve Ürdün özel kuvvetleri tarafından kimyasal silahları güvenlikli bir yere gèçirme ihtimalinin ortaya çıkması halinde yapılacaklar kapsamında düzenlenen bir tatbikatı gözlemlediği söyleniyor. Londra'daki savunma alanına yakın kaynaklar böyle bir görev için İngiliz askerinin gönderilmesinin şu anda söz konusu olmadığını söylüyor.

Suriye rejimine ve kitle imha silahlarına yönelik iddialar konusunda kamuoyunun şüpheci yaklaşması gerekiyor. Böylesi bir yaklaşım özellikle de Saddam Hüseyin'in elinde kitle imha silahları olduğu ile ilgili sahte raporların Bush ve Blair yönetimleri tarafından Irak'ı işgal etmek için meşrulaştırıcı sebep olarak kullanılmasının ardından daha da önemli.

Ancak Batılı yetkililer Şam rejiminin kimyasal bir savaş çıkarma kapasitesi olduğu ve rejimin biyolojik silah programına da sahip olduğu konusunda kanıtları bulunduğu konusunda ısrarcılar. Öte yandan orduya verilen zararlar ve askerlerin saf değiştirmesi ile rejimin kitle imha silahlarını kontrol etmesi ve yönlendirmesi ciddi anlamda zarar gördü.

ABD, Fransa, bölge ülkeleri ve Kudüs'ten gelen haberlere göre İsrail Başbakanı Netanyahu'nun Ürdün Kralı İkinci Abdullah ile yine aynı konuda görüştüğü İsrail'in askeri temsilcileri bir dizi toplantı yaptılar. İsrail'in kaygılarından bir tanesi, Esad ile aynı safta savaşan Hizbullah'ın, Lübnan'a kimyasal silah kaçırma riski.

Kimyasal silah stokları ile ilgili hassas durum Amerikalı ve Rus yetkililer arasında da birkaç kez görüşüldü. Rus Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov defalarca kimyasal silah stoklarının iki merkezde tutulduğu ve Esad rejiminin bunları kullanmasının neredeyse 'intihar' olarak görülebileceğini söyledi. Halbuki aynı Rusya ayaklanma sırasında Esad'ın bu silahları kullanmasına destek vermişti.

Son dönemlerde görevinden alınan Suriye'nin kimyasal silahları program sorumlusu General Adnan Silou da rejimin geçtiğimiz ay Humus'un Bayyada bölgesinde sarin gazı kullanmış olduğunu iddia etti.

Muhalefetteki Özgür Suriye Ordusu ise rejimin 18 noktada kimyasal silah kullandığı konusunda iddiasını sürdürüyor. Batılı yetkililer ise kendilerine gönderilen fotoğraflar ve hatıratların bu iddiaları desteklemediğini iddia ediyor.

Bağımsız bir kimyasal ve biyolojik silah uzmanı olan Dr. Sally Leivesley ise 'Eğer sarin gazının kullanıldığı bir durum olsa idi çoklu ölüm vakalarının olması gerekirdi. Semptomlardan duyduğumuz kadarıyla bir sinirlere zarar veren gaz değil de bir irrite eden gazlar kullanılmış olabilir' dedi.

İngiltere İçişleri Bakanlığı bünyesinde bilimsel danışman olan Dr. Leivesley 'Suriye'nin biyo–savaş programı ile ilgili raporlamalar 1990'lara dayanıyor. 2004'te ABD Kongresi'ne ve NATO'ya yönelik hazırlanmış raporlar mevcut. Bu konuda elimizde bulunan materyal ilginç çünkü tümü şu anda yaşananlardan yıllar önce zaten hazırlanmış ve bu yüzden kimse de bu raporların belli bir amaç için yazılmış olduğunu söyleyemez' dedi.

Dr. Leivesley'e göre biyolojik maddeler ile ilgili sorunlar rejimin oluşumu ve isyancılar ile değil doğrudan kaza yolu ile ortaya çıkabilir.' Şarbon,

veba, humma, zehirli bakteri, çiçek, aflatoksin, kolera, ve risin gibi patojenler güvenli olmayan bölgelerde bulunmuş insanlar aracılığı ile bulaşıcı hale gelebilir' dedi.

11 Ocak 2013, Patrick Cockburn

BU GİDİŞLE ESAD BİR YIL SONRA HALEN BAŞTA OLABİLİR

BM'nin Suriye temsilcisi Lakdar Brahimi'ye göre Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad Suriye iç savaşının sona ermesinin ardından oluşturulacak geçiş hükümetinde hiçbir şekilde yer alamayacak. Ama eğer ortada görüşmeler yoksa o halde Suriye lideri aslında önümüzdeki sene tam da bu zamanlar itibari ile halen Şam'da görevde olma imkanını elinde tutuyor. Sahada isyancılar ilerleme kaydediyor, ancak bu ilerleme siyasi ve askeri tıkanmışlığı aşacak gibi değil. Ne isyancılar ne de hükümet kazanamayacak.

Beyrut, Londra veya Washington'dan bakıldığında Suriye hükümetinin pozisyonu Şam'da göründüğünden çok daha zayıf. Geçen ay başkent Şam'dan Humus şehrine arabayla geçtim. Bu şehir bir dönem isyanın başkenti iken ben sadece yolda birkaç silah sesi duydum. Suriye'nin en büyük üçüncü şehri olan Humus'un eski şehir kısmı Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) idaresi, şehrin geri kalanı ise hükümet idaresi altında olsa da hiçbir silah sesi duymadım.

Her iki tarafın da askeri taktikleri şehirlerdeki sivil vatandaşları umursamıyor. Silahlı isyancı gruplar orada iyi karşılanıp karşılanmayacaklarını hiç umursamadan şehirlerin banliyö mahallelerine gidiyor. Örneğin Şam'ın biraz dışındaki Duma yerleşiminde Müslüman Kardeşler her zaman çok güçlüydü ve ÖSO da popüler. Başta Halep gibi diğer yerleşim yerlerinde ÖSO'nun gelişi kaygı ötesinde korku uyandırıyor.

Yerel halk bundan sonra sırada nelerin olacağını gayet iyi biliyor. Hükümet güçleri ateş açacak ve havadan bombalar yağacak. İnsanlar kaçışacak ve bu yerleşim yerleri neredeyse hayalet kentlere dönüşecek. İsyancılar kamuya ait binaları, okulları, fabrikaları ve dükkanları yağmalayacak. Devrimin en güçlü destekçileri daha fakir Sünni kırsal kesimden ve

şehirdeki gecekondu mahallelerinden geliyor. Suriye'deki yağmalar bana Bağdat'ı hatırlattı. O zaman da yani 2003'te Sadr şehrindeki fakir Şii'ler Saddam Hüseyin'in devrilmesini fırsat bilerek intikam duygusu ile Baas liderlerine ait saraylardan tutun da Doğa Tarihi Müzesi'nin içindeki eserlere kadar her şeyi yağmalamıştı.

Bu yağmalamaların çerçevesi ve isyancıların kontrol ettikleri kentleşmiş bölgelerde gündelik hayatı yeniden tesis edebilme konusundaki başarısızlığı aslında hükümetin elini güçlendiriyor. Baasçı polis devletine karşı isyancılar gittikçe daha az çekici görünüyor, özellikle de kaybedecek bir şeyleri olan kimseler için. Halkın yüzde 30'u olan Suriye'li Aleviler, Hristiyanlar, Dürziler ve diğer azınlıklar için ÖSO hiç affetmeyen bir çeşit Sünni milis grup olarak görülüyor. İsyancıların ise hükümet ölüm timlerinin ve propagandasının popüler bir devrimi mezhepçi bir çizgiye çekmeye zorladığını iddia ediyor.

Bu güç dengesizliğini değiştirecek bir şey olabilir mi acaba? Geçtiğimiz yıl içinde isyancı gruplar NATO'nun Libya'daki hava saldırılarına benzer bir dış müdahalenin gerçekleşeceğini ümit ediyorlardı. Böyle bir şey tabii ki ABD'nin ve İngiltere'nin Ortadoğu'da yeni bir savaşa girmek istememesinden dolayı gerçekleşmedi.

Suriye konusunda uzman gazeteci-yazar Patrick Seale, Suriye meselesinin tıpkı 1960'larda 200.000'e yakın Cezayirlinin Cezayir iç savaşında ölmesine rağmen görevde kalan hükümet gibi olacağını söylüyor. Ama Suriye ve Cezayir arasındaki en büyük fark Suriyeli isyancıların başta Suudi Arabistan, Katar ve Türkiye olmak üzere çok ciddi dış destek almaları. Hükümetin askeri zayıflığı da Halep'te bazı bölgeleri yeniden ele geçirmek üzere bir karşı saldırı düzenleme konusundaki başarısızlığı ile görülüyor.

Tüm bu olanlar Rusya'nın müzakereler konusundaki teklifini epeyce mantıklı kılıyor. İsyancıların Esad'ın gitmesini bir ön koşul olarak sunmaları gerçekçi değil çünkü Esad Suriye halkının büyük bir kısmını halen kontrol ediyor. Henüz, Libya'nın aksine Suriye rejimi içindeki ayrışmaların artacağı izlenimi oluşmuyor.

Yabancı ülke liderlerinin Esad rejiminin devrilmesi ile ilgili projeksiyonları aslında tamamen isyancıların askeri üstünlük elde etmesine dayanıyor. Bu da, yakında olacak gibi görünmüyor. Tabii eğer ciddi bir dış müdahale

olmazsa. Eğer savaş bitecekse bu müzakere ile olacaktır. Brahmi'nin dediği gibi 'askeri bir çözüm yok. Çözüm 2014'ü bekleyemez. Çözüm 2013'te olmalı'.

11 Şubat 2013, Robert Fisk

PROTESTOCULARIN TIPKI BİR DİKTATÖR GİBİ DAVRANMASI ÇOK DA ZOR DEĞİL

Suriye iç savaşı Kanada'ya 'sıçradı'. Şimdi belki diyeceksiniz ki General Wolfe ve General Montcalm'ın öldüğü toprakların Arap dünyası ile ne ilgisi var? Tıpkı Amerika gibi Kanada da diktatörlerinden kaçan Arap mülteciler için bir özgürlük cenneti. İşte bu durum belki de 85 yaşında yaşlı ve hasta Paula Coulton'ın kışın eksi 18 derece olmasına rağmen beni 10 şehri kapsayan bir konferans serisi kapsamında Ontario'da dinlemeye gelmesinin sebeplerinden biriydi. Tabii Kanada aynı zamanda politik doğruculuğun ve bir o kadar da korkunun var olduğu bir yer.

Ottawa, Montreal ve Londra, Ontario'da yaşayan bir grup Müslüman Kanadalı'nın Suriye'den aktardığım haberleri beğenmedikleriyle ilgili bana gelen duyumlara şaşırmadım. Hatta öylesine kızgındılar ki Ottawa'daki bir grup konferanslarımı düzenleyenlere son derece tuhaf mesajlar göndermişti. Bu mesajlarda 'eğer ifade özgürlüğüne inanıyorsanız lütfen Robert Fisk'in konferans programını iptal edin' diyordu. Bravo yani!

Bir organizasyonda yerel bir camide Arap Uyanışı ile ilgili konuşacaktım. Bu camiye giden kadın ve erkekler diğer Müslüman kardeşlerini orada konuşma yapmamın doğru olmadığına ikna etmişler. Ortadoğu konusunda uzun yıllar tartışmalara katılmış, birçok iş yapmış gönüllüler de ne yazık ki başka şanslarının olmadığını düşünüp camii mekanından vazgeçtiler. Ve o akşamki konuşma için başka hiçbir mekan uygun değildi.

Ama tabii ben neden benim Kanada'da konuşmamı istemediklerini çok iyi biliyordum. The Independent Gazetesi Suriye savaşının her yönünü ele alsa da iki sene önce benim bölgeden aktardığım ilk haberler Suriye'nin Lübnan sınırına yakın bir Sünni kasabasında Suriye milislerinin uyguladığı vahşet ile ilgiliydi. Beşşar Esad'ın vahşi rejimini savunanlar

benim son haberlerimin savaşın Suriye hükümeti cephesinden görünüşünü beğenmemişlerdi. Halbuki haber Suriye ordusu mensupları ile mülakatları içeriyor, bu mülakatlar da silahlı isyancılar ve rejimin sivilleri nasıl öldürdüğünü anlatıyordu.

Burada yeni bir şey yok aslında. Gerek Lübnan savaşında gerekse Kuzey İrlanda'da Hristiyanlar, Filistinliler, IRA ve İngiliz Ordusu beni hep terörist yanlısı, Siyonist, İngiliz yanlısı ve IRA yanlısı olmakla suçladı. Ama bu Müslüman bey ve bayanlar bir adım öteye gittiler. Ne ilginçtir ki bu gaddar rejimin hem bana hem de diğer yabancı muhabirlere karşı uyguladığı aynı taktikleri bu defa bu kişiler uyguladı. Yirmi sene önce polis şiddetini haber yaptım diye Bahreyn'den uzaklaştırıldım. Ve ister inanın ister inanmayın bu şiddet eski bir İngiliz yetkili tarafından idare ediliyordu. Mübarek'in tetikçileri beni Kahire'de rahatsız etmeye çalıştılar. Çünkü hükümetin Tora hapishanesindeki korkunç işkencesini haber yapmıştım. Bu hapishanede mahpuslar birbirlerine tecavüz etmek zorunda bırakılıyordu. Bahreyn basını beni kuduz bir köpek gibi çizdi. Mısır basını benim 'Mısır'ın cenazesinin üzerine üşüşen bir karga' olduğumu iddia etti.

Daha da şaşırtıcı olanı sözünü ettiğim Müslüman grup aslında birkaç sene önce İsrail lobilerinin yöntemlerinin aynısını uyguluyordu. Başbakan Binyamin Netanyahu'nun Montreal'deki Concordia Üniversitesi'nde konuşması yasaklanınca –ki çok vahim bir durumdur– bir İsrail yanlısı organizasyon çeşitli posterler yaptırdı. Bu posterlerde eğer ben bir sonraki hafta Concordia Üniversitesi'nde konuşacaksam kampüste anti-Semitizmin artacağı söyleniyordu. Bu saçmalığa cevabım bir televizyon ekibinin karşısında bu posterleri yırtmak oldu. Ve tabii ki tamamen dolu bir salona konuşmamı yaparak ayakta alkışlandım.

Ama tabii bu defa bu Kanada şehrinde değil. Aynı benzer baskılar benim konuşmamı engellemek isteyen Arap Müslümanlar üzerinde işe yaramış görünüyor. Daha sonra konferans mekanı Saskatoon, Saskactchewan olarak değişti. Bu değişiklik sonucunda hem bir Katolik okulunda konuşmuş oldum hem de daha geniş bir dinleyici kitlesine hitap ettim. Buyurun, İslam için bir zafer daha! Tabii ki Bayan Coulton –kız kardeşinin dediğine göre– Toronto'daki konuşmam iptal olunca çok hasta da olduğu için gelip beni dinleyemedi.

Diğer tüm konuşmalarımı tam zamanında ve ilan edilen mekanlarda verdim. Ama belirtmeliyim ki bu aslında hiç de önemli değil. Fisk bir Edward Said veya Noam Chomsky değil. Ve zaten onlarmış gibi de hareket etmiyor. Ama ne olursa olsun başıma gelen bu durum Kanada'da yaşayan, oturma izni olan veya vatandaş olan Müslüman Arapların içinde yaşadıkları ülkenin en temel özgürlük değerlerini unuttuklarını gösterdi. Kızgınlıkları onları ele geçirdiğinde onlar da tıpkı nefret ettikleri diktatörlerin baskıcı taktiklerinin aynılarını uyguladılar.

19 Şubat 2013, Kim Sengupta

ORTAYA ÇIKTI: RUSYA'NIN ESAD İLE SİLAH SATIŞI İKİYÜZLÜLÜĞÜ

Rusya Batılı diplomatlar tarafından Suriye rejimine silah sevkiyatı yapılmaması sözüne uymadığı iddiasıyla itham ediliyor. İngiliz yetkililer tarafından bir ay önce konuyla ilgili verilen güvence Kremlin'in kendisini Beşşar Esad ve yönetici takımından uzaklaştırmaya başladığını işaret ediyordu.

Ancak buna rağmen silah sevkiyatı hiç duraklamadan devam etti. Rusya'ya göre BM'nin mühimmat konusunda getirdiği bir yasak yoktu ve Rusya da sadece bağlı olduğu kontratı uyguluyordu. Amerikan ve Avrupa resmi kaynaklarına göre Kremlin hava ve deniz savunma sistemleri yanı sıra muhtemelen şimdi de kara saldırılarında kullanılabilecek füzelere dönüşebilen YAK-130 jetlerini göndermeye hazırlanıyor.

Suriye rejimi yoğun nüfuslu bölgelere yönelik askeri harekatları savaş uçakları ile yaptı. Bu harekatlar onlarca sivil zayiat verilmesine sebep oldu. Rusya'nın devlet silahlanma kurumu 550 milyon dolarlık bir kontrat kapsamında 36 YAK göndermekle yükümlü. Bu araçlar doğrudan çatışmalarda da kullanılabilir. Geçtiğimiz sene taarruz helikopteri ve hava savunma füzeleri taşıyan bir Rus bandrollü gemi İngiliz sigorta şirketi sigorta kapsamından çıkarınca Rusya'ya geri dönmek zorunda kalmıştı. Bu olayın ardından uçaklar başka bir gönderim firması ile gönderilmişti.

Esad rejimi İran ve Rusya'dan silah alımına devam ederken İngiltere'nin Suriyeli muhaliflere askeri yardım yapması girişimi dün AB'nin Brüksel'deki bir toplantısında başarısız oldu.

Buna rağmen 'ölümcül olmayan silah yardımların' ulaştırılabileceği konusunda fikir birliğine varılarak bir anlaşma yapıldı. Ama Brüksel'deki toplantının sonucu David Cameron hükümetinin ılımlı muhalifleri silahlandırma ve güçlendirme konusundaki görüşlerinin yalnız kaldığını da gösterdi. Bu ılımlı muhalifler şu anda Körfez ülkelerinden akan silah ve para yardımı ile güçlenen cihatçı güçler karşısında çok zayıf kaldı.

Rusya ise halen ortada bir BM yasağı bulunmazken Suriye rejimini silahlandırma hakkının olduğu konusunda ısrarcı. Rosoboronexport direktörü Anatoly Isaikin 'BM yaptırımları olmadıkça biz kontratımızda söz verdiğimiz şeyleri yerine getirmeye devam ediyoruz. Çoğunlukla askeriye için hava savunma sistemleri ve tamirat ekipmanları gönderiyoruz' dedi.

Ancak Suriye rejiminin hava savunması 'uçuşa yasak bölge' konusunda en büyük itirazı ortaya koyan Rusya tarafından sağlanmakta. Bu noktada uçuşa yasak bölge ilanının Libya örneğinde bir süre sonra bombalama saldırısına dönerek Muammer Kaddafi'yi devirdiğini de unutmamak gerekir.

Batılı resmi kaynaklar aynı zamanda Moskova'nın bağlı olduğu kontratın detaylarını açıklamaktan kaçındığını ve Suriye rejiminin bir şekilde Rus silahlarına üçüncü elden diğer aracılar ile de ulaştığını belirtiyor.

Eleştirenler İngiltere'nin isyancıları silahlandırma önerisinin Batı dünyasındaki kafa karışıklığından kaynaklandığını söylüyor. Bu adım en başından beri Almanya, İskandinav ülkeleri tarafından ve AB Dış Politika Yüksek Temsilcisi Barones Ashton tarafından reddedildi. 'Suriye'de silah eksiği yok' dedi Lüksemburg Dışişleri Bakanı Jean Asselborn.

Fransızlar ise şimdiye kadar İngiltere'nin pozisyonuna destek verdiler ama Mali'ye gönderdikleri askeri birlikler Libya'lı cihatçı grupların elinde Batı menşei silahlar bulunca geri adım attılar. Dün Fransa'daki Hollande hükümeti öldürücü silah içermeyen yardım kararından memnun görünüyordu. Dışişleri Bakanı Laurent Fabius 'Teknik destek ve sivillerin korunması daha kolay olacak' dedi.

ABD'de ise görev teslimi yapacak olan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton isyancıları silahlandırmaktan yanaydı. Yeni Savunma Bakanı Leon Panetta da aynı şekilde bu pozisyonu destekledi ve ABD Ordusu'nun başındaki General Patrick Dempsey'in da bu fikre katıldığını söyledi.

Ancak General Dempsey ve Barack Obama daha önce defalarca olmak kaydıyla kamuoyu önünde Suriye karmaşası içinde olmak istemediklerini beyan ettiler.

Öte yandan Rusya'nın ABD ve İngiltere tarafından şiddetle eleştirilen Esad rejimine karşı BM kararlarına karşı gelmesinin Suriye muhalefeti ile ilişkilerin gelişmesini engellemediğini ısrarla vurguluyor.

Suriye Ulusal Konseyi'nin yerine getirilmek üzere Batı tarafından kurulan ama çeşitli grup içi bölünmeler yaşayan Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu Lideri Ahmed El-Hatip rejimle direk görüşmeler yapabileceği konusunda öneri getirdi.

Dün, Beşşar Esad'ın Ulusal Barış bakanı Ali Haydar 'Biz, hükümetimiz ve şahsen ben Suriye'deki ve dışarıdaki muhalif gruplar ile hiçbir ayrım gözetmeden görüşeceğiz' dedi.

Tabii bu görüşmelerin olup olmayacağı netlik kazanmış değil. Ama BM Siyasi İşler Genel Müdür Yardımcısı Jeffrey Feltman'a göre bu teklifler 'Suriye ile ilgili duyduğumuz en ümit verici gelişme'.

28 Şubat 2013, Kim Sengupta ve Loveday Morris

İNGİLTERE SURİYELİ İSYANCILARA ASKERİ YARDIM YAPABİLİR

İngiltere ve müttefikleri Beşşar Esad rejimine karşı mücadele veren Suriyeli isyancıları eğitip onlara askeri destek verebilir. Hatta bu destek AB'nin Suriye'ye yaptırımları doğrultusunda ortaya çıkacak değişikliklerle birlikte silahlı araçlar bile olabilir.

Zaten İngiltere'nin sunduğu isyancılara 'ölümcül olmayan silah' yardım gönderme teklifi Brüksel'de siyasi anlamda anlaşmaya varıldı. Resmi bir açıklama ile sivil vatandaşları koruma yönündeki adımlar da The Independent'ın gözlemlerine göre bu hafta sonuna kadar ortaya konulmuş olacak.

Bugün Roma'da Suriye'nin Dostları grubuna yönelik –ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa'nın da içinde bulunduğu bir koalisyon– Suriye muhalefetine yardım gönderileceği yönünde açıklama yapılması

bekleniyor. Grubun lideri Muaz El Hatip Batı'nın hiç bir şey yapmamasına karşı bu görüşmeleri boykot etmek istedi ve ancak ABD Dışişleri Bakanı Kerry'den söz aldıktan sonra toplantılara katıldı.

Zırhlı giysi ve gelişmiş iletişim teknolojileri gibi ürünlerin de girişini garantileyebilecek AB'nin ambargo değişikliğinin üç ay gibi bir deneme süresince yürürlükte olması bekleniyor.

Batı'dan gelecek muhtemel desteğe rağmen dün akşam bazı eylemciler öldürücü olmayan silahsız desteğin aslında gereksiz olduğunu ısrarla dile getirdiler. Suriye Ulusal Konseyi sözcüsü Halid El Salih 'Suriyelilerin ihtiyacı olan şey dengeleri değiştirebilecek etki kapasitesine sahip öldürücü silahların temin edilmesidir. Zırhlı giysiler bu çatışmayı sonlandırmayacaktır. Bu, uluslararası toplumun Suriye konusundaki adanmışlığını da göstermesinin son şansı. Bu gibi toplantılara her geldiğimizde sadece laf duyuyoruz' dedi.

Üst düzey diplomatik kaynaklar ise İngiltere'nin ne gibi malzeme gönderiminde bulunacağını veya savaşçıların eğitimine destek verip vermeyeceğini henüz kararlaştırmadığını vurguladılar. Ama bu girişimleri başlatmak adına yasal zeminin hazırlanması Beşşar Esad'ın vahşi saldırılarını devam ettiği bu süreçte son derece önemli olacaktır. Halep'te son günlerde atılan bir füze yaklaşık 140 kişiyi öldürdü ve toplamda yaklaşık bir milyona yakın Suriyeli ülke sınırları dışına kaçmak zorunda kaldı.

Brüksel'de geçen hafta gerçekleştirilen AB toplantısında İngiliz Dışişleri Bakanı William Hague'in isyancılara silah temin etme yönündeki yasa önerisi değişikliği reddedildi. Öte yandan Esad rejimi Rusya ve İran'dan silah desteği almaya devam ediyor. Burada esas amaç gittikçe güçlenen radikal İslamcı gruplar Suudi Arabistan ve Katar'dan destek alırken elleri kolları bağlanmış olan daha 'ılımlı' isyancılara yardım ulaştırmaktı.

Ama bu adım ABD Dış Politika Bakanı Catherine Ashton yanı sıra İspanya ve Almanya gibi bazı diğer ülkelerin temsilcileri tarafından da destek bulmadı. Lüksemburg Dışişleri Bakanı 'Suriye'de silahların yetersizliği gibi bir durum söz konusu değil. Durum tam da bunun tersi. Daha çok silahlanma daha çok ölüm vakası demek' dedi. Yine de toplantıda sivillerin korunabilmesi adına daha fazla ölümcül olmayan silah ve teknik yardım yapılmasında karar kılındı. İngiltere'nin önerisini destekleyen Fransız hükümetinin Dışişleri Bakanı Laurent Fabius öldürücü olmayan

silahlanma desteğinin daha makul bir taviz olduğunu söyledi ancak Londra ve Paris'in daha fazla teknik destek kapsamındaki yardımlarını açıklamaktan kaçındı.

Gelen haberlere göre ABD de isyancılara zırhlı giysi ve zırhlı araçlar vermeyi planlıyor. Ayrıca da ABD'nin aracı insani yardım kuruluşlarını aradan çıkararak doğrudan insani yardım göndermek istediği de konuşulanlar arasında.

Böylesi bir gelişme geçen seneye kıyasla ciddi bir makas değişikliği demek. Geçtiğimiz sene Barack Obama Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Savunma Bakanı Leon Panetta ve CIA'nin önceki Başkanı David Petraus'un isyancılara silah desteği yapılması çağrılarını bu silahların radikal İslamcı grupların eline geçeceği kaygısı ile reddetmişti.

John Kerry bu hafta Londra'da 'Suriye muhalefetinin ortada yalnız başına kalmaması için kararlıyız. Biz Roma'ya sadece konuşalım diye gelmedik' dedi. Öte yandan ABD resmi kaynakları önceliğin Beşşar Esad'ın anlaşmalı bir şekilde görevden çekilmesi olduğunu açıkladılar.

John Kerry Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov ile Salı günü Kremlin'in ifadesi ile 'yapıcı' geçen bir görüşme gerçekleştirdi. Rusya daha önce Suriye Dışişleri Bakanı Valid Mualim'in önerisi ile Suriye yönetimi ve muhalifler arasında yüz yüze görüşmeler ayarlama önerisinde bulunmuştu.

Lavrov isyancıları barış fırsatını iyi değerlendiremedikleri konusunda suçlayarak 'John Kerry ile olan görüşmemizde bunu konuştuk. Muhalefetin de diyalog yanlısı olacağını ümit ediyoruz. Görüşmelerin bir an önce başlamasını temin edeceğiz' dedi.

Bugünkü toplantıya girerken de El Salih muhalefetin üç ana isteği olduğunu söyledi. Bunlar: savunma ekipmanlarının ulaşması için silah ambargosunun kalkması, koalisyon gücünün siyasi olarak tanınması ve bu kapsamda uluslararası temsilcilikler açabilme yetkisi ve de insani yardım akışının artması.

Silahlar isyancılara halen el altından ulaştırılıyor. Birçoğu Yugoslav iç savaşından arta kalan silahlar gelen haberlere göre Hırvatistan üzerinden Suudi sermayesi ile Suriye'ye ulaştırılıyor.

2 Mart 2013, Robert Fisk

ZAVALLI WİLLİAM HAGUE, İSYANINI BAŞKALARI ELE GEÇİRDİ

Hıyanet kokusu alıyorum resmen! Çünkü açık konuşmak gerekirse Suriye savaşının anlatımı ile ilgili ortada ciddi bir sorun var. Batılı patronlarımız tıpkı geçmişte Polonya'yı Yalta'da Stalin'e sattıkları gibi şimdi de Beşşar Esad'ı yok etme isteklerinden daha az bahseder oldular. Ama öte yandan Esad'ı devirmek için savaşan isyancıların içindeki El Kaide unsurlarıyla ilgili korkularından çok daha fazla konuşmaya başladılar. Suriye trajedisi daha da derinleştikçe bizim de bu korkunç savaştaki Batılı etik siyasetimiz gittikçe Suriye halkına ihanet edercesine derinleşiyor.

Bu haftaki Roma toplantısını ve verdiğimiz 'sözleri' unutun. Haber ajanslarının 'Suriye halkına destek veriliyor' sözlerini, zaten olmayan 'Özgür Suriye Ordusunun askeri yüksel askeri yönetimine –radyolar ve bandajlarla– destek verilecek' gibi numaradan lafları geçin.

Bence esas sorun tam bir yıl önce Clinton hanımın –ki kendisi bir sonraki ABD Başkanlık seçimlerine kadar ABD siyasetinden uzak kalacak– Rabat'ta CBS televizyonuna korkunç bir demeç vermesi ile başladı. O mülakatta Clinton Şam ve Halep'teki Suriyelilerin Esad'a karşı bir ayaklanmaya katılmak istememesini konuşuyordu. Bin Ladin'in ardından El Kaide'nin başına geçen ve Suriye muhalefetini desteklediğini söyleyen Eymen El Zevahiri'nin sözlerine istinaden Clinton 'Suriye'de El Kaide'yi mi destekliyoruz yoksa Hamas'ı mı destekliyoruz?' diye sordu.

Daha acıklı bir durum ise şu anda İngiltere'nin Dışişleri Bakanı olarak arz-ı endam eden şahsın –Hague– bir dönemin bakanı Lord Palmerston'a olan benzerliği.

Churchill İngiltere'nin Arap devrimlerine olan inancını kaybetmediğini iddia ederken bir yandan da Polonya'yı Stalin'e verirken sadakati hakkında epeyce bilgi vermiş oluyordu. William Hague Suriye isyanının militanlar tarafından 'ele geçirilmesinin' son derece ciddi ve olası olduğunu söyledi. Hague'e göre Suriye şu anda cihatçıların bir numaralı varış noktası.

İnanılmaz! Bu lafları Beşşar Esad da edebilirdi aslında. Ki zaten o da yaklaşık iki senedir Suriye'de 'El Kaide' teröristleri olduğunu söylüyor.

Sadece iki ay önce Mali'nin terör merkezi olacağı söylenmiyor muydu? Bu cümleler zavallı Hague için çok talihsiz açıklamalar oldu.

Hague Suriye'deki İngiliz ve diğer AB vatandaşı savaşçılardan bahsedip durdu ve 'Suriye'ye ilk gittiklerinde belki bizler için bir tehdit olmayabilirler. Ama eğer hayatta kalırlarsa bazıları hem daha ideolojik olarak geri dönecektir hem de silahlar, patlayıcılar konusunda deneyim kazanacaktır. Suriye'deki çatışma uzadıkça tehlike de artacaktır' dedi.

Yani benim tahminime göre artık bu savaşı bitirelim demek istiyor. Eğer öyle olmasa Hague ve Lavrov neden isyancılar ve rejim arasında bir diyalogdan bahsetsin? Ama isyancıların başını çektiği Suriye bölgelerinden Türkiye sınırındaki bir isyancı merkezinden gelen son haberlere göre mülk yağmalama, mezhepçi adam kaçırma, öldürme, fidye ve cezalandırma 'temiz' bir isyanın artık nasıl da bozulduğunu gösteriyor. 'Suriye'deki gerçek devrim bitti. İhanete uğradık' dedi Fransız AFP tarafından isyancılarından saygı duyulan liderlerinden olarak sunulan Ebu Muhammed. Gerçekten de artık Şam'ın hükümet taraftarı bölgelerinden bile para ve siyasi hedefler uğruna adam kaçırma hikayeleri duyuyoruz.

El Nusra Cephesi ve benzeri cihatçı örgütlerin çatışmaların içine çekilmesi aslında çatışmanın seküler yapısını bozdu. Hatta öyle ki Esad'ın El Kaide'nin rejimin esas düşmanı olduğu yolundaki iddiaları hiç de yabana atılır gibi değil. Özgür Suriye Ordusu ve El Nusra Cephesi ve El Nusra'nın kendi militanları arasında zaman zaman çatışmalar oluyor.

Esad'dan nefret eden Arap gazeteciler de aslında El Nusra'nın Salamiye'de onlarca sivil vatandaşın ölümüne sebep olan saldırıyı üstlenmesinden beri durumun farkında. El Hayat Gazetesi'nden Hazem Saghieh 'Vahşi terörist yöntemleri ve muğlak milliyetçilikleri ile bu gruplar devrimin içinde olmamalı' dedi. Saghieh 'Böyle olunca devrime yardımcı olmak isteyen dış ülkelere kapı kapatılmış olur. Alevi, Kürt, Hristiyan Dürzi, İsmaili ve Sünniler arasında medeni bir devlet isteyen herkesin elinden devrimi alıyor' dedi. Bu çok doğru bir tespit.

Ödüllü Reuters fotoğrafçısı Goran Tomasevic geçen hafta Şam'dan şahane bir haber geçti. Bu haberde Tomasevic 'Şam'daki isyancılar disiplinli, becerikli ve cesur. Onları gördüm. Büyük eylemler düzenliyorlar, lojistik konularını organize ediyorlar, yaralılarını tedavi ediyorlar ve gözlerimin önünde ölüyorlar. Ama öte yandan tankları ve tüfekleri ile Beşşar Esad'ın

askerleri de hem yetenekli hem cesur hem de daha güçlü silahlarla donanmış'.

Buyurun işte. Her iki taraf da halen kazanacağını sanıyor ve tabii bir yandan da savaş devam ediyor. Batı zaten iyice geri çekilmiş durumda. İsyancılara desteği bir kenara bırakın. Korkak Obama bile generallerine karşı gelerek iyi çocuklar/kötü çocukları silahlandırılmasını yasakladı. Şimdi buyurun Yalta benzeri Esad ve düşmanları toplantılarını bekleyin. 'Savaş o kadar kötü ki Esad'a olan nefretimiz bile insancıl duyarlılığa kıyasla ikinci sırada gelir'. Nasıl? Bu cümle tam da bir Palmerston–Hague basın açıklaması gibi değil mi?

Birkaç hafta içinde hatalı duruma düşmek pahasına yine de küçük bir ek yapmalıyım. Geçen hafta Beyrut'ta aşırı derece Esad düşmanı bir arkadaş ile karşılaştım. Bana dediği Esad'ın tüm bu süreçten sağ salim yine Suriye'nin başında olarak çıkabileceği idi. Galiba durum öyle olacağa benziyor.

4 Mart 2013, Robert Fisk

BATI SURİYE'Yİ HİÇBİR ZAMAN ANLAMADI–TARİH KİTAPLARINA BAKMANIZ YETERLİ

Suriye'yi her zamanki gibi ırkçı görüşlerimiz ile okuyarak ülke haritasını bu düşüncelere göre şekillendirmekteyiz. Esad ailesinin köklerinin dayandığı Alevi dağları ve Kardaha şehrini kırmızıya boyayın. İsyancılar Şam'ı 'özgürleştirecekleri' zaman Esad'ın da dahil olduğu 12%'lik Alevi azınlık için burası mı yaşam alanı olacak? Ortadoğu'da bu gibi kesin ayrımları çok seviyoruz. Hatırlarsanız Irak'ta da Şiiler hep haritanın aşağı tarafında, Sünniler ortasında, Kürtler de yukarıda idi. Lübnan için de aynı şeyi yapmadık mı? Şiiler en altta –her zamanki gibi–, Şiiler doğuda, Sünniler Sayda ve Trablus'ta, Hristiyanlar doğuda ve Beyrut'un kuzeyinde. Halbuki bir kez bile olsun Batılı bir gazete İngiltere'nin Bradford şehrini Müslüman ve Müslüman olmayan diye renklere ve bölgelere ayırmadı. Aynı şekilde Washington'u zenci ve beyaz mahalleler diye ayırmadı. Eğer öyle olsa idi o zaman Batı medeniyetimizin de kabilelere ve ırklara ayrılması gerekirdi. Halbuki sadece Arap dünyası bu ayrıştırmayı hak ediyor!

Buradaki esas sorun aslında bu çatışma halinden önce olabildiğince seküler ve asimle olan Suriye'de dini azınlıklar üzerinden bu kadar keskin bölgesel sınıflandırmalar yapmak kolay değil. Halep daime Hristiyanlar, Sünniler ve Aleviler için bir anayurt idi. Aleviler uzun yıllar önce kendilerine Şam'ı şehir bellemişlerdi ve birçoğu da dağlardan değil şu anda Türkiye'nin bir ili olan Hatay yani İskenderun'dan geliyordu. Ama nerede yaşadıklarını bilsek bile Fransa dışında Alevi topluluğu hakkında hiçbir araştırma yapılmış değil.

Şimdilik Fransız yazar–araştırmacı Sabrina Mervin kendilerine 'Nusayri' diyen, inanışları 9 ve 10. yüzyıllarda Şiilikten esinlenerek Muhammed İbn Nusayr'ın öğretilerini takip eden bir grup ile ilgili müthiş bir araştırma yaptı. Mervin'in çalışması Le Monde Diplomatique'de yayınlandı. Bu çalışma her Suriye 'uzmanı' için başvurulması gereken bir başucu kitabı. Çünkü son derece önemli bir bilgi olan Alevilerin çok eski tarihlere dayanan mezhepsel çatışmaların mağduru olarak birçok baskı ve şiddete uğradığını söylüyor.

Ta 1903'lerde Belçika doğumlu şarkiyatçı Henri Lammens Alevilerin eskiden Hristiyan olan toplumlar olduğunu söylüyordu ta ki İslamın Şii mezhebine bağlı olduklarını söyleyen bir şeyhe rastlayana kadar. Tipik bir emperyalist olan Lammens insan ruhunun; Muhammed Peygamber, kuzeni ve damadı Ali ile mümin Selman gibi kutsal figürlerin yeniden dirilişine inandığı düşünülen Alevilerin Hristiyan olduklarını düşünüyordu. Lammens bundan ötürü Fransa'nın çıkarı doğrultusunda Alevi toplumuna müdahale edebileceğini söylemişti. Zaten de Fransa sonraki yıllarda Aleviler ile yakından ilgilenecekti.

Bayan Mervin'e göre Osmanlılar da çoğu daha cahil Sünniler tarafından mağdur edilen Alevileri topluma entegre etmeye çalışmıştı. 1910'larda dini temsilcileri güney Lübnan ve Irak'taki Şiilerle etkileşim kurmaya başlayarak kendilerini Ali'nin ardından Alevi olarak adlandırıp Nusayri'lerden ayırıyorlardı. Suriye'deki Fransız mandası da bu konuda bir şey yapmadı. Tabii bunun sebebi sadece Alevileri Sünnilerden ayırma politikası değildi. Söylenene göre Sünniler bağımsızlık için savaşırken Aleviler de Fransızlarla işbirliği yaptı. Hatta, Salah El–Ali ismindeki nüfuzlu bir Alevi Aralık 1918 ile 1921 arasında dağlarda Fransızlarla savaştığı için 1946'daki ilk bağımsız Suriye devleti tarafından milli kahraman ilan edildi. Süleyman El Mürşit isimli bir başka nüfuzlu

Alevi'nin hayatı ise daha talihsiz bir şekilde, 1946'da vatana hıyanet suçundan idam edilerek sonlandı.

Aslında Alevilerin kendileri de Fransız mandası konusunda birbirlerinden farklı düşüncelere sahipti. Bir kısmı Paris tarafından kurulan kısa süreli Alevi devleti taraftarı iken bazıları ise Sünniler tarafından sunulan Suriye milliyetçiliğini destekliyordu. Suriye milliyetçiliğini destekleyen grup Alevilerin Müslüman Araplar olduğunu ve bu doğrultuda Kudüs Müftüsü Hacı Emin Hüseyni'den Alevileri de ümmet içine alan bir fetva alan Süleyman El-Ahmed'in taraftarlarıydı. Bu Hacı Emin de –her ne kadar konu ile ilgili olmasa da– daha sonra Hitler ile buluşacak olan kişi idi.

Iraklı Şiiler tarafından desteklenen Aleviler kendi dini kurumlarını kurarak, camiiler inşa ettiler ve inançları ile ilgili muhtelif yayınlar yayımlayarak 1952'de Suriye müftüsünün onayını aldılar.

Şiilerle olan yakınlaşma birinci Alevi başkana –Beşşar Esad'ın babası Hafız– kadar devam etti. 1973'te Lübnan'ın en siyasileşmiş Şii liderlerinden İmam Musa Sadr (kendisinin Muammer Kaddafi emirleri ile öldürüldüğü söylenir) Alevilerin Müslüman olduklarını beyan etti. Bu açıklamadan sonra Şii dini okulları Seyyide Zeynep gibi Şam banliyölerinde açılmaya başladı. İşte Suriye'nin Şiileşmesi de bu şekilde gelişti. Yine bu şekilde Aleviler her ne kadar çoğu Suriyeli komutan Sünni olsa da Suriye ordusu ve Baas partisi içinde hızla güç kazandılar.

En korkuncu ise Suriyelilerin Alevilere Arapça'da 'Alman' anlamına gelen ve Alevi'nin okunuşuna çok yakın olan 'almaniyyin' olarak isim takması oldu. Ama tabii bir isimden ne çıkar ki diyebilirsiniz. Ne derseniz deyin yeter ki şu haritaları çıkarmayın yine.

14 Mart 2013, Kim Sengupta

SURİYE'DEKİ ÇATIŞMA YENİ BİR İNGİLİZ CİHATÇI DALGASI ORTAYA ÇIKARIYOR

Beşşar Esad'a karşı ortaya çıkan kanlı isyan İngiltere'de de yeni bir cihatçı dalgası ortaya çıkardı. The Independent Gazetesi'nin edindiği bilgilere göre yurt dışında savaşmak isteyen militan Müslümanların ilk tercihi artık Suriye.

Suriye şu durumda Pakistan ve Somali'yi geride bırakarak İslamcı gönüllülerin en asgari güvenlik engeli ile gidip birebir çatışmaya katılabileceği bir yer haline geldi.

Bu kaygı verici gelişmeler kimisi El Kaide'ye yakın aşırılıkçı grupların Şam rejimine karşı ortaya çıkan ayaklanmada başat aktör olarak öne çıkması ile belirgin hale geldi.

100'den fazla İngiliz Müslüman'ın Suriye'de savaşmaya gittiği ve bu sayının gittikçe artmaya başladığı söyleniyor. Bu durum Batı güvenlik ve istihbarat servisleri için ciddi bir sorun teşkil ediyor. Çünkü Pakistan ve Somali'nin aksine Suriye'de İngiltere ve müttefiklerinin desteklediği cihatçıların bir listesi tutuluyor.

Suriyeli isyancılar İngiltere'de çok farklı milletlere mensup kişileri savaşçı olarak devşiriyor. Bunlardan sadece bir elin parmaklarını geçmeyecek kadarı çatışmalardan dönerek tutuklandı ve hepsinin de tutuklanma sebebi tek: Geçtiğimiz yaz İdlib'de John Cantlie isimli bir İngiliz bağımsız fotoğrafçıyı kaçırmak. Esad rejimine karşı silahlı mücadeleye girmemiş diğerleri ise hiçbir yasa dışı işe bulaşmamış sayılıyorlar.

Hollandalı meslektaşı Jeroen Oerlemans ile birlikte Bay Canlie'nin El Dava El-İslam isimli, İngiliz ve diğer Batılı gönüllülerin Esad rejimine karşı savaşmasını teşvik eden bir grup tarafından kaçırıldığı düşünülüyor. Rehineler ılımlı savaşçılar tarafından kurtarıldı.

El Dava El İslamiye'nin lideri Ebu Muhammed El Şami söylentilere göre Faruk Tugayları tarafından beş hafta sonra infaz edildi. Bu birlik Özgür Suriye Ordusu'nun bir alt grubu ve aşırılıkçıların faaliyetlerinden rahatsızlık duyuyor.

Ama başta El Nusra Cephesi olmak üzere El Kaide ile bağlantılı olduğunu iddia eden ve ABD tarafından terörist grup olarak gösterilen bu gibi İslamcılar gittikçe artan bir nüfuza sahip oluyor. Bu artan nüfuz Katar, Suudi Arabistan ve Körfez'deki diğer ülkelerden gelen para ve silah desteği ile oluyor.

İngiliz Dışişleri Bakanı William Hague aşırılıkçıların genişlemesine misilleme olarak ABD'nin Suriye'ye yönelik ambargosunu kısmen yumuşatmayı başardı. İngiltere 'ılımlı' isyancılara zırhlı araç ve zırhlı giysi sağlayacak.

David Cameron bu hafta AB'nin kuralları gevşetmekten vazgeçmesi halinde yine de 'demokratik' muhalefete ölümcül silahlar temin edeceğini söyledi.

Resmi güvenlik temsilcileri Suriye'deki karışıklığın yeni silahlı birliklerin de oluşumu ile ne denli bıçak sırtında olduğundan bahsetti. Çünkü kimin nerede olduğu çok belli olmayan bu gruplar içinde İngiliz cihatçıların da ılımlı veya aşırılıkçı grup içinde savaştıklarından emin olmak mümkün değil.

The Independent Gazetesi'nin iletişime geçtiği bazı devrimci gruplar geçmişte kendilerini seküler olarak tanımlarken şimdi kendilerini İslamcı olarak tanımlıyorlar. Bazıları bunu Körfez ülkelerinden maddi yardım almak için yapıyor.

Esad rejimini destekleyen Rusya'nın Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov dün Londra'ya yaptığı bir ziyarette İngiltere'nin isyancılara yapacağı herhangi bir silah desteğinin hem uluslararası hukuk ihlali sayılacağını hem de Kremlin tarafından şiddetle karşı çıkıldığını açıkladı.

Lavrov 'Uluslararası hukuk kuralları devlet dışı aktörlere silah desteğine izin vermiyor' dedi.

Basın açıklamasında Lavrov'un yanında birlikte yer alan William Hague ve Philip Hammond da İngiltere'nin isyancıları silahlandırma konusunda 'tüm alternatiflerin ihtimal dahilinde olduğunu' söylediler. Ancak Lavrov yine de silahların radikal grupların eline geçebileceği konusunda uyarı yaptı.

Rus Dışişleri Bakanı 'Silahların kimin eline geçeceğini ve bu insanların silahları nasıl kullanacağını bilmiyoruz. Rejime karşı en güçlü ve etkili savaş veren grup El Nusra Cephesi ki bu oluşumun ABD tarafından terör örgütü olarak kabul edildiğini biliyoruz' dedi.

16 Mart 2013, Kim Sengupta

ESAS NOKTA 'DOĞRU' İSYANCI GRUPLARI SİLAHLANDIRMAK

Geçtiğimiz yaz isyancı gruplar Suriye'nin en büyük ve en zengin şehrini wrest etme sözü verdiği sıralarda El Nusra Cephesi çok da etkili bir oyuncu değildi.

Ancak altı ay içinde El Kaide ile bağını açıklayan El Nusra Cephesi isyancılar arasında en büyük ve en güçlü örgüt haline geldi. Elbette bu gelişmede Körfez ülkeleri tarafından ciddi bir parasal ve silahlanma desteği alması önemli bir etken oldu. Öte yandan daha seküler grupların etkisi gittikçe azalmaya devam etti. İslamcılar yerel ve uluslararası savaşçı desteğinin aslan payını koparırken bu seküler gruplar uluslararası toplumdan çok az destek gördüler.

David Cameron ve François Hollande tarafından sunulan silahlandırma önerisi bu eşitsizliği değiştirmeyi amaçlıyor. Peki işe yarayacak mı? En klişe görüşlerden bir tanesi 'Suriye'de zaten yeterince silah var' argümanı. Halbuki Selefi olmayan grupların hem silahı yok hem de varsa da kullanışlı, işe yarar silahlar değil.

Buradaki esas sorun Batılı silahların 'ılımlılara' mı gideceği yoksa El Nusra Cephesi tarafından mı ele geçirileceği. Silahların doğru yere gitmesini temin etmenin tek yolu Batının gerek muhaliflerin eğitiminde, gerekse isyancıların sevk ve idaresinde daha fazla müdahil olmasıdır. Bu da Batı'nın Suriye'de gizli bir şekilde varlık göstermesi ile gerçekleşebilir.

Tabii Batı'nın bu denli müdahil olması Batı'yı Suriye meselesinin içine iyicene çekebilir. Fakat öte yandan da iç savaşlara müdahale hiçbir zaman sorunsuz olmamıştır.

17 Mart 2013, Patrick Cockburn

BATI'NIN SURİYE'DEKİ MÜDAHALESİ SÜNNİ İSYANINI DAHA DA KIŞKIRTACAKTIR

Yine yapıyoruz. İngiltere'nin Suriye isyancılarına silah sağlamak üzere AB silah ambargosunu değiştirme girişimi sadece kendi işine yarayan yalanlar ile meşrulaştırılıyor. Ama aslında durum 10 yıl önce Irak işgalini destek için oluşturulan havadan çok da farklı değil. Irak ve Suriye'de yapılan propaganda İngiltere'nin iç savaş çıkması muhtemel veya olan bir ülkeye müdahale etmesinin üstünü örtüyordu.

Zamanlaması son derece manidar bir şekilde geçtiğimiz hafta ismini vermek istemeyen bazı diplomatlar Rusya ve İran Suriye hükümetine silah yardımını arttırdığı için İngiliz ve Fransız silahlarının isyancılara gönderilmesi gerektiği iddia etti. Bu artan silah yardımı isyancılar ve hükümet arasındaki askeri güç dengesini hükümet lehine bozuyordu. Bir İngiliz yetkili durumun hatalı yönlerini deşifre ederek bu yeni silahlandırmanın muhalif güçlerin sivil halkı korumasını neredeyse imkansız hale getirdiğini söyledi.

Keşke Suriye'deki tek fay hattının tiran hükümet ve gittikçe artan bir destek gören popüler isyan dalgası olduğunu söyleyebilseydik. Bu belki bir süre öncesine kadar doğru olsa bile artık durum çok daha karışık. Suriye ciddi bir iç çatışma içine düşmüş durumda. Bu yılın başlarında sözüm ona seküler ve ılımlı Özgür Suriye Ordusu'nun El Tevhid Birliği'nin Halep'te savaşan komutanı Ebu Ahmed Reuters muhabirine Halep'te Beşşar Esad'a olan desteğin %70 olduğunu söyledi. Ayrıca bunu söyleyen hükümetin bir sözcüsü veya partizan bir kişi değil. Ebu Ahmed 'Özgür Suriye Ordusu'nun devrimci bir düşünce yapısı yok. ÖSO birliklerinde çok ciddi yolsuzluk ve bozulmuşluk var. İnsanlara baskı uygulanıyor, hırsızlık var. Tüm bunlar Özgür Suriye Ordusu içine giren parazit kişiliklerden kaynaklanıyor' dedi.

Üç ay önce Şam'da iken bir arkadaşım her iki tarafın da var olan ve olmayan popülaritesini bana anlattı. 'Şam'daki halkın 15%'i isyancıları destekliyor; %15'i hükümeti destekliyor ve diğer %70i ise bu iş bir an önce bitsin kurtulalım istiyor' dedi. Şu durumda isyancılara daha fazla

silah yardımı yapmak savaşı bitirmenin bir yolu değil. Silah yardımı bu isyancılara bir umut verecek ve bundan dolayı da müzakere masasına oturmak istemezlerse Arap müttefiklerinin desteklediği Batılı güçler bir askeri müdahale yapıp yapmama konusunda karar vermek zorunda kalacak.

Silahlar tabii ki isyanın 'ılımlı' kanadına gidecek. Ama son altı aydaki çatışmaların en çok göze batan kısmı ABD tarafından 'terörist grup' olarak adlandırılan ve Irak'ta deneyim kazanmış El Kaide militanları tarafından çekirdek gövdesi oluşturulan, en etkili isyancı askeri güç olan El Nusra Cephesi'nin yükselişi oldu. Diğer cihatçı gruplarla birlikte El Nusra savaşçıları kuzey ve doğu Suriye'de çok daha etkili. Özgür Suriye Ordusu ise kısmen zayıflamış durumda. Özgür Suriye Ordusu desteğinin büyük bir kısmını ülkenin fakir kent ve kasabalarından aldı. Halep'in orta sınıfı Esad'ın başta kalmasını tercih ederdi ama hırsızlık yapmadığı ve bir çeşit düzeni tesis ettiği için Batı destekli gruplardan ziyade El Nusra Cephesi'ne destek veriyor. Halep'in isyancılara ait olan bölgelerinde 'Özgür Suriye Ordusu hırsızdır. İslam Ordusu'nu istiyoruz' diye protestolar yapılıyor.

El-Nusra Cephesi'nin yükselişi savaşın daha makul bir şekilde bitmesi ümidiyle muhalefete destek vermek isteyen İngiltere ve Fransa'ya bir uyarı niteliğinde olmalıdır. Suriye'nin tamamen yok olmadan savaşın bitmesini isteyen bu iki ülke ilginçtir ki savaştan galip çıkılmasını isyancılara daha fazla silah sağlamaya bağlıyor. Birincisi, isyancıların savaştan galip çıkması kısa vadede gerçekçi görünmüyor. Daha da önemlisi, savaşın uzaması aslında El Nusra'nın işine geliyor. El Nusra doktrinine göre çatışma uzadıkça cihatçılar ılımlı ve daha az etkili müttefiklerinden hem daha fazla deneyim kazanacaklar hem de daha güçlenecekler. Her şekilde cihatçıların güçsüz oldukları kırsal kesimde yer edinmeleri için zamana ihtiyaçları var.

Arap diplomatlara göre iki senelik çatışmadan sonra isyancılar halen 'bir şehri tümden ele geçiremediler ve rejim ordusundan isyancılar tarafına elle tutulur bir toplu geçiş olmadı'. Bu, Libya'da 2011'de yaşananlardan epeyce farklı. O dönemde isyancılar en baştan beri Bingazi ve doğu Libya'yı ellerinde tutuyorlardı; ayrıca rejim güçlerinden isyancılara ciddi bir kayış söz konusuydu.

Tabii tüm bu şartlar değişiyor olabilir. 4 Mart'ta Suriye'nin doğusundaki Fırat nehri üzerindeki Rakka şehri isyancıların eline geçti. Böylece Rakka isyancıların ele geçirdiği ilk şehir oldu. Ancak buradaki esas nokta Rakka'nın tamamen cihatçı güçlerin oluşturduğu El Nusra Cephesi'nin eline geçmiş olması. Rakka'yı ele geçirirken Nusra Cephesi zırhlı araçlar kullandı. Şu durumda Özgür Suriye Ordusu'nun şehri ele geçirmede rolü olduğu açık.

Rakka'nın ele geçirilmesinin bir önemli etkisi olacak. Suriye'nin doğusu Sünni cihatçıların kontrolüne geçtikçe Irak sınırı da çatışmalara açık olacak. Irak'taki El Kaide böylece nüfusun ağırlıklı olarak Sünni olduğu sınır ötesine rahatça geçebilecek. Tabii ki bu durum Irak'ın istikrarı kadar Suriye'nin de istikrarı için bir tehlike oluşturuyor. Samara gibi kabileler Suriye'nin sınırının tam karşısına denk gelen Musul'un başkent olduğu Nineveh/Ninova –antik Asur kenti– bölgesinde yaşıyor. Nuri El Maliki hükümetine yönelik protestoların başladığı Aralık ayından itibaren ağırlıklı olarak Sünnilerin yaşadığı Anbar eyaletinde Irak hükümet güçlerinin etki alanı gittikçe zayıflıyor. Daha da ötesi, Kürt peşmergeler Irak askeri güçlerinin Sencar'ın batısından itibaren Araplar ve Kürtler arasında süregelen ihtilaf sebebiyle Irak–Suriye sınırını denetlemesini engellediler.

Aslında çatışmanın tüm yönleri henüz yeterince fark edilmiş değil. Eğer henüz gerçekleşmediyse mutlaka ki çok yakında Sünni Arap isyanı Felluce'den Fırat'ın yukarısına doğru Halep'e ve Akdeniz'in kıyılarına kadar yayılacak. 'Ilımlı' muhaliflere gideceği düşünülen çok sayıdaki silahların bu saatten sonra bir fark yaratacağını düşünmek sadece saflık olur. Batılı güçlerin birkaç ay önce iddia ettikleri gibi Esad hükümeti bir çırpıda devrilmeyecektir. Bu savaşı sadece müzakereler bitirebilir. Yeniden ve daha fazla silahlandırma ise müzakerelerin başlamasını öteleyecektir. Çünkü daha fazla silah yardımı isyancılara belki bir gün Batı müdahalesi ile destek görecekleri gibi bir umut aşılamaktan başka bir işe yaramayacaktır.

18 Mart 2013, Robert Fisk

SURİYE KRİZİ İNSANLARA VE TARİHE VERDİĞİ ZARAR İLE ÖLÇÜLEBİLİR

Suriye'nin tarihi eserlerine kıyasla bir Suriyeli çocuğun hayatı ne kadar değerli? Suriye'nin tarihi eserlerine yönelik tahribat ile ilgili her değerlendirmenin bu soruyu da içermesi gerekir. İnsani kaygıları olan herkes mutlaka ki bir çocuğun Palmira antik kentinin tüm sütunları kadar değeri olduğunu söyleyecektir. Olaylara mesafeli bakan bir tarihçi ise bir çocuğun gelecekteki çocuklara kalacak tarihi bir miras için feda edilebileceğini söyleyecektir. Ancak baktığımız zaman Suriye'de hem çocuklar hem de tarihi miras yok ediliyor.

Halep'teki Emevi Camii'nin yakılması, binlerce mültecinin saklanarak yeni hayaletler olduğu Suriye'nin kuzeyindeki antik Roma şehirlerinin talan edilmesi arkeoloji savaşının en yeni mağdurları.

Durham Üniversitesi'nden Emma Cunliff bu ikilemi İngiliz Arkeoloji Dergisi'nin son sayısında gayet net açıklıyor. Eğer ortada 60.000 ile 70.000 arasında ölü varsa ve kış kapıyı çalmış, mültecilerin çadırlarının üzerini örtmüşse 'böylesi bir trajedinin karşısında tarihi mirasın önemi olur mu?'.

Ortadoğu'daki tarihi mirasa yönelik tahribatın envanterini tutma yöntemleri üzerine çalışan Cunliff hem rejimi hem de isyancıları sorumlu tutan gayet dengeli bir rapor hazırlamış. Her ne kadar durum Irak'ta 2003 sonrası kadar vahim olmasa da 'muhalifler tarafında resmi denetimleri engelleyen mekanizmalar oluşturulmuş durumda...Suriye sınırında kayıtlara geçmemiş antik paralar, mozaikler, heykeller ve çanak-çömlek gibi binlerce tarihi esere el konulması yağmanın aslında ne denli geniş çapta olduğunu gösteriyor'. Cunliffe'e göre tarihi eser kaçakçılığı 1.25 milyar İngiliz Sterlini'ne ulaşmış durumda.

Öte yandan Palmira'da hükümetin silahlarından çıkan mermilerin Roma dönemine ait sütunlara zarar verdi ve Roma dönemine ait yolların kullanılmasından ötürü bu yollar bozuldu -tıpkı 2003'de ABD'ye ait Hummer'ların Babil dönemine ait yolları paramparça ettiği gibi-. Bir taraftan Humus kentindeki, şehrin en eski kiliselerinden olan Umm Zennar Katedrali 'yerle bir olmuş durumda, cemaati dağılmış, öldürülmüş

ve antik Arami dilindeki ayini susturulmuş' durumda. Bu kilise bölgede ta M.S. 59 yılına dayanan ve içinde Hz. Meryem'e ait olduğu söylenen bir kemeri barındıran dünyanın en eski kiliselerindendi. Eğer sorumlu arıyorsanız o halde sormanız gerekir: Suriye'deki kanlı savaşta silah kullanan ilk kimdi?

The Independent Gazetesi'nin Suriye'de yok edilen tarihi mirasa yönelik yaptığı haberden beri savaşın her iki tarafı da kendi çıkarları uğruna tarihi eserlere zarar vermeye devam etti. Özgür Suriye Ordusu subayları lütfederek talana engel oldular –ki Ürdün artık Suriye altınları, mozaikleri ve heykelleri ile dolu olduğu için bu argüman da son derece şüpheli–. Hatta ki, Özgür Suriye Ordusu YouTube'taki propaganda videolarında Roma antik kenti Palmira'yı kullandı. 'Tedmur –Palmira– Şehri Medya Merkezi' tarafından çekilen videoda bir atlı subay ÖSO'nun yeşil, beyaz ve siyah bayrağını antik şehrin Roma sütunlarının önünden dörtnala geçiyorken görülüyor.

İşin ilginç yanı Suriye hükümetinin kendi Tarihi Eser Bakanı Profesör Mamun Abdülkerim ülkenin tarihi mirasını koruma sözü vererek tüm Suriyelilerin dikkatini çekti. Abdülkerim'e göre 'tarihi eserleri korumak için işbirliği yapmak herkesin görevi'. Kuzeydeki Roma dönemine ait bazı eserlerin tahribatını kabul ederken Abdülkerim yerel halkı talancıları bölgeden uzaklaştırdıkları için tebrik ediyor. Öyle görünüyor ki, yerel halk tarihi eseri olmayan bir şehrin hiçbir zaman turist çekemeyeceğini ve dolayısıyla turizmden para kazanamayacağını öğrenmiş bulunuyor. Bakan Abdülkerim ayrıca tarihi eserlerin büyük bir kısmının 'güvenli yerlerde' olduğuna garanti de veriyor. Peki bu 'güvenli yerler' neresi? Ve madem ki bu kadar güvenli yerlerdeler iç göçler ile yerlerinden edilen mülteciler neden bunlara hücum etmiyor?

Lübnanlı önemli bir arkeolog bana bu tarihi eser kaçakçılığının en trajik yönü kaçakçıların Irak'ı talan edenler tarafından kurulan gruplar ile işbirliği içinde çalıştığı. Tarihi eserler tabii ki uluslararası piyasaların da dikkatini çekmiş durumda. Artık Iraklı çetelere ulaşılarak aynı yöntemlerin Suriye için de uygulanması isteniyor. Washington Post isyancıların kaçakçılık rotalarını inceleyen bir haber yayınladı. Bu habere göre isyancılar ortalama bir tarihi eser kaçırma girişimi silah satın almak için 50.000 dolar kazandırıyor. 'Bazı günler savaşçı, bazı günler arkeolog oluyoruz' diyor İdlib'den bir savaşçı.

Bazı arkeologlar –bildiğimiz anlamda gerçek arkeolog– NATO'ya bakışlarının –hatta İngiliz Savunma Bakanlığı'na da– 2011'de Libya'da pilotların Kaddafi'nin ordusunu vurmaya çalışırken şarapnel kullanmayarak Roma eserlerini tahrip etmemeye çalışmasından etkilenmiş. Ama Suriye'de NATO uçakları yok ve Suriye hükümetinin pilotlarının da kokpitlerinde Bakan Abdülkerim'in vaatlerini düşündüklerine şüpheliyim. Bunu dedikten sonra tekrar baştaki soruya geri dönelim: Peki ya bir çocuğun hayatının değeri ne kadar?

10 Nisan 2013, Patrick Cockburn

IRAK EL KAİDE'Sİ SURİYE İSYANCILARININ ÖNDE GELEN KANADINI ELE GEÇİRDİĞİNİ BEYAN ETTİ

Irak El Kaide'si en militan ve etkili Suriye muhalif grubu ile, El-Nusra Cephesi ile, birleştiğini açıkladı. Tabii bu gelişme muhtemelen Suriye isyancı gruplarını Beşşar Esad hükümetine karşı destekleyen Batı ülkelerine bir soğuk duş etkisi yaratmıştır.

El Kaide'nin Irak'taki kolu olan Irak İslam Devleti'nin lideri Ebu Bekir El Bağdadi dün radikal İslamcı bir internet sayfasına bir duyuru yükledi. Bu duyuruya göre Irak İslam Devleti El Nusra Cephesi'nin oluşumuna destek olarak maddi olarak desteklemiş ve bu örgüte Irak'ta deneyim kazanmış El Kaide savaşçılarının katılımını sağlamış. El Bağdadi 'Şimdi Yakın Doğu –Levant– ve tüm dünyaya El Nusra Cephesi'nin Irak İslam Devleti'nin bir kolu ve devamı olduğunu açıklama zamanı' dedi. ABD'nin El Nusra Cephesi'ni terörist örgüt listesine koyduğunu da hatırlatalım.

El Nusra Halep ve civarındaki çatışmaların başını çekiyor ve Şam'da meydana gelen bir dizi otomobil patlamasının da ardında yine bu örgütün olduğu anlaşılıyor. Şam'da Merkez Bankası önünde Pazartesi günü gerçekleşen intihar eyleminde 15 kadar kişinin öldüğü söyleniyor. El Nusra'nın intihar bombacıları kullanması, yabancı savaşçıları saflarına katması ve Sünni olmayan Suriyelileri kafir veya gayri-Müslim görerek kullandığı radikal dil Irak El Kaide'sinin taktiklerine ve ideolojisine çok benziyor.

Muhalif askeri ve siyasi kanat Suriye'deki isyanın İslam adına kutsal savaş çağrısı yapan cihatçı ve selefi güçler tarafından ele geçirildiği gerçeğini saklamaya çalıştı. Tabii El Nusra tek örgüt değildi. Ortada Ahrarüş Şam gibi yine aynı oranda organize olmuş, muhaliflerin eline geçen ilk şehir olan Rakka'ya yönelik saldırıyı başlatan bir örgüt de var. El Nusra burada da önemli bir rol oynadı. Tüm bunlar olup biterken Batı destekli Özgür Suriye Ordusu ortalarda gözükmüyordu. Rakka'da dini mahkemeler kuruldu ve El Nusra sigara satışını İslama aykırı olduğu gerekçesi ile yasakladı.

21 dakikalık ses kaydında Bağdadi yeni birleşen ve Irak ile Suriye'de faaliyet gösteren grubun ileride Irak ve Şam İslam Devleti olarak adlandırılacağını söyledi. Buradaki Şam Suriye ve çevre bölgeleri olarak yer alıyor. Bağdadi Irak'taki El Kaide'nin bütçesinin yarısını tüm bu örgütlenmelerin başında kendisinin olacağı anlaşılan El Nusra'ya ayırdığını söyledi.

Batı Anbar ve Nineveh'nin Sünni çoğunluk olan bölgeleri her geçen gün isyancıların kontrolüne giren Suriye'nin doğusu ile ortak sınır paylaşıyor. Aradaki koordinasyon daha geçen ay Irak'a kaçan 48 Suriye askerinin baskın sonucu tam da Suriye'ye geri döneceklerken Akaşat'ta öldürülmesi ile daha da önem kazandı. Iraklı bir istihbarat yetkilisi El Kaide'nin Irak'ta ve El Nusra'nın sınırda üç adet ortak eğitim kampı kurduğunu, bu kamplarda eğitim yanı sıra istihbarat, silah ve lojistik paylaşımı yapıldığından bahsediyor.

ABD, İngiltere ve Fransa Türkiye, Suudi Arabistan ve Katar ile birlikte muhalefetin diğer kanadını maddi ve siyasi olarak desteklediler. Ama güya daha ılımlı olan bu muhalefet idareye hakim oldukları bölgelerdeki Suriye halkı tarafından yöneticilik vasfı taşımayan haydutlar oldukları gerekçesi ile destek görmediler.

12 Nisan 2013, Robert Fisk

SAVAŞ ŞAM'A ULAŞTI, AMA BİRÇOKLARI İÇİN ŞAM SAVAŞ BÖLGESİ DEĞİL. GÜNDELİK HAYAT DEVAM EDİYOR, GÜYA SELEFİLER TARAFINDAN YOK EDİLEN CAMİİ HALEN YERLİ YERİNDE. ANCAK ÖN ALINAMAYACAK ŞEKİLDE ÇATIŞMA ŞEHRİN KALBİNE DOĞRU İLERLİYOR

Şam işgal altında mı? Elbette. Peki Şam'da savaş mı var? O kadar emin değilim. Mermiler şehrin üzerinden Kasyun Dağı'ndan Dera'ya kadar uçuyor, 18. yy. Azem Sarayı'nın üzerinden geçiyor, muhteşem Emevi Camii'nin İmam Hüseyin ve Vaftizci Yahya'nın yattığı son yere kadar ulaşıyor. Tüm bölge patlamalar ile sarsılıyor. Ama benim favori konukevlerimden birisi olan Barada nehrine yakın otelde dün sabah kahve ve kruvasanlar tıpkı sekiz ay önce olduğu gibi taze tazeydi. Hükümete ait Thawra Gazetesi'nin ön yüzü muğlak bir yıkıntı parçasının üzerinde dikilmiş bir rejim askerinin silik fotoğrafı ile süslenmişti. Ama galiba ben bu resmi daha önce görmüştüm.

Savaş çıkacağına dair fısıltılar tam bir klişe değil mi? Ama doğru da. Geçen Çarşamba çok güvendiğim bazı arkadaşlarım İran tarzı ibadethane olan Seyyide Zeynep'in Selefi saldırısında yerle bir edildiğini söylediler. Muhammed Peygamber'in torununun kabri dördüncü halifeye ait bu yerde bulunuyor veya bulunuyor-du. Ben de dün Şam'ın 140 km. Güneyine çok tekin olmayan yollardan geçerek gittim ve o mavi mermerli minaresi olan altın kubbesi bulunan, Şii dünyası için son derece önemli bir yeri olan ve İslam'daki ayrışmanın temeli olan ilk Şii şehidi Hüseyin'in zavallı Zeynep'in kabrine gördüm. Baktım ki birkaç mermer kare dışında her şey yerli yerinde duruyor. Yolun başında bir T-72 tankı ve bir grup rejim askeri duruyor. Ancak söylentiler demek ki doğru değil.

Aslında orta sınıfın umudunun gittikçe azaldığını otobüslerin üzerindeki ilanlardan görebiliyorsunuz. Son dönemlere kadar otobüsün gideceği yerler düzgün bir şekilde panolarda yazılıyken şimdilerde otobüsün ön penceresine iliştirilmiş bir karton parçasına yazılı. Cobar'a giden otobüs isyancıların elinde tuttuğu banliyönün ucuna kadar gidiyor. Samarya

durağına giden otobüs şimdi Eski Çarşı'nın az ilerisinde duruyor. Hac tren yolu durağı ise belki de altı aydır bir tane bile tren yüzü görmedi.

Peki kim işgal altında? Meze Bulvarı'ndaki dükkan sahipleri ve orta sınıflar mı, yani devlet başkanını destekleyen gruplar mı veya Dera kentinin evleri yıkılmış, paramparça olmuş, geride kalan köşe bucakta evlerinin yıkıntı tuvaleti veya odalarında kıvrılıp yatan insanları mı? Bir Suriyeli gazetecinin ifadesi tam da 'yitip giden bir toplum' şeklinde idi.

Aslında tüm bir ülke desenize şuna. Yıldönümleri belli bir mahzunlukla kutlanıyor artık. Baas partisinin kuruluşu, Esad rejimine karşı isyanın başlangıcı, rejim güçlerine karşı elde edilen ilk zafer gibi. Özellikle sonuncusu Batı söylemini ciddi bir biçimde rahatsız ediyor. Çünkü aylarca süren barışçıl protestolar ta ki isyancılar 2011 yazında silahları ele geçirinceye kadar rejim güçleri tarafından şiddetle bastırılmıştı. Hatta devrimin başlangıcından 25 gün sonra hükümet ordusunun 145inci Piyade Alayı Banyas Köprüsü üzerinde saldırıya uğradı. 12'ye yakın asker öldü ve 40'ı yaralandı. 'Diğer' anlatıya göre ise Esad hükümetinin 'vatanı kurtarmak' için 'demokrasiye sarılması' 'yabancı savaşçılara' karşı düzenlenen hava harekatlarıyla tezat oluşturuyor. Tabii ki Esad'çı hanımlar ve beyler aslında birçok şehri haritadan silen İsrail ve Washington'un klişelerini tekrarlamaktan daha iyisini yapabilirler.

Suriye Özel Kuvvetleri'nde bir dönem çalışmış bir kişi ile konuştum. 'Hama'da en iyi yetişmiş 7 pilotumuza düzenlenen baskın sonucu öldürülmelerini hatırlıyor musun?' diye sordu. 'Silah arkadaşlarının bunu yapan insanları bulup öldürmek istemesi çok mu şaşırtıcı?'. Gördüğünüz gibi intikam çok da kolay bir şekilde Suriye savaşı için, ve belki de diğer tüm savaşlar için bir meşrulaştırma aracı olarak kullanılıyor. Meşrulaştırma konusunun önemini çok fark etmesem bile aslında buna sıklıkla denk geliyorum.

Suriye ve Lübnan arasında bulunan El Cedide sınırında bir Suriyeli–Türk gazeteci Beyrut üzerinden İstanbul'a geçecekti. Kuzey sınırından geçmek imkansız. 'Benim kasabam Türkiye sınırının hemen güneyinde kalıyor. İsyancılar yeğenimi öldürdü. Bu aslında bana gönderilen bir mesajdı.' Suriyeli–Ermeni bir medya mensubunun Şam'daki evi talan edildi. Yerardo Krikorian'ın ailesi tarihi Ermenistan'da bulunan Kilis şehrindendi. Türkler dedesini 1915'te soykırımda öldürdü, büyükannesi

ise kaçmayı başardı. Yerardo aslında Halep'li. 'İsyancılar nerede yaşadığımı biliyor' dedi bana. 'Eve geldikleri zaman erkek kardeşimi öldürmeye çalıştılar. Bölgede silahlı kişileri görünce resmi hükümet geçiş noktalarından bizi korumalarını istedim. Ama bana görevlerinin sadece caddenin sonundaki muhaberat ofisini korumak olduğunu söylediler' dedi. Aynı silahlı adamlar gizli polise saldırınca en azından rejimin askerleri savaşmak zorunda kaldı.

Muhaberat, yani rejimin işkencecileri, tehdit edenleri, dayak atanları, katilleri suçlu. Şam'daki gittikçe gücünü yitiren hükümetten kaç kişinin bunları söylediğini duysanız şaşarsınız. Askerler de aynı şeyi söylüyor. Muhaberat suçlu çünkü her şey Dera'da duvarlara grafiti çizen gençlere saldırılması ile başladı. Esad'ın bu on binlerce muhaberat çapulcusundan kurtulmak istediği ve orduya halen sadık bir grup askerin de bunları yok etmek istediği söyleniyor. Peki muhaberat kimin yanında yer alacak?

'Robert, bu ülke her zaman çok karmaşıktı. Ancak şimdi anlaması gerçekten çok daha zor' diyorlar. Mesela isyancıların liderini düşünün. Güya bu kişi ele geçirilen 25 hükümet tankı için 750.000 ödemeyi teklif etmiş. Güya 'Bir milyondan daha aşağıya satmayı kesinlikle reddediyorum' diyormuş bu tankların 'sahibi'. Ama saf olduğu söyleniyor, çünkü bir milyon Suriye sterlininin hiçbir gerçek değeri yok. Tankların her biri gerçekte bir milyon dolar ederinde.

Seyyide Zeynep türbesini ele alalım. Türbenin dışarısındaki askerler bizim içeri girebilmemiz konusunda emir almışlardı. İran'ın dini lideri Ayetullah Humeyni'nin ve Hizbullah lideri Seyyid Hasan Nasrallah'ın birer fotoğrafı bulunan küçük odada yabancı olduğunu tahmin ettiğim ufak tefek bir adam oturuyordu. Güler yüzle bizi karşılayan bu adam 'Evet, herhangi bir saldırı halinde burayı koruyacak kadar suyumuz ve diğer ihtiyaçlarımız var. Bu konuda deneyimliyiz. Bu ibadethaneyi Kuran ile koruyamazsınız' dedi.

Aslında mesajı gayet netti. 'Bu ibadethane sadece Şiiler için değil ama Zeynep Peygamber'in torunu olduğu için tüm Müslümanlara ait. Bu ibadethaneyi ve diğerlerini korumak istiyoruz. Ancak burayı korumalıyız çünkü buraya bir zarar gelirse Şiiler Sünnilere karşı büyük bir öfke duyarlar. Aslında biz böylece tüm Müslümanları koruyoruz'. Bu dostane adam Seyyide Zeynep türbesinin içinde yaşıyor, burada uyuyor. Bir yıldır

burada. En son füze saldırısı Çarşamba günü binanın çatısına kısmi zarar vermiş. 'Bu binaya kimin zarar vermek istediğini çok iyi biliyoruz. Bunu yapanlar Sünni değil. Çünkü Sünniler bu şekilde düşünmez. Bunu yapanlar Selefiler'. Ah o mezarları yok ediciler, ibadethaneleri yıkıcılar... Şimdi Suriye'nin her yerindeler. Ve arkalarındaki esas destekçi ise bizim kadim ve zengin dostumuz Suudi Arabistan.

İbadet etmek üzere yapılmış ortadaki büyük mermer alanda bir başka Zeynep, bu kez Suriyeli kadını yanında iki küçük çocuğu ile görüyorum. 'Korkmuyorum' diyor, 'burada her şey gayet normal'. Elbette, bu doğru değil. Bir yandan da köşede duran iki askere bakıyor. Bir de Irak'ın necef kentinden 30 yaşındaki Murtaza Ali var. Irak'tan mısın diye soruyorum şaşırarak? Evet diyor, iki buçuk yıl önce memleketindeki mezhep çatışmasından kaçarak buraya mülteci olarak gelmiş. O da korkmuyor. Karısı ve iki çocuğu ile az ötede yaşıyor. Bu ibadethane tam da ona 'hitap ediyor' söylediğine göre. Seyyide Zeynep'in türbesini koruyan kadın görevli Peygamber'in torununa onu koruması için hep dua ettiğini söylüyor.

Tesadüfen Suriyeli bir arkadaşım ile konuşurken erkek kardeşinin altı ay önce kaçırılmış olduğunu öğrendim. Bunu daha önce söylememişti. Tabii söylemek de zorunda değil. 'Halen arıyoruz' dedi ve böyle deyince anladım ki aslında o da zor durumda. Şam 1941'in Leningrad'ı değil, veya Stalingrad veya 1982'nin Beyrut'u. Henüz değil. Bu konuda bir meslektaşımdan duyduğum en iyi laf şuydu: 'Şam mı? Gitti gidiyor, ama henüz değil'.

13 Nisan 2013, Robert Fisk

TAKTİKLERİN DEĞİŞTİĞİ SURİYE SAVAŞINDA CEP TELEFONLARI SİLAH OLDU

Dera'nın kuzeyindeki bir otoyoldaki hükümet güvenlik noktasında bir adam durduruldu ve üzerindeki cep telefonuna el konuldu. Telefona el koyan askerler telefonda 'Hastanedeyim. Çatışma başladı' yazılı bir mesaj buldu. Onu durduran asker bu adamın silah arkadaşlarına yerini bildiren bir isyancı olduğunu varsayarak tutukladı. Bu kez isyancılar tarafından

kontrol edilen bir başka güvenlik noktasında bir başka araç şoförünün telefonuna el konuldu. İsyancılar adamın telefonunda babasına ait bir fotoğrafı buldular. Adamın babası rejimin ordusunda askermiş. Bu adamdan bir daha haber alınamadı.

Cep telefonu savaşı zaten uzun zamandır Irak ve Afganistan'da süregelen bir mesele. Eğer Irak'taki isyancılar veya Taliban savacıları Batılı telefon numaralarının arandığını tespit ederse genellikle idam ediliyordu. Şimdi aynı korkunç savaş Suriye'de başladı. Adam kaçırmalar da böyle oluyor. Kısa bir süre önce üst düzey bir Suriyeli yetkilinin yeğeni kaçırıldı. Fidyeciler aileye telefonla ulaştığında çocuk dayak yediğini söyleyerek ailesine amcasının artık televizyona çıkmaması için yalvardı. Amcası yeğeninin dediğini yapmak zorunda kaldı.

Suriye savaşı tümden değişiyor. Her iki tarafın da taktikleri savaşın daha da uzayacağını fark ederek değişime uyum sağlıyor. Aslında savaşın bu kadar uzayacağını ne kendileri ne de Batılı düşünce kuruluşları tahmin etmişti. Suriye ordusuna yakın ama isyancı komutanlar ile de görüşen yazarlar can kaybının 60.000 ile 70.000 arasına çıktığı Suriye çatışmasının analizinin resmini çizmemizde yardımcı olan esas aktörler. Savaşı ölüm şekillendiriyor.

Esad'ın ordusunun artık daha fazla asker kaybetme gibi bir lüksü olmadığını biliyoruz. Şimdilerde sadakatsizlik isyanın ilk başladığı günlere kıyasla daha nadir olsa da her bir askerin ölümü yine de tamir edilmesi zor yaralar açıyor. Daha fazla asker temin edilebilse bile hiçbir eğitim görmemiş bir asker aylarca savaşmış bir askerin yerini tutamaz. Bu nedenle Suriyeli komutanlar operasyonlarında geçen sene olduğu gibi tüm bir tabur değil sadece 60 kadar asker kullanıyor.

Askerler güya seküler ve dolayısıyla NATO'nun favori isyancı örgütü Özgür Suriye Ordusu ile mücadele ettiği gibi El Nusra Cephesi ve onun gibi gelişmiş silahları bulunan daha etkili aşırı İslamcı gruplar ile de sadece 50 veya 60 kişiyle mücadele ediyor.

Tıpkı Irak'taki ABD ordusu gibi Suriye ordusu da kendini devamlı daha önce isyancıların elinden aldığı bölgeleri yeniden 'ele geçirmekle' buluyor. Örneğin Şam yakınlarındaki Duma kasabası geçtiğimiz 18 ay içinde üç kez isyancıların elinden 'alındı'. Bir Özel Kuvvetler yetkilisine göre 'asker neticede o bölgelerden ayrılmak zorunda ve isyancılar da bir ay içinde

tekrar bu bölgelere geri geliyor'. 'Daha önce Özgür Suriye Ordusu bazı taktik geri çekilmelerde bulundu. Ama artık bu pek olmuyor. Artık bu bölgelerde cihatçılar var ve bu adamlar buraya ölmeye gelmiş'.

Aylarca Şam'daki yetkililer silahlı isyana kaybedilen banliyölerin çevresine kontrol noktası yerleştirmeyi yeterli bir adım olarak gördüler. Özgür Suriye Ordusu da buna karşı çıkmadı. Çürümüş kum torbaları ve etrafı sarmaya başlayan yabani otlar aslında ortada ismi konulmamış gayri resmi bir ateşkes oluşturuyordu. Ama üç ay kadar önce Harasta'daki isyancı birlikler etraftaki tüm kontrol noktalarına saldırılar düzenlediler ve görevdeki tüm rejim askerlerini öldürdüler. Tabii bu saldırı Şam'dan Humus'un kuzeyine kadar olan geniş coğrafyada yolları kontrol altında tutmaya çalışan Şam yönetimi için çok acımasızca bir cezalandırma yöntemi oldu.

Benzer olaylar geçmişte Sovyet Ordusu tarafından Afganistan'da yaşanmıştı. Ülke o denli yolları idare edemeyecek kadar büyüktü ki şehirleri ve ana yolları denetleyerek kırsal kesimi isyancılara bırakan ağaç modeli savunma sistemi Afganistan'da işe yaramamıştı. Suriye'de de yaramıyor.

Şam hükümetinin ordusu İslamcıların ve El Kaide'nin neden İdlib'de konuşlandıklarını uzun zaman önce çözdü. 2005'te CIA İdlib'de bir El Kaide üçgeninden bahsediyordu. CIA'e göre savaşçılar Amerikalılar ile savaşmak için Suriye ile Irak arası mekik dokuyorlardı. İdlib üçgeni şu anda İslamcı isyancı grupların en güvenli bölgesi, çünkü El Kaide burayı çok iyi biliyor. CIA bu durumu geri tepme olarak adlandırırdı!

Savaş alanında bile bazen ilginç şeyler olabiliyor. Birkaç gün önce Harasta'da rejim güçleri aynı binadaki iki ayrı odada isyancılarla çatışma halindeydi. İsyancılardan bir kişi 'İçinizden İdlib'li Sünni olanınız varsa gelin bize katılın'. Bir rejim askeri de buna karşılık bu cümleyi sarf eden savaşçının annesine yönelik hakaret etti. Gelen cevap ilginçti: 'Senin annenden bahsetmedim, o yüzden benim annemi işe karıştırma!'.

14 Nisan 2013, Robert Fisk

ESAD'IN ORDUSU İNİSİYATİFİ ELİNE ALDI

Devlet başkanının karşısındaki Şam'a yeni gelmiş aşiretler heyetinde bulunan Dera'lı yaşlı Muhammed Said El Sauda masanın ucunda oturuyordu. Aralarında mavi elbiseli bir kadın da vardı. Damas Rose Otel'inde bir yandan kahve ve sularını içiyor bir yandan da korkuyorlardı. Kasabalarına gelen genç silahlı adamlarla nasıl konuşacaklardı? İsyancıları topraklarına zarar vermeme ve kasabalarını ele geçirmeme konusunda nasıl ikna edeceklerdi? 'Sabotajcılarla konuşmaya ve onları ülkeyi yeniden inşa etmeye çalışıyoruz' dedi El Sauda. 'Silahlarını bir kenara bırakarak şiddeti durdurmaları konusunda onları ikna etmeye çalışıyoruz. Eskiden ülkemiz yaşamak için çok güvenliydi'.

Çoğu orta yaşlı bu erkekler grubu Esad rejiminin ilk savunma halkasını oluşturuyordu. Bu kişiler toprak sahipleri, geçmişteki Baas devriminden istifade eden ve şimdi de rejime karşı kitlesel ayaklanmalar ile refah seviyesi tehlikeye giren köylülerdi. Tartus, Dara, Şam civarı, Hama ve Lazkiye'den gelmişlerdi. Kısmen Esad hükümetiyle aynı argümanları kullanıyorlardı. Salman Hamdan 'Suriye dünyanın hiçbir ülkesine benzemeyen şekilde bir mozaiği andırıyor' dedi. 'Ülkemizde mezhep ayrışması yok. Müslümanlar, Hristiyanlar, herkes eşit. İnsanları gruplara ayırma girişimi tamamen bir komplo. Bazıları vatanın yanında duruyor, bazıları da kişisel çıkarlar için vatana ihanet ediyor'.

Mavi elbise giymiş kadın bana isteklerinin yazılı olduğu bir kağıt parçası uzatıyor. 'Siyasetin tüm yelpazesini burada temsil ediyoruz' diye başlıyor. 'Şiddeti, baskıyı, mezhepsel katliamları, Suriye'nin kültürel mirasının yok edilmesini reddediyoruz'. Ve işte o kelime yazıda yerini almış. Baskı. Bu adamlar ve bu kadın Suriye'yi ateşe atan esas sebebi çok iyi biliyor. 'Her hükümet hata yapar' diyor adamlardan bir tanesi, zaten biz de ne demek istediğini anlıyoruz. Bu adam belli ki iki sene önce savaşın fitilini Dara'da çocuklara şiddet uygulayan muhaberattan bahsediyor. Rejimin gizli polisinin uyguladığı işkence ve korku Suriye'de on yıllarca devam etti. Kadının üstü kapalı olarak bahsettiği 'baskı' halen rejimin kontrol ettiği bölgelerde varlığını hissettiriyor.

Rejime sadık bir Suriyeli liderine kendi güvenlik kurumlarının aslında bu felaketin ortaya çıkmasında payı olduğunu nasıl söyler? Bu kurumlar sadece Baas Partisi ve devlet başkanını değil aynı zamanda Suriye Arap Ordusu'na da zarar verdiler. Şimdilerde ordu son otuz yıldır gelişigüzel bir şekilde meşrulaştırılan şiddet uygulamalarından kurtulmaya çalışıyor. Ancak rejimin kontrol ettiği yerlerde bile halen ders çıkarmış değiller.

Şam'daki 'Terör Mahkemesi'ndeki bir yetkili her gün yaklaşık 1000 adet yeni davanın açıldığını söylüyor. Bu elimizdeki rakamlar bize rejimin her gün ne kadar çok sayıda insanı tutukladığı ile ilgili bir ipucu veriyor. Bir Suriyeliye göre de bu rakamlar bir çeşit banka hesabı gibi. Hani şu tutuklamalar ve güvenlik aramaları ile bir artan bir azalan korkuya benzeyenden. Eğer bugün 1000 kişi tutuklanırsa yarın da 1000 kişi serbest bırakılır. Hükümet güvenlik güçleri artık sadece kendilerine, Esad'a ve rejime yönelik doğrudan tehlike arz ettiklerini düşündükleri kişileri tutukluyorlar. Artık her bir protestocuyu takip edip tutuklayacak ne zamanları ne de kaynakları var. Tabii bütün bunlar olsa bile ülkede hareket edebilecekleri böyle geniş topraklar da yok artık.

Devletin kurucu temel taşı olduğu iddiasındaki –ki bu doğru– rejim ordusunun muhaberatın doğurduğu korkunun dışında 'terör' uygulayan kişilere yönelik kendi önlemlerini aldığı görülüyor. Askeri güvenlik güçleri artık istihbarat kurumlarını atlayarak sivil vatandaşlarla doğrudan muhatap oluyorlar. 2010 yılında Esad güvenlik görevlilerinin gizlice silah taşımasını yasaklamıştı. Şimdi de ordu aynı yöntemi izliyor.

Örneğin ordu şu andaki mücadelede güvenlikten sorumlu. Oysa ki eskiden askeri istihbaratçılar orduya emir verirdi. Ama şimdi Suriye ordusu işi başında. Sahadaki komutanlar artık kararları veriyor, polisler değil. Ordu ile yakın olan bazı kişilere göre sivil güvenlik görevlilerinin şahit olduğu sivil şiddet uygulamaları tutuklama istemiyle mahkemeye sevk edilmiş. Artık komutanlar ve albaylar kolayca rejimin eşkıyaları tarafından sömürülmeyecekler.

Ama fazla da romantik olmaya gerek yok. Ordu ne de olsa acımasız bir savaş makinesi ve halen ordunun başındaki başkomutan Beşşar Esad. Ordunun başkomutana bağlılığı halen tartışmasız. BM'de Suriye ordusuna mensup sıradan askerlerin işlediği dosyalarca savaş suçu mevcut. Devlet başkanlığının kendi güvenlik güçlerini terk edeceği gibi bir argüman tamamen gerçekdışı. Askerileşmiş bir devlet daima gizli polis

veya fedaiye ihtiyaç duyar. Esad'ın düşmanları Esad'lı veya Esad'sız bir askeri darbeye razı olmayacaktır. Çünkü böyle bir durumu barışa giden yolda bir taviz olarak görüyorlar. Haklı olarak ordunun Esad'dan daha tehlikeli olduğunu düşünüyorlar. Muhaberat gelir ve gider ama ordu her zaman kalıcıdır.

Şam'daki bazı söylentilere göre ordunun komuta kademesi kendisini hava komutanlığındaki eşkıyalar ve devlet başkanının kardeşi Mahir Esad'ın komutasındaki meşhur 4. Zırhlı Tümeninden uzak tutmaya çalışıyor. Şam'ın etrafında bulunan tek bir isyancı bölgesinde bulunan güvenlik noktasında üç ay önce 45 asker öldürülünce komutanlar bir karar vermek zorunda kaldı. Şimdilerde kırsal bölgelerin büyük bir kısmı hükümetin eline geçince şehirlerde ordunun rolü artmış oldu.

Aslında rejime yönelik en büyük tehdidin şehirlerden geliyor olması Suriye tarihi açısından bir ironidir. Suriye'de halen illegal yapılanma olarak sayılan Müslüman Kardeşler aslında büyük şehirlerde konuşlanmıştı. 1980'lerde Şam ve Humus gibi merkezi şehirleri tehdit eden yapılanma da Müslüman Kardeşler idi. 1982'deki büyük ayaklanma Hama'nın merkezindeki camilerden, yer altı tünellerinden yükseldi. O dönemde devlet başkanının amcası olan Rıfat Esad'ın idaresindeki güvenlik güçlerinin uyguladığı şiddet ile bastırılan isyan Müslüman Kardeşleri ortadan kaldırmayı amaçlıyordu. Tabii bu sırada 20.000 kadar da Hama'lı vatandaş öldü. Ancak şimdi durum farklı. Ayaklanmalar kırsal kesimden Özgür Suriye Ordusu'ndan kaçanlar, El Nusra Cephesi, benzeri İslamcı yapılanmalar ile yabancı savaşçı gruplardan geliyor. Bu gruplar kırsal kesimden yavaş yavaş şehirlere yöneliyor. Şehirlerdeki tarımla uğraşan mülteciler zaten artık isyancılara katılmış durumda. Biraz da bu nedenle normal şartlarda güvenli olan rejime yakın Rakka şehri bu denli çabuk bir şekilde 4 Mart'ta düştü.

Köylü reformu ile doğmuş bir rejimin yine en büyük düşmanlarının şimdilerde köylüler arasından çıkıyor olması Baas rejimi için kaderin bir cilvesi olsa gerek. Mezhepsel ayrımcılık taşımayan bir anayasaya sahip bir devletin –ki bu anayasadaki en büyük sorunun ne olduğunu biliyoruz– aslında yıllardır kaçınmaya çalıştığı mezhepsel bölünmeye maruz kalması da kaderin bir cilvesi. Suriye'nin farklı bölgelerinde operasyona gitmek üzere eğitilen 60 kişilik birliğin değişik mezheplere mensup olması herhalde şaşırtıcı değil. Sünniler, Hristiyanlar, Aleviler, Dürziler ve diğer

başka inanışlara mensup kişilerden oluşan bu birlikler en 'renkli' askeri birlik olarak lanse ediliyor. Artık uluslararası kamuoyunda ne kadar itibarı kaldıysa o imajı düzeltmeye yönelik bir girişim olabilir. Ama tabii bu bazı ordu mensuplarının gelecekteki Suriye ordusu hayalleri de olabilir.

Suriye'de önümüzdeki aylarda dikkat etmemiz gereken en önemli konu sadece rejim değil. Beşşar Esad da değil, gizli polis de değil. Özgür Suriye Ordusu veya El Nusra Cephesi de değil. Beyaz Saray ve İngiltere de değil. Tüm dikkatlerimizi Suriye Arap Ordusu'na yöneltmeliyiz. Bütün gözler o tarafa!

15 Nisan 2013, Robert Fisk

BARBARCA BİR SAVAŞ HERKESİ KÖTÜ ADAM HALİNE GETİRİYOR

Korkunçların da en korkuncu! Temiz yüzlü, muhtemelen 20'li yaşlarının başındaki genç bir Suriyeli üzerinde bir anorak ve sol omzunda bir Kalaşnikof ile kafası kesilmiş bir adamın kafasını elinde tutuyor. Belli ki kafa nerde olduğu belirsiz bir cesetten bıçak ile kesilerek koparılmış. Bu daha geçen hafta oluyor. Kafanın kısa saçları, ince bir bıyığı var, gözleri yalvarırcasına kapanmış. Böylesi bir sahne için korkunç kelimesinden daha başka bir kelime aramak zorundayız. Çünkü bahsettiğim genç adam bu kesilmiş kafayı ateşin üzerinde tutuyor tıpkı mangal yapar gibi.

Bu genç adamın kaçak rejim askerlerinden oluşan ve Esad rejimine karşı savaşan Özgür Suriye Ordusu mensubu olduğu söyleniyor. Kesilen kafanın da bir internet sayfasında yazılan nota göre İdlib bölgesinde bir hava saldırısı sırasında helikopteri düşürülen ve kazadan hayatta kalmayı başararak çıkan bir Suriye hava kuvvetleri subayına ait olduğu söyleniyor.

Propaganda olabilir mi? Büyük ihtimal. Hakikat? Muhtemelen. Ama internetin Suriye savaşını çarpıttığını, propagandanın hakikat haline geldiği ve hatta ki mitleştirdiğini söyleyebiliriz. Herkes inanmak istediğine inanıyor. Bu propaganda savaşı sadece insanlığın değil aynı zamanda da gazeteciliğin geçirdiği bir sınav.

Şam'da rejime yakın bir internet sayfası yedi tane daha hava kuvvetleri 'şehidinin' isimlerini ve rütbelerini teker teker açıklayarak kafası kesilen adam ile aynı kaderi paylaştıklarına istinaden savaş suçlarını 'kanıtlıyor'.

Bu korkunç fotoğraf ile ilgili ilk duyumu dün sabah bir arkadaşımla konuşuyorken aldım. Gün ortasına geldiğimiz sırada fotoğraf şehrin Mezze bölgesindeki Enformasyon Bakanlığı tarafından gazetelere değil ama personel içi dağıtılmak üzere baskıya verilmişti bile. Birkaç kişi fotoğraflara bakmaya dahi cesaret edemiyordu. Bir kadın kusmamak için odadan çıkmak zorunda kaldı. Kimse numara yapmıyordu.

Tesadüfen o gün enformasyon bakanı Umran El Zubi ile görüşecektim. 'Bunun doğruluğunu onaylayamam, öncelikle sormam gerekir' dedi. Dün geceye kadar daha fazla bir açıklama yapmadı. Zubi için anlatılanın her kelimesine inanıyorum demek belki de en kolayıydı. Ama belli ki konuyu daha önce duymamıştı.

Peki öyleyse önce öldürülen hava kuvvetleri subayları ile başlayalım. İsimleri General Süheyl Akram, Paraşütçü Binbaşı Yusuf Ma'alla, Hava Kuvvetleri Subayı Hüsam Esad (rivayete göre daha önce de benzer bir saldırıyı atlatmış), Hava Kuvvetleri Subayı Ayham El Hüseyin, Teğmen Muhammed Ali El Diker, Teğmen Maias Ramazan ve Çavuşlar Sarot Ghanijave Muhammed Diben.

En doğrusu Suriye hava kuvvetlerinin habere onay vermesi olacaktır, ki eğer isimler doğru ise bunu yapmalıdır. İnternet sayfasındaki haberlerin bir hayli mezhepçi olduğu ve Lübnan'dan geldiği dikkati çekiyor. Tabii bundan dolayı da epeyce Sünni karşıtı olduğunu da söyleyebiliriz. Bu habere göre hava kuvvetleri subaylarının helikopteri Akdeniz kıyısındaki Lazkiye'den Maaret El Numan'daki köy ve askeri birliklere yiyecek ve insani yardım götürürken İdlib bölgesi yakınlarında düşürüldü. Tümü hayatta kalmayı başardı ancak daha sonra kafaları kesilmek üzere öldürüldüler.

İnternet sayfasına göre infazcılar Sünni, mağdurlar da Şii veya Şiiliğin bir türü olan Beşşar Esad'ın da mensup olduğu Aleviydi. Ancak öldürülenlerin -ki gerçekten öldülerse- dini mezheplerini kanıtlayacak hiçbir ey yok elimizde. Bu hikayede tuhaf olan bir şey daha var. Katiller 'Özgür Suriye Ordusu çetesi' olarak geçerken şiddet ve kafa kesmelerin büyük bir kısmından aslında rejime karşı olan silahlı gruplar ve radikal

İslamcı gruplar sorumlu. Neden çoğunluğu seküler –ki Suriye bağlamında aslında tamamen hatalı kullanılan bir tanım– Özgür Suriye Ordusu neden böyle birey yapmış olsun?

Tabii eğer gerçekten böyle bir şey olduysa. Irak savaşından elimizde kalan fotoğraflar ve videolar İslamcı gruplar son derece hazırlıklı bir şekilde bu gibi vahşi eylemlere yapmaya hazır olduğunu gösteriyor. Ama öte yandan Suriye rejimi zaten böyle bir barbarlığın içine batmış durumda. Eğer dünkü korkunç hikayenin bir kısmı bile doğru ise acaba askeri helikopter İdlib'in ötesine sadece insani yardım mı taşıyordu? Bu korkunç olay nasıl oldu? Ortada gerçekten bu isimde insanlar var mı?

Görünen o ki savaşta fotoğraf teknolojisi ve internet hepimizi kötü adam yaptı.

16 Nisan 2013, Robert Fisk

'SAVAŞIN GERÇEKTEN NE OLDUĞUNU BİLMİYORUZ. HENÜZ BİRŞEY GÖRMEDİK'

'Var olmanın dayanılmaz hafifliği'. Bu sözü söyleyen Milan Kundera'dan özür diliyorum. Ama burası Şam ve buraya en uygun düşen söz de bu olacaktır. Henüz bir gün bile olmadı ki çok eski bir arkadaşıma telefonda başsağlığı diliyordum. Tek söyleyebildiği 'Aradığın için çok teşekkürler Robert' oldu. Bu konuşmanın sabahında konuşmuştuk halbuki, ertesi gün de buluşmak için sözleşmiştik. Ama öğleden sonra iki gibi evine giden yol üzerinde mühendis olan annesi öldürülmüş. Arabaya atılan tek bir kurşunla. Ertesi sabah Lazkiye'nin güzel bir kasabasında cenazesi defnedildi.

Arkadaşım bir gazeteci olarak resmen bıçak sırtında olduğunu söylüyordu. Ailesinin evine gitmek onun için her geçen gün zorlaşıyordu. Babası zamanında Lübnan'da görev yapmış bir askerdi. Rejime sadık ancak eleştirmekten de çekinmeyen bir aile. Şimdi tümü devlet başkanının düşmanı olarak mağdur olmuş durumdalar.

Birkaç saat içinde Mezze Caddesi üzerindeki bir restorana gittim. Gecenin 10'u olsa da havalı arabalar, güzel yemekler, çoğu El Nusra İslamcılarından

korkan orta sınıf müşterilerle dolu. Konuşmanın ortasında birden avukat olan çok yakın bir arkadaşım 'Çalışanlarımdan üç kişi öldürüldü' dedi. 'Dera'nın kuzeyinde arabaları kaçırıldı, önce işkence gördüler sonra katledildiler. Hepsi Aleviydi'.

Tüm bu anlatılanların bu kadar açıkça anlatılmasına şaşırdım doğrusu. Bu konuşmalar birden bire cereyan ediyor. Arkadaşıma diğer arkadaşımın öldürülen annesinden ve ne kadar üzgün olduğumdan bahsettiğimde çok normalmiş gibi 'Çünkü devamlı olarak burada yaşamıyorsun' dedi. Doğru da. Şam'da bazen öyle şeyler duyuyorsunuz ki bir süre sonra artık alışıyorsunuz. Bir devlet memuru ile konuşurken birden bire bana ailesinden bir kişinin öldürüldüğünü söylüyor.

Bir genç tarafından kafası kesilmiş. İnfazı da katiller tarafından videoya kaydedilmiş. Bu görevli de videoyu daha sonra izlemiş. Şok oldum. Veya gerçekten şaşırdım mı acaba? En azından Şamlılar artık alışmış durumdalar. Korkarım ki Suriye'nin geri kalanında yaşayan insanlar da aynı şekildeler. Lübnan'daki Suriyeli mültecilere ve kayıplarına ilişkin anlattıklarına bir bakın. Birisi rejimin hava saldırısında bebeğinin öldüğünü söylüyor, öbürü kocasının bir istihbarat araması sırasında ortadan kaybolduğunu. Sanki tüm bunlar normalmiş gibi.

Esad'ın bir danışmanı olan bir bakan ile görüşmeye gidiyorum ve öğreniyorum ki bu kadın gününe yoga ile başlıyor! Şam'da yoga! Bir de kendisi yazar aynı zamanda. Yeni kitabı Clinton–Hafız Esad görüşmelerinin gizli Suriye belgelerini deşifre ediyor ve ordunun kazanımından bahsetmesinden anlaşılıyor ki gayet olumlu bakıyor. Ben daha ihtiyatlı yaklaşıyorum konuya.

Bir işadamı çalışanı Sünni Müslüman diye işten çıkardığını itiraf ediyor. Sırtını kollaman lazım başka çare yok diye açıklıyor. Her Batılının olması gerektiği gibi tabii ki ben de şok oldum. Apaçık, alenen mezhepçilik yapıldığının göstergesi. Peki bir de ortada şöyle bir soru var. Ya Suriyeli bir Hristiyan olsam ne yapacaktım?

Dün öğleden sonra çocuklara yönelik yardım faaliyetleri yapan derneklerde çalışan bir başka haber kaynağım ile sohbet ediyordum. Ben Şam halkının savaşın şokunu yaşadığını düşünürken haber kaynağım 'hayır, bilmiyoruz çünkü savaş nedir daha görmedik' dedi. 'Birçok kişi anlamıyor. Ama Duma'dan cesetleri taşıyanlar gayet iyi biliyor. Ama

tabii ki benim o işi yapacak cesaretim yok'. Tam bunları konuşurken kafamızın üzerinden bir savaş uçağı geçiyor ve muhaliflerin ele geçirdiği Dera'ya doğru top atışı yapılıyor. Camlar sallanıyor, bir yandan da hava basıncında oynama oluyor.

Otelimdeki çalışanlardan bir tanesi resmen ağzı açık şekilde televizyon ekranına bakarak ele geçirilen isyancıların rejime karşı mücadelelerinin detaylarını anlatmasını ve maddi kaynakların nasıl da Suudi Arabistan ve Katar'dan geldiğini izliyorlar. Tutuklulardan bir tanesi konuşurken bir yandan da ekranda rejimin ordusundan kaçtığı zamana ait yaptığı bir basın açıklaması görüntüsü de veriliyor. Orada üzerinde yeşil bir üniforma olan, yüzü sakallı bir Özgür Suriye Ordusu askeri. Bir sonraki görüntüde de ekran tümden yüzüne odaklanmış, arkada görünen perde Şam zindanının duvarını kapatıyor.

Bir yandan da düşünüyorum aslında Şam tümden bir zindan olmuş. Veya bunu anlamanız için gerçekten burada mı yaşamanız gerekiyor?

17 Nisan 2013, Robert Fisk

'DİN İNSANLARI MUTLU ETMELİ, İNSANLARI KONTROL ETMEK İÇİN KULLANILMAMALI'

'Önlerinden geçen arabalardan bir tanesinin intihar bombası olabileceği bilinciyle görev yapan askerlerimin psikolojisini tahmin edebiliyor musunuz?' Suriye ordusu albayı Esad Kütüphanesi'nin önünden iki sıra halinde geçen ve yavaşça ama korkarak duraklayan araçlara bakarak konuşuyordu. Albay Sünni bir Müslüman'dı. Şimdilerde tüm gazeteciler insanların mezheplerini merak ediyor. Ama albay yine de ismini yazmamı istemedi. Fotoğraf çekmekte serbesttik ama kimsenin yüzü görünmemeliydi. Albay bir açıklama yapmadı ama ben sebebini biliyordum. Birkaç ay önce bir Rus televizyonu için yapılan bir haberde yüzleri göründü diye birkaç asker katledilmişti.

Albayın askerlerinin psikolojisine gelirsek... Afganistan'da Irak ve NATO askerleri ne yaşadıysa; Amerikalılar Irak'ta ne yaşadıysa aynısını yaşıyorlar. Bir sonraki aracın patlayıp sizi öldürebileceği ihtimali... Şam'a bir intihar bombacısı bu ay geldiğinden beri rejim bir intihar eyleminin

durdurulması imkansız olduğunu düşünüyor. Bu nedenle de albayın askerleri arabalara sakince ve temkinli yaklaşıyor. Kimlik kartı, gittikleri yer, bagaj kontrolü gibi denetlemeler yapıyorlar. Şam'ın merkezindeki trafiğin büyük bir kısmı son zamanlarda üç ana cadde üzerinden yönlendiriliyor. Tüm diğer caddeler kapatılmış durumda. Sonuç da doğal olarak korkunç bir trafik ve daha fazla sayıda asker oluyor.

Ama albay sakin birisi. Diğer tüm Suriye ordusu askerleri gibi aklından geçenleri de açıkça söylemeye hazır birisi. Elbette ki devlet başkanını destekliyor ama konuşmadan önce iki defa düşünüyor –ki bu askerlerde çok olmayan bir özellik–. Benimle konuşurken hem din hem de intihar bombacıları ile ilgili görüşlerini paylaşıyor.

'Yani biliyorsun, din insanları kontrol etmek için kullanılan bir araç olmaması gerekir. Din insanları huzurlu ve mutlu kılan bir şey olmalı. Tüm radikal örgütler örgütlenmek için dini kullanıyor ama din aslında güzel şeyler için var. Radikaller yerine İslamcılar kelimesini kullanmanız beni rahatsız ediyor. Radikaller İslamcı değildir' diyor. Ben de tabii İngilizce'de çoğu zaman 'İslamcı' yerine 'radikal' kelimesini kullandığımızdan, İngilizce'de Müslüman kelimesinin sadece Müslüman anlamına geldiğinden bahsediyorum. Kaşlarını çatıyor, inanmıyor. O zaman da Usame Bin Ladin'den bahsediyorum bu kez de omuzlarını silkiyor.

'Bin Ladin'in işi düşünmemekti. Onun görevi sadece emirlere uymak ve emirleri yerine getirmekti. Belki Amerikalılar için çalışmıyordu. Ama Batı için de mi çalışmıyordu yani?'. Tahmin edeceğiniz üzere komplo teorilerinin bol olduğu bir ülkedeyiz. Ama bir yandan da Bin Ladin'in hakikaten de Sovyetler'e karşı bizim yanımızda savaştığını inkar edemem. Konuşmamızın arasında Boston'dan laf açılıyor. Amerikalıların tıpkı 11 Eylül sonrası yaptığı gibi bu kez de Suriye'yi suçlayarak buraya asker göndereceklerinden korkuyor.

Ben ise bu fikre karşı çıkıyorum. Çünkü Amerikalılar bir kez daha Ortadoğu'da bir savaşa girmek istemiyor. Albay tabii ki bana katılmıyor. Evet, ABD askerlerini gönderecektir. Ama bunlar Amerikan askeri olmayacaktır. Muhtemelen Katar ve Suudi Arabistan askerleri olacaktır bunlar.

BM Suriye'de faaliyet gösteren her tür silahlı örgüte yönelik savaş suçlarının çetelesini tutuyor. Tabii rejim ordusu da dahil. Ama bu

konuşmanın isyan öncesinde olabileceğini düşünmek dahi imkansız. Savaş askerlere bile konuşma özgürlüğü tanımış. Artık kendi aralarında konuşup, tartışabiliyorlar. Albay nedenle bana Sünni kimliğini açıklama ihtiyacı duydu. 'Daha önce böyle şeyleri konuşmazdık. Dini kimliğimiz bağlamında hiç düşünmezdik. Hepimiz Suriyeliydik'.

Bu söylediğini bir süre için düşünüyorum. Ayaklanmalardan önce eğer herkes Suriyeli idiyse o zaman neden ayaklanma oldu ki? Rejimin en sıkı destekçileri bile artık ülkeyi yokuşa sürükleyen bu korkunç trajedinin altında yatan esas sebeplerin farkında. Sadece 'teröristleri' suçlamak yeterli değil. Bunu zaten düşmanlarını şeytanlaştırmak isteyen her devlet yapıyor.

Şam hükümeti dün helikopterleri düşürüldükten İdlib kenti yakınlarında kafaları kesilen sekiz adet hava kuvvetleri subayının cesedinin Lazkiye Askeri Hastanesi'ne getirildiğini açıkladı. Hükümet sözcüsüne göre tümü kafaları kesilerek infaz edilmişti. Sözcüye göre öldürüldükten önce veya sonra bu askerlerin gözleri de yerlerinden çıkarılmıştı. Konu hakkındaki bilgi bu kadar. Bu günlerde Suriye'de her iki taraftan benzeri açıklamalar duymak çok normal. İstediğinize inanırsınız, istemediğinize inanmazsınız.

19 Nisan 2013, Robert Fisk

SURİYE'NİN GELECEĞİ İLE İLGİLİ SAVAŞI KİM KAZANACAK? HİÇ KİMSE

İki gün önce Beşşar Esad'ın bağımsızlık günü konuşmasını dinleyenler büyük bir hayal kırıklığına uğradılar. Kan, ter veya gözyaşı vadetmedi. Sadece daha fazla savaş ve kazanacağı ile ilgili güvence vadetti. 67 sene önce Fransız idaresinden kurtulmanın simgesi olan bağımsızlık günü sebebiyle 7000 kadar tutsak Suriye'nin serbest bırakılacak. Bu da halen hapishanelerde ne kadar çok insan olduğunu gösteriyor. Ama Esad halkına bunun gerçekten de bir savaş olduğunu anlatmaya çalışıyor. Sanki bilmiyorlar da! Esad'a göre ortada mezhepsel bir savaş yok. Yabancı basın bilakis bir yalan atıyor ortaya. 'Halkı onu istemiyor olsa da makamını bırakmak istemeyen bir devlet başkanı gibi lanse ediyorlar ama bu doğru

değil' diyor. Fransa halen Suriye'yi mandasında bir bölge olarak görüyor. Batılı ülkeler Arapları kendilerine kul etmek istiyor. 'Zaten bu ülkelerin Irak'ta, Libya'da ve şimdi de Suriye'de insani müdahalesini gördük'.

Esad'ın tüm bu söylediklerinde kısmen doğruluk payı da var. Londra, Paris ve Brüksel geçekten de sürgünde olan insanları çok seviyor. Irak'a sürgündeki zengin Ahmed Çelebi'yi getirmeye çalıştık. Ne kadar güvenilir biri olduğunu gördük! Libya'daki özgürlük savaşçılarının destan yazan savaşçılar olduğunu düşündük ama bir bakıyoruz ki şimdi NATO hava saldırıları sağ olsun Bingazi ve Trablus'ta küçük İslami yerleşimler oluşturdular. Amerikan büyükelçisini de aradan çıkardılar zaten. Eğer Cezayir bu denli Suudi Arabistan'ın müttefiki olmasaydı Esad belki de bu eski Fransız sömürgesinin bağımsızlık savaşından kaçan, 1990'lardaki İslamcı çatışmalarda kendi halkını katleden ve halen de yolsuzluk içinde bir rejim kuran sürgündeki Cezayirlilere verildiğini söylerdi.

Bir taraftan da Suriye muhalefeti var. Kendi içindeki ayrışmalar ve kavgalar ile lideri Khatib hakikaten ne yaptığını zannediyor? İstifa etti mi etmedi mi? Mali'deki cihatçıların merkezi olan El Kaide benzeri yapılanmalar ile olan bağlantısına ne oldu? Sahiden Mali'yi hatırlayanınız var mı? Ocak ayında Mali terörün merkez üssü idi. Şimdi ise dünya terörünün merkezi Suriye'nin kuzeyi olmuş durumda. Bu gruplar da nefret edilen Esad'a karşı malum 'bizim' yanımızda savaşıyorlar. Biz cesur batılılar da Beşşar'ın kimyasal silahları sanki 'emin ellerdeymiş' (Esad'ın) gibi 'yanlış ellere geçecek' diye korkuyoruz. Gerçekten düşünüyorum Esad'ın konuşmalarını kim yazıyor acaba? Esad'ın Çarşamba günü verdiği tatsız mülakattan daha iyisini yapamazlar mıydı?

Tabii halen Ortadoğu'daki otokratik rejimlerin aslında ne olduğunu anlamıyoruz. Hem Katar'ı hem de Suudi Arabistan'ı çok seviyoruz. Bunlar bize göre özgürlükçü, Amerikan müttefiki ülkeler. Peki nefret ettiğimiz diğerleri? Suriye, İran, emirlerimize uymazsa muhtemelen Irak, eğer ordu yönetime el koyup Mübarek benzeri bir kukla hükümet kurmazsa Mısır. Hayal dünyasında uçan Daniel Pipes'ın Irak için getirdiği 'demokratik düşünceye sahip tek adam' önerisini hiç unutmayacağım. Esad da öyle olduğunu iddia etmiyor mu zaten?

Tüm bu zaman boyunca da Arap ülkelerinin Suriye rejiminin üzerine çullanmasından gayet memnunuz. Bu ülkeler savaşa her geçen gün daha

fazla silah desteği sağlıyor. İslamcı El Nusra Cephesi isyancıların içinde şimdilik en güçlü grup olsa da savaş Esad'ın dediğinin tam tersine epeyce bir mezhep savaşı kimliği taşıyor. Böylesi bir tabloda bile İran ve Lübnan Hizbullah'ının -bildiğimiz Hizbullah zaten savaşın içinde- müdahil olma fikri bizi sinirlendiriyor. Suriye'deki çatışmalarda şimdiye kadar 40'a yakın Hizbullah militanı öldü. Bunların çoğu Suriye sınırındaki Şii Lübnan köylerinde öldü. Geçen hafta Kuseyr bölgesinde en azından beş Hizbullah militanı öldürüldü. Bunlardan bir tanesi Esad Ali Esad hafta sonu Lübnan'ın güneyinde toprağa verildi. Buyurun size açık açık bir isim, isteyen hikayeyi inkar edebilir de.

Hizbullah'ın müdahili önemli çünkü İran ve müttefikleri de bu çatışmanın sebeplerinden bir tanesini oluşturuyor. Her ne kadar Esad Bağımsızlık Günü konuşmasında bu konudan bahsetmemiş olsa da Suriye savaşının bir hedefi de İran. Esad'ı devirmek bir yönü ile İran'ın müttefikini devirmek demek. Tıpkı 2006'da İsrail'in Lübnan'daki Hizbullah ile çatışmasının esas sebebinin İran'ı yok etmek olduğu gibi. İsrail savaşı kaybetti. Peki, Esad'ın düşmanları da kaybedecek mi?

Tuhaftır ki, Londra'da, Paris'te ve Washington'da yaşıyoruz. Sevmediğimiz diktatörler gidecek sanıyoruz. Belki görevi bırakacaklar, devredecekler, istifa edecekler, savaşı kaybedecekler her ne derseniz deyin. Çünkü gitmelerini istiyoruz. Saddam yerle bir edilmedi mi? Kaddafi'nin elinden her şeyi alınmadı mı? Miloseviç Lahey'de yargılanmadı mı? Hepsi doğru. Ama Stalin yerinde kaldı. Him Jong-Un da fena değil, o da yerinde duruyor. Tabii onun nükleer silahları var muhtemelen bundan da kaynaklanan bir şeydir. Öte yandan bakıyorsunuz ki İran'ın henüz nükleer silahı yok, başarmak istiyor da istemiyor da olabilir. Ama sırf bu sebeple de Amerika ve İsrail'in hedef tahtasında. Esad'ın düşmanları için bir de kötü haberim var.

Çarşamba akşamki konuşmasında Suriye ordusundan bahsetti. Ama yeni kazanılan topraklardan bahsetmedi. İsyancılara ait Dera kentinin büyük bir kısmı ordu tarafından ele geçirilmiş durumda ve ordu hızla Şam'ın dışındaki Harasta'ya doğru ilerliyor. Tartus'a ve Lazkiye'ye giden 100 mil uzaklığındaki otoyol uzun süre boyunca silahlı muhalefetin kontrolü altındaydı. Artık bu yol Esad'in birlikleri tarafından kazanılarak yeniden açıldı. Aylar sonra ilk defa Suriyeliler Şam'dan çıkarak Akdeniz kıyısı boyunca yolculuk yapabilecekler. NATO ülkeleri tarafından çok sevilen

isyancılar Şam'daki güçlerini de kaybediyorlar. Evet, belki geri alabilirler. Lazkiye'ye giden yol belki yeniden kapanır. Ama dikkat edin bence bu savaş iki veya üç, hatta ki daha uzun seneler sürebilir. Bu savaşın kazananı hiç kimse olmayacak.

Savaşla ilgili mutlaka hesaba katılması gereken bir unsur Beşşar Esad'ın Suriye ordusu olacak. Ordu yolsuzluklardan bıkmış durumda. Adam kayırmacılıktan bıkmış durumda. Sadece El Kaide ve El Nusra değil ordudan kaçanlar, NATO ve Dera'daki vahşetinin Suriye'deki isyanın fitilini ateşlediği istihbarat servisinden de bıkmış durumda. Şu anda ordu Esad'ın düşmanları ile savaşıyor. Ama geleceği görmek için Batılı 'devlet adamları', diplomatlar, 'uzmanlar', ve televizyon kanallarının bayıldığı o tuhaf analistler bir kristal küre edinmeliler.

20 Nisan 2013, Robert Fisk

SURİYE'NİN EN SIKINTILI BÖLGESİNİ ALAN HAYAT KURTARICILAR: ORTA YOL

Suriye savaşında ismi hiç geçmemiş kahramanlar çok azdır. Ama Halit Erksusi ve 9000 gönüllüsü bu kahramanlardan. Bu acıklı çatışma sırasında ön cephelere yiyecek ve sıhhi yardım sağlarken bir yandan da düşmanlara yalvarmak, onlarla müzakere etmek herhalde insanı aziz mertebesine taşır.

Rejim güçleri ve isyancılar arasında tutukluların ve cenazelerin değişimini bile yapıyorlar. Sırf bu gerçek bile iç savaş içinde kaç defa gayri resmi ateşkes ilan edilmiş olduğunu gösterir.

Halit Erksusi tüm bunlara bir iç savaş adını vermiyor elbette. 'Kriz' tanımını daha uygun görüyor. Şam'daki Suriye Arap Kızılayı (SARC) Genel Sekreteri karşılaştıkları sorunları açıkça söylüyor. Gerek Özgür Suriye Ordusu olsun gerekse El Nusra isyancıları olsun ya da muhaberat görevlilerinin SARC'ın cephenin her iki tarafında da olması gerektiğini anlayamaması gibi konularda gayet açık sözlü. Bu arada yedi adet Suriye Kızılayı gönüllüsü halen muhaberat tarafından tutuklu bulunuyor.

'Çok kendine has bir konumumuz var' diyor Erksusi. 'Hukuki olarak silahlı kuvvetlerin bir uzantısısınız. Ama silahlı kuvvetlerin uzantısı

olamayız çünkü çatışmanın bir tarafı da silahlı kuvvetler. Ortada olsak da tarafsız bir şekilde her iki tarafa da yardım ulaştırsak çok daha faydalı oluruz diye düşündük. Tabii bu kolay olmuyor. İnsanlar 'Ya bizimlesin, ya bize karşısın' diyorlar. Bunu her iki taraf da söylüyor. İşimizin etik kurallarını tüm 500 çalışanımıza ve 9000 gönüllümüze uyguluyoruz. Onlara en baştan duygularıyla değil, yedi maddelik kurallarımız ile hareket etmeleri gerektiğini söyledik.'

İnsanlık, tarafsızlık, yansızlık, bağımsızlık, birlik, gönüllülük, evrensellik. Epeyce dolu dolu kelimeler bunlar. İsyancılara yardım ettiğini iddia eden rejime yönelik Erksusi'nin cevabı net. 'Oraya yardım ulaştırmazsak sınırın karşı tarafından Türkiye'den yardım gelecek'. Ama tabii muhalefet bu yardımları bizzat almak isteyecektir. Buna karşın Erksusi ve ekibi yardımları sadece kuzeydeki kimi kasabalardaki ofislerine ulaştırıyor.

Erksusi geçen sene Humus'ta Suriye ordusunun açtığı ateş ile öldürülen Gazeteciler Marie Colvin ve Remi Ochlik'in cenazelerini alan Kızılay personeli arasındaydı. 'Baba Emir'e gittik. Ordu birkaç mezar açtı ve gazetecilerin cesetlerini bir askeri hastaneye götürdü. Cesetler zarar görmemişti. Bunu yapmak bizim bir çeşit görevimizdi. Şam'daki bazı muhalif mahallelere de aramızda yer ve saat konusunda anlaşarak, çatışma olmaması açısından yardımları o şekilde ulaştırıyoruz. Tutukluların ve cenazelerin değiş tokuşunda da yardımımız oluyor. Bu değiş tokuşların büyük bir kısmında bizim payımız var ama arabuluculuk işini biz yapmıyoruz'.

Olayın ne kadar tehlikeli olduğu kişisel olarak da hissedilir boyutta. 43 yaşındaki Erksusi'nin 25 senelik eşi Nuha da bir SARC gönüllüsü. 'Krizin başlarında eşimi Cabor, Harasta ve Dera'nın bazı bölgelerine yardım görevine göndermek durumunda kaldım'. Bu bölgelerden her üçü de resmen savaş cephesi. Şimdi çocukları olmuş da Nuha da evde oturuyormuş. Bu durumun adamda nasıl bir rahatlama sağladığını yüzünden okuyorsunuz. 'Kızılay sevgi dolu bir ortam. Eğer birbirinizi sevmezseniz, başkaları ile de sevgi paylaşamazsınız'.

Her iki tarafla da konuşabiliyor olmak elbette ki beraberinde bazı problemleri de getiriyor. Humus'ta isyancılardan bir tanesi konvoyda başkentten bir gönüllüyü görüyor. 'Şam'dan mısın? İsyanı niye desteklemiyorsun?' diye soruyor. Rejimin güvenlik güçleri özgür Suriye Ordusu'nun elinde Kızılay kumanyalarını görünce Erkssousi kuruluşunu

açıklamak zorunda kalıyor. 'Yemek kumanyası sadece bir ay için yeterli. İnsanlar paketin içindekiler yiyene kadar yanlarında durup bekleyemem. Ama yiyecek kumanyası neticede silah değil'.

Firas El Nakib cephedeki son konvoya katılarak SARC'ın devlet kontrolünde olduğunu iddia eden bir ÖSO subayı ile sohbet etmeye başladı. 'Bize güvenmedi. Ama muhaliflerin hakim olduğu bölgedeki depomuzu ve birçok kişinin oraya gıda veya sıhhi yardım almaya gittiğini görünce fikri değişti' dedi.

Erksoussi çok açık konuşuyor. 'Bizim amacımız yardıma ihtiyacı olan insanlara yardım etmek. Sadece bu. İnsanlara hükümeti sevip sevmediklerini sormuyoruz. Bazen askerleri değiş tokuş sırasında geri alıyoruz. Cephenin diğer tarafında yaralanan askerler bize Şam'a getiriliyor. Ordu bizi genelde seviyor, bir sorunları yok bizle'. Ama bu tam olarak da gerçekleri yansıtmıyor. Erkssousi'ye göre muhaberat SARC'a güvenmiyor ve güvenmemek için de haklı sebepleri var.

Erkssousi'nin SARC gönüllülerine öyle önemli tavsiyeleri var ki bunlar diğer STK'larca ve gazetecilerce de rahatlıkla uygulanabilir. 'Gönüllülerimize hep şöyle diyorum: 'Sizler hepiniz eğitimli insanlarsınız. Bu yüzden de sadece bir ilkokul diplomasi bulunan bir polisle kavga ediyorsanız ve ona tepeden bakarcasına konuşuyorsanız suç sizindir. Tartışmayın. Unutmayın ki diğer tarafın hiçbir bürokratik emir komuta zinciri yok. Halbuki bazı rejim askerlerinin uluslararası hukuk eğitimi bile var. Güvenlik noktasındaki kişiyi gözünüz tutmadıysa o halde yetkili kişiyi sorarsınız. Bunu polislerle ve öteki tarafla yapamazsınız. Eğer bir tartışmaya müdahil olursanız bir bakmışsınız ki arabanızdan sizi almışlar ve bir AK-47 ile size vuruyorlar'.

Veya daha da kötüsü olabilir. Suriye Kızılayı'nın 18 gönüllüsü savaşta hayatını kaybetti. On sekizinci kişi Halep'teki kendi depolarına bir havan topunun isabet etmesi sonucu öldü.

22 Nisan 2013, Robert Fisk

ŞAM'DAN: ESAD'IN BABASI BUNU NASIL YAPMIŞ OLABİLİR?

Hafız olsa ne yapardı? Her Suriyeli aynı soruyu soruyor. Kendisi 2000 yılında öldükten sonra oğlu Beşşar'ın yerine geçtiği Şam'ın aslanının Suriye trajedisine tepkisi daha mı sert yoksa daha mı yumuşak olurdu? Hafız Suriye'nin iç savaşa sürüklenmesine bu kadar kolay izin verir miydi? Hama'da 1982'de 20.000 kişinin ölümüyle sonuçlanan Müslüman Kardeşler'e yönelik vahşi sindirme girişiminde olduğu gibi aynı yöntemleri mi uygulardı? Veya Hafız baştaki ayaklanmayı demokrasiye geçiş için bir fırsat olarak mı görürdü?

Tabii ölüler konuşamaz. Ama yine de Suriye Dışişleri Bakanlığı ve Suriye Cumhurbaşkanlığı'nın bazı gizli arşivleri yayınlandı. Bu arşiv belgeleri on yıl boyunca Hafız Esad'ın tercümanlığını ve halen Beşşar Esad'ın danışmanlığını yapan Buthayna Şaban'ın son kitabında yayımlandı.

Şaban 1990'larda Hafız Esad, George Bush, Bill Clinton; Dışişleri Bakanları Warren Christopher ile Madeleine Albright ve tabii ki Suriye dışişleri bakanı Faruk El Şara arasında geçen 'barış süreci' görüşmelerinin hepsinde vardı. Bu görüşmelerde tabii ki İsrailli liderler de vardı. Şaban'ın yeni kitabının adı Şam Günlüğü. Tam da Suriye'nin son iki senedir içinde bulunduğu iç savaştan dolayı parçalanmaya başladığı bir dönemde yazılan bu kitap en güçlü Arap liderleri hakkında yeni değerlendirmeler sunuyor.

Şaban'ın anıları 1991'de Kuveyt'in Saddam Hüseyin'in işgalinden kurtulmasından, Baba Bush'un Dışişleri bakanı James Baker'ın Şam'a gelerek Hafız Esad'ı Madrid'e diğer Arap ülkeleri ve İsrailliler ile yapılacak 'barış görüşmelerine' delegasyon göndermeye ikna etme girişimleri ile başlıyor. O dönemde Baker Hafız Esad'a Saddam tarafından fitili ateşlenen çatışmalarının 'İran'dan başlayıp Türkiye'ye kadar sıçrayabileceğini' söylemişti. Buna karşılık Esad da gülümseyerek 'gördüğümüz çatışmalar da var, görmediklerimiz de. Görünmez olanlar bazen görünenlerden çok daha tehlikeli olabilir'. Bu cevabın bir benzerini belki de farklı bir bağlamda iki sene önce hayatta olsa yine verecekti.

Esad 1967'den beri İsrail tarafından işgal edilen Golan Tepeleri'nin geri iadesini istiyordu. Esad'ın talebi tüm savaş öncesi sınırların yani

Suriye'nin her karış toprağının tümüyle geri verilmesi ve diplomatik temaslar kurulmadan önce İsrail'in tamamıyla geri çekilmesiydi. Esad aynı zamanda Rusların ve BM'nin Madrid görüşmelerine eş-sponsorluk yapmasını istiyordu. İstediği de oldu. Baker BM'nin katılımına Esad'a zaten her zaman 'evet' dediğini iddia ederek onay verdi. Peki Esad'ın cevabı? 'Aslında evet demiyorsunuz Sn. Baker... hayır diyorsunuz. Ben size BM sponsorluğuna evet demenizi istedim...ve siz buna hayır dediniz'.

Baker konferans için Suriye'nin isteklerinin yüzde 50'sini karşılayabileceğini söyledi. 'Yüzde 100'e ulaşmamız için muhtemelen üstümüzdeki tüm kıyafetleri çıkarmamız gerekecek!' dedi Baker. Buna karşılık Esad 'Biz Suriye'de kıyafetlerimizi tümüyle çıkarmamak gibi bir karar aldık' dedi. Suriye Madrid toplantısına katıldı fakat sonuç tam bir fiyaskoydu. İzak Shamir toplantıyı terk etti ve Suriye dışişleri bakanı Şara 'terörist' Shamir için bir İngiliz sömürgesi posteri olan aranıyor posterini açtı ve protesto etti.

Clinton ise Arap-İsrail ihtilafında tarafsız kalmak isteyen genç bir adam görüntüsüyle Esad'ı etkilemeyi başarmıştı. Elbette bu sadece bir illüzyondan ibaretti ama Esad buna inanmıştı. Warren Christopher Esad'a Ortadoğu barış sürecinin Clinton'ın önceliği olduğunu söyledi. Ama Esad aynısını Nixon'dan da, Carter'dan da, Bush'dan da duymuştu. Esad 'daha önceki hükümetler de bu konuda ciddiydi. Ama seçim dönemi başlayınca barış süreci ile olan her şey bir anda durdu' dedi.

Clinton ve Esad Rabin anlaşması olarak da adlandırılan ve İzak Rabin döneminde başlatılan müzakereleri yeniden uygulamaya koyma fikri üzerinde görüştüler. Bu müzakereler Golan tepelerindeki Yahudi yerleşimlerinin kaldırılması ve İsrail ordusunun kademeli olarak geri çekilmesini içeriyordu.

Tabii Clinton'ın Shepherdstown başarısızlığından İsrail'i sorumlu tuttuğu meşhur telefon konuşması gibi birçok hikaye de var. Eh tabii insan biraz da şüpheye yer bırakmalı değil mi? Şaban'ın da itiraf ettiği gibi görüşmelerde hazır bulunan diğer kişilerin çetelesi tutulmuyor fakat Hafız Esad ile ilgili kitapta anlatılanın yeterli olduğunu düşünüyor. Kitaba göre ortada Esad gibi bağımsızlığından bir adım geri atmayan güçlü bir adam vardı ama aynı adam hem Clinton'ı beğeniyor hem de İsrail'in güvenlik ihtiyacını anlıyordu.

Peki bugün burada olsa Hafız Esad ne yapardı? Beşşar'ın yaptığı gibi Obama'nın laflarını yutar mıydı? Yoksa savaşır mıydı? Veya her şeyi bırakır mıydı? Oğlu bu konudaki görüşlerini paylaşmadı. Ama bu Beşşar Esad'a sormak istediğim sorulardan bir tanesi.

24 Nisan 2013, Kim Sengupta

KERRY NATO'YU SURİYE'DEN GELECEK MUHTEMEL BİR KİMYASAL SALDIRIYA KARŞI UYARIYOR

ABD Dışişleri Bakanlığı Beşşar Esad'ın güçlerinin sarin gazı saldırısı düzenlediği iddiaları karşısında önlem alınması yönünde uyarı yaptı.

John Kerry dün katıldığı ilk NATO konferansında NATO'nun kimyasal yayılmaya engel olması konusunda talepte bulundu. ABD Başkanı Barack Obama rejim tarafından kullanılacak bu gibi kitle imha silahlarının 'kırmızı çizgileri' aşmak olacağını söylemişti.

19 Mart'ta Şam'ın eteklerinde sarin gazı kullanıldığına ait iddialar ilk kez İsrail tarafından dile getirildi. Askeri İstihbarat'ın başındaki isim Tuğgeneral Itai Brun mağdurlara ait ağızlarından beyaz sıvı geldiği ve gözbebeklerinin büyüdüğüne dair fotoğraf görüntülerinin sarin gazı kullanımını kanıtladığını ifade etti. Brun 'Suriye'de çok büyük bir kimyasal stoku var. Tahminimize göre rejim kimyasal silah kullandı ve kullanmaya devam ediyor' dedi.

John Kerry bu raporlama ile ilgili İsrail Başbakanı'nı aradığını söyledi. 'Bu sabah İsrail Başbakanı Netanyahu'yu aradım. Sn. Netanyahu da henüz elimizdeki bilgileri onaylayamıyor. Henüz bu bilgilerin doğruluğunu teyit edemiyoruz' dedi.

Öncesinde de Kerry NATO Dışişleri Bakanlarına: 'NATO'nun Suriye'ye yönelik bir strateji geliştirmesi lazım. NATO'nun birlik üyelerini nasıl koruyacağı ve kimyasal saldırı ihtimaline nasıl cevap vereceği üzerine hep birlikte düşünmemiz gerekiyor' dedi.

İngiltere ve Fransa geçen hafta BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun'a Esad rejiminin bu yıl içinde Humus, Halep ve Şam'da kimyasal silah kullandığına dair kanıtlarının olduğunu belirten birer mektup yazdılar.

Nato Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen 'Suriye'deki durum daha da kötüleşti ve bölgesel istikrara olumsuz etki etmeye başladı. Suriye'de balistik füze kullanımı ve muhtemel kimyasal silahlar kullanımı konusunda ciddi kaygılarımız var. Nato'nun konuya el atması ile ilgili bir talep yok ancak bu meseleleri çözümleyemezsek bu durum doğrudan bizim güvenliğimizi de etkileyebilir. Bu nedenle de son derece dikkatli davranmalıyız' dedi.

Suriye'de gittikçe kötüleşen sürecin uluslararası topluma yönelik doğrudan ve dolaylı etkileri ile ilgili uyarıların yapılmaya devam ediliyor. Ancak bu yapılırken bazı üye ülkelerin de Suriye'nin komşularına daha fazla zarar verilmemesi için bir anlaşma yapılması konusunda fikir birliği içinde olduğu da söylentiler arasında.

Rasmussen geçen yıl ABD ve Rusya'nın da aralarında bulunduğu ülkelerin imzaladığı Cenevre Anlaşması'na istinaden bazı müzakerelerin düzenlenmesi için yeterli desteğe sahip olduğunu söyledi.

Rusya Dışişleri Bakanı seçim öncesi geçici hükümet talebinin öne sürüldüğü öneriyi dün Brüksel'de Kerry ile gerçekleşen ikili görüşmeler sırasında dile getirdi.

Aslında ortadaki temel anlaşmazlık Batı'nın Esad gitmeden hiçbir siyasi çözüm olmayacağı konusundaki tavrı ile Kremlin'in böyle bir önkoşulu kabul etmemesi ile ilgili siyaset farkı.

John Kerry dün gerçekleşen toplantıda Washington ve Moskova'nın Cenevre Anlaşması konusunda çok da farklı düşünmediğini söyledi. Kerry'e göre her iki ülke de Esad'ın gitmesi gerektiği konusunda hemfikir olsa da bu sürecin tarihi konusunda anlaşmazlık yaşıyor. 'Herkesin önceliği aslında bir siyasi çözüm önerisi'.

27 Nisan 2013, Robert Fisk

'BEŞŞAR'IN ÖZEL KUVVETLERİ KENDİNE GÜVENLİ, GADDAR VE SİYASETEN İDDİALI OLARAK DÜŞMANLARINA YÖNELİK BİR TEHLİKE'

Suriye'nin kuzeyinde Suriye ordusunun konuşlandığı dağın tepesinde bulutlar dolaşıyor. Kar yağmura dönüşürken bu korunaklı kaleyi de çamur göletleriyle kaplıyor. Bu çamur göletlerinde nöbet bekleyen askerlerin yüzlerine rüzgarın esintisi vuruyor ve kullandıkları 1950'lerin Varşova Paktı'ndan kalma T-55 tankları yağmurun altında yavaşça ilerliyor. Suriye Ordusu Özel Kuvvetler Albayı Muhammed'e bu tankların tamamen 'çöp hurda' olduğunu söylüyorum. Gülümseyerek 'Statik savunma için bu tankları kullanıyoruz yoksa bir yere kımıldıyor değiller' diyor.

Cebel El-Kavaniye savaştan önce -veya Beşşar Esad'ın askerlerinin kullandığı dil ile 'krizden önce' diyelim- yerel bir televizyon istasyonuydu. Ama rejim karşıtı isyancılar bu istasyonu ele geçirince istasyon kulelerini bombalayıp, kulelerin etrafındaki ağaçları kesip o bölgeyi set çekerek yangına güvenli bölge olarak yeniden düzenlediler. Amaç rejimin açacağı ateşe karşı o bölgeyi korumaktı. Suriye ordusu geçtiğimiz Ekim ayında Türk sınırına yakın Kesap kasabasına bağlı Kastal Maaf köyü üzerinden yeniden ele geçirmeye çalıştı ve cephe haline gelen ovaya doğru ilerledi.

Suriye ordusu burayı kendi haritalarında kendi koordinatlarına göre 'Kavaniye Dağı' olarak kodladı. Burası '45. Nokta' oldu. 40. Nokta dağın doğu kenarından başlıyor. Birbirine bakan iki tepenin arasında bulunan ağaçların altında çadırlarını kurup burada askerlerini yatırıyorlar. T-55'lerden bir tanesinin üzerine çıkıyorum ve çadırları tepeden seyrediyorum. Vadide yer yer patlama sesi duyuluyor. Zaman zaman da silah sesleri. Albay Muhammed 800 metre ötede olan en yakın ormanın halen düşmanın elinde olduğunu söylüyor. Elinde makinalı tüfekle tank başlığının içinde oturan bir asker gözlerini ağaçtan almıyor.

Beşşar Esad'ın askerleri arasında oturmak her zaman garip bir duygu. Bunlar dünyanın geri kalan kısmına göre rejimin 'kötü adamları'. Aslında bu unvanı ülkenin gizli polisi hak ediyor. Tahminime göre bu askerler zaten Batılı bir gazetecinin bölgeye geleceğinden haberdar edildiler.

Ailelerinin öldürülmesi korkusu ile sadece ilk isimlerini kullanmamı istediler. Fotoğraf çekmeme izin veriyorlar ama tıpkı isyancıların da benzer nedenlerle talep ettiği gibi yüzlerini çekmemi istemiyorlar. Ama konuştuğum her asker ve subay kimliklerini bana gösterdi ve isimlerini benimle paylaştı.

Sadece birkaç ay öncesine kadar Suriye ordusuna bu kadar kolay erişebilmek pek mümkün değildi. Tabii bunun mantıklı sebepleri var. Ordu nihayet Özgür Suriye Ordusu'ndan, İslamcı El Nusra savaşçılarından ve Suriye'nin kırsal kesiminin büyük kısmını idaresi altında tutan El Kaide benzeri örgütlerden toprak kazandığını düşünüyor. 45. Nokta Türkiye'den bir buçuk mil uzakta ve ordu bu aradaki mesafeyi ele geçirmeyi planlıyor. Şam'ın dışındaki bir bölgede isyancıların hakim olduğu iki mahallede kanlı bir çatışma yaşandı. Ben dağların tepelerinde gezinirken isyancılar sivilleri öldürdükleri gerekçesi ile Humus dışındaki Kuseyr şehrinin ellerinden çıkacağını düşünüyordu. Şam'dan Lazkiye'ye uzanan Akdeniz kıyısındaki yol ordu tarafından yeniden açılmıştı. 45. Nokta'da görüştüğüm askerler 29 senelik kısmi Lübnan işgalinden sonra yolsuzluğa bulaşmış askerlerden çok farklıydı. Lübnan'daki bu askerler 2005'te Suriye'ye dönüp ortada savaşacak bir savaş bulamayınca bir tehdit unsuru olarak algılanacaklarına resmen dalga geçilecek askerler haline geldiler. Beşşar Esad'ın Özel Ordusu şimdi daha fazla kendine güvenli, daha gaddar, siyaseten daha iddialı ve düşmanları için daha tehlikeli. Üniformaları gıcır gıcır, silahları yeni. Suriyeliler şu aşamada İsrail'in ve Washington'un Beşşar'ın kuvvetleri tarafından kimyasal silahlar kullanıldığına dair iddialarını duymaya alışmış durumda. Şam'daki bir istihbarat görevlisi 'Neden MIG hava araçlarımız ve bombaları zaten yeterince zarar veriyorken bir de kimyasal silah kullanalım?' diye sordu. 45. Nokta'daki askerler 'şehitler' olarak da nitelenen Özgür Suriye Ordusu'na kaçışları ve kazandıkları, kaybettikleri çatışmalardaki ölü sayısını açıklamaktan kaçınmadılar.

45. Nokta'daki son 'şehitleri' iki hafta önce bir isyancı ateşi ile öldürüldü. 22 yaşındaki Özel Ordu subayı Kemal Abud Humus'luydu. En azından bir asker olarak öldü. Albay Muhammed ne yazık ki aile izni alan askerlerin düşman topraklara geçtikleri anda bıçakla kafalarının kesildiğini söyledi. BM'nin Suriye ordusuna karşı savaş suçları davası açmaya hazırlandığını düşünüyorum. Bir yandan da barkalardan değil de cepheden savaşı

yönettiğini belli edecek şekilde kolunda dört adet mermi izi bulunan Albay Muhammed'e askerlerinin mutlaka ki Golan Tepeleri'ni İsrail'den alacağını söylüyorum. İsrail güneyde, ama kendisi kuzeyde Türkiye'ye doğru olan bölgede savaşıyor. Niye diye soruyorum.

'Biliyorum, ama biz İsrail ile savaşıyoruz. Ben bu orduya İsrail ile savaşmak için katıldım. Ve şimdi de İsrail'in maşaları ile, Katar ve Suudi Arabistan'ın maşaları ile savaşıyorum. Bu yüzden de Golan için savaşıyoruz. Ortada bir komplo var ve Batı tam da sizin Mali'de öldürmeye çalıştığınız teröristleri yabancı savaşçıların Suriye'ye gelmesinde destek oluyor' dedi. Tabii ki bu lafları ben daha önce de duymuştum. Bu komplo teorilerinin hayranı Suriye'deki röportajlarımda her daim yanımda oturuyor. Ama Albay her sabah 45. Noktada top mermisi atan T-55'lerin kendi tankları ile aynı olduğunu dolayısıyla düşmanların rejim ordusundan askeri mühimmat çaldığını ve karşısındaki birliklerde Beşşar Esad'ın ordusundan adamlar dahi olduğunu söylüyor.

Kastel Maaf'a doğru giden yolda ilerlerken bir komutan bana Türkiye sınırına giden yolda ordunun 10 Suudi, 2 Mısırlı ve 1 Tunuslu öldürdüğünü söylüyor. Bunu kanıtlayacak elimde belge yok. Ama 45. Noktadaki askerler bana düşmanlardan ele geçirdikleri üç telsiz telefonu veriyor. Bir tanesinde 'HXT Terminali' yazıyor. Diğer iki tanesi Hongda tarafından üretilmiş ve kullanım kılavuzu Türkçe. İsyancıların konuşmalarını dinleyip dinlemediklerini soruyorum. 'Dinliyoruz ama bir şey anlamıyoruz. Hepsi Türkçe konuşuyor ve biz de Türkçe anlamıyoruz' diyor bir binbaşı. Peki bu isyancılar Türk mü yoksa doğudaki Suriye kasabalarında yaşayan Türkmenler mi? Omuz silkiyorlar. Libya ve Yemen aksanı ile Arapça konuşmalar da duyduklarını söylüyorlar. NATO'nun yabancı cihatçılara ne kadar düşkün olduğunu bildiğim için bu Suriyeli askerlerin doğruyu söylemiş olabileceğini düşünüyorum.

Ülkenin kuzeyindeki bu arazinin yolları çatışmanın ne denli korkunç olduğunun üzerini örtüyor. Terkedilmiş evlerin duvarlarını kırmızı ve beyaz güller süslüyor. Birkaç adamın etraftaki portakal bahçelerinde çalıştığını görüyorum. Bir kadın çatıda saçlarını tarıyor. Balloran gölü bahar güneşi altında ışıldıyor. Bir köşeden de halen tepelerinde karlar birikmiş dağlar var. Tüm bunlar bana Bosna'yı hatırlatıyor. Kasabalarda halen yaşayanlar var. 10 ailelik bir Rum Ortodoks köyü içindeki kilisesi ile, bir Alevi-Müslüman köyü ve cepheye yakın ama halen ayakta birlikte

yaşama kültürünü barından bir Sünni Müslüman köyü orada duruyor. Mezhebi olmayan, seküler eski Suriye'nin hayaleti savaş bittikten sonra tekrar ortaya çıkacaktır.

Yüzlerce Suriyeli askerin çevredeki ormanda devriye gezdiği yerle bir edilmiş Beyt Feres köyüne geliyoruz. Bir başka komutan elini cebine sokuyor ve öldürülen isyancı savaşçıların üzerinden çıkan cep telefonlarını gösteriyor. 'Hepsi yabancı üretimi' diyor. Kimisinde korku okunan sakallı yüzere kamera yaklaşıyor, diğerlerinin yüzü ise ölüm sessizliğinde. Bu adamları toplamışlar, öldürülen bazı adamların yüzlerine iki kez asker postalı indiğini görüyorum. Bulunduğumuz yerin duvarına 'Hepimiz Esad'ın askerleriyiz, Cebel El-Esvad ve Beyt Şuruk gibi silahlı grupların köpeklerine ölüm!' yazıyor.

Bunlar halen isyancıların elinde tuttuğu kasabaların isimleri diyor Albay Muhammed. 45 yaşındaki Albay 1993 ile 1995 arasında süren Lübnan Savaşı'nın gazisi. Albay birkaç kasaba isimleri daha sayıyor: Kadra, Cebel Suda, Zayide, El Kabir, Rabia... Kaderleri onları bekliyor. Askerlere çatışmalar esnasında kaç tane esir aldıklarını soruyorum. Yüksek sesle 'hiç' diyorlar. Bir çatışmada dahi 700 'terörist' öldürmelerine rağmen hiç esir almadınız mı diyorum. 'Hayır, hiç' diyorlar.

Kurşunların deldiği bir okul binasının karşısında paramparça olmuş bir ev var. 'Yerel bir terörist lider orada tüm askerleri ile öldü, teslim olmadılar' diyor albay.

Teslim olma şansları var mıydı şüpheliyim. Ama Lazkiyeli Vasıf Komutan'ın söylediğine göre Beyt Feres'te bazı isyancılar bu sene içinde onlara destek veren bir Suriyeli işadamı ile birlikte kaçmayı başardı. Bu işadamının bir Türkmen köyü tepesindeki harabe olmuş villasını görüyoruz. Komutanın söylediğine göre tüm köy ahalisi şu anda Türkiye'deki mülteci kamplarında yaşıyor. Evden bu bu işadamının bir hayli zengin olduğu anlaşılıyor. Villa limon ve fıstık bahçeleri yanı sıra incir ağaçları ile çevrelenmiş. Evde bir basketbol sahası, boş bir yüzme havuzu, salıncaklar, içinde Türk malı konserve dolma kutularının olduğu kırık bir mermer süs havuzu var. Evin mermerden yapılmış salon ve mutfak duvarları var. Ana giriş kapısında ise bir plaka üstünde Maşallah yazısı görüyoruz. Galiba pek de bu dua tutmamış.

İşadamının terkedilen evinin bahçesinden birkaç incir koparıyorum. Askerler de benim gibi yapıyor. Ama tatları çok acı bu yüzden de yemesi zor,

askerler de yol kenarındaki portakalları tercih ediyorlar. Favaz Komutan bir meslektaşıyla konuşurken denetleme yapmak adına paylamış bir füzeyi inceliyor. Filistinli Hamas örgütünün İsrail'e attığı Kassam füzelerine çok benzeyen bu füze belli ki yerli malı. 'Filistin'den birisi bu teröristlere füze yapımını öğretmiş' diyor Favaz Komutan. Albay Muhammed köye girdiklerinde Türk askeri plakalarına ait araç ve kamyonları bulduklarını ama içlerinde hiç Türk askeri olmadığını söylüyor.

Bu bölgede Türkiye ile tuhaf bir ilişki var. Recep Tayyip Erdoğan Esad'ı kınıyor olabilir ama bir buçuk mil ötedeki en yakın sınır istasyonu halen açık. Bu sınır Türkiye ve rejimin kontrol ettiği bölgeler arasındaki tek açık sınır noktası. Subaylardan bir tanesi Muaviye ile ilgili eski bir hikayeyi anlatıyor. Muaviye düşmanlarına da yakın olmak için bir tutam saçını yanında taşıyormuş. Subaylardan bir tanesi 'Türkler de bu sınır kapısını Muaviye'nin yaptığı gibi düşmana yakın olmak için açık tutuyor' dedi. Ne demek istediğini anlıyorum. Türkler Esad rejimi ile halen fiziki olarak temasları olsun istiyor. Erdoğan Beşşar Esad'ın bu savaşı kaybedeceğinden emin değil.

Askerlerin hemen hemen hepsi bana yaralarını gösteriyor. Sanırım bu yaralar onlar için bir madalyadan veya ödülden çok daha önemli. Cephedeki Suriye'li subaylar tüm madalyalarını sökmüşler. İsyancıların pususuna düşmen istemiyorlar. Şafak vakti pusu kurmak için en ideal zaman. Yol üzerinde bir asteğmen bana kendi yaralarını gösteriyor. Sol kulağının yanından bir mermi girmiş. Kafasının diğer tarafında ise mosmor bir yara sağ kulağından yukarıya doğru çıkıyor. Tam boyun tarafından vurulmuş ama yine de hayatta kalmayı başarmış. Şanslıymış.

Aynı şekilde mayınlı arazide dolaşan Özel Ordu askerleri de şanslıydı. Kastal Maaf'taki genç bir Suriyeli patlayıcı mühimmat subayı bana yolun altına gizlenmiş iki adet metal mermi kovanı gösteriyor. Sadece bir tanesi bile elime aldığımda çok ağır geliyor. Fünyesindeki yazılar Türkçe. Patlayıcılara bağlanmış antenler isyancılardan bir bombacının bu patlayıcıları aktif hale getirmesi için bir elektrik direğinden aşağıya sarkıtılmış. Askerler tüm teknik malzemelerinin Rus malı olduğunu övünerek belirtiyor. Bir metal detektörü askerlerin mayına basmadan önce onları uyarıyor.

Ama ölüm düşmanları kadar Suriye ordusunu da korkutuyor. Lazkiye havalimanı artık resmen bir yas evi. Her gittiğimde aileleri askerlerinin

cenazelerini bekleyip ağlarken, kapının önünde kendilerini parçalarken görüyorum. Bunların çoğu Hristiyan ama Müslüman aileler de var. Malum Akdeniz kıyısı Hristiyanlar ve Alevilerin çok yoğun olduğu bölgeler ve bir Sünni azınlık da var. Bir adam bir Hristiyan kadını zor zapt ediyor, kadın gözleri yaşlı kendini yere atmasın diye. Gidiş terminalindeki bir kamyonda bir dolu çelenkler var.

Ordudaki şehit askerlerin ailelerinden sorumlu bir komutan bana havalimanının toplu yas için çok küçük bir yer olduğunu söyledi. 'Helikopterler buraya şehitleri tüm Kuzey Suriye'den getiriyor. Bu ailelere destek olmalıyız. Onlara ev bulmalıyız, yardımcı olmalıyız. Ama bazen bu ailelerin evlerine gidip oğullarının şehit olduğunu söylemek zorunda kaldığım zaman bir bakıyorum ki zaten üç oğullarını şehit vermişler. Çok zor çok' dedi. Er Ryan'ı unutun, o ne ki. Kontrol kulesinin yanında tek ayağı üzerinde zıplayarak yürümeye çalışan bir asker görüyorum. Yüzünün bir kısmını bir sargı bezi kaplamış, bir kolu yanındaki silah arkadaşının omzunda terminale doğru tökezleyerek ilerliyor.

Benimle paylaşılan askeri istatistiklerde Lazkiye'den 1900 kadar askerin, Tartus'tan 1500 kadar askerin bu korkunç savaşta öldürüldüğü görülüyor. Aslında esas rakamları tespit etmek için Lazkiye'nin yukarısındaki tepelerdeki Alevi ve Hristiyan karma köyleri de katmak gerekiyor. Örneğin 2000 kişilik Hayalin köyünde 22 asker öldü, 16 asker de kayıp. Yani aslında 38 ölü var. Birçok kişi de Haziran 2011'de Suriye ordusunun 89 asker kaybı ile sonuçlanan Cisr El-Şugur'daki isyancı baskını sırasında öldürüldü. Fuat isimli bir köylü komşu köyden bir adamın hayatta kalmayı başardığını söyledi. 'Ona telefonda köyündeki geri kalan insanlara ne olduğunu sordum' dedi. Karşı köydeki adam da 'bilmiyorum çünkü gözlerimi yerinden çıkardılar' demişi. Meğerse bu adam infaz edileceğini sanıyorken birdenbire kendisini Lazkiye'ye giden bir ambulansta bulmuş. Cisr El- Şugur'da öldürülen adamlardan bir tanesinin cenazesi Hayalin'e geri getirilmiş ama ailesi tabutun içine baktığında sadece adamın bacaklarının olduğunu görmüşler. 'Hayalin'deki son şehit de iki gün önce öldürüldü' dedi Fuat. 'İsmi Ali Hasan'dı. Daha yeni evlenmişti. Cenazesini bile getiremediler'.

Apronun ardından bekleyen 24 tane Suriye ordusuna ait saldırı helikopteri aslında rejimin silah donanımının gücünü gösteriyor. Öte yandan askerler korku ve kaygı ile bezenmiş ayrı bir hikaye anlatıyor. İsyancı

güçlerin rejim askerlerinin ailelerini tehdit ettiği uzun zamandır bilinen bir gerçek. Erlerden bir tanesi orduyu terk etmesi konusunda kendisini ikna etmesi için ağabeyine yapılan baskıları anlattı. 'Reddettiğim zaman ağabeyimin bacaklarını kırdılar' dedi. Diğer askerlerin de benzer sorunlar yaşayıp yaşamadığını sorunca 18 yaşındaki bir eri bana getirdiler. Bu erle konuşurken diğer subaylar odadan çıktı.

Belli ki zeki bir genç adamdı ama hikayesini gayet yalın bir dilde anlattı bana. Konuşmasının propaganda olmadığı belliydi. 'İdlib bölgesindenim. İsyancılar babama geldiler ve bana ihtiyaçları olduğunu söylediler. Ama babam kabul etmedi ve oğlumu istiyorsanız onu bulun ve buraya getirin, ama bunu yaparsanız muhtemelen onu karşılamak için burada olamayacağım dedi. Bunu söyledikten sonra babam ailemizin büyük bir kısmını Lübnan'a gönderdi. Annem ve babam halen Lübnan'dalar ve halen tehdit ediliyorlar'. Bu konuşmadan sonra subaylara her askerin ailelerine yönelik tehditlerden dolayı ordudan kaçmadığını, bazı askerlerin de gerçekten rejime karşı olabileceğini söyledim. Tabii benim söylediğime katılıyorlar ama yine de ordunun halen son derece güçlü olduğunu söylüyorlar.

Askeri strateji ile siyaseti birbirine karıştıran Albay Muhammed Suriye'ye yönelik dış 'komploların' Birinci Dünya Savaşı sonunda İngiltere ve Fransa'nın aralarında anlaşarak Suriye dahil Ortadoğu'yu bölüştüğü Sykes-Picot Anlaşması'nın bir tekrarı olduğunu düşünüyor. Albay 'şimdi yine aynı şeyi yapmak istiyorlar. İngiltere ve Fransa teröristlere silah vererek bizi bölmek istiyor. Ama biz herkesin bir arada, demokratik olarak yaşadığı, hangi dine mensup olunduğunun önemi olmadığı tek bir Suriye istiyoruz' diyor. Bu cümleden sonra asıl bomba geliyor '...Dr. Beşşar Esad liderliğinde'.

Her şey bu kadar kolay değil tabii ki. 'Demokrasi' kelimesi ve Esad ismi Suriye'nin genelinde çok da iyi karşılanmıyor. Bana göre şu anda resmi olarak Suriye Arap Ordusu ismiyle anılan ordu askerleri aslında Esad için değil Suriye için savaşıyor. Ama şu anda göründüğü kadarıyla kazanılması imkansız bir savaşı kazanıyorlar. Beyt Feres'teki siperlerin arkasından bir kez daha dağlardan yükselen pusa bakıyorum. Bu çok rahat Bosna olabilirdi. Ülke gerçekten de çok etkileyici. Yeşil-gri tepecikler birden bire mavi renkli kadife gibi görünen dağlara dönüşüyor. Tıpkı bir cennet. Ama cephe kıyısındaki meyvelerin tadı pek bir acı!

27 Nisan 2013, Robert Fisk

ESAD 'KIRMIZI ÇİZGİ'Yİ AŞTI MI? KİMYASAL SİLAH KULLANILDIĞI İLE İLGİLİ KANITLAR ŞÜPHELİ

Bu kimyasal silah şovundan kaçmanın bir yolu var mıdır? Önce İsrail 'askeri istihbaratı' Beşşar Esad güçlerinin muhtemelen kimyasal silah kullanmış olduğunu veya kullanacağını söyledi. Daha sonra ABD Savunma bakanı Chuck Hagel İsrail'e giderek zaten aşırı derece silahlanmış olan İsrail ordusuna daha fazla silah satışı yapılacağını söylüyor. Bunu yaparken Hagel İsrail'in elinde bulunan 200'den fazla nükleer silah başlığından hiç bahsetmiyor bile. Hem bunu yapmıyor, hem de İsrail 'istihbaratının' Suriye'deki kimyasal silah kullanımı ile ilgili haberlerine atlıyor.

Bizim Chuck daha sonra Washington'a giderek tüm dünyaya 'kimyasal silah İşi şakaya gelmez, bu iş çok ciddi. Tüm bilgilere ihtiyacımız var' diyor. Beyaz Saray da Kongre'ye ABD istihbarat servislerinin -ki muhtemelen bu servisler İsrail istihbarat servisleriyle aynı çünkü bunlar çok yakın çalışıyorlar- yapılan değerlendirmeye 'belli oranda katıldığını' söylüyor. Öte yandan Senato İstihbarat Komitesi Başkanı Senator Dianne Feinstein Suriye'nin 'kırmızı çizgileri alenen aştığını, ve daha fazla kimyasal silah kullanımını engellemek için müdahale edilmesi gerektiğini' söyledi. Aynı Deanne Feinstein İsrail'in 1996'da Lübnan'a bağlı Kana bölgesinde çoğunluğu çocuk 105 kişiyi katletmesini savunan kişiydi. Ve Beyaz Saray'ın en eski klişe laflarından birisi tedavüle sokuldu: 'Tüm ihtimaller masada'. Aynı klişe laflar İran'ın muhtemel nükleer silah geliştirme çabaları konusunda da söyleniyor.

Normal bir toplumda aslında özellikle de dünyadaki haber merkezleri tarafından acil durum ilan edilirdi. Ama yok, bu olmadı. Biz yazarlar dünyaya Obama'nın 'Suriye'de kimyasal silah kullanımının oyunun kurallarını değiştireceği' açıklaması hatırlatıyoruz. Geçtiğimiz haberler de kimsenin henüz onaylamadığı bilgileri onaylıyor. Aynı manşet ile haberi duyuran iki Kanada TV kanalının yapımcıları bana ulaştı. Onlara canlı yayında 'kanıtları' tartışacağımdan bahsedince haber her iki kanalda da yayından kaldırıldı. Aslında kullanmak istemediklerinden değil. Muhtemelen daha sonra kullanırlar. Ama şimdilik bu haberlerin bir dolu gerçekdışı hikaye olabileceği ihtimalinin dile getirilmesini istemiyorlar.

CNN ise daha rahat. Amman'daki muhabirlerine kimyasal silah kullanımı hakkında elde ne kadar bilgi olduğu soruldu. Muhabir de 'Dünyanın bilmek istediği kadar bir bilgi yok.... Esad rejiminin psikolojisi...'. Peki, acaba hiç öğrenmeyi deneyen oldu mu? Veya geçen hafta bana Şam'da bir istihbarat görevlisi tarafından sorulduğu gibi: Eğer Suriye bombardıman uçakları ile daha fazla tahribat yapabiliyorsa o halde neden kimyasal silahlar kullansın? Ve hem rejim hem de düşmanları birbirini kimyasal silah kullanımı ile ilgili suçluyorken Chuck Hagel neden Esad diktatörlüğünden korktuğu kadar isyancılardan korkmuyor?

Her şey dönüyor dolaşıyor ve bir klişeye geliyor: ABD ve İsrail Esad'ın kimyasal silahlarının 'yanlış ellere geçmesinden' korkuyor. Yani bu kimyasal silahların Washington, Londra, Paris, Katar ve Suudi Arabistan'ın desteklediği başta İslamcıların geldiği isyancıların eline geçmesinden korkuyorlar. Peki bunlar 'yanlış eller' ise, kimyasal silahlar şu anda Esad'ın silah envanteri arasında 'doğru ellerde' oluyor öyle mi? Aynı şey Saddam Hüseyin kimyasal silahlarını Kürtlere karşı kullanana kadar geçerliydi.

Suriye'de şimdiye kadar üç kez iddialara göre sarin gazının kullanıldığı saldırıların olduğu biliniyor. Birincisi Halep'te her iki tarafın birbirini suçladığı saldırı. Bu saldırının video görüntüleri de Suriye devlet televizyonu tarafından paylaşıldı. İkincisi ise Humus'ta daha küçük çapta bir saldırı. Bir diğeri ise Şam'ın dışında gerçekleşen bir saldırı. Beyaz Saray bu bilgiyi atlamış da olsa üç Suriyeli mülteci çocuk Lübnan'ın kuzeyindeki Trablus şehrine vücutlarında derin yanık ve yaralar açılmış olarak getirildiler.

Burada bazı sorunlar da var tabii. Fosfor fişekleri derin yanıklar açıp muhtemelen de özürlü doğumlara neden oluyor. Ama Amerikalılar Suriye ordusunun bir kimyasal olan fosfor kullandığına hiç değinmiyorlar. İşin ilginci Amerikan ordusu son yıllarda özürlü doğumların ciddi oranda artış gösterdiği Irak'ın Felluce şehrinde aynı silahı kullanmıştı. Zannederim ki Esad rejimine olan nefretimiz belki de sadece Suriye gizli polisinin rejimin tutsaklarına uyguladığı işkence konusunda kendisini gösteriyor. Ama bu konu bile sorunlu: Sadece 10 sene önce ABD bir Kanada vatandaşı dahil masum insanları Şam'da aynı gizli polisler tarafından işkence edilmek ve sorguya çekmek üzere 'alıkoyuyordu'. Eğer Saddam'ın kimyasal silahlarından bahsedeceksek ortada bir mesele var

demektir. Çünkü bu korkunç silahların içeriği New Jersey'de bir firma tarafından üretilip ABD tarafından Bağdat'a gönderiliyordu.

Tüm bu anlattıklarım tabii ki bizim haber merkezlerimizin hoşuna gitmiyor. Bir televizyon stüdyosuna giderseniz orada herkesin gazete okuduğunu görürsünüz. Bir gazete haber merkezine giderseniz da oradakilerin televizyon izlediğini göreceksiniz. O kadar iç içe geçmiş ki artık. Haber manşetleri bile aynı: Suriye kimyasal silah kullanıyor. İşte tiyatro oyunu böyle oynanıyor.

29 Nisan 2013, Robert Fisk

LİBYA'DA ALINAN DERSLER SURİYE'Yİ ŞİMDİLİK BATI'DAN KORUYOR

Irak'lı şair El Mütenebbi şiirinde hakaret ettiği bir kişi tarafından öldürüldü. Mütenebbi 'bir aslan dişini gösterirse, bu o aslanın size gülümsediği anlamına gelmez' dizelerini yazan şairdi. Ortadoğu diktatörlüklerinde yaşayan yazarlar tarihte Tudor hanedanında yaşayan şairler, Shakespeare trajedileri veya John Donne gibi temkinliler. Önemli olan verilecek mesajı metafor ile anlatmak.

Suriye'ye her geldiğimde Warwick Ball'ın 20 sene önce yayımlanan arkeoloji rehberini yanımda getiriyorum. Şam'da otokrasinin işleyişini düşünürken doğal olarak bu kitaba yöneldim ve 13. yüzyıl hükümdarı Sultan Kalavun anısına yapılan Halep Kalesi'nin duvarındaki kitabeleri inceledim. Bu kitabeyi sizinle paylaşmam lazım: 'Kudretli hükümdar, en büyük lider, en asil kral, çok bilgili, adaletli, güçlü, savaşçı, sınırların koruyucusu, yardımcı, galip, isyancıları bastıran... döneminin Büyük İskender'i'. Baas propagandası bile bu kadar ileri gidemezdi!

Bu yazıyı Şam'da yazarken şehrin başkanlık sarayında oturan zatın neredeyse Kalavun'un zamanındaki gibi vahşi bir katliamın ikinci senesinde neler hissettiğini merak ettim. Sultan Kalavun aile içi kavgalar ile uğraşmıştı tıpkı Beşşar Esad'ın babası gibi. Tabii Beşşar'ın yukarıdaki kitAbideki unvanlara sahip olması için biraz daha uğraşması lazım. Beşşar'ın düşmanları onu mezhebi ifade ile 'dönme' olarak görüyor.

Ama 'isyancıları bastıran' tanımı henüz Esad'a takılacak bir lakap değil. Ordusu şu an için kazanıyor gibi görünebilir. Ama isyancıların 'bastırıldığı' söylenemez. 'Sınırların hakimi' tanımına gelince, Suriye Türkiye'ye komşu bir sınır kapısı hariç hepsini kaybetmiş bulunuyor.

Peki Suriye konusundaki tavrımız ne? Öyle görünüyor ki, Libya'da olanlar Suriye'yi kurtardı. Libya'da hatırlarsanız NATO Kaddafi'yi öldüren isyancılara destek vermiş daha sonra bu isyancılar ülkeyi İslamcı tımarhanesine çevirmiş hatta bu çatışma ortamı içinde ABD büyükelçisi bile öldürülmüştü. Senatonun Demokrat Parti'ye mensup üyesi Nancy Pelosi bakın Cuma günü ne dedi: 'Suriye Libya değil. Suriye'nin oraya girmeyi zorlaştıran uçaksavar savunma sistemi var'. Haklı.

Pelosi unutmamıştır ama gazeteciler kesin unutmuştur. 1980'lerde bir Amerikan hava aracı Suriye ordusuna Lübnan'da saldırdı. Bir bombardıman uçağı Bekaa Vadisi'nde vuruldu, bir mürettebat öldürüldü ve bir diğeri ise haftalarca bir Şam hapishanesinde tutuldu. Kısacası hayır, NATO Suriye rejiminin tanklarını vurmayacak.

Benzer bir şekilde belki de Irak'ta olanlar İran'ı muhtemel bir ABD saldırısından kurtardı. Evet Katar ve Suudi Arabistan Suriye isyancılarına silah desteği veriyor. Ama bu destek isyancıların savaşı kaybetmeyecekleri kadar fazla ama öte yandan da kazanamayacakları kadar az. Acaba aynı kural Rusya'nın Suriye ordusuna sağladığı tank yardımında da geçerli mi diye düşünmeden edemiyorum.

Eğer Sultan Kalavun Avrupa süper güçlerinden ve İran gibi düşman komşulardan oluşan Haçlıları yenmek zorunda kaldıysa Beşşar Esad'ın da Washington, ABD ve fazlaca Körfez kralı ile İslamcı isyancıları var.

Ama bu kez yanında İran var.

Tarih gerçekten de çok ilginç. Sadece şu son iki seneye bakın. Ordudan toplu kaçışları, özgür Suriye Ordusu'nu ve bu orduya katılacak on binlerde kişiyi düşünün. Binlerce kişi hakikaten de ÖSO'ya katıldı. Ama on binlerce kişi de katılmadı.

Geçen Temmuz'da ÖSO'ya katılan General Manaf Tlass'ı hatırladınız mı? Kendisinden en son ne zaman haber aldık? Bir Başbakan da taraf değiştirmişti ama hemen yerine yenisi getirildi. Bir Savunma Bakanı öldürülmüştü ama yerine yenisi bulundu. Bize güya Esad'ın ordusunun

Halep'te yenilgiye uğradığı söylenmişti. Şehirde bulunan bir rejim askeri geçen Ağustos ayında komşu sokakları 10 günde yeniden ele geçireceklerini söylemişti. Halen bunu başarabilmiş değil. Eğer Halep duruyorsa, Şam niye durmasın?

Öte yandan da Suriye'nin kimyasal silahları meselesi var. Geçen haftanın tüyleri diken diken eden 'kırmızı çizgi' manşetleri Obama'yı resmen bir Kral Lear haline getirdi. Tıpkı Lear'ın 'Bir şeyler yapacağım, ama henüz ne yapacağımı ben de bilmiyorum...' dediği gibi Obama da '...bu mesele her şeyi değiştirecek nitelikte' ama bu sadece 'bir ön değerlendirme' diyerek ikili konuşuyor. O yüzden siz kırmızı çizgileri boş verin.

Hiçbir şey değişmeyecek. Acaba savaş iki sene daha devam edecek mi? Ya üç? Tarih çok gaddardır. Yazının başında bahsettiğim kitabe geçen sonbaharda isyancıların patlayıcıları nedeniyle Halep duvarlarından silindi gitti. Sınırları koruyan ve isyancıları bastıran kişi ile ilgili daha fazla hiç bir şey söylemeye gerek yok.

30 Nisan 2013, Robert Fisk

ESAD KORKULAN MİLİSLERİNİ SAVAŞ ALANINA GÖNDERİYOR

Suriye hükümeti Beşşar Esad'a halen bağlı olan binlerce gönüllünün Suriye ordusu himayesi altında üniformalı ve silahlı olarak cephede Esad karşıtları ile savaşması son dönemde 'özgürleştirilen' köy ve kasabalarda kontrolü ele geçirmelerini salık verdi. Bu gelişme rejim düşmanlarını korkutacaktır. Rejime sıkı sıkıya bağlı Lazkiye'de The Independent Gazetesi'ne röportaj veren komutanlarına göre 'Milli Savunma Güçleri' çoğunluğu Esad'ın da mensup olduğu Şii İslam'ının bir kolu olan aynı Alevi mezhebine bağlı gönüllülerden oluşuyor.

Suriye muhalefeti şimdiden rejimin bu kararının Baasçı vahşi şebbiha milislerini resmi konuma getireceğini söyledi. Bu arada şebbiha kelime anlamının 'hayalet' olduğunu hatırlatmakta fayda var. Bu milisler Humus şehri civarında hem sivillere hem de rejimle çatışan silahlı muhalefete işkence etmek ve öldürmekle suçlanıyor. Ama bu yeni 'savunma gücünü'

eğitme ve idare etme görevi verilen askerler ısrarla bu kuvvetlerin sıkı bir askeri denetlemeye tabi olacağını ve sadece Suriye ordusunun isyancılar ile savaşında onlara destek olacağını söylüyor.

Lazkiye'deki Milli Savunma Gücü'ne bağlı bir komutan 'Disiplinsiz milislere engel olmaya çalışıyoruz. Biz ve liderlik kadememiz Suriye Arap Ordusu ile eşgüdümlü olarak Suriye'nin her bölgesindeki yağma ve adam öldürmeleri durdurmaya çalışacağız' diyor.

Kuzey-batı Suriye'yi ziyaret eden tek komutan olan bu kişi benden ismini yazmamamı istedi. Çünkü ismini yazarsam gönüllü askerleri iki kampa bölünebilirdi.

'Bu gönüllü askerler cephede tıpkı düzenli ordunun askerleri gibi aynı görevi yapacak. Ayrıca köylerde de kamuya ait binaları korumak için savunma güçleri oluşturacaklar'.

Bu yeni askeri gücün oluşturulması son kazandığı başarılardan sonra düzenli ordunun ne olursa olsun yine de adama ihtiyacı olduğunu gösteriyor. Veya Suriye devlet başkanı Beşşar Esad rejim yanlısı milislerin hukuk dışı uygulamalarını ve milislere karşı gelişen uluslararası tepkiyi biliyor, bu nedenle de daha fazla katliamlar yaşanmaması için milislerin kontrol altında tutulması gerektiğini düşünüyor. Ancak görüştüğüm komutana göre ise oluşturulan bu yeni güç 'Suriye ordusu zayıftır demek değil'. Ama bu güçler 'Suriye ordusu o bölgelere gelene kadar' rejime sadık köy ve kasabaların kontrolünü elinde tutacaktır. Komutanın söylediğine göre bu milisler 'Suriye ordusuna önceden bilgi akışı sağlayarak, koruyarak, denetleyerek orduya destek olacaktır'.

Cephede savaşan Milli Savunma Gücü milislerine ayda 100 Pound ödeme yapılacak ve kullanmaları için AK-47'ler, tabancalar, hafif füzeler ve Rus yapımı ağır silahlar verilecek. Bir aylık sıkı bir eğitimden sonra ordu üniforması giyecekler ve çatışmalar -veya Suriye askerlerinin deyimiyle 'kriz'- sonlanana kadar silah altında kalacaklar. Gönüllüler cephedeki 'cesaretlerine' karşılık daha fazla para alacaklar. Köylerde ve kasabalarda duranlar ise para almayacak. 'Çünkü onlar doktor, mühendis, çiftçi ve dükkan sahipleri' dedi.

Ama bu eski tip, gazilerden ve yerel belediye başkanlarından oluşan klasik bir ordu değil. Lazkiye'deki komutanın bana söylediğine göre bu milis gücü kamyonların üzerinde ellerinde ağır silahlarla oturan genç erkeklerden oluşuyor. Hepsinin ellerinde benim de gördüğüm kadarıyla

Kalaşnikof vardı ve siyah kar maskeleri takıyorlardı. Bu komutan ile Lazkiye'ye görüşmeye gittiğim zaman orada Şii İslam'ın sembolü olan dev gibi 4,5 metrelik çift taraflı keskin metal bir kılıcın ofis duvarında asılı olduğunu gördüm. En nazik ifadeyle, bu görüntü yeni milis gücün seküler yarı-zamanlı bir ordu olduğu iddialarını çürütüyordu.

Özellikle Lazkiye bölgesindeki milis gücün büyük çoğunluğunun Alevilerden oluşacağını söylediğim zaman komutan biraz bozuldu. 'Sahil bölgelerinin çoğunluğunda Aleviler yaşıyor. Esas neden Lazkiye'den daha fazla gönüllümüzün olduğu Halep, Hama ve diğer kentlerden gelen gönüllüleri sormuyorsunuz? Onlar farklı farklı dinlere mensuplar. İnsanlar Suriye'yi güvenli bir yer haline getirmek istiyor çünkü ülkelerini seviyorlar' diye gürledi.

Benzer bir bakış açısı çok rahatlıkla rejim karşıtları için de söylenebilir. İlk kez 2011'de rejime karşı ayaklanan siviller de ülkelerine olan sevdalarından bahsediyordu. Ama Özgür Suriye Ordusu ve cihatçı benzerleri İdlib, Halep, Hama, Humus ve Şam'ın civar kasabalarında Esad rejimine karşı silahlı ayaklanma başlatınca rejim güçleri düşmanlarını 'yabancı teröristler' olarak eğilimine gittiler. Lazkiye'deki komutan Milli Savunma Güçleri'nin düşman hedeflerinden bahsederken bu tanımlamayı yaptı.

Komutana 1990'larda Cezayir'de İslamcılara karşı girişilen savaşta devlet tarafından istihdam edilen Cezayirli 'köy korucularının' cepheye gittikten sonra eş ve çocuklarının İslamcılar tarafından vahşice katledilmesini hatırlattım. Komutan sadece sessizce başını salladı.

'Cezayir'de olanlar burada olmayacak. Kıyı şeridinde bir tane bile şehit vermedik. Adamlarımız savaş şartlarının çok zor olduğu cephedeki dağları, vadileri gayet iyi biliyor. Topraklarını savunan bu dürüst insanları 'şebbiha' olarak nitelemek büyük bir hata. Televizyon kanalları bu kelimeyi yağmalayan ve öldüren insanlar için kullanıyor. Ama bu kanallar niye dürüst insanlar için bu kelimeyi kullanıyor?' dedi.

Baktım ki komutan konuya iyice ısınıyor. 'Buraya Suudi Arabistan, Libya, Tunus ve hatta Avrupa'dan gelen yabancılara neden terörist demiyorlar? Şebbiha derken ne kastediyorlar? Hırsızlık yapan, öldüren insanlardan mı söz ediyorlar? Tekfirin neler yaptığını herkes biliyor. Onlar terörist'. Kelime anlamına göre tekfir bir başka Müslüman'ı dinden dönmekle suçlamak demek. Ama aynı kelime Suriye'de radikal İslamcılık ile eş anlamlı kullanılıyor.

Komutanın söylediğine göre şimdi bile Milli Savunma Güçleri gönüllüleri Hama, İdlib ve Lazkiye civarındaki yolları kontrol eden 1625 metrelik Nabi Yunus tepesinin kontrolünü rejim ordusunun elinden devralmışlar. 'Milli Savunma Güçleri bu yolları açık tutmakla sorumlu'.

Yeni 'ordunun' rejime kıyasla çok önemli bir avantajı olacak. Afganistan'dan tutun Irak'a kadar birçok Ortadoğu ülkesinde savaş zamanında hiçbir işe yaramayan zorunlu askerlik sistemine ciddi bir alternatif oluşturacak. Tabii bir de binlerce erkeği silah altına alıyor olması gibi bir avantajı da var rejim için. Bu stratejinin adımları aylar önce atılmıştı. Geçen seneden beri sivil giyimli silahlı adamlar Şam'ın kuzeyindeki Katolik ve Ortodoks köylerini koruyorlardı.

6 Mayıs 2013, Robert Fisk

HEPİMİZİN KONUNUN BİR PARÇASI OLDUĞUNU ANLATAN BİR MÜDAHALE

Şam gökyüzünde ışıklar beliriyor. İsrail'in müttefiklerinin ifadelerine göre İsrail tarafından gelen 'cesur' bir baskın daha. Bu son iki günde Beşşar Esad'ın mühimmat deposuna, askeri tesislerine ve silah dükkanlarına yapılan ikinci saldırı. Hikaye aslında çok tanıdık: İsrail Suriye hükümeti tarafından Lübnan Hizbullah'ına gönderilen İran yapımı Fatah-100 füzelerinin geçişini durdurmak istedi. En azından 'Batılı bir istihbarat kaynağına' göre hikaye bu. Tabii ki kaynak isimsiz. Böyle olunca da insanın aklına bir soru geliyor: Suriye rejimi ölüm kalım savaşı verirken neden Suriye dışına gelişmiş füzeler göndermek istesin?

Askeri tesislerin İsrail tarafından bombalandığı Suriye tarafından onaylandı. Ve benzeri bir olay isyan süresince daha önce de olmuştu. Fatah-100 füzelerinin menzilleri yaklaşık 250 km. Böyle olunca hakikaten de güney Lübnan'dan Tel Aviv'e ulaşabilirler. Ama Amerikan kaynaklarının da belirttiği gibi Suriye geçtiğimiz yıl aynı füzeleri isyancı güçlere karşı kullanıyordu. Peki bu füzeleri bir de neden göndermek istesin?

Bir başka ifadeyle Suriye ülkedeki kanlı savaşta zaten kullanılan füzeleri Lübnan'a göndermeye hazırdı. O halde sorulacak başka sorular var. Eğer

Suriye hava kuvvetleri savaş uçaklarını sivillere de zarar verecek şekilde düşmanlarına karşı Suriye içinde bu kadar aktif kullanıyorsa neden İsrail uçağına saldırarak Şam'ı korumadılar? Suriye hava kuvvetlerinin Suriye'yi İsrail'den koruması gerekmez mi? Veya Suriye savaş uçakları teknik anlamda İsrail'in son teknoloji (Amerikan yapımı) altyapısını alt edemiyor mu? Ya da bunu söylemek bile abartılı mı olur?

Ancak daha da önemlisi çok açıkça İsrail'in Suriye savaşına müdahale ettiğidir. Hizbullah'a giden silahların transferine müdahale ettiğini söylese de aynı silahlar Suriye'nin isyancılar ile olan savaşında kullanılıyor. Rejimin bu silahlarının stoklarını bu şekilde azaltırken aslında isyancıların Beşşar Esad'ı devirmesine destek oluyor. İsrail de kendisini bir Batı ülkesi olarak gördüğü için –Ortadoğu'da ABD'nin en yakın dostu ve askeri müttefiki– artık doğrudan 'biz' de hava yolu ile savaşın içindeyiz demektir.

Bakalım ABD ve AB İsrail'in hava saldırılarını kınayacak mı? Şüpheliyim. Hatta bu hafta sonu Obama ve Hague İsrail'in kendini savunma hakkı olduğunu söylediler. Bu da demek oluyor ki İsrail'in saldırısını onaylıyoruz.

İran ve Hizbullah Suriye'ye müdahale etmekle suçlanıyor. Evet bu doğru ama tahmin ettiğimiz ölçüde değil. Katar ve Suudi Arabistan isyancılara silah yardımı yapıyorlar. Bu da doğru ama Suriyeli isyancıların size anlatacağı kadar fazla silah yardımı değil. Şimdi de İsrail işin içine katıldı. Şimdi askeri olarak işin içindeyiz.

6 Mayıs 2013, Kim Sengupta

İKİNCİ HAVA SALDIRISINDAN SONRA İSRAİL SURİYE'YE KARŞI SAVAŞ AÇMAKLA SUÇLANIYOR

Son üç günde İsrail Suriye'ye yönelik ikinci hava saldırısını gerçekleştirdi. Bu kez başkent Şam'a yakın hedefleri vurarak çatışmanın tüm bölgeye yayılması endişesini tetikledi.

İlk gelen raporlara göre isyancıların iddialarına göre kimyasal silah üreten Camraya'daki askeri ve bilimsel araştırma merkezi vurulan hedefler arasındaydı. Devlet haber ajansları ise bazı sivil kayıpların olduğunu bildirdi.

Hedeflerin İran yapımı Fatah-100 füzeleri stokları olabileceği söyleniyor. Tel Aviv'e göre bu füzeler Hizbullah'a gönderilmek üzere sınırdan geçirilecekti. 48 saat önce gerçekleşen ilk saldırı İsrail Başbakanı Netanyahu'nun ifadesine göre Lübnan'da olayların akışını değiştirici nitelikte olan aynı türdeki silahlara karşı düzenlendi.

Suriye Dışişleri Bakanı yardımcısı bu saldırıların 'savaş ilanı' olduğunu ve karşılık vermeye davet çıkardığını söyledi. Faysal El Mikdat 'İsrail şiddetinin her tür ihtimale kapıyı açtığını' ve karşılığın 'uygun görülen zaman ve şekilde' verileceğini söyledi. Uluslararası bir komplonun isyancılara destek vererek ülkeyi bölmeye çalıştığını iddia eden rejimden yapılan resmi açıklamada hava saldırılarının 'teröristlere doğrudan destek' olduğu ifade edildi.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Ban Ki-Mun dün yaptığı bir konuşmada İsrail saldırıları karşısında ciddi bir 'kaygı' duyduğunu ifade ederek BM'nin bağımsız olarak olayları doğrulama imkanı olmadığını söyledi.

Basın ofisinden yapılan açıklamaya göre Ban Ki-Mun 'tüm tarafların zaten son derece tehlikeli ve yıkıcı olan çatışmayı daha da arttırmayarak sorumluluk duygusu ile hareket etmeleri gerektiği' yönünde görüşlerini bildirdi. Muhalif gruplardan Suriye Ulusal Konseyi de İsrail'in Suriye'ye yönelik saldırılarını kınayarak Yahudi devletinin çatışmadan 'fırsat kolladığını' ifade etti.

Şam'dan gelen amatör video kayıtlarına göre gece saatlerinde havada ateşler görünüyor ve askeri tesisleri barındıran Kasyun Dağı çevresinde birkaç dakika boyunca devam eden bombalama sesleri geliyor.

Hizbullah militanları ülkedeki iç savaşta Suriye devlet başkanı Beşşar Esad'ın yanında savaşıyor. İsrail 7 yıl önce Hizbullah ile sonuçsuz kalacak bir savaşa girmişti. Bu dönemde İsrail Hizbullah'ı Yahudi devletinin iç noktalarına kadar girebilecek uzun menzilli füzeleri elinde tutmakla suçlamıştı.

Detaylı güdüm sistemi sahibi olan Fatah-100 Güney Lübnan'dan Tel Aviv'e ulaşma kapasitesine de sahip. Bu füzeler Hizbullah'ın şimdiye kadar kullandığı füzelerden çok daha sofistike. Çok sayıda füzenin son üç ayda İran tarafından gönderildiği söyleniyor.

İsrailli askeri uzmanlar 422 mil menzili olan, Lübnan'dan güney İsrail'i vurabilecek Scud füzelerinin Hizbullah'ın hedefinde olduğu kaygılarını taşıyor. İsrail Ocak ayında Lübnan'a SA-17 uçaksavar sistemleri taşıyan bir konvoyu Suriye'de vurdu. İsrail hükümeti Hizbullah'a gelişmiş silahlar ulaşmasına izin vermeyeceğini söyleyerek Suriye rejiminin kimyasal silah kullanımını 'kırmızı çizgi' olarak tanımlayan Barack Obama ile aynı söylemi tutturdu.

Şimdiye kadar çatışmada kitle imha silahlarının kullanıldığına dair somut bir kanıt ortaya çıkmadı. Washington'dan gelen sinyaller ise ABD hükümetinin doğrudan askeri müdahaleye taraftar olmadığını gösteriyor. Ama askeri uzmanlar İsrail hava saldırıları ve Esad'ın bu saldırılara karşı savunmaya geçememesinin uçuşa yasak bölge tartışmalarını gündeme getirebileceğini söylüyor.

Dünkü saldırılardan hemen önce bir açıklama yapan Barack Obama İsrail'in müdahale etmeye hakkı olduğundu ısrar etti. 'İsrail Hizbullah gibi terör örgütlerine silah akışının durdurulması için kendisini korumak durumunda' dedi.

İran ise komşu ülkeleri 'Siyonist saldırıya karşı' birlikte hareket etmeye çağırdı ve Esad'ın güçlerini dış müdahaleye karşı eğitmeye hazır olduğunu söyledi.

12 Mayıs 2013, Patrick Cockburn

BATI TARİHTEN ALINACAK DERSLERİ ÖĞRENMEYİ REDDEDİYOR

Birinci Dünya Savaşı sonrasında İngiltere ve Fransa Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalayarak modern Ortadoğu'yu oluşturdu. Irak ve Suriye gibi ülkelerin sınırları İngiliz ve Fransız çıkarlarını gözetecek şekilde çizilmişti. Yerel halkın istek ve talepleri büyük oranda göz ardı edildi.

Şimdi 90 senedir ilk kez savaş sonrası bölgedeki anlaşma sarsılıyor. Sınırlar bir zamanlar olduğu gibi katı değil. Ama öte yandan iç ayrışmalar ve bölünmeler uluslararası sınırlar kadar karmaşık bir hal alıyor.

Türkiye ve Irak'a olan geçiş noktalarının büyük bir kısmı rejimin kontrolünde değil. Suriyeli isyancılar ülkelerinin uluslararası sınırlarına aldırmayarak giriş-çıkış yapıyorlar. Bir yandan da Lübnanlı Şii ve Sünni savaşçılar Suriye'de karşı kamplarda savaşıyor. İsrail istediği zaman Suriye'yi bombalıyor. Tam da iç savaşın ortasında gerilla gruplarının hareketleri ülkenin yakılmaya başladığına işaret etmez. Ama sınırlardaki geçişkenlik Suriye savaşının kazananı kim olursa olsun kendini yeterince savunamayan zayıf bir devlet idare edeceğine işaret ediyor.

Benzer bir süreç Irak'ta da işliyor. Kürtlerin kontrolünde kuzey bölgesi ile Irak'ın geri kalanını ayıran çizgi silahlı güçlerin savunmada olduğu iki cephe gibi görünüyor. Geçtiğimiz yıl Bağdat'ın Dicle Operasyon Komuta Merkezi kurması Kürtleri çok kızdırdı. Bu oluşum Kürtler ve Araplar arasında ihtilaflı olan bölgelerde merkezi askeri denetim sağlamayı amaçlayarak kurulmuştu.

23 Nisan'daki Havice katliamında 44 Sünni Arap protestocunun öldürülmesi ile Irak'taki iç sınırlar daha da karmaşık hale geldi. Bu katliam ayrımcılık ve zulme karşı 4 ay süren kitlesel ancak barışçıl Sünni protestolar sonunda gerçekleşti. Sünniler ve Şii ağırlıklı Bağdat hükümeti arasındaki bu gittikçe artan ayrışma Sünni ağırlıklı bölgelerde Irak ordusunun işgal kuvvetleri gibi davranmasına yol açtı. Geceleri çok merkezi olmayan karakol mevkilerini terk ederek tüm güçleri savunmaya geçilebilecek bölgelere aktarıyorlar. Irak hükümetinin ülkenin kuzeyindeki hakimiyeti gittikçe zayıflamaya başlıyor.

Suriye'nin fakir kırsalında veya Kürdistan'ın dağlık bölgelerinde kimin kimle savaştığı acaba gerçekten de dünyanın umurunda mı? Son birkaç bin senelik dünya tarihi bize bunların önemli olduğunu söylüyor. Suriye'nin Akdeniz'e kıyısı olan bölgesi ile İran'ın batısı arasındaki bölge imparatorlukların çarpıştığı yer olarak biliniyor. Bu bölgenin haritaları Romalıların Partlılarla, Osmanlıların Safevilerle, İngilizlerin Türklerle savaştıkları cephelerin isimleri ile dolu.

İngiltere ve Fransa'nın 1916'da Sykes-Picot ile bölgeyi son derece özensiz bir şekilde bölüştürmeleri insanı hayrete düşürüyor. İngilizler Bağdat ve Basra eyaletlerini alarak etki alanlarını kuzeye doğru genişletecekti. Fransızlar ise Türkiye'nin kuzey doğusunu ve Suriye'nin kuzeyini ve petrol olduğu düşünülen Musul şehrini alacaktı. Ancak İngiltere'nin Musul'u Fransızlara bırakmasının arkasında aslında İngiltere'nin Türkiye'nin

doğusunu Rusya'ya söz vermiş olması ve İngiltere ile Rusya arasında bir Fransız koridorunu kendi çıkarına uygun görmesi bulunuyordu.

Sykes–Picot savaş dönemi öncelikleri temsil ediyordu ve ilk haliyle de uygulamaya konulmadı. İngilizlerin Musul'u Fransızlara verme fikri 1917'deki Bolşevik Devrimi ile geçersiz kaldı. Yine bu dönemde Bolşevikler Rusya'nın Fransız ve İngiliz müttefikleri ile olan gizli anlaşmalarını deşifre ettiler. Versay Anlaşması'na giden yıllar olan 1918–1919'da bu toprak yağmasının uzun vadeli etkisi son derece yüzeysel olarak ele alındı.

Ortadoğu'ya pek de ilgisi olmayan Fransa Başbakanı Mezopotamya ve Filistin'i tartışırlarken Georges Clemenceau David Lloyd George'a 'Ne istiyorsun, söyle' dedi. Lloyd George: 'Musul'u istiyorum'. Clemenceau: 'Tamam, olur. Başka?'. Lloyd George: 'Kudüs'ü de istiyorum'. Clemenceau o zaman dahi petrol olduğu tahmin edilen Musul ile ilgili sorun çıkabileceği konusunda uyarmasına rağmen tüm bu istekleri kabul etti.

Bu görüşmeler gerçekten insanı hayretler içinde bırakıyor çünkü o dönemde sonuca kavuşturulacak birçok konu halen ihtilaflı durumda. Hatta daha da kötüsü o dönemde varılan anlaşmalar şu anda var olan, veya olacak birçok ihtilafın ve savaşın altyapısını oluşturmuş durumda. O dönemki tartışmaların aynısı bugün de yapılıyor.

Hiç şaşırtıcı değil ama Filistinliler ile birlikte bu anlaşmaların en büyük mağduru olan 30 milyon Kürdün liderleri bu anlaşmaları boşa çıkarmakta en hevesli grup görünüyor. Irak, Türkiye, İran ve Suriye arasında bölüştürüldükten sonra şu dönemde yıldızlarının parladığına ve artık zamanın onların zamanı olduğuna inanıyorlar. Irak'ta bağımsızlığa yakın bir otonomileri var. Suriye'de kendilerine ait köy ve kasabaların denetimini ele geçirdiler. Türkiye'de PKK gerillaları bir barış anlaşması sonrasında Kandil'e geri çekilmeye başladılar. Kürtler 30 yıllık savaşta Türk devletinin onları ezemeyeceğini kanıtlamış oldu.

Ama 20. yüzyılın Ortadoğu'ya getirdiği düzen yıkıldıkça sonuç ne yazık ki barış ve zenginlik olmayacaktır. Günümüz Irak ve Suriye hükümetlerinde neyin sorunlu olduğunu görmek çok zor değil. Ama bu yönetimler devrilirse yerine neyin geleceğini bilmiyoruz. 2011'de Albay Kaddafi'nin devrilmesi sonrasında Batılı siyasetçilerin nasıl da alkış tuttuklarına bakın. Bir de Libya'ya şimdi bakın. Devleti kuşatılmış veya silahlı milislerden kaçmaya çalışıyor.

Eğer devlet başkanı Esad devrilirse yerine kim gelecek? Gerçekten Esad'dan sonra doğrudan barışın geleceğini düşünen var mı? Büyük ihtimalle savaş daha da güçlenerek artacaktır. Aynısı Irak'ta 2003'te Saddam Hüseyin devrildikten sonra olmadı mı? Suriyeli isyancılar ve onlara destek verenler Irak ve Suriye'deki krizlerin benzerliğini önemsizmiş gibi göstermeye çalışıyorlar. Ama aslında bu ikisi epeyce benziyor. Saddam Irak'ta pek de popüler olmayabilirdi. Ama bu durum onu destekleyen, onun için çalışmış olan insanların devlet yönetiminden uzaklaştırılarak bir gecede hiçbir savaş vermeden ikinci-sınıf vatandaş haline dönüştürülemezdi.

ABD, İngiltere ve Fransa'nın Suriye'ye 2013'te sunduğu reçete 1916'da sunulan reçeteden farklı değil. Esad Suriye'nin geleceğinde rol oynayamaz derken aslında ABD Dışişleri Bakanı John Kerry sadece bir eyalet başkentini isyancılara kaptırmış olan bir devlet başkanından bahsediyor. Bu gibi yaptırımlar sadece bir savaşı kaybetmiş olan veya kaybetmeye yakın tarafa uygulanır. Böylesi bir gelişme de Suriye'de ancak Batılı güçler isyancılara destek olacak şekilde bir askeri müdahale yaparsa yaşanır. Libya'da böyle olmuştu. Ama benzeri bir müdahalenin uzun vadedeki etkisi yine tıpkı Libya'daki gibi korkunç olabilir.

16 Mayıs 2013, Kim Sengupta

YAMYAM KOMANDO TUGAYI İLE TANIŞTIĞIM GÜN

Kanlı bir savaşın standartlarına göre bile bir savaşçının ölü düşman askerinin bedeninden kesilen ciğeri yemesi yamyamlığı yepyeni bir boyuta taşıdı. İnternetteki görüntüler dış dünya tarafından barbar bir çatışmanın ne denli iğrenç boyutlarda olduğu konusunda açık bir kanıttı.

Suriye iç savaşına yamyamlığı tanıştıran Ebu Sakkar son zamanlara kadar Beşşar Esad'ı devirmeye çalışan ana akım isyancılar arasında görülüyordu. Hatta Humus'taki Baba Emir bölgesi rejim güçlerince saldırıyla uğradığında yaptığı savunma ile bir kahraman olarak bile görülüyordu.

Hatta Ebu Sakkar'ın komuta ettiği Ömer El-Faruk Tugayı radikal İslamcılara karşı aldığı tavırla övgü bile toplamayı başardı. Çünkü bu

radikal gruplar Batılı ülkeler gözünde Şam rejiminden çok daha büyük bir tehdit oluşturuyor. Ömer El Faruk birlikleri bir yabancı cihatçı grubun başında bulunan Muhammed El Absi'yi tutuklayıp infaz ettiler. El Absi Obama yönetimi tarafından terörist örgüt ilan edilen El Nusra Cephesi'ne bağlı ve bir İngiliz fotoğrafçıyı kaçırmak ile suçlanıyordu.

Suriye'de El Faruk birlikleri ile biraz zaman geçirdim. El-Nusra gibi körü körüne El-Kaide'ye bağlı olacak bir gruba benzemiyorlardı. Bu gayet netti. Hatta birkaç defa Esad sonrası ülkenin kendisini içinde bulacağı durum ve gruplar arası çatışmaların tamirinin zor olacağı ile ilgili konuştular. Öte yandan, sahadaki çoğu birlikler gibi isyancı grupları şemsiyesi altında toplayan Özgür Suriye Ordusu'nu hiç umursamıyorlardı. Halit El Hamad (militan ismi Ebu Sakkar idi) hep bu kadar canavar ruhlu değildi. Baba Emir'deki insanlar onu muhalefet içinde mezhepçiliğe karşı ortaya çıkan ve rejim tarafından gerçekleştirilmeyen reformların uygulanması için bütüncül bir muhalefeti savunan protestolarda yer almasıyla hatırlıyor.

Peki öyleyse ne oldu da El Hamad ceset yiyen bir yamyama dönüştü?

Şimdi Türkiye'de olan eski bir El-Faruk militanı olan Muhammed Nasır söz konusu vahşi videonun muhalefet için inanılmaz derecede zararlı olduğunu ama rejim yanlısı Şebbiha uygulamalarını dikkate alarak bu vahşetin belli bir bağlam içinde değerlendirilmesi gerektiğini söyledi.

Ebu Sakkar'ın kendi ailesinin kişilerin rejim yanlısı milisler tarafından tecavüze uğradığı ile ilgili haberler var. 'Mağdur olmayan aile var mı bilmiyorum. Ebu Sakkar bunu yapmamalıydı. Yaptığı haram ve akıllıca değil. Ama bunu Şebbiha'ya bir mesaj vermek için yaptı. Şebbiha genç kadın ve erkeklere yaptıkları eziyetleri görüntüye alıyor ki insanlar korksun. Ebu Sakkar da bu yaptığını gözdağı vermek için yaptı' dedi Nasır.

Nasır sözlerine şöyle devam etti: 'Savaş herkesi değiştirdi. Çünkü tek gördüğünüz şey ateş, bomba, ceset. Böyle bir ortamda normal kalmak pek mümkün değil. Hepimiz Beşşar'ın gitmesini istiyoruz. Süreç uzadıkça insanlar da daha vahşileşiyor. Bundan sonra ne olacaksa olsun, normal bir toplum inşa etmek çok zor olacak'.

19 Mayıs 2013, Patrick Cockburn

SURİYE'NİN KİMYASAL SİLAH KULLANMASI İÇİN BİR SEBEBİ YOK

'Allah ve zehirli gazlardan başka hiçbir şeyden korkmuyorum' dedi İran–Irak Savaşı'nda savaşan bir Irak'lı bir subay. 'Çünkü bunlara karşı hiçbir savunmanız yok'. Tabii zehirli gazları bizzat kullanan ve bu gazların hedefi olmayan bir kişi için, bu gazların mağdurlara ne yaptığını çok iyi biliyordu.

Zehirli gazlar son derece korkutucu bir silah. Çeyrek yüzyıl önce bu gazlara maruz kalan İranlılar bu gazların etkisinden halen ölüyor. Birinci Dünya Savaşı'nda kitlesel olarak ilk defa kullanılan ve Saddam Hüseyin tarafından 1980'lerde İranlılara ve Kürtlere karşı ikinci kullanılışı arasında yasaklanan ciddi bir silah. Bu yasaklara da kısmen uyulmuştur bu yüzden de başarılı olunmuştur.

Bu yüzden de Suriye ordusunun isyancıların elinde bulunan Halep'in güney batısındaki Sarakib'de 29 Nisan'da gerçekleşen kimyasal silah kullanması ciddi anlamda araştırılmalıdır. Doktorlar BBC muhabiri Ian Pannell ile yaptıkları bir mülakatta gerçekleşen topçu atışından sonra sekiz kişiyi solunum yolları hastalıklarından tedavi ettiklerini, birkaçının kustuğunu ve göz bebeklerinin büzüşmüş olduğunu söylediler.

Meryem Hatip ismindeki bir kadın tedaviden sonra ölmüş. Oğlu Muhammed 'Korkunç, boğucu bir kokuydu. Nefes almanız mümkün değildi. Sanki öldüğünüzü hissediyordunuz. Üç dört gün boyunca gözlerim doğru düzgün görmedi' dedi. Yerel halk tarafından alınan video kayıtları bir helikopteri yere etrafında beyaz bir gaz bulutu bırakan bir madde atarken gösteriyor.

Şimdiye kadar kimyasal silah kullanımı konusunda yıllardır yayımladığım iddialar beni biraz da olsa temkinli kılıyor. Doktorlar dahil yerel halk kendilerine karşı gayri nizami silahın kullanıldığına inanıyor. Ama onların geleneksel ve kimyasal saldırılar konusunda benim kadar deneyimi yok.

Örneğin, Bağdat'ın batısında Felluce şehrinde doktorlar Kasım 2004'te ABD bölgeye girdiğinde gayri nizami silahların kullanıldığını

düşünüyorlar. Bu belki de 2004'ten beri neden bu kadar sakat bebek doğduğunu açıklayabilir. Bu insanlarla empati kurmamak, kızgınlıklarını anlamamak mümkün değil.

Ama gayri nizami silahları suçlayınca aslında bir yandan da geleneksel silahların ne gibi zararlar verebileceğini göz ardı etmiş oluyoruz. Felluce'de 2004'teki iki haftalık çatışmada ABD Deniz Topçu Birlikleri ortalama 379 adet 155 mm'lik yüksek patlayıcı top mermisi attılar. Ayrıca Amerikan jetleri 318 adet bomba bırakarak helikopterler ile birlikte toplam 391 adet havan topu ve füze attı.

O dönemde İyad Allawi yönetimindeki Irak hükümeti Felluce'de sadece 200 binanın yerle bir edildiğine ve zarar gördüğüne dair bir iddia ortaya attı. Michael Gordon ve Berbard Trainor tarafından yazılan 'The Endgame: The Inside Story of the Struggle for Iraq from George W. Bush to Barack Obama' isimli kitaptan alınan yukarıdaki bilgilere ek olarak Amerikan deniz kuvvetleri 'şehirdeki 50.000 evden 7.000 ile 10.000 arası ve 60 cami yok edildi'. Belki de gerçekten sakat doğumlar bu dönemde kullanılan aşırı ateş gücüne bağlanabilir.

Suriye'de kimyasal silah kullanıldığına dair iddialar tabii ki Irak savaşını meşrulaştırmak için Saddam Hüseyin'in kitle imha silahlarına sahip olduğu yalanının gölgesinde ortaya atılıyor. Hiç de şaşırtıcı değil ama bu durum tüm dünyayı kitle imha silahları iddiaları konusunda daha şüpheci yaptı. İnsanlar bu iddiaların yeni bir savaşı meşrulaştırmak için kullanılmasını istemiyor.

Elbette ki kimyasal silahların kullanımı Suriye rejiminin işine gelmez. Çünkü böylesi bir saldırı dış müdahaleye de zemin hazırlar. Suriye ordusunun kimyasal silahları kullanmaya ihtiyacı da yok. Çünkü top atışları, hava bombardımanı ve şebbiha ekipleri zaten insanları korkutmaya yetiyor. Zaten ülke dışında 1,5 milyon mülteci var.

Gazeteciler bir dönem Iraklı kaçak askerler, istihbarat servisleri ve hükümetin Irak'taki kitle imha silahları ile ilgili söylediklerine gereğinden fazla değer verdiler. Bunun sorumluluğu da gazetecilerin üzerinde kaldı. O dönemde aslında Saddam'a karşıt grupların ve bu hikayeleri Amerikan askeri müdahalesini tetiklemek için öne sürdüklerini görmek gerekirdi. Aynı konuda Suriye muhalefetinin benzer ve anlaşılabilecek motivasyonları olduğunu söyleyebiliriz.

Batı ülkelerinin kitle imha silahları ile ilgili iddialarına gelince yine bu ülkelerin Saddam'ın kitlesel bir biçimde zehirli gaz kullanımına göz yumduğunu hatırlatmak gerekir. Aslında göz yummaktan da fazlasını yaptılar. 'A Poisonous Affair: America, Iraq and the Gassing of Halabja' adlı kitabında Joost Hiltermann 'Batılı güçlerin rejime hayatta kalabileceği, hatta kimyasal silah kullanımını binlerce Kürdün öldüğü Halepçe'de olduğu gibi kullanabileceği mesajını verdiğini' anlatıyor.

30 Mayıs 2013, Patrick Cockburn

SURİYELİ İSYANCILAR SİYASİ LİDERLERİNİ İTEKLİYOR

Dün Suriye isyancı grupları Suriye dışında bulunan siyasi liderlerini eleştirdiler. Bu gruplara göre siyasi liderliğin isyanla bir bağlantısı yok ve bu yüzden de liderliğin yarı kadarının ülke içinde savaşanlardan seçilmesini önerdiler.

Zaten geçtiğimiz hafta Suriye Ulusal Konseyi için çok zor bir haftaydı. Öyle görünüyor ki son gelişmeler Beşşar Esad ve rejiminin yerine geçebilecekmişçesine yabancı ülkeler tarafından desteklenen bu muhalefeti aslında daha da zayıflatacak.

Sürgündeki Suriye Ulusal Konseyi'nin İstanbul'daki toplantısında Haziran'da yapılması planlanan Cenevre'deki barış konferansına katılıp katılmayacakları konusunda tartışıldı. Ancak ne katılım ne de katılım gerçekleşirse kimin katılacağı konusunda karar verilmedi. 60 üyelik koalisyonun daha seküler üyelerle desteklenmesi konusundaki Batı'nın teklifleri de bir netlik kazanmadı.

Devrimci Hareket adına yapılan açıklamada muhalefetin başarısızlığının dış güçlerin meseleye müdahale etmesine zemin hazırladığı ifade edildi. Bu açıklama muhtemelen farklı muhalif unsurları destekleyen Katar ve Suudi Arabistan'a yönelik yapılmıştı. Katar Suudi Arabistan tarafından şüpheyle bakılan Müslüman Kardeşler'e destek veriyor.

ABD ve Rusya tarafından başlatılan müzakere süreci ilerlemeye başladıkça Suriye muhalefeti içindeki anlaşmazlık muhalefeti Suriye'nin yeni liderliği olarak gören dış destekçilerini zor durumda bırakacaktır.

Suriye Devrimci Hareketi 'devrim yolundan çıkan hiçbir siyasi oluşuma meşruiyet sağlayamayacaklarını' açıkladı. Koalisyonun önceki lideri Muaz El Hatip hiçbir etkisi olmadığı için ve grup Suudi Arabistan ile Katar'ın yörüngesinden çıkmadığı için liderliği bıraktığını söyledi.

Muhalefet kadrolarında kaosun olması AB'nin isyancılara silah yardımı yapması amacıyla silah ambargosunu kaldırma kararını itibarsızlaştıracaktır. Dün Rusya bu kararın Rusya ve ABD'nin gözetiminde yürüyen barış görüşmelerine gölge düşüreceğini açıkladı. Ayrıca Rusya Suriye'de S-300 füzeleri göndereceğini söylerken İsrail de bu sevkiyatları durdurmaya çalışacağını açıkladı.

Bir yandan da Suriye içinde birlikler Humus dışındaki Lübnan sınırındaki Kuseyr şehrini savunmaya gönderildi.

İsyancı gruplar son bir haftadır ağır saldırı altındalar ama epeyce hasar görmüş de olsa şehrin bazı kısımlarını halen ellerinde tutuyorlar. Lübnan Hizbullahı militanları ilk kez çatışmalarda başat rol oynuyor ve bunu açıkça yapmaktan çekinmiyor. Hizbullah'ın yanı sıra isyancılar tarafında ise Lübnan'daki Sünniler de çatışmada saf tutmuş durumdalar.

Yeni bir gelişmeye göre İngiltere BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun'a bir mektup gönderdiğini ve bu mektupta Suriye rejimi tarafından kimyasal silah kullanımına dair yeni bilgilerin paylaşıldığını açıkladı. İngiltere'nin BM Büyükelçisi Mark Lyall Grant İngiltere hükümetinin BM ile yeni bilgiler paylaşmaya devam edeceğini söyledi.

1 Haziran 2013, Kim Sengupta

SİLAH İÇİNDE YÜZEN BİR ÜLKENİN BİTMEYECEK SAVAŞI

Avrupa Birliği'nin Suriye'ye yönelik silah ambargosunu yenileyememesi pek de şaşırtıcı değil. David Cameron ve William Hague iki ay önce İngiltere'nin kuralların daha esnek olmasını talep edeceğini, böylece isyancılara silah sevkiyatı imkanının her zaman ihtimal dahilinde olacağını açıkladılar. Bu teklifin gerçekleşmesinin pek mümkün olmayacağı çünkü üye ülkelerden ciddi anlamda muhalefet olduğunu söylediler.

İngiltere ve Fransa bir dönem ambargoyu destekleyen iki ülke olarak şimdi karar değiştirmekle siyasi itibarlarını kaybetme riski almış oluyor. Bu sürecin sonunda istenmeden ortaya çıkabilecek durumlar belki de Cameron hükümetinin tüm ilgili aktörleri bir araya getirebilmesine neden olacak. Cameron hükümetin karşı bir araya gelinmesinden bahsediyorum!

İki sene önce Suriye'deki ayaklanmanın başlamasından beri ılımlı muhalif savaşçılar –ki bu gruplardan çokça var– devamlı silah istediler. İngiltere ve Fransa onlara bu yardımı verebilirdi ama vermedi. O dönemde Körfez ülkelerinden para ve silah yardımcı alan İslamcılar ciddi anlamda güçlendiler. Geçen yaz onlarla Halep'te ilk tanıştığımda El Nusra Cephesi küçük, önemsiz, İslamcılığı bol ama uygulamada fazla etkin olmayan bir gruptu. Şimdi isyancı grupları içinde en güçlü ve en etkili grup El Nusra. Bu grup ABD tarafından terörist örgüt olarak tanımlanmak üzere. Ilımlıların teröristleri dengeleyeceği düşünüldü ama sayıca gittikçe azaldılar.

Ortaya çıkan bu dinamikten faydalanarak doğal müttefiklerine yardım etmekte başarısız olan İngiltere ve Fransa şimdi kalkmış belki isyancılara silah desteği vereceklerini ilan ediyorlar. Zamanlama gerçekten çok talihsiz. Sert suçlamalar ve kanaat önderlerinin şikayetlerine rağmen önümüzdeki ay Cenevre'da yapılması planlanan konferansın gerçekleşme ümidi var. Böylece şimdiye kadar 80.000 hayata mal olan bu savaş bitebilir.

Muhalefetin iyi işlemeyen şemsiye örgütü olan Suriye Ulusal Konseyi'nin Cenevre'ye bir ihtimal katılmayacağını açıkladığı doğru. Suriye Ulusal Konseyi zaten epeydir tezat açıklamalar yapıp farklı uygulamalarda bulunuyor. Ama Amerikalılar ve Arap Ligi zorlarsa katılacaktır. SUK aynı zamanda yerlerini almak isteyecek birçok muhalif grup olduğunu da biliyor. John Kerry ve Sergei Lavrov bu konuda yoğun mesai harcıyor. Her ne kadar Beyaz Saray Brüksel'in ambargosunu büyük oranda kaldırmak istediğinden bahsetse de ABD Dışişleri Bakanlığı'nda Cenevre öncesi beklenmedik yeni bir gelişmenin olması rahatsızlık yarattı.

Ruslar ambargonun bitmesini protesto ederek David Cameron'un sözlerini hatırlattı. Cameron Vladimir Putin ile olan son ziyaretinin onu yüreklendirdiğini çünkü her ikisinin de barışın gelmesi için Suriye'nin bütünlüğünü istediğini açıklamıştı. AB toplantısından bir gün sonra Rusya Dışişleri Bakan yardımcısı Sergei Ryabkov Kremlin'in Esad rejimine

S-300 füzeleri sevkiyatı yapacağı konusunda uyarıda bulundu. Bu sevkiyat konusundaki kontrat önceden imzalanmıştı ancak ABD, Avrupa ülkeleri ve İsrail'in isteği doğrultusunda sevkiyat yapılmamıştı. Bu durum Esad'ın güvenini tazelediği için bundan sonra 'uçuşa yasaklı bölge' ilan etmek çok daha zor olacaktır.

İsrail'e göre S-300'lerin Lübnan'da sınırın öte tarafındaki Hizbullah'ın eline geçmesi bir çok şeyi değiştirecektir. Savunma Bakanı Moshe Yaalon füzelerin ulaşması halinde Suriye'ye yönelik hava saldırılarını arttıracaklarını açıkladı. Tel Aviv bir yandan da isyancıların gün gelip İsrail'e karşı kullanılacak silahlarla donatılmasını istemiyor. Tel Aviv'in pozisyonu tam bir ikilem anlayacağınız. Mossad'ın önceki başkanlarından Efraim Halevy Esad'ın 'İsrail'in Şam'daki adamı' olduğunu söylüyor. Haaretz Gazetesi'ndeki bir köşe yazısına göre 'İsrail savaşın devam etmesinden karlı çıkacaktır'.

Peki ya isyancılar? Brüksel'den gelen haberleri SUK'un AB'ye 'özel mühimmat' talebi izledi. İdlib'de birlikte vakit geçirdiğim bir komutan olan Ebu Kasım silah almak için gittiği Türkiye'den heyecanla telefon açtı bana. Ebu Kasım milis güçlerinin en azından omuzdan atılan güdümlü füze beklediğini söyledi. Esad'ın savaş uçaklarının neden olduğu katliamlara şahit olduğum için intikam hevesini anlayabiliyorum. Ama İngiltere ve Fransa'nın bu gibi silahları sağlayacağına pek ihtimal vermiyorum. Bu silahların İslamcıların eline geçeceği gibi ciddi bir kaygı var ortada. Amerikalılar halen Libya'da Kaddafi'nin silah stoklarından yağmalanan omuzdan atılan güdümlü füzeleri geri almaya çalışıyorlar. Mali'de El Kaide tarafından bu silahların kullanılarak Fransız helikopterinin düşürülmeye çalıştığını gördüm.

İngiliz ve Fransızlar büyük ihtimalle üçüncü kişiler/gruplar aracılığı ile bazı hafif silah ve mühimmat sevkiyatı yapacaklar. Kasım ve askerleri de büyük ihtimalle hayal kırıklığına uğrayacak ve beklentileri karşılanmadığı için Batı'ya büyük bir öfke duyacaklar. Ortada halen başka sorular da var. AK-47'ler ve ağır silahlarla donatılmış İslamcılar rejime karşı dengeyi nasıl değiştirecek? El Nusra'nın bu silahları ele geçirmeyeceği ihtimali nedir? Bunlar belki klişe sorular ama yine de halen cevapsız kalmış, kaygı uyandıran sorular. İslamcıların despotlardan gıda yardımı yardım aldığını biliyoruz. Aynı şeyi silah yardımı için niye yapmasınlar? Ayrıca öyle gerektirdiği için geri kalan ılımlı gruplar cihatçılarla işbirliği

yapmak zorunda kalıyor. Böyle durumlarda savaş alanında silahların el değiştirmesi çok kolay olur.

William Hague korkunç Suriye rejiminin elinde mağdur olan insanlara yardım etmek istiyor. Bazı muhaliflerinin iddia ettiği gibi Hague silah opsiyonunu emperyalist bir komplo teorisi çerçevesinde düşünmüyor. Hague'e göre amaç savaşı uzatmak değil ama rejimi müzakere masasına çekebilmek. Bu aynı zamanda Esad'ın yurt dışındaki müttefiklerinin Esad'a daha fazla silah yardımı yaparak bu vahşeti durdurabilecek ilk fırsat olan Cenevre'yi riske atmaları demek.

1 Haziran 2013, Kim Sengupta

SURİYE REJİMİ İLE SAVAŞTA ÖLEN ÜÇ BATILIDAN BİRİ İNGİLİZ CİHATÇI

Suriye'deki bir çatışmada genç bir İngiliz erkek, bir Amerikalı kadın ve bir başka Batılı daha öldürüldü. Suriye şu anda İngiltere'den cihat için yurt dışına giden Müslüman gençlerin gittiği yerlerin başında geliyor.

Esad rejiminin iddiasına göre 22 yaşındaki Londra'lı Ali Almanasafi, 33 yaşındaki Michigan'lı Nicole Lynn Mansfield ve Kanada'lı olduğu sanılan arkadaşları El Kaide'ye bağlılığını beyan eden El Nusra Cephesi için savaşırken öldürüldüler.

Rejim elbette şimdiye kadar kendisine muhalefet eden her grubu İslamcı olarak niteleyerek Obama yönetimi tarafından terörist grup ilan edilen El Nusra Cephesi'ne bağladı.

Geçen gece polis Almanasafi'nin batı Londra'nın Acton bölgesindeki evine gitti. Aileden bir kişi Almanasafi'nin dört aydır Suriye'de olduğunu ve son birkaç haftadır kendisinden haber alamadıklarını söyledi. 'Yine de haber bekliyoruz ama galiba o idi' dedi. Alamanasfi'nin karısı Büşra'nın erkek kardeşi Kusay Nuh Ali ilk kez birkaç ay önce ortadan kaybolduğunda kayıp kişiler ilanı vermek üzere polise başvurduklarını söyledi.

100'den fazla İngiliz Müslüman Beşşar Esad'a karşı girişilen kanlı isyanda rol aldı. Bunların hepsi savaşçı değil. 26 yaşındaki Londra Kraliyet

Üniversitesi mezunu İsa Abdurrahman bir hastanede yaralıları tedavi ettiği sırada hastaneye rejim güçleri tarafından açılan ateşte öldü.

Sukur El Şam birliği komutanlarından Ebu Hacer Ali Almanasfi ve Nicole Mansfield'ın Beşşar Esad'ın bağlı olduğu ve rejime bağlı Alevi milislerden oluşan Şebbiha ile girdikleri çatışmada öldüklerinde ona bağlı askerlerin yanında bulunduklarını söyledi.

Ebu Hacer 'Şebbiha ile daha önce de birkaç çatışmamız olmuştu. Rejimin himayesinde olan bir geçiş noktasına saldırı düzenledik ve birkaç Şebbiha öldürdük. El Akrad dağlarından birkaç isyancı grubu da daha sonra bize katıldı. İdlib merkezine girmek istememişlerdi ve şehrin dışından geçen arka yolları kullanmışlardı. Orada Suriye ordusunun geçiş noktası olduğunu bilmiyorlardı. Ordu arabaya ateş açtı ve İngiliz adam da o şekilde öldü'.

İsyancı birliklerin değişken ve karmaşık yapısı bazen farklı gruplar arasında ayırım yapmayı zorlaştırabilir. Sukur El Şam İslamcı olarak tarif ediliyor ama radikal olarak değil. Bu örgütün lideri Ahmed Ebu İsa bir hutbesinde Müslümanların cihadı terk ettikleri için artık onurunu kaybettiğini söyledi. Ama bunu söylerken Esad sonrası Suriye'yi ılımlı İslami bir devlet olarak hayal ettiğini de ekledi.

Binniş bölgesinden bir isyancı milis olan Muhammed Ali Rezak dün gece şöyle dedi: 'Gaddar Esad'dan kurtulmak için başka ülkelerden gelip bizim aramıza katılan birçok kardeşimiz var. Bunların bir kısmının cihatçılardan etkilendiğini ve neticede değiştiklerini görüyorum. Bu kişiler El Nusra gibi cihatçı grupların en etkili ve güçlü grup olduğunu gördüklerinden o tarafa doğru kayıyorlar'.

Protestan olarak büyüyen Nicole Mansfield beş yıl önce İslam'ı seçti. Teyzesi Monica Mansfield Speelman FBI'ın aileyi Nicole'un ölümünden haberdar ettiğini söyledi. 'Yıkıldım. Demek ki muhalif güçler arasında savaşıyormuş'.

Mansfield'ın kızı Triona Lynn Facebook'a şu mesajı ekledi: 'Senin bana öğrettiğin hiçbir şeyi unutmayacağım. Keşke bir şekilde seni anabilsem ama bundan sonra sana ne olacağını bilmiyorum bile. Artık yaşamak istemesem bile yine de hayattan vazgeçmemeye çalışacağım. Sadece yüzünü görmek, sesini duymak, tenine yeniden dokunmak istiyorum. Ama güçlü olacağım ve seni hiç unutmayacağım'.

Suriye'de savaşan İngilizler birçok farklı kimliğe mensup. Savaşıp da İngiltere'ye geri dönen az sayıda kişinin hepsi de tek bir suçtan dolayı tutuklandılar: İngiliz fotoğrafçı John Cantlie'nin geçen yaz kaçırılmasındaki rolleri. Esad rejimine karşı silahlı mücadele içine giren diğer kişiler ise yasal olmayan bir iş yapıyor gibi görünmüyorlar.

Pakistan ve Somali'dekinin aksine Suriye'deki isyancılar İngiliz hükümeti tarafından destekleniyor çünkü hükümet iletişim malzemeleri ve zırh dahil olmak üzere yardımlar gönderiyor ve gelecekte askeri malzeme de gönderebileceğini açıkladı.

2 Haziran 2013, Patrick Cockburn

SURİYE'DEKİ KATLİAM DEVAM EDERSE BUNDAN EN FAZLA KİM FAYDA SAĞLAYACAK?

Suriye'deki katliamın sona ermesinin en büyük umudu ABD ve Rusya'nın çatışmanın her iki tarafını da kontrol ettikleri bölgelerde ateşkese ikna etmeleri. Böylesine korkunç bir iç savaşta geleceğe yönelik kimin kazanacağı yönünde diplomatik adımlar atmak pek bir sonuç vermeyecektir çünkü her iki taraf da halen savaşı kazanabileceğini düşünüyor.

7 Mayıs'ta ABD Dışişleri Bakanı John Kerry ve Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov Cenevre'da Suriye ile ilgili bir barış konferansı düzenlenmesi konusunda anlaştılar. Bu anlaşmadan sonra barış görüşmeleri için bir fırsat ortaya çıktı. ABD, Rusya ve İran artık gittikçe derinleşen bu çatışmanın daha fazla içine çekildiklerini hissediyorlar. Suriye'deki çatışma komşuları Lübnan ve Ürdün'ü de doğrudan etkiliyor çünkü bu iki ülkede Sünni ve Şiiler karşıt kampları destekliyor. Hatta Türkiye'nin son yıllardaki refah seviyesi bile Suriye'li isyancılara verdiği tam destek nedeniyle tehdit altında.

Ne yazık ki Cenevre'da barış görüşmeleri yapılma ihtimali son birkaç gündür olası gözükmüyor. Suriye muhalefeti bu fikre karşı çıkıyorlar. Halbuki muhalefetin yönü ve tutumu onlara maddi destek sağlayan Suudi Arabistan ve Katar tarafından belirleniyor. Suriye içinde ve dışındaki isyancılar kendi liderlerinden örnek alarak o kadar ayrışmış ve kopuk durumdalar ki kimseyle konuşabilecek durumda olmayabilirler.

Muhalefet daha iyi organize olsaydı bile yine de konuşmak istemeyebilirlerdi. Liderlerden biri 'Rejimin yıkılması herhangi bir siyasi sonucun esasını teşkil etmelidir' dedi. Bu açıklama şaşırtıcı değil ancak muhalefet siyasetinin çok da sözü edilmeyen bir yönü savaşın ancak Batı ve Batının Ortadoğu'daki Sünni müttefiklerinin Beşşar Esad'a yönelik askeri müdahalesiyle kazanılabileceği. Muhalefet Esad'ın isyancıların da işin içinde olduğu 2011'de Libya'da Kaddafi'nin NATO tarafından devrilmesi gibi Esad'ın da Libya tarzı bir yöntemle devrilmesini istiyor.

Ancak işin doğrusu Esad hiçbir zaman uluslararası medyanın veya birkaç ay öncesine kadar yabancı liderlerin onu gösterdiği kadar zayıf olmayacaktır. İki senedir süren savaşa rağmen halen Suriye'nin başlıca şehir ve bölgelerini elinde tutuyor rejiminin esas ekibi de halen bir arada. Rejim güçlerinin karşı saldırı yaparak kısmen de olsa başarılı kazanımlar elde ettiği son iki ayda bu durum kendini daha fazla belli etti.

Dışarıdaki algılar da değişti. Altı ay önce Alman istihbaratı Esad'ın düşeceğini öngörüyordu. Şimdi ise rejimin yıl sonuna kadar Şam ve tüm güney Suriye'deki etkinliğini artıracağını öngörüyor.

Geçtiğimiz günlerde Beyaz Saray Suriye'deki önceliğinin rejim değişikliği olduğunu açıkladı. Ama böyle bir çaba savaşı daha da uzatacaktır. Esad ve hükümeti kendilerini savaş meydanında iyi idare ediyorlarken neden hemen teslim olsunlar? Daha da önemlisi Washington'ın İran gibi bu meselede önemli bir oyuncu olan ülkeye Cenevre'ye katılması konusunda kapıyı kapattığı görülüyor. Eğer müzakerelerin amacı çatışmayı bitirmekse bu hamle de son derece tutarsız. İngiltere ve Fransa bu çatışmada küçük ama haince bir rol oynuyorlar. Onların oynadığı rol sayesinde Suriye'deki katliam devam ediyor. İsyancılara sevkiyat yapılsın diye Suriye'ye yönelik AB'nin silah ambargosunu kaldırma girişimleri de müzakereleri bırakın ilerletmeyi hiç başlatmayacaktır. Bu iki ülkenin göndereceği silahlar askeri gücün dengesini değiştiremeyecektir. Çünkü rejim güçleri yeterince güçlü. Şu andaki açmaz aslında sahadaki çok yönlü gerçeklerden kaynaklanıyor. İsyancılara daha fazla silah sağlanmasının en somut sonucu eğer müzakereleri kabul etmezlerse onları Libya tipi uçuşa yasaklı bölge ilan edilerek Batı'dan askeri bir müdahale olacağına ikna etmek. Böyle bir müdahale olursa bu Nato hava kuvvetlerinin savaşa doğrudan katılımı demek.

Rusya tam da bu duruma engel olmak için Suriye'ye S-300 uçaksavar savunma sistemi satacağını duyurdu. Daha fazla silah yardımı ile AB de aslında her iki tarafın da kazanamayacaklarını anlayarak birbiriyle konuşmasını ertelemiş oluyor.

Şu aşamada karşılıklı nefret uzun vadeli güç paylaşımını temin etmek açısından büyük bir engel. Herkes bizim Belfast'ta söylediğimiz gibi 'olayların siyasetine' kaptırmış durumda. Güç paylaşımı her iki tarafın da kendi idare ettiği bölgeleri elinde tuttuğu coğrafi bir paylaşım olacaktır.

Suriye savaşında başlıca öncelik ABD ve Rusya'nın destek verdikleri tarafları ateşkes için zorlamaları olmalıdır. Böyle bir ateşkes BM tarafından denetlenmelidir. Çok da başarılı olmayan 2012'de isyancı şehirlerden Duma'da BM'nin ateşkes planlamasını hatırlıyorum. Çatışmaların tümünü durdurmadı tabii ama ateşkes olmaması halinde ölecek birçok Suriyeli bu şekilde hayatta kaldı.

ABD'nin müzakereler için neden bu kadar çok şart öne sürmesinin ardında şüpheli sebepler yatabilir. Suriye savaşında Washington'ın rolü aslında görünenden daha fazla. CIA'nın para ve silahların kime gideceğine karar veriyor, ve bu kaynaklar Katar'a aktarılarak Türkiye üzerinden hedeflere ulaşıyor. Bu durum da İngiltere ve Fransa'nın isyancılara neden silah yardımı yapmakta bu kadar istekli olduğunu açıklayabilir.

Batılı ülkelerin tutumları savaşın kendi destekledikleri grup kazanmadıkça bitmemesi şeklinde değerlendirilebilir. Önceki Irak Milli Güvenlik Danışmanı Muvaffak El Rubai gibi Ortadoğu'daki birçoklarına göre durum böyle algılanıyor. El Rubai'ye göre iç savaş 'Batı ve İsrail için en mantıklı seçenek çünkü hem kendi siyasetlerine karşı duran Suriye'yi ortadan kaldırıyor hem de İran'ı oyalıyor. Hizbullah Suriye ile uğraşıyor, İsrail'i bırakmış durumda. Türkiye'nin yeni Osmanlıcı imparatorluğu fikri de yerle bir oldu'.

Biraz alaycı tonu da olsa bu sözler ABD, İngiltere, Fransa ve Sünni monarşilerin kazanana kadar savaşın devamını istemelerini gayet iyi açıklıyor.

3 Haziran 2013, Robert Fisk

HİZBULLAH SURİYE'Yİ BİLMİYOR. VERDİKLERİ KAYIPLARDAN ANLAYABİLİRSİNİZ

Obama gürlüyor. Hizbullah Suriye'den çıkmalıymış. Sanki çıksa Bekaa'da tir tir titreyecekler. Bir hafta önceki 22 ölü Hizbullah için Lübnan'daki varlığını tehdit edecek çatışmadan çekilmesi için yeterli değil. Peki ya zayiat? Görünüşe göre bir hayli fazla ama o konuyu daha sonra açacağım.

Önce size dünyadaki en korkunç ve korkusuz gerilla örgütü olan Şii Hizbullah'ının neden Suriye'de olduğunu açıklayayım. Tabii bu hiç şüphesiz Hizbullah lideri Seyid Hasan Nasrallah tarafından atılmış çok yanlış bir adımdır. Ama öte yandan o kadar büyük siyasi bir hata da değildir. Suriye savaşının Lübnan'a sıçrama ihtimali var. Ama savaş Sünni ve Alevi (Şii) milislerin karşılıklı sembolik savaşlarına sahne olan kuzey Lübnan şehri Trablus'a sıçramaz. Suriye sınırındaki, Hizbullah'ın idare ettiği Lübnan'ın Hermel şehrine 20 km uzaklıkta bulunan fakir Arsal şehri daha büyük bir risk taşıyor.

İnsanları iyi olsa da Arsal turistlerin gidebileceği bir şehir değil. Burası Sünni ve ağırlıklı olarak selefi bir şehir. Devlet başkanı Beşşar Esad'a karşı Sünni ayaklanmayı destekliyor.

Sınırın diğer tarafındaki Kuseyr'deki isyancı komşuları -çoğunluğu El Nusra Cephesi'ne destek veriyor- Kuseyr'i ele geçirirse o zaman Lübnan'ın Arsal şehrini dinlenme, eğlenme ve hatta silahlanma yeri olarak kullanabilirler.

Arsal kasabası Hizbullah'ın hakim olduğu Hermel ve güney Lübnan arasındaki otoyola çok yakın. Geçen hafta Arsal'da üç Lübnan askeri öldürüldü. Çünkü muhtemelen Suriyeli isyancılar Lübnan'a giriş-çıkışlarının denetlenmesini istemiyordu.

Dolayısıyla Arsal ve Hermel şimdilerde Lübnan'ın en önemli iki şehri haline gelmiş durumda. Lübnan ordusunun Hermel'de güvenlik kontrol noktası yok. Bu nedenle de silahlı Hizbullah militanları burada istedikleri gibi dolaşıyorlar. Ama Lübnan ordusu Arsal'ı kontrol altında tutmak istiyor. Bu yüzden de kasabadaki Esad karşıtı kişiler Lübnan ordusunu orada istemiyor. Ve yine bu yüzden eski bir komutan olan Lübnan Cumhurbaşkanı askerlerin öldürüldüğü bu kasabayı bizzat ziyaret etti.

Genç bir Şii kadının büyük ihtimalle Suriye'deki Sunni isyancıların füze saldırısı sırasında öldürüldüğü Hermel'i ziyaret etmedi.

Bunlar gazete manşetlerine çıkan haberler değil. Bu noktada Fransızca yayın yapan L'Orient Le Jour Gaztesi'ni ve muhabiri Scarlett Haddad'ı kutlamak lazım. Haddad sadece kuzey Lübnan'daki çatışma noktalarını ele almakla kalmadı Lübnan'ın belki de tek kurucu yapısı olan Lübnan ordusunun da ne denli esnek hareket ettiğini yazdı. Malum Lübnan ne resmi bir parlamentosu olan ne de çalışan bir hükümeti olan bir ülke. Hatta meclis içinde bulunduğu hükümetsizlik durumunu 17 ay daha uzatacak bir oylamaya evet dedi.

Ama manşetleri etkileyecek başka olaylar da oldu son günlerde. Örneğin bir tanesinde Senatör John McCain isyancıların hakim olduğu kuzey Suriye'de görülüyor. McCain'in yanında Beyrut'ta Kuzey Suriye Tugayı'nın sözcüsü olan ve bir yıl önce Suriye'de 11 Lübnanlı Şii hacıyı kaçırmakla suçlanan Sünni Müslüman Muhammed Nur gözüküyor.

Peki McCain'in böyle bir adamla ne işi vardı? Eğer o adam gerçekten Nur ise bundan 'pişmanlık duyuyoruz' dedi McCain'in basın sözcüsü. Duymalı da. Tıpkı geçen hafta Hermel'de genç Şii kadının öldürülmesini Washington'dan hiç kimsenin kınamaması gibi. Neden? Çünkü öldürülen kişi Şii'ydi diye mi? Veya katiller Suriyeli isyancılar olabilir diye mi? Bu isyancılar Obama, Hague ve diğerlerinin desteklemek istediği isyancılardan olabilir diye mi?

Lübnan'da dünyanın bilmesi gereken başka şeyler de oluyor. Mesela Filistinlilerin –ki çoğu Sünni– Hizbullah'a olan kızgınlıkları gibi.

Geçen hafta o utanç verici Ayn El Hilveh mülteci kampında yaşayan Filistinliler Hizbullah'ın gıda yardımı paketlerini yaktılar. Paketlerin yanında duran pankartta 'Suriye halkının kanıyla sulanmış yardım paketleri istemiyoruz' yazıyordu. Gazze'yi kontrol eden Hamas devrim başladığında Şam'ı terk etti. Şimdi de Hizbullah Suriye'deki Sünni isyancılara savaşmayı Hamas'ın öğrettiğini düşünüyor.

Hizbullah bu yüzden mi çok adam kaybediyor? Kuseyr'den dönen Şii savaşçılar korkunç hikayeler anlatıyor: Sünniler gece vücutlarını yakıyor ki kim oldukları seçilemesin. Ayrıca Sünnilerin yeni silahları da varmış.

İşin ilginci birkaç ay önce bir Suriye ordusu askerinin bana aktardığına göre isyancılar rejime ait devlet dairelerini basıyor ve ölülerini bu cesetlere kancalar takarak topluyorlar ki cesetlerin kimliği belirlenemesin.

Her zaman bilgisine çok güvendiğim Afgan'a Hizbullah'ın neden bu kadar adam kaybettiğini sordum. 'Hizbullah Güney Lübnan'da İsrail ile savaşıyorken savaştığı alanı çok iyi tanıyordu, biliyordu. Kendi evlerinde savaşıyorlardı ve İsrailliler Lübnan'ı Hizbullah kadar iyi bilmedikleri için başarısız oldular. Bir yerde yerleşik olanlar oraya işgal ederek gelenlerden her zaman daha iyi bilir. Ama bu kez Hizbullah iyi bilmediği bir bölgede savaşıyor. Suriyeliler Kuseyr'yi iyi biliyor, Hizbullah değil'.

Offff.... Bu laflar ağır oldu. Eminim Nasrallah da bu konuyu düşünüyordur.

6 Haziran 2013, Kim Sengupta

ESAD ÖNEMLİ BİR ŞEHRİN YÖNETİMİNİ ELE GEÇİRİRKEN HİZBULLAH GÖZÜNÜ ŞAM'A DİKEREK İŞLERİ YOLUNA SOKUYOR

Beşşar Esad'ın güçlerinin Lübnan Hizbullah'ından aldığı yardımla stratejik önemi olan Suriye'nin en büyük şehri olan Kuseyr'a harekat düzenleyeceği düşünülüyor.

Kuseyr'in hem isyancılar hem de rejim için sembolik bir önemi var. Üç hafta süren yoğun çatışmadan sonra Kuseyr'i kaybetti. Rejim güçlerinin şimdi de Halep'i yeniden ele geçirmeye çalışacağı söyleniyor.

Halep'e yönelik bir hamle mutlaka Hizbullah desteğiyle olacaktır. Bazı Şii milis komutanları sınırın öte tarafından binlerce adam getirebileceklerini iddia ediyor.

Muhalefet şehrin yarısını elinde tutuyor. Rejimin şehirde yeniden hakimiyet kurması muhtemelen ancak kanlı bir çatışmadan sonra olacaktır. Muhalefet eğer hakim olduğu bölgeleri elinde tutamazsa bu ciddi bir kayıp olacaktır.

İsyanın başladığı iki buçuk seneden beri birçok bölge rejimin kontrolünden çıktı. Ancak son dönemlerdeki bazı kazanımlar Beşşar Esad'ın şimdiye kadar 80.000'den fazla kişinin canına mal olan bu çatışmanın bitmesinde yönelik barış görüşmelerinde elini güçlendirdi. BM'nin Suriye temsilcisi Lahdar Brahimi müzakerelerin Haziran ayında başlayabileceğini söyledi. Amerikalı ve Rus yetkililer dün toplantı mekanı olarak düşünülen

Cenevre'da bir ön görüşme yaparak. Muhalefetin şemsiye örgütü Suriye Ulusal Konseyi Beşşar Esad gitmeden ve Hizbullah savaşa müdahil olmayı bırakmadan ateşkes olmayacağı konusunda ısrarlı.

Diplomatlar Suriye Ulusal Konseyi'nin destekçileri olan Arap Ligi ve Batı'nın zorlamasıyla müzakerelere katılmaya ikna edileceği beklentisi içindeler. Müzakerelerin gerçekleşmemesinin Suriye'deki çatışmayı komşu ülkelere taşıracağı konusunda ciddi bir kaygı var.

Beyrut'un çoğu Şii olan Dahiye banliyösünde yaşayanlar Kuseyr'in düştüğü haberini sevinçle kutladılar. Hareketin lideri Hasan Nasrallah Esad rejimine tam destek veriyor ve çatışmaların uzaması halinde Suriye'de daha fazla etkinlik gösterecektir.

Şii milislerin savaşa müdahil olması ülkenin yönetiminde olan Aleviler ve çoğu Sünni olan muhalefet arasındaki çatışmayı daha da artıracaktır.

Cenevre görüşmelerinin yapılması konusundaki kaygıların başında Amerikalıların rejimin sarin gazı kullandığı konusundaki iddialarına temkinli yaklaşmayı tavsiye etmesi var. Washington'daki yetkililer Esad'ın Obama'nın belirttiği 'kırmızı çizgiyi' aştığını kanıtlamak için daha güçlü kanıtlara ihtiyaç olduğunu belirtiyor.

Bir yandan da insani yardım dernekleri Kuseyr'deki mağdurlar için yardım toplama girişimleri başlattı. Doktorlar nüfusun büyük kısmı çatışmadan kaçarken hareket edemeyen ağır yaralılar için ya çok az ya da hiç ilaç olmadığını söylediler. Uluslararası Hızılhaç Komitesi bölgeye yardım göndermek istedi. Kızılhaç sözcüsü Rima Kemal 'Yüzlerce yaralı olabileceği ile ilgili haberler alıyoruz' dedi.

Saldırıdan once 30.000 kadar nüfusu olan Kuseyr her iki taraf için de paha biçilmez bir yer. Kuseyr'in ele geçirilmesi rejimin çoğunlukla Alevilerin yaşadığı Akdeniz kıyısına koridor açması demek. Rejimin son kazanımlarından önce Beşşar Esad'ın Şam'ın düşmesi halinde Kuseyr'e geri çekileceği konuşuluyordu.

İsyancılar altı mil ötedeki Lübnan sınırına tedarik hattını ellerinden kaybettiler. Bu nedenle de bölgedeki Sünni köyler rejim ve Hizbullah'tan gelecek saldırılara karşı çok daha zayıf.

Her ne kadar Kuseyr'deki isyancıların çoğu yerli halk olsa da ülkenin diğer yerlerinden gelen gönüllüler şehir savunmasına katıldılar. Bu

kişilerin arasında ABD tarafından terörist örgüt ilan edilen El Nusra Cephesi militanları da vardı.

Özgür Suriye Ordusu komutanı Salim İdris Hizbullah Suriye'yi 'işgal' ederken Lübnan'ı hiçbir şey yapmamakla suçladı. Suriye'de çok sayıda Hizbullah militanı olduğunu söyleyen İdris bu durumun isyancıların Lübnan içinde Şii militanlara saldırı düzenlemesine hak tanıdığını açıkladı.

İdlib'deki isyancı birliklerin komutanı Ebu Kasım birliklerinin savaşmaya hazır olduğunu söyledi. 'Beşşar'ın ordusu İran ve Rusya'dan başta uzun menzilli füzeler olmak üzere birçok silah alıyor ve bu silahlar işe yarıyor. Hizbullah'ın da daha önce olduğundan çok daha fazla sayıda militanının artık Suriye içinde olduğunu biliyoruz. Bu bölgeye doğru yönelip insanları korkutmak isteyeceklerdir. Buna hazırlıklı olmalıyız'.

15 Haziran 2013, Robert Fisk

SİLAHLAR SADECE BİLDİĞİMİZ ANLAMDA SİLAHTAN İBARET DEĞİL. SİLAH PARA DEMEK

Saçmalık! Beyaz Saray'ın Suriyeli isyancı gruplara silah yardımı yapacağı açıklamasına verilebilecek tek mantıklı tepki bu olsa gerek!

Sakın yanlış anlamayın. ABD YouTube videolarında Alevileri yamyam gibi yiyen, ele geçirilen Suriye ordusu askerlerinin kafataslarını ateşte pişiren, 14 yaşındaki bir çocuğu dine küfrettiği gerekçesi ile öldüren El-Kaide'yle ilişkili El Nusra Cephesi'ne yardım etmeyecek. ABD sadece özgürlük, bağımsızlık, kadın hakları ve demokrasi adına Esad'ın korkunçluğu ile mücadele eden iyi isyancılar yani Özgür Suriye Ordusu'na yardım edecek.

Buna inanan birisi gerçekten de savaş, katliam, barbarlık ve açgözlülük hakkında hiçbir şey bilmiyor demektir. Çünkü silah sadece bildiğimiz anlamda silah demek değildir. Bir başka silah türü de paradır. Parayı sınırdan geçirdiğiniz anda artık bu para satılabilecek meta haline gelir. ABD Doları, İngiliz Sterlini, Suriye Sterlini veya Katar Dinarı bazındaki değerleri savaşta s kullanım şekillerinden daha önemlidir.

Batılı güçler Suriye'ye silah ve mühimmat göndermek üzereler. Resmi olarak 'iyi isyancıların' eline geçecek bu silah ve mühimmat kısa sure sonra

açgözlü isyancıların eline geçecek bu isyancılar da silahları El Kaide'ye, Iraklı isyancılara, Suriye rejimi ordusuna, Malili milislere, Taliban'a ve Pakistanlı tetikçilere satacaklardır. Çünkü silah demek para demek.

Görünen köy kılavuz istemiyor. Durum bu. İyi isyancılara Esad ordusuna karşı kullanmak üzere uçaksavar füzeler verilecek. İsyancılar buna karşılık herhalde bir tek 'şükran' –teşekkürler– diyecektir. Ama sınırdan geçildikten sonra Nusra militanları iyi isyancılara reddedemeyecekleri bir teklif sunacaktır. Bu teklif muhtemelen de binlerce dolar veya bu mühimmatlara el koymak veya belki de her ikisi de olacaktır. Tabii arada birkaç kişinin kellesi de gidebilir. Ciddi bir meblağ karşılığında Nusra gibi vahşi isyancılar ellerindeki malzemeyi Irak'taki dostlarıyla paylaşacaktır. Benim yaptığım gibi siz de Suriye ordusuna sorabilirsiniz. Muhtemelen size de bana söyledikleri gibi silahların iş savaşmaya geldiği zaman sonunda kaçan iyi isyancılara gitmesini son kişi cephede kalana kadar savaşan Nusracıların eline gitmesine tercih edeceklerini söyleyecektir.

Lübnan iç savaşında benim gördüğüm kadarıyla elinde silah olan hiçbir adama o silahlar verilmemişti. Falanjist'ler silahlarını İsrail'den gönderilen silahları kullanıyordu, İsrailliler de bu silahları Amerikalılardan alıyordu (veya Amerika'nın parasıyla ki ikisi bence aynı şey). Filistinliler Sovyetler üzerinden Suriye'ye aktarılan silahları kullanıyordu. İngiliz Savunma Bakanlığı Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan sonra Kuzey İrlanda'dan çekildiğinde elde kalan silahları Lübnan Ordusu'na verdi. Şimdi Hizbullah'ın elinde bu silahlardan da var.

ABD 1980'lerde Afganistan'da Ruslarla savaşan en büyük özgürlük savaşçılarından olan Gülbeddin Hikmetyar'a silah ve benzer mühimmatlar verdi. Ama daha sonra Hikmetyar terörist oldu ve ülkesine 11 Eylül 2001'den sonra Amerikan işgali ile gelen Amerikan askerlerini sayın silah kaçakçıları Carter ve Reagan Bey'ler tarafından armağan edilen silahlarla öldürdü!

İsrail ABD 1991'de ABD Savunma Bakanlığı tarafından imal edilen ve Irak'lı askerlere fırlatılmak için hazırlanan AGM–114C füzelerini teslim aldı ve 1996'da bir tanesini bir ambulans dolusu Lübnanlı kadın ve çocuk üzerine fırlattı.

Alın size bir tarih dersi. 1922–1923 arasındaki İrlanda iç savaşında her iki taraf da Lee–Enfield.303 tüfekleri kullanıyordu. Her bir tüfeğin

kabzasında İngiliz kraliyetinin arması vardı. Bu silahlar İngilizler tarafından Birinci Dünya Savaşı'nda Almanlara karşı kullanılmak üzere yapılmıştı. Aaaaa aksilik işte nereye gitmiş silahlar....

16 Haziran 2013, Robert Fisk

İRAN ESAD'A YARDIM İÇİN 4.000 ASKER GÖNDERECEK

Washington'ın Suriye'deki isyancılara silah gönderme kararı ABD'yi Ortadoğu'nun Sünni–Şii savaşının ve doğal olarak da bölgede diktatörlükleri deviren ama mezhep çatışmasından dolayı yarım kalan Arap devrimlerinin içine çekmiş oldu. İlk defa ABD'nin bölgedeki 'dostlarının' tümü Sünni ve düşmanlarının da tümü Şii. Başkan Obama'nın angajman kurallarını yıkarak ABD şu anda Ortadoğu'daki en aşırı Sünni grupları da içinde barındıran silahlı grupların yanında taraf tutmuş oluyor.

The Independent Gazetesi iki senedir devam eden, 100.000 can alan savaşta İran'ın Beşşar Esad rejimini Sünnilere karşı desteklemek için Suriye'ye göndereceği 4000 kişilik İran Devrim Subayları'ndan ilk grubun gönderilmesine onay verdiğini öğrendi. İran Esad rejimini korumaya kararlı görünüyor. İran İslam Cumhuriyeti'nin güvenlik güçleriyle çok yakın olan İran yanlısı kaynaklara göre İran İsrail'e karşı Golan Tepeleri'nde yeni bir 'Suriye' cephesi açmaya hazırlanıyor.

İleride tarihçiler ABD'nin Irak'taki yenilgisinden ve 2014'te planlanan Afganistan'daki hazin geri çekilişinden sonra nasıl da kendini 7. yy. İslam tarihine kadar dayanan bir çekişmenin içine çektiğini soracaktır. İslam içindeki çekişme Muhammed Peygamber'in ölümüne kadar gidiyor. Sünni'ler Muhammed Peygamber'in karısının babasının Müslüman dünyasının halifesi olarak görürken Şiiler damadı Ali'yi halefi olarak görüyor. 7. yüzyılda gerçekleşen bu çekişme günümüz Irak'ında bulunan Necef ve Kerbela şehirlerinde kanlı bir mücadeleye dönüştü ve günümüze kadar devam etti. 17. yüzyılda yaşayan Canterbury papazı George Abbott Müslümanlar arasındaki bir çatışmayı Katolikler ve Protestanlar arasındaki mücadeleye benzetti.

Amerika'nın müttefikleri arasında zengin Körfez ülkeleri, Mısır'dan Fas'a geniş bir Sünni coğrafya, Türkiye ve İngiltere'nin eliyle oluşan ama kırılgan Ürdün monarşisi var. Ürdün Kralı Abdullah tıpkı birçok komşu ülkede olduğu gibi ülkesi Suriyeli mültecilerle dolup taştığından kendisini Suriye krizinin ortasında bulabilir.

3000'e yakın Amerikalı 'danışmanın' Ürdün'de olduğu söyleniyor. Ayrıca, Suriye'nin güneyinde uçuşa yasaklı bölge ilanının krizi gerçek anlamda bir savaşa dönüştüreceği düşünülüyor. Amerika'nın 'dostlarından' bu kadar işte.

Düşmanları arasında ise Lübnan Hizbullahı, Şam'daki Alevi Şii rejim ve tabii ki İran var. ABD'nin Saddam'ın Sünni azınlık rejiminden 'kurtardığı' büyük oranda Şii nüfus barındıran Irak şimdilerde Tahran'ın nüfuzu altında. Halbuki ABD müdahalesi İran'ın Şii gücünü dengelemeyi amaçlamıştı. Suriye'de Iraklı Şiiler ve Hizbullah militanlarının Esad'ın yanında savaştığını görüyoruz.

Esad'ın sarin gazı kullandığı gibi bir bahaneyi kullanarak Washington Suriye rejiminin düşmanlarına silah yardımı yapacak. Ama bu argüman Ortadoğu'da kimseye inandırıcı gelmiyor. Taraflardan herhangi birinin zehirli gaz kullandığı ile ilgili kanıtlar George W. Bush'un Saddam'ın kitle imha silahlarına sahip olduğu iddiaları kadar muğlak.

ABD'nin Sünni isyancılara destek verme kararının arkasında isyancıların Esad'a karşı verdikleri savaşı kaybediyor olmaları yatıyor. Şam rejimin bu ay Kuseyr'de kazandığı zafer Hizbullah militanlarının ve rejim güçlerinin canına mal oldu. Ama bu zafer aynı zamanda Suriye devrimini daha da zora sokacak. Daha da önemlisi ABD ve AB'yi Esad'ın gitmesi yönündeki ısrarları nedeniyle epeyce aşağılayacak bir gelişme. Arap diktatörler eğer Körfez'in dostane kralları ve emirleri değillerse devrilmeliler. Ama Rusya BM Güvenlik Konseyi'nde üç kez Batı'nın müdahale etmesini sağlayacak önergeyi veto ederek Esad'a tüm desteğini vermeye devam ediyor.

ABD'nin sadece Özgür Suriye Ordusu'nca temsil edilen seküler Sünni isyancı güçlere silah yardımı yapacağı Ortadoğu'da pek inandırıcı gelmiyor. El-Kaide'ye yakın ve isyancılar arasında en güçlü olan El Nusra Cephesi ele geçirilen rejim askerlerini infaz etmek ve 14 yaşındaki bir çocuğu dine hakaret ettiği gerekçesiyle öldürmek dahil birçok mezalimden sorumlu tutuluyor. El Nusra'cılar Özgür Suriye Ordusu'ndaki dostlarından ABD menşei silahları çok zorlanmadan alacaklardır.

Bugünden itibaren Şam'daki her intihar bombacısı eylemi –ve isyancılar tarafından gerçekleştirilen her savaş suçu– bölgede Washington'un sorumluluğu olarak görülecektir. 11 Eylül 2001'de binlerce Amerikalıyı öldüren Sünni-Vahabi İslamcılar –ki bunlar hem ABD'nin hem de Rusya'nın başlıca düşmanı– bir açıdan Obama yönetiminin müttefiki olacaklar. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Sünni radikalizmin hiç bir türüne tahammülü olmaması ise işin en ironik yönü. Putin'in Çeçenistan'daki deneyimi, Müslüman karşıtı söylemleri –bir basın açıklamasında radikalize olmuş Müslümanlara yönelik ağıza alınmaz laflar etti– ve Rusya'nın Suriye'deki eski müttefikinin Moskova'nın Çeçenistan'daki mücadelesine benzer olduğu inancı Tartus'taki Rus üssünün varlığından çok Beşşar Esad'a yönelik izlediği siyaseti belirlemede rol oynuyor.

Rusya için Ortadoğu 'doğu' değil. Burası aslında güney. Hem de istatistiklerin çok önemli olduğu bir yer. Çeçenistan'ın başkenti Grozni Suriye'ye 500 mil uzaklıkta. Rusya nüfusunun 15%'i Müslüman. Sovyetler Birliği'ne bağlı ülkelerin altı tanesinin Müslüman yoğunluklu nüfusu vardı. Bu nüfusun da 90%'ı Sünniydi. Dünyadaki Müslümanlar'ın 85%i Sünnilerden oluşuyor. Eski Sovyet ülkelerindeki gücünü yeniden inşa etmek isteyen Rusya için Esad rejimi ile savaşan Sünni İslamcılar kendisinin de baş düşmanları.

İran'a yakın kaynaklar Tahran'ın Moskova ile sürekli bilgi alışverişi içinde olduklarını, Hizbullah'ın Suriye'den çekilmesi yakın zamanda tamamlanırken İran'ın Şam'a yönelik desteğinin azalmak yerine artacağını söylüyor.

Washington ve Moskova arasındaki Soğuk Savaş döneminden kalan rekabetin yapısının değişmeye başlamasına bir işaret de İsrail'in güvenliğinin Suriye çatışmasının yanında ikinci planda kalması. Öyle ki, Arap devrimleri ile İsrail'in bölgedeki siyaseti ve Başbakan Netanyahu ne yapacağını şaşırır hale geldi.

Son iki senede sadece bir kez İsrail Esad rejimi tarafından işlenen suçları kınadı. İsrail-Suriye sınırındaki yaralı isyancılara tıbbi yardımda bulunsa da Esad'ın rejiminin devam etmesindense Şam'da ortaya çıkacak bir İslami halifelikten daha fazla korkuyor. Eski bir İsrail istihbarat görevlisi Esad'ı 'İsrail'in Şam'daki adamı' olarak betimledi. Cumhurbaşkanı

Mübarek devrilmeden birkaç gün önce hem Netanyahu hem de Suudi Kralı Abdullah Washington'ı arayarak Obama'dan Mısırlı diktatörü kurtarmasını istediler. Şaşırtıcı değil. Belki Arap dünyası iki yıldır bu devrimlerle uğraşmaktan yorgun düştü. Ama Suriye savaşının uzun dönemdeki etkisini hiç kimse Filistinliler kadar hissedemez. Bakın, Washington hiç Filistinlilerden bahsetmez oldu.

Araplara göre İsrail'in 2006'da Şii Hizbullah'ına karşı giriştiği savaş İran'a yönelik bir hamleydi. Batı'nın Suriye isyancılarına desteği de İran'ı bastırmaya yönelik bir stratejik hamle. Ama İran mutlaka karşılık verecektir. Ortadoğu için bu konular ciddi konular. Durum bu kadar korkutucu iken Filistinlilerin trajedisi halen devam ediyor.

16 Haziran 2013, Patrick Cockburn

ANCAK TOPYEKÛN BİR SAVAŞ ESAD'I DEVİREBİLİR. BUNDAN DAHA AZI SANKİ BİR İŞİ YARI YAPMAK GİBİ OLUR

Suriye tıpkı Afganistan, Irak ve Libya'da olduğu gibi bir Batı müdahalesinin hedefi olma yolunda ilerliyor. Özellikle de geçtiğimiz hafta ABD'nin isyancılara silah gönderme kararından sonra öyle olacağa benziyor. Bu karar savaşın derinleştirmekten başka bir şey yapmayacak.

Güya ABD'nin amacı dengeyi isyancılar lehine değiştirmek ve Beşşar Esad hükümetini görevden çekilmeye ikna etmek. Ama Esad halen bir büyük şehir dışında Suriye'deki tüm şehirlerin denetimini elinde tutuyor. Bu nedenle askeri durumu değiştirmek için ABD, İngiltere ve Fransa'nın isyancılarla birlikte savaşan esas güçlerden olması ve topyekûn savaşa hazır olması gerekiyor.

Böylesi bir savaş 2001'de Afganistan'da Taliban karşıtı taarruzun büyük kısmının stratejik ve taktik Amerikan hava saldırıları olmasına benzeyecektir. Tacik, Özbek ve Hazar savaşçılarından oluşan Taliban karşıtı milisleri sayıca daha azdı ve genellikle gerçek anlamda savaşmıyorlardı.

2003 yılında Irak'ın kuzeyinde Irak ordusu ABD tarafından bombardımana uğramadan Kürt peşmerge başka bölgelere ilerlemekten çekindi. Bir Kürt komutan bana ABD'nin izni olmadan bir milim ilerleyemediklerini çünkü Amerikan kuvvetleri ile işbirliği yapmak zorunda olduklarını söyledi. Benzer bir durum Libya'da da oldu. Libya'daki isyancılarla ilgili abartılı haberlere rağmen karada ve havada NATO Özel Kuvvetler desteği olmasa bu isyancılar birkaç günden fazla hayatta kalamazdı.

Tabii ki Libya'ya Batı müdahalesi Kaddafi'nin Bingazi'yi ele geçirip şehrin halkını katletmesini engellemek gibi insani bir iddiayla başladı. Aslında NATO liderleri zaten rejimi devirmeye karar vermişti. Bingazi'nin güneyinde bulunan Libyalı milislerin rolü yabancı televizyonlara çıkmaktı. O dönemde gazetecilerin sayısının Libya'lı savaşçılardan daha fazlaydı. Bu izleyiciler tarafından anlaşılmasın diye kameramanlar diğer medya mensuplarına bir köşede durmalarını istiyordu. Bunu seyretmek cidden çok eğlenceliydi.

Bu üç savaşın verdiği bir mesaj var. Eğer ABD ve Batılı müttefikleri Suriye'ye müdahale ederse savaştaki ana oyuncular onlar olacaktır. Bu esnada isyancıların küçük bir rolü olacak veya yabancı müdahaleye yerel bir sos ekleyecekler. Görünen o ki iş o tarafa doğru gidiyor. Özgür Suriye Ordusu Yüksek Askeri Konseyi Başkanı Tuğgeneral Selim İdris birliklerini idare edeceğine yabancı gazetecilere mülakat veriyor. Aslında ortada fazla da bir birlik yok. Kendi adamları bile Selim İdris'in Suriye'deki isyancı birliklerinin en fazla %10'una emir verebildiğini söylüyor.

David Cameron gibi Batılı politikacıların da vurguladığı gibi Suriyeli isyancılar arasında büyük bir kopukluk var. Esad güçleri isyancıları püskürtmek için bir karşı saldırı başlatırsa Halep'e ne olacak diye bir uluslararası kaygı ortaya çıktı. Aslında söylem Fransa eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy ve David Cameron'un 2011'de Bingazi halkını katliamdan kurtarma gerekliliği ile ilgili söylediklerine çok benziyor. İşin komik yanı İngiltere ve Fransa'nın bir dönem desteklediği milisler 10 gün önce Bingazi'de milis idaresini protesto eden 31 Libyalıyı öldürdü. Bu iki ülke bu haberin farkına bile varmadı.

İngiltere ve Fransa sanki çatışmayı çok popüler bir isyan ve nefret edilen bir diktatörlük arasındaymış gibi göstermeye çalışıyor. Ama Halep'teki Özgür Suriye Ordusu'na bağlı El Tevhid Tugayları'nın komutanlarından Ebu Ahmed Halep nüfusunun %70'inin Esad'ı desteklediğini söyledi. Ebu

Ahmed'e göre Halep'lilerin devrimci gibi düşünemiyorlar çünkü Özgür Suriye Ordusu'ndaki 'parazitlerin' neden olduğu baskı ve yolsuzluklar buna engel oluyor. Suriyeliler her ne kadar içlerinde oldukları vahşete alışmış da olsalar Halep sokaklarında kahve satan 14 yaşındaki çocuğun ezilmiş kafasının Twitter'dan paylaşılması midelerini bulandırdı. İsyancılar çocuğu Peygamber'in aleyhinde konuştuğu iddiasıyla yüzüne iki kez kuşun sıkmışlardı. Yine geçen hafta isyancılar Deyr ez Zor bölgesindeki bir Şii köyündeki 60 kişiyi katlettiler.

Suriye'ye Batı müdahalesini meşrulaştıran propaganda çok fazla çünkü bunu destekleyen liderler kendi ülkelerinde müdahalenin hiç de destek görmediğini biliyorlar. Bundan dolayıdır ki Beyaz Saray Esad rejiminin sarin gazı dahil kimyasal silahlar kullanarak kırmızı çizgileri aştıktan sonra isyancılara silah yardımı yapmaya karar verdiğini ileri sürmektedir. Washington'daki Stratejik Araştırmalar Merkezi'nden Anthony Cordesman ABD'nin Suriye'de topyekûn savaşa girmesini savunuyor. Cordesman 'Suriye'nin kimyasal silah kullandığı yönündeki keşif bir siyasi manevra olabilir. Yönetimin haftalar hatta aylarca bununla ilgili kanıtları vardı' diyor.

Bu kanıtlar Saddam Hüseyin'in 2003'teki kitle imha silahları ile ilgili kanıtlara çok benziyor! Ortada ciddi bir soru var. Esad insanları öldürmek istiyorsa kendi askeri gücü buna yeterli. Neden Batı'nın bir askeri müdahalesini meşrulaştıracak şekilde küçük çapta sarin gazı kullansın? Sarin gazı hikayesiyle ilgili ilginç bir nokta Mayıs sonunda Türk güvenlik güçlerinin ellerinde sarin gazı konteynırı bulunan El Nusra Cephesi militanlarını tutukladıklarını söylemeleri oldu. Bu gelişme Esad'ın zehirli gaz stokları taşıdığına dair aslında elle tutulur tek kanıt ama nedense ABD, İngiltere ve Fransa pek oralı olmadı.

Yarın Enniskilen'deki G8 toplantısında ABD ve müttefiklerinin Suriye ile ilgili propaganda ve gerçeklik arasındaki ayrımı ne oranda yapabileceklerini göreceğiz. İngiltere ve Fransa gerçekten de blöf, tehdit ve sınırlı oranda silah yardımının cephede bir çözüm getireceğini mi sanıyor? Cordesman uçuşa yasaklı bölgenin defakto, bir silahlı kuvvetlerin girmesi yasak bölgeye dönüştürülmesi gerektiğini savunuyor. Bu eğer yapabilirlerse isyancıların Esad'ı devirmesi için en etkili yol. Yani diğer bir deyişle ancak Batı tarafından girişilecek topyekûn bir savaş Esad'ı devirebilir. Aksi halde atılan her adım yarım yamalak kalacaktır.

Cordesman askeri öngörüsünde muhtemelen haklı. Ama Afganistan, Irak ve Libya'da tanık olduğumuz gibi bu adımların savaşı bitireceğini düşünmekle yanılıyor. Umalım ki G8 liderleri Suriye çatışmasına müdahil olan grupları Cenevre'ya gelmeye, ateşkese ve sürecin BM tarafından gözlemlenmesine ikna etsinler ki sonradan uzun-vadeli çözümler müzakere edilebilsin.

20 Haziran 2013, Patrick Cockburn

ESAD CAMERON'UN DARBESİNİ ALT EDEBİLMEK İÇİN ŞAM'IN DİZGİNLERİNİ SIKI TUTUYOR

Beşşar Esad hükümeti Şam ve civarında isyancıların kontrolünde olan noktaları bombalayarak şehrin daha sıkı kontrol altına alıyor. Dün sadece Şam'ın yakınında yer alan Şii türbesi Seyyide Zeynep civarından gelen birkaç patlama vardı. Zaten Suriye ordusu da isyancıları bu bölgeden çıkarmak istiyor.

Çevre dağlardan gelen top atışlarının devamlı olarak duyulduğu altı ay öncesine kıyasla Şam daha sessiz bir şehir haline gelmiş. İsyancıların hakim olduğu bölgelerden şehir merkezine doğru daha az havan topu atılıyor. Nişancılar tarafından kapatılan havaalanı yolu ve Suriye'nin en büyük üçüncü şehri olan Humus'a ve oradan da Akdeniz kıyısına giden otoyol açıldı.

İsmini vermek istemeyen bir gözlemci 'İnsanlar iki senelik çatışmadan bıktılar. Çoğu kişi işini kaybettiği için ve fiyatlar çok pahalı oldu için fakirleşti. Ama Esad'sız barış olacağını düşünmüyorlar. Cenevre barış görüşmelerinden ne çıkacağını bekliyorlar' diyor. Bir isyancı komutan öldürülen rejim askerinin ciğerlerini gövdesinden çıkarıp yemişti ve 15 yaşındaki bir erkek çocuk Peygamber'e hakaret etmek iddiasıyla öldürülmüştü. Bu iki olaya ait videolar çok izlendi. Gözlemciye göre isyancılar bu görüntülerden sonra bazı destekçilerinin gözünden düştü.

David Cameron'un Salı günkü G8'de Suriye'nin güvenlik birimlerini, askeri birliklerini ve kamu kurumlarını olduğu gibi koruyarak Esad'ın görevi terk etmesi talebi ortadaki gerçeklerle epeyce çelişiyor. Esad'ın

güçleri 14 eyalet başkentinden 13'ünü ve bu şehirler arasındaki yolların da bir çoğunu kontrol ediyor. İsyancılar tarafında ele geçirilen Fırat üzerindeki Rakka şehrinde Suriye'nin güvenlik ve askeri altyapısını hiçbir şekilde korumak istemeyen aşırı İslamcılar egemen durumda. Bu gruplar Suriye rejimi ile ilgili unsurlardan korkuyor ve nefret ediyorlar.

Cameron'un açıklaması bazıları tarafından Suriye güvenlik güçleri liderliğine yönelik darbe çağrısı olarak okundu. Çünkü güvenlik güçleri darbe yapsa da yeni kurulacak hükümette işlerini koruyabilirdi.

Suriye iç savaşının önemli bir noktası da rejimin Mısır, Tunus ve Yemen'de olduğunun aksine gibi içeriden çatlamamış olması. Suriye içinde ve dışında artık kaybeden olarak gözükmediği için Beşşar Esad'ın şansı da artıyor.

Ama rejimin Kuseyr'de olduğu gibi son dönemdeki başarıları Suriye ordusunun ülkenin büyük kısmını elinde tutan muhalefeti yeneceği anlamına gelmiyor. İsyancılar Ürdün'deki yabancı desteklerinin yardımlarıyla güneydeki Dera şehrine doğru ilerlemekteler. İsyancıları Halep'ten çıkarmaya yönelik rejimin büyük bir karşı saldırıları düzenleyeceği öngörüsü şimdilik biraz erken olabilir. Çünkü rejimin kendine güveni olması gerektiğinden fazlayken isyancılar da ülke dışındaki müttefiklerini muhtemel bir yenilgi ile tehdit ederek daha fazla silah ve para talep ediyorlar.

Her şekilde rejimin Şam ve civarındaki taktiği Duma, Harasta ve Zamalka'daki isyancı bölgeleri çevreleyip izole etmek. Bunu yaparken rejim onların doğrudan üzerine gidip ciddi zayiatlar yol açabilecek sokak çatışmalarına girmek istemiyor.

David Cameron Batı'nın Irak'taki hatalarını tekrar etmemesi gerektiğini ifade etti. Cameron Irak'ta var olan bürokratik altyapının çökertildiğini bunun da ortaya çıkardığı boşluğun kaosa sebep olduğunu açıkladı. Bu açıklama Irak'ta 2003'te olanları aslında tam da anlaşılmadığını gösteriyor. Evet ABD Irak ordusunu ve güvenlik güçlerini dağıtarak Sünni Arapları isyana teşvik ettiği doğrudur. Ama Irak nüfusunun 80%'ini oluşturan Şiiler ve Kürtler devlet kurumlarında Sünni Arap hegemonyasını kırmaya kararlıydılar. Cameron'un değerlendirmesinin aksine bu büyük hareketlenme büyük ihtimalle kaçınılmazdı.

Şam 10 yıl önceki Bağdat'dan çok daha farklı. Sokaklar akşam 8 dediniz mi boşalmasına rağmen hemen hemen 24 saat elektrik var. İnsanlar çoğunlukla işe yürüyerek gidiyor güvenlik noktaları ve kapanan yollar trafiği çok sıkıştırıyor. Domates gibi bazı gıdalar çok pahalıyken çoğu kişi devletin fırınlarından ucuz ekmek alabiliyor. Başkent Şam'ı örnek alırsak Suriye Irak tipi bir çöküşe epeyce uzak.

21 Haziran 2013, Patrick Cockburn

'KİMİN BİZİ İDARE ETTİĞİ ÖNEMLİ DEĞİL, SADECE YAŞAMAK İSTİYORUZ'

Şam'da patlayan bombalar artık kimseyi ürkütmüyor, kimse kafasını kaldırıp işini bırakmıyor ve sohbetini bölmüyor. Bir senedir devam eden çatışmalardan sonra bomba sesleri artık o kadar kanıksanmış ki kimse bu gümbürdemeleri umursamıyor. Halbuki bu sesler aslında başkent Şam için verilen mücadelenin halen devam ettiğini söylüyor.

Dünkü topçu atışı Suriye'nin güneyinde bulunan Şii türbesi Seyyide Zeynep'in civarında hakimiyeti ele geçirmek için yapıldı.

Hizbullah savaşçılarının Suriye ordusu içinde yer alarak çatışmalara katıldığı konuşuluyor. Seyyide Zeynep'in türbesinin üstünde yer alan altın varaklı kubbe ve mavi minareler Muhammed Peygamber'in torununa ait. Son zamanlara kadar yüzbinlerce Şii bu türbeye ibadet etmeye geliyordu.

Suriyeliler savaştan yorulmuşlar ama bir yandan da bu savaşın yakın zamanda biteceğini düşünmüyorlar. 'Sorun her iki tarafın da halen kazanacaklarını zannetmelerinde' diyor bir diplomat. Hükümet ateşkes isteyecektir ama böyle bir durum muhalefet için teslim anlamına gelir. 'Bence Cenevre'daki görüşmeler yapılacak ama belki ancak Eylül ayında' diyor bir Suriyeli yetkili. 'Ruslar olmasını istediği için bu görüşmeler olacak' diyor. Şam'daki gözlemciler Suriye krizindeki başarılarının Rusya için hayati önemde olduğunu söylüyor. Çünkü Suriye'deki duruma göre Rusya 1991'deki Birinci Körfez Savaşı'ndan beri maruz kaldığı aşağılanmalar ve kayıpları telafi ederek küresel güç konumunu kanıtlayabilecek.

Şii ve Sünni'ler arasında Suriye iç savaşından kaynaklanan ve gittikçe artarak kendini gösteren çatışmaya istinaden Suudi Arabistan Hizbullah'ı destekleyen Lübnanlıları sınır dışı edeceğini duyurdu. Sünni monarşiler tarafından idare edilen körfez ülkelerinde çalışan yarım milyon Lübnanlıdan bir çoğu Şii ve kendilerini tehdit altında hissediyorlar.

Mezhepçi kavgaların olduğuna dair hikayeler başkent Şam'da korku yaratıyor. Halep'te Muhammed Peygamber'e hakaret ettiği iddiasıyla yüzüne iki kez ateş edilen çocuğun fotoğrafı sosyal medyadan herkes tarafından görüldü.

Hristiyan bir taksi şoförünün şoför isyancılara 'terörist' dedikten sonra vücudunun parçalara ayrılıp köpeklere yedirildiği gibi haberleri kanıtlaması daha zor da olsa başkent Şam'da bu hikayelere inanılıyor ve halkına korku salıyor.

Şam için olan mücadele isyancıların geçen Temmuz ayında kitlesel bir saldırı başlatması ve merkeze yakın birçok bölgeyi ele geçirmesiyle bir rejim, bir isyancılar lehine gitti geldi. İsyancılar ordu tarafından geri püskürtülüp ağır zayiat verseler de, ordu şehri tamamen kontrol altına almayı başaramadı ve bu nedenle de isyancılar şehre yeniden girebildiler.

Yabancı bir diplomat 'geçtiğimiz Aralık'tan beri hükümet bize Şam'ı, nüfusun yoğun olduğu yerleri ve ana yolları elinde tutmak için yeni bir stratejisi olduğundan bahsediyordu'. İsyancılar Şam merkezine doğru hedefi tutturamadıkları füze saldırıları yapsa da bu yeni strateji büyük oranda başarılı oldu. Atılan füzelerden üç tanesi Sheraton otelinin bulunduğu yere düştü.

İsyancıların Kuseyr'deki yenilgilerinden sonra askeri mücadeleyi kaybetmediklerini göstermeleri çok önemli. 'Muhalefet kendi iç anlaşmazlıkları nedeniyle zayıf düşüyor. Bu nedenle de ne güvenliği sağlayıp yağmaların, suç işlemelerin önüne geçebiliyor ne de hizmet verebiliyor' dedi bir yabancı gözlemci. 'Halep'te Hristiyanlar kafir olarak görüldükleri için kaçırılıyor ama kaçıranlar aslında tek istediği şey para. Hatta Şam'da muhalefeti destekleyen bazı insanlar 'hakikaten yönetimi bunlara mı vereceğiz?' diye soruyorlar'. Bu yabancı gözlemci aşırı İslamcı gruplar daha yüksek paralar ödediği için diğer hareketlerden eleman devşirdiğini söyledi.

İsyancılarla ilgili giderek artan memnuniyetsizlik hükümetin popülerleştiği anlamına da gelmiyor tabii. 'Belki yüzde 10 isyancıları

destekliyor, yüzde 10 hükümeti ve yüzde 80 de savaşın bitmesini istiyor' dedi bir gözlemci. Bu kişi de tabii ki bugünkü yazımızdaki diğer görüş bildiren kişiler gibi isimsiz yer almayı tercih etti. Hükümetle bağlantıları olan bir başka kişi de 'İnsanlar 'Bizi kimin idare ettiği umurumuzda değil. Tek isteğimiz yaşamak' diyorlar' şeklinde bir yorum yaptı.

Suriye sterlini gittikçe değer kaybediyor. Geçtiğimiz hafta sonu ciddi bir düşüş yaşadı. Ekmek, şeker, pirinç ve ısıtma devlet tarafından karşılansa da insanlar fırınlarda uzun kuyruklarda bekliyor. Bir kadın 'Ekmek almak için bir buçuk saat bekledim ve işe gitmek için yerimden ayrılmak zorunda kaldım' dedi.

22 Haziran 2013, Patrick Cockburn

SURİYE'NİN KAYBOLAN MİRASI

Kabil'in Habil'i öldürdüğü mağara Şam'a bakan Kasyun Dağları'nın eteklerinde bulunuyor. Ne kadar ilginçtir ki kitabi dinlerde ayrışmayı simgeleyen hikaye şimdilerde mezhepsel ayrışma yaşayan bir şehrin eteklerinde geçmiş.

Habil'in Kabil'i öldürdüğü yere 'Kan Mağarası' deniyor. Bir keresinde tur rehberleri dağın bu yaşanan hadiseden ötürü baştanbaşa titrediğini söylemişlerdi. Ama eğer Kasyun Dağı şimdi sallanacak olursa bu muhtemelen rejim ordusunun isyancıların hakim olduğu mağaralara yönelik yaptığı top atışları ve isyancıların şehir merkezine attıkları füzeler ile olacaktır.

UNESCO bu hafta Şam dahil Suriye'nin önemli kültürel miraslarının tehlike altında olduğunu açıkladı. Halep'teki eski çarşı yeri zaten yanıp kül oldu. 8. ve 13. yüzyıllar arasında Halep'te inşa edilen ve Vaftizci Yahya babasının mezar yerini de barındıran Emevi Camii de yoğun çatışma ortamından hasar gördü.

Şam'da bulunan Bizans usulü mozaikleriyle görkemli Emevi Camii Eski Şam'da halen yerli yerinde duruyor. Ama yaylım ateşleri rahatlıkla buraya da isabet edebilir. Hristiyanların kiliseleri ve Şiilerin ibadethaneleri ise daha büyük risk altında.

Emevi Camii'nin hemen arkasında ise Seyyide Rukiye Camii var. Bu Şii türbesi bir dönem binlerce hacı tarafından ziyaret ediliyordu. Mozaikleri ve camları halen ışıldıyor. Ama Suriye'nin diğer bölgelerindeki Şii camileri ve Hristiyanların kiliseleri yakılıp yıkılıyor. Şehrin güneyindeki Seyyide Zeynep Türbesi'nin civarında da çatışmalar oluyor. Suriye'nin tarihi eserleri ve insanlarının kaderi gerçekten de belirsiz.

Aslında Şam'a baktığınız zaman yıkımı hafife almak kolay geliyor. Çünkü zarar gören birçok bina halen ayakta. İnsanlar açlıktan ölmüyor ama yiyecek sıraları çok uzun ve iş olanakları çok kısıtlı. Daha iki sene önce dünyanın en çekici şehirlerinden bir tanesi olan Şam tıpkı Belfast, Bağdat ve Beyrut'ta olduğu gibi kurtarılmış bölgeleri olan ayrışmış şehirlere benzedi. Şehirde yaşayanlar birbirlerine şüpheyle ve hatta nefret ve korkuyla bakıyorlar.

Bu hafta iki bomba atışı Eski Şam'a giden Bab Tuma kapısındaki Hristiyan güvenlik görevlisini vurdu. Ahaliden birisi 'Bombalar isyancıların güçlü olduğu vadi tarafından geldi' dedi. Vadiyi gösterirken sanki yabancı bir ülke topraklarına bakar gibiydi. Bir başka Hristiyan da 'Dört aydır bu bölgeden dışarı çıkmadım çünkü Şam'ın başka bir yerinde kendimi güvende hissetmiyorum'.

Her köşede güvenlik noktası var. Bu güvenlik noktaları bazen üniformalı askerler tarafından kontrol ediliyor. Çoğunlukla da hem askeri ve sivil karışık giyimli ellerinde silah olan, kirli beyaz tişört ve askeri desenli pantolon giyen adamlar tarafından kontrol ediliyorlar. Muhtemelen ordunun görevini zaman zaman yerine getiren 60.000 kadar gönüllüsü olan Yerel Savunma Güçleri'nin bir parçasılar. Hiç sormuyorum niyetim de yok. Buradan sağ salim geçmem yeter.

İsyancıların Suriye'nin başkentine ilk büyük saldırıyı gerçekleştirdiği 2012'ye yani geçtiğimiz yıla ait medyada çıkan haberler rejim ve isyancıların kazandıkları ve kaybettikleri bölgeleri anlatıyor. Ama aslında mücadele bundan çok daha karmaşık. Rejim kontrolü ele geçiriyor gibi görünse de isyancılar halen etkili. Cobar ve Duma gibi isyancıların etkili olduğu bölgelerde hemen hemen sivil vatandaş kalmadı.

Aslında rejimin taktiği isyancılarla doğrudan savaşmak yerine onları çevreleyip izole etmek. Rejimin genel anlamda güçlü olduğu bölgelerde dahi isyancılar havan toplarını arabalarının bagajlarına atıp rejime ait

bölgelere dakikalar içinde atıp ortadan kaybolabilirler. Yani rejim bunu engelleyemez.

Şehirlerin değişik bölgelerini izole etmek de her zaman rejimin işine yaramıyor. İş imkanı olmadığı için o bölgelerde kalan erkeklerin isyancılara katılmak haricinde çok az tercih şansları var. Medya çoğunlukla isyancı grupların yükselişi ve düşüşünü abartılı bir biçimde silah stoklarına bağlıyor. Ama aslında daha önemli olan isyancılara para ödenip ödenmediği, ödeniyorsa da ne kadar ödendiğini bilmek.

El Kaide'yle ilişkili El Nusra Cephesi gibi radikal örgütler daha fazla ödeme yapabiliyor ve bundan dolayı da hem daha fazla sayıda gönüllüleri oluyor hem de diğer örgütlerden eleman devşiriyorlar. Bir diplomat 'Para ideolojiden daha güçlü' dedi.

23 Haziran 2013, Patrick Cockburn

SURİYE: 93.000 ARASINDA BİR ÖLÜM

Geçen Perşembe günü Eski Şam'daki Hristiyan mahallesine giden tarihi kapıda nöbetçi bekleyen Hasan El Kuli'yi iki havan mermisinden ikincisi öldürdü. Tam yanı başında patlayarak Kuli'yi oracıkta öldürdü. Öldüğü yerde koyu kan izleri ve parçalanmış birkaç taş yığını duruyor.

Hasan'ın o sırada yanında bir başka nöbetçi olarak duran Bereket El Şamas: 'merminin geldiğini duyar gibi oldum ve kendimi hemen yere attım. Ayağa kalktığımda etrafta o kadar çok kan vardı ki Hasan'ın öldüğünü tahmin ettim' dedi. Bereket ise sağ eline, boynuna ve sol bacağına saplanan bir şarapnel parçasıyla yaralandı.

Hasan El Kuli uzun süredir işsiz olan bir seramik döşeme ustasıydı ve 2011 Mart'ından başlayan iç savaşta ölen ortalama 93.000 Suriyeli'den en sonuncusuydu. Rum Ortodoks olmasına rağmen El Kuli'nin yaşadığı deneyimler savaş mağduru olan diğer Suriyelilerden farklı değil.

Arkasında bıraktığı dul eşi Nur El-Sabek kocasının son iki seneye kadar işi olduğunu ancak isyancıların gelmesiyle bu iş olanaklarının da ortadan kalktığını söyledi. İsyancı gruplar olduğu Şam'ın eteklerine hakim. Aynı zamanda bu bölgeler yeni inşaatların bir çoğuna da sev sahipliği yapıyor.

Tabii bir Hristiyan olarak oralara gitmeye cesaret edemiyordu. Sünni Müslüman olmayan Arapların tümü isyancıların hakim olduğu yerlerde başlarına bir iş geleceğinden korkuyor. Şehir merkezinde kalarak hayatını geçindirmek zorunda kalan El Kuli parke döşemeciliği, uydu montajı, elektrik tesisatı döşeme gibi ilgisiz işler yapmaya başladı. Tabii ailesi gittikçe fakirleşti.

Cuma namazından hemen önce Eski Şam'daki Emevi Camii'ne doğru yürürken duyduğum silah seslerinden bir şey olduğunu anladım ve bundan sonra El Kuli'nin hikayesini öğrendim. Bu sesler bir silahlı mücadeleye benzemiyordu. Meğerse bu sesler bir güvenlik görevlisi tarafından cenazeyi tören alanına getirme merasimi sırasında atılan silahlardan geliyormuş. Ölen adamın adını söylediler ama ailesini ziyaret etmek için iyi bir zaman değil dediler. Olanları öğrenmek istiyorsak aynı olayda yaralanan ve hastaneden eve yeni çıkmış olan Bereket El Şamas ile konuşmalıydık.

Hasan ve Bereket'in 60.000 kişilik ve yurt dışında cevval bir paramiliter milis gücü olarak bilinen Milli Savunma Kuvvetleri'ne dahil olduklarını biliyordum. Milli Savunma Kuvvetleri'nin mutlaka ki çok dişli grupları var ama Eski Şam'daki üyeleri 1940'ların İngiltere'sinin yerel gönüllü askerliğine benziyor. 20 ile 65 yaşındaki herkes katılıyor ve katılanların çoğu da yaşlıca.

Bereket'in evini ziyarete gittik, burada evinin salonunda arkadaşlarıyla oturuyordu. Yaşadıklarından pek de etkilenmişe benzemiyordu. Sanki kimseyle el sıkmaması gerektiğini unuturcasına bir anda kan lekesi gözüken bandajlı elini bize doğru uzattı.

Milli Savunma Gücü görevini yapan bu insanların yaşını öğrenince çok şaşırdım. Bereket 65, Hasan ise ondan 10 yaş küçükmüş. Eski Şam duvarlarında Hasan'ın ölüm ilanının asıldığı kağıtlarda fotoğrafı da var. Tabii tipik bir kimlik kartı fotoğrafı ama uzun, ciddi yüzlü ve siyah bıyıklı bir adam görünüyor.

İsyancılar Şam'ın kontrolleri altında olmayan bazı bölgelerine devamlı olarak top atışı yapıyorlar. Bunu durdurmak çok zor. Çünkü isyancılar arabadan iniyor havan toplarını alelacele bagajdan çıkarıp atıp kaçıyorlar. İsyancıların rejim güçlerinin saldırılarına verdiği cevap böyle. Hasan ve Bereket'in görevi isyancıların Eşi Şam'ın doğu kapısı olan Bab El Şark'tan

geçmesini engellemek olsa da füze saldırılarını engelleyemezlerdi. Yerel bir gözlemci 'Yaşlı adamlar şehirdeki herkesi tanıdığı için yabancıları hemen seçebiliyorlar. Bu nedenle de yaşlılar daha iyi' dedi.

Bereket 'Vardiyamız öğleden sonra 2'de bitecekti' diyor. Hasan ile birlikte gölgede durmak için kapının kuzey tarafına geçmişler. İşte tam o anda havan topları kapının her iki tarafına da düşmüş. Saldırı yerde fazla bir çukur açmamış. Ama her iki görevliyi vurmak haricinde şarapnel parçaları boş bir okul otobüsünün üzerine yağarak ön camını parçaladı.

Kimse havan topunun nereden atıldığını bilmiyor. Ama Şam'ın doğusundaki isyancıların hakim olduğu, rejimin de bastırdığı Doğu Guta'dan geldiği düşünülüyor. Havan topu atarak isyancılar halen ayakta olduklarını gösteriyorlar.

Uluslararası dünya ülke dışına kaçan Suriyeli mültecilere odaklanmış durumda. Ama Şam'daki güvenli olmayan koşullardan kaçarak evlere sıkışan milyonlarca insan da var. Özellikle de 23 milyonluk Suriye nüfusunun yüzde 6'sını oluşturan Hristiyanlar ciddi anlamda kendilerini tehdit altında hissediyorlar. Bereket'in oğlu Vael El Şamas bir bankada çalışıyor ve akıcı bir İngilizce konuşuyor. Vael kendi hayatının nasıl da birkaç Hristiyan mahalle ile sınırlı olduğunu anlattı. 'Bu mahallelerden dışarı çıkmaya çekiniyorum' dedi. Vael Hristiyanların kendilerini güvende hissedecekleri kadar kaçabilecekleri yerleri olmadığını söyledi. Hristiyanlar çoğunlukla işsiz.

Tabii daha az görünür olan başka zorluklar da var. Vael babasının şeker hastası olduğunu ve şimdiye kadar devletin ücretsiz ilaç verdiğini ama bu destek son bulursa ilaçların masraflarını kendilerinin karşılamasının çok zor olacağından kaygı duyuyor. 'İlaçları alarak şehrin bir tarafından öbür tarafına gitmek bile başlı başına zor' diyerek ulaşımın zorluğundan da bahsetti.

Şam'da gündelik hayat gittikçe zorlaşıyor ve daha pahalı hale geliyor. Devletin sağladığı ucuz ekmek halen var ama fırınlarda uzun sıralar oluyor. Devlet tarafından karşılanmayan her şey çok pahalı ve devamlı değer kaybeden Suriye sterlini ile ödeniyor. Geçtiğimiz hafta Suriye sterlininin değeri dolara karşı yüzde 30 düştü, sonrasında kısmi bir toparlanma yaşadı. İki sene önce turistler ve hacılarla dolu Eski Şam'ın sokakları ve tarihi eserlerinin civarı şimdi bomboş. Four Seasons oteli halen dört farklı çeşit bardak şarap sunuyor ama tek bir müşterisi var.

Hasan'ın dul eşi Nur El Sabek'i iki oğlu Şadi ve Şerbel ile birlikte yaşadıkları evlerinde ziyarete gittim. Bir tanıdığım Hasan'ın eğer ona bir şey olursa karısının geçiminden endişelendiğini çünkü yakın akrabaları ve arkadaşlarının da işlerini kaybettiğini söyledi. İnsanlar Hasan'a son görevlerini yapmaya gelirken aile onun büyük bir fotoğrafının etrafında toplanmış oturuyordu. Nur'a Milli Savunma Kuvvetleri neredeyse hiç para ödemezken Hasan'ın neden bu oluşuma katıldığını sordum.

Nur bana Hasan'ın ülkesini çok sevdiğini, kiliseleri, çocukları ve dostları için endişelendiğini söyledi. Başkalarından bu mahallede oturan yaklaşık 600 Hristiyan'ın Milli Savunma Kuvvetleri'ne katıldığını, bunlardan sekizinin havan topu, keskin nişancı ve bombalar ile öldürüldüğünü duydum. Nur kocasının son iki sene içinde sıradan işler yaparak geçimlerini sağlamaya çalıştığını anlattı. Aile içinde Nur'un kocası şehit edildiği için devletten yüklü bir miktar para alabileceği konuşuluyordu. Geçmişteki örneklerine bakarak aile böyle bir gelişmenin kuvvetli bir ihtimal olduğunu ancak yüzde yüz emin olamadıklarını söylediler.

Biz konuşuyorken arka fondan da topçu ateşi devam ediyor ama artık son bir senedir bu ses Şam'da alışkanlık yarattığı için kimse umursamıyor. Ta ki zayıf, kısa boylu, gergin görünen Hasan'ın kız kardeşi Ebtisam konuyu açana kadar kimse siyaset konuşmadı. Ama Ebtisam bana 'Neden sizin ülkeniz Suriye'ye silah gönderiyor? Dış destek olmasa isyancıları şimdiye kadar halletmiştik' diye soruyor. Eskiden gecenin bir yarısı eve yürüyebildiğini ama şimdi erkek kardeşinden onu almasını istediğini söylüyor.

Hasan El Kuli'i yad etmek isteyen herkes isyandan önce Müslümanlar ve Hristiyanlar arası ilişkilerin ne kadar iyi olduğunu anlattı. Aslında tarihsel olarak bu pek de doğru değil. 1860'da sekiz gün boyunca 5000 ile 10.000 Hristiyan Şam'da katledildi. Ama Hasan'ın cenazesinde bir kişi Müslümanların Hristiyanlardan nüfus açısından daha fazla olduğunu hatırlattı. Oğulları sessiz kalırken yaşlı akrabaları Hasan ile ilgili konuştular.

Ama tam taziye evinden ayrılmadan önce 13 yaşındaki çok üzgün görünen Şadi birdenbire yüksek bir sesle 'İnsanlar ve dünya Hasan El Kuli'i seviyordu' dedi.

24 Haziran 2013, Patrick Cockburn

İSYANCILARIN UMUTLARI KUSEYR'İN YIKINTILARI ARASINDA

İsyancıları destekleyen 11 ülkenin temsilcileri hafta sonu Katar'da toplanarak silah yardımında bulunma teminatı verdi. Yeniden ele geçirilen Kuseyr şehrindeki Suriye ordusu subayları kendilerinden emin bir şekilde isyancıların bir dönem hakim oldukları bu şehri yeniden ele geçiremeyeceklerini ifade ettiler.

Rejim güçleri ile girişilen iki haftalık bir mücadeleden sonra gelen isyancıların Kuseyr yenilgisi çok önemli bir siyasi etki yarattı.

Dış güçler Beşşar Esad'ı devirmenin tahmin ettikleri kadar kolay olmayacağını anladılar. Suriye'nin Dostları olarak isimlendirilen ABD, İngiltere, Fransa, Suudi Arabistan ve Katar'dan oluşan ülkeler grubu rejim saldırılarını geri püskürtmek için isyancılara şimdi de silah ve benzeri yardımlar sağlayacak.

Kuseyr Suriye ordusunun sıkı kontrolünde gibi gözüküyor fakat rejim hiçbir açık bırakmıyor. Bir dönemin bu zengin şehrine giden etrafı zeytin ve badem ağaçları ile donanmış yollarda her birkaç yüz metre boyunca güvenlik kontrol noktaları var. Askerler bu noktalarda kimlik kontrolü yapıyorlar.

Savaşın yarattığı yıkıntılar gözle görünür derecede. Yıkılmış binalar, yanmış meyve bahçeleri, minaresi yıkılmış bir cami ve yanmış bir tank göze çarpıyor.

Rejim her daim Kuseyr'in bir kısmına hakimdi ve sadece cephenin öte yanındaki evler havan toplarının verdiği zarar ile yıkılmıştı. Eski Telekom binası paramparça olmuş, bir başka eski caminin minaresinde koskoca bir delik var ama halen ayakta duruyor. Etraflarındaki yıkık binaları umursamadan bisiklet süren iki küçük çocuk dışında etrafta hemen hemen hiç sivil vatandaş yok.

Ana cadde dışına çıktığınızda zayiatın o kadar da kötü olmadığını görüyoruz. İnsanlar buralara azar azar geri gelmeye başlıyor. Bir zamanlar Kuseyr'de verimli tarım arazileri vardı ve çok sayıda dükkanları bulunmaktaydı. Bunların birçoğu artık harabe halinde, metal çerçeveleri patlamalardan dolayı yıkılmış harap olmuş durumda.

10 gün önce Kuseyr'den dönen Şibli Halik isimli bir adamla konuştuk. Adamın Kuseyr'de bir parfümeri mağazası varmış. Şehirde parfüm stokunun kalmaması herhalde çok da önemli olmasa gerek ama yine de Halik yakın zamanda iş yapmaya devam edeceğine inanıyor. Halik isyancıları sevmedikleri için ailesiyle birlikte şehri 14 ay önce terk ederek dedesinin iki buçuk kilometre ötedeki evine kaçtıklarını söyledi.

Halik ailesinin eve geri dönüşünden önce üç erkek kardeşi ile eve uğrayıp temizlik yapıyordu. 'Bizim sokağımıza 15 daha geri döndü, aileler geri dönmeye devam edecek' dedi.

Ara sokaklarda çoğu evin havan topundan zarar görmediğini ama ciddi biçimde yağmalandığını belli oluyor. Halik su ve elektrik hizmetlerinin yeniden açılmasını bekliyordu. Muhtemelen birkaç güne açılacaktı.

Ahmet rehberimiz olan genç bir asker. Şehirdeki zarardan isyancıları sorumlu tutuyor ve isyancıların şehrin muhtelif yerlerine mayın yerleştirdiğini söylüyor. Hatta önceki gün bir inşaat işçisi bu mayınlardan bir tanesinin patlamasıyla ölmüş.

Özgür Suriye Ordusu'nun isyancıları geri gelir mi peki? İsmini vermek istemeyen bir binbaşı 'eğer kontrolü sağlamaya devam edersek gelemezler' dedi.

Tabii ordu kabadayılık da yapıyor ama bir şekilde şehrin kontrolünü elinde tutmayı başarıyor. Ama isyancıların ve rejimin kontrol ettiği bölgeler birbirine çok yakın. Her iki taraf da diğerine beklenmedik bir saldırı gerçekleştirebilecek konumda.

Gün içinde bu duruma örnek teşkil edebilecek bir olay başımızdan geçti. Humus'un kuzey yakasındaki El-Vaar bölgesinde bulunan bir askeri hastaneyi ziyaret ediyordum. İçinde güvenlik görevlisi olan bir araba 'tehlikeli yollardan kaçınmak için' bizi ara yollardan götürdü.

Hama'ya giden bir otoyolun üzerindeki bir köprüden geçerken yolun üzerine barikatlar kurulduğunu fark ettim. Barikat demek yolun devamının isyancılar tarafından kontrol edildiği anlamına geliyordu. İsyancıların kontrol ettiği bölgelere giden yollar üzerinde de buralara ulaşmayı engelleyici barikatlar vardı. Görevdeki askerler epey gergin görünüyordu. Askeri hastaneye geldiğimizde kapıda epeyce uzun bir süre bekledik. Daha sonra bize 'askeri istihbarattan izin formu almadıkça içeriye giremeyeceğimiz' söylendi.

Rejimin Kuseyr'deki başarısına rağmen, Humus etrafındaki askeri durum tıkanmış halde. Rejim güçlerinin ilerleme kaydettiği Şam'ın Harasta bölgesinde bile keskin nişancılar araçlara ateş ediyordu. Aynı noktada keskin nişancılar iki tavuk yetiştiricisi ile pazara zeytinyağı getiren bir adamı öldürdüler.

26 Haziran 2013, Patrick Cockburn

KENDİ BARIŞ ANLAŞMASINI İMZALAYAN İSYANCI ŞEHRİ

Suriye'nin Lübnan sınırındaki Tel Kalak şehri bir dönem isyancıların kontrolündeydi. Şehir hafta sonunda Suriye ordusunun kontrolüne geçti. Bu gelişme Suriye'deki isyan başladığından beri ordunun kontrolünün çok sınırlı olduğu veya hiç olmadığı bölgelerde en güncel kazanımı oldu.

Özgür Suriye Ordusu'nun 39 üyesi silahları ile birlikte teslim oldu. Anlaşmanın detayları halen net değil ama Suriye ordusunun Tel Kalak'ın tümünü kontrol ettiği bir gerçek. Savaştan önce şehrin nüfusu 55000'di ve şehir birkaç kilometre güneyindeki Lübnan'dan silah ve mermi kaçakçılığı rotasının önemli duraklarından bir tanesiydi. Suriye ordusu komutanlarına göre isyancılar Haziran ayında Tel Kalak'ın 35 km ilerisinde bulunan stratejik önemdeki Kuseyr şehrini kaybettikleri için Tel Kalak'ı rahatça gözden çıkardılar.

Suriye muhalefeti şehrin düştüğünü inkar etti ve şehirde halen çatışmaların devam ettiğini iddia etti. Halbuki şehre yaptığım üç saatlik ziyarette çatışma izine rastlamadım. Askerler ve siviller gayet rahat görünüyorlardı. Birçok bina havan topu ile zarar görmüş olsa da veya 2011–2012 arasındaki çatışma sırasındaki mermi delikleriyle delik deşik olmuş olsa da yakın zamanda gerçekleşmiş bir yıkım gözüme çarpmadı. İsyancıların tarafında olan El Cezire televizyonu şehirden dumanlar yükseldiğini iddia etti. Ne bir duman gördüm ne de duman kokusu aldım.

İsyancıların ciddi bir mücadele vermeden bir şehri kaybetmelerini reddetmeleri onlar açısından ciddi bir çıkmaza işaret ediyor. Tel Kalak şehrinin dahil olduğu Humus eyaletinin valisi Ahmet Münir Suriye

ordusunun 11 büyük gücün (ABD, İngiltere, Fransa, Türkiye, Suudi Arabistan, Katar dahil) Katar'daki toplantıda isyancılara daha fazla silah ve ekipman sağlayacaklarını açıklamalarından sonra şehre girdiğini söyledi.

İsminin Halit El Eid olduğunu söyleyen kentin yerlisi bir Özgür Suriye Ordusu komutanı ayaklanmadan duydukları hayal kırıklığından ötürü idaresindeki 20 kişi ile birlikte rejim tarafına geçtiklerini söyledi. Kendine güvenli, Özgür Suriye Ordusu ve hayatıyla ilgili konuşurken neredeyse saldırganca konuşan göbekli bir adam gibi görünüyordu. Ayaklanmadan önce gündüz polis olarak çalıştığını gece ise ailenin parfümeri dükkanında çalıştığını söyledi. Eski rutin hayatına dönebileceğine gayet emin görünüyordu.

Suriye ordusu askerleri ve birkaç sivil adamı kayıtsızca dinliyordu. Dinleyicilerin arasında Halid El Eid'in onu Özgür Suriye Ordusu'na katıldığında evden kovan babası da vardı. Rejim ordusunu tekrar Tel Kalak'a getiren anlaşma şehirde daha fazla çatışma istemeyen ahali tarafından yapılmış. Suriye ordusunun ve Lübnanlı Şii Hizbullah milislerinin girişiyle Kuseyr şehrinin yıkılması iki grup arasındaki müzakereleri hızlandırdı.

Tel Kalak belki şimdi huzurlu görünüyor ama şimdiye kadar çok fazla çatışma gördü. Humus-Tartus yolunun çıkışında yani şehrin girişinde çok ciddi bir askeri güvenlik noktası var. Burada belgeler kontrol ediliyor. Bir idari binada bulunan askeri karargahtaki atmosfer rahat gözüküyordu. Hiç kimse daha fazla çatışmayı beklemiyordu sanki. Ordunun konuşlandığı yerin hemen önündeki binalar top atışından zarar görmüş ve terkedilmişe benziyor. Tel Kalak'da silahlı ayaklanma Mayıs 2011'de başladı. Çünkü muhtemelen Lübnan sınırına yakın konumu silah kaçakçılığını kolaylaştırıyordu.

Ordunun zulasında sakladığı silahlar -birkaç havan mermisi, füze, ve patlayıcı- o kadar da etkileyici değildi. Ayrıca şehirdeki hastaneden yağmalanmış bir kamyon dolusu mobilya vardı. Ama eskimiş beyaz boyalı yataklar ve sandalyeler satışa çıkabilecek gibi değildi.

Suriye ordusunun konuşlandığı cephe çizgisinin gerisinde sanki uzun zaman önce dükkanlar ve evlerin terkedildiği bir bölge vardı. Rejim güçlerine bağlı bir rehber bana neden sokakların bomboş olduğunu

açıklamaya çalıştı. Dediğine göre gezindiğimiz saat siesta saatiydi ve herkes uyuyordu. Bu açıklama sokaklarda arabaların olmamasını ve arka bahçelerde iplere asılmış çamaşırlar olmamasını yeterince açıklayamıyordu.

Dükkanların kepenkleri yer yer pas tutmuştu ve yerdeki çatlakların arasından çimler çıkmaya başlamıştı. Halkın büyük bir kısmı muhtemelen Lübnan'a mülteci olarak gitmişti.

Burada bile rejime sadık bazı gruplar vardı. Umm Said el-Masri bir manav dükkanı açıyordu. 'Allah orduyu korusun' dedi. Ne de olsa ordu şehrin kontrolünü üç gün önce ele geçirmişti. Kadının çocukları Beşşar Esad lehine slogan atıyordu ve duvarlarda Esad'a ait yeni olduğu belli olan posterler vardı. Şehrin iç kısımlarına doğru küçük dükkanların çoğu açıktı.

Sınıra yakın bölgelerde dik tepelerin eteklerinde Maruni Hristiyan köyleri bulunuyor. Bu köylerdeki evlerin çoğunda mavi ve beyaz elbiseli Meryem Ana heykelcikleri var. Bu bölgeler Suriye ile Lübnan arasında sınır teşkil eden El Kebir nehri civarında. Bu bölgede insan desteği olmadan kendi başına kaçak ürünler taşımakla eğitilmiş eşeklerin bir araba değerinde olduğu söyleniyor.

Herkes Suriye ordusunun artık sağ salim şehirde gücünü tahkim ettiğini söylüyor. Güvenlik noktalarındaki askerler kask giymiyorlar ve silah taşımıyorlar. Çünkü kimsenin onlara saldıracağını düşünmüyorlar. Halit El Eid ordu şehri ele geçirmeden önce şehirde 300-400 kadar Özgür Suriye Ordusu askeri olduğunu söylüyor. Ama öyle görünüyor ki bu kişiler ya yeniden yerel halk arasına karıştılar ya da Lübnan'a gittiler. Saf değiştiren askerler veya gerillalar eski silah arkadaşlarıyla ilgili bilgi edinme konusunda pek de güvenilir değiller. Çünkü bu dönen askerler yeni patronlarına yaranmak adına eski dostlarını karalıyorlar. Halit El Eid bu adamların ayda 1300 dolar aldığını, kendilerinin ise bir operasyon gerçekleştirmeleri halinde fazladan 1000 dolar aldıklarını söyledi. El Arabiya ve El Cezire için çektikleri YouTube videolarında nasıl da sanki bir yerlere ateş ediyorlarmış gibi çekim yaptıklarını anlattı.

Özgür Suriye Ordusu'nun gidip yerine rejim ordusunun gelmesi nasıl bir anlaşmayla oldu? Barış birden bire gelmedi ya? Mutlaka ki birkaç küçük ateşkes anlaşmaları ve yerel ahalinin önde gelen kanaat önderlerinin ayarladığı müzakereler ile oldu. Daha önce benzer anlaşmalarda

arabuluculuk yapmış olan Humus'lu bir Suryani Katolik rahip olan Mişel Naaman 'yaşlılar şehrin çoğunun harabeye döndüğünü gördüler ve tamamen yıkılmasını gönülleri razı olmadı' dedi.

Naaman daha bunun gibi birçok anlaşmanın üzerinde çalışıldığını söyledi. Örneğin Humus'taki birçok kişi güvenlik sebebiyle El Vaar bölgesine taşınmış. Böyle olunca bu bölgenin nüfusu 150.000'den 700.000'e çıkmış. Bir zamanlar 400.000 kişi barındıran eski Humus şimdi isyancılar dışında tamamen bomboş. Naaman ateşkesin veya isyancıların af karşılığında silah bırakmaya yönelik anlaşmaların tüm isyancılar Suriyeli olduğunda başarılmasının daha kolay olduğunu söyledi. 'Eski Humus'ta olduğu gibi selefi veya cihatçı yabancı savaşçılar varsa anlaşma sağlamak neredeyse imkansız'.

Vali Ahmet Münir her şekilde işi askeri harekata vardırmayacak biçimde bir anlaşma yapılması gerektiğini düşünüyor. Münir özellikle Eski Humus'un baş etmesi çok zor bir bölge olduğunu çünkü etrafta çokça tehlikeli grup ve şehre giriş-çıkış sağlayan birçok tünel varken anlaşma sağlanmasının mümkün olmadığını söylüyor. Neticede rejim güçlerinin Kuseyr'deki başarısından ve küçük ölçekteki yerel ateşkesin şimdilik temin edilmiş olmasından dolayı Humus'ta çok az çatışma var. Geçen hafta Doha'daki toplantının sonucu olan daha fazla silah ve para desteği savaşta net bir sonuç sağlamak yerine yeni bir şiddet dalgası ortaya çıkaracaktır.

Tel Kalak barış anlaşması çok önemli çünkü ülkedeki bu şiddet sarmalı devam ettikçe Suriye'de kimin güç sahibi olduğu ile ilgili müzakereler ciddi anlamda yapılamayacaktır. Siyasi tansiyonu düşürmenin tek yolu yerel ateşkes anlaşmaları ve yerel barış anlaşmaları olabilir. Tıpkı isyancıların 2011'de ciddi bir ivme yakaladıkları gibi bu kez de rejim güç kazanmışa benziyor. Ama cephede kazanan olmayacak.

28 Haziran 2013, Patrick Cockburn

'BURADAKİ ORTAM DAHA ÖNCE BİR KEZ GÖRDÜĞÜM BİR KORKU İLE ZEHİRLENMİŞ'

Halit 100 kilometrelik Humus–Şam arasında seyahat etmekten çok korkuyor. Aslında Halit 16 ay önce Suriye ordusunun isyancıların etkin olduğu Baba Emir baskınında ortadan kaybolan üç oğlunun akıbetini yetkililerden öğrenmek için Şam'a gitmek istiyor. Halit o zamandan beri oğullarından hiç haber alamamış. Humus'taki yetkililere defalarca sormuş da olsa oğullarının hayatta olup olmadıklarını bilmiyor.

60 yaşlarında, kır saçlı, iri yapılı, belini incitinceye kadar inşaat işçisi olarak çalışan Halit Şam'a gitmeye cesaret edemediğini söylüyor. 'Sınır güvenlik noktalarındaki askerler benim isyancıların kalesi sayılan Baba Emir'den geldiğimi görür görmez beni tutuklayabilirler' diyor. Bana tutuklanma riskini alamayacağını çünkü evde bakması gereken bir karısı ve dört kızının olduğunu söylüyor. Oğulları ortadan kaybolduğundan beri ailedeki tek erkek Halit kalmış.

Suriye'de tek amaçları çocuklarının hayatta kalmasını sağlamak olan veya ölüp ölmediklerini öğrenmek isteyen o kadar birçok aile var. Sanki iç savaşın her iki tarafı da kim daha çok mezalimler işleyecek diye yarışıyorlar. Halit'le konuşmadan birkaç gün önce internette 23 yaşında Yusuf Kais Abdin adında Lazkiyeli genç bir askerin fotoğrafını gördüm. Yusuf Irak sınırına yakın bir bölgede görev yaparken bir hafta önce El Kaide'ye yakınlığı ile bilinen El Nusra Cephesi tarafından kaçırılmıştı. Ailesi Yusuf kaçırıldıktan sonra ilk haberi sabah 4'te Yusuf'un cep telefonundan gelen aramayla aldı. El Nusra Cephesi Yusuf'un ailesine internete bağlanarak oğullarının fotoğrafını aramalarını söylemişti. Aile arama yaptığında oğullarının kanlar içinde yüzen parçalanmış vücudunu ve kesilmiş kafasını bu vücudun üzerinde iliştirilmiş olarak gördüler.

Suriye çatışması başka yerlerde yaşanan iç savaşlardakine benzer vahşi görüntüleri sergiliyor. Bugün bu Suriye, dün ise Rusya, İspanya, Yunanistan, Lübnan ve Irak'tı. Amerikan Ulusal Güvenlik Danışmanı Susan Rice, David Cameron veya William Hague'in Suriye'deki durumu tamamen bir diktatörlük rejim ile baskı altındaki insanlar arasındaki

çatışma şeklinde yorumlamaları aslında gerçekte yaşananları ya anlamadıklarını ya da hatalı yansıttıklarını gösteriyor.

İsyancı gruplara yakın Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü bu haftaki raporunda çatışmalarda yaklaşık 100.000 kişinin öldüğünü açıkladı. Bu rakam bile her iki tarafın ne denli ölesiye savaşmaya gönüllü olduğunu gösteriyor. Bu rakamlara göre her iki taraf da ölümle sonuçlanan zayiat veriyor. Bu ölümlerden 25.000'ini rejim askerleri, 17.000'i rejim yanlısı milisler, 36.000'i sivil ve 14.000'i isyancılardan oluşuyor. Tabii son iki verinin muhtemelen kasten az gösterildiğini hatırlatmak lazım.

İki milyonluk nüfusu ve köklü tarihi ile Humus şehri savaşın bilançosunu çıkarmak için en ideal örneklem. 2011'de barışçıl gösteriler olarak başlayan rejim karşıtı hareketler zamanla korkunç bir savaşa dönüştü. Bugün baktığımızda Humus şehrinin Eski şehir merkezi gibi birkaç bölge haricinde büyük bir kısmının Suriye ordusu idaresinde olduğu görülüyor. 400.000'e yakın kişi Humus'un bu bölgesinden kaçarak şehrin diğer yerlerine sığındılar. Geride bıraktıkları evler ciddi bir kısmı cihat için gelen yabancı savaşçılardan oluşan muhalifler tarafından işgal ediliyor. 'Eski Humus'taki aşırı İslamcı, Selefilerle konuşmak çok zor' diyor bir dönem orada yaşayan ve rejim ile Özgür Suriye Ordusu arasında arabuluculuk yapmaya çalışan Suriyani Katolik Rahip Mişel Naaman.

Humus'taki siyasi coğrafya sadece rejim karşıtları ve taraftarları olarak ayrılmış değil. Bir de bu ayrışmaya kontrolün kimde olduğu tam belli olmayan gri alanlar da eklenmiş durumda. Buralarda yaşayan yüzbinlerce insan her iki taraftan da gelen baskılara rağmen hayatta kalmaya çalışıyor. Korku ile zehirlenmiş bir ortamda yaşıyorlar. Böylesi bir korku ortamını mezhep savaşının dorukta olduğu 2006–2007 Bağdat'ından beri ikinci görüşüm. Dünyanın başka neresinde sadece savunmasız mülteciler değil de rejim askerleri bile benimle aileleri hedef seçilmesin diye isimlerini vermeden görüşsünler?

Humus'ta insanlar kendi şehirlerinde mülteci durumuna düşmüşler. Adının Velid olduğunu söyleyen ama mesleğini tam olarak açıklamayan bir memur iki kez taşınmaya mecbur bırakıldığını söyledi.

'El Halidiye'de yaşıyorken memur olduğum için Özgür Suriye Ordusu beni kaçırdı. Şans eseri beni kaçıran gruptan bir kişiyi tanıyordum da, o adam benim iyi bir insan olduğumu söyleyince beni saldılar. Ama kaçırılmamı duyunca babam kalp krizi geçirdi ve öldü'. Münir ise Humus'un kuzey

taraflarında kalan El-Vaar isimli bölgeye taşındı. Bu bölgeyi ne rejim ne de isyancılar tam olarak kontrol ediyor. 'Yeniden taşınmak zorunda kaldım çünkü isyancılar geceleri güvenlik kontrol noktaları kurarak insanlara Sünni mi Alevi mi olduklarını soruyorlardı. Bazen de para istiyorlar veya arabanızı alıyorlardı'.

Münir'in ikinci defa kaçmak zorunda kaldığı El Vaar bölgesiyle ilgili kişisel deneyimim var. El Vaar Humus'un kuzeyinde, yüksek gökdelenlerle bezenmiş ve nüfusu krizden önce 150.000'ken 700.000'e çıkan bir bölge. Hafta başında o bölgedeki bir askeri hastaneyi ziyaret etmek için izin istedim. İznim çıktıktan sonra sivil giyimli güvenlik personeli hastaneye kadar bana eşlik etti. Çok dolambaçlı bir yoldan giderek şehrin batısına doğru yol aldık ve tekrar bir daire çizerek 'sorunlu bölgelerden' kaçınacak şekilde geri döndük. Hama'ya giden ana yolda bile bu bölgelerin çok da güvenli olmadığını gösteren bariyerler vardı. Rehberlerimiz her güvenlik noktasında askerlere yola devam etmenin sakıncalı olup olmadığını sorup durdular. Sonunda hastanenin kapısına ulaştık. Ama buradaki yetkili bize askeri istihbaratın onay belgesi olmadan giriş yapamayacağımızı söyledi.

Humus'taki bazı insanlar yaşadıkları yerler isyancıların kontrolüne geçtiği için kaçıyorlar. Bazısı da devlet için çalıştığı bilindiği için kaçıyor. Büyük çoğunluğu güvenli yerlere gitmek istiyor. Bu Humus için çoğunlukla devletin yiyecek, su ve bunun gibi temel ihtiyaçları karşıladığı bir okul binasına yerleşmek anlamına geliyor. Üç oğlunu arayan Halit ile görüştüğüm bir okulda yaşayan Ebu Nidal Humus Sular İdaresi'nde çalışıyormuş. O da Baba Emir'den gelmiş ve Suriye ordusu o bölgeye 2012 ayında sert bir saldırı düzenlediği zaman iki ay için Baba Emir'den kaçmış. 'Geri döndükten sonra altı yedi ay daha kaldık. Ama bu Mart ayında isyancılar geri geldi. Durum o kadar kötüydü ki artık orada kalmak mümkün değildi'. Ebu Nidal Baba Emir'in bomboş olduğunu söyledi. O taraftan geçerken bölgeye girişin taş yığınları ile kapatıldığını ve sokaklarda kimsenin olmadığını gördüm.

Vali Ahmet Münir'in de ifade ettiği gibi Şam'ın hükümet politikası tüm alternatifler tükenmediği müddetçe Humus'ta hakim olmadığı bölgelere saldırmamak. Münir her vakayı ayrı ayrı 'özel askeri operasyondan kaçınarak' değerlendirdiklerini söyledi. Münir Suriye ordusunun isyancıların hakim olduğu Lübnan sınırındaki Tel Kalak kasabasına ilerlemesine ve 39 Özgür Suriye Ordusu liderinin teslim olmasına ön ayak

olmuş. Eski Humus civarında çok çete olduğundan ve ortada müzakere edecek kimse olmadığı için aynı sürecin Eski Humus'ta işleyeceğini düşünmüyor. Belki de ay başında Kuseyr'de isyancılara yönelik operasyon başka bölgelerdeki halkı benzer bir felaket yaşamamak için teşvik edici oldu.

Kırılgan ateşkes anlaşmaları Suriye krizini elbette çözemez. Ama bu gibi anlaşmalar birçok insanın ölmesine, hapse girmesine ve evlerini terk etmelerine engel olabilir. Humus halkının devamlı olarak korku içinde yaşıyor olması gerçeği bu insanların çektikleri acıları daha da artırıyor. 'Suriye'de genç bir erkek olmak çok zor olsa gerek' dedim Humus'taki bir grup mülteciye. Güldüler ve 'hayır, yanılıyorsunuz. 60'lı ve 70'li yaşlarındaki adamları da öldürülüyorlar' dediler. Her şeyin daha iyi olacağına inanıp inanmadıklarını sorduğumda hüzünlü bir şekilde başlarını salladılar.

Geçen hafta sonu Katar'daki bir toplantıda isyancı gruplara daha fazla silah ve ekipman sağlama sözü veren 11 üyeli Suriye'nin Dostları grubu aslında Humus'ta ve Suriye'nin geri kalanında iç savaşın fitilini ateşlemiş oldu. Suriye'de yaşananların bir iç savaş değilmiş gibi davranmak veya sanki Suriye halkını temsil ediyormuş gibi isyancı gruplara destek vermek hiç de gerçekçi değil. Humus'un batısında, Akdeniz kıyısındaki liman şehri Tartus'un bir duvarında bu şehrin yerlisi olan ve Suriye ordusunda savaşarak son iki sene içinde ölen 2000 genç askerlerin fotoğrafları asılı. Ülkenin büyük çoğunluğunu elinde tutan rejim isyancılar silah ve para yardımı alıyor diye yok olmayacak.

Halit ve çaresiz arayışına gelince diyor ki 'Özgür Suriye Ordusu'nun ve hükümetin sıradan insanları çatışmanın dışında bırakmalarını, birbirleriyle çatışmalarını ümit ediyorum'.

28 Haziran 2013, Patrick Cockburn

'ARKA ARKAYA BİR GÜRÜLTÜ YÜKSELDİ...BİR İNTİHAR BOMBACISI KENDİNİ HAVAYA UÇURMUŞ'

Humus'taki durumla ilgili makalemi yazarken birdenbire Eski Humus'ta Hristiyan'ların yaşadığı Bab Tuma bölgesindeki otelimin yakınında bir gürültü sesi duyuldu. Suriye'nin başkentinde silah ve havan topu sesleri artık çok alışıldık sesler. Bu nedenle gürültüyü fazla önemsemedim. Ama sonra telefon çaldı ve bir arkadaşımdan bir intihar bombacısının kendisini havaya uçurduğunu öğrendim. İntihar bombacısı eylemini birkaç defa yemek yedim Naranj restoranın birkaç yüz metre ötesinde, Yunan Ortodoks kilisesinin hemen karşısında düzenlemiş. Eylemde dört kişi öldü.

Ölü sayısı hariç ilk gelen bu bilgilerin büyük bir kısmı doğru değildi. Kiliseye doğru yürüdüm. Patlama Hristiyanlık alemi için çok önemli olan bir sokakta, Naranj ile kilisenin birkaç yüz metre ötesinde, Şii bir hastaneye çok yakın bir yerde gerçekleşmişti. Bu nedenle de patlamanın ardında mezhepsel bir faktör olabilirdi.

Sokağa sapar sapmaz üzeri beyaz kağıtla örtülmüş bir beden gördüm. İnsanlar gelip tanıdıkları birisi olup olmadığını kontrol ediyordu. Etrafta Milli Savunma Güçleri'nden Hristiyan milisler vardı. Bu milisler düzeni sağlamakla görevliydi. Panik yerine etrafta sükunet hakimdi. Yerde çukur açmış olan patlamanın olduğu yere doğru yaklaştım. Sanki bu çukur bir intihar bombasından çok havan topu sonucu oluşmuş gibiydi. Çukurun etrafında hiç kan izi yoktu. Halbuki eğer birisi kendisini uçurmuş olsa etrafta kan izi olurdu. Sanki isyancılar havan topunu rastgele Hristiyan mahallesine atmış gibiydi. Tabii Hristiyanlar radikal İslam'dan korktukları için isyancılar Hristiyanların rejim yanlısı olacağını düşünmüş olmalılar.

Patlamanın gücüyle bir hediyelik eşya dükkanı da zarar görmüş ve dükkan sahibi bacağından yaralanmıştı. Birkaç yüz metre ötede kaldırım tamamen kan ile kaplı olduğu için orada birisinin ölmüş olabileceğini düşündüm.

Bu gibi durumlarda gördü tanığı bulmak bir hayli zor oluyor çünkü olay yerine çok yakın olan kişiler genellikle ya ölüyorlar ya da yaralandıkları için hastanede oluyorlar. Joseph Ballangi isimli bir adam arabasını park

edip yürümeye başladıktan hemen sonra patlama sesini duyduğunu anlatıyordu. Tam konuşmamızı bitirmek üzereydik ki çok yakınımızda bir havan mermisinin patladığını duyduk. Bunun üzerine milisler herkesin içeri girmesini söyledi.

Yol üzerindeki bir evin antresinde beklemeye başladım. Otele dönüş yolunda kısmen açık olan Naranj restoranına uğradım ve kendime portakal suyu aldım. İkinci patlamada yaralanan olup olmadığını sordum. Bir kadın ölmüştü. O günkü patlamalarda ölü sayısı 5'e çıkmıştı.

30 Haziran 2013, Patrick Cockburn

YABANCI MEDYANIN SURİYE'DEKİ ÇATIŞMAYI SUNUŞU ÇOK HATALI. BU TEHLİKELİ BİR DURUM

Suriye'ye her geldiğimde durumun yabancı medyadaki sunuluş şeklinde aslında ne kadar farklı olduğunu görüyorum. Yabancı medyanın Suriye çatışmasını veriş şekli Birinci Dünya Savaşı'ndan beri gördüğümüz en hatalı ve yanlış yönlendirici haber yapma biçimi. Bu kadar propagandanın, önyargının ve ikinci elden bilginin dolaştığı bir başka savaş ve kriz gördüğümü sanmıyorum. Gazeteciler de bütün bu bilgileri sanki hakikatmiş gibi alıp kullanıyor.

Bu gibi çarpıtmaların sonucu olarak siyasetçiler, sıradan gazete okuyucusu ve televizyon izleyicileri Suriye'de ne olduğu ile ilgili net fikre sahip olamıyor. Daha da kötüsü uzun vadeli planlar bu yanlış algılamalar üzerine inşa ediliyor. Brüksel merkezli Uluslararası Kriz Grubu'nun geçen hafta Suriye'yle ilgili yayınladığı rapor 'bir dönem savaşı kazanacağına kesin gözüyle bakılan muhalefetin yabancı müttefikleri gerçekten iyicene uzaklaşan bir düzleme kaymış bulunmaktalar' diyor.

Sloganlar siyasetin önüne geçmiş durumda: İsyancılar sanki tümden iyi, rejimi destekleyenler sanki tümden kötü; sanki daha fazla silah verilse isyancılar kazanabilecekmiş gibi. Veya sanki yeterince askeri baskı kurulursa önkoşulu kapitülasyon olarak gören Beşşar Esad müzakerelere razı olacakmış gibi. ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı Susan Rice ve William Hague'in şeytanlaştıran söylemi Şam'da önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak güçler arasındaki müzakere ve anlaşmanın gerçekleşmesini

ihtimal dışına itiyor. Esad Suriye'nin çoğunluğunu kontrol ettiği için Rice ve Hague aslında Suriye halkının insani trajedisini umursuyormuş gibi görünüp aslında uzayacak bir savaşın fitilini ateşliyor.

Suriye'yle ilgili genellemelerin hangilerinin gerçeği veya yalanı yansıttığını kanıtlamak çok güç. Ama bu ay Şam, Humus ve Akdeniz kıyısındaki seyahatlerimden edindiğim deneyimlere göre medyadaki haberlerin gerçekte yaşananlardan ne kadar farklı olduğunu göstermek çok zor değil. Şiddet sadece savaşan grupların sahadaki gerçek güçlerini anlayarak ve onlarla müzakere ederek durdurulabilir.

Salı günü Lübnan sınırının hemen kuzeyinde bulunan 55.000 nüfuslu Tel Kalak kasabasına gittim. Tel Kalak aynı zamanda bir dönem muhaliflerin kalesiydi. Benim gidişimden üç gün önce Suriye ordusu kasabayı ele geçirmiş Özgür Suriye Ordusu'ndan 39 subay silah bırakmıştı. Suriye ordusu komutanları, bir ÖSO subayı ve halkla konuştum. Bu görüşmelerden anladığım kadarıyla savaştan barışa bir çırpıda bir geçiş olması mümkün değil. Zaten Tel Kalak'ın kanaat önderleri geçtiğimiz sene boyunca bazı barış anlaşmaları ve müzakerelerin sağlanması için çalışmış.

Ama ne zaman Tel Kalak'a gitsem El Cezire Arapça Suriye ordusu ile muhalefet arasındaki çatışmanın haberini veriyordu. Güya isyancılar kendilerini savunmaya çalışırken Tel Kalak'dan dumanlar çıkıyormuş. Neyse ki bütün bu haberler uydurmaca ve kasabada olduğum birkaç saat boyunca hiçbir silahlı saldırı, çatışma yoktu ve etraftan duman filan da çıkmıyordu.

Tabii ki savaş zamanı savaşan taraflar kahramanca bir savunma yapmadan herhangi bir kayıp yaşamak istemiyor. Ama medyanın Tel Kalak'da olanları çarpıtarak vermesi önemli bir şeye işaret ediyor: Suriye'deki muhalefet sadakati konusunda çok tutarlı değil. Geçen hafta Doha'da toplanan ABD, İngiltere ve 11 üyeli 'Suriye'nin Dostları' grubu radikal İslamcı olmayan gruplara silah desteği sağlayacaklar. Ama bu gruplar ve El Kaide bağlantılı gruplar arasında çok da büyük bir uçurum yok. El Kaide ile ilişkili El Nusra Cephesi içinde savaşan milislerden bir tanesinin sigarasızlığa dayanamadığı için daha ılımlı bir gruba geçtiği söyleniyor. Radikal gruplar daha fazla para veriyor, ve Suriyeli ailelerin fakirliğinden dolayı isyancılar her zaman daha fazla savaşçı kazanabilecektir. Şam'daki bir diplomat paranın her zaman ideolojiden daha güçlü olduğunu söyledi.

Humus'ta olduğum Suriye'de yaşananlar ile ilgili yabancı haber kanallarının neden isyancıların versiyonunu rejimin versiyonuna tercih ettiğini anladım. Haberler isyancılar lehine önyargılı olabilir ama çoğu zaman da olayların diğer yüzü yani rejimin bir hikayesi yok. Bu boşluğu da yine isyancılar dolduruyor. Örneğin Humus'un El-Vaar bölgesindeki bir askeri hastaneyi ziyaret etmek için iznim çıktı ama oraya gittiğimde içeri alınmadım. İsyancılarla savaşırken yaralanan askerler muhtemelen ikna edici olacak ve rejim lehine konuşacaktır. Ama rejimin aşırıya kaçan gizemli tavrı ikna edicilik konusunda her zaman şüpheyle karşılanacaktır.

Eski Şam'ın Hristiyan mahallesinde kalıyorum. Perşembe günü bu mahallede bir patlama oldu. Olay yerine gittim ve yaşananlar tarafsız haberciliğin ne kadar önemli olduğunun bir kanıtı. Devlet televizyonu olayın bir intihar bombacı eylemi olduğunu muhtemelen de Yunan Ortodoks Kilisesi veya yakındaki Şii camiine yönelik eylemde dört kişinin öldüğünü söyledi.

Yerde açılan ufak çukuru ben daha çok havan topunun etkisi olarak gördüm. Olay yerinin hemen etrafta çok az kan vardı, ama 15 metre ötede daha fazla kan vardı. Tam etrafıma bakınırken bir havan mermisi bir evin üzerine düştü ve bir kadını öldürdü.

Muhalif yanlısı ve yabancı gazetecilerin sıkça referans verdiği Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü olaydan sonra kendi incelemelerine göre patlamanın sokağa bırakılan bir bombadan kaynaklanmış olabileceğini açıkladı. Aslında bir kereye mahsus bile olsa gerçekte olanları öğrenmek mümkün olabilirdi. Çünkü Şii hastanesinin kapalı devre kamera sistemi vardı ve bu kamera kayıtlarına göre bir havan topu yere düşmeden görülüyor ve o sırada tesadüfen yoldan geçen bir adam da patlamadan dolayı ölüyor. Muhtemelen isyancılar Cobar bölgesinden havan mermisi attılar.

Korkunç bir iç savaşın tam ortasında gazetecilerin isyancı veya rejim hangi taraf olursa olsun kendi çıkarları için bilgiyi maniple etmeyeceklerini veya uydurmayacaklarını düşünmek işlerine gelen bir saflıktan başka bir şey değil. Ama ne yazık ki yabancı basının Suriye krizini veriş şekli tam da bu düşünceler üzerine inşa ediliyor.

CIA ve Suriye'nin Dostları'nın silah gönderimini arttırarak bir şekilde savaşı bitireceklerini düşünmeleri tek kelimeyle absürd. Savaş sadece daha fazla savaş doğuracaktır.

3 Temmuz 2013, Patrick Cockburn

'ABD'NİN SİLAHLANDIRDIĞI İSYANCILAR ÜZERİNDE HİÇBİR YAPTIRIM GÜCÜ YOK-VE EĞER CAMERON VE HAGUE SİLAHLARIN ESAD'I DEVİRECEĞİNİ SANIYORLARSA APTALLIK EDİYORLAR'

Dışişleri Bakanı yardımcısına göre Suriye ABD'nin silahlandırdığı isyancı grupları kontrol edemeyeceğini ve müzakerelerin gerçekleşmesi için ateşkese ikna edemeyeceğini düşünüyor. Bu algı savaşı bitirebilecek belki de yegane fırsat olan ABD ve Rusya'nın girişimi ile hazırlanan Cenevre müzakereleri önünde bir engel oluşturuyor. Öyle görünüyor ki Cenevre müzakereleri ya hiç yapılmayacak ya da yapılsa bile hiçbir faydası olmayacak.

The Independent'a Şam'da verdiği mülakatta Faysal Mikdad Amerikalılar 'para ve silah verseler de hiçbir kontrolleri yok. Kimse onları dinlemez. Amerika yıllardır muhalefeti birleştirmeye çalışıyor ama sonucu görüyorsunuz: daha fazla bölünme' dedi. Mikdad ülkesi büyük oranda dünyadan izole iken Suriye dış politikasının başında olan ve şartlara rağmen Suriye'nin önemli müttefikleri ile ilişkilerini devam ettiren kişi.

Faysal Mikdad altı ay öncesine kıyasla çok daha kendine güvenli ve rahat duruyor. Muhtemelen bu değişim rejimin krizin en kötü şartlarını atlattığı inanışı ile yaşanmış. Mikdad isyanın ilk başladığı Suriye'nin güneyindeki Dera kentinin yerlisi.

Suriye Dışişleri Bakanlığı savaştan izole olduğunu düşünse de, Faysal Mikdad çatışmanın stresinden belli ki kaçamamış. Mikdad'ın 84 yaşındaki babası kaçırılarak 14 gün boyunca isyancılar tarafından alıkonulmuş. Mikdad benzer sorunların yeniden yaşanmaması için ailesinin yanına artık gitmiyormuş.

Faysal Mikdad yılın ilk yarısında yaşanan gelişmelerin rejim lehine olduğunu söylüyor. Rejimin ordusu atakta, Kuseyr'deki çatışmada büyük bir kazanım elde etti. Mikdad muhalefetin bu durumdan ders çıkarması gerektiğini söylüyor. 'Silahlı gruplara Suriye ordusu arkanızdan geliyor demiş oluyoruz' dedi. Elbette Suriye'nin en önemli müttefikleri olan

Rusya ve İran Suriye'yi diplomatik ve ekonomik olarak desteklemeye devam ediyor. İçeride ve dışarıdaki Suriye muhalefetinin kopukluğu açıkça söylemese de Faysal Mikdad'ı memnun ediyor gibi görünüyor.

Röportajın sonunda altı ay önce bombalarla inleyen Şam'ın artık çok daha sessiz ve sakin olduğunu hatırlatıyor. Aslında işin gerçeği tam olarak da böyle değil tabii. Ordu ve isyancı gruplar arasında sürekli devam eden karşılıklı saldırılar var.

Aslında aradaki farkın büyük bir kısmı psikolojik. Yabancı diplomatlar rejimin kazanımlar elde ettikçe aşırı kendine güven zehirlenmesi yaşadığı konusunda uyarı yapıyor. Öte yandan isyancılar arasında kaybolmayacak bir taban kitle var ki bu destekçiler nedeniyle savaş uzadıkça uzayacağa benziyor.

Faysal Mikdad Cenevre II barış konferansının ertelenmesini pek de dert etmiyor gibi. Suriye'nin her daim hazır olduğunu ve hiçbir önkoşul öne sürmeden toplantılara katılacağını söylüyor. Ama bir yandan da ABD ve müttefiklerinin isyancıları güçlendirebileceği iddialarını kabul etmiyor. Mikdad'a göre Suriye yönetiminin taviz vereceğini düşünmek büyük yanılgı.

David Cameron ve William Hague isyancıları silahlandırmanın dengeyi isyancılar lehine değiştireceğini düşünüyor. Bu argümana göre bu girişimler Esad'ı istifa etmeye zorlayacak. Mikdad 'Çok aptallar. Tamamen yanılıyorlar. Daha fazla silah daha fazla ölüm demek' diyor. İngiliz ve Fransız'ların samimi olduğuna veya insani bir pozisyon aldığına inanmıyor. Bu iki ülkenin Suriye siyasetini sömürgeci heveslerine bağlıyor. Mikdad'a göre bölgedeki her olayın arkasında zaten bu emperyalist hevesler var. Mikdad Suudi Arabistan ve Katar'ın da ABD'nin vekaletini yürüttüğünü söylüyor. 'Washington'ın yazılı talimatları olmadan hiçbir şey yapamazlar'.

Şam hükümeti her daim isyancıları sadece Suriye için değil Batı için de uzun vadede tehdit unsuru oluşturabilecek radikal cihatçılar olarak gösterdi. Bazı Suriye devlet görevlileri Hizbullah'ın iç savaşta varlığını bu denli açık ifade etmesinden rahatsızlık duyduklarını söylediler. Ama Faysal Mikdad Hizbullah'ın rolünü fazla gündeme getirmeyerek binlerce radikal İslamcının hiçbir uluslararası tepkiye yol açmadan isyancı gruplar saflarına katıldığını söyledi. Yabancı diplomatlar Hizbullah'ın

profesyonel milis gruplarla iç savaşta yer aldığını, ancak isyancı gruplar arasındaki yabancı savaşçıların rejim ordusu askerlerinin kafalarını keserken çektikleri videoların muhalefeti içeriden ve dışarıda çok yıprattığını söylüyorlar.

Faysal Mikdad İran'ın Suriye'de tek bir askeri veya İran Devrim Muhafızı askeri olduğunu kesinlikle reddediyor. Mikdad'a göre İranlılar ekonomik destek konusunda son derece bonkörler. 'Yiyecek, yağ ve maddi destek gönderiyorlar' diyor. İran ordusunun Suriye'de varlığı ile çok az kanıt var ama Lübnan ve Irak'ta edindikleri gerilla savaşındaki uzmanlıkları bölgede epey saygı uyandırıyor. Iraklı bir liderin de dediği gibi: 'İranlıların gayri nizami savaş konusunda doktoraları var'. Faysal Mikdad'ın yorumlarına ne olursa olsun Hizbullah rejimin Suriye'nin en yüksek nüfusunun olduğu merkezindeki konumuna hayati destek sağlıyor.

Şam'ın son günlerde artan öz güveninin arkasındaki bir başka neden de Suriye'yi eleştiren ülkelerin başında gelen Mısır ve Türkiye'nin bu ara kendi ülkelerindeki protestolarla uğraşmaları.

Konu kimyasal silahlara gelince Mikdad Suriye'nin böylesi silahlarının olmadığını, olsa bile hiçbir zaman kendi halkına karşı kullanmasının mümkün olmayacağını, BM'yi isyancıların zehirli gaz kullandığı iddialarına istinaden denetlemeye çağırdıklarını söylüyor. Bir yandan da denetçilerin Suriye ordusunu aynı iddiaları kanıtlamak amacıyla denetlemeye açamayacaklarını çünkü Irak deneyiminin tekrarlanmasını istemediklerini söylüyor. Mikdad Suriye muhalefetinin rejimin kimyasal silah kullandığı ile ilgili başta dış müdahaleyi meşrulaştırmak olmak üzere her tür kanıtı uydurma motivasyonunun olduğunu söylüyor. 'Başkan Obama'nın kimyasal silah kullanımının kırmızı çizgisi olacağını söylediğini biliyorlar'.

13 Temmuz 2013, Robert Fisk

MUHALEFET SAVAŞIYORKEN TEK BİR KAZANAN VAR–ESAD

Bugün Beşşar'ın mutlu günü. Uzunca bir dönem ABD ve AB her defa Beşşar'ın bakanlarından veya generallerinden bir tanesi onu terk ederek rejimin düşmanları ile çalışmaya başlasa ellerini ovuşturdular. Esad hükümeti içindeki her bir ayrışma 'dönüm noktası' olarak görüldü. Şimdi birden bire Esad'ın adamlarının bize aylardır söylemekte olduğu düşmanlarının parçalanmış olduğu fikri doğru çıkıyor. Kemal Hamimi ve kardeşinin ölü bedenleri birer kanıt. İsyancılar bölünmüş durumdalar. İslamcılar ve Özgür Suriye Ordusu savaş halinde.

Obama ve Cameron tayfası nefesini tutmuş bekliyor. Ne de olsa tek istedikleri seküler, Şam'daki diktatörün faşist rejimine karşı demokrasi için 'kahramanca' savaşan Özgür Suriye Ordusu'na silah yardımı yapmak. El Kaide'ciler ÖSO liderliğini öldürmesine rağmen bizim liderlerimiz halen ÖSO'na silah vermemiz gerektiğini savunuyor. Eğer ÖSO'daki iyi adamlar IŞİD'in kötü adamlarıyla savaşıyorsa o zaman onlara yardım etmeliyiz.

Ama tarih bize hep işlerin çok daha karmaşık olduğunu göstermiştir. İyi adamlar kötüye dönüşebilir ve sonunda kötü adamlar kazanabilir. Peki ya İslamcılar ÖSO'yu ortadan kaldırırsa? O zaman silahlarımız gerçekten de tahmin ettiğimizden çok daha hızlı bir biçimde yanlış ellere geçebilir. Ne de olsa iç savaşlarda silahlar para anlamına geliyor ve El Nusra Cephesi ile diğerlerinin bizim ÖSO'na verdiğimiz her şeyi alabilecek paraları var. Tabii bir de Kerry ve Hague gibilerin anlamadığı bir başka argüman var. Eğer ÖSO gerçekten de bir dönem birlikte çalıştıkları radikal müttefiklerinden kurtulmak istiyorsa o zaman en mantıklı müttefikleri Şam'daki Başkanlık Saray'ında oturan o zat.

Beşşar eminim rejimin İslamcı 'terörist' düşmanlarına karşı ÖSO'na yardım etmeyi isteyecektir. Hatta belki de ÖSO'na bir şekilde rejim ordusu ile yeniden barışma imkanı bile yaratabilir. Rejimin istihbarat uzmanları bir seneden fazladır ÖSO subayları ile bu grubu tekrar Beşşar Esad'ın yanına çekmek için görüşmeler yapıyorlar. Eğer başarılı olurlarsa bizim bütün o bonkör silah yardımlarımız 'yanlış' İslamcı ellere değil Baas Partisi'nin 'yanlış ellerine' geçecektir.

Bunda şaşılacak bir şey var mı? İsyancıların arasında her zaman anlaşmazlık çıkmıştır. Afganistan Sovyet işgali altındayken Rus karşıtı Şii ve Sünni isyan hareketleri önce birbirleriyle savaşıp sonra gelişen iç savaştan ortaya Taliban çıkmadı mı? 1962'de Fransa'yı Cezayir'den kovmadan önce Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin (FLN) karşıtı Cezayir Ulusal Hareketi (MNA)'yı yok etti. İkinci Dünya Savaşı bunun gibi bir kahramanca grubun öteki kahramanca grubu katletmesiyle doludur.

Yugoslavya'da İngiltere Mihailoviç'in Nazi işgaline karşı mücadele eden monarşisine bombalar yağdırdı. Ne zaman ki İngiliz Özel Kuvvetler Chruchill'e Tito'nun komünistlerinin Mihailoviç'in adamlarından daha fazla Nazi öldürdüğünü haber verdi o zaman Churchill Tito'nun yanına geçti. Genç bir Özel Kuvvetler subayı Başbakana Yugoslavya'nın savaş sonrası komünist olacağını düşünüp düşünmediğini sordu. Churchill hemen cevabını verdi: 'Savaştan sonra Yugoslavya'da yaşamayı düşünüyor musun?'.

Obama, Kerry, Cameron ve Hague'in savaştan sonra Suriye'de yaşamayacağına emin olabilirsiniz. Ama keşke ÖSO'daki dostlarına silah göndermeden önce savaşı kimin kazanacağını da öngörebilseler.

11 Temmuz 2013, Patrick Cockburn

SURİYE İÇ SAVAŞI 100.000 KİŞİNİN CANINA MAL OLDU. PEKİ YA HALEN HAYATTA KALANLAR?

Semir ve Hasan geçimlerini 18. yy. El Azm Sarayı'nı ziyarete gelen turistlere Buruciye çarşısında şekerleme satarak sağlıyorlardı. Dükkanları halen açık, renkli şekerlemeler vitrinde ama Semir hüzünlü bir şekilde işlerinin iyi gitmediğini, çok az müşterilerinin olduğunu söylüyor. Şam civarında onlar için şekerleme üreten fabrikalar ya kapanmış ya da üretimleri çatışmalardan dolayı yarıda kesilmiş. Ne yazık ki Hasan şekerlemelerin pahalı ithal malzemelerini değeri iyice düşen Suriye sterlini ile ödeyecek.

Çarşıdaki müşteriler de en az dükkan sahipleri kadar durumdan mutsuz. Bu hafta Ramazan'ın ilk haftası ve 40'lı yaşlarında bir ev hanımı olan Umm Said iki kızıyla Şam'ın El Midan bölgesinden buradaki çarşı yerine ucuz Ramazan erzakı temin etmek için gelmiş. 'Hayal kırıklığına uğradım.

Buradaki fiyatlar yaşadığım küçük şehirdeki kadar yüksek ve Ramazan'ın ilerleyen günlerinde daha da yükselecek'. Suriye'de ekonomik sıkıntı ülkede isyancılar ve rejimin farklı bölgeleri kontrol etmesi sonucu coğrafi olarak neredeyse parçalanmış bir görüntü vermesiyle daha da şiddetli bir biçimde arttı. Bu parçalanmışlık hali üretim yapılmasını ve dağıtımını çok zorlaştırıyor. Çarşıda küçük bir aktar dükkanı bulunan, iyi giyimli bir yaşlı adam olan Halit bu konudan çok şikayetçi.

Dükkanın kapı girişinde bir kurutulmuş deniz yıldızı kaplumbağa kabukları, kuru kurbağalar ve bunun gibi diğer bitkisel tedavide kullanılan şeyler sallanıyor. Halit'in ticaretini yaptığı esas ürün 25 çeşit kurutulmuş bitki ve nadir bulunan çiçek türleri. Ancak şimdi bunları getirtmek hem çok pahalı hem de çok zor.

'Halep'in batısındaki köylerde ve İdlib'de yaşayan kadınlar dağlara giderek gün boyunca kilolarca çiçek topluyorlardı. Ama şimdi dağlara gitmeye korkuyorlar bu yüzden de elimde satabileceğim malzeme yok'.

Bir bitkisel ilaç Şam'ın güneyindeki, iki yıldır üzerine birçok mücadelenin yapıldığı Dera'dan getirilmiş. Bu bitkiyi eken az sayıda aile de zaten kaçmış ve kimse de bu bitkinin ekimi konusunda onlar kadar uzman değil. Halit'in dükkanında Mısır ve Sudan'dan ithal edilen kuru bitki ve baharatlar var. Ama bu ürünler çok pahalı çünkü ithalatçılar ödemelerini dolar üzerinden alıyor.

Bir Dolar 47 Suriye sterlini ediyorken şimdi bir dolar 200 Suriye sterlini ediyor. Dükkan sahiplerinin yaşadıkları tüm sıkıntılara rağmen yine de Suriyeliler yüzlerce yıllık Buruciye çarşısına akın etmiş. Azalan alım güçleri karşısında Suriyeliler çareyi fiyatların çok daha ucuz olduğu bu çarşıda buluyor.

Ekonomi çözülmüş ya da ciddi yara almış. Eski Planlama bakanlarından El Derderi'nin savaş sonrası yeniden yapılanma üzerine derlediği çalışmada tahmini hasar ortalama 60–80 milyar dolar veya savaş öncesi ekonominin üçte biri olarak tahmin edilmiş.

8 milyar dolarlık petrol ihracatı kuzey doğudaki petrol rafinerilerine El Kaide ile bağlantılı El Nusra Cephesi'nin el koyması, ABD ve AB ambargoları nedeniyle durmuş vaziyette. Bir zamanlar yılda 8 milyar dolar kazanç getiren turizm yok olmuş durumda ve Suriye'nin o muhteşem

tarihi yapıtları ya kapalı ya da bomboş. Tarım da savaştan etkilenmiş durumda çünkü ne üretim eskisi gibi ne de nakliyat. Şam'dan bir kişi normalde domatesin kilosunun yılın bu aylarında çok ucuz olduğunu, şimdi ise bir kiloya verilen paranın üç sene önce aynı domatesin 20 kilosuna verilen paraya eş değer olduğunu söylüyor. Artık üretim daha az yapılıyor ve ürünlerin nakliyatı çok pahalı.

Fiziksel hasarı tespit etmek zor da olsa Halep'te isyancıların hakim olduğu bölgelerdeki fabrikaların bir çoğu ya yerle bir edilmiş ya da yağmalanmış. Halbuki Suriye'nin endüstrisinin kalbi Halep idi. Şam'ın biraz dışındaki fabrikalar da tartışmalı bölgelerde. Çin'de aydınlatma malzemesi üreten bir fabrikası olan bir işadamı 'İçinde 5 milyon dolarlık malzeme olan Suriye'deki depom tamamen yok edildi. Biz Suriyeliler ne kadar aptalız da böyle şeyleri kendimize yapıyoruz!'.

Suriyeliler iç savaşın yüküyle nasıl mücadele ediyor? Aslında birçok Suriyeli mücadele dahi etmiyor. Humus'taki bir okulda Aval El Izou isimli 85 yaşındaki bir adamla tanıştım. Bu adam isyancı grupların kalesi olan Baba Emir bölgesinden gelen bir mülteci. Evi yıkılmış. 'Evimin yedi odası vardı. Beş oğlum vardı. Biri şehit oldu, iki tanesi hapiste –biri Şam'da diğer Humus'ta–, bir tanesi ortadan kayboldu, bir tanesi de uzak bir köyde yaşıyor' diye anlattı. Devletin idaresinde olan okulların kullandığı mülteci sığınma evlerinde kalıyor. Dediğine göre 'en azından bunlarda yatak, yiyecek ve elektrik var'.

Tesadüfen tanıştığınız insanlardan çok acıklı hikayeler çıkıyor. İçinde camiler, bahçeler, hanlar ve tarihi okullar bulunan 16. yy. Osmanlı mimarisine ait bir Süleymaniye Tekkesi isminde bir külliye var. Burada Fatma El Hasan adlı bir kadınla tanıştım. Eskiden Halep'te oturuyormuş ama kocası ortadan kaybolunca onun öldüğünü düşünmüş. Devlet ona belli bir ödenek sağlamış ama bu ödenek de çalınmış. Şimdi elinde çok ufak ve kız kardeşiyle paylaşmak zorunda olduğu bir aylık var. 'Şam'a benden başka sekiz kadınla birlikte geldim ve 7000 Suriye sterlini karşılığında bir ev tuttuk –35 dolar– ama paramız tükenmek üzere'.

İç savaş rejimin hakim olduğu yerlerde ekonomiyi korkunç bir şekilde etkiledi. Yine de ekonomi tamamen çökmüş değil ve belki de çökmeyecek. Şam, Humus, Tartus ve diğer şehirlerde halen elektrik, cep telefonları ve internet çoğu zaman işliyor. Benzin istasyonlarında uzun kuyruklar oluyor ama beklerseniz benzin de dizel yakıt da bulunuyor.

Ekmek, pirinç, yağ ve gaz fiyatlarının büyük bir kısmı devlet tarafından karşılanmak kaydıyla bulunabiliyor. Fırınların dışında uzun kuyruklar olması çok normal bir görüntü çünkü insanlar birkaç gün boyunca tekrar sıraya girmesinler diye bolca ekmek alıyorlar. Genel anlamda Şam'ın durumu Bağdat'tan daha iyi. Ancak tabii bunu Irak'ın aşırı derecede yolsuzluğa bulaşmış, beceriksiz ve başarısız yönetimine de bağlamak lazım.

Hükümet hastane hizmetleri gibi hizmetleri ve normal hayatın akışını kontrolü altında olan bölgelerde devam ettirmek istiyor. İsyancıların hakim olduğu bölgelerde insanlar emekli aylıklarını alıyor. Doğu Guta gibi muhalefetin çok güçlü olduğu yerlerde insanlar halen işleri olsa bile çok sayıdaki güvenlik noktasının varlığından dolayı evden dışarıya çalışmaya dahi gidemiyorlar. Muhalefetin en büyük eksiklerinden bir tanesi kontrol ettiği bölgelerde en basit yönetim altyapısını ve hizmetlerini dahi sunamamış olması. Hükümet muhalefetin bu eksiğini fark ederek ikmali kesti.

Suriye ekonomisi zayıf ve her geçen gün daha da zayıflıyor. İsyancılar öncüllerinin Irak'ta yaptığı gibi Şam'a elektrik akışını kesebilirler. Ama rejim Rusya ve İran gibi müttefikleri ile çevrelenmesinin yanı sıra Çin gibi yakın dostluk ilişkisi içinde olduğu ülkeler de var. Ekonomiden Sorumlu Başbakan yardımcısı Kadri Cemil bu üç ülkenin her ay 500 milyon dolarlık petrolü kredi karşılığı Suriye'ye verdiğini söyledi. 'Ruslar, İranlılar ve Çinlilerin desteğini arkanıza almak hiç de fena değil. Bu üç ülke bize siyasi, askeri ve ekonomik olarak destek oluyor' dedi.

Belki Suriye ayakta kalır ama Suriyeliler için aynı şeyi söyleyemem. UNICEF'e göre 23 milyonluk nüfusu olan Suriye'nin 6.2 milyonu doğrudan yardıma muhtaç. Yardıma muhtaç insanların yarısı çocuk. Lübnan'a, Türkiye'ye ve Ürdün'e kaçan mültecilerin acıklı hali uluslararası ilgi topluyor ama Suriye'nin içinde mülteci durumunda olan 4.5 milyon kişiden kimse bahsetmiyor. Sadece Humus'ta 400.000 kişi Eski Humus'u terk etti ve Şam'da aileler tek bir odaya sıkışmış hale yaşıyorlar.

Birçok Suriyeli korkunç şeyler yaşadı, hayatları alt üst oldu ve hayat standartları çok geriledi. İbrahim bir otelin müdürü, halen bir işi var ama 'maaşımı yarı yarıya azalttılar çünkü otel neredeyse bomboş ve para kazanamıyor' diyor.

Şam'ın batısındaki tepelerin birinde evi varmış ama o civardaki yollar çok tehlikeli bir hal alınca iki sene önce arabasını satıp o parayla daha güvenli bir yerde ev tutmuş. 'Birkaç ay önce kiramı ödeyemez duruma geldim ve ailemin yanına onların evine taşındım' diyor.

Suriyeliler için en acı olan şey de hayatın zor olması ve daha da zorlaşacak olması değil. Esas acı olan hayatın neden daha iyi olmasını isteyecekleri.

Suriye yaklaşık 15 sene süren Lübnan iç savaşına benzer bir çatışma yaşıyor. Şam'da bulunan bir diplomat 'hem hükümet hem de muhalefet kazanacaklarını sanıyorlar. İşte tam da bu nedenle savaş daha uzun bir süre devam edecek' dedi.

Uzun süren bir savaş ülkenin ekonomik geleceğine dair güvensizlik, en iyi eğitimli kesiminin beyin göçü ile kaybedilmesi ve zarar görmüş bir altyapı demek. İç savaş yarın bile bitse –ki bitmeyecek– Suriye sorunlu bir toplum olacak ve ekonomisi uzun yıllar düzelemeyecek.

13 Temmuz 2013, Patrick Cockburn ve Richard Hall

ÖSO LİDERİ ÖLDÜRÜLDÜKTEN SONRA SURİYE İSYANCI GRUPLARI BİRBİRİYLE SAVAŞMAYA BAŞLADI

Suriye iç savaşında isyancıyı isyancıya kırdıracak yeni bir cephenin açıldığı görülüyor. Batının desteklediği gruplar ile radikal İslamcı savaşçılar arasındaki çatışmalar kontrolden çıkacağa benziyor.

Önde gelen bir ÖSO komutanının El Kaide ile ilişkili savaşçılar tarafından öldürülmesi Suriye'deki isyancı grupları kendi içinde daha da ayrıştıracak. Zaten bu gruplar rejimin muhalefetin güçlü olduğu yerlere düzenlediği saldırılarla mücadele etmeye çalışıyorlar.

Kemal Hamimi ve erkek kardeşi Perşembe günü Lazkiye'ye yakın bir güvenlik noktasında öldürüldü.

Gelen haberlere göre eylem uzun süredir Irak'ta hükümete karşı gerilla eylemi yapan ve bu yılın başına kadar Suriye'de El Nusra Cephesi bayrağı altında savaşan IŞİD tarafından gerçekleştirilmişti.

Örgütün Irak kolu muhtemelen Irak'ta son günlerde düzenlenen bombalı saldırılarda 44 kişinin ölümünden sorumlu.

Kemal Hamami yani Ebu Beşir El Ladkani, Özgür Suriye Ordusu'nun Yüksek Askeri Konseyi üyesiydi ve ÖSO'nun en önemli tugaylarından birinin komutanıydı.

ÖSO sözcüsü Kemal Hamami'nin rejim güçleri ile savaşmak üzere gittiği Lazkiye civarındaki bir yol üzerinde IŞİD üyelerinin kontrolü altında olan bir güvenlik noktası ile karşılaştığını söyledi.

El Kaide bağlantılı grup Kemal Hamami'ye geçiş izni vermeyince Hamami bu kişilerden güvenlik kontrol noktasını kaldırmalarını istemiş. Bunu reddeden IŞİD üyeleriyle gerçekleşen çatışmada Kemal Hamami öldürülmüş.

Hamami'nin ölümünün ortaya çıkan anlaşmazlıktan mı olduğu yoksa önceden planlanmış bir eylem mi olduğu bilinmiyor ama ÖSO bunun planlanmış bir eylem olduğuna inanıyor gibi.

The Independent'a verdiği demeçte Luay Mikdat 'Bizimle savaşma kararı aldıklarını düşünüyoruz. Bu an için çok iyi hazırlanmışlar gibi görünüyor' dedi.

'Belli bölgelerin kontrolünü ele geçirmeye başladılar ve bazı kişileri tutukladılar. Bunun olmasına izin veremeyiz' diye devam etti.

Luay Mikdat ÖSO askeri konseyi üyeleri arasındaki bir video konferans gerçekleştirildiğini ve Perşembe günkü bu görüşmede saldırıya en uygun cevabın tartışıldığını söyledi.

İkinci kriz toplantısının dün ÖSO komutanı General Salim İdris ve diğer isyancı grup liderleri arasında geçmesi planlanıyordu.

Bu çatışma merkezi Irak'ta bulunan İD ile ÖSO arasındaki gerçek bir iç savaşın tetikleyicisi olabilir.

Luay Mikdat çatışmada yakalanan bir ÖSO savaşçısının İD'nin mesajını iletmek üzere serbest bırakıldığını söyledi. İD'ye göre ÖSO din karşıtı ve bu nedenle de 30 kişilik Yüksek Askeri Konseyi İD'nin hedefinde.

'Eğer bu insanlar Suriye devrimi desteklemek için geldiyse ve Esad rejimine destek vermiyorsa o zaman ele geçirdikleri savaşçıları iade

etmeleri gerekiyor' diyerek iki adamlarının cesetlerinin halen İD tarafından tutulduğunu ekliyor.

ÖSO komutanları bu öldürülme olayına büyük tepki gösterdiler.

'Onları rezil edeceğiz, bitireceğiz' dedi bir kişi ve Lazkiye'de El Kaide tipi militanlara yer olmadığını ekledi.

IŞİD bu yılın başında El Nusra Cephesi'nden ayrılan savaşçılar tarafından kuruldu.

Bu grup içi ayrışma Irak El Kaide'sinin lideri Ebu Bekir El Bağdadi tarafından ilan edildi. Bağdadi'nin El Nusra'yı kuran kişi olduğu düşünülüyor.

Bağdadi Nisan ayında El Nusra ile Irak El Kaide'sinin kendi liderliği altında ortak hareket edeceğini açıkladı.

Suriye'deki El Nusra'nun lideri Ebu Muhammed El Golani bu ortaklıktan hiç memnun olmadı. El Nusra altında savaşan adamlar iki gruba ayrılarak bu iki liderin çatısı altında savaşmaya başladılar.

Bağdadi'nin yanındakiler Irak Şam İslam Devleti (IŞİD) adı altında savaşıyor.

Radikal İslamcılar muhalefet içinde epeyce güç kazandılar çünkü daha iyi savaşıyorlar, daha iyi organize olmuş durumdalar, daha fazla maddi destek alıyorlar ve sivillerin mallarına zarar verme eğilimleri daha az.

Ayrıca kontrolleri altındaki bölgelerde şeriat kurallarına göre bir çeşit hukuki düzen sağlıyorlar. Öte yandan ÖSO fabrikaları, depoları yağmalıyor ve Suriye dışından gelen insani yardım malzemelerini kar etmek amacıyla satıyorlar.

ABD, İngiltere, Fransa ile bölgedeki müttefikleri Suudi Arabistan, Katar ve Türkiye hep birlikte ÖSO'yu ve sivil isyancı muhaliflerden oluşan Suriye'nin tümünü temsil ettiği düşünülen Suriye koalisyonunu güçlendirmeye çalışıyor.

İsyanı destekleyen radikal İslamcı grupların ve Suriye ordusunun verdiği zararlara rağmen ÖSO yine de ABD ve AB kaynaklı silah ve malzeme yardımı alacağına inanıyor.

Muhalefet bu silahların cihatçıların eline geçmeyeceği yönünde teminat veren bir açıklama yayınladı. Açıklamada: 'Suriye Koalisyonu ve ÖSO

idare ettiği silahlı birliklerin güvenlik kontrolü ile ilgili her tür tedbiri almıştır' deniyor.

Aslında Hamami'nin öldürülmesi ÖSO'nun Suriye'de hiçbir şeyin garantisini veremeyeceğini gösteriyor.

15 Temmuz 2013, Robert Fisk

TARAFLARDAN TARAF SEÇEREK MALCOLM RİFKİND BALKANLAR'DAKİ HATALARI TEKRAR EDİYOR

Malcolm Rifkind geçen hafta Newsnight programında özgürlük, demokrasi, sekülerizm ve Ortadoğu'daki tüm -izm'ler için savaşan Özgür Suriye Ordusu'nun cesur gençlerine silah yardımı yapılması gerektiğini savunuyordu. Rusya tarafından Esad rejimine verilen tanklar, füzeler ve uçakları vurabilmek ve bu askeri güç ile mücadele edebilmek için ÖSO'na silah verilmeli. Suriye 'isyancıları' kendi aralarında minik bir iç savaş başlattılar. Bu savaş Rifkind'in 'iyi' ÖSO savaşçıları ile korkunç El Nusra Cephesi ile IŞİD savaşçıları arasında geçiyor.

Hafızam beni bir anda yirmi sene öncesine götürdü. 8 Aralık 1992'de Bosna'nın kara kışında meslektaşlarımla Vitez adında karla kaplı bir kasabadaydım. Hepimiz NATO ve BM'nin bir çoğu Müslüman olan Boşnaklara Rus silahlarını kullanan Yugoslav ordusunun tank, füze ve silahlarını kullanan Sırplara karşı silahlanma hakkını vermesi gerektiğinden bahsediyorduk. O dönemde BM Saraybosna'da neredeyse iş yapamaz durumdaydı ve belki de en büyük krizini Balkan'lar yaşıyordu. Yine o dönemde Malcolm Rifkind İngiltere Savunma Bakanı sıfatıyla Vitez adındaki bu kasabaya geldi.

Kamuflaj üniforması, deri ayakkabıları, askeri kemeri ve kulaklarını kapatan şapkasıyla Malcolm Bey bir askeri araç üzerinde gayet güzel fotoğraf pozları verdi. Cheshire Alayı'na mensup BM askerleri Malcolm Rifkind'in konuşmasını boş gözlerle dinlediler.

Suriye'de yaşanan trajedi Rifkind'in sözlerini nedense çok daha anlamlı kılıyor. İngiltere Saraybosna'daki Aliya İzzetbegoviç hükümetini tanıyor

olmasına rağmen Rifkind Bosna çatışmasına 'iç savaş' dedi ve Bosna'ya barışı zorla getirmenin doğru olmayacağını şöyle ifade etti: 'doğru olmaz çünkü böyle bir barışın sağlanması için çok ciddi bir sorumluluk üstlenmek gerekiyor. Tahminlere göre 100.000 asker gerekiyor. Bu askerlerin iç savaşa müdahalesinin süresinin sınırları ise bilinmiyor. Uzun yıllar sürebilir ve öyle olursa mutlaka çok fazla sayıda kayıp verilecektir'. Rifkind bu 100.000 rakamının nereden çıktığını veya ucu açık, zaman sınırlaması olmayan müdahale düşüncesinin hangi kanıtlara dayanarak ortaya konulduğunu hiç açıklamadı. Ama Bosna'nın buz tutmuş tepelerinde askeri kıyafetiyle poz vermeye devam etti. O dönemde şu soruyu sormuştum: Bu topraklarda bir trajedi var mı, yok mu?

Ve şimdi de soruyorum: Suriye'de bir trajedi var mı, yok mu? David Rieff'in Bosna Savaşı ile ilgili değerlendirmesini bir kez daha okuyun: 'Batı müdahale etmek dışında her şeyi yaptı. Modern insanlık tarihinde eşi benzeri görülmemiş, kahramanca bir insani yardım girişimi başlattı. Bu girişimlerin amacı Bosna'yı kurtarmak değil, siyasetçilerin deyimiyle 'krizi yönetmek' idi.' Bosna'ya dair tüm barış projeleri Bosna'yı etnik olarak ayrıştırmaya yönelikti.

Bu kez de Suriye'ye müdahale ediyoruz. Ama ne askerlerimizi riske atıyoruz ne de kahramanca insani yardım girişimleri başlatıyoruz. Suriyeli mültecilere milyonlarca dolar gönderiyoruz ama insani koridor açma konusunda pek bir adım atmıyoruz. Böyle bir koridor olsa bile bu koridoru koruyacağımızdan şüpheliyim. Zaten Bosnalıları Balkanlar'da silaha muhtaç ettik, Rifkind şimdi de mezhepsel sınırlara ayrılmış bir Suriye'nin (kıyı şeridinde Aleviler, yönetimde Sünni'ler) savaşı bitireceği düşüncesiyle Suriye'ye silah göndermek istiyor. Alın size bir Bosna daha.

Bir açıdan Suriye İspanyol İç Savaşı'nı andırıyor. O zaman da İngiliz Deniz Kuvvetleri Milletler Cemiyeti'nin (yani şimdiki BM) silah ambargosuna destek verirken Almanlar ve İtalyanlar da milliyetçi grupları silahlandırdılar. Bir taraftan da Ruslar hükümet güçlerini silahlandırdılar. Benzerlik çok net değil. Franco'nun milliyetçi isyancı gruplarının demokrasiyle hiçbir alakaları yoktu. O zaman soralım, peki ya ÖSO'nun var mı? Hükümet güçlerinin bu savaşı kaybettiğini hatırlatalım. Ruslar faşizm ile mücadele etmek amacıyla cumhuriyetçileri destekledi. Almanlar ve İtalyanlar ise komünizmle mücadele etmek istedikleri için milliyetçileri destekledi. Aslında herkes ellerindeki yeni silahları

denemek istiyordu. Dış dünyada ise büyük oranda kullanışsız silahlarla donanmış Uluslararası Tugaylar gerçekten İspanya'yı düşünüyordu.

Bugünün süper güçleri şimdi de Suriye'de savaşıyor; Rusya uluslararası gücünü kanıtlamak ve kendi sınırına yakın İslami bir ayaklanmayı yok etmek istiyor. Batı ise bir yandan isyancılara silah vererek öte yandan İslamcıların Suriye'yi ele geçirmesini engelleyerek Ortadoğu'da Rusya'nın gücünü dengelemek istiyor. Zor iş!

Aman isyancı grupları ne amaçla desteklediğimiz konusunda bir yanlış anlama olmasın. Eğer Suriye'deki iç savaş müdahale etmeye değecek bir durumsa, bizim müdahalemizi sadece bir şey belirler: isyancı gruplara daha fazla silah vermek istiyoruz çünkü şu aşamada Esad rejimi kazanıyor. Patronlarımız bize güçler arasında 'dengeyi kurmamız gerektiği'ni söylüyor. Çok ilginç. Bu da demek oluyor ki aslında savaşın bitip bitmemesi çok da umurumuzda değil. Sadece isyancı grupların kaybetmesini istemiyoruz. Bu nedenle de savaş devam edip duracak. Suriye'ye daha fazla silah göndermek de sadece statükoyu devam ettirecek.

Batı–Rusya mücadelesinin üzerine bir de Sünni–Şii mücadelesi var. Sünni'ler (Körfez ülkeleri, Ürdün, Türkiye, Mısır –bir noktaya kadar– ve Kuzey Afrika'nın büyük çoğunluğu) kendilerini Şiilere (İran, Aleviler, Hizbullah ve Suudi Arabistan'daki küçük bir Şii grup) karşı konumlandırmış durumda. 'Biz' de artık yüzde yüz Sünnilerin yanındayız. Sünni isyancıları desteklemek isteyen bizleriz –tabii yanlış anlaşılmasın 'iyi' Sünnilerden bahsediyorum, kötü Sünnilerden değil– , dolayısıyla İslami iç savaşta biz de taraf olmuş sayılırız.

Şimdi 'devlet adamlarımız' Suriye'deki kötü isyancıların yabancılar olduğunu, başka ülkelerden gelen cihatçılar olduklarını; ama iyi ÖSO isyancılarının Suriyeli vatanperverler olduklarını anlatmaya çalışıyor. Buradaki sorun şu. Binlerce silahlı cihatçının yurt dışından geldiği doğru. Ama bir taraftan da El Kaide ile bağlantılı El Nusra Cephesi içinde savaşan binlerce İslamcı da Suriyeli.

İşte bu yüzden Rifkind'in (aynı zamanda Hague'in, Cameron'un, Hollande'ın ve muhtemelen Obama'nın) isyancılara silah gönderme planı her iki grubun bir başka devlet ile 'iç savaş' halindeyken kendi içinde de 'iç savaşta' olan taraflardan bir tanesini silahlandırmak anlamına geliyor.

Kitlesel şiddet, soykırım, etnik temizlik, tecavüz, kimyasal silah kullanımı –buraya bir soru işareti koyalım– ve mezalimler hakkında yeterince

bilgimiz var. Balkanlar'da Boşnakların savaş suçları işlediğini kabul ettik. Ama Sırplar ne de olsa daha fazla savaş suçu işlemişti. Suriye'de de Esad güçlerinin savaş suçu işlediğini kabul ediyoruz. Eğer isyancı gruplar iyilerden ise Esad'dan daha az savaş suçu işlediklerini kabul ediyoruz. Ama eğer 'kötü' isyancılardan iseler o zaman muhtemelen daha fazla suç işlemişlerdir.

Bosna'ya geri dönelim. O dönemde Boşnaklara silah desteği veremedik çünkü o zaman kazanabilirlerdi ve mezheplere göre bölünmüş bir devlet sunan barış müzakerelerini ortadan kaldırabilirlerdi. Sonuçta zaten parçalanmış bir yapı ortaya çıktı. Suriye'de kaybetmesinler diye isyancıları desteklemeliyiz. Eğer kaybederlerse ortada ne müzakere, ne de mezheplere göre bölünmüş bir devlet olur. Yani sözün özü 'denge'. Her iki taraf da kazanabileceğini düşünüyorsa,, savaş devam eder. İstediğimiz bu mu?

17 Temmuz 2013, Kim Sengupta

İNGİLTERE İSYANCILARA SAVUNMADA YARDIMCI OLUYOR

İngiltere rejim güçlerinin sarin gazı kullandığı iddiaları karşısında kimyasal saldırılardan korunmak için isyancı gruplara gaz maskesi dahil silah desteği sağlayacak.

Bu adım Beşşar Esad'ın güçleri bu korkunç savaşta önemli kazanımlar elde ettikten sonra geldi. Cameron hükümeti halen kıdemli askeri personelin sınırlı sayıdaki silah sevkiyatının sahada pek bir fark yaratmayacağını söylemesine rağmen muhalif grupları silahlandırma konusunda kararsız.

Dışişleri Bakanı William Hague 656,800 sterlinlik bir kitle imha silahı ekipmanını 'acil durum teşkil ettiği için armağan olarak' göndereceğini açıkladı. Geçen hafta Avam Kamarası hükümetin isyancılara silah göndermeden önce parlamentonun 'açık' iznini alma gerekliliği ile ilgili bir tasarı kabul edildi. Bu nedenle Hague böyle bir yol izlemek zorunda kaldı.

Esad rejimi kimyasal silah kullandığı iddialarını reddederek isyancıları kimyasal silah kullanmakla suçladı. İngiltere ve Fransa BM'ye sarin gazı kullandığı ile ilgili 'kanıt' sundular.

24 Temmuz 2013, Patrick Cockburn

IRAK BAŞBAKANI SADECE TOPYEKUN BİR SAVAŞIN ESAD'I DEVİREBİLECEĞİNİ SÖYLÜYOR

Ortadoğu'daki etkin bir siyasetçiye göre topyekun bir savaşa sebep verecek bir dış müdahale olmadığı sürece Suriye devlet başkanı Beşşar Esad yerinde kalmaya devam edecek.

Irak Dışişleri bakanı Hoşyar Zebari Şam ve Suriye'nin önemli şehirlerini bir arada olmayı başaran bir ordu ile kontrolü altına alan Esad 'öngörülebilen gelecekte yerinde kalmaya devam edecektir'. Zebari, Suriye'deki iç savaşa dahil olan tüm gruplarla iletişim halinde olan az sayıda liderlerden bir tanesi. Zebari'nin görüştüğü gruplar arasında hükümet, muhalefetten birkaç farklı kanat ve muhalifleri destekleyen dış güçlerden bazıları var.

The Independent'a verdiği bir röportajda Zebari ABD ve Rusya tarafından ortaya atılan Cenevre görüşmeleri hakkında çok da umutlu olmadığını söyledi. Ama buna rağmen en mantıklı yolun bir geçiş hükümeti üzerinde anlaşmadan önce BM tarafından denetlenen bir ateşkes anlaşmasının yapılması olduğunu söyledi. Zebari 'Bence BM ve belki de birkaç uluslararası STK ile güçlü bir işbirliği ateşkesi sağlayabilir' dedi.

Zebari Şam'da Esad'ı devirebilecek bir askeri darbe olasılığını müstehzi bir ifadeyle gerçekdışı olduğunu söyledi. 'ordunun harekete geçme ihtimali çok yeni bir düşünce' diyerek CIA'nin 1990'larda nasıl da Saddam Hüseyin'i devirme girişimlerinde bulunduğunu hatırlattı. Zebari'ye göre 'bu tarz bir rejim darbelere dayanıklı'. Başbakan David Cameron son konuşmasında sanki Suriye ordusu ve istihbarat örgütünün harekete geçmeye teşvik edilebileceği gibi bir algı oluşturdu.

Hoşyar Zebari çıkmaza giren meselenin rejimin veya isyancı grupların birkaç kasaba ele geçirmesiyle çözülmeyeceğini söyledi. Suriye krizi ile ilgili ülkelerin Ortadoğu ve Avrupa'da yaptıkları toplantıyla ilgili: 'Çok

insan gördüm ama hiç umut verici değil. Hiç kimse nasıl yardım edeceğini bilmiyor'.

Körfez'deki monarşiler isyancı gruplara gelişmiş silahlar veriyorlar. ABD ve AB 'Suriye'de gizli operasyonlara imza atarak Suriye muhalefetine yardımcı oluyor'. Zebari bu çabaların savaşın dengesini değiştiremeyeceğini, ancak rejime yönelik topyekun bir dış müdahale ile bir değişim olabileceğini düşünüyor. Ama Zebari'ye göre bu konuda siyasi bir istek olmadığı gibi Esad, İran ve Rusya bu durumun gayet iyi farkındalar.

Zebari ABD ve Rusya'nın Suriye hükümetini ve muhalefetini Cenevre'da bir araya getirme fikri üzerinde anlaşmasının ABD'nin bir açıdan Esad'ın müzakere masasında olmasını kabul ettiğini ifade etti. 'Lavrov ve Kerry Cenevre II üzerinde anlaştıklarında bu aslında Esad 2014'e ya da süresi bitene kadar görevde kalacak demek' dedi. Bağdat'ı ziyaret eden Suriyeli bakanlar Esad'ın devlet başkanlığı veya görevinden ayrılmasının kendi kırmızı çizgileri olduğunu açıkça ifade ettiler.

Ruslar İranlıları Cenevre toplantılarına katılmaya ikna ettiler ama ABD ve Körfez ülkeleri karşı çıktı. 'İranlılar katılmak için can atıyor. Ben de onlara bu dakikadan sonra hareketlerinizi kontrol altına almazsanız katılma şansınız çok zayıflar dedim' diye açıkladı Zebari.

İran Suriye hükümetinin en önemli müttefiklerinden bir tanesi. Ama ABD ve müttefikleri İran'a müzakere masasında yer vermek istemiyorlar. Irak İran'ın Suriye üzerindeki etkisinden ve İran'ın Şam'a yapılan saldırıları kendisine yapılmış gibi algılamasından dolayı müzakere masasında olması gerektiğine inanıyor.

Zebari ertelenen Cenevre II'nin düzenlenebileceğine inanmıyor ve BM'nin dışında yapılan bir toplantının çok da ciddiye alınmayacağını düşünüyor. Muhalefet halen dayanmayı başarırsa tıpkı 2011'de Libya'da NATO'nun yaptığı gibi Esad'ı devirecek bir uluslararası müdahalenin gerçekleşebileceğini düşünüyor. Zebari muhalefet liderlerine bunun bir hayalden ibaret olduğunu her zaman hatırlattığını söyledi.

Zebari çatışmayı azaltmak için uluslararası isteğin olduğunu bu nedenle de ateşkes anlaşması girişimlerinin bu defa başarılı olabileceğini söyledi. 'Yabancı güçler durumu yatıştırmak için her şeyi yapmak istiyor'. Ama Zebari ateşkesin BM ve uluslararası STK'ları mutlaka dahil edecek bir model olması gerektiğini de ekliyor.

26 Temmuz 2013, Kim Sengupta

ÖZGÜR SURİYE ORDUSU'NUN 'KENDİN YAP' SİLAHLARI

İsyancılar aslında hiç karşı ateş açmamalıydı. Sırf gururlarından dolayı cevap verdiler ve yerlerini açık ederek Esad'ın güçlerinden gelen saldırıların daha fazla zarar vermesine yol açtılar. Bu eşit olmayan çatışmanın bir yerinde Ebu Kerim adlı bir savaşçı Remington marka bir pompalı tüfek kullandı. Muhtemelen metal yorgunluğundan dolayı silah dağılmıştı.

Bu ortamdan kurtulduktan sonra Kumandan Abdulhak emri altındaki 50 isyancı milisin silahlarını bize gösterdi. 20 adet av tabancası ve tüfeği vardı. Bunların içinde üretim yeri açıkça belli olan 1948 yılına ait Sovyet yapımı bir tabanca, 1930'lu yıllarda üretilmiş İngiliz yapımı Webley marka tabanca. Ertesi gün ekip ilk defa olarak 2000 dolar karşılığında bir askerden rejimin kullanmakta olduğu yarı-otomatik Kalaşnikof silahını aldı.

Bu olanlar geçtiğimiz Şubat ayında Suriye'nin İdlib bölgesinin Darkuş kasabasında gerçekleşiyor. Yani katliam henüz bu kadar ciddi bir hal almamışken ve muhalefet toplu silah kaçakçılığına başlamadan önce. Silahların birlikler arasındaki dağıtımı tehlikeli ve bazı resimlerden anlaşıldığı üzere birliklerin bir kısmı silahlanmak için kendi imkanlarına baş vuruyorlar.

Marangozlar ve tesisat ustaları silah üreticileri haline gelmişler. Üretilen silahlar arasında süs toplarından el bombası, yangın mermisi fırlatmak için mancınık, metal plakalar ile kaplanan kamyonetlerden 'zırhlı araç yapmak', gübre ve benzeri kimyasallardan yapılan patlayıcılar var. El Nusra Cephesi gibi İslamcı savaşçılar muhalefet güçleri arasında en fazla silahlanmış olan grup. Bu gruba daha çok Katar'daki ve Körfez ülkelerindeki sempatizanları destek veriyor. Çarşamba günü Washington'daki Kongre komiteleri Obama hükümetinin daha ılımlı muhalif unsurlara silah gönderme önerisini kabul etti. İngiltere ve Fransa ise Suriye'ye yönelik AB ambargosunu kaldırdılar. Buna rağmen Avam Kamarası 114'e 1 oyla hükümetin silah gönderiminden önce teklifi parlamentoya sunup oylamasını kabul etti.

ABD'nin desteğinin hafif silahlarla sınırlı kalacağı tahmin ediliyor. İngiliz ve Amerikan askeri yetkilileri bu silah yardımlarının sahada pek bir şeyi değiştirmeyeceği konusunda uyarı yapıyorlar. Aslında Batı dengeleri değiştirebilecek tek bir şey var onu da göndermiyor: karadan havaya atılan füzeler. Bu da silahların cihatçıların eline geçeceği korkusuyla yapılmıyor.

İsyancı güçlerin kendi evlerinde ürettiği silahlar dahi daha etkili olabilir. Geçen yıl bir mancınığın Halep yakınındaki El Bab kasabasındaki bir askeri üsse patlayıcı fırlatılmak üzere kullanıldığını gördüm. Ancak yedinci atışta mancınık sistemi çöktü ve insanlar yerdeki öylece duran bombadan anında uzaklaştılar.

8 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

SURİYE MUHALEFETİ ESAD'IN SALDIRISINDA 62 SAVAŞÇISINI YİTİRMESİNE RAĞMEN İLERLEMEYE DEVAM EDİYOR

Suriye ordusu dün Şam'da gerçekleştirdiği bir saldırıda tam da muhalefetin kuzey Suriye'deki iki cephesinde ilerleme kaydettiği düşünüldüğü sırada 62 isyancı milisi öldürdü.

Kimisi üniforma içinde olan 62 kanlı ceset Suriye televizyonunda yayınlandı. Suriye televizyonunun verdiği habere göre isyancılar Şam'ın kuzey doğusunda bulunan Adra yerleşkesi yakınlarındaki bir hükümet noktasını vurmaya gidiyorlardı. Habere göre isyancılar bilmediği gizli bir yoldan gidiyordu ve bu yolu Suriye ordusunun bilmediğini sanıyorlardı. Ancak habere göre bu yolda gidiyorlarken öldürüldüler.

Suriye'nin kuzeyinde El Kaide'yle ilişkili olan cihatçı güçler stratejik noktalara yönelik saldırılarda önemli rol oynuyorlar. Bu güçler Lazkiye'de ondan fazla köyün hakimiyeti için savaşırken hükümete yakın 200 asker ve milisi öldürdüklerini iddia ediyorlar. Bu kadar şiddetin bir mezhep düşmanlığını körüklemesi kaçınılmaz. Çünkü Sünni isyancılar Esad'ın ve çoğu hükümet üyesinin mensubu olduğu Alevi mezhebine bağlı insanların yaşadığı dağ köylerini hedef alıyor. Yüzlerce köylü kıyıya doğru kaçıyor.

Ayrıca isyancı güçler aylar süren çatışmalardan sonra Halep yakınlarındaki Menag askeri havaalanını ele geçirmeyi başararak yeni bir kazanım elde etti. Havaalanına yönelik saldırıyı gerçekleştiren dokuz tugay adına yapılan açıklamada 'havaalanı tümüyle özgürleştirildi. Esad çetesinden geride kalanların da peşindeyiz' denildi.

Havaalanının komuta merkezi de IŞİD milisleri tarafından geçen Pazartesi bir intihar bombacısının patlayıcı yerleştirdiği bir askeri aracı binaya doğru sürmesiyle baskına uğradı.

El Nusra Cephesi ve IŞİD son dönemde elde ettiği kazanımları intihar bombacılarına borçlu. Bu yöntem IŞİD tarafından Irak'ta da uygulanıyor. Bu durum büyük ihtimalle Batı'nın muhalefete verdiği desteği zorlaştıracak. Hükümet El Kaide ile ilişkili radikal grupların muhalefetin ana gövdesini oluşturduğunu iddia ediyor. Bu belki biraz abartılı bir argüman. Ama her ikisinde de yabancı savaşçıların olduğu IŞİD ve El Nusra Cephesi'nin Batı'nın desteklediği Özdür Suriye Ordusu'ndan daha etkili olduğu ile ilgili kanıtlar var.

İsyancıların Şam yakınlarındaki baskınından sonra devlet televizyonu olan El İhbariye 1978 doğumlu sakallı bir adamın cesedinin üzerinden Tunus pasaportunun çıktığını gösterdi. Aynı kanal isyancılar tarafından bölgeye getirilen İslami baş örtüsü ve otomatik silahların görüntüsünü verdi.

Şam yakınlarında faaliyet gösteren Muhammed Seyit isimli bir eylemci AP'ye verdiği demeçte 65 isyancıdan üçü hariç hepsinin Şam'ın doğusundaki kasabalardan Kalamoun'a doğru ilerlerken öldürüldüğünü söyledi. Bir başka eylemci de ana yollar rejim askerinin kontrolü altında olduğu için araçla ilerlemekten korkan isyancıların 19 mil'lik yolu yürümeyi tercih ettiğini söyledi. 'Rejim güçleri isyancıları makinalı tüfeklerle taradı. Demek ki rejim isyancıların kullandığı gizli yolu bulmuş' dedi.

Türkiye sınırının açık olması Halep ve Lazkiye civarındaki isyancı gruplar için bir avantaj. Bu gruplar aynı zamanda Irak'ın batısında kalan Fırat vadisinin büyük bir kısmını kontrol ediyor. Humus ve Şam'a doğru malzeme tedarik yolları büyük oranda kesilmiş durumda çünkü Suriye ordusu bu bölgedeki yolları kapatmış ve isyancı gruplar köşeye sıkışmış durumdalar. Bu bölgelerde yaşayanlar çatışmaların arasında kalmamak

için kaçıyorlar. Her iki taraf da zaman zaman kazanımlar elde etse de nihai bir sonuca ulaştıracak kadar güçlü bir saldırı olmuyor.

Bir yandan gelen duyumlara göre Suudi Arabistan Rusya'ya bir teklif yapmış. Bu teklife göre Ruslar Suriye'ye silah sevkiyatını 15 milyar dolarlık bir silah anlaşması karşılığında azaltacak ve Körfez petrolünün Rusya petrolüyle rekabet etmemesi sağlanacak. Ama işin doğrusu Rusya'nın Beşşar Esad'a olan desteğini azaltması kendi uluslararası gücünü tahkim etmeye çalıştığı için pek mantıklı gözükmüyor.

11 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

ŞİDDET AYRI BİR ŞEY, AMA ADAM KAÇIRMA GERÇEK ANLAMDA BİR TERÖR

Herhangi bir iç savaşta genellikle ölümler, yaralanmalar ve fiziki hasarlar şiddetin boyutunu ortaya koyan faktörler oluyor. Ama gerçekte adam kaçırmalar halk için çok ciddi bir korku oluşturabilir. İnsanlar kendilerinin, ailelerinin ve çocuklarının her an kaçırılabileceği tehlikesi ile yaşıyorlar. Bu tehlike bir havan mermisi, füze ve mermi ile öldürülmekten çok daha büyük bir risk.

Suriye dışındaki insanların anlaması çok güç ama ülkedeki adam kaçırmaların güvenlik ve istikrarsızlık ortamına çok daha büyük bir etkisi var. Bu gibi suçlar genellikle karanlıkta oluyor. Çünkü hem mağdurlar hem de mağdur edenler bu hadiselerin gizli kalmasını istiyor.

Geçtiğimiz sene boyunca adam kaçırmalar büyük bir sektör oldu ve artık herkes tehlikede. Özellikle de maddi durumu iyi aileler daha büyük tehlike altında çünkü bu çeteler kar amaçlı yapıyor bu işleri. Tabii ki maddiyat tek amaç değil. Birçok adam kaçırma eylemi çatışma halindeki gruplar arasında oluyor. Muhtemelen de karşılık vermek amacıyla yapılıyor. Dolayısıyla adam kaçırmalar ya intikam amaçlı ya da rehine değişimi amacıyla düzenleniyor. Bir akrabayı Suriye hükümetinin hapishanesinden kurtarmak için Suriye–Lübnan sınırı boyunca Şiiler ve Aleviler kaçırıldı. Ticari ve siyasi adam kaçırmalar arasındaki fark çok net değil. Çünkü çeteler ya bağlı oldukları grup adına çalıştıklarını ya da hükümete karşı çalıştıklarını iddia ediyorlar.

Bazen adam kaçıran çetelerin kimliği ve motivasyonu pek net olmayabiliyor. Böyle olunca da kaçırılan kişi fidye için mi kaçırıldı yoksa çoktan öldürüldü mü bilemiyorsunuz. Örneğin Halep'te bulunan iki önemli Hristiyan din adamının kaçırılması böyle bir şey. Yunan Ortodoks din adamı Boulos Yazigi ve Süryani Ortodoks din adamı Yohanna İbrahim 22 Nisan'da kaçırılan iki din adamını kurtarmak için isyancı grupların kontrolünde olan bölgeye ricacı olmaya gitti. Peki bu iki din adamına ne oldu? Söylentiye göre Çeçenler tarafından idare edilen bir cihatçı grup tarafından kaçırıldılar ve kendilerinden haber alınamadığı için öldürülmüş oldukları düşünülüyor.

Adam kaçırma ve esaret hikayelerini dinlemek için Suriye'nin zengin ailelerine gitmenize gerek yok. Veya Suriye'de çok fazla aramanıza da gerek yok. Bu yazın başında aslen Dera'lı olan Faysal Mikdad adlı dışişleri bakan yardımcısı bana 84 yaşındaki babasının Mayıs ayında kaçırılarak 14 gün boyunca esir tutulduğunu söyledi. Yeğeni de benzer bir şekilde kaçırılmış ve eziyet edilmişti. İki kıdemli Suriye ordusu subayı benimle görüşürken ailelerinin başına bir şey gelmesinden korktukları için isimlerini vermek istemediler. Suriye'deki durum 2003'te Irak'ta olanlara benzemeye başladı. O dönemde de tüm tanıdığım zengin Iraklı ailelerin akrabaları silahlı adamlar tarafından fidye için kaçırılmıştı.

Adam kaçırmalar sadece isyancı grupların hakim olduğu bölgelerde olmuyor. Genel anlamda adam kaçırmaların sayısında ciddi bir artış var. Cenevre merkezli İnsan Hakları İzleme Örgütü acil durum direktörü Peter Bouckaert Syria Deeply adlı internet sitesine verdiği röportajda bunu doğruluyor: 'Adam kaçırmalar yaklaşık bir yıldır devam ediyor. Son dönemde artmaya başladı. Halep'te çatışmaların başlamasıyla adam kaçırma hadiseleri de başlamış oldu. Gittikçe tüm Suriye'ye yayılan bir durum haline geldi. Hatta komşu ülkelere kadar da yayılmaya başladı'.

Adam kaçırma çeteleri gittikçe daha profesyonelleşiyorlar ve mağdurlarının nerede, ne zaman olacağı, en iyi ne zaman kaçırılabileceği ile daha sağlam istihbarat ediniyorlar. Peter Bouckaert Halep'te Ermeni toplumunun önde gelenlerinden bir kişinin kaçırılma vakasını anlatıyor. Bu kişi otobüsle Beyrut'a giderken otobüsü yolda silahlı adamlar tarafından durduruluyor. Adamlar doğrudan adamın ismini sorarak yolcuları arıyorlar, adamı kaçırıyorlar. Muhtemelen Şam'daki Ermenilerin fidye ödeyerek adamı geri almak isteyeceklerini biliyorlar. İşte yine Irak

ile benzeşen bir durum daha. Çeteler onlara bilgi sağlayan kaynaklarına küçük bir yüzde veriyorlar ki bu aracılar iyi gelir sağlayabilecek hedefleri seçebilsin. Bugüne kadar örneğin Bağdat'ta evini satanlar bunu aleni olarak yapmamaya özen gösteriyor. Çünkü ne alıcı, ne de satıcı büyük miktarda bir paranın el değiştireceğinin duyulmasını istemiyor. Bir dönem zengin doktorlar en popüler hedeflerdi. Çünkü çeteler sanki hastaymış gibi doktorlara kolayca ulaşabiliyordu.

Adam kaçırma hadiseleri hem geride kalanların moralini bozuyor hem de kaçmayı teşvik ediyor. Bu gibi olayların bir de uzun vadeli siyasi etkisi var. Adam kaçırma vakaları Suriye muhalefetine ciddi bir zarar verdi. Çünkü çoğunlukla isyancı grupların hakim olduğu bölgelerde bu gibi olaylar oluyor (tabii rejimin güçlü olduğu bölgelerde de benzer hikayeler var). Kendisi de isyancı liderler ile fotoğraf çektiren ve Batı'nın isyancı gruplara destek vermesini savunan ABD'li Senatör John McCain bu kişilerden birisinin 11 Şii hacıyı kaçıran adam olduğunu öğrenince utandı tabii. İki Türk pilot da geçen hafta bu hacıların salıverilmesi girişimlerinde Türkiye'ye baskı yapmak amacıyla Beyrut havalimanında bir otobüsten kaçırıldılar.

Suriye muhalefetinin suça bulaşması 1999 sonrası Çeçenistan ile 2003 sonrası Irak'a benziyor. Her üç örnekte de işe halkı koruyarak başlayan kahraman milisler bir süre sonra hayduta dönüştü. Bir dönem onları destekleyenler ise her ne kadar resmi otoriteler gaddar ve vahşi olsa da yerine gelmesi muhtemel bu haydutların daha kötü olduğunu düşündüler. Çeçenistan'da başkent Grozni'de İkinci Çeçen Savaşı öncesinde Cumhurbaşkanı Aslan Meşadov'u ziyaret etmiştim. Cumhurbaşkanlığı muhafızları ben dahil yabancı gazetecilerin kaçırılmasından Rus uçaklarının Çeçenistan'a yönelik saldırısından daha çok korkuyorlardı.

Suriye'de isyancı grupların hakim olduğu bölgelere sık sık ziyaret gerçekleştiren yabancı gazeteciler de artık buralara gelmeye tereddüt ediyor. Bu sene başında uluslararası bir haber kanalının yayın ekibi kaçırıldı, üç ay tutulacakları ve 1 milyon dolar fidye talep edecekleri söylendi. Yayın ekibi 10 gün sonra kaçmayı başardı. Geçen sene NBC baş muhabiri Richard Engel ve yayın ekibi beş gün boyunca alıkonuldular ve ancak onları kaçıran çete bir başka muhalif grubun denetlediği güvenlik noktasında yakalanıp öldürülünce kurtulmayı başardılar –bu arada Suriye'de toplam 1200 muhalif grup olduğunu hatırlatalım–. Sınır

Tanımayan Muhabirler Suriye'de 15 adet yabancı gazetecinin kaçırıldığını veya ortadan kaybolduğunu açıkladı.

Bu zamanlar Suriyeli isyancı gruplar yabancı gazetecilere açık kapı politikası uyguluyorken hükümet o kadar rahat değildi. Ancak şimdi isyancı gruplar bu avantajlarını yitiriyorlar. Uluslararası medya muhaliflerin propagandasını safdillikten epeyce yaptı. Hükümetin kendi eliyle oluşturduğu enformasyon boşluğunu düşmanlarının doldurması hükümetin suçu.

Hatta isyancı grupların kaleleri bile artık yabancı gazetecilerin ziyareti için çok güvenli değil. İki hafta önce Marcin Suder isimli Polonyalı bir gazeteci isyancı grupların hakim olduğu İdlib'in Sarakib şehrindeki bir muhalif televizyon istasyonu binasından silahlı çetelerce kaçırıldı. Haydutları durdurmak isteyen bir muhalif milis silah kazaları ile dövüldü. Suriye muhalefeti tıpkı Çeçenistan'da ve Irak'ta isyancıların yaptığı gibi kendisini gözden düşürüyor.

21 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

SURİYE'NİN PETROLÜ İÇİN MÜCADELE SINIR ÖTESİNE TAŞIYOR

On binlerce Suriyeli Kürt silahlı Kürt gruplar ve El Kaide ile ilişkili militan grupların petrol kuyularına hakim olmak amacıyla girdikleri çatışma sonucunda son beş gün içinde Irak'a kaçtılar. BM makamları 'oluk oluk insanların' Dicle Nehri'ni aşarak Kuzey Irak'taki Kürt özerk bölgesine kaçtığını açıkladı.

30 bine yakın mülteci sınırı zaten geçti ve Reuters ajansına göre Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi hükümeti gelen mültecilerle baş edebilmek için günlük 3000 kişilik bir mülteci kotası koydu.

Uluslararası Mülteci Organizasyonu'ndan Jumbe Ömeri Jumbe Cenevre'daki gazetecilere 'Kürdistan Bölgesel Yönetimi yetkilileri gelecek mülteciler için bir kota sınırlaması getirdi' dedi.

Kıdemli bir Suriyeli Kürt lideri olan Ömer Şeyhmus The Independent'a verdiği bir röportajda 'Çatışmanın başlıca sebebi petrol kaynakları' dedi.

Suriye'nin kuzey doğusundaki petrol yataklarının olduğu arazi üzerinde yaşayan iki milyon Suriyeli Kürt nüfusun büyük bir kısmını oluşturuyor. Çatışmayı artıran bir diğer önemli bir faktör de Türkiye'den sınır geçişlerinin denetlenmesi.

Suriye'nin kuzey doğusunda gerçekleşen ama medyada fazla yer bulmayan çatışmalar Suriye iç savaşının sonucunu belirlemekte son derece önemli. Suriye ordusu 2012'de birçok Kürt köyü ve kasabasından geri çekildi. Ömer Şeyhmus bu adımı Suriye'nin Kürtlerinin desteğini almak için uygulanmış 'şeytani bir plan' olarak ifade ediyor.

Suriye ordusu bölgeden geri çekildikçe ortadaki boşluğu Suriye Kürt grupları içinde en etkili ve organize grup olan PYD milisleri doldurdu. PYD'nin Türkiye'deki PKK'yla çok güçlü bağları var. Kürt bölgelerinde epeyce etkinlik kazanmış olan PYD'yi Ömer Şeyhmus anti-demokrat ve otoriter olarak tanımlıyor. PYD güçlendikçe Suriye'nin kuzeyindeki Arap bölgelerinde de El Nusra Cephesi ve IŞİD de eş zamanlı olarak en güçlü muhalefet unsurları haline geldi. PYD'nin etkinliği tüm Suriye Kürtleri tarafından desteklenmiyor. Altı kişi Türkiye sınırındaki Amuda'da düzenlenen PYD karşıtı gösteride öldürüldüler.

Her ne kadar üretim 2011 yılında üretilen 380.000 varilden %95 azalmış olsa da Her iki taraf da petrol kuyularını kontrol ediyor. Petrolün bir kısmı çıkarıldığı bölgede rafine ediliyor. Ömer Şeyhmus PYD ve El Kaide ile bağlantılı grupların Şam yönetimi ile gizli bağlantıları olduğunu ve Suriye rafinerilerine ham petrol sattıklarını söylüyor.

Kuzey doğu Suriye'nin kontrolüyle ilgili karmaşık durum meseleye farklı farklı grupları da dahil etmiş durumda. Bu karmaşa büyük bir şiddet dalgası da doğuruyor. Aylar süren aralıklı çatışmadan sonra 27 Temmuz'da PYD Türkiye sınırındaki Ras-ül-Ayn kasabasını ele geçirdi. Suriye'nin kuzey doğusundaki Ras-ül-Ayn Halep'in kuzeyindeki Kürt yerleşimleri arasında bir bağlantı noktası ve aynı zamanda bir tedarik rotası olarak da kullanılıyor. 30 Temmuz'da Kürt lideri İsa Hüso Kamışlı'da arabasına konulan bir bombanın patlamasıyla öldürüldü. PYD bu cinayeti IŞİD'in yaptığını iddia etti. Ancak başkalarına göre bu cinayet Arap-Kürt nefretini kışkırtmak isteyen Suriye hükümetinin işi.

22 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

KANITLAR ÇOK AÇIK–AMA UNUTMAYIN: ORTADA BİR PROPAGANDA SAVAŞI VAR

Suriye ordusunu Şam'ın doğusunda isyancı grupların hakim olduğu Doğu Guta'da kimyasal silah kullanırken gösteren fotoğraflar son derece etkileyici ama bir o kadar da mide bulandırıcı. Muhtemelen bu fotoğraflara şüpheyle yaklaşılacaktır. Çünkü iddialar ABD'nin 2003'te Irak'ı işgalinden önce Saddam Hüseyin'in kitle imha silahları olduğu iddiasına çok benziyor. Yine de şimdi Suriye ile ilgili iddialar önceki iddialardan ölü sayıları açısından farklılık gösteriyor. Ölü sayısının 213 ile 1360 arasında olduğu söyleniyor. YouTube'daki görüntülerdeki ölü sayısı ile yerel eylemciler yapılan röportajlarda verilen bilgiler örtüşüyor.

Tıpkı Irak'taki kitle imha silahları ile ilgili kanıtların çoğunu ortaya koyan Saddam'a karşısındaki muhalefet gibi Suriye'de de muhalefet hükümetin kitle imha silahları kullandığı iddiasını yayacak her türlü motivasyona sahip. Bunların başında yabancı güçleri bir müdahaleye ikna etmek var. ABD her ne kadar da Suriye'ye asker gönderme konusunda çekingen davransa da bir yıl önce Başkan Obama Beşşar Esad'ın kimyasal silah kullanması halinde 'kırmızı çizgileri' aşacağını söylemişti. Bu açıklamadan anlaşılan kırmızı çizgilerin aşılmasının askeri bir müdahaleyi doğuracağıydı. Tabii bu hiçbir zaman açık olarak söylenmedi.

Şunu da hatırlatmak gerekir ki Suriye hükümetinin kimyasal silah kullanması kendi çıkarlarına tamamen aykırı bir durum. Ama bu kimyasal silah kullanılmadığını da kanıtlamaz. Hükümetler ve ordular bazen saçma şeyler yapabilirler. Ama Doğu Guta'da insanları öldürebilecekleri ağır silahlar ve her zaman kullandıkları küçük silahlar gibi farklı araçlar varken neden kimyasal silah kullanmayı tercih etsinler? Şam zaten her gün isyancı grupların kalelerine yönelik saldırıların sesiyle inliyor.

Buradaki sorun Suriye ordusunun kimyasal silah kullandığına dair kanıtın hem ikinci elden bilgi üzerinden aktarılması hem de kaynağın taraflı olması. Başlı başına bu durum 20 kişilik bir BM ekibinin Şam'da bu üç vakayı incelemesi için gayet iyi bir neden. Böylece hükümetin mi isyancıların mı zehirli gaz kullandığı anlaşılabilir. Doğu Guta'ya gidip

bu iddiaları doğrudan araştırabilirler mi? Yetki alanlarının sınırlılığı ve hükümet ile isyancı grupların hakim olduğu bölgeler arasında geçiş zorluğu dikkate alındığında büyük olasılıkla imkansız gibi görünüyor.

Haziran ayında ABD Suriye hükümetinin kimyasal silah kullandığı ile ilgili yeterince kanıtlarının olduğunu açıkladı ve bu nedenle de isyancı gruplara destek vereceğini ifade etti. Büyük ihtimalle rejim Kuseyr'i kaybettikten sonra ABD Şam hükümetinin cephede güçlenebileceğinden korktuğu için bu açıklamayı hızlandırdı. Kimyasal silah uzmanları ABD'nin iddialarını açıkça kanıtlamasını, teste tabi tutulan materyalin kaynağını ve ABD laboratuvarlarına nasıl ulaştığını açıklaması gerektiğini düşünüyor. Ek olarak laboratuvar testlerinin detaylarını da öğrenmek istediler ama bu konuda yeterince bir açıklama yapılmadı.

Uluslararası medya YouTube görüntülerinin gerçek olup olmadığını kanıtlamak için ellerinden geleni yapıyorlar. Ama kimyasal silah saldırılarına tanıklık etmiş olan sahada görev yapan muhabirleri yok. Son iki sene içinde muhalif grupların elinden çıkan görüntüler konusunda ciddi bir şüphe gelişti. Ne yazık ki çoğunlukla tek kanıt bu görüntüler oluyor. Bu görüntüler bir tuzak olabilir mi veya sırf kendilerini haklı çıkarmak için formatlanmış görüntüler olabilir mi? YouTube üzerinden gerçekleşen propaganda savaşları Suriye iç savaşının en önemli cephelerinden bir tanesi. El Kaide ile ilişkili bir militanın Suriye askerinin kafasını kestiği görüntüleri Suriye istihbaratının hazırlamadığını nereden bilebiliriz? Muhalif gruplar hep birbirlerine karşı görüntüler kullanıyorlar. 400 Suriyeli Kürdün isyancı gruplar tarafından öldürüldüğünü gösteren görüntünün Suriye ve Irak'tan derlenen benzer görüntüleri toplayan bir Kürt siyasi partisi tarafından üretildiği anlaşıldı.

ABD ve İngiltere'den gelen kınamalar ve inceleme talebi muhtemelen pek bir etki etmeyecek. Çünkü benzer yorumlar Irak'ta kitle imha silahları olduğu iddiasıyla da yapılmıştı. Savaşın bu aşamasında Suriye'deki çıkmazın dış müdahale ile aşılması da pek mümkün görünmüyor.

22 Ağustos 2013, Kim Sengupta

SURİYE ÇATIŞMASI: EN KARA GÜN DAHA GÖRÜNMEDİ

Mağdurlar bir hastanede yatakların üzerinde, yerlerde yatıyorlar. Gözlerinin ferleri sönmüş sadece öylece bakıyorlar. Çoğu küçük çocuklar, hatta bebeklerden oluşuyordu. Diğerleri ise şoka girmiş, ağızlarından köpükler çıkıyor, bir yandan da doktorlar suni teneffüs ile onları kurtarmaya çalışıyor.

Bunlar videolardaki görüntülerdi. Muhalif unsurların iddialarına göre bu görüntüler Beşşar Esad güçlerinin Şam'ın doğusundaki Guta kasabasında kimyasal silah kullanarak 1300'den fazla kişiyi öldürdüğü katliama ilişkindi.

Rejim iddiaların reddederek 'teröristleri ve destekçilerini' uluslararası medyaya yalan propaganda yapmakla suçladı. Bu korkunç iç savaşta bu gibi olaylar artık sıradanlaştı. Ama kitle imha silahları kullanıldığına dair iddialar ortaya çıktığından beri ilk defa bir BM denetleme ekibi sadece Şam'da değil olaydan etkilenen bölgede de görev yapıyor. Denetleme ekibi Pazar akşamı Şam'a rejimle devam eden aylar süren müzakereler sonunda geldi. Ekip gerçekleştiği iddia edilen üç adet kimyasal saldırıyı araştıracak.

İddia edilen saldırılardan bir tanesi Halep yakınındaki Han El Assal kasabasında olmuştu. Her iki taraf da birbirlerini 26 kişinin öldüğü bu kimyasal saldırıyı gerçekleştirmekle suçladı. Diğer iki hadisenin yeri ise henüz netleşmiş değil.

Bazı Batılı ülkeler BM'nin son ölümleri araştırmasını istediler. Bu talep sonucunda da BM Güvenlik Konseyi dün New York'ta acil olarak toplandı.

İngiltere Dışişleri bakanı William Hague eğer iddialar doğruysa bunun kimyasal silah kullanımın ne denli arttığı ile ilgili bir kanıt olduğunu söyledi. 'Umarım bu gelişme Esad rejimini destekleyen insanları uyandırarak rejimin ne denli gaddar ve vahşi olduğunu hatırlatır' dedi. Rusya Esad rejiminin pozisyonunu destekleyerek saldırının Esad'ı gözden düşürme amaçlı isyancı grupların bir 'provokasyonu' olabileceğini savundu.

Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande ekibin olayı 'tümüyle aydınlatmasının' önemli olduğunu savunurken Almanya Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle denetleme ekibine bir an önce gerekli izinlerin verilmesinin şart olduğunu söyledi.

İsveç'li bir bilim adamı olan 20 kişilik denetleme ekibinin başındaki isim Ake Sellstrom Şam'da: 'Olaylar mutlaka göz atılması gereken bir durum olduğunu işaret ediyor. BM üyesi ülkelerin BM Genel Sekreteri'ne gidip olayı araştıralım demesine bakıyor her şey. Biz bunu yapabilecek güçteyiz' dedi.

Kimyasal savaş alanında uzman isimlere göre hadiseler tam da ekibin neler olduğunu denetleyebileceği bir zaman aralığında. Böyle bir denetleme mekanizmasının sonucu çatışmanın gidişatına önemli bir etki yapacaktır.

Bu kadar fazla sivil kayıp da verilmişken rejimin kitle imha silahı kullandığı iddiası isyancı gruplara daha güçlü silahlar verilmesi için baskı uygulayan grupların elini güçlendirecektir.

Görüntülerin sahte olduğuna dair kanıt ise muhalefetin zaten zayıf olan itibarını daha da zayıflattığı gibi Batılı destekçilerinin de elini zayıflatacaktır.

Yaralıları tedavi eden bir doktor olan Ghazwan Bwidany semptomların sarin gazı etkisine benzediğini söyledi. 'Sarin olabilir, hatta büyük ihtimalle sarin. Burada bu kadar çok sayıda hasta tedavi edebilecek kapasitemiz yok. O yüzden insanları camilere ve okullara yerleştiriyoruz. Kimyasal silah saldırılarını tedavide kullanılan başta atropin olmak üzere yeterli tıbbi malzememiz yok'.

Duma Acil Durum Tesisleri'nde hemşirelik yapan Bayan Baker ölü sayısının 213 olduğunu söyledi. 'Saldırıdan etkilenenlerin büyük bir kısmı kadınlar ve çocuklardı. Buraya geldiklerinde göz bebekleri büyümüş, uzuvları buz gibi olmuş, ağızlarından köpük geliyordu. Doktorlar bu tepkilerin zehirli gaza maruz kalmış kişilerde görülen standart tepkiler olduğunu söylüyor'.

Eylemcilerin Yerel koordinasyon komitesi öldürülenlerin sayısının 1360'ı bulduğunu söyledi. Muhalif grupların şemsiye örgütü Suriye Ulusal Koalisyonu başkan yardımcısı George Sabra ise ölü sayısını 1300 olarak açıkladı. Sabra: 'Bu olay Suriye'de siyasi çözümü yerle bir eden bir darbe oldu. Rejim ilk kez kimyasal silah kullanmıyor. Ama yine de bu hadise

önemli bir dönüm noktasını teşkil ediyor. Çünkü bu kez terör yerine yok etme amaçlı'.

Tabii bir yandan da rejimin normal silahlarla ve ülkede BM denetçileri varken kitle imha silahlarına niye yöneldiği halen bir soru işareti barındırıyor. 'Ruslar ve İranlılar ile birlikte sistematik bir çalışma sonucu BM ekibini ülkeye kabul ederek meşrulaştırdı. Böyle bir durumda kimyasal silah kullanımı mantıklı gelmiyor' dedi Avrupalı bir diplomat.

Bir güvenlik analisti olan Robert Emerson 'İsyancı grupların içinde resmen yamyam bazı insanların olmasından dolayı Esad çatışmanın tanıtım boyutunda pek de fena bir mücadele vermiyor. Bu aşamada kitle imha silahları kullanmak aleyhine olurdu' dedi.

Paris'teki AB Güvenlik Araştırma Enstitüsü'nde kıdemli uzman araştırmacı olan Jean Pascal Sanders da tam da BM uzmanları Suriye'deyken rejimin kimyasal saldırı düzenlemiş olmasına pek anlam veremediğini söyledi. Sanders 'Korkunç bir şeyin olduğu aşikar. Görüntülerin montaj olması mümkün değil. Mağdurlardan hiç biri bir patlamadan, şarapnelden veya mermiden yara almış gözükmüyor. Görüntüler zehirlenmeye bağlı boğulmaya yönelik kanıt içeriyor gibi gözüküyor. Örneğin bazı kişilerin yüzlerinde pembemsi ve mavimsi donuk bir ifade var. Odaklanamayan, sağa sola kayan gözler, nefes almada zorluk, idrar yapmada sıkıntı ve idrar kaçırma gibi bazı tanılar da zararlı maddelere maruz kalındığının kanıtları' dedi.

23 Ağustos 2013, Kim Sengupta

SURİYE: DÜNYA GERÇEĞİ ÖĞRENMEK İSTİYOR

Söylentilere göre 1300 kişinin kimyasal silah saldırısında öldüğü iddia edilen suçlamalara açıklık getirecek BM denetimi realpolitik ve bürokratik engellerden dolayı ertelenmiş.

20 kişilik uzman ekibi olayların olduğu yere 12 km uzaklıkta, Şam'daki Four Seasons otelinde tıkalı kalmış izinlerinin çıkmasını bekliyorlar.

BM Genel Sekreterliği ofisinden yapılan açıklamaya göre BM denetleme ekibinin Şam dışındaki kimyasal silah kullanımı iddialarını denetlemek üzere gerekli olan izinler dün gece Suriye hükümetine gönderilmiş.

BM dün gece yine toplandı. Ancak BM'nin yapacağı açıklama Esad'ın müttefikleri olan Rusya ve Çin'in zorlamasıyla biraz değişikliğe uğrayıp hafifletildi.

ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya denetimcilerin derhal olay yeri olan Şam'ın doğusundaki Guta'ya gitmelerine izin verilmesini talep etti. BM ekibinin başındaki isim Ake Sellström: 'Hadise araştırılması gereken bir olay gibi görünüyor...Biz de bunu yapabilecek durumdayız' dedi.

BM Genel Sekreter Yardımcısı Jan Eliasson ise New York'ta yaptığı açıklamada güvenlik engelinden dolayı olay bölgesine ziyaretin şu aşamada yapılamadığını söyledi. Eliasson ayrıca olay yerine yapılacak ziyaretin rejimden çok kapsamlı bir onay gerektirdiğini, bu onayın da epeyce zaman alacağını çünkü o durumda denetimcilerin başka kurallar altında Suriye'ye gitmesi gerektiğini söyledi.

Kimyasal silahların kullandığı iddia edilen üç olayı araştırmak için gelen BM ekibi aylar süren müzakerelerin sonunda Suriye'ye Pazar günü ulaştı. Olaylar Halep'in kuzeyindeki Han El-Assal şehrinde, Şam'a yakın Ataybe kasabasında ve Humus'ta gerçekleşmişti. Yapılan anlaşma gereği BM ekibi kimyasal silah kullanılıp kullanılmadığını inceleyecek ama kimin suçlu olduğuna bakmayacak.

Ekip Suriye'ye ulaştığında Dışişleri bakanı yardımcısı Faysal Mikdad: 'Suriye Arap Cumhuriyeti adına sizi temin ederim ki mantıklı bir sonuca ulaşmak için bu ekip ile işbirliği yapacağız, elimizde olan tüm bilgileri ve tüm imkanları paylaşacağız. Amacımız bu ekibin gerçekleri bulması' dedi.

BM ekibinin Suriye'ye ulaştıktan 24 saat içinde olay yerine gitmesi bekleniyordu. Ama önce güvenlik kaygılarından dolayı bir gecikme oldu daha sonra Çarşamba günü kitlesel ölümler ile ilgili haberler gelmeye başladı. Dün Han El-Assal şehrinin sakinleri Guta denetlenmeden BM ekibini şehirlerine sokmayacaklarını açıkladılar.

Şam'daki yetkililer ısrarla rejimin kitle imha silahları kullanmadığını savunuyorlar, ölü ve yaralı insanları gösteren video görüntülerinin 'terörist propaganda' olduğunu söylüyorlar. Bir Dışişleri Bakanlığı sözcüsü BM ekibin Guta'ya getirilmesi konusunda görüşmelerin olduğunu ama 'lojistik ve güvenlik sorunlarından ötürü' bunun ne zaman gerçekleşeceğini bilemediğini söyledi.

Kimyasal maddeler alanındaki uzmanlar numune temin etme konusundaki gecikmelerin kanıtları dağıtacağını vurguluyorlar. Çatışmalarda kimyasal silah kullanımı konusunu araştıran Philippe Vincent: 'Ciddi bir biçimde zaman kaybediyoruz. Eğer kullanıldıysa sarin gazının kalıntıları uzun süre kalmıyor. Eğer saldırının üzeri kapatılmak isteniyorsa saldırıda kullanılan donanımlara ait her tür kalıntı saldırı alanından temizlenmiş olabilir. Video görüntüleri çok kanlıydı ve muhtemel bir zehirlenmenin semptomlarına işaret ediyordu. Ama neticede sadece olay görüntüleri ve esas yapılması gereken şey saha araştırması'.

Rus hükümeti denetimlerin yapılması için BM'nin ve rejimin bir an önce anlaşmaya varmasını istediğini açıkladı. Ancak, dün Kremlin Beşşar Esad'a karşı grupların Esad'ı gözden düşürmek amacıyla bu katliamı gerçekleştirmiş olabileceklerini açıkladı. Alexander Lukashevich isimli bir Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Rus hükümetinin zehirli kimyasallar taşıyan füzelerin isyancıların hakim olduğu bir merkezden atılmış olabileceğine dair bilgileri olduğunu söyledi.

'Bu hadise rejimin düşmanlarının BM Güvenlik Konseyi'ne ilettikleri isteklerinin temelini oluşturan tüm argümanları yerle bir edebilir' diyerek Şam'a bu kadar yakın bir yerdeki katliamın zamanlamasının ve BM denetçi ekibinin Şam'da bulunmasının önceden planlanmış bir provokasyon olabileceğine dikkat çekti.

Fransız hükümeti Esad rejiminin kimyasal silah kullanmış olduğu doğrulanırsa askeri bir çözüme gidilebileceğini açıkladı. Ama Dışişleri bakanı Laurent Fabius yine de Suriye'ye asker gönderilme konusunu devre dışı bırakarak ne gibi bir askeri müdahaleden bahsettiğini de netleştirmedi.

Fransa ve İngiltere isyancı gruplara silah sevkiyatını kolaylaştırmak amacıyla AB'nin Suriye'ye yönelik silah ambargosunu kaldırttılar. Ancak bu kararı takip eden dört ay içinde her iki ülke de silah göndermek yerine insani yardım göndermeyi tercih etti.

24 Ağustos 2013, Kim Sengupta

KİMYASAL KATLİAM KARŞISINDA BATI ESAD'I KINIYOR

Beşşar Esad'ın rejimi dün Batılı liderler tarafından 1300 kişiyi kimyasal silahlarla katletmekle suçlandı.

Suriye'nin en önemli müttefiki olan Rusya Esad'ın BM denetçileriyle işbirliği yapmasını isterken bir yandan da saldırının isyancı gruplar tarafından düzenlenmiş olabileceğini öne sürdü.

Bu arada ABD hükümetinin üst düzey yetkilileri Beyaz Saray'da toplanarak Guta'daki katliama ne gibi bir tepki vereceklerini görüştüler. Görüşmeler sırasında Tomahawk saldırıları ve daha istikrarlı bir hava saldırısı gündeme geldi.

Ancak askeri ve diplomatik liderlerin fikir ayrılığından dolayı büyük ihtimalle hiçbir adım atılmayacak.

ABD Genelkurmay Başkanı General Martin Dempsey silahlı bir müdahaleye tamamen karşı çıkarken BM temsilcisi Susan Rice dahil başka isimler Şam rejimine net bir mesaj gönderebilecek bir yaptırım konusunda zorluyorlar.

Katliamla ilgili görseller ortaya çıktıkça ABD ve Batı ülkeleri saldırılarda kimyasal silah kullanıldığı konusunda ikna oldu ve Esad'ı sorumlu tuttu.

Kitle imha silahları kullanımının 'kırmızı çizgileri' olacağını daha önce belirten Başkan Obama: 'Bu olay ciddiye alınması gereken bir durum olduğuna işaret ediyor. Bu olayı Amerika'nın dikkatle incelemesi gerekecek'.

İngiliz Dışişleri bakanı William Hague ise: 'Bu gördüklerimize getirebileceğimiz en iyi açıklama hadisenin bir kimyasal silah saldırısı olduğu. Olayların Esad rejimi tarafından gerçekleştirilen kimyasal bir saldırı olduğunu düşünüyoruz...Böylesine küçük bir alanda böylesine büyük zarar verilmiş olmasını ancak bu şekilde açıklayabiliyoruz'.

Dışişleri bakanına göre isyancı grupların rejime suç atmak amacıyla böyle bir saldırıyı gerçekleştirme ihtimali 'çok çok zayıf'.

William Hague dün John Kerry, Sergei Lavrov ve Ban Ki-Mun ile telefonda görüşerek denetçilerin bir an önce olay yerine gidip inceleme yapması gerektiğini vurguladı.

İncelemenin gecikmesinin kanıtların güvenilirliğini azaltacağını ve böyle bir durumda İngiltere'nin konuyu BM Güvenlik Konseyi'ne taşıyacağını ifade etti.

Bir BM sözcüsüne göre Ban Ki-Mun saldırı iddialarından 'bir hayli rahatsız' olmuş ve gecikme olmadan olumlu bir cevap bekliyor.

BM Silahsızlanma İşleri Yüksek Temsilcisi Kane bu sırada Şam'a giderek etkilenen bölgelerde denetim yapılabilmesi için Şam rejimine baskı yapmak üzere yola çıktı.

Bu sırada muhalefet de verdiği bilgiye göre hayatta kalanları tedavi görmeleri için daha güvenli yerlere nakletmeye çalışıyor.

Yaptığı basın açıklamasında Rus Dışişleri Bakanlığı saldırılarda kullanılan 'içi kimyasallarla dolu ev yapımı füzenin muhtemelen provokasyon amaçlı' muhalefet tarafından Beşşar Esad'ı suçlamak için kullanıldığını ifade etti.

Kremlin bu açıklamayı destekleyecek ek bir bilgi paylaşmadı.

Suriye Başbakan Yardımcısı Kadri Cemil olayda dış güçleri hedef göstererek 'hiçbir Suriyeli bunu bir başka Suriyeliye yapmaz' dedi.

Muhalefete göre ise olaylar başka türlü gelişmişti. Muhalif aktivistler kimyasal silahların olduğu ilk füzelerin Şam-Humus arasındaki otoyolun üzerindeki bir köprüden atıldığını, diğerlerinin de Şam'ın Kabun mahallesindeki Sironex fabrikasından atıldığını söylediler.

Bu bölgeler rejimin kontrolünde.

Sergei Lavrov John Kerry ile yaptığı telefon konuşmasında yapılacak bir denetlemenin her iki ülkenin de çıkarına olduğunu söyledi.

Lavrov'un 'Olayların olduğu iddia edilen bölgelere denetçi ekibin güvenli geçişinin sağlanması artık muhalefetin elinde' dediği söyleniyor.

25 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

SURİYE REJİMİ KENDİ HALKINI MI ZEHİRLİ GAZLA BOĞDU? KANITLAR ARTIYOR

Suriye dış politikasının son iki yıldaki önceliği isyancı gruplar adına gerçekleşecek bir dış müdahaleyi engellemek oldu. Aynı çerçevede muhalefet de savaşı kazanmak amacıyla ABD ve müttefiklerinin silahlı müdahalesini sağlamaya çalıştı.

Hiç istekli olmasa da Suriye hükümetinin Beyaz Saray'ı bir askeri müdahaleye zorlayıcı adımı sivillere yönelik kimyasal silah kullanımı oldu. Şam kimyasal silah kullandığını tamamen reddetti ve ortada yeterince kanıt yok. İsyancı grupların iddiaları uydurma olabilir ve Batı hükümetlerinin iddiaları da propagandadan etkilenmiş olabilir.

Kimyasal silahlar konusunda uzmanlar da medyada yer bulan kimyasal silah kullanıldığına dair iddialara şüpheyle yaklaştılar. Kimyasal ve biyolojik silahlar konusunda uzman bir dergi olan CBRNe World sarin gazı saldırısı iddiası ile ilgili: 'Gerçek olabilir mi? Muhtemelen. Yanlış teşhis konulmuş, yani sarin gazından başka bir kimyasal olabilir mi? Muhtemelen. Uydurma olabilir mi? Muhtemelen'. Suriye'de kimyasal silahların kullanılıp kullanılmadığı ile ilgili sorulara Sussex Üniversitesi öğretim üyesi Profesör Perry Robinson şöyle yanıt verdi: 'Gözlemciler kanıtlanmamış iddialara veya yetersiz kanıtlara güveniyorlarsa o zaman medyadaki haberlere inanabilirler'.

Suriye ordusunun kendi başkentinde isyancıların hakim olduğu bölgelere yönelik kimyasal silah saldırıları gerçekleştirmesi kadar Şam hükümetinin kendisine verebileceği daha fazla bir zarar olamaz. Ama geçen haftaki hadisenin tam da böyle olduğu ile ilgili kanıtlar bir bir çoğalıyor. Kanıtlar Suriye ordusunun zehirli gaz içeren füze ve havan topları şehrin doğusuna atarak yüzlerce insanı öldürdüğünü gösteriyor. Muhalefetin hükümetin uyguladığı şiddet ile ilgili kanıtları uydurma kabiliyeti olsa da böylesine bir olayı da uydurabilmiş olacağı pek gerçekçi değil.

Başkan Obama'nın güvenlik danışmanları dün Beyaz Saray'da ir görüşme yaptılar. Bu toplantıda büyük ihtimalle kimyasal silahların kullanıldığı Suriye askeri üslerine Suriye hava sahası dışından hava saldırısı gibi askeri bir karşılık görüşüldü. Obama topyekun bir askeri müdahaleden mutlaka

ki kaçınmak isteyecektir. Obama geçtiğimiz hafta Irak ve Afganistan'daki savaşlarda savaşlara değinerek bir konuşma yaptı. 'Acil müdahale isteyenler iyi sonuçlanmayan şeylere hemen atlıyorlar. Bundan dolayı da bizi zor durumda bırakıyorlar. Bu gibi durumlar bizi son derece masraflı, zor ve külfetli müdahalelerin içine çekebilir ve o bölgede daha fazla Amerikan karşıtlığını körükleyebilir' dedi. Yine de zehirli gaz kullanıldığı iddiaları Başkan Obama'nın askeri bir karşılık vermemesini hem çok zorlaştıracaktır hem de kendi itibari açısından zarar verici olacaktır.

Eğer Suriye hükümeti kimyasal silah kullanılacağını biliyorduysa motivasyonları neydi? Belki de Amerika'nın zayıflığına o denli ikna olmuşlardı ki Rusya ve İran'ın da desteği ile uluslararası tepkiyi göz ardı edebileceklerini sanıyorlardı. Belki de Mısır'daki güvenlik güçlerinin yüzlerce Müslüman Kardeşler destekçilerini 14 Ağustos'ta kurşuna dizdiklerini gördüler ve 'Onlar bu işten sıyrılabiliyorsa, demek ki biz de sıyrılabiliriz' dediler. Her şekilde böyle bir operasyonun uluslararası alandaki götürüsü getirisinden çok daha fazla olacaktı.

Başka faktörler de etki etmiş olabilir. Son bir yıl içinde Ortadoğu resmen kaynıyordu. ABD'nin askeri ve siyasi etkinliğinin azalacağına dair gayet abartılı tartışmalar, Senatör John McCain'in de Suriye ziyaretinde Beyaz Saray'ı 'ödleklikle' suçlaması etken oldu. Hiç şüphesiz ki Irak ve Afganistan savaşlarında gerilla orduları ile verdiği mücadeleyi kaybetmesiyle ABD'nin Ortadoğu'daki pozisyonu zayıfladı. 1999'da Kosova'da gerçekleşen ABD ve BM müdahalesi daha geçen hafta başarılı müdahaleler arasında gösterildi.

Yine de Amerikan müdahalelerinin felaket doğurduğu Ortadoğu Balkanlar'dan çok daha farklı. 1982–1983 yılları arasında Lübnan ve 1993'te Somali tam bir felaketti. Tek istisna olan 1991'deki Birinci Körfez Savaşı bile uzun vadede ABD için pek de avantajlı olmadı. Daha da önemlisi 2003 Irak Savaşı'ndaki başarısızlık ve süregelen Afganistan savaşı ABD seçmenini Ortadoğu'da başka maceralara atılma konusunda epey soğuttu.

Suriye çatışmasının Irak'tan, Afganistan'dan ve Libya'dan ayrışan bir başka yönü daha var: Moskova artık küresel bir güç olarak yeniden sahnede ve Rusya artık ne göz ardı edilebilir ne de korkutulabilir. Saddam Hüseyin'in 1990'da Kuveyt'i işgal etmesinin ardındaki sebeplerden bir

tanesi de Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ABD'yi tek süper güç olarak bırakacağı ve Irak'ın ve diğer bölgesel güçlerin bağımsız hareket etmesini engelleyeceği düşüncesiydi. Rusya yirmi senedir ilk defa güçlü bir oyuncu olarak tarih sahnesinde. Libya'da NATO tarafından kendisine oyun oynandığını düşünen Rusya gayet anlaşılır bir şekilde bu olayın bir daha tekrar etmemesine uğraşıyor.

Tabii ki sadece Rusya'nın tarih sahnesine çıkışı ABD'nin elini bağlayan bir etken değil. Bu insani trajedi karşısında Batı'nın ellerini ovuşturmasına rağmen durum tam da ABD'nin çıkarlarının aykırı değil. Yıllardır Arap dünyasındaki Batı ve İsrail karşıtlığının başını çeken Suriye şu anda çok zayıf ve dağınık durumda. Savaşın net bir şekilde sonuçlanması Batı çıkarları için ciddi bir risk teşkil ediyor. Eğer Beşşar Esad kazanırsa o zaman bu Batı için bir yenilgi, İran ve Hizbullah için ise bir başarı. Eğer Esad kaybederse o zaman da El Nusra Cephesi ve IŞİD gibi muhalefetin en etkili silahlı unsurları Esad'ın yerini alacak. ABD, İngiltere ve Fransa savaşın bitmesini istiyorlardır belki ama sadece kendi şartları uyarınca. Bu da muhtemelen hükümetin düşmesi ama devrim gibi büyük bir değişiklik olmaması anlamına geliyor.

Kimyasal saldırının Suriye içindeki etkisi ne olacak peki? İsyancı grupların hakim olduğu bölgelerdeki halkı daha çok korkutacak ve hükümetin gaddarlığını bir kez daha gösterecek, ki kimsenin buna şüphesi yok. Ama bu saldırı aynı zamanda da Suriye ordusunun Şam'ın çok yakınında olan Cobar bölgesini sıradan silahlarla alamadığını ortaya koyan bir zayıflık göstergesi. Birçok Suriyeli yetkili kimyasal silah kullanmanın ne kadar aptalca bir hareket olduğunu fark ediyor. Bundan dolayı da uzmanlar devlet içindeki bir grubun özellikle böyle bir saldırı düzenleyerek barış görüşmelerini sabote etmiş olabileceğini söylüyorlar. Bu senaryodaki sorun aslında kimsenin barış görüşmelerinin bir yere varacağını düşünmemesi.

Esad rejimi kimyasal saldırı ile hiçbir ilgisi olmadığını söylüyor ama ne olduğu ile de ilgili tutarlı bir bilgi vermiyor. İlk başta kendi çıkarlarına aykırı böyle bir hareket yapmış olma ihtimaline inanmak zor olsa da tüm kanıtlar gerçekten de rejimin bir kimyasal saldırı düzenlediğini gösteriyor.

26 Ağustos 2013, Patrick Cocburn

BATI KÖPRÜYÜ GEÇMEYE HAZIR MI? MUHTEMELEN

Şam geceleri acaba yakın zamanda hükümet binalarına ve askeri üslere tıpkı Bağdat'ta 1991'de ve 2003'te olduğu gibi Amerikan füzelerinin yarattığı patlamaların ışıklarıyla mı aydınlanacak? Dicle'nin her iki yakasından silah sesleri yükselip uçaksavar top atışları gökyüzüne çıkacak.

Akdeniz'deki Amerikan torpidolarından Suriye'ye doğru atılan Tomahawk füzeleri Suriye ordusunun Şam halkına yönelik gerçekleştirdiği iddia edilen kimyasal saldırıya karşı ABD, İngiltere ve Fransa'nın muhtemel tepkilere arasında yer alacak.

Muhtemelen rejimin kimyasal gazları attığı düşünülen askeri üsleri hedef alınacak. Ayrıca Suriye hava sahası ve isyancı gruplara karşı oluşturulan milis güçlerin bulundukları üsler de hedef seçilecek.

Eğer bu saldırılar İngiltere ve Fransa'nın desteği ile gerçekleşirse o zaman Başkan Obama bu saldırıların bir fiskeden daha sert olmasına özen gösterecektir. Ama bunu yaparken de saldırının ABD'yi savaşın doğrudan içine çekmeyecek ölçüde olmasına da dikkat edecektir. Bu dengeyi kurmak kolay değil. Yeterince etkili olmayan hava saldırılarını Suriye hükümeti de yeterince ciddiye almayabilir. Böyle bir durum ABD'nin gücünü göstermesinden çok zayıflığı olarak da yorumlanabilir. Ama füze saldırıları ve askeri hava araçları ile düzenlenecek saldırılar ABD'nin köprüyü yani ciddi bir eşiği aşması demek. Böylece ABD Beşşar Esad'ın gidişine ve dolayısıyla isyancı güçlerin başarısına daha fazla yatırım yapmış olacak. Yine bu durum muhtemel füze saldırılarının kısa süre içinde ama beklenenden daha güçlü ve daha etkili yapılması demek.

Yine de havadan gerçekleşecek saldırıların her ikisi de başarılı birer NATO operasyonu olarak bilinen 1999'daki Kosova ve 2011'deki Libya askeri müdahale deneyimlerine benzemesi beklenmiyor. Bugün içinde bulunulan siyasi durum çok farklı. Suriye hükümeti Muammer Kaddafi ve ekibinden çok daha zor bir lokma. Suriye'nin bölgesel müttefiki İran ve Hizbullah ile çok güçlü bağları var. Bu iki yapı Suriye'deki çatışmayı

kendi geleceği açısından hayati görüyor. Suriye Rusya için de önemli bir test haline gelmiş durumda. Rusya halen Esad'ı savunmaya devam ediyor ve 20 yıl önce Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından önceki uluslararası gücünün bir kısmını yeniden toparlamayı deniyor.

Suriye hükümetini cezalandırmanın diğer bir yolu da sahadaki isyancı grupları silahlandırmak. Bu şu anda zaten yapılıyor. Çoğu omuzdan atışlı anti-tank atışlı yaklaşık 400 ton silah ve mühimmat Suudi Arabistan finansmanıyla Türkiye üzerinden Suriye'nin kuzeyine ulaşıyor.

Suudi Arabistan'dan gönderilen anti-tank silahların 6 Ağustos'ta Halep'in kuzeyindeki Manag helikopter üssünü isyancı grupların ele geçirmesinde önemli bir etken olduğu söyleniyor. Çatışmalardaki en etkili güç son saldırısını Suudi bir intihar bombacısı ile başlatan El Kaide ile ilişkili IŞİD örgütü. Bu başarı bir yandan da Batı ve Suudilerin artan silah desteği ile ilgili ciddi bir soruna işaret ediyor: silahlar ilk aşamada kime verilirse verilsin bir şekilde IŞİD veya El Nusra Cephesi'nin eline geçiyor.

Suriye ordusunun Şam, kuzeyde Humus'a ve Batı kıyısında Tartus'a giden yollar üzerinde sıkı bir denetimi var. Ana yollar üzerinde her birkaç kilometrede bir evrak kontrolü yapan güvenlik kontrol noktaları var.

Humus ve Hama arasındaki köyler gibi büyük oranda isyancı güçlerin kontrolündeki kasabalar havadan güçlü saldırılara maruz kaldığı için çoğunlukla bomboş. Aynı şey Şam'ın isyancıların ağırlıklı olduğu bölgeleri için de geçerli. Bu bölgelerin dış dünya ile iletişimi kesilmiş, yiyecekleri yok ve binaların çoğu yıkık. Baba Emir ve Kuseyr gibi isyancı grupların bir dönem güçlü olduğu yerler şimdi hayalet şehirler halini almış. Öte yandan Hula'daki Sünni köylerin dış dünya ile iletişimi kesilmiş.

Suriye ordusunu isyancıların hakim olduğu bölgeleri ele geçirmekten alı koyan faktör silahlı muhalefet değil aslında askeri birliklerin sayıca az oluşu, eğitimli askerlerin cepheye inmedeki isteksizlikleri ve uzun vadede ele geçirilen bölgeleri elde tutma zorluğu. Gerçekten de Suriyeli generaller geçen Çarşamba kimyasal silah kullandıysa adam bulma konusundaki sıkıntılar neden bu yola başvurduklarını açıklayabilir.

27 Ağustos 2013, Kim Sengupta

BU KORKUNÇ İÇ SAVAŞTA BATI'NIN MUHTEMEL MÜDAHALESİ SERT AMA KISA SÜRELİ HAVA SALDIRILARINDAN İBARET OLACAK

Suriye'deki korkunç iç savaşın şimdiye kadarki en ağır bilançosu olan 1300 kişinin katledilmesi hadisesi henüz açıklığa kavuşmuş değil. Yine de Batılı ülkeler Beşşar Esad'ın güçlerinin bu katliamdan sorumlu olduğuna inanıyor ve bu nedenle de askeri bir müdahale çok olası gözüküyor.

ABD ordusunun başı General Martin Dempsey dün Ürdün'ün başkenti Amman'da İngiliz General Sir Nick Houghton dahil müttefik ülkelerin mevkidaşlarıyla görüştü. Dempsey'in Başkan Obama'nın onayı halinde gerçekleşecek bir saldırı planının detaylarını netleştirdiği düşünülüyor.

Görünen o ki Washington tamam demeden hiçbir adım atılmayacak. İngiltere ve Fransa Şam rejimine karşı en yüksek muhalefeti yapan ülkeler olsalar da işin gerçeği rejimin iddia edildiği gibi Obama'nın 'kırmızı çizgilerini' aşmasının cezası Amerikan Tomahawk füzeleriyle, B-2 bombalarıyla ve F-16'larla verilecek.

Yapılacak operasyonun kapsamı ve içeriği hangi eylem planının seçileceğine bağlı. Bu belirsizliğe bir ek de General Dempsey ve Sir Nick'ten bir önceki genelkurmay başkanı General Sir David Richards'ın daha önce defalarca bu iki buçuk yıldır süren savaşa müdahil olunmaması yönündeki uyarılarını da eklemek gerekir. Fransız genelkurmay başkanı da Mali'ye yaptıkları müdahale büyük oranda başarılı olmasına rağmen Suriye'ye müdahil olma konusunda çekinceli.

Siyasetçilerle yaptıkları görüşmelerde komutanlar Suriye'deki çatışmanın artık mezhepsel bir boyuta ulaştığını ve muhalefetin saflarında El Kaide ile ilişkili unsurlarının olmasının ciddi komplikasyonlar yarattığını vurguladılar. Konuyla ilgili son açıklamasında General Dempsey hava saldırılarının askeri olarak çatışmayı sonuçlandırmaya yaramayacağını ama ABD'yi çatışmada doğrudan taraf yapacağını söyledi.

Siyasi ve askeri yetkililer Suriye'de özel kuvvetler dışında hiçbir Batı askerinin olmaması gerektiği konusunda fikir birliği içinde olduklarından

dolayı en olası senaryo bir hava saldırısı olacaktır. General Dempsey'in çatışmada taraf olunacağı uyarısına rağmen askeri kaynaklar çok sert ama süre olarak çok kısa sürecek saldırıların gerçekleşeceğini söylüyorlar.

ABD'nin halihazırda Doğu Akdeniz'de dört savaş gemisi var. USS Mahan, USS Barry, USS Gravely ve USS Ramage toplamda her biri 300, 000 pound değerinde, 1500 mile kadar menzili olan 430 Tomahawk III füzesi taşıyor.

ABD Hava Kuvvetleri de Missouri'deki B-2 gizli füzelerini kullanarak hava saldırısına katılabilir. Çünkü her bir uçak 40000 pound'lık cephaneyi bir kez yeniden dolum yapacağı şekilde Ortadoğu'daki hedeflere ulaştırabilir. Ayrıca, Amerikalılar bölgedeki üslerinde bulunan F-16 gibi savaş uçaklarından da faydalanabilirler.

Savunma bütçesindeki ciddi kesintilere rağmen İngiltere de Norfolk'ta bulunan İngiliz Kraliyet Ordusu Marnham'dan Tomakawk ve Trafalgar-sınıfı denizaltılarıyla bu göreve katılabilir. İngiltere'nin kullanacağı Storn Shadow füzelerinin 150 mil kadar bir menzili bulunuyor. Üzerinde yapılan ciddi çapta düzenlemelerden sonra Charles de Gaulle da Toulon üzerinden faaliyet gösterebilecek. Fransızların ek olarak BAE'nde Rafale ve Mirage füzeleri bulunuyor.

Enbariz hedefler Suriye rejimine ait kimyasal silahların olduğu depolar olacaktır. Şam'da, Dumeyr'e yakın bir yerde, Palmira ve Humus'ta, Masyat'da, Halep'in kuzeyinde ve Lazkiye sahilinde kimyasal silah depolarının olduğu düşünülüyor.

Üretim merkezlerinin de Şam'a yakın bir yerde, Lazkiye'de, Hama'da ve Halep'te olduğu söyleniyor.

Rejimin hava saldırısı kapasitesini gerçek anlamda ortadan kaldırabilmek için bir hava saldırısının düzenlenmesi gerekiyor. Şam'da, Dumeyr'de ve Humus'ta uçaklar için geniş üsler var. El Safra ve El Kibar'da ise füze fırlatma üsleri bulunuyor.

Diğer muhtemel hedefler arasında Suriye ordusunun 4. Zırhlı Tümen'inin 155. tugayı, Şebbiha ve Alevi milisler bulunuyor. Beşşar Esad'ın ağabeyi Mahir Esad'ın başında olduğu bu tugay geçen hafta Guta'daki kanlı saldırıya gerçekleştirmekle suçlanıyor.

Esas tehlike sonunda ne olacağını kestirememek. Ama askeri kaynaklara göre Suriye çıkmazına girmek istemeyen ordu komutanlarıyla böyle bir maceraya yelken açılmayacak.

27 Ağustos 2013, Kim Sengupta

IRAK'TA YAPILAN HATALARDAN DERS ÇIKARIN– BIRAKIN DENETÇİLER İŞİNİ YAPSIN

Bağdat'ta düzenlenen veda yemeğinde bir yandan bundan sonra neler olacağı yönünde bir anlayış bir yandan da kızgınlık ve öfke vardı. Masanın etrafında BM denetçileri toplanmıştı. Ekip Saddam Hüseyin'in silah stoklarında bulunduğu iddia edilen kitle imha silahlarının olup olmadığını araştırmak üzere Bağdat'a gelmişti. Ancak ABD ve İngiltere'nin saldırması an meselesi olduğundan görevlerini tamamlayamadan döndüler.

'Bush ve Blair çıkacak sonuçtan hoşlanmayacağı için araştırmamızı tamamlamamızı istemiyor' dedi bilim adamlarından bir tanesi. Ne anlama geldiğini bilmesine rağmen bir tanesi de 'Hava saldırıları sırasında kitle imha silahları gözükmedi, sahada mağdurların adli muayenelerini yapmak gerekiyor' dedi. 60 denetçi savaş başlamadan bir gün önce Irak'ı terk ettiler. İki ay sonra Hans Blix BMGK'ne denetçilere eşlik eden medya mensuplarının zaten bildiği bir şeyi tekrar etti. Irak'ta kimyasal, biyolojik ve nükleer stoklar bulunamamıştı.

Açıkça söylemek gerekirse 10 yıl sonra Suriye'de olanlar Irak'ta olanlar ile aynı değil. Hiç kimse rejimin kimyasal silahları olduğuna veya geçen hafta kimyasal silahların kullanıldığı bariz olan saldırı sonrası insanların açıklamalarına karşı çıkmıyor.

İngiliz ve Amerikan yetkilileri Beşşar Esad'ın önümüzdeki birkaç gün içinde saldırıya uğrayan bölgelerde BM'ye giriş verilmesi gerektiğini söylediler. Öyle de oldu. Üç gün sonra denetçiler görev başındaydılar. Batı şimdi de denetçi ekibinin olay yerine çok geç ulaştığını, olay yerine gitmelerinin bir şey ifade etmediğini söyleyip duruyor.

Blair ve Bush hükümetleri Irak'a giden BM denetçilerinin geç kaldığını ve gereksiz olduğunu söyleyip duruyorlardı. Kitle imha silahları bulunamayınca Washington ve Londra ne yapacağını bilemedi. O dönemde İngiliz hükümeti Irak'taki bazı yerlerde kimyasal ve biyolojik silah deposu olduğunu iddia ediyordu. Bir grup gazeteci sözü edilen bu yerleri görmeye gittiğimizde hükümet yetkilileri tarafından 'saftirikler' olarak adlandırıldık.

O dönemde kuşku uyandıracak bir duruma rastlamadığımızı, bilimsel altyapıya sahip olmadığımız için bizimki yüzeysel bir değerlendirmeydi. Ama yine de gazetelerimiz rejim propagandasını yayıyordu.

Suriye'de durum epeyce farklı. Büyük ihtimalle BM denetçileri Guta'da kimyasal silah kullanıldığını kanıtlayacaklar. Londra'daki bazı bakanlıklardan yapılan açıklamaların aksine kimyasal savaş uzmanları halen kanıt toplama imkanı olduğunu söylüyor. Bu saldırıların arkasında kimin olduğunu bulmak aslında çok da zor olmasa gerek.

Batı çok yakın bir zamanda kendisini Suriye iç savaşının içinde bulabilir. BM ekibinin işini yapmasına ve kanıtları ortaya çıkarmasına izin verilmeli. Eğer BM denetçileri bir kenara itilip devre dışı bırakılırsa Suriye'ye yönelik askeri müdahale Bush ve Blair'in Irak'a karşı yürüttüğü gayri-ahlaki savaşın kalıntılarıyla zarar görecektir.

27 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

ESAD VE DÜŞMANLARINI BİR ARAYA GETİREBİLECEK GÜCÜMÜZ HALEN VAR

Suriye ordusunun isyancı grupların Şam'da hakim olduğu bölgelere yönelik kimyasal saldırı düzenlediği iddialarına karşılık büyük ihtimalle ABD, İngiltere ve Fransa ortak hava saldırısı düzenleyecek. Bunun doğru bir adım olup olmadığı tartışılıyor. Bu tartışmalar hiç şüphesiz ki 2003'te Irak'ta kitle imha silahları olduğuna dair iddialar ve 2011'de NATO'nun insani müdahale kapsamında Muammer Kaddafi rejimini yok etmesi ile gölgelenmiş durumda.

Suriye'ye yönelik dış güçlerin silahlı müdahalesi iki buçuk senedir devam eden iç savaşın yol açtığı çıkmazı sonlandırmaya yaramayacak. Ama Washington, Londra ve Paris hükümetleri Şam'da 21 Ağustos'ta yüzlerce kişinin kimyasal silahlarla katledilmesinin hem bir suç, hem de bir fırsat olduğunu fark etmeleri gerekiyor.

Bu hadise bir fırsat olarak görülebilir. Çünkü kimyasal silahların yol açtığı şiddet ve kriz Suriye iç savaşının kendi haline bırakılamayacağını gösteriyor. Önceden tıpkı 1975–1990 arasında 15 sene süren Lübnan

iç savaşı sırasında olduğu gibi Suriye savaşının da yönetilebileceği düşünülüyordu. Suriye'deki mezhep ve etnik savaş Lübnan ve Irak'a sıçradıkça bu umut azaldı. Kimyasal silahların kullanımı savaşın kontrol edilemeyecek kadar büyük ve Suriye'nin dışına taşmış olduğunun kanıtlarından sadece bir tanesi.

Bütün dünya geçtiğimiz hafta Şam'da yaşanan felakete odaklanmışken hükümet karşıtı isyancı gruplar ülkenin kuzeyindeki Suriyeli Kürtlere yönelik bir etnik temizlik başlattılar. 40.000 Suriyeli Kürt bir haftadan az bir süre içinde Dicle'nin öteki yakasına kaçarak Irak'a sığındılar. Halen bir çoğu kaçmaya çalışıyor. BM bu göç dalgasının Suriye iç savaşının tek seferde gördüğü en büyük mülteci göç dalgası olduğunu açıkladı. Hatta öyle ki Dicle nehri üzerindeki bir köprü yıkılma aşamasına gelince kapatılmak zorunda kalındı ve on binlerce Kürt korku içinde Suriye'de mahzur kaldı.

Bu krizin ortaya çıkardığı acil durum dış güçlerin zaten epeyce gecikmiş olan Cenevre barış müzakerelerini bir an önce başlatmasını teşvik etmeli. Mayıs ayında ABD ve Rusya savaşın taraflarından oluşan bir barış görüşmesini teklif ettiler fakat bu müzakereler defalarca ertelendi. Şu aşamada esas amacı birbirini öldürmek olan gruplar arasında yapılacak barış görüşmelerinin Suriye'ye uzun vadeli bir siyasi sonuç getireceğini söylemek pek de gerçekçi değil. Esas öncelik şiddetin daha fazla tırmandırılmasını ve Suriye toplumunun çözülmesini daha fazla engellemek olmalı.

Tabii en çok ihtiyaç duyulan şey ateşkes. Böyle bir ateşkeste de güçler paylaşımı coğrafi olacaktır çünkü her grubun hakim olduğu belli bölgeler var. Ateşkes BM tarafından devreye sokulmalı ve denetlenmelidir. Ateşkesin belki tüm Suriye'yi kapsaması mümkün olmayacak ve muhtemelen sıklıkla da ihlal edilecek ama şu andaki kanlı anarşi ortamından çok daha iyi olacağı kesin. Lübnan iç savaşı sırasında yüzlerce ateşkes anlaşması yapıldı. Bu anlaşmaların her biri Lübnan halkı tarafından kuşkuyla değerlendirildi. Ama belki de bu anlaşmalar olmasa daha fazla insan ölecekti.

Neden şimdiye kadar bir barış konferansı yapılamadı? Suriye'de esas sorun hükümetin ve muhalefetin halen bu savaşı kazanabileceklerine inanmaları ve bu yüzden de ellerindeki gücü paylaşmak istememeleri.

Beşşar Esad'ın güçleri Haziran'da Kuseyr'i ele geçirdikten sonra fazla bir ilerleme kaydedemedi. Daha da önemlisi Esad'ın dış destekçileri olan Rusya, İran ve Lübnan Hizbullahı Esad'ın arkasında durarak yenilmesine razı olmadıklarını gösterdiler.

Kendi içlerinde çok dağınık ve bölük oldukları için isyancılar hükümet ile müzakere etmek istemiyor. Çünkü bu kadar dağınık bir muhalefet muhalif kanadı gerçekten kimin temsil ettiğine bir türlü karar da veremiyor. Bir tahmine göre Suriye'de yaklaşık 1200 isyancı grup var. Bu gruplar sayıca, büyüklük olarak değişiklik gösteriyor. Kimisi birkaç düzine kişiden oluşan bir aile, kimisi iyi organize olmuş silahlı, tank ve füze kullanan militanlardan oluşan birçok küçük ordu yapılanmasından oluşuyor.

Bu ikinci grup içinde en etkili grup El Kaide ile ilişkili olan El Nusra Cephesi ve IŞİD. ABD ve müttefiklerinin silah yardımı yaptığı Özgür Suriye Ordusu hakkında ise Şam'daki bir diplomatın şöyle diyor: 'Özgür Suriye Ordusu'nu nasıl olur da destekleyebilirler? Bu oluşumun Suriye içinde bir idare ve kontrol mekanizması dahi yok'.

Barış konferansı fikri ilk ortaya atıldığından beri Batı'nın ikircikli bir tavrı var. Başta İngiltere olmak üzere diğer ülkeler Beşşar Esad'ın Suriye'deki siyasi geçiş sürecinde hiçbir yeri olamayacağını söylüyordu. Hatta yabancı basında Esad ve ailesinin yurt dışına kaçacağı ile ilgili propaganda kokan haberler çıkmaya başlamıştı.

Tüm bu haberler çıkarken Esad Suriye'nin 14 bölgesinin başkentlerinin tümünü kontrol ediyordu. O zamandan beri Rakka cihatçı grupların eline geçti. ABD İran'ın barış konferansına katılmasına pek taraftar değil. Ama Rusya Suriye krizine müdahil olan büyük güçlerden herhangi birinin müzakereler dışında tutulmasının Suriye krizini hiçbir sonuca götürmeyeceğinde ısrarcı.

ABD ve Rusya müttefiklerini barış konferansına katılmaya, ciddi anlamda müzakere etmeye ve en azından ateşkes anlaşması yapmaya ikna edebilir mi? Aslında böyle bir ihtimal olası gözüküyor. Çünkü hem Suriye hükümeti hem de muhalefet tamamıyla dış askeri ve maddi desteğine muhtaçlar. Esad ne kadar da çabuk BM kimyasal silah denetçilerinin Şam'daki isyancı grupların hakim olduğu bölgelere girmesine izin verdi değil mi? Çünkü Rusya ve İran Esad'ı zorladı. Suriye'deki kaos ortamının BM araçlarına saldırıya sebep olacağı tahmin edilebilir bir gelişmeydi.

Muhalefetin müzakere edecek ve anlaşacak bir bütünlüğü olmaması büyük bir hayal kırıklığı yaratıyor. Muhalefet ABD ve müttefiklerinin halen askeri müdahaleye ikna olacağına inanıyor. Hatta ABD'nin sağlayacağı güvenlik şemsiyesi altında tıpkı 2002'de Afganistan'da Kuzey Birliği ve 2011'de Libya'daki milislerin yaptığı gibi ilerleyebileceklerini düşünüyorlar.

Eğer barış konferansına yönelik ciddi adımlar atılmadan hava saldırısı gerçekleşirse Suriye muhalefeti Batılı güçlerin muhalefet adına savaşa girerek kazanacağını düşünecek. ABD bu durumdan çekince duyuyor. Her şekilde muhalefet onlara destek veren dış güçler tarafından iteklenebilir. Tabii eğer niyetleri varsa.

Bir grubun kesin olarak kazandığın emin olduğu, galibiyetini resmi olarak kayda geçirmek isterken mağlubun en iyi şartlarla masadan ayrılmak istediği barış konferanslarının başarılı olma ihtimali çok yüksek. Öte yandan barış müzakereleri her iki taraf da artık savaşmaktan yorulmuş olunca ve topyekun bir galibiyet olamayacağını anladıklarında gerçekleşebilir. Muhalefete daha fazla silah desteği sağlamak muhalefeti galip yapmayacak, tam tersi çatışmayı daha da alevlendirecek.

Suriye'de hükümet artık işlevsiz durumda ve işlevsiz de bir muhalefet var. Ülke parçalanmaya doğru gittikçe barış ile yakından uzaktan ilgisi olmayan savaş tüccarları ülkeyi ele geçiriyor. 'Her şeyimizi çaldılar, evimizi, mülkümüzü. Çocuklarımız bile bu hayattan nefret eder oldu' dedi Irak'a kaçan bir Suriyeli Kürt göçmen. Bir diğeri de onu köyünden kaçırtanlarla ilgili şöyle dedi: 'Kim olduklarını bilmiyoruz. Sadece geliyorlar, gücü ellerine geçiriyorlar ve kendilerine bir isim takıyorlar'.

28 Ağustos 2013, Robert Fisk

'HEPİMİZ BİRİMİZ, BİRİMİZ HEPİMİZ İÇİN': ŞİMDİ DE ABD EL-KAİDE'NİN YANINDA SAVAŞIYOR

Eğer Barack Obama Suriye rejimine saldırmaya karar verirse –tarihte ilk kez olmak üzere– ABD'nin El Kaide ile birlikte aynı saflarda yer alacağını garantilemiş oluyor. Ne işbirliği değil mi ama! Her mücadelelerinde

'Hepimiz Birimiz, Birimiz Hepimiz İçin' diyen Üç Silahşörler değil miydi? Eğer Batı dünyasının liderleri Beşşar Esad'a karşı savaş açacaksa aynen bu Üç Silahşörler'in lafını kullansınlar.

11 Eylül'de binlerce insanın hayatına kasteden adamlar demek ki artık 12 sene once masum vatandaşlarını vahşice katlettiği bir ülkenin yanında onunla birlikte savaşacak öyle mi? Obama, Cameron, Holland ve diğer savaş tanrıları için epey büyük bir başarı!

Beşşar'ı yok etmek ortak payda olsa da tahminimce bu gelişme Pentagon, Beyaz Saray veya El Kaide tarafından çok da yüksek sesle duyurulmayacak. Tabii bir yandan El Kaide'nin ilişkili olduğu El Nusra Cephesi de Esad'ı devirmeye çalışıyor. Tüm bunlar çok ilginç bazı ihtimalleri ortaya çıkarıyor.

Belki de Amerikalılar El Kaide istihbaratından yardım istemeliler. Ne de olsa bu grup Amerikalıların bizzat yapmak istemediği bir şeyi yapıyorlar yani cephede savaşıyorlar. El Kaide belki de Suriyelileri değil de El Kaide'ye destek verenlerin dünyada en aranan adamlar olduğunu iddia eden ülkeye istihbarat desteği verebilir.

E tabii mutlaka ortaya bazı tuhaflıklar çıkacaktır. Amerikalılar Yemen'de ve Pakistan'da El Kaide'yi bitirmek için örgüt üzerine –ve tabii ki yer yer siviller de üzerine– insansız hava aracı gönderirken bir yandan da Sayın Cameron ve Sayın Hollande Bey'ler ve şürekasının desteğiyle El Kaide'nin düşmanlarını vurarak aslında El Kaide'ye destek olacaklar. Hatta iddia ediyorum Amerikalıların Suriye'de vurmayacakları tek bir hedef varsa o da El Kaide veya Nusra Cephesi'dir.

Başbakan Cameron da tabii Amerikalılar ne yapacak olsa kalkıp alkışlayacak. Bu yüzden o da Londra'daki bombalama saldırılarını unutmuşa benziyor ki kalkıp El-Kaide'yle ittifak kuruyor. Modern devletlerde kurumsal hafıza olmadığı için herhalde Cameron kendisi ve Obama tarafından zikredilen cümlelerin bir dönem Bush ve Blair tarafından zikredilen cümlelere ne kadar benzediğini unutmuşa benziyor. On yıl önce de aynı özgüvenle aynı sözler verilmişti ama hiçbiri tutulmamıştı.

Irak'ta yalancı ve sahtekarların lafına dayanarak savaşa girdik. Şimdi de savaş YouTube üzerinden yapılıyor. Tabii bu kimyasal silahlarla

zehirlenen ve ölen Suriyelilerin görüntüleri sahte demek değil. Ama aksi her kanıtın ortaya çıkmaması yönünde baskı olacak demektir. Örneğin kimse Şam'da rejim ordusu ile birlikte savaşan Hizbullah militanlarının tünellerde aynı gün aynı gazdan zehirlendiği ile ilgili Beyrut'ta konuşulan haberlerle ilgilenmeyecek. Gelen haberlere göre Beyrut'taki bir hastanede tedavi görüyorlarmış. Eğer Suriye hükümeti zehirli gaz kullandıysa Hizbullah militanları bundan nasıl etkilendi? Ne oldu, zehirli gaz geri mi tepti yoksa?

Kurumsal hafızadan bahsetmişken acaba hangi devlet adamımız Amerikalılar en son Suriye ordusu ile mücadele etmeye kalktığımızda ne olduğunu hatırlıyor? Eminim hatırlayamamışlardır. Ben hatırlatayım. 4 Aralık 1983'te ABD Hava Kuvvetleri Lübnan'ın Bekaa Vadisi'nde Suriye füzelerini bombalamaya karar verdi. Olayı çok net hatırlıyorum çünkü o tarihte Lübnan'daydım. Amerikan A–6 savaş uçağı Suriye ordusunun Rus yapımı Strela füzesiyle düşürüldü. Uçak Bekaa Vadisi'ne düştü ve pilotu Mark Lange bu saldırıda öldü. Yardımcı pilot Robert Goodman ise esir alınarak Şam'daki bir hapishaneye gönderildi. Bu olaydan sonraki bir ay boyunca 'şiddet sarmalını durdurmak' gibi klişe lafların ardından Jesse Jackson bu esir askeri kurtarmak için Suriye'ye gitti. Bir başka Amerikan uçağı, bu kez bir A–7 yine Suriye'nin düzenlediği bir saldırıda düşürüldü. Ama bu kez pilot kendisini Akdeniz'e fırlatmayı başardı ve bir Lübnan balıkçı teknesi tarafından kurtarıldı. Uçağı tabii ki yok olmuştu.

Suriye'ye yönelik müdahalenin kısa süreceği söyleniyor. Güya birkaç gün içinde her şey bitecek. Obama böyle düşünmek istiyor. Ama bir de İran'ı düşünün. Ya da Hizbullah'ı düşünün. Tahminimce Obama bu işe girişecek olursa çatışma daha çok uzun sure devam edecektir.

28 Ağustos 2013, Kim Sengupta

BATI İSTENMEYEN SONUÇLARA HAZIRLIKLI OLMALI

ABD Savunma Bakanı Chuck Hagel Barack Obama'nın Beşşar Esad'a karşı en etkili saldırının Esad'a yönelik baskının artırılması olacağını düşündüğünü açıkladı. Çatışmadan kaçınmanın mümkün olduğuna

inananlar varsa Hagel'in bu açıklamasına inanabilir. Ama tüm göstergeler Batı'nın Suriye iç savaşına müdahil olmasına ramak kaldığını işaret ediyor.

ABD ve İngiltere'deki bazı kıdemli askeri yetkililer Suriye'nin Libya gibi olmadığı konusunda uyarılarını yaptılar. Şam rejiminin uçaksavar savunma mekanizmaları çok güçlü ve kamuoyu bu durumun yaratacağı zararlar konusunda önceden bilgilendirilmeli.

Ne olursa olsun dünyadaki en gelişmiş silahlar Esad kendine halkına yönelik kimyasal silahları bir kez daha kullanmasın diye kimyasal silah depolarını vurabilecek kapasitede olmalı. Tabii Tomahawk füzelerinin hedefinde sadece bu kimyasal silah depoları olmayacak. Batı'nın savaş uçaklarının Suriye hava sahasında güvenli bir biçimde hareket etmesi amacıyla rejimin kontrol ve kumanda sistemi, füzeleri ve hava üsleri, iletişim sistemlerinin denetim altında tutulması gerekiyor.

Daha önceki operasyonlarda da benzeri oldu.

Örneğin NATO'nun Libya'da uçuşa yasaklı bölge ilan etmesinden hemen sonra ilk yapılan iş Muammer Kaddafi'nin uçaklarını ve helikopterlerini düşürmek değil Bingazi dışında bulunan zırhlı tanklarını bombalamaktı. Bazılarımız bu hamlenin şehri yıkımdan ve olası bir katliamdan önlediğine inanıyordu. Yine de bu adımın Batı'nın Trablus rejimine savaş demek olduğu çok netti.

Libya'da NATO müdahalesinin altında yatan esas amaç rejim değişikliği idi. Benzer bir şekilde Suriye için de ABD, İngiltere ve Fransa Beşşar Esad'ın yönetimden çekilmesi gerektiğini defalarca vurguladılar. Ama her üç hükümetin üst düzey yetkilileri kamuya açık olmasa da aralarında El Kaide'ye yakın grupların da olduğu isyancıların topyekun bir galibiyetinin çok da olumlu bir senaryo ortaya çıkarmayacağını da itiraf ediyorlar.

Suriye rejiminin en önemli askeri kaynaklarının yok edilmesi elbette ki rejimi zayıflatacaktır. Uçaklarının ve füzelerinin yok edilmesi isyancılara kıyasla avantajlı olduğu noktaları ortadan kaldıracaktır. Seçilen hedeflerden bir diğeri de Beşşar Esad'ın ağabeyi Mahir'in komutasındaki Suriye Ordusunun Dördüncü Zırhlı Tümen'ine bağlı 155. taburu. Bu tabur geçen hafta Guta'da gerçekleşen saldırıyı düzenlemekle suçlanıyor. Bu tabur aynı zamanda Suriye ordusu içinde en donanımlı ve deneyimli askerleri barındırıyor. Bu nedenle de taburun zarar görmesi veya yok edilmesi savaşın gidişatını da mutlaka etkileyecektir.

Bu gelişmelerden doğrudan fayda sağlayacak grupların başında radikal İslamcılar geliyor çünkü en çok bu grupların sahayı kontrol altına alabilecek kapasitesi var. Böylesi bir gelişme de Başkan Obama'nın Suriye için tanımladığı 'barışçıl, mezhepsel olmayan, demokratik, meşru ve toleranslı' bir ülke vizyonuna hiç de uymuyor.

General Patrick Dempsey düzenlenmesi düşünülen operasyona hava saldırılarının askeri anlamda kesin sonuç vermeyeceği, ama sadece ABD'yi çatışmada kesin olarak taraf yapacağı uyarısıyla karşı çıkıyor.

Eğer rejim ordusu kitle imha silahlarını doğrudan kara yoluyla bir yerden başka bir yere taşımaya çalışırsa o zaman ABD'nin başını çektiği koalisyon ne yapacak? Kitle imha silahları stoklarının yok edilmesi amacıyla bu konvoylara muhtemelen saldırı düzenlenecek. Peki ya Tomahawk füzelerinin hedefleri olan yerlere kimyasal ve biyolojik silahlar yerleştirilirse ve füze saldırılarının sonucu olarak sivil kayıplar verilirse ne olacak? Bu gibi sorunlar çıkmamasının tek yolu Suriye'ye asker göndermek. Ama hiçbir Batılı lider bu işe girişmek istemiyor.

İngiliz ve Amerikalı yetkililere göre en ideal senaryo hava saldırılarının rejimi müzakere masasına çekebildiği bir senaryo. 'Ceneve II görüşmelerinin gerçekleşmemesinin sebeplerinden bir tanesi Esad'ın sahada ciddi kazanımlar elde etmesidir. Ama hava saldırıları durumu dengelemeyi başaracak. Tabii ki istenmeyen sonuçların da olabileceğinin farkındayız.' dedi kıdemli bir diplomat.

29 Ağustos 2013, Patrick Cockburn

HERHANGİ BİR MÜDAHALE ORTADOĞU'DAKİ HASSAS GÜÇ DENGESİNİ BOZMA RİSKİ TAŞIYOR

Suriye'ye yönelik füze saldırılarının bölgedeki siyasi tansiyonu yükselteceği kesin. Bu tansiyonun kalıcı mı yoksa geçici mi olacağı net değil. ABD ve müttefikleri müdahaleyi meşrulaştırılsa meşrulaştırsın dünya bu müdahaleyi 35 senedir Irak, Afganistan, Somali, Libya ve Lübnan örneklerinde olduğu gibi Amerika'nın önderliğinde Ortadoğu'ya yönelik düzenlenmiş bir askeri müdahale olarak görecektir.

İngiliz ve Fransız askeri hamleleri David Cameron ve François Hollande tarafından meşru hale getiriliyor. Bu iki lider Şam'da sivillere yönelik kimyasal silah kullanımına verdikleri tepkiyi ve aynı hadisenin bir kez daha tekrarlanmaması için planladıkları askeri harekatı etik boyutlara çekmeye çalışıyor. Bu ülkelerin kamuoyları nezdinde belki tutabilecek bir yöntem ama Ortadoğu'da çok zor. ABD Eski Milli Güvenlik Danışmanı Zbigniew Brzezinski bir röportajında 'İngiltere ve Fransa'nın askeri harekata bu denli destek vermesi beni şaşırtıyor. Bu iki ülkenin aynı zamanda bölgenin emperyalist, sömürgeci güçlerini olduğunu da unutmuş değilim' dedi. Hava saldırılarının tek yapacağı şey İngiltere ve Fransa'nın motivasyonları ile ilgili şüpheleri doğru çıkarmak olacaktır.

Hava saldırıları Suriye krizini bölgedeki diğer ülkelere taşırabilir mi? Aslında kriz zaten epeyce yayılmış durumda ve Suriye'nin komşularını bile etkilemeye başlamış. El Kaide ile ilişkili IŞİD hem Irak'ta hem de Suriye'de savaşıyor. Bu örgüt Suriye'deki iç savaş sürecinde daha da güçlendi. IŞİD 2008'den beri görülmemiş bir oranda Irak'taki bombalarından sorumlu. Aynı örgüt Suriye'nin kuzey doğusundaki Suriyeli Kürtlere yönelik etnik temizlik yapmakla suçlu. 40.000 kadar Suriyeli Kürt Irak'ın kuzeyindeki Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne kaçtı. Eğer Esad hükümeti zayıflarsa bu durumda IŞİD, El Nusra Cephesi ve diğer cihatçılar güçlenecektir.

Türkiye büyük ihtimalle ABD'nin adımlarını destekleyecektir. Türkiye'nin önemi ülkenin güneyindeki ABD'ye ait İncirlik üssünün kullanılıp kullanılmamasına bağlı olacaktır. Türkiye'nin Suriye'yle yaklaşık 900 km'lik bir sınırı var ve Türkiye Suriye ve İran'ın kendi içindeki Kürtlerini karıştırmasından çekiniyor. Türkiye'nin Suriye'deki isyancı gruplara verdiği destek Türkiye muhalefeti tarafından ciddi bir tepkiyle karşı karşıya. Hatta bu yaz Türkiye'deki muhalefet sokak protestolarıyla bir canlanma yaşadı.

Lübnan Beyrut'un güneyindeki Şii bölgelere ve Trablus'taki iki Sünni camisine atılan bombalar ile zaten Suriye krizinin etkilerini hissediyor. Bir milyon civarında Suriyeli ülkeden kaçmak zorunda kaldı. Lübnan henüz parçalanmış değil ama hava saldırıları gerginliği daha da artıracaktır. Suriye çatışmasını alevlendirmek İran ve Hizbullah'ın işine gelmez. Ama ara sıra tehditler ortaya atılsa da İran veya Hizbullah'ın Suriye çatışmasını körüklemesi işlerine gelmez çünkü böyle yapmaları bir yönüyle de hem İran'ı hem de Hizbullah'ı İsrail ve Batı çıkarlarına karşı zayıflatacaktır.

Ürdün her zamanki gibi güçler arasında denge sağlamaya çalışıyor. Ürdünlü bir sözcü: 'Ürdün Suriye'ye yönelik herhangi bir müdahalenin atlama tahtası olmayacak' dedi. Ancak ABD'nin Suudi Arabistan'ın da desteğiyle Suriyeli isyancı grupları CIA tarafından Ürdün'de eğittiğine dair raporlar var.

İsrail arada kalmış durumda. Bir yandan Esad'dan kurtulmaktan ve 40 yıldır İsrail karşıtlığı ile bilinen Suriye'nın yıkımından memnun olurlar. Öte yandan da Esad'ın yerine gelecek güçler daha tehlikeli olabilir. Ya iç savaş halen iktidarda ancak daha zayıflamış, İran ve Hizbullah'a daha fazla bağımlı bir Suriye ile sonuçlanırsa?

Başkan Obama ABD'nin askeri gücünü gösterebilecek kapsamda bir askeri operasyon ile Suriye'deki güç dengesi çok da aşırı derecede değiştirmeyecek bir operasyon arasında karar vermeli. Obama bir yandan geniş kapsamlı bir koalisyon istiyor ama bu koalisyonun Suudi Arabistan, Katar ve Türkiye gibi üyeleri Obama'nın daha ileri giderek Esad'ı devirmesini istiyor.

Ne olursa olsun, her şekilde güçler dengesi bozulacak ve gelişmeler sadece Suriye içindeki çatışmayı değil Sünniler ve Şiiler, Suudi Arabistan ve İran arasındaki çekişmeyi de etkileyecek.

30 Ağustos 2013, Robert Fisk

SURİYE SADECE BİR GÜNAH KEÇİSİ. ASLINDA BU İRAN İLE İLGİLİ BİR SAVAŞ

Modern dünya tarihi boyunca Batı'nın gerçekleştireceği en saçma savaş başlamadan önce -tabii ki Suriye'yi kastediyorum- Suriye'ye göndereceğimiz, insanlık tarihinin en antik yerleşimlerinden olan bir şehri yerle bir edecek füzelerin bu ülke ile aslında hiçbir ilgisi olmadığını söylemeliyim. Aslında tüm bu saldırıların hedefi İran'a zarar vermek. Şimdi başında deli Ahmedinecad yerine yeni ve aktif bir Cumhurbaşkanı gelmişken bu saldırının amacı İran İslam Cumhuriyeti'ni vurmak. Tam da İran'ın biraz daha istikrarlı hale geldiği bir dönemde bir de.

İran İsrail'in düşmanı. Doğal olarak da İran Amerika'nın düşmanı oluyor. O zaman füzeleri İran'ın Arap dünyasındaki tek müttefikine yollayalım.

Şam rejimi ile ilgili olumlu tek bir kelime söyleyebilmek mümkün değil. Bu yorumlarım da Şam rejimini kendi halkını kimyasal silahlarla öldürmesine mazeret teşkil etmez. Ama ABD'nin o dönemki müttefiki Irak'ın 1988'deki Halepçe'de Kürtlere karşı kimyasal silah kullandığını hatırlayacak kadar da yaşım var. O dönem Bağdat'a bir misilleme saldırı düzenlememiştik. Tam aksine o saldırı 2003'e kadar Saddam'ın kimyasal silahlarının veya normal silahlarının olmadığı bir döneme kadar bekledi.

Hatta CIA'nin İran'ı Halepçe katliamından sorumlu tutmasını da hatırlıyorum. Bu aleni yalan Amerika'nın düşmanının üzerine atılmıştı. Aynı dönemde Saddam Amerika adına savaşıyordu. Halepçe'de binlerce kişi öldü. Ama ne yaparsınız, o zaman öyleydi, şimdi böyle.

İsrail 1982'de Lübnan'ı işgal ederek 17.000 kişiyi öldürdü. Bu işgal ve saldırının Filistin Kurtuluş Örgütü'nün 1982'de İsrail'in Londra Büyükelçisine suikast girişiminden kaynaklandığı iddia ediliyor. İşin aslı suikastı düzenleyen FKÖ değil Saddam'ın dostu Ebu Nidal'dı. Tabii tüm bu bilgilerin şimdi pek de önemi yok. Ama o dönem Amerika'nın her iki tarafa da 'itidal' çağrısında bulunduğunu hatırlatmakta fayda var. İşgalden birkaç ay önce Beşşar Esad'ın babası Hafız Esad binlerce Müslüman Kardeşler sempatizanını katletmesi amacıyla erkek kardeşini Hama'ya gönderdi. Bu katliamı yakın dostum Tom Friedman 'Hama Kuralları' olarak isimlendirdi.

Şimdilerde etrafta farklı Müslüman Kardeşler var ve seçilmiş devlet başkanları darbeyle devrildiğinde Obama bir kez olsun yuhalayamadı.

Durun durun! İran'a karşı 'müttefikimiz' iken İran ordusuna karşı kimyasal saldırı düzenleyen de Irak değil miydi? Evet, ta kendisi! Saddam'ın saldırısında yaralananlar olduğunda ABD subaylarının savaş alanında tur atıp Washington'a bildirdiğini ama yine de hiç umursamadığımızı eklemek isterim. 1980–1988 İran–İrak savaşında binlerce İranlı asker bu korkunç silahın etkisi ile zehirlendiler.

O dönem yaralı askerleri taşıyan bir trenle gece yolculuğu yaparak Tahran'a gitmiş ve gerçekten de o gaz kokusunu hissetmiştim. Hatta gaz kokusunu azaltmak için tren koridorlarının pencerelerini açtığımı hatırlıyorum. Bu genç adamların vücudunda yara üzerin yara vardı. Vucutları tarif edilmesi çok zor derin yaralar ile kaplıydı. Bu askerler tedavi amaçlı Batı hastanelerine gönderildiklerinde BM raporları

ciddi kanıt sunsa da biz gazeteciler bu askerleri 'yaralı askerler' olarak adlandırdık. Şam civarındaki 'sözde' zehirli gaz mağdurları muhtemelen BM'nin o dönemki raporu kadar net bir değerlendirme alamayacak.

Peki bir açıklayın bana ne yapıyoruz biz gerçekten? Suriye'deki korkunç trajedide binlerce insan öldükten sonra birden bir bu kadar zaman sonra şimdi mi birden hassaslaştık? Korkunç. Aklım almıyor. Ama öyle. Halbuki ta 2011'de bu savaştan dolayı travmatize olmamız gerekiyordu. Hatta 2012'de. Neden şimdi?

Sanırım neden şimdi olduğunu biliyorum. Gizlice silah desteği verdiğimiz isyancı gruplar Beşşar Esad'ın gaddar ordusuna yeniliyor da ondan. Lübnan Hizbullah'ının desteğiyle –İran'ın Lübnan'daki müttefiki– Şam rejimi Kuseyr'deki isyancıları bastırdı ve Humus'un kuzeyindeki isyancıları da bastıracak gibi görünüyor. İran şu aşamada Suriye hükümetini ölesiye destekliyor. Bu yüzden de Suriye'nin galibiyeti İran'ın galibiyeti anlamına geliyor. Malum İran'ın galibiyeti Batı tarafından yenilir yutulur bir gelişme değil.

Hazır savaştan bahsetmişken John Kerry'nin övünerek bahsettiği İsrail–Filistin arasındaki barış görüşmelerine ne oldu? Suriye'deki korkunç kimyasal silah saldırısına tepkimizi koyarken öte yandan Filistin her saniye boğulmaya devam ediyor. İsrail'in Likud'cu siyaseti dört nala ilerlemiş gidiyor, ortada bir Filistin kalmayana kadar barış müzakerelerine devam edecek gibi görünüyor. Bu nedenle de Ürdün Kralı Abdullah'ın –2003'teki kitle imha silahı korkusundan çok daha ciddi olmak üzere– korkuları gerçeğe dönüyor: Filistin fiilen Filistin'de değil Ürdün'de olacak.

Washington, Londra, Paris ve dünyanın diğer 'medeni' köşelerinden gelen saçmalıklara inanacak olursak keskin kılıcımız her an Şam'ın üzerine düşecek. Arap dünyasının geri kalanının bu yıkıma alkış tutmasını izlemek de herhalde bölgenin yüz yüze kaldığı en acı deneyim olsa gerek. Tabii bir de en utanç verici. Sünni Müslümanlar alkış tutarken Şii Müslümanlar ve müttefiklerine saldırıyor olacağız. İşte iç savaş bu demek.

30 Ağustos 2013, Kim Sengupta

ABD VE RUSYA BÖLGEYE GEMİLERİNİ GÖNDERİRKEN İNGİLİZ UÇAKLARI KIBRIS'A DOĞRU YOL ALIYOR

Beşşar Esad'ın Kıbrıs'taki İngiliz üssüne füze saldırısı gerçekleştirmesi ihtimaline karşı tedbir amaçlı İngiltere adaya Kraliyet Hava Kuvvetleri'ne ait altı Typhoon savaş uçağı gönderdi. Lincolnshire'daki Coningsby Kraliyet Hava Kuvvetleri Üssü'nde bulunan savaş uçakları Amraam füzeleriyle (gelişmiş orta menzilli havadan-havaya atış yapabilen füzelerle), Asraam füzeleriyle (gelişmiş kısa menzilli havadan havaya füzeler) ve bir Mauser topu ile donanmış olacak.

Savunma Bakanlığı sözcüsü dün 'süregelen acil eylem planlarımız doğrultusunda bu sabah altı RAF Typhoon yol kesen avcı uçağımız Kıbrıs'ın Akrotiri üssüne gönderildi. Bu adım İngiltere'nin çıkarlarını gözetmek ve bölgede artan gerginlikten doğabilecek saldırılara karşı askeri üssümüzü savunabilmek amacıyla atılmış önleyici ve temkinli bir adımdır' dedi.

Bu adım gerçekten de temkinli olmak adına atıldıysa da bir yönüyle de Blair hükümetinin 2003 yılındaki kabarık dosyasının hatırlarını da canlandırdı. O dönemde Blair hükümeti Saddam Hüseyin'in 45 dakika içinde Kıbrıs'a kimyasal başlıklı füze atabileceği ile ilgili bir yalan ortaya atmıştı.

Yapılan araştırmadan sonra bu iddiaların yersiz olduğu görüldü. Bu sahte bilginin nereden çıktığı ile ilgili çok çeşitli kaynaklar vardı. Rivayete göre bu bilgi arabasında iki komutanı konuşurken duyan Bağdatlı bir taksi şoföründen gelmişti.

Typhoons'lar Kıbrıs'a gönderilirken Rus haber ajansı Interfax da Moskova'nın Doğu Akdeniz'e iki savaş gemisi gönderdiğini açıkladı. Rus ordusundan bir yetkiliye atıfta bulunan Interfax Suriye'nin en güçlü müttefiki olan Rusya'nın ilerleyen günlerde Karadeniz Filosundan bir füze ve Kuzey Filosundan bir denizaltı avcı gemisi sevkiyatı yapacağını açıkladı.

Aynı dönemde USS Stout da Doğu Akdeniz'e gönderildi. Böylece bölgede beş torpido bulunmuş oluyor.

Avam Kamarası İngiltere'nin hava saldırılarına katılıp katılmayacağına karar vermeye çalışırken Suriye rejimi de kontrol ve kumanda merkezilerinden personelini geri çekerek limanlara yakın bölgelere asker sevkiyatı gerçekleştirdi. Bir yandan da muhalefet askeri üslerden kimyasal silah stoklarının başka yerlere taşındığını iddia etti.

Şam civarındaki askeri birliklerden kamyonlarca silah başka bölgelere aktarıldı. Bu yer değiştirme tabii ki ana otoyollara yakın yerlerdeki çatışmalar sebebiyle kısıtlı bir şekilde ilerledi.

Emevi Meydanı'nda bulunan genelkurmaya ait kumanda binasının, yakındaki hava kuvvetlerine ait binanın ve güvenlik tesislerinin kısmen boşaltılması konusunda sıkıntı yaşandığı söyleniyor. Askeriye binası 2012'de isyancıların hedefi olduğundan beri daha az sayıda personel barındırıyor.

Şam'ın doğusundaki eylemciler Şomariya ve Muadamiye bölgelerinde Cumhuriyet Muhafızları ve Dördüncü Orduya ait barakaların boşaltıldığını, birliklerin ve ailelerinin şehre gittiğini iddia etti.

Kasyun'un tepe bölgelerinde oturan aileler Cumhuriyet Muhafızlarının 105. Taburuna ait silahların sustuğunu söyledi.

30 Ağustos 2013, Kim Sengupta

SUÇU KANITLANMIŞ MI? KİMYASAL SALDIRIYA İLİŞKİN KANITLAR İKNA ETMEKTEN UZAK

Hatırlarsanız Ortak İstihbarat Komitesi Saddam Hüseyin'in elinde kitle imha silahları olduğu ile ilgili bir rapor hazırlamıştı. Bu rapor da Tony Blair hükümeti tarafından George Bush'ın Irak'ı işgalini desteklemek için bir araç olarak kullanılmıştı. Komitenin raporu siyasi amaçlar uğruna hazırlanmış uydurma bir propaganda aracından başka bir şey değildi.

Komite bu kez de Beşşar Esad'ın kitle imha silahları bulunduğu iddiası ile ilgili bir rapor hazırladı. Bu kez daha temkinli bir dil kullanılmış, tüm bilgilerin açık istihbarat yani videolar, hasta ve doktorların anlattıklarından derlendiği, gizli bir bilgi içermediği çok net açıklanmıştı.

Böyle olunca savaşa sebebiyet verememiş olacak. Beşşar Esad'ı ve ekibini doğrudan kimyasal saldırıyla ilişkilendirecek hiçbir kanıt yoktu. Ancak suç doğal olarak rejime ait görüldü, bu kısmen de muhalefetin böylesi bir saldırıyı gerçekleştirecek silahlara sahip olmadığının düşünülmesinden kaynaklanıyor. Kitle imha silahları konusunda Irak ve Suriye rejimlerini birbirinden ayıran önemli bir fark var. Suriye rejiminin kimyasal silah stoklarına sahip olduğu konusunda kimsenin bir şüphesi yok. Bazılarımızın da doğrudan deneyimlediği gibi rejim çok korkunç şeyler yapabilecek güçte.

Ortak İstihbarat Komitesi birçok kişinin aklındaki önemli bir soruya yanıt veremiyor: Şam rejimi sıradan silahları kullanarak önemli galibiyetler elde etmesine rağmen neden BM gözlemcileri birkaç kilometre ötedeki bir otelde kalıyorken kimyasal silahların kullanıldığı bir saldırı düzenlesin?

David Cameron Avam Kamarası'nda Esad'ın işi nereye kadar zorlayacağını test etmeye çalıştığını söylese de bu argüman kulağa pek de tutarlı gelmiyor. Cameron saldırının arkasındaki motivasyonun Komite'nin de bulmaya çalıştığı ancak bulmakta zorlandığı bir bilgi olduğunu açıkladı. Komite Başkanı Jon Day Cameron'a mektubunda komitenin değerlendirmelerinde güvenilirlik oranının çok yüksek olduğunu ifade ediyor. Buna rağmen konulardan bir tanesini hariç tutuyor: 'Rejimin böyle bir zamanda kimyasal silahları kullanmasının arkasında yatan motivasyon haricinde...ancak elimize geçen istihbarat bilgileri ilerleyen dönemlerde bu konudaki değerlendirmemizin güvenilirlik oranını yükseltebilir'.

İsrailliler tarafından yapıldığı iddia edilen telefon dinlemeleri Suriye ordusunun komuta kademesinin yeterince iyi işlemediğini gösteriyor. İki buçuk yıldır iç savaş ile mücadele eden bir ordu içinde ateş etme emrini kimin verdiği de bir muamma. Orduda bir hain mi var, veya komplo teorilerine meraklı olanlar için düşman bir devletin ajanları mı yaptırdı tüm bunları? Rejim taraftarları Suudileri suçluyor. Ama ellerinde hiçbir kanıt yok. Her şekilde eğer bu emir komuta zinciri dışında gerçekleşen bir saldırı ise demek ki Esad'ın ordusu içinde ciddi sızıntılar var demektir.

Jon Day Şam'ın önemli bölgelerinden muhalif unsurları temizlemek için bu saldırıları rejimin başlattığına dair 'hassas istihbarat' belgelerinin eline ulaştığını açıkladı. Yani kimyasal silahlar mı kullanılmış? Tam da böylesi bir zamanda? Niye? Komite BM denetçilerinin ülkede bulunması

sebebiyle Suriye rejiminin 'böyle bir zamanda bu düzeyde kimyasal silah kullanmasına altyapı hazırlayacak siyasi ve askeri motivasyonların olmadığını' ifade ediyor.

Rapora göre Esad'ın güçleri 14 ayrı kimyasal saldırı düzenlemiş. Bu sayı arasında rejimin isyancıları suçlayarak BM'yi denetlemeye davet ettiği Mart ayında Halep'in yakınındaki Han El Assal şehrinde gerçekleşen saldırı da var mı? Komite bazı muhalif grupların 'kimyasal silah elde etme çabalarının olduğu'nu belirtiyor. Batı'nın önerdiği askeri müdahaleyi tetikleyen Guta katliamı rejim, Rusya ve İran tarafından isyancıların üzerine atıldı. Ancak bu konuyla ilgili henüz kanıt ortaya koyamadılar.

JIC Komitesi raporunun belki de sadece bir yerinde suçu yönlendiriyor. Raporda kimyasal silahların 'muhtemelen' devlet başkanı Esad tarafından verilen emirle '(...) gibi kıdemli ordu komutanlarına' uygulanması için görev verildiği yazılıyor. Peki bu komutan kim? 155. tugayı kimyasal başlıklı füze saldırısı düzenlemekle suçlanan Beşşar Esad'ın ağabeyi Mahir mi?

Muhtemelen bu soruların cevabı ABD'nin hazırlayacağı bir istihbarat raporunda olacak. Ama bu raporun ne denli sağlam olduğu daha şimdiden istihbarat yetkilileri tarafından sorgulanıyor.

1 Eylül 2013, Patrick Cockburn

SURİYE'DE YA HEP, YA HİÇ

Irak işgalini meşrulaştıran argümanlar halen Amerika ve İngiltere'nin Suriye'ye yönelik askeri müdahalesi ile ilgili algıları belirliyor. Benzer bir şekilde 1930'larda Birinci Dünya Savaşı sırasında ortaya atılan yalanlar ve abartılı haberler Nazi rejiminin ilk dönemlerde işlediği suçların şüpheyle karşılanmasına sebep oldu.

10 yıl önce Saddam Hüseyin'in olmayan kitle imha silahlarının varlığına inandırılarak savaşa sürüklenen insanlar bu kez hükümetleri Beşşar Esad'ın 21 Ağustos'ta kimyasal silah kullandığını söyleyince tabii ki inanmıyor. Irak ile ilgili 2003'te sorulması gereken her soru şimdi Suriye ile ilgili soruluyor: Kimyasal silahlar ile ilgili kanıtlar nerede? Bilgi kaynakları ne kadar taraflı? Esad neden kendi çıkarlarına zarar verecek

böyle bir adım atsın? Eğer gerçekten kullandıysa, Suriye hava üslerine yönelik sınırlı bir hava saldırısı Esad'ı kimyasal silahları bir kez daha kullanmaktan caydırır mı? Veya sınırlı bir hava saldırısı İngiltere ve Amerika'nın savaşa daha da mı fazla müdahil olması ile sonuçlanır?

Tüm bu sorular gayet mantıklı ve bir o kadar da mantıklı cevapları var. Irak'a kıyasla Suriye ordusunun sarin gazı dahil kapsamlı bir kimyasal silah deposuna sahip olduğu ve kitlesel bir saldırının düzenlendiği biliniyor. Yaklaşık yüz adet video görüntüsü insanları ya ölmüş halde ya da o anda ölürken gösteriyor. Doktorlar gelen hastalara azdan zehirlenme teşhisi koydular. Muhalif güçlerin dış müdahaleyi kışkırtmak amacıyla bir rejim saldırısıymış gibi gösterecek kadar kimyasal silahlara sahip olması pek olası değil.

Zehirli gazların kullanımı elbette ki ABD'yi harekete geçirtecekti. Halbuki Şam iki senedir bu durumdan kaçınmaya çalışıyordu. Ama yine de kaçınıyordu diye kimyasal silah kullanmadı anlamına gelmez. Malum birçok savaşın sonucu aptalca ve hatalı adımlar belirledi. 1919 yılında İngiliz General Reginal Dyer Hindistan'ın Amritsar kentindeki bir protestonun üzerine ateş açılması emrini verdi ve bu katliamın sonunda bazı kaynaklara göre 379 bazı kaynaklara göre 1000 kişi öldü. Dyer'in amacı Hintli milliyetçileri bastırıp İngiliz hakimiyetini güçlendirmekti. Kanlı Pazar olarak da bilinen 1972'de Derry'deki protestoyu İngiliz paraşütçü birliği ile kontrol altında tutma gibi akıllıca (!) bir fikir kimden çıkmıştı?

Geçtiğimiz hafta ile ilgili ilginç olan bir nokta başta medya ve İngiliz hükümetinin Irak savaşının oluşturduğu açık yaralarla Suriye'yi okumaya çalışması. Çatışmanın büyük bir kısmında Bağdat'taydım ama İngiltere'ye döndüğümde en muhafazakar ve en siyasetle yakından uzaktan ilgisi olmayan insanların savaşa girme konusundaki kızgınlıklarını gözlemlemek beni çok şaşırtmıştı. 1938'teki Münih Anlaşması gibi Irak savaşı İngiliz kolektif belleğinde derin bir iz bıraktı. Bunun sebebi belki de insanların yanlış yönlendirildiklerine ve hatta hükümetleri tarafından aldatıldıklarına inanmalarıydı.

Parlamentodaki oylama ve kamuoyu yoklamaları İngiliz hükümetlerinin konu Ortadoğu olduğunda halkın güvenini tamamen yitirdiğini gösteriyor. Esad'ın kimyasal silah kullandığına değinen raporlar 2003'teki yalan raporları hatırlatıyor. Kaybedilen güven ve itibar da kolayca yerine

geri gelmiyor. Hükümet Hilaire Belloc'un şiirindeki Matilda adındaki küçük kız gibi. Şiirde Matilda yalan söyleyerek itfaiyeyi arayıp evinin yanmakta olduğunu haber veriyor. Ama bu kez gerçekten evi yandığında ona kimse inanmıyor ve yanarak evin içinde ölüyor.

Her defasında 'yangın var!' diye bağırıyordu

Onlar da her defasında 'küçük yalancı!' deyip durdular

Irak'ta ortaya atılan yalan ve kandırmacanın halen ne kadar zihinlere kazınmış olduğunu düşündüğümüzde David Cameron'un ısrarla Suriye'nin 2003 Irak'ından farklı olduğunu vurgulaması da şaşırtıcı gelmiyor. Ama iki ülke de siyasi yapısı itibariyle birbirine benziyor. Her iki ülkede de çok derin mezhepsel ve etnik ayrışmalar var. Siyasi gelişmeler de bu ayrışmaları artık iyicene düşmanlık boyutuna çekmiş durumda. Her iki ülke de bir aile veya klan tarafından yönetiliyor -du-. Bu unsurlar ülkedeki tüm gücü istihbarat ve güvenlik teşkilatları aracılığı ile kontrol ediyor-du-. Bu yapıların kırılması da çok zor. Hayatının büyük bir kısmını Saddam'dan kurtulmaya çalışarak geçiren Iraklı bir lider 'Esad da tıpkı Saddam gibi askeri darbelere dayanıklı' dedi.

Esad Sırbistan'ın Miloseviç'inden, Irak'ın Saddam'ından ve Libya'nın Muammer Kaddafi'sinden çok daha güçlü bir konumda. Bu diğer üç lider uluslararası arenadan izole edilmişlerdi. Öte yandan Esad'ın güçlü ve ona halen destek veren dış destecileri var. Rusya bir yandan Esad'a destek verirken bir yandan da 2011 Libya savaşı ile en tepe noktaya varan, 20 yıldır devam eden siyasi yenilgi ve aşağılanmalarını tersine çevirerek küresel güç statüsünü yeniden kazanmaya çalışıyor. Rusya 2011'de NATO'nun insani müdahale adı altında başlattığı harekatın Kaddafi'yi devirme operasyonuna dönüşmesiyle aldatıldığını düşünüyor.

İran ve Lübnan'daki Şii paramiliter örgüt Hizbullah Suriye rejiminin hayatta kalmasına çok daha fazla kendini adamış görünüyor. Her iki unsur da Şam'daki müttefiklerini devirme girişimlerinin aslında onları zayıflatmaya yönelik bir adım olduğunu bildiklerinden bu tehdidi ortadan kaldırmaya yönelik her tür girişime hazırlar. Bu iki unsur için Esad halen iktidardayken savaşmak istemeleri çok mantıklı çünkü aksi halde Esad sonrasında onlara karşı bir Sünni rejim yönetimde olacak.

Suriye çatışmasının ABD ve İngiltere'yi etkileyen temel meseleleri aslında Irak savaşındakine çok benziyor. Her dış müdahale bir şekilde başka çatışmalarda taraf ve müdahil olunması ile sonuçlanıyor. Irak'ta

İranlılar eski düşmanları Saddam Hüseyin'in devrilmesinden memnun olsa da ABD ve İngiltere'nin işgalindeki bir Irak'ın Tahran hükümetini devirmeye yönelik bir altyapı oluşturacağından korkuyordu. Bu nedenle de Amerikalılar ve İngilizlerin Irak'ı işgali istikrar getirmesin diye her şeyi yaptılar. Milli güvenlik alanında uzman bir Iraklı 'İranlılar bu tarz gizli operasyonların doktorasını yapmış adamlardır' diyor.

Amerikalı ve İngiliz liderler ile yorumcuların Suriye hakkındaki görüşleri ülkede süregelen dört veya beş çatışmaya değinerek askeri müdahaleyi savunmalarından dolayı çok yapmacık ve yüzeysel geliyor. İsyancı grupları desteklemede meşru argüman olarak kullanılan başlıca çatışma 2011'de Suriye polisinin gaddar uygulamalarına karşı başlatılan kitlesel ayaklanma oldu. Ama gerçekte bu ayaklanma kısa süre içinde Sünni Arap çoğunluğun yönetimdeki Şii Alevi azınlık ve Hristiyanlar ile Dürziler gibi diğer azınlıkların karşı karşıya geldiği mezhep savaşına döndü. Suriye iç savaşı aynı zamanda Afganistan dağlarından Akdeniz'e kadar uzanan coğrafyada süregelen Sünni–Şii çatışmasını güçlendirdi. Mezhep mücadelesi de bir şekilde 1979'da Şah'ın devrilmesine dek giden ABD, İsrail, Suudi Arabistan ve müttefikleri ile İran güdümlü koalisyon arasındaki iktidar kavgasına kadar dayanıyor.

Suriye'nin siyasi ve askeri savaş alanı size çok karmaşık geliyorsa ki gerçekten de öyle, iş daha da karmaşık hale geliyor. Geçtiğimiz ay Suriye'nin kuzey doğusunda El Kaide ile ilişkili El Nusra Cephesi ve IŞİD arasında 50.000 Suriyeli Kürt'ün Irak'a kaçması ile sonuçlanan korkunç bir etnik savaş patladı.

Irak ve Suriye'ye yönelik askeri müdahale fikrini halklarına satmaya çalışan Amerikalı ve İngiliz liderler bu girift çatışmaları ne anlıyor ne de halklarına anlatabiliyor. Ama bu karmaşık müttefik ilişkileri bir yandan bölgedeki siyasi haritayı ve bölgeye yönelik dış ülkelerin müdahalesini hangi oranda olacağını şekillendiriyor. Örneğin çocukları rejimin napalm bombası saldırısı sırasında yanan köylüleri koruma ve silahlandırmayı savunmak kolay. Ama peki ya bu köylülere en iyi yardım edebilecek kişiler Alevi tutsakların kafasını kesen, kahve satan bir çocuğu Allah'a hakaret ettiği iddiasıyla öldüren IŞİD'ci cihatçılarsa? Açıklamalara bakılırsa Şam hükümetini hedef alan ABD güçlerinin El Kaide ile defakto bir işbirliği içinde olduğu anlaşılıyor. Irak'ta 10 sene önce İngiltere ve ABD demokrasi için, Saddam rejimine karşı savaşıyor görünmedi mi? İşin gerçeği 2003–

2006 arasında bu iki ülke eski tip emperyalist bir rejim kurarak bir açıdan Şiilerin yanında yer aldıkları vahşi bir Sünni–Şii iç savaşında taraf oldular.

23 milyon Suriyelinin bu gittikçe artan acıklı durumunu düzeltmek için ne yapılabilir. Ya etkili bir barış ya da etkili bir savaş yapılacak, başka çaresi yok. Suriye askeri üslerine yönelik sınırlı hava harekatları Beşşar Esad'ı istifa etmeye zorlamayacak. Bunu yapabilecek tek askeri adım uçuşa ve silahlı kuvvetlerin girmesi yasaklı bölge ilan edilerek tam kapasite bir saldırı başlatılması olacaktır. Böyle bir adım da isyancı gruplara tıpkı 2001'de Afganistan'da Taliban karşıtı Kuzey İttifakı'nda, 2003'te Irak'ta Kürt peşmergeye ve 2011'de Libya'da Kaddafi karşıtı milislere olduğu gibi bu kez de Suriye'deki isyancı gruplara bir koruma şemsiyesi sağlamakla olacaktır. Bundan dolayı da Rusya, İran ve Hizbullah da Esad'a olan desteklerini daha da artıracaktır. Böylesi topyekun bir askeri müdahale dışındaki her tür alternatif şiddeti ve çatışmayı artıracaktır. Böyle giderse muhalif unsurlar –ki bir çoğu yurt dışında yaşıyor– bir gün Libya'da olduğu gibi NATO'nun muhalif unsurlar adına harekata girişeceğini düşünmeye devam edecekler.

Sınırlı müdahale bu kilitlenmiş durumu aynen devam ettirecek demektir. Barış için belki de en büyük fırsatlardan bir tanesi de böylece heba olacak. Çünkü barış ancak her iki tarafın da yorgun düştüğü, kazanamayacağını anladığı zaman gerçekleşebilir. 1999 Kosova savaşı ile benzerlik kurmak ise son derece yüzeysel ve hatalı değerlendirmelere yol açabilir. Çünkü Kosova savaşında izole olmuş bir Sırbistan 78 günlük bir hava bombardımanının ve NATO'nun karadan işgal tehdidinin ardından yenilgiyi resmen kabul etti.

Eğer topyekun savaşın uygulaması mümkün değilse barış müzakere yoluyla gelebilir mi? Bu konuda ABD ve İngiltere ikircikli bir tutum sergiliyor. Hem bir yandan barış görüşmeleri açıkça destekleniyor hem de Suriye'nin büyük bir kısmını elinde tutmasına rağmen Esad'a sadece teslim olmaya dair teklifler yapılıyor. Bu durum liderlerin 2011–2012 döneminde Esad hükümetinin kısa sürede devrileceğine dair hatalı değerlendirmelerine dayanıyor. Hükümetin devrileceği öngörülüyor, Esad'a geçiş sürecinde yer verilmiyor, Suriye krizinin önemli aktörü olan İran müzakerelerden uzak tutuluyordu. Güç dengesini sağlamaktan bu kadar uzak bir barış görüşmesi elbette hiçbir savaşı durdurmayacaktı. Öte yandan İran'ın müzakere masasına davet edilmesi ABD, Avrupa

ve İsrail'in İran'ı nükleer güç geliştirme girişiminden dolayı izole etme çabalarını boşa çıkaracaktı. ABD'nin İran'ı bölgesel bir güç olarak kabul etmesi İsrail ve Körfez monarşilerini çok kızdıracaktı.

Öyle de olsa barışın gelmesi kolay olmayacaktı. En iyi geçici çözüm 2012'de Annan Planı doğrultusunda kısa süreli de olsa gerçekleşen BM denetimindeki bir ateşkes anlaşması olurdu. Savaşta tüm taraflar dış destekçilerine bağlı. Hatta savaşmak isteyenlerin dahi silaha, mermiye ve paraya ihtiyacı var. Bu nedenle tüm gruplara barış konferansına katılma ve ateşkes imzalama konusunda dışarıdan baskı yapılabilir.

Böyle bir adım Lübnan'daki ateşkese benzer bir adım olacaktır. Yeterli değil elbette ama topyekun savaştan çok daha iyi. Barış konferansı da Başkan Obama'nın sınırlı hava operasyonları fikrine karşı ortaya konulabilecek siyasi ve diplomatik bir çözüm yolu olabilir. Aslına bakılırsa son bir yıldır Suriye resmen kilitlenmiş durumda. Eğer Suriye ordusu zehirli gaz kullanmışsa o halde bu adım ordunun Şam civarında isyancı grupların hakim olduğu bölgeleri dahi ele geçirme kapasitesinin olmadığını gösterir. Bu nedenle de bir BM denetimi ile savaş sınırlarının olduğu gibi daha fazla ilerlemeden kalması çok daha iyi. Uzun vadeli çözümler ise ancak Suriyeliler Kuzey İrlandalı siyasetçilerin bir dönem çok sözünü ettiği 'son vahşetin siyaseti' döneminden kurtulunca konuşulabilir.

2 Eylül 2013, Robert Fisk

BİR DÖNEM WASHİNGTON ORTADOĞU'YU KORKUDAN TİTRETİYORDU-ŞİMDİ KİMSE TAKMIYOR

Dönüm noktası. Başka hiçbir söze gerek yok. Bir zamanlar Washington ağzını açsa Lübnan, Mısır ve Suriye tir tir titrerdi. Şimdi gülüyorlar. Buradaki esas sorun bu geçen süre içinde devlet adamlarına ne olduğu sorusu. Kimse Cameron'un bir Churchill olacağına veya Beyaz Saray'daki o komik adamın Roosevt olacağına zaten inanmıyordu. Gerçi Putin'den iyi bir Stalin çıkar. Günümüzde yaşanılan sorun itibar sorunu. Ortadoğu'da hiç kimse artık ABD'yi ciddiye almıyor. Bunu anlamanız için tek yapmanız gereken şey geçen Cumartesi Obama'yı izlemekti.

Obama o gün belki de dinleyenlere son derece ırkçı görünebilecek şekilde Ortadoğu'daki 'tarihsel mezhep farklılıklarını' anlatıyordu. Ne zamandan beri ABD Başkanı bu sözümona 'mezhep farklılıklarının' uzmanı oldu? Sürekli olarak Arap dünyasının haritaları önümüze getiriliyor. Bu haritalarda Şiiler, Sünniler ve Hristiyanlar bizim Birinci Dünya Savaşı sonunda devletlere böldüğümüz coğrafyada farklı renklere ayrılmış şekilde görünüyor. Ama ne zaman bir Amerikan gazetesi Washington'un veya Chicago'nun sokaklarının dahi siyah ve beyaz Amerikalı olmak üzere kodlandığı bir harita yayınlayacak?

Esas şaşırtıcı olan liderlerimizin yeniden yalanlarla seçmenlerini aldatabileceklerini düşünmeleriydi.

Bütün bunları söylüyor olmam Suriye rejiminin 'kendi halkına yönelik' kimyasal silah kullanmadığı anlamına gelmiyor. Bu 'kendine halkına yönelik' tabirini Saddam'a karşı savaş açmak istediğimiz zaman Irak için de kullanmıştık. Tabii bu demek oluyor ki şu anda liderlerimiz Bush ve Blair'in halkı kandırmasının bedelini ödüyorlar.

Sadece laftan ibaret olmaya başlayan Başkan Obama öyle görünüyor ki Batı dünyasının cezalandırıcı başkanı, intikamcı başkanı olmak istiyor. Obama'da bir Romalı havası seziyorum. Romalılar da iki konuda çok iyiydiler. Hukuka ve cezalandırmaya inanıyorlardı. Amerikan anayasası, Amerikan değerleri ve füzelerin hedefleri hemen hemen aynı. Daha aşağı ırklar medenileştirilmeli ve cezalandırılmalı. O küçücük minicik füze saldırılarının savaşlardan çok daha zarar verici olduğu düşünülse bile.

Roma İmparatorluğu'nun dışında yaşayan herkes barbar olarak görülüyordu. Obama'nın imparatorluğu dışındaki herkes de terörist.

Tabii ki büyük resme bakmak içindeki detayları görmemizi engelliyor.

Mesela Afganistan. Üç gün önce Kabil'den çok ilginç bir telefon geldi. Görünen o ki Amerikalılar Cumhurbaşkanı Karzai'nin yeni Rus Mi helikopterlerinden satın almasını engellemeye çalışıyormuş. Moskova aynı helikopterlerden Suriye'ye de satıyormuş da ondan. Bakın hele. Demek ki ABD şimdi de Suriye'den dolayı Afganistan'ın Rusya ile olan ticaretine zarar vermeye çalışıyor. Afganlar sekiz sene boyunca kendilerine hakim olan bir güçle neden ticaret yapmak istesin ki? Bu da tamamen ayrı bir konu tabii.

Şimdi bir başka habere geçelim. Bir hafta kadar önce Lübnan'ın kuzeyindeki Trablus şehrinde bulunan iki Selefi camiinde iki büyük

patlama oldu. Patlamalarda 47 kişi öldü 500 kişi yaralandı. Lübnan güvenlik güçleri iki kişinin sorumlu olduğunu açıkladı. Bunlardan bir kişinin Suriye hükümetinin istihbarat servisinde görevli bir uzman olduğu söyleniyor.

Bu suçlamalar yapıldı yapılmasına ama adam ortada yok. Tabii biz yine de gerçek anlamda suçlu bulunana kadar insanların masumiyetine inanalım. Ayrıca bir tanesi Suriye hükümeti yanlısı olan bir İslamcı grubun başındaki iki şeyh de Lübnan polisi tarafından suçlandı. Diğer şeyhin Suriye istihbaratına çok yakın olduğu söyleniyor. Obama Suriye'yi bombalamaya çok meraklı gözükse de milyonlarca Lübnanlıyı sinirlendiren bu ufacık bilgiyi atlamış gibi görünüyor.

Bu gibi detayların atlanmış olması çok normal tabii!

Bu olay bana 2005'te Yale Üniversitesi tarafından yayımlanan bir kitabı hatırlattı. Kitabın adı 'Şam'ın Yeni Aslanı', yazarı ise Texas Trinity Üniversitesi'nde profesör olan David Lesch. O dönemler halen Beşşar Esad Suriye'de bir yeni ışık olarak görülüyordu.

Lesch şöyle diyordu: 'Beşşar daha iyi bir gelecek için umudu temsil ediyor'.

Geçen sene Batı'nın Beşşar ile ilgili umutlarının tükendiği günlerde sayın hocamız bir kitap daha yayımladı. Bu kez adı 'Esad Hanedanının Çöküşü'. Bu kez şöyle diyor Lensch: 'Beşşar öngörülü değildi. Vizyonu yoktu ve kandırıldı. Ciddi anlamda başarısız oldu'.

2 Eylül 2013, Kim Sengupta

EYLEMCİLER ASKERİ HAREKATIN GECİKECEĞİNİ DÜŞÜNÜYOR

İngiliz Parlamentosu'nun veya Barack Obama'nın askeri harekatı erteleme kararı eylemcileri hiç şaşırtmadı. Aslında zaten tam da bunu bekliyorlardı. Batı liderleri Suriye'ye yönelik bir askeri harekat için yeterince başarılı bir savunma yapamamışlardı.

Eylemciler sınırlı etkideki Tomahawk füze saldırılarının sadece sembolik etkisinin olacağını, gerçekte cephede fazla bir şey değiştirmeyeceğini söylüyorlar.

'İşlerin neden bu şekilde gelişmesini anlıyoruz. İngiltere ve Amerika'da Irak ve Afganistan'ın anıları var. Elbette halk bu deneyimleri hatırlıyor ve kendi çıkarları doğrultusunda oy kullanıyor' dedi ülkeye kaçak sokulan bir derginin yöneticisi olan Naci El Cerf.

El Cerf derginin Şam'daki ofisi basılıp çalışanları hapse atıldıktan sonra kaçmış. 'Amerika ve İngiltere hükümetlerinin halklarına burada Beşşar Esad'ın ne kadar korkunç şeyler yaptığını göstermeleri için iki buçuk sene gibi bir zamanı vardı. Bunu iyi bir şekilde yapmadılar' diyor El Cerf.

El Cerf ekliyor: 'Ama dışarıdan yine de yapıcı bir yardıma ihtiyacımız olacak. Özellikle de demokratik bir Suriye arzulayanlardan. Çünkü radikal gruplara çok para gidiyor'.

Eylemciler uluslararası tehdit baş gösterdiğinden ve Batı savaş gemileri Akdeniz'e yaklaştığından beri Esad güçlerinin saldırılarının azaldığını söylüyor.

'Sadece hava saldırılarından çok rejim üzerinde baskı kurmanın başka yolları da var. Ama siyasiler hava saldırılarını istiyor. Muhtemelen televizyonda daha şaşalı göründükleri içindir' dedi görevi Amerikalı mevkidaşları ile iletişim kurmak olan kıdemli bir İngiliz subay.

'Stratejik düşünmeliyiz. Şu aşamada rejimin hava, kara ve deniz altyapısını denetlemeyi başarıyoruz. Rejim ABD'de Kongre'nin görüşmelerine kadar zamanları olduğunu düşünüyor olabilir ama eğer saçma bir hareket yaparlarsa Obama'nın onları derhal bitirmek isteyebileceğini de unutmasınlar' dedi bu subay.

'İnsanları kumanda ve kontrol merkezine bir an önce yetişmeye çalışırken görmedik. Bir kısmı muhtemelen hiç geri dönmeyecektir.'

Hükümetin büyük resme bakmadığı yönündeki suçlamalar eski Deniz Kuvvetleri Amirali Chris Parry tarafından da dile getirildi. Parry halen görev yapmakta olan meslektaşlarıyla görüştüğünü ve bu kişilerin Avam Kamarası'ndan çıkan oylama sonucuna destek verdiklerini belirtti.

'Hedeflenen stratejik sonuç ortaya dahi konulmamışken kendilerinden askeri kaynak talep edildiğini söylediler' dedi Parry.

Parry sevk edilecek ama tereddütlerini de dile getiren askerlerdendi.

İngiliz Ordusu'nun önceki genelkurmay başkanı General Lord Dannatt oylamayı 'mantığın galip gelmesi' olarak tanımladı.

Dannatt: 'Halkın iradesi Avam Kamarası'ndaki oylamaya yansıdı. Halk bu işe bulaşmak istemiyor. Şu anda verilebilecek en doğru tepki de buydu' dedi.

Atlantiğin öte yakasında ABD'de General Gregory S. Newbold ise 'Amerika'nın dış politika alanındaki mecburiyetleri ve Amerikan askeri kapasitesinin yapabilecekleri ile ilgili siyasi kanatta çok ciddi bir safiyane tutum var' dedi.

4 Eylül 2013, Kim Sengupta

MEZAR MEZAR ÜSTÜNE DÜŞTÜ, KAN YAĞMUR SULARI İLE YIKANDI, RÜZGAR ÜZERLERİNDEN ESTİ. BOZULMAMIŞ BİR MEZAR KALMIŞTI, ÜÇ YAŞINDAKİ HANİA'NIN MEZARI. ÖLEN BEŞ KİŞİLİK AİLEDEN EN KÜÇÜĞÜ...

Hiçbiri kimyasal silahlarla öldürülmedi, ölümler Halep'e düzenlenen hava saldırılarında bildiğimiz sıradan silahların elinden oldu. Bunlar gibi silahlar iki buçuk yıldır süren korkunç çatışmada 100.000 kişinin canını aldı.

'Artık yaşamak istemiyorum. Allah neden benim canımı bağışladı? Yaşlıyım ve kimsem kalmadı' diyor Abdurrahman El Şibli. Yetmiş yaşlarındaki bu dede füzeler El Bab'a yakın köydeki evinin üzerinde düştüğünde kuzulara çobanlık yapıyordu. Elma ağaçlarının olduğu mezarlıkta ağaçların altında oturur, nemli gözlerini silerdi.

Bu sükunet yeri siyasetin yapıldığı kademelerden, Avam Kamarası'nın oylamalarından, ABD Kongre tartışmalarından, 1400 kişinin sarin gazı ile öldürülmesinin askeri müdahaleyi meşru kılıp kılmayacağı konulu jeopolitik tartışmalardan çok uzaktaydı.

Bu köydeki insanların Obama'nın 'kırmızı çizgileri'nden veya David Cameron'un rejim kimyasal savaşa girişirse cezasının ağır olacağından veya Fransa Dışişleri Bakanı Luurent Fabius'un kitle imha silahları kullanımın 'ciddi ve tez zamanlı bir tepkiye yol açacağı' sözleriyle ilgili haberleri yoktu.

Yine de Washington ve Londra'da neler olup bittiği hakkında aşağı yukarı bilgileri vardı. Siyah peçesinin arkasından anne, baba ve erkek kardeşlerinin öldüğü yıkık bir binayı gösteren Zeana 'O sözlerin hiçbiri önemli değil, esas önemli olan bu' dedi. 'Ne zamandır devam ediyor bu savaş? Ne zamandan beri bize yardım edeceklerini duyuyoruz ama nedense hiçbir şey olmuyor, hiçbir şey'. Zeana da acı çekmiş. Erkek kardeşi muhaberat tarafından kaçırılmış ve kendisinden bir daha haber alınamamış. Ne zaman olmuş olay? '12 sene önce Hama'da' diyor. Kısacası bu toprakları yönetenleri gaddarlığı çok da yeni bir durum değil.

Ama dur durak bilmeden yayılan vahşet yeni bir durum. 'Artık bu saatten sonra tutuklamaya çalışmıyorlar. Tanklarla, füzelerle sadece öldürüyorlar. Bu zavallı insanları sadece öldürüyorlar' diyor 55 yaşındaki Zeana. Rejimin uçaklarının Halep ve İdlib şehirlerinin üzerine ateş açtığını kendi gözlerimle gördüm. Ama bu yaşlı adamın köyünün hedef seçilmesinin hiçbir sebebi yoktu. Çevrede askeri üs yoktu, belki olsa olsa isyancı gruplardan o sırada köyden geçiyordu veya orada kalmışlardı. Köylüler inkar ettiler. Abdurrahman 'Onlar insanları sadece öldürmeyi seviyor. Hayatımda daha önce böyle bir şey görmedim' dedi.

Bu civardaki insanlar, köylüler ve aileler Beşşar Esad'ın ordusunun hedefindeki köylerden kaçanlar Batı'nın hava saldırılarından sonra katliamların daha da artacağından korkuyorlar. Genel anlamda hava saldırılarına destek veriyorlar ama bir yandan da rejimin bu saldırılara bir şekilde karşılık vereceğini düşünüyorlar. Son günlerde Türkiye'ye kaçan çok kişi olmuş.

Hacı Mustafa Doş 'Ne olacağını düşünüyorsunuz? Nereyi vuracaklar?' diye soruyor ve 'Bize ne olacağını bir tek Allah bilir' diyor. Hacı Mustafa bütün ailesini almış ve erkek kardeşinin yanına taşınmışlar. Hacı Mustafa'nın sorusuna net cevap veremiyoruz.

İdlib eyaletine bağlı, duvar yazılarıyla ünlenmiş Kafranbel şehrinin bir duvarında 'Ölümün bir yaşam şekli olduğu Suriye'ye hoş geldiniz' yazıyor. Bir diğer duvar yazısında ise 'Obama! Bize sadece çatışmayı sürdürmek için silah gönderiyorsun. Devrimi kazanmamız için bize hemen silah gönder'.

İsyancı grupların istediği silahlar çoğunlukla uçaksavar füzelerden oluşuyor. Bu silahlar elbette ki çatışmanın sonucunu etkileyebilir. Ama öte yandan da Batı silah verme konusunda çekinceli de davranıyor. ABD

ajanları halen Kaddafi'nin devrilmesinden sonra Libya'dan kaçırılan füzeleri tespit etmeye çalışıyor.

Mali'deki müdahale esnasında Fransızlar Trablus'taki rejimden kaçırılan silahlarla helikopterlerine ateş edildiğini fark ettiler.

Dar ve dolambaçlı bir yolda ilerlerken birden tepemizden yere de yakın bir mesafede bir savaş uçağı geçti. Yanımdaki dostlarımdan Cemal 'Bak, elimizdeki bir füze olsaydı şimdi neler yapabilirdik' diye güldü. 'Bize füze gönderin ki Obama ve Cameron Esad'ı bombalama konusunu kafalarına takmasınlar'.

Uçak tepemizden tekrar geçti. Daha önce gördüğüm bir uçak türüydü. Çek yapımı L-39 Albatros. Geçen Temmuz ayında isyancı güçler tarafından ele geçirilen bir askeri üssü ziyarete Bari isimli motosikletli bir eylemcinin yardımıyla, onun yanında gitmiştim. Dönüşte bizi bu uçaklardan bir tanesi El Bab yolu boyunca takip etmişti.

Uçak arka arkaya ateş açtı ama tutturamadı. Daha sonra bir yerleşim yerine ateş açtı. 11 yaşındaki Abid El Rahman bir bacağını kaybetti. Dokuz ay önce Abid'i bir kez daha gördüm. Bu kez tedavi olmak için Amerika'ya gitmeye hazırlanıyordu. Sporcu olma hayalleri yerle bir olmuştu ama geri dönüp devrime yardım etmeye söz verdi.

El Bab saldırısı rejimin hava saldırılarını pek bir şeyi umursamadan yapmaya hazır olduğunun ilk işaretlerindendi. Elbette o zamandan beri benzer saldırılar sıradan hale geldi, onlarca ölüm ve sakatlanma kundaklama dahil çeşitli silah ve yöntemlerle gerçekleştirilmeye devam etti.

Az ötedeki vadiden uçakların inip kalkmasının boğuk sesleri geliyor ve arkalarından kara dumanlar gözüküyordu. Cemal elini çenesinin üzerine gezdirerek 'Sakallılara gidiyorlar' dedi. 'Orada denetim noktaları var. Bu yüzden o yolu kullanmamak için iki iyi sebebimiz var'.

Eskiden Suriye'nin kuzeyine giderken rejim ordusundan ve ülkenin elitini oluşturan Alevi kesimden meydana gelen Şebbiha milislerinden çekinirken şimdi artık sayıları gittikçe artan cihatçı gruplardan çekiniyoruz.

'Bu gruplara karşı çok dikkatli olmalıyız, din konusunda çok titizler' dedi 29 yaşındaki Basel. Basel Halep'te sekiz ay boyunca devrimci savaşçılar arasında kalmış, daha sonra devrimcilere inancını yitirerek geri gelmiş ve babasının marangoz dükkanında çalışmaya başlamış.

'Halk için savaştıklarını söyleyen bazı insanların orada çok kötü şeyler yaptıklarını gördüm. Selefiler çok disiplinli ama sadece hoşlarına gitmeyen şeyler söyleniyor diye insanları öldürdüklerini gördüm. Bir tanesi 15 yaşındaki bir çocuktu'. Basel'in babası böyle şeyler konuşmaması için oğlunu uyarıyor.

El Nusra Cephesi Batı için Suriye devriminin korkunç adamı halini aldı ve Esad'a karşı bir saldırı gerçekleşmemesi için bir sebep oluşturuyor. El Nusra'nın savaşçıları isyancı gruplar içinde en iyi silahlara sahip, muhalefetin galip gelmesinden de en çok yine bu grup faydalanacak.

Artık Batı'yı daha da korkutacak bir grup var. Irak ve Suriye'deki El Kaide yani diğer bilinen adıyla IŞİD. Bu örgütün lideri 2011 yılında El Nusra Cephesi'ni kurdu. Bugün ise çok daha radikal eylemlere imza atarak cihat için savaşıyorlar.

İslamcılar arasında en etkili gruplardan bir tanesi olan Çeçenler var. Söylenenlere göre Çeçenler uluslararası güç müzakerelerinin ana aktörü olmuşlar. Suudi istihbaratının başında bulunan Prens Bandar bin Sultan'ın Vladimir Putin'e Çeçenleri nasıl da Suriye'de kullandıklarını anlatarak Rusya'nın Esad rejiminden desteğini çekmesi halinde Çeçen milislerin Soçi Olimpiyatları'nı sabote etmemesini temin edeceğini söylemiş.

Bu olay Rusya ve Lübnan medyasında haber oldu. Bu sebeple Çeçen savaşçı hikayelerine bir tanesi daha eklendi. Tabii ki Çeçen milisler Minakh hava üssüne düzenledikleri saldırı ile epey güçlü bir ardıl saldırının önünü açtılar. Daha önceki girişimleri ise Lazkiye'ye yönelik saldırıların önünü açmıştı.

Tam bu esnada cihatçı gruplar yükselişe geçti. Özgür Suriye Ordusu'nun üst düzey bir komutanı olan Kemal Hamami IŞİD tarafından öldürülmüş ve bu görüntüler internete konulmuştu. El Nusra savaşçılarıyla ilk kez Temmuz ayında Halep'te cihat nutukları attıkları dönemlerde karşılaştım. İşin ilginci aynı adamlar rejim tankları Selahattin yakınlarına dayandığında her şeyi bırakıp kaçtılar.

Şimdilerde Cemal gibi daha ılımlı tugaylardan katılan savaşçılar İslamcılar ile ilgili konuşmaktan çekiniyorlar. 'Bu kez çok daha fazla yabancı savaşçı göreceksiniz. Yardım etmeye geldiler, herşey bittiği zaman kendi ülkelerine geri dönecekler. O zaman da Suriyeliler Suriye'yi yeniden kuracak'.

Uzakta bir yerde İslamcıları gördük. Ama o tarafa doğru gitmemenin mantıklı olacağını düşünerek farklı bir yola saptık. 'Bugün ne emir aldıklarını bilemeyiz. Onlara emir verenler Suriyeli olmadıkları için akıllarından neler geçiyor bilemiyoruz' dedi grupta bulunan Yahya.

Tam o anda Albatros uçağı sanki bir hedef ararcasına tepemizden geçti. O kadar yere yakın uçuyordu ki biz de hemen kaçarak yere yattık. Cemal bana bakarak gülümsedi: 'Korkma, birazdan geçer. Zaten çok yakında Başkan Obama da bize yardım edecek'.

6 Eylül 2013, Robert Fisk

RUSYA CUMHURBAŞKANI MUHTEMELEN AMERİKALILARIN SON HAÇLI SEFERİNE DESTEK VERMEYECEK

Birkaç yıl önce Rusya Cumhurbaşkanı özel temsilcisi ile bir gece yarısı toplantısı yaparak bu temsilcinin derhal bir Arap diktatörlüğü ülkesine gidip muhtemel bir Amerikan saldırısı konusunda bu lideri uyarmasını istedi. Eğer Arap diktatör Cumhurbaşkanlığı görevini kendi isteği ile bırakırsa ve demokratik seçimlerin yapılmasına izin verirse ülkesinde kalabilir ve parti başkanlığını sürdürebilirdi. Rus Cumhurbaşkanının mesajı buydu. Bahsettiğimiz diktatör Saddam, tarih 2003, Cumhurbaşkanı temsilcisi ise Yevgeny Primakov'du.

Cumhurbaşkanı ise Putin'di. Belki bu kısa hikaye Barack Obama St. Petersburg'a gittiğinde yanında olmalı. Rus Yabancı İstihbarat Servisi Birimi eski başkanı, eski bir Dışişleri bakanı ve Başbakan olan Primakov ne yazık ki Batı tarafından çok da ilgi görmeyen kitabından Putin'in bu gizli girişimini açıkladı. Arap liderler ve tepeden bakan Batılı liderler için önemli anekdotlar taşıyan Rusya ve Araplar adlı bu kitap sadece Putin'in değil Rusya'nın Arap ülkelerine yönelik politikasını detaylıca anlatıyor. Putin Primakov'a verdiği emirde uyarısını Dışişleri Bakanı Tarık Aziz değil doğrudan Saddam'a yapmasını istemiş. Putin bu teklifin Saddam'a en anlayacağı, durumun önemini kavrayacağı şekilde yapılmasını istemiş. Rusya Cumhurbaşkanı bu uyarının Saddam'ın Amerikan saldırısını engelleyebileceği son şans olduğunu söylemiş.

O dönemde Irak'ın diktatörü Rusya'yı suçlayıcı bir tavır takındı. Saddam'a göre Rusya tekrardan Irak'ı kandırmaya çalışıyordu tıpkı 1990'da Kuveyt'ten ordusunu çekmesi halinde Amerika'nın Irak'a saldırmayacağını söylediği gibi. Primakov ise Saddam'a Kuveyt'ten geri çekilme sürecini iyi yönetemediğini söyledi. Saddam ise odayı terk ederken Primakov'un omzuna dokundu ve çıktı. Tarık Aziz ise Saddam'ın duyacağı şekilde arkasından bağırıyordu 'On yıl sonra kimin haklı olacağını göreceğiz. Sevgili Cumhurbaşkanımız mı yoksa Primakov mu'. Bunun cevabını zaten biliyoruz malum.

Sanırım şu durumda Obama Putin'den Dışişleri Bakanı Lavrov'u Şam'a bu kez de Beşşar Esad'a benzer bir mesaj iletmeye göndermesini isteyebilir. Ne de olsa Putin Saddam'a partinin başında kalabilirsin derken alt tarafı rejim sonrası istikrarsızlığı engellemeye çalışıyordu. Suriye'deki sorun aslında istikrarsızlığın 2011'de başlamış olması ve o zamandan beri bölgedeki en çirkin savaş haline dönüşmesi.

Tabii Putin de az değil. Unutmayalım ki nükleer tesisleri olup da nükleer silah sahibi olmak istemeyen ülkeler için nükleer gücü olan ülkelerin topraklarında uranyum arttırma tesisleri kurulabileceği önerisini getiren ta kendisiydi. Bu öneriyi de İran krizi sırasında yapmıştı. Aslında ABD'nin Suriye'ye yönelik saldırı planının sebeplerinden bir tanesi de aynı konu.

Putin'in bir başka özelliği de var. Kahire'deki bazı siyasetçiler ona 'tilki' diyorlar. Hemen gözünüze canlanıyor değil mi? Güvenmediği Müslüman politikacılarla hiç işi olmuyor. Çeçenistan'da bir diktatörü devirdi ve yerine daha korkunç bir diktatörü yerleştirdi. Rus ordusu çekildikten sonra Afganistan'da gaddar Muhammed Nacibullah'ın yönetimi devralmasına Rusya sesini çıkarmadı. Putin yakın zamanda Batı'nın neden düşmanlarını yamyam gibi yiyen isyancı gruplara destek verdiğini sordu. Büyük ihtimalle bir İslamcı savaşçının rejim subayını öldürdükten sonra ciğerlerini parçalayıp yemesinden bahsediyordu.

Öte yandan Putin hiçbir zaman şiddet kullanmaktan kaçınmadı. Rus ordusunun Çeçenistan'daki vahşi uygulamaları Saddam'ın 1991'de Iraklı isyancıları bastırmasından veya Suriye rejiminin isyancılara yönelik uyguladığı şiddetten çok da farklı değil. Ruslar kısa bir süre önce Çeçen isyancılar Moskova tiyatrosunu bastığında bu isyancılara karşı zehirli gazlar kullanmadılar mı? Eğer Suriye rejimi geçen ay sarin gazı kullandıysa ve Putin de ikna edici kanıtların olmadığını söylüyorsa sizce

Rusya Cumhurbaşkanı bu durumdan gerçekten de rahatsızlık duyuyor mu?

İlginçtir, Batı medyası St. Petersburg'a hayran vaziyette Obama'nın Putin ile olan 'farkını ne zaman kapatacağını' sorup duruyorlar. Putin'in bu farkı kapatmak isteyip istemediğine emin değilim. ABD Başkanının 'kırmızı çizgilerinin', 'tüm alternatifler masada' değerlendirmesinin, ve Amerikalıları bir kez daha Araplara karşı savaşmaya ikna etmeye çalışan tüm argümanların aslında onu güçlendirdiğini biliyor. Putin Suriye savaşının İran ile ilgili olduğunu da biliyor. Bunu bilerek İran'ın bir önceki rezalet Cumhurbaşkanı Ahmedinecad'ı Moskova'da ağırladı. Putin'in Fermanagh Zirvesi'nde Obama'nın yanında sandalyeye kaykılırken verdiği poz aslında 'Cezalandırıcı Başkan' hakkındaki gerçek düşüncelerini açık ediyor. Ne de olsa kendisi de Çeçenistan'da aynı role soyunmadı mı?

Kremlin'den güneye doğru baktığında ufukta Çeçenistan'ı ve sadece 800 mil ötede olan Esad'ın Çeçenlerin de dahil olduğu isyancı gruplar ile savaştığı Suriye'yi görebiliyor. Putin Obama'nın El Kaide ile işbirliği yaptığını ve aynı cephede savaşacaklarını söylüyor. Bu kesinlikle doğru. Peki Putin Amerika'nın bu yeni Haçlı Seferi macerasına destek verecek mi? Zannederim ki İslamcı 'terör' konusunda kendisi deneme–öğrenme yoluyla epeyce bilgi sahibi olduğu için bu kez de aynı yoldan Obama'nın geçmesini isteyecek.

Putin mutlaka Amerika'nın 60 gün sürecek sınırlı saldırısının ne netice vereceğini sorgulayacaktır. Bu saldırılar bittiğinde ve halen iktidardaki Esad yine zehirli gaz kullanırsa ne olacak?

6 Eylül 2013, Kim Sengupta

'YABANCILARIN MÜDAHALE ETMESİNİ İSTEMİYORUZ. SORUNLARIMIZI KENDİMİZ ÇÖZERİZ'

Suriye'deki aşırı İslamcı radikal gruplar hem kendileri hem de Beşşar Esad'ın güçlerinin muhtemel bir ABD saldırısında hedef olacağı inancıyla kapsamlı güvenlik önlemleri alıyorlar.

Bu gruplar Amerikalıların askeri müdahaleyi kullanarak muhalif unsurlar arasındaki güçlü cihatçı yapılanmayı zayıflatmak isteyeceklerine inanıyor. Bu iddialara göre verilecek kayıplardan füze saldırıları veya rejim saldırıları sorumlu tutulacak.

El Kaide ile ilişkili iki yapılanma olan El Nusra Cephesi ve IŞİD savaşçılarını ve silahlarını üslerden başka yerlere taşımaya başladı. Bazı bölgelerde diğer isyancı tugayların bu muhtemel saldırılardan faydalanıp kendilerine ait bölgeleri ele geçirmeye çalışmayacağı ile ilgili garanti almaya çalışıyorlar.

Suriye'nin kuzeyinde bulunan Rakka, Tel Rifat ve Münbiç şehirleri İslamcıların kontrolünde. Bu şehirlerdeki savaşçıların sayısı azaldı ve bazı binalar tümden boşaltıldı.

'Halen bu yerler önemliymiş gibi göstermek için güvenlik görevlileri bekliyor olsa da aslında önemli insanlar ve eşyaların hepsi buradan gitti' diyor İyad El Abdi adında El Nusra Cephesi ile çalışan bir eylemci. 'Hiç kimse Amerikalılara güvenmiyor. Irak'ta isyancıları bölüp ayırdılar ve burada da aynı şeyi yapmaya çalışıyorlar. Hiçbir tarafın kazanmasını istemiyorlar. Suriye'yi bölmek istiyorlar. İsyancı liderlerin bir çoğu üzerlerine bomba yağdırılacağım düşünüyor'.

Rejimin kimyasal silah altyapısını yok etmeye yönelik ABD'nin başı çekeceği herhangi bir saldırının doğal olarak diğer askeri altyapıya, kumanda ve kontrol sistemlerine, hava üslerine ve füze alanlarına yönelik de düzenlenmesi bekleniyor. Kongrede verecekleri desteğe karşılık müdahale taraftarı Cumhuriyetçi Senatörler John McCain ve Lindsay Graham'ın Barack Obama'dan daha kapsamlı bir saldırı sözü aldığı söyleniyor.

Bu saldırıya karşı ortaya konulan argümanlardan bir tanesi saldırılardan en fazla cihatçıların faydalanacağı düşüncesi. Şu anda cihatçı gruplar muhalefet arasında en güçlü ve en fazla silahı olan grup. Daha ılımlı gruplar mühimmat yetersizliğinden ve savaşçılarının başka gruplara kaymasından dolayı gittikçe kan kaybetmiş durumdalar.

Ürdün'de ılımlı isyancılara yönelik eski askerlerin –Amerikalı ve İngiliz askerler– yönettiği eğitim kamplarının savaştaki güç dengesini değiştirmesi bekleniyordu. Sekiz aydan fazla bir süre geçti, ilk asker grubu Suriye'ye gönderilecek.

Ama bu grupta sadece 50 kişi var ve bu kişilerin cephede ciddi bir fark yaratması pek mümkün gözükmüyor. Öte yandan İslamcı gruplar diğer tugayları şehir ve kasabalardan uzaklaştırarak komutanlarını öldürdüler.

Özgür Suriye Ordusu'nda üst düzey komutan olan Kemal Hamimi bir IŞİD militanı tarafından Lazkiye'de öldürüldü. En fazla militanı bulunan ılımlı gruplardan olan Faruk Tugayları da El Nusra cephesi ve yine İslamcı kökene sahip ancak daha az radikal olan Ahrarüş Şam örgütü tarafından Rakka'dan kovuldu. Dana'da yaşanan çatışmaların ardından IŞİD savaşçıları ÖSO bağlantılı Hamza Asad Allah tugayının lider kadrosunu kaçırdı. Bu liderlerden Fadi El Keş'in kafası kesildi.

Faruk Tugayları'nın bir üyesi olan Ebu Mahmut İslamcıların önlem almaya başladığını kabul etti ama bu grupların ABD hava saldırılarından faydalanacağını reddetti.

'Amerikalıların bir şey yapıp yapmayacaklarını bekleyip görmemiz lazım. Son iki senedir hiçbir şey yapmadılar. Bazı gruplar Amerikalıların saldıracaklarını ve onları öldüreceğini düşünüyor. Bu nedenle önlem almaları şaşırtıcı değil. Biz onların bölgelerini alacak değiliz. Yabancılar da bizim işimize karışmasın. Biz kendi sorunlarımızı kendimiz çözeriz'.

Ne olursa olsun dış müdahale olası gözüküyor. Lübnan Hizbullah'ı rejime destek vermeye devam ediyor. İran Devrim Muhafızları üyelerinin rejime destek verdiği söylentiler arasında. Öte yandan isyancılar arasında bir dolu yabancı savaşçı var.

Her taraf komplo teorileri ile dolmuş. İsyancı gruplar arasında Çeçenler var. Suudi istihbaratı başkanı Prens Bandar bin Sultan rivayete göre Vladimir Putin'e Suudi Arabistan'ın Çeçenleri rejime karşı kullandığını söylemiş. Ama bu Çeçenlerin bir çoğunun eski asker olduğu hatta kimisinin de KGB'nin yerini alan FSB ajanı olduğu ve bu kişilerin de muhalifler arasındaki ılımlı lider kadrosunu yok ettiği gibi korkunç komplo teorileri de var.

Böylesi bir ortamda İslamcılara karşı Amerikan hava saldırıları olabileceği fikri çok da şaşırtıcı gelmiyor. Diğer isyancı savaşçıların tersine Halit Abdullah Batı'nın yakında Suriye'ye asker de yollayacağına inanıyor.

'Ürdün'den gönderdikleri bu savaşçılar başarılı olamayacak. Bu nedenle de Amerikalılar onlar destek olmak için asker gönderecek. En azından biz böyle duyum alıyoruz'.

7 Eylül 2013, Patrick Cockburn

SALLANTIDA OLAN GÜÇLER DENGESİ TÜM BÖLGEYİ UÇURUMUN KENARINA İTİYOR

Ortadoğu'daki her ülke ABD'nin Suriye'ye yönelik muhtemel saldırısına karşı kendine göre bir pozisyon belirliyor. İnsani kaygılar bir yana, Suriye'nin komşuları ABD'nin olası müdahalesinin bölgedeki dengeleri nasıl etki edeceğini düşünüyor. Bir başka kaygılandıkları konu da müdahalenin bölgede uzun süredir var olan İsrail–karşıtları, Suudi Arabistan–İran, Sünniler–Şiiler, ABD–Rusya gibi çatışma ve gerginliklere nasıl yansıyacağı konusu.

İsrail'in pozisyonu tamamen kendi çıkarları doğrultusunda şekilleniyor: Beşşar Esad'ı ve güçlerini zayıflatacak ama uzun vadede savaşı kazandırmayacak şekilde ABD öncülüğünde bir müdahaleyi destekliyor. İsrail güçlü hava saldırılarını desteklemiyor çünkü bu saldırılar Suriye hükümetini çok zayıf düşürebilir ve El Kaide ile ilişkili radikal Sünni muhalefetin galip gelmesine neden olabilir.

İsrail şu sıralarda ABD ve müttefiklerinin şüphe duyulan niyetlerini açık açık söylüyor. Bu da her iki tarafın da birbirini tüketene kadar savaşması ve böylece ortada hiç bir kazananın olmaması. İsrail'in önceki New York Başkonsolosu Alon Pinas New York Times'a verdiği bir mülakatta 'Bu gibi durumlar maçlardaki play–off'lara benziyor. Her iki takımın da kaybetmesi ideal ama en azından bir tanesinin kazanmaması lazım' diyor. 'Bırakın her ikisi de kan döksün, yara alsın ve kan kaybından ölsün: stratejik düşünce bu. Bu süreç devam ederse Suriye bir tehdit olmaktan çıkar'.

İsrail'in duruşu bu noktada ABD askeri müdahalesi için çok önemli. Çünkü eğer gerçekleşirse Başkan Obama İsrail dostu grupların Kongre'de askeri müdahaleye destek yönünde lobi yapmalarını isteyecek. İsrail ABD ve müttefiklerinin İran'ın Suriye konusunda işbirliğini garantilemek için İran üzerindeki nükleer program kapsamındaki baskıları azaltmasını istemiyor.

Rusya ABD ile birlikte Mayıs ayından beri planladıkları Cenevre barış görüşmelerine krizde önemli bir aktör olması sebebiyle İran'ın da katılmasını istiyor. İran ABD'nin olası müdahalesine şiddetle karşı

çıkıyor. İran, Suriye veya Hizbullah'ın ABD veya İsrail'e karşı saldırı düzenleme ihtimali var ama hiç kuvvetli değil.

İran Suriye'yi desteklemeye devam ediyor. Çünkü savaşın İran'ı önemli bir askeri ve siyasi müttefikinden alıkoyacağını düşünülüyor. Benzer bir şekilde Hizbullah da Kuseyr'e militanlarını savaşmaya göndermiş olsa da iç savaşın içine daha fazla çekilmek istemiyor gibi görünüyor.

İsyancı gruplar ve askeri mühimmatlarının sınırdan Suriye'ye rahatça geçişine izin verildiği için Türkiye Suriye'nin komşusu olarak savaşın en fazla içindeki ülke. Başbakan Erdoğan ABD'den Esad ve hükümetini devirecek topyekun bir saldırı bekliyor. Ama izlediği bu siyaset Türkler arasında pek de popüler değil. Bu nedenle de Erdoğan izlediği siyasetin bedelini, Suriyeli isyancılara verdiği desteğin bedelini giderek artan bir şekilde ödüyor.

8 Eylül 2013, Patrick Cockburn

ŞİDDET HRİSTİYANLARIN SAKLANDIĞI DAĞLARA KADAR ULAŞTI

Geçen senenin sonunda Şam'ın 20 km kuzey batısında bulunan tarihi bir Hristiyan kasabası olan Malula'yı ziyaret etmiştim. Burası 2000 yıldır Hristiyanların yaşadığı bir yer. Burası Suriye'de çok az sayıda bulunan Hristiyanların çoğunluğu teşkil ettiği, İsa Peygamber'in anadili olan Batı Aramicesi'nin halen konulduğu tek yer.

Ben gittiğimde Malula halkının kaygılı olduğunu gördüm. Daha ne kadar süre savaş cephesinden uzakta güvenli saklanabileceklerini veya Suriye'nin geri kalanını avucuna almış şiddet dalgasından ne kadar kaçabileceklerini düşünüyorlardı. O zaman dahi zengin Hristiyanlara yönelik işlenen suçlar sebebiyle savaşın etkilerini hissediyorlardı.

Malula'nın iç savaştan kaçışı 9 ay daha sürdü. Ama geçen Çarşamba sabah 5.40'ta bir intihar bombacısı güvenlik noktasında kendini patlatarak sekiz askerin ölümüne neden oldu. Daha sonra makinalı tüfeklerle donanmış 20 kamyonet şehri bastı ve havaya ateş açtı. Bir tepenin üzerine inşa edilmiş bir oteli kumanda merkezi olarak kullanmak üzere ele geçirdiler

ve halka evlerinden çıkmamalarını söylediler. Hiçbir karşı saldırı olmadı. Sadece sonradan Suriye ordusu şehre geldiğinde rejim uçakları kenti bombalayınca isyancılar kaçtı. Dün de Malula civarında sert çatışmaların olduğu söylendi.

Malula'nın ele geçirilmesi süreci Matthew Barber tarafından Syria Comment adlı internet haber sitesinde detaylıca verildi. Barber haberinde hem isyancı grupların videolarını, hem verdikleri demeçleri hem de yerel halk ile yapılan mülakatları paylaştı. Neticede Suriye savaşında yaşanan diğer olayların aksine bu kez tüm detayları büyük oranda hakikate dayalı olarak öğrenebilmek mümkün.

Malula'yı ele geçiren gruplar çoğunlukla cihatçı oluşumlardı. El Kaide ile ilişkili El Nusra Cephesi, Ahrarüş Şam, Baba Emir Tugayı ve Özgür Suriye Ordusu tugayları. Yerel halk Şam'ın eteklerinde bulunan radikalleşmiş Duma kasabasındaki Sünni Müslüman mültecilerin de bu örgütlere destek olduğunu söylüyor.

Bu bir mezhep çatışması değil. Ama Malula'daki Hristiyanlar olayların mezhep çatışmasına gidebileceğinden korkmuş olabilirler. İsyancılardan birisi bu saldırıyı 'göze göz, dişe diş' olarak yorumladı. Yani bu isyancıya göre rejimin 21 Ağustos'ta isyancıların hakim olduğu Guta'ya yönelik kimyasal silah saldırısına cevap verilmişti. Bazı yerlerde Kur'an' dan çeşitli ayetlerin olduğu kağıtlar yapıştırılmış. 'Allah kafirlere karşı bize sabır ve galibiyet eylesin' diyor. İsyancılar tarafından çekilen Suriye ordusu askerlerinin fotoğrafları askerlerin intihar bombası saldırısında öldürüldüğünü gösteriyor. İsyancı gruplar sonunda geri çekilse de neticede Malula'yı rejimi destekleyen bir şehir olarak gördükleri ortaya çıkmış oldu. Benzer çatışmalarda olduğu gibi hükümet güçleri isyancıların hakim olduğu yerlere hava saldırısı düzenlediler. Rejimin hava saldırıları milyonlarca Suriyeliyi ülke içinde ve dışında mülteci haline getirmekten başka bir işe yaramıyor.

Suriye'deki gelişmeler medyada yer alan veya Obama yönetiminin Kongre onayı almak için paylaşılan haberlere pek benzemiyor. Malula'nın işgali de tıpkı bu haberler gibi aradaki farkı yansıtıyor. El Nusra'nın Malula'yı işgal ettiği 5 Eylül'de ABD Dışişleri Bakanı John Kerry isyancılar ile ilgili düzenlenen bir Kongre görüşmesinde şöyle dedi: 'İsyancı grupların büyük kısmının El Kaide ve o ekipten olduğunu düşünmüyorum. Bu doğru değil. 70.000 ile 100.000 arası muhalif var. Belki yüzde 15'i veya 25'i

bizim kötü dediğim gruplar ile ilişkilidir'. İsyancı komutanlar sözüm ona ılımlı Özgür Suriye Ordusu'nun kuzey ve doğu Suriye'ye istinaden Şam çevresinde güçlü olduğu konusunda Amerikalı köşe yazarlarına garanti veriyorlar.

Malula'ya düzenlenen saldırı savaşın bir başka yüzünü de gösteriyor: Yaz başında Kuseyr'deki galibiyetinden sonra rejim güçleri diğer cephelerde istediği başarıyı elde edemedi. Humus'ta biraz ilerleme kaydettiler ama halen tüm şehre hakim değiller. Şam'da isyancı grupların hakim olduğu bölgeye zehirli gazlarla saldırdılarsa bu ordunun ülkenin diğer yerlerindeki sokak çatışmalarında başarısız olmasının getirdiği bir kızgınlığın ifadesi de olabilir. Malula Şam–Humus otoyolundan çok da uzak değil. İsyancılar büyük kayıplar vermeyi göze alıyorsa o zaman bu önemli otoyolu kesmeleri beklenebilir.

Ülkenin yüzde onunu oluşturan Hristiyanlar için Malula güvenli bir liman olarak görülmekteydi. Bir çoğu Halep'ten Suriye'nin kuzeyine kaçtı bile. Papaz ve rahipler kaçırılarak öldürüldü. Eski Şam'da kendilerine ait olan mahallede zaten devamlı isyancıların ateşi altındalar. Belli ki isyancı gruplar Hristiyanları rejim taraftarı olarak gördüğü için onları cezalandırıyor. Parası olanlar ülkeden kaçtı gitti. Daha önceden Malula gibi güvenli sayılabilecek dağ başında bir yer bile artık güvenli değil.

Diyelim ki ABD füzeleri Suriye'yi vurdu, isyancılar lehine askeri dengeyi değiştirebilecek mi? Pek olası gözükmüyor. Ama Suriye hava kuvvetlerinin yok edilmesi isyancı grupların güç kazanmasına sebep olabilir. Her şekilde bu kilitlenmiş durum devam edecektir. Suriye'de başarısız bir devlet ve başarısız bir muhalefet var. Her iki grup da halen dış destek almaları halinde savaşı kazanabileceklerini düşünüyor ama savaşmaktan başka da fikir üretemiyorlar. Buradaki belki de en iyi haber isyancılar ve hükümetin dış güçlerin bu denli vekaletini yürütüyor olması. Böylece ABD ve Rusya en azından bir ateşkes için bu grupları ikna edebilir. Ama ateşkes Malula için fazlasıyla geç kalınmış olabilir.

9 Eylül 2013, Robert Fisk

ARAPLARI VURMA OPERASYONU İYİ BİR İSİM OLUR MU?

Neredeyse tam 30 sene önce bugün gibi Beyrut kordonundaki ev sahibim ile kahvaltı yapıyordum. Sene 19 Eylül 1983'tü. O zamandan beri hiçbir şey değişmemiş. Ne Mustafa'nın kırmızı ve sarı çiçeklerle süslü minik bahçesi, ne benim iki kat yukarıdaki dairem, ne çiçeklere konan kelebekler ne de önümüzdeki masmavi Akdeniz. Bu yazıyı aynı balkondan yazıyorum. O 1983 sabahında üçüncü veya dördüncü kahvemizi yudumlarken Amerikan zırhlısı USS John Rodgers'ın kıyıdan geçerken çıkardığı dumanları görüyorduk. Bize o kadar yakındı ki gemi mürettebatını ve esintide sağa sola savrulan Amerikan bayrağını çok net görebiliyorduk.

Zırhlıdan bir patlama sesine benzer bir düdük sesi duyuldu. Daha sonra da kaleme aldığım gibi savaş olduğuna dair hiçbir belirti yoktu. Mustafa dürbünlerini aldı, ben de zırhlıyı izlemeye koyuldum. Yükselen bir duman dışında pek birşey göremedik. Birkaç saniye sonra bir küçük patlama sesi daha duyuldu ve sonra güvertede parlayan bir mermi gördüm. Denize doğru mermi atılmaya başlanmıştı. Ve böylece Amerikalılar Lübnan savaşına müdahil oldu.

O dönem bize hiç mantıklı gelmemişti. Amerika Suriye'nin desteklediği ve hileyle seçilmiş Cumhurbaşkanı Emin Cemayil'i devirmeye çalışan Dürzi milislerine Chouf Dağları'nda ateş açıyordu. Hem Başkan Ronald Reagan hem de İsrail Emin Cemayil'in Lübnan'ın başında olmasını istiyordu. Böylece Washington Lübnan iç savaşında taraf oldu, bir grup Lübnanlıya karşı öbür grup Lübnanlıyı destekledi. ABD'de bu siyaset gayet mantıklı geliyordu. Reagan şimdiye kadar Cemayil'i desteklemişti ve bu nedenle de Reagan'ın onuru zedelenmişti. Aradaki benzerliklerden hiç bahsetmeyeyim.

Nadir satın aldığım bir Beyrut gazetesinde eski dostum Rami Huri'nin yazdığı bir makale bana bu anıyı hatırlattı. Arap meslektaşlarımın ismini zikretmeye özen gösteriyorum ama Rami'nin The Daily Star'daki köşe yazısının mükemmel olduğunu ayrıca vurgulamalıyım.

Rami birkaç sene önce, yani Suriye savaşından önce, 1983 yılında Lübnan'a gönderilen ABD askeri Bill Stepflug'un annesi Peggy Stepflug'dan

bir mektup almış. Bu mektupta nasıl da Stepflug ailesinin 'ABD'nin Arap dünyasına yönelik askeri operasyonlarının ne denli yerinde olup olmadığını sorgulamaya hakkı olduğu' yazıyordu.

Rami 7 Eylül 1983 yılında Bill'in Beyrut'tan yazdığı bir mektuptan alıntı yapıyor: 'Hayattayım ve iyiyim. Belki üstüm başım biraz kirli, yorgunum ve savaşın şokunu yaşıyorum ama konuşabiliyorum ve yürüyebiliyorum. Savaşımız üç gün sürdü. İki deniz subayı daha füze saldırısında öldü ve birçok subay da yaralandı...Devamlı füze ve mermi atılıyor üzerimize... Kısmı başarıyla biz de saldırıyoruz, kesin nişancılar veya füzelerle... Her tarafım pislik içinde, her tarafım ağrıyor ama tam tamına atletik oldum. Sizin beni benim kendimi düşündüğümden daha çok düşünüyorsunuz bunu biliyorum... Beyrut Amerikan deniz subayları için ideal bir eğitim kampı. Kahraman olacağım diye kendimi yormayacağım. Sadece Akdeniz'de görevimi yapıyorum, süremi tamamlamaya çalışıyorum. Hep aklımdasınız. Hepinizi çok seviyorum'.

Bu mektubu yazdıktan bir gün sonra USS Bowen Çuf'ta Suriye'nin desteklediği milislere ateş açtı. Aynı yılın 23 Ekim'inde İslamcı bir intihar bombacısı arabasını ABD deniz kuvvetleri üssüne doğru sürerek kendini patlattı. Halen o gün patlama olduktan sonra evimin içindeki hava basıncının değiştiğini hatırlıyorum. Bu saldırı 241 Amerikan askerinin ölümüyle sonuçlandı. Kendi gözlerimle subayların cesetlerini gördüm. Altı gün sonra bir subay Stelpflug ailesini Auburn, Alabama'daki evlerinde ziyaret ederek Peggy ve kocasına oğulları Bill'in bu saldırıda öldürüldüğünü açıkladı.

Rami de köşe yazısında Peggy ile olan konuşmalarını ve bu ailenin vakur tepkisinin ne denli aydınlatıcı olduğunu yazmış. Rami yazısında ailenin duygularından bahsetmiş. Şöyle diyor: 'Bill'in hayatı ülkesine yaptığı hizmetler ve ölümü paylaştığımız ortak insanlık duygusunu geliştirmek amacıyla karşılıklı öğrenme isteğimizi artırabilir...hayat ve ölüm ile ilgili dersler muhtemelen başkaları için de aydınlatıcı olacaktır'.

Sami'nin köşe yazısında geçen bir paragrafı olduğu gibi aktarmalıyım: 'Bugün, Amerikan zırhlılarının Lübnan dağlarını bombalamasından 30 yıl sonra Amerikalı askerler Arap ülkelerindeki yeni hedeflere saldırmadan önce Amerikan hükümetinin Stelpflug ailesi gibi sıradan vatandaşlara böylesi önemli bir görev için danışması gerekir. Kamuoyu

yoklamalarında kaygılarını ifade eden kitlelerin net bir cevaba ihtiyacı var. Suriyelilerin de net bir cevaba ihtiyacı var. Dünyanın da'.

Bu yorum ile ilgili benim tek yapabileceğim sessiz kalmak. Zaten Rami söyleyeceğini söylemiş.

Eğer –eğer diyorum çünkü halen Barack Obama'nın gerçekten sözünün arkasında durarak Suriye'de savaşacağından emin değilim– bu çılgın maceraya bir isim vereceksek adını ne koyalım acaba? Churchill dostlarını askeri operasyonlara saçma ve komik isimler vermeme konusunda uyarırdı. Churchill'e göre dul eşlerin kocalarının saçma isimli bir savaşta ölmelerini istemezdi. Bu yüzden galiba 'Araplara Bir Kere Daha Vuruş Operasyonu' kullanılamayacak. E tabii o zaman 'Beşşar'a Vuruş Operasyonu' da olmuyor. Obama'nın söylemleri ile örtüşmesi açısından galiba en iyisi 'Cezalandırma Operasyonu' ama bu da çok fazla net. Sanırım 'Uslandırıcı Girişim Operasyonu' gayet uygun olur. Çoğu kişi kelimelerin anlamına detaylı bakmayacaktır yeter ki Obama'nın konuşmaları gibi ahlaki izler taşısın.

Eğer Amerika saldırırsa hastaneler, otobüsler ve sivil hedeflere gelecek zararlar için bahanemiz olması gerekir. 'Beklenmedik hasarlar' mutlaka ki savunma alanında çalışan muhabirler tarafından dile getirilecektir ama fazla üzerinde durulmayacaktır. Olur da bir füze Şam'daki Emevi Cami'ni vurursa o zaman 2003'te kalabalık bir Bağdat pazarına atılan füzeleri hatırlayacağım. O zamanki olayda Irak uçaksavarı yanlış yere ateş edildi ve insanların üzerine düştü.

Aynı şey 1985'te Amerikan silahları Trablus halkını öldürdüğünde Libya için de söyleniyordu. İnsanları öldüren Libya'nın uçaksavar füzeleriydi. Tıpkı Irak füzesi hikayesinde olduğu gibi Libya hikayesinin de doğru olmadığı ortaya çıktı. Suriye uçaksavar füzelerinin kendi halkını öldürmesini bekleyelim şimdi. Artık eskidi bu argüman gerçi. Ama Arapları vurmak eskimişe benzemiyor.

11 Eylül 2013, Kim Sengupta

ESAD ÖLÜM TARLALARINI NASIL SEÇTİ

İsyancılar neredeyse sınıra yaklaşmıştı. Tam o sırada saatli bomba patladı ve şiddetli bir çatışma başladı. Dört isyancı o anda ölmüştü. Onlarcası yaralanmıştı. Bunlardan bir kısmının kurtulması mümkün değildi. Komutanlarının söylediğine göre ele geçirilen üç adam muhtemelen öldürülecek.

Beşşar Esad'ın güçleri tarafından iyi çok iyi planlanarak düzenlenmiş bu saldırının hedefi Guta'dan 26 muhalif idi. Hatırlarsanız rejim kısa süre önce Guta'ya yönelik bir kimyasal saldırı gerçekleştirerek binden fazla kişinin ölümüne sebep oldu. Bu katliam son dönemdeki en büyük uluslararası kriz haline dönüşerek ABD'nin Suriye'yi hava saldırılarıyla tehdit etmesine neden oldu. Devrimciler 21 Ağustos'ta Rif-Şam eyaletinde olanların dış müdahaleyi tetikleyici bir unsur olacağını ve iç savaşın gidişatında büyük değişikliklere yol açacağını düşünüyorlar. Şu anda Guta Şam'dan 15 kilomtere uzakta olması sebebiyle çatışmada önemli bir nokta haline gelebilir. Guta isyancıların rejime karşı giriştikleri mücadelede Şam'a yakınlığından dolayı stratejik bir konumda. Bu nedenle de Esad'ın bu güne kadarki en vahşi saldırısını buraya gerçekleştirmesine şaşmamalı.

İki buçuk yıldır devam eden korkunç savaş 100.000'den fazla yaşamın yitirilmesin sebep oldu. İsyancı gruplar Guta'daki katliamın bir dönüm noktası olmasını, ABD ve müttefiklerinin bir adım atmasını umut ediyorlar. İsyancılar Batı Suriye'ye saldırmasa dahi kendilerine olan desteğin artacağı beklentisi içindeler. Eğer Batı bugün bir adım atmasa bile Körfez ülkelerinden silah gönderiminin artacağını düşünüyorlar.

Beşşar Esad'ın kimyasal silah stoklarını uluslararası denetime açma niyetini de bir taktik olarak görüyorlar. Ancak kimyasal silah stokları cepheden geri çekilirse o zaman bu silahların muhalifler üzerinde yarattığı korku da yok olacaktır.

The Independent kimisi halen Guta'da yaşayan kimisi Suriye'nin kuzeyindeki rejim kontrolünde olmayan bölgelerde yaşayan ve kimisi de Türkiye'de yaşayan Guta'lı bazı vatandaşlar ile görüştü. Bu görüşmelerle The Independent kimyasal saldırının arka planı yanı sıra muhalefetin bu saldırı sonrasındaki beklentilerini ortaya koymayı amaçlamakta.

Geçen hafta öldürülen isyancılar Suriye'den Ürdün sınırına doğru yaklaşıyordu. Kıdemli savaşçılar ve sivillerden oluşan bu grup Suriye muhalefetine yardım eden dış destekleri ve sürgündeki muhalefet liderleri ile buluşmak üzere Amman'a doğru gidiyordu. İddialara göre Şam'a saldırmak üzere Guta'da mühimmat ve detaylı saldırı planı bekleyen 40.000'den fazla savaşçı var.

Rejim kendisini bekleyen bu büyük tehlikenin farkında ve bu yüzden de çok tepkili. Muhtemel Amerikan saldırılarının yarattığı panik havasından dolayı rejim ordusunun hareketlerini kısıtlamasına rağmen son 10 aydır devam eden saldırı Guta'da halen devam ediyor.

'Günde yüz adet füze düşmesine ve silah seslerine alıştık. Halen devam ediyor. Amerikalıların bombalamaya başlayacakları söyleniyor ama tek bombalama Beşşar Esad tarafından yapılıyor' diyor son bir yıldır bölgenin doğusunda sıkışmış kalmış olan Ebu Abdullah.

Mustafa Ömer takma ismini kullanan Guta'lı etkili bir sivil toplum lideri sürekli olarak ezilmelerinin artık bir son bulacağını düşünüyor. Mustafa Ömer Ürdün'den Türkiye'ye elinde bir silah ihtiyacı listesi ile gelmiş. Bu silahları rejime inlerini yok etmek için kullanacak.

Zengin bir işadamı olan Mustafa Ömer isyancı taburları silahlandırmak için kendi cebinden epeyce para harcamış. Aynı zamanda BM denetçilerinin Guta'daki kimyasal silah iddialarını incelemek üzere gelişlerinin organize edilmesine yardımcı olmuş ve bu süreç için farklı isyancı grupları ile görüşmeler yapmış. Mustafa Ömer ben tanıştığımda Ürdün ve Türkiye'de muhalefetin uluslararası destekçilerinden silah temin etmek üzere geldiği bir görevde bulunuyordu. İngiliz yetkililerle de teması var ama İngilizlerin silah vermediğini temin ediyor. Silahlar büyük ihtimalle Birleşik Arap Emirlikleri'nden geliyor.

'Eğitim konusunda İngiltere'den destek bekliyoruz ama muhtemelen Amerikalılardan istemek durumunda kalabiliriz. Ürdün'de çok hareketlenme var' dedi. Barack Obama daha geçen hafta Ürdün'de eski Amerikan askeri personeli tarafından eğitilen ilk 50 kişilik bir tugayın Suriye'ye gönderilmeye hazır olduğunu açıkladı.

'Guta'da yaşayan bizlerin en iyi veya en güçlü savaşçılar olduğu gibi bir iddiamız yok. Ama Şam'a en yakın olan biziz. Başka hiçbir yerleşim yeri

Esad ve adamlarına ulaşmak için bu kadar yakın değil. Tabii Esad ve adamları bunu biliyorlar. Bu nedenle de aylarca bizi kuşattılar, saldırdılar ve kimyasal silah kullandılar' dedi Ömer. Rusya'nın Suriye rejiminin kimyasal silah deposu ile ilgili önerisi 'rejimin bu zehirli gazı kullandığının bir kanıtı. Bu adım hava saldırılarını engellemek için yapılmış bir manevra ama aynı zamanda da bir itiraf'.

Rejimin kimyasal silah kullanıp kullanmadığı elbette tüm suçlamaların temelinde yatıyor. Bu noktada Mustafa Ömer'in görüşlerinin kaçınılmaz olarak taraflı olduğunu da unutmamak gerekir.

ABD, İngiltere, Fransa ve diğerleri rejimi kasten sarin gazı kullanmakla suçladılar. Ne de olsa bu saldırıları gerçekleştirebilecek kapasite sadece rejimde var. Beşşar Esad'ın rejimi ve başta Rusya ve İran olmak üzere müttefikleri herhangi bir kitle imha silahının varlığını reddediyor. Ancak rejim ve müttefiklerine göre eğer bu silahlar kullanıldıysa suç isyancılarda.

Ölümler ile ilgili haber çıkar çıkmaz bir Rusya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü ev yapımı füzenin isyancıların hakim olduğu bir kasabadan fırlatıldığını açıkladı. Ancak bu konuda henüz hiçbir kanıt yok. İnternette dolaşan bir başka bilgilere göre de Suudi İstihbarat Şefi Prens Bandar bin Sultan radikal isyancı El Nusra Cephesi ve yabancı savaşçılara kimyasal silah sağlamış, bu silahlar bir tünelde saklanmış ve saklandığı sırada gerçekleşen bir hatadan ötürü patlamaya yol açmış.

Guta'daki sivil halkın açıklamaları –tümü isyancıları desteklemiyor–, kimisi elle çizilmiş olan haritalar bu senaryoları sorgulatıyor. Sivil halk farklı zamanlarda altı farklı bölgeye kimyasal silah saldırısı düzenlendiğini, tek bir füzenin bu kadar fazla bölgeye saldırı düzenlemesinin mümkün olmadığını söylüyorlar.

El Nusra Cephesi ile ilişkilendirilen açıklama da çok tartışmalı. El Kaide ile ilişkili olduğunu açıklayan El Nusra Cephesi Suriye'nin kuzeyinde etki alanını genişlettiği gibi kadrolarını da arttırdı. Ancak El Nusra'nm Guta'da pek bir etkisi yok. Şu anda bölgedeki en büyük İslamcı grup Liva El İslam. Eylemcilere göre bunlar El Nusra veya IŞİD kadar radikal değiller.

'Liva El İslam El Nusra'ya benzemiyor. Bunlar farklı yerlerde bulunan farklı gruplar. Guta'da doğru düzgün yabancı savaşçımız yok bile. Bir Libyalı olduğunu biliyorum, Suudi Arabistan ve Ürdün'den de iki üç

kişi var. Suriyeli isyancılardan hiç birisi kendi halkına karşı kimyasal silah kullanmaz. Yabancılar? Suudiler veya başkaları bu birkaç yabancı savaşçıya bu kadar büyük görevler verir mi? Hayır'.

Ebu Abdullah ısrarcıydı: 'Guta'nın doğusu da batısı da rejim güçleri ile kuşatılmış. İsyancılar bu bölgeye kimyasal silah getirecek olsa haberimiz olmayacak mı? Burada ailelerimiz, çocuklarımız varken böyle bir şeye nasıl izin veririz? Zaten rejimin kimyasal silahlarıyla baş etmeye çalışıyoruz...'.

Evet, tüneller var ve bu tüneller güvenlik noktalarını atlatmak için kullanılıyor. Ancak halk tünellerin içinde kimyasal saldırı olsa bile etkilenmiş olan bölgelere ulaşmasının mümkün olmadığı konusunda ısrar ediyor.

23 yaşındaki tıp fakültesi öğrencisi Riyad El Nasri olayların olduğu gece Guta'daymış. El Nasri olayları şöyle anlatıyor: 'Bombalar ve füzeler atılıyordu. Daha önceki günlere göre çok daha güçlü bir çatışmaydı. Özellikle Muaddamiye bölgesi çok kötüydü. 'Kimyasal' lafını devamlı duyuyorduk ve insanlar boğuluyordu. Bölgedeki hastanelere yardım etmeye gittim arkadaşlarımla. Bu devrim süresince yaralanmış, ölmüş çok beden gördük. Ama bu kez farklıydı, hiç kan yoktu. Biz hastanedeyken devamlı yeni yaralılar getiriyorlardı, ağızlarından, burunlarından sanki sabun yutmuş çocuklar gibi köpük çıkıyordu'.

Zamalka'da bulunan bir başka doktor olan Sait şoka girdiğini şöyle anlattı: 'Hastaneye getirilen insanlar devamlı kusuyordu, göz bebekleri o kadar küçülmüştü ki nefes dahi alamıyorlardı. Sadece bir iki kişi değil onlarca kişi bu durumdaydı. Bir sürü insanın kas spazmı geçirdiğine tanık oldum. Saldırının sıradan bir bombalama olduğunu düşünüp yer altına kaçmışlardı ama kimyasal saldırı olduğu için zehirli maddeler havadan bulaşmış'.

Riyad Al Nasri şöyle dedi: 'Kimyasal saldırı olduğu söylenen diğer zamanlarda da hastanelere gittik. O zaman da boğulan, konuşamayan insanlar olmasına rağmen bu defaki farklıydı. Bu defa çoğu insan kurtarılamadı, ama olayın ne kadar önemli olduğunu anladığımız için belgelemek istedik'.

Her ne kadar o gece ve sabahında 600 kişinin öldüğünü düşünse de gerçekte 'atrofin ve biperiden gibi gerekli ilaçlar olmadığı için çok daha fazla kişi öldü'. Farklı muhalefet grupları ölü sayılarının 350 ile 1729

arasında değiştiğini söylüyor. 1729 sayısı Saddam Hüseyin'in 1988'de Kürtlere Halepçe kentinde kimyasal silahla saldırmasından sonra en büyük ikinci saldırı oluyor. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry ise ısrarla 1429 sayısını tekrarlıyor. Buna karşın askeri ve istihbarat kaynakları bu kadar detaylı ve kesin bir sayıya ulaşmanın imkansız olduğuna inanıyor.

'500 veya 5000 olmasının ne önemi var ki? Bizim gördüğümüzü siz de görmediniz mi? Bebekleri ölmüş anneler, ağlayan anneler, gözleri öylece açık duran bebekler...Peki ya rejimin bombalayarak öldürdüğü insanlar? Amerika veya İngiltere birşey yapmadan önce belli bir sayıda çocuğun ölmesi mi gerekiyor?' diye öfkeli bir şekilde konuştu Mustafa Ömer.

Mustafa Ömer'e göre fark yaratacak hava saldırıları olmasa bile rejim nasılsa yakında yıkılacak. 'Her gün bize katılan askerlerin sayısı artıyor. Diğerleri ise kaçıyor, bakanlar saf değiştiriyor. Dostlarımız bu sürecin bir an önce tamamlanması için bize destek vermeliler. İntikam istediğimiz için Guta'nın bu konuda yolu açmasını istiyor değiliz. Tam tersi isteğimiz intikamcı hareket edilmemesi. Bizler radikal değiliz. Teknokrat olan bazı kamu görevlilerini tanıyorum. Bu kişiler ülkeyi yeniden inşa edebilirler. Bazı İslamcıların yaptığı gibi bu kişilerin kafalarını kesmek istemiyoruz'.

Mustafa Ömer ve arkadaşları isyancıların galibiyeti halinde dahi müzakerelerin gerçekleşmesi gerektiğine inanıyor. 'Esad'ın Kaddafi gibi öldürülmesini istemiyoruz. Biz öyle insanlar değiliz. Esad'ın mahkeme karşısına çıkmasını istiyoruz. Eğer bu mümkün değilse de o zaman ona en yakın 100 kişiyle birlikte ülkeyi terk etmesini istiyoruz. Bakın, bazılarımız tüm olan bitene rağmen maddi olarak halen ayakta. Bir sonraki hükümeti kuracak muhalefete önerimiz bu süreci müzakere ile bitirmemiz. Kendimizi düşünmemeliyiz. Guta'da bebekleri zehirlenmiş anneleri düşünmeliyiz'.

14 Eylül 2013, Kim Sengupta

İSYANCILAR ABD'DEN İSTEKLERİNİN SİLAH DEĞİL PLAN OLDUĞUNU SÖYLÜYOR

Suriye'de görüştüğüm bir isyancı grubunun eline ilk kez 18 ay önce bir Kalaşnikof silah geçmiş. Silah esasen rejime ait. Çatışmalarda ele geçirilmiş de değil. Doğrudan 2000 dolara bir askerden satın alınmış. Sınırın öte yanında yani Türkiye'de bu silahların mermileri 5 dolardan satılıyor. Bu hafta savaşçıları için mühimmat temin eden bir muhalefet liderine mermi başına 70 sent teklif edildi ve AK–47 silahları için de 200'er dolar önerildi.

ABD'nin Suriyeli isyancı gruplara silah vereceği konusundaki imaların üzerinden aylar sonra CIA'nin Beşşar Esad'ın ordusunda savaşanlara hafif silahlar verdiği yönündeki raporlar isyancılar nezdinde pek bir panik yaratmadı. Hafif ölçekli silahları pek umursamıyorlar, onların gözü çatışmanın seyrini değiştirecek daha ağır silahlarda. Mesela uçaksavar füzeler. Ama bunlar da Batı'dan gelecek değil.

Muhalefetin şemsiye organizasyonunun İstanbul'da düzenlediği konferansın delegeleri bu yeni haberin Barack Obama'nın kimyasal silahlar konusundaki 'kırmızı çizgilerine' rağmen askeri bir müdahalede bulunmamasından dolayı yatıştırıcı etki yapması amacıyla yayıldığını düşünüyor.

İstanbul toplantısında tabii ki Cenevre görüşmeleri de ele alındı. Fakat Cenevre görüşmelerinin genel anlamda bir barış anlaşmasına evirileceği düşünülmüyor. Çoğu kişi Esad'ın ana müttefikleri ile birlikte Başkan Obama'yı oyaladığını ve cezalandırılmaktan kaçtığını söylüyor.

Suriye Ulusal Konseyi'nin kıdemli üyesi Salim El Meslet: 'Katili bırakıp kullandığı silaha bakıyorlar. Bu resmen bir insanı bıçakladıktan sonra bıçağı elinden alıp adamı serbest bırakmak' dedi.

Devrimciler Esad ile kendilerinin yüzleşmesi gerektiğini ve bunun için hafif ölçekle silah temin etmenin artık eskisi gibi zor olmadığını söylüyorlar.

Tanksavar füzeler, el bombaları gibi çeşitli silahlar Körfez ülkeleri ve son aylarda özellikle Suudi Arabistan'dan gelen paralarla rahatlıkla alınabiliyor.

Genel kanıya göre yarı otomatik silahlar göndermek bu sert çatışmada dengeleri değiştirmeye yaramayacak.

Guta'daki savaşçıları finanse eden işadamı Mustafa Ömer: 'Amerikalılardan isteğimiz silah değil. Zaten başkaları daha güçlü ve daha fazla silah vermeye hazırlar. İhtiyacımız olan planlama ve organizasyon. Bu konuda bir şeyler yapıyorlar ama çok tatmin edici değil' dedi.

Amerikalı, İngiliz ve Fransız askerleri Ürdün'deki kamplarda eğitim vermeye devam ediyor.

Bu kamplarda verilen eğitim ve yabancı güçlerin bu kamplara nasıl bir destek verdiği değişiklik gösteriyor. Ürdün kamplarında eğitim gören Mahmut El Hamadi iki buçuk haftalık eğitim kampında hiç de ihtiyaçları olmayacak hafif silahlarla eğitim gördüklerini, mayın bulmayı öğrenmek amaçlı kağıt üzerinde bazı çalışmaların yapıldığını söyledi. El Hamadi üç ay önce eğitimin bunları kapsadığını ama belki bugün durumun değişmiş olabileceğini vurguladı.

15 Eylül 2013, Patrick Cockburn

IRAK VE AFGANİSTAN'DAKİ SAVAŞLAR RUSYA'YI YENİDEN SİYASETİN YUKARISINA TAŞIDI

Bir süredir açıkça görülen bir gelişme var: Rusya büyük bir güç olarak siyaset sahnesine girdi. Bu yaz başında Ortadoğu'dan bir lider üst düzey bir Amerikalı generale ABD'nin Suriye'ye yönelik askeri müdahalesini sordu. General Rusya sahalara geri döndüğü için müdahale planının önceye göre değişiklik arz ettiğini söyledi.

Dün Rusya ve ABD arasında varılan anlaşma gereğince Suriye'nin kimyasal silahları ve cephaneliği ya elinden alınacak ya da yok edilecek. Bu anlaşma Moskova'nın Irak'ın 1990'da Kuveyt'i işgali ve 1991'da ABD öncülüğünde düzenlenen karşı saldırı öncesinde tam da Sovyetler Birliği'nin dağılması arifesinde yalnızlaşmasından beri ilk kez uluslararası tarih sahnesine çıktığı an oluyor. O dönem Sovyetler Birliği'nin Bağdat'taki misyon şefi ile Al Raşid otelinde oturduğumuzu, bu diplomatın Sovyetler Birliği'nin kaderi ile ilgili dert yandığını, Sovyetlerin durumunun onu Irak'taki gelişmelerden çok daha fazla ilgilendirdiğini hatırlıyorum.

Rusya'nın Beşşar Esad'ın müttefiki olarak yer alması Kremlin için son derece önemli ve değerli. Bu tabii ki Kremlin eski Sovyetlerin nüfuzunu ve etkisini geri getirmeyi hayal edecek anlamına gelmiyor. Ama bu etki Rusya'nın bir dünya gücü olarak tarih sahnesinin arka planında kaldığı günlerin sonunun geldiğini gösteriyor.

İki buçuk sene önce ABD ve NATO Rusya'yı Libya müdahalesinde kandırmayı başarıp insani müdahale argümanıyla Muammer Kaddafi'yi devirdiler.

Rusya için Libya deneyimi Sovyetler Birliği'nin dağıldığı Aralık 1991'e kadar dayanan aşağılanmalar silsilesinin son damlasıydı. ABD Rusya'nın askeri gücünü geri çekmesi halinde askeri ittifakını Doğu Avrupa'ya kadar ilerletmeyeceğinin teminatını verdi. Ama bu teminattan kısa bir süre sonra Varşova Paktı'nın eski üyeleri bir bir NATO'ya üye olmaya başladı. 2001'de Başkan Bush ABD'yi Balistik Füze Önleme Anlaşması'ndan geri çekti. Bu anlaşma silah denetimi konusunda 30 yıldır yürürlükteydi. Estonya, Letonya ve Litvanya da NATO'ya katıldı.

Dün ile bugünün farkı bugün ABD'nin siyasi ve askeri olarak 10 yıl önceye kıyasla çok daha zayıf olduğudur. Bunun da sebebi Irak ve Afganistan savaşlarındaki mağlubiyetidir. Suriye'de attığı adımlar ve Esad'ı devirmenin Kaddafi'yi devirmek kadar kolay olacağı düşüncesi de ABD'nin uluslararası konumunu etkiledi. Washington ve Batı Avrupalılar Kaddafi'nin devrilmesinin tek sebebinin isyancı grupların NATO hava saldırıları ile desteklenmesi olduğunu unuttular. Eğer NATO desteği olmasaydı Libyalı isyancılar galip gelemeyecekti. Aynı şey Suriye için de geçerli.

Washington hükümeti sevmediği gibi muhalif gruplardan da hazzetmiyor. Bu nedenle de ABD'nin Suriye'ye yönelik politikası çelişkili. ABD Esad'ın devrilmesi halinde El Kaide'ye yakın militan unsurların yönetimde söz sahibi olacağından kaygı duyuyor. Dolayısıyla Washington'ın Esad'a yönelik tavrı Hristiyanlıktaki Aziz Agustin'in günaha yönelik tavrı gibi: Ondan kurtulmak istiyor ama henüz erken olduğunu düşünüyor. Muhtemelen de ABD'ye daha olumlu bakan bir yapılanma olmadığı müddetçe kurtulmayacak.

Bu ikilem yakında bitebilir: Esad hükümeti yıkılacak gibi gözükmüyor. El Kaide ile ilişkili El Nusra Cephesi ve IŞİD güçleniyor ve sözüm ona

ılımlı Özgür Suriye Ordusu ile gittikçe daha fazla işbirliği yapıyorlar. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry El Kaide'nin Suriye'deki etkisini önemsizleştirmeye çalışarak Vladimir Putin'in tepkisini çekti. Putin: 'Kerry yalan söylüyor ve yalan söylediğini biliyor. Bu çok acı bir durum' dedi.

ABD için en ideal senaryo müttefikleriyle birlikte Suriye hükümeti içinde bir darbeyi desteklemek ve böylece Esad ve ailesinden kurtulmak. Ancak böyle olmazsa da statükonun korunmasını sağlamak. Öte yandan Irak ve Suriye'deki Baas rejimlerinin darbelere dayanıklı olacak şekilde inşa edildiğini de görüyoruz. Yani istihbarat servisleri çok güçlü ve bu nedenle de Esad karşıtı bir adımın gerçekleşmesi imkansız. İsyancı grupların muhtemelen içi rahattır çünkü 'Esad'dız bir Esadcılık' istemiyorlar. Hatırlarsanız 10 yıl önce Irak muhalefeti ABD'nin işgalinin Saddam'sız bir Saddam rejimi getirme tehlikesinden endişe ediyordu.

Bu zamana kadar Suriye iç savaşı birçok farklı kriz ortaya çıkardı ve çıkarmaya devam ediyor. Genel kanı kimyasal silahların kullanılması halinde ABD'nin müdahalesi kaçınılmaz olacağından Suriye ordusunun bu gibi silahları kullanmayacağı yönündeydi. Ruslar ve İranlılar halen Suriye ordusunun bu kadar kendine zarar verebilecek bir adımı atabilmiş olacağına inanmıyor. Ama ilginçtir ki 21 Ağustos'ta Şam'da kimyasal silahların kullanılmasıyla baş gösteren bu kriz şu aşamada Esad'ın işine yarıyor. Çünkü bu şekilde Esad ABD, İngiltere ve Fransa halkının Ortadoğu'da yeni bir maceraya girmek istemediğini ortaya çıkarmış oluyor. Geçmişte siyasiler Afganistan ve Irak'taki başarısız deneyimlerinden bahsetmişlerdi. Ama nedense kendi halklarının bu gibi müdahalelere ne denli karşı olduğunu atlamışlardı.

ABD'nin 10 sene önceye kıyasla şimdi neden Ortadoğu'da daha zayıf bir güç olduğunu fazla da abartmaya gerek yok aslında. Öyle ki Suriye'nin 2011'den beri çatışma içinde olması işine geliyor. Her kim bu savaşı kazanacak olsa da Suriye zayıf bir Suriye olacak. Bölünmüş olacak ve bundan böyle Amerikan çıkarlarına bir engel oluşturmayacak. Daha da önemlisi dünyada başka hiçbir güç Amerika'nın yerini alacak gibi görünmüyor. ABD Ortadoğu'da bir adım atmazsa başka kimse de atmaz.

Suriyeli isyancılar fırsatın ellerinden kaydığını düşünüyor olabilirler. Amerika hava saldırısı tehdidini Esad'a karşı kullanmak istese de Başkan Obama'nın bu saldırı emrini verebilmesi esasen ABD'de giderek azalan

popülaritesi ve Rusya ile işbirliği yapma ihtiyacı ile kısıtlanmış durumda. Esad'ın kimyasal silahlarını yok edebilme üzerine bir anlaşma sağlanması için bir taraftan da Esad'la işbirliği yapılması gerekiyor. Daha önceleri Esad'ın gitmesi ana tartışma konusu iken son dönemlerde kimyasal silahlar konusu gündemi meşgul ediyor. Rusya Suriye konusunda ABD'yle yüzleşmiş ve bir şekilde ortak bir noktaya varmış görünüyor. Rusya'nın Suriye'yi yem edecek niyeti yok.

16 Eylül 2013, Robert Fisk

KES! OBAMA'NIN SURİYE İÇİN DÜŞLEDİĞİ HOLLYWOOD'VARİ SON İLLA Kİ BİR TRAJEDİ İLE SONUÇLANACAKTI

Geçen hafta Washington ve Cenevre'de ne oldu hakikaten? Suriye trajedisini olduğundan daha önemsizmiş gibi göstermeye çalışmıyorum. Dünya liderlerinin bir anda Suriye'nin kimyasal silahlarını ortadan kaldırma konusunda zaten gerekli olan mantıklı yaklaşıma da bir şey demiyorum. Ama Obama yönetimi gittikçe garip davranışlar sergiliyor. Önce olayları bir hatırlayalım. Geçen sene Obama Suriye rejiminin elindeki kimyasal silahların 'yanlış ellere' geçmesinden büyük endişe duyuyordu. Yani kısacası kimyasal silahlar El Kaide veya El Nusra Cephesi'nin eline geçecek diye korkuyordu. Demek ki o dönemlerde halen Beşşar Esad rejiminin elindeydi yani 'doğru ellerde'. Şimdilerde ise Obama ve Kerry kimyasal silahların yanlış ellerde olduğuna ikna olmuş ki bu bir zamanki 'doğru ellerin' halka karlı sarin gazı kullandığı suçlamasını yapıyorlar. Bu durum da doğal olarak şu meşhur 'kırmızı çizgileri' aşmış oluyor.

Şaşkın bir biçimde Kerry'nin Suriye'ye yönelik saldırıların 'çok çok küçük' olacağını söylediği ve ardından Obama'nın da 'öyle ufak tefek işlere girişmediklerini' söylediği o muhteşem sihirli anı dinliyorum. Ne demek oluyor yani bu saçmalıklar?

Durun, daha bitmedi. Üstüne bir de Vladimir Putin Suriye'de eskimiş köhnemiş tüm kimyasal stokların uluslararası mekanizmalar tarafından toplanmasını önerdi. Pentagon kaynakları kimyasal denetçileri korumak için 75.000 silahlı askerin sahada bulunması gerektiğini söylüyor. Yetmiş

beş bin! Eğer bu Suriye'ye asker göndermek değilse ne olduğunu siz söyleyin.

Bütün bunların üzerine bir de geçen hafta ABD'deki Hitler ve İkinci Dünya Savaşı tartışmaları da cabası. Belki de Amerikalılar 250.000 asker gönderip Putin'in de bir o kadar asker gönderip göndermeyeceğine bakmalılar. Sonra da her iki devlet adamı Yalta İşbirliği'ni yeniden oluşturur. Maalesef Cameron bu kez Churchill'i oynayamayacak gibi görünüyor. İkinci Dünya Savaşı'nın Suriye'de bir tekrarını ne yazık ki yeniden canlandıramayacak galiba.

Elbette Putin ve Lavrov İkinci Dünya Savaşı'na pek atıf yapmadılar. Ne de olsa Rusya gerçek Hitler'den epeyce zarar görmüştü. Bunu daha önce söyledim ama savaş deneyimi olmayan liderler –McCain ve BM temsilcisi Brahimi hariç– herhalde bir Hollywood filmi çektiklerini düşünüyorlardı. Kerry'nin 'çok çok küçük' hava saldırıları muhtemelen ekonomik krizdeki Amerika'nın düşük bütçeli bir yapımı olsa gerek! Obama dram tadında bir film ortaya koymak istiyor anlaşılan. Steven Spielberg'i düşünün mesela onun gibi. Bir de Ruslar var ki en ufak bir sorun çıksa hemen tüm projeyi iptal edebiliyorlar.

Bu söylediklerimin hiçbirisi Suriye'de yaşanan trajediyi bir parça dahi olsa küçültme amaçlı değil. Ama öyle görünüyor ki dünya halen 21 Ağustos'taki kimyasal saldırıyı rejimin yaptığına tam olarak inanmış değil. Ama muhtemelen Ruslar iyi biliyordur. İsyancı grupların tutsakların kafalarını kestiğini gördük, bakalım sarin gazı kullanımı ile ilgili nasıl bir tereddüt ortaya atacaklar. Tabii Suriye hükümetinin elindeki kimyasal silahları uluslararası denetime teslim etmeyi kabul etmesi çok ilginç bir gelişme. Hatta daha da ilginçtir ki hükümet aynı şeyi isyancı gruplardan talep etmedi.

Cenevre rezaletini unutmadan Kerry ve Lavrov'un üzerinde anlaştıkları zaman çizelgesine bakalım. Suriyeliler bir hafta içinde yaptıkları saldırıların listesini hazırlamak zorundalar. Denetçiler Kasım ortasına kadar sahada olmak zorundalar. Ondan sonra da ne kadar kimyasal silah varsa önümüzdeki seneye kadar ya yok edilmesi ya da güvenli bir yere aktarılması gerekiyor. Bütün bunlar bir iç savaşın ortasında olacak! Bakın hele barış nasıl da geliyor. Heyhat!

Tabii denetçiler cephede bir yandan kimyasal silahlar ararken –eğer Esad'ın tüm silahları Tartus, Banyas ve Lazkiye'deyse– Suriyeliler

birbirini öldürmeye devam edecekler, Suriye hükümeti isyancı grupları bastırmaya devam edecek, İslamcı gruplar da Hristiyan köylerine saldırmaya, ele geçirdikleri kişilerin kafalarını kesmeye devam edecekler. Daha açıkça söyleyeyim: Birbirlerini öldürmek için sarin hariç silah, mermi, bomba, bıçak, kılıç yani her şey kullanabilirler. Bu durum başlı başına çok sorunlu. Rusya Ortadoğu'ya yeniden adım atıyor ve Obama İkinci Dünya Savaşı oyununu oynuyor diye sorumluluk taşımıyor bu sırada da Suriyeliler birbirini öldürmeye devam ediyor.

Umarım tüm bu girişimler işe yarar ve sonunda 'Cenevre 2' konferansı gerçekleşir, Amerika ve Rusya da Suriye'deki katliamdan dolayı birbirini yemez. İsyancı gruplar bu duruma ne der bilmiyorum çünkü Esad'ın iktidardan gitmeyeceği çok belli. En azından şimdi gitmeyecek. Ya Suudiler? Katarlılar? İsyancı gruplara para ve silah yardımı yapan Körfez ülkeleri ne diyecek? Ortaya konan zaman çizelgesi imkansız denecek kadar olumlu. Acaba Kerry ve Lavrov kahvelerine şeker yerine başka şeyler mi attılar Cenevre görüşmelerinden önce diye düşünmüyor değilim. Ne de olsa süreç çok zor.

Bir de hikayenin başka bir yönü var, o da İran. Şimdilik İran lideri mantıklı ve akil bir adama benziyor. Putin İran'ın nükleer kapasitesi ile ilgili kendi görüşlerini söyleyebilir, İran–Suriye işbirliği de belki de siyasi tıkanmışlığı ve bakarsınız Suriye savaşını sonlandırabilir. O zaman Obama sarsıcı bir siyasi başarı elde etmiş olur –güç kullanma tehdidiyle tabii ki!– ve Kerry de yine İsrail ve Filistin arasındaki arabuluculuk görüşmelerine devam edebilir.

Şimdilerde Mısır ordusu Gazze'deki ablukayı devam ettirmek için İsrail ordusuna destek veriyor. Obama da birkaç eski Dakota uçağı bulsun da savaş sonrası Berlin'de olduğu gibi havadan Filistinlilere yiyecek ve yakıt göndersin. Tam bir film!

Annesi ölen Dürzi lidere hain uyarı

Bir hafta önce Lübnan'ın bilinen simalarından bir kadın öldü. 85 yaşındaki Prenses May Şekip Arslan 1977 yılında öldürülen hümanist, felsefeci ve siyasetçi Kemal Canbolat'ın dul eşiydi. Aile Kemal Canbolat'ın Suriyeli tetikçiler tarafından öldürüldüğüne inanıyor. Bayan Arslan aynı zamanda Lübnan iç savaşında taraf olan, gaddar Dürzi militanlarının lideri olan ve Suriye rejiminin belki de en güçlü eleştirisini yapan Valid

Canbolat'ın da annesiydi. Muhtara'daki cenazesine binlerce insan geldi ve başsağlığı dilediler.

Ama Lübnan Ulusal Güvenliğinin eski sorumlusu, Suriye rejimi yanlısı General Cemil Seyit'ten Canbolat ailesinin evine çok korkunç bir mektup ulaştı. General Seyit sözü geçen bir adam. Yazdıklarından bir bölümü paylaşıyorum: 'Umuyorum annenizin ölümünden dolayı yaşadığınız bu acı günlerde sahici gözyaşları döküyorsunuzdur. Umarım siz de bu vesileyle binlerce anne, dul ve yetim çocuğu açtığınız savaşlarla nasıl da ağlattığınızı hatırlarsınız. Allah Prenses May Şekip Arslan'ın ruhunu şad etsin, bilerek ve bilmeyerek işlediği suçları bağışlasın. Sizin böyle bir insan olmanız onun suçu değil. Af dilemek veya kendini değiştirmek için halen geç değil'.

Bu bir uyarı olabilir mi?

17 Eylül 2013, David Usborne

SURİYE KİMYASAL SALDIRILARI: AÇIK VE NET KANITLAR

Dün açıklanan BM raporu Şam'ın Guta bölgesinde 21 Ağustos'ta havanın soğuk olduğu ve böylece zararın en fazla düzeyde hissedilebileceği bir zaman diliminde geniş çapta kimyasal silahların kullanıldığına dair açık ve net kanıtların olduğunu belirtiyor.

BM Genel Sekreteri Ban Ki Mun tarafından Güvenlik Konseyi'ne iletilen raporda saldırılardan kimin sorumlu olduğu doğrudan belirtilmiyor ama en az iki hadisede füzelerin rejimin hakim olduğu bölgelerden atıldığı vurgulanmış.

Fransa Dışişleri bakanı Laurent Fabius dün 'bu rapor rejimi suçlu bulan argümanı destekliyor. Delillere baktığımızda zehirli gazların kullanım oranı, maddenin içeriği, saldırının geldiği yön, tüm bunlar saldırıyı düzenleyenin hangi undur olduğuna hiç şüphe bırakmıyor' dedi.

ABD'nin BM nezdindeki temsilcisi Samantha Power ise rejimin sarin gazı kullandığının net olduğunu ve isyancı grupların ise sarin gazı kullandığına dair 'hiçbir kanıtın' olmadığını söyledi. 'BM raporu kimyasal silahların

kullanıldığını kanıtlıyor. Kimyasal silah denetçileri bildiğiniz gibi suçun kimde olduğunu aramaya gitmediler. Ama BM raporundaki teknik detaylar bu kadar büyük çapta bir kimyasal saldırıyı olsa olsa rejimin planlayabileceğini kanıtlıyor' dedi Power.

'Bu evlerde üretilmiş kimyasal silahlara benzemiyor' dedi İngiltere Büyükelçisi Sir Mark Lyall

Halktan ve STK'lardan ulaşan ilk bilgiler ABD'nin Suriye'yi askeri müdahaleyle tehdit etmesine ve Rus-ABD anlaşması ile Suriye'deki kimyasal silahların yok edilmesine karar verilmesine neden oldu.

Dün BM çeyrek asırdır ilk kez dünyaca kullanımı yasaklanmış kimyasal silahların sivil halk ve askerler üzerine kullanılmış olduğunu resmi olarak açıkladı.

Geçtiğimiz hafta Kimyasal Silah Anlaşması'nı imzalamayı kabul eden Beşşar Esad'ın New York'ta düzenlenecek BM Güvenlik Konseyi toplantısına katılmak için ABD'ye vize başvurusunda bulunduğu söyleniyor. ABD Dışişleri bakanlığı konu ile ilgili açıklama yapmaktan kaçındı.

Kimyasal silah saldırısına uğrayan bölgelere yaptıkları ilk ziyaret sırasında keskin nişancıların saldırısına uğrayan BM denetçi heyeti bu kez saldırıdan beş gün sonra toprak tahlilleri, saç, kan ve idrar tahlilleri, 50'den fazla mağdurların, doktorların ve hemşirelerin anlattıkları dahil ellerindeki kanıtlara dayanarak değerlendirmesini yaptı.

'Guta hadisesinde elde edilen veriler ışığında Suriye Arap Cumhuriyeti'nde devam eden çatışmalar kapsamında tarafların çocuklar dahil halka yönelik geniş kapsamlı kimyasal silah kullandığına kanaat getirmiş bulunmaktayız' dedi İsveçli Ake Sellstrom'ın idaresindeki BM denetçi heyeti raporu.

Rapora göre saldırılar sarin gazını salacak ölçekteki füzelerle gerçekleştirilmiş. Tahlil edilen 34 kan örneğinin yüzde 91'inde sarin gazı bulgularına rastlandı. Raporda 'İncelediğimiz çevresel, kimyasal ve tıbbi veriler sarin gazı ile dolu yerden-yere atış yapan füzelerin kullanılmış olduğunda kesin kanaat getirmiştir' deniyor.

Denetçiler genellikle isyancı grupların denetiminde olan Batı Guta'nın Moadimayah bölgesinde ve Doğu Guta'nın Zamalka ile Ayn Tarma bölgelerinde füze parçaları ve binalarda hasara rastladı. Hava koşullarına vurgu yapan raporda bu nedenle önceden planlanmış bir saldırıya

işaret ediliyor. Zira hava sıcaklığı gece 2 ile sabaha karşı 5 arasında düşüyor. Rapora göre: 'Bu sıcaklık azalması havanın aşağıdan yukarıya çıkmadığını, tam tersi yukarıdan aşağıya inmekte olduğunu gösteriyor. Bu gibi hava koşullarında düzenlenen kimyasal saldırılar ağır gazların insanların saklandığı yüzeye yani yere daha çok yaklaşma ihtimalinin artmasından dolayı zarar verme potansiyelini artırır'.

Bazı kişi hikayeleri sağlık çalışanları ve çevre mahallelerde yaşayan ilk aşamada yardım ulaştıran kişiler tarafından kayda geçilmişti. Toplamda dokuz hemşire ve yedi doktor ile görüşülmüştü. Bu kişilerden bazıları da sarin gazının etkisinde kalmıştı. Bir kişi bulanık görüntü, kaslarda zayıflık, titreme, baş dönmesi ve bayılma gibi belirtiler geçirdiğini belirtmiş.

Bölgeye ilk yardım ulaştığında bu kişiler yerlerde yatan çoğu ölü diğer kısmı da baygın kalabalıklar gördüğünü ifade ediyor.

Raporda füzelerin düştüğü beş noktadan ikisi için kesin sonuca varılabileceğini vurguluyor. 'Birinci nokta (Muaddamiye) ve dördüncü noktanın (Ayn Tarma) güvenirlik oranı yeterli olup bir sonuca ulaşmak için yeterli miktarda doğruluk sağlamaktadır'. Raporun dip notunda füzelerin fotoğrafları ile üzerlerindeki Rusça yazılar görülüyor.

Rejim ve başta Rusya olmak üzere müttefikleri bu saldırının isyancı gruplar tarafından Esad'a suç atmak üzere 'üzerine yıkılmak' istendiğini iddia ediyor. Bu argümana göre belki de muhalif unsurların kasten Rus yapımı füze kullandığını söylemek mümkün olabilir. Ama o zaman da bu saldırıların nasıl olup da rejimin hakim oldu bölgelerden ve çoklu noktalardan gerçekleştirildiği konusunda bir açıklama getirmek zor. Daha da önemlisi Sellstrom sarin gazının saf ve yüksek çözünürlükte olduğunu açıkladı.

Raporda ayrıca saldırının bir çok mağdur uykuda iken gerçekleşmiş olmasının bir çok ailede çoklu ölümlere yol açtığı da ifade ediliyor. Yapılan bir görüşmede Zamelka'dan iki erkek kardeş aynı aileden 40 kişinin bir evde yaşadığını ve bu saldırıdan sadece kendilerinin sağ çıktığını söylüyor.

19 Eylül 2013, Robert Fisk

SURİYE'NİN BAŞKENTİNDE ÖLÜM TARLALARI HALEN YERLİ YERİNDE DURUYOR VE HAKİKAT EN AZ UMUT KADAR AZ

Savaş devam ediyor. Fize alarmları belki artık yok ama ölüm tarlaları halen yerli yerinde. Obama'nın tehditleri veya Serbei Lavrov'un samimiyeti ölüm tarlalarında pek bir değişiklik yaratmadı. Suriye ordusu yıkıntıların arasında savaşmaya devam ediyor. Şam'ın üzerinden füzeler ve bombalar uçuyor. Bir taraftan Lübnan'dan Suriye'ye giden yol güvenlik noktaları ile dolu. Ancak şehirde dolaştığınız zaman ne kadar çok insanın evinin kapısını çelik kapı ile değiştirdiğini ve araba garajlarını çelikten yaptırdığını fark ediyorsunuz. 40 ile 50 bin civarında isyancının Şam'ı çevrelediği iddiaları muhtemelen doğru değil ama Şam'da yaklaşık 80 bin civarında güvenlik görevlisi olduğu bir gerçek. Muhtemelen de bu cephede bu güvenlik görevlileri galip geliyor.

Bu saldırı aslında 21 Ağustos'ta sarin gazı kullanımından çok daha önce başladı ve halen devam ediyor. Ama o korkunç gecede Suriye ordusu isyancı grupların hakim olduğu bölgelere yönelik feci bir saldırı düzenledi. 12 farklı saldırı ile Harasta ve Arbin dahil isyancıların hakim olduğu kuşatılmış bölgelere topçu saldırısı da desteği ile özel kuvvetleri gönderdi.

Dün Suriyeli eski bir arkadaşımla konuşuyordum. Bu kişi Suriye özel kuvvetlerinde bir dönem görev yapmış bir gazeteci. Tesadüf eseri 21 Ağustos gecesi Suriye ordusunun yanında bulunduğunu söyledi. Bu grup Beşşar Esad'ın ağabeyi Mahir'in idaresindeki 4. Zırhlı Tümen'e mensup kişilerden oluşuyormuş. Arkadaşım da kimyasal saldırıya maruz kalan Moadamiyeh bölgesindeymiş. Şiddetli bombardıman saldırılarını çok net hatırlıyor fakat sarin gazı kullanımı ile ilgili hiç bir kanıta rastlamamış. Bu bahsettiği bölge ordunun isyancıların hakim olduğu bölgelerde ordu mensuplarını yerleştirmek istediği yerlerden bir tanesi. Ancak arkadaşım ordu mensuplarının televizyonda zehirli gaz mağduru kişilerin görüntülerini izledikleri zamanki kaygısını çok net hatırlıyor. Söylediğine göre ordu zehirli gaz arasında bir de savaşmaktan çekiniyordu.

Cephedeki Suriye ordusu birliklerinde gaz maskeleri bulunuyor ama hiç biri gaz maskesi giyerken görünmedi. Arkadaşımın dediğine göre Libya'dan sonra çok sayıda Rus yapımı silah ve mühimmatın Suriye'ye ulaşmış. Esas sorun da kimin elinde hangi silahların olduğunun bilinmemesi. 'Libyalılar eskisi kadar petrol üretimi yapamasa da Kaddafi'nin silahlarını dışarıya satabiliyor' dedi. Tabii bu ticaret sarin gazını kapsamıyor. Bu ticari sistemin olması da Suriye hükümetini suçsuz kılmıyor. Sarin gazı ve füze kullanımı ile ilgili protokollerin Suriye'de çok sıkı olduğu söyleniyor. O halde ta baştan beri sorduğumuz soruya geri dönecek olursak: 21 Ağustos'ta o füzelerin fırlatılması emrini kim verdi?

Sorulara yabancı değiliz. İsyancıları vurabilecek birçok başka silah varken neden kimyasal silah kullanılmış olsun? Rejim eğer sarin gazı kullanmak istiyorsa neden bir tane bile rejim ordusu subayının ve devlet görevlisinin olmadığı Halep'in kuzeyine yapmasın bu saldırıyı? Neden Şam? Ve neden o halde sarin gazı şimdiye kadar bu çapta kullanılmamıştı? Suriye için bu saldırının sonu kimyasal silahlarını elden çıkarması ve İsrail işgaline karşı elindeki tek silahını kaybetmek olacaktıysa neden böylesine ölümcül bir silahı kullanmış olsun? Bir başka Suriyeli dostum Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim'in Rusya anlaşmasını açıklarken solgun bir yüz ifadesine sahip olduğunu söyledi. Hiç şaşırmadım. Bütün bu sürecin kazananı İsrail değil ise kim?

Suriye savaşının en önemli galibi büyük ihtimalle İsrail olacak. Bir zamanki devasa komşusu çatışmalardan dolayı tam bir yıkıntı olacak. Suriye hiç bir zaman zengin bir ülke değildi. Ama harabeye dönmüş şehirlerini, tren yollarını, otobanlarını yeniden inşa etmek yıllar alacak. Şam'daki söylentiler şehri kaplayan dumanlardan çok daha fazla! Son söylentilerden bir tanesi Batılıların yeni Suriye hükümetinin 30 bakanlıktan oluşmasını talep edeceği. Bu 30 bakanlıktan 10 tanesinin rejim taraftarları, 10 tanesinin bağımsız olacağı konuşuyor. Tabii bir de ordu ve güvenlik sisteminin tümden elden geçmesi gerektiği de. Batının artık hiçbir planı zorlayacak gücü olmadığı için bu söylentiler pek de gerçekçi gelmiyor. Tabii Rusya bu planları desteklemiyorsa!

El Nusra Cephesi güçleri tarihi ve kısmen Hristiyan bir kasaba olan Malula'nın Suriye Üçüncü Silahlı Birliği tarafından yeniden ele geçirilmesi üzerine Şam'ın kuzeyine geri çekildi. Bu gelişme bir soruna işaret ediyor. El Nusra eğer amaçları ellerinde tutmak değildiyse neden Malula'yı işgal

etti? Suriye rejiminin muhtemel bir Amerikan işgali ile mi meşgul olacağını ve Nusra'yı Malula'dan çıkaramayacaklarını mı düşündüler? Ne yazık ki savaşın her iki tarafı da kullandıkları silahların türü ve kullanırken ne denli ahlaki oldukları ile ilgili hiçbir kaygı taşımıyorlar. İslamcı bir militan ölü bir askerin etlerini yerken kendisini videoya kaydedebiliyorsa artık her tür vicdani kaygıları ortadan kaybolmuş demektir.

Son olarak birkaç fikrimi söyleyeyim. Kısa süre önce Şam'daki bir grup isyancı Harasta bölgesinden bir kadını öldürdü. Bu kadının bir oğlu şimdi Suriye ordusu için savaşıyor. Bu çocuk hayatında bir kez dahi olsun herhangi bir zehirli gaza el sürmemiş veya kullanmamış. Ama ailesinden bir kişi bana şöyle dedi: 'Eğer bunu yapması emredildiyse hiç tereddüt etmeyecektir. Biricik annesini öldürenlerden intikam almak isteyecektir'.

20 Eylül 2013, Robert Fisk

ÖLÜ SAYISI ARTMAYA DEVAM EDİYOR, ARTIK HALEN SAYMAYA DEVAM EDEN VARSA TABİİ

Dün MIG'ler Şam semalarında uçarken iki trafik polisi de Barada nehri yakınında çift şerit park etmiş arabalara ceza kesmekle uğraşıyordu. Ortada 100.000'den fazla ölü varken –üç aşağı beş yukarı, tabii istatistiklere güveniyorsanız– polisler halen ceza yazmakla uğraşıyor.

Bu şehirde çok değişik bir hava var. İsyancıların hakim olduğu bölgeler rejim uçakları tarafından bombalanırken Şamlı orta sınıf aileler Ebu Rumaneh'in terasındaki Plattoria Cafe'de soğuk limonatalarını yudumluyorlar.

Bu savaşta olan şehirlere atfettiğimiz kısa süreli mutluluk gibi klişelerden değil. Şam'da olan biten aslında inkar. Yani savaş olmadığına kendinizi ikna edebilirseniz ortada savaş filan olmaz. Olmayan bir şey yoktur. Savaş büyük bir illüzyon.

Joseph Battie aslında Ermeni kökenli bir Suriyeli. Fakat kendisini 'Suriyeli' veya 'Hristiyan' diye tanımlamayı tercih ediyor. Joseph'in artık günde ortalama tek bir müşterisi oluyor. Fransız okulunun hemen arkasındaki İbn-i Sina Kitapçısı'nın bugünkü ilk müşterisi benim. Evet, kitapçı 10. yy. İranlı Şii tıp alimi ve Buhara kökenli filozof İbn-i Sina'nın adını taşıyor.

Peki müşteri yoksa Joseph niye dükkanını her gün açıyor? 'Çünkü 19 senedir burada bu işi yapıyorum' diyor. Kitapların çoğu eski ve tozlu. Sefiller'in Fransızca eski baskıları, Jilly Cooper'ın İngilizce romanları ve birkaç tane de Amin Maloof kitabı var. Bir köşede de turizm-gezi bölümü var. Burada kısmen Hristiyan olan Malula kentinin bir broşürü gözüme çarpıyor. Tabii kente gelen son turistler El Kaide dostu El Nusra militanlarıydı! Lübnanlı şarkıcı Joumana Mdawar'ın sesi dükkanda fonda duyuluyor. Dükkandan ayrılırken Joseph bana Meryem Ana, bebek İsa Peygamber ve meleklerin olduğu bir tablo armağan ediyor. 'İnsanlar Tanrı'dan çok parayı düşünüyor. Bu savaş sadece parayla ilgili'.

Şimdi de esas savaşa geçelim. Öğlen yemeği için Alevi bir arkadaşımla buluştum. Bu arkadaşımın bir arkadaşı olan Halid Mahcup aslında Sünni ama kendisini Sünni olarak tanımlamak istemiyor. Kendisini bir iş adamı ve Beşşar Esad'ın sırdaşı olarak tanımlıyor. Halid Mahcup gerçekten de Esad'a çok yakın bir işadamı. Lazkiye'den topladığı tütün ile puro üretimi yapıyor. Bir tane puro da bana veriyor. 'Suriye'de toplamda kaç kişi öldü' diye soruyorum. 'Muhtemelen 70.000' diyor.

Benim Alevi arkadaşım ölü sayısının yarım milyona yakın olduğunu söylüyor. İnanılmaz bir rakam. Son iki senede kaç tanıdığının öldüğünü soruyorum. En azından 30 tanıdığı, tümü sivil olmak üzere, ölmüş. 'Bir kişi köyümden bir polisti, 10 ay önce öldürüldü. Bir diğer kişi de Furat Petrol'de çalışıyormuş. Bu şirketin Deyr ez Zor'daki ofisinde koruma görevlisiymiş. Kaçırıldıktan sonra öldürülmüş. Bir diğer kişi de bir Suriye cep telefonu firması için çalışıyordu. O da Humus'ta para için kaçırılıp öldürüldü'.

Halit ise en az 55 arkadaşının öldürüldüğünü söylüyor: 'Beş tanesi benimle bağlantılı oldukları için'. Öldürülenlerden iki kişi de benim Alevi arkadaşımın kuzenleriymiş.

Halid yüksek sesle konuşmaktan ve tüm restoranın Beşşar Esad'ı desteklediğini bilmesinden hiç çekinmiyor. Bu adamın epeyce düşmanı vardır diye düşünüyorum. 'Beni edindiğim düşmanlara göre değerlendirin' diyor. Zannederim ki Amerikan Başkanı Theodore Roosevelt'e atıfta bulunuyor, ne de olsa Halid 1993'ten beri Amerikan vatandaşı.

Konuşmada tabii ki Esad'a övgüler sırayla diziliyor. 'O bir lider, genel müdür değil. İnsanlara liderlik ediyor ve işleri yönetiyor. Burada bizim

ihtiyacımız olan Mandela tarzı bir barış'. Suriye'nin Mandela'sı kim peki diye sorduğumda beklediğim cevabı alıyorum: 'Beşşar Esad tabii ki'.

Halid'in ekonomi konusunda söylediklerinin Amerikan-vari bir havası var. Tüm söylediklerini tam olarak anladığımı da söyleyemem. 'Bu işleri kotarabilecek siyasetçilerimiz var. Taktik biliyorlar. Konu insanlarla değil vizyon ile ilgili. Bugün zeki olmak zorundasınız, akıllı değil. Etkin olmalısınız, sadece yeterli değil'.

Konu dönüyor yine Beşşar Esad'a geliyor. 'Esad'a iki şeyden dolayı saygı duyuyorum. Birincisi Cumhurbaşkanı Lahoud'un süresi bitmesine rağmen Lübnan Cumhurbaşkanı olarak devam etmesini desteklemesi. İkincisi de kurumsal bazda olmayan, reformları yapmaya yanaşmaması. Esad kestirmeden gitmek istemedi'.

Sadece kafamı sallayabiliyorum bu yorumlar karşısında bir yandan da puronun dumanını üflemeye çalışıyorum. Ama bu denli iyimserlik beni korkutuyor. Halid 6 ay sonra Suriye'de işlerin değişeceğini iddia ediyor. Benim tek yapabileceğim ise verdiği 50 bin ölü rakamı. Bu konuşmalarımız bana bir önceki geceki William Shirer'ın İkinci Dünya Savaşı ile ilgili kitabında okuduklarımı hatırlattı.

Shirer şöyle diyor: 'İlk gelen haberler 25.000 ile 30.000 Hollandalı'nın öldürüldüğünü söylüyordu'. Bu sayı Britannica'da daha sonra aynen kullanıldı. Ama Nuremburg mahkemelerinde Hollanda hükümeti sadece 814 kişinin öldüğünü beyan etti.

Suriye'de yaşanan bu ölümler ile ilgili alınması gereken önemli bir ders olduğunu düşünüyorum. Elli bin? Yüz on bir bin? Yarım milyon? Esad'ın uçakları dün öğleden sonra halen Şam semalarında uçuyordu. Sanırım tek doğru ölü sayısının gittikçe arttığı.

21 Eylül 2013, Robert Fisk

SURİYE'DE ÖLEN BEDENLERİ EVLERİNE GETİRMEK CİDDİ BİR İNSANİ MESELE

Halit Erksoussi Suriye'yi terk etmeyi düşünüyor. Suriye Kızılay'ının Şam Genel Sekreteri Erksoussi Şam'daki Telekom şirketindeki tam zamanlı işinden kovulmuş. Muhtemelen 22 gönüllüsü savaşta öldürülen Kızılay'ın insani yardımlarına çok fazla zaman ayırdığı içindir.

Kızılay'dan aldığı maaş normal iş yerinden aldığı maaşa denk gelmiyor. Dahası bağışçılardan gelen para gittikçe azalıyor. Yetenekli gönüllüler zaten yurt dışına götürülüyor. Kim zamanını üç gündür dışarıda kalmış cesetleri ceset torbalarına doldurmakla ve cephede 12 farklı grupla müzakere etmekle harcamak ister?

Bundan sonra okuyacağınız kısımlar mide bulandırıcı olabilir, o nedenle ben uyarımı yapayım.

'Bağışçılardan artık daha fazla para gelmeyecek gibi. Tüm ortaklarımız mağdur. Demek ki siyaset bu kadar etkili oluyor. Kimyasal olay olduğu zaman BM'nin ilk kararının bölgeye gidip denetlemek olduğu dikkatinizi çekti mi? Peki ya tıbbi alan? Bu neyin önemli olduğunu gösteriyor: Suçluyu bulmak-mağdur önemli değil'.

Halit Erksoussi'yi ikna etmek kolay değil ama haksız da sayılmaz. BM denetçileri bölgeye suçluyu bulmak için gitmediler. Suçluyu bulmak Bay Erksoussi'nin meslektaşlarının yaptığı iş gözüyle bu trajediyi anlamaktan daha kolay geliyor.

Cesetlerin toplanmasını düşünün. Çoğu ceset isyancı güçler tarafından öldürülen onlarca askere ait. Bazen üç ceset birden toplanıyor. 'İsyancı gruplar bazen bizi aldatmaya çalışıyorlar. Geçenlerde üç askerin cesedini almaya gittim. Ama taşımakta olduğumuz son cesedin üzerinde kablolar vardı. Olduğu gibi bıraktık. Şimdi artık aldığımız bütün cenazelerin önceden denetlenmesini sağlıyoruz. Her iki taraf da cenazelerin üzerinde silah dahil ne varsa almalı. Ambulansın içinde bir de el bombası ile uğraşmak istemiyorum...' diyor Erksoussi.

Geçenlerde Kızılay Halep'teki bir hapishaneye yiyecek gönderdi. Bu hapishanede yüzlerce mahkum -sıradan mahkumlar, katiller ve rejim düşmanları- kirin, pisliğin içinde yaşıyorlar.

'Mahkumiyetlerini tamamlamış onlarca mahkumu dışarı çıkarıp onlara güvenli bir geçiş güzergahı sağlayabildik. Ama oraya ilk gittiğimizde isyancı grupların bir tanesi isyancılardan bir tanesi arabalarımızdan bir tanesi el bombası fırlattı. Iskaladılar. Her şey yerli yerindeydi ama bir kişi 'kızdık çünkü bizimle konuşmadınız' dedi. Biz de buna karşılık 'Tamam, bir dahaki sefere bağırarak konuşuruz. Yeter ki bize ateş etmeyin' dedik. Ama daha sonra isyancılar bir gönüllümüzü yaraladı ve bizimle o gün birlikte olan bir yargıcı öldürdü'.

'Geçenlerde Deyr ez Zor'da bir ekibimiz görev yapıyordu. Yedi saat boyunca El Nusra tarafından alıkonuldular. Biz uluslararası Kızılay 'a bağlıyız. El Nusra Cephesi de 'kahrolası Kızıl Haç grubu' diyorlar halbuki üzerlerinde Uluslararası Kızılhaç işareti olan gıda paketlerini hiç rahatsız olmadan yiyorlar'.

Kızılay isyancıların hakim olduğu Rakka'ya bile yardım sağlayabilirken, işgal edilmiş olan Halep şehir merkezine yardım ulaştırılamıyor.

Hükümet ve isyancı güçleri arasında günlerce devam eden müzakere sonrası her iki tarafın da ölüleri toplanabiliyor. 'Ortalama iki gün sürüyor. İsyancılar öldürdükleri askerlerin isimlerin genellikle biliyorlar. Anlaşma isyancılarla cephede yapılıyor. Arabulucular kullanılarak cepheden her iki gruba ait cesetler toprak altında gömülü oldukları yerden çıkarılıyor. Bir anlaşma yaptığımızda her iki tarafla da konuşarak her şeyin doğru olup olmadığını kontrol ediyoruz. Çoğunlukla cenazeler karşılığında ihtiyaçlar ne ise onu veriyoruz. Genellikle cenazeleri ceset torbalarına koyuyoruz. Bazen cenazeler öldürüldükleri yerde gömülmüş oluyor. Bazen de isyancılar öldürdükleri askerileri gömdükleri yerden çıkarıp bize civardaki bir buluşma noktasında teslim ediyorlar'.

Ölen son iki Kızılay gönüllüleri iki ay önce Humus'taki yerel ofislerine atılan bir bomba ile öldürüldü. Savaş onlara kadar ulaşmıştı.

Halid Erksoussi Kızılay'ın faaliyetleri ile ilgili temkinli konuşuyor. Niye bu kadar temkinli olduğunu anlayabiliyorum. 15'ten fazla gönüllüleri rejim tarafından tutuklanmış. Savaşta hukuki olan ile olmayan birbirine karışmış durumda. 'Hükümet halen geçici hastanelerin tespit edilmesini kendi hanesine zafer olarak yazıyor'. Çünkü çoğunlukla bu hastaneler resmi hastanelerde tedavi olamayan isyancılara hizmet veriyor. 'Ama bu durum tüm yaralıların eşit tıbbi hizmet alması gerektiği fikrine zıt'.

Bay Erksoussi Şam civarındaki çatışmanın gittikçe korkunçlaştığını düşünüyor. 'Güç göstererek kazanamazsınız. Artık bu fikir her iki grubun aklına da yerleşmiş durumda. Her iki grubu da durduran tek şey var o da egoları. Eşit değiller. Bir hükümet teröristlerle veya 'kötü' adamlarla savaşıyorsa yine de sivillere karşı sorumluluğu olması gerekir. Ama para ve silah akışı kesilmezse bu böylece devam eder. Ülke cehenneme sürükleniyor diyemem çünkü zaten cehenneme dönmüş durumda'.

22 Eylül 2013, Robert Fisk

GAZ BOMBALARI SURİYE'YE SATILMAMIŞTI

Şam'daki Esad rejimi 21 Ağustos'ta Guta'da 1400'e yakın Suriyeliyi öldüren sarin gazı saldırılarından sorumlu olduğunu kesinlikle reddediyor. Şehirde dolaşan yeni haberlere göre Rusya'dan gelen 'kanıtlar' füzelerin ithal edildiği tarih ve daha da önemlisi ithal edildiği ülkeler ile ilgili detayları içeriyor. Anlaşılan o ki füzeler 1967'de Sovyetler Birliği'nde imal edilerek Moskova tarafından üç Arap ülkesine Yemen, Mısır ve Albay Muammer Kaddafi'nin Libya'sına satılmış. Bu detaylar evraklarda net değil. Vladimir Putin Barack Obama'ya Esad'ın ordusunun sarin gazı dolu füze fırlatmadığını söyledi. Ama Putin'in bu bilgiyi neden Obama ile paylaştığını bilmiyoruz. Eğer bu bilgi doğru ise -ki bilginin Moskova'dan geldiği düşünülüyor- Rusya Suriye bu tip bir kimyasal silah satmadı.

Kaddafi'nin 2011'de devrilmesinden beri stoklarında bulunan Sovyet yapımı silahlarının büyük bir kısmı isyancı grupların ve El Kaide ile ilişkili diğer isyancıların eline geçti. Bu silahların büyük bir kısmı daha sonra Mali'de, bazısı Cezayir'de ve büyük bir kısmı da Sina'da ele geçirildi. Suriyeliler Sovyet yapımı silahların büyük kısmının Katar'ın desteği ile Libya üzerinden Suriye'deki isyancılara doğru aktarıldığını iddia ediyor. Katar'ın Kaddafi'ye karşı Libyalı isyancıları desteklediği ve şimdi de Suriyeli isyancılara silah desteği için para yardımında bulunduğunu unutmamak lazım.

Suriye'nin geniş bir kimyasal silah deposuna sahip olduğuna şüphe yok. Bu stoklarda 122 mm'lik sarin gazı füzeleri olduğundan da şüphe etmiyoruz. Ama eğer Ruslar gerçekten Guta'daki füze parçalarının

üzerinden detaylı bilgi toplayabildiyse ve eğer bu füzeler gerçekten de Suriye'ye ithal edilmediyse Esad rejimi masumiyetini tepe tepe beyan kullanmaktan kaçınmayacaktır.

Propagandanın gerçekten çok daha güçlü olduğu bir ülkede –hatta şuna dünya diyelim– bir ay önce birçok Suriyeliyi boğarak öldüren kimyasal silahların kaynağını araştırmak tam bir gazetecilik işi. İsyancı grupların hakim olduğu bölgelerden haber geçen gazeteciler Esad rejimi tarafından teröristlere yaranmakla suçlanıyorlar. Rejimin savaştığı cephelerden haber geçen gazeteciler de rejim propagandası yapmakla suçlanıyor. Esad rejimi 21 Ağustos'taki saldırının sorumlusu olmasa da rejim güçleri son iki senede bir hayli savaş suçu işledi. İşkence, katliam, sivillerin bombalanması gibi eylemlerin hepsi kanıtlanmış.

BM ve Şam'daki diğer uluslararası kurumların Esad ordusunun sarin gazı saldırısı düzenlediği ile ilgili ciddi şüpheleri var. Uluslararası kurumlarda görev yapan bu kişilerin ismi açıklanmasa da bazıları 21 Ağustos'ta Şam'daydı ve henüz hiç kimsenin cevaplayamadığı sorular yönelttiler. Rejim neden BM denetçilerinin 18 Ağustos'ta Şam'a gelmesini bekleyerek sadece iki gün sonra BM denetçilerinin otelinin hemen yanında sarin gazı kullanmış olsun? Bunu yapmakla rejim doğrudan BM'ye sarin gazı kullanıldığı ile ilgili kanıt sunmuş olmuyor mu? Ve doğal olarak Esad rejimi suçlu bulunduğu takdirde Batı ülkeleri tarafından bir askeri saldırı ile karşı karşıya kalacağını bilmiyor muydu?

Şu anda Suriye nükleer silahları olan İsrail'e karşı elinde olan kimyasal silahlarını da kaybetmek üzere. Çünkü eğer Batılı liderlere inanırsak rejim neredeyse yarım yüzyıllık yedi füzeyi isyancıların hakim olduğu bölgelere fırlatmak istemiş. Bu bölgelerde de 1400 mağdurun sadece 300'ü savaşçıymış –tabii isyancılara inanırsanız–. Batılı bir STK dün şöyle dedi: 'Eğer Esad sarin gazı kullanmak isteseydi neden iki sene bekledi ve neden özellikle BM denetçilerinin Şam'da olduğu zamanı bekledi?'.

Tabii ki Ruslar daha önce de Esad'ın kimyasal silah kullandığına yönelik iddiaları reddettiler. 19 Mart'ya Han El-Assal'da 26 Suriyeli sarin zehirlenmesinden öldüğünde –ki BM denetçilerinin gönderilmesinin bir sebebi de bu saldırıydı– Moskova bir kez daha isyancıları suçladı. Ruslar daha sonra BM'ye 100 sayfalık 'kanıtlarla dolu' bir rapor sundular. Tıpkı Putin'in 21 Ağustos ile ilgili kanıtları gibi bu rapordaki kanıtlar da açıklanmadı.

21 Ağustos'ta Suriye ordusunun 4üncü birliği ile birlikte olan bir tanık kimyasal gaz füzelerinin atıldığı ile ilgili hiçbir kanıt görmediğini söylüyor. Hem de bu kişi sarin saldırının düzenlendiği Muaddamiye'deymiş. Yine de askerlerin sarin gazı saldırısı ile ilgili YouTube videosunu izlediklerinde nasıl da kaygılandıklarını çok net hatırlıyor. Tabii bu kaygı üzüldüklerinden değil, zehirli gazların içinde bir de savaşmak zorunda kalacakları için.

'Hükümetin bu işin içinde olmadığını söylemek komplo teorilerinin de ötesinde olacaktır. Ama isyancıların elinde sarin gazı olduğunu kesin olarak söyleyebiliriz. Bu silahı nasıl kullanacaklarını da ancak yabancı savaşçılardan öğrenebilirler. Ya da bilmediğimiz bir üçüncü kuvvet mi var? Eğer Batı Suriye'ye saldırmak için bir bahane arıyorsa zamanlama ve yer ancak bu kadar isabet olabilir. Yani BM denetçilerinin burnunun dibinde' dedi Suriyeli bir gazeteci.

23 Eylül 2013, Robert Fisk

MİNOTOR'UN MAĞARA DİPLOMASİ'SİNE DOĞRU: RUSYA NASIL SURİYE'Yİ KORUYAN GÜÇ OLDU

Moskova'ya giden Suriye heyeti müzakerelerde ne yapabileceği ile ilgili bilgi almak üzere Şam'dan 7 Eylül gecesi ayrıldı.

ABD Başkanı Obama ve Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin bir süredir olası bir Amerikan saldırısını engellemek için plan yapıyorlardı. Suriye Dışişleri Bakanı Valid Muallim'in ise bu planların ne olduğu hakkında hiç bir fikri yoktu. Rusya'ya öneri getirmek haricinde aslında Rus Dışişleri Bakanı Lavrov'un eğer bilgisi varsa ne bildiğini de öğrenmek istiyordu.

Çok garip bir durumdu. 21 Ağustos Şam'da sarin gazı saldırısı düzenlenmişti ve Suriye ABD'nin bu saldırıdan dolayı karşı bir saldırı düzenlemesinden kaçınmaya çalışıyordu. Şu süreçte Amerikan füzelerinin ana hedefi olacak Suriye rejimi müzakerelerin dışına itilmiş, Rusya muhatap alınmıştı.

Başta İran olmak üzere Arap dünyasında gayet iyi tanınan Valid Muallim ve heyeti 8 Eylül Pazar sabahı yorgun bir şekilde Sheremetyevo

Havaalanı'na ulaştılar. Moskova'da her zaman yaptıkları gibi Moskva Nehri'ne bakan Brezhnev döneminden kalma President Oteli'nde konaklayacaklardı. Lavrov ile görüşmeleri Rus Dışişleri'nde Pazartesi günü gerçekleşecekti. Muallim ve heyeti yaptıkları gece yolculuğundan dolayı halen çok yorgunlardı ama Moskova'ya ulaştıklarında Şam ile görüştüler, Washington'dan yayın yapan uydu kanallarındaki bazı programları televizyonda izlediler.

Bu anları Muallim ve ekibi zihinlerine kazıdılar. Suriye dış politikası – ve hatta askeri politikası– başkaları tarafından belirleniyordu. 9 Eylül'de Muallim Lavrov'un karşısına oturdu. Rus Dışişleri bakanı mevkidaşına açıkça Suriyelilere tahminlerini şeyleri söyledi. En başından beri Obama'nın Suriye'ye saldıracağı belliydi.

Bu hiç de iyi bir haber değildi. Hele de Lavrov'un çok net konuşması işleri daha da ciddi kılıyordu. Suriye'nin bu konudaki pozisyonunu açıklamadan önce Suriye'ye yönelik bu tehdidin arkasında gerçekten kimyasal saldırı olayı olup olmadığı, diplomatik çarelerin tükenip tükenmediği görüşüldü. Suriyeliler Lavrov'u seviyor. Hangi kanıtlara dayanarak bilmiyorum tabii ama Lavrov'un bış vakitlerinde şiir yazdığına inanıyorlar. Böyle bir şey doğal olarak Arapça şiirleri okuma yazmadan da önce söken bir toplum için çok ilgi çekici geliyor. Şam'da Lavrov ile ilgili en çok duyduğunuz cümle 'Arapların dostu' olacaktır. Bu cümle ne kadar doğru, ne kadar yanlış ben kararı okuyucuya bırakıyorum.

Rusya–Suriye diplomasisinin detaylarını öğrenmeye çalışmak –sıradışı askeri ilişkileri bir kenara bırakırsak– Yunan mitolojisindeki Minotor'un mağarasını keşfetmek gibi birşey. Yanlış bir adım sizi tehlikeli sulara götürebilir, uzun süreli bir dostluğu kaybettirebilir, bağlantınızı kızdırabilirsiniz, yanlış anlamalardan dolayı sinirlendirebilirsiniz. Ben de Şam'da Rusya–Suriye kaynakları ile ilgili araştırma yaparken ne kadar riskli bir iş olduğunu aklımda tutmam gerekir. Yapabileceğimin en iyisini yaptım ve doğru bir değerlendirme yaptığıma inanıyorum. Bu yazdıklarım Suriye devletinin geleceği hakkında değerlendirme yapan bir hikaye.

Hikayeye geri dönecek olursak Lavrov Muallim ile konuşmasını keserek Kremlin'e derhal Putin'i görmeye gitmesi gerektiğini söyleyerek izin istedi. Suriyelilere 'size haber vereceğim' dedi. Muallim ısrarla diplomatik yolların tüketilmediğini vurguladı. Haklı olduğunu umut ediyordu,

ne de olsa eğer haksız ise geri dönebileceği bir Şam Havaalanı ortada olmayabilirdi.

Suriyeliler President oteline öğlen yemeği için geri döndüler. Washington'da ise John Kerry tehdit yağdırmaya devam ediyordu. Suriye kimyasal silahlarını teslim etmeliydi. Stokları teslim etmeleri için sadece bir haftaları vardı. Akşam 5'te Lavrov Muallim'i aradı. Bir saat içinde görüşmeleri gerektiğini söyledi. Bir basın toplantısı yapılacaktı.

O zamana kadar Suriye kimyasal silahları yasaklayan bir anlaşmaya imza atmak istediğinden bahsediyordu. Ama herkes –başta Rusya– Suriye'nin kimyasal silah deposunun İsrail ile muhtemel bir çatışma olasılığında tek stratejik savunma mekanizmasının da bu silahlar olduğunu biliyordu. Yine de Muallim kendisini neyin beklediğini bilmiyordu. Tüm ekip 36 saattir uyumamıştı. Lavrov ise farklı nedenlerden dolayı kaygılıydı. Eğer Amerikalılar Suriye'yi vurursa Beşşar Esad'ın ordusunu yok edebilirlerdi. Böyle bir durumda da İslamcı gruplar

Şam'a girebilir ve Tartus ile diğer Akdeniz limanlarında bulunan Rus askeri kuvvetleri 'geri çekilmek zorunda' kalabilirdi. En azından Ruslar açısından olaylar böyle yorumlanıyordu.

Lavrov Muallim'e Putin'in önerisini iletti: Suriye'nin tüm kimyasal silahları denetlenecek, stokların detaylı bilgileri birkaç gün içinde teslim edilecek, stoklar bir yıl içinde uluslararası kontrole geçecek. Ayrıca Muallim o gün düzenlenecek basın açıklamasında bu şartları kabul ettiğini açıklarsa Rusya bundan büyük memnuniyet duyacaktı. Muallim Şam'ı aradı. Hem hükümetle hem de Beşşar Esad ile görüştü. Esad kabul etti. Böylece yorgun düşmüş bir Valid Muallim televizyon karşısına çıkarak 'evet dedi'.

Suriye kendi halkını olası bir gerginlikten korumak niyetindeydi ve Rus dostlarına güvendi. Muallim'in asistanlarından birisi ve aynı zamanda Esad'ın da danışmanlarından olan Buthayna Şaban çok yorgun gözüküyordu.

Basın açıklaması sonrasında Muallim Lavrov'a bu anlaşma ile Suriye'nin bir numaralı yani en güçlü silahının elinden alındığını söyledi. Lavrov ise 'Sizin en güçlü silahınız biziz' dedi.

İşte böyle. Moskova Suriye'nin stratejik koruyucusu oldu. Kremlin kazandı.

23 Eylül 2013, Robert Fisk

ESAD TARAFTARLARI DÜŞMANLARINI İSTEMEDEN DE OLSA SEVİNDİRİYOR

Beşşar Esad'ın babası Hafız Esad'ın yönetimde olduğu dönemde Suriye'de sadece bir televizyon kanalı vardı. Bu kanal devlet televizyonuydu. Doğal olarak hem çok sıkıcı hem de propaganda kokuyordu. Sonraları ilginç bir gelişme oldu. Hafız ikinci bir kanalın açılmasına izin verdi. Bu kanal özgür ve bağımsız olacak ve hemen bir sonraki Cuma günü yayın hayatına başlayacaktı.

O Cuma günü tüm Suriye İkinci Kanal'ı izledi. Ekranda siyah deri ceketi ile üst düzey bir Muhaberat ajanı duruyordu. İzleyicilerin gözünün içine bakarak şöyle emretti: 'Hemen Birinci Kanal'a geçin'. Suriye Enformasyon Bakanı Umran El Zubi döneminde Suriye televizyonu büyük değişim geçirdi. Savaş Esad taraftarı televizyon kanalları tarafından gayet açık bir şekilde veriliyordu. Suriye ordusu savaşırken, yaralı askerler, YouTube'dan kafa kesme görüntüleri gibi epeyce görsel paylaşılıyordu. Tabii ki isyancı gruplar yapmadıysa hiçbir katliam haberi verilmiyordu.

Şimdi hükümet yanlısı kanallardan bir tanesinde Beşşar Esad'ın Fox Haber Kanalı'na verdiği mülakattan bazı kesitler yayınlanıyor. Esad İngilizce konuşuyor ve Suriyeli izleyiciler için Arapça alt yazılar var. Ama her görüntü kesitinin birkaç saniyelik görkemli bir trompet ezgisi ardından verildiğini fark ediyorum.

Üzerinden bir iki saat geçtikten sonra bu güzel trompet ezgisinin Aaron Copland'ın 'Fanfare for the Common Man' bestesi olduğunu hatırladım. Çok popüler Yahudi bir Amerikalı besteci tarafından bestelenmiş popüler bir klasik formatta eser.

24 Eylül 2013, Robert Fisk

SURİYE ŞEYHÜLİSLAM'INI DİNLERKEN

'Oğlumu öldüren o adamlarla tanıştım –ve bana kimi öldürdüklerini bilmediklerini söylediler'. Şeyh Ahmet Bedrettin Hasun Suriye Şeyhülislamı olarak görev yapıyor. Oğlu Sania arabasına bindiği sırada öldürüldüğünde Halep Üniversitesi'nde ikinci sınıf öğrencisiymiş. 'Mahkemede oğlumu öldüren iki adamı gördüm. Adamlar kendilerine sadece arabanın plakasının verildiğini, eve gidip televizyonu açmalarına kadar kimi öldürdüklerini bilmediklerini söylediler'.

Bu iki adamın itirafı ile ilgili ne düşündüğünü sordum. Şeyhülislam ellerini yaşlı gözlerinin üzerine kapattı ve ağlamaya başladı. 'Daha 21 yaşındaydı, benim en küçük oğlumdu. Geçen yılın 10 Ekim'iydi. Halen oğlumun öldüğünü unutmaya çalışıyorum. Sanki Sania halen yaşıyor. Öldüğü gün müstakbel eşiyle nişanlanacaktı. Nişanlısı tıp fakültesi öğrencisiydi. Oğlum da siyasal bilgiler fakültesinde öğrenciydi. Ekonomi okuyordu. Arapça'da Sania en tepe nokta demek. Bu iki katil toplamda 15 kişinin oğlumun ölümünden sorumlu olduğunu söyledi. Onlara oğlumun önemli bir adam olduğu söylenmiş. Ben de onlara bu olanlardan dolayı onları affettiğimi söyledim. Hakimden de onları affetmesini rica ettim. Ama hakim 10 ayrı suçtan daha yargılandıklarını ve bu nedenle hukuki sürecin işlemesi gerektiğini söyledi'.

Şeyh Hasun bir parmağını havaya kaldırıyor. 'O gün bir cep telefonu mesajı aldım. Mesajda 'senin affına ihtiyacımız yok' diyordu. Sonra da haberlerde çete liderinin öncelikle müftüyle ilgili hüküm vereceğini, daha sonra müftünün onları affedebileceğini söyledi. Müftü de hiçkimseyi öldürmemiş olduğunu, böyle bir şeyi aklından dahi geçirmeyeceğini ama kendisini barış elçisi olarak gördüğünü söyleyen bir haber göndermiş ve eklemiş. Beni niye öldürmek istiyorsunuz?'.

'Bu hadiseye bulaşmış kişiler Suriyeliydi. Halep civarından. Türkiye ve Suudi Arabistan'dan emirlerini aldıklarını, her birine 50.000 Suriye Sterlini ödendiğini söylediler. Bu da oğlumun doktrin veya inanç ile ilgili bir konudan dolayı öldürülmediğini gösteriyor. Katillerin birisi 18 diğeri de 19 yaşındaydı'.

Her katile yaklaşık 350 İngiliz Sterlini ödendiğine göre Sania Hasun'un hayatı sadece 700 Sterlin değerindeymiş. 'Beş oğlum vardı, şimdi dört oğlum kaldı' diyor Şeyh Hasun.

Şeyh Hasun devlet tarafından bu göreve getirilmiş. Bir bomba uyarısından sonra Şam'daki bir camide Beşşar Esad'ın yanında namaz kılmış. Bu nedenlerden dolayı hem kendisi hem de ailesi Suriye isyancıları için doğal bir hedef. Ama cesareti ve barışçıl mesajlarına karşı çıkmak mümkün değil. Bu yıkıntıdan artık nasıl bir Suriye çıkacaksa, Cumhurbaşkanı artık yer almasa bile Şeyh Hüseyin'in bu yeni Suriye'de yer alması gerekiyor.

Çok açık ve net konuşuyor. Muhaberat'ın devlet kurumları dahil her şeye zarar verdiğini söylediğimde hiç düşünmeden yanıtlıyor.

'Ben de muhaberattan çok çektim. 1972 ile 2000 arası görevden alındım. Halep Camii'nde imamlık görevimden dört kez alındım. Dünyanın her yerindeki istihbarat servisleri bu şekilde çalışıyor. Halkı düşünmüyorlar, sadece kendi kurumlarını düşünüyorlar. Bazen istihbarat servisi Cumhurbaşkanının bile aleyhinde olabilir'.

Aynı durumun ABD için de geçerli olup olmadığını sorarken ABD istihbaratının hem kendi vatandaşlarını hem de Avrupa'yı dinlemeye aldığını hatırlatıyor. Gerçekten zor bir soru, inkar etmesi güç. 'Muhammed, İsa ve Musa Peygamberleri bir kenara bırakalım. Dünyanın geri kalan kısmı tamamen istihbarat servisleri tarafından kontrol ediliyor'.

Çoğu Suriyeliye kıyasla müftü geçmişe değil geleceğe bakıyor. Cenevre 2 konferansının gerçekleşmesi için dua ediyor. 'Ben tüm Suriyelilerin müftüsüyüm–Sünni Müslümanların, Hristiyanların, Alevilerin, Dürzilerin. Savaştan önce bu ülkede var olan tüm renklerin. Barıştan başka seçenek yok. Tek çözüm bu. Ama barış için önce dışarıdan Suriye içine uzanan elleri kesmemiz gerekiyor'.

'Eğer Türkiye, Irak, Suudi Arabistan ve Lübnan gibi komşu ülkeler bu barış için adım atmazsa bu çatışmanın ateşi bir gün gelir onları da yakar, özellikle de Türkiye'yi. Tüm Suriyeliler geri gelsin istiyoruz. Sorun Suriye'ye dışarıdan gelenlerde. Özellikle de Irak ve Türkiye'den. Bu kişiler kaçakçılar aracılığı ile vizesiz giriş yapıyorlar. Gelme sebepleri ise ya ölmek ya da buradaki hükümeti devirmek'.

Bir anda daha sert bir müftü karşıma çıkıyor. Oğlunun katili öyle anlaşılıyor ki rejim tarafından hapse atılan ilk tanıştığı kişiler değil.

'Hapse atıldıktan sonra insanlarla tanıştım. Bazıları gözyaşları içindeydi. Bu insanlardan bazıları Filistin'e savaşmaya gittiklerini düşünüyorlardı, Suriye'nin içinde değil'.

Şeyh Hasun 'dış güçlerin ellerinden' bahsederken zaman zaman 'yok etmek' ve 'çeteler' gibi kelimeleri kullanıyor. Bu sözleri sarf ettiğinde sanki patronunun sesini duyuyor gibiyim. Sarin gazı konusunda elbette hükümetin tarafında yer alıyor. Beşşar Esad'ın sözlerini tekrarlayarak Esad'ın Suriye halkına asla kimyasal silah saldırı düzenleme ihtimalinin olmadığını, eğer böyle bir şey olsa idi savaşın iki buçuk sene sürmeyeceğini söylüyor.

Kimyasal silahların kullanıldığına dair ilk haber Mart ayında Halep eyaletine bağlı Han El Assal'dan geldi. Müftünün evine yakın olan bu bölgede en az 26 sivil vatandaş boğularak öldü. Müftü olanları şöyle anlatıyor:

'Bazı tarım işçileri bana bölgedeki tüm teröristlerin ortadan kaybolduğunu haber verdiler. Olaydan bir gece önce hepsi gitmişti. Bu nedenle de halk sevinçliydi. Halkın çoğu sivildi bir kısmı da askerlerin aileleriydi. Böylece evlerine geri dönebildiler. İşte bundan sonra kimyasal saldırı oldu. Ta o zaman Mart ayında bu hadisenin sadece bir test olduğunu, kimyasal gazların muhtemelen bir kez daha başka yerlerde de kullanılacağını söyledim'

Bu tabii ki Amerikalıların duymak isteyeceği bir hikaye değil. Beş ay önce müftü ABD'de George Mason ve George Washington üniversitelerinde konuşma yapmaya davet edildi ve vize almak için Ürdün'e gitti. Amman'daki ABD Büyükelçiliği'ne gitmesi istenmiş ve burada bir kadın diplomat tarafından camekanlı bir kabinin arkasında olmak kaydıyla sorguya çekilmiş.

'O kadar aşağılandığımı hissettim ki gitmekten vazgeçtim ve ertesi sabah Şam'a geri döndüm'. Akıllıca. Şeyh Hasun aynı gün Amman'da oturan oğullarından birine telefon edilerek vize başvurusunun reddedildiğini öğrenmiş. 'Seküler bir müftü olmak tehlikeli görülüyor' dedi.

Doğru da, Şeyh Hasun gayet seküler bir müftü. Hatta bir dönem Halep'i temsilen mecliste yer almış. 'Dünyanın her köşesine giderek savaşın kutsal bir iş olmadığını anlatmak istiyorum. İsa, Muhammed veya Musa Peygamber adına savaştığını söyleyen insanlar yalan söylüyor. Peygamberler hayat vermek için seçilirler, ölüm için değil'.

'Kiliseler ve camiler tarih boyunca yapılmaya devam etmiş. Ama ben diyorum ki insan yapalım. Bu katliam dilini arkada bırakalım. Eğer savaş için giden paraları biriktirseydik şimdiye kadar cennet kurardık. Bu benim ülkem Suriye'den mesajımdır'.

Hakikaten tehlikeli adammış!

25 Eylül 2013, Robert Fisk

SURİYE'DEN ÖLÜMSÜZLÜK HİKAYELERİ: BU KADERİ HAK ETMEYEN İKİ ADAM

Bu iki korkunç trajedinin hikayesi. Bir tanesi şimdilerde Boeyda adlı bir köydeki bir parkta bahçıvanlık yapan Ömer isimli bir kişiye ait. Diğer hikaye de Suriye ordusunda subay olarak görev yapan Antun Maluhi ile ilgili. Bu iki korkunç hikaye Suriye, iç savaşı ve savaşın tarafları ile ilgili çok şey söylüyor. Bu hikaye ölümün, aslında bir başka deyişle ölümsüzlüğün hikayesi. Çünkü hiç biri bunu hak etmemiş.

Ömer'le başlayalım. Gerçek adı bu ama soyadını güvenlik gerekçeleri ile açıklayamıyoruz. Ömer Şam'da apartman görevlisi olarak çalışıyormuş. Ömer eğitimsiz bir adam. Yedi çocuğu var. Geçen sene Şam'ın güneyinde bulunan köydeki parkta çalışmak için Şam'ı ailesiyle birlikte terk etmiş. Ama Ocak ayında karısı bir arkadaşıma kocasının bir anda ortadan kaybolduğunu söylemiş.

Ömer tehlikeye alışkındı. Oğullarından bir tanesi daha önce kaçırılıp daha sonra serbest bırakılmış. Ama bu kez Ömer kaçırıldı. Aile ne olduğunu öğrenmiş. Ömer askeri istihbarat tarafından kaçırılmış. Polis Ömer'in telefonunda erkek kardeşlerine ait iki telefon numarası buldu. Her iki erkek kardeşi de Özgür Suriye Ordusu mensubuydu. Ömer kardeşlerini neden arıyordu peki?

Aradan geçen zamanda Ömer'in ailesi iyice kaygılanmaya başladı. Karısı çocuklarının karnını doyurmak için artık dilenmeye başlamıştı. Kocasının hangi hapishanede olduğunu bile bilmiyordu. Suriye'deki hapishaneler çok korkunç. Mahkumlara doğru düzgün yiyecek verilmiyor ve bir çok mahkumun açlıktan öldüğü söyleniyor. Ömer'in aile dostları biraz

yiyecek versinler, ziyaret edebilsinler veya nerede olduğunu öğrensinler diye istihbarat servisine yalvarmışlar.

Bu taleplerin hepsi birer birer Tuğgeneral makamına kadar çıkmış. Bu tuğgeneral da Ömer'in nerede olduğunu bilmediğini söyleyip başından savmış. Belli ki umursamıyor da. Ömer'in ortadan 'kaybolmasının' dokuz ay sonrasında hayatta olup olmadığını bilmiyoruz. Ne yani erkek kardeşleriyle hiç konuşmayacak mıydı? Bir düşünün bu kişi cahil bir adam, zaten okuma yazması yok. Hapse atılacak nasıl bir suç işlemiş olabilir ki? Neden insan gibi davranılamıyor?

Bu hikaye Suriye rejimine her daim zarar vermiş olan Muhaberat'ın vahşi ve gaddar doğasını gayet net açıklıyor. Arap uyanışının en başında zaten krizin Suriye'ye sıçraması da Muhaberat'ın bu utanç verici geçmişinden kaynaklanıyor. Eğer Ömer gibi insanlara saygılı davranılsaydı Suriye bu kadar uçurumun eşiğine gelir miydi?

Biraz da subay Antun Maluhi'den bahsedelim. Maluhi'nin kuzeni tesadüf eseri benim arkadaşım çıkıyor. Maluhi Hristiyan bir aileden geliyor. Evli ve iki çocuğu var. Beş ay önce bölgedeki Kürt halkın ordu ile birlikte mücadele ettiği Halep'in Rakka bölgesinde görev yapıyormuş. Daha sonra Kürt militanlar Rakka'yı bırakıp gitti. Özgür Suriye Ordusu da küçük bir garnizonu basarak Antun Maluhi dahil bir grup askeri öldürdü.

Bir daha hatırlatalım Obama'nın favori militan grubu olan Özgür Suriye Ordusu John McCain ile de çok yakın. Bu iyi niyetli (!) Özgür Suriye Ordusu Humus'un Mar Maritsa adlı Hristiyan kasabasında yaşayan Maluhi'nin ailesine telefon açıyor. ÖSO beş milyon Suriye sterlini karşılığında Antun'u serbest bırakacaklarını söyledi. Tabii aile bunu karşılayamadı. Tıpkı Ömer'in ailesi gibi Maluhi'lerde çok fakirler. O kadar parayı borç alacak durumları bile yok.

Haftalar sonra ÖSO Maluhi'yi Türkiye sınırına götürerek oradan ailesini aramasına izin verdiler. Ailesine parayı bulmaları için yalvardı. Bulabildiler mi bilmiyoruz. Ama bu sırada El Kaide ile ilişkili El Nusra Cephesi bölgeyi işgal etti. Bir daha da Antun Maluhi'den haber alınamadı.

Ta ki geçen haftaya kadar. Cuma günü bir Lübnan televizyon kanalında El Nusra'dan bir haber vardı. Ellerindeki mahkum 'Hristiyan, kafir' olduğu için onu öldürmeyi planladıklarını açıkladılar.

Pazar günü aynı kanalda yeni bir haber vardı. Antun Melhun idam edilmişti. Çünkü Hristiyan'dı.

26 Eylül 2013, Robert Fisk

İSA PEYGAMBER'İN DİLİNİ KONUŞAN KUTSAL MALULA ŞEHRİNDE ŞAVAS KOMŞULARI BİRBİRİNE DÜŞÜRÜYOR

Diab ailesi bir daha Malula'ya geri dönemeyecek. Bu güzel ve kutsal şehirdeki Hristiyanlar Müslüman komşularının silahlı El Nusra İslamcılarını evlerine aldıklarını gördükten sonra çok zor. Georgios balkonundan Muhammed, Usame, Yaser ve Hüsam Diab ile Turkik Kutayman'ın Afganlara ve Pakistanlılara benzeyen kişilerle sokakta yürüdüğünü görmüştü. 'Bir adamın bir elinde Kalaşnikof, diğer elinde de kılıç vardı'.

Yirmi sene önce benzer bir trajedi Bosna köylerini darmadağın etti. Bugün benzer olaylar Suriye'de yaşanıyor. Katolik olan Georgios 'Bütün hayatımız bu Müslüman komşularımızla birlikte geçti. Diab ailesinin radikal olduğunu biliyorduk ama bizi aldatacaklarını hiç düşünmemiştik. Onlarla beraber yedik, içtik. Hepimiz aynıyız. Diab ailesinden birkaç kişi geçtiğimiz aylarda Malula'yı terk etti. Ailenin Nusra ile bağlantısı olabileceğini tahmin etmiştik. Sonra Nusra'nın şehre saldırmasından iki gün önce aile ortadan kayboldu. Neden gittiklerini anlayamadık. Daha sonra bir baktık ki zaten komşularımız düşmanlarımızı şehrimize almış'.

Bu güzel şehir için çok acıklı bir hikaye. Burada 17 kilise ve birçok ibadethane var. Şimdilerde El Nusra militanları mağaralara sığındılar. Malula sokaklarında gördükleri askerleri Rus yapımı silahlarla öldürüyorlar. Mermilerden kaçmak için koşmak zorundasınız. Georgios bu hikayeyi anlatırken bir mermi yanı başımızda park etmiş bir arabanın camını patlattı. Yolun sonunda Nusra'cılar tarafından patlatılan bomba bir kilisenin kubbesini havaya uçurdu. Suriye ordusu Malula'dan İslamcıları söküp attığını iddia etse de ben yine de şehirden zırhlı bir askeri aracın arkasında ayrılmak zorunda kaldım. Kimse için büyük bir galibiyet değil demek ki.

Şehirdeki 5000 Hristiyan'dan bir tanesi bile veya 2000 Müslüman'dan bir tanesi bile geri gelmiş değil. Malula şu aşamada tam bir hayalet şehir. Sadece Georgious ve arkadaşı Hanna ile birkaç Hristiyan erkek geride

kalan evlerini korumak için 'milli savunma' ordusuna katılmışlar. El Nusra militanlarının 4 Eylül'de Malula'ya saldırı düzenlemeye başlamasından itibaren en az 10 Hristiyan öldürüldü. Hanna'nın söylediğine göre bir kısmı İslamiyet'e geçmeyi kabul etmedikleri için vuruldular. Diğerleri ile boğazları kesilerek öldürüldüler. Bu insanların ölümüyle ilgili korkunç tarihi bazı noktalar var. Malula'lı Hristiyanlar Mar Sarkis kilisesi önünde öldürüldüler. Bu kilise Hristiyanlığa inandığı için 2000 sene önce tam burada öldürülen Romalı asker Sergius adına inşa edilmiş.

Hanna savaş Malula'ya kadar ulaşmadan önce şehirdeki Müslüman ve Hristiyanların şehri barış içinde yaşatmaya karar verdiklerini söylüyor. 'Aramızda bir hoşgörü vardı. Müslüman komşularımızın bize bu şekilde ihanet edeceğini hiç düşünmezdik. Herkes 'aman bu şehir barış, huzur içinde olsun. Birbirimizi öldürmek zorunda değiliz' diyorduk. Ama şimdi aramıza kan girdi. Hristiyanları buradan kovup sonsuza kadar bizden kurtulmak için Nusra'yı buraya getirdiler. Bizimle yaşayan bazı Müslümanlar iyi insanlar ama artık onların yüzde 90'ına güvenmem'.

Nusra'nın savaşı mezhep çatışmasına çevirmek istemesinin daha iyi bir kanıtı olabilir mi? Nusra militanları 6 Eylül'de şehre geri gelince Georgios da savunma saflarına katılmış. Artık 75 mm'lik kocaman Çek yapımı bir tabanca taşıyor. Suriye ordusunun 3. Zırhlı Birliği'nde savaşmış. Malula'yı yeniden ele geçirmek üç günlerini almış çünkü askerlerin dediğine göre kilise ve ibadethanelere zarar vermek istememişler. Burada ciddi bir sorun var. Talal isimli Suriyeli bir asteğmen mağaraların şu aşamada işgal edildiğini ve Nusra militanlarının mutlaka malzemeye ihtiyaçları olacaklarını söyledi. Ama eğer bu doğruysa Malula sokaklarındaki mermi seslerinden duyduğum kadarıyla isyancıların halen epeyce mühimmatı var.

Aslında Malula'nın bu acıklı haline çözüm bulmak için çok basit bir askeri yol var: Ordunun Rus yapımı tankları kullanarak bu mağaraları patlatması. Ama tabii bu adım Malula'nın tarihi mirasını yok etmeye devam edecektir. Bu şehirde bilim adamlarının görüşüne göre İsa Peygamber'in anadili olan Aramiceyi konuşan bir halk var. Beş ay önce, Malula yerli yerinde duruyorken, Katolik bir kız Aramice bir dua okurken ben de Mar Takla kilisesinin yanındaydım. Ama artık dualar sustu.

Şehirde uçuşan mermiler arasında makul sebeplerden dolayı çok duygusal olan bu silahlı Hristiyanlarla konuşmak elbette ki Malula'daki trajedinin

genel görünümünü çok da doğru olarak veremez. Mar Takla kilisesinin ve mihrabının harap edildiğini, fresklerinin kırıldığını söylüyorlar. Ama Suriye ordusu bile bugün kiliseye gidip bakmayacaktır. Anlattıklarına göre çatışmadan sonra birkaç rahibeye yardım etmeye çalıştıklarında Nusra nişancıları onları durdurmuş ve bir çoğu bacaklarından vurulmuşlar.

Tanıştığım askerlerin hemen hemen tümü yaralanmıştı. Sweida bölgesinden olan Asteğmen Talal çatışmalarda bacaklarından yaralanmış. Pazartesi günü de iki Suriye askeri yaralanmış. Bir tanesi bacağından, diğeri de omzundan. Nusra militanları ile girişilen bir başka çatışmada da Georgios omzundan, bacağından ve kalçasından yaralanmış, parmaklarından bir tanesi de mermi isabet etmesiyle kopmuş.

Nusra militanları galiba sadece Hristiyanlığa ait yerleri harabeye çevirmekten değil evleri de yağmalamaktan hoşlanıyorlar. Muhtemelen para arıyorlar.

Gerçek ölü sayısı da tam olarak belirlenemiyor. Ama bu kadar mezhep çatışmasından sonra Malula'nın Ortodoks, Katolik ve Şii Müslümanların tarihi ibadet yerlerini ziyaret ettiği –çoğu İranlı olan bu insanlar şehirdeki kilise ve manastırları gezmeye geliyordu– önceki haline yeniden kavuşacağına inanmak çok güç.

Daha sonra görüştüğüm Suriyeli bir komutan bana tüm bunların iç savaş olmadığını, yaşananların 'teröre karşı savaş' olduğunu ve Suriyelilerin mezhepçi olmadıklarını söyledi. 'Lazkiye'de 200.000 Sünni Müslüman mülteci Hristiyanlar ve Aleviler arasında gayet sorunsuz bir şekilde yaşıyor' dedi. Bu doğru. Malula'nın dışında da bazı sivil vatandaşlar Nusra güçlerinin –rejim ordusu kaynaklarına göre 1800 Nusra'cı– Müslüman ahaliyi de öldürdüğünü söyledi.

Mağaraları işgal etmeden önce Nusra militanları birkaç gün boyunca Nusra Safir Otel'in yığıntıları arasında kaldı. Şimdilerde Hristiyanlar mülteci oldu. Bazısı Eski Şam'ın Bab Touma bölgesinde bazısı da Lübnan'da. Çok net olmasa da rakamlar çok açık. Suriye'deki Hristiyanların yüzde altmışı ülkeyi terk etmiş durumda.

29 Eylül 2013, Robert Fisk

ESAD'IN KULAKLARI

Halid Mahcup konuşurken gözlerini karşısındakinden ayırmıyor. Hem bir sorgulama uzmanı hem de Beşşar Esad üzerinde çok etkili bir isim. Beşşar'ın erkek kardeşi Basel ile aynı okulda okumuşlar. Bu nedenle aileyi çok iyi tanıyor. Beşşar Esad ile doğrudan iletişim kurabiliyor. Belki Beşşar Esad'ın 'sağ kolu' demek abartılı olur ama o konuma gelmek istediğinden eminim. Bir yandan sürdürülebilir çevre politikalarından ve dünya için yeni bir ekonomi sisteminden bahsediyor bir yandan da Beşşar Esad'a hayranlık besliyor. Anladığım kadarıyla Halid Mahcup Gordon Brown ile Albert Speer karışımı tuhaf bir adam.

Halid Mahcup'un Lazkiye'de bir puro fabrikası var. Kocaman purolarından birisinin dumanını üflüyor ve devamlı konuşuyor. Suriye'yi yeniden inşa etmek için bir 'Marshall Planı' istiyor. Bu açıdan planın ABD'nin savaş sonrası Avrupa'yı yeniden inşa etmek istediği noktasını çok da önemli bulmuyor. 'Selefi–Vahabi petrodolarları' hakkında hiç susmadan konuşuyor. Suriye şimdilerde 11 Eylül 2001'de 19 intihar bombacısını Amerika'ya gönderen o korkunç tehdit ile mücadele ediyor.

Söylediklerinde gerçeklik payı olabilir. Birçok kişi Halid Mahcup'un Beşşar Esad'ın Batı'daki adamı olduğuna inanıyor. Bu görüşe göre Mahcup'un görevi Batı liderlerini ve gazetecilerini Suriye'nin Ortadoğu'daki tek seküler rejim olduğuna ve eğer rejimin düşmanları kazanırsa bu grupların bir gün gelip Avrupa'ya saldıracaklarına inandırmak. 57 yaşındaki bu adamın 1993'ten beri ABD vatandaşı olması işine yarıyor gibi görünüyor.

'11 Eylül'de ABD'ye yönelik Selefi–Vahabi petrodolar saldırısından beri unutulan birşey var. Bir ideoloji, bir diğerine karşı. Suriye'nin ılımlı sufi ideolojisine ihtiyacınız var. Suriye'nin Avrupa'da Selefi–Vahabi camilere savaşmak için sizin tarafınızda olması lazım. Bu bir lüks değil, gereklilik. Öyle yapılması gerekiyor. Bu zihniyette olup BM Güvenlik Konseyi'nin 1373 Numaralı Kararı doğrultusunda hareket eden tek ülke Suriye'.

Suriye'nin İslamcı ideolojiyi karşısına alan mistik Müslüman anlayışa sahip Sufiliği bu kadar benimsediğini zannetmiyorum. Ama 28 Eylül 2001 tarihli BM Güvenlik Konseyi kararının ülkeleri 'bir başka ülkeye yönelik terörist faaliyet düzenlemek, finanse etmek, planlamak ve yardımcı olmaya karşı' davet ettiğini hatırlamakta fayda var.

Çok zekice. Esad rejimine karşı silahlı ayaklanmayı kim destekliyor peki? Türkiye, Katar ve Selefi Suudi Arabistan değil mi? 1373 kararına göre bu ülkeler 'bilerek başka bir ülkedeki terörist faaliyetleri finanse etmiş, planlamış ve yardım etmiş' olmuyor mu? Yemek sırasında Beşşar Esad'ın arkadaşının bir başka yönü daha ortaya çıktı. Yanımızda benim tanıdığım bir avukat arkadaşım da vardı. O an gerçekten de adamın kişiliği hakkında hem korkutucu hem de son derece aydınlatıcıydı.

'Bu yılın başlarında askeri hapishanede bazı mahkumlarla görüştünüz. Bu mahkumlardan birisi de isyancı gruplarla birlikte savaşan bir Cezayir asıllı Fransız vatandaşıydı. Size aklının karışık olduğunu, buraya gelmekle hata ettiğini söyledi. Ama aslında size yalan söylüyordu. Ben de onu görmeye gittim. Yalan söylüyordu. Adam açık açık İslamcı. Alenen terörist'. Daha sonra Mahcup görüşme sırasında tam tamına odanın neresinde oturduğumu, mülakatın hangi bölümünde gardiyandan çıkmasını rica ettiğimi biliyordu. Demek ki Halid Mahcup benden sonra hapishaneye gidip mahkumu tekrardan görüşmemiz ile ilgili sorgudan geçirmişti.

Demek ki eğer yanılmıyorsam -ki yanılıyorsam umarım beni affeder- aynı zamanda hapishanelerde sorgulama memuru olarak da çalışıyor ve doğrudan Beşşar Esad'a bilgi veriyor. İşte tam o anda Halid Mahcup'un çok tehlikeli bir adam olduğunu anladım. Onunla konuşmaya çalıştıysam da, mahkumun Marsilya'daki eski karısının onu oraya geri istediğini söylesem de, bana yazdığı dokunaklı mektubu anlatsam da oralı olmadı. 'Hayır, yanılıyorsunuz!' diye bağırdı. 'Hayır, esas siz yanılıyorsunuz' dedim. Kafasını sabırsızca iki yana salladı.

Halid Mahcup'un şu meşhur Marshall Planı'na dönelim:

'Herkes Suriye'nin yıkılması için para veriyor. Herkes Haiti'ye yardım yapacağına, Irak'ı yeniden inşa etmeye söz verdi. Ama Haiti için verilen sözler tutulmadı. Irak yeniden inşa edilmedi. Hepsi bir yalandı. Hayırsever bağışçıları beklemenin bir faydası yok. Yeniden inşa demek aynı anda birçok işin yapılması demek. Sadece binaların yeniden yapılmasıyla iş bitmiyor. Duvarları inşa etmeden önce esas insanlardan başlamalısınız. Marshall Planı dediğim zaman fiziki olarak bir şeyleri yeniden yapmaktan bahsetmiyorum. Öylesi 'terörle mücadele' lafı gibi muğlak olurdu. Suriye'yi farklılaştıracak şey farklı bir Marshall Planı.

Kim mi ödeyecek bedelini? Hukuki olarak BM'nin 1373 numaralı kararına uymayan üç ülke var: Türkiye, Katar ve Suudi Arabistan. Dolayısıyla sorumluluk onların olmalı. Bu ülkeler doğrudan veya dolaylı olarak El Kaide ile ilişkili gruplara ve onların müttefiklerine destek vererek Suriye'nin sosyoekonomik dokusunun yerle bir olmasına zemin hazırladılar. Verdikleri zararı karşılamaları gerekir.

Altyapı ödeyecekleri şeylerin en sonunda geliyor. Öncelikle sosyoekonomik dokuyu yeniden yapılandırma konusundaki borçlarını ödemeliler. Ki bu doku Suriye'nin sufi yapısının bağışıklık sistemini oluşturuyor. Katar Emiri, Suudi Kralı Abdullah ve Türkiye'nin Başbakanı Erdoğan General Marshall olacaklar. Bunu yapmak zorundalar çünkü uluslararası hukuk böyle gerektiriyor'.

Bunlardan bahsettikten sonra en sevdiği konuya geri dönüyor. Neden Avrupa'daki Müslümanlar yaşadıkları ülkelere entegre olamıyorlar? Nasıl oluyor da en yapıcı, en bonkör Avrupa ülkesi olan İsveç'te bile Müslümanlar ile ilgili sorunlar olabiliyor? Avrupa maddi desteklerin Müslüman toplumunu entegre etmeyeceğini neden anlamıyor? Batı'daki Müslümanlara bedava para değil kredi verilmeli. 'Bu gibi ülkelerde hak ve sorumluluk arasında kesin bir çizgi yok. İnsanlar sorumluluk kısmını anlamakta zorluk çekiyor. Cumhurbaşkanı Esad bu açıdan değişimi tetikleyebilecek tek kişi. Esad Suriye'yi bir bütün olarak, bir arada tutabilecek tek lider. Esad olursa mezhepçilik olmaz. Ordu ve devlet kurumları yerli yerinde kalmalı'.

Halid Mahcup'a göre Suriye trajedisi iki sene daha sürebilir. Ama 'terörle mücadele' onlarca yıl devam edebilir. 'Büyük şehirlerin kurtarıldığı ama kırsal kesimdeki yerleşim yerlerinde halen mücadelenin devam ettiği yeni bir sürece uyum sağlamak zorunda kalabiliriz'. Halid Mahcup'un sözleri gerçekten de rahatsız ediyor. Öyle görünüyor ki büyükşehirlerin merkezindeki elitler rahat edecek, fakir halk ise yaşadığı travmayla kalacak. Mahcup 'yeni şehirleşme' fikrinden bahsediyor. Bu fikir gerçekten de ürkütücü.

Sonra 21 Ağustos'taki sarin gazı saldırısından konu açılıyor. Türkler tarafından ellerinde sarin gazı ile yakalanan isyancılara ne demeli peki diye soruyor. 'Konuyla ilgili 11 kişiden 3 veya 4'ü yakalandı. Bir tanesi Suriyeli, diğeri Türk, bir diğeri de Libyalıydı. Adana'daki mahkemeye sorsanıza? İki kilo sarin bombası ele geçirilmiş. Mahkemeye göre sarin Libya'dan geliyormuş'.

Adana'daki suçlamaların belgelerine ulaşmaya çalışacağıma söz veriyorum. Tabii eğer basılı olarak mevcutsa. Halid Mahcup şimdi de inşa etmeyi planladığı 'ekolojik evler'den bahsediyor. Zannediyorum bu evleri Türkiye, Katar ve Suudi Arabistan'dan gelecek paralarla inşa edecek. Sonra da sanırım Suriye Avrupa'daki camilerden radikalizmi söküp atacak ve Batı'nın Ortadoğu'daki en yakın seküler müttefiki olacak. Unutmadan tabii ki o Suriye'yi de Beşşar Esad yönetecek.

30 Eylül 2013, Robert Fisk

ESAD'LA KAPALI KAPILAR ARDINDA GÖRÜŞMEK SAVAŞIN GİDİŞATINI DEĞİŞTİREBİLİR

Altı hafta önce iki kişilik bir heyet gizlice Şam'a geldi. Bu kişiler Halep'ten gelerek Özgür Suriye Ordusu'nun içindeki bazı oluşumları temsil ediyorlardı. Hatırlatmak gerekirse Özgür Suriye Ordusu çoğunlukla rejimin ordusunu savaşın birinci yılı için terk edip karşı saflara geçen askerlerden oluşuyor. Bana gelen haberlere göre bu iki kişi güvende olacakları teminatı verilerek Şam'a gelmiş ve Esad'ın ordusundan yüksek rütbeli bir asker ile görüşmüş. Bu iki kişinin benzersiz bir girişime imza atıyor. Hükümet ile 'savaşa Suriye temelli bir çözüm' olabileceğine inanan Özgür Suriye Ordusu subayları ile diyalog gerçekleşebilir.

Bu heyet iki konuya değinmiş: Öncelikle Suriye'nin kendi içinde bir diyalog zemini oluşması; özel ve kamu kurumlarının sürekliliği sağlanmalı, sivil, mezhepsel ve etnik kavga sonlandırılmalı. İkinci olarak da herkes hukukun üstün olduğu demokratik bir Suriye inşa etmeye çalışmalı. Bu aşamada Esad'ın yönetimi bırakması ile ilgili bir talep olmamış.

Bu taleplere hemen yanıt gelmiş. Suriye'de kendi içinde bir diyalog mutlaka olmalı. Diyalog için hiçbir ön koşula gerek yok. Bu diyaloglara katılan ÖSO subaylarına Cumhurbaşkanlığından özel muafiyet de olacak. Bir başka çok önemli gelişmenin daha oluyor: Halep'te isyancı grupların hakim olduğu yedi bölgede –çoğu ÖSO'nun kontrolünde– devlet memurları işlerine yeniden başlayabilecekler, devlet daireleri ve okullar açılabilecek. Son iki yıl içinde militan olan öğrenciler silah bırakacak ve sınıflarına geri dönecek.

ÖSO'nun bazı subayları 'Suriye'yi Kurtarmak İçin Milli Birlik' adlı bir organizasyon kurmuşlar. Ancak rejimin hakim olmadığı yerlerde konuşlanmış siyasi muhalefetin bazı temsilcileri bu 'Birliğin' bazı üyelerine göre toplantıları basarak hem rejim ordusunu suçlamış hem de mezhebi sözler sarf ederek İran ve Şiiler aleyhinde konuşmuşlar. Geçen hafta ÖSO taburlarından El Kaide ile ilişkili El Nusra Cephesi saflarına geçenler oldu. Bu durum işleri daha da karmaşıklaştırdı. ÖSO rejim ile diyalog kurmaya hazırsa her iki tarafın onaylayacağı bir muhtemel anlaşmayı imzalayacak ÖSO'nda kaç kişi kaldı acaba?

Aylardır rejim yanlısı yetkililer ordudan ayrılıp karşı saflara geçen askerleri nasıl geri kazanabileceklerini düşünüyorlar. El Nusra ve diğer İslamcı grupların güçlenmesi kendi devriminin başka gruplarca ellerinden alındığını düşünen binlerce ÖSO askerini hayal kırıklığına uğrattı. Humus civarında ÖSO ve ordu arasındaki çatışmalar neredeyse son buldu. Rejimin hakim olduğu bazı köy ve kasabalarda ÖSO rahat bir şekilde varlığını sürdürmeye devam ediyor.

Bütün bu gelişmelerin Esad'a yaradığı ortada. Eğer ÖSO askerleri rejim ordusuna yeniden kazandırılabilirse o halde isyancı grupların hakimiyetindeki bölgelerin büyük bir kısmı tek bir el ateş etmeden rejimin hakimiyetine geçecektir. Böylece yeniden askerlerine kavuşan rejim ordusu El Nusra ve El Kaide ile ilişkili diğer gruplarla bir milli birlik altında savaşabilecek.

Suriye muhalefeti içindeki İslamcı savaşçılar savaşa müdahil olan herkes için ciddi bir kaygı oluşturuyor. Her ne kadar Amerikalılar isyancılara silah verilmesi taraftarı olsa da onlar da aynı kaygıları taşıyor. ABD yönetimi John McCain'in tavsiyelerine uysaydı ÖSO'na verilecek silahların bir kısmı zaten El Nusra'nın eline geçmiş olacaktı. Zira ÖSO'nun üç birliği El Nusra tarafına geçiş yaptı. Suriye'deki İslamcı savaşçılar bir yandan ülkedeki Hristiyanlar için çok ciddi bir tehdit haline geldi. Bölgenin rahip ve papazları geçen Cuma Ortadoğu Hristiyanlarının büyük göçünü görüşmek üzere Beyrut'ta toplandı. Lübnan'lı Katolik Maruni Kardinal Bechara Rai Hristiyanlar açısından Arap Baharı'nın kışa, demire ve ateşe döndüğünü söyledi.

Özellikle başpsikoposlar Rakka'daki –artık El Nusra'nın kontrolündeki– kiliselere verilen zarardan ve El Nusra'nın Malula'ya yönelik düzenlediği saldırıdan ötürü son derece üzgünler. Geçen hafta çoğunlukla

Hristiyan bir yerleşim olan Malula'ya yönelik saldırının ne denli yıkıcı olduğunu kendi gözlerimle gördüm. Hristiyanların evlerindeki çarmıha gerilmiş İsa ikonları paramparça edilmişti. Öyle anlaşılıyor ki El Nusra Hristiyanların evlerini yıkıp yağmalamaktan ayrı bir zevk alıyor. Örneğin bir evin buzdolabının içindeki yiyeceklerin hepsini boşaltıp buzdolabını ayakkabılarla doldurmuşlar.

Akıl alacak gibi değil!

30 Eylül 2013, Robert Fisk

BM'NİN RAPORUNDA İLGİNÇ BİLGİLER VAR

Tüm dünya Esad rejiminin 21 Ağustos'ta kendi halkına sarin gazı ile saldırdığına inanıyor. Öyleyse BM'nin kimyasal silah denetim raporuna bir göz atalım. Şam'ın Guta bölgesindeki kimyasal saldırıda ölen ve yaralanan masum insanlarla ilgili detaylar son derece korkunç. İki erkek kardeş 40 kişilik bir aile olarak aynı evde yaşadıkları evden hayatta kalan kişiler. Yazdığım bir iki paragrafı tekrar tekrar okumanızı öneriyorum.

'Bölgede etkili olan yerel muhalif güçlerden bir tanesinin lideri tespit edildi ve BM misyonuna göz kulak olması istendi' diyor rapor. Doğal olarak BM denetçileri güvenliklerini garanti altına almak istemiştir. Ama bu şekilde de isyancıların elinde olmuş oluyorlar. Saldırıdan sağ kurtulanlara yöneltilecek sorular 'karşıdaki bağlantı noktalarına' verildi.

Raporun 22. Sayfasında çok daha rahatsız edici cümleler var. Rapora göre denetçiler sarin gazı saldırılarının olduğu bölgelerde denetçilerden önce başka insanların da giderek inceleme yaptığını vurguluyor. 'Sahada bulunduğumuz esnada şüpheli cephane taşıyan insanların gelip gidiyor olması kanıtların yerinden oynatılmış olabileceği veya kanıtların maniple edilmiş olabileceğine işaret ediyor'.

Manipülasyon mu dediniz? Tuhaf ama bu alıntıya raporla ilgili yayınlanan haberlerde denk gelmedim.

26 Kasım 2013, Kim Sengupta

BATI BAŞKA TARAFA BAKTIKÇA İSLAMCILAR SURİYE İSYANINI ELE GEÇİRİYOR

Suriye'den çıkarken gördüğümüz son şey Halep'e yakın bir yerde doğu tarafından gelen uzun bir konvoyun ardından yükselen toz bulutlarıydı.

Kamyonetlerin ve traktörlerin arka kısımlarını kendilerine yatak yapmış yolcular Kalaşnikov silahlarını ve el bombalarını havada sallayarak gidiyorlardı. Araçlarından El Kaide'nin siyah bayrağı dalgalanıyordu.

Adına IŞİD denilen örgüt üyesi bu militanlar Esad'ın kimyasal silah kullanıp Barack Obama'nın 'kırmızı çizgilerini' aşmasına rağmen ABD'nin adım atmayacağını bildiklerinden Suriye'ye geri geliyorlardı.

IŞİD ve El Nusra Cephesi ABD'nin rejime karşı hava saldırısı düzenleyeceğine ve bu saldırıların hedeflerinden bir tanesinin de kendileri olacağına inanıyordu. Kapsamlı güvenlik önlemleri alınmıştı. Militanlar cepheden geri çekilmiş, silahlar ve Batılı rehineler bölgedeki üslerinden kaçırıldı. Hatta Irak'ın Anbar bölgesine kadar götürüldükleri bile söylendi.

Bütün bunlar iki ay önce olmuştu. O zamandan beri Suriye'nin kimyasal stokları, en azından rejimin elinde olanlar, yok edilme sürecinde. Ama hiç kimse Ocak ayında yapılması planlanan Cenevre II görüşmelerinin ne zaman gerçekleşeceğini bilmiyor.

Katliamlar da bir yandan devam ediyor. Yüzlerce sivil ve her iki taraftan savaşçı ölüyor. İsyancılar sadece rejim güçleri tarafından değil IŞİD ve El Nusra Cephesi tarafından da öldürülüyorlar. En son aşamaya gelinmesi bu örgütlerin Ensar El Şam üyesi bir savaşçıyı 'yanlışlıkla' öldürmesiyle oldu.

Muhammed Faris kendisini el geçirenlerin Şabiha olduğunu sanıyordu. Kendisini kaçıranlara iyi gözükmek için isminin Şii inancı için kutsal isimler olan Ali ve Hüseyin olduğunu söyleyince IŞİD militanları öfkeyle Muhammed'in kafasını kestiler.

Diğer öldürmeler ise yanlışlıkla olmadı. Eylül ayında Suriye'de tanıştığım iki kişi daha ılımlı Faruk Tugayları bünyesinde savaşıyordu. Bu iki kişi

IŞİD ile savaşırken öldü. Muhalif güçleri yöneten ordu olduğu düşünülen Özgür Suriye Ordusu'nun üst düzey subaylarından Kemal Hamimi işgalci isyan güçlerinin mezhepsel bir katliama girişmemesi için müzakere etmek isterken IŞİD militanları tarafından öldürüldü.

Geçtiğimiz hafta çok üst düzey bir isyancı komutan öldürüldü. Bu kez başka isyancı gruplar tarafından değil rejimin düzenlediği hava saldırılarında. Çoğumuzun Hacı Marea olarak bildiği Abdülkadir El Salih'in yaşamı ve ölümü muhalefet içindeki bölünmüşlükleri çok net olarak ortaya koyuyor. Hacı Marea ile ilk kez geçen sene tanışmıştım. O dönem Halep'te süregelen çatışmalarda öncü rol üstlenen Tevhid Tugayı'nın lideriydi. Çabucak ünlendi. Bu eski bal tüccarını sık sık cephede ön saflarda savaşırken görüyorduk.

Hacı Marea ile birkaç defa seyahat ettim. Bu seyahatlerimizde Batı'nın devrime destek vermesiyle Beşşar Esad'ın birkaç hafta içinde devrileceğini söylüyordu.

İslamcı grupların gücü arttıkça Tevhid Tugayı'nın gücü zayıfladı. Üyelerinin bir çoğu IŞİD tarafından ya sürüldü ya da öldürüldü. Hacı Marea İslamcılarla doğrudan çatışmaya girmedi. Çünkü böyle bir adımın daha fazla kan dökülmesine yol açacağını, ancak müzakerelerin etkili olabileceğini söylüyordu.

Herkes bu fikre katılmıyordu elbette. Bu kişilerden bir tanesi de Ebu Heysem'di. Ebu Heysem Suriye'deki durumdan umutsuzluğa kapılıp Türkiye'ye yerleşenler arasındaydı. Şöyle diyor: 'Hacı Marea'nın ölümüne kendi adıma üzüldüm. Ama neticede birçoğumuz onun Selefilerin elini güçlendirdiğini düşünüyorduk. Çünkü biz tugaylar olarak Selefilerle aynı değerleri paylaşmıyoruz. Öldürülsün diye kim bilir hangi kişi Hacı Marea'nın yerini rejime haber verdi?'.

Bu işte başkalarının da sorumluluğu var. Son dönemlere kadar Suriye Ulusal Konseyi'nin başkanı George Sabra öldürülen komutan için övgü dolu bir taziye mesajı yayınladı.

Ama muhalefet liderlerinin kendi içindeki kopukluğu isyancı grupların elinde olan bölgelerde radikal grupların güçlenmesine neden oldu.

Peki Suriyelileri ayaklanmaya teşvik eden ama Körfez ülkeleri El Nusra Cephesi ile IŞİD'i silahlandırırken hemen hemen hiçbir şey yapmayan Batılı ülkelere ne demeli?

The Daily Telegraph Gazetesi'nden meslektaşım Richard Spencer'a verdiği bir mülakatta Hacı Marea İngiltere'nin isyancı gruplara yaptığı yardımın türünden pek de memnun olmamışa benziyordu. 'Şehrin bu denli sert bombalanmasından sonra William Hague bize 'iletişim araçları' göndereceğini söyledi. Ölmekte olan bir adama kalkıp güneş gözlüğü vermek gibi bir şey. Bunun için ödenmesi gereken bir bedel var. Suriye şu aşamada İngiltere'deki Müslümanların terörist eğitimi almak için gitmek istedikleri yerler arasında Pakistan'ı sollayarak birinci sıraya yerleşti. İnternete mesajlar koyup beş yıldızlı cihada katılmaya davet ediyorlar insanları'.

İngiliz istihbaratının başında bulunan Andrew Parker tıpkı selefi gibi bu durumun İngiltere için taşıdığı risklere vurgu yaptı.

Bu esnada da Suriye'deki ılımlı savaşçılar tüm isyancıları radikal olarak gören Batı tarafından terk edildiklerini düşünüyorlar.

Batı'nın sayesinde Esad arzu ettiği düşmanlara kavuştu.

4 Aralık 2013, Kim Sengupta

DAHA BÜYÜK BİR TEHDİT OLAN RADİKALİZME KARŞI DÜŞMANLAR BİR ARAYA GELEBİLİR

Muhalif güçlerin lideri isyancıların hakim olduğu bölgelerin çoğunu işgal eden El Kaide ile ilişkili radikal grupları ülkeden kovmak için ileride rejim ordusuna katılabileceklerini açıklayınca Suriye'de ikinci bir iç savaşın da kapısı aralanmış oldu.

ÖSO komutanı General Salim İdris özellikle IŞİD'in içinde binlerce yabancı savaşçı olduğunu ve bu örgütün Suriye'nin geleceği için ciddi bir tehlike oluşturduğunu ve bundan dolayı daha fazla güçlenmeden bu örgütün ortadan kaldırılması gerektiğini söyledi.

Batılı güvenlik örgütleri Avrupa'ya ve ABD'ye yönelik en ciddi terörizm tehdidinin Suriye'den geldiğini belirtiyorlar. Çünkü bu ülkelerden yüzlerce Müslüman cihat için Suriye'ye gitmiş. MI5 ve Scotland Yard'ın anti-terör birimleri kısa bir süre önce Londra'ya saldırı düzenlemek üzere o bölgelerden gönderilen bazı adamlar olduğunu tespit etti.

Üst düzey bir Batılı istihbarat yetkilisi Suriye rejim güçlerinin İslamcılarla gerçekleşecek olası çatışmalar için ve Irak ile Afganistan'daki hataların tekrarlanmaması için yerinin korunması gerektiğini söyledi. Hatırlarsanız Saddam ve Kaddafi'nin devrilmesinden sonra ordu ve polis güçleri dağıtılmış, böylece teröristler ortadaki güvenlik açığından faydalanarak güçlerini pekiştirmişti.

Bu yetkili rejim ve isyancılar arasında Ocak ayında Cenevre'de gerçekleşmesi muhtemel görüşmelerin Suriye'de El Kaide karşıtı bir oluşumun ortaya çıkabileceğine inanıyor. Böyle bir durumda bu yeni oluşum şimdiye kadar 117.000 kişinin hayatına mal olan, ülke içinde ve dışında milyonlarca mülteci yaratan bu çatışmanın sonlanması için de vesile olabilir.

İstanbul'daki toplantıda konuşan daha önce rejim ordusunda görev yapmış General İdris ekibi ile birlikte Esad'ın Cenevre görüşmeleri öncesi istifası ön şartını da artık kaldırdıklarını ilan etti. Bunun yerine Esad'ın 'müzakerelerin sonlanmasından sonra' istifa etmesine razı olduklarını, bu süre içinde de ekibin rejim ordusuna katılarak İslamcılara karşı savaşacağını açıkladı.

Ama muhalefet rejimin olumlu bir adım atmasını bekliyor. Bu adımlara çatışmalardan dolayı belli bölgelere kıstırılmış halka malzeme ulaştırmak da dahil.

General İdris adamlarının iki farklı cephede savaşmak zorunda olduğunu söyledi: Birinci cephe son altı ayda en az 24 farklı bölgede El Kaide'ye karşı verilen savaş. İkincisi de Beşşar Esad'dan gelen saldırılar.

Ilımlı muhalif gruplardan geriye kalanların İngiltere dahil Batılı güçlere yönelik eleştirileri var. Bu eleştirilerin temelinde halkı rejime karşı ayaklanmaya teşvik etmek ama sonrasında yardımcı olmamak var. Bunlar olurken bir yandan da IŞİD ve El Nusra Cephesi gibi İslamcı gruplar Katar, Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerinden gönderilen para ve silah yardımı sayesinde etki alanlarını genişlettiler.

Özellikle Suriye rejimi Ağustos ayında Guta'da kimyasal silahlar kullanıp Barack Obama'ın 'kırmızı çizgilerini' aşmasına rağmen Batı'nın hiçbir adım atmaması ılımlı isyancılar için kırılma noktası oldu. Ilımlı gruplar bu noktadan sonra özellikle genç kesimin cihatçı gruplara doğru kaydığını söyledi.

Cihatçıların Halep ve İdlib bölgelerini işgal etmesiyle ılımlı savaşçılar ya öldürüldü ya da kaçmaya zorlandı. ÖSO'ndaki üst düzey subaylar da öldürülenler arasındaydı. ÖSO komutanlarından Kemal Hamimi Lazkiye yolu üstünde Sünni İslamcıların mezhep katliamı yapmasını önlemek amacıyla görüşmelere giderken öldürüldü.

ÖSO IŞİD'in özgürleştirilmiş bölgeleri işgal etmesi ile birlikte sayıca artan cihatçıların grafiğini çıkaran bir istihbarat dosyası hazırladı. Bu rapora göre sadece IŞİD içinde 5500 yabancı savaşçı bulunuyor. Bu savaşçılar IŞİD'in en hassas operasyonlarını yürütüyor. Ayrıca IŞİD içinde cihatçı ideoloji ile beyni yıkanan çoğunlukla kuzey bölgelerinden katılan 2000 kadar Suriyeli var. Ayrıca 15000 kişi de bu örgüte gerektiği zaman destek veriyor.

Yabancı savaşçılar Ebu Ahmed El Iraki isimli daha önce Irak'ta savaşmış bir adamın kurduğu ağlar aracılığı ile örgüte katılıyorlar. IŞİD'in en 'barbar ve vahşi' militanları Halep'te Ebu Ömer El Çeçen'in idaresinde bulunan 250 adet Çeçen savaşçı. Yabancı savaşçılar Suriye'ye geldiklerinde kendilerine 'patlayıcılarla donatılmış yelek veriliyor ve bu adamlar kendilerine karı gelen herkesi korkutmaya çalışıyorlar' diyor raporda.

'IŞİD varlık gösterdiği bölgelerde adam kaçırma siyaseti uyguluyor' diye devam ediyor rapor. Raporda bu duruma istinaden 35 yabancı gazeteci, 60 siyasi eylemci ve 100'den fazla ÖSO üyesinin kaçırıldığından bahsedilmiş. IŞİD ayrıca Türkiye sınırından Suriye'nin içine doğru giden yollar üzerinde adam kaçırmalar için tuzaklar kurmuş.

5 Aralık 2013, Patrick Cockburn

IRAK'TAN ŞAM'A GİDEN YOL

Irak'tan gelen Şiiler Şam'daki Şiilerin kutsal mekanı olan Seyyide Zeynep türbesini korumak için canlarını ortaya koyarak savaşıyorlar. Öte yandan Beşşar Esad'ın Baasçı rejimi için aynı dirayetle savaştıkları söylenemez. Çünkü bu rejim onlara ne de olsa Saddam Hüseyin'i hatırlatıyor.

Şam'da yaralanan Iraklı bir adam olan Settar Kalaf şöyle diyor: 'Peygamber Efendimiz'e ait kutsal mekanları savunmak için Şam'da savaşıyoruz, Beşşar Esad'ın rejimini veya Baas Partisi'ni korumak için değil'.

Tabii aradaki fark her zaman kolay çizilmiyor. Şii liderler Suriye'de ortalama olarak 3800 ile 4700 arası Iraklı savaşçının olduğunu bu sayının içinde yeni gönüllülerin henüz kaydının olmadığını söylüyorlar. Irak'taki 20 milyon Şii Müslüman Suriye'deki olası rejim değişikliğinin sonunda ortaya çıkabilecek Sünni egemenliğinden ve bunun Irak'a etkilerinden tedirginlik duyuyorlar. El Kaide şemsiyesindeki örgüt olan ve Suriye rejimi ile savaşan IŞİD Suriye ordusuna yönelik ve Sünni olmayan Suriyelilere yönelik saldırılarında hiç bir ayrım yapmıyor. IŞİD'in Irak'taki esas hedefleri Şiiler ve Kürtler.

İran'ın tüm ayartmalarına rağmen Irak'ın Şii siyasi ve dini liderleri komşudaki savaşa dahil olmakta tereddüt ediyor. Ayetullah Sistani ve Şii dini otorite Suriye savaşmaya giden Irak Şiilerini engelleyici bir adım atmasalar da henüz savaşma lehinde bir fetva da yayınlamış değiller. Kum şehrindeki İran dini liderliğinin tam tersine Necef'teki dini liderlik Müslümanların başka Müslümanlarla savaşmaması gerektiği konusunda daha net bir yaklaşım sergiliyor.

Iraklı savaşçılar normalde Suriye'ye Sünniler yoğun olduğu Anbar bölgesi üzerinden kara yoluyla geçiyor. Ancak bu yol tehlikeli hale geldiği için artık Bağdat veya Necef'ten uçakla Şam'a geliyorlar. Suriye ordusu uluslararası havaalanının etrafını kontrolü altına aldığından beri uçuşların yapılması kolaylaştı. 43 yaşındaki Bağdatlı savaşçı Settar Kalaf beş ayrı otobüsle Suriye'ye gelen 200 kişi arasındaydı. Şöyle diyor: 'Suriye sınırlarına geldiğimizde ordunun kontrolünde olan otoyol boyunca Suriye ordusu bize refakat etti'.

Settar Kalaf başında İranlı bir komutan bulunan bir gruba katılmış. 'Seyyide Zeynep türbesine adım attığım gün bir grup savaşçıya katıldım. Görevimiz türbenin etrafındaki yol kenarlarına bomba yerleştirmekti'. Settar'ın yanındaki diğer savaşçıların da füzeyle çalışan el bombaları kullanarak saldırı düzenlemeleri veya sokak çatışmalarında yer almaları istenmiş.

Settar şöyle diyor: 'Nisan ayında havaalanının yakınında savaşırken omzumdan vuruldum ve Bağdat'a geri götürüldüm. Yaram iyileştiğinde Seyyide Zeynep türbesini koruyarak cihat görevimi yerine getirmeye devam edeceğim'. Settar Suriye'de her ay 12 ile 20 Iraklı gönüllünün öldürüldüğünü söylüyor.

Suriye'de savaşan Iraklı gönüllüler Lübnan Hizbullah'ından gelen deneyimli militanlar kadar askeri anlamda fark yaratamıyorlar. Ama Humus yakınında bulunan stratejik öneme sahip Kuseyr şehrinin geri alınmasında önemli rolleri oldu. Suriye ordusunun isyancı grupların hakim olduğu Şam'ın güney bölgelerine ilerlemesi sırasında da yardımları oldu.

İran Iraklı Şiilerin Suriye'de savaşa katılmasına kısmen destek veriyor. Suriye'ye savaşmaya gidenlerin de büyük bir kısmı, 2000–3000 kadarı İran destekli Asaib El-Hak gibi gruplardan gönüllü oluyor. Buna ek olarak Irak'taki Hizbullah'tan da –Lübnan Hizbullah'ından farklı bir grup– 800 birlik gitmiş. Gönüllerin bir kısmı ideolojik bir kısmı ise fakirlikten dolayı savaşmak istiyor. 'Sıradan savaşçılara ayda 700 dolar maaş veriliyor, daha önce başka yerlerde savaşmış olanlar da konumlarına göre maaş alıyorlar. Çatışma deneyimi olan erler ise ayda 850 dolar alıyordu ve daha önce subay olarak görev yapmış olanlar ise pozisyonlarına göre değişmek kaydıyla 1500 dolardan başlayan maaşlar alıyordu' diyor Settar Kalaf.

Irak gibi işsizliğin çok fazla olduğu bir ülke için bu rakamlar gerçekten de çok çekici. Gafil Kayun Kadim 38 yaşında, evli ve iki çocuklu bir inşaat işçisi. Şu anda işsiz. Bağdat'ın doğusunda yaşaması pek de kolay olmayan bir Şii mahallesinde oturuyor. Gafil'in hikayesini paylaşmak lazım çünkü aslında kimseyle kavga etmeye meraklı olmayan bu adamların sadece Irak'ta değil Suriye, Lübnan ve Libya'da da milis güçlere katıldığını gösteriyor.

Gafil Temmuz ayında hiç iş bulamadığını ve sonrasındaki gelişmeleri şöyle anlatıyor: 'Beş kuruşum yoktu, çocuklarım açtı, karımın paraya ihtiyacı vardı. Bu nedenle neden Suriye'ye gidip savaşmayayım diye düşündüm'. Bir başka motivasyon da Şii olması ve kendi sözleri ile 'Seyyide Zeynep türbesini korumak zorunda' olmasıydı. Birliklere ilk kayıt olduğunda 500 dolar ön ödeme olarak aldı ve hemen askeri eğitime başladı.

Gafil iki çeşit savaşçı tipi olduğunu hemen öğrenmiş: siyasi partilere mensup işin iyi eğitimini almış ideologlar ve silahlar montajı öğretilen siyasi yönü daha zayıf olan savaşçılar.

Gafil'in katıldığı grup Şam havaalanından Seyyide Zeynep türbesine götürülmüş. Ekip ertesi sabah 12 küçük gruba ayrılmış. Gafil'in grubunda yedi Iraklı, iki İranlı, bir Lübnanlı lider, bir Suriyeli yüzbaşı ve bir Suriyeli sivil savaşçı varmış.

Bundan sonra olanlar ise hiç beklenmedik gelişmeler. Biraz saf bir adam gibi görünen Gafil türbedeki Iraklı milislerin çatışmalarda ölen ama türbeye yakın bir yerde öldürülmemiş altı şehit için dua ettiklerini söyledi. 'Şaşırdım. Amacımız Seyyide Zeynep türbesini korumak, Suriye rejimini ve ordusunu değil dedim ama kimse beni dinlemedi'. Suriye ordusuna ait bir araç Gafil'in grubunu havaalanı yoluna bir saat uzaklıkta bir yere yerleştirmiş. 'Bize düşmanın her an saldırabileceğini, önümüze kim çıkarsa ateş etmemiz gerektiğini söylediler'.

Gafil ateş etmeye karşı gelerek sadece türbe için savaşacağını, eğer bu olmayacaksa Irak'a geri gitmek istediğini söylemiş. Sonunda da zaten Irak'a geri gönderilmiş. Bağdat'taki arkadaşlarının ve akrabalarının durumu anlamadığını, bu kararını anlayışla karşılamayıp orada savaşması gerektiğini söylediklerini aktardı.

Ama Gafil doğrusunu yaptığına inanıyor. 'Ben en başta Seyyide Zeynep türbesini savunmak için gönüllü oldum, Suriye'deki Baas rejimini savunmak için değil. Ülkeme de bu nedenle döndüm'.

12 Aralık 2013, Patrick Cockburn

BATI SURİYE'DEKİ İSLAMCI GRUPLARA YARDIMI KESİYOR

İngiltere ve ABD Suriye'nin kuzeyinde faaliyet gösteren İslamcı gruplara yapılan öldürücü olmayan silah yardımlarını kesmeye karar verdi. Bu karar İslami Cephe savaşçılarının Batı destekli Özgür Suriye Ordusu'nu İdlib'deki üslerinden ve depolarından sürmelerinin ardından geldi. ÖSO'nun bu depolarında Amerika'nın gönderdiği mühimmat ve malzeme bulunuyordu.

Amerika ve İngiltere'nin bu kararı çok sembolik ve önemli. Çünkü bu karar Beşşar Esad'a karşı savaşan ve bir dönem Suriye'nin gelecekteki liderleri olarak gördükleri isyancılarla ilgili ne denli büyük bir hayal kırıklığı yaşadıklarını gösteriyor. Washington ve Londra IŞİD ve El Nusra Cephesi ile savaşan gruplara bir süredir yardım göndermeye çalışıyordu.

İngiltere ve ABD şu aşamada Ahrarüş Şam, Liva El Tevhid, Liva El Hak, Ensar El Şam ve Kürt İslam Cephesi gibi gruplardan oluşan İslami

Cephe'ye karşı ortak hareket ediyorlar. Bütün bu İslamcı grupların da El Nusra Cephesi ile ilişkili olduğunu hatırlatalım.

Öte yandan Suudi Arabistan da geçen yazdan beri Suriyeli isyancılara verilen maddi destekte öncü rol üstlenmeye başladı. Böylece Suudi Arabistan daha önce Türkiye ile işbirliği yaparak Suriye'deki isyanı teşvik eden Katar'ın yerini aldı. Suudilerin sınırsız bir biçimde harcadığı para ve İslamı Cephe'nin kuruluşu ister istemez ÖSO'nun Yüksek Askeri Konsey'ini ve Batı destekli Ulusal Koalisyon'u zayıflattı. Bu gelişmeler Suriye içinde ve dışında bulunan isyancı gruplar arasındaki ayrışmaları daha da büyütecek gibi görünüyor.

ÖSO sözcülerinden Luay Mikdat ABD ve İngiltere'nin dün attığı adımın çok aceleci ve yanlış olduğunu söyledi. Mikdat 'Dostlarımızın yeniden bu konu üzerinde düşüneceğini ve her şey daha netleşinceye kadar birkaç gün daha bekleyeceklerini umuyoruz' dedi.

Amerikan istihbarat yetkilileri Suriye'de 1200 isyancı militan grubun olduğunu, bu grupların bazılarının büyük ailelerden bazılarının ise birkaç bin kişilik küçük ordulardan oluştuğunu söylüyor.

15 Aralık 2013, Patrick Cockburn

İNGİLTERE'NİN SURİYE SİYASETİ İFLAS ETTİ AMA KİMSE BUNU HENÜZ FARK ETMEDİ

Amerika ve ingiltere'nin Suriye siyaseti 10 gün önce iflas etti. Yaklaşık 10 gün önce Suudi destekli bir Sünni cihatçı grup olan İslami Cephe ÖSO'nun Türkiye sınırına yakın Bab El-Hava'da bulunan Yüksek Askeri Konsey'inin üssünü bastı. ABD ve İngiltere yıllardır ÖSO ve Suriye Ulusal Konseyi'nin Suriye'nin askeri ve siyasi muhalefeti olduğunu savunuyorlardı. Şimdi bu iddiaları çökmüş oldu. Kalan ÖSO savaşçıları da ya kaçtılar, ya taraf değiştirdiler ya da var güçleriyle cihatçı, El Kaide'ci grupların gazabından kendilerini korumaya çalışıyorlar.

ABD ve İngiltere bu olayın taşıdığı riskleri fark edince Bab El-Hava'daki malzeme deposuna öldürücü olmayan silah yardımı yapmayı durdurdu. Batı'nın favori isyancı komutanı Salim İdris Türkiye ve daha önceki

destekçisi Katar arasında mekik dokuyordu. Türkiye öteki tarafında İslami Cephe'nin olduğu sınırını kapattı. Suriye isyanının sözüm ona ılımlı kanadının çok sınırlı etkisi var. Ama Washington ve Londra halen bu grupların temsilcilerinin 22 Ocak'ta Cenevre'de düzenlenecek barış konferansına katılarak Beşşar Esad'ın görevi bırakma süreci ile ilgili müzakereye katılmalarını istiyor.

Olup bitenler ile ilgili o kadar çok kafa karışıklığı var ki Batılı liderler çöken Suriye siyasetleri nedeniyle normalde kendi ülkelerinde ödemeleri gereken siyasi bedeli büyük ihtimalle ödemeyecekler. Bu arada ABD ve İngiltere'nin Suriye Ulusal Koalisyonu ve ÖSO'nu Suriye'nin gelecekteki lideri olarak görerek Ağustos ayında savaşa dahi girmeye hazırlandığını hatırlatalım. Şu son olaylar her iki ülkenin kamuoyunun askeri müdahale seçeneğini reddetmesiyle ne kadar ne doğru bir iş yaptığını kanıtlıyor.

Bu yeni durumda kazanan kim peki? Bir tanesi Esad çünkü ona karşı gelişen muhalefet –ki bu muhalefet 2011 yılında gaddar, yolsuzluklara batmış ve baskıcı bir diktatörlüğe karşı ortaya çıkmıştı– öylesine kendi içinde bölündü ki artık muhalefetin yarattığı boşluğu El Kaide ile ilişkili IŞİD ve El Nusra Cephesi ile Suudi sermayesi/ideolojisi destekli, 50000 savaşçısı olan İslami Cephe doldurmuş oldu.

Suudiler bu işbirliğinin hem Esad güçleri ile hem de IŞİD ile savaşabilecek kapasitesi olduğuna inanıyor. Ancak Riyad'ın IŞİD'e itirazı bu örgütün gördüğü her yerde Şiileri, Alevileri, Hristiyanları, Ermenileri, Kürtleri, Türkmenleri veya Sünni olmayan herkesi katletmeleri ile ilgisi yok. Riyad IŞİD'in tamamen Suudi kontrolünde olmasını istediği için karşısında duruyor.

Suudilerin kontrolünün ne oranda olduğunu değerlendirmek kısmen daha kolay. Bir sene öncesine kadar Suriyeli isyancılara maddi destek vermek konusunda Suudi Arabistan hep geri planda kalmıştı. O dönemde ana aktörler Katar ve Türkiye'ydi. Ama isyancı grupların galip gelememesi ve Katar–Türkiye ikilisinin cihatçı gruplara fazlaca yardım gönderilmesine göz yummuş olmaları ABD'yi kızdırdı. Suudi Arabistan'ın isyancı grupların ana destekçisi haline gelmesiyle bu yaz önemli değişiklikler oldu.

Suudi Arabistan'ın ne denli çatışmaya müdahil olduğunu anlamak için ÖSO'dan IŞİD saflarına geçen Saddam El Cemal adlı komutanın sözlerine göz atmak yeterli. Liva Allah Ekber komandolarının komutanı olan El

Cemal yakın zamana kadar büyük kısmı isyancı grupların kontrolündeki Suriye'nin doğusunda üst düzey komutan olarak bulunuyordu. 'Silah, mühimmat veya para almak için Katar ve Suudi Arabistan'daki dinsizler ile Amerika ve Fransa'daki gavurlarla görüşüyorduk' diyor El Cemal. Ayrıca El Cemal Batı istihbaratının son zamanlarda El Kaide'nın artan etkisinden kaygılandığını, ve neden sakal bıraktığını sorduklarını aktardı.

Cemal yakın zamanda ÖSO'nun kuzey ve doğu Suriye komutanları ile Batı, Suudi, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve Ürdün istihbaratı mensupları arasında üç gün süren bir toplantı olduğundan bahsetti. Salim İdris dahil ÖSO komutanlarının toplantının önemli isimlerinden olan Suudi savunma bakanı yardımcısı prens Salman bin Sultan ile görüştüklerini söyledi. Prens Salman Esad'a saldıracak grupların ne miktarda silah, malzeme ve paraya ihtiyaçları olduğunu söylemelerini istemiş.

El Cemal'in anlatımına göre ÖSO tamamen yabancı istihbaratların parmağında oynattığı bir oluşum. Zaten kendisi de bu yüzden saf değiştirmiş. Suudiler ÖSO'nun hedeflerini gerçekleştirmekten uzak olduğunu düşündüklerinden ABD'nin kendisini İran ile karşı karşıya getirecek bir Suriye savaşından kaçınmasına çok kızdılar. Bu nedenle de El Kaide'den farklı olan İslami Cephe gibi Esad'ı devirmeye hevesli Sünni radikal grupları sınırsız maddi kaynaklar ile çekmeye çalıştılar. Suudi sermayesinin Esad'ı devirmesi veya zayıflatması çok zor görünüyor. Ama savaşı uzun süre devam ettirebilir.

Eski ve kısmen ılımlı muhalefet bu süreç içinde izole edildi. 2011'den beri planları tıpkı Libya gibi topyekun bir Batı müdahalesini zorlamaktı. Bu olmayınca alternatif bir yol da bulamadılar.

ABD, İngiltere ve Fransa Suriye'de kendi elleriyle oluşturdukları cihatçı grupları kontrol etmekten başka hiçbir şey yapamazlar. Bu gruplar zaten bir yandan Irak ve Lübnan'ı istikrarsızlaştırmaya çalışıyor. Yakın bir zamanda Türkiye de cihatçılara sınırları açmış olmasının bedelini ağır ödeyebilir. Ankara Suriye ile olan 900 km'lik sınırını kapatabilir veya geçişleri daha iyi kontrol edebilirdi. Fakat Türkiye'nin son üç yıldaki Suriye ve Irak siyaseti o kadar karışıktı ki Esad'ın devrileceği üzerine inşa ettiği hatalı siyasetini bu saatten sonra düzeltmek çok zor olacaktır.

Cenevre II konferansı ölü doğmuşa benziyor. ÖSO ve bazı diğer sivil örgütler bir dönem Suriye'deki insanların bir kısmını temsil etmiş olsa da şimdi için aynı şeyi söylemek mümkün değil. Silahlı muhalefetin

bir yanında Suudi destekli İslamcı tugaylar diğer tarafında da El Kaide türevi örgütler var. ABD, İngiltere ve Fransa'nın Suriye ile ilgili tahminleri bir çeşit 1980'lerin Afganistan'ı gibi. Henüz sonuçlarını ise görebilmiş değiliz. Suriye'deki cihatçılar galip gelemediklerini gördükçe kendi anavatanlarına, ait oldukları yerlere yakın hedeflere bakmak isteyeceklerdir.

17 Aralık 2013, Patrick Cockburn

BM TARİHİNDEKİ EN CİDDİ ACİL DURUM

Suriye halkı üç yıldır süren savaşın ve ekonomik darboğazın sonunda uçurumun kenarından sallanırken BM ülkedeki aç ve ihtiyaç halindeki insanlara şimdiye kadar tarihi boyunca yaptığı en büyük yardım olan 4 milyar sterlinlik bir destek vereceğini açıkladı.

BM tarafından yapılan bir çalışmaya göre Suriye'deki 22.4 milyon kişinin dörtte üçünün 2014'e kadar hayatta kalması için yardıma ihtiyacı olacak. Bazı bölgelerde ekmek çatışmanın başında olduğundan beş kat daha pahalandı. Suriyelilerin yüzde 80'i en büyük kaygılarının yiyecek bulamamak olduğunu söylüyor.

Eski Dışişleri bakanı ve şimdilerde Uluslararası Kurtarma adlı bir STK'nın direktörü David Miliband Suriye'deki mülteci krizinin 'yüzyılın en büyük insani kriz sınavı' olduğunu söyledi. Bu krizde maalesef uluslararası toplum çok kötü bir sınav veriyor. Miliband'e göre yardım çalışmaları hem yardımseverlerden yeterince destek gelmemesinden dolayı hem de yardım gönüllülerinin tehlikede olmasından dolayı aksıyor.

Kış şartları ve kar Lübnan, Ürdün ve Türkiye'ye kaçan 2.4 milyon Suriyeli mültecinin içinde bulunduğu şartları daha da zorlaştırıyor. Bir yandan da 4 milyon Suriyeli de ülke içinde mülteci konumuna gelmiş durumda.

Doktorlar acil bir aşı kampanyasıyla çocuk felci salgınını durdurmaya çalışıyor. Rejim bombardımanının ardından isyancı grupların ele geçirdiği bölgeler yaşanamayacak seviyeye geliyor. Suriye içinde ve dışındaki bir çok kişi hele de işsiz kalmışlarsa üç senedir süren savaşta hemen hemen ellerindeki her şeyi tükettiler. Şiddet gittikçe kötüleşiyor, bu nedenle de gittikçe daha fazla sayıda insan güvenli yerlere kaçıyor.

Suriye İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne göre Pazar günkü rejim saldırılarında 28 çocuk dahil toplamda 76 kişi öldü. Yardım çalışmalarına katılan gönüllüler 50 kişinin daha yıkıntılar altında kalmış olabileceğini ama bu insanları kurtarabilecek ekipmanları olmadığını söylediler.

İnsan Hakları İzleme Örgütü Suriye azınlıklarından -Alevi ve Dürzi- 28 kişinin Şam'ın kuzeyindeki Adra kasabasında isyancılar tarafından öldürüldüğünü açıkladı.

Suriye savaşı üçüncü yılına girerken ülkenin bir çok yeri işgal edilmiş, yiyecek, elektrik ve su kaynakları kesilmiş durumda. BM Pazar günü Erbil'den Hasake'deki Kürtlere kış için yiyecek ve diğer ihtiyaçları gönderdi. 2.5 milyonluk Suriyeli Kürt nüfusundan da gönüllüler olan isyancı gruplar El Kaide türevi gruplarla savaşarak ülkenin kuzey doğusundaki petrol kuyularını ele geçirme mücadelesi veriyor.

Erbil'den 400 tonluk bir gıda yardımı ve 196 kiloluk tıbbi ekipman gönderilecek. Suriye'deki fakirlik bölgelere göre değişiyor. Rejimin kontrol ettiği bölgelerde ekmek daha uygun fiyatlara temin edilebildiği için halkın durumu daha iyi.

Şam merkezi, Tartus ve rejimin kontrol ettiği diğer bölgelerde normal yaşamı devam ettirmek mümkün gözüküyor. Yine de marketlerde satılan et, peynir, yumurta ve tereyağı gibi gıda ürünlerinin fiyatı ciddi oranda artış gösterdi. Çünkü bu ürünler ya artık kolayca üretilmiyor ya da gıda ürünlerinin nakliyatı yollar kapalı olduğu için çok pahalı. İnsanların işleri varsa bile maaşlar aylık 100 İngiliz Sterlin'inden de aşağıya düştü.

İsyancı grupların hakim olduğu bölgelerde durum daha da kötü. Yiyecek neredeyse yok. Kamu maaşları, ödenekleri ve emekli ikramiyeleri ödenmiyor. BM haber ajansı Irin'de çalışan ve Şam Üniversitesi'nden mezun bir genç Şam'ın güneyinde bulunan El Hacar El Asvad kasabasında çok az sayıda doktor olduğunu, geride kalan bu doktorların kasabadaki annelerin anne sütü için yeterli gıda alamadıklarından ve bebek maması olmamasından yakındıklarını söyledi.

Doktorlardan bir tanesi yetişkinlerin zeytin, kekik ve reçel gibi geleneksel Suriye gıdaları ile beslenmeye çalıştığını, kimi zaman da kedi ve köpek yemek zorunda kaldıklarını söyledi. Bu doktor çok yakın bir zamanda yetişkinlerin de açlıktan öleceğini düşünüyor.

19 Aralık 2013, Patrick Cockburn

DOKTOR HAN'IN ÖLÜMÜ ESAD'IN NASIL DA GADDAR VE KORKUNÇ YARDAKÇILARLA GÜCÜNÜ PAYLAŞTIĞINI GÖSTERİYOR

Doktor Abbas Han nasıl öldü? Hiç kimse hapisten çıkarılmasından dört gün önce intihat ettiği yalanına inanmıyor. Kim öldürülmesini emretti? Ve neden?

Suriye hükümeti güvenlik güçlerinin rejimi bu denli zora sokacak bir adımı atmış olması çok şaşırtıcı. Bu sebeple de Şam'da kimin gerçek güç sahibi olduğu sorusu ortaya çıkıyor. Beşşar Esad'ın hükümeti tam da ABD ve AB tarafından canlandırılma arefesindeyken suçlanacağı böyle bir katliam gerçekleşiyor.

Napolyon savaşların en az hata yapanlar tarafından kazanıldığını söylemişti. Son dönemlerde de Suriye muhalefeti rejimden daha fazla hata yapıyor. Batı devletleri El Kaide türevi örgütlerin ve Suudi Arabistan tarafından desteklenen mezhepçi Sünni milislerin isyancı gruplar arasında öne çıkmasına şaşırmış durumlar. ABD'nin eski Şam büyükelçisi Ryan Crocker ABD ve Esad hükümeti arasında El Kaide ile mücadele konusunda gizli anlaşmaların yapılması gerektiğini söyledi. Alınan duyumlara göre Batılı diplomatlar sürgündeki muhalefete devamlı suretle Cenevre'de 22 Ocak'ta gerçekleşecek toplantının ana gündem maddesinin Esad'ın devrilmesi olmadığını söylüyorlarmış. Esad hükümeti Abbas Han'ın tahliye kararıyla tam bir yumuşama eğilimi gösterecekken bu kez Han'ın ölüm haberi geliyor. Bir halkla ilişkiler girişimi resmen kendi aleyhine çevrilmiş bir silaha dönüyor. Bu gelişme Suriye rejiminin bilançosunu dikkate aldığınızda şok edici ama şaşırtıcı değil.

En ilginç olan da Şam'daki isyancı grupların hakim olduğu bölgelere yönelik sarin gazı saldırısını hiç şüphesiz Suriye ordusunun düzenlediğine yönelik açıklamalar. Çete ve isyancı grupların bu denli büyük miktarlarda zehirli gaz elde etmiş olması ve bunu kimsenin fark etmemiş olması inanılmaz derecede şaşırtıcı görülüyor. Sivillere yönelik sarin gazı saldırısı başta Amerikan olmak üzere dış müdahale seçeneğini hızlandırmış olabilir. ABD hava kuvvetlerinin hava sahasını kapatarak destek vermesi

muhalefete galibiyeti sağlamış olabilir. Zehirli gaz kullanımı hem korkunç bir saldırıydı hem de neredeyse bir Amerikan, İngiliz ve Fransız karşı saldırısına sebep olması açısından son derece aptalca bir girişimdi. ABD ve İngiltere Irak ile Afganistan'daki başarısız performanslarını sergilemek istemedikleri için Beşşar Esad ucuz kurtuldu.

Bir çok açıdan rejimin orantısız şiddete başvurması en başından itibaren 2011'de başlayan iç savaşı tetikleyen sebeplerden bir tanesi oldu. Suriye isyanının arkasında sosyal ve ekonomik sebepler olsa da başlıca etken Dera'da çocukların tutuklanarak işkence görmesiydi. Bu çocuklara yapılan korkunç muameleden sorumlu olan yerel güvenlik idaresi hiç bir şekilde sorgulanmadı, mahkemede hesap vermedi. Sonuç olarak topluca ve vahşi bir şekilde cezalandırma bir yandan şehitler ortaya çıkarırken bir yandan da hükümetin meşruiyetini kaybederek barışçıl protestoların silahlı bir mücadeleye dönüşmesine sebep oldu. Hükümet silahlı militanların çatışmaların en başından beri var olduğunu iddia etse de muhalefetin amacı rejim güçlerini kışkırtarak orantısız güç kullanmaya zorlamak olsaydı bunda epeyce başarılı olmuşlar demektir.

Suriye'de güç Cumhurbaşkanlığının ve güvenlik güçlerinin elinde. Hükümetin geri kalanının güvenlik siyasetini oluşturmada pek de fazla etkisi yok. Başka nerede bir ülkenin başbakanı saf değiştirir de resmi yetkililer bu durumun önemli olmadığını çünkü başbakanın zaten hiç bir gücünün olmadığını söyler? Suriye'de muhalefet ile bir güç paylaşımı yapılacaksa bu ancak güvenlik güçlerinin çözülerek reform geçirmesiyle gerçekleşebilir.

Ayaklanma 2011'de hız kazandığında Uluslararası Kriz Grubu 'Suriye Rejiminin Yavaş Çekim İntiharı' isimli bir rapor hazırladı. Rapora göre güvenlik güçlerinin gaddar ve vahşice adımları sorunları çözmektense daha fazla sorun çıkardı ve bu vahşi uygulamalar protesto hareketlerinin bu denli genişlemesine ve radikalleşmesine zemin hazırladı. Aynı mantıksız vahşet muhtemelen Dr. Abbas Han'ın ölümünü açıklamaya yetecektir.

18 Aralık 2013, Robert Fisk

NEDEN İNTİHAR ETMİŞ OLSUN?

İngiliz Dışişleri Bakanlığı'ndan gelen ısrarlı sorular ve ailesinin olaya isyan etmesine rağmen Suriye halen Şam hapishanesinde tutuklu bulunan genç bir İngiliz doktorun Beşşar Esad'ın talimatıyla serbest bırakılmasından dört gün önce 'intihar' etmiş olmasını açıklayabilmiş değil.

32 yaşındaki Abbas Han'ın devletin güvenlik güçlerinin elindeyken ölmüş olması İngiliz Dışişleri Bakanlığı'ndan Hugh Robertson'a göre 'çok şüpheli' ve büyük ihtimalle de 'bir infaz'. Tabii tüm bunlar aynı zamanda Esad'ın güvenlik güçlerinin üç senedir süren savaşın ardından kendisine ne denli bağlı olduğunu düşündürüyor.

Dün gece Suriye Dışişleri Bakanı Faysal Mikdat Dr. Han'ın otopsi incelemesinde kendisini asarak intihar ettiğinin kanıtlandığını açıkladı. Ama Han'ın Şam merkezindeki Ksar Soussa hapishanesindeki ölümü büyük ihtimalle Esad'a zarar verecek bir skandal olacak. Çünkü bizzat Esad İngiltere parlamentosundan George Galloway'in Şam'a gelerek Dr. Han'ı Noel'den önce Londra'ya götürmesi için gerekli düzenlemeleri yapmıştı.

Hem Şam'da hem de Londra'da Dr. Han'ın öldürülmüş olabileceğine yönelik kuvvetli bir inanış var ve bu nedenle de 'intiharı' ile ilgili Beşşar Esad'ın bir açıklama yapması gerekebilir.

Dr. Han 2012'de Halep'te ortopedik cerrah olarak çalışırken rejim güçleri tarafından tutuklandı ve neredeyse bir yıldır hapis yatıyordu.

Şam'da olan annesi Fatima son dört ayda oğlunu sadece dört kere görebilmişti. Oğlunun bu hafta sonu özgürlüğüne kavuşmasını dört gözle bekliyordu ki Suriyeli yetkililerden oğlunun intihar ettiğine dair bir telefon aldı. Dr. Abbas'ın aile kendisinin de doğum yeri olan Londra'daydı. Dr. Abbas son birkaç haftadır ailesine sürekli mektup yazarak serbest bırakılma kararına ne kadar mutlu olduğunu söylüyordu.

Kız kardeşi Sara bana 'Eve dönüp bizi görebilmek için can atıyordu. İntihar etmiş olamaz' dedi. Dr. Han aynı zamanda evli ve iki çocuk sahibiydi.

Şam'da bile ölümü şaşkınlıkla karşılandı. Annesi oğlunun ölü bedenini teşhis etmekte zorlandı ve ailesine haber göndererek Şam'ı bırakıp Beyrut'a gideceğini söyledi.

George Galloway çok şaşkındı. Telefonda konuşurken Dr. Han'ın ölümünü 'kabul edilemez' bir durum olarak tanımladı. Tam Şam'a uçak biletini aldığı sırada Dr. Han'ın ailesinden ve Suriye Dışişleri bakanı yardımcısından bu acı haber gelmişti.

'Henüz tatmin edici bir açıklama yapılmadı. Serbest bırakılmasına dört gün kala bir adamın intihar etmesi çok inandırıcı gelmiyor. Suriye hükümeti benim hem savaş konusundaki hem de Amerikan müdahalesi konusundaki düşüncelerimi gayet iyi biliyor. Suriye hükümetinin bir bakanı beni Cumhurbaşkanı adına arayarak Noel'den önce Şam'a gelip Dr. Han'ı Londra'ya geri götürmemi istemişti. Bir açıklama bekliyoruz' dedi Galloway.

İngiltere Dışişleri sözcüsü ise: 'Bir İngiliz vatandaşının Suriye hapishanesinde öldüğü ile ilgili tarafımıza ulaşan haberler kaygı verici. Suriyeli yetkililerden bu konuya acilen bir açıklık getirmelerini bekliyoruz' dedi.

Dr. Han'ın ailesinin acılı tepkisini bir kenara bırakacak olursak şu anda Suriye'de Beşşar Esad'ın kendisine bağlı güçleri dahi kontrol edemediği yönündeki sinyaller ciddi bir siyasi krize yol açacak gibi görünüyor.

Dr. Han Londra'da doğmuş ve siyasi bir önemi artık bulunmayan bir tıp doktoruydu. Bir sene kadar önce Halep'te isyancı grupların hakim olduğu bölgelerdeki kadın ve çocukları tedavi ettiği için tutuklandı. Tutuklu olduğu Azra hapishanesinden geçen hafta alınarak Kfar Soussa sorgulama merkezine getirildi. Bu geçiş hapishanesindeki mahkumlar tutuklandıktan hemen sonra ve serbest bırakılmadan hemen önce buraya getiriliyorlar.

Cumhurbaşkanı Esad tarafından serbest bırakılması emri verilmiş İngiliz vatandaşı bir tutukluyla ilgili bu skandal hem Suriye hükümetinden hem de Beşşar Esad'dan bir açıklama bekliyor.

Esad defalarca olmak kaydıyla Suriye'de tek yetkilinin kendisi olduğunu söyledi. Kimyasal silah stoklarını BM'ye devretme kararına Suriyeliler tepkili olmasına rağmen henüz Esad'ın sözünden çıkıldığına dair ortada hiç bir kanıt yok.

Ama Abbas Han'ın ölümü Şam'da hem otoriteyi hem de Esad'ın prestijini sarsmak isteyecek bazı güç odaklarının olabileceğini gösteriyor.

Suriye'nin Dr. Han'ı serbest bırakma kararı vererek Batı'ya ılımlı bir mesaj vermeye çalıştığı ortada. Ancak Dr. Han'ın ölümü daha bir kaç ay öncesine kadar Batı ülkelerinin rejime saldıracağını bekleyen Esad'ın Batıyla barışmasını istemeyen güç odakları olduğunu gösteriyor.

Faysal Mikdat gardiyanların sabah 7'de Dr. Han'a kahvaltısını vermeye gittiklerini ancak 9'da spor saati için tekrar gittiklerinde kendisini piCemalarıyla asmış olduğunu gördüklerini söyledi. Azra'da tutuklu bulunan bir başka mahkumun karısı da geçen hafta Dr. Han'ın ailesine Abbas Han'ın geçtiğimiz hafta serbest bırakılması öncesinde 'yeniden sorgulanmak üzere' güvenlik güçleri tarafından hücresinden alındığını söylemiş.

2012'de tutuklandığında Dr. Han'ın ciddi bir işkenceye maruz kaldığı düşünülüyor –veya ailesine böyle aktarmış. Ancak daha sonra kendisine daha iyi davranılmış.

En baştan tutuklanmasını açıklamak çok zor. Anlaşıldığı üzere Halep'te isyancılara destek veren bazı kişilerle Türkiye'den getirdiği tıbbi malzemelerle ilgili tartışmış. Bazıları bu malzemeleri satmasını önerirken Dr. Han malzemelerin ücretsiz dağıtılmasında ısrar ediyor.

Dr. Han'ın erkek kardeşi Afroze de Suriye–Lübnan sınırında annesiyle buluşmak üzere Beyrut'a gitmeye karar verdi. Afroze geçen hafta kardeşi Abbas'ın akıl sağlığından şüphe duyduğunu söylese de ailenin yaptığı açıklamaya göre Afroze Abbas'ın tek başına hücrede kaldığı dönemde yaşadığı duygulardan bahsettiği konusunda açıklık getirdi.

Abbas'ın serbest bırakılacağı tarih konusunda Afroze'un Suriyeli yetkilileri zorladığı biliniyor. Ancak aile bir yandan da Afroze'un sarfettiği cümlelerin Abbas aleyhine kullanabileceğinin de farkında.

Aramızda geçen konuşmalarda aile İngiliz makamlarının Abbas Han için yeterince adım atmadığından şikayetçi oldu.

Fatima Han haftalarca Şam'da kalarak oğlunun serbest bırakılması için yalvarmış, hatta bir avukat bile tutmuş.

18 Aralık 2013, Robert Fisk

ABBAS'IN AİLESİ İLE SON KONUŞTUĞUMDA HALEN YAŞIYORDU. NEREDE YANLIŞ YAPILDI?

Fatima Han ile ilk kez bu yıl Suriye'nin Beyrut büyükelçiliğinde tanıştım. Fatima kendisi ve kızı için vize alıp Şam'a giderek ortadan kaybolan oğlunun peşine düşebilmek için yalvarıyordu. O dönemde Abbas Han ile ilgili hiç bir bilgim yoktu ama vizem olduğu için Şam'a gider gitmez konuyu araştırma sözü verdim.

Sara kardeşinin Londra'da doğumundan itibaren, karısı, çocukları ve insanların Suriye'de çektikleri acıdan ötürü çok etkilenerek Türkiye sınırını geçmesi ve Suriye'ye tıbbi malzeme getirmesi ile ilgili hikayesini anlattı.

Muhtemelen bazı kişilerle bu tıbbi malzemenin satılıp satılmaması konusunda bir tartışma yaşanmış. Abbas tıbbi malzemeleri ücretsiz dağıtıyormuş. Güvenli bir iş olduğunu düşündüğü bir şeyi yaparken Suriye güvenlik güçleri tarafından tutuklanmış.

Ben de o dönem Şam'a giderek Suriyeli yetkililere Abbas Han'ın ortadan kaybolmasını sordum. Yardımcı olmak istediler. Eğer hayattaysa ve tutukluysa onunla görüşmek istediğimi, böylece ailesine öldürülmemiş olduğunu açıklayabileceğimi söyledim. Ama birkaç hafta sonra 'güvenlik güçlerinin' olayı ele aldığı, Abbas Han'ın Suriye'deki yüksek mevkideki yetkililerin elinde olduğu olduğu. Ben de bunu Suriye hükümeti doğrudan İngiliz hükümeti ile müzakere ediyor diye yorumladım.

Bu nedenle de fazla üzerinde durmadım, özellikle geri çekildim. Kısa süre sonra Fatima Han'ın Şam'a gelebilmesi için vizesinin çıktığını öğrendim. Bu sırada oğlu daha makul bir hapishaneye aktarılmış, avukat tutulmuş ve Fatima oğlunu görebilmişti. Tabii ki Fatima bu sırada bazı bakanlıklara, Çek ve Rus Büyükelçiliklerine gitti. Vize almayı başardığı müddetçe Abbas Han da güvendeydi. Ne kadar uzun sürerse sürsün Abbas evine dönecekti.

Beşşar Esad'ın da bizzat konuyla ilgilendiği anlaşılıyordu. Öyle ki Esad'ın izni olmadan Fatima Han oğlunu göremezdi. Aynı zamanda Batının Suriye'ye yönelik operasyon fikrinden vazgeçmesi, İngiltere ve Amerika halklarının Ortadoğu'da yeni bir maceraya girmek istememesi sebebiyle

Suriye'nin uluslararası statüsünün bir kısmını yeniden kazandığı da görülüyordu.

Artık Barack Obama Esad'dan istifa etmesini, çekilmesini istemiyordu. John Kerry Beşşar'in bir Hitler olduğunu veya Hitler'den kötü olduğunu zikretmiyordu. Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius Beşşar'ın bu dünya üzerinde yaşama hakkının olmadığını söylemiyordu. Esad'ın düşmanları Batı'nın çok korktuğu El Kaide ile artık gittikçe yakınlaşmışlardı. Bu nedenle de Esad doğrudan tanıdığı George Galloway'e İngiliz vatandaşı Han'ı teslim ederek İngiliz hükümetinin övgüsünü kazanmayı planlıyordu.

Herşey tersine döndü. Abbas Han ölmüştü. Faysal Mikdat kendisinin bile muhtemelen inanmadığı bir intihar hikayesini anlatmak zorunda kalmıştı. Peki gerçekte ne oldu?

2005'te eski Lübnan başbakanı Refik Hariri Beyrut'ta öldürülmüştü. Tüm dünya Beşşar Esad'ı suçluyordu. Beşşar bu suçlamaları reddetti. Haberi duyduğu sırada Esad'ın yanında olan Amerikalı bir gazeteci de o anda Esad'ın yüzünde nasıl bir sürpriz ifadesi olduğunu daha sonra anlattı. Alınan duyumlara göre Suriye güvenlik güçleri Hariri'nin ölmesini istiyordu. Bu güçler Hariri'nin Fransızlarla işbirliği yaparak Suriye'nin Lübnan'daki etkisini azaltmayı amaçlıyordu. Dolayısıyla Suriye ordusu Beyrut'u terk etmek zorunda kalsa bile Hariri'yi öldürmeye karar verdiler. İhanet real-politik'ten çok daha güçlü bir duygu ne de olsa.

Eğer bu doğruysa o halde Hariri olayının etkileri Abbas Han'ın ölümünde de kendisini göstermiş demektir. Beşşar Esad için hayatı diğer yabancılara göre çok daha değerli olan Abbas Han birdenbire devlet hapishanesinde ölü 'bulundu'. Tam da Esad'ın güvendiği bir İngiliz parlamenter Han'ı Şam'da teslim almaya gelmeden hemen önce. Acaba birileri Beşşar Esad'ın İngiltere ve ABD ile buzlukta olan ancak ilerleme kaydeden ilişkilerini bozmaya mı çalışıyordu? Böyle bir ilerlemeyi kim durdurmak isteyebilir? Suudi Arabistan? Tabii ki. Katar? Tabii ki. Israil? Neden olmasın? Ama bu üç ülkeden herhangi bir tanesinin Suriye hapishanesinde genç bir İngilizi öldürme planını devreye sokabileceklerini düşünmek gerçekten mantık dışı.

Önümüzdeki günlerde konuyla ilgili mutlaka daha fazla bilgi akışı olacaktır. Özellikle Esad, tutuklu olduğu Kfar Soussa'da hayatı piCemalarına asılmış vaziyette son bulan Abbas Han'a ne olduğu ile ilgili

en fazla bilgi edinmek isteyen kişilerden olacaktır. Nasıl öldüğü bir soru ama kimin öldürdüğü ise başka bir soru.

23 Aralık 2013, Robert Fisk

SURİYELİ İSYANCILAR İBADETHANELERİ, HEYKELLERİ VE HATTA AĞAÇLARI YOK EDEREK İKONOKLAZMI BAŞKA BİR BOYUTA TAŞIYOR. AMA NEREYE KADAR?

Biraz tuhaf olmak cennet veya cehenneme giden yolları döşüyor. Mesela Esad rejimini devirmek isteyen Tekfiri isyancılarına bakın. Düşmanlarının kafalarını kesip, bazı insan organlarını yediler, Hristiyanları ve Alevileri katlettiler ve Kürtlerle bile çatışmaya başladılar. Ama hiç şüphesiz Suriye'deki El Kaide, IŞİD ve diğer isyancıları ancak Sekizinci Henry ve Taliban ile kıyaslayacak sadece bir ikonoklazm noktası var: ibadethanelerin, tapınakların, peygamberler ve şairlerin heykellerin yıkılması.

Ebu Temmam Habib ibn Aws MS 804 yılında Şam'da doğmuştu. Hristiyan bir aileden gelen bu tarihi figür Mısır'a giderek şiir üzerine çalışmalar yaptı. Ermenistan ve İran'a giderek Hamaset adlı derleme çalışmasını tamamladı. Ama 2213 sene sonra Nusra'cıları provoke etmeyi de başardı!

Temmam Habib'in yenilgi ve intikam anlarında cesaret ve mertlik üzerine yazdığı bu antolojinin dinsiz Cumhurbaşkanlarına karşı savaşan Selefilere çekici geleceğini düşünürsünüz! Ama hayır. İslamcılar Dera'ya yakın kasabanın yerlisi olan Ebu Temmam'ın bu kasabadaki heykelini yıktılar. Patlayıcılarla patlattılar gitti. Hristiyan bir aileden geldiği için miydi acaba? Pek mümkün gözükmüyor çünkü Nusra'ya destek verenler arasında sonradan Müslüman olan insanlar da var. Veya Ebu Temmam büyük bir cesaretle şiir yazımını cinselliğe benzettiği için olmasın? Kafasına taş düşesice!

Bir başka tarihi isme bakalım. Ebu'l-Ala Ahmet ibn Abdullah El Ma'arri Ebu Temmam'dan yaklaşık 170 sene sonra Halep'te doğmuştu.

El Ma'arri neredeyse kör bir şairdi ve bir şiir derlemesi ortaya koyarak Bağdat'ta edebi eserler vermeye devam etti. Hüznün şairi olarak da anılan şair-filozofun en önemli eserleri arasında Kur'an'ı akılcı olarak değerlendirdiği eseri bulunuyor. Bu şair filozof 9.yüzyılda nasıl işliyorsa o döneme uygun bir sosyal adalet kavramına inanıyor ve çocukların olmadığı bir dünyanın sonraki nesilleri büyük bir acıdan kurtaracağını söylüyormuş.

El Nusra'cıların neden bu şairin heykelini de parçaladığını şimdi anlıyorsunuz değil mi? Hele bir de şu satırlarını bilseniz daha iyi anlarsınız: 'Peygamberlerin her cümlesini doğru olarak algılamayın. Kutsal kitaplar her dönemde ortaya çıkabilecek çok da faydası olmayan hikayelerden ibaret...'. Hooop uçsun kafası! El Nusra'cılar heykelin kafasını kopardılar.

Sonra sıra Harun Reşit'te. Bin Bir Gece'nin meşhur Beşinci Abbasi Halifesi'nde. İslam İmparatorluğu'nu yöneten Suriye, Mısır ve Yemen'deki isyanları tıpkı Esad gibi bastıran ve Tunus'u hakimiyeti altına alan büyük ldier. Harun Reşit o kadar zengindi ki karısı sadece altın ve gümüş yemek tabaklarında servis yapılmasını istiyordu. Saray devamlı şarkı söyleyen kızlarla, kölelerle ve haremdeki kızlarla doluydu. Ama çevresindeki yakın adamlarından birisi olan Cafer ile eşcinsel bir ilişkisi olduğu söylentisi de dolaşıyordu. Cafer daha sonra infaz edildi. Lüks, harem, güç. Harun'un Rakka'daki heykelinin -İslamcıların kontrolündeki tek şehir- yaşama şansı tabii ki yok. Dolayısıyla El Reşit Parkı'ndaki heykeli yerle bir edildi.

Devam edeyim mi? Peygamberin yol arkadaşı Hücr ibn Adi'nin Rif Şam'daki türbesi ile Busayra'da bulunan bir Sufi şeyhine ait türbe yıkıldı. İslamcılar ayrıca Atme şehrinde Selefilerin ele geçirdiği bir türbenin hemen bitişiğinde bulunan 150 yıllık bir ağacı da keseceklerini duyurdular. 'Allah'a çok şükür ki ağaç ortadan kaldırıldı...insanlar Allah yerine ağaca tapmaya başlamıştı' dedi bir İslamcı Fransız ajansına yaptığı açıklamada.

Değişen bir şey var mı? Taliban da Bamyan'da Buda heykellerini parçalamadı mı tıpkı Suudilerin Mekke'de her eski binayı tuzla buz etmesi gibi veya İslamcıların Pakistan'da yüzlerce türbeyi yıkması gibi. Timbaktu'daki yıkımdan hiç bahsetmiyorum bile. Sekizinci Henry'nin ne yaptığını hatırlayın o yeter. Veya Oliver Cromwell'i hatırlayın. Bu isimler Suriye savaşının vahşetini mutlaka anlardı. Putlar bu aralar dikkatli olsun. Ağaca da yazık oldu.

2014

7 Ocak 2014, Kim Sengupta

EL-KAİDE'NİN SURİYE'DEKİ YÜKSELİŞİ DİĞER İSYANCILARI BARIŞ İSTEMEYE SEVK EDEBİLİR

Geçen sene bu zamanlarda İsis, Suriye'deki vahşi iç savaşın kanlı ölçülerini bile altüst eden ve uyguladığı aşırı şiddet nedeniyle herkeste korku uyandıran bir cihatçı örgüt olarak değil Antik Mısır'ın bereket tanrıçası olarak biliniyordu.*

Bölgedeki gelişmeleri takip edenler Irak Şam İslam Devleti'ni (IŞİD) biliyor olmalılar. El-Kaide'nin uzantısı olan bu grup, Beşşar el-Esad'a karşı savaşan isyancılar arasında gücüyle ve etkinliğiyle sivrilmiş bulunuyor. Ağır silahlara sahip bu örgüt, bünyesinde barındırdığı hatırı sayılır sayıdaki yabancı cihatçılarla rejimin savunma gücü üst düzey birçok askerî üssünü ele geçirdi. Bunun yanı sıra ılımlı muhaliflerden arta kalanları ya püskürttüler ya da katlettiler.

Şimdilerde Irak'ta yeniden faaliyete geçen El-Kaide örgütüne baskın birlikleri tedarik ediyor, Anbar eyaletindeki taarruza öncülük edip ABD işgali sırasında direnişin merkezi konumundaki Felluce ve Ramadi'nin büyük bir kısmını ele geçiriyorlar. Bu gelişmelerin ne derece endişe yarattığı ABD'nin Hellfire füzeleri ve insansız hava araçlarıyla bölgede hızla harekete geçmesinden ve Başbakan Nuri el-Maliki'nin daha fazla destek talep etmesinden belli oluyor.

Birkaç ay ara verip nihayet sonbaharda Suriye'nin kuzeyine geri döndüğümde, IŞİD'in ezici üstünlüğüne tanık olmuş, çok şaşırmıştım. Bölgedeki baskın selefi grup olarak ön plana çıkan El-Nusra Cephesi'nin yerini IŞİD almıştı: Şehirleri ardı ardına ele geçiriyor, şeriatı en sert şekliyle uyguluyor, yardım dağıtımına el koyup, gıda kartını kullanarak etki alanını genişletmeye çalışıyordu.

Hâlbuki o dönemlerde IŞİD geçici olarak geri çekilmekteydi. Suriye rejimi Guta'da kimyasal silahlar kullanarak Barack Obama'nın çektiği "kırmızı çizgiyi" ihlal etmişti; hava bombardımanın eli kulağındaydı ve IŞİD, ABD'nin bu fırsatı değerlendirerek kendi mücahitlerini de Tomahawk füzeleriyle vuracağını düşünüyordu. Birliklerini, mühimmatını

* Türkiye'de IŞİD olarak kısaltılan Irak Şam İslam Devleti, Anglo-Sakson medyası başta olmak üzere uluslararası basın kuruluşlarında ISIS (Islamic State of Iraq and Syria) olarak kısaltılıyor.

ve tutsaklarını doğudaki üslerine, bazı durumlarda Irak'a kadar naklettiklerini gördük.

Ne var ki ABD askerî harekatı gerçekleşmedi. Aynı konvoyların gerisin geri döndüklerini ve o noktadan itibaren rejim güçlerinden ziyade isyancı taburların (khatiba) elinde bulundurduğu bölgeleri hedef alarak Suriye'deki derebeyliğine kattığına tanık olduk. Bununla birlikte IŞİD, örgüt üyelerinin askerî ikmal malzemelerini tedarik ettiği Anbar'da, Usame Bin Ladin'in halefi olan ve geçmişte zaman zaman arasının bozulduğu Eymen el-Zevahiri'nin desteğini alarak nüfuzunu artırmayı sürdürüyordu.

Bu gelişmeler ışığında IŞİD'in stratejik bir hata yaptığı sonucuna ulaşabilir miyiz? IŞİD altından kalkamayacağı bir maceraya girişmiş olabilir mi? Anbar'da yapmakta olduğu gibi şehirleri işgal etmesi sembolik bir önem taşıyabilir ve propaganda açısından verim sağlayabilir. Ancak IŞİD'in verdiği ağır zayiatlar, devlet güçlerinin hava ve kara saldırılarında yaşanacak sivil kayıplara müsamaha gösteren tavrı göz önünde bulundurulduğunda devam edeceğe benziyor.

IŞİD, Anbar'daki güçlerini Suriye'deki savaşçılarla takviye etmek zorunda kalıyordu. Ancak Suriye'de hüküm sürmeye başladığından beri ilk defa geçmişte itip kaktığı ettiği gruplar tarafından saldırılara maruz kalıyor. Bu konuda bize ulaşan ilk bilgiler kuşkuyla karşılanabilir; öyle ki geçmişte laf üretmekte yetkin olmakla beraber askerî açıdan yetersiz gruplardan söz ediyoruz. Ancak güvenilir taburlardan [khatiba] konuştuğum bazı savaşçılar mücadelenin IŞİD'e karşı da yürütüldüğünü ve bunun böyle kalmaya devam edeceğini vurguluyor.

Gerçekten de IŞİD'in daha önce görülmemiş şekilde açık verdiği zayıflık, söz konusu iddiaları kuvvetlendiriyor. Örgüt, cihat yolundaki yoldaşlarının ihanetlerinden, sırtından bıçaklanmaktan, üyelerinin öldürülmesinden veya esir alınmasından şikayet ediyor. Bunun böyle devam etmesi hâlinde kontrolü altında bulunan Halep'ten çekileceği uyarısında bulunuyor ve rejimin bir türlü ele geçiremediği şehrin diğer yarısını almasına müsaade edeceğini belirtiyor.

IŞİD'in saldırıya uğradığı en azından yarım düzine yer bulunuyor. Cumhurbaşkanı Esad'a karşı olan ve "ana akım" örgütlerin çatı grubunu oluşturan Suriye Muhalif Koalisyonu, yeterince cesaretlendirilmiş olacak ki askerî kolu olan Özgür Suriye Ordusu'nun "Suriye halkına ve tüm

insanlığa tehdit oluşturan El-Kaide"ye karşı mücadelede başat unsur olacağını ilan ediyor.

Sınırın her iki yönünden gerçekleşecek bir askerî harekat şüphesiz IŞİD'in ve El Kaide'nin zayıflamasına yol açacaktır. Ancak bazı uyarıların not edilmesi gerekiyor. Amerikalılar, Nuri el-Maliki ve Şii ağırlıklı merkezi hükümet karşısında kazandığı baskı gücünü Sünni toplulukları rencide eden ve aşırı İslamcıların sömürdüğü bir takım politikaların gözden geçirilmesi noktasında devreye sokmalıdır. Bağdat, aşiretlerin milis güçlerini yeniden faaliyete geçirmeli ve savaşçılara maaş bağlamalıdır.

Suriye'de diğer isyancıların IŞİD üzerinde daha ne kadar süre baskı kurabilecekleri konusunda şüpheler var. En güçlü ikinci askerî birlik olan El-Nusra Cephesi şu ana kadar "tarafsız" kalmayı seçti. Hangi tarafa yöneleceği oldukça önemli. IŞİD'in aksine saflarında yabancılardan ziyade Suriyeliler çoğunlukta. Halepliler ve İdlipliler örgüte katılan bu genç insanların devam eden çılgınlık sona erdiği takdirde topluma yeniden kazandırılabileceğini düşünüyorlar.

Bir diğer tarafta rejim güçlerinin bu çetrefilli durumdan yararlanmak adına saldırıya geçip geçmeyeceği meselesi var. Saldırmaları durumunda isyancılar ortak bir düşmanla mücadele etmek adına farklılıklarının üzerini örtme yoluna gidebilirler. İslamcı terörizmle başı dertte olan Rusya böyle bir durumda sponsoru olduğu Esad hükümetini durdurmaya kalkışır mı?

Son olarak; savaş hatları yeniden çiziledursun Şam rejimi ile muhaliflerin ay sonunda gerçekleştireceği Cenevre II konferansı korkulduğu türden basit bir görüşmeye değil ittifaklar için zemin yoklamasının yapıldığı verimli bir platforma dönüşebilir. IŞİD ile baş etme zorunluluğu yakın bir gelecekte barış için ilk müteredditadımların atılmasına vesile olabilir.

11 Ocak 2014, Kim Sengupta

SURİYE'NİN ÜÇ YÖNLÜ SAVAŞI

Rejim güçlerinin saldırısı havadan ve karadan gerçekleşti. İlk ölenler arasında Eski Humus olarak adlandırılan bölgeyi tüm zorluklara ve olanaksızlara rağmen korumaya çalışan, isyancıların en iyi savaşçılarından 50 kişi bulunuyordu. Aylarca süren çatışmalar sonucunda harabeye dönmüş binalara isabet eden füzeler, havan topları ve büyük çaplı topçu silahları, çoğunluğu sivil olmak üzere birçok insanın daha hayatını kaybetmesine yol açtı.

Kendisine cephe alan devrimci birliklerin saldırıları sonrasında geri çekilmek zorunda kalan El-Kaide bağlantılı cihatçılar, arkalarında infaz ettikleri esirleri bırakmışlardı. Halep kırsalı boyunca çoğu elleri arkasından bağlanmış, bazılarında işkence izlerine rastlanan elliden fazla ceset, mücahitlerin intikam amaçlı gerçekleştirdiği infazların eseriydi.

Her geçen gün yeni bir kanlı sayfanın açıldığı Suriye'deki iç savaşın faturasını eli silah tutan savaşçıların yanı sıra açlıktan, hastalıktan, kurşunlardan ve bombalardan perişan olmuş insanlar ödemek zorunda kalıyor. Tüm bu kıyım arasında yeni savaş hatlarının oluşması gibi, Humus'un da aralarında bulunduğu hedeflerin ele geçirilmesi gibi dikkat çekici hamlelerin gerçekleştiğine şahit oluyoruz.

Tüm bunlar ayaklanmanın üçüncü yılına girdiğimiz bu zaman diliminde, gelecek günlerde rejim ile isyancılar arasında Cenevre'de yapılacak olan ilk yüz yüze görüşmelerin arifesinde vuku buluyor. Her ne kadar barışın kısa sürede tesis edileceği beklenmese de başlatılan sürecin tarafların mutabakata varmasına zemin hazırlayacağı yönünde umutlar bulunuyor.

Bunun yanında, gerçekleşecek olası mutabakatın tüm tarafları kapsamayacağı yönünde bir görüş de bulunuyor. Muhalefetin çatı örgütü konumundaki Suriye Ulusal Konseyi (SUK) üyeleri, geçen hafta süresince yakın gelecekteki olası gelişmeleri değerlendirmek adına bir dizi görüşmeler gerçekleştirdi. El-Kaide'nin uzantısı olan IŞİD ise ateşkesi kabul edecek olanların davaya hıyanet etmiş sayılacağını deklare etti. Bu görüşü paylaşan başka İslami gruplar da bulunuyor.

Batının desteğini arkasına almış olan Özgür Suriye Ordusu'nun (ÖSO) da içinde bulunduğu bir takım grupların IŞİD'e karşı gerçekleştirdiği saldırılar, süregiden savaş içinden yeni bir savaş doğduğunu en net gösteren emareler olarak değerlendirilebilir. Beşşar el-Esad'ın güçleri bu bölünmeden nemalanmak adına son zamanlarda eylemlerine hız vermiş durumda.

Lübnan sınırındaki Kulaman dağlarında gerçekleşen ağır çatışmalar nedeniyle kapanan Şam-Humus otoyolu son 10 günlük süre içinde yeniden rejim güçlerinin kontrolü altına girdi. Nabak şehrinin bazı bölgelerini ele geçiren rejim kuvvetleri bu sayede ağır silahlarını bölgeye kaydırmaya başladı. İnsan hakları örgütlerinin raporları, bölgedeki sivilleri hedef alan bazı ihlallerin yaşandığına işaret ediyor.

4000 nüfuslu Eski Humus, 18 aydır abluka altında bulunuyor. Bölgenin büyük bir kısmı harabeye dönmüş durumda. Yaygın bir gıda yetersizliği sorunu var; özellikle de çocuklar arasında. 6 kişinin açlıktan öldüğü bildiriliyor.

Humus'un ele geçirilmesi rejim açısından stratejik olduğu kadar sembolik bir önem de taşıyor. Humus kenti, Cumhurbaşkanı Esad ve çevresindeki elitlerin mensubu olduğu ve Alevi toplumunun yaygın olarak yaşadığı kıyı bölgelerini başkente bağlayan bir köprü vazifesi görüyor.

Ordu güçlerinin saldırısı, el-Bayada Şehitleri, Ensar el-İslam ve Ahraruş Şam (Şam'ın Hürleri) örgüt üyelerinden oluşan 150 genç savaşçının koruduğu El-Mathan beldesini hedef aldı. Rejim güçleri direnişi kırmaya çalışsalar da geri püskürtüldüler. Bununla birlikte dün içinde zırhlı araçların da bulunduğu takviye güçlerin Şam'dan yola çıktığı görüldü.

Suriye ordusu komutanları, Halep'te ve kuzeydeki İdlip eyaletinde IŞİD ile yapılan çatışmalar sonucunda muhalif güçlerin ikmal malzemelerine erişiminin zorlaşacağını söylüyor. Muhaliflerin ılımlı kanadında olduğu düşünülen El-Faruk Tugayları'ndan Ebu Murad, çoğunluğu yabancılardan oluşan Selefilerin işlediği katliamlar nedeniyle savaşmaya devam edeceklerini dile getiriyor.

"Esirlerin çoğu Beşşar'ın adamları değildi, aksine El-Kaide buraya gelmeden önce devrim için faaliyetlerde bulunmuş, fedakarlıklar yapmış insanlardı," diyor Ebu Murad. "Bunun yanında sıradan işlerle meşgul olan insanları dine karşı oldukları gerekçesiyle infaz ediyorlar. Bizim ülkemizde bunların katiyen olmaması gerekiyor."

Bu anlatılana benzer bir durum geçen hafta başında İdlip eyaletinde yaşanmış: Bir mazot tüccarı, sattığı mazotun saf olmadığından yakınan bir IŞİD savaşçısına şakayla karışık kendisinin "benzin tanrısı" olup olmadığını sorma gafletinde bulunmuş. Bunun üzerine tutuklanan tüccar, kutsal değerlere küfretmesi nedeniyle idam edilmiş.

Muhalifler arasında rejimin aşırı İslamcılarla işbirliği içinde olduğuna dair yaygın bir kanı bulunuyor. IŞİD'in bazı Çeçen üyelerinin geçmişte Rus ordusunda görev almış olmasına atıfta bulunanlar, bu savaşçıların aslında Kremlin tarafından gönderildiğini, ajan provokatörler olduklarını iddia ediyorlar.

Ebu Murad şöyle diyor: "Beşşar'ın IŞİD dışındaki taburlara saldırdığını gördük. Onlara neden saldırmıyor? Çünkü IŞİD'in kazanması işine geliyor; çünkü ancak bu yolla tüm devrimcilerin El-Kaide çizgisinde olduğunu iddia edebilir. Rejimin IŞİD'den kurtulmaya çalıştığı yok. Onları biz temizliyoruz."

IŞİD'in gerçekten temizlenip temizlenemeyeceği henüz kesinlik kazanmış değil. Hâlihazırda Ramadi'de ve Felluce'de Irak güvenlik güçleri tarafından saldırı altında olan IŞİD'in kaynakları gitgide daralmakta. Irak'ta durumun değişmesi söz konusu olursa El-Kaide'nin Suriye kolu kendini toparlayabilir.

ÖSO'nun siyaset ve medya koordinatörü Luay Mikdad ise şu sözleri dile getiriyor: "Devrimcilerin saflarına sızmak için Esad'ın güvenlik güçlerince oluşturulmuş olan bu grubun [IŞİD'ın] devşirildiği yere geri dönme vakti geliyor." Ne var ki IŞİD'in çekildiği çoğu alan, Özgür Suriye Ordusu'ndan ziyade İslamcı gruplardan müteşekkil İslami Cephe'nin hakimiyeti altına girmiş bulunuyor.

İslami Cephe IŞİD'e karşı olduğunu açıklamıştı. Grubun kıdemli kurmaylarından Hasan Abud bunu şu şekilde anlatıyor: "IŞİD bir çok gruba saldırdı, silahlarını çaldı, merkezlerini işgal etti ve alandaki aktivistleri, gazetecileri ve isyancıları keyfi olarak tevkif etti. Esirlere işkence uyguladı. Bu insanlardan bazıları IŞİD mevzilerine saldırmış olsa da IŞİD farklı bölgelerde ilk saldırıyı gerçekleştirerek bu tür olayların yaşanmasına zemin hazırladı."

Ne var ki İslami Cephe'ye üye örgütlerden sadece Ensar el-Şam IŞİD'e karşı saldırılarda yer aldığını açıkladı; bir diğer yandan İslami Cephe, Suriye

Ulusal Konseyi'ni (SUK) tanımıyor. Bir diğer güçlü Selefi gruplardan El-Nusra Cephesi şu ana kadar "tarafız" olduğunu deklare etmekle yetindi.

Cenevre'deki masaya oturmadan önce SUK ile uluslararası destekçilerinin bir dizi görüşmeler yapması bekleniyor. Muhalefet, Batı ülkelerini ÖSO'yu silahlandırma konusunda yeniden ikna etmeye çalışacak. Dediklerine göre bunun gerçekleşmemesi durumunda IŞİD'e karşı elde edilen avantajlar yakın gelecekte kaybedilebilir.

14 Ocak 2014, Kim Sengupta

BRİTANYA SURİYELİ İSYANCILARI DESTEĞİNİ ÇEKMEKLE TEHDİT EDİYOR

Muhalefetten önemli bir yetkilinin öne sürdüğüne göre İngiltere ve ABD, Suriyeli isyancıların Cenevre'deki barış konferansına katılmamaları durumunda verdikleri desteği çekecekleri tehdidinde bulunmuşlar.

Yetkilinin ifadeleri, muhalefetin uluslararası destekçileri arasında ayrışmalar olduğunu gün yüzüne çıkarıyor. Londra ve Washington'ın ültimatomları karşısında Fransa, Türkiye ve Suudi Arabistan, rejim karşıtlarına desteğin süreceğini, muhalefetin gelecek hafta Cenevre'de gerçekleşecek olan toplantıya katılmamasının bu durumu değiştirmeyeceğini bildirdiler.

Yetkilinin Londra ziyareti esnasında söyledikleri şöyle: "ABD ve Birleşik Krallık bize 'Cenevre'ye gitmelisiniz' diyor. Fransa bizden gitmemizi rica ediyor ancak ekliyor: 'Kararınız ne olursa olsun sizin yanınızdayız'. Suudi Arabistan ile Türkiye'nin duruşu bu noktada Fransa ile aynı".

Yetkiliye göre Fransızlar ekipman ve yardım malzemelerinin sevkiyatına devam edileceğini ancak silah yardımının bundan böyle yapılmayacağını belirtmişler. Suudiler, Suriye Muhalefet Koalisyonu'nun askerî kolu olan Yüksek Askerî Konsey'e silah yardımında bulunurken diğer ülkeler radikal İslamcı grupları silahlandırıyor. Muhalefet yetkilisi, "tedarikçilerin aynı noktada olmadığına şahit oluyoruz", diye ekliyor.

ABD ve Birleşik Krallık, "öldürücü nitelikte olmayan" askerî malzemelerin gönderimini askıya almış durumda. Bunun nedeninin geçmişte muhalefete gönderilen malzemelerin Türkiye sınırından geçtikten sonra gasp edilmesi

ve akabinde İslamcı grupların eline geçmesi olduğunu biliyoruz. William Hague, dün gece Avam Kamarası'nda yaptığı konuşmada, Britanya'nın bu kararı gözden geçirdiğini söyledi.

Dışişleri Bakanı Hague, ayrıca, kimyasal silahların Suriye'den çıkarılmasını sağlamak amacıyla bölgeye hareket edecek olan konvoya HMS Montrose savaş gemisinin eşlik edeceğini duyurdu. Birleşik Krallığın en tehlikeli malzemeleri "etkisizleştirmek" için ABD'ye yardım etmeye hazır olduğunu ifade etti. Bunun dışında Cenevre görüşmelerinin olağanüstü önemine dikkat çeken Hague, ancak diplomatik bir çözümün sorunlara çare olacağını vurguladı. "Rejimin ve muhalefetin konferansa katılımı hayati bir önem taşıyor. Diğer ülkelerle birlikte bu görüşmelerin başarılı geçmesi için elimizden ne geliyorsa yapacağız" diye konuştu.

Muhalefet, katılım konusundaki resmi kararını Cuma günü verecek. Lakin muhalefet içinde Cenevre'deki görüşmeler hususunda hâlihazırda ayrışmalar var. Görüşmeler öncesinde güven artırıcı önlemlerin tesis edilmesini talep eden bazı üyeler, bu isteklerinin göz ardı edilmesinden ve ABD ile Birleşik Krallık yetkililerinin verdiği ültimatomdan dolayı hayal kırıklığına uğramış bulunuyorlar.

Muhalefet yetkilisi, çatışmalar nedeniyle bölgede sıkışıp kalmış çok sayıda insana yardım götürmek için açılması gerekli olan insani koridorun hâlâ oluşturulmamış olmasından dert yanıyor. Buna ek olarak kadın esirlerin serbest bırakılması konusunda somut bir adımın atılmamış olduğunu dile getiriyor. Esad güçlerinin bu günlerde hava bombardımanı da dahil olmak üzere sivil yerleşim yerlerine saldırılarını artırmış olduğuna şahit oluyoruz.

Cenevre'ye katılımın muhalefet üyeleri arasında yeni çatlaklara ve istifalara neden olup olmayacağını sorduğum muhalefet yetkilisi, bunun mümkün olduğunu kabul ediyor ve ekliyor: "Bizde istifalar hep olur. Suriyeliler böyledir."

Şu ana dek Kremlin'in desteği sayesinde ayakta kalmış olan Esad rejimi, toplantının inandırıcılığını ve güvenilirliğini açıkça sorgulayarak konferansın hedefine ulaşıp ulaşamayacağı konusunda soru işaretlerinin doğmasına yol açtı. Paris'teki görüşmeyi değerlendiren Şam rejimi, alınan kararların "gerçekten ziyade vehimlere yaslandığını ve bu kararlarda mutabık olanların gerçeklikle ilişkisi kopmuş, siyasi mantıktan fazlasıyla yoksun kişiler olduğunu" ifade etti.

14 Ocak 2014, Patrick Cockburn

RUSYA VE ABD SURİYE'DE ATEŞKES İÇİN BASTIRIYOR

İsyancı güçler arasındaki iç savaş şiddetlenirken, ABD ve Rusya Suriye'de ateşkes konusu başta olmak üzere isyancıların kontrolünde bulunan ve Suriye ordusu tarafından abluka altında tutulan bölgelere insani yardım ulaştırma konusunda bir dizi görüşmeler gerçekleştirdi.

ABD sekreteri John Kerry ve Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov'un Paris'teki toplantısının ardından Kerry şu açıklamada bulundu: "Ateşkesin teşvik edilmesi konusundaki olasılıkları konuştuk. Halep'te yerel çaplı bir ateşkes olabilir." Sergei Lavrov'a göre Suriye başkanı Beşşar el-Esad, insani yardım ekiplerinin bölgeye girmesine sıcak bakıyor. Halep'in doğusunda bulunan önemli yerleşim yerlerinden Doğu Guta'nın da aralarında bulunduğu, isyancıların kontrolündeki bir çok bölge harabeye dönmüş durumda.

22 Ocak'ta yapılacak olan Cenevre II barış konferansı öncesinde Rusların ve Amerikalıların müzakereleri ve ortaklaşa çalışmaları, Suriye'deki savaşın sona erdirilebileceği yönünde olumlu sinyaller veriyor. Ancak hâlihazırda İran'ın konferansa katılıp katılmaması konusunda anlaşmazlıklar var. Sergei Lavrov İran'ın konferansa katılması gerektiğinin altını çizerken, John Kerry ise İran'ın Cenevre görüşmelerine iştirakinin ancak Beşşar Esad'ın iktidarı devretmesinin Cenevre toplantısının nihai amacı olduğunu kabul etmesi şartına bağlı olduğunu söylüyor.

Fakat birbirleriyle amansız bir mücadeleye tutuşmuş olan isyancıların son günlerde 700 kişinin hayatını kaybettiği bir iç savaş yaşadıklarını ve rejim güçlerinin Halep'e yaklaşmakta olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda Beşşar Esad'ın koltuğunu terk etmesinin pek mümkün gözükmediği sonucuna varıyoruz.

IŞİD, hafta sonu gerçekleştirdiği başarılı bir karşı saldırı sonrasında Türkiye sınırındaki el-Bab ilçesini ve Tel Abyad'ı aldı. Aynı zamanda, Fırat'ın kuzeyinde bulunan Rakka kentini ele geçirdi; Suriye'nin 14 eyalet başkentinden biri olan Rakka, isyancıların eline geçen ilk başkent olma özelliğini taşıyor. Yerel aktivistlerin aktardıklarına göre IŞİD, esir aldığı

100'e yakın kişiyi infaz etti. Reuters'a açıklamada bulunan bir isyancı militan, "Çoğu başından vurulmuş 70 militan toplandı ve Rakka Devlet Hastanesi'ne taşındı," diye konuştu. "İnfaz edilenlerin çoğu çatışmada yaralanmışlardı". İnfaz edilen esirler arasında El-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi'nden ve Sünni cihatçılardan oluşan Ahraruş Şam (Şam'ın Hürleri) örgütünden isyancılar bulunuyor.

1,200'e yakın gruba bölünmüş olan isyan hareketi, bu grupların birbirleriyle verdikleri kanlı mücadele göz önünde tutulduğunda hem Suriye'de hem de uluslararası kamuoyu nezdinde daha da itibarsızlaşacak gibi gözüküyor. ABD'nin Suriye'de süren savaşı bitirmek noktasında Rusya'yla hemfikir olmaya başlamasına, el-Kaide bağlantılı ya da otonom cihatçı grupların bölgede askerî anlamda öncü güç olmasından kaynaklı endişeler neden oluyor . Son iki aydır güçlerini birleştiren isyancı gruplar bunu Suudi Arabistan ve Körfez krallıklarından finansal ve askerî destek almak adına yapıyor. Suudi lider, Beşşar Esad'ı devirecek ve El-Kaide'yi arka plana itecek bir muhalefet oluşturmak istediklerini dile getiriyor.

Suriye'deki savaşın ön plana çıkan özelliklerinden biri de İran ile Suudi Arabistan'ın, Yemen ve Lübnan'da olduğu gibi birbirleriyle çatışan taraflara destek vermek suretiyle karşı karşıya gelmesi. Amerika, Suudi Arabistan ve müttefiklerinin 2011 sonlarında ve 2012 boyunca kolayca devrileceğini öngördükleri Esad'ın şu ana dek en büyük destekçileri Rusya, İran ve Hamas oldu.

İsyancılar, Suriye ordusunu kendi olanaklarıyla alt edecek bir güce hiçbir zaman sahip olmadılar. Libya'da olduğu gibi ABD'nin ve NATO'nun desteği ve hava saldırılarıyla zafer kazanacaklarına inandılar. Ancak IŞİD, El-Nusra Cephesi ve diğer cihatçı grupların Beşşar Esad'ın devrilmesine müteakiben alandaki yeni güçler konumuna gelme olasılığı Batı'yı fazlasıyla ürküttü. IŞİD'in Anbar ve Musul eyaletlerindeki son ilerleyişleri, ABD ve müttefiklerini Suriye'deki savaşı sona erdirme, ya da en azından hafifletme yönünde yeni arayışlara yönlendiriyor.

ABD ve Rusya'nın Suriye'deki çatışmaları sonlandırması için İran'ı, Suudi Arabistan'ı ve Türkiye'yi müzakerelere dahil etmesi gerekebilir. Suriye'nin kuzeyindeki isyancıların başarılı olmasında Türkiye-Suriye sınırının açık olması; silahların, mühimmatın ve gönüllülerin herhangi bir engelleme olmadan Suriye'ye girebilmesi çok önemli bir rol oynadı.

İslam Cephesi gibi yeni oluşan isyancı grupların Suudi Arabistan tarafından finanse edildiği bildiriliyor. Geçen Ağustos ayında Halep'te gerçekleşen kimyasal saldırı sonrasında, yeni bir savaş için kamuoyu desteği bulamayan ABD başkanı Obama ve David Cameron, hava bombardımanından vazgeçmek zorunda kalmışlardı. Bu andan itibaren Suriye'de daha özgürce hareket etmiş olan Suudların her ne olursa olsun ABD'nin savaşı sona erdirme çabalarına tezat oluşturacak eylemlere girmesi zor gözüküyor.

17 Ocak 2014, Robert Fisk

VATANINI KAYBETMİŞ BİR HALK İÇİN UMUDUN OLMADIĞI BİR KAMP

Suriye iç savaşının başlamasından kısa bir süre sonra Suriyeli arkadaşlarımla Halep'in kuzeyindeki Kasiyun dağından olan biteni izliyordum ki topçu mermileri Yarmuk Filistinliler mülteci kampına isabet etti. Arkamızdaki Suriye ordusu topçuları tembel bir şekilde beş dakikada bir atış yapıyor, hemen arkasından ufak bir duman bulutu ufukta asılı duran kuru pusun üzerinde beliriyordu. Tanıdığım Suriyelilerden bir tanesi "Anlaşılan başka bir savaşa karıştılar" dedi kabaca. "Beşşar'ın adamları mı yoksa isyancılar mı olduklarını bilmiyorlar."

Filistinlilere çok üzülüyorum. Ebedi mülteci konumundalar; 1947–48'de Filistin'den, 1970–71'de Ürdün'den, 1982'de Lübnan'dan, 1991'de Kuveyt'ten ve şimdi Suriye'den ayrılmak zorunda kalıyorlar. Filistin Mandası döneminde vatanlarından kovuldular, Ürdün'ün küçük çaplı savaşında Kral Hüseyin'in ordularına direndiler, Lübnan'da Müslüman solcuların yanında, Kuveyt'te işgalci Saddam'ın arkasında durdular, şimdi de bir zamanlar kendini Filistin halkının sözcüsü ve koruyucusu addeden bir ülkede siyasi bölünmelerden dolayı felakete sürükleniyorlar.

Suriye'de nispeten saygı gören Filistinliler –pasaport kullanabiliyor, iş ve ev sahibi olabiliyorlardı– Baas Partisi'nin mutlak desteğinden faydalandı. Ancak Beşşar iktidarının sarsılmasıyla beraber eski dogmalar ve çekişmeler Filistinlileri umutsuzluğa sürüklemeye başladı. Sözde genel merkezini Halit Meşal başkanlığında Halep'te bulunduran Hamas,

Doha'da alemlere akıp Suriye rejimine muhalefete başladı. Diasporasının büyüklüğünü unutan Fetih örgütü ise destekçilerinin Yaser Arafat'ın yapamadığını yapacaklarını umuyordu: savaşın dışında kalmak.

Ancak Suriye'nin Baas Partisi hainleri affetmez; tarafsız kalmayı deneyenler de Kardeş Suriye'nin karşısında duranlar da bunun hesabını ödemek zorundadır. Rejime sadık kalan sadece Lockerbie ve Refik el-Hariri'nin katledilmesi (şimdi bundan Lahey'de söz etmeyin) olaylarının gerçek sorumlusu olduğu izlenimini veren Filistin Halk Kurtuluş Cephesi -Genel Komutanlık- oldu.

Ve elbette Özgür Suriye Ordusu, milliyetçi Nusra savaşçıları ve "ılımlı" İslamcılar, Halep'in banliyölerini aldıkları gibi Yarmuk'a da girdiler.

Beyrut'taki Filistinlilerin araya girebileceği ve az sayıdaki Filistinlinin Yarmuk'tan ayrılabileceği şeklinde dün gelen bazı sinyaller vardı. Şu sıralar kıtlık ve enkaz yuvası hâlindeki Yarmuk'ta önceden 250.000 Filistinli yaşarken şimdilerde geriye 18.000 kişi kalmış durumda. Çoğunluğu açlıktan olmak üzere 1,500 kişi ise hayatını kaybetmiş bulunuyor. Suriye'deki kayıtlı 540.000 Filistinli mülteciden 270.000'i evsiz kalırken 80.000 kişi ülkeyi terk etmiş. Üçte ikisi Lübnan'da, 11.000 kadarı Ürdün'de, 5.000'i Mısır'da, birkaçı da Gaza Şeridi'nin çöplüğünde. Suriye'deki Yarmuk kampı ve diğerleri -Humus'un kuzeyindeki Raml kampında kalanlar şimdilerde çevre kasabalarda hayatta kalmaya çalışıyor- Arap dünyasındaki diğer sefalet yuvaları gibi İsrail'in peyderpey sınırlarına dahil ettiği evlerinden ve topraklarından kovulan Filistinlilerin barınması için kurulmuş yerler olma özelliğini taşıyor. Ancak Suriye'deki kıyım devam ederken şimdi Filistinlilerle kim neden ilgilensin?

Lübnan'daki Filistinli sivil toplum örgütleri geçmiş hakkında yoğun hislerle konuşuyorlar ve Ariel Şaron'un geçen haftaki ölümünün, Filistinlerinin Lübnan'da İsrail hükmü altında yaşadıkları çileyi ve 1982 yılında gerçekleşen Sabra ve Şatilla katliamların acısını tazelediğini dile getiriyorlar. Filistinli solcu bir "Demokratik Cephe" üyesi, "Artık Filistinlilerin burjuvaları da yavaş yavaş olaya müdahil oluyor," diyor. "Her yerde gösteriler var."

Batı Şeria'da ve hatta İsrail'de bile gösteriler var. Bununla birlikte, İslamcı isyancıların eline düşen Suriyeli Hristiyanların başına gelenleri gören Hristiyan Filistinliler, Beşşar el-Esad'ı kınamaya pek hevesli

gözükmüyorlar. Suriye'ye heyet gönderen Filistin otoritesinin diasporaya gösterdiği ilgi ise çok kısıtlı. İsrail'in Batı Şeria'ya kurduğu koloniler de "geri dönüş hakkını" uzunca bir süredir anlamsızlaştırmış durumda.

İsrail'e onlarca yıldır Filistinlilere uyguladığı muamelede ve işgal edilmiş bölgelerin kolonizasyonunda açık kart veren ABD, acı bir ironi olsa gerek, şimdilerde Suriye'deki Filistinlilerin "tüyler ürpertici" durumu karşısında duyduğu endişeyi dile getiriyor. "Artık hem İsrailliler hem de Araplar tarafından cezalandırılıyoruz," diye içini döküyor Demokratik Cephe üyesi kişi. "Ne var ki şimdi de Amerikalılar hâlimize üzülmeye başladılar!"

19 Ocak 2014, Patrick Cockburn

SİYASİ İKLİM DEĞİŞİRKEN BARIŞ OLASILIĞI ARTIYOR

Suriye'de süregiden üç yıllık savaşa son vermek amacıyla bu hafta gerçekleşecek olan Cenevre II barış görüşmeleri öncesinde karamsar tahminler ağır basıyor. Suriye hükümeti, görüşmelerin Suriye'deki siyasi geçiş süreci konusunda ortak bir anlaşmayı amaçladığını ifade eden ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'nin aksine asıl odak noktasının "terörizm" olması gerektiğine vurgu yapıyor. Ülkedeki en kalabalık bölgeleri kontrolünde bulunduran Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'ın koltuğunu terk etmesi bir kenara, iktidarını paylaşma fikrine dahi soğuk bakacağı öngörülüyor. Bu günlerde "iç savaş içinde iç savaş" yaşayan muhalif örgütler, Suriye ordusu askerlerinden ziyade birbirlerini öldürmekle meşguller. Sadece bu yılın ilk iki haftasında ölenlerin sayısı 1000'i geçmiş durumda. Neredeyse saçmalık derecesine varan kindarlık ve hizipçilik görüntüleri arasında Suriye Ulusal Konseyi İstanbul'da gerçekleşen dünkü toplantısında İsviçre'deki görüşmelere katılma kararı aldı.

Barış görüşmelerinden sonuç alınamayacağını düşünen şüpheciler, geçen yıl boyunca Suriye'de ve uluslararası arenada yaşanan değişimleri hafife almak suretiyle yanlış bir tahlil yapıyor olabilirler. Savaşa müdahil olmuş taraf sayısının fazlalığı kadar bu aktörlerin birbirleriyle çatışan çıkarları da kuşkusuz Suriye'de barışın tesis edilmesini oldukça güçleştiriyor.

Bu durumun umut verici tarafı, ise mutlak zafer beklentisi içinde olan grupların da vahim bir yenilgiye uğramaktan korkanların da sayısının azalmış olması. ABD ve Avrupalı müttefikleri, Esad'ı bertaraf etmekten ziyade çatışmaların yayılmasını önlemeyi daha çok ister hâle geldiler. Aynı şekilde, geçmişte Esad'ın olası devrilişini varoluşsal bir tehdit olarak algılayan İran ve Hizbullah, bugünlerde bu korkudan arınmış gözüküyor. Ancak asıl kırılma noktası ABD'nin ve İngiltere'nin 21 Ağustos 2013'te Şam'da gerçekleşen kimyasal saldırı sonrasında Suriye'ye karşı hava harekatına girişmemesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim aksi gerçekleşmiş olsaydı gerginlik tırmanabilir, 2011 yılında Libya'da Kaddafi'ye karşı yapılan NATO saldırısına benzer bir durumla karşı karşıya kalınabilirdi.

Çatışmalar tamamen sona erdirilemeyecek olsa da savaşın şiddetinin azaltılmaya çalışılmasının arkasında daha birçok neden bulunuyor. ABD ve müttefiklerinin Esad'ın kazanmasından ziyade cihatçı grupların elini güçlendirecek muhtemel bir senaryodan, yani Esad'ın yenilgi almasından korktukları besbelli ortada. Avrupalı istihbarat servislerinin Suriye'de bulunan 1200 Avrupalı cihatçı hakkında Suriyeli istihbarat servisleriyle iletişim kurmuş olmaları şaşırtıcı değil. Her ne kadar bu kaygılar için geç olsa da Suriye ve Irak'ta yeniden dirilen el-Kaide tipi hareketlerin yayıldığı hız ve kazandığı güç, istihbarat servislerini hayli derin bir endişeye sevk etmiş gözüküyor. Avrupalı devletler, Şam'da gerçekleştirilen görüşmelerinin kapsamının kısıtlı olduğunu ileri sürüyor. İsyancıların merak ettiği ise yakalanmaları durumunda kendilerini öldürecek olan Suriye hükümetiyle ne tür bilgilerin paylaşılmış olduğu.

ABD ve Avrupalı devletler artık gerçekten de savaşı sonlandırmak istiyorlar. Her ne kadar bunu 2011 yılından beri istediklerini iddia etseler de bu temenni tüm feryatlarına karşın samimiyetten uzakmış izlenimi uyandırıyordu. Bir diğer ifadeyle savaşın bitmesini Esad'ın devrilmesi ya da istifa etmesi şartına dayandırmışlardı. Esad güçlerinin 14 eyalet başkentinden 13'ünün kontrolünü hiçbir zaman kaybetmediğini göz önünde bulundurduğumuzda bu temenninin savaş reçetesinden başka bir şeye tekabül ettiğini söylemek güç olur. Geçen yılın sonlarına kadar birçok yabancı siyasetçi, diplomat ve istihbarat görevlisi Esad'ın er ya da geç gideceğini düşünüyordu. Ancak bunun olması ya rejimin kendi içinde bölünmesine ya da geniş çaplı bir askerî müdahalenin gerçekleşmesine bağlıydı.

O dönemde savaşın zayıflattığı odaklar ABD'nin, Batı Avrupa ülkelerinin, Suudi Arabistan'ın ve körfez krallıklarının azılı düşmanları konumundaki Suriye, İran ve Hizbullah idi. Batı istihbaratı cihatçı örgütlerin Afganistan yerine Suriye'ye yönelmesini daha makul karşılıyordu. Aslında bu örgütlerin yetenekleri hafife alınmaktaydı. Irak ulusal güvenlik danışmanı Muvaffak el Rubai gibi birçok Ortadoğu siyasetçisi, cihatçı örgütlerin Suriye'de tutunamayacağını düşünüyordu. Geçen yaz el Rubai ile yaptığım görüşmede bana Suriye'deki iç savaşın, "İsrail ve Batı ülkeleri için en iyi seçenek olduğunu, çünkü bu durumda Batı ile sorunlar yaşayan Suriye'nin devre dışı kalacağını ve bu durumun İran'ı meşgul edeceğini" söylemişti. "Hizbullah'ın önceliği İsrail değildir, Suriye'dir" diye eklemişti.

ABD'nin, Batı Avrupa ülkelerinin ve kısmen de olsa Suudi Arabistan'ın yaptıkları bir diğer hata, Usame bin Ladin ve Eymen el-Zevahiri liderliğindeki el-Kaide ile diğer cihatçı gruplar arasına çok kalın bir hat çizmek oldu. Usame bin Ladin ve el-Kaide şer odakları olarak resmedilip lanetlenirken, bu örgütle bağı olmayan cihatçılar Kaddafi ve Esad'a karşı faydalanılacak potansiyel müttefikler olarak değerlendiriliyordu. Öyle ki ABD konsolosluğunu basıp ABD elçisi Chris Stevens'ı öldürenler, Amerikalı yetkililerin 2012 yılında Bingazi'de dostane konuşmalar yapmakta beis görmediği kişilerdi.

İdeolojisi Hristiyan Batı'ya karşı silahlı mücadele olan El-Kaide ile İslam dünyasını dönüştürme amacı güden diğer cihatçı grupların birbirinden kesin hatlarla ayrılması ABD'li yetkilileri teskin eden bir değerlendirmeydi. Bu görüşün geçmişte bir doğruluk payı bulunuyordu. Ancak Amerikalı analistler şartların değiştiğinin yavaş yavaş farkına varıyor.

Suriyeveisyancıgruplararasındakiiçsavaşgözönündebulundurulduğunda bu değerlendirmenin doğru olmadığı ortaya çıkıyor. Medya kaynakları Irak Şam İslam Devleti'nin (IŞİD) ılımlı gruplar tarafından saldırı altında olduğunu aktarırken, ilginç bir şekilde bu grupların arasına El-Kaide'nin resmi Suriye yapılanması olan El-Nusra Cephesi'ni de dahil ediyorlar.

Aslında İslami Cephe gibi IŞİD karşıtı örgütlerde yer alan savaşçıların sicillerini incelediğinizde IŞİD üyelerinin işlediği derecede korkunç, mezhep kaynaklı katliamlar olduğunu görüyorsunuz. Geçen aralık ayında Şam'ın kuzeydoğusundaki Adra kentinde içinde Alevilerin, Hristiyanların, Dürzilerin ve İsmailîlerin de bulunduğu 32 kişiyi katledenlerin İslami

Cephe ve El-Nusra Cephesi üyeleri olduğu söyleniyor. Ilımlı ve seküler olduğu iddia edilen Özgür Suriye Ordusu, Suriye'nin kuzeydoğusundaki Kürtlerle savaşmaya geldiğinde IŞİD'in yanında yer almakta sakınca görmüyor. Bu çatışmalar nedeniyle on binlerce Suriyeli Kürdün Kuzey Irak'a kaçmak zorunda kaldığı biliniyor.

Bu kırım karşısında iyimser olmak güç olsa da ABD ile Rusya'nın savaşı sona erdirecek bir anlaşmaya hiç olmadığı kadar yakın olduklarına şahit oluyoruz. Geçen hafta Moskova'da ateşkesin yanı sıra esir değişimi ve kuşatılmış isyancı bölgelere yardım konularında Suriye tarafından öne sürülen tasarılar, propaganda amacıyla ve karşı tarafı hazırlıksız yakalamak hedefiyle yapılmış olabilir. Ancak isyancı güçlerin içinde bulunduğu zayıflık ve düzensizlik, karşısında varlığını tehdit eden ciddi bir güç olmadığını gören Şam'ın Moskova'dakine benzer teklifleri kolaylıkla yapabilecek duruma geldiğine delalet ediyor. Önümüzdeki günlerde savaşın şiddetinin azalması hiç de uzak bir ihtimal gibi gözükmüyor.

21 Ocak 2014, Kim Sengupta

SURİYE İÇİN TEK UMUT OLAN CENEVRE GÖRÜŞMELERİNE İRAN DA KATILMALIYDI

Cenevre II görüşmelerinin dramatik son-dakika gelişmeleri yaşanmadan başlaması imkansız gözüküyordu. Öngörüler haklı çıktı. Her ne kadar bu gelişmeler içinde önceden tahmin edilen hamleler bulunsa da Ban Ki-Mun'un İran'a yolladığı daveti geri çekmesi büyük önem taşıyor.

Tahran'ın iştiraki, barışın tesis edilmesi açısından gerekliydi. Ancak BM Genel Sekreteri, bu beklenmedik daveti ilettiği günün ilerleyen saatlerinde, Suriye muhalefetinden gelen boykot tehdidi ve ABD'nin baskıları sonucunda kararından dönmek zorunda kaldı.

İran'ın davet edildiğini işiten Batı ülkelerine ilk başta şaşkınlık hakimdi. Bunun nedeni Suriye görüşmelerinin ilk ayağı olan Cenevre I toplantısında (ilk günü Montreux'da oldu, çünkü başka bir gözleme konferansı Cenevre'deki bütün binaları işgal etmişti) 30 uluslararası katılımcının vardıkları anlaşmaydı: Buna göre geçiş döneminin yönetiminde Beşşar el-Esad bulunmayacaktı. İran ise bu anlaşmaya razı olmamıştı.

BM'ye göre Tahran'ın masada olması gerekiyordu. Geçen hafta sonu BM ve ABD temsilcileri bu konuyu görüştüler. Ban Ki-Mun, İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif'in Cenevre ilkelerini zımnen de olsa kabul ettiğine ikna olmuştu. Ancak Batı'nın bu konuda aldığı tutum, İran'ın resmi bir açıklama yapmadan Cenevre II görüşmelerine katılamayacağı şeklindeydi.

Suriye muhalefetini destekleyen Batı ülkeleri arasında Tahran'ın sahip olduğu nüfuzun şiddeti sona erdirmek için gerekli olduğu görüşü kabul görmekteydi. Hafta sonu gerçekleşen bir toplantıda, Avrupa'nın önde gelen devletlerinden birisinin Dışişleri Bakanı, İran'ın Cenevre I deklarasyonu zemininde olmasa da başka kanallardan Suriye görüşmelerinde rol oynayacağını vurguluyordu.

Üst düzey bir İngiliz diplomata göre her ne kadar Rusya bu görüşmelerin organizasyonunda kilit rol oynamış olsa da İran, Cumhurbaşkanı Ruhani göreve başladığı günden beri yapıcı bir katkı sunuyordu.

Suriye Muhalif Koalisyonu, İran'a gönderilen davetin geri çekilmemesi durumunda müzakere masasından kalkacağını ifade etti. Dün İstanbul'da birebir görüştüğüm koalisyon üyeleri, her ne kadar resmi ağızdan farklı ifade edilse de toplantıya katılma olasılıklarının daha ağır bastığı yönünde görüş bildirdiler.

Görüşmelerin elzem olduğu gerçeği Suriye'deki katliam sahalarından haber geçen bizler için sürpriz değildi. Suriye'deki ana aktörler olan rejim ve muhalefet için başka bir yol gözükmüyordu. Her ikisi de askerî zafer kazanamayacaklarını biliyor. Son günlerde aldıkları birkaç yenilgiye rağmen bu savaşın asıl kazananı başta Irak Şam İslam Devleti (IŞİD) olmak üzere el-Kaide bağlantılı gruplar.

Perde arkasında çok şey gerçekleşiyor. Batı istihbarat örgütleri rejimin elindeki mahkumlar hakkında ve cihatçıların yarattığı tehditler konusunda Şam'da görüşmeler gerçekleştiriyor. Benzer şekilde rejim yetkililerinin Batılı mevkidaşlarıyla tarafız bölgelerde buluşup Esad sonrası Suriye'yi tartıştıkları biliniyor. İşgal sonrası Irak'ta güvenlik güçlerinin lağvedilmesiyle ortaya çıkan durumun Suriye'de tekrarlanabilecek olması endişe yaratıyor.

Resmi muhalefetin Batılı destekçileri Suriye içindeki İslamcı isyancılarla da irtibat hâlinde: El-Nusra ve İslami Cephe ile bu örgütlerin sponsorları olan Suudi Arabistan, Katar ve BAE kanalıyla iletişim kuruluyor.

Cenevre II görüşmeleri, Suriye'de dökülmeye devam eden kanın durmasını sağlayacak bir anlaşma çerçevesini bünyesinde bulunduruyor.

Uzun süreli bir barışın tesis edilmesi İran'ın görüşmelere dahil edilmesiyle mümkün olabilir. Görünen o ki Ban Ki-Mun Tahran'a davetiyeyi biraz erken yollamış.

21 Ocak 2014, Patrick Cockburn

SURİYE İÇİN KARAR VAKTİ - İRAN HÂLÂ İSTENMİYOR

Uzun süredir beklenen Suriye barış konferansı, BM'nin Cenevre davetini geri çekmesi sebebiyle çatışmanın en önemli aktörlerinden biri olan İran'ın yokluğunda başlayacak gözüküyor.

BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun, İran'a beklenmedik şekilde yaptığı daveti aynı günün ilerleyen saatlerinde Suriye muhalefetinden gelen boykot tehdidi ve ABD'nin baskıları sonucu geri çekmek zorunda kaldı.

İran'ın konferansa katılımından rahatsız olduğunu gizlemeyen muhalifler yüzünden dün konferansın toplanması bile şüphe götürür hâle gelmişti.

ABD ve Rusya'nın güçlü teşvikiyle düzenlenen bu toplantı, Suriye'deki iç savaşın hafifletilmesi ya da tamamen sona erdirilmesi için eldeki yegâne fırsat.

Üç yıldır devam eden çatışmalar süresince Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'a para, silah ve askerî danışman tedarik eden İran, rejimin baş destekçisi konumunda. Eleştirmenlere göre barış konferansına bölgesel güçlerden Suudi Arabistan'ın davet edilip bir o kadar nüfuz sahibi İran'ın davet edilmemesi barış şansına sekte vuran ve gerçekçi olmayan bir karar niteliği taşıyor.

İran'ın Cenevre II görüşmelerine Ban Ki-Mun tarafından davet edilmesi, görünüşe bakılırsa Amerikalı yetkililer tarafından beklenmiyordu. Geçmişte başarılı bir konferans için "tüm oyuncuların masada olması" gerektiğini ileri süren Ban Ki-Mun, İran Dışişleri Bakanı Cevad Zarif'in kendisine "karşılıklı muvafakat zemininde tüm yürütme gücünü elinde

bulunduran bir geçici hükümet kurulmasının müzakerelerin hedefi" olduğunu ve bunun İran tarafından kabul edildiği garantisini verdiğini söyledi.

Sürgündeki muhaliflerin siyasi kanadı olan Suriye Muhalif Koalisyonu (SMDK), hafta sonu katılma kararı aldığı görüşmelere İran'ın da davet edilmesi karşısında büyük bir şok yaşadı. Muhalifler arasında İsviçre'ye gitmeyi planlayan tek siyasi oluşum olan, Batı ve Körfez ülkelerinin desteğini arkasında bulunduran SMDK, İran'ın katılması durumunda görüşmelere katılmayacağı tehdidini savurdu. SMDK sözcüsü Luay Safi, "Ban Ki-Mun'un İran'a yolladığı davetiyeyi geri çekmemesi durumunda Cenevre II konferansına katılmayacaklarını" ifade etti.

Bunun üzerine BM, konferansın sekteye uğramaması için acil toplantı kararı aldığını duyurdu. İran'ın Cenevre II ön şartlarını kabul etmediğini bildiren resmi açıklamasının ardından BM Genel Sekreterliği sözcüsü, konferansın İran'ın katılımı olmaksızın gerçekleşeceğini bildirdi.

Rusya, İran'ın katılmayacağı bir konferanstan verim alınamayacağını belirtiyor. Rusya Dışişleri Bakanı Sergi Lavrov, Suriye'deki "duruma direkt etki edebilecek tüm aktörlerin katılımının sağlanamaması, bana göre, affedilemeyecek bir hata olur" diye konuştu.

İran'ın davet edilip daha sonra konferanstan çekilmesiyle patlak veren diplomatik krize neden olarak konferansa zemin hazırlayan şartların sanıldığından daha karışık ve belirsiz olmasını gösterebiliriz.

Haziran 2012'de gerçekleşen ilk Cenevre toplantısından bu yana Amerika ve Rusya'nın Beşşar Esad'ın geleceği konusunda fikir ayrılığı yaşadıkları biliniyor. Tarafları karşı karşıya getiren Beşşar Esad'ın koltuğunu derhal mi yoksa uzun soluklu bir süreç sonrasında mı terk edeceği hususundaki anlaşmazlıklar. Suriye'deki çoğu şehrin rejimin kontrolünde olması ve Şam ordularının peyderpey ilerleyişi, Esad'ın koltuğunu terk etmesinin ya da muhalefetle iktidar pazarlığına oturmasını olanaksız kılıyor. Esad'ın dün verdiği bir röportajda gelecek sene tekrar seçilmek istediğini belirtmesi, bu söylediklerimizi destekler mahiyette.

Ban Ki-Mun gibi ihtiyatlı bir diplomatın İran'a sunduğu öneriyi üst düzey Amerikalı yetkiler nezdinde açıklığa kavuşturmamış olması dikkat çekici bir husus. Oysa BM'nin İran'ı davet etmesi, Amerika'yı İran'a davetiye

gönderme sıkıntısından kurtarabilirdi. Konferansın gerçekleşmesi konusunda ısrarcı olan Amerika ile Rusya'nın, savaşı sonlandırmak konusunda önceden şahit olmadığımız ortak bir irade sergilediğine tanıklık ediyoruz. İki ülke arasında gelişen bu işbirliğinin arka planında Şam'da gerçekleştirilen zehirli gaz saldırısı sonrasında, kimyasal silahların Suriye'den barışçıl bir şekilde çıkarılmasıyla kazanılan ortak başarı yatıyor. Suriye iç savaşına birçok dış güç müdahil olmuş bulunuyor. Bunlardan belki de en önemlileri 1979 yılında Şah'ın devrilmesinden bu yana muhtelif alanlarda karşı karşıya gelmekte olan Suudi Arabistan ve İran.

Bunlar haricinde Suriye, etkileri Irak'a ve Lübnan'a da sıçramakta olan bir mezhep savaşına ev sahipliği yapıyor. Cihatçıların sınırlarını genişletmesinden ve El-Kaide tipi hareketlerin büyüyen gücünden fazlasıyla endişe duyan ABD'ye ve Batı Avrupa ülkelerine oranla Suudi Arabistan ve Katar, iç savaşın Beşşar Esad'ın devrilmesiyle sona ermesini daha çok istiyor. Bağdat'ın 65 km batısında bulunan ve ABD deniz piyadelerinin 2004 yılında Felluce'den püskürttüğü güçlerin IŞİD çatısı altında bu bölgeyi yeniden ele geçirmesi Amerikalıları hayli sarsmıştı.

Tüm bunlar olurken Şam'da AFP ile bir mülakat gerçekleştiren Beşşar el-Esad, kendisinden gayet emin konuşuyordu: "[Bu yıl gerçekleşecek olan Cumhurbaşkanlığı seçiminde] aday olmamak için bir neden göremiyorum. Adaylığım yönünde bir kamuoyu oluşur ve halk bunu talep ederse adaylığımı ilan etmek için bir saniye bile tereddüt etmem". Esad, ayrıca, muhalif üyelerin hükümete dahil edilmesinin "gerçekçi" olmadığını ve İsviçre'deki görüşmelerin terörizmle mücadele kapsamında devam etmesi gerektiğini söyledi.

Beşşar Esad'ın özgüveninin nereden kaynaklandığı sorusuna, askerî ve siyasi gelişmelerin lehinde cereyan etmesi cevabı verilebilir. Muhalifler bölünmekle kalmayıp kendi aralarında vahşi bir "iç savaş içinde iç savaş" yaşıyorlar; öyle ki yılın ilk iki haftasında ölenlerin sayısı 1000'i geçmiş durumda. Her ne olursa olsun geçen yaz aylarından bu yana cephelerin kilitlendiğini ve rejim güçlerinin, isyancıların kontrolünde bulunan Şam'daki bazı semtleri ele geçirmeyi başaramadığına tanık oluyoruz. Gelecekte sahadaki güçlerin muayyen bölgelere çekilerek mevzilendiği, coğrafi hatların keskinleştiği bir Suriye görebiliriz.

Aslına bakılırsa Cenevre II müzakerelerinin Suriye'deki savaşı bitirebileceğine hiçbir zaman ihtimal verilmedi. Ancak yine de yerel ateşkesler ve kuşatma altındaki bölgelere insani yardımın ulaşması, çatışmalarının şiddetinin düşmesine önayak olabilir. Her ne kadar bu adımlar geçmişte başarıya ulaşmamış olsa uluslararası gözlem ve denetim sayesinde olumlu sonuç alınabilir. Muhalefetin küçük bir kısmını dahi Cenevre'de hazır bulunması, şu ana dek birbirini yok etmeye koşullanmış tarafların ilk defa müzakereye kapı araladıkları anlamını taşıyor.

Birçok farklı ülkenin müdahil olmasıyla içinden çıkılmaz bir hal alan Suriye savaşı, aynı zamanda tarihsel çekişmelerin de –Suudi Arabistan ve Katar' karşı İran; Sünniliğe karşı Şiilik; ABD ve İsrail'e karşı İran; ABD'ye karşı Rusya gibi– merkezine oturmuş durumda. Ancak siyasi iklimin yumuşadığına dair bazı işaretler bulunuyor. Bunlardan birisi Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Suriye'ye karşı yürütülen hasmane dış politikanın "yeniden kalibre edilmesi" yönündeki çağrısı. Türkiye'nin Beşşar Esad'ın düşürülmesi hedefiyle isyancılara elinden gelen her yardımı yaptığı ancak sonuç alamadığı biliniyor. İsyancıların ülkenin kuzeyinde elde ettiği başarılarda Türkiye ile Suriye arasında uzanan 800 kilometrelik açık sınır kritik rol oynamaya devam ediyor. Bu nedenle Türkiye'nin daha dengeli bir siyaset izlemesi halinde tarafları tavize zorlayabilecek ya da taraflar arasında arabuluculuk yapabilecek gücü bulunuyor. Yeri gelmişken Türkiye'nin İran'la olan ilişkilerini geliştirmek istediğini de not edelim.

Türkiye ve diğer aktörlerin –isyancılara destek veren devletlerin ve sivil oluşumların– savaşı sona erdirmek adına göz önünde bulundurması gereken bir diğer husus, son iki haftadır üstünlüğü ele geçirmiş izlenimini veren farklı isyancı gruplar önünde IŞİD'in karşı taarruzda elde ettiği başarılar. İsyancıların kontrolünde bulunan Rakka'yı ele geçiren IŞİD, Türkiye sınırındaki birçok önemli şehre de girmeyi başardı. Suudi Arabistan tarafından finanse edildiği belirtilen ve isyancı gruplar arasında sivrilen İslami Cephe, henüz IŞİD karşısında belirleyici bir başarı kazanmış değil. Bu da Suudi Arabistan'ın hem rejimi hem de El-Kaide'yi alt edebilecek bir İslami askerî güç oluşturma umutlarına gölge düşürüyor.

Cenevre II konferansının kaderi şimdilik belli olmasa da Suriye savaşına müdahil olmuş birçok nüfuz sahibi taraf, savaşın sonlandırılmasını ya

da en azından yayılmamasını garanti altına almak istiyor. Savaşın sonu henüz ufukta belirmemiş olabilir ancak şiddettin hafifletilmesi için gerekli fırsatlar her zamankinden daha fazla.

22 Ocak 2014, Robert Fisk

SURİYE'NİN GELECEĞİNİ BİR DEHŞET SERGİSİ BELİRLEYEMEZ

Fotoğraflar korkunç; işkence detayları tüyler ürpertici; sayılar dehşete düşürücü. Suriye hükümetini savaş suçları işlemekle itham eden ve bu hafta içi yayınlanan raporu hazırlayan üç eski savcının temiz siciliyse olası spekülasyonların önünü kesiyor.

Suriyeli isyancıların yayımladığı infaz görüntülerinde Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'a karşı sürdürülen isyanın başarıya ulaşması durumunda nasıl bir Suriye'nin bizi beklediğine tanıklık ediyoruz. Benzer şekilde fotoğraflardaki pörsümüş, kan lekeleriyle kaplı cesetler rejimin zulmüne delalet eden kanıtlar sunuyor.

Hafız Esad ile başlayarak Esad rejiminin Baas Partisi'nin kuşku uyandıran saflığını muhafaza etmek için idam ve işkencelere başvurduğu herkes tarafından biliniyor. O halde neden savaş suçlarından söz etmiyoruz?

Yayınlanan rapora göre rejim tarafından öldürülen esirlerin sayısı 11.000'i buluyor. Ancak geriye dönüp bakarsak bu rakam 1982 yılında Hama'da, Hafız Esad'ın kardeşinin komuta ettiği ordu tarafından öldürülen Suriyeli sayısının -20.000- yarısından sadece birazcık fazla.

O halde hangi sebepten ötürü Hama'daki katliamın sorumlularının savaş suçlarından yargılanmalarını talep etmiyoruz? Bunun nedeni Hama'da yaşanan vahşeti unutmuş olmamız olabilir mi? Belki de bu toplu katliamın üzerine gitmek için yeterince hevesli değilizdir?

Hayır, burada Katar tarafından finanse edilen raporun doğruları yansıtmadığını söylemeye çalışmıyorum. Katar meselesine birazdan geleceğiz. Ancak raporda tanık olduğumuz acıların portre galerisi konusunda şu anda ortaya attığımız sorulardan daha fazlasına ihtiyacımız var. Öyle ki bu rapor, Batı'daki bizlerin -belki de Katar'ın aksine- Suriye'deki iç savaşı sona erdirmek adına umut bağladığımız

İsviçre'deki uluslararası konferansın başlamasına sadece saatler kala dolaşıma sokuluyor.

Örneğin Katar otoriteleri görgü tanıklarına dayanan bu korkunç materyallere ne zamandır sahiptiler? Belki adli kovuşturmayı başlatacak avukatların organize edilmesine yetecek kadar – birkaç hafta? Birkaç ay? Yoksa altı ay mı? Daha açık konuşmak gerekirse: Neden bu materyaller uluslararası kamuoyuna şimdi servis ediliyor? Kraliyet ailesinin Beşşar el-Esad'a karşı duyduğu amansız nefreti biliyoruz. Ancak Katar'ın Suriye'nin geleceğinde söz sahibi olma umutlarına, insanı dehşete düşüren bu fotoğrafları dolaşıma sokması kadar darbe vuracak başka bir şey olamaz.

Tarihsel benzerlikten ziyade siyasi amaçlar göz önünde tutulduğunda, insanın aklına Nazi Almanya'sının 1940 yılında Sovyet gizli polis teşkilatı tarafından gerçekleştirilen ve 22.000 Polonyalı subay ve sivilin hayatını kaybettiği Katyn katliamına delil oluşturan toplu mezarları ifşa etmesi geliyor. Naziler, Stalin'in ABD ve Britanya ile yaptığı anlaşmayı sabote edeceği umuduyla bu katliamdan Sovyetlerin sorumlu olduğunu iddia etmişlerdi. Müttefik Devletler ise her ne kadar mesuliyet Sovyetlerin sırtında olsa da Nazileri kınamış ve sorumluluğu Almanya'ya yüklemişlerdi. Katar'ın da benzer şekilde yapmak istediği Suriye hükümetinin gerçekleştirdiği toplu katliamı ifşa eden belgeler vasıtasıyla rejimin Rusya ve İran'la olan ittifakını bozmak olabilir mi?

Akla başka sorular da geliyor. Nasıl oldu da Katar'ın göz alıcı oyuncağı, Arap dünyasının öncü uydu kanalı El Cezire, Suriye'deki infaz raporlarını ilk duyuran medya organı olmadı? Bana söylenenlere göre Katarlı otoritelerin Londra temsilcisi olan bir avukat vasıtasıyla açığa çıkardığı bu rapor hakkında El-Cezire'ye önceden bilgi bile verilmemiş.

Carter Ruck hukuk bürosunun –her gazetecinin bir ağızdan söyleyeceği gibi, var olsunlar!– bu olaydaki dahli gün gibi ortada. Pekala Katarlılar hangi sebeple bu sürece belli başlı sivil toplumu örgütlerini dahil etmemiş olabilir? Ortaya çıktı ki İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) bu fotoğraflar hakkında ne bir bilgisi vardı ne de fotoğrafları tespit etmek için gerekli vakti. Keza bu Uluslararası Af Örgütü (AI) için de geçerli. Amacın dikkatleri bir diktatörün işlediği suçlara çekmek ise bunu neden HRW ve AI gibi ağır topları sürece dahil ederek gerçekleştirmezsin?

Peki ya Esad'ın tepkisi? Sıfır. İsviçre'deki delegesi bugün masaya oturup "terörizm" ile mücadele konusunu dile getirecek, birkaç yerel ateşkes, insani yardım malzemesi konvoyları ve bazı esirlerin serbest bırakılması önerilerini sunarak zaman çalmaya çalışacak. Rejim düşmanları ise Katar'ın ortaya çıkardığı korkunç resimleri elden ele dolaştırıp Esad zulmünü teşhir edecek. Ancak yine de Suriye'deki savaşın geleceğini belirleyecek olan bu dehşet sergisi olmayacaktır.

23 Ocak 2014, Kim Sengupta

SURİYE: LAF SAVAŞI BAŞLADI

Uzun süre gerçekleşmeyecekmiş izlenimini veren barış müzakereleri Suriye rejimi ve muhaliflerin katılımıyla dün nihayet başladı; Arap Baharı'nın en kanlı ve uzun çatışmasının sona ermesi yönündeki umutlar yeniden yeşermeye başladı.

Muhaliflerin ve Batılı destekçilerinin temel talebi doğrultusunda Beşşar el-Esad'ın geleceği görüşmelerin en çetin ayağını oluşturuyordu. Rejim delegasyonun Esad'ın görevini terk etmeyeceğini ilk etapta ilan etmesiyle görüşmelerin çıkmaza girebileceği endişesi oluşmaya başladı.

İlk günün sonunda ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, Şam'ın pozisyonunun kendisini şaşırtmadığını söyledi ve üçüncü yılına girmekte olan Suriye iç savaşının bitirilmesi yönündeki görüşlerin ağırlık kazandığının altını çizdi. ABD Başkanı Barack Obama ile Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin'in bu konu hakkında uzun bir görüşme yaptığını dile getiren Kerry, şu an açıklanamayacak bazı "paralel hamlelerin" de uygulamaya sokulduğunu bildirdi.

İran'ın görüşmelere katılmasına açık kapı bırakan Kerry, Suriye rejiminin sadık bir destekçisi olan bu ülkenin ateşkes şartlarının oluşmasında aracı rol oynayabileceğinin farkında olduğunu belirtti. BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun, Washington'dan yükselen itirazlar sonrasında Cenevre II görüşmeleri için İran'a yolladığı davetiyeyi geri çekmek zorunda kalmıştı. Bu konu üzerine John Kerry şunları söyledi: "İran'ın yardımcı olmak ve fark yaratmak konusunda elbette bir gücü bulunuyor. Umarız yapıcı

olmaya karar verir, bu yönde gerekli adımları atmaya başlarlar. Şu an kapalı olan kapıların önümüzdeki haftalarda veya aylarda açılması için birçok yol bulunuyor. İran'ın yapıcı bir sonuç elde etmek adına harekete geçmesini ümit ediyorum."

Buna rağmen, konferansın başlamasıyla birlikte Suriye'deki amansız ve acımasız şiddete refakat eden sert atışmalar ve suçlamalar yeniden hortlayıverdi.

Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim ile SMDK Başkanı Ahmed Cerba, işlenen katliamlarla ilgili birbirlerini suçlama yarışına girdiler. Böylesine kan dondurucu katliam, tecavüz, işkence ve mutilasyon tasvirlerinin gölgesinde devam eden diplomatik görüşmelere nadiren rastlanır. Humus ve Halep'in ölümcül kan davaları Cenevre Gölü'nün kıyılarına vuruyordu adeta.

Daha sonra iki tarafa destek veren ülkelerin birbirlerini Suriye'yi parçalamakla suçladıklarına şahit olundu. "Aramızda oturan bazı ülke temsilcilerinin ellerinde bizim insanlarımızın kanı bulunuyor," diye konuşan Velid Muallim, bu ülkeleri terörizme destek vermekle suçladı.

John Kerry ve Britanya Dışişleri Bakanı William Hague, bu suçlamalar üzerine başlangıçta barışçıl olan protestoların, Suriye güvenlik güçleri tarafından vahşice bastırıldığına vurgu yaptılar. Uluslararası toplumun insani krize merhem olmak ve komşu ülkelere sığınan mültecilere yardım etmek adına yaptıkları milyonlarca dolarlık harcamaları gündeme getirdiler. Türkiye Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ise müstehzi bir şekilde şu ifadeleri kullandı: "Evet, şu an ülkemizde Suriye'den kaçmış 700.000 terörist bulunuyor. Bunların 8,500'ü çocuk terörist. Bazıları sadece birkaç aylık."

John Kerry'nin, Suriye krizi başlığı altında toplanan Cenevre I toplantısını hatırlatarak (geçen sene gerçekleşen bu toplantıda Suriye rejimi temsil edilmemişti), Beşşar Esad'ın yeni oluşacak siyasi dönemde yer almaması şartına gönderme yapması üzerine Velid Muallim şu şekilde çıkıştı: "Sayın Kerry, Suriyeliler haricinde kimsenin, evet, kimsenin Cumhurbaşkanı'nın meşruiyetini geri alma hakkı bulunmamaktadır. Buradan çıkacak her sonucu Suriye'de referanduma götüreceğiz. Batı, terörizmle mücadele ettiğini beyan ediyor ancak zımni yollardan terörizme destek veriyor".

Suudi Arabistan'ı ve Körfez ülkelerini kastederek, isyancılara destek verenlerin "çamur içinde yaşayan, medeniyetten nasibini almamış prensler ve emirler" olduğunu dile getiren Muallim, Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ı ise "komşusunu sırtından bıçaklamakla" itham etti.

Özgür Suriye Ordusu'nun "insanların kalplerini ve ciğerlerini yediğini, başlarıyla mangalda ızgara yaptığını, çocukları silah altına aldığını ve kadınlara tecavüz ettiğini" söyleyen Muallim, şöyle devam etti: "Bu salonda tüm bu yaşananlara ortak olan Suriyeliler bulunuyor. Temsil ettiklerini iddia ettikleri Suriye halkının zararına olan tüm bu katliamların gerçekleşmesine olanak sağlayan da bu eylemleri hayata geçiren da onlardır".

Daha sonra ise şunları söyledi: "Eğer Suriye halkı adına konuşmak istiyorsanız, Suriye halkına ihanet etmemeniz ve Suriye halkının düşmanları tarafından cepleri doldurulan ajanlar olmamanız gerekiyor.

Toplantıyı yöneten Ban Ki-Mun tarafları sükunete davet etmek adına söze girdi: "Daha yapıcı ve uyumlu bir diyalog geliştirmemiz gerekiyor. Lütfen tahrik edici sözlerden imtina edin".

Velid Muallim kendisine ayrılan konuşma süresini geçince, BM Genel-Sekreteri araya girerek konuşmasını "toparlamasını" rica etti. Ancak Muallim'in mikrofonu bırakmaya niyeti yoktu. "Burada 12 saatlik bir uçak yolculuğu sonrasında bulunuyorum. Konuşmamı tamamlamam gerekiyor. Üç yıldır devam eden ıstıraplar sonrasında, olanları Suriye gözünden bu forumda anlatma hakkım bulunuyor. Bu benim hakkım. Siz New York'ta, ben ise Suriye'de yaşıyorum".

Ahmed Cerba, konuşmasında kendisine ayrılan süreye riayet etti. Konferansın hemen öncesinde yayınlanan ve Esad rejiminin 11.000 kadar esire işkence uygulayıp öldürdüğünü gösteren rapordan bazı fotoğraflar paylaştı. Asıl "teröristlerin ve paralı askerlerin" Cumhurbaşkanı Esad hesabına çalışan Lübnanlı Şii grup Hizbullah ve İran Devrim Muhafızları olduğunu iddia etti.

"Terörizmle mücadele eden bizleriz. Devrim, el-Esad'ın Suriye'de yarattığı terörizme göğüs geriyor." Cerba daha sonra şunları söyledi: "El-Esad tahtında daha fazla oturamaz. Sadece bir adam tahtında oturmak istiyor diye bu kadar insanın ölmemesi gerekiyor. Buradaki el-Esad

delegasyonunun özgür bir delegasyon olmasını ve barışçıl bir Suriye'yi inşa etmemize yardım etmesini istiyorum. Böyle bir ortağımız var mı?

Her iki taraf üyelerinden de diğer tarafa toplu bir geçiş olacağını düşünmek için bir sebep bulunmuyor. Ancak ölü sayısının 130.000'e, mülteci sayısının ise iki milyona yaklaştığını göz önünde bulunduran taraflar, görüşmelerin devam etmesi gerektiğini onaylıyorlar. Ahmed Cerba'ya göre Suriye halkı için zaman, daha fazla kan anlamına geliyor.

Velid Muallim'in söylediği her şey "terörizmle mücadele" çerçevesinde ifade edilmiş olsa da "Suriye'nin sosyal ve maddi yapısının yeniden inşası" için çalışmalara başlanmasını onaylıyor ve "diyalogun bu sürecin temel dayanağı" olduğunu kabul ediyor.

Taraflar arasındaki ikili görüşmelerin yarın başlaması bekleniyor. BM arabulucusu Lakdar Brahimi, her iki tarafın da insani yardım, yerel ateşkesler ve esirlerin mübadelesi konularında istekli olduğunu söyledi.

Yaralanmış ve bölünmüş Suriye toplumundaki derin çatlaklar delegelerle sınırlı değil. Sokakta, küçük bir grup aktivist ellerinde Suriye ve Hizbullah bayraklarıyla "bi'r-ruh bi'd-dem nefdik ya Beşşar" * sloganları attılar. Biraz ötede, insan hakları grubu Avaaz'ın organize ettiği başka bir protesto gösterisinde "yakılmış ve harap edilmiş bir evin" içinde yatan "cesetler" ve onların üzerinde Esad maskeli bir adam bulunuyordu.

Murad el-Nuri bu iki protesto arasında mekik dokuyordu; 54 yaşındaki finans analisti buraya 9 yaşındaki torunu Kais ile ikamet ettiği Cenevre'den trenle gelmişti. "Biz her zaman Suriye'ye dönüp orada yaşayacağımızı düşünüyorduk. Ancak şimdi bu çocukla oraya gidip yaşar mısınız?" diye sordu. "Babam, Beşşar'ın babasının adamları tarafından hapse atıldı ve ben her zaman reformlara ve düzgün bir demokrasiye ihtiyacımız olduğunu hissettim. Ancak şimdilerde her iki taraf da gayriinsani davranıyor. Bu görüşmeleri yapanlar tüm bu dertlere bir çare bulmayı beceremezlerse büyük bir suç işlemiş olacaklar. Suriye halkı onları hiçbir zaman affetmeyecek."

* [ç.n.] Kanımızla, canımızla seniniz Beşşar.

24 Ocak 2014, Kim Sengupta

SURİYELİ İSYANCILAR RUSYA'NIN ESAD'I GÖZDEN ÇIKARDIĞINI SÖYLÜYORLAR

Suriye'deki tarafların, üç yıldır devam eden vahşi çatışmaların ardından bugün görüşmelere başlaması bekleniyor.

Her ne kadar kapsayıcı bir anlaşma uzak gözükse de isyancıların ve rejim güçlerinin yardım amaçlı insani koridor açılması, yerel ateşkesler ve esir mübadeleleri konularında müzakerelere açık olduğu belirtiliyor.

BM arabulucusu Lakdar Brahimi, sabah saatlerinde taraflarla farklı odalarda ayrı ayrı görüşecek. Bir aksilik olmazsa tarafların öğleden sonra yüz yüze görüşmeleri planlanıyor.

Tüm bunlar olurken iktidarını devam ettirme gayretinde olan Cumhurbaşkanı Esad'ın bu konuda başarısızlığa uğrayacağını gösteren bazı emarelerin ortaya çıktığı iddiası var. Muhalefet yetkilileri dün bu iddiayı gündeme taşıdılar. Dün geceki açıklamasında Suriye muhalefet lideri Ahmed Cerba, Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov'un kendisine Kremlin'in Esad'ı desteklemeye devam etmeyeceğini söylediğini iddia etti.

Rejimin müttefiki konumundaki Çin'in Dışişleri Bakanı, Suriye Cumhurbaşkanı'nın geleceği hakkındaki sorular üzerine tüm ihtimallerin değerlendirildiğini vurguladı.

"Sergei Lavrov ile geçen hafta Paris'te görüştük; bana Rusya'nın Esad'ı desteklemeyeceği yönünde güvence verdi," diye konuşan Cerba, sözlerine şöyle devam etti: "Lavrov müzakerelerin Suriyeliler arasında gerçekleşmesi gerektiğini ve çözümün ancak bu yolla sağlanabileceğini ifade etti."

Cenevre I bildirisinde yer alan şartnameye göre Cumhurbaşkanı Esad Suriye'nin çatışma sonrası siyasi geleceğinde yer alamayacak.

Cenevre I görüşmelerine katılmamış olan Suriye rejimi bu şartı kesinlikle reddediyor. Dışişleri Bakanı Velid Muallim, Montreux'deki konferansın ilk gününde yaptığı saldırgan konuşmasında bunu ısrarla tekrarladı.

Ancak Çarşamba günkü oturumda Suriyeli yetkililerin farklı bir tavır içinde oldukları gözlemlendi. Velid Muallim'in kapanış konuşması ilk açıklamalarına kıyasla daha ölçülüydü.

Muhalefet üyeleri ve uluslararası diplomatlar konferansın ilk gününde sarf edilen sert sözlerin kısmen Şam'ı memnun etmek adına yapıldığı değerlendirmesinde bulunuyor.

Suriye Dışişleri Bakanı'nın, "bir, iki veya üç oturum" için değil, uzun süreli bir diyalog adına "ne kadar gerekirse" kalmaya hazır olduğu gelen haberler arasında.

25 Ocak 2014, Patrick Cockburn

EL-KAİDE BARIŞTIRICI BİR TAVIR TAKINIRKEN SOKAKLARA KUŞKU HAKİM

Şam'daki Suriyeliler Cenevre'deki görüşmelerin şiddeti durdurmak ya da yaşam şartlarını iyileştirmek konusunda çok fazla bir şey yapamayacağını kabullenmiş durumdalar. Muhalif delegelerin isyancıların kontrolünde olan bölgelerde ateşkesi yürürlüğe sokabilmek, yabancı yardımlar için güvenli koridor açabilmek ya da esir mübadelelerini gerçekleştirmek için zaruri olan destekten mahrum olduğuna dikkat çekiyorlar.

İsminin açıklanmasını istemeyen Suriyeli bir kadın, "Peki ya Cenevre II başarısız olursa ne olacak?" diye sordu. "Eğer bazı konularda mutabakata varılırsa bu gerçekten daha az kan dökülmesi ve daha fazla elektrik verilmesi anlamına mı gelecek? İnsanlar siyasetten bıkmış durumda". ABD, Rusya, İran ve Suudi Arabistan'a kıyasla Suriye'nin savaşın neticesini belirleyecek büyüklükte bir ülke olmadığını da sözlerine ekledi.

Uluslararası diplomasiden beklentiler düşük olsa da Şam'ın hükümet kontrolünde bulunan bölgelerindeki koşullar altı ay öncesine kıyasla daha iyi iyi gözüküyor. Hükümet güçleri tarafından isyancı bölgelere yapılan topçu atışlarındaki azalma göze çarpıyor. Şam'ın merkezindeki insanlar, isyancıların kontrolündeki bölgelerden yapılan havan topu atışlarının da benzer şekilde azaldığını ifade ediyorlar. Geçen yaza göre insanlar daha rahat gözüküyor.

Yeterli miktarda ekmek, mazot ve gaz tedarik edilebiliyor. Adra'dan, başkentin kuzeydoğusundaki endüstriyel bölgeden isyancıların çıkartılması, geçmişte sıkıntı yaratan mazot ve gaz sorununu çözmüşe

benziyor. İsyancılar Adra'da 32 azınlık üyesini –Alevi, Hristiyan, Dürzî ve İsmailî– katletmekle suçlanmıştı.

Tansiyonun düşmesindeki bir diğer neden aralarında Şam'ın da bulunduğu Suriye'nin birçok bölgesinde yerel ateşkeslerin ve uzlaşmaların sağlanmış olması. Bu anlaşmalar bölgeden bölgeye değişiklik gösterse de örneğin uzun süre muhalefetin kalelerinden biri olan Şam'ın Barze semtinde, isyancılar ağır silahlarını bırakmayı ve ateşkese riayet etmeyi kabul ederek rejim güçleriyle anlaşmaya varmışlar. Şam'daki diğer gözlemciler yerel isyancıların bazı hallerde hükümetle anlaşarak silah yardımı karşılığında yerel milis gücü olarak hareket etmeye başladıklarını ifade ediyor.

Suriye hükümeti bu tip yerel ateşkeslerin daha geniş bir alana yayılmasını istiyor. Bu talebin uzun süredir abluka altında bulunan, gıda ve sağlık malzemelerine acil ihtiyaç duyan isyancı yerleşkelerinde hayata geçmesi kolay gözüküyor.

Ancak ülkenin doğusunda ve kuzeyinde bulunan IŞİD gibi cihatçı ya da el-Kaide tipi örgütlerle veyahut el-Kaide'nin resmi kolu olan El-Nusra Cephesi ile bu tür ateşkeslerin gerçekleşmesi zor gözüküyor.

Yerel ateşkes sonrasında bu şehirlerde veya bölgelerde gücü kimin elinde bulunduracağı çözülmemiş bir konu olmakla beraber söz konusu yerleşim alanların niteliklerine göre farklılık gösteriyor. Hükümet güçlerinin isyancıları kesin bir yenilgiye uğratacak güçten yoksun oldukları göze çarpıyor.

Örneğin El-Nusra Cephesi geçtiğimiz günlerde tarihi bir Hristiyan kenti olan Malula'yı ele geçirdi; şehirde yaşayanlar Şam'a kaçmak zorunda kaldı. Malula, Şam'ı ülkenin üçüncü büyük kenti olan Humus'a bağlayan, stratejik önemdeki karayoluna uzak değil. Birkaç ay önce bu yolun 17 günlüğüne kapalı kaldığını biliyoruz. El-Nusra Cephesi isyancıları halihazırda anayolun hemen yakınındaki Yebrud kentinde bulunuyor.

Son altı ay içinde yaşanan en büyük siyasi ve askerî değişimin kendisine muhalif herkese korkunç bir şiddet uygulamakla nam salmış olan IŞİD'e karşı başlatılmış, bazı isyancılarca büyük bir gayretle bazılarınca ise nispeten isteksiz yürütülen "iç savaş içindeki iç savaş" olduğunu söyleyebiliriz. Bu savaş, cihatçı Ahraruş Şam örgütünün ünlü kumandanı Ebu Rayyan'ın işkence edilip öldürüldüğü 3 Ocak'tan beri devam ediyor.

Londra merkezli Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'ne göre bu tarihten itibaren 760'ı IŞİD karşıtı, 426'sı IŞİD üyesi ve 190'ı sivil olmak üzere toplam 1,395 kişi hayatını kaybetti. IŞID Cerablus'taki sınır kapısında isyancılara karşı kazandığı zaferi esir aldığı on kişinin kafalarını kesip kazığa oturtarak kutladı.

Diğer taraftan bir sivil, ABD ve Britanya'nın desteklediği, ancak bugünlerde dağılma sürecinde olan sözüm ona seküler Özgür Suriye Ordusu üyesine bir bardak su verdiği için idam edildi.

Suriye'deki cihatçılar arasındaki bu kanlı savaş öyle boyutlara ulaştı ki önceden itidal çağrılarıyla pek gündeme gelmeyen bir isim arabuluculuk adına devreye girdi. Mevzubahis kişi Usame bin Ladin'in halefi ve el-Kaide'nin bir numaralı ismi Eymen el-Zevahiri'den başkası değil: Bu hafta YouTube'a bir konuşmasını koyan el-Zevahiri, cihatçı örgütlerin birbirleriyle savaşmasına neden olan farklılıkların barışçıl yollardan çözüme ulaştırılması dileğinde bulundu.

Zevahiri, "Suriye'de [Cumhurbaşkanı Beşşar] el-Esad'ın devrilmesini isteyen her insanın ... İslam ve cihat yolunda kardeşlik edenler arasındaki savaşa derhâl son vermek adına elini taşın altına koyması" çağrısında bulundu. Söz konusu kardeşler arasında El-Nusra Cephesi ve isyancıların kontrolündeki toprakları kendi bünyesine katmak adına göz altılardan infazlara kadar birçok eyleme girişmiş olan ve çatışmaların bu noktaya gelmesinde etkin rol oynayan IŞİD de bulunuyor.

Şu ana dek her iki tarafın birbirine üstünlük kuramadığına şahit oluyoruz. Zevahiri ise şu değerlendirmede bulunuyor: "Kardeşlerimiz olan cihatçı grupları mürtetlikle suçlamayı reddediyoruz". Tüm dikkatlerini kendi aralarındaki çatışmalara vermiş olan isyancılar, hükümet güçlerine karşı saldırılarını büyük ölçüde askıya almış gözüküyor.

25 Ocak 2014, Kim Sengupta

BARIŞA GİDEN UZUN YOL?

Tüm bölgeyi tehdit eden acımasız bir iç savaşa dönüşen protesto gösterilerinin başlamasından bu yana iki yıl, üç ay ve on hafta geçti. Suriye rejimi ve isyancılar, bugün kanın durmasına önayak olacağı düşünülen müzakerelere başlıyorlar.

Konferansı başından beri sıkıntıya sokan son dakika anlaşmazlıkları, yüz-yüze görüşmeler öncesinde de devreye girerek 24 saatlik bir ertelemeye neden oldu. Muhalefet ilk önce Beşşar el-Esad'ın iktidarda kalamayacağını taahhüt eden ve bir önceki konferansa müteakiben oluşturulan Cenevre I protokolünün rejim tarafından imzalanması talebini dile getirdi. Bunun üzerine Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim müzakerelerin ciddiyetle ele alınmaması durumunda Şam'a döneceği tehdidinde bulundu.

Bütün gün yürütülen yorucu bir diplomasi trafiği sonrasında BM arabulucusu tarafların görüşmeye hazır olduğunu ve müzakerelerin bu hafta sonu başlayarak gelecek hafta sonuna kadar devam edeceğini açıkladı. Gergin ve yorgun olduğu gözlenen Lakdar Brahimi şöyle konuştu: "Bu görüşmeleri başlatmak adına uzun süredir çalışmaktayız. Elbette hiç kimse bunun kolay bir süreç olacağı beklentisini taşımıyordu. Hükümet ve muhalefet delegeleri ülkelerinin içinde bulunduğu kötü durumun farkındalar. Yüz yüze görüşmelerin yapılmasına karar vermiş bulunuyoruz. Her iki tarafla da yaptığım görüşmeler umut vericiydi."

Yüz yüze görüşmelerin iptal edilmesiyle yeniden kararlaştırılması arasında geçen kısa süre, tarafların mutabakata varmak için sahip olduğu ortak iradeye delalet ediyor. Ancak bu bazı temel konularda, özellikle de Esad'ın akıbeti hususunda taraflar arasında derin bir uçurum olduğu gerçeğini değiştirmiyor.

Lakdar Brahimi, heyetlerin "herhangi bir ön şart ortaya koymadan ve 30 Haziran 2012'de açıklanan Cenevre I resmi bildirisi çerçevesinde" görüşmelerde yer alacaklarının altını çizdi. Ancak sözü edilen resmi bildirinin esas noktası geçici hükümetin "karşılıklı muvafakat" zemininde tesis edileceği maddesi. Muhalefet ve uluslararası müttefikleri, kurulacak geçici hükümette Esad'ın ve çekirdek kadrosunun yer almasına karşı çıkıyor. Rejim yetkilileri ise Cumhurbaşkanı'nı görevden uzaklaştırmayı amaçlayan herhangi bir teşebbüsün "kırmızı çizgiyi" ihlal edeceğini ve buna müsamaha gösterilmeyeceğini defaatle bildirmiş bulunuyor.

Rejimin Cenevre I Protokolü'ne taraf olacağına dair yazılı bir yükümlülük altına girmesi mümkün gözükmüyor. İsyancıların siyasi temsilcileri dün bunu görüşmelerin ilerlemesi için kesin şart olarak ileri sürmüştü. Bu konu hakkındaki fikirleri sorulan Lakdar Brahimi'nin muğlak ifadelerle verdiği cevap dikkat çekiciydi: "Bu ve benzer öğeler konusunda farklı

değerlendirmeler bulunuyor. Her iki tarafın da bunu anlayıp kabul ettiğini düşünüyorum".

Bu düzenlemelere arka çıkan muhalefet, söz konusu gelişmeler ışığında rejimin Cenevre I protokolünü tanımış olduğu sonucunun ortaya çıktığını iddia ediyor. Muhalefet delegelerinden Enes el-Abduh şöyle konuştu: "Lakdar Brahimi'nin bugünkü açıklamaları bizi tatmin etti. Uzlaşılan bu yeni zemin üzerinde yarın sabah Esad delegasyonuyla bir araya geleceğiz. İlk oturum kısa sürecek ve sadece Brahimi söz alacak. Akabinde öğle saatlerinde, daha uzun sürecek ikinci bir oturum gerçekleştireceğiz."

Dün gerçekleşmesi öngörülen yüz yüze görüşmelerin iptal olması bazıları tarafından sürecin çöktüğü şeklinde yorumlanmıştı. Ancak her iki tarafın da yapmış olduğu açıklamalar aslında birbirlerini tartmaya yönelik hamlelerdi. Rejimin yurtdışında ikamet eden Suriyeli danışmanlarına göre, Velid Muallim'in tehditleri muhalefeti somut sorunlara yöneltmeyi amaçlayan taktiksel hamlelerdi.

Aynı zamanda Almanya vatandaşı olan bir danışman şu açıklamalarda bulundu: "Biz Suriye halkının gelecek yılki seçimlerde Cumhurbaşkanı Esad'ın akıbetine karar vermesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu seçimleri beklemekte ne beis olabilir? Belki doğru tercüme edilememiş olabilir; Velid Muallim'in ağzından çıkanlar ile anlatmaya çalıştıkları aynı değil. Hükümet bu sürecin bitmesini istemiyor. Keza sürecin bitmemesini isteyen başkaları da var".

Çatışmaların başından beri rejime destek veren ve Suriye hükümetinin direnişinde kilit rol oynayan Rusların, Şam delegasyonuna konferanstan çekilmeme yönünde bir uyarı yaptıkları ifade ediliyor. Benzer şekilde isyancıların da Batılı destekçileri tarafından süreci baltalamamak yönünde baskı altında tutulduğu dile getiriliyor. Önceden planlanan yüz yüze görüşmeleri boykot ettikten sadece birkaç saat sonra muhalif delegelerden Burhan Galyun söyle diyordu: "Suriye halkının talepleri karşılanmadan Cenevre'yi terk etmeyeceğiz". Bir diğer delege Luay Safi'nin açıklaması ise şöyleydi: "Rejimden Cenevre I konusunda bir taahhüt bekliyoruz ancak bu hafta sabırlı olacağız."

Görünen o ki neticede rejim yetkilileriyle aynı odada fiziksel olarak bulunmasalar da muhalifler görüşmelerde vekaleten temsil edildiler. Her iki grubun konvoyları da aynı güzergahı takip ederek toplantıların

yapılacağı yere vardılar; Milletler Sarayı'nın avlusunda göz göze gelseler de delegeler arasında herhangi bir diyalog söz konusu olmadı.

SMDK Başkanı Ahmed Cerba, görüşmelerin hemen öncesinde, alışılageldik şekilde rejimi kınayarak başladığı konuşmasına mutabakata giden yolun uzunluğuna vurgu yaparak devam etmişti. Velid Muallim ise bu hafta başında Montreux'de düzenlenen uluslararası konferansın hemen başında isyancıların, Batı'nın, Körfez ülkelerinin ve Türkiye'nin Suriye devletine karşı bir komplo içinde olduğu suçlamalarını dile getirmiş ancak günün sonunda o da Ahmed Cerba gibi mutabakata giden yolun uzunluğuna atıfta bulunmuştu.

Batılı diplomatlar, Velid Muallim'in öfkeli konuşmasının ardından Suriye'nin müttefikleri Rusya ve Çin'in de aralarında bulunduğu rejime sıcak bakan nüfuz sahibi ülkelerin bu retorikten memnun kalmadıklarını ve bunun da Şam'ın tutumundaki yumuşamaya neden olduğuna dikkat çekiyorlar.

Ancak sürekli seyir değiştiren müzakereler süresince yaşananlardan hangilerinin yapay hangilerinin gerçekten kaotik aşamalar olduğu şu an için net değil. Bu nedenle önümüzdeki günlerde Cenevre II konferansından kimin kârlı ayrılacağını kestirmek şimdilik zor gibi gözüküyor.

26 Ocak 2014, Kim Sengupta

SURİYE MÜZAKERELERİ BAŞLARKEN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KARAMSAR

İnsani yardım konvoylarının iki gün içinde abluka altındaki Humus'a doğru yola çıkması bekleniyor. Yardım malzemelerinin savaş yüzünden bölgede kapana kısılmış çaresiz insanlara ulaşacak olması rejim güçleriyle isyancılar arasındaki müzakerelerden çıkan ilk somut netice olarak değerlendirilebilir.

Bu önemli gelişmenin haberi, tarafların BM arabulucusu Lakdar Brahimi vasıtasıyla yapmış oldukları ilk görüşmeler sırasında geldi.

Dördüncü yılına yaklaşan iç savaşta şu ana kadar 130.000 kişi hayatını kaybetmiş durumda. Altı milyona yakın kişinin mülteci durumunda olduğu düşünülüyor.

Amansız şiddetin yol açtığı ıstırabı simgeleyen Humus kentine açılacak olan yardım koridoru, Amerikalıların ve Rusların perde arkasında yürüttüğü çalışmalar sonrasında gerçeğe dönüştü. Uluslararası Kızılhaç Komitesi'nin (ICRC) Şam hükümetinden geçiş izni alır almaz su, gıda ve ilaç yardımlarını ulaştırmaya hazır olduğu söyleniyor. Diplomatlara göre, Kremlin'in bu teşebbüste ısrarcı olması kısa sürede geçiş izninin çıkacağına işaret ediyor.

Rejimin, mahkumları esir mübadelesi kapsamında serbest bırakabileceği de dile getirilen olasılıklar arasında. Teyit edilmemiş olsa da 5,500 kadar kişiden söz ediliyor. Diplomatlara göre, insani koridor gibi "güven artırıcı adımlarda" gelişme sağlanması durumunda, taraflar geçici hükümeti oluşturacak temel zemini hazırlamaya başlayacak.

Müzakerelere katılan tarafların yetkilileri, Cenevre'deki BM karargahında gerçekleşen her iki oturumda da birbirleriyle görüşmeyi reddettiler. Buna rağmen bir Batılı yetki şu yorumda bulundu: "Memnun olmalıyız. İskemlelerle birbirlerinin kafalarını kırmaya çalışmıyorlar."

Karamsar olduğu gözlenen Lakdar Brahimi ise dün gece şu açıklamada bulundu: "Görüşmelerden önemli bir sonuç çıkmadı. Yarın sabah esirler konusunu gündemimize alacağız. Kaçırılan insanların en azından bir kısmının özgürlüğüne kavuşması için neler yapılabilir, bunu tartışacağız.

SMDK sözcüsü Monzer Akbik ise şöyle dedi: "Bugün rejimle konuşma fırsatımız oldu . . . Diktatörler çoğunlukla dinlemeyi sevmezler. Ancak bugün bizi ve Suriye halkının sesini dinlemek zorunda kaldılar. Halkımız diktatörlükten demokrasiye geçiş talebinde bulunuyor." Bir diğer muhalefet yetkilisi Enes el-Abduh, yardımların etkili bir şekilde taşınabilmesi için Humus bölgesinde ateşkes sağlanmasını teklif etti.

Sürece dahil olan herkes, müzakerelerde gelişme kaydetmenin ne kadar zor olduğunun altını çiziyor. Problemlerin ne denli çetrefilli olduğu Suriye Enformasyon Bakanı Umran Zubi'nin takındığı tutumla açığa çıkıyor. Şu anki görüşmelerin dayanak noktasını oluşturan ve Cenevre I resmi bildirisinin kritik önem arz eden "geçici hükümet" maddesi, Zubi tarafından ilk oturum başlamadan reddedildi. Zubi şu açıklamada bulundu: "Bu konuda [taraflar arasında] muazzam bir uçurum bulunuyor. Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad hakkında konuşanlar, terörizme savaş açmış bir kişiyi koltuğundan indirmekten bahsediyorlar."

Savaş alanında gitgide boyutu artan şiddete refakat eden öfke ve hırçınlık, görüşmeler süresince hiçbir zaman gözden kaybolmadı. Fikirlerini sorduğum Enes el-Abduh şöyle konuştu: Şam'daki elleri kanlı katillerin bulaşmış temsilcileriyle bir masa etrafında toplanmak bizim için kolay olmadı ancak bunu Suriye halkı için yapmak zorundaydık".

26 Ocak 2014, Patrick Cockburn

İSYANCILARIN KENDİ İÇİNDE BÖLÜNMESİ ŞİDDETİN YATIŞMASINA İMKAN TANIYOR

Şam'ın altı ay öncesine kıyasla ne kadar sakin olduğunu düşünüyordum ki (o günlerde Suriye ordusunun isyancıların kontrolündeki bölgelere yaptığı top atışları gün boyunca Şam sokaklarında yankılanırdı) yaklaşık birkaç yüz metre uzağıma bir havan topu isabet etti. İsyancıların kontrolündeki bölgeden yapılan bu havan atışı, benim de ikamet ettiğim, Eski Şam'da Hristiyanların yaşadığı Bab Tuma semtine düşmüştü. Geçmişte buna benzer yapılan havan topu atışları Straight Caddesi'ne isabet etmiş, dört kişinin ölümüne neden olmuştu. Bu sefer hayatını kaybeden olmadı.

Şamlı bir iş adamı, "Geçen yazdan beri değişen pek bir şey yok," diye konuştu. "Tek değişen insanların daimi savaş koşulları altında yaşamaya daha iyi alışması ve hayatta kalmanın yegane amaç hâline dönüşmesi. Nihayetinde çatışmalar dördüncü yılına giriyor." Her iki tarafın saldırılarında azalma olduğunu kabul eden iş adamı, mevcut askerî çıkmazın aşılacağı yönünde umudunun olmadığını ifade ederek şu eklemede bulundu: "Cenevre II görüşmelerinden pek bir şey beklemiyoruz".

Şam çevresindeki çatışmalar son haftalarda durulmuş gözüküyor. Bunun esas nedeni isyancıların kendi aralarında bir "iç savaş içinde iç savaş" yaşaması. IŞİD'e karşı silahlı mücadeleye girişen ve farklı isyancı gruplardan teşekkül eden koalisyonun sürdürdüğü çatışmalarda sadece Ocak ayının ilk üç haftasında 1,395 kişi yaşamını yitirdi. IŞİD, isyancıların elinde bulundurduğu tek eyalet başkenti olan Rakka'yı ele geçirdi. Kadınların tüm vücudu örten nikap giymesini emreden IŞİD, aynı zamanda müziğe, resimlere ve tütün ürünlerine yasak getirdi.

Hükümet güçleriyle isyancıların çatışmaya başladığı anlar ise bize savaşın geçmişteki vahşiliğinden hiçbir şey kaybetmediğini gösteriyor. Aralık ayında Şam'ın kuzeydoğusundaki Adra kentini basan cihatçı savaşçıların bir fırın dükkanını basıp işçileri fırınlarda pişirdikleri söyleniyor. Bir klinikte çalışan doktorların ve hemşirelerin hükümet adına çalıştıkları neden gösterilerek idam edildikleri bildiriliyor. Enformasyon Bakanlığı hukuk bürosu şefi Heysem Musa, eşi ve kızıyla birlikte isyancılar tarafından kaçırıldı. Kaçırılanların akıbeti hakkında bir haber yok. Musa'nın telefonu arandığında ise cevap veren kişi telefonun El-Kaide'nin Suriye kolu olan El-Nusra Cephesi'ne ait olduğunu söylüyor.

İsyancıların birbirini katlediyor oluşu Suriye hükümetine büyük bir getiri sağlamadı. Suriye'deki mevcut nefret o kadar yoğun ki 11.000 esirin işkenceyle öldürüldüğünü ya da aç bırakılarak ölüme terk edildiğini gösterdiği iddia edilen fotoğraflar, hükümetin ülke içindeki zaten düşük olan prestijini çok fazla etkilemedi. Genel olarak Suriyeliler şiddeti kanıksamış durumdalar. Ancak muhalefet içindeki ayrılıklar o kadar derin ki Cenevre'deki müzakereci ekibin ateşkes, esir mübadelesi ve insani yardım gibi pratik konuları hangi şekilde çözeceğini kestirmek oldukça güç. Doğrusunu söylemek gerekirse müzakere heyetinin Suriye'nin kuzeyinde ve doğusunda bulunan isyancıların kontrolündeki bölgelere adım atmaları durumunda ihanetle suçlanıp idam edilme riskleri bulunuyor.

Bir diğer taraftan Suriye hükümetinin de zayıf olduğu yönler var. Hükümet, Şam'daki ve Halep çevresindeki birkaç bölge dışında isyancıların kendi aralarında sürdürdüğü savaştan yararlanıp alan hakimiyetini genişletemedi. Bunun bir nedeni isyancıların hükümetin görevini üstlenerek birbirlerini öldürmesi ve Şam'ın, isyancıların yeniden birlik olmasına zemin hazırlayacak kışkırtıcı hareketlerden kaçınması olabilir. Diğer taraftan hükümet güçlerinin oldukça geniş bir alanda faaliyet göstermesi ve yeterli askere sahip olmaması farklı cephelerde taarruz yapmasını engelleyen bir faktör olarak görülebilir. El-Nusra cephesinin tarihi Hristiyan kenti Malula'yı ikinci kez ele geçirmesi bu değerlendirmeyi destekler mahiyette. Malula, Şam ile Humus'u birbirine bağlayan kritik önemdeki otoyolun yakınında bulunuyor ve rejim güçlerinin bu güzergahı kalıcı şekilde kontrolü altına alamaması hükümet güçlerinin karşı saldırı gerçekleştirecek kadar güçlü olmadığına işaret

ediyor. Muhaliflerin Nabak kentini ele geçirmesi nedeniyle geçmişte 17 gün kapalı kalan Humus–Şam otoyolunun güvenliği, henüz hükümet güçleri tarafından tam olarak sağlanabilmiş değil.

Hükümet, isyancıların direncini kırmak adına Şam'daki bazı mahalleleri abluka altında tutmaya devam ediyor. Şam'daki Barze gibi bölgeler, isyancıların ağır ve hafif silahlarını teslim etmeleri koşuluyla varılan anlaşmalar neticesinde kısmen hükümet kontrolü altına girmiş bulunuyor. Ancak esirlerin serbest bırakılması gibi birtakım şartların yerine getirilmeme olasılığı bu anlaşmaların sağlam ve kalıcı olması önünde engel teşkil ediyor. Şam'ın kuzeydoğusundaki Duma gibi bazı semtlerde gıda arzının yüksek olması, isyancıların uzun süre dayanmalarına olanak sağlıyor. Bu gibi stratejik önem taşıyan bölgelerden halkın çoğunluğun bir daha dönmemek üzere ayrıldığına şahit oluyoruz. Yaşadıkları yerleri terk eden insanlar parklarda veya olağanüstü kalabalık apartmanlarda barınmaya çalışıyorlar. Sınırın karşı yakasındaki Lübnan'da ise zamanında Bedevilerin ve mevsimlik işçilerin kaldığı çadırlar, aylığı 200 dolardan bu insanlara kiralanıyor.

Hükümet güçlerinin kontrolündeki bölgelerde ise ilk bakışta normal bir yaşam için gerekli olan koşullar yerine getirilmiş gözüküyor. Ekmek, Şam tarafından sübvanse edilen fiyatlarda bolca bulunuyor; doğal gazın ve mazotun temin edilmesinde sıkıntı yaşanmıyor. Trafik ise çevrede birçok güvenlik noktası olmasından dolayı dehşet uyandırıcı; eskiden 10 dakika sürecek bir seyahat şimdilerde bir saati bulabiliyor. Piyasalarda fiyatların yüksek olmasına karşın hükümet, devlet memurlarına maaş ve emekli aylığı ödemelerini yapabiliyor. Günaşırı sivil hedeflerin bombalandığı Bağdat'a kıyasla Şam'ın merkezinin daha az tehlikeli olduğu söylenebilir.

Genel olarak baktığımızda, üç yıldır birbirini öldürmeye bilenmiş insanlar arasında aracılık ve arabuluculuk yapabilecek BM gözlemcilerinin yokluğu ateşkeslerin uygulamaya konulmasını ve idame ettirilmesini güçleştiriyor. Eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın 2012'de hayata geçen planıyla, BM gözlemcileri şiddetin hafiflemesinde önemli bir rol oynamıştı. O dönemde her iki taraf da askerî bir zafer ümit ediyor ve ateşkesi geçici bir fasıla olarak değerlendiriyordu. Şu anki şartlarda en makul umut geçici ateşkesler gibi gözüküyor. Ancak yine de bu fırsata dudak bükülmemeli. Lübnanlı bir akademisyenin belirttiği gibi Lübnan'da 1975 ile 1990 yılları arasında gerçekleşen 15 yıllık iç savaş süresince "600'ün üzerinde ateşkes

imzalandı ve bu rakam kulağa her ne kadar saçma gelse de birçok insanın hayatta kalması bu ateşkesler sayesinde oldu".

Şu an hükümet isyancılara kıyasla daha güçlü bir konumda gözüküyor. IŞİD'in, El-Nusra Cephesi'nin ve birçok cihatçı grubun bir araya gelip oluşturduğu İslami Cephe'nin kazandığı başarılar, ABD ve Avrupa devletleri tarafından büyük bir endişeyle izleniyor. Cihatçılar, uyguladıkları taktikler açısından birbirlerinden farklılaşsalar da dünya görüşleri neredeyse aynı. Muhalefeti yakından takip eden ve yakın zamanda isyancıların kontrolünde bulunan Suriye'nin kuzey bölgelerinden dönen bir gözlemciye göre, "11 Eylül saldırılarını savunmayan ve onaylamayan bir savaşçıya rastlamanız için cihatçı gruplar arasında uzun süre dolaşmanız gerekiyor". Amerikalıların El-Kaide etkisi altında olmadığına kanaat getirdiği cihatçılarla iletişime geçmesi, Bingazi'de ABD büyükelçisinin katledilmesi gibi vahim sonuçlara neden olabilecek yanlış bir strateji intibası uyandırıyor.

27 Ocak 2014, Patrick Cockburn

ATEŞKES SOKAKLARA BİR NEBZE HUZUR GETİRİRKEN SURİYELİLER BÜYÜK ZARAR GÖRMÜŞ EVLERİNE DÖNÜYORLAR

Suriye iç savaşının başlamasından bu yana ilk kez Şam'a bağlı bir bölgede yapılan ateşkes anlaşması, savaşa son vermek karşılığında isyancıların silahlarını elinde bulundurmasına ve kendi mahallelerini kontrol edebilmelerine olanak sağlıyor. Suriye'nin diğer bölgelerinde uygulanması durumunda bu gibi anlaşmalar şu ana dek 130.000 Suriyelinin ölümüne neden olan şiddet sarmalını kırmaya, şiddetin yoğunluğunu azaltmaya yardımcı olabilir.

9 aydır kuşatma altında bulunan Suriye'nin kuzeyindeki Barze kentinde, geçtiğimiz hafta sonu bir ateşkes anlaşması uygulamaya konuluyordu. Adının Ebu Hamza olduğunu söyleyen bir Özgür Suriye Ordusu lideri şöyle konuştu: "Barze'yi kan gölüne çeviren çatışmaları sona erdirmek için mutabakat anlaşmasına vardık."

Zamanında 50.000 kişinin yaşadığı Barze'de binaların çoğu mermiler ve bombalar yüzünden büyük zarar görmüş ya da yıkılmış durumda. Apartman daireleri yanıp tahrip olmuş; kalın beton merdivenler paramparça; birçok ev yağmalanmış. Aylar sonra Barze'ye geri dönen yüzlerce mülteci, gördükleri bu manzara karşısında perişan oldu.

Özgür Suriye Ordusu'nun üst düzey liderlerinden el-Kal, anlaşmanın şartlarına atıfta bulunarak şöyle konuştu: "Hükümetin Barze'de bulunan 350 mahkumu serbest bırakmasını bekliyorum, ancak şu ana kadar elimize üç cesetten başka bir şey geçmedi." Hükümetin kontrol noktalarından dert yanan al-Kal, taahhüt edilmesine rağmen gıda malzemesi taşıyan kamyonların bölgeye sokulmadığını dile getirdi. Diğer taraftan hükümet güçlerinin stratejik noktalardan çekildiğine tanıklık ediyoruz.

El-Kal çatışmaların yeniden başlayabileceğini söylese de ne ÖSO askerleri, ne hükümet güçleri ne de geri dönen mülteciler böyle bir şeyin olabileceğini bekler gibiydiler. Belediye görevlileri elektriğin aylar sonra yeniden verilmesi için elektrik direklerini onarmakla meşguldü.

İsmini vermek istemeyen bir doktorun söylediğine göre kuşatma sürerken bölgeden kaçanların geride bıraktığı gıda malzemelerinden yararlanılıyordu. Ancak taze sebze veya meyve yoktu. Patlamada yaralanan bir bebeğin fotoğrafını gösterip yetersiz olan tıbbi malzemelerle bebeği tedavi etmeye çalıştığını anlattı. Ebu Hamza'ya göre içinde kadınların ve çocukların da bulunduğu 250 kişi kuşatma sırasında hayatını kaybetti.

Barze'de neler yaşandığı önemli nitekim Şam'da abluka altında olan ve Suriye ordusu tarafından bombalanan çok sayıda isyancı bölgesi bulunuyor. Her ne kadar adı geçen bölgelerde yaşayan sivil nüfusun çoğunluğu kaçmayı başarmış olsa da ÖSO komutanları Barze'de 25.000'e yakın kişinin bulunduğunu iddia ediyorlar. Yıkımın boyutu göz önünde bulundurulduğunda bu rakamın kötümser bir tahmin olduğu sonucu ortaya çıkıyor. Her ne kadar besin stokları kısıtlı olmuş olsa da sokakta gördüğümüz insanların gıda yetersizliğinden etkilenmiş olduğunu söylemek güç; keza görüştüğümüz el-Kal da insanların açlıktan ölmediklerini dile getiriyor.

Suriye savaşında şu ana dek birçok gayri resmi ateşkes yapılmış olsa da ÖSO askerlerinin ilk kez bir bölgeyi açıktan kontrol ettiğine şahit oluyoruz. Teoride Ulusal Savunma Güçleri'nin bir parçası olsalar da sözü geçen askerler kendilerini ÖSO'ya ait hissediyorlar. Emrindekilerin ağır

silahlarını bırakıp bırakmadığı sorulduğunda el-Kal şöyle cevap veriyor: "Anlaşma talep eden taraf biz değil, hükümetti, dolayısıyla silahlarımızı bırakmadık."

El-Kal, yerel savaşçıların "yabancıları" bölgeden uzak tutacağını ifade ediyor. Bu sözleri diğer isyancı savaşçılara bir gönderme olarak okunabilir.

Ateşkesin birkaç gündür yürürlükte olmasına ve hükümetten resmi izin almamıza rağmen Barze'ye girmek zor oldu. Sonunda Şam'a bakan Kasiyun dağının arasından, kayalıklarla dolu dar bir geçitten ilerleyerek yola koyulduk. Kontrol noktalarının birinde Suriye ordusuyla beraber nöbet tutan ÖSO askerleriyle karşılaştık. Askerlerden biri bizi Barze'de harabeye dönmüş bir camiye götürdü ve orada ilk önce Ebu Hamza ve daha sonra El-Kal ile tanıştık. El-Kal başlangıçta bizden şüphelense de daha sonra yaşanan yıkımı göstermek adına bize Barze'yi gezdirdi.

Çarpıcı olan isyancıların kontrolündeki Barze'ye komşu mahallelerde hayatın normal akışında, savaşın izlerinden yoksun bir şekilde devam ediyor oluşuydu.

Suriye'de bu mutabakata benzer anlaşmalara varılabilir mi? Suriye hükümeti Halep'te ateşkes önerisinde bulundu bulunmasına ancak üç yıldır devam eden savaş, her iki tarafın da nefret ve korkuyla bilenmesine neden olmuş. Yerel muhalefetin cihatçı grupların etkisinde bulunduğu bölgelerde uzlaşmaya varılması zor olacak gibi gözüküyor.

27 Ocak 2014, Kim Sengupta

CENEVRE'DE DÖNÜM NOKTASI: HUMUS

Suriye rejimi tarafından kuşatma altında bulunan Humus'ta mahsur kalan kadınların ve çocukların şehri terk etmesine olanak sağlayacak bir anlaşma, Esad rejimi ile isyancılar arasında süren Cenevre müzakerelerinde bir dönüm noktasına gelindiğinin kesin olmayan ilk işaretleri olarak yorumlanabilir.

BM arabulucusu Lakdar Brahimi, iki günlük görüşmeler sonrasında gelinen bu noktayı geçici yönetimle ilgili görüşmeler öncesindeki "güven artırıcı önlemlerin" bir parçası olarak duyurdu.

Humus'u terk etmek isteyenlerin ayrılmasına Beşşar El-Esad'ın güvenlik güçlerine bir isim listesi teslim edildikten sonra izin verilecek. Brahimi'ye göre bunun nedeni ayrılacakların "silahlı gruplara üye olmadıklarının" garantiye altına alınmak istenmesi. Brahimi, 1995'te Srebrenitsa'da yaşananlara benzer bir tehlikenin ortaya çıkabileceği yönündeki eleştirileri kabul etmedi. Sözü edilen listenin bir benzeri Sırp ordusuna da teslim edilmiş, bunun sonucunda aralarında yetişkinlerin ve çocukların bulunduğu binlerce Bosnalı tutuklanmış ve öldürülmüştü.

Tutsakların salıverilmesi adına çalışmaların sürdüğünü ifade eden BM arabulucusu, "Suriye'de hâlihazırda bu kadar korkunç şeyler yaşanırken, Srebrenitsa benzeri bir olayın vuku bulmasını istemiyoruz," diye konuştu.

Muhalefet, aralarında 2,500 çocuk ve kadının bulunduğu 47.000'den fazla tutuklunun serbest bırakılmasını istiyor. Bunun karşılığında isyancıların elinde bulunan tutsakların isimlerini Lakdar Brahimi'ye ve Şam delegasyonuna verme taahhüdünde bulunuyor.

Ne var ki bu mesele hakkında ihtilafların ortaya çıkması gecikmedi. SMDK sözcüsü Monzer Akbik, tutukluların salıverilmesi konusunda şöyle konuştu: "Biz ülkeyi içinde bulunduğu kabustan kurtarmak istiyoruz. Sevdiklerinin nerede olduğunu bilmeyen binlerce aile bulunuyor. İşkenceye maruz kalıp kalmadıklarını merak ediyor, her gün ağlıyorlar. Bu insanların yakınları rejimin polisleri tarafından kaçırıldılar ve nerede oldukları bilinmiyor."

Dışişleri Bakan Yardımcısı Faysal Mikdad ise bu iddialara yönelik şöyle konuşuyor: "Elimizde tek bir çocuk esir bulunmuyor. Bunu kesin olarak reddediyoruz." Muhalefetin hazırladığı listenin yanlışlarla dolu olduğunu söyleyen Mikdad, sözlerine şöyle devam ediyor: "Listeyi inceleme fırsatım oldu; verilen isimlerin yüzde 60–70 kadarı hapiste bulunmuyor, yüzde 20'si ise geçmişte serbest bırakılmış insanlar. Geri kalanlar hakkında bir bilgimiz yok."

Esir mübadelesi konusunda da aşılması güç zorluklar var. Esad rejimine muhalif kesimleri temsil eden koalisyonun, rehinlerin çoğunu elinde bulunduran IŞİD ve El-Nusra Cephesi gibi aşırı İslamcı gruplar üzerinde bir yetki gücü bulunmuyor.

Bununla birlikte, çatışmanın taraflarına destek veren ülkelerin yetkililerine göre, müzakereler bazılarınca öne sürüldüğü gibi çökmüş

değil ve kısıtlı da olsa yaşanan gelişmeler, görüşmelerin geleceği açısından olumlu sinyaller veriyor.

Humus'a açılacak insani koridor konusunda durma noktasına gelen görüşmeleri yeniden canlandırma çabaları dün gece de devam etti. Gıda ve ilaç taşıyan konvoylar rejim kontrol noktalarından geçip Humus'a ilerlemek için Şam yönetiminden izin çıkmasını bekliyorlar. Aralarında Brahimi'nin de bulunduğu üst düzey diplomatlar ve yetkililer, bölgede devam eden şiddete rağmen yardımların 48 saat içinde sivillere ulaşacağını bildirdiler.

Amerikalılar ve Ruslar taraflarla görüşmek suretiyle perde arkasında girişimlerini sürdürüyorlar. Uluslararası Kızılhaç Komitesi (ICRC) harekete geçmeye hazır. Lakin Suriye rejiminin bu teklif karşısında şaşırdığı, bu konu hakkında bir bilgisinin olmadığını ifade ettiği öne sürülüyor. Üst düzey diplomatik kaynaklar ise bu değerlendirmenin aksi yönünde bir görüş bildiriyor ve Rusların söz edilen planı en az bir hafta önce Şam'a ilettiğini vurguluyor.

Lakdar Brahimi, Humus'a yardımın ulaşamamasının kendisini hayal kırıklığına uğrattığını kabul ediyor. Ancak yine de "Suriye'yi içine düştüğü bataklıktan kurtarmanın zaman alacağının" altını çiziyor. İç savaşta şu ana kadar 130.000 kişi hayatını kaybetti ve Suriye sınırları içinde ve dışında olmak üzere toplam dokuz milyon kişi evsiz kaldı.

Çatışmalar başlamadan önce Humus'ta bir milyonun üzerinde kişi yaşıyordu. Çoğu öldü veyahut kaçtı. Humus'ta an itibariyle 800 kadar ailenin mahsur kaldığı; gıda, su ve ilaç temini konusunda büyük sıkıntılar yaşandığı biliniyor.

Faysal Mikdad, hükümetin kuşatma altındaki insanlara temel ihtiyaç malzemeleri göndermeye çalıştığını belirtiyor. Lakin iki nedenden ötürü yardımlardan istenilen sonucun alınamadığını belirtiyor: "Silahlı gruplar yardım almaya çalışan insanlara ateş açtılar ve hava şartları harekete geçmek için elverişli değildi.

Mahsur kalan çocuklara ve kadınlara gelirsek; bunun nedeni silahlı grupların bir tek çocuğun bile ayrılmasına izin vermemesi oldu. Humus'tan ayrılmalarına izin vermeleri durumunda yemek, barınma gibi tüm hayati ihtiyaçları karşılanacaktır."

Heyette yer alan nüfuz sahibi bazı rejim üyeleri Humus'a yardım çabalarına karşı çıktılar. Cumhurbaşkanı Beşşar El-Esad'ın danışmanı ve delegasyon üyelerinden Buthayna Şaban, şu açıklama bulundu: "Bu meselenin Kızıl Haç, Kızılay ve Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA) aracılığıyla halledilmesi gerekiyor. Bu, siyasi heyetlerin hazır bulunduğu bir konferansta yer alacak bir mesele değil. "İnsani koridor" fikrine sıcak bakmıyoruz çünkü bu koridor askerî amaçlar için de kullanılabilir.

Zaten yerel otoriteler ellerinden gelen tüm imkanlarla yardım etmeye çalışıyorlar. Sadece Humus'taki insanlar için değil; Halep, Dera, Adra için de aynı şey geçerli. Karşı taraf konferansa bu veya şu problemi tartışmak için gelmiş. Biz ise şu veya bu bölgeye nasıl yardım ulaştırırız meselesinden ziyade Suriye'nin geleceğini ve güvenliğini tartışmak için buraya geldik." Enformasyon Bakanı Umran Zubi ise şöyle dedi: "Onlar Humus'u teklif ettiler. Biz diyoruz ki Suriye'nin her şehri eşittir ve her biri aynı önemdedir."

Müzakerelerin bundan sonraki ayağında Cenevre I bildirisinin temel hususu olan "geçici yönetim" şartlarının oluşturulması görüşülecek. İsyancılar ve Batılı destekçileri, Esad'ın "geçici yönetimde" bulunamayacağının altını çiziyorlar; rejim ise aynı katılıkta Cumhurbaşkanı'nın pozisyonun dokunulmaz olduğuna dikkat çekiyor.

Her ne olursa olsun müzakerelerin geçici hükümet konusundaki görüşmelerle devam etmesi bekleniliyor. Taraflar geçiş süreciyle ilgili müzakerelerde yer alacaklarını ifade etseler de Umran Zubi görüşmelerin hemen öncesinde şu açıklamada bulunuyor: "Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'ın istifa edebileceğini düşünen her kim varsa masal dünyasında yaşıyor demektir. Bırakın bu kişiler Alice Harikalar Dünyasında kalmaya devam etsinler."

28 Ocak 2014, Patrick Cockburn

ADRA KUŞATMASINDA İKİ ATEŞ ARASINDA

Adının Ebu Ali olduğunu söyleyen bir Suriye askeri, Şam'ın kuzeyinde bulunan sanayi kenti Adra'nın bir bölümünün isyancıların eline geçtiği saldırıyı "Kanalizasyon borusunu kullanarak gece saat 4.30 sularında

baskın yaptılar ve bizi hazırlıksız yakaladılar," diye anlatıyor. "Aralık ayında soğuk bir günü seçtiler. Kar vardı ve yarım metre önümüzü zorlukla görüyorduk."

Devasa beton, çelik ve araba fabrikalarıyla Adra kenti, orduyla isyancıların karşı karşıya geldiği fakat herhangi bir tarafın mutlak üstünlüğü ele geçirecek kadar güçlü olmadığı bir çatışma alanına dönmüş durumda. Çarpışmalar arasında kalan bölge halkı ya kaçıyor ya da suyun ve elektriğin yok denecek kadar kısıtlı olduğu evlerinde saklanmaya çalışıyor.

11 Aralık'ta Adra'daki işçi lojmanlarını basan isyancılar, bölgede çok korkulan iki cihatçı grubun üyeleriydiler: Suriye'nin El-Kaide bağlantılı örgütü El-Nusra Cephesi ve Ceyş el-İslam.

"Üç kişi binaya geldiler ve 'Bodrum katına inin' diye bağırdılar. Üç gün orada kaldık", diye anlatıyor Petrol Ürünleri Bakanlığı'ndan emekli, zayıf bedenli Halil el-Helmi (63).

İşgal sonrası Adra sokaklarında yaşananlar anlatılanlara bakılırsa Suriye İç Savaşı'nda yaşanan katliamlar listesine bir tüyler ürpertici sayfa daha ekleyecek. Hayatta kalanlar en az 32 azınlık mensubunun – Alevi, Hristiyan, Dürzî ve Şii– ya hemen öldürüldüğünü ya da ellerindeki listelerle ev ev dolaşan silahlı militanlar tarafından götürüldüklerini söylüyor. Cihatçıların sağlık ocaklarındaki doktorları ve hemşireleri öldürdükleri, bir fırın dükkanında çalışan işçileri de fırınlara attıkları bildiriliyor. Cihatçıların Adra'nın bu bölümünü hâlen kontrolü altında bulundurmasından ötürü kesin detayları aktarmak zor. Lakin Adra'nın beş kilometre ötesindeki devasa beton fabrikasına sığınanlar, bir katliamın gerçekleştiği konusunda hiçbir şüpheleri olmadığını dile getiriyorlar.

Şam'a yakın olsa da Adra'ya ulaşmak kolay değil. Başkentin doğusundaki dağların arasından otoyolda bir süre ilerledikten sonra toprak bir yola saptık ve yamaçtan aşağı doğru yola devam ettik. Önümüzde portakal rengi çok büyük bir TIR ilerliyor, dorsesinde bir buldozer taşıyordu. Öğrendik ki bu buldozerler çalılıkların arasından yol açıyor, çıkarttıkları toprak yığınlarından öbekler yaparak silah atışlarına karşı koruma sağlıyorlarmış. Konvoyumuza refakat eden subay aniden uyarıveriyor: "Hızlı sür çünkü etrafta çok sayıda keskin nişancı var."

Varış noktamız olan devasa beton fabrikası, geçmişte orada işçi olarak çalışmış, şimdi mülteci durumundaki bir kişinin söylediğine göre

zamanında 937 kişinin mesai yaptığı, günlük imalatı 3.000–4.000 tonu bulan bir fabrikaymış. Ancak şimdi bir ölü mekanik canavarı andıran bu fabrikanın büyük çelik sütunları arasına gerilmiş iplerde mültecilerin çamaşırları hazin bir şekilde dalgalanıyor. Yakınlarda Adra'dan kaçmış bir grup kederli ve pejmürde insana rastlıyorum. Ordunun kendilerine ekmek getirdiğini ancak başka bir şeylerinin olmadığını söylüyorlar.

Suriye'deki iç savaşın genelinde rastladığımız gibi Adra'nın bir bölümünün düşmesi sonrasında aktarılan haberler de olayın karmaşıklığını tam olarak yansıtamıyor. Adra'nın isyancıların kalesi konumundaki Duma ve Doğu Guta'nın kuzeyinde olması bu kentin saldırıya açık olmasına neden oluyordu. Bilal adındaki bir İngilizce öğretmeni, bir yıldır mülteci durumunda olmasına neden olan hadisenin geçen sene Şubat ayında Adra'nın tarihi merkezinin isyancıların kontrolüne geçmesi olduğunu söylüyor. Bilal ve babası bu olay sonrasında beton fabrikasının yakınındaki bir eve yerleşmişler. Aylar sonra El-Nusra Cephesi ve Ceyş-el İslam ikinci planlı saldırısını gerçekleştirip kanalizasyon borularını kullanarak cephe hattının gerisine sızmayı başarmış.

Suriye ordusu subayları Adra'daki yeni ve büyük işçi lojmanlarında 500 isyancının bulunduğunu düşündüklerini söylüyorlar. İsyancıların ateş hattına girmemek adına tünel kazdıklarını da belirten yetkililerin ifadelerine bakılırsa kesin rakamın gerçekte ne olduğunu onlar da tam olarak bilmiyor. Eskiden Adra'da ikamet eden Hasan Kasım Muhammed'e göre, Duma ve Doğu Guta'dan gelen ve yarısı tamamlanmış apartman bloklarında kalan mülteciler cihatçı gruplara yardım etmiş olabilir. "Uyuyan hücre" olarak faaliyet gösterip isyancılara hükümet görevlilerinin isimlerini sızdırmış olabilirler. Enformasyon Bakanlığı çalışanı Heysem Musa, karısı ve kızıyla ortadan kaybolmuş durumda. Cep telefonuna cevap veren kişi ise Heysem Musa'nın El-Nusra Cephesi'nin elinde olduğunu söylüyor.

Suriye ordusundaki subaylara neden karşı saldırıya geçmeyip Adra'yı yeniden ele geçirmediklerini sordum. Bana cevap olarak isyancıların Adra'daki binlerce insanı "sivil kalkan" olarak kullandıklarını belirttiler; saldırıya geçmemelerinin asker sıkıntısına bağlayan görüşü ise reddettiler. Yine de bölgenin yakınlarındaki bir köprünün çevresinde geçen hafta çatışmalar yaşanmış olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda Suriye ordusunun hem beton fabrikası hem de cephe hattında sayıca az asker bulundurması oldukça çarpıcıydı.

Ebu Ali, "Köprüyü ele geçirseler de beş saatlik bir çatışma sonrasında geri aldık," diye konuştu. Şam'da ve Humus'ta hangi nedenle küçük isyancı bölgelerin varlığını devam ettirdiğini sorusuna verilecek cevaplardan bir tanesi, hükümet güçlerinin askerî kayıplara tahammülü kalmadığı şeklinde olabilir. Bu nedenle isyancıların kontrolündeki bölgeleri abluka altında tutup topçu atışıyla yıpratmayı seçiyorlar.

Adra'da öldürülen insanların kesin sayısı hakkında belirsizlikler olsa da sanayi bölgesine kaçmak zorunda kalanların yaşadığı ıstırap konusunda şüpheye mahal bırakacak bir durum söz konusu gözükmüyor. Gün ortasında dahi hava soğuk. Suriye Arap Kızılay Örgütü dün yaptığı açıklamada "bölgeden kaçan Adra sakinlerinin içinde bulunduğu zor durumdan derin bir endişe duyduğunu" bildirdi. Felaketzedelere şu ana kadar 31.000 battaniye ve 7.000 döşek yardımında bulunan örgüt, 30.000 yakın kişiye temiz su sağlamaya çalışıyor. Adra, enkaz yığınları ve kumla sarılmış durumda. Yükseklerde yer yer Suriye ordusunun karakolları göze çarpıyor. Buna rağmen cephe hattının nerede başladığı endişe verici şekilde belirsizliğini sürdürüyor. Öyle ki düşman olduğumuzu sanan Suriye ordusu askerleri bir noktada üzerimize birkaç el ateş açtı.

Önümüzdeki araçta bulunan bir Suriye askeri arabadan fırlayıp kayalığın üzerine çıktı ve ateşin geldiği tarafa doğru canhıraş bir şekilde el salladı. İlerleyip yolun sonuna geldiğimizdeyse ilk bakışta Suriye zırhlı tümeni olarak algıladığımız fakat sonrasında Suriye ordusunun hâlihazırda kullanmadığı tankları paslanmaya terk ettiği bir tank mezarlığına tesadüf ettiğimizi fark ettik.

29 Ocak 2014, Patrick Cockburn

HARP MALULÜ GAZİLER BARIŞ İÇİN DE SAVAŞMAK ZORUNDA

"Halep'te keskin nişancı kurşunuyla vuruldum," diye anlatıyor 21 yaşındaki Suriye ordusu mensubu Muhammed Diab. Şam'daki Mezze Askerî Hastanesi'nde, parçalanmış sol alt bacağı metal bir parça ile tutturulmuş, yatağında istirahat ediyor.

Bana zırhlı bir araçla Halep'teki bir hastaneye getirildiğini ve daha sonra iyileşmek için memleketi olan İdlip eyaletindeki el-Rahiya kasabasına döndüğünü söylüyor.

Bundan sonra yaşananlar ise Suriye'deki şiddetin hangi boyutlara ulaştığını ve savaşta yarananlar için dahi tehlikenin dinmediğini ortaya koyuyor. İç savaşın üçüncü yılında nefret ve korku Suriye'deki hayatların her bir köşesine sinmiş durumda ve bu durum da uzlaşma ve barış için gerekli olan güven unsurunu yok etmişe benziyor.

Mezze Hastanesi'nin müdürü General Gassan Haddad, "Suriyelilere göre bu yaşananlar Üçüncü Dünya Savaşı'nın ta kendisi," yorumunda bulunuyor.

Muhammed Diab, Rahiya'daki evine dönerek bir risk aldığının farkında olmalıydı nitekim İdlip eyaleti ekseriyetle isyancıların kontrolü altında bulunuyor. Diab, sonrasında yaşananları şöyle aktarıyor: "Köydeki birisi yaşadığı yerde yaralı bir askerin olduğunu söylemiş, onlar da beni esir alıp 5 ay kadar ellerinde tuttular."

Kırık kemiği yerinde tutan metal parçayı çıkarıp yerine bir ahşap parça takmışlar. "Metali satabileceklerini düşünmüş olmalılar," diyor Diab.

Başlangıçta benzer şekilde esir alınan iki askerle birlikte tutulmuş; geri kalan günlerde esareti tek başına yaşamış. Nihayetinde ailesinin 150.000 Suriye poundu (£ 600) kefaret ödemesiyle serbest bırakılmış. Bacağındaki kemiğin iltihaplanması nedeniyle yeniden hastaneye sevk edilmiş ve bacağına yeni bir metal parça takılmış.

General Haddad, geçen sene çatışmaların en yoğun yaşandığı dönemde "bir gün içinde 300 yaralı askerin (her ne kadar çoğu küçük yaralanmalar da olsa) Mezze Hastanesi'ne getirildiğini" aktarıyor. Çatışmaların şiddetinin bir nebze dinmesi, ölü sayısının son iki üç aydır azalmasına vesile olmuş. Ancak ofisine girdiğimizde odadan çıkmaya hazırlanan iki insanı işaret ediyor ve şöyle diyor: "Kardeşlerinin naaşını almaya geldiler."

Hastanede bakım görenler Şam'ın en güvenli bölgesinde bulunuyorlar ve Suriye savaşında yaralanmış olan herkesten daha iyi tedavi olma şansına sahipler. General Haddad'a göre ilaç ve doktor sıkıntısı yaşanmıyor. Yine de kemikleri kurşun ve patlayan bombaların etkisiyle parçalanmış genç insanların yataklarını ziyaret etmek insanı derin bir kasvete sürüklüyor. Yakın dönemde yaralananların zayıf yüzleri ve bir noktaya sabitlenmiş bakışları yaşadıkları şoku atlatamadıklarına delalet ediyor.

Sol bacağı kötü bir şekilde parçalanan 20 yaşındaki Ali İbrahim, Şam'ın banliyölerindeki bir binayı ele geçirmek için yedi arkadaşıyla nasıl savaştığını anlatıyor. Sonrasında gerçekleşenleri şöyle izah ediyor: "Çatı katına ulaştığımızda bir bomba olduğunu gördük; bombayı etkisiz hâle getirmeye çalıştık ancak infilak etti. Yanımdakilerden birisi öldü, diğerleri yaralandı."

Hastane, Şam'dan ve başkentin güneyindeki bölgelerden gelen yaralıları kabul ediyor. Çoğu keskin nişancı kurşunuyla vurulmuş ya da şehir içi çatışmalarda yaralanmış kişiler. Hangi mezhebe mensup olduklarını sormadım lakin isimlerinden anladığım kadarıyla aralarında Sünniler, Aleviler ve de bir Dürzî var.

İç savaş hakkında kamuoyunun en çok dikkatini çeken unsur şu ana kadar 130.000 kişinin hayatını kaybetmesi. Ancak insanların bu çatışmaya ilişkin yaklaşımlarını değiştirebilecek asıl unsur hastalıklarla ve engellerle hayatları boyunca boğuşmak zorunda kalacak olan harp malulleri olabilir.

Mülakat yaptığım askerlerin er olması nedeniyle rütbeli bir askerle görüşmek istediğimi dile getirdim. Bunun üzerine beni ilk bakışta sadece bacağından sakatlanmış olduğu izlenimini veren, bıyıklı, irikıyım, orta yaşlı Albay Muhsin'in odasına getirdiler.

Bana 1 Mart 2012 yılında, emekliliğe ayrıldıktan üç sene sonra nasıl vurulduğunu anlattı. Arabasına doğru yürürken aniden çevresini saran isyancılar kendisine yedi el ateş etmişler; kurşunlardan dördü bacaklarına, ikisi sırtına, biri de eline isabet emiş. Muhsin'e silah taşıyıp taşımadığını sorduğumda bana şöyle cevap verdi: "Hayır, küçük bir dükkan işletiyordum ve bir avuç tarlamız vardı. Bu yüzden tehlikede olduğumu düşünmedim". Yatağının yanı başında duran eşi ise, "Kocam, onu ölüme terk ettikleri için yaşıyor," diye konuştu.

Hastaneden ayrılırken kapının girişinde muhafızlarla birlikte bekleyen metal koltuk değnekli, hasta olduğu her hâlinden belli olan bir adama rastladım. Muhafızlar, onu şehir merkezine götürmemizi rica ettiler. Şam'ın kuzeyinde, çatışmaların şiddetle devam ettiği Adra'da vurulduğunu söyledi. Bacağına uygulanan ameliyatın iyi gitmediğinden dert yandı ve acı acı ekledi: "Korkarım ki ömrümün geri kalanını bu hâlde geçireceğim".

30 Ocak 2014, Patrick Cockburn

'İNSANLAR 185 GÜNDÜR MAHSURLAR - SADECE ÇALI ÇIRPIYLA BESLENİYORLAR'

Suriye Filistinlisi Fuad, bir müzik öğretmeni. Abluka altındaki Yermuk'ta mahsur kalan 20.000 Filistinliye gıda ulaştırılmasına yardımcı olmaya çalışıyor. "Yermuk kampındaki çocuklar için ekmek bir hayalden ibaret," diye konuşuyor. Kampa erişimi engellemek adına girişine yığılmış moloz ve kum bariyerlerin yanında dururken sözlerine şöyle devam ediyor: "İnsanlar 185 gündür burada kapana kısılmış durumdalar. Önceden hayvanlarımızı beslemek için topladığımız otları yedikleri için hasta düştüler."

Suriye'nin birçok noktasındaki şehir, kasaba ve mahalle kuşatma ve abluka altında; bu durum ise bazı vakalarda kitlesel açlığa neden olabiliyor. Uluslararası kamuoyunun ilgisi son günlerde Humus'un eski şehrinde birkaç bin isyancı savaşçıyla birlikte abluka altında olan 2500 ila 4000 arası sivile çevrilmiş durumda.

Dünya Gıda Programı (WFP) konvoyları şehre girmek için Suriye hükümetinden izin çıkmasını bekliyor. Hükümet ise yardımların silahlı muhalif güçlerin eline geçmesini istemediğini belirtiyor.

Halep'in batısında bulunan iki kasabada, Zahra'da ve Nubl'da yaşananların uluslararası kamuoyu tarafından fark edilmemiş olduğu anlaşılıyor. 45.000 kişinin yaşadığı ve kitlesel açlık tehlikesiyle tehdit altında olduğu bu yerlerde abluka altında bulunanların çoğunluğunu Şiiler oluşturuyor. Şehri kuşatan Sünni isyancılar, Şiileri Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'ın hükümetini desteklemekle suçluyor ve halka boyun eğdirmek adına açlık kozunu kullanıyorlar.

Zahra ve Nubl, nüfusun çoğunluğunu Sünnilerin teşkil ettiği ve isyancılara desteğin yaygın olduğu bir coğrafyada tecrit edilmiş bir Şii bölgesi oluşturuyor. Sözü geçen kasabalar, Suriye hükümeti tarafından aralıklarla gönderilen helikopterlerin taşıdığı erzak dışında temel ihtiyaçlarını çevre bölgelerden karşılayamıyor. Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Ofisi (OCHA) başkanı Raul Rosende, "45.000 kişinin kuşatma altında bulunduğu Zahra ve Nubl kasabalarındaki durumla ilgili endişelerimiz var," açıklamasında bulunuyor. Az sayıda Suriyeli Şii,

önce Türkiye'ye oradan da Kürtlerin kontrolünde bulunan Suriye'nin kuzeydoğusuna geçiş yapmış bulunuyor.

Suriye'deki açlık politikalarının karmaşık yapısı bu meselenin propaganda amaçlı kullanımına olanak sağlıyor. Problem, hükümet güçlerinin silahlı isyancılar tarafından ele geçirilen bölgeleri tecrit etmek suretiyle insanların veya malzemelerin giriş çıkışına müsaade etmemesinden kaynaklanıyor.

Önce elektrikler ve sular kesiliyor. Akabinde Suriye ordusunun yerden ve havadan bölgeyi bombalamasıyla kitlesel bir mülteci hareketi baş gösteriyor. Hükümetin bakış açısına göre bu yöntemin avantajı şehir muharebelerinde ve özellikle de ev baskınları sonucunda oluşabilecek ağır askerî zayiatın önüne geçilmesi.

Suriye'deki ablukaların hepsi Yermuk, Zahra ve Nubl'da gördüğümüz şiddette uygulanmıyor. Her ne olursa olsun blokajlar ciddi mahrumiyetlere ve yoğun ıstıraplara yol açıyor. Belki insanlar caddelerde ölmüyor ancak yine de çok genç yaştakiler, yaşlılar ve ağır hastalık geçirenler normalde olduğundan daha hızlı bir şekilde hayatını kaybediyor. Şam'ın doğusunda bulunan ve isyancıların bölgede kontrol ettiği en geniş alan olan Doğu Guta'da BM verilerine göre 145.000 kişi, dış dünyayla iletişimi kesilmiş bir şekilde hayatını sürdürüyor. Ancak bu bölge o kadar büyük ki tamamen tecrit edilmesi gerçekten çok zor.

Humus'un eski şehri kentin küçük bir bölümünü oluşturuyor. Geçmişte isyancıların kontrolü altında bulunan kentin nispeten büyük bölümleri ise zorlu çatışmalar sonrasında yeniden Suriye ordusunun hakimiyetine girmiş bulunuyor. Şam hükümeti Humus'un eski şehrini uzun süredir abluka altında tutsa da bölgeyi müdafaa eden isyancılar geçen yaza kadar erzak ve cephane ihtiyaçlarını kurdukları tünel ağlarıyla karşılayabiliyorlardı.

Aynı zamanda El-Kusyr şehrinden Lübnan'a uzanan bir ikmal hattı daha bulunuyordu. Ancak Suriye ordusunun ve Lübnan menşeli paramiliter grup Hizbullah'ın geçen sene Mayıs ve Haziran aylarında gerçekleştirdikleri saldırılar sonucunda bu ikmal hattı devre dışı kaldı. Humus'ta bulunan yaklaşık 400.000 Sünni, şehrin batısındaki El-Vaar semtine sığınmış durumda. Hükümet güçlerinin kurduğu barikatlar ve kontrol noktaları dolayısıyla sığınmacılar, tam olarak hapsedilmiş olmasa

da bölgede mahsur kalmış gözüküyor. Raul Rosende, El-Vaar bölgesine kıyasla Humus'un eski şehrinde yaşananları şu şekilde özetliyor: "Özellikle gıda ve ilaç yönünden burada durum çok kötü ve gitgide daha da kötüleşiyor."

Humus gibi her iki tarafın uzun süredir birbirleriyle çatıştığı yerlerde, BM birimleri yardım konvoylarının her hareketini ince eleyip sık dokuyarak planlamak zorunda. Suriye Dışişleri Bakanlığı'ndan yardım konvoylarına geçiş izin çıksa bile bölgedeki kumandanların inatla direndiği ve işbirliğine yanaşmadığı durumlar söz konusu olabiliyor. Her ne kadar Humus'ta El-Nusra Cephesi ve IŞİD gibi El-Kaide tipi örgütlerin cihatçıları çok fazla bulunmasa da eski şehrin kontrolünü elinde bulunduran isyancılar arasından liderlik rolünü üstelenen bir örgüt sivrilebilmiş değil. Eski şehirdeki siviller arasında savaşanların aileleri, gidecek başka bir yeri olmayan fakir fukara kesim ve şehri terk etmek istemeyen insanlar bulunuyor.

Suriye'deki her kuşatma ve ablukanın kendine has dinamikleri bulunsa da mağdurlar benzer acılara maruz kalıyor. Bir zamanlar "Küçük Filistin" olarak bilinen ve 160.000 insana ev sahipliği yapan Yermuk'a uygulanan abluka, Suriye'deki 500.000 Filistinlinin yaşadığı felaketler zincirinin sadece bir halkasını oluşturuyor. Mısır'a göç etmeye çalışan müzik öğretmeni Fuad, "bu biz Filistinliler için ikinci Nakba," değerlendirmesinde bulunuyor. Filistinlilerin 1948 yılında, daha sonra İsrail'in sınırları içinde kalan topraklardan sürülmesi birinci el-Nakba'yı, yani, ilk felaketi temsil ediyor.

1948 olayından sonra kurulan çoğu kampın Şam ya da Halep gibi kentlerin dış mahallelerine inşa edilmesi nedeniyle Suriye'de bulunan Filistinlilerin hepsi yaşanan felaketin ortasında kalmış bulunuyor. İsyancı güçler 2012 yılında kırsal kesimlerden saldırıya geçtiklerinde bu kamplar tam da yollarının üzerindeydi. Şu günlerde silahlı muhaliflerin varlığını sürdürdüğü beş kamp bulunuyor.

Şam'ın güneyindeki kamplarda yaşayan Filistinliler önce Yermuk'a kaçtılar; daha sonra bu bölgenin büyük oranda isyancıların kontrolüne girmesiyle buradan da ayrılmak zorunda kaldılar. Filistinlilerin genellikle Suriyelilerden daha fakir olduğu söylenebilir.

Birleşmiş Milletler Filistinlilere Yardım Ajansı'na (UNRWA) göre "440.000 Filistinli yardıma muhtaçken yarısı kadarı Suriye'de yerinden

edilmiş bulunuyor." 30.000 ila 50.000 arası Filistinli Lübnan'da mülteci konumunda. Birleşmiş Milletler Filistinlilere Yardım Ajansı tarafından işletilen okullar ve hastaneler artık kullanılmıyor.

Yermuk'un kuzey ucunda bulunan el-Majid camisi civarındaki çatışmalar dün düşük şiddette seyretti. Çevredeki duvarlarda yer yer geçmişte yaşanan ağır çatışmaların yol açtığı delikler görülebiliyor.

Suriye hükümetinin desteklediği Filistin Halk Kurtuluş Cephesi – Genel Komutanlık Yermuk'un kuzey ucuna hakim olsa da bu noktadan itibaren kontrol silahlı muhalif grupların elinde bulunuyor. Abluka altında olmayan bölgede pirincin kilosu 2 dolarken, burada fiyat 40 dolara yaklaşıyor. Köpekler, kediler ve başıboş eşekler öldürülüp gıda olarak tüketiliyor. Dokuz aydır elektriklerin kesik olduğu bölgeye üç günde sadece 4 saatlik su veriliyor.

Suriye hükümeti, yardım için bölgeye intikal eden UNRWA konvoyuna nispeten daha güvenli olan kuzey kapısından ziyade isyancıların kontrolündeki güneyden girmesini söyledi. Konvoydakiler bunun sonucunda kendilerini çatışmanın ortasında buldular. UNRWA sekiz gün içinde her biri 30 kilo ağırlığında toplam 138 gıda kolisi dağıtabildi. Açlık çeken insanların sayısı göz önünde bulundurulduğunda bu rakam içler acısı derecede yetersiz.

31 Ocak 2014, Patrick Cockburn

'BİR SANİYEDE YOK OLDU': MAHALLELER SURİYE ORDUSU TARAFINDAN YERLE BİR EDİLİYOR

Şam'ın kuzeyine bağlanan anayol birkaç kilometre boyunca yıkıntılar deryası arasında uzayıp gidiyor. Yolun her iki tarafında beton çatıları çökmüş evler ve moloz yığınları; on binlerce insana iş ve iskan sağlamış olan bu bölgede görünürde kimsecikler yok.

İki sene önce bu yolda seyahat ederken Harasta, Kabun ve Cobar gibi semtlerin hasar gördüğünü ancak yerli yerinde durduklarında şahit olmuştum. Büyük araba galerilerinin sahipleri, geniş vitrin camlarını korumak maksadıyla iş yerlerinin önüne beton duvarlar dikmişlerdi.

Şimdi bu yerler halı bombardımanına maruz kalmışçasına yerle bir olmuş; yoldan baktığımda içinde barınılabilecek bir tane ev bile göremiyorum.

Şam'ın güneyinde ve batısında olduğu gibi kuzeyindeki bölgeler de ya top ateşiyle ya da buldozerlerle Suriye ordusu tarafından sistematik bir şekilde harabeye çevrilmiş. Adı geçen bölgelerin muhaliflerin müstahkem mevkii olarak değerlendirilmesi ve Şam'a erişim yönünden stratejik önem taşımaları hükümetin bu yönteme başvurmasındaki nedenler olarak sıralanabilir. Bir diğer saik ise her türlü muhalefetin acımasızca ve kaçınılmaz bir şekilde karşılık bulacağını göstermek isteyen hükümetin, toplu cezalandırma yolunu seçmesi olarak yorumlanabilir.

Kanlı bir iç savaşın tarafı olan hükümet ise yıkım kararı alınmasına neden olarak bölgedeki binaların imar iznine sahip olmamalarını gösteriyor.

Bu ilçelerin harap edilmesini gündemine alan İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) hazırladığı raporun başlığı şu şekilde: Yerle Bir Edilmiş: Suriye'nin 2012–2013 Yılındaki Gayrihukuki Mahalle Yıkımları. İkisi Hama'dan, dördü Şam'dan olmak üzere altı ilçenin uydu resimleri, yıkımın öncesini ve sonrasını görgü tanıklarının ifadelerine de yer vermek suretiyle ifşa ediyor. Örgüt, 200 futbol sahasına tekabül eden 145 hektar yerleşim alanının yıkımının tamamlandığını, yıkılan binaların büyük çoğunluğunun çok katlı apartman bloklarından oluştuğunu vurguluyor.

Hama'nın kuzeyindeki fakir semtlerden biri olan Meşh el-Arbin, Hama–Halep otoyoluna yakın olması hasebiyle isyancılar tarafından şehre giriş çıkış için kullanılıyordu. 27 Eylül–13 Ekim 2012 tarihleri arasında yıkımı gerçekleştirildi. Bir kadın olanları şöyle anlatıyor: "Buldozerler yaklaştığında kocam ve ben askerlere evimizi yıkmamaları için yalvardık. Ancak onlar bize 'Yıkmak istiyoruz, yıkmak istiyoruz,' diye bağırdılar."

Hama'daki bir başka mahalle, Vadi el-Coz'un yıkımı ise geçen senenin Nisan–Mayıs aylarında tamamlandı. Sonrasında ordu güçlerinin yakınlardaki bir ilçeyi turladığı ve orada ikamet eden birisinin ifadesine göre "bölgeden bir kurşun atılması durumunda Vadi el-Coz ve Meşh el-Arbin gibi bu ilçenin de" yok edileceği uyarısında bulunmuş. Ancak bu uyarının herhangi bir fark yarattığını söylemek zor nitekim insanlar çoğu zaman isyancıların evlerini işgal edip ateş açmasına engel olamıyorlar.

Şam'daki Kabun ilçesi, Temmuz 2012'de ordu güçleri ile isyancılar arasında çıkan şiddetli çatışmalara ev sahipliği yaptı ve uzun bir süre sonunda harabeye döndü. Velid ismindeki bir restoran sahibi olanları

şu şekilde aktarıyor: "Buldozerin restoranımı yerle bir ettiğine tanıklık ettim. Çok uzun yıllar önce dedem tarafından açılmıştı bu restoran [ve] . . . ailemin tüm emekleri bir saniyede yok oldu.

İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne konuşan Velid, yıkımın 50 günden fazla sürdüğünü söyledi: "Ordu 1,250 dükkanı ve 650 evi yıktı. 1,800 aile evlerini boşaltmak zorunda kaldı. Her evde iki veya üç aile bulunuyordu. Suriye ordusu dükkan sahiplerine tahliye için 24 saat süre verdi. Ev sahiplerine ise eşyalarını toplamak ve evlerini terk etmek için sadece üç saat süre verildi. Bu süre yeterli değildi. İnsanlar yanlarında çok az şey götürebildiler."

Yıkımlar sadece buldozerlerle kısıtlı kalmadı. İsyancıların eline geçen bölgeler hükümet güçleri tarafından kuşatıldıktan sonra topçu ateşiyle dövüldü; bu yöntem de nüfusun azalmasında etkin bir rol oynadı.

1 Şubat 2014, Patrick Cockburn

BARIŞ GÖRÜŞMELERİ HÜSRANLA SONUÇLANIRKEN SURİYE'DEKİ MEZARCILARIN İŞLERİ AÇILDI

Dün sona eren Cenevre II barış müzakerelerinin ilk oturumu, sanılanın aksine başarıyla sonuçlanmadı. Cenevre II, sponsorların işe yarayacağı söylenen ön çalışmalara atıfta bulunduğu, şüphecilerin ise asıl çalışma yapanların mezarcılar olduğu yönünde yanıt verdiği uluslararası konferanslara benziyor: Öyle ki geçen haftaki barış görüşmeleri sırasında yaklaşık 1,870 Suriyeli öldürüldü.

Müzakerelerin başarıyla sonuçlanması Suriye'deki güç dengeleri yansıtması koşuluna dayanıyor. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, görüşmelerin tamamen Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'ın görevini terk edeceği geçiş süreciyle ilintili olduğunu açıklıyor. Açıklıyor açıklamasına ama neden Beşşar el-Esad böyle bir tercihte bulunsun? Hükümet güçleri şu an 14 eyalet başkentinden 13'ünü elinde bulunduruyor; Şam, Humus ve Halep'te bulunan ve isyancıların 2012 yılında ele geçirdiği ilçeler de yavaş yavaş hükümet güçleri tarafından geri alınıyor.

Eğer John Kerry Beşşar el-Esad'ın gitmesiyle barışın geleceğine yönelik samimi bir inanç taşıyorsa o hâlde Suriye'deki mevcut güçler dengesinin radikal bir şekilde dönüşeceğini farz ediyor olmalı. Ancak bu ya uzun bir savaş sonrasında ya da dışarıdan kapsamlı bir askerî müdahale neticesinde gerçekleşebilir. ABD'nin ve Avrupalı müttefiklerinin şu ana kadarki yaklaşımı Suriye'yi içinden çıkılmaz bir felakete sürüklüyor. 1975 yılında başlayan ve 15 sene süren Lübnan iç savaşında tanık olduğumuz tutuma benzer bir yaklaşımla karşı karşıyayız.

Hükümet güçlerinin kesin bir zafer kazanmasının olası olduğunu ima etmiyoruz. Adım adım ilerliyor olabilirler ancak isyancılar hâlâ ülkenin kuzeyinde ve doğusunda geniş bir alana hükmediyor. Suriye ordusu yaşadığı asker sıkıntısı nedeniyle Şam, Humus ve Halep gibi kentlerde bulunan, isyancıların kontrolündeki küçük yerleşim bölgelerini ele geçirmeyi değil, bu bölgeleri abluka altına almayı uygun buluyor. Aşılması güç bir askerî çıkmazla karşı karşıyayız.

Muhalefet ise hiç olmadığı kadar kötü bir durumda. Sadece bölünmüş değiller, aynı zamanda 3 Ocak'tan beri iç savaş içinde kendi iç savaşlarını yaşıyorlar. Azılı IŞİD güçleri Halep'in doğusuna hakimken, karşı taraf Halep'in batısına uzanan bölgeyi elinde bulunduruyor. Kuzeyde Türkiye'ye uzanan ikmal hatlarının kontrolü amacıyla yürütülen savaşta henüz kazanan bir taraf bulunmuyor. Muhaliflerin askerî üstünlüğü ele geçirmesine olanak sağlayacak tek ihtimal Suudi Arabistan, Körfez monarşileri ve Türkiye tarafından güçlü bir şekilde desteklendikleri uzun süreli bir savaş olarak gözüküyor.

Bu devletler Suriye'deki çoğunluğun Sünni olmasından hareketle savaşı muhaliflerin kazanacağını hesaplıyor olabilirler. Ancak unutulmamalı ki Suriye muhalefetinin sözde "ılımlı" kanadı şu an el-Kaide'nin Suriye temsilcisi olan El-Nusra Cephesi ile aynı saflarda savaşıyor. Aleviler, Hristiyanlar, Dürzîler, Şiiler (bu grubun içine Sünni Kürtleri de dahil edebiliriz) şu anki muhalefet zihniyeti tarafından yönetilen bir Suriye'de azınlıklara tahammül edilmeyeceğini biliyorlar. Suriye Ordusu asker toplamakta güçlük çekse de ikamet ettiğim Şam'ın Hristiyan mahallesindeki genç erkekler, başkentin batısında kalan dağlarda Hristiyanlara saldıran El-Nusra Cephesi'yle savaşmak için gönüllü oluyorlar.

Sözde güven artırıcı önlemler kapsamında abluka altında bulunan Humus'un eski şehrine ve Şam'daki Yermuk kampına yapılan gıda yardımları elbette çok önemli. Aç insanlar karınlarını doyurabiliyor. Yardım ulaşmaması durumunda ölecek olan hasta çocuklar şimdi yaşayabiliyor. Ancak birbirinden bu derece nefret eden iki taraf arasında gerçekten nasıl bir güven ortamı oluşturulabilir, işte bu konuda şüpheler var. Her iki tarafın da işlediği suçlar bulunuyor. Muhalefet, Humus'un eski şehrinde bulunan 2500 kişi için gıda ve ilaç yardımı çağrısında bulunuyor fakat Halep'in hemen yakınında bulunan Zahra ve Nubl semtlerinde isyancıların uyguladığı abluka dolayısıyla kötü koşullarda yaşayan 45.000 Şii için sessiz kalıyor.

Bu devrede geçici hükümet için atılacak hiçbir adımdan sonuç alınamayacaktır. Nitekim birbirini öldürmek isteyenlerin iktidar ortağı olması düşünülemez. Güç dağılımı bu noktada ancak coğrafi esaslara göre yapılabilir; buna göre taraflar şu anda kontrolü altında bulundurdukları bölgeleri muhafaza edecek bir ateşkes antlaşmasına imza atabilirler. İsyancıların yekpare bir oluşuma sahip olmadığını göz önünde bulundurduğumuzda, bu, farklı bölgelerde geçerli olacak yerel ateşkesler anlamına geliyor.

Öncesi ve sonrasıyla barış görüşmelerine damga vuran husus, Suriye hükümetine isnat edilen savaş suçları idi. Bu suçlamalar işkence gören ve aç bırakılan esirlerin fotoğrafları eşliğinde ve hükümet güçlerinin yerle bir ettiği mahalleler ve ilçeler üzerine kaleme alınan raporlar esas alınarak dillendirildi. Ancak yabancı gözlemcilerin buradan hareketle Suriye hükümetinin halk nezdinde gözden düşmesinin isyancılara desteğe dönüşeceği sonucuna varması hata olur. Şam'daki bir Suriyelinin söylediği gibi: "Halk, artık ülkemizi mahvettikleri için her iki taraftan da eşit derecede nefret ediyor. Bizim muhtaç olduğumuz şey savaşın bitmesi".

2 Şubat 2014, Patrick Cockburn

SURİYE'DEKİ CEPHELERDE TARAFLAR YENİŞEMİYOR ANCAK NEFRET VE DEHŞET HABERLERİ HER GEÇEN GÜN ARTIYOR

Suriye ordusu zaferiyle övünmekteydi. Orduya göre Şam'ın güneyindeki El-Kadam ilçesine isyancılarca yapılan ve Ürdün'e giden yolu devre dışı bırakmayı amaçlayan taarruz geri püskürtülmüştü. Adını Ebu Yusuf olarak veren bir ordu kumandanı şöyle dedi: "Saldırı geçen Pazar sabahı saat 10'da, Cenevre konferansına denk gelecek şekilde başladı." Ebu Yusuf ayrıca isyancılardan 120'sinin öldürüldüğünü, 40 kadar yabancı cihatçının ise isyancılar tarafından kimliklerini gizlemek amacıyla ateşe verildiğini söyledi.

Tüm bunları dün teyit etmek imkansızdı çünkü iki tankın koruduğu bir komuta yerinde bulunuyordum. Buradan görebildiğim trafiğin normal şekilde sağlı sollu akmaya devam ettiği ve sürücülerle yolcuların endişeli gözükmedikleri idi. Bu komuta yerine getirilme sebebim anlaşılan Suriye ordusunun El-Cezire ve El-Arabiya televizyon kanallarında yayınlanan ve Şam'ın güneydeki otoyolla bağlantısının kesildiğini iddia eden haberlere sinirlenmiş olmasıydı.

Suriye savaşında sıradan bir gün her iki tarafın da düşmana büyük ve ağır kayıplar verdirdiğini iddia ettiği, aralıklarla devam eden çatışmalardan oluşuyor. El-Kadam'ın yola bakan evlerinin ve dükkanlarının içinden patlamaların etkisiyle dışarı fırlamış beton parçalar göze çarpıyor. Çatılardan geriye kalanların üzerindeki pas tutmuş uydu çanakları halkın aylar önce bu bölgeyi terk ettiğine işaret ediyor.

Ordunun bu kadar küçük bir zaferden dahi memnun olması Suriye'de taraflar arasındaki yenişememe durumunun altını çiziyor. Hükümet güçleri özellikle Şam ve Humus olmak üzere bazı noktalarda kazanımlar elde etse de nihai bir zafere doğru ilerledikleri söylenemez. Ana taktikleri, isyancıların kontrolündeki bölgelerin dünyayla olan bağlantısını önce kontrol noktaları vasıtasıyla kesmek, sonra bombardımanlarla halkın çoğunluğunun bölgeyi terk etmesini sağlamak ve en son olarak geride kalanları tecrit altında tutmak. Cephe hatları çok yavaş değişiyor.

Şam bu savaşa alışmaya başladı. Hükümet kontrolündeki bölgelerde yaşayan insanlar, artık uzak bir noktada patlayan havan toplarını duyduklarında gayriihtiyari bir şekilde irkilmiyorlar. Geçen sene insanlar erken saatlerde evlerine çekilirken şimdi akşam üstü sokaklarda insanları görebiliyorsunuz.

Geçen hafta el-Kadam'da olduğu gibi çatışmalar aniden alevlense de savaş, altı ay öncesine kıyasla iyice Şam'ın merkezinden uzaklaşmış bulunuyor. Suriye'deki her iki taraf da mevcut durumda güçlü olduğu bölgelerden kazanımlar elde edebiliyor. Muhalifler arasında bir iç savaş yaşanıyor olsa da Suriye ordusu bu durumdan istifade etmeye yönelik fazla bir şey yapmış değil. Büyük olasılıkla ordu kurmayları düşman güçleri birbirini öldürmekle meşgulken taarruza geçmek için bir neden göremiyorlar.

Hükümet kontrolündeki Şam'da yaşanan olağandışı normalliğin bir başka nedeni Suriyelilerin üç senedir devam eden savaş sonunda yoğun şiddetle iç içe yaşamaya alışması. Silah ve patlama seslerinin insanlarda yarattığı şok etkisi azalmış. Şamlılar giderek 15 sene süren Lübnan iç savaşı sırasında tehlike derecesini tahlil etmekte ve hayatta kalmanın en etkili yolarını icra etmekte ustalaşan Beyrutlulara benziyorlar.

Suriye başkentinin oldukça karışık bir yetki sahası bulunuyor. İsyancıların elinde bulundurduğu yerler nispeten küçük bölgeler; hükümet ise geniş bir alanı kontrol altında tutuyor. İsyancıların elindeki bölgelerin büyük bir kısmı yoğun topçu ateşi nedeniyle boşaltılmış durumda; geri kalanlar ise sistematik bir şekilde yıkıma tabi tutulmuş. Hangi yollarda araba kullanabileceğinizle ilgili veyahut trafiğe kapalı bölgeler konusunda son zamanlarda küçük değişiklikler yapılmış.

Altı ay önce Şam'dan Humus'a seyahatim sırasında Kabun, Harasta ve Cobar'da bulunan keskin nişancılar yüzünden rotamızda değişiklik yapmak zorunda kalmış, dağ yolunu kullanmıştık. Ancak geçen hafta anayolu rahatlıkla kullanabildim ve seyahatim esnasında bu ilçelerin beton yığınlarına dönüştüğünü, yerle bir edildiğine şahit oldum.

Şam'ın siyasi coğrafyası gitgide karmaşık bir hâl alıyor. Sıkı abluka altında tutulan bazı yerleşim bölgelerinde, isyancılarla "uzlaşma" anlaşmalarına imza atıldığına ya da bu yöndeki görüşmelerin sürdüğüne tanıklık ediyoruz. "Uzlaşma" anlaşmasına varılan yerlerden biri olan, geçmişte isyancıların kalesi konumundaki Barze'yi ziyaret ettim. 200 kadar Özgür

Suriye Ordusu (ÖSO) mensubu teslim olmuş ve hükümet tarafından affedilmiş. Silahlarını teslim etmeyen diğer ÖSO mensupları ise ordunun Barze'ye girmemesini fırsat bilerek bölgedeki kontrolünü kısıtlı da olsa devam ettiriyor.

İlçeyi ziyaret etmek oldukça çetrefilliydi. Kağıt üstünde bölgeye girmek için iznimiz bulunsa da bir saat boyunca hiçbir kontrol noktası sorumluluğu üzerine almak istemedi. Nihayet bir dağ geçidi üzerinden aralarında Suriye ordusu askerlerinin ve ÖSO mensuplarının bulunduğu bir kontrol noktasına ulaştık. Birbirleriyle kaynaşmış gözüküyorlardı. Bir ÖSO mensubu Barze'deki isyancı komutanlarla görüşmem için bana refakat etti; sonrasında beraber harabeye dönmüş ilçeyi gezdik. Geri dönmekte olan mülteciler kendilerini, kuşkusuz, en kötüsüne hazırlamışlardı ancak yine de yıkımın boyutları karşısında dehşete düşmüş gözüküyorlardı.

Barze'de imzalanan anlaşmaya benzer uygulamalar Suriye'nin diğer yerlerine yayılabilir mi? Hükümet bunun olabileceğini düşünmek istese de büyük yerleşim bölgelerinde konuşlanan isyancıların ateşkese razı olması ya da silah bırakması olası gözükmüyor. Özellikle de bu bölgeler hükümet güçlerince sıkı bir ablukaya tabi tutulmamışsa. Tüm bunlar yaşanırken Suriyeliler arasında bir latife peyda olmuş: Malum, isyancıların ve ordunun kontrol noktalarından güvenli geçiş için iki farklı belge bulundurmak zorundalar. Suriye askerlerinin ve ÖSO mensuplarının beraber görev yaptığı kontrol noktalarında durdurulurlarsa hangi belgeyi göstermeliler?

Hükümetin her yerde başarı kazandığı söylenemez. Geçen Aralık ayında sürpriz bir taarruz neticesinde bir bölümü El-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi'nin eline geçen, Şam'ın kuzeyindeki sanayi kenti Adra'da bulunmuştum. Kanalizasyon borusundan sızan isyancılar hükümet güçlerine karşı üstünlük sağlamışlardı. Söylenenlere göre sonrasında ev ev dolaşıp, ellerindeki listelerde adı geçen hükümet görevlilerini ve Alevi, Hristiyan, Şii ve Dürzî azınlık mensuplarını bir araya toplamış ve öldürmüşlerdi.

Suriye'deki korkunç katliam haberlerinden yeteri kadarının herkes tarafından doğrulanmış olması, sözü edilen haberlerin gerçek olabileceğine delalet ediyor. Örneğin Adra'da fırın çalışanlarının fırınlara atılarak öldürüldükleri söyleniyor. Benzer şekilde klinikte çalışan

doktorların ve hemşirelerin katledildiği iddia ediliyor. Doğru veya yanlış bu tüyler ürpertici hikayeler gerçekte yaşanan katliamların arkasındaki gerekçelere ışık tutuyor.

Birkaç gün sonra Şam'da bulunan Mezze Askerî Hastanesi'ne gitmiş, yaralı askerlerle röportaj yapmıştım. Ayrılırken hastanenin girişinde koltuk değneğiyle bekleyen yaralı bir adamı arabamıza almıştık. Alt düzey bir istihbaratçı olduğu izlenimini veren ve Adra'dan gelen bu adam, birkaç ay önce bacağından vurulduğunu ve yarasının bir türlü iyileşmediğini anlatmıştı. Bir arkadaşının annesinin Adra'da isyancılar tarafından toplu tecavüze uğradığını ve şimdi akıl hastanesinde olduğunu; diğerlerinin ise başlarının vurulduğunu söylemişti.

İstihbarat görevlisinin gelecekte esir almayacağı oldukça açıktı. Bu da Suriye'de taraflar arasında uzlaşmalara varılmasının ne denli zor olduğuna örnek teşkil ediyor. Her iki tarafta da çekilen acılar neticesinde savaşma kararlılığı perçinleşmiş bir kesim bulunuyor ve bu insanlar düşmanlarına küçücük bir taviz dahi vermek istemiyor.

4 Şubat 2014, Patrick Cockburn

GÖKYÜZÜNDEKİ İSYANCI KALESİ

Suriye iç savaşının muharebe hattı Haçlıların inşa ettiği en ünlü kale olan Krak des Chevaliers'ye yaklaşıyor. Tepenin doruk noktasında, heybetli duvarları ve kuleleriyle bu devasa kale, dün güneşin altında bembeyaz parıldarken hemen aşağısındaki vadide Suriye ordusu isyancılarla çatışıyordu.

İsyancılar, kaleyi ve kalenin yakınındaki Zara ve Hosn kasabalarını elinde bulunduruyor. Bölgenin geri kalan kısmı da (Humus kentinin 40 km batısı ve Lübnan sınırının hemen kuzeyi) hükümeti destekleyen Hristiyanlar ikamet ediyor. 13. Yüzyıl'da inşa edilen kale, geçen sene havan topları ve Suriye uçaklarının saldırıları nedeniyle hasar görmüştü. Suriye hükümeti, kalenin daha fazla zarar görmemesi için kararlı olduğunu ifade ediyor.

The Independent'a konuşan Humus valisi Talal al Barazi, "bu bölgeyi geri almak için bir operasyon başattık," diye konuşuyor. Zara'nın yüzde 50'sinin ordunun kontrolünde olduğunu söyleyen Barazi, "geri

kalan kısmın da bir hafta içinde elimize geçeceğini düşünüyoruz," değerlendirmesinde bulunuyor. Suriye ordusu subayları ise savaşın ne kadar süreceği konusunda daha ihtiyatlı ifadelere başvuruyor ve çatışmaların bir iki hafta sürebileceğini dile getiriyorlar.

Suriye ordusunun saldırıya geçmesinin nedeni Krak des Chevaliers'nin güçlü bir müdafaa mevzii olmasından ziyade yer aldığı bölgenin taşıdığı stratejik önem. Krak des Chevaliers'nin bulunduğu tepe, Hospitalier Şövalyelerinin 13. Yüzyıl'da kaleyi bugün şahit olduğumuz hâliyle yeniden inşa etmesine de neden olduğu gibi, kıyı kenti Tartus ile Humus arasındaki yolun güvenliğinin sağlanması açısından kilit rol oynuyor.

Barazi'ye göre ise acilen müdahale edilmesi gereken mesele, gaz ve petrol boru hatlarının yanı sıra elektrik nakil hatlarının da Zara köyünden geçmesi ve bu hatların isyancılar tarafından her an tahrip edilme riskinin bulunması. 3 Ocak'ta Humus–Tartus petrol boru hattını havaya uçuran isyancılar, yakın zamanda elektrik nakil hatlarını tahrip ederek Humus şehrinin 24 saat boyunca elektriksiz kalmasına neden olmuşlardı.

Çatışmalar her iki tarafta da kayıplara neden oldu. Barazi, Tel Kalak'ta bulunan bir hastaneden yeni döndüğünü ve bir gün aralıksız süren çatışmalar sonunda Suriye ordusundan "10 kişinin öldüğünü ve 27 kişinin yaralandığını, bununla birlikte 65 teröristin öldürüldüğünü ve beşinin sağ ele geçirildiğini" ifade etti. Dün ise bölgeyi etkisi altına alan kar yağışı ve aşırı soğuk yüzünden çatışmaların şiddeti bir nebze azaldı.

Ordunun Krak ve çevresine yaptığı taarruza bir diğer neden olarak Suriye'nin bu bölgesinin mezhep coğrafyası gösterilebilir. İsyancıların elinde bulunan Zara ve Hosn, hükümet karşıtı güçlere sempati duyan Sünnilerden oluşurken diğer kasabalar Suriye hükümetine destek veren ve genellikle Ulusal Savunma Güçleri'ne milis tedarik eden Hristiyanlardan oluşuyor.

Suriye'nin bu bölgesi mezhepsel farklılıkları ve iç savaş neticesinde kızışmış köklü, tarihsel husumetleri barındırması açısından fazlasıyla Lübnan'a benziyor.

Ordu subaylarına göre farklı mezhepler arasındaki ilişkiler son zamanlarda biri kadın biri erkek iki Hristiyanın öldürülmesi sonucunda daha da kötüleşmiş. Alwadi isimli bir otelde akşam yemeği yiyen iki kişi eve dönüş yolunda silahlı kişiler tarafından durduruluyor. Bir subayın

anlattığına göre, "Hristiyanların yaşadığı bir kasaba olan Marmarita'da oturduklarını söylediklerinde öldürülüyorlar". Benzer şekilde, Hosn kasabasından bir Müslümanın, Hristiyan milis güçleri tarafından öldürüldüğü söyleniyor.

Her iki tarafın da işlediği mezhepsel katliamlara yer veren bu gibi hikayeler abartılı durabilir. Fakat yine de yarattığı nefret atmosferinin boyutları konusunda şüphe yok. Tel Kalak'ta görüştüğüm bir subay telefonunda kayıtlı olan bir fotoğrafı benimle paylaşmıştı: Zara'dan olduklarını söylediği iki genç isyancı, katlettikleri iki insanın başlarını kesip havaya kaldırarak poz veriyordu.

Krak des Chevaliers'ye yaklaşan ordu burayı almaya çalışacak mı? Suriye ordusunun hava bombardımanına ve topçu ateşine bel bağladığını biliyoruz. Bu durumda yakın gelecekte Krak des Chevaliers yıkılır mı?

Barazi, kalenin tarihsel öneminin farkında olduklarını ve zarar görmemesi için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını söylüyor. Memlûk Sultanı Baybars'ın 1271 yılında fethettiği tarihe kadar gücünün zirvesinde olan kale, 2.000 askere ev sahipliği yapabiliyordu. Savunma açısından hâlâ önemli bir rol oynayabilir. Bir diğer taraftan, Suriye ordusunun stratejisi isyancılar tarafından kontrol edilen yerleri stratejik önem taşımamaları durumunda abluka altına almaktı. Zara'nın doğal gaz boru hatlarına ve elektrik nakil hatlarına yakınlığı, bu bölgeyi stratejik açıdan önemli kılıyor. Kaleye en azından şimdilik dokunulmayabilir ancak Suriye'deki hiçbir tarihi eserin, Halep'teki kapalı çarşının ve Emevi Camii'nin aldığı hasardan hareketle güvende olduğu söylenemez. Suriye'deki savaşın zaman zaman şiddetlenip zaman zaman hafiflemesi, Suriye ordusunun kara saldırıları neticesinde oluşacak kaybı tazmin edecek yeterli sayıda askere sahip olmamasından kaynaklanıyor.

Kuseyr'ı ele geçirmek için yapılan saldırılarda ön saflarda bulunan Hizbullah, şehir harbi şartlarında evleri birer birer ele geçirmek gerektiği için ciddi kayıplar vermek zorunda kaldı. İsyancıların ağır silahlara sahip olmaması, düzenli bir teşkilatlanma sağlayamaması ve mühimmat sıkıntısı büyük kapsamlı taarruzlar gerçekleştirmesine engel oluyor. Çatışmalar aralıklarla devam etse de tamamen kesildiğine çok nadiren şahit olunuyor. Tel Kalak'tan Humus'a dönüş yolunda bir tankın kısa süre için yolu kapattığını ve Humus'un El-Vaar ilçesine atış yaptığını

görüyoruz. El-Vaar ilçesinde 400.000 Sünni yaşıyor ve hükümet güçleriyle isyancılar bölgenin kontrolünü ele geçirmek adına savaşmaya devam ediyorlar.

Tel-Kalak'ta bulunan ve operasyonu yöneten subaylar dün konu hakkında sessiz kaldılar. İri yarı bir albay, "saldırının askerî bir sır" olduğunu dile getirdi. Ancak taarruzun hangi nedenlerden yapıldığını sorduğumda, "Lübnan'a çok yakın olmasından ötürü bölgenin stratejik önemi var" cevabını verdi.

Geçen Haziran ayında hükümet ve Lübnan menşeli müttefiki Hizbullah, Tal-Kalak'ın birkaç kilometre doğusunda bulanan El-Kuseyr şehrini ele geçirerek sayıca az olan net zaferlerinden birine imza atmıştı.

4 Şubat 2014, Kim Sengupta

ESAD VE İSYANCILAR BİR ÇIKMAZ İÇİNDE OLABİLİR ANCAK DESTEKÇİLERİ ÖYLE DEĞİL

Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim, Cenevre barış görüşmelerinin hemen başında, kendisine ayrılan süreyi fazlaca geçtiğine dikkat çeken BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun'un tepkisini defalarca kez bağırarak bastırırken, panelde bulunan bir başka kişinin sabırsızca kol saatiyle oynadığı görülüyordu. Bu kişi ne John Kerry ne de William Hague idi: Yüzünden bıkkınlığı rahatlıkla okunabilen bu zat, Beşşar el-Esad'ın rejiminin ayakta kalmasını sağlayan Rusya'nın Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov'dan başkası değildi.

Birkaç gün sonra Sergei Lavrov rejim tarafından durdurulan insani yardım konvoyunun Humus'ta mahsur kalan insanlara yardım götürmek için kente girmesine izin verilmesini dile getiriyordu. Yine bundan birkaç gün sonra Suriye muhalefeti liderinin görüşmeler için Moskova'ya davet edildiği haberi geldi. Tüm bu olan biten karşısında Ahmed Cerba, iki ülke arasındaki "tarihi" bağların Beşşar el-Esad'ın gitmesinden sonra da devam edeceği teminatını büyük bir şevkle Rusya'ya sunuyordu.

Geçen hafta, Türkiye ordusu sınırın hemen karşısındaki bazı noktalara saldırı düzenledi. Ancak saldırının hedefinde, Ankara'nın tehdit olarak

algıladığı ve NATO'nun Patriot füze bataryalarını sınıra yerleştirmesine neden olan Suriye rejimine ait güçler değil isyancılar arasındaki en kuvvetli örgüt bulunuyordu.

Türkiye ordusunun son aylarda IŞİD'a düzenlediği bu ikinci saldırı, Recep Tayyip Erdoğan'ın "ikinci evim" olarak nitelediği İran ziyaretinden günler sonra gerçekleşti. Şam'ın sadık bir müttefiki konumundaki Tahran, bu nedenden ötürü Ankara'nın yayımladığı kınamaların hedefi olmuştu.

Cenevre'deki görüşmelere geçen hafta ara verilmesinin ardından Suriye iç savaşının arka planında yatan uluslararası reel politik alanında küçük ama önemli değişiklikler meydana geliyor. Çatışmalar üçüncü yılına girerken kazanılanlar ve kaybedilenler masaya yatırılıyor; savaşın sona ermesiyle nelerin kimler tarafından değerlendirileceğine dair hesaplar yapılıyor.

BM arabulucusu Lakdar Brahimi'nin de belirttiği gibi Cenevre II'nin ilk perdesi önemli bir kazanım elde edilmeden son buldu. Brahimi yine de gidişattan memnun olduğunu belirtiyor. Her iki tarafın da müzakerelere katılmasının büyük bir başarı olduğu yönündeki değerlendirmesinde haklılık payı var. Tarafların aynı odada bulunup birbirlerine girmemeleri veyahut toplantıyı terk etmemeleri görüşmelerin şu ana dek başarılı geçtiğinin bir kanıtı. Taraflar 10 gün sonra yeniden bir araya gelecek.

Lakin bu taraflar birden bire yakınlaştığı şeklinde yorumlanmamalı. Yabancı destekçilerin yoğun baskısı yüzünden bir nevi orada bulunmak zorundaydılar. İsyancılardan üst düzey bir yetkiliye göre ABD ve Birleşik Krallık müzakerelere iştirak edilmemesi durumunda verilen desteğin geri çekileceği tehdidinde bulunmuş; isyancılar ise Suudi Arabistan'a bel bağlamak zorunda kalmayı göze alamamışlar. Rejime silah tedarik eden ve BM'deki veto kartına sahip olan Moskova'nın ise Şam üzerinde büyük bir baskı gücü bulunuyor.

Amerikalı ve Britanyalı diplomatlar, Rusya'nın rıza göstermesi sayesinde Cenevre II görüşmelerinin gerçekleştiğini ve bu nedenden ötürü Cumhurbaşkanı Esad'ın kimyasal silahlarından vazgeçtiğini kabul ediyor. Muhalifler de mevcut koşullarda Kremlin'i hoş tutmanın sağlayacağı avantajların farkına varmış gözüküyor. Ahmed Cerba şöyle diyor: "Ordumuz Rus ordusu tarafından eğitildi ve bu nedenle Rusya ile ilişkilerimiz sürecek." Cerba'nın sözünü ettiği ilişkiler kapsamında

Rusya'nın Akdeniz'deki tek limanı Tartus'u elinde bulundurmaya devam etmesi de yer alıyor.

Cenevre'de görüştüğüm bir Batılı diplomata göre, "Eğer Esad'ı satmak Rusya'nın çıkarlarına uygun düşerse, o noktada Rusya gerekeni yapacaktır". Bu bir hüsnükuruntu olabilir fakat her iki tarafın yabancı destekçilerinin birbirleriyle görüşmeye başlaması bir sürpriz olarak değerlendirilmemeli. Belki de bunlardan en önemlisi Türkiye ile İran arasındaki yakınlaşma. 2012 yılında Endonezya'da düzenlenen Bali Demokrasi Forumu'nda Recep Tayyip Erdoğan'ın, Esad rejimine ve destekçilerine çattığı konuşmasında Mahmut Ahmedinecat ile göz göze gelmekten nasıl imtina ettiğine şahit olmuştum. İran'ın o dönemdeki Cumhurbaşkanı, Erdoğan'dan olabildiğince uzak bir köşede, podyumun diğer ucunda oturmayı yeğlemişti.

Geçen haftaki İran gezisinde Erdoğan, ev sahipleri hakkında övgü dolu sözler sarf etti. Görüşmeler öncelikle ekonomiyle ilgili olsa da gündemde Suriye de bulunuyordu. Türkiye Başbakanı daha sonra İran hükümetinin Türkiye üzerinden Suriye'ye giden radikallerle ilgili derin kaygıları bulunduğunu belirtti ve Dışişleri Bakanlığının İranlı yetkililerle birlikte hareket edeceğinin altını çizdi. IŞİD'e karşı gerçekleştiren saldırı ise sadece İran'ı teskin etmek için yapılmadı; terör tehdidi ve bu konuda giderek büyüyen endişeler bir diğer faktör olarak not düşülebilir. Suriye'de cihat eden vatandaşlarının bombalı saldırılar gerçekleştirmek amacıyla ülkelerine geri dönebileceği ihtimali Batılı hükümetler tarafından defaatle dile getirilmiş bulunuyor. Ufuktaki tehlikenin altını çizen son isim, Ulusal İstihbarat Direktörü (DNI) James Clapper oldu.

Ankara geçmişte yabancı cihatçıların Suriye'ye geçmesine göz yummakla ve PYD milisleriyle savaşan El-Kaide bağlantılı gruplara ikmal malzemelerinin akışına izin vermekle suçlanıyordu. Ancak güvenlik kurumları, Türkiye içinde gerçekleştirileceği iddia edilen bombalı eylem planlarının deşifre edilmesinin ardından tutuklamalara başladı. Baskına uğrayan yerler arasında İnsani Yardım Vakfı da bulunuyor. Kuruluşun bazı üyeleri İslamcı radikaller adına faaliyetlerde bulunmakla suçlanıyor.

Cenevre II, Suriye'de süregiden çatışmaları yakın bir gelecekte sona erdirecek gibi gözükmüyor. Çatışmalar sona erse dahi el-Kaide ve müttefiklerinin bertaraf edilmesi gerekiyor. Perde arkasında yürütülen diyaloglar, Suriye'nin ikinci iç savaşı için kurulan ittifaklara son şeklini verecek.

5 Şubat 2014, Patrick Cockburn

HUMUS SAVAŞI

Abluka altına alınmış Eski Humus'tan birkaç saniyede bir bölgeye isabet eden topçu ateşinin neden olduğu patlama sesleri duyuluyor Hıncahınç dolu olan mahallede konuşlanmış ve çevresi sarılmış isyancılar havan atışıyla karşılık veriyorlar. Tiz bir çatırtı ile patlayan havan topları, cephe hattına bir kilometre uzaklıkta bulunan, içinde olduğum binanın duvarlarını sallıyor. Patlayan top seslerinin arasında makineli tüfeklerin bilindik tıkırtıları, en az altı saat boyunca, dün sabahın erken saatlerine kadar semada yankılanıyor.

Harabeye dönmüş Humus'ta Pazartesi akşamı patlak veren çatışmalar, buradaki insanların son aylarda şahit olmadığı derecede şiddetli seyrediyor.

Yıllar önce ayaklanmanın merkez üslerinden biri olan Humus kenti, Suriye'deki en yıkıcı çatışmalara ev sahipliği yaptı. Şehirde silahlar sustuğunda bile gerginlik hakim. Dükkanların geç saatlere kadar açık kaldığı, hükümet kontrolündeki şehir merkezinde trafiğin ancak 8'den sonra yoğunluğunu kaybettiği Şam'ın aksine Humus'ta havanın kararmasıyla sokakların boşalması bir oluyor.

Çatışmaların şiddetlenmesinden birkaç saat önce Yüzbaşı Muhammed ile görüştüm. Bab el-Saba ilçesindeki cephe hattının isyancıların mevzilendiği yerden sadece 30 metre uzakta olduğunu söyledi. "Etraflarını tamamen kuşatıyoruz. Her gün çatışma var ancak bölgeyi terk etmelerine müsaade etmiyoruz." İsyancı –hükümet güçleri ayrım gözetmeksizin hepsini "terörist" olarak nitelendiriyor– sayısının 1.000'in üzerinde olduğu yönünde fikir üretiyor.

Yüzbaşı Muhammed'in sözlerinin aksine çatışmaların zaman zaman kesildiğine tanıklık ediyoruz. Akşamın erken saatlerinde Humus'un Bab el-Saba ilçesinde karanlık ve terk edilmiş bir sokaktaydık. Bir saati aşkın süre içinde sadece birkaç el silah sesi duyduğumu hatırlıyorum. Ancak Humus'un bu "hayalet ilçesinde" yaşanan korkunç yıkımın izlerini her yerden okumak mümkün. Binalar top atışları sonucu paramparça olmuşlar; duvarları kaplayan delikler adeta muazzam büyüklükteki bir sıçan tarafından kemirilmişler izlenimini doğuruyor. Ayakta kalan metruk binaların pencereleri ve kapıları tahtalarla kapatılmış.

Yüzbaşı Muhammed, Humus'ta iki buçuk yıldır savaştığını söyledikten sonra pantolonunu sıyırıp keskin nişancı mermisin isabet ettiği bölgeyi gösteriyor. Başlangıçta düşmanın Eski Humus'u oluşturan sokaklara hapsolduğunu düşündüğünü; sonradan tüneller sayesinde dış dünyayla bağlantı kurduklarını öğrendiğini dile getiriyor. "Birkaç ay önce bir tünel vasıtasıyla askerlerimizin konuşlandığı bölgenin arkasına sızmayı başardılar ancak hepsini öldürdük," diye ekliyor. Uluslararası sansasyona neden olan Eski Humus'taki açlık problemi hakkında ise şunları söylüyor: "Gıda sıkıntısı yaşamıyorlar. Silah ve mühimmat sıkıntısı yaşıyorlar."

İnsani yardım ekiplerinin Humus'a girmesi yönünde oluşan uluslararası baskı karşısında Suriye hükümetinin nasıl hareket edeceği meçhullüğünü koruyor. Karar ne olursa olsun Yüzbaşı Muhammed gibi alanda görev yapan komutanlar yıllardır savaştıkları düşmanlarını ipten alacak bir inisiyatife sıcak bakmıyorlar. Yüzbaşı Muhammed'in aksini düşünen yardım görevlileri Eski Humus'ta bulunan insanların ölümcül bir açlık sorunuyla karşı karşıya olduğu konusunda emin gözüküyor.

Mezhepçilik, şehrin ve hinterlandının yeni coğrafyası hakkında birçok şey anlatıyor. Humus şehri ve eyaleti, Alevi, Hristiyan, Şii, Yezidi, Kürt, Ermeni ve daha birçok farklı dinden, mezhepten ve etnik gruptan insanları içinde barındırıyor. Bu açıdan oldukça Lübnan'a benziyor. Ulusal Savunma Güçleri'nin bel kemiğini oluşturan Aleviler, Sünni mahallelerine girmekle suçlanıyor. Eski Humus'tan ve "hayalet ilçelerden" kaçan Sünniler, Lübnan'a ya da Suriye'nin farklı bir yerine kaçmaktansa Humus'un El-Vaar ilçesine sığınmış durumda. Yaklaşık 400.000 kişinin sığınmacı olarak yaşadığı el-Vaar, hükümet güçleri tarafından abluka altında tutuluyor ve zaman zaman saldırılara hedef oluyor. Humus petrol rafinerisinin yakınındaki anayolda bir tankın manevra yaparak yüzünü El-Vaar'a çevirdiğini ve çok sayıda apartman bloklarının olduğu bölgeye atış yaptığına şahit olmuştum. Valiye El-Vaar'ın bitişiğindeki askerî hastaneyi ziyaret edip edemeyeceğimi sorduğumda bunun çok riskli olduğu yanıtını alıyorum. Ancak tek başıma gidebileceğimi söyleyen yetkili, yolun tehlikelerle dolu olmasından ötürü yanıma kimseyi veremeyeceğini söylüyor. Mezhepsel kamplaşmalar ve düşmanlıklar, 2011'deki ayaklanmaya liderlik edenlerin demokratik taleplerini gölgede bırakmış durumda. Humus eyaletindeki 1.7 milyon kişiden çoğu yerlerinden edilmiş, hayatta kalmak için mücadele veriyor. UNICEF'in

bölge müdürü Godfrey Ijumba, Humus eyaletinde 600.000 kadar insanın evlerinden ayrılmak zorunda kaldığını söylüyor ve ekliyor: "UNICEF yaklaşık 500.000 insana kışlık elbiseler dağıttı".

Şiddet her yerde ve nedenleri çoğu zaman net değil. Zara'daki çatışmalarda yaralanan askerleri arıyordum ki Tel-Kalak hastanesinde Ahmed Muhammed adında yaralı bir kişiye rastladım. Elinden ve bacağının üst kısmından vurulmuştu. Ona ateş edenlerin kim olduğunu sordum. Doktorlar bacağındaki yarayı müşahede ederken dudaklarından acı içinde şu kelimeler döküldü: "Beni kimin vurduğunu bilmiyorum. Bana ateş ettiklerinde kasabamın hemen yakınında bulunan bir tarlada inekleri sağıyordum. Beni yaraladılar; yaşlı bir adamı vardı, onu da öldürdüler."

Eski Humus'a uygulanan abluka, 10 Şubat'ta yeniden toplanacak olan Cenevre II barış konferansında uluslararası bir meseleye dönüştü. Ablukanın kaldırılması ya da en azından hafifletilmesi, müzakerelerin Suriye'deki şiddeti azaltmayı başarıp başaramayacağı konusunda bir sınav niteliği taşıyor. Her ne kadar bu konuda birkaç kez başarının eşiğine gelinmiş olsa da, ne hükümet ne de muhalefet karşı tarafa hakiki veya sembolik bir zafer hediye etmek istemiyor.

Humus valisi Talal el-Barazi, The Independent'a verdiği demeçte hükümetin "Eski Humus'ta bulunan kadınları, yaşlıları ve çocukları sığınmacı olarak kabul edeceğini ve istedikleri yere gitmekte özgür olduklarını" ifade etti. Hükümetin bölgede kalmayı yeğleyenlere ise anladıkları dilden cevap vereceğini söyledi. Suriye vatandaşı "teröristlerin" de silahlarını bırakıp gidebileceklerinin altını çizdi.

Kulağa hoş geliyor fakat Eski Humus'daki savaşçılar bu kadar uzun süre direndikten sonra teslim olmak istemiyorlar. Eski Humus'un müdafaası, adeta direnişlerinin kahramanlık nişanı olarak görülüyor. Teslim olmak isteyen savaşçılarsa silahlarını bırakmaları hâlinde Suriye hükümetine ne kadar güvenebilecekleri hususunda mazur görülebilecek endişelere sahipler.

Bölgede 30 farklı silahlı grubun bulunması nihai anlaşmanın kesinleştirilmesini zorlaştırıyor. Ancak görüşmeler hakkında malumatı olan diplomatlar, bölgede fazla cihatçının veya yabancı savaşçının olmadığını, bu nedenle müzakerelerden sonuç alınabileceğini söylüyorlar. UNICEF bölge müdürü Godfrey Ijumba, görüşmelerin önünü tıkayan ana konunun "silahlı grupların sivillerin tahliye edilmesinin ardından

Eski Humus bölgesine yardım malzemelerinin geleceğine dair garanti istemeleri" olduğunu dile getiriyor.

Durum tam manasıyla bir sorunlar yumağı. Kimse kaç sayıda sivilin ve savaşçının abluka altında olduğunu bilmiyor. Tahliye sonrasında ne kadar gıda malzemesi gönderilmeli? Hükümet silahlı muhalifleri beslemek istemiyor. Bununla birlikte, Suriye hükümeti isyancıların bulunduğu yerleşim bölgelerine uyguladığı kapsayıcı abluka stratejisinin uluslararası kamuoyunda rahatsızlığa neden olduğunun farkında. Diplomatlara göre nispeten daha az aşikar olan bir diğer problem ise Cenevre'deki muhalif delegelerin Eski Humus'ta bulunan isyancılarla yeterli düzeyde irtibatının bulunmaması; kağıt üzerinde müttefik gözüken gruplar bir araya gelmek zorunda.

İsyanın son kalesi konumundaki Eski Humus'u müdafaa eden savaşçıların sergilediği sebat muhalifler için sembolik bir önem taşıyor.

Şehrin geri kalan bölümlerinin neredeyse tamamı ya düşmüş ya iç savaşın başladığı günden bu yana Suriye ordusunun kontrolü altında kalmış, ya da el-Vaar ilçesinde olduğu gibi silahların gölgesi altında. Ancak Humus'taki nefret ve korkunun boyutlarını göz önünde bulundurduğumuzda BM'nin tahlilinin oldukça doğru olduğunu görüyoruz: Humus'ta bir çözüme varılması, Suriye'nin diğer bölgeleri için bir örnek teşkil edebilir ve uzlaşılara kapı aralayabilir.

8 Şubat 2014, Patrick Cockburn

BAZILARI İÇİN TERÖRÜN SONA ERMESİ SURİYE BARIŞI YOLUNDA ERKEN BİR İŞARET OLABİLİR

BM aracılığıyla varılan anlaşma neticesinde siviller bölgeden ayrılırken yardım malzemeleri isyancıların kontrolündeki bölgeye giriş yapacak: Humus'un eski şehrindeki 200 kadın, çocuk ve yaşlının tahliyesine işte bu anlaşma ışığında başlandı. Anlaşmanın şartları üç günlük ateşkes süresince uygulanacak. Bir diğer açıdan bu gelişmeler Suriye'deki şiddetin hafiflediğine dair ilk işaretler olarak yorumlanabilir.

11 sivilden oluşan küçük bir grup, Suriye ordusuna ait topçuların harabeye çevirdiği Eski Humus'tan ilk ayrılanlar oldular. Hükümet ve

silahlı isyancılar, tahliye esnasında gerçekleşen bir yaralanma vakasıyla ilgili olarak birbirlerini suçladılar.

Birleşmiş Milletler Suriye Mukim Koordinatörü Yakup El Hillo, bu hafta başında Şam'da The Independent'a verdiği demeçte geçmişte uzlaşmanın önünü tıkayan konunun hükümet güçleriyle Eski Humus'taki isyancı güçlerin birbirlerine karşı duyduğu "derin güvensizlik" olduğunu söyledi.

El Hillo, müzakereler hakkında şöyle konuştu: "Geçtiğimiz iki hafta boyunca karşılıklı güvensizlikten kaynaklanan bu uçurumu aşmak adına taraflar arasında mekik dokuduğumuz olağanüstü bir süreç yaşadık".

Humus valisi Talal al-Barazi, The Independent'a verdiği demeçte kadınların, çocukların ve 15 yaş altı ve 55 yaş üstü insanların bölgeden ayrılmasına fırsat veren anlaşmanın yürürlükte olduğunu dile getirdi. Eski Humus'u terk etmek istemeyen sivillerin talep ettikleri yardım malzemeleri bölgeye ulaştırılacak. Sivillerin sayısı tam olarak bilinmese de Birleşmiş Milletler 2500 ila 3000 kişinin bölgede yaşadığını düşünüyor. 30 kadar yaralı tedavi edilecek. Silahlarını teslim eden isyancı savaşçılar bölgeden ayrılabilecek. BM'ye göre, Suriye'nin kuzeyindeki bölgelerin aksine Eski Humus'ta çok sayıda yabancı cihatçı bulunmuyor. Yabancı cihatçıların bölgede bulunmaması çözüm sağlanmasında önemli bir rol oynamış.

El Hillo, BM yetkililerinin bölgedeki isyancı liderleriyle telefon ve Skype vasıtasıyla iletişime geçtiğini söylüyor. Yine El Hillo'ya göre isyancı komutanlardan her biri barış anlaşmasına uyacağını yazılı olarak taahhüt etmiş. Diğer kaynaklar ise abluka altındaki bölgede 30 farklı silahlı grubun bulunduğuna ve bu grupların geçmişte görüşmeleri zorlaştırdığına dikkat çekiyor.

Anlaşma şartlarının uygulanması önemli nitekim Suriye'de ilk defa barış görüşmelerinden somut neticeler alındığına tanıklık ediyoruz. Yakup El Hillo diğer ateşkesler hakkında umut dolu sözler zikrediyor. Suriye'nin 10 Şubat'ta ikinci oturumuna başlanacak olan Cenevre barış görüşmelerine katılacağını ilan etmesi, temkinli bir iyimserliği olanaklı kılıyor. Ne var ki El Hillo'nun da ifade ettiği gibi "bu çetrefilli çatışmanın öngörülebilir hiçbir tarafı bulunmuyor."

Suriye'nin diğer noktalarında ise iç savaş aynı hızda devam ediyor. Perşembe günü Halep'teki bir hapishaneye saldıran isyancılar, yüzlerce

mahkumu serbest bıraktılar. Hapishanenin kapısını intihar saldırısı düzenleyerek havaya uçuran ve taarruzu kolaylaştıran bombacının kimliği hakkında birbiriyle çelişen iddialar bulunuyor.

Terörizm uzmanı ve Londra King's College Uluslararası Radikalizasyon Araştırmaları Merkezi'nde kıdemli araştırma görevlisi Şiraz Mahir, Suriye'de irtibat kurduğu Britanya vatandaşlarının intihar saldırısını gerçekleştiren kişinin Ebu Süleyman el-Britani olduğunu dile getirdiklerini iddia etti. Adı geçen intihar bombacısının el-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi üyesi olduğu söyleniyor. Başka bir kaynağa göre patlamanın arkasında Çeçen uyruklu bir intihar bombacısı var. Bir diğer iddia da şu: Hapishanenin iç duvarlarında gedik açamayan isyancılar, kısa süre sonra gerçekleşen Suriye hava kuvvetlerinin saldırısı nedeniyle geri çekilmek zorunda kalmışlar.

9 Şubat 2014, Patrick Cockburn

SIRADAN BİR AİLE, KORKUNÇ BİR SAVAŞ

Şimdi okuyacağınız korkunç hikaye Suriye savaşının dehşet dolu ayrıntılarına ışık tutuyor. Orta yaşlı bir devlet memuru olan Nüsair Mahla, hikayesini anlatmaya sakin bir ses tonuyla, tane tane konuşarak başlıyor. En sonunda kız kardeşi Maysun Hala, kocası Nizar ve Kerim ile Bişr adlı iki çocuklarının son dakikalarından bahsettiği sırada gözyaşlarına boğuluyor. Daha birçok Suriyelinin benzer trajedilerin kurbanı olduğunu söylüyor. Fakat savaş kurbanlarının kaderleri hakkında ne düşündüklerini bu kadar kesin bir şekilde bildiğimiz olaylara sık rastlanmaz.

Nusair, kahverengi takım elbisesiyle düzgün giyimli bir adam. Kız kardeşinin ailesinin tehlikede olduğunu sabahın erken saatlerinde gelen bir telefonla öğrenmiş. Komşuların saat 6:30'da onu aradıklarını, isyancı grubun Şam'ın 20 km kuzeyindeki Adra sanayi kentine girdiğini ve insanları rehin almaya başladığını anlattıklarını hatırlıyor. Nusair, bu tür gruplardan bahsederken hepsini "terörist" olarak isimlendiriyor. O gün, yani 11 Aralık'ta, El-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi'nin ve diğer bir cihatçı grup olan İslami Cephe'nin savaşçıları, eski kanalizasyon boru hattını kullanarak hükümet güçlerinin bulunduğu cephenin arkasına sarkıp Adra'daki memur lojmanlarını ele geçirmişti.

Nusair şöyle anlatıyor: "Hemen kız kardeşimi aradım ve oradan çıkıp Mezze'deki evime gelmesini söyledim." Nizar, devlet petrol şirketinde halkla ilişkiler uzmanıydı; Maysun ise mühendis olarak Şam Üniversitesi'nden mezun olmuştu ve Adra'da konut inşaatı müdürlüğünde çalışıyordu. Devlet memuru olmalarından ötürü cihatçı isyancılar tarafından öldürülebilirlerdi, ancak infaz edilecek olmalarının asıl nedeni dindar bir hayat sürdürmeseler de Alevi olmalarıydı. Şiiliğin bir çeşidi olan Alevilik, Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad ve çoğu Suriyeli yöneticinin de mensup olduğu bir mezheptir.

Adra'yı ele geçiren cihatçıların gözünde devlet memurları veya Alevilik, Hristiyanlık, Dürzilik gibi herhangi bir dini azınlığın mensupları ölümü hak ediyorlardı. Maysun, ağabeyinin daireyi terk etmesi yönündeki nasihatini yerine getirmeye cesaret etmediğini, isyancıların "apartmanın hemen girişinde ve çevre binaların çatılarında olmalarını" sebep göstererek kendisine söylemiş. Nusair, buna rağmen kardeşine, 16 yaşındaki Kerim'i ve beş yaşındaki Bişr'i de yanına alarak çıkmasını tembihlemiş. Cihatçıların geçmelerine izin verebileceğini düşünüyormuş.

Maysun ise şöyle cevap vermiş: "O kadar tehditkar gözüküyorlar ki korkuyorum. Pencereden dışarı bakarken teröristlerin büyük bir bıçakla Ulusal Savuma Güçleri'nden bir milisi öldüklerine şahit oldum." Daha sonra ağabeyine kocası Nizar ile birlikte daire kapısını sıkı bir şekilde kapatmayı planladıklarını anlatmış. Ancak cihatçıların eve girmesi durumunda aile fertlerinin çok önemli bir karar aldığına dikkat çekmiş: El-Nusra Cephesi'nin elinde işkence görüp daha sonra infaz edilmektense Nizar'ın bir şekilde bulduğu el bombalarını (anlaşılan bir silahı yoktu) patlatacak ve böylelikle ailenin tüm fertleri bir arada hayatlarına son vereceklermiş.

Nusair'e göre günün geri kalan kısmı tam bir karmaşa içinde geçiyor. Akrabalar telefonlara sarılıp evinde mahsur kalan aileyi teskin etmeye çalışıyorlar. Daha sonra gece yarısı Nusair'in 25 yaşındaki oğlu William, yaşadığı kent olan Halep'ten halasını arıyor ve durum hakkında bilgi almaya çalışıyor. Maysoun yanıt veriyor: "Eve girmeye çalışıyorlar". William iki el silah sesi duyuyor. Maysoun, isyancıların eve girmesi durumunda ailenin kendini havaya uçuracağını tekrarlıyor. Sonra haykırmaya başlıyor: "Eve girdiler, William, evin içindeler! Elveda. Lütfen bizi affet." Hemen sonra bir patlama sesi işitiliyor.

Nusair, hikayeyi yarıda kesip hıçkırıklarına engel olmaya çalışırcasına ellerini gözlerine bastırıyor. Birkaç dakika sonra kaldığı yerden devam ediyor. William kendisini aramış ve şöyle demiş: "Artık Allah'ın huzurundalar." Nusair, Adra'daki evin sabit telefonundan ve cep telefonlarından aileye ulaşmaya çalışmış ancak aramalarına kimse cevap vermemiş. Şam'daki evinde ailesini bir araya toplayıp şöyle söylemiş: "Bizim yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Şehit oldular".

Nusair, Nizar ve Maysun hakkında bazı bilgiler veriyor: "Harika bir aileydiler. Aile hayatları adeta küçük bir demokrasiyi andırıyordu. Yapmak istedikleri her şey hakkında fikir alışverişinde bulunurlardı. Beş yaşındaki Bişr'i bile dinler, istemediği bir şey olursa yapmaktan vazgeçerlerdi." Nusair, Nizar'ın hayat görüşüne istinaden "ona çoğu zaman aşırı şeküler olduğunu söylerdim" diyor; aile fotoğraflarında Kerim'i uzun saçlarıyla, annesini ise başörtüsüz, sarıya boyadığı saçlarıyla görebiliyorsunuz. Maysun, Adra'ya çok da uzak olmayan, isyancıların kontrolündeki Duma'dan gelen mültecilerin konaklayacağı evlerin hazır hâle gelmesi adına yoğun çaba sarf ediyormuş. Mültecilerin acil ihtiyaç nedeniyle konaklayacağı evler, mobilyasız, pencerelerinde cam bulunmayan, inşaatının ancak yarısının tamamlandığı yerleşkede bulunuyormuş. Kız kardeşiyle yakın bir ilişkisi olduğu anlaşılan Nusair, şöyle anlatıyor: "Her akşam Maysun'u arardım, o da bana 'Henüz içinde yaşanacak durumda olmayan bu evleri hazır hâle getirmeye çalışmaktan çok yoruldum' diye dert yanardı."

Hikayenin sonu patlama ile ve ailenin ölümü ile sonuçlanmıyor. Ertesi gün gece 3 sularında Nizar'ın ağabeyi Nusair'i arıyor ve şöyle diyor: "Beni biraz önce Nizar aradı ancak hat kesildi." Nusair vakit kaybetmeden Adra'daki evin sabit hattını arıyor ve bu sefer telefon açılıyor. "Neler oldu Nizar?" diye soruyor Nusair. Nizar ise çektiği acıdan olsa gerek belli belirsiz cevap veriyor: "Bişr öldü; Maysun ve Kerim'in kanamaları var ve kötü şekilde yaralılar. Hareket etmiyorlar. Benim için çok geç ama lütfen onlar için bir şeyler yapmaya çalış." Ümit verici sözler söylemeye gayret eden Nazir, sonrasında olanları şöyle aktarıyor: "Sonunda telefon elinden düşmüş olsa gerek. Nazir'den duyduğum son sözler bunlar oldu."

Nusair, daha sonra olanlar hakkındaki detayların net olmadığını söylüyor. Adra'daki bazı komşular, Nusair ile gerçekleştirebildikleri tek telefon görüşmesinde ailenin bulunduğu eve gittiklerini, Nizar ve iki

çocuğun vefat ettiğini ancak Maysun'un bir bacağının kopmuş olmasına rağmen sağ olduğunu dile getiriyorlar. Bunun üzerine Maysoun'u kendi evlerine taşıyorlar.

İşte tam bu noktada hikaye korkunç bir dönemece giriyor. Nusair'ın kızı Senna, Şam'da bir okula devam ediyor. Aileleri Adra'dan kaçmayı başarmış bazı öğrenciler de eğitimlerine bu okulda devam ediyorlar. Senna bu öğrencilerden birine Maysun'u tanıyıp tanımadığını sorduğunda, çocuk, "Demek arabanın arkasına bağlayıp sürüklediklerı tek bacaklı kadın o idi," cevabını veriyor. Senna bunu duyar duymaz bayılıveriyor.

Suriye iç savaşında yaşanan zulüm, her geçen hafta daha da korkunç bir hâl alıyor. Her iki taraf da mesul olduğu katliamların derecesini küçültüyor ve bu eylemlerin düşman güçleri tarafından gerçekleştirilen katliamlara misilleme amaçlı gerçekleştirildiklerini ileri sürüyor. Kardeşinin, kayınbiraderinin ve çocuklarının hangi nedenle kendilerini öldürmeyi seçtiklerini Nusair şu sözlerle anlatıyor: "Cihatçılar en küçük çocuğu annelerinin gözleri önünde öldürüp, kocasının önünde eşine tecavüz ediyorlar. Adama işkence edip, nihayetinde hepsini bir şekilde öldürüyorlar. Bu şekilde ölmektense kendi elinle ölüme gitmek yeğdir."

Adra'da nüfusun geri kalanına neler olduğu konusunda çelişkili rivayetler dolaşıyor. El-Nusra Cephesi ve İslami Cephe tarafından 30 Aralık'ta şehirden ayrılmalarına izin verilen 5000 mülteciden bazılarıyla konuşma fırsatı yakaladım. İnsanların cihatçılar tarafından evlerinin bodrum katlarına inmeleri yönünde emir aldıklarını ve orada tutulduklarını söylediler. İnfaz edilen insan sayısının 32 ila 80 arasında olduğu tahmin ediliyor. Bölgede bulunan bir klinikte doktor olarak görev yapan ve Dr. George olarak bilinen bir Hristiyanın kafasının kesilerek infaz edildiği söyleniyor. Bir ekmekçi dükkanında çalışan ve araç gereçlerin yağmalanmasını önlemeye çalışan işçilerin de fırına atılarak öldürüldüğü belirtiliyor. El-Nusra Cephesi ve İslami Cephe savaşçılarının ellerindeki listelerle ev ev dolaşıp alıkoyduğu insanlar, o günden bu yana bir daha görülmemişler. Götürülenler arasında Enformasyon Bakanlığı'nın hukuk bürosu şefi olan Heysem Musa, Musa'nın eşi ve kızı da bulunuyor. Musa'nın telefonuna cevap veren kişi El-Nusra Cephesi üyesi olduğunu söylüyor.

Nizar, Maysun ve çocuklarının nasıl ailece ölüme gittikleri Şam'da herkes tarafından bilinen bir hikaye. Hükümet adına çalışan veya azınlık

mensubu olan Suriyeliler, cihatçıların kapılarına dayanması durumunda nasıl bir karşılık vereceklerini kara kara düşünüyorlar. Bu gibi trajediler iç savaşın daha kanlı bir safhaya evrilmesine katkıda bulunuyor.

12 Şubat 2014, Patrick Cockburn

PUTLARIN YIKILMASI

Suriye'deki köktendinci İslamcılar, Bizans mozaikleri, Grek ve Roman heykelleri gibi arkeolojik hazineleri imha etmeye başladılar. Bunun nedeni söz konusu yapıtlarda vücut bulan insan tasvirinin dini inançlarına ters düşmesi olarak özetlenebilir. Uygulanan sistematik imha politikası, Taliban'ın 2001 yılında, Afganistan'ın Bamyan kentinde benzer dini nedenlerle havaya uçurduğu devasa Buda heykellerinden sonra tarihi eserlerin maruz kaldığı en yürek burkan felaket olarak nitelendirilebilir.

Ocak ayının ortasında, Suriye'nin kuzeydoğusunun büyük bir bölümünü kontrolü altında bulunduran IŞİD, Rakka kentinin yakınında altıncı yüzyıldan kalma Bizans mozaiklerini havaya uçurarak yok ettiler. İsminin açıklanmasını istemeyen ve şu an Şam'da ikamet eden Rakka Eyaleti Eski Eserler müdürü, The Independent'a verdiği demeçte şu açıklamada bulundu: "Bu olay yaklaşık iki hafta önce gerçekleşti. Bir Türk işadamı mozaikleri satın almak maksadıyla Rakka'ya gelmişti. Bunu haber alan IŞİD'in mozaiklerin yerini tespit etmesi zor olmadı. Hepsini havaya uçurdular. Geriye hiçbir şey kalmadı."

Köktendinci İslamcılar tarafından yok edilen diğer eserler arasında Şaş Hamdan'daki rölyefler ve Halep eyaletindeki antik Roma mezarlığı da bulunuyor. Halep kırsalındaki El-Katora vadisinin yamacına oyulan heykellere hedef gözetilerek ateş açıldığı ve paramparça edildikleri de gelen bilgiler arasında.

Şam'daki Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü Profesör Mamun Abdülkerim, aşırı İslamcıların sahip olduğu ikonoklazmın birçok eseri tehdit ettiğini ileri sürüyor. Suriye'deki Antik Roma ve Erken Hristiyan dönemler konusunda uzmanlığı bulunan Abdülkerim şu yorumda bulunuyor: "Suriye'deki krizin bu şekilde devam

etmesi hâlinde erken Hristiyan döneme ait haçların, mitolojik figürlerin bulunduğu mozaiklerin ve binlerce Grek ve Roma heykelinin imha edilmesine tanıklık edeceğiz".

Abdülkerim, 2007'de gün yüzüne çıkartılan Rakka'daki mozaik hakkında şunları söylüyor: "Eserin zarar görmemiş olması ve Bizans dönemine ait olup icrasında antik Roma tekniklerinin kullanılmış olması bu eseri önemli kılan faktörlerdi."

Suriye, sahip olduğu ören yerleri ve tarihi eserlerle dünyada en ön sıralarda yer alıyor. Bunlar arasında 8. yüzyıldan kalan muhteşem freskleriyle ünlü Şam'daki Emevi Camii; Suriye'nin kuzeybatısındaki İdlib eyaletinde yer alan, M.Ö. 3. ve 2. binyılında önemli bir merkez konumunda bulunan ve 20000 çivi yazılı tabletin gün yüzüne çıkarıldığı Ebla antik kenti bulunuyor. Suriye'nin doğusunda, Yukarı Fırat Bölgesi'nde "Suriye çölünün Pompeii'si" olarak da bilinen Helenistik dönem kenti Dura-Europos, fresklerin bulunduğu çok eski bir sinagoga da ev sahipliği yapıyor. Dura-Europos'un yakınında, Irak sınırına komşu bir bölgede yer alan Mari kentinin kalıntıları arasında, M.Ö. 3. yüzyılda inşa edilen ve türünün ender rastlanan örneklerinden bir kraliyet sarayı bulunuyor.

Suriye'deki birçok ünlü ören yerinin köktendinci İslamcıların kontrolündeki bölgede bulunması, bu tarihi hazinelerin geleceğini ne yazık ki tehlikeye sokuyor. Profesör Abdülkerim, tehdidin IŞİD ile sınırlı olmadığını "[El-Kaide'nin resmi kolu olan] El-Nusra Cephesi'nin ve diğer köktencilerin de az çok aynı ideolojiye sahip olduklarının" altını çiziyor.

Prefesör Abdülkerim, ayrıca, Suriye'nin tarihi mirasını iç savaş şartlarında muhafaza etmek olarak tanımladığı görevini siyaseten tarafsız bir zaviyeye sadık kalarak yürüttüğünün altını çiziyor. İç savaşın tarihi eserler üzerindeki yıkıcı etkisi özellikle Halep'te rahatlıkla hissediliyor: Ulu Emevi Camii'nin yıkılan minaresi haricinde 7 tarihi pazar yeri ve 1.000'in üzerinde geleneksel dükkan yok oldu.

Hâlihazırda isyancıların elinde bulunan Eski Humus kenti ağır hasar alırken, Haçlı kalesi Krak des Chevaliers de Suriye ordusunun hava bombardımanı neticesinde büyük yara aldı. Büyük Aziz Simeon kilisesi, isyancılar tarafından askerî eğitim üssüne ve topçu atış alanına dönüştürülmüş durumda.

Suriye'deki müzelerin genel olarak güvenli olduğu söylenebilir. Taşınabilir parçalar güvenlik maksadıyla farklı yerlere nakledilmiş bulunuyorlar. Müze çalışanları, 2003 yılından sonra Irak'ta yaşananları izlediklerini, bu nedenle erken hareket geçtiklerini söylüyorlar. Şam ile Humus arasındaki Deyr Atiye'de bulunan bir folklor müzesi ise isyancılar tarafından basıldıktan sonra sergide bulunan eski tabancalara ve tüfeklere askerî kullanım amacıyla el konuldu.

Suriye'nin antik kentlerden ve yapılardan müteşekkil zengin kültür mirasını tehdit eden en yıkıcı ve tazmini mümkün olmayan kayıplar yağmalamalar sonucunda ortaya çıkıyor. Hazine avcılığına soyunan bölge halkı, zaman zaman buldozerleri de kullanarak yaptığı kazılar nedeniyle arkeolojik bulguları da ortadan kaldırıyor. Ebla'daki bir mağarada buldozerle kazı yapan iki yağmacı, çatının çökmesi nedeniyle hayatını kaybetti.

Profesör Abdülkerim ve çalışma arkadaşlarını endişelendiren bir diğer husus da yağmalama olaylarının kapsamının son bir sene içinde büyüyerek nitelik değiştirmesi. Abdülkerim, "Türkiye, Irak ve Lübnan'da faaliyet gösteren bir mafya yapılanmasının ören yerlerini soymak için yüzlerce insanı işe aldığını" ileri sürüyor. Suriye'nin kuzeyindeki İdlip eyaletinde bulunan, bir zamanların zengin yerleşim bölgelerinden biri olsa da 1.000 sene önce kadar esrarengiz bir şekilde terk edilen "Ölü Şehirler" yöresine hırsızların dadandığına dair işaretler var. Hırsızların, tarihi eser uzmanlarını bölgeye sevk ederek kazılacak yerler konusunda bilgi aldıkları belirtiliyor.

Tarihi eser hırsızlığının vahim boyutlara ulaştığı yerlerden biri de 500 kişilik bir silahlı grubun yakın zamanda ele geçirdiği, Suriye'nin doğu ucunda bulunan Mari ören yeri. Resmi raporlara göre "Kraliyet Sarayı, güney kapısı, hamamlar, İştar Tapınağı, Dagan Tapınağı ve Bahar Tanrıçası Tapınağı" yağmacıların göz diktikleri yerler arasında bulunuyor.

300 kişinin kazı yaptığı Dura-Europos'ta durum daha da kötü. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan bir raporda, yerel halkın kazı faaliyetlerini durdurmakta başarısız olduğu ve iş makinelerinin devreye girdiği bilgisine yer veriliyor. Raporda ayrıca yasadışı kazılar esnasında "faillerin 3 metre derinliğe varan delikler açmalarından ötürü ören yerinin yüzde 80'inin yok olduğu" ifade ediliyor.

Savaşın kasıp kavurduğu fakir bölgelerde yaşayan ve eli silah tutan bazı Suriyeler için tarihi eserlerin yağmalanması bir meslek koluna dönüşmüş gözüküyor. Devlet otoritesinin bulunmadığı ve düzensizliğin cirit attığı geniş bir sahada haydutluğa ve insan kaçırma olaylarına sıkça rastlanıyor.

İsyancı komutanlar yağma olaylarının önüne geçmek isteseler dahi antik eserlerin korunmasına öncelik vermeyeceklerdir.

Profesör Abdülkerim, Suriye'nin zengin kültür mirasının muhafaza edilmesi adına yapılan uluslararası yardımın yetersiz kalmasından şikayet ediyor. IŞİD ve diğer cihatçı örgütlerin küfür olarak gördüğü mozaiklere ve heykellere ihtiyari bir şekilde saldırıyor olması yıkımın hızını artıracaktır. 5.000 yıl boyunca muhtelif savaşları ve istilaları atlatan bu eserler, yakın zamanda moloz yığınlarına dönüşebilir.

13 Şubat 2014, Patrick Cockburn

HUMUS'TAN TAHLİYE EDİLDİKTEN SONRA KAYBOLAN İNSANLAR HAKKINDAKİ ENDİŞELER ARTIYOR

Abluka altındaki Humus kentinden çıkar çıkmaz Suriye güvenlik güçleri tarafından göz altına alınan onlarca kişinin kaderi uluslararası kamuoyunu meşgul etmeye devam ediyor. Humus valisi Talal Barazi, 111 kişinin sorgulanıp serbest bırakıldığını, yaklaşık 190 kişinin bir okulda göz altında tutulmaya devam edildiğini dile getiriyor.

Birleşmiş Milletler ise aralarında çocukların da bulunduğu 336 kişinin göz altına alındığını, bunlardan 41'inin serbest bırakıldığını, geri kalanların ise BM personelinin "genel gözetim"i altında sorgulanmakta olduğunu belirtiyor. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Ofisi sözcüsü Robert Colville'e göre "göz altında bulunanlara bir zarar gelmemesi büyük önem arz ediyor."

BM aracılığıyla kotarılan anlaşma, sivillerin Humus'tan ayrılmasını ve yardım malzemelerinin bölgeye intikal etmesini içeriyordu. Yaşı 15'in üzerinde ve 55'in altında olan, askerlik çağındaki erkeklere ne olacağı ise ilk başından beri muğlaklığını korumaktaydı. Silahlarını teslim eden

Suriyeli savaşçıların bağışlanacağı ve serbest bırakılacağı telaffuz edilmiş olsa da bunun gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda henüz bir netlik bulunmuyor. Humus'ta bulunup Suriye vatandaşı olmayan kişilere uygulanacak muamele de benzer şekilde henüz açıklığa kavuşturulmamış meselelerden birisi. Buna ek olarak hükümetle çatışmaya girmiş olan erkek nüfus ile savaşa katılmamış hemcinsleri arasında kesin bir ayrımın yapılmadığına tanık oluyoruz.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanı William Hague, tahliye edilenlerin göz altına alınmasını "dehşet verici" olarak değerlendirildi. The Independent'a verdiği demeçte, "göz altına alınanlar hakkında derhâl malumat verilmesini bekliyoruz," diye konuştu.

Sıkı incelemelerin önemine dikkat çeken Suriye hükümeti, ancak bu yolla "teröristlerin" ayıklanabileceğine dikkat çekiyor. "Terörist" ifadesinin Suriye hükümeti tarafından kendisine muhalif olan herkes için kullanıldığını ekleyelim. Uluslararası ilginin son günlerde Humus'a yoğunlaşmasından ötürü hükümet de ablukanın sona ermesini istiyor. Ancak hükümetin El-Muhaberat'ın muhtelif kolları üzerindeki kontrolü her daim sarsıntılı olmuştu. Hükümeti destekleyen ve çoğunluğu Alevilerden oluşan Ulusal Savunma Güçleri'nin birimleri, yürürlükteki Humus anlaşmasına karşıymış izlenimini veriyor. Geçen hafta sonu gerçekleşen BM yardım araçlarına ateş açılması olayının arkasında bu örgüt bulunuyor olabilir.

Hükümet ve muhaliflerin birbirlerine karşı duyduğu derin güvensizlik yeni anlaşmaların gerçekleşmesi önünde engel oluşturuyor. Hükümetin yakın zamanda Eski Humus'a uyguladığı ablukayı kaldırmasını beklemek yanlış olur; bunun yanında teslim olmayı reddeden savaşçıların bölgeye intikal edecek yardım malzemelerinden yararlanmalarını da asla istemiyor. Hapsedileceklerini, işkence göreceklerini veya vurulacaklarını düşünen isyancılar da bu şartlar altında silahlarını bırakmayacaklardır.

Humus dışında Suriye'de diğer birçok bölge kuşatılmış veya abluka altına alınmış durumda. Bunlar arasında isyancıların Suriye'nin kuzeyinde kuşattığı yerleşim bölgeleri de bulunuyor. Hükümetin yeterli sayıda muharip birliğine sahip olmaması isyancıların kontrolündeki ilçelere hücum edilmesini engelliyor. Bunun yerine mezkur bölgelerin kontrol noktalarıyla çepeçevre sarıldığına, insanların bölgeye giriş çıkışlarının kısıtlandığına ya da tamamen durdurulduğuna şahit oluyoruz.

Suriye ordusu ile Hizbullah'ın Şam–Humus otoyolunun hemen batısında bulunan Yebrud şehrine saldırı planladıkları iddia ediliyor. İç savaşın ilk günlerinden bugüne dek El-Nusra Cephesi ve diğer isyancı tümenlerin elinde bulundurduğu Yebrud'da, bölgede bulunan çok sayıda Hristiyan'ın muhalif güçlerin varlığına intibak ettiği biliniyor. Esad hükümetinin ayrıca Suriye–Lübnan sınırında bulunan Kalamun dağlarındaki kontrolünü sağlamlaştırarak Şam bölgesine yayılmış hâlde bulunan isyancıların ikmal hatlarını ortadan kaldırmak niyetinde olduğunu belirtelim.

20 Şubat 2014, Patrick Cockburn

DÜŞMANLAR ŞAM CEPHESİNDE BİR ARAYA GELDİLER – ATEŞKES KALICI OLABİLECEK Mİ?

Şam'ın güney ucunda bulunan Babila ilçesinde varılan yerel ateşkes, silahlı Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) üyeleri ile Suriyeli askerleri bir araya getirdi. Görüntülerde her iki taraftan savaşçıların birbirleriyle konuştuğu ve şakalaştığı görülüyor. Şaşırtıcı bir sahne. Ancak önümüzdeki günlerde bu gibi sahnelere Şam'ın farklı bölgelerinde de tanıklık edebiliriz.

Mahalle sakinlerinin ateşkes nedeniyle "çok mutlu" olduğu ifade ediliyor. AFP haber ajansına göre bir grup ateşkes anlaşmasına tezahüratlarla destek verdi: "Bir, bir, bir! Suriye halkı bir!"

Uzun süre abluka altında kalan ve ordu tarafından bombalanan ilçenin güvenliği ÖSO tarafından sağlanacak. Sokaklarda gözlemleme şansı bulduğumuz bölge sakinleri tehlikenin şimdilik geçmesinden ötürü çok mutlu gözüküyor.

Babila'da üzerinde anlaşma sağlanan ateşkes şartlarının Barze ve Muadamiyat gibi geçmişte isyancıların kalesi konumundaki kentlerde imzalanan anlaşmalara benzer olduğunu düşünürsek, ÖSO'nun ağır silahlarını teslim etmesi gerekeceğini belirtmeliyiz. Ancak bölgedeki savaşçılar isterlerse Babila'da kalmaya devam edebilecekler. Bunun yanında Suriye ordusuna katılma seçeneği de bulunuyor. Babila'nın girişinde ÖSO ve Suriye ordusu mensuplarının birlikte görev alacağı bir kontrol noktası oluşturulacak. Ateşkesin bozulma ihtimaline karşı Özgür

Suriye Ordusu ilçenin belli noktalarında silahlı güçlerini muhafaza edebilecek. Bu bölgelere ordu güçleri girmeyecek. Hükümet, ayrıca, bölgenin yeniden inşa edilmesine yönelik planın uygulamaya konulacağı taahhüdünde bulunuyor.

Babila ilçesinin ana caddesi topçu ateşiyle ağır hasar almış binalarla dolu. Elektrik ve su gibi hizmetlerin bölgeye dağıtımının yeniden başlatılmasına karar veren hükümet, kapalı yolların yeniden açılacağını duyurdu.

Suriye'nin yakın geleceğine Babila'da veya Barze'de rastladığımız türden ateşkes anlaşmaları damga vurabilir mi? Adı geçen anlaşmaları oluşturan bazı şartlar, bu sorunun nihai cevabını belirleyecek derecede kritik önem taşıyor. Örneğin Barze'deki isyancı mahkumların serbest bırakılması maddesi: Bölgede bulunan bir ÖSO komutanı, geçen ay The Independent'a verdiği demeçte bu şartın hükümet tarafından yerine getirilmediğini belirtmişti. Halkın büyük bir çoğunluğu, bombardıman yüzünden yaşadıkları ilçelerden uzun süre önce ayrılmış bulunuyor. Geri döndüklerinde büyük olasılıkla evlerinden ziyade harabeye dönmüş yapılarla karşılaşacaklar. Kayıplarının ne kadarının tazmin edileceği ise henüz belli değil. Hükümetin Şam'da isyancıların kontrolündeki bölgelere karşı uyguladığı ana strateji, bölgenin kontrol noktalarıyla kuşatılmasından, su ve elektriğin kesilmesinden ve topçu bombardımanından oluşuyor. Stratejik önemi haiz yolların çevresindeki bölgeler haricinde kara birliklerine taarruz emri verilmedi. Bu, hükümet güçlerinin elinde yeteri kadar asker bulunmamasından kaynaklanıyor. Çatışmalardan bitap düşen yöre halkı, savaşın acilen sona ermesini istiyor.

Ateşkesler çoğunlukla dış dünyadan soyutlanmış, nispeten küçük isyancı bölgelerinde hayata geçiyor. Mevcut nüfusun BM tarafından 145.000 olarak tahmin edildiği Doğu Guta gibi büyük yerleşim bölgelerinde ise direnişin devam edeceği düşünülüyor. İsyancı savaşçıların El-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi gibi aşırı İslamcı militanlardan oluşması durumunda direniş kolay kolay sona ermeyecektir. Direnişe imkan verecek olan diğer faktörler arasında nispeten geniş bir alana yayılan bölgelerde gıda sıkıntısının yaşanmayacak olması ve bu bölgelerin dış dünyayla bağlantısının etkili bir şekilde kesilmesinin zor olması bulunuyor.

23 Şubat 2014, Patrick Cockburn

YEREL ATEŞKESLER BİR YANA UZUN SOLUKLU BİR SAVAŞ İÇİN KOŞULLAR HÂLÂ UYGUN

Ortadoğu'daki siyasi atmosfer değişiyor olsa da sonuçlar aynı gözüküyor: Kriz ve savaş. Bu sene gerçekleşen iki önemli gelişme olarak Cenevre II barış görüşmelerinin başarısızlıkla sonuçlanmasını ve Suudi Arabistan'ın istihbarat başkanlığı Suriye politikası direktörlüğüne Prens Bandar bin Sultan yerine Prens Muhammed'i getirmesini sayabiliriz. Kraliyet ailesi üyelerinden biri olan Prens Muhammed, ABD'ye yakınlığıyla ve El-Kaide karşıtı tutumuyla biliniyor.

Cenevre'de yaşanan başarısızlığın nedenleri kadar sonuçları da gün gibi ortada. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry, ilk günden barış müzakerelerinin ağırlıkla "geçiş süreci"ne yoğunlaşması gerektiğini ve Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'ın görevinden ayrılması şartına uygun olarak seyretmesi zaruretini vurgulamıştı. Fakat Esad güçlerinin nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgeleri ve ana yolları kontrol ettiğini göz önünde bulundurursak Suriye'deki güç dengelerinin radikal değişimini öngören Amerikan tutumunun gerçekleşmesi, ancak ve ancak isyancıların savaş alanında yenilgilere son vererek somut kazanımlar elde etmesiyle olabilir.

İsyancıların kendi aralarında bölünmüş olması, halk desteğini arkasına alamaması ve birçok bölgeden geri çekiliyor oluşu Esad'ın isyancılar ve müttefikleri tarafından teslim şartlarına zorlanmadan önce savaşın senelerce sürmesi gerekliliğine işaret ediyor. Esad hükümetinin Rusya, İran ve Hizbullah üçlüsünün desteğinden mahrum kalması durumunda bu süreç daha erken hayata geçebilir. Şu an böyle bir olasılık gözükmüyor. Aksine, Ukrayna'daki gelişmeler sonucunda Batı ile Moskova arasındaki ilişkilerin gerilmesi, Rusların Suriye politikasını farklı bir zaviyeden değerlendirmesine zemin hazırlayabilir. Ruslar Suriye'de alınacak bir yenilgi sonrasında oluşacak prestij kaybını önlemek ve dünya siyasetindeki "süper güç" konumunu muhafaza etmek adına daha kararlı hareket edeceklerdir.

Ocak sonu ve Şubat başı olmak üzere Şam ve Humus'ta geçirdiğim iki hafta sonunda, Esad hükümetinin, çatışmaların lehine dönmeye başladığı

2012 yılının Kasım ayından bu yana, askerî ve siyasi açıdan hiç olmadığı kadar güçlenmiş olduğu izlenimine kapıldım.

Şam, Humus ve çevresindeki isyancı bölgeler, Suriye hükümetinin uyguladığı ablukalar ve kuşatmalarla şiddetli bir şekilde kıstırılmış durumda. Öyle ki bazı bölgelerde isyancılarla hükümet arasında ateşkes anlaşmalarına imza atıldı. Şam'ın doğusunda bulunan ve Birleşmiş Milletler'e göre içinde 145.000 kişinin yaşadığı Doğu Guta gibi büyük yerleşim bölgelerine konuşlu isyancılar ise kendilerini savunmak için daha fazla imkanlara sahipler.

Suriye ordusu karşı tarafa göre daha avantajlı bir pozisyonda bulunuyor. Ancak askerlerin geniş bir bölgeye yayılmış olması muharip birliklerin idareli kullanımını, stratejik açıdan önemli operasyonlarda devreye sokulmasını gerekli kılıyor. Bu operasyonlardan ikisine tanıklık etme fırsatını yakaladım: İlki, Şam'ın güneyindeki El-Kadam bölgesinde gerçekleştirildi. İsyancılar El-Kadam'a saldırıp Şam'ın güney bölgelerle bağlantısını sağlayan ve Ürdün sınırına kadar uzanan yolu kontrol altına almışlardı. Büyük çaplı bir çatışma yaşanmasa da her iki taraf da kayıplar verdi. Suriye ordusundan yaralılarla Mezze Askerî Hastanesi'nde konuşma fırsatına sahip olmuştum. İsyancıların zayiatları nispeten daha büyüktü. Tanık olduğum ikinci operasyon ise Humus'un batısındaki muazzam Haçlı kalesi Krak des Chevaliers'nin gölgesinde kalan Zara kasabasına ordu güçleri tarafından gerçekleştirilen taarruz idi. Bu operasyona isyancıların Zara kasabasından geçen doğal gaz ve petrol boru hatlarına düzenli aralıklarla sabotaj düzenlemesi ve elektrik nakil hatlarına zarar vermesi neden olmuştu.

Ordunun yeterli sayıda muharip birliklerine sahip olmaması, hükümeti çekirdek gücünü Alevilerin ve Hristiyanların oluşturduğu Ulusal Savuma Güçleri milislerinden ve Lübnan menşeli Hizbullah savaşçılarından faydalanmaya yöneltti. Hükümetin uyguladığı stratejiye göre isyancıların kontrolündeki ilçeler önce tecrit edilip bölgeye giriş-çıkış yasaklanacaktı. Daha sonra elektrik, su ve gıda kesilecek; bölge, topçu ateşiyle ya da helikopterlerden bırakılan varil bombalarıyla iyice dövülecekti. Nihai amacı bölgenin sivillerden arındırılması olan bu strateji, her ne kadar fayda sağlamış olsa da uluslararası infiale neden oldu. Gelen eleştiriler karşısında hükümet, açık olarak ifade etmese de kendi destekçilerinin katledilmesi karşısında benzer tepkileri göstermeyen uluslararası odaklardan şikayet ediyor.

Suriye'de şüphe götürmeyen tek gerçek isyancıların hükümeti devirmeyi başaramadığı ve bununla beraber hükümetin de isyancıları mağlup etmeye muktedir olmadığı olarak tanımlanabilir. Aslında bu vakıa da yazımızın başında dile getirdiğimiz, bu sene içinde gerçekleşen en önemli gelişmelerden ikincisiyle alakalı: Şu ana dek isyancıları yönlendiren, donatan ve finanse eden Suudi Arabistan istihbarat şefi Prens Bandar'ın görevinden alınmasından söz ediyoruz. Bundan böyle bu görevi üstelenecek olan İçişleri Bakanı Prens Muhammed bin Nayef, Suudi Arabistan içinde faaliyet gösteren El-Kaide unsurlarına karşı yürüttüğü politikalarla tanınıyor. Aynı zamanda, kraliyet ailesi içinde ABD lehtarı tutumuyla tanınan kişilerden biri olarak dikkat çekiyor. Suriye politikasının belirlenmesinde rol sahibi olan bir diğer isim ise Kral Abdullah'ın üçüncü çocuğu olan ve Suudi Arabistan Milli Muhafız Bakanı görevini yürüten Prens Mütayyip bin Abdullah.

Bu görevlendirmeler Suudi Arabistan'ın isyancılara verdiği desteğin azalacağı anlamını taşımıyor. Daha ziyade Suudi Arabistan'ın izlediği Suriye politikasının ABD politikalarıyla aynı hizaya geleceğine işaret ediyor. Suriye'nin geçen sene Ağustos ayında Şam'daki bazı ilçelere kimyasal silahlarla saldırması sonrasında Başkan Obama, kararını askerî harekat aleyhinde kullanmıştı. Ne var ki bu karar Prens Bandar tarafından açık bir şekilde eleştirilmişti. Bir El-Kaide militanı tarafından 2009 yılında düzenlenen intihar saldırısında hafif şekilde yaralanan Prens Muhammed, Suriye politikasını yeniden şekillendirirken destek verdiği isyancılardan iki cephede savaşmalarını isteyecektir. Birinci cephe Suriye hükümetine karşı açılacaktır. İkinci hedef, büyük ihtimalle, isyan hareketi içindeki El-Kaide tipi örgütler olacaktır. Bu örgütlerin Suriye ordusunu hedef alan eylemlerde fark yaratan unsur olması dahi bu kararı değiştirmeyecektir.

ABD ile Suudi Arabistan'ın öngörüsü bir kenara, Suriye'ye müdahale gözüktüğünden daha zor olabilir. Hiç olmadıkları kadar bölünmüş bir hâlde olan isyancılar, 2011-2012 yıllarında arkalarına aldıkları halk desteğinin çoğunu kaybetmiş bulunuyorlar. Bu kayıp hükümetin mevcut durumda kitleler tarafından desteklendiği anlamını taşımıyor. Ancak yine de çoğu Suriyeli Esad'ın devam etmesini isyancıların yönetimi ele geçirmesine tercih ediyor.

Bu ay içerisinde Washington'da bir araya gelen Batılı ve Arap istihbarat şeflerinin, "ılımlı" muhaliflere verilecek destek konusunda fikir teatisinde

bulundukları bildiriliyor. Cihatçı radikalleri alt edeceği varsayılan "ılımlı" muhaliflerin aynı zamanda hükümetle savaşmaya devam edeceği öngörülüyor. Ancak bazı savaş ağalarının, salt Batılı güçler ve bölgedeki müttefikleri tarafından destek görmesi nedeniyle ılımlı muhalefet olarak ambalajlanması, Suriyelileri ikna etmekten aciz bir halkla ilişkiler [PR] girişimi olacaktır.

Omuzdan atılan uçaksavar ve tanksavar füzelerinin isyancıların gelecekte başarı kazanmasına katkı sunacağını düşünmek, mevcut şartlarda safça bir tahayyül olarak değerlendirilmelidir. Gazeteciler, istihbarat görevlileri ve isyancılar, bu tip silahların savaşın kaderini tayin edebileceği fikrinden gayet çabuk etkilenebiliyorlar. Bunun nedeni, 1980'lerde Afganistan'daki gerilla savaşının akışını değiştiren faktörün bu tür silahlar olduğu yönündeki inanç olabilir. Ancak tarih bize işlerin hiç de sanıldığı gibi olmadığını gösteriyor. Birkaç yıl önce o dönemde faal olan bir Afgan generaline Stinger füzelerinin ne denli sorunlar yarattığını sormuştum. Sorumu duyunca şaşırmış, çok büyük bir fark yaratmadıkları cevabını vermişti: "[Stinger füzeleri] nedeniyle helikopterlerimiz daha alçak bir irtifada ve daha hızlı bir şekilde hareket etmek zorunda kaldı. Neden olduğu olumsuzluk sadece bu oldu. Biz de topçu ateşinden daha çok faydalanma yoluna gittik."

Prens Muhammed'in göreve getirilmesiyle Suriye'ye askerî harekat vurgusu yerini diplomatik baskı yöntemine bırakabilir. Bu baskılar Rusya, İran ve Hizbullah üzerinde yoğunlaşacak, Esad'ı terk etmeleri yönünde gerçekleşecektir. Muhaliflerin ve destekçilerinin yaptığı kritik hatalardan biri Şam'ı kimin yöneteceği sorusuna İran'ın dış politikasını ve bu yolla 1979 yılından beri devam eden Sünni-Şii çatışmalarını dahil etmek oldu.

Suudi Arabistan bu türden mezhepsel çatışmaların şiddetinin azaltılması yönünde adımlar atabilir ancak henüz bu yönde dikkate değer gelişmeler bulunmuyor. Ne yazık ki Suriye'de uzun soluklu bir savaşın devam etmesi için gerekli olan koşullardan hiçbiri ortadan kalkmış gözükmüyor.

8 Mart 2014, Patrick Cockburn

CEHENNEME GİDEN YOL

Her savaşta iki taraf için de kritik önem arz eden bir şehir, köy, dağ, nehir ya da yol bulunur. Bu stratejik noktanın kontrol edilmesi, kazanmak için ya da en azından kaybetmemek için elzemdir. Suriye iç savaşında bu tür stratejik önemi haiz olan nokta, Şam'ın 160 km kuzeyinde bulunan ve ülkenin üçüncü büyük kenti konumundaki Humus'u başkente bağlayan otoyol olarak gösterilebilir. Bu yol daha sonra batıya kıvrılıp 100 km daha devam ederek Akdeniz'in kıyısındaki Tartus liman kentine ulaşır. Bu güzergah, Suriye'nin hükümet tarafından kontrol edilen bölgelerini birbirine bağlaması nedeniyle çok büyük bir önem taşıyor. Bölgeler arasındaki irtibatın kalıcı şekilde kesilmesi Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'ın iktidarına ağır bir darbe indirecektir.

Son iki yıl içinde bu güzergah hakkında pek çok şey öğrendim. Bu yolu kullanmam gerektiğini düşündüğümde mideme kramplar girmeye başlıyor. Ölüme yolculuk yapmış olmuyorsunuz elbette ancak yine de her zaman bir risk olduğunu biliyorsunuz. Cesur, dikkatli ve gayet bilgili olan şoförüm George ile yolculuğun barındırdığı tehlikeleri istişare ettikten sonra dahi başımıza bir bela gelip gelmeyeceği endişesinden kurtulamıyorum.

Yolculuk sırasında tehlike emarelerini gözden kaçırmamaya gayret ediyoruz. Örneğin karşı yönden gelen araç sayısının az olması, henüz şahit olmadığımız bir sorun nedeniyle araçların durdurulduğuna işaret ediyor olabilir. Trafiğin olması her şeyin yolunda gideceğini müjdeliyor; özellikle de çevremizden çok sayıda otobüs geçiyorsa. Nitekim Suriyeli otobüs şoförleri muhtelif bölgelere gitmelerinden ötürü olası riskleri daha iyi tahlil edebiliyorlar. Değerli malzemelerle yüklü ağır taşıtları görmek ise bizi oldukça rahatlıyor. Taşıdığı kargonun çalınabileceğini veya zarar görebileceğini düşünen sürücünün direksiyon başına geçmeye cesaret edemeyeceği varsayımında bulunuyoruz.

İşte Şubat ayının ilk günlerinde yine bu yol üzerinde seyahat ediyordum. Bir ay öncesinde, yani Ocak ayında, isyancıların Humus istikametindeki El-Nabek kentini ele geçirmesinden ötürü Şam-Humus yolunun 17 gün boyunca trafiğe kapalı kaldığını biliyordum. Ancak annesi El-Nabek

kentinden olan George, bana hükümet güçlerinin kontrolü tekrar ele geçirdiğini söylemiş, endişelenecek bir şey olmadığı telkininde bulunmuştu. Ancak herkes bu kadar iyimser değildi: Deneyimli bir yabancı gazeteci Suriye'nin kuzeybatısındaki Lazkiye'ye uçmamı, oradan Humus'a arabayla geçmemi tavsiye eti. Şam'dan Humus'a arabayla seyahat etmem durumunda ise ikinci bir araba kiralamanın mantıklı olacağını, böylelikle takip edilip edilmediğimden emin olabileceğimi söyledi. Kendisinin bu şekilde Humus'a gidip gelmeyi başardığını, ancak ikinci aracın dönüş yolunda silahlı haydutlar tarafından çalındığını belirtti.

Şam–Humus güzergahının ilk birkaç kilometresi yolculuğun beni en çok kaygılandıran kısmı oluyor. Kabun, Barze ve Duma gibi geçmişte veya şimdilerde isyancıların kontrolünde olan ilçelerden geçiyoruz. Topçu ateşi nedeniyle harabeye dönmüş ya da hükümet tarafından sistematik bir şekilde yerle bir edilmiş hâldeler. Arabanın camından yıkık duvarların ve beton katların birbiri üzerine istiflendiği bir harabe manzarası temaşa ediyorum. Kilometreler boyunca uzanan enkazın yanından hızla geçerken ortalarda kimsenin olmadığına şahit oluyoruz. Ancak bu bir keskin nişancının tüfeğinin nişangahından bizi izlemediği anlamına gelmiyor. Yolun her iki yanında bulunan araba galerileri yanmış ve terk edilmiş. İsyancıların direniş gösterdiği yerlerden biri olan Mercedes binası, feci şekilde hasar görmüş.

Arabayı çok hızlı sürüyoruz ve sadece bir kez, hükümet güçlerine ait bir kontrol noktasında duruyoruz. Bölgenin potansiyel savaş alanı olmasından ötürü Ulusal Savunma Gücü milisleri yerine üniformalı askerler nöbet tutuyor. Suriye'nin çoğu bölgesi yapboz misali, hükümete sadık güçlerin ve isyancıların kontrol ettiği dilimlerden oluşuyor. Bu yönüyle Suriye bana 30 sene önceki Lübnan iç savaşını hatırlatıyor. Yapboz tanımı bölgedeki durumu tasvir etmekte yetersiz kalabilir, nitekim Barze gibi bazı bölgelerde varılan ateşkes anlaşmaları sonucunda isyancı ÖSO savaşçıları ve hükümet birlikleri kontrol noktalarını birlikte koruyorlar. Buna karşın Barze ilçesinin merkezinde ÖSO birlikleri kontrolü ellerinde bulundurmaya devam ediyor.

Suriye'nin askerî coğrafyası çoğunlukla mezhep coğrafyasına göre şekil alıyor. Şii mezhebinin bir kolu olan, Cumhurbaşkanı Esad ve yakın çevresinin de mensubu olduğu Alevi mahallelerinden geçerken bölgede bulunan yüksek binaların hasar görmediğine şahit oluyoruz.

Şam'ın kuzeydeki dış mahallelerini arkamızda bırakırken, George'un rahatladığını görüyorum. Bana dönüp, teşvik edici şekilde şöyle diyor: "Yolculuğun tehlikeli kısımlarının yüzde 80'ini böylece atlattık." Nedense rahatlayamıyorum. Yolun hemen batısında, geçen sene ziyaret ettiğimiz Malula kasabasına bu kadar yakın olmamıza rağmen nasıl olup da sakin kalabildiğine şaşırıyorum. Dağlar arasındaki muhteşem bir vadiye konuşlu bu Hristiyan kasabası, artık kısmen el-Kaide'nin Suriye kolu olan El-Nusra Cephesi'nin elinde bulunuyor. Halk bölgeyi çoktan terk etmiş. Kasabayı gören mağaralarda ve binalarda mevzilenen cihatçıların, kolaylıkla dağdan inip hemen yakındaki yolu kapatmış olabileceği fikri aklıma geliyor.

Suriye'nin bu bölgesinde süregiden çatışmaların en ilginç özelliği savaşçıların birbirine yakın yerlerde konuşlanmış olması. Bazı mütarekelere varılmış olsa da, kısa süreli olduğu izlenimini veren diğer ateşkeslerin (ya da düşmanlar arasında "yaşa ve yaşat" ilkesi çerçevesinde varılan geçici anlaşmaların) hassas doğası, çatışmaların her an yeniden başlayabileceği izlenimini doğuruyor. Bu söylediğimiz husus özellikle de yanından geçmekte olduğumuz, yolun sol tarafındaki tepe üzerinde bulunan Yebrud kenti için geçerli idi. El-Nusra Cephesi tarafından kontrol edilen kentte, ilginç bir şekilde sayıca oldukça fazla Hristiyan nüfusun varlığı söz konusuydu. Kaçmak yerine muhitlerinde kalmayı tercih eden Hristiyanlar belli ki bir uzlaşı sağlamışlardı, ancak kimse bu uzlaşının şartları konusunda fikir sahibi değildi. Her ne olursa olsun bu uzlaşma yabancılar için geçerli değildi; 18 ay kadar önce mezkur bölgeden geçerken arabamızı teğet geçen bir kurşun sesi rahatsız edici şekilde kulaklarımızda çınlamıştı. Suriye ordusu Yebrud'u bombalamakta idiyse de bu karadan bir saldırı gerçekleştireceği anlamına gelmiyordu. Muharip birlik sıkıntısı çeken hükümet, genellikle elindekileri idareli kullanma yoluna gidiyor. Muharip birlikler, azami önem taşıyan yolların açık kalması ya da isyancıların ikmal ağlarının çökertilmesi amacıyla sıcak çatışmaya giriyorlar .

Şam'da çoğu kez Suriye ordusunun Yebrud kentine saldırı düzenleyeceğini işitmiştim. Bu fısıltının doğruluğuna ancak gözlerimle şahit olduğum zaman inanabilirdim. Diğer taraftan, Yebrud'a birkaç kilometre uzaklıkta bulunan El-Nabek'in Aralık ayında kısa süreliğine de olsa isyancılar tarafından ele geçirilmiş olması, hükümeti Lübnan menşeli Hizbullah

ile birlikte ortak bir harekat düzenlemeye ve Şam–Humus anayolunun bu önemli bölümünün güvenliğini sağlamaya sevk etmiş olabilirdi.

Oraya vardığımızda El-Nabek'in yeniden hükümet tarafından kontrol edildiğine tanık olmuştuk. Yetkililer, şehrin hasar görmemiş merkezinde bir zafer kutlaması bile düzenlemişlerdi. Ana yoldan ayrılıp göz atmaya karar verdik. Bu tip gösterilerden hoşlandığım söylenemez. Bölge insanının silah tehdidi nedeniyle katılmaktan başka çaresinin olmadığı bu toplantılarda başrolde okul çağındaki çocukların yer aldığını görürsünüz.

Miting bir şeyi açıkça ortaya koyuyordu: Kontrolün kendisinde olduğuna inancı tam olan hükümet gövde gösterisi yapmaktaydı. Bir diğer öğrendiğim husus, gösterinin güvenliğini sağlayan Ulusal Savunma Gücü üyelerinin birkaç ay öncesine kadar Özgür Suriye Ordusu bünyesinde isyancı hareketinde yer almış olduklarıydı. Öylece saf değiştirmişlerdi; kimse hangi nedenden ötürü olduğunu tam olarak bilmiyordu.

Üzülerek belirtmeliyim fakat hiç kimse bu tür uzlaşmaların Suriye'de süregiden savaşın şiddetini düşürmeye yaradığı fikrine kapılmamalı. Nabk kentinde taraflar, katliamlardan birbirlerini sorumlu tutuyorlardı. Şehrin hemen kuzeyinde bulunan Deyr Atiye kasabasında, bir hastanede görev yapan doktorların isyancılar tarafından öldürüldükleri iddia ediliyordu. Daha sonra aynı grubun bir folklor müzesini bastıklarını ve eski tabancaları çatışmalarda kullanmak üzere gasp ettiklerini öğrendim. Anayola yakın binalar kurşun izleriyle doluydu. Bazılarına top mermileri isabet etmişti lakin Şam'daki binalara kıyasla daha az hasar aldıkları gözüküyordu.

Bu yolculukla ilgili dile getirilmesi gereken iki şey daha bulunuyor. Her 10 veya 12 kilometrede bir hükümet güçlerince korunan kontrol noktalarından geçmemiz gerekiyordu. George ve ben, gerekli evraklara ve yetkilere sahip olmamızdan ötürü bu kontrol noktalarından genellikle sorun olmadan geçiş yapabiliyorduk. Ancak yine de işlemlerin süratle gerçekleşmesi kesin değildi. Öyle ki kuşku duyan veya işkillenen tek bir askerin bile bizi saatlerce orada bekletmeye yetkisi vardı. İkinci olarak, bu yolculuk süresince Lübnan ile tabii bir sınır oluşturan Kalamun dağları, hemen doğumuzda kalıyordu. Geçmişten beri kaçakçıların faaliyet gösterdiği bu bölgede son bir senede değişen yegane şey sınırın karşı tarafına kaçırılanlar arasında insanların, silahların ve mühimmatın

da bulunuyor olduğu idi. Nihayet Haziran ayında hükümet şu ana kadar elde ettiği en önemli kara muharebesi zaferini kazandı. Bu başarıda payı bulunan Hizbullah güçleri, isyancıların Humus'taki savaşçılarına malzemeler tedarik etmek amacıyla kullandığı ve gerekli takviyelerin naklini sağladığı El-Kuseyr şehrini ele geçirdiler. Hizbullah'ın eline geçen El-Kuseyr'i ziyaret etmiş, kentin tamamen yerle bir olmamışsa da büyük derecede zarar gördüğüne tanıklık etmiştim.

Geceyi Humus'ta geçirdikten sonra batıya doğru hareket edip, nüfusunun büyük çoğunluğu Alevi olan ve tartışmasız bir şekilde hükümeti destekleyen Tartus kentine doğru yola koyuldum. Kuseyr'de alınan zafer, hükümetin bu bölgedeki hakimiyetini iyice pekiştirdi.

Humus'dan ayrılırken sağ tarafımızda yükselen modern binalar dikkatimizi çekiyor. El-Vaar adı verilen bu büyük semtte 400.000 Sünni bulunuyor. Humus'un diğer bölgelerinden kaçan Sünniler de buraya sığınmışlar. Abluka altında bulunan El-Vaar'a giriş-çıkış zor olsa da uluslarası ilgi odağı konumundaki Humus'un Eski Şehir bölgesine kıyasla ablukanın daha az şiddetli olduğu ifade edilebilir. Birleşmiş Milletler insani yardı ekibinin başında bulunan Yakup El Hillo daha sonra bana şu sözleri söylemişti: "Dilerim insanlar Humus'un eski şehri haricinde abluka altında olan başka yerler olduğunun farkına varırlar."

Burası Suriye'deki stratejik açıdan önemli bölgelerden bir tanesi. Yolun hemen güneyinde bulunan Humus petrol rafinerisine havan topları isabet etmiş olsa da büyük bir hasara yol açmamış. Günün ilerleyen saatlerinde bir Suriye tankının el-Vaar semtine doğru pozisyon alıp atış yaptığına şahit oluyorum. Bölgenin batısına doğru ilerlediğinizde yol Humus Geçidi adı verilen noktada daralıp, yolun her iki yanındaki alçak dağların eşliğinde uzayıp gidiyor. Sahip olduğu stratejik önem nedeniyle bu geçit yüzyıllar boyunca çekişmelere ve savaşlara neden olmuş. 13. Yüzyıl'da Hospitalier Şövalyelerinin büyük paralar harcayarak muazzam kuleleri ve dev konsentrik surları ile dünyanın en büyük Haçlı kalesi olan Krak des Cheavliers'yi inşa etmesi, Humus Geçiti'ni kontrol etme amacını güdüyordu. Bulunduğum yerden Krak des Chevaliers'nin hisarını seçmeye çalışıyordum ki güneşin şuası birden kalenin beyaz taşlarına düşerek gözlerimi kamaştırdı. Rönesans resimlerindeki kalelere benzediği izlenimine kapıldım. Ancak ne yazık ki kaleye daha fazla yakınlaşmamın mümkünatı yoktu. Bölge Zara ve Hosn kasabalarına

konuşlanmış isyancılar tarafından kontrol ediyordu. Bu kasabalar aylardır abluka altındaydı. Zara kasabasından geçen petrol ve doğal gaz boru hatlarının yanı sıra bölgedeki elektrik nakil hatları, bu bölgeyi önemli bir yerleşim birimi hâline getiriyordu. İsyancılar, stratejik önem arz eden bu kaynaklara sabotaj düzenlemek suretiyle tehdit oluşturuyordu.

Hükümetin Zara'ya düzenlediği saldırı sonucunda yaralanan askerlerle görüşmek için anayolun hemen yakınında bulunan, Lübnan sınırındaki Tel-Kalak şehrindeki hastaneyi ziyaret ettim. Doktorlar, herhangi bir yaralının getirilmediğini söyleseler de hastanede Ahmed Muhammed adındaki bir siville tanıştım. İnek sağarken kalçasından ve elinden vurulduğunu söyleyen Muhammed, yanında bulunan yaşlı bir adamın ise hayatını kaybettiğini dile getirdi. Bir Alevi kasabasının sakini olduğu izlenimini edindim. Mezhepsel nedenlerle mi üzerine ateş açılmıştı? Suriye'nin bu bölgesi Hristiyanlık, Alevilik ve Sünnilik gibi farklı mezhep ve dinlere mensubiyet üzerinden ayrışmış birçok farklı kasabaya ev sahipliği yapıyor. Silahlı kamplara dönüşen bu kasabalar insanın aklına Lübnan'ı getiriyor. Bölgenin hemen batısında hükümetin kalesi konumundaki Tartus bulunuyor. Bu hoş ve huzurlu şehrin merkezindeki bir duvarda Suriye ordusuna hizmet ederken hayatını kaybetmiş 2000 kadar genç insanın fotoğrafları sergileniyor.

Yolculuğum sırasında hükümetin bu bölgedeki hakimiyetini artırdığını ve isyancıların baskı altında olduğunu müşahede ettim. Ordunun yükünün fazla olması Suriye hükümetinin hakimiyet alanını ancak ağır ağır genişletebilmesine olanak veriyor. Altı ay öncesine kıyasla daha güvenli olan Şam-Tartus otoyolu tüm bunlara rağmen ani bir saldırının hedefi olabilirmiş izlenimi veriyordu.

Yolculuğun bana gösterdiği bir diğer şey de Suriye'nin hiç olmadığı kadar farklı koşulların etkisi altında olduğu idi. Hangi mezhebin ağır bastığı ve askerî durumun ne olduğu gibi faktörler, bölgenin kaderini belirlemede önemli rol oynuyorlar. Beyrut ve Şam'da neler olup bittiğiyle ilgili anlatılanların çoğunun yanlış olduğunu gördüm. Keza haber kaynaklarının kesin bir dille aktardığı gelişmeler de tanık olduğum gerçeklerden çok farklıydı. Görgü tanıklarının aktardıkları Suriye'de olup bitenleri anlamak açısından büyük önem arz ediyor. Ancak aktarılanlar da kısa sürede güncelliğini yitiriyorlar. Hâl böyle olunca bu yıl içinde bir gün yine kendimi tehlikeli ancak heyecan dolu Şam-Tartus yolunda bulacağım gibi gözüküyor.

15 Mart 2014, Patrick Cockburn

MUTSUZ BİR YIL DÖNÜMÜ: UFUKTA ESAD'IN SONUNUN GELDİĞİNE DAİR BİR EMARE HÂLÂ YOK

Arap isyanlarının birbiri ardına patladığı 2011'in başlarında Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad, kendinden gayet emin bir şekilde Suriye'nin karışıklıklardan etkilenmeyeceği iddiasında bulunuyordu. Bu noktada yalnız değildi: 10 yabancı büyükelçiyi ağırladığı aynı yılın Şubat ayında, Mısır ve Tunus'taki devrimci ayaklanmanın Suriye'ye sıçraması yönündeki imaları değerlendiren diplomatların hepsi, istisnasız bir şekilde, bunun mümkün olmadığını dile getiriyorlardı.

Suriye'nin diğer Arap ülkelerinden daha istikrarlı olduğu yönündeki kanaat, Beşşar el-Esad'ın halk tarafından destek gördüğü inancından hareketle dile getiriliyordu. Suriye'nin İsrail'e ve ABD'ye karşı oluşu ulusalcı çevreler tarafından itibar görmesine yarıyordu. Halk, Mısır ve Yemen'de olduğu kadar fakr-u zaruret içinde yaşamıyordu. Ancak büyükelçilerin toplantısından bir ay geçmemişti ki protestolar hız kazanmaya başladı. Protestolara şiddetin dozunu iyice artırarak karşılık veren hükümetin cevabı vahşice oldu. Hama kentinde 20.000 kadar insanın katledilmesiyle sonuçlanan ve 1979-1982 tarihleri arasında meydana gelen Müslüman Kardeşler ayaklanmasındaki tutumuna benzer şekilde hükümet, görüş ayrılıklarını devleti alaşağı etme amacı güden devrimci faaliyet olarak tanımladı. Çoğu kişi hükümetin gösterdiği orantısız tepki sonucunda protestoların ayaklanmaya dönüştüğünü düşünüyor. Hükümet ise en başından beri silahlı bir İslamcı ayaklanmayla karşı karşıya olduğunu savunuyor ve hareketin Batı istihbarat kaynaklarıyla işbirliği yapan Körfez krallıkları tarafından destek gördüğünü iddia ediyor.

Şimdi geriye dönüp baktığımızda yabancı hükümetlerin ve birçok Suriyelinin yüz kızartıcı bir hızla tutum değiştirmiş olduğuna, Suriye'nin başına hiçbir şey gelmeyeceği noktasından Cumhurbaşkanı Esad'ın koltuğunu kaybetmesinin protestoların kaçınılmaz sonucu olduğu noktasına savrulduklarını görüyoruz.

Bu görüş değişikliğinde olanlar aslında Libya örneğine ve o sıralarda devrilmiş olan Muammer Kaddafi'nin başına gelenlere atıfta

bulunuyorlardı. Lakin bu tahlil hem Libya'daki hem de Suriye'deki durumun yanlış değerlendirilmesinden kaynaklanıyordu. Uluslararası platformda yalnızları oynayan Libya rejimi, isyancılar yüzünden değil NATO'nun hava harekatı sonucunda düşmüştü. Suriye ise BM himayesindeki herhangi bir harekatın önünü tıkamaya muktedir olan Rusya'nın müttefiki konumundaydı. Rusya'nın yanı sıra İran da Arap dünyasındaki en önemli müttefikinin devrilmesine razı olacak değildi.

İsyancıların kırsal bölgelerin dışında Şam ve Halep gibi kentlerdeki bazı bölgeleri ele geçirdiği 2012 yılı çok önemliydi. Ancak yıl sonunda hükümet, 14 eyalet başkenti haricinde önemli yolları da elinde bulundurmaya devam ediyordu.

Suriye hükümeti, Fırat nehri üzerinde bulunan ve eyalet başkentlerinden biri olan Rakka kentini 2013 yılında kaybetti. Ancak kenti ele geçirenler Batı destekli Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) değil başta Irak Şam İslam Devleti (IŞİD) olmak üzere cihatçı örgütlerdi.

Uluslararası kamuoyunun dikkatle izlediği cihatçıların Rakka kentini ele geçirmesi, protestoların başından beri muhalefeti El-Kaide'nin güdümünde olmakla suçlayan hükümetin de işine geliyordu. Muhalefet ise Ortadoğu'daki komplo teorilerinin ruhuna uygun bir şekilde IŞİD'in hükümetle iş birliği yaptığı iddiasında bulundu. Aksini gösteren birçok kanıt olmasına rağmen Suriye ordusunun IŞİD ile nadiren savaştığını vurguladı.

2012'in sonlarına doğru büyük kapsamlı bir askerî müdahalenin yokluğunda isyancıların zafer kazanamayacağı netleşmeye başlamıştı. Hükümet güçlerinin dış bölgelerden geri çekilip stratejik bölgelerde konuşlanmasını gören çoğu kişi isyancıların kazanma şansının yükseldiğini düşünmüştü. Muhalefetin en büyük hatalarından biri Libya'da yaşanan tarzda bir müdahaleye bel bağlaması oldu. Öyle ki bu müdahalenin gerçekleşmemesi durumunda devreye sokabileceği bir B planı bulunmuyordu.

Mevcut durum askerî ve siyasi bir çıkmaza işaret ediyor. Barış müzakerelerini sekteye uğratması muhtemel problemlerden bir tanesi, Suriye'de iktidarın yoğun bir şekilde Cumhurbaşkanlığı makamında ve istihbarat güçlerinde yoğunlaşması olarak ifade edilebilir. Siyasi bir "geçiş süreci" durumunda ise iktidarın taraflar arasında paylaştırılması

gerekiyor. Ancak tarafların birbirine karşı hissettiği itimatsızlığın ve nefretin boyutlarını göz önünde bulundurduğumuzda bu seçeneğin uygulanması imkansız gözüküyor. İktidarın makul bir şekilde dağılımı ancak tarafların güçlü oldukları bölgeleri muhafaza etmesine imkan tanıyan coğrafi bir paylaşım esas alınarak gerçekleştirilebilir.

Muhalefet, 2011–2012 yıllarında kazanmayı başaramadı. Peki ya hükümet? Hükümetin mevcut şartlarda savaşı kazanma ihtimali var mı? Lübnan sınırındaki Kalamun dağlarında, Halep şehrinde ve civar bölgelerde önemli kazanımlar elde eden hükümet, yeterli sayıda askere sahip olmaması nedeniyle çok yavaş hareket etmek zorunda kalıyor. Ordunun uyguladığı taktik, isyancı kontrolündeki bölgelerin yalıtılmasının ardından havadan ve topçu ateşiyle bombalanarak sivillerin bölgeyi terk etmeye zorlanması olarak özetlenebilir. Ne var ki hükümetin bu yolla halkın desteğini yeniden kazanması hayli zor gözüküyor. Lakin isyancılar bu stratejiye bir cevap geliştirebilmiş değiller.

Suriye hükümetinin en güçlü yönü, isyancıların aksine, iç birliğini muhafaza etmesi olarak temayüz ediyor. Libya'yla karşılaştırıldığında taraf değiştiren üst düzey yetkili sayısının oldukça az olduğu görülüyor. Öte yandan ordudan firar edenlerin sayısı fazla olsa da askerî birliklerin topyekûn saf değiştirdiğine tanıklık etmiyoruz. Çoğu devrimde zafer kazanan isyancılar kendi aralarında bölünür ve akabinde iç savaş başlar. Ancak Suriye'deki muhalefet hâlihazırda kendi iç savaşını 3 Ocak'tan beri sürdürüyor. Herhangi bir grubun net bir şekilde kazanmasının muhtemel olmadığı bu süreç, tüm silahlı muhaliflerin prestij kaybetmesine neden oluyor.

IŞİD ve diğer silahlı muhalifler arasında devam eden savaş, Cumhurbaşkanı Esad açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Keza isyancılara destek veren ve finansörlüğünü üstlenen Suudi Arabistan ve Katar arasındaki ateşli ihtilaf da Cumhurbaşkanı Esad'ın ekmeğine yağ sürüyor. Suudi Arabistan'ın Müslüman Kardeşler hareketini, El-Nusra Cephesi'ni ve IŞİD'i "terörist" ilan etmesiyle Suriye'deki çatışma daha karmaşık bir hâl alıyor. Suudların ve Amerikalıların hem Esad hükümetiyle hem de cihatçı gruplarla savaşacak bir isyancı ordusunu nasıl hayata geçirecekleri konusunda büyük soru işaretleri bulunuyor.

Hayatta kalmak kazanmak anlamına gelmiyor. Perişan hâldeki bir ülkenin başında bulunan Esad, nihai bir zafer kazanmak için elzem olan

kaynaklara sahip değil. Fakat Şam hükümetinin iyice güçten düşürmeyi amaçlayan, ABD, Türkiye ve Suudi Arabistan'ın da destek vereceği uzun süreli bir savaşın somutlaşmaması durumunda Cumhurbaşkanı Esad'ın iktidarına sona erdirecek hiçbir neden gözükmüyor .

18 Mart 2014, Robert Fisk

ESAD'IN ORDUSUYLA İLERLERKEN

Yebrud savaşı sona erdi. Kentten geriye mermi kovanlarıyla örtülü sokaklar, top atışları sonucunda paramparça olmuş evler kaldı. Çatışmalar başlamadan önce Rum Katolik Kilisesi'ni işgal eden isyancılar, vahşice kırıp dökerek kiliseye büyük zarar verdiler. Dün hükümet bayrağını göndere çeken General Badi Ali'yi, Suriyeli askerlerin yanı sıra Lübnan'dan gelen bir dizi Hizbullah savaşçısı da izliyordu. Ancak geç kaldılar. El Nusra Cephesi ve İslami Cephe militanları Suriye'nin en eski kilisesinin o güzel fresklerini lime lime etmişlerdi bile.

Meryem Ana Katolik Kilisesi yakılmış İncil el yazmalarıyla, paramparça edilmiş resimleriyle ve duvarlardan kazınmış freskleriyle adeta bir utanç abidesine dönüşmüş. Şüpheci kimseler kutsal şeylere karşı yapılan bu saygısızlığın rejim tarafından kameralara yansıması maksadıyla sahnelenmiş olabileceğini düşünebilir. Fakat antik sütunlarıyla bu ibadet evinin almış olduğu hasar, ancak haftalarca süren tahribat sonucunda oluşmuş olabilir. Öyle ki mozaiklerle resmedilen aziz ve azizelerin gözleri dahi oyulmuş.

İslamcılar, Aziz George ile Ejderha'nın hikayesini tasvir eden mozaiklere saldırmış, talihsiz şövalyenin ve ejderhanın gözlerini oymuşlar. Kutsal şeylere yapılan bu saygısızlığa haysiyetsizlik yaftasını yapıştırıp geçemezsiniz. Ancak bu türden vandallığın akabinde Suriye'nin Müslümanlarla Hristiyanlar arasındaki ilişkileri nasıl tamir etmeyi başarabileceği sorgulanabilir. Cevap hiçbir zaman olabilir. Fakat yine de bu eski kentin Müslüman sakinleri olağanüstü bir cesaret sergileyerek Hristiyan komşularını sonuna kadar korumaya çalışmışlar.

Binlerce Suriye askerinin kente girdiğini biliyoruz. Cesetler kaldırılmıştı ancak çevrede çok sayıda çürümekte olan hayvan leşi vardı. Dün

konuşma fırsatı bulduğum kişiler sert ve kuvvetli askerlere benziyorlardı. 13 gün süren çatışmalar sırasında dağdaki hava koşulları nedeniyle yüzlerinde yanıklar oluşmuştu. İngiliz muhabire hayretler içerisinde bakan Hizbullah militanları da benzer şekilde güçlü savaşçılardı. Fotoğraflarının çekilmemesini istediler. Ancak bize Yebrud'a bakan dağın diğer tarafından, Lübnan'daki Bekaa vadisinden geldiklerini neşe içinde itiraf ettiler.

Keskin nişancı tüfeklerinin ve radyolarının da aralarında bulunduğu savaş gereçlerinin hepsi yepyeniydi. Besbelli düşük nitelikli bir ordu değildi bu. Suriye askerleri ve Hizbullah birbirlerinden yarı bağımsız hareket ediyor gibi gözüküyor, sokakların farklı noktalarında kümeleniyorlardı. Ancak yemeklerini paylaşıyor, meydana giriş yapan iki Rus yapımı tankı beraber izliyorlardı.

Burada yaşayıp iki seneyi aşkın süredir Yebrud'da yaşananlara tanık olanlar dışında şu son 13 günü kim, nasıl anlatabilir? Nasıl aktarılabilir 15 aylık ömrünün tamamını İslamcıların yönetimi altında geçiren minik bebeğin hikayesi?

Şehre giden yol paramparça hâldeydi. Yolun kenarında dizili binalar, dükkanlar, mağazalar yağmalanmış, çevredeki insanlar korku içinde saklanmışlardı. Nihayet Osmanlı döneminden kalan, tuğladan evlerin sıralandığı sokakta bir kadına rastladım. İneklerini bodrumda tutuyordu. 15 aylık çocuğun annesi olan Ummu Kusay, aralarında Arapça bilmeyen savaşçıların da bulunduğu El-Nusra Cephesi militanlarına karşı 70 kadın bir araya gelip protesto gösterisi yaptıklarını anlattı.

"Bizi tehdit ettiler ve çevremizi sarıp gösteri yapamayacağımızı söylediler. Beşşar El Esad ismini telaffuz edemeyeceğimizi dile getirdiler. Biz de Suriye'de yabancıları istemediğimizi söyledik. Daha sonra yaptığımız gösteride sadece 10 kişiydik. Çevremizi 200 savaşçı sardı. Sonra onlar da faaliyete geçti. Gösterilerimize liderlik eden kişinin hükümet ajanı olduğunu iddia ettikleri bir kayıt hazırlayıp bunu kendi radyolarında çalmaya başladılar. Sonunda kadıncağızın kafasına silah dayadılar. Suçlamalar asılsızdı."

Ummu Kusay hayli rahatsız edici şeyler de anlattı. Kendisi gibi Sünni olan El-Nusra Cephesi savaşçılarının, bölgeye taşıdıkları gıda ürünlerine fahiş bedeller biçtiklerini ve halkı bu fiyatlar üzerinden alışveriş yapmaya zorladıklarını iddia etti. Hristiyanlar ise dini inançları nedeniyle

yürürlüğe konan vergiden ötürü daha fazla para ödemek zorunda kalmışlar. Ummu Kusay, gıda ürünlerinin büyük bir kısmının sınırın öteki tarafından, Lübnan'dan getirildiğini ve Birleşmiş Milletler insani yardım malzemelerine ait olduğunu söyledi. Söz konusu gıda ürünleri, büyük bir ihtimalle, isyancıları destekleyen insanların sığındığı mülteci kampından geliyor.

Bir sokağın köşesinde Suriye ordusu kara kuvvetleri komutanı Albay Medyan Abbadeh'e rastladım. Bana savaşın iki aşamadan oluştuğunu izah ederken üzerimizdeki tepelerde top sesleri yankılanıyordu. Şimdiki hedefin El-Nusra Cephesi militanlarının konuşlandığı Rankus beldesi olduğunu söyledi. Ancak özellikle bir şeyin altını çizdi: İsyancıların Suriye'ye çok sayıda mühimmat soktuğu Lübnan kenti Arsal ile bağlantısı kesilmişti. Esad karşıtlarına bir darbe daha.

Abbadeh komutasındaki askerler iki gün boyunca uyumadan savaşmışlardı. Ancak kazanan taraf olduklarını biliyorlardı. Geçen sene Malula'yı ele geçirdikten kısa süre sonra kaybetmişlerdi. Yebrud şehrini ellerinde tutmayı başarırlarsa Suriye ordusu burada kalıcı olacak gibi duruyor. Bayrağın göndere çekilmesi de bu yüzden, "zafere", "kahramanlığa" ve "cesarete" yapılan vurgular da. General Badi Ali'nin konuşması bir türlü nihayete ermedi. Neden bütün generallerin attığı nutuklar birbirine benzer?

Eski posterler hâlâ duvarlarda asılıydı. Bir tanesinin başlığı şu şekildeydi: "Yebrud Halkının Kurtuluş Partisi". Posterde şu ifadelere yer veriliyordu: "Şayet siz sabreder ve Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız, onların tuzakları size hiçbir zarar veremez".* Fakat Yebrud'daki isyancıların başına büyük zararlar geldi. Suriyeliler alışılmadık şekilde çok sayıda isyancıyı esir aldılar. Tüyler ürpertici olan ise bir esiri dahi görmemiş olmamdı.

Suriyeli yetkililer şehirde Mısır ve Birleşik Arap Emirlikleri'ne ait pasaportlar ele geçirildiğini söylediler. Pasaportların gerçek olduğunu ve cesetlerin üzerinden çıktığı iddiasında bulundular. Ne var ki pasaportların varlığına bizzat şahit olamadım. Listede birçok isim bulunuyordu.

* "If you are patient and you are devoted to God, the cunning of your enemies will not harm you." Her ne kadar metinde belirtilmemiş olsa da posterde aktarılan pasaj Kur'an'dan alıntılanmıştır. Yazar büyük bir ihtimalle bu ifadenin alıntı olduğunun farkında değildi. Karşılaştırmak için bkz: Âli İmran Suresi, 3:120.

Ahraruş Şam tugayının kumandanı Abdul-Rahman Mehrez. Mahmud Osman el-Barşa adında bir Tunuslu. Sonra Maghaviral-Kalamun tugayının lideri Muhammed el-Kudayni ismini gördüm. Fecr El İslam tugayının lideri Ömer Süleyman Kazna . . . Liste uzayıp gidiyordu.

Yebrud zengin bir şehir. Daha doğrusu, zengin bir şehir idi. Yebrud'dan ayrılan çok sayıdaki aileden biri de daha sonra Arjantin Cumhurbaşkanı olan Carlos Menem'in ailesiydi. Menem, 23 Kasım 1994'te köklerinin bulunduğu Yebrud'u ziyaret etti. Bu ziyaret anısına dikilen anıt, isyancıların yeşil, beyaz ve siyah renkli bayrağıyla örtülmüş. Belki Yebrud'dan ayrılan bu aileler, şehrin yeniden inşa sürecinde maddi yardımda bulunabilirler. Ancak Suriye'nin yeniden inşasına kim katkıda bulunacak?

Yebrud'un şimdilerde Suriye'nin diğer yerlerinden bir farkı kalmamış. Bitkin, yorgun bir enkaz kent durumunda. Şüphesiz, çok önemli bir zaferin sahnesi olarak akıllara kazınacak.

19 Mart 2014, Robert Fisk

İNANÇ, UMUT VE 40 MİLYON STERLİN DEĞERİNDE BAĞIŞ? TUTSAK RAHİBELERİN SERBEST BIRAKILMASI SURİYE REJİMİNE PAHALIYA MAL OLUYOR

Zehir saçan medyayı ve iç savaşın amansız dedikodularını kılavuz addedersek bu rahibeler dünyanın en değerli rahibeleri gözüküyor.

Lübnanlılara göre Katar, tutsak rahibelerin serbest bırakılması için Beşşar El Esad'ın düşmanlarına 40 milyon sterlinlik ödeme yapmış. Suriye'de bu rakam 43 milyon sterline çıkıyor. Üç aylık tutukluluk sonrasında El Nusra Cephesi tarafından serbest bırakılan 13 Rum Ortodoks rahibeye göre ise hiçbir ödeme yapılmamış.

Ne var ki Suriye'de kimse bedavaya serbest bırakılmaz. Suriye istihbarat güçleri, rahibelerin serbest bırakılma bedelinin aralarında isyancı savaşçıların akrabalarının da olduğu 152 kadın mahkumun salıverilmesi

olduğunu iddia ediyor. Bugünlerde Şam'ın merkezindeki bir kiliseye ait yetimhanede bulunan rahibeler için bedel artmaya devam ediyor.

Şam'ın merkezinde bulunan, Hristiyanların yaşadığı El-Kassa semtindeki Aziz Gregorius Ortodoks Cemaatine ait yetimhanede görüştüğüm rahibe İrene, "Artık güvendeyiz," diyor. Ve ekliyor: "Burada mutluyum".

Siyah çarşafı ve baş örtüsüyle ufak tefek bir kadına yaklaşıp baş rahibe Plagia Sayyaf ile esaret altında yaşadıkları hakkında konuşmak istediğimi söylediğimde olumsuz yanıt alıyorum. Baş rahibe Plagia'nın rejim destekçisi Dünya TV'de yayınlanan mülakat nedeniyle derin bir teessür içinde olduğunu söylüyor. "Bir daha medyayla görüşmeyeceğine Tanrı'nın huzurunda yemin etti."

Rahibelerin ve yanlarındaki üç hizmetçinin geçen haftaya kadar Yebrud'da esir tutulduğu dayalı döşeli villaya göz atmış olmamdan mütevellit bu sıra dışı olay hakkında cevap bekleyen bazı sorular bulunuyor. Hristiyan cemaatin geçen Aralık ayında dehşet içinde duyurduğu gelişmeye göre rahibeler ve yardımcıları eski bir Hristiyan kenti olan ve hâlâ İsa Peygamberin dili olan Aramice'nin konuşulduğu Malula şehrinden kaçırılmış ve iki seneyi aşkın süredir İslamcıların kontrolündeki Yebrud kentine götürülmüşlerdi. Bazıları ölmüş olduklarını iddia etse de daha sonra ortaya çıkan bir video rahibelere iyi davranıldığını, hatta rahibelerden birinin kendilerini kaçıran kişilerle gülmekte olduğunu gösteriyordu. Bu videonun yayınlanmasından kısa süre sonra serbest bırakıldılar.

Olaya müdahil olan Lübnan istihbarat servisleri, fidyenin kendileri tarafından verilmediğini belirttiler. Rahibeler serbest bırakıldıktan sonra herkesi şaşırtacak şekilde kendilerini tutsak eden kişilere muamelelerinden ötürü teşekkür edip, İslamcı liderlerden birine özellikle minnettar olduklarını bildirdiler. Daha sonra fidyeyi verdiği düşünülen Katar'a ve en sonunda da Beşşar El Esad'a müteşekkir olduklarını ifade ettiler.

Şam'da ortaya çıkan raporlar ise çok daha ciddi. Bu raporlara göre rahibelerin salıverilmesinin ardında Katar'ın ödediği büyük meblağ haricinde Esad'a karşı olan Lübnan menşeli Hristiyan partilerin katkısı da bulunuyor. Raporlara göre söz konusu şeytani anlaşma şu şekilde gerçekleşmiş: Suriye güçleri ve Hizbullah üyelerinin Yebrud'a saldırıya

geçmesinden iki hafta kadar önce Şam hükümeti rahibelerin serbest kalması karşılığında yüzlerce İslamcı savaşçıya güvenli koridor açıyor ve Yebrud'un yakınındaki Rankus kasabasına kaçmalarına göz yumuyor.

Allah göstermesin diyor Şam hükümeti. Fakat bu iddia doğruysa ordunun Yebrud'daki eski Osmanlı mahallelerini ele geçirmesine müteakip hangi nedenle hiçbir ceset görmemiş olduğum sorusuna yanıt almış olacağım. Suriyeli yetkililer gelecek savaşın hâlihazırda El-Nusra Cephesi'nin kontrolünde bulunan Rankus için olacağını doğruladılar. Rejime destek verenler Şam hükümeti bir avuç rahibeyi kurtarmaktansa neden yabancı İslamcı grupları yok etmiyor, diye soruyor. Binlerce Suriyeli kadın kaçırılmadı mı ve yüzlercesi tecavüze uğramadı mı? Rahibelerin sağlığı için duacı olmak bir şey, tutsakları onları kaçıranların elinden sessiz sedasız teslim almak ve bunu kırıp dökülen mozaikleri ve resimleriyle Meryem Ana Kilisesi'nin sadece 200 metre uzağında yapmak bambaşka bir şey.

Her geçen gün sayısı artan kızgın Suriyeliler, rahibe Plagia'nın Lübnanlı olduğunu (Suriyeli olduğunu dile getirenler de mevcut) ve Samir Geagea'nın başkanlığını yaptığı, Esad rejiminden nefret eden Lübnan Güçleri'nin üyelerine yakın olduğunu dile getiriyorlar. Diğer yandan, rahibelerin teşekküre boğduğu Katar Esad'ın gaddar İslamcı düşmanlarını finanse etmeye devam ediyor. Amiyane tabirle, ne oluyor yahu? Eğer rahibelerin serbest kalmasında gerçekten de Suriye ordusu etkin rol oynamışsa rahibeler neden onlara teşekkür etmiyor? Neden sadece El Nusra Cephesi'ne teşekkür ediyorlar?

Suriye'de bu günlerde hayli fazla esir mübadelesi yapılıyor. Bu iç savaşlarda sıkça rastlanan bir şey. Bunun haricinde özel ateşkeslerin ve "uzlaşma" komitelerinin hayata geçirildiğine şahit oluyoruz. Son zamanlarda Lübnan bu tür mekanizmaların içinde daha çok yer almaya başladı. Belki de hâlâ savaşın kendi topraklarına sıçramasından korkuyor. Şam'da konuşulanlara bakılırsa pazarlıklar "başından sonuna dek" Lübnan iç güvenlik güçlerinin başındaki General Abbas İbrahim tarafından yürütülmüş. General İbrahim, geçmişte El-Kaide temsilcileriyle Lübnan'ın güneyindeki Ayn Helve Filistin mülteci kampında gerçekleştirdiği cesurca görüşmelerle tanınıyor.

Peki o hâlde onlarca kez Esad'ın devrilmesi yönünde açıklama yapmış olan Katar yıllar süren karşılıklı öfke ve gerginlikten sonra Esad

rejimiyle diyalog kapısını mı aralamak istiyor? Bunun nedeni kendisi gibi Suriye'deki İslamcıları finanse eden ezeli düşmanı Suudi Arabistan'ı kızdırmak olabilir mi? Suudi Arabistan cephesinde ise derin bir sessizlik var. Ah, bu savaş günlerinde Suriyeli komplo teorisyeni olmak var. Ya da rahibe olmak.

20 Mart 2014, Patrick Cockburn

SURİYE'NİN SEKÜLER AYAKLANMASI CİHATÇILAR TARAFINDAN GASP EDİLDİ

Şam'da geçen Ağustos ayında isyancıların kontrolünde bulunan ilçelere düzenlenen sarin gazı saldırısının hemen sonrasında Razan Zeytune ile bir Amerikan televizyon kanalına çıkmıştık. İnsan hakları avukatı ve İhlalleri Belgeleme Merkezi kurucusu olan Zeytune, yayına Şam'ın doğusunda bulunan ve isyancıların kalesi konumundaki Duma'dan Skype vasıtasıyla katılıyordu.

Zeytune gerçekleşen saldırı hakkında tutkulu, etkili ve tamamıyla ikna edici bir izahat sundu.

İnsanların evlerin kapılarını kırarak içeri girdiklerini ve evde yaşayan herkesi ölmüş vaziyette bulduklarını anlattı. "Hayatımda bu kadar ölüyü bir arada görmemiştim," diye ekledi. Az sayıda bulunan sağlık merkezlerindeki doktorlar gaz saldırısına maruz kalanları beyhude çabalarla, gözyaşları içinde tedavi etmeye çalışıyorlardı. Bir seferde 15–20 ceset toplu mezarlara yığılıyordu. İsyancıların sarin gazı saldırısının arkasında olabileceği düşüncesini hor görerek reddeden Zeytune, iddialara şu soruyla cevap vermeyi seçiyordu : "Biz deli miyiz kendi çocuklarımıza kıyalım?"

36 yaşındaki Razan Zeytune, on yılı aşkın süredir siyasi mahkumların müdafaasını üstleniyordu ve insanlara güven hissi aşılayan avukatlığı sayesinde Suriye muhalefeti ilk yıllarında büyük bir uluslararası destek kazanmıştı. Ancak 8 Aralık'ta Duma'daki ofisini basan silahlı kişiler, Zeytune ile beraberindeki eşi Vael Hamada, avukat Samira el-Halili, şair Nazem al-Hamadi ve iki insan hakları aktivistini kaçırdılar. Bu dört kişinin akıbeti bilinmiyor. Kaçırma olayının arkasında Suudi destekli

İslam Ordusu'nun olabileceği düşünülse de örgüt bu iddiaları reddediyor. Avukat al-Halili'nin eşi Yasin el-Hac Salih, internet üzerinden yayın yapan al-Monitor'a verdiği demeçte şöyle diyor: "Razan ve Samina ulusal, kapsayıcı bir seküler hareketin üyeleri olmalarından dolayı despotizme temayül eden İslamcı unsurlarla ters düştüler."

Suriye'de Zeytune ve beraberindekilerin kaçırılma vakasına benzer olayların yaşandığını, İslamcıların sivil aktivistleri kaçmaya zorladığını veya katlettiğini biliyoruz. Bu tür olaylar çoğunlukla İslamcıların işlediği cinayetlerin, uyguladığı işkencelerin, verdiği hapis cezalarının ve muhtelif suçlarının aktivistler tarafından ifşa edilip eleştirilmesi akabinde gerçekleşiyor. Herkesin bildiği gibi tüm devrimler emektar ve en insancıl destekçilerini bir zaman sonra yutup sindirmiştir. Ancak hiçbir devrim bunu Suriye'de tanık olduğumuz hızla ve gaddarlıkla yapamamıştır.

Selefi cihatçılar, Suriye toplumunu ilerici ve demokratik bir minvalde modernleştirmek yerine İslam'ın kuruluş dönemine has kaidelerini yeniden muzaffer kılmayı amaçlıyor. Cihatçılar işte bu uğurda savaşmayı göze alıyorlar.

Başlangıçta seküler, mezhepçilikten arındırılmış, yasalara riayet eden demokratik bir devlet talebiyle harekete geçen Suriye ayaklanması ne oldu da bu amaçlardan bir tanesini dahi gerçekleştirmekte muvaffak olamadı? Zaman içinde Suriye korkunç bir kabusun, mezhep temelli bir iç savaşın içine gömüldü. Hükümet güçleri kendi ülkesini düşman topraklarıymışçasına bombalarken silahlı muhalefete hükmeden Selefi cihatçılar, Alevileri ve Hristiyanları salt dini inançları yüzünden katlediyor. Suriyeliler, iktidarın Cumhurbaşkanında ve zalim istihbarat servislerinin tekelinde olduğu şiddete meyilli bir diktatörlükle, alelade bir dini suç nedeniyle çocukların kafasına kurşun sıkan ve başı kesilmiş askerlerin fotoğraflarını ailelerine gönderen bir muhalefet arasında seçim yapmak zorunda kalıyor.

Bugünlerde Suriye 15 yıl iç savaşla boğuşmuş, 1975 ile 1990 yılları arasındaki Lübnan'ı anımsatıyor. Geçenlerde bir zamanlar kültürel zenginliği ile ünlü Humus kentindeydim. Humus şimdilerde topçu ateşi ve bombalar neticesinde ağır hasar almış ve terk edilmiş evlerden müteşekkil "hayalet mahallelerle" dolu. Ayakta kalmayı başarmış duvarlar makineli tüfek kurşunlarıyla öylesine delik deşik olmuş ki adeta dev tahta kuruları betonu kemirmiş gibi duruyor.

Suriye, kontrol noktalarının, ablukaların ve kuşatmaların ülkesi hâline gelmiş durumda. Bu yolla hükümet, isyancıların kontrol ettiği bölgeleri dış dünyadan soyutlayıp bombalamaya başlıyor. Önemli ikmal hatlarına sahip bölgeler dışındaki yerlere kara saldırısı düzenlenmiyor. Bu strateji fayda sağlasa da çok yavaş sonuç alınıyor ve bu gidişle Suriye'nin büyük bir bölümünü enkaz yığınına çevirecek.

Bir zamanlar ülkenin en büyük kenti olan Halep'in nüfusu büyük oranda azalmış durumda. Hükümet güçleri ilerleyişine devam etse de Suriye'de geniş bir alana yayılmış olması nedeniyle ülkenin kuzeyini ve doğusunu yeniden ele geçiremiyor. Bunu başarması için Türkiye'nin 877 kilometrelik sınırını kapatması gerekiyor. Hükümetin kazandığı başarılar, azimli, kararlı ve teslim olmayı asla kabul etmeyecek olan cihatçıları daha da kamçılıyor. Varil bombalarıyla gerçekleştirilen baraj ateşinin arkasında ilerleyişini sürdüren Suriye ordusu, çoğunlukla Katar ve Türkiye'nin desteklediği El-Kaide bağlantılı El-Nusra Cephesi ve Selefi Ahraruş Şam örgütleriyle çatışıyor.

Suriye devriminin bu şekilde yozlaşmasının kökeninde 2011 öncesine ait derin siyasi, dini ve ekonomik çatlaklar olduğu kadar bu hassasiyetlerinin yabancı güçler tarafından sömürülmesi ve kızıştırılması da yatıyor. İlk protestolar Tunus, Mısır, Libya, Yemen ve Bahreyn gibi ülkelerdeki protestolar nedeniyle olmuştu. Bu protestoların tüm ülkeye hızlı bir şekilde yayılmasının nedeni ise güvenlik güçlerinin aşırı tepki göstererek barışçı göstericilere ateş açması, dolayısıyla toplumun farklı kesimlerinde infiale yol açarak silahlı direnişi kışkırtması olarak ifade edilebilir. Hükümet, protestoların hiçbir zaman göründüğü gibi barışçı olmadığını ve en başından itibaren güvenlik güçlerinin saldırılara maruz kaldığını vurguluyor. Bu değerlendirmede doğruluk payı olabilir fakat yine de muhalefetin amacı hükümeti ters tepmesi muhtemel bir cezaî karşılık vermeye zorlamak idiyse bunu ziyadesiyle başarmış gözüküyor.

Suriye toplumunun uyumu ve insicamı her daim dış gözlemcilere gözüktüğünden daha problemli olmuştur. Toplumsal fay hatları din ve mezheple sınırlı değildir. 2011 yılının Temmuz ayında, merkezi Brüksel olan Uluslararası Kriz Grubu'nun (ICG) yayınladığı bir raporda şu ifadeler yer alıyor: "Suriyeli yetkililer kaynağı yurtdışında bulunan bir İslami komployla savaştıklarını iddia ediyorlar ancak çoğu zaman toplumsal dokuyu oluşturan yerel öğelerle mücadele veriyorlar. Esad rejimi iktidara

ihmal edilmiş kırsal kesimin, yani köylülerin ve sömürülen altsınıfların sesi olarak gelmişti. Günümüzün Suriyeli yönetici sınıfı kökenlerini unutmuşa benziyor."

Birleşmiş Milletler'e göre, 2011 yılına kadar süren dört yıllık kuraklık, tarımcılıkla uğraşan üç milyon kişiyi "aşırı fakirlikten" muzdarip hâle getirdi. Bunun sonucunda kırsal kesimlerden kaçanlar, şehirlerin kenar mahallelerindeki gecekondulara doluşmaya başladı. Orta sınıf maaşları enflasyona daha fazla dayanamadı. Genellikle Türkiye'den ithal edilen ucuz mallar küçük işletmeleri iflasa sürüklerken, şehirli işçi sınıfının fakirleşmesine yol açtı. Devlet, hayatın her alanında yüzünü salt yolsuzluklarla ve güvenlik güçlerinin saldırgan tutumuyla belli ediyordu. Uluslararası Kriz Grubu "ayaklanmanın gizli İslami eğilimi" olduğunu kabul ediyordu fakat askerî çatışmalara evrilmeye başlayan barışçı protestoların asıl saiki bu değildi.

2011 yazında yapılan bu durum değerlendirmesini iki buçuk yıl sonrasıyla, şu anki mevcut durumla mukayese edelim. 2013'ün son aylarında tıkanmaya başlayan savaşla birlikte silahlı muhalifler büyük oranda Irak Şam İslam Devleti'nin (IŞİD) etkisi altına girmeye başladı. İdeolojik açıdan bakıldığında IŞİD'in İslam Ordusu'ndan ve Ahraruş Şam örgütünden büyük bir farkı bulunmuyor. Diğer ikisi gibi IŞİD de şeriatla yönetilen, Sünni temelli bir teokrasinin kurulmasından yana.

Batı dünyasında mezhepçi aşırılıkları yüzünden hakir görülen cihatçılar, Suriye'deki yerel halklar tarafından genellikle hoş karşılandılar. Bunun nedeni Batı tarafından desteklenen ve bir noktada 1,200 isyancı grubun sözde bağlılığını ilan ettiği şemsiye örgüt pozisyonundaki Özgür Suriye Ordusu'nun (ÖSO) eşkıyalıkları ve talanları idi. Cihatçılar ise kaybolan asayişin yeniden tesis edilmesi adına uğraşıyorlardı. 1990'lı yıllarda Taliban'ın katı yönetim tarzı da benzer nedenlerden ötürü insanlar tarafından ilk başta hoş karşılanmıştı.

2013 yılının sonlarına doğru silahlı muhaliflerin ne derece yabancı destekçilerinin güdümünde olduğu Suriye'nin doğusunda ÖSO komutanı olarak da görev yapmış olan Ahfad el Resul Tugayı lideri Saddam el-Cemal'in itiraflarında ortaya dökülüyor. Cemal ile yapılan röportaj IŞİD tarafından örgüte sığınması üzerine gerçekleştiriliyor. Brown Moses Blog tarafından İngilizce'ye çevrilen bu röportaj, Cemal'in kendini aklamak adına ÖSO'daki eski silah arkadaşlarını İslami olmayan eylemlere

bulaşmakla suçlaması dışında içerik açısından güvenilir gözüküyor. Üyesi olduğu El Ahfad örgütünün şu ya da bu Körfez krallığı tarafından finanse edilmiş oluşunu gayet sıradan bir olaymışçasına anlatıyor: "Suriye devriminin başında dosyalar Katar'a gidiyordu. Daha sonra giderler Suudi Arabistan tarafından karşılanmaya başladı."

Cemal, Özgür Suriye Ordusu askerî konsey toplantılarının daimi katılımcılarının Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Ürdün ve Katar istihbarat servislerinin temsilcileri olduğunu iddia ediyor. Bunlara ek olarak ABD'li, Britanyalı ve Fransız istihbaratçıların toplantılara iştirak ettiğini belirtiyor. Cemal, Ankara'da yapılan bir konsey toplantısında, Suudi Arabistan Savunma Bakan Yardımcısı ve Suudi Arabistan istihbarat şefi Bandar bin Sultan'ın kardeşi Prens Salman bin Sultan'ın, toplantıda yer alan silahlı muhalif liderlerin her birine seslenerek, "Esad mevzilerine saldırma planı olanların silah, mühimmat ve para ihtiyaçlarını kendisine sunmalarını" söylediğini ileri sürüyor. Cemal'ın itirafları hareketin tamamının Arap ve Batı istihbarat servisleri tarafından kontrol edildiği intibasını uyandırıyor.

Cihatçı gruplar arasındaki iç savaş, 3 Ocak'ta IŞİD mevzilerine yapılan eşgüdümlü saldırıyla başladı. Ancak bu savaş neticesiyle tüm isyancı gruplar itibar kaybediyor. Suriye'ye Şiilerle ve Esad ile çarpışmak için gelen yabancı savaşçılar, kendileriyle aynı ideolojiye mensup Sünni cihatçıları öldürmek zorunda kaldıklarını fark ediyorlar.

Suriye'deki resmi El-Kaide temsilcisi ve Ahraruş Şam örgütünün lideri Abdullah Muhammed el-Muhaysani'yi öldüren, IŞİD'in emri doğrultusunda hareket eden bir intihar bombacısıydı. (Bu aynı zamanda El Kaide'nin resmi bağının bulunmadığı cihatçı örgütlerle hangi şekilde ve ne düzeyde irtibat kurduğuna dair izleri ortaya döküyor).

Ülkelerine geri dönmek isteyen cihatçılar bunun o kadar kolay olmayacağını görmeye başladı. Tehlike arz eden fanatiklerin ülkeden ayrılmasına geçmişte seyirci kalan Suudi Arabistan ve Tunus gibi ülkeler, bugünlerde savaş deneyimi kazanmış Selefilerin ülkelerine geri dönmesi olasılığı karşısında dehşete kapılıyor.

Rakka'da bulunan bir aktivist, Tunuslu gönüllülerin hızlı bir şekilde ülkelerine dönmesini sağlamak adına onlara Tunus sahillerinde güneşlenen bikinili kadınların videolarını gösteriyor ve Tunus'un bu

tür "ahlaksızca" görüntülere sahne olmaması için kendilerine ihtiyaç duyulduğunu ima ediyor.

El-Kaide'nin resmi temsilcisi olan El-Nusra Cephesi'nin IŞİD'den daha ılımlı addedilmesi gerektiğini bildiren görüş aslında Suriye'nin içinde bulunduğu şiddet sarmalının boyutlarını gözler önüne seriyor. IŞİD geri çekiliyor olsa da bu taktiksel nedenlerle alınmış bir karar olabilir. Suriye'nin doğusunda ve Irak'ın batısında geniş bir alana hükmeden IŞİD'in gelecek günlerde karşı saldırıya geçme ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Nereden bakarsanız bakın IŞİD ile uzlaşmaya her daim açık kapı bırakan El-Nusra Cephesi bu savaşı sonuna kadar devam ettirmek istemeyecektir. Cihatçıların kendi içlerinde sürdürdüğü iç savaş, hükümetin askerî açıdan elini rahatlatmış gözüküyor. Düşmanları birbirlerini öldürmekle meşgul olsalar da Suriye ordusunun tehditleri ortadan kaldırmak için gerekli kaynaklara sahip olmadığını gözlemliyoruz.

Barışa giden yol Şii-Sünni mezhep çatışmasının ve bu çatışmaların arka planında Suudi Arabistan ile İran arasında devam eden vekalet savaşının sona erdirilmesinden geçiyor. Ek olarak, ABD ile Rusya'nın savaşa son vermek konusunda hemfikir olmaları şart. Bu fikir birliğine geçen sene sonunda kısa bir süreliğine ulaşılmış gözüküyordu. Suriyeliler kederli bir şekilde iç savaşın nihai neticesinin Suriyelilerce değil ABD, Rusya, İran, Türkiye ve diğer ülkeler tarafından belirleneceğini söylüyorlar.

Cenevre II barış görüşmelerinde yaşanan türden başarısızlıklar, uzun vadede Suriye'ye barışın hakim olması için gerekli olan kazalar olarak okunmalıdır. Suriye'de barışa ulaşmak, eğer bu mümkünse, ancak belli aşamalardan geçilmesi yoluyla gerçekleşebilir.

21 Mart 2014, Robert Fisk

ESAD'IN GENERALİNDEN İYİ NİYET TAARRUZU

General Yusuf Suvaydan insanların sevgisini ve güvenini kazanmak adına ortaya konulan piyeslerin Suriye ordusu versiyonuna imza atmaktaydı. Daraya'nın hemen ucundaki bir meyve tezgahının arkasına geçmiş çevresini saran esnafla sohbet ediyordu. Bakın ordu size ne de

iyi davranıyor kabilinden sözler ediyor, teröristlerin ordunun vahşi tutumuna dair ileri sürdüklerinin yalan olduğunu bizzat kendi tutumuyla kanıtlamaya çalışıyordu. Buna benzer görüntüleri bir yerlerden hatırlıyordum sanki.

Üç yıldızlı generalin güneş gözlükleri kavurucu sıcağı adeta insanlar üzerine yansıtıyor, toplanan kalabalık ise olması gerektiği gibi (yani itaat içinde) desteğini haykırıyordu. Kamyonetinin kasasını açıp çocuklara Suriye bayrağı dağıtan sakallı bir adam bile vardı. Sonra bölgeden toplar ateşlendi ve uzaklardan büyük bir patlama sesi duyuldu.

Olan biteni seyreden insanlar da bulunuyordu. Generalin devasa koruması Tamer, kamuflajlı çelikten miğferi, kollarında dinlenen Kalaşnikof tüfeği ile caddeyi enine boyuna süzüyor, ara sokaklara göz atıyor, binaların çatılarını dikkatle süzüyordu. Hayatın olağan akışı içinde Deyr ez Zorlu bir çoban olan Tamer şimdi başka türden bir sürüyü gözetlemekle meşguldü.

General oldukça dürüsttü. "Teröristlerin bölgeyi terk etmeden önce burada bazı adamlarını bırakmadığından kim emin olabilir?," diye kafa patlatıyordu. "Çevrede casuslar olabilir. Bu yoldan devam etmiş olsaydık rehin alınabilirdiniz. Hayatınızın bir telefon görüşmesine bağlı olduğu tehlikelerden söz ediyorum. İnsanların gönlünden geçenleri nasıl bilebiliriz?"

Sert sözler, fakat 45 yaşındaki generalin işi gerçekten zor. Daraya gibi çatışmaların ara vermeden devam ettiği, 18 ay önce büyük bir katliamın gerçekleştiği bir bölgede kara kuvvetleri komutanı olarak Şam'daki meslektaşlarının yaptıklarını uygulamakla mükellefti. İsyancıların kontrol ettiği bölgelere Suriye ordusun yeniden girmesine zemin hazırlamaya, insanların güvenini kazanmaya çalışıyordu. El-Nusra Cephesi'nin ve diğer örgütlerin hükümdarlığı altında yaşayan esnafla, şeyhlerle, doktorlarla buluşup "uzlaşma komiteleri" oluşturuyordu. Bana, "Silahlarını teslim eden Suriyeli savaşçıların sicilleri temizlenecek," açıklamasını yaptı. "Buradaki yabancılar ise ya ülkeyi terk edecekler ya da Suriye'de ölecekler."

Anlaşılan o ki General'in telaffuz ettiği bu şartlar yolun hemen öte yanındaki Lavan'da işe yaramış. İsyancılar bölgeden ayrılmış; dükkanlar yeniden açılmış. Şam'ın bu küçük bölgesine artık huzur hakim. Yerel halktan bir satıcı askerlere falafel ikram ediyor. Eh, yapmamasına imkan

var mı? Kim bilir birkaç yıl önce isyancılar henüz Lavan'dayken kime falafel ikram etmişti? General tüm olup bitene hususi bir ilgi gösteriyor. Nihayetinde burası onun muhiti sayılır.

Pos bıyıklı ve yavaş yavaş kelleşmekte olan saçlarıyla Suriye Ordusu 4. Tugay Komutan General Swaidan, Lazkiye'de doğmuş. Alevi olduğunu düşünüyorum ancak hiçbir mezhebe mensup olmadığını ifade ediyor. "Teröristlerle" hiçbir zaman ateşkes yapmadığını iddia ediyor.

Bu bir yönden doğru olabilir. Ancak diğer taraftan ordu, Şam'ın kenar mahallelerini yeniden kontrol altına almak adına sadece kurşunlar değil aynı zamanda sözler de sarf ediyor. General, uzun süredir kullanılmayan çocuk yuvasının bahçesinde oturup bu tuhaf ortamda barıştan söz etmeye başlayacaktı ki hemen üzerimizde bulunan 155 mm'lik obüsten Şam'ın güneyinde saldırı altında bulunan bir kontrol noktasına destek amaçlı atışlar yapılmaya başlandı.

General, askerlik kadar siyasetle de ilgileniyor ve Suriye'yi zayıflatma teşebbüsünde bulunmalarından ötürü Katar'a, Suudi Arabistan'a, İsrail'e ve ABD'ye yükleniyor. "Suriye halkının birliğini bozacaklarını düşünerek hata yaptılar".

Soruyorum: Nasıl oluyor da isyancıların kullandığı yeni silahlar ve teçhizatlar (radyo malzemeleri, keskin nişancı tüfekleri, roketler) Türkiye, Ürdün ve Lübnan üzerinden sınırı geçip ülkeye girebiliyor? "Eğer tüm ülkeler size karşı kumpas kurmuşlarsa, dünyadaki hiçbir ülke sınırlarını tam olarak kontrol altında tutamaz. ABD Meksika'yla olan sınırını dahi etkili bir şekilde koruyamıyor. Bu şartlar altında Suriye'nin sınır güvenliğini nasıl sağlamasını bekleyebilirsiniz?"

General Suvaydan'ın yanında bir subay daha bulunuyordu. Benzer şekilde güneş gözlükleri gözünde, zaman zaman başını sallıyor, arada sırada kendi görüşlerini beyan ediyordu. Albay Samir tüm konuşulanları dikkatle dinledi. Ben de açıkça eğer Suvaydan kara kuvvetli komutanıysa Samir de olsa olsa askerî istihbaratçıdır yönündeki tezimi ortaya attım. Bu tezim ateşli bir şekilde reddedildi. Ancak öyle bir kahkaha tufanı koptu ki bende haklı olabileceğim hissi uyandı.

Daha sonra Suriye'deki askerî ve siyasi otoritelerin İsrail'in saldırıya geçmek için fırsat kolladığının farkında olduğu ve böyle bir saldırı durumunda Suriye'nin kendisini korumaya hazır olduğu konusu üzerine konuşmalar yapıldı. General, meyve tezgahının çevresini saran insanlara

da söylediği gibi Suriye ordusunun istediği takdirde isyancıların kontrolü altında bölgeleri bir haftada ele geçirebileceğini ancak kendi vatandaşlarının ölümüne sebep olmamak için bunu yapmayı tercih etmediğini söyledi. "Teröristler halkı canlı kalkan olarak kullanıyorlar," dedi. Bir dakika! Bunu daha önce nerede işitmiştim? İsrail'in Lübnan'daki sivilleri bombalarken söylediği şey değil mi bu?

"Teröristlerle ateşkes olmaz. Onlara güvenemem. Bu aradan yararlanıp daha fazla silah tedarik edebilirler." General Suvaydan, söz konusu silahlar arasında Ukrayna, İsrail ve Belçika yapımı olanların da bulunduğunu ifade etti. Belçika yapımı silahlar olduğu konusunda Suvaydan haklı. Halep'te ele geçirilen Belçika yapımı tabancaları bizzat ben görmüştüm. Yakalanan silahlar düzenli olarak devlet televizyonunda gösteriliyor. General sözlerine şöyle devam ediyor: "Dünyada hiçbir ordu halk desteği yanında olmadığı sürece kendisine karşı kurulan kumpası mağlup edemez. Teröristlerin elindeki bazı kasabalara girdiğimizde Beşşar el Esad'ın portrelerinin ve fotoğraflarının dolaplarda saklanmış olduğuna tanıklık ediyoruz. Zaten istihbaratın çoğunu teröristlerin hakim olduğu bölgelerde yaşamaya devam eden sivil halktan alıyoruz."

Bu da tam olarak Britanya ordusunun Kuzey İrlanda'da insanların evini benzer şekilde ararken söylediklerine benziyor. General Suvaydan'ın emrindeki askerler yanına gelip selam durduktan sonra benimle konuşmak üzere yanıma davet ediliyorlar: Adlarını ve mesleklerini soruyorum. Aralarında terzi olan da var marangoz olan da. Sünni olduklarını içtenlikle dile getiriyorlar. Bilindiği üzere Esad Alevi; ancak generalin yüzdelerle arası iyi, bana 4. Tugay'ın yüzde 60 ila 65'inin Sünni askerlerden oluştuğu bilgisini veriyor. "Bu orduda mezhepçilik yoktur. Bizim tugayımızda yoktur. Çevredeki kontrol noktalarını turlarsanız askerlerin çoğunun Sünni olduğunu görürsünüz." Suriye'deki isyancı güçlerin neredeyse tamamı Sünnilerden oluşuyor. Bu da tam olarak generalin anlatmaya çalıştığı şey: Sadece Aleviler değil Sünniler de ordu için canını ortaya koyuyor. Daha sonra generalin bahsettiği kontrol noktalarında durup, biraz da haddimi aşarak, askerlere hangi mezhebe mensup olduklarını sorduğumda gerçekten de çoğunun Sünni olduğuna şahit oldum.

General Suvaydan, Muhammed Peygamberin hayatından bir kesit aktarıyor: "Bir gün yolun kenarında arkadaşlarıyla otururken yanlarından

bir cenaze geçivermiş. Kendisi ayağa kalkan Peygamber yanındakilerin de kalkmasını ve saygı göstermelerini istemiş. Birisi Muhammed Peygamber'e dönüp söyle demiş: 'Bu cenazenin bir Yahudi'ye ait olduğunu bilmiyor musun?' Peygamber cevap vermiş: 'Bu da bir insan değil mi? İslam'ın özü budur." Buna verecek hiçbir cevabım yoktu.

22 Mart 2014, Robert Fisk

BİR ASKERİN VE OĞLUNUN CİNAYETE KURBAN GİTMESİ UZLAŞMA KOMİTELERİNİN YAPABİLECEKLERİNİN KISITLI OLDUĞUNU İFŞA EDİYOR

Lübnan yolu üzerindeki askeri lojmanlarda çok sayıda vakarlı adam genç bir yüzbaşının ve onun oğlunun öldürülmesi olayını konuşmak üzere yavaş yavaş toplanıyor. Toplananlar arasında bir dizi albay ve general, çok sayıda askerin yanı sıra ölen yüzbaşının kardeşi ve Şam'ın Kudsaya beldesinden gelen bir adam da bulunuyor. Yüzbaşı, çocuğuyla birlikte Kudsaya'da katledilmiş. Toplantıya Kudsaya'dan katılan adam beraberinde olağanüstü bir mesaj da getirmiş: Aile, yüzbaşını ve çocuğunu öldüren oğlunu evlatlıktan reddetmiş.

21 Şubat günü, oğluyla çıktığı alışveriş sırasında öldürülen 39 yaşındaki yüzbaşı Yunus Mustafa üzerimizde dalgalanan bir posterden bizi izliyor. Sakallı ve ciddi; hemen sol tarafındaki fotoğrafta 6 yaşındaki oğlu Ammar, rahat bir şekilde gülümsüyor. Şam'daki herkes Yunus Mustafa'nın hikayesini biliyor. Ancak kardeşi Hasan cinayetle ilgili konuşmaya başlar başlamaz olayın insani yönü sivrilmeye, ıstırap verici bir hâl almaya başlıyor.

"Öğlen 3.30 sularında eşinden bir telefon geldi. Süpermarket çıkışında kardeşimin etrafını sardıklarında o ve diğer iki çocuğu da oradaymış. Bir kadının cep telefonunu ödünç alıp beni olayın gerçekleştiği yerden aradı. Tek söylediği şu oldu: 'Kardeşini ve oğlumu öldürdüler'. Donup kaldım, hiçbir cevap veremedim. O da telefonu kapadı."

34 yaşındaki Usaima Ali Ghanem o sırada evdeydi ve aileyi bu "uzlaşma" toplantısında kayınbiraderi temsil ediyordu. Toplantıya maktulün en yakın aile ferdi ve yüzbaşı Mustafa'nın öldürüldüğü Kudsaya'dan mahalle adına başsağlığı dilemek için gelen bir grup insan katılıyordu.

21 Şubat, Cuma gününe denk geliyordu. Yunus Mustafa ve ailesi Kudsaya'nın yeterince güvenli olduğunu düşünmüşlerdi. Silahlı adamlar muhitte dolaşmaya devam ediyordu etmesine fakat yakın zamanda bölgenin tanıdık simalarının oluşturduğu "uzlaşma komitesi", isyancı liderlerle ve orduyla iletişime geçmişti.

Yüzbaşının çevresini sardıklarında eşi ve diğer iki çocuğu, Hala ve Hasan, arabadan olan biteni izliyordu. Elinde tüfek olan grup üyelerinden biri ilk önce 6 yaşındaki Ammar'ı sırtından vurmuş. Ölmekte olan çocuğunu kollarına alan babasını da ateş edip olay yerinden uzaklaşmışlar. Çevredeki insanlar Usaima ile diğer iki çocuğunu korumak adına arabaya doğru yönelmiş. Bir iddiaya göre saldırganlar çocuğun cesedini kaldırımda bırakıp yüzbaşının cesedini yanlarına alıp kaçmışlar. Yarım saat sonra "uzlaşma komitesi" üyelerinden biri cesedi geri getirmiş.

Bu "uzlaşma komitesi" (evet, tırnak işareti içine alınmayı hak ediyor) ailenin alışverişe çıkma kararında güven artırıcı bir faktör olmuştu. Yas tutanlar arasından görüştüğüm bir kişinin ifadesine göre yüzbaşı Mustafa'yı öldüren kişi, sözü geçen "uzlaşma komitesinin" yakın bir tarihte ayarladığı af sayesinde devlet hapishanesinden yeni salıverilmişti.

Suriye bayraklarıyla süslenmiş salonda bulunan plastik masa ve iskemleler baş sağlığı merasimi için dikdörtgen şeklinde dizilmişti. Aile asık suratlı bir şekilde yerine almış delegasyonun karşısına oturmasını bekliyordu. Daha sonra generallerden birinin telefonu çaldı ve delegelerin bombardıman nedeniyle gelemeyeceğini bildirdi.

Bir kişi hariç. Nazzir Halimeh salona üzgün ve saçları darmadağın bir şekilde girdi. Belli ki bombardımanın neden olduğu korkuyu üzerinden atamamıştı. "Çok üzgünüz," dedi. "Bu aileye baş sağlığı dileklerimizi sunmak bizim için bir görevdir. Ayrıca belirtmeliyiz ki yüzbaşı Mustafa'yı öldüren kişinin ailesi kendisini evlatlıktan reddetmiştir. Ona bir daha asla annelik ve babalık yapmayacaklarını belirtmişlerdir. Ailelerin tümü, bu menfur olaya karışan çocuklarına evi derhâl terk etmelerini söylemiştir."

Olaya karışanlardan birinin ismi Gandur, diğerinin ise El-Rifai idi. El-Habibi ise büyük ihtimalle yüzbaşı Mustafa'yı ve oğlunu öldüren kişinin ismiydi. Sivil kıyafetle dolaşması yüzbaşı Mustafa'yı kurtarmaya yetmemişti. Ordu çatışmalar sırasında ölenleri savaş zayiatı olarak değerlendiriyor. Bu olay ise bambaşkaydı.

Şans eseri yas tutan askerler arasında Humus'un Tel Besih ilçesinden Albay Ömer Şaban da vardı. Çatışmalar sırasında üç defa yaralanmasına rağmen askeriyenin emeklilik önerisini reddetmişti. Savaş yaralarından biri hâlâ dikkat çekiyordu: Sol yanağından giren kurşun sağ yanağını delerek diğer taraftan çıkmıştı.

Onun hikayesi yaralarından daha korkutucuydu. İsyancıların Humus'taki evinin bulunduğu semti ele geçirmesi üzerine ailesi bölgeyi terk etmiş, ancak okul öğretmeni olan kardeşi kalmaya karar vermiş. Albay Şaban, "Kardeşimi kullanarak onların tarafına geçmemi istediler ancak ben kabul etmedim," diye konuştu. "Kardeşimi de teröristlerin arasına katılması yönünde ikna etmeye çalışmışlar. Bu teklifi reddetmesi üzerine öldürmüşler." Yüzbaşı Mustafa'nın bazı asker ve sivil arkadaşları sessizce Albay Şaban'ı dinliyorlardı. Bir gazetecinin yapması gerekenleri ifa ettim. Hangi dine veya mezhebe mensuplardı? Cevaplar şöyleydi: Sünni, Hristiyan, Dürzî, Alevi, İsmailî.

Uzlaşma besleyici bir meyvedir ve bu meyvenin Suriye'nin her yerinde yıllar hatta kuşaklar boyunca sofralardan eksik edilmemesi gerekiyor.

24 Mart 2014, Robert Fisk

ESAD KAYIPLARINI TELAFİ ETMEK İÇİN OKUL HAYATINA DEVAM EDEN ÇOCUKLARA GÜVENİYOR

Humus'tan Şam'a doğru son sürat yol almaktaydık. Şam'ın kenar mahallelerinden Haraste'yi geçiyorduk ki bir Suriye askerinin otostop yaptığını gördük. Şehir merkezine gitmek istiyordu. Savaş zamanlarında otostop yapan bir asker gördüm mü muhakkak arabama alırım. Mısırlı, Lübnanlı, İsrailli, Cezayirli – benim için fark etmez. Genelde fakir ve bitkin düşmüş hâldedirler. Bazen korkmuş oldukları da olur. Ancak bir şey var ki her zaman konuşmak isterler.

Bu sefer misafirimiz sessizdi. Kilometrelerce süren yıkıntıların yanından geçtik. Şam dışında bulunduğum tüm bölgelerde böylesine büyük bir yıkıma rastlamamıştım. Sonra asker şoföre dönüp şöyle dedi: "Ben dört kardeşten biriyim. Hepimiz ordudaydık. Diğer üçü öldü, geriye sadece ben kaldım." Dört kişiden sadece biri. Yanlış duyup duymadığı kontrol ettim. Şoförüm üç kişinin ölmüş olduğunu tekrarladı. Bu size Beşşar el Esad'ın ordusunun asker kaybı ile ilgili bir fikir veriyor mu? Arabadaki askeri eski Osmanlı Hicaz tren istasyonuna bıraktık ve Emevi Meydanı'ndan Sheraton otelinin karanlık odalarına doğru devam ettik.

Resepsiyona geri döndüğümü bildirmek için yürüyordum ki korkunç bir patlama sesi gayet tenha olan lobinin mermer duvarlarında yankılandı. Şam'ın çevresindeki isyancılar tarafından ateşlenen bir havan topu meydana düşerek üç polisi paramparça etmişti. Bu savaşın hızı ve aniliği insanı çok çabuk yoruyor. Uzun süre peşinden koştuğum bir mülakat, bir MiG jet uçağının bombalarını bırakmak için kuzeye, Suriye ordusunun yeni hedefi olan Rankus'a süzüldüğünü izlediğim günün sonunda asap bozucu bir zorunluluğa dönüşebiliyor. Rankus kasabası Yebrud'a çok yakın bir mesafede bulunuyor. Esad'ın askerleri geçen hafta beraberindeki çok sayıda Hizbullah savaşçısıyla Yebrud kentini ele geçirdi.

Savaşın nasıl gittiğini oldukça iyi bilen eski bir arkadaşımla buluşuyorum. Hükümet ordusunun üç yıl içinde kaybettiği asker sayısının 30.000'i geçtiğini öğreniyorum. İç savaşın şu ana dek 150.000 kişinin ölümüne yol açtığını düşünürsek bu sayı toplam kaybın beşte birinden fazlasına tekabül ediyor. Esad karşıtlarına göre ölen insanların çoğu sivillerden oluşuyor. Şam hükümeti, gelecek üç yıl içinde 20.000 gencin silah altına alınabileceği tahmininde bulunuyor. Bu hesaplamalarda Douglas Haig'i andıran bir şeyler var: Takviye güçlerinin sayısı henüz okula giden askerler sayılarak elde ediliyor. Ne var ki bu savaşın diğer savaşlara benzemediği de bir gerçek.

Çatışmaların nitelik değiştirdiğine dair birçok enteresan ipucu var. Suriye'de dağılmış Özgür Suriye Ordusu'ndan (ÖSO) geriye kalanlarla şimdilerde hükümet güçlerinde görev alan eski savaşçılar arasında devreye sokulmuş onlarca küçük çaplı ateşkes bulunuyor. Geçen hafta Yebrud'daki çatışmalar sırasında Esad'ın adamlarının iddia ettiği sayıda terörist kaybının yaşanmamış olması, çatışmaların değişen niteliğinin bir sonucu. Ordu güçleri ve Hizbullah, Lübnan sınırındaki Kuseyr'i ele geçirdiğinde bölgede bulunan isyancılar Yebrud'a kaçmışlardı. Hükümet güçleri geçen hafta Yebrud'u kuşattıklarında isyancılara cep telefonlarıyla ulaşıp, her birine isimleriyle hitap ederek konuşma fırsatı yakaladılar. Rehin aldığınız 13 Hristiyan rahibeyi serbest bırakın ve Yebrud'u boşaltın – isyancılara verilen mesaj buydu. Biz de kısa süreliğine size ateş açmayacağız.

Yebrud'daki İslamcı güçlerin ayrılmak isteyen birkaç savaşçıyı infaz etmiş olduğu anlaşılıyor. Sonuç itibariyle bölgeden ayrılan savaşçılar adresi Rankus olacak olan yeni çatışmalara hazırlanmaya başladılar. Ancak

yine de savaşı gitgide kuvvetlenmekte olduğu izlenimini veren Suriye ordusu kazandı. Ordu her ne kadar Batı kaynakları tarafından içinde savaş suçları işleyen yetkililer olduğu iddialarına maruz kalsa da Esad'ın Suriye'de güvenebileceği yegane kurum olma vasfını devam ettiriyor. Esad da ordunun ne denli önemli olduğunun farkında. Humus'un harabeye dönmüş Baba Emir ilçesini ziyaretinde Cumhurbaşkanı'nın çevresini saran Suriye askerleri her zamanki gibi canlarının Esad'a kurban olduğunu haykırıyorlardı. Esad ise olayı izleyen devlet televizyonu ekiplerinin yanına giderek bu sekansı akşam haberlerinden çıkarmalarını emretmişti. Bu kendisinin değil ordunun zaferiydi.

Daha birkaç ay öncesine kadar Özgür Suriye Ordusu rejimle uzlaşmaya çalışıyor, devreye aracıları sokup Cumhurbaşkanı'nın temsilcileriyle görüşmelerde bulunuyordu. Özgür Suriye Ordusu'nun Cenevre'de ABD'nin daha fazla silah teklifini kabul etmesi ardından hükümet temasları sona erdirme kararı aldı. Zaten bu konferansta ABD'li diplomatları rahatsız eden muhaliflerin daha fazla silah isteği değil, İsviçre'ye business class ile seyahat etmek yönündeki ısrarlarıydı. Malum, bu paralar Amerikalı vatandaşın cebinden çıkıyordu.

Esad karşıtı İslamcılar arasında gelecekteki faaliyetleri konusunda husumete varan görüş ayrılıkları bulunuyor. Yeni kurulan El-Kaide bağlantılı bir örgüt, mensuplarının Suriye'den ayrılarak Yemen'de savaşmaya devam etmesini istiyor. Böylelikle Suudi Arabistan'a ve dolayısıyla petrol yataklarına ve kutsal şehirlere daha yakın olunacağını ileri sürülüyor. Bu yöntemin Irak ve Suriye'deki çöllerde kaynakları çarçur etmekten daha makul olduğu ima ediliyor.

Bunun yanı sıra Suriye çevresinde yeni güç ilişkilerinin somutlaşmaya başladığına tanık oluyoruz. Cumhurbaşkanı Ruhani, İran'ın eski dostu Umman'ı ziyaret ederken Katar da yavaş yavaş Esad ile savaşmaya yönelik şevkinin Suudi Arabistan'a dair kuşkularını ve istihfaf dolu düşüncelerini bastırmasına izin vermemeye başladı. Eğer Katar'ın rahibelerin serbest bırakılması için 60 milyon dolar ödediği doğruysa Katar Emir'i Esad'a büyük bir iyilik yapmıştı. Zira rahibelerin Yebrud'dan ayrılması Suriye'nin bölgeyi rahatça bombalaması anlamına geliyordu.

Katar'ın bu hamlesi elbette nedensiz değildi. Amerikalılar Suriye savaşını ümitsiz vaka olarak değerlendirip kendi hâline terk ettiler. ABD, Körfez bölgesinden eninde sonunda ayrılacak. Katar'daki hava üslerinin

kapatılması ise Katar emirini Arap komşularının toprak hırslarına ürkütücü şekilde maruz bırakabilir. Katar, Umman ve diğer küçük Körfez devletlerini bölgenin eski polisi olan İran'dan başka kim koruyabilir? Rus, Katar ve İran'ın garantörlüğünde Suriye'de "adil" bir seçim yapılabilir. Nefesinizi tutun, daha da ileri gidiyorum: Esad'ın harabeye dönmüş ülkesini Katar'm finansörlüğünde Rusya ve İran'dan başka kim yeniden inşa edebilir? Tabii ya, Kırım'daki işçileri bile bu görev için Suriye'ye davet edebilirler...

Dikkatli ol Putin! Obamery'den yeni inciler. *

Dilbilimsel saçmalıklardan büyük bir keyif alan ben, geçen haftaki Obamery'i zevkle takip ettim. Dünya, Obama'nın San Diego'da ikinci sınıf bir televizyon kanalına vereceği mülakata kilitlenmişti. Başkan Obama uzun ve sıkıcı mülakatlarını Washington Post, New York Times veya CNN gibi Amerikan gazeteciliğin kötürüm devlerine vermek yerine yerel medyayı tercih ediyor.

Obama'nın konuşmasında öğrendik ki "Ukrayna'da askerî bir sefere [metindeki şekliyle] kalkışma niyetinde değiliz". Lakin dikkatimi çeken Obama'nın Chamberlain'i ** anımsatan kararlığı değil, hemen bu açıklamanın ardından Vladimir Putin'i hedef alan tehditkar açıklamasıydı.İşin bir diğer ilginç yanı Obama'nın bu açıklamasına medya kuruluşları tarafından gösterilen ilgisizlikti.

"Yapacağımız şey, tüm diplomatik kaynaklarımızı harekete geçirerek uluslararası ilişkiler açısından ne kadar kuvvetli olduğumuzu Rusya'ya gösteren açık bir mesaj vermek olacaktır."

Olamaz! Dikkat! Açık mesajlarla donatılmış ve harekete geçirilmiş ilişkiler yumağı Rusya'nın üzerine çullanmak üzere! Kremlin imkanı yok bu saldırıya dayanamaz ve yerle yeksan olur.

---

* Obamery: ABD Başkanı Barack Obama'nın vaatlerini hedef alan ve zemini olmayan nikbinliğini eleştiren uydurma bir sözcük (Ç.N.).

** Arthur Neville Chamberlain (1869–1940): Eski Birleşik Krallık Başbakanı. Nazi Almanyası'nın saldırgan dış politikasına karşı uygulamaya soktuğu yatıştırmacı politikalarla eleştirilerin hedefi haline gelmiştir.

4 Mayıs 2014, Patrick Cockburn

YABANCI CİHATÇILAR YENİ BİR 11 EYLÜL YAŞATMAYA YEMİN EDİYOR

Suriye'nin doğusuyla Irak'ın batısının büyük bir bölümünü elinde bulunduran El-Kaide tipi örgütlerin, bu iki ülke sınırları dışında dünya gündemini sarsacak bir saldırı gerçekleştirmesi neredeyse an meselesi. 11 Eylül ve 7 Temmuz benzeri saldırılar için şartlar fazlasıyla makul olmakla beraber bu saldırıların engellenmesi güç gözüküyor.

Cihatçıların uzun vadede amaçlarının bu olmadığı yönünde kanaat sahibi olanlar, Irak Şam İslam Devleti'nin (IŞİD) geçtiğimiz günlerde yayınladığı tüyler ürpertici videoya göz atabilirler. Bu videoda yabancı savaşçıların cihat yoluna ebediyen baş koyduklarını vurgulamak adına pasaportlarını yaktıklarına şahit oluyoruz. Alevlere fırlatılan pasaportların çoğu yeşil renkte ve Suudi Arabistan uyruklu kişilere ait; koyu mavi renkte olanlar ise büyük ihtimalle Ürdün pasaportları. Bazı savaşçılar maske takarken diğerleri yüzlerini gizleme gereği bile duymamış. Pasaportunu yırtıp alevlere fırlatan her savaşçı daha sonra şahadet getirip ayrıldığı ülkenin başındakilerle savaşacağına dair yemin ediyor. İngilizce başlayıp Arapça sürdürdüğü kısa konuşmasında bir Kanadalı şöyle diyor: "Bu mesaj Kanada'ya ve tüm Amerikan güçlerinedir. Geleceğiz ve sizi yok edeceğiz." Daha sonra bir Ürdünlünün konuşmaları ekrana geliyor: "Ürdün'ün tiranına söylüyorum: Biz Ebu Musab el-Zerkavi'nin [2006 yılında ABD uçakları tarafından öldürülen Irak'taki El-Kaide'nin Ürdünlü kurucusu] nesliyiz ve seni öldürmeye geliyoruz." Benzer tehditleri Çeçen, Mısırlı ve Suudi Arabistanlı üç savaşçıdan daha duyuyoruz.

Profesyonellerce hazırlandığı belli olan film büyük olasılıkla Suriye'nin kuzeyinde veya doğusunda çekilmiş. Filmin dikkatlice izlenmesi gerekiyor zira bu kişiler mağaralarda ya da çölün ücra köşelerinde saklanan çete üyeleri değiller. IŞİD ve El-Kaide'nin resmi kolu olan El-Nusra Cephesi, Fırat havzasından Akdeniz kıyılarına, Ürdün sınırından Türkiye'nin güneyine kadar uzanan geniş bir alanı kontrol ediyor ya da en azından bu bölgelerde kolayca faaliyet gösteriyor.

Pasaportların yakılması ve bu minvaldeki tehditler, Suriye'deki silahlı muhaliflerin El-Kaide ve benzerlerinin güdümünde olduğunu geç fark

eden Irak'ın komşu ülkelerinde bir nevi paniğe neden oldu. Uluslararası Kriz Grubu'nun (ICG) yayınladığı "Suriye Bataklığının Türkiye'ye Artan Maliyeti" başlıklı raporda bir Türkiyeli yetkinin sözlerine yer veriliyor: "Silahlı El-Kaide unsurları Türkler için bir soruna dönüşecektir. Laik bir ülke olan Türkiye ile bu gibi örgütlerin ideolojisi örtüşmüyor. Suriye'de istediklerini alamazlarsa ne olacak? Türkiye'yi suçlayıp buraya saldıracaklar." Suriye ve Irak'a akan binlerce yabancı cihatçının bölgeye Türkiye'nin 877 kilometrelik Suriye sınırını kullanarak giriş yaptığını da unutmayalım. Söz konusu raporda ayrıca Türkiye'nin önde gelen bir düşünce kuruluşunun başkanının dile getirdiği sözlere yer veriliyor: "Türkiye cihatçıları tutuklamaya başlarsa, ki bu er geç gerçekleşecektir, neler olacağını az çok tahmin edebiliyoruz Türkiye'nin her yerinde bombalar patlayacak."

Silahlı muhaliflere verilen destek, Suriye'nin güney sınır komşusu Ürdün'ü de hayli tedirgin ediyor. ABD, Suudi Arabistan ve Ürdün istihbaratı, uzun süredir Suriye'deki isyanın başladığı kent olan Dera çevresinde bir "güney cephesi" oluşturmaya çalışıyor. Esad'ın ve cihatçıların karşısında yer alan bu cephenin ılımlı ve seküler savaşçılardan müteşekkil olduğu iddia ediliyor. Lakin bu iddialar yanıltıcı olabilir. Nitekim olası operasyonlarda görev yapacak güçler arasında El-Nusra Cephesi de bulunuyor. Aktarılanlara bakılırsa örgüt bu cephede, Ürdünlü, Suudi ve Amerikan istihbaratçılarının müşterek operasyon merkeziyle eşgüdümlü bir şekilde hareket ediyor.

Ne var ki Ürdünlüler kendi ülke sınırları içinden başlatılacak taarruza fikrine eskisi kadar sıcak yaklaşmıyorlar. 2011 ve 2012 yıllarında Cumhurbaşkanı Esad'ın savaşı kaybetmesine kesin gözüyle bakıyorlardı. Artık bundan o kadar emin değiller. Suriye'de 2.000 kadar Ürdünlü cihatçının bulunuyor oluşu ve bu cihatçıların ülkelerine geri dönmesi durumunda yaşanacaklar Ürdünlüleri endişeye sevk ediyor. 16 Nisan günü, Suriye'den Ürdün'e giren araçlara esrarengiz bir hava saldırısı düzenlendi. Bu saldırılardan sorumlu tutulan Suriye hükümetinin iddiaları reddetmesi üzerine gözler Ürdün'e çevrildi.

Ürdünlüler ayrıca Halep'teki isyancı taarruzuyla eş zamanlı gerçekleştirilmesi planlanan ve merkez üssü Dera olan bir muhalif saldırısına da izin vermediler.

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın geçen hafta yayınladığı yıllık terörizm raporunda bile El-Kaide tipi örgütlerin güçlenmekte olduğu bilgisine yer verildi. Geçmişte El-Kaide, raporu hazırlayan Dışişleri Bakanlığı ile bir dereceye kadar benzerlikleri bulunan, bürokratik bir oluşum olarak resmediliyordu. Bundan dolayıdır ki teşkilatlanma ve liderlik konularında yaşanan kayıplar neticesinde "El Kaide'nin çekirdek lider kadrosunun vasfını yitirdiği ve bu nedenle saldırı kabiliyetinin sınırlandığı" görüşü paylaşılıyor. "Çekirdek" kelimesi dikkate değer nitekim bununla ya "merkezi komuta" yapılanmasına bir gönderme yapılıyor ya da sadece "bir-şeyin-merkezinde" olma durumuna işaret ediliyor. Oysa uygulamaya bakıldığında El-Kaide'nin 2001 yılı itibariyle geleneksel bir örgüt yapılanmasından ziyade bir ideoloji ya da faaliyet yöntemi olduğuna şahit oluyoruz. Bunu nihayet dikkate alan Dışişleri Bakanlığı, "gitgide saldırganlaşan ve özerkleşen El Kaide bağlantılı örgütlerin ve benzeri grupların yükselişinden" söz ediyor.

Gerçekte vaziyet Dışişleri Bakanlığı'nın itiraf ettiğinden çok daha vahim. Nitekim IŞİD geçen yıl içinde Irak'ın Sünni nüfuslu bölgelerinin çoğunu ele geçirdi. Musul ve Tikrit gibi şehirlerde vergi toplamaya başlayan IŞİD, Felluce'den Fırat havzası boyunca dizili şehirlere, Irak'ın batısı ve Suriye'nin doğusundan Türkiye sınırına kadar geniş bir kuşağın kontrolünü elinde bulunduruyor. Fırat nehri üzerindeki Felluce barajını da ele geçiren IŞİD, bölgenin güneyinde kalan yerleri susuz veyahut sular altında bırakabilir. Bağdat'ın kuzeyinde, Dicle Nehri yakınlarındaki Baiji'de bir boru hattını patlatan IŞİD, nehrin aşırı derecede kirlenmesine neden olmuştu. Sonrasında arıtılmış olsa da bu nehrin suları Bağdat'ın içilebilir su ihtiyacını karşılamak üzere kullanılmıştı. IŞİD, ayrıca, Bağdat'ın batısında bulunan Ebu Garip'te bir askerî geçit töreni düzenlemiş, bölgede bulunan ünlü hapishane kısa sürede boşaltılmıştı. Nispeten iç rahatlatıcı bir teoriye göre IŞİD'in Irak'ta elde ettiği gücün arkasında Başbakan Nuri el-Maliki'nin işin aslını çarpıtan ve IŞİD'i olduğundan çok daha güçlü gösteren mübalağaları yatıyor. Şii seçmenleri korkutmak isteyen Maliki, geçen Çarşamba günü yapılan genel seçimler öncesinde kamuoyunun ilgisini, hükümetinin yetersizliğinden ve bulaştığı yolsuzluklardan Sünni bir karşı-devrimin yaratacağı tehlikelere çekmeye çaba göstermişti. Seçim sonuçları bu stratejinin işe yarayıp yaramadığını gösterecek.

Ne yazık ki göstergelerin hepsi Irak hükümetinin siyasi ve askerî açıdan yetersizliğini kanıtlar nitelikte.

Hükümet güçlerinin şu ana kadar 5.000 asker kaybettiği, bu sayının içinde Anbar eyaletinde son dört ay içinde ölen 1.000 askerin de olduğu söyleniyor. Askerlere maaşların ödenmemesi ya da gerekli miktarda mühimmat ve gıda tedarik edilmemesi nedeniyle taburların eriyip gittiği belirtiliyor. Bir rivayete göre ordunun tümen komutanlığı görevi 1 milyon dolara satın alınabiliyor. Bu göreve talip olanların güvenlik harcı ve kontrol noktalarında uygulanan ücretlendirme sayesinde ayda 50.000 dolar kazanabilecekleri duyurusu yapılıyor.

Hükümet seçim sonrasında ABD'nin stratejisini tekrar ederek Sünni aşiretleri IŞİD ve benzeri El-Kaide gruplarına karşı kullanabilir. Ancak Sünni toplulukların mevcut şartlarda El-Kaide'den çok Irak ordusundan ve güvenlik güçlerinden nefret ediyor oluşu bu stratejinin hayata geçmesi önünde bir engel teşkil ediyor.

4 Haziran 2014, Robert Fisk

VARİL BOMBASI VE OY SANDIĞI: ESAD SURİYE'DE GÜCÜNÜ KORUMAYI NASIL BAŞARDI

Gerçekten de tüm mesele oy oranlarıyla ilgili. Eski mareşal Sisi'nin geçen hafta Mısır'da gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı seçiminde oyların 93.7'sini alarak rekor kırdığı zafer, dün Beşşar el-Esad'ın elde ettiği zafer sonrasında gölgede kalmış olsa gerek. Öyle bir zafer ki dün Şam semaları uluyan savaş jetleriyle ve gümbürtülerle inlerken vatandaşlar oy kabinlerinin dışında bağırıp çağırarak dans ediyorlardı.

Baas tarihinde ilk defa üç kişilik bir oy pusulası bulunuyordu. Aralarından birisinin eski bakan olduğu iki sıkıcı ve itaatkar politikacı, kaybedecekleri bir yarışın arifesinde Beşşar El-Esad'ın portresinin yanında yerlerini almışlardı. Beşşar'ın kaybetme riskini sorduğum Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim, bana bilgece bir cevap vermekle yetindi: "Buna karar verecek olan Suriye halkıdır."

Ah, Suriye halkı. Ezilmiş, aşağılanmış, işkencelere maruz kalmış, hapsedilmiş, katledilmiş, ebediyen özgürlük için haykırmış olan Suriye

halkı. (Farkındaysanız bu trajik kelimeler Suriye can çekişedursun iki ezeli düşman tarafından karşı tarafı suçlamak için kullanılıyor). İşte Suriye halkı, yaşadığı acıların şahikasında Ortadoğu'ya demokrasi dersi vermek için sandıklara davet edilmişti.

Rejimin sıkı bir şekilde kontrol ettiği ve Suriye topraklarının yüzde 40'ına tekabül eden bölgede yapılan seçimlerde, nüfusun takriben yüzde 60'ı oy kullanabildi. Seçimlerde kurulan 9000'in üzerindeki sandıktan çoğu Esad'ın Batı destekli muhaliflerinin silah ateşi riskiyle karşı karşıyaydı.

Bu isyancı güçler –zayıf düşmüş seküler kesim ve korkutucu İslamcılar– Amerikalı ve Avrupalı liderlerin saçmalık olarak kınadığı bu seçimleri tahrip etmek amacıyla ülkenin muhtelif şehirlerinin roket sağanağına tutulacağına dair ant içmişlerdi. Şafakla birlikte havan topları ve roketler Şam'ın merkezine düşmeye başladı. Ta ki Beşşar'ın MiG savaş jetleri havalanıp silahların ateşlendiği kenar mahalleleri ve içinde yaşayan her kim varsa bombalayana kadar. Seçim kaynaklı şiddetin bastırılış yöntemi, kuşkusuz, demokrasi tarihine altın harflerle yazılacaktır.

Belki de yazılmayacaktır. Beşşar ve eşi Esma –evet gelinliği andıran beyaz bir ceket içinde– kameraların önünde oylarını aynı derecede beyaz bir sandığa attılar. İçi uzay üssünü andıran Suriye Dışişleri Bakanlığı binasında ise bakanlarından bir bölümü Suriye bayraklarıyla süslenmiş kimliklerini hazırlıyor, oy kağıdı üzerinde bulunan Beşşar'ın portresinin hemen altına imzalarını atmak için sabırsızlanıyorlardı.

Velid Muallim (ciddi bir ameliyat sonrasında ancak toparlanmıştı) gibi, belagat ustası vekili Faysal Mikdad gibi, Suriye'nin sakin ve zarif (rejime muhalif kesimin gözünde ise gaddar) Enformasyon Bakanı Umran el-Zubi gibi sadık kişilerin Beşşar'ın üçüncü dönem Cumhurbaşkanlığı lehine oy kullandıklarını farz etmemiz doğru olacaktır. Oy verme işleminin gizliliğini ihlal etmemek adına kabinlerdeki perdeler ihmal edilmemişti ve Dışişleri Bakanlığı dev duvarlarıyla bu etkinlik için fevkalade uygun bir mekandı.

Halk ise oyunu okullarda, devlet dairelerinde, sınır karakollarında hatta havayolu şirketlerinin ofislerinde kurulan sandıklarda kullandı. Dün yurtiçi uçak bileti satın almak için gittiğim ofislerden birinde birkaç dakika beklemek zorunda kaldım. Milisler ve oy vermek için gelenler ofisi ağzına kadar doldurmuştu. Duvarlarda seçim galibinin posterleri asılıydı – Tahmin edin kim? Jetler birbiri ardına üzerimizden geçiyordu.

Bir tezgahtar iğneleyici bir espriyle "Oy kullanmak ister misiniz?" diye sordu. Ne demek istediğini anlamıştım. Kim bilir belki de oyumu Sisi'ye verirdim.

Ancak firavunla şimdilerde Mısır'ı yöneten eski mareşal arasında farklar olduğu kadar eski optometrist ile daha uzun seneler boyunca Suriye'yi yönetecek olan kişi arasında da farklar vardı. Sisi'nin seçimine boş sandıklar ve devrimin yaydığı enerjiden bitap düşmüş seçmen kitlesi damga vurmuştu. Suriye'deki seçmenler ise sandıklara binlerle akın ediyor, çalgıcılar, O Adam'ın yeni basılmış posterleri –simsiyah bir takım elbiseyle, tam teşekküllü başkomutan kostümüyle ya da Akdeniz'in haşin dalgalarına gülümserken– ve aşiretleri temsil eden başörtüleriyle genç erkeklerin oluşturduğu uzun kuyruklar dikkat çekiyordu. Bu kalabalıklar kendiliğinden mi toplanmıştı? Asla. Zorlanmışlar mıydı? Belli bir noktaya kadar. Mutlular mıydı? Kim tebessümlerin ve "kanımız canımız sana feda olsun" şeklindeki meyus haykırışların berisindeki ruh hâlini okuyabilir? Burada okunabilecek bir şey varsa o da "sana" ile kimin kastedildiğidir.

Binlerce Suriyeli oy vermek için Lübnan sınırını geçip birkaç yüz metre ilerdeki sandıklara doğru yol alırken söylentiler hızla yayılmaya başladı. Evine dönen Suriyelilerin geri dönmesine izin verilmeyeceği ve mülteci statülerini kaybedecekleri iddia ediliyordu. Suriye'nin fakirleri için pahalı bir oy verme işlemi olacağı anlamına geliyordu bu. Şam'da bana Lübnanlı otoritelerin Suriye'ye dönmek isteyenlerden 200 dolar talep ettiği söylenmişti. Her iki söylenti de asılsızdı. Suriyeliler göçmenlerle ilgilenen Lübnanlı yetkililerden 24 saat içinde ülkeye geri dönmelerine izin veren sarı bir kart almayı bekliyorlardı. Paranın el değiştirdiğine şahit olmadım.

Dönelim Suriye gerçeklerine. Suriye'nin yüzde 40'ına hapsolan ve toplam nüfusun yüzde 60'ını oluşturan Esadistan'daki Hristiyanların, Dürzîlerin, Alevilerin ve hatırı sayılır sayıdaki Sünnilerin büyük bir kısmını gözünüzün önüne getirin. Sizce bunların büyük bir çoğunluğu oyunu Esad'dan yana kullanmamış mıdır?

Militan muhalifler tabii ki temsil edilmediler. İslamcıların temsil edilmek gibi bir niyeti zaten yok; hem çoğu Suriye vatandaşı bile değil. Resimleri oy pusulalarını süslemekle birlikte Esad'la ilgili hiçbir eleştirisi olmayan Hasan Abdullah el-Nuri ve Mahir Abdul Hafız Haccar seçimi baştan kaybetmişlerdi. Hiçbir şansları yoktu. Sırası gelmişken, Bay

Nuri'nin Wisconsin Üniversitesi Kamu Yönetimi branşından yüksek lisansı bulunuyor. Doktora derecesini Kaliforniya'daki Kennedy Üniversitesi'nden almış. Haccar ise Suriyeli Hristiyanlara yönelttiği suçlamayla, ülkenin yabancıların komplosu ile karşı karşıya kaldığı bir dönemde "tarafsız" kaldıklarını ifade etmiş olmasıyla tanınıyor.

Başlangıçta Cumhurbaşkanlığı için 24 dört aday başvuruda bulunmuş olsa da oy pusulasına aralarında –deus ex machina– Beşşar'ın da bulunduğu topu topu 3 kişi sığabilmiş. O hâlde gelecekte tarihçiler tüm bu seçim sürecini Cumhurbaşkanı'nın siyasi hamlesi olarak mı değerlendirecekler? Suriye ordusunun –ve oldukça fazla sayıdaki Hizbullah savaşçısının ve İran Devrim Muhafızının– tarihe geçen başarılarını taçlandıracak bir hamle?

Suriye'deki seçimle ilgili en ağır eleştiriler elbette Suriye dışından, Suudların finanse ettiği El-Hayat'tan geldi. Hazem Saghieh, Beşşar'ın seçime gidilmesi yönündeki kararının Suriyeliler üzerinde uygulanan vahşi baskılardan ve sindirme politikalarından daha acımasızca bir şey olduğunu yazdı. "Şiddet, bedenlere darbe indirse de zihinlere saygı duyuyordu. Ancak seçim kisvesi altında yapılan bu soytarılık Suriye halkına yapılmış, eşi benzeri olmayan bir hakarettir." Saghieh sözlerini tamamlarken "bu maskaralık karşısında ancak tebessüm edilebileceğini" dile getiriyordu.

Velid Muallim'e bu "soytarılığı" nasıl savunduğunu sorduğumda, bana kendine has patavatsızlığıyla yanıt verdi: "Kendimi savunmama gerek yok," dedi. "İnsanların televizyon izlemelerini. . . ve Suriye halkının ne istemiş olduğuna tanık olmalarını istiyorum. Suriye halkı seçimini yaptı ve demokratik talebini bu yönde ortaya koydu."

Asıl anlamak istediğim –ve sanırım hepimizin anlamak istediği– neden önce Mısır'da, daha sonra Suriye'de bu tür seçimlerin yapıldığı. Mükemmel olmasa da yeterince güçlü olan Avrupa'daki demokratik sistemin takip edilmesine –ya da taklit edilmesine– yönelik bir teşebbüs mü? Öyleyse neden bu girişim grotesk oy oranlarıyla kendi kendini imha ediyor?

En az 150 yıldır Avrupa siyasetinden etkilenmekte olan Arap halklarının –burada entariler yerine alafranga kıyafetler giyen ve ataları Voltaire, Rousseau okuyan kimselerden söz ediyorum– temsilî demokrasi idealini özümsemeleri rastlantısal bir olgu olarak mı değerlendirilmeli?

Çarşafları içinde mağrur Körfez Araplarının tamamen olmasa da çoğunlukla parlamenter demokrasiye bu kadar az ilgi göstermesi bununla açıklanabilir mi?

Elbette, Osmanlı hakimiyeti altında bile Suriye devrimci bir ulus idi. İstiklal fikri, tarihin Suriye'ye bıraktığı bir miras olarak değerlendirilebilir. Ancak burada bahsettiğimiz kişisel bir özgürlük mü? Yoksa toplumsal bir istiklal mi? Bu hafta içinde Şam'dan nasıl bir seçim istatistiği duyacağız? Konuştuğum birkaç kişi makul bir rakam olan yüzde 62'den söz ediyordu. Benim tahminim yüzde 90 olacağı yönünde. Konuştuğum diğer kişiler Beşşar'ın yüzde 95'i görebileceğini söylüyorlar. Kanlı bir savaşın ortasında kağıt üzerinde kazanılan bir zafer.

5 Haziran 2014, Robert Fisk

CILIZ BİR ESİNTİ: BİR ŞEHRİN KADERİNİ VURGULAYAN SESSİZLİK

Suriye ablukasının son günlerinde, çaresiz bir İslamcı isyancı Humus şehrinin altındaki tünellerin duvarına şöyle yazmıştı: "Tüm komutanlarımız için bir sorum var. Yol ne zaman açılacak? Lütfen cevabınızı bana iletin. Ve ablukanın ne zaman kalkacağını da söyleyin. Eğer kimse cevap vermiyorsa bu demektir ki tüm komutanlarımız. . ."Son kelime tam olarak okunamıyor. Yalancı? Şerefsiz?

Ancak tünelde yalnız kalan savaşçı kuşku duymakta haklıydı. Geriye kalan isyancılar teslim olmuş, BM gözetimi altında Humus'tan ayrılmışlardı bile. Arkalarında harabeye dönmüş bir şehir bırakmışlardı. Tarihi sokakları mahv u perişan olmuş; dükkanları binlerce ton taş duvar altında ezilmiş; 7. yüzyıldan kalma Halid bin Velid Camii top ateşi ve kurşunlar yüzünden tanınmaz hâle gelmişti. Muhammed Peygamber'in yoldaşı olan Halid bin Velid'in mezarı bile caminin bir köşesinde moloz yığınları arasında yatıyor, altın ve yeşil renkli örtünün köşeleri cüruf briketleriyle sabitlenmiş hâlde mezarın üzerinde serili duruyordu. Söylentiye göre burada savaşan Vahhabi İslamcılar ayrılmadan uzun süre önce bin Velid'in naaşını çalmışlardı.

Nihayet bugün Humus'un aldığı hasarı tüm çıplaklığıyla müşahede edebiliyorduk. Eski yeni tüm sokaklar bombalarla, tank ateşiyle, bomba atarlarla, Kalaşnikof mermileriyle paramparça hâldeydi. Haşmetli Osmanlı ofisleri alevlere teslim olmuş, bitip tükenmişlerdi. Antik Roma döneminden kalan sütunlar yarılmış ağaç gövdeleriyle dolu bahçelere atılıp terk edilmişti. Modern dükkanlar ve şehir merkezindeki ofisler içi molozla doldurulmuş iskeletlere benziyorlardı. Yolların çoğunun altında birbirlerine bağlanan tüneller bulunuyordu. Uzun süreden beri ilk defa ziyaretçiler eskiden keskin nişancıların cirit attığı ve şehri iki yıl boyunca iki parçaya bölen ara sokaklardan güç bela geçmeyi başarabiliyorlardı.

Bir alışveriş merkezinin altındaki tüneli inşa edenler bu yeğin işi kayayı oyarak başarmışlardı. Eserleriyle gurur duyan amatör mühendisler isimlerini tünelin girişine bile kazımışlardı. "Bu tünel cihatçıların eliyle kazıldı: Ebu Beşir, Ebu Uday, Ebu Aleil, Ebu İskender, 15 Temmuz 2012" diye yazıyordu. Tünel bir buçuk metre ya vardı ya yoktu. Boruların altından, olukların yanından sürünerek tünelin çıkışına doğru yol aldım. Nihayet kendimi eski bir caminin hemen yanına açılan, yolun ortasındaki bir keskin nişancı pozisyonunda buldum.

Suriyeli ve isyancı güçlerin cephe hatlarını görebiliyordum. Beton silindirler, tel örgüler ve çelik kaplama iskemleler patlayan kanalizasyon ve su borularının kararttığı sokakları bir ucundan diğer ucuna kaplamışlardı. Bu görüntüler, Beyrut'un iç savaş yıllarına tanık olmuş kimselere hayli tanıdık gelecektir. 2011'de, sivil gösterilerin başladığı ilk günlerde on binlerce kişinin doldurduğu alanlarda şimdi hükümet güçleri inşa ettikleri derme çatma kontrol noktalarında zaman öldürüyorlar. O günlerde devrilmesi yönünde sloganların atıldığı Beşşar el-Esad, dün ilan edilen rakamlara göre seçimde oyların yüzde 88.7'sini alarak yeniden Cumhurbaşkanı seçildi.

Barışçı gösterilerin ardından Humus'a varan silahlı isyancıların yerini ilerleyen zamanlarda El-Kaide militanları ve El-Nusra Cephesi savaşçıları almıştı. Protestoların ilk günlerinde silahsız göstericileri ateş açan Suriye ordusuyla yıllarca mücadele ettiler. O noktadan sonra Humus makus kaderiyle baş başa kaldı.

Şehrin kaderini adeta çevreyi saran tekinsiz sessizlik vurguluyor. Cılız bir rüzgar esintisi, dükkanların ve fabrikaların harap olmuş ön cephelerinden

muzaffer bir edayla şehri izliyor görüntüsü veren Esad'ın fotoğrafının asılı olduğu devasa panoyu kımıldatıyor. Gökyüzünde yüzlerce kara sağan ölü şehrin ve çatısız binaların üzerinde bir o yana bir bu yana uçuşuyor. Yıkıntıların kapkara lekesi arasında cenneti andıran bir yaşamın timsali oluyorlar. Tüm bu yerleri saatlerce dolaştık; yaşayan bir topluma can veren insanlığın küçük mekanlarının yanından geçtik, yağmalanmış bir eczane, bir doktorun ameliyathanesi, mankenleri çoktan sokaktaki moloz yığınlarına arasına karışmış bir giyim evi, adı "Af Oteli" olan ucuz bir pansiyon ve açılan gediklerde çürümekte olan yüzlerce ayakkabısıyla bir kunduracı.

Emsalsiz anlardı nitekim kamyonlar on binlerce tonluk taş ve beton yığınlarını şehirden taşımaya başlamışlardı bile. Aylar ya da haftalar içinde bu bölge boş bir alana dönüşecek, savaş sonrasında yeniden inşa edilmeye (Katar'ın milyarlarca dolarlık yatırımlarıyla?) hazır hâle gelecektir. Humus'un tanık olduğu trajedi de Beşşar el-Esad'ın babası Hafız'a karşı 1982 Şubat'ında İslamcı isyancılara ev sahipliği yapan Hama'nın şehir merkezi gibi silinecektir. Aslında Humus'ın eski binalarının çoğu kurtarılabilir. Binaların çatıları sokaklara savruldu diye oluklu sütunlara, eski saatlere, Osmanlı döneminden ve Fransız mandası zamanlarından kalan yay şeklindeki pencerelere sahip olan binalar moloz yığınlarına dönüşmek zorunda değil.

Tabii bir de 7. yüzyıl'da inşa edilen Halid bin Velid Camii var. Duvarları kurşun ve metal parçalarının izleriyle yara almış, bahçesindeki çeşme Dali'yi çağrıştıracak tarzda eğri büğrü bir forma bürünmüş; caminin dışının bir kısmı kum torbalarıyla çevriliyken içerisi şarapnellerin neden olduğu oyuklarla ve duvarlara çizilen grafitilerle tahrip olmuş. Onarımdan geçmesi şart gözüküyor. Yine de kutsal bir mekanın bu şekilde saygısızlığa uğraması utanç verici. Humus'ta yaşanan bu mimari felaketin sorumluluğu yalnızca bir tarafa mal edilemez.

Hem Suriyeliler hem de İslamcılar farklı zamanlarda camiyi kontrol ettiler. İslamcılar, cihatçı yoldaşlarının Amerikan kuşatması sırasında Irak'ın "bin minareli şehrinde", Felluce'de yaptığı gibi camii tahkimli bir mevzi olarak kullanmışlardı.

Bazı yüksek binalar Suriye güçlerinin gerçekleştirdiği hava saldırıları sonrasında ortadan ikiye ayrılmış. Aralarında Fransızların inşa ettiği

müzenin de bulunduğu diğer binalar isyancı mevzilerinden geldiği anlaşılan tüfek mermileri ve bombalarla büyük bir tahribat yaşamış. Üniversitenin yakınındaki orta-sınıf apartmanlarına ve villalara dokunulmamış gözüküyor ancak Bab el-Amr mahallesine yaklaştıkça sokakların yerinden sökülüp adeta duvarlara dönüştüğü, Suriye'nin amansız bombardımanı altında ölümün ve acının kol gezdiği bir bölgeye ulaştığınızın farkına varıyorsunuz.

Garip nitekim yaz sıcağı Humus'u etkisi altına alırken burnunuza çürüme kokuları, binlerce insanın burada ölmüş olduğuna işaret eden nahoş kokular gelmiyor. Eski şehrin merkezinde, beton duvarların yıkılarak üst üste istiflendiği tepeciklerin altında hâlâ cesetler bulunuyor olmalı. Ölülerin çoğunun çatışmalar sonrasında veya kısa süreli ateşkesler esnasında toprağa verildiklerini biliyoruz.

Ömer bin al-Khattab caddesinde yürürken moloz yığınları arasındaki bir kontrol noktasının hemen çaprazında İçişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren bir savaşçıya rastlıyorum. Boynuna Şiiliği temsil eden minyatür bir kılıç asılı; bileğinde Hristiyan aziz ve azizeler tasvir eden bir bileklik var. İsminin "Halid" olduğunu söyleyen bu kişiye Humus'taki yıkımı temaşa ettiğinde aklından neler geçtiğini soruyorum.

"Bir kardeşim hayatını kaybetmiş gibi hissediyorum," diyor. "Kurbanlarının hepsi bizim kardeşlerimiz. Dökülen kanlar kardeşlerimizin kanı. Ben genç olabilirim fakat ülkenin müdafaası yaşını almanı beklemiyor." Sonra gülümsedi. Ne Baas Partisi ile ilgili ne de Cumhurbaşkanı Beşşar el-Esad'la alakalı bir söz döküldü dudaklarından. Tünelde rastladığım sözcükler dışında İslamcı savaşçıların hislerini ve düşünceleri duvara sprey boyayla yazılmış kelimelerle anlamaya çalışıyordum. Yardımsever bir El-Nusra Cephesi militanı sokağın köşeğine "Diğer ara sokakta bir maden var," diye yazmıştı. Bir başkasının elinden şu uğursuz kelimeler dökülmüştü: "Gece çöktüğünde av başlar."

Bir Hristiyan Suriyeli bana bu yazılanların ne anlama geldiğini sordu. Hemen arkasında, çatışı uçmuş Ortodoks kilisesinin içinde bir rahibin büstü duruyordu. Omzunda ve yüzünde kurşun izleri vardı. Kurşunlar rastgele mi isabet etmişti? Atış talimi mi yapılıyordu? Yoksa Humus'ta savaşın yol açtığı yozlaşmanın bir diğer utanç verici işaretleri miydi rahibin büstündeki mermi izleri?

7 Haziran 2014, Robert Fisk

ÖLÜMCÜL BÖLGE: EL KAİDE'NİN İNTİHAR KALESİNE DÖNÜŞTÜRDÜĞÜ SURİYE SANAYİ BÖLGESİ

El Kaide kenti Halep'in 16 kilometre kuzeyinde bir sanayi bölgesiydi. Bu geniş ova üzerinde beton ve taş fabrikaları, ahırlar ve evler sıralanmıştı.

Beşşar El Esad'ın ordusu Halep'teki isyancıların ablukasını kaldırıp Türkiye sınırına doğru ilerlerken Hama'dan gelen anayola çıktığında, askerler ve tank ekipleri, Usame Bin Ladin'in müritlerinin inşa ettiği en büyük ve en donanımlı kaleyle burun buruna geldiler.

Bir zamanlar ülkenin ekonomik güç merkezi olan alanda şimdi kilometreler boyunca yıkık fabrikalar ve yanık kimyasal tesisler uzanıyor. Alanın etrafını saran zeytin ve ceviz ağaçlarının arasından kuzeye doğru 155 mm. Suriye silahları ateşleniyor. Bu tozlaşmış demir, moloz ve külle kaplı alana güçlükle giren Suriye ordusu komutanlarına göre, yüzlerce İslamcı intihar savaşçısı, teslim olmaktansa kendini burada havaya uçurdu.

Albay Salih, bu gri çöplüğün ortasında, cılız ve yanık suratını örten güneş gözlüklerinin ardından bir beton yığınına gözlerini dikiyor ve Suriye ordusu mensuplarının çok ender yaptığı bir şey yaparak, kayıplar verildiğini kabul ediyor. Salih, "Teröristlerin hepsi kendilerini havaya uçurarak intihar etti. Biz saldırırken, içinde bulundukları binaları patlattılar. Bu bölgeye düzenlenen harekatta 27 askerimi kaybettim" diyor.

Bir zamanlar Şeyh Neccar Sanayi Bölgesi olan bu yerin altındaki tüneller hâlâ kilometrelerce uzanıyor. Bu tünellerin üzerinde El-Kaide, El-Nusra Cephesi, El-Şam Tugayı ve eski Özgür Suriye Ordusu militanları -ki hepsi Esad rejimini yıkmak için mücadele ediyorlardı- iki yıl boyunca binalara mayın döşediler; duvarlar arasına vagon genişliğinde geçitler açtılar ve tüm katlarda keskin nişancılar için pusu noktaları kurdular. Suriye'nin en yeni sanayi bölgelerinden biri olan bu yer, ölümcül bir mekana dönüştürüldü. Gıda depoları ve değirmenler, silah deposuna çevrildi; zemin katları ise burada yaşayan yüzlerce isyancının yataHanesi oldu.

Bu olağanüstü harabe kentine ulaşmak, Halep'ten gelen karayoluyla yedi dakika sürecekti. Fakat kentin kuzeydoğusundaki İslamcı güçlerin cephe hattı kırsal bölgelere dek uzandığı için 48 kilometre uzaktan dolanmamız gerekti. Toprak kaplı patikalardan ve –bir zamanlar Agatha Christie'nin meşhur Şark Ekspresi'nde Halep'e doğru son tren yolu olan– eski Türkiye tren hattının üzerini ot bürümüş raylarının üzerinden geçtik.

Ancak bu savaş meydanı hiç de romantik değil. Albay Salih'in tiz sesler çıkaran radyo cihazları arasında oturduğu çatı karargahının hemen dışında, tahrip edilmiş bir Suriye tankı duruyor. Savaşın ilk aylarında ele geçirilmiş olan bu tankı iki intihar savaşçısı kullanmış. Patlayıcılarla doldurup, Halep Cezaevi'nin devasa duvarlarına çarparak tankı patlatmaya çalışsalar da başarısız olmuşlar. İki yıl içinde yüzlerce mahkumun hastalık, açlık ve kötü muamele nedeniyle öldüğüne dair raporlar bulunan ve isyancı güçlerin bir türlü ele geçiremediği cezaevi, bu saldırı girişiminde de zarar görmemiş. Albay Salih şöyle diyor: "Tankın içinde iki intihar bombacısı vardı. Biri Suriyeli, diğeri Mısırlı."

Diğer askerler, bu sanayi kompleksinde bir zamanlar konuşlanan çok sayıda yabancı savaşçıdan bahsetmek konusunda hevesli görünüyor. Dediklerine göre aralarında Çeçenler, Afganlar, Mısırlılar, Suudiler, Katarlılar ve Cezayirliler varmış. Fakat burada hükümet güçlerine karşı savaşan Suriyeliler de olduğunu nadiren kabul ediyorlar. Bu alışık olduğumuz bir söylem: Beşşar el-Esad'ın ordusuna karşı savaşan "yabancı teröristler".

Fakat burada salt Halep'in kuzeyindeki topraklar için jeopolitik bir savaş verilmemiş. Harabelerin birkaç kilometre doğusunda, terk edilmiş fakat zarar görmemiş bir karayolu var. Yol boyunca Rakka tabelaları sıralanmış. Ve Rakka, hâlâ bütünüyle isyancıların kontrolünde olan tek büyük Suriye kenti.

Albay ve adamları, beni, hektarlarca alana yayılmış ve etrafı derin hendeklerle çevrili yıkık fabrikalar arasından geçirdiler. Fabrikaların çoğu top ateşi ve patlayıcılarla delik deşik edilmişti. Epey yüksek bir tahıl değirmeninin altına bir karargah yataHanesi inşa edilmişti. Görülen o ki, değirmenin duvarları hava saldırısıyla yıkılmıştı fakat albay bunu inkar etti.

Değirmenin hemen yanında bir zahter baharatı fabrikası vardı. Yerlere dökülen öğütülmüş tahıllar hâlâ mermi kovanları arasında duruyordu.

Etraftaki binaların altına beş metre derinliğinde tüneller kazılmıştı ve tünellerin içine hayvan yemi çuvallarından yapılmış kum torbaları doldurulmuştu.

Bu korkunç ölüm kentinin dikkat çekici tek bir yanı vardı: bu kent, teknik bilgisi olan adamlar tarafından kurulmuş ve savunulmuştu. Bu stratejistlerin, bu tasarım ve savunma uzmanlarının İslam'dan daha derin bir amaçları ve ilgi alanları vardı Türkiye'den mi gelmişlerdi? Afganistan'dan mı? Pakistan'dan mı? Yoksa bunlar İslam dünyası dışında bir yerde eğitilmiş Suriyeliler miydi? Belki de başlangıçta, Esad rejimine karşı savaşan herkese kolaylıkla sağlanan Batı yardımından faydalanmışlardı.

Burada ölen yüzlerce İslamcının, kendini yalnızca Tanrı'ya adamaya odaklanmış genç adamlar olduğu varsayılıyor. Fakat kendi kimliklerine dikkat çekici derecede önem atfettikleri görülüyor. "Ebu Muhammed" ile "Rakkalı Hasan" isimlerini spreyle boş bir koyun ve sığır pazarının yanına yazmışlar. "Yasser –Şam'ın bir mahallesi– Kahramanları" da isimlerini bir deponun yanına gururla yazmışlar. Suriye ordusu, hayatta kalanlardan açıkça bahsetmiyor. Teslim olanlar varsa –ki en azından birkaç tane vardır– bunların hangi hapishanelerde tutulduğu söylenmiyor. Burada öldürülen yüzlerce kişinin tam sayısı da verilmiyor. Albay Salih'in 27 askeri, ölen Suriyeli askerlerden yalnızca birkaçı. Bir adam kasvetli bir sesle şöyle diyor: "Gerçekten çok kurban verdik."

9 Haziran 2014, Patrick Cockburn

IŞİD HAMLE YAPIYOR

İslami köktendinciler Irak ve Suriye'de bir İslam devleti kurmak uğruna Bağdat hükümetinin kontrolünde olan şehirlere saldırarak başladıkları savaşta yeni cepheler açtı.

Geçtiğimiz dört günde Irak'ın orta ve kuzey bölgelerinde birden fazla noktaya yapılan saldırılar, Usame bin Ladin liderliğindeki El Kaide'nin yerini bundan böyle IŞİD'in aldığını gösteriyor. IŞİD, şu anda dünyanın en güçlü ve etkin aşırı cihatçı grubu.

IŞİD, an itibariyle, Batı Irak ve Doğu Suriye üzerinde uzanan geniş bir bölgeyi kontrol ediyor; veya bu bölgede herhangi bir cezalandırmayla karşılaşmadan faaliyetlerini sürdürüyor denebilir. Bu da IŞİD'i askerî açıdan gelmiş geçmiş en güçlü cihatçı hareket yapıyor.

2010'dan bugüne Ebu Dua olarak da bilinen Ebu Bekir el-Bağdadi tarafından yönetilen IŞİD, Pakistan'daki Eymen el-Zevahiri liderliğindeki El Kaide'nin -ABD görevlilerinin deyimiyle- "çekirdek kadrosu"ndan bile daha acımasız ve mezhepçi olduğunu kanıtladı. Her fırsatta Şii Müslümanları ve Hristiyanları öldüren IŞİD, aşırı derecede bağnaz ve ayrıca, üst düzey komutanların sıkı yönetimi altındaki ordusuyla, askerî yönden güçlü.

IŞİD, geçtiğimiz dört gün içinde Irak'ın kuzey başkenti Musul'a ilerledi; bir grup militanını Samarra kentine gönderdi ve Irak'ın en büyük üniversitesi olan batıdaki Anbar Üniversitesi'ni ele geçirdi. Buna ek olarak, Şii sivilleri hedef alarak, Bağdat'ta en az 52 kişinin ölümüyle sonuçlanan bir bombalı saldırı gerçekleştirdi.

Kuzey Suriye'de ve Irak'ta aşırı cihatçıların bir tür Halifelik kurmaları, Ürdün, Suudi Arabistan ve Türkiye gibi komşu ülkelere korku salıyor. Bu ülkeler, Sünni militanların hedefi olmaktan korkuyorlar.

IŞİD'in başarıyla yönettiği saldırılar, bir sonraki saldırının nerede gerçekleşeceğini kestiremeyen Irak güvenlik güçlerinin dengesini bozmak üzere tasarlanmışa benziyor. Saldırılar, Perşembe günü kamyonlar dolusu IŞİD militanının Samarra kentine girip ağır otomatik silahlarla şehri kana bulamasıyla başladı. Samarra kenti çoğunlukla Sünnilerin yerleştiği bir yer olmasına rağmen, Şiilerin kutsal saydığı altın minareli El-Eskeri Türbesi de burada bulunuyor. 2006'da El Kaide'nin bu türbeyi bombalamasından sonra kentte toplu Sünni katliamı yaşanmıştı.

IŞİD'in taktiği, beklenmedik saldırılarla olabildiğince çok kişiyi öldürmek ve pek kayıp vermeden geri çekilerek korkunun yayılmasını sağlamak. IŞİD, Cuma günü, bakkalından telefon ve inşaat şirketlerine kadar her türlü yerel esnaf ve şirketi vergiye bağlayacak denli güçlü olduğu Musul'a saldırdı. Bölgedeki hastanelerden alınan bilgiye göre, çatışmada yaklaşık 200 kişi hayatını kaybetti. Fakat resmî rakamlara göre, 21 polis memuru ve 38 terörist olmak üzere toplam 59 ölü var.

Bu saldırının ardından, Cumartesi günü sabahın erken saatlerinde Ramadi'deki 10.000 öğrencisi olan Anbar Üniversitesi'ne bir saldırı

düzenlendi. Rehin alınan öğrencilerden Ahmed el-Mehamdi, bir haber ajansına silah sesleriyle uyandığını ve pencereden baktığında siyah kıyafetli ve silahlı adamların kampüste dolaştığını gördüğünü anlattı. Yatakhaneye giren adamlar, öğrencilere bundan böyle IŞİD'e ait olduklarını söyleyip odalarında kalmalarını emrettikten sonra içlerinden bazılarını alıp götürdüler.

Bir IŞİD komutanı kız öğrencilere "Size asla unutamayacağınız bir ders vereceğiz" dedi. Fen Bilimleri binasını karargaha dönüştüren militanlar, bir süre sonra geri çekildiler. Aynı gün, Bağdat'ın çeşitli yerlerinde bir saat içerisinde yedi bomba patladı ve en az 52 kişi hayatını kaybetti.

IŞİD, askerî eğitimi olmayan yabancı gönüllüleri intihar bombacısı olarak kullanmak konusunda uzman. Bunlar ya intihar yelekleri giyip yürüyerek hedefe yaklaşıyor, ya da patlayıcı yüklü araçlar kullanıyor. Sıklıkla birden fazla intihar bombacısı kullanılıyor. Dün Bağdat'ın kuzeydoğusundaki çatışmalı Diyala bölgesinde bulunan Celevla kasabasındaki Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) genel merkezine yapılan saldırıda da bu taktik uygulanmıştı. Genel merkezin önünde bir araç patlatıldıktan sonra yaşanan karmaşadan faydalanan ikinci intihar bombacısı yürüyerek binaya girdi ve kendini havaya uçurdu. Bir üst düzey polis memuru da dahil olmak üzere toplam 18 kişi öldü.

Ebu Bekir el-Bağdadi başa geçmesinin ardından IŞİD hızla yükseldi zira 2011'de Suriye patlak veren Sünni ayaklanması, Saddam Hüseyin'in düşüşünden beri siyasi ve ekonomik alanlarda dışlanan ve marjinalleşen Iraklı Sünnileri de ayaklanmaya itti. Şii ağırlıklı Irak hükümeti, protestocuların reform yapılmasını değil, kendi mezheplerinin tekrar yönetime geçmesini istediklerine ikna olunca, 2012 sonlarında başlayan barışçıl protestolar sonucunda Sünniler ancak kısıtlı imtiyazlar elde edebildi. Irak'ta yaşayan beş ila altı milyon Sünni böylece daha da dışlandı ve IŞİD'in silahlı faaliyetlerine sempati duymaya başladı.

Geçen sene IŞİD, özenle tasarlanmış bir kampanya yürüttü. Buna Ebu Gureyb Cezaevi'ne başarılı bir taarruzda bulunularak liderlerin ve deneyimli savaşçıların serbest bırakılması da dahildi. Geçtiğimiz Ocak ayında IŞİD, Bağdat'ın 64 kilometre batısındaki Felluce'yi aldı ve ağır silahlarla ve havadan yapılan saldırılara rağmen bölgeyi hâlâ elinde tutuyor. IŞİD Irak'ta, başlangıçta içinde geliştiği El Kaide örgütüne göre askerî açıdan çok daha gelişmiş olduğunu gösteriyor. El Kaide, gücünün

doruğuna 2006–2007 döneminde erişmişti ve ardından Amerikalılar Sünni aşiretlerin büyük kısmını El Kaide'ye karşı kışkırtmayı başarmıştı.

IŞİD'in elinde Suriye–Irak sınırının iki tarafında da faaliyetlerini sürdürmek gibi büyük bir avantaj bulunuyor. Ancak Suriye'de El Nusra Cephesi, Ahraruş Şam ve benzeri örgütler arasında yaşanan cihatçılar-arası iç savaş devam ediyor. Yine de IŞİD, muhaliflerin elindeki tek bölgesel başkent olan Rakka'yı ve -Türkiye sınırı yakınlarında Kürtlerin elinde bulunan kapalı bölgeler hariç olmak üzere- Suriye'nin doğusunun büyük bir kısmını elinde tutuyor.

Bugünlerde IŞİD, çöpçüler de dahil olmak üzere her türlü devlet görevlisini öldürmenin Sünni nüfusu kendinden uzaklaştırdığını fark etmiş olacak ki bu konuda biraz olsun ihtiyatlı davranıyor. Fakat profesyonelce hazırlanmış olmasına rağmen tüyler ürpertici bir şiddet içeren propaganda videoları, oğulları Irak ordusuna hizmet veren ailelerin, IŞİD militanları tarafından vurulmadan evvel kendi mezarlarını kazmaya zorlandıklarını gösteriyor. Buradaki mesaj açık: IŞİD, düşmanlarına merhamet göstermez.

Şiddet dün de devam etti ve bir Kürt siyasi partisinin Irak'ın birçok etnik grubun bir arada yaşadığı Diyala bölgesindeki genel merkezinde gerçekleşen iki patlama sonucunda en az 18 kişi hayatını kaybetti. IŞİD saldırının sorumluluğunu üstlendi.

Pazar günkü saldırının kurbanlarının büyük bir kısmı, Celevla kasabasındaki KYB binasını koruyan Kürt güvenlik güçleri mensuplarıydı.

Bu patlamalar, son birkaç gün içinde iki büyük şehrin bazı bölümlerini yakıp yıkan, Irak'ın batısındaki bir üniversiteyi işgal eden ve Bağdat'ta bir dizi bombalı araç patlatan militanların güç gösterisinin son perdesiydi.

Celevla, Irak birlikleriyle bölgesel Kürt peşmerge kuvvetlerinin önceden karşı karşıya geldikleri ve üzerinde hak iddia ettikleri tartışmalı bir bölgede yer alıyor. Şimdi her iki taraf da Sünni İslamcı teröristlerin hedefi hâline gelmiş durumda.

16 Temmuz 2014, Patrick Cockburn

IŞİD SURİYE'NİN İÇ BÖLGELERİNE İLERLİYOR

Geçtiğimiz günlerde, uluslararası camia bütün dikkatini İsrail'in Gazze'yi bombalamasına yoğunlaştırmışken, IŞİD militanları Suriye'nin doğu bölgelerinin çoğunu işgal etti. Irak'ta ele geçirdiği tank ve ağır silahları kullanan IŞİD, zengin petrol yataklarına sahip olan Deyr ez Zor kentinin neredeyse tamamını aldı ve şimdi de Suriye'deki Kürtlerin direnişini bastırmak için savaşıyor.

IŞİD'in 10 Haziran'da Musul'u ele geçirmesinin ardından diğer isyancı grupların bir kısmı bölgeden kaçarken, bir kısmı ise IŞİD lideri Ebu Bekir el-Bağdadi'ye bağlılık yemini etti. Böylece IŞİD, Suriye Cumhurbaşkanı Beşşar El Esad'a karşı ayaklanan gruplar üzerinde egemenlik kurmaya başladı. Pazartesi günü, Fırat nehri kıyısındaki Deyr ez Zor kentinin isyancıların elinde bulunan yarısını ele geçiren cihatçılar, şehirde siyah bayraklarını dalgalandırdılar ve daha önce kontrolü elinde bulunduran El Kaide bağlantılı El Nusra Cephesi komutanını idam ettiler.

IŞİD'in geçen ay Irak'ta zafer elde ettikten sonra şimdi de Suriye'de ilerlemesi, tüm bölgedeki güç dengelerini sarsıyor. Suriye hükümetiyle veya IŞİD'le işbirliği yapmayan muhalif güçler tarih sahnesinden silinmemek için çırpınırken, ABD, Birleşik Krallık, Suudi Arabistan ve Türkiye'nin yürüttükleri Esad'a ve IŞİD'e düşman olan grupları destekleme politikasının artık işe yaramayacağı anlaşılıyor.

IŞİD, Suriyeli Kürtlerin yaşadığı Kobanî'nin -diğer adıyla Ayn el-Arap- etrafını sarmış durumda. Buradaki Kürt nüfusu yaklaşık 500.000 ve bunların çoğu, Kuzey Suriye'nin çeşitli bölgelerinden gelen mülteciler. Kobanî'de politik bir aktivist olan İdris Nassan, The Independent ile yaptığı telefon görüşmesinde şöyle anlatıyor: "Son 13 gündür 5.000 IŞİD militanı, Irak'ta ele geçirdikleri Amerikan Humvee'leriyle ve tank ve roketlerle bize saldırdı. Çatışma çok şiddetli geçiyor ve hâlâ kaybettiğimiz üç köyü geri almaya çalışıyoruz."

Nassan, Kobanî'nin asıl nüfusunun 200.000 civarında olduğunu ancak sınır bölgelerinden ve Halep'ten gelen mültecilerle birlikte bu rakamın yükseldiğini belirtiyor. IŞİD'e rehin düşen 400 Kürt'ün özellikle kaygı

verici olduğunu ve bunlar arasında 13–14 yaşları arasında 133 çocuğun da bulunduğunu ekliyor. Nassan'ın aktardığına göre rehineleri değiş tokuş etmek için "üç gün evvel girişilen müzakereler başarısız oldu çünkü IŞİD daha fazla insanı rehin almaya çalıştı".

UNICEF'in Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölge müdürü Maria Calivis, ay başında yaptığı bir konuşmada IŞİD'in elinden kaçmayı başaran dört çocuk haricinde hepsinin hâlâ esir olduğunu belirtmişti: "Bu liseli çocuklar Halep'teki final sınavlarından çıkıp Kobanî'deki evlerine dönerken kaçırılalı dört haftadan uzun bir süre geçti."

Kaçırılan çocuklarla ilgili hiçbir tanık yok ancak al-Kuds al-Arabi gazetesinde yayımlanan bir rapora göre, çocukların bazıları işkence görmüş olabilir. Raporda, çocukların iki okul binasında esir tutulduklarından ve komşu evlerde yaşayan ailelerin işkence esnasında ağlayıp çığlık atan çocukların sesleri yüzünden geceleri uyuyamadıklarından bahsediliyor. Komşu evlerdeki aileler, okullardan birinden üç el silah sesi duyduklarını ve bazı rehin çocukların öldürüldüğünden kaygılandıklarını da söylüyor.

Etrafı IŞİD tarafından sarılmış durumda olan Kobanî, Suriye'nin iki buçuk milyonluk güçlü Kürt azınlığına ev sahibi yapan birkaç bölgeden biri. Suriye'de Kürtlerin büyük bir kısmı ülkenin kuzeydoğusunda yaşıyor. Kobanî'nin kaderi, başta sınırın hemen diğer tarafındaki Türkiye'dekiler olmak üzere, tüm Kürtler için ulusal bir davaya dönüştü. Bölgeyi korumak için verilen mücadelenin büyük bir bölümünü Demokratik Birlik Partisi'nin (PYD) "halk savunma üniteleri" sürdürüyor. PYD, "tüm Kürtler Kobanî'ye gelmeli ve direnişe destek vermelidir" şeklinde çağrıda bulunuyor. Nassan, Türkiye hükümetini "IŞİD'e lojistik destek ve istihbarat sağlamakla" suçluyor. Diğer Kürt kaynaklara göre bu doğru olmamakla beraber, Türkiye'nin geçmişte IŞİD'e ve El Nusra Cephesi'ne yardım etmişliği var.

IŞİD'in Suriye'nin doğusunda gerçekleştirdiği saldırıların diğer bir ana hedefi ise, Deyr ez Zor oldu. IŞİD burada El Nusra Cephesi'ni ve Ahraruş Şam'ı mağlup etti. Bu gruplar, IŞİD'in savaşçı ve silah sayısı açısından kendilerine üstün geldiğini söylüyor. IŞİD'in Suriye'de tahminen 10.000 militanı bulunuyor. Örgütün morali yüksek ve Suriye'nin kuzeydoğusunda ele geçirdiği petrol yatakları ile yağmaladığı bankalar sayesinde finansal durumu iyi. Aynı zamanda, Deyr ez Zor ve Rakka'da güçlü olan aşiretleri, çeşitli kuyulardan çıkarılan petrolü paylaşmak

karşılığında kendine bağlamakta da başarılı oldu. Bu kuyulardan elde edilen petrol, karaborsada alıcı buluyor.

Bu yılın başından beri IŞİD, cihatçı olan ya da olmayan diğer silahlı muhaliflere karşı bir "iç savaş içinde iç savaş" yürütüyor. Bu savaşta 7.000'e yakın militanın öldüğü tahmin ediliyor. IŞİD'in en başından beri iyi yönetilen ordusu, bu senenin başlarında İdlip bölgesinden, Halep kentinden ve Halep bölgesinin kuzeyinden çekildi. Diğer isyancı gruplar, bu geri çekilmeyi bir zayıflık olarak algılama hatasına düştüler fakat daha sonra anlaşıldı ki bu, IŞİD'in kurnazlık edip güç toplamak için uyguladığı taktiksel bir manevraydı.

Irak'taki zaferinin üzerinden kısa bir süre geçmesine rağmen IŞİD şimdi de güçlü bir şekilde karşı atağa geçti. Deyr ez Zor'u aldığına göre, şimdi Halep bölgesinin doğusundaki El Bab)'da bulunan üssünü kullanarak Halep kentine tekrar girebilir. Bu esnada, Halep kentindeki hükümet güçleri, zayıflayan isyancılara karşı kentin içerisinde ilerlemeye devam ettiler ve yakında isyancıların elindeki mahalleleri temizlemeleri mümkün olabilir. Bu durumda, Suriye ordusu ile IŞİD, sivil savaşın hayatta kalan iki önemli tarafı olarak, karşı karşıya gelebilir.

Suriyeli muhalifler, öteden beri, Suriye hükümetiyle IŞİD arasında gizli bağlantılar bulunduğunu ve ikisi arasında bir tür *defacto* ateşkes olduğunu ima ettiler. Bu iddialar Washington, Londra ve Paris'te de yankılanmasına rağmen, genellikle yalnızca bir propaganda malzemesiydi. Ancak, IŞİD geçen yaz Halep'in kuzeyindeki Minnigh hava üssünü almaya yardım ettiğine göre, örgütün esasen isyancı gruplara karşı savaştığı da bir gerçek. Cumhurbaşkanı Esad ve El Bağdadi karşı karşıya geldiklerinde, Batı ve müttefikleri, Suriye hükümetini zayıflatmaya devam edip etmeyeceklerine de karar vermek zorunda kalacaklar.

22 Ağustos 2014, Robert Fisk

HAVA SALDIRILARI? TANRI BAHSİ? OBAMA CİHATÇILARIN SENARYOSUNU OYNUYOR

"Halifelik" içinde, vahşi ve iç karartıcı senaryolar yazan epey bıçkın senaristler var. Bizim işimiz, bunlara bir bir cevap vermek ve anlattıklarımızı tam olarak kafalarına sokmalarını sağlamak. James Foley'nin başını kestiler ve bir meslektaşını daha aynı şekilde infaz etmekle tehdit ettiler. Şimdi ne yapacağız? Aynen 24 saat evvel öngördüğüm şeyi yapacağız. Foley'nin katledilmesini IŞİD "halifeliğini" bombalamak için bir başka sebep olarak değerlendireceğiz. Peki bizi ya da en azından o esnada tatil yapan ABD Başkanı'nı tam olarak ne yapmamız için tahrik etmiş oldular? Tam da istedikleri şekilde bütünüyle dinsel bir savaşa girmeye.

Evet, golf sahalarına dönmeden evvel Barack Obama dünyaya şunu duyurdu: "Hiçbir adil Tanrı, IŞİD'in dün yaptıklarını ve her geçen gün yapmaya devam ettiklerini tasvip etmez." İşte böyle; Obama, "halifeliğin" vahşetini "bizim" (yani Batılıların) ve "onların" (elbette, Müslümanların) birbirine rahip iki tanrısı arasındaki bir dinler savaşına dönüştürdü. Obama, George W. Bush'un 9/11'e "Haçlı Seferi'ne gidiyoruz" diyerek verdiği akılsızca tepkiye daha önce hiç bu kadar yaklaşmamıştı.

Şüphesiz, Bush'un Ortadoğu kutsal topraklara binlerce atlı Hristiyan savaşçı göndermeye ne kadar niyeti varsa, Obama'nın Müslümanların Tanrısından kastı da o kadardı. Tabii ki Bush o topraklara sadece tanklı ve helikopterli savaşçılar yollamıştı! Hayır, Obama ayrıca, "halifeliğin" kurbanlarının "çoğunlukla Müslüman" olduklarını (yani "Halifeliğin" hiçbir şekilde Müslüman olmadığını) ilan etti. Buna karşın bu ayın başlarında bölgeye müdahalede bulunmak yönündeki arzusunun bu binlerce zavallı Müslüman'a duyduğu sempatiden değil de Hristiyanların ve Yezidilerin gördüğü zulümden kaynaklandığını söylüyordu. Elbette bir de Amerikalı potansiyel kurbanların içinde bulundukları tehlikeden kaynaklandığını -ki Ebu Bekir el-Bağdadi'nin adamları bunu çok iyi anladılar.

Ve bu yüzden zavallı James Foley'nin kafasını kestiler. Bir gazeteci olduğu için değil; Amerikalı olduğu için. Hani Obama'nm Irak'ta koruyacağına

söz verdiği şu Amerikalılar var ya; işte onlardan biri olduğu için. Obama Suriye'deki ABD'li esirleri unutmuş olsun ya da olmasın, Amerikan ordusunun onları kurtarma girişimi, James Foley'nin en azından Suriye'de olduğundan haberdar olduklarını gösterdi. Peki IŞİD, Suriye'de ne yapıyor? Tabii ki Esad rejimini yıkmaya çalışıyor –ki bizim yapmaya çalıştığımız şey de aynen bu değil mi?

Obama nasıl oldu da Müslümanlara "adil bir Tanrının" ne yapıp yapmayacağını söyleyebileceğine inandı? Bush'un Irak'taki savaşını pişmanlıkla anan bir Başkan olan Obama, 2003 yılında Irak'ta yaşanan Amerikan işgalinin de, Bush ile Blair'in yalanları yüzünden on binlerce Iraklının katledilmesinin de Irak'taki milyonlarca Müslümanın gözünde "hiçbir adil Tanrının" tasvip etmeyeceği şeyler olduklarının farkında değil mi? Obama'nın "IŞİD gibi bir grubun 21. yüzyılda yeri olmadığı konusunda hepimizin hemfikir olabileceğini" açıklaması, beni hayrete düşürdü.

Bizim eski fırlama Bill Clinton da, Ürdün Kralı Hüseyin'in İsrail ile o istenmeyen barış antlaşmasını imzalamasının ardından Ürdün parlamentosunda yaptığı konuşmada aynen böyle boş laflar etmişti. Ve buna karşı çıkanların "dünün adamları" olduğunu söylemişti. Neden bilinmez, Ortadoğulu Müslümanlara tarihlerini, onlar için en iyisinin ve en kötüsünün ne olduğunu söylememiz gerektiğini düşünüyoruz. Yani Foley cinayetinin insanlığa karşı işlenmiş iğrenç bir suç olduğunu kabul eden Müslümanlar, bir Hristiyan tarafından"adil bir Tanrının" neyi tasvip edip etmeyeceği konusunda azarlanıp aşağılanmış oldu. Bu suçu destekleyenlerin ise, Amerika'nın tüm Müslümanların düşmanı olduğu yönündeki inançları pekişti.

Bana sorarsanız Britanyalı uğursuz cellat "John" büyük ihtimalle ya Newcastle–upon–Tyneve ya da Gateshead kökenli. Zira Tyneside'da vakit geçirmiş biri olarak, Geordie aksanını az da olsa fark edebildim. Ama "John", Fransız ya da Rus veyahut İspanyol da olabilirdi. Sorun, "John"un kafasında nasıl bir arıza çıktığı değil. Asıl sorun, onu ve diğer binlerce genç adamı bunu yapmaya neyin ittiği. Mesela, nasıl oldu da bir Avustralyalı, küçük oğlunun Suriyeli bir askerin kesilmiş kafasıyla poz vermesine izin verebildi? (Elbette bu Suriyeli asker, düşürmeye hep beraber yemin ettiğimiz Esad rejimine hizmet eden bir askerdi).

Peki güvenlik "hizmetlerimiz" buna nasıl yanıt verdi? Her zamanki gibi bu tüyler ürperten videoları izlemenin bir terör suçu olduğu saçmalığını ortaya atarak. Bu ne zırvalıktır? Şahsen, ABD hava saldırılarında katledilen insan kitlelerinin filme alınıp televizyonda gösterilmesini de aynı derecede saldırgan buluyorum. Fakat bu görüntüleri televizyonlarda gösteriyoruz, değil mi? Televizyon ekranları bizi IŞİD militanı olduğu söylenen insanların hedef alınmasını sürekli olarak izlemeye davet ediyor. İzlerken bir anda kamyonetlerini saran ateş çemberinin içinde IŞİD militanlarına neler olduğunu hayal ediyoruz. Yüzlerini göremiyor olmamız, bu sahneyi daha az müstehcen kılmıyor. Şüphesiz, bu insanların faaliyetleri ile James Foley'ninkiler birbirine tamı tamına ters düşüyor. Ancak hepsi gerçekten de militan mı? Henüz o lanetli "ikincil zarar" teriminin kullanıldığını duymadık; fakat eminim ki yakında duyacağız.

O zaman güvenlik şeflerimiz Amerikan ordusunun hedefleri vurduğu videoları izlemeyi de terör suçu mu ilan edecekler? Bundan şüpheliyim; tabii ki söz konusu videolarda çok sayıda sivilin katledilmesi söz konusu olmazsa. Öyle bir durumda söz konusu videoları izlemenin "terörizmi" teşvik ettiğini öne sürebilirler ve bunda haklı olurlar. Ve o zaman hepimizin savaş üzerine haber yapmayı kesmemiz gerekir.

23 Ağustos 2014, Patrick Cockburn

BATI, ESAD İLE GÜÇLERİNİ BİRLEŞTİRMEYE HAZIR

Suriye'de savaşan İslamcı güçlerin doğudan ilerleyerek batı bölgelere girmeye başlaması, bu ilerleyişi durdurmak için ABD'nin bir askerî müdahalede bulunma olasılığını gündeme getirmiş durumda. Eğer kendini İslam Devleti olarak adlandıran IŞİD, hükümet karşıtı isyancılar üzerinde tam bir hakimiyet kurarak Halep'in tümünü veya bir kısmını ele geçirmeye yaklaşırsa, ABD şu ana dek düşürmeye çalıştığı Cumhurbaşkanı Beşşar El Esad ile gizli veya açık şekilde beraber hareket etmek zorunda kalabilir.

Bir kaynağın The Independent'a verdiği bilgiye göre, ABD'nin, cihatçı liderlerin kesin konumlarına dair istihbaratı Almanya Federal Haber Alma Servisi (BND) aracılığıyla Esad hükümetine bildirerek, ona el altından da

olsa yardım etmişliği var. Suriye uçaklarının ve ağır silahlarının, zaman zaman isyancı komutanları ve karargahları vurmayı başarması belki bununla açıklanabilir.

Suriye ordu birlikleri Rakka'daki Takba hava üssünü ellerinde tutmak için şiddetli bir mücadele veriyorlar. Bu hava üssünü kaybetmeleri hâlinde, İslamcıların Suriye'nin dördüncü en büyük kenti olan Hama'ya geçiş yolu açılacak. Kuzeyde, IŞİD hayati bir noktayı ele geçirdi ve isyancıların Halep ile Türkiye sınırı arasındaki ikmal hattını kesmeye iyice yaklaştı. 29 Haziran'da hilafeti ilan eden IŞİD, an itibariyle Irak'ın dörtte birini ve Suriye'nin üçte birine tekabül eden doğu kısmını kaplamış durumda. Sınırları,Halep'in 48 km kuzeyinden İran'a 32 km uzaklıktaki Celevla'ya uzanıyor. Kürt peşmergelerin ve Irak ordusunun hâlâ Celevla'yı geri almaya çalıştıklarını da hatırlatalım.

ABD Genelkurmay Başkanı General Martin Dempsey'nin Perşembe günü yaptığı açıklama üzerine Suriye'ye düzenlenecek hava saldırısı ve buna benzer olası bir Amerikan askerî müdahalesi gündeme düştü. Dempsey, açıklamasında şöyle dedi: "IŞİD'in Suriye'de mevcut bulunan unsurlarını hedef almaksızın bunları [IŞİD'İ] yenmek mümkün müdür? Hayır." Dempsey, ABD'li yetkililerin Suriye'ye askerî müdahalede bulunma eğiliminde olmadıklarını, fakat IŞİD'in Suriye'de geniş ve güvenli şekilde barınmaya devam ettiği müddetçe asla yok edilemeyeceğinin de farkında olduklarını belirtti.

Eski ABD Suudi Arabistan Büyükelçisi Chas Freeman, The Independent ile yaptığı görüşmede, General Dempsey'nin IŞİD'in Irak–Suriye sınırını kontrol altında tuttuğuna ve sınırın her iki tarafında da IŞİD'e karşı tutarlı bir politika benimsenmesi gerektiğine dikkat çekmek istediğini açıkladı. Freeman, şöyle konuştu: "General Dempsey, bunun ne sonuçlar doğuracağını açıkça ifade etmedi ancak bana göre, Esad ile savaşı kesmeyi düşünüyorlar. Bu aynı zamanda, ABD'nin IŞİD'in düşmanlarıyla, kendi arası bunlarla açık olsa dahi, istihbarat paylaşması anlamına gelebilir. Ortadoğu'da bundan evvel daha tuhaf şeyler de yaşandı."

Emekliye ayrılmış olan Freeman, Esad hükümetiyle istihbarat paylaşımının düşünülüp düşünülmediği konusunda bilgisi olmadığını da ekledi.

An itibariyle Suriye'deki en acil mesele IŞİD'i ortadan kaldırmak değil, genişlemesini engellemek. IŞİD, Temmuz ve Ağustos aylarında kazandığı

bir dizi zafer sonrasında,önce Al Kaide'nin Suriyeli ortağı olan El Nusra Cephesi'ni Fırat Nehri kıyısındaki zengin petrol yataklarıyla dolu Deyr ez Zor'dan sürdü. Daha sonra iki önemli Suriye askerî üssünü ele geçirdi. Biri, Rakka'daki 17. Tümen komutasındaki üs, diğeri ise Haseke'deki 121. Alay'ın üssü idi. Haseke'de alay komutanı da öldürüldü.

Suriye, IŞİD'in yayılması için Irak'a göre daha elverişli zira IŞİD gücünü Sünni Araplardan alıyor. Suriye nüfusunun yüzde altmışı Sünni Arap, bu oran Irak'ta yalnızca yüzde yirmi civarında.

ABD, Britanya ve müttefiklerinin geçtiğimiz üç yıl boyunca bölgeye yönelik politikaları, hem IŞİD ve diğer cihatçılarla hem de Şam'daki Esad hükümetiyle savaşmasını bekledikleri Suriyeli "ılımlı" isyancıları desteklemek üzerine kuruluydu. Fakat Batı'dan destek alan Özgür Suriye Ordusu giderek güç ve önem kaybediyor. Öte yandan El-Nusra Cephesi, Ahraruş Şam ve İslami Cephe gibi cihatçı gruplar, IŞİD'i durdurmayı başaramıyorlar.

İslami Cephe, 13 Ağustos'ta beklenmedik şekilde başlayan ve hâlâ devam eden IŞİD saldırısına karşı Halep yakınlarındaki Marea kasabasındaki kalesini çaresizce savunmaya çalışıyor. IŞİD, 2014 başlarında diğer isyancı gruplarla savaşmaya başlamadan önce Halep'te ve daha batıdaki İdlip'te konuşlanmıştı. O dönemde IŞİD'in geri çekildiği düşünülmüştü fakat daha sonradan anlaşıldığı üzere, Irak'ta ve Suriye'de kullanmak üzere birliklerini tek noktaya yığmıştı.

Suriye hükümeti birlikleri, her ne kadar IŞİD karşısında bazı ciddi yenilgilere uğrasa da, Palmira yakınlarındaki El Şaer doğalgaz sahasını Temmuz ayında geri aldı ve Takba hava üssünü hâlâ elinde tutuyor. Hükümet güçleri, Takba hava üssünde meşhur medya aktivisti Ebu Musa'nın da aralarında olduğu çok sayıda IŞİD militanının öldürüldüğünü iddia ediyor. Suriye'de hükümetin kalelerine düzenlenen diğer IŞİD saldırılarında olduğu gibi, bu da iki intihar saldırısıyla başlamıştı.

Neticede, Suriye ordusu IŞİD'le mücadelede henüz tek bir zafer bile elde edememiş olan Irak ordusuna kıyasla çok daha etkin olduğunu gösterdi. Irak ordusunun sonuncusu bu hafta olmak üzere şimdiye dek Tikrit'e düzenlediğitüm saldırılar başarısızlıkla sonuçlandı.

ABD, Britanya ve müttefikleri ile komşu ülkelerin IŞİD'i zayıflatıp tecrit edebilmelerinin tek yolu hava saldırıları değil. Fakat bu yolla diğer

isyancı gruplara da kesinlikle zarar verebilirler. IŞİD'in güçlenmesinin sebebi, bilhassa, binlerce yabancı savaşçının Türkiye üzerinden giriş yaparak örgüte katılmasıydı. Cumhurbaşkanı Esad'dan kurtulmaya kararlı olan Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, son üç yıldır 877 kilometrelik Türkiye–Suriye sınırını açık tutarak IŞİD de dahil olmak üzere cihatçı gruplara güvenli bir alan temin etti. Türkler şimdi IŞİD'i artık topraklarında istemediklerini söylüyorlar, ancak Ankara çok sayıda birliği görevlendirerek ülke sınırlarını kapatmak konusunda ciddi bir girişimde bulunmadı.

ABD, Britanya ve müttefiklerinin Esad hükümetiyle ilişkilerinde yüz seksen derece dönüş yaparak hepten cephe değiştirmeleri ise olası görünmüyor zira bu, geçmişte Sünni ayaklanmalara verdikleri desteğin halifeliğin güçlenmesine katkıda bulunduğunu kabul etmeleri anlamına gelecektir. Freeman, "Suriye'de rejimi değiştirmeye uğraşan liberal müdahalecilerin ve neo-muhafazakârların gidişatı değiştirebileceklerinden" şüphe duyduğunu belirtiyor. "Bunun için 190.000 Suriyelinin yaşamına mâl olan anlamsız şiddetin meşrulaştırılmasından büyük ölçüde sorumlu olduklarını kabul etmeleri gerekir" diyor.

Freeman, IŞİD'i doğrudan bir saldırıyla alt etmenin mümkün olmayacağına ve onu tecrit ederek kendi kendini yok etmesini beklemenin daha doğru bir yöntem olduğuna inandığını da ekliyor:

"IŞİD'in Suriye, Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerinin yanı sıra İran, Suriye ve Türkiye'nin yardımı olmaksızın tecrit edilmesinin imkansız olduğunu düşünüyorum." Diğer taraftan, Washington'daki fikir ayrılıklarına ve Ortadoğu'daki nefret ilişkilerine bakılırsa, bu derece bir işbirliğinin kesin bir politika olarak uygulanması da olası görünmüyor.

SURİYE
CEHENNEME DÜŞÜŞ
2011-2014
ROBERT FISK PATRICK COCKBURN KIM SENGUPTA

Elinizde tutmakta olduğunuz bu olağanüstü habercilik seçkisi, Suriye'deki içler acısı durumun bu noktaya nasıl vardığını, The Independent'da yer alan ve ülkede yaşanan trajediyi gözler önüne seren bir dizi makalede bulmayı mümkün kılıyor.

Patrick Cockburn, Robert Fisk ve Kim Sengupta gibi bölgede yoğun tecrübeye sahip ve alanlarında rakipsiz muhabirlerin olaylara öncülük ederek kaleme aldıkları yazılarla dünya, yaşanan bu pervasızlığı ve olayların içyüzünü görebilme imkânına kavuştu. Suriye'de yaşanan trajedi henüz sona ermiş değil. Kapanışın henüz sahnelenmediğini bile söylemek mümkün belki de. Ama günün birinde, tarihçiler, böylesine köklü ve görkemli bir medeniyetin nasıl olup ta bir harabeye dönüştürüldüğünü, yüz yıllık bir geçmişe sahip bölgesel bir yerleşimin nasıl da önemsiz bir hale getirildiğini, bir nesil dolusu masum sivilin perperişan bir savaş bölgesi içinde nasıl kısır bir döngünün içinde yaşamak durumunda bırakıldığını elbette kendilerine soracaklardır.

Bizler, tarihçiler bu sorularla yüzleştikleri vakit, elinizde tuttuğunuz bu kitapta yer alan tanıklıkların ve analizlerin, değerli bir başlangıç noktası olacağına ve tarihe ışık tutacağına inanıyoruz.

@matbuatyayin
/matbuatyayin
Online Satış www.matbuat.com.tr
45.00₺
ISBN 978-605-92800-0-6